SAXONIS GRAMMATICI DANORVM HISTORIAE LIBRI XVI, TRE

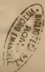
centis abhinc annis conscripti, tanta dictionis elegantia, rerumq́ue gestarum uarietate, ut cum omni uetustate contendere optimo iure uideri possint.

Accessit rerum memorabilium Index locupletissimus.

[redacted]
de SAXONE censura.

IN Daniam nauigare malo, quæ nobis dedit Saxonem Grammaticũ, qui suæ gentis historiam splendide magnificeq́ue contexuit. Probo uiuidum & ardens ingenium, orationem nusquam remissam aut dormitantem, tum miram uerborum copiam, sententias crebras, & figurarum admirabilem uarietatem, ut satis admirari non queam, unde illa ætate homini Dano tanta uis eloquendi.

BASILEAE, APVD IO. BEBELIVM,
ANNO M. D. XXXIIII.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI, ILLVSTRISSIMO'QVE PRINCIPI AC DOmino, D. PHILIPPO à Gundelsheim, Episcopo Basiliensi, [redacted] S. D.

VOTIES temporum nostrorũ mores, Illustrissime Princeps, ac uariam rerum omniũ faciem cogito, cogito autem sæpe: ita sese passim prodente scilicet hominũ stultitia, suamq; aduersus diuina beneficia (literarum dico) aliquot iam annis ultro etiam ac ne expectantibus quidem plerisque oblata, ingratitudinem atq; insaniam testante: facere non possum, quin certa iustaq; fatorũ lege improbam quorundam rerum etiam summæ præfectorũ oscitantiã sic puniri, eorumq; delicta quanquã paucorum sæpenumero amentium (quemadmodum ferè fit) complures unà insontes luere existimem: & ueram omnino diuini Platonis uocem admirer, nõ aliter optime rebus publicis consultũ iri asserentis, quàm si aut philosophiæ candidati administrandis illis præsint, aut ipsi Principes ac magistratus philosophentur. At uero ubi pro libidine cuncta fieri, passimq; per omnia tam publica quàm priuata negocia præsentissimam pestem φιλαυτίαν grassari uidemus, adeò sursum deorsum agitari, perq; incerta plerunq; ferri quascunq; tandem πολιτειῶν formas mirabimur? non hercle: quando sic prorsus res habet, ac neque malo huic hi, quorum id curare uel maxime intererat, mederi, alijs (si dijs placet) grauioribus semper occupati, pergunt. Vnde necessariò fit, dum rerum ita omnium securi degimus, ipsæ etiã res passim ut nutent, dormitantesq; perpetuò atq; aliud agitantes uel destituant penitus, uel unà secum in ruinam trahant. Cui equidem periculo occurri haud alia posse ratione puto melius, quàm si diuini muneris philosophiæ præceptis diligenter imbuti, illam ubiq; itineris ducem, ac negociorum nostrorum ceu filum per tot mundani huius labyrinthi anfractus cõtendentes, sedulò obseruatũ sequamur. Huius autem uis in hoc certe uel maxima ac præcipua, nisi fallor, sita est, ut domesticæ primũ supellectilis nostræ probe nobis conscij, mox ad Delphicũ illud, Ne quid nimis, ceu regulã actiones nostras omnes, omnia consilia corrigamus: hoc est, diuinũ illud & de cœlo ad nos delatum γνῶθι σεαυτόν, omnibus uiribus omniq; studio amplectamur: neque eorũ quæ sunt supra nos, idcircoq; uel minus uel omnino nihil ad nos pertinere à sapientissimo philosopho iudicantur, curiosi, uerum nostra potius sorte siue ratione parta, siue diuinitus tradita, siue casu denique oblata contenti, nullo pacto alienã aut stulte optemus, aut inuadamus temere, aut quacunq; tandem uia nobis uendicemus. Sapientissimus quidẽ Apollinis quoq; oraculo iudicatus est Socrates, principis huius philosophiæ partis, qua de loquimur, ab ipso etiam Platone cõstitutus

tanq̃ ad unguem factum exemplar, nō aliunde certe, q̃ quia & ſe noſſe
inter eius temporis Sophiſtas uel ſolus uideretur, & primus philoſo-
phiæ ſtudium à rebus externis transferendū ad animi penetralia men
tisq; receſſus ſcrutādos, hoc eſt, ad affectus ac mores noſtros intimius
pernoſcendos, & recte ad uirtutē inſtituendos, cenſeret: poſtremo alie
na curanda nō amplius arbitraretur, quàm quatenus proprijs eſſe offi-
cijs documento poſſent. Præclara equidem omnino facultas iſthæc, &
nunquā ſatis admirandum philoſophiæ bonum, res extra nos poſitas,
hoc eſt, naturę illud ſpectaculum, idcirco nimirū nobis exhibitum, con
cipere animo, & quacunq; patet ſublimi mentis oculo contemplari, in
eoq; miram conditoris maieſtatem & immenſam in mortaliū genus be
nignitatem æſtimare. Sed eſt illa quoq; non inferior eiuſdem philoſo-
phiæ pars altera, abducto etiam ab illa uaſtitate nonnihil animo, recon
ditum domi noſtræ theſaurū inquirentis, & microcoſmi huius motus
omnes, omnia munia ſedulò perluſtrantis, atq; ita in ſe deſcendere, ſe-
cumq; habitare ſtudioſos ſui perdocentis: officiorum deniq; ſuorum
quenq;, quid uitandum, quid ſequendum ſit, aliorum ſubinde ceu thea
tro propoſito admonentis. An non enim abſurdum id fuerit, planeq;
deſidis ac male feriati animi argumentum, neglectis rebus quanquam
priuatis domumq; te identidem reuocantibus, obuerſari in foro, ac pu-
blicis parumq; ad te pertinentibus etiam occupari malle? atq; ibi tamē
ita quoq; ſecurum agere, ut præclare cæterorū aut turpiter factis neq;
quid cauere te, quid'ue amplecti oporteat, erudiri patiare? ſed ipſum
obiectare te rebus, ac tui periculum facere omnino, teq; ſtatuere exem-
plum alijs quàm alios tibi, pręclarius arbitrere? Atqui horum alterum
ut eſt proprium & quaſi genuinū philoſophiæ opus, ita alterum quoq;
haud infimæ eiuſdem etiam portionis, Hiſtoriæ nempe, qua uelut of-
ficiorum omnium ac prudentiæ uniuerſæ inſtructiſſimo mundo, quid
unumquodque hominum genus, ætatem omnem atque conditionem
deceat, quid in rebus omnibus pulchrum, quid turpe, quid utile, quid
non, planius omnino ac melius quàm ullis alijs quantumlibet belle in-
ſtitutis ſophorū præceptis non docetur ſolum, ſed quaſi inſpiciendum
tractandumq; exhibetur: & hoc quidem multijuga uariáque ac ubere
omnis generis exemplorū copia, tam innumeras ac diuerſas cauſarum
& euentuum quibuſcunq; in negocijs, conſiliorumq; formas ſuppedi-
tante. ne cōmemorem quàm iſtuc iucundum etiam ſit, hic ceu alta qua-
dam è ſpecula omnes omnium hominum actiones, rationes omnes in-
tueri, & quà cuiq; iter aliquando ad uirtutis amœniſſima prata deligen
ti penetrandum ſit, quà à uitiorum putidiſſimis lacunis declinandum,
in tuto uidelicet conſtitutum diſcere: ut quod de optimo poëta Flaccus
exclamat, idipſum nos de Hiſtorico quoq; dici commodiſſime ac iure
optimo poſſe cenſeamus, Omne punctū ferre, qui miſceat utile dulci.

Neq;

Neq; hic ita multum referre puto, Historiæ ætatem æstimare: quemadmodum quosdam nimis delicati oris, nisi uetera et suis temporibus (ut idem ille ait) iam olim defuncta, fastidire uidemus. Ingratos profectò homines, & suo etiam seculo quocunq; tandem indignos: quippe non quia crasse Compositum quicquã illepide ue putent reprehendentes, sed quia nuper. Quasi uero non discere quod rectum est, ubicunq;, undecunq;, quacunq; ætate, & par sit et oporteat. Itaq; magni nobis precij, magnæ autoritatis esto omnis rerum gestarum cuiuscunq; gentis, temporis, autoris, quantũcunq; simplex, duntaxat uera ut sit (quæ Historiæ prima uirtus est) narratio. Quanquam ubi orationis quoq; decor accesserit, tanto nobis erit etiam iure quodam suo cõmendabilior, quanto lectorem concinnitate sua ad hoc quod uerum narrat considerandum, ac diligentius tractandum, animoq; ita firmius infigendũ magis inducit, magisq; suauitate sua ac specie detinet. Qua quidem re inter medij temporis Historicos haud scio an quisquam alius, quantum ego iudicare possum, hoc Saxone Grammatico, Danicarũ rerum scriptore, excellat magis: quiue cum ueterũ etiam quolibet, siue dictionis elegantiam spectes, siue rerum consiliorumq; ac euentuum uarietatem requiras, cõferri melius possit. Hunc igitur cum nuper ad nos è Gallia misisset IO. SPHYRACTES Basiliensis, iuuenis cum optimis moribus & eruditione minime aspernenda præditus, tum in paucis mihi perquã charus amicus, simulq; uti apud nos eum curarem quãdiligentissime excudi hortaretur, quippe quem in hoc ipsum à generosissimo atq; humanissimo iuuene D. ERICO à Crabben, Dano, amicoq; singulari, non ita pridem Lutetiæ dono accepisset: suscepto protinus eo, atq; obiter quantũ per ocium licuit inspecto, nõ potui nõ probare amici consilium, cui et facile ac lubens obsecutus sum: primũ quidem quod in studiosorũ usum id cessurũ intelligerem, quibus libenter ac iure me meamq; operã omnem deuoueo: deinde quia datam mihi hic ansam uiderem, Reuerende Præsul, gratitudinem animi mei, quemadmodũ est æquum, erga C. T. quacunq; tandem ratione uel de alieno testandi: cuius benignitatem experiri me, nihil aliud quàm literarum mancipium, de te uero neq; uerbo quidem unquã, nedum officio benemeritũ, ultro uoluisti. Quare improbus certe sim, id si non agnoscam: ingratus, nisi prædicem: barbarus, si nõ quocunq; demum pacto animi cum officiorum amplitudinem æstimare callentis, tum sese uicissim etiam si qua liceat promptissimum offerentis, testimonium exhibeam. Neq; uero parum etiam hoc ut facerem, optime Antistes, me impulit, quod ut principe uiro cumprimis dignum esse iudico, id genus scriptores habere familiares, eorumq; exemplis ceu Lydio quodam lapide consilia omnia, omnes conatus suos explorare: ita pertinere ad te etiã uel maxime putaui, quem præcipuo erga literas earumq; candidatos studio teneri, ac

eruditorũ domestica etiam consuetudine potissimum oblectari non leuibus certe argumentis animaduerti, prætèr omnino multorum hodie Principum morem, parasitis tantum & assentatoribus, alijsq; id genus nihili homuncionibus, bonos uiros ac philosophiæ studiosos cane peius & angue exosis, stipari sese ac modo non totos regi gaudentiũ: pro quibus equidẽ si admittere sæpius alteros illos mallent, aut mutis istis duntaxat uti consultoribus non erubescerent, minus certe consiliorum eos factorum'ue temere plerunque susceptorum pœniteret, minusq; haud dubie quicquid ipsi delirant, (ut Horatiano uerbo utar) Achiui plecterentur. At quanto tu longe diuerso ab illis instituto, multis alijs antiquiorem ducis, clarissimi Iurisconsulti D. LVCAE PALIVRI, C.T. Cancellarij uel unius consuetudinẽ? cuius equidẽ uiri, tanq; præsentis usq; consiliorum omnium & actionum Achatis, fide & prudentia dum ita sedulò uteris, facere nõ potes quin & rebus tuis pulchre ac sapienter prospicias, & bonarum artium ijsdemq; addictorum expositissimum semper te Mecœnatem declares, & ea deniq; re nullam aliam C.T. fastigio magis cõuenire persuasum habeas. Hac igitur et ego humanitate tua prius etiam q̃ merui cognita fretus, istã tibi SAXONIS eruditam iuxta ac elegantem historiam offero, neq; ingratam eam tibi fore, quanquam Principi, Principum scilicet res tractantem, cõfidens, & meã erga te gratitudinẽ quomodocunq; testaturã, literarumq; ac studiosorũ tibi causam, tametsi iam antea abunde beneuolo, amplius etiam cõmendaturam nihil addubitans.

Bene uale. Basileæ, Calend. Iulijs, Anno XXXIIII.

RERVM ET VERBORVM HISTORIAE DAnicæ præcipue memorabilium Index.

C

E

G

Haraldus

Huglet9

Leges à

Prouerbiorũ

cum

natio

T

Vbbo

Z

FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, IN GESTA DANORUM PRAEFATIO.

VM cæteræ nationes rerum suarũ titulis gloriari, uoluptatemq; ex maiorum recordatione percipere solerant: Danorũ maximus pontifex Absalon patriam nostrã, cuius illustrandæ maxima semper cupiditate flagrabat, eo claritatis & monumenti genere fraudari non passus, mihi comitum suorũ extremo, cæteris operam abnuentibus, res Danicas in historiam conferendi negocium intorsit, inopemq; sensum maius uiribus opus ingredi, crebræ exhortationis imperio compulit. Quis enim res Daniæ gestas, literis prosequeretur? quæ nuper publicis initiata sacris, ut religionis, ita latinę quoq; uocis aliena torpebat. At ubi cum sacrorũ ritu latialis etiam facultas accessit, segnities par imperitiæ fuit, nec desidiæ minora, quàm antea penuriæ uitia extitere. Quo euenit, ut paruitas mea, quamuis se prædictæ moli imparem animaduerteret, supra uires niti, quàm iubenti resistere præoptaret, ne finitimis factorũ traditione gaudentibus, huius gentis opinio potius uetustatis obliuiis respersa, quàm literarum monumentis prædita uideretur. Igitur oneri cunctis preteriti æui scriptoribus inexperto, rudes labori humeros subiicere coactus, imperiumq; negligere ueritus, audacius quàm efficacius parui: quanquam ingenii mei imbecillitas fiduciam negabat, ab hortatoris amplitudine mutuatus. Cuius fatis cœpti mei metam præcurrentibus, te potissimũ Andrea, penes quem saluberrimus suffragiorum consensus honoris huius successionem sacrorumq; summam esse uoluit, materiæ ducem, autoremq; deposco: obtrectationis liuorem, qui maxime conspicuis rebus insultat, tanti cognitoris præsidio frustraturus. Cuius fertilissimũ scientiæ pectus, ac uenerabilium doctrinarum abundantia instructum, ueluti quoddã cœlestium opum sacrariũ existimandum est. Tum Galliam, Italiamq; cum Britannia perci-

C piendæ literarum disciplinæ, colligendæq; earum copiæ gratia perscrutatus, post
diutinam peregrinationem splendidissimum externæ scholæ regimen apprehen
disti, tantumq; eius columen euasisti, ut potius magisterio ornamentũ dare, quàm
ab ipso recipere uidereris. Hinc ob insignium culmen, meritaq; uirtutum, regius
Epistolaris effectus, officium mediocritatis liminibus contentum tantis industriæ
operibus exornasti, ut idem postmodũ amplissimæ dignitatis uiris ad eum quem
geris honorem translatis, beneficij nomine expetendum relinqueres. Quamob-
rem Scaniam tripudio dissultare compertum est, quod pontificem potius à finiti
mis mutuata sit, quàm ex indigenis legerit: quippe quæ laudabiliter delectum
egit, iocunditatem ex suffragio suo meruit. Itaq; cum genere, literis, ingenioq; ni
teas, ac plebem fœcundissimis doctrinæ stipendijs regas, maximũ tibi gregis amo
rem conciliasti, susceptiq; ministerij partes gloriosæ executionis fiducia ad laudis
cumulum perduxisti. Et ne rerum dominium possessione usurpare uidereris, am
plissimum patrimonium sacris ædibus religiosæ liberalitatis testamento legasti:
obsitasq; curis opes decenter abijcere, quàm earum auiditate & pondere impli-
cari maluisti. Tu item mirificum reuerendorum dogmatum opus complexus,
priuatisq; curis publicæ religionis officia anteponere auidus, pertinentiũ ad eam
rerum solutionẽ abnuentes, salutarium consiliorũ doctrina, debitis sacrorũ obse-
quijs adegisti, ueteremq; diuinarũ ædium iniuriã religioso lucri beneficio repen-
disti. Præterea lasciuioris uitæ studiosos, intemperantiæq; plus æquo uiribus in-
dulgentes, saluberrimæ exhortationis perseuerantia, ac splendidissimis frugalita-
tis exemplis ad honestiorẽ mentis habitum ab eneruí mollitudine reuocatos, di-
ctis ne an factis magis instruxeris, dubiũ reliquisti. Ita quod tuorum nulli præde-
cessorum obtinere tributũ est, solis prudentiæ monitis impetrasti. Nec ignotum
uolo, Danorũ antiquiores conspicuis fortitudinis operibus æditis, gloriæ æmula-
D tione suffusos, Romani styli imitatione, nõ solum rerũ à se magnifice gestarũ titu-
los exquisito contextus genere, ueluti poëtico quodã opere perstrinxisse, uerum
Cautibus maiorũ gesta olim inscripta. etiam maiorũ acta patrij sermonis carminibus uulgata, linguæ suæ literis saxis ac
rupibus insculpenda curasse. Quorũ uestigijs seu quibusdam antiquitatis uolu-
minibus inhærens, tenoremq; ueris translationis passibus æmulatus, metra metris
reddenda curaui, quibus scribendorũ series subnixa, nõ tam recenter conflata, q̃
antiquitus ædita cognoscatur: quia præsens opus nõ nugacem sermonis luculen-
tiam, sed fidelem uetustatis notitiam pollicetur. Quantũ porrò ingenij illius hoĩes
historiarũ ædituros putemus, si scribendi sitim latinitatis peritia pauissent? Qui-
bus tametsi Romanæ uocis notitia abesset, tanta tradendæ rerum suarũ memoriæ
cupido incessit, ut uoluminũ loco uastas moles amplecterentur, codicum usum à
Tylensium industria. cautibus mutuantes. Nec Tylensium industria silentio obliteranda: qui cum ob
natiuam soli sterilitatẽ luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ sobrietatis
exerceant, omniaq; uitæ momenta ad excolendam alienorũ operum notitiã con-
ferre soleant, inopiam ingenio pensant. Cunctarũ quippe nationum res gestas co
gnosse, memoriæq; mandare, uoluptatis loco reputant: non minoris gloriæ iudi
cantes alienas uirtutes disserere, quàm proprias exhibere. Quorũ thesauros histo
ricarum rerum pignoribus refertos curiosius consulens, haud paruam præsentis
operis partem ex eorum relationis imitatione contexui. Nec arbitros habere
cõtempsi, quos tanta uetustatis peritia callere cognoui. Nec minus Absalonis as-
serta sectando, quæ uel ipse gessit, uel ab alijs gesta perdidicit, docili animo, sty-
loq; complecti curæ habui, uenerandæ eius narrationis documentũ, perinde ac
Voldemari regis laus. diuinum aliquod magisteriũ amplexatus. Te ergo salutaris princeps, ac parens
noster, cuius illustrissimã à priscis temporibus prosapiam dicturus sum, clarissi-
ma lux patriæ Voldemare, dubium laboris huius progressum fauore prosequi
rogo,

A rogo, quia propositi pondere constrictus, uereor ne magis imperitiæ meæ habitum, ingenijq; debilitatẽ patefaciam, quàm tuam (sicut par est) originem repræsentem. Siquidem præter paternæ hæreditatis amplitudinẽ, conspicua regni incrementa finitimorũ oppressione sortitus, Albiæq; reciprocos fluctus propagatę dominationis labore complexus, haud mediocre claritatis momentũ celeberrimus laudis tuæ titulis adiecisti. Ita antecessorũ famam atq; opinionẽ operum magnitudine supergressus, ne Romani quidem imperij partes armis intentatas liquisti. Cumq; fortitudine & liberalitate instructissimus habearis, plus ne hostes bellis terreas, an ciues humanitate demulceas, ambiguũ reddidisti. Tuus quoq; fulgentissimus auus publicæ religionis titulis consecratus, immeritæq; mortis beneficio immortalitatis gloriam consequutus, nunc sanctitatis fulgore perstringit, quos olim uictorijs acquisiuit: ex cuius sanctissimis uulneribus plus uirtutis q̃ cruoris effluxit. Cęterũ prisco atq; hęreditario obsequendi iure, saltem ingenij uiribus tibi militare constitui: cuius clarissimi patris castrẽsem militiã parens, auusq; meus fidissimus bellici laboris operibus coluisse noscuntur. Tuo igitur ductu, respectuq; subnixus, quo cætera liquidius exequar, initium à patriæ nostræ situ, describtuq; petere statui, speciosius singula perstricturus, si narrationis procursus competentia rebus loca permetiens, ab eorum positione dicendorũ inchoamenta deduxerit. Huius itaq; regionis extima, partim soli alterius confinio limitanť, partim propinqui maris fluctibus includunť. Interna uero circunfusus ambit Oceanus, qui sinuosis interstitiorum anfractibus, nunc in angustias freti contractioris euadens, nunc in latitudinẽ sinu diffusiore procurrens, complures insulas creat. Quo fit, ut Dania medijs pelagi fluctibus intercisa, paucas solidi continuiq; tractus partes habeat, quas tanta undarũ interruptio pro uaria freti reflexioris obliquitate discriminat. Ex his Iutia granditatis inchoamentiq; ratione Danici regni
B principiũ tenet, quę sicut positione prior, ita situ porrectior Theutonię finibus admouetur. A cuius complexu fluminis Eydori interriuatione discreta, cũ aliquãto latitudinis excremẽto, septentrionẽ uersus in Norici freti littus excurrit. In hac sinus qui Lymicus appellatur, ita piscibus frequens extitit, ut nõ minus alimentorum indigenis, quàm ager omnis exoluere uideať. Huic etiam Fresia minor adiacet, quæ à Iutiæ prominentia subsidentiũ camporũ ac gremij deuexioris inclinata recessu, maximos frugũ prouentus beneficio oceani inundantis assequiť. Cuius refluxionis uis, plus utilitatis an periculi incolis afferat, ambiguũ extat. Siquidem tempestatis magnitudine perruptis æstuarijs, quibus apud eos maritimi fluctus intercipi solent, tanta aruis undarũ moles incedere consueuit, ut interdũ non solum agrorũ culta, uerumetiã homines cũ penatibus obruat. Post Iutiam insula ad orientem uersus Fionia reperitur, quã à continenti angusti admodũ æquoris interiectus abrumpit. Hęc sicut ab occasu Iutiam, ita ab ortu Sialandiam prospectat, conspicua necessariarũ rerum ubertate laudandã: quæ insula amœnitate cunctas nostræ regionis prouincias antecedens, mediũ Daniæ locum obtinere putať, ab extimæ remotionis limite pari spaciorũ intercapedine disperata. Ab huius ortiuo latere, occasiuum Scaniæ media pelagi disciscit interruptio, opimã prædæ magnitudinem quotannis piscantiũ retibus adigere soliti. Tanta siquidẽ sinus omnis piscium frequẽtia repleri consueuit, ut interdũ impacta nauigia uix remigij conamen eripiat. Nec iam præda artis instrumẽto, sed simplici manus officio capiatur. Cęterũ Hallandia ac Blekingia ab integritate Scanię, ceu rami duplices ex unius arboris stipite promeantes, Gothyę, Noruagiæq; longę declinationis spacijs, diuersisq; recessuũ interstitijs adnectunť. Verum apud Blekingiã apta meantibus rupes mirandis literarũ notis interstincta conspiciť. Siquidẽ à meridiano mari in deserta Verundię petrosa porrigiť semita, quã binæ lineæ exiguo discretæ spacio

S. Kanuti regis commendatio.

Daniæ situs.

Scania piscosa

C protractis in longũ ductibus amplectunt. Inter quas medium loco planum factis ad legendũ figuris undiq; secus exaratum ostendit. Quod licet adeo situ inçquale existat, ut modo montiũ alta proscindat, modo uallium ima prætereat, eodem tamen tenore literarũ uestigia seruare dinoscitur: quarũ significationẽ rex Voldemarus sacri Kanuti fausta proles admirationis causa cognoscere cupiẽs, misit qui rupem permeantes patentiũ illic characterũ seriem, curiosiori indagatione colligerent, ac postmodũ uirgulis quibusdã sub ijsdem formarũ apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex eis interpretamenti comprehendere potuerunt, quod ipsa cælaturæ concauitas partim cœno interlita, partim cõmeantium adesa uestigijs, figuratę protractionis speciem obtrito calle cõfuderat. Vnde conspicuũ est, etiam petrinæ soliditatis rimas diutino madore complutas, aut sordium colluuione, aut irrigua nimborum instillatione concrescere. At quoniã regio hæc Suetiã, Noruagiamq; tam uocis quàm situs affinitate complectitur, earum quoq; sicut & Danię partes ac climata memorabo. Quæ prouincię septentrionali polo subiectæ, bootemq; & arcton respicientes, ipsum frigentis zonæ paralellũ ultima sui porrectione contingunt: post quas humanis sedibus locum inusitata algoris sæuitia nõ relinquit. Ex quibus Noruagia saxei situs deformitatẽ naturæ sortita discrimine, rupibus infœcunda, ac scopulis undiq; secus obsita, glebarũ uastitate tristes locorũ salebras repræsentat. In cuius parte extima ne noctu quidẽ diurnum sydus occulitur, ita ut continui solis pręsentia alternos horarũ dedignata successus, utriq; tempori pari luminis administratione deseruiat. Ab huius latere occidentali insula quæ glacialis dicitur, magno circunfusa reperitur oceano, obsoletæ admodũ habitationis tellus, rerumq; ueri fidem excedentiũ, & insolitorũ euentuũ miraculis prædicanda. Illic fons est, qui fumigantis aquæ uitio, natiuam rei cuiuslibet origi-

Suetia. *Noruagia.* *Islandia.* *Fons mirabilis*

D nem demolitur. Sanẽ quicquid fumi huius exhalatione respergit, in lapideæ naturæ duritiam transmutat: quæ res mirabilior an periculosior existat, in dubio positum constat, cum fluidam aquę teneritudinẽ tantus obsiderit rigor, ût admotum quidlibet fumidoq; eius uapore perfusum, in lapidis proprietatẽ forma duntaxat superstite subita conuersione transmutet. Ibidemq; complures alij latices referuntur, qui modo crescentis lymphæ copijs adaucti, plenisq; exundantes alueis crebras in sublime guttas iaciunt, modo torpentibus scatebris uix ab imo conspecti, profundis subductioris terræ latibulis absorbent. Quo fit, ut exuberantes proxima quæq; spumarũ candore conspergant, exinaniti nullo uisus ingenio capiant. In hac itidem insula mons est, qui rupem sydeream perpetuæ flagrationis æstibus imitatus, incendia sempiterna iugi flammarũ eructatione cõtinuat. Cuius rei admiratio supradictis æquatur, cum tellus extremis subiecta frigoribus tanti caloris fomentis exuberet, ut ignium perennitatẽ arcanis instruat nutrimentis, æternumq; fouendis ardoribus præbeat incentiuũ. Huic etiam insulę certis statutisq; temporibus infinita glaciei aduoluit moles, quæ cum aduentans scabris primum cautibus illidi cœperit, perinde ac remugientibus scopulis fragosæ ex alto uoces, ac uarij inusitatæ cõclamationis strepitus audiunt: quamobrẽ animas ob nocentis uitæ culpam supplicijs addictas, illic algoris magnitudine delictorũ pendere pœnas existimatũ est. Huius itaq; molis excisa particula, quantiscunq; nodorũ condylis obseretur, mox ut supradicta glacies terris auellitur, claustra, custodiamq; frustratur. Stupet animus admiratione plenus, dum res inextricabilibus seris obsita, ac multiplici impedimentorũ perplexione conclusa, sic molis cuius pars erat discessum insequitur, ut omnem obseruationis diligentiã ineuitabilis fugę necessitate decipiat. Est & illic aliud glaciei genus, montiũ iugis ac rupibus interiertum, quod certis uicibus constat superioribus ad ima deiectis, infimisq; rursum ad superna reflexis, uersili quadã mutatione transponi. In cuius assertionis fidem affertur quod

Hegle mons perpetuò ardens. *Pœnarũ locus* *Res mira.*

A tur, quod quidam dum planũ forte glaciale percurrerent, in obiectas uoragines, hiantiumq; rimarum penita prouoluti, paulo post exanimes fuerint, nulla glaciei rimula superstante reperti. Quam obrẽ à compluribus existimari solet, quod quos fundæ glacialis urna desorbuit, eosdem postmodũ supinata reddiderit. Illic etiam fama est pestilentis undæ laticem scaturire, quo quis gustato perinde ac ueneno prosternitur. Sunt & alij fontes, quorum scatebra cerealis poculi proprietatẽ imitari perhibetur. Sunt & ignes, qui cum linum consumere nequeant, aquæ mollitiem depascuntur. Est & saxum, quod montiũ prærupta nõ extrinseca agitatione, sed propria natiuaq; motione peruolitat. Et ut paulò altius Noruagiæ descriptio replicetur, sciendum quod ab ortu Suetiæ Gothiæq; cõtermina aquis utrinq; secus oceani uicinantis includitur: eadem à septentrione regionem ignoti situs ac nominis intuetũ humani cultus expertem, sed monstruosę nouitatis populis abundantem, quã ab aduersis Noruagiæ partibus interflua pelagi separauit immensitas. Quod cum incertæ nauigationis existat, perpaucis eam ingredientibus salutarem reditum tribuit. Cæterũ oceani superior flexus Daniã intersecando prætermeans australem Gothiæ plagam sinu laxiore contingit: inferior uero meatus eius Noruagiæq; latus septentrionale prçteriens, ad ortum uersus magno cum latitudinis incremento solido limitatur anfractu, quem maris terminũ gentis nostrę ueteres Granduicũ dixere. Igitur inter Granduicũ & meridianũ pelagus breue continentis spacium patet, maria utrinq; secus allapsa prospectans, quod nisi rerũ natura limitis loco congressis penè fluctibus obiecisset, Suetiam Noruagiamq; conflui fretorum æstus in insulam redegissent. Harum ortiuas partes Skricfinni incolunt: quæ gens inusitatis assueta uehiculis, montiũ inaccessa uenationis ardore sectatur, locorumq; complacitas sedes dispendio lubricæ flexionis assequitur.

Aqua uenenata.

B Neq; enim ulla adeò rupes prominet, quin ad eius fastigium callida cursus ambage perueniat. Primo siquidem uallium profunda relinquens, scopulorum radices tortuosa giratione perlabitur, sicq; meatum crebræ declinationis obliquitate perflectit, donec per sinuosos callium anfractus destinatum loci cacumen exuperet. Eadem apud finitimos mercium loco quorundam animalium pellibus uti consueuit. Suetia uero Daniam ab occasu Noruagiamq; respiciẽs, à meridie & multa orientis parte uicino prætéritur oceano. Post quam ab ortu quoque multiplex diuersitatis barbaricæ consertio reperitur. Danicam uero regionẽ giganteo quondam cultu exercitam, eximię magnitudinis saxa ueterum bustis ac specubus affixa testantur. Quod si quis ui monstruosa patraium ambigat, quorundã montium excelsa suspiciat, dicatq; si callet, quis eorum uerticibus cautes tantæ granditatis inuexerit. Inopinabile nanq; quiuis miraculi huius æstimator aduertet, ut molem super plano minime uel difficile mobilem, in tantum montanæ sublimitatis apicem simplex mortalitatis labor, aut usitatus humani roboris conatus extulerit. Vtrum uero talium rerum autores post diluuialis inundationis excursum gigantes extiterint, an uiri corporis uiribus ante alios præditi, parum notitiæ traditum. Talibus ut nostri autumãt subitam mirandamq; nunc propinquitatis, nunc absentię potestatem, comparendiq; ac subterlabendi uicissitudinem, uersilis corporum status indulget, qui hodieq; scrupeam inaccessamq; solitudinem (cuius suprà mentionem fecimus) incolere perhibentur. Eiusdem aditus horrendi generis periculis obsitus, raro sui expertoribus incolumitatem regressumq; concessit. Nunc stylum ad propositum transferam.

Gigantes olim in Dania.

PRAEFATIONIS FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, HISTORIAE DANORVM LIBER PRIMVS.

Danorũ origo

AN igitur & Angul, à quibus Danorum cœpit origo, patre Humblo procreati, non solum conditores gentis nostræ, uerumetiã rectores fuere. Quanquam Dudo rerum Aquitanicarũ scriptor, Danos à Danais ortos nuncupatosq́ recenseat. Hi licet fauentibus patriæ uotis regni dominio potirenť, rerumq́ summam ob egregia fortitudinis merita assentientibus ciuium suffragijs obtinerent, regij tamen nominis expertes degebant: cuius usum nulla tunc temporis apud nostros consuetudinũ frequẽtabat autoritas. Ex quibus Angul, à quo gentis Anglicæ principia manasse memoriæ proditũ est, nomen suum prouinciæ cui præerat aptandũ curauit, leui monumenti genere perennem sui notitiam traditurus. Cuius successores postmodũ Britannia potiti, priscum insulæ nomen nouo patriæ suæ uocabulo permutarũt. Magni id factũ à ueteribus æstimatũ. Testis est Beda nõ minima pars diuini styli, qui in Anglia ortus, sanctissimis suorum uoluminũ thesauris res patrias sociare curæ habuit: æque ad religionem pertinere iudicans, patriæ facta literis illustrare, & res diuinas conscribere. Verum à Dan (ut fert anquitas) regum nostrorũ stemmata, ceu quodam deriuata principio, splendido successionis ordine profluxerũt. Huic filij Humblus & Lotherus fuere, ex Grytha summæ inter Theutones dignitatis matrona suscepti. Lecturi regẽ ueteres affixis humo saxis insistere, suffragiaq́ promere consueuerant, subiectorũ lapidum firmitate facti constantiã ominaturi. Quo ritu Humblus decedente patre, nouo patriæ beneficio rex creatus, sequentis fortunæ malignitate ex rege priuatus euasit. Bello siquidẽ à Lothero captus, regni depositione spiritũ mercatus est: hæc sola quippe uicto salutis conditio reddebať. Ita fraternis iniurijs imperiũ abdicare coactus, documentũ hominibus prębuit, ut plus splendoris, ita minus securitatis aulis quàm tugurijs inesse. Cęterũ iniurię tam patiens fuit, ut honoris damno tanquã beneficio gratulari crederetur: sagaciter, ut puto, regiæ conditionis habitũ contemplatus. Sed nec Lotherus tolerabiliorẽ regem quàm militem egit, ut prorsus insolentia ac scelere regnũ auspicari uideretur: siquidem illustrissimum quenq́ uita aut opibus spoliare, patriamq́ bonis ciuibus uacuefacere, probitatis loco duxit: regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat. Nec diu scelerum impunitus, patriæ consternatione perimitur, eadem spiritũ eripiente, quæ regnum largita fuerat. Cuius filius Skyoldus naturam ab ipso, non mores sortitus, per summã tenerioris ætatis industriã, cuncta paternę contagionis uestigia ingenitĩ erroris deuio præteribat. Igitur ut à paternis uitijs prudenter desciuit, ita auitis uirtutibus feliciter respondit, remotiorem pariter ac præstantiorem hæreditarij moris portionem amplexus. Huius adolescentia inter paternos uenatores immanis belluæ subactione insignis extitit, mirãdoq́ rei euentu futurę eius fortitudinis habitũ ominata est. Nam cum à tutoribus forte, quorũ summo studio educabatur, inspectandæ uenationis licentiam impetrasset, obuium sibi insolitæ granditatis ursum telo uacuus, cingulo cuius usum habebat religandum curauit, necandumq́ comitibus præbuit. Sed & complures spectatæ fortitudinis pugiles per idem tempus uiritim ab eo superati produntur: e quibus Attalus & Scatus, clari

Anglorum principiũ.

D

Eligendi regis Danorum mos priscus.

A clari illustresq; fuere. Quindecim annos natus, inusitato corporis incremẽto perfectissimũ humani roboris specimen præferebat, tantaq; indolis eius experimẽta fuere, ut ab ipso cæteri Danorum reges, cõmuni quodam uocabulo Skioldungi nuncuparent. Idem perditam & eneruam uitam agentes, contin&etilde;tiamq; luxu labefacere solitos, ad capessendã uirtutem rerum agitatione sedulus excitabat. Præcurrebat igitur Skioldus uirium complementum animi maturitate; conflictusq; gessit, quorũ uix spectator ob teneritudin&etilde; esse poterat, in quo annorũ uirtutisq; procursu ob Auildam quã summæ pulchritudinis intuitu postulabat, cum Scatõ Alemaniæ satrapa eiusdem puellæ competitore, Theutonũ Danorumq; exercitu inspectante, ex prouocatione dimicauit, interfectoq; eo omn&etilde; Alemannorũ gentem, perinde ac ducis sui interitu debellatã, tributaria ditione perdomuit. Hic nõ armis modo, uerumetiã patriæ charitate conspicuus extitit: siquid&etilde; impias leges abrogauit, salutares tulit, & quicquid ad emendandũ patriæ statum attinuit, summa diligentia præstitit. Sed & regnũ patris improbitate amissum, uirtute recuperauit. Primus rescindendarũ manumissionum legem ædidit. Serui quem libertate donauerat clandestinis insidijs petitus, acrem pœnam exegit, tanquam in omnium libertorum pœnam unius crimen redundare par esset. Omnium æs alienum ex fisco suo soluebat, & quasi cum aliorum regum fortitudine, munificentia ac liberalitate certabat. Aegros fomentis prosequi, remediaq; grauiter affectis benignius exhibere solebat: se non sui, sed patriæ curam suscepisse testatus. Proceres non solum domesticis stipendijs colebat, sed etiam spolijs ex hoste quæsitis, affirmare solitus, pecuniam ad milites, gloriam ad ducem redundare debere. Puellam cuius amore conflixerat, acerrimo nuptiarum æmulo liberatus, in pugnę præmium recepit, eamq; sibi matrimonio copulauit. Ex qua paulò post Gram filium sustulit. Cuius mirifica indoles ita paternas uirtutes redoluit, ut prorsus per earum *Pulcherrimũ regis dictum.*

B uestigia decurrere putaretur. Corporis animiq; præstantissimis dotibus præditam adolescentiam ad summum gloriæ statum prouexit, tantumq; magnitudini eius à posteris tributum est, ut in uetustissimis Danorum carminibus ipsius uocabulo regia nobilitas censeatur. Quicquid ad firmãdas acuendasq; uires attinuit, acerrima ingenij exercitatione tractabat. A gladiatoribus uitandi inferendiq; ictus, cõsuetudinem studioso exercitij genere contrahebat. Educatoris sui Roarij filiam coæuam sibi collactaneamq;, quo maiorem incunabulis gratiam referret, uxorem adsciuit, quam postmodum Besso cuidam, quod eius strenua opera sæpenumero usus fuerat, mercedis loco coniugem tribuit. Quo bellicorum operum socio fretus, plus gloriæ sua an Bessi uirtute contraxerit, incertum reliquit. Qui cum fortè Sueonum regis Sictrugi filiam Gro gigantum cuidam desponsam cognosceret, tam indignam regio sanguine copulam execratus, bellum Sueticum auspicatur, Herculeæ uirtutis exemplo monstrorum nisibus obstaturus. Inita Gothia cum deturbandorum obuiorum gratia caprinis tergoribus amictus incederet, ac uarijs ferarum pellibus circumamictus, horrificumq; dextra gestamen complexus giganteas simularet exuuias, ipsam Gro syluestres fortè latices cum paucis admodum pedissequis lauandi gratia petentem, equo obuiam habuit. Quæ sponsum adesse rata, simulq; tam insoliti cultus horrore muliebriter territa, succussis frenis maxima cum totius corporis trepidatione, patrio carmine sic cœpit:

Conspicor inuisum regi uenisse gigantem,
  Et gressu medias obtenebrare uias,
Aut oculis fallor, nam tegmine sæpe ferino
  Contigit audaces delituisse uiros.

C Cui Bessus sic orsus.
Virgo caballi
Quæ præmis armos
Verba uicissim
Mutua fundens,
Quod tibi nomen
Qua fueris dic
Gente creata?
Ad hæc Gro.
Gro mihi nomen,
Rex pater extat
Sanguine fulgens
Fulgidus armis.
Tu quoque qui sis
Aut satus unde
Promito nobis.
Cui Bessus.
Bessus ego sum
Fortis in armis
Trux inimicis
Gentibus horror
Atque alieno
Sæpe refundens
Sanguine dextram.

Tum Gro.
Quis rogo uestrum
Dirigit agmen?
Quo duce signa
Bellica fertis?
Quis moderatur
Prælia princeps,
Quo'ue paratur
Præstite bellum?
Contrà sic Bessus.
Gram regit agmen
Marte beatus,
Quem metus aut uis
Flectere nescit,
Nec rogus ardens
Nec ferus ensis
Aut maris unquam
Terruit æstus.
Hoc duce belli
Signa leuamus
Aurea uirgo.
Rursum Gro.
Hinc remeantes
Vertite cursum,

Ne proprio uos
Opprimat om̃es
Agmine Sictrug,
Inq; feroci
Stipite figat
Illaqueato
Guttura nexu,
Detq; rigenti
Corpora nodo,
Ac male toruus
Trudat edaci
Funera coruo.
Iterum Bessus.
Gram prior illũ
Manibus addet
Ac dabit orco,
Quàm sua fatis
Lumina claudat,
Inq; pauenda
Vertice plexum
Tartara mittet.
Nulla Sueuorũ
Castra timemus,
Quid minitaris

Tristia nobis
Funera uirgo?
Ad quem Gro.
En ferar isthinc
Nota reuisens
Tecta parentis,
Ne uenientis
Conspicer audax
Agmina fratris.
Vos remeantes
Vltima queso
Fata morentur.
Ad quã Bessus.
Leta reuise
Nata parentem,
Nec cita nobis
Fata precare,
Nec tua bilis
Pectora pulset.
Nanq; petenti
Aspera primum
Difficilisq;
Sæpe secundo
Fœmina cedit.

D Post hæc Gram horrendę monstruosæq; uocis habitum trucioris soni modulis æmulatus, silentijq; diuturnioris impatiens, talibus puellam dictis aggreditur:

Ne timeat rabidi germanum uirgo gigantis,
Me neq; contiguum palleat esse sibi.
A Grip missus enim nunquam nisi compare uoto
Fulcra puellarum concubitumq; peto.

Cui Gro.

Quæ sensus exors scortum uelit esse gigantum?
Aut quæ monstriferum possit amare torum?
Quæ coniunx fore dæmonum possit monstrigeni conscia seminis?
Suumq; gigantifero consociare uelit cubile?
Quis spina digitos fouet? Quis syncera luto misceat oscula?
Quis membra iungat hispida læuibus impariter locatis?
Cum natura reclamitat, haud plenum Veneris carpitur ocium,
Nec congruit monstris amor fœmineo celebratus usu.

Gram contrà.

Regum colla potentium uictrici toties perdomui meorum,
Fastus reorum turgidos, exuperatis potiore dextra.
Hinc aurum rutilans cape, quo perpes maneat pactio munere,
Ac firma consistat fides Coniugijs adhibenda nostris.

Quo dicto, discussis laruis natiuũ oris decorẽ confessus, tantum penè uoluptatis uno sui aspectu puellę attulit, quantũ adulterino terroris incussit: quã etiam formæ suæ luculentia ad concubitũ prouocatã, amatorijs donis prosequi non omisit. Progressus ex obuijs cognoscit binis callem latronibus obsideri. Quos ad se spoliandum cupidius proruentes, solo exanimauit impulsu. Quo facto ne ullũ hostili solo beneficiũ attulisse uideret, peremptorũ corpora subiectis affixa stipitibus, simulata

A simulata pedū erectione distendit, ut quibus re nocuerant uiui, specie minarētur extincti, post fata quoq; formidabiles forent, nec iter imagine minus q̄ opere praepedirent. Quamobrē constat eum latrones interimendo sibi, nō Suetiæ consulere studuisse: cuius quanto odio teneretur, tam insignis facti indicio patefecit. Qui cum ab aruspicibus accepisset, nisi auro Sictrugum superare nō posse, continuò ligneæ clauæ nexilem auri nodum adiecit, eaq; bello quo regem aggrediebatur instructus, uoti se compotem fecit. Quod factum Bessus impensiori laudationis genere prosecutus sic cecinit:

Gram ferus clauæ gerulus beatæ
Nescius ferri celebrabat ictu
Ensis obtentum pepulitq; trunco
Tela potentis.
Fata sectatus superumq; mentem
Sueonum pressit decus impotentum
Dum neci regem dedit & rigenti
Contudit auro.
Nanq; pugnaces meditatus arces
Robur amplexu rutilum gerebat
Et ducem uictor nitido supinum
Verbere torsit.
Fata quem ferro perimi uetabant
Aureo prudens domuit rigore,
Ense dum cassus potiore gessit
Bella metallo.
Clarius post hoc Agathum manebit
B Agnitum late meliore fama
Cui suus laudem decorisq; culmen
Arrogat autor.

Occiso Suetiæ rege Sictrugo, Gram quæsitū armis imperiū possessione firmare cupiens, Suarinū Gothiæ præfectū ob affectati regni suspicionē in pugnę certamen deuocatū oppressit: fratresq; eius septem matrimonio, nouem pellice procreatos, impari dimicationis genere fraternæ necis ultionē petentes, absumpsit. Hunc pater ultimæ iam ætatis ob res egregie gestas imperij cōsortione donauit, regniq; summā cum sanguine suo cōmunicare, quàm in occiduæ uitæ statu sine participe gerere, tum utilius, tum etiam cōmodius duxit. Igitur cum Ringo splendido Sialandiæ loco natus, alterū ex his honori intempestiuū, alterū iam uirium cursu defunctū putaret, infirmā utriusq; ętatem causatus, nouarū rerum studio maiorem Danorū partem solicitat, hunc puerilis, illum senilis animi deliramento regię potestati inhabilem protestando. A quibus bello obtritus documento hoībus fuit, nullam ætatis partem uirtuti incongruā existimari debere. Alia quoq; complura Gram regis facinora fuere. Aduersus Sumblū Phinnorū regem bellū professus, ad aspectū filiæ eius Signes depositis armis, ex hoste procus euasit, eamq; promisso coniugis suæ repudio pactus despondit. Quā cum bello Noruagico q̄d aduersum Suuibdagerū regem ob sororis filiæq; stuprū susceperat admodū occupatus, Saxoniæ regi Henrico Sumbli perfidia in matrimoniū promissam, nuncio didicisset, propior uirginis, quàm militū charitati, relicto exercitu tacitus in Phinniam contendit, inchoatisq; iam nuptijs superueniēs, extremæ uilitatis ueste sumpta, despicabili sedendi loco discubuit. Rogatus quidnā afferret, medendi solertiam profitetur. Ad postremū omnibus ebrietate madentibus, puellam intuens, medijs perstrepentis conuiuij gaudijs per summam fœmineæ leuitatis execra-

C tionem, maximamq́ uirtutũ suarum gloriationẽ, indignationis magnitudinem huiusmodi carmine patefecit:

Solus in octo pariter spicula mortis egi,
Atque nouenos gladio corripui reducto,
Quando Suarinum exanimaui titulis abusum,
Nec meritum conciliantis sibi nomen. unde
Sæpe cruentum nece ferrum madidumq́ cæde
Sanguine tinxi peregrino, timuiq́ nunquam
Ad crepitus ensiculi, uel galeæ nitorem.
Nunc male me proijciens fert aliena uota
Filia Sumbli fera Signe, uetus execrata
Fœdus, & incompositum concipiens amorem,
Fœmineæ dat leuitatis facinus notandum
Quæ proceres illaqueat, pellicit atque fœdat.
Ante alios ingenuos præcipue refellens,
Nec stabilis permanet ulli, titubatq́ semper,
Ancipites parturiens, diuiduosq́ motus.

Et cum dicto discubitu euolans Henricũ inter sacra mensæ & amicorũ complexus obtruncat, spõsamq́ medijs abstractã pronubis magna conuiuarũ parte prostrata secum nauigio deportat. Igitur nuptijs in exequias uersis, doceri Finni potuerunt, alienis amoribus manus inijci nõ oportere. His gestis à rege Noruagiæ Suuibdagero, dum stupratæ sororis iniuriã ac lacessitã filię pudicitiã ulcisci conat̃, opprimitur. Hoc præliũ Saxonis insigne copijs fuit, quas ad auxilia Suuibdagero ferenda nõ tam ipsius charitas, q̃ Henricianæ ultionis cupiditas prouocabat. Filij Gram, Guthormus & Hadingus, quorũ alterũ Gro, alterũ Signe enixa est, Suuib-
D dagero Daniã obtinẽte, per educatorẽ suum Brache naue Suetiam deportati Vagnophro & Haphlio gigantibus, nõ solum alendi, uerumetiã defensandi traduntur. Quorũ summatim opera perstricturus, ne publicę existimationi contraria aut ueri fidem excedentia fidenter astruere uidear, nosse operæpretium est, triplex

Mathematicorum genus triplex.

quondã Mathematicorũ genus inauditi generis miracula discretis exercuisse prę stigijs. Horũ primi fuere monstruosi generis uiri, quos Gigantes antiquitas nominauit, humanæ magnitudinis habitũ eximia corporũ granditate uincẽtes. Secũdi post hos primã physiculandi solertiã obtinentes, artem possedere Phytonicã: qui quantũ superioribus habitu cessere corporeo, tantũ uiuaci mentis ingenio prępstiterunt. Hos inter gigantesq́ de rerũ summa bellis certabat̃ assiduis, quoad magi uictores giganteũ armis genus subigerẽt, sibiq́ non solum regnandi ius, uerumetiam diuinitatis opinionẽ consciscerent. Horũ utriq́ per summã ludificandorũ oculorũ peritiã, proprios alienosq́ uultus, uarijs rerũ imaginibus adumbrare callebant, illicibusq́ formis ueros obscurare conspectus. Tertij uero generis hoĩes, ex alterna superiorum copula pullulantes, autorum suorum naturæ, nec corporum magnitudine, nec artiũ exercitio respõdebant. His tamen apud delusas prę stigijs mentes diuinitatis accessit opinio. Nec mirandũ, si prodigialibus eorũ portentis adducta barbaries, in adulterinæ religionis cultum cõcesserit, cum latinorũ q̃q́ prudentiã perlexerit taliũ quorundã diuinis honoribus celebrata mortalitas. Hæc idcirco tetigerim, ne cum præstigia portenta'ue perscripsero, lectoris incredula refraget̃ opinio. His prętermissis, propositũ repetã. Occiso Gram, Suuibdagerus Daniæ Suetiæq́ imperijs auctus, fratrem cõiugis Guthormũ, eadẽ sæpius flagitante exilio abductum, tributaq́ pollicitũ Danis præfecit, Hadingo patris ultionem hostis beneficio præferente. Hic primis adolescentiæ temporibus felicissimis naturæ incrementis summam uirilis ætatis perfectionem sortitus, omisso

A uoluptatis studio, continua armorum meditatione flagrabat, memor se bellicoso patre natum, omne uitæ tempus spectatis militiæ operibus exigere debere. Cuius fortem animum Harthgrepa Vagnhofthi filia, amoris sui illecebris emollire conata, sedula affirmatione certabat, oportere eum primum genialis tori munus suis irrogare connubijs, quę infantiæ eius exactioris curæ fomenta porrexerit, primaq; subministrarit crepundia. Nec simplici uerborum exhortatione contenta, carminis quoque modo sic orsa:

Quid tibi sic uaga uita fluit?
Quid cœlebs tua lustra teris?
Arma sequens iugulum sitiens?
Nec species tua uota trahit.
Eximia raperis rabie
Labilis in Venerem minime.
Cædibus atque cruore madens
Bella toris potiora probas.
Nec stimulis animum recreas,
Ocia nulla fero subeunt.
Lusus abest, feritas colitur,
Nec manus impietate uacat
Dum Venerem coluisse piget.
Cedat odibilis iste rigor,
Adueniat pius ille calor,
Et Veneris mihi necte fidem,
Quæ puero tibi prima dedi
Vbera lactis, opemq; tuli,
B Officium genitricis agens,
Vsibus officiosa tuis.

Quo corporis eius magnitudinem humanis inhabilem amplexibus referente, cuius naturæ contextum dubium non esset giganteo germini respondere. Non te moueat (inquit) insolitus meæ granditatis aspectus: nunc enim contractioris, nunc capacioris, nunc exilis, nunc defluentis substantiæ, modo corrugati, modo explicati corporis situm arbitraria mutatione transformo: nunc proceritate cœlis inuehor, nunc in hominem angustioris habitus ditione componor. Adhuc hæsitante eo, fidemq; dictis habere cunctante, tale carmen adiecit:

Ne paueas nostri iuuenis commercia lecti,
Corpoream gemina uario ratione figuram,
Et duplicem neruis legem præscribere sueui.
Nam sequor alternas diuerso schemate formas
Arbitrio uariata meo, nunc sydera ceruix
Aequat, & excelso rapitur uicina tonanti.
Rursus in humanum ruit inclinata uigorem,
Contiguumq; polo caput in tellure refigit.
Sic leuis in uarios transmuto corpora flexus
Ambiguis conspecta modis: nunc colligit anceps
Strictum membra rigor, nunc gratia corporis alti
Explicat, & summas tribuit contingere nubes.
Nunc breuitate premor, nunc laxo poplite tendor
Versilis, inq; nouos conuerti cærea uultus.
Nec me mirari debet, qui Protea nouit.
Nunc premit effusos, modo clausos exerit artus

C Forma situs incerta sui speciesq́ biformis,
Quæ nunc extricat, nunc membra reuoluit in orbem.
Exero contractus artus, tensosq́ subinde
Corrugo, uultum formis partita gemellis
Et fortes complexa duas, maiore feroces
Territo concubitus hominum breuiore capesso.

His assertis Hadingi concubitu potita, tanto iuuenis amore flagrauit, ut cum eum reuisendæ patriæ cupidum comperisset, uirili more culta prosequi non dubitaret, laboribusq́ eius ac periculis interesse uoluptatis loco duceret. Quo comite susceptum iter ingressa, penatibus fortè pernoctatura succedit, quorum defuncti hospitis funus mœstis ducebatur exequijs: ubi magicæ speculationis officio superum mentem rimari cupiens, diris admodum carminibus ligno insculptis, ijsdemq́ linguæ defuncti per Hadingum suppositis, hac uoce eum horrendum auribus carmen ædere coëgit:

Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.
Quisquis ab inferna sede reuocauit
Me functum fatis exanimemq́,
Ac rursum superas egit in auras,
Sub ftyge liuenti tristibus umbris
Persoluat proprio funere pœnas.
En præter placitum propositumq́
Quædam grata parum promere cogor.
Ex hac nanq́ pedem sede ferentes
D Angustum nemoris aduenientis
Passim dæmonibus præda futuri.
Tunc quæ nostra chao fata reduxit,
Et dedit hoc rursum uisere lumen,
Mire corporeis nexibus indens
Manes elicitos sollicitando,
Quod nisa est temere flebit acerbe.
Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.
Nam cum monstrigeni turbinis atra lues
Intima conatu presserit exta graui,
Atque manus uiuos uerrerit ungue fero,
Artubus auulsis corpora rapta secans,
Tunc Hadinge tibi uita superstes erit,
Nec rapient manes infera regna tuos,
Nec grauis in stygias spiritus ibit aquas.
Fœmina sed nostros crimine pressa suo
Placabit cineres, ipsa futura cinis,
Quæ miseris umbris huc remeare dedit.
Inferis me qui reduxit execrandus oppetat
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.

Igitur cum apud prædictũ nemus compacto ramalibus tecto noctem agerent, inusitatæ granditatis manus domiciliũ penitus pererrare conspecta. Quo mõstro territus Hadingus, nutricis opem implorat. Tunc Harthgrepa artus explicans, ac magno se turgore distendens, manum arctius comprehensam alumno prębuit abscindendam. Ex cuius teterrimis uulneribus plus tabi quàm cruoris manauit.

Cuius

A Cuius facti postmodū ab originis suę consortibus laniata pœnas pependit: neq; illi aut naturæ conditio, aut corporis magnitudo, quo minus infestos hostium ungues experiretur, opitulata est. Spoliatum nutrice Hadingum grandæuus forte quidam altero orbus oculo, solitariū miseratus, Lisero cuidam piratæ solenni pactionis iure conciliat. Siquidem icturi fœdus ueteres uestigia sua mutui sanguinis aspersione perfundere consueuerant, amicitiarū pignus alterni cruoris commercio firmaturi. Quo pacto Liserus & Hadingus arctissimis societatis uinculis colligati, Lokero Curetum tyranno bellum denunciant. Quibus superatis fugientem Hadingū prædictus senex ad penates suos equo deuehendum curauit, ibiq; suauissimę cuiusdā potionis beneficio recreatū, uegetiori corporis firmitate constaturum prædixit. Cuius augurij monitum huiusmodi carmine probauit: *Iciendi fœderis mos apud priscos.*

Hinc te tendentem gressus profugum ratus hostis
Impetet ut teneat uinclis, faucisq; ferinæ
Obiectet depascendum laniatibus: at tu
Custodes uarijs rerum narratibus imple.
Cumq; sopor dapibus functos exceperit altus,
Iniectos nexus, & uincula dira relide.
Inde pedem referens, ubi se mora paruula fundet
Viribus in rapidum totis assurge leonem,
Qui captiuorum iactare cadauera sueuit,
Inq; truces armos ualidis conare lacertis,
Et cordis fibras ferro rimare patenti.
Protinus admissa uapidum cape fauce cruorem,
Corpoream; dapem mordacibus attere malis.
B Tunc noua uis membris aderit, tunc robora neruis
Succedent inopina tuis, solidiq; uigoris
Congeries penitus neruosos illinet artus.
Ipse struam uotis aditum, famulosq; sopore
Conficiam, & lenta stertentes nocte tenebo.

Et cum dicto relatum equo iuuenem pristino loco restituit. Tunc Hadingus amiculi eius rimas sub quo trepidus delitebat, per summā rerum admirationē uisus perspicuitate traijciens, animaduertit equinis freta patere uestigijs, prohibitusq; rei inconcessæ captare conspectū, plenos stuporis oculos à terribili itinerū suorum contemplatione deflexit. Qui cum à Lokero captus, omnem prædictionis euentum certissimis rerum experimētis circa se peractum sensisset, Handuuanum Hellesponti regem apud Dunam urbem inuictis murorum præsidijs uallatum, mœnibusq; nouatiæ resistentem bello pertentat. Quorū fastigio oppugnationis aditum prohibente, diuersi generis aues loci illius domicilijs assuetas per aucupij peritos prendi iussit, earumq; pennis accensos igne fungos suffigi curauit: quæ propria nidorum hospitia repetentes, urbem incendio compleuere. Cuius extinguendi gratia concurrentibus oppidanis, uacuas defensoribus portas reliquerunt. Adortus Handuuanū cepit, eiq; redemptionis nomine corpus suum auro rependendi potestatē fecit: cumq; hostem tollere liceret, spiritu donare maluit, adeò sæuitiam clementia temperabat. Post hæc multo orientaliū robore debellato, Suetiam reuersus Suuibdagerū apud Gudlandiā ingenti classe obuium pugna adortus oppressit. Sicq; nō solum exterorum manubijs, uerumetiā paternæ fraternæq; uindictæ trophæis ad eminentem claritatis gradum prouectus, exilio regnum mutauit, cui patriam nō antè repetere quàm regere contigit. Ea tempestate cum Othinus quidam europa tota falso diuinitatis titulo censeretur, apud Vpsalam tamen crebriorem diuersandi usum habebat: eamq; siue ob incolarum *Stratagema elegans.*

C inertiam, siue locorum amœnitatē, singulari quadam habitationis consuetudine dignabatur. Cuius numen septentrionis reges propensiore cultu prosequi cupientes, effigiem ipsius aureo complexi simulacro, statuā suæ dignationis indicem maxima cum religionis simulatione Byzantium transmiserunt: cuius etiam brachiorum lineamenta, confertissimo armillarum pondere perstringebant. Ille tanta sui celebritate gauisus, mittentiū charitatem cupide exosculatus est. Cuius coniunx Frigga quo cultior progredi posset, ascitis fabris, aurum statuæ detrahendū curauit. Quibus Othinus suspendio cōsumptis, statuam in crepidine collocauit, quam etiam mira artis industria ad humanos tactus uocalem reddidit. At nihilominus Frigga cultus sui nitorem diuinis mariti honoribus anteponens, uni familiarium se stupro subiecit, cuius ingenio simulacrum demolita, aurum publicæ superstitioni consecratū, ad priuati luxus instrumentum conuertit. Nec pensi duxit impudicitiam sectari, quo promptius auaritia frueretur. Indigna fœmina quæ numinis cōiugio potiretur. Hoc loci quid aliud adiecerim, quàm tale numen hac coniuge dignum extitisse? Tanto quondam errore mortalium ludificabantur ingenia. Igitur Othinus gemina uxoris iniuria lacessitus, haud leuius imaginis suæ quàm tori læsione dolebat. Duplici itaq; ruboris irritamento perstrictus, plenum ingenui pudoris exilium carpsit, eoq; se contracti dedecoris sordes aboliturum putauit. Cuius secessu Mithotyn quidā præstigijs celeber, perinde ac cœlesti beneficio uegetatus, occasionē & ipse fingendę diuinitatis arripuit, barbarasq; mentes nouis erroris tenebris circunfusas, præstigiarum fama ad cerimonias suo nomini persoluendas adduxit. Hic deorum iram, aut numinum uiolationem confusis permixtisq; sacrificijs expiari negabat: ideoq; eis uota communiter nuncupari prohibebat, discreta superum cuiq; libamenta constituens. Qui cum Othino re-
D deunte, relicta præstigiarum ope, latendi gratia Pheoniam accessisset, concursu incolarū occiditur. Cuius extincti quoq; flagitia patuêre: siquidē busto suo propinquantes, repentino mortis genere consumebat, tantasq; post fata pestes ædidit, ut penè tetriora mortis quàm uitæ monumenta dedisse uideretur, perinde ac necis suæ pœnas à noxijs exacturus. Quo malo obfusi incolæ, egestum tumulo corpus capite spoliant, acuto pectus stipite transfigentes: id genti remedio fuit. Post hæc Othinus coniugis fato pristinæ claritatis opinione recuperata, ac ueluti expiata diuinitatis infamia ab exilio regressus, cunctos qui per absentiā suam cœlestium honorum titulos gesserant, tanquā alienos deponere coëgit, subortosq; magorum cœtus, ueluti tenebras quasdam superuenięte numinis sui fulgore discussit. Nec solum eos deponendæ diuinitatis, uerumetiam deferendæ patriæ imperio cōstrinxit, meritò terris extrudendos ratus, qui se cœlis tam nequiter ingerebant. Interea Asmundus Suuibdageri filius, in ultionem patris pugna cum Hadingo congressus, ut filium Henricū, cuius charitatem etiam proprio spiritui præferebat, fortissime dimicantem occidisse cognouit, auido fati animo lucem perosus, tali carmen uoce compegit:

Quis nostra fortis ausit arma sumere?
Nil proficit cassis uacillanti nitens.
Lorica iam nec commode fusum tegit.
Armis ouemus interempto filio.
Cuius mori me cogit imminens amor.
Charo superstes ne relinquar pignori,
Vtraq; ferrum comprimi iuuat manu.
Nunc bella præter scuta nudo pectore
Exerceamus fulgidis mucronibus.
Ferocitatis fama nostræ luceat,

Audacter

A Audacter agmen obteramus hostium,
Nec longa nos exasperent certamina,
Fugaque fractus conquiescat impetus.

Quo dicto, geminam capulo manum iniiciens absque periculi respectu reflexo in tergum clypeo, complures in necem egit. Igitur Hadingo familiarium sibi numinum præsidia postulante, subitò Vagnofitus partibus eius propugnaturus aduehitur. Cuius aduncum Asmundus gladium contemplatus, hoc in uocem carmine clamabundus erupit:

Quid gladio pugnas incuruo?
Ensiculus fato tibi fiet,
Framea torta necem generabit.
Hostem nanque manu superandũ
Carminibus lacerari fidis,
Plus uerbis quàm ui connisus,
In magna uires ope ponens.
Quid me sic umbone retundis
Audaci iaculo minitando?
Cum sis criminibus miserandis
Obsitus & maculis refertus.
Infamis sic te nota sparsit
Putentem uitijs labeonem.

Hæc uociferantem Hadingus hasta traiicit amentata. Sed nec mortis Asmundo solatia defuere: siquidem inter exiguas uitæ reliquias, uulneratum interfectoris pedem, perpetua claudicatione mulctauit, clademque suam, paruulo ultionis
B momento memorabilem reddidit. Ita alterum membri debilitas, alterum uitæ finis excepit. Corpus eius solenni funere elatum apud Vpsalam regijs procuratur exequijs. Cuius coniux Gunnilda ne ei superesset, spiritum sibi ferro surripuit, uirumque fato insequi, quàm uita deserere præoptauit. Huius corpus amici sepulturæ mandantes, mariti cineribus adiunxerunt: dignam eius tumulo rati, cuius charitatem uitæ prætulerat. Iacet itaque Gunnilda aliquanto speciosius uirum busti quàm tori societate complexa. Post hæc Hadingo uictore Suetiam populante, Asmundi filius Vffo nomine, conferendæ manus diffidentia adductus, in Daniam exercitum traiicit, hostilesque lares incessere, quàm proprios tueri satius duxit: opportunum propulsandarum iniuriarum genus existimans, quod ab hoste pateretur inferre. Ita Danis ad propria defensanda redire compulsis, salutemque patriæ exterarum rerum dominio præferentibus, domesticum solum hostilibus armis uacuefactum repetijt. Igitur cum Hadingus è bello Suetico regressus, ærarium suum quo bellis ac spolijs quæsitas opes excipere consueuit, furto uiolatum animaduerteret, continuò custodem eius Glumerum suspendio consumpsit, callidoque commenti genere edixit, ut si quis è noxijs ablata referre curasset, honoris locum quem Glumerus possederat obtineret. Quo promisso, fontium quidam beneficij percipiendi quàm criminis tegendi studiosior redditus, pecuniam regi reportandam curauit. Quem conscij in summam principis amicitiam receptum putantes, nec uberius quàm fidelius honoratum credentes, & ipsi pari premij spe relatis pecunijs, reatum detegunt. Quorum confessio primum honoribus ac beneficijs excepta, mox supplicijs punita, hud paruum uitandæ crudelitatis documentum reliquit. Dignos dixerim qui solutæ taciturnitatis pœnas patibulis luerent, quos cum silentij salubritas tutos prestare posset, uocis stoliditas in exitium pertraxit. His gestis, Hadingus per summum integrandi belli apparatum hyberna permensus, uerno sole frigoribus liquatis Suetiam repetit, ibique lustrum mili-

Calliditas Hadingi.

C tando confecit. Cuius milites diuturnę expeditionis negocio consumptis alimentis ad ultimam penè tabem redacti, syluestribus fungis famem lenire cœperunt. Tandem per summam necessitatis indigentiam commanducatis equis, ad postremum canina cadauera corporibus indulserunt. Sed neq; humanis artubus uesci nephas habitum. Itaq; Danis in extremas desperationis angustias compulsis, nocte concubia sine autore tale castris carmen insonuit:

Danorum fames ingens.

Tetro penates omine patrios
Liquistis, hoc rus Marte sequi rati.
Quæ uana mentes ludit opinio?
Quæ cæca sensus corripuit fides?
Hoc arbitrantes posse solum capi?
Non amplitudo Suetica cedere,
Non exterorum Marte ualet quati.
At summa uestri defluet agminis,
Cum Marte uestros cœperit aggredi.
Nam cum ferocem uim fuga soluerit
Et præliorum pars uaga labitur
In terga dantes Marte prioribus
Cædis potestas liberior datur,
Maiorq; ferri parta licentia
Cum sors rebellem præcipitem fugat,
Nec tela tendat, quem metus abstrahit.

Quod præsagiũ crebra Danorũ cæde sequẽs lucis euentus impleuit. Nocte postera uoce huiusmodi incerto autore ædita, Suetica auribus iuuentus excepit:

Quid me sic Vffo prouocat seditione graui
D Pœnas daturus ultimas? confodietur enim
Multa premendus cuspide, exanimisq; ruet
Audaciam cœpti luens. nec petulantis erit
Liuoris intactum scelus, augurioq; meo
Cum bella primum gesserit, contuleritq; manum,
Excepta membris spicula corpus ubiq; petent,
Crudosq; hiatus uulnerum fascia nulla premet,
Nec ampla plagarum loca contrahet ulla salus.

Eadem nocte congressis exercitibus, duo senes humano habitu tetriores, capitibus coma uacuis, inter syderum micatus, triste uisu caluitium præferentes, contrarijs uotorum studijs, monstriferos diuisere conatus. Siquidem alter Danorum partibus intendebat, alter Sueonum studiosus extabat. Victus Hadingus cum in Helsingiam confugisset, ibiq; Solis feruore percalefactum corpus frigida maris aqua sublueret, inauditi generis belluam, crebris ictibus attentatam oppressit, necatamq; in castra perferendam curauit. Quem facto ouantem obuia fœmina has uoce compellat:

Seu pede rura teras, seu ponto carbasa tendas,
Infestos patiere deos, totumq; per orbem
Propositis inimica tuis elementa uidebis.
Rure rues, quatiere mari, dabiturq; uaganti
Perpetuus tibi turbo comes: nec deseret unquã
Vela rigor: nec tecta tegent, quæ si petis icta
Tempestate ruent, diro pecus occidet algu.
Omnia præsentis sortem uitiata dolebunt.
Vt scabies fugiere nocens, nec tetrior ulla

Pestis

A Pestis erit, tantum pœnæ uis cœlica pensat.
Quippe unum è superis alieno corpore tectum
Sacrilegæ necuere manus: sic numinis almi
Interfector ades. Sed cum te exceperit æquor,
Carceris æolici laxos patiere furores.
Te Zephyrus Boreasq́ ruens, te proteret Auster,
Et coniuratos certabunt edere flatus,
Donec diuinum uoto meliore rigorem
Solueris, & meritam tuleris placamine pœnam.

Regressus igitur Hadingus, eodemq́ cūcta tenore perpessus, tranquilla quęq́ proprio turbidabat aduentu. Siquidem nauigante eo oborta nimbi uis ingenti classem tempestate consumpsit. Naufragum hospitia petentem, subita penatium strages excepit. Nec antè malo remediū fuit, quàm scelere sacrificijs expiato, cum superis in gratiā redire potuisset. Siquidem propitiandorū numinum gratia, Fro deo rem diuinam furuis hostijs fecit: quem litationis morem annuo feriarum circuitu repetitum, posteris imitandū reliquit. Fro Blod Sueones uocāt. Cumq́ forte gigantum quendam Nitherorum regis Haquini filiam Regnildam pactū animaduerteret, indignam rei conditionem perosus, per summam futurę copulæ detestationem ingenuo ausu nuptias præcucurrit, Noruagiamq́ profectus, tam fœdum regiæ uirginis amatorē armis oppressit. Adeò nanq́ uirtutem ocio prætulit, ut cum regijs delicijs frui liceret, non solum suas, uerumetiam alienas iniurias propulsare omni uoluptate iocundius duceret. Autorem beneficij puella crebris obtusum uulneribus ignara medendi cura prosequit. Cuius ne notitiam sibi temporis interiectus eriperet, crus eius annulo uulneri incluso obsignatum reliquit.
B Eadem postmodū à patre eligendi mariti libertate donata, contractam conuiuio iuuentutem curiosiore corporum attrectatione lustrabat, deposita quondam insignia perquirens. Spretis omnibus, Hadingum latentis annuli indicio deprehensum amplectitur, eiq́ se coniugem donat, qui coniugio suo gigantem potiri passus nō fuerat. Apud quam diuersantem Hadingo mirum dictu prodigiū incidit. Siquidem cœnante eo, fœmina cicutarum gerula, propter foculum humo caput extulisse conspecta, porrectoq́ sinu percunctari uisa, qua mundi parte tam recentia gramina brumali tempore fuissent exorta. Cuius cognoscēdi cupidum regem proprio obuolutū amiculo, refuga secum sub terras abduxit. Credo dijs infernalibus ita destinantibus, ut in ea loca uiuus adduceretur, quę morienti petenda fuerat. Primū igitur uapidæ cuiusdam caliginis nubilum penetrantes, perq́ callem diuturnis adesum meatibus incedentes, quosdam prætextatos, amictosq́ ostro proceres conspicantur: quibus prætеritis loca demum aprica subeunt, quæ delata à fœmina gramina protulerunt: progressiq́ præcipitis lapsus ac liuentis aquæ fluuiū diuersi generis tela rapido uolumine detorquentē, eundemq́ ponte meabilem factum offendunt. Quo pertransito, binas acies mutuis uiribus concurrere contemplantur: quarum conditionē à fœmina percunctante Hadingo, ij sunt, inquit, qui ferro in necem acti, cladis suæ speciem continuo protestantur exemplo, præsentiq́ spectaculo prætеritæ uitæ facinus æmulanť. Prodeuntibus murus aditu, transcensuq́ difficilis obsistebat: quem fœmina nequicq́ transilire conata, cum ne corrugati quidem corporis exilitate proficeret, galli caput quem secum fortè deferebat abruptū, ultra mœnium septa iactauit, statimq́ rediuiuus ales resumpti fidem spiraculi claro testabatur occentu. Regressus igitur Hadingus, patriamq́ cum cōiuge repetere orsus, imminentiū sibi piratarum insidias, celeri nauigatione cassauit. Qui licet ijsdem penè flatibus iuuarentur, ipsum tamen æquora præsulcantem paribus uelis occupare non poterant. Inter hæc Vffo cum mirę

Hadingus uiuus ad inferos ducitur.

C pulchritudinis filiam haberet, potiturum ea qui uita Hadingum spoliaret edixit. Quo pacto Thuningus quidam admodum sollicitatus, adcita Byarmensium manu uotiuum studuit impetrare progressum. Quem excepturus Hadingus, dum classe Noruagiam præteriret, animaduertit in littore senem crebro amiculi motu appellandi nauigij monitus afferentem: quē repugnantibus socijs, damnosumq; profectionis diuerticulū affirmantibus, naue susceptū centuriandi exercitus autorem habuit, in ordinanda agminū ratione curiosius attendere solitū, ut prima per dyadem phalanx, ac per tetradem secunda constaret, tertia uero octoadis adiectione succresceret, semperq; priorē insequens duplicitatis augmento transcenderet. Idem quoq; funditorū alas in extremā aciem concedere iussit, eisq; sagittariorū ordines sociauit. Ita digestis in cuneū cateruis, ipse post bellatorū terga consistens, ac folliculo quē ceruici impensum habebat, balistā extrahens, quę primū exilis uisa, mox cornu tensiore prominuit, denos neruo calamos adaptauit, qui uegetiore ictu pariter in hostem detorti, totidem numero uulnera cōfixerunt. Tūc Byarmenses arma artibus permutantes, carminibus in nymbos soluere cœlū, lætamq; aëris faciē tristi imbriū aspergine confuderūt. Ecōtrario senex obortā nymbium molem obuia nube pellebat, madoremq; pluuię nubilo castigabat obiectu. Victorē Hadingū dimissus senex, nō ui hostili, sed uoluntario mortis genere consumendū prędixit, clarisq; bellis obscura, ac lōginquis finitima prępone re uetuit. Quo relicto, Hadingus ab Vffone per colloquij simulationē in Vpsalam accersitus, amissis per insidias socijs, noctis habitu protectus aufugit. Nam Danis ędis in quā conuiuij nomine cōtracti fuerant, excessum petentibus, præstò erat qui cuiusq; exertū foribus caput ferro demeteret. Cuius facti iniuriā prælio insecutus Vffonē oppressit, eiusq; corpus deposito odio cōspicui operis mausoleo manda

D uit, amplitudinē hostis elaborato busti splendore confessus. Ita quem uiuū hostili studio insectari solebat, extinctū honoris impendio decorabat. Et ut sibi deuictæ gentis animos conciliaret, fratrē Vffonis Hundingū, regno præfecit, ne imperiū potius in exteros transfusum, q̄ in Asmundi familia continuatū uideret. Cumq; sublato iam æmulo complures annos per summā armorū desuetudinē, rerum agitatione uacuus exegisset, tandem diutinum ruris cultum nimiamq; maritimarum rerum abstinentiam causatus, & quasi bellum pace iocundius ratus, talibus seipsum culpare desidiæ modis aggreditur:

Quid moror in latebris opacis
Collibus implicitus scruposis,
Nec mare more sequor priori?
Eripit ex oculis quietem
Agminis increpitans lupini
Stridor, & usq; polum leuatus
Questus inutilium ferarum
Impatiensq; rigor leonum.
Tristia sunt iuga uastitasq;
Pectoribus truciora fisis.
Officiunt scopuli rigentes
Difficilisq; situs locorum
Mentibus æquor amare suetis.
Nam freta remigijs probare
Officij potioris esset,
Mercibus ac spolijs ouare
Aera aliena sequi locello
Aequoris inhiare lucris
Quàm salebras nemorumq; flexus
Et steriles habitare saltus.

Cuius uxor ruralis uitæ studio maritimarū auiū matutinos pertæsa cōcentus, quantū in syluestrium locorum usu uoluptatis reponeret, hac uoce detexit:

Me canorus angit ales immorantem littori
Et soporis indigentem garriendo concitat.
Hinc sonorus æstuosæ motionis impetus
Ex ocello dormientis mite demit ocium:
Nec sinit pausare noctu mergus alte garrulus
Auribus fastidiosa delicatis inserens,

Nec

A Nec uolentem decubare recreari ſuſtinet
Triſtiore flexione diræ uocis obſtrepens.
Tutius ſyluis fruendum dulciusꝗ cenſeo.
Quis maior quietis uſus, luce, nocte carpitur,
Quàm marinis immorari fluctuando motibus?

Eodē tempore Toſto quidā obſcuro lutiæ loco ortus, ferocitate clarus emerſit:
plebe nanꝗ uario petulātiæ genere laceſſita, late crudelitatis famā extulit, tantaꝗ
malignitatis opinione percrebuit, ut facinoroſi cognomine notaret̄. Sed nec ex-
terorū iniurijs abſtinēs, poſt fœdā patriæ uexationē, etiam Saxoniā tentat. Cuius
duce Syfrido laborantibus prælio ſocijs pacē petente, fore quod ab ipſo poſcebat̄
aſſeruit, dūmodo ſibi gerendi cū Hadingo belli ſocietatē polliceri uoluiſſet. Re-
fragantē illum, cōditioniꝗ parêre metuentē, acri minarū genere ad eam quā opta
bat promiſſionē perduxit. Fit ēm ut q̄d blande non ſtruitur, minaciter impetret̄.
A quo terreſtri negocio ſuperatus Hadingus, cū uictoris claſſem inter fugiendū
repertā perfoſſis lateribus nauigationi inutilē reddidiſſet, cōceſſam ſcapham in al
tum direxit. Quē Toſto occidiſſe ratus, cū diu inter promiſcua necatorū cadauera
quæſitū reperire nō poſſet, ad claſſem regreſſus, animaduertit eminus myoparo-
nem medijs maris æſtibus fluctuantē. Quē cum adductis in altū nauigijs perſe-
qui ſtatuiſſet, fractionis periculo reuocatus, ægre littus repetijt. Tūc correptis in-
tegris cœptū uix genus exequit̄. Hadingus occupari ſe uidēs, percontari comitē
cœpit, an nandi uſum calleret, negantéꝗ eo, fugæ diffidentia ſponte euerſi naui-
gij cōcauas partes amplexus, mortis fidē inſequētibus fecit. Securū deinde Toſto-
nem inopinatumꝗ & ſpoliorū reliquijs auidius incubantē adortus, proſtrato ex-
ercitu prædā deſerere coēgit, ſuamꝗ eius fuga ulciſcit̄. Nec Toſtoni in uindictā
ſui animus deſuit. Nam cū ob acceptū uulneris magnitudinē reparandarū intra pa
B triam uiriū copiam nō haberet, legati titulo Britanniā petijt. In qua profectione na
uigationis ſocios in aleæ luſum per laſciuiā contraxit, rixamꝗ à teſſerarū iactibus
ortam, funeſta cæde finire docuit. Ita placido exercitij genere diſcordiā per totum
nauigiū diffudit, cruentamꝗ pugnā mutatus lite iocus progenuit. Et ut aliquod
ex alieno malo cōmodum caperet, correptis interfectorū pecunijs, Collonē quen
dam piratica tunc temporis inſignē adciuit. Quo comite paruo pòſt in patriā re-
uerſus, cum Hadingo, ſuā quàm militū fortunā expendere prçoptante, ex pro-
uocatione congreſſus occiditur. Nolebant enim priſcæ fortitudinis duces uniuer
ſorum diſcrimine exequi, quod paucorū ſorte peragi potuiſſet. His geſtis, Hadin
go defunctæ coniugis ſpecies per quietem obſeruata, ſic cecinit:

Bellua nata tibi eſt rabiem domitura ferarum,
Quæꝗ truci rapidos atteret ore lupos.
At poſt pauca ſubiunxit:
Fac caueas, ex te nocuus tibi prodijt ales
Felle ferox bubo, uoce canorus olor.

Rex mane ſopore diſcuſſo, cuidā coniecturarū ſagaci uiſum exponit. Qui lupi no
mine futuræ ferocitatis filiū interpretatus, Oloris uocabulo filiā denotauit, illum
hoſtibus pernicioſum, hanc patri inſidioſam fore præſagiēs. Euentus augurio re-
ſpondit. Siquidē Hadingi filia Vluilda priuato cuidā Guthormo denupta ſiue co
pulæ indignitate, ſiue claritatis affectatione permota, maritū in parētis cædē abſꝗ
pietatis reſpectu ſollicitat: reginā ſe, ꝗ regis filiā cēſeri malle prçfata. Cuius exhor-
tationis modū ijſdē penè uerbis, quibus ab ipſa çditus fuerat, explicare cōſtitui: ꝗ
ferè huiuſmodi erat: O miſerā me, cuius nobilitatē diſpar copulæ nexus obtene-
brat. O infelicē, cuius ſtemmati ruſtica iugatur humilitas. O infortunatam prin-
cipis prolem, quam tori lege plebeius æquiparat. Miſerandam regis filiam, cuius

C decorem ignauus pater in absoletos ac despicabiles transmisit amplexus. Infaustam matris sobolem, cuius felicitati tori commercium derogat, cuius munditiam immunditia ruralis attrectat, dignitatẽ indignitas uulgaris inclinat, ingenuitatem conditio maritalis extenuat. At si quis tibi uigor inest, si qua mentem uirtus possidet, si dignum te regis generum probas, socero fasces eripe, genus probitate redime, prosapiæ defectum uirtute æstima, sanguinis damnum animo pensa. Felicior est honos audacia, quàm hæreditate quæsitus. Melius uirtute culmen, quàm successione conscenditur. Aptius honores meritum, quàm natura conciliat. Adde quod senectutem subruere nephas non est, quæ proprio in ruinam pondere suppressa deuergit. Sufficient socero tot temporum fasces, senilis tibi potestas ob ueniat. Quæ si te frustrata fuerit, alteri cedet. Lapsui uicinum est, quicquid senio constat. Sat illi regnasse sit: tibi quandoq; præsse conueniat. Malo præterea uirum regnare quàm patrem. Malo regis coniunx, quàm nata censeri. Melius est principẽ intus amplecti, quàm exterius uenerari. Gloriosius nubere regi, quàm obsequi. Ipse quoq; tibi sceptrum, ꝙ socero malle debeas. Proximum sibi quenq; natura cõstituit. Aderit cœpto facultas, si facto uoluntas accesserit. Nihil est quod non ingenio cedat. Instaurandum epulum est, exornandum conuiuium, prouidendi paratus. Inuitandus socer, fraudi uiam familiaritas simulata præstabit. Nullo melius quàm affinitatis nomine insidiæ teguntur: adde quod temulentia promptum cædi iter aperiet. Cumq; rex capitis cultui intentus, fabulis mentem, barbæ manum intulerit, pilorumq; perplexionem crinali spico seu pectinis enodatione discreuerit, applicari ferrũ uisceribus sentiat. Minor occupatis solet cautela perquiri. Dextera tua tot scelerum uindex accedat. Pium est ultricem miserorum manum extendere. Talibus insistente Vluilda, uir suggestione uictus, insidijs operam pollicetur. Interea Hadingus generi dolum cauere somnio monitus, petito

D conuiuio quod ei filia charitatis simulatione parauerat, armatorum nõ longe præsidia statuit, quibus aduersum insidias cum res exigeret, uteretur. Quo cibum capiente, satelles in fraudis ministerium adcitus, occultato sub ueste ferro opportunum sceleri tempus tacitus expectabat. Quo rex animaduerso, collocatis in uicino militibus signum lituo dedit. Quibus continuò opem ferentibus, dolum in autorem retorsit. Interea rex Sueonũ Hundingus occasum Hadingi falso acceptum nuncio inferijs excepturus, optimatibus contractis eximiæ capacitatis dolium cereali liquore completum delitiarum loco medium conuiuijs apponi præcepit: & ne quid celebritatis deesset, ipse ministri partibus assumptis, pincernã agere cunctatus non est. Cumq; exequendi officij gratia regiam perlustraret, offenso gradu in dolium collapsus, interclusum humore spiritum reddidit, deditq; pœnas siue Orco, quem falsa exequiarum actione placabat, siue Hadingo, cuius interitum mentitus fuerat. Quo cognito Hadingus parem uneratori gratiam relaturus, extinctoq; superesse non passus, suspendio se uulgo inspectante consumpsit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI PRIMI FINIS.

HISTORIAE DANORVM LIBER SECVNDVS.

HADINGO filius Frotho ſuccedit, cuius uarij inſignesq́ ca ſus fuere. Pubertatis annos emenſus, iuuenilium pręferebat complementa uirtutum. Quas ne deſidię corrumpendas pręberet, abſtractum uoluptatibus animum, aſſidua armorum intentione torquebat. Qui cum paterno theſauro bellicis operibus abſumpto, ſtipendiorum facultatem, qua militem aleret, non haberet, attentiusq́ neceſſarij uſus ſubſidia circūſpiceret, tali ſubeuntis indigenæ carmine concitatur:

Hic Frotho uulgo diceba tur Frotho geffmylde, id eſt liberalis.

Inſula non longe eſt præmollibus ædita cliuis
Collibus æra tegens, & opime conſcia prædæ.
Hic tenet eximium montis poſſeſſor aceruum,
Implicitus gyris ſerpens crebrisq́ reflexus
Orbibus, & caudæ ſinuoſa uolumina ducens,
Multiplicesq́ agitans ſpiras, uirusq́ profundens.
Quem ſuperare uolens clypeo, quo conuenit uti,
Taurinas intende cutes, corpusq́ bouinis
Tergoribus tegito, nec amaro nuda ueneno
Membra patere ſinas, ſanies quod conſpuit urit.
Lingua triſulca micans patulo licet ore reſultet,
Triſtiaq́ horrifico minitetur uulnera rictu,
B Intrepidum mentis habitum retinere memento.
Nec te permoueat ſpinoſi dentis acumen,
Nec rigor aut rapida iactatum fauce uenenum.
Tela licet temnat uis ſquamea, uentre ſub imo
Eſſe locum ſcito quo ferrum mergere phas eſt,
Hunc mucrone petens medium rimaberis anguem.
Hinc montem ſecurus adi, preſſoq́ ligone
Perfoſſos ſcrutare cauos, mox ære crumenas
Imbue, completamq́ reduc ad littora puppim.

Credulus Frotho ſolitarius in inſulam traijcit, ne comitatior belluam adoriretur quàm Athletas aggredi moris fuerat. Quę cum aquis pota ſpecum repeteret, impactum Frothonis ferrum aſperó cutis horrore contempſit. Sed & ſpicula quæ in eam coniecta fuerant, eluſo mittentis conatu læſionis irrita reſultabant. At ubi nil tergi duritia ceſſit, uentris curioſius annotati mollities ferro patuit: quæ ſe morſu ulciſci cupiens, clypeo duntaxat ſpinoſum oris acumen impegit. Crebris deinde linguam micatibus ducens, uitam pariter ac uirus efflauit. Repertæ pecuniæ regem locupletem fecere, quibus inſtructus, claſſe Curetum partibus admouetur. Quorum rex Dorno periculoſi belli metu huiuſmodi ad milites orationem habuiſſe fertur: Externum proceres hoſtem, & totius fermè occidentis armis opibusq́ ſuccinctum, ſalutarem pugnæ cunctationem ſectantes, inediæ uiribus obtinendum curemus. Internum hoc malum eſt, difficilimum ære domeſticum debellare periculum. Facile famelicis obuiatur. Melius aduerſarium eſurie, quàm armis tentabimus. Nullum hoſti inedia acrius iaculum adacturi. Edax uirium peſtis edendi penuria nutritur. Armorum opem alimentorum inopia ſubruit. Illa quieſcentibus nobis tela contor-

Dornonis Curetum regis oratio.

C queat, illa pugnæ ius officiumq; suscipiat: discriminis expertes, discrimen licebit inferre. Exangues absq; sanguinis detrimento præstare poterimus. Inimicũ ocio superare phas est. Quis damnose quàm tutò dimicare maluerit? Quis cum impune certare liceat, pœnam experiri contendat? Felicior armorum successus aderit, si præuia fames bellum cõmittit. Hac primam cõfligendi copiam duce captemus: castra nostra tumultus expertia maneant: illa nostri loco decernat: quę si uicta cesserit, ocium rumpendum est: facile ab indefesso lassitudine concussus opprimitur. Adesa marcore dextera pigrior in arma perueniat. Lentiores ferro manus dabit, quẽ quispiam prius labor exhauserit. Præceps uictoria est, ubi tabe consumptus, cum robusto congredit̃. Taliter indemnes alijs Danorũ autores fore poterimus. His dictis, quæcũq; tutatu difficilia animaduertit defensionis diffidentia populatus, adeò hostilem sæuitiã in uastanda patria præcucurrit, ut nihil quod à superuenientibus occupari posset intactũ relinqueret. Maiorẽ deinde copiarũ partem indubitatę firmitatis municipio cõplexus, ab hoste se circunsideri permittit. Cuius

Frothonis stratagema.

Frotho oppugnãdi diffidentia cõcitatus, complures insolitæ profunditatis fossas intra castra fieri, latenterq; per corbes humũ egeri, & in fluuiũ mœnibus propinquũ tacite disijci iussit. Quẽ dolum crebro cespite fossis superaddito, occultandũ curauit, incautũ hostem præcipitio cõsumpturus, futurumq; ratus, ut ignaros desidentis glebæ lapsus obrueret. Post hæc simulato metu castra paulisper deserere cœpit: quibus imminẽtes oppidanos passimq; elusis uestigijs in foueas prouolutos ingestis desuper iaculis trucidauit. Inde profectus in Trannonẽ Rutenæ gen

Tranno Rutenorum rex.

tis tyrannũ incidit, cuius maritimas copias speculaturus, crebros clauos ex fustibus creat, ijsdemq; carabũ onerat: quo hostilẽ noctu classem subiens, imas nauigiorũ partes terebro sauciat: quæ ne repentinũ undarũ paterent̃ incursum, patentia foraminũ loca, prouisis antea clauis obstruit, terebriq; damnũ stipitibus pen

D sat. At ubi foraminũ copiã mergendæ classi sufficere credidit, demptis obstaculis, promptũ aquis aditũ patefecit, hostilemq; classem sua circunfundere properauit. Ancipiti periculo circunuenti Ruteni, armis prius an undis resisterẽt, hæsitabãt. Naufragio pereunt, dum nauigium ab hoste uindicare contendunt. Internũ discrimen externo atrocius erat, dum foris ferrũ stringũt, intus fluctibus cedunt. Bina simul in miseros pericula grassabant̃. Incertũ erat celerius nando salus an dimicando peteretur. Mediũ pugnæ certamẽ noua fati diremit occasio. Geminæ mortes uno ferebant̃ incessu: duæ leti uiæ sociũ egere periculũ. Ambiguũ erat, ferrũ magis an fretũ afficeret: gladios propulsantẽ, tacitus fluctuũ allapsus excepit: econtrario fluctibus obuiantẽ, obuius ensis implicuit: aquarũ eluuies cruoris aspergine fœdabatur. Victis itaq; Rutenis, patria Frothoni repetitur: qui cum legatos in Rusciam exigendi tributi studio missos, incolarum perfidia atroci mortis genere cõsumptos animaduerteret, duplici iniuria permotus, urbem Rotalam arcta admodum obsidione persequitur. Qua ne fluuij interstitio prohibente tardius potiretur, uniuersam aquę molem noua riuorum diuersitate partitus, ex ignotę profunditatis alueo meabilia uada perfecit: nec antè destitit quàm rapidior uortex diuiduo minoratus excursu, languidiore undas lapsu ageret, ac per exiles flexus uadosa paulatim constrictione raresceret. Ita amne domito, oppidum naturæ præsidio uacuum, inoffensa militum irruptione prosternit. His gestis, ad urbem Paltiscam exercitum contulit, quam uiribus inuictam ratus, bellum fallacia mu

Astutia militaris egregia.

tauit. Siquidem paucis admodum conscijs ignotæ opacitatis latebras petiuit, extinctumq; se quo minus hosti terroris afferret, uulgo nunciari præcepit. Additæ in fidem exequiæ, tumulusq; constructus. Sed & milites conscio fraudis mœrore, simulatum ducis obitum prosequuntur. Qua fama rex urbis Vespasius perinde ac uictoria potitus, tam languidam ac remissam defensionem egit, ut hostibus

A hostibus irrumpendi potestate facta, inter lusus ac ocia necaretur. Vrbe capta Frotho spe orientis imperiũ cõplexus, Anduani mœnibus admouet. Qui quondam succensæ per Hadingum urbis admonitus, cunctos eius penates domesticis auibus uacuefecit, quo minus similis iacturæ periculo mulctaret. Nec noua Frothoni calliditas defuit: quippe permutata cum ancillulis ueste, peritã se pugnandi puellã simulat, depositoq; uirili cultu, fœmineũ çmulatus, transfugç titulo oppidũ petit. Illic omnibus curiosius exploratis, postridie emisso comite exercitũ muris affore iubet, portasq; sua pandendas opera pollicet. Taliter elusis uigilibus, urbs somno sepulta diripitur, securitatis pœnas interitu luens, desidiaq; sua q̃ hostium uirtute miserior. Nihil enim in re militari perniciosius animaduertitur, quàm per ocium metu uacuũ, solutis neglectisq; rebus, nimia fiduciæ præsumptione torpescere. Anduanus cum patriæ res perditas euersasq; conspiceret, regias opes nauibus impositas, ut undas potius quàm hostem ditaret, in altum demersit: quanquam satius fuerat aduersariorũ fauorem pecuniæ largitionibus occupare, q̃ eius cõmodum mortalitatis usibus inuidere. Post hæc Frothone filiã in matrimonium per legatos poscente, cauendũ respondit, ne rerum prosperitate corruptus, uictoriæ successum in superbiã uertat: sed potius uictis parcere, & in deiectorũ conditione, pristinum fulgoris habitum uenerari meminerit, discatq; in miserorũ sorte præteritam æstimare fortunã. Curandũ itaq;, ne cuius affinitatẽ expetat, imperiũ rapiat, & quam nuptijs illustrare gestiat, obscuritatis sordibus respergat, matrimonij dignitatem auaritiæ studio corrupturus. Cuius dicti comitate & uictorem generum adsciuit, & regni libertatem obtinuit. Interea Sueonũ regis Hadingi coniunx Thorilda, cum priuignos suos Regnerum & Thoraldum, quorum infinito odio tenebatur, ut uarijs periculorũ generibus implicaret, regio tandem pecori

B præfecisset, Hadingi filia Suanhuita sororibus in famulitiũ sumptis, Suetiã petit, clarissimæ indolis exitiũ muliebri ingenio præcursura. Cumq; prædictos adolescentes nocturnis gregum excubijs occupatos, diuersi generis portentis circunfundi uideret, sorores equis descendere cupientes, tali poëmatis sono uetuit:

Stratagema recens.

De Anduano rege.

Thorildæ in priuignos sæuitia.

Monstra quidem uideo celerem captantia saltum,
 Corpora nocturnis præcipitare locis.
Bella gerit dæmon, & iniquæ dedita rixæ
 Militat in medijs, turba nephanda uijs.
Effigie spectanda truci, portenta feruntur,
 Hæcq; hominum nulli rura patere sinunt.
Agmina præcipiti per inane ruentia cursu,
 Hac nos progressum sistere sede iubent.
Flectere lora monent, sacrisq; absistere campis,
 Aruaq; nos prohibent ulteriora sequi.
Trux lemurum chorus aduehitur præcepsq; per auras
 Cursitat, & uastos ædit ad astra sonos.
Accedunt Fauni Satyris, Panumq; caterua
 Manibus admixta militat ore fero.
Siluanis coëunt aquili, laruæq; nocentes
 Cum lamijs callem participare student.
Saltu librantur furiæ, glomerantur eisdem
 Laruæ, quas simis fantua iuncta premit.
Calcandus pediti trames terrore redundat,
 Tutius excelsi terga premantur equi.

Ad hæc Regnerus seruũ regiũ se professus, tam longinqui à domo excessus causam astruxit, quod cum pastoralis operis gratia rus relegatus, pecus cui præerat

C amisisset, desperata recuperatiõe reditu abstinere q̃ ultionis pœnã incurrere praeoptasset. Et ne fratris conditionem silentio pręteriret, tale dictis poëma subiunxit:

Nos homines, non monstra puta, seruosq; manentes
Per loca pascendos exagitasse greges.
At cum per teneros ageremus tempora lusus,
Forte remota uagum cessit in arua pecus.
Cumq; petita diu spes deforet inueniendi,
Incessit miseris sollicitudo reis.
Cumq; boum nusquam uestigia certa paterent,
Obtinuit mœstus sontia corda pauor.
Hinc est quod uirgæ uulnus pœnale uerentes,
Duximus in proprios triste redire lares.
Credidimus quam ferre manum, pœnamq; subire
Tutius assuetis abstinuisse focis.
Sic pœnam differre iuuat, reditumq; perosis
Hac dominum latebra fallere cura manet.
Hac ope neglecti pecoris uitabitur ultor,
Solaq; stat nostris hæc fuga tuta uijs.

Tunc Suanhuita speciosissimũ lineamentorũ eius habitum curiosiori contemplatione lustratum impensius admirata, regibus te, inquit, nõ seruis æditum præradians luminũ uibratus eloquitur. Forma prosapiam pandit, & in oculorũ micatu naturæ uenustas elucet. Acritas uisus ortus excellentiã præfert. Nec humili loco natum liquet, quem certissima nobilitatis index pulchritudo cõmendat. Exterior pupillarum alacritas interni fulgoris geniũ confitetur. Facies fidem generi facit, & in luculentia uultus, maiorũ claritudo respicitur. Neq; enim tam comis, tamq;
D ingenua species, ab ignobili potuit autore profundi. Sanguinis decus cognato frontem decore perfundit, & in oris speculo conditio natiua resultat. Minime ergo tam spectati cælaminis simulacrũ obscurus opifex absoluit. Nunc itaq; celerrima declinatione crebros uiæ excessus petentes, mõstrigenos uitate concursus, ne elegantissimorũ corporum præda, sordidissimis pastum agminibus præbeatis. At Regnero maximus ob deformitatẽ cultus rubor incesserat, cuius unicum in obscuranda nobilitate remediũ ducebat. Seruitutẽ itaq; nõ semper uirilitate uacuam reperiri subiunxit. Sæpe enim sordido cultu robustam obtegi manũ, fortemq; dextram atra ueste concludi interdũ: itaq; naturę uitium uirtute redimi, da-
Thor deus. mnumq; generis animi ingenuitate pensari. Se ergo Thor deo excepto, nullam monstrigenæ uirtutis potentiã expauere, cuius uirium magnitudini nihil humanarum diuinarum'ue rerum digna possit æqualitate conferri. Sed neq; laruas liuido tantum squalore terribiles, à masculis debere pectoribus formidari, quarum effigies adulterino distincta pallore, momentaneũ corporis habitum ab aëris teneritudine mutuari consueuerit. Falli igitur Suanhuitam, quæ solidũ uirorum robur muliebriter emollire, uiresq; uinci insolitas effœminato pauore persundere conetur. Admirata iuuenis constantiã Suanhuita, ablegato nubilæ inumbrationis uapore prætentas ori tenebras suda perspicuitate discussit, ensemq; uarijs conflictibus opportunum se ei daturam pollicita, miram uirginei candoris speciem nouo membrorum iubare præferebat. Taliter accensi iuuenis cõnubium pacta, prolato mucrone sic cepit:

In gladio quo monstra tibi ferienda patebunt,
Suscipe rex sponsæ munera prima tuæ.
Hoc dignum te rite proba, manus æmula ferri
Gestamen studeat condecorare suum.

Ferrea

A Ferrea uis tenerum mentis confortet acumen,
Atque animus dextræ nouerit esse comes.
Aequet onus lator,& ut ensi congruat actus
Accedat grauitas,par in utroque tibi.
Framea quid prodest,ubi languet debile pectus,
Et telum trepidæ destituere manus?
Ferrum animo coëat,corpusq; armetur utroque,
Iungatur capulo,consona dextra suo.
Hæc celebres ædunt pugnas,quia iuncta uigoris
Plus retinere solent,dissociata minus.
Hinc tibi si uolupe est belli clarescere palma,
Consectare ausu quod premis ipse manu.

Cunq; multa ad hunc modū coaptato rhythmorū canore prompsisset,dimissis comitibus aduersum obscœnissimas portentorū cateruas, noctem dimicando permensa,luce reddita uarias laruarū formulas,& inusitata specierū figmenta passim aruis incidisse cognoscit: inter quas & ipsius Thoridę crebris obsusa uulneribus effigies uisebatur: quas in struem congestas ingenti pyra accensa cremauit, ne teter obscœnorū cadauerū odor pestifera exhalatione diffusus,propius accedentes corruptionis contagio sauciaret.Quo facto, Regnero Suetiæ regnū, sibi uero Regneri torum conciliauit.Qui licet tirociniū nuptijs auspicari deforme existimaret,seruatę salutis suæ respectu prouocatus ,pmissum beneficio excoluit.Inter hęc Vbbo quidam sororem Frothonis Vluildam iampridem matrimonio complexus, Daniæ regnū, cuius procuratione perfunctorie gerebat, uxoris nobilitate fretus occupat. Quamobrē Frotho Orientis bella deserere coactus, apud Suetiā B cum Suanhuita sorore graue prælium facit. Quo afflictus noctu conscensa cymba,per occultos nauigationis anfractus,perforandæ hostiū classis aditum quærebat.Deprehensus à sorore,rogatusq; cur tacito remigio uarias meatuū ambages sequeretur,simili quæstionis modo percontantē absoluit. Nam Suanhuita quoq; eodem noctis tempore solitariā nauigationem ingressa,ancipiti declinationis gyro multiplices sensim aditus recessusq; captabat.Fratrem itaq; dudum ab eo collatæ sibi libertatis admonitū rogare cœpit,ut quam bellum Ruthenicū petiturus, arbitraria nubendi potestate donauerat,assumpto cōiuge frui permittat,ratumq; post factum habeat,quod fieri ipse cōcesserit.Tam iustis precibus permotus Frotho,pacem cum Regnero componit, iniuriamq; quā ex sororis petulantia suscepisse uidebatur, rogatui remisit. A quibus etiam manu quantā per eos amiserat donatus,deforme uulnus specioso beneficio pensatū gaudebat. Daniam ingressus, captoperductoq; ad se Vbboni ignouit, ueniamq; quàm pœnā mali merito rependere maluit, quod regnū potius uxoris impulsu, quàm propria cupiditate tentasse, nec tam autor iniuriæ, quàm imitator fuisse uideretur. Vluildam eidem ademptam amico suo Scoto,qui et ipse Scotici nominis conditor fuit,nubere coëgit, tori uarietatem supplicij loco reputans. Cuius discessum regijs etiam uehiculis prosequutus,iniuriā beneficio pensauit. Sororis siquidē naturam,nō ingenium intuens, suæ potius famæ, quàm illius nequitiæ consulebat.Quæ fraternis meritis nihil ex consueti odij pertinacia remittens, noui mariti animū occidendi Frothonis,occupandiq; Danorū imperij consilio fatigabat. Segniter enim deserere solet animus,quicquid solido fuerit amore complexus. Neque fluidis annis molitū continuò crimen elabitur.Primæuam quippe mentem posterior imitatur affectio.Nec citò uitiorū uestigia pereunt, quæ tenera moribus ætas impresserit. Cum uacuas mariti aures haberet, insidias à fratre in uirum conuertit, mercede conductis, qui iugulū dormientis cōfoderent.Qua de re Scottus per pedissequā

C certior factus, nocte qua cædis ministeriũ circa se peragendũ acceperat, lecto loricatus incessit. Rogatus ab Vluilda quid ita assuetæ quietis usum, ferreo cultu mutasset? Sic ad præsens sibi collibitum retulit. Cum somno obfusus putaretur, irrumpentes insidiarũ ministros lecto delapsus obtruncat. Quo euenit, ut Vluildam insidijs fratri nectendis abstraheret, & alijs uxorum perfidiam cauendi documentum præberet. Quæ dum geruntur, adoriendæ bello Fresiæ Frothoni consilium incidit, claritatẽ Orientis deuictione quæsitam, Occidentis oculis infundere auido. Oceanum petenti prima aduersum Vitthonem Fresorum piratam congressio fuit, in qua socijs primos hostium impetus solo clypeorũ obiectu patienter excipere iussis, non antè missilibus utendum edixit, quàm penitus hostium iaculorum imbrem exhaustũ aduerterent. Quę tanto à Fresis auidius emissa, quanto à Danis tolerabilius excepta, Vitthone Frothonis patientiam à pacis cupiditate profectam existimante. Oritur ingens classicum, & immenso pila stridore dissultant. Cum nullum incautis iaculum superesset, Danorum telis obfusi uincuntur. Fuga littus amplexi, inter flexuosos fossarum ambitus obtruncantur. Rhenum deinde classe rimatus, extremis Germaniæ partibus manus iniecit. Repetito oceano Fresorum classem uadosis inflictam uorticibus adortus, cæde naufragium cumulauit. Nec tantas hostium acies obtriuisse contentus, Britanniam tentat. Cuius rege deuicto, Melbricum Scoticę regionis præfectum aggreditur. Cui cum bellum illaturus Britannorum regem imminere ex speculatore cognosset, tergoq́ simul ac pectori consulere nequiret, militibus ad concionem uocatis deserenda uehicula, abijciendam supellectilem, aurumq́ quod ab eis gestaretur passim per arua disijciendum edixit, affirmans solam in opum effusione opem restare. Nec aliud conclusis subsidium superesse, quàm hostem ab armis in auaritiam pellicere. Libenter prædam apud exteros quæsitam supremæ necessitati impendi debere. Fore enim ut hostes non minore auiditate collectam abijcerent, quàm repertam corriperent, oneri potius quàm usui futuram. Tunc Torkillus auaritia ante alios insignis, cæterisq́ eloquio præstans, capite galea nudato clypeo innixus, Mouet, inquit, rex plerosq́ tuæ præceptionis austeritas, qui magni ęstimant, quod sanguine pepererunt: ęgre proijcitur, quod maximo constat periculo quęsitum. Inuiti deserunt, quod uitæ discrimine emerunt. Extremæ enim dementiæ est, uirili animo ac manu parta muliebriter spernere, opesq́ hosti insperatas afferre. Quid deformius, quàm belli fortunã prædæ quã gerimus contemptu præcurrere? certumq́ & pręsens bonũ, dubij mali metu relinquere? Nondũ Scotos aspeximus, & aruum auro spargemus? Quales in prælio existimandi sunt, quos bellum petentes sola bellorũ eneruat opinio? An qui hosti formidolosi fuimus, ridiculi erimus, claritatemq́ contemptu mutabimus? Mirabitur Britannus ab his se uictum, quos solo uinci timore conspexerit. Illorũ metu prememur, quibus metũ priores ingessimus? Quorũ pręsentiã contempsimus, absentiã metuemus? Quãdoq́ opes probitate mercabimur, quas timore uitamus? Pecunias pro quibus pugnauimus, pugnam uitando temnemus? Quos paupertati subijcere debuimus, diuitijs imbuemus? Spolia fortiter cepimus, molliter iaciemus? Quid turpius à nobis committi poterit, quàm aurum erogare, quibus ferrum infligere debemus? Pauor nunquam eximet, quod uirtus peperit. Quod bello quæsiuimus, bello linquendum est. Tanti præda ueneat, quanti empta est, ferro precium penderetur. Præstat speciosa defungi morte, q̃ lucis auiditate uilescere. A uita paruulo temporis momento deserimur. Pudor etiam fatum insequitur. Huic accedit, quod iactantes aurum, hostis hoc auidius insequetur, quo maiore metu urgeri crediderit. Præterea neutra nobis fortuna auri odium facit. Victores nanq́ ære quod gestamus ouabimus, uicti sepulturæ præmio relinquemus. Hæc senior. At milites regis po

Fresia à Danis subacta.

D

A gis potius quàm sodalis consilium intuentes, prioremque exhortationem posteræ præferentes, quod cuique opum erat certatim loculis egerunt. Mannos quoque uariæ supellectilis gerulos oneribus ab soluunt, sicque uacuefactis crumenis, armis habilius accingunt. Quibus progressis succedentes Britanni, in patentem late prędam diffiliunt. Quos rex circa pecuniæ raptum auidius æquo occupatos conspiciens, cauere iubet, ne destinatas prælio manus opum onere fatigent, scientes triumphum antè carpendum, quàm censum. Proinde auro spreto, auri dominos insequantur. Nec æris, sed uictoriæ fulgorē mirentur: meminerintque satius trophæum pensare, quàm quæstum: potiorem esse metallo uirtutem, si rite amborum habitum metiantur: hoc nanque exteriorem ornatum conciliari, illam interno externoque cultui precium afferre. Quamobrem remotos à pecuniæ contemplatione oculos habeant, abstractumque auaritia animum belli studijs impendant. Pręterea nouerint prædā ab hostibus de industria reiectam, aurumque insidijs potius, quàm usui seminatū. Sed & simplicem argenti nitorem latentis hami fraude implicitum teneri. Neque enim facile fugisse existimandum, qui fortem Britannorum gentem fugæ prior adegerit. Cæterum nihil indignius opibus esse, quæ raptorem captiuant, dum ditare creduntur. Siquidem Danos quibus opes obtulisse uideantur, ferro cædeque mulctandos duxisse. Itaque si sparsa rapiant, eo hostem instruere uiderentur. Si enim ęris in medio positi specie tangerentur, nō solum id, sed & si quid eis propriæ pecuniæ superesset amitterent. Quid enim colligere prodesset, quæ protinus erogare cogantur? Sin pecuniā prosterni renuerint, hostem haud dubie prostraturos. Potius itaque uirtute arduos, quàm cupiditate pronos existere debere, nec occiduos in auaritiam animos, sed erectos in gloriam habendos esse: armis non auro certandū fore. Finiente rege, eques Britannicus cunctis onustum auro gremium ostendens, Colliguntur, inquit, rex ex oratione tua gemini rerum af-

B fectus, unus timoris, alter maleuolentiæ testis, cum & opibus propter hostem uti prohibeas, nosque egenos tibi quàm locupletes militare satius ducas. Quid hac deformius uoluntate? quid exhortatione stolidius? Domesticas hic gazas agnoscimus, agnitas tollere dubitabimus? Quod armis repetere pergebamus, quod sanguine recuperare contendimus, ultro restitutum uitabimus? propria uendicare cunctabimur? Vter timidior est, qui parta fundit, an qui fusa legere pertimescit? En quod necessitas ademit, casus reddidit. Non hostium, sed nostra hæc spolia sunt: non attulit aurum Britanniæ Danus, sed abstulit. Quæ subacti inuitique perdidimus, gratis redeuntia fugiemus? Nephas est tantum fortunæ beneficium indignanter excipere. Quid enim uesanius, quàm opes in patulo constitutas despicere, conclusas ac uetitas affectare? Ante oculos collocata fastidio dabimus, fugientia captaturi? In medio positis abstinebimus, longinqua atque extera petituri? Quando peregrina prædabimur, si propria refutamus? Nunquam deos tam infestos experiar, ut sinum paterna auitaque pecunia refertum, tam iusto onere uacuefacere compellar. Noui Danorum luxum, nunquam plena meri uasa liquissent, ni timor aufugere compulisset. Facilius uitam deseruissent, quàm uinum. Cōmunis hic nobis affectio est, hac illis imagine respondemus. Esto, fugam finxerint, antè tamen in Scotos incident, quàm egredi queant. Nunquam porcis proculcandum aut beluis hoc aurum rure squalebit, humano melius usui seruiturum. Præterea si exercitus à quo uicti sumus spolia rapimus, fortunā in nosmet uictoris transferimus. Quod enim certius uictoriæ præsagium accipi posset, quàm pugnam præda pręcurrere, castraque ab hostibus deserta ante prælium capere? Satius est metu uicisse quàm ferro. Finierat uix eques, & ecce omnium effusæ in prædam manus nitida passim æra carpsere. Mireris illic obscœnæ auiditatis ingenium, speculari posses immoderatum cupiditatis exemplum. Videres cum gramine pariter aurum con

Regis à præda dehortatio.

Equitis Britanni uerba.

C uelli, intestinum dissidium nasci, immemores hostium ciues ferro decernere, familiaritatis iura, societatis respectum negligi: auaritiam omnes, amicitias neminem intueri. Interea Frotho syluam quæ Scotiam Britanniamque secernit, uasto itinere permensus, arma milites capere iubet. Cuius aciem speculati Scoti, cum sibi leuia tantum pila suppetere, Danos uero præstantiori armaturæ genere cultos conspicerent, pugnam fuga præueniunt. Quos Frotho Britannicæ effusionis metu modicum insecutus, Vluildæ uirum Scotum cum ingenti exercitu obuium recepit, quem è remotissimis Scotiæ finibus auxilij Danis ferendi cupido perduxerat. Per hunc Scotorum insectatione relicta, cursum in Britanniam reflectere iussus, prædam quam uafre reiecerat acriter recuperauit. Igitur quo æquiore animo opes deseruit, hoc facilius recepit. Pœnituit tunc oneris Britannos, sanguine pœnas auaritiæ dantes. Piguit inexpletæ auiditati brachia porrexisse. Puduit minus regiæ exhortationi, quàm propriæ indulsisse cupiditati. Post hæc celeberrimum insulæ oppidum Lundoniam petit: cuius murorum firmitate expugnationis facultatē negante, mortis simulatione facta, uires ab astutia mutuatus est. Siquidē præfectus Lundoniæ Dalemannus, cum falsum de eius obitu nuncium accepisset, receptis in deditionem Danis, ducem ex indigenis offert. Quē ut ex magno aceruo legerent, oppidū intrare permisit. Quibus electionis diligentiam simulantibus, nocturnis insidijs circumuentus opprimit. His gestis, regem in patriam regressum, Scato quidam conuiuio excipit, bellicis eius laboribus uoluptatis licentiam permixturus. Apud quem Frotho dum regio more stratis auro puluinaribus accubaret, per Hundingum quendam ad dimicandum prouocatus, quanquam conuiuialibus mentem gaudijs impendisset, plus pugnæ propinquitate quàm epularum præsentia delectatus, duello cœnam, uictoria duellum absoluit. In quo dubiæ
D salutis uulnere suscepto, rursum Haquini pugilis adhortatione perstrictus, prouocātis nece ultionem irritatæ quietis exegit. Duos ex cubicularijs palàm insidiarum conuictos, ingentibus saxis affixos pelago obruit, ponderosum animi crimen annexa corporibus mole mulctando. Ferunt quidam Vluildam tunc ei insecabilem ferro uestem donasse, qua circumamictus nullo telorum acumine læderetur. Nec prætereundū, Frothonem contusis cōmolitisque auri fragminibus cibos respergere solitum, quibus aduersum familiares ueneficorum insidias uteretur. Hic dum Regnerum Suetiæ regem falso proditionis insimulatum bello lacessit, non telorum ui, sed armorum pondere & corporis æstu strangulatus interijt, Haldano, Roë, & Scato, filijs relictis. His uirtute paribus, æqua regnandi incessit auiditas. Imperij cuique cura exuitit: fraternus nullum respectus astrinxit: quē enim nimia sui charitas ceperit, aliena deserit, nec sibi quisquā ambitiose atque alijs amicè consulere potest. Horum maximus Haldanus, Roë & Scato fratribus interfectis, naturam scelere polluit, regnum paricidio carpsit: & ne ullum crudelitatis exemplum omitteret, comprehensos eorum fautores prius uinculorum pœna coërcuit, mox suspendio consumpsit. Cuius ex eo maxime fortuna admirabilis fuit, quod licet omnia temporū momenta ad exercenda atrocitatis officia contulisset, senectute uitam nō ferro finierit. Huius filij Roë, & Helgo fuere. A Roë Roskildia condita memoratur, quam postmodum Sueno furcatæ barbæ cognomento clarus, ciuibus auxit, amplitudine propagauit. Hic breui angustoque corpore fuit, Helgonem habitus procerior cepit. Qui diuiso cum fratre regno, maris possessionem sortitus, regem Sclauiæ Scalcum maritimis copijs lacessitum oppressit. Quam cum in prouinciam redegisset, uarios pelagi recessus, uago nauigationis genere perlustrabat. Hic licet ferocioris ingenij esset, luxuria tamen sæuitiam æquabat. Adeò siquidem proiectus in Venerem extitit, ut ambiguæ existimationis esset, tyrānide magis an libidine arserit. Apud insulam Thoro uirgine

Frothonis primi interitus.

Roskildia à Roë condita.

Thora

A Thora ſtuprum pati coacta, filiam ſuſcepit, cui poſtmodũ Vrſæ uocabulum apta‑
uit. Hundingum Saxoniç regis Syrici filium, apud Stadium oppidum prælio uí‑
cit, eundemq; ex prouocatione adortus duello proſtrauit: ob quod Hundingi
interemptor uocatus, uictoriæ decus cognomine uſurpauit. Iutiæ Saxonibus
ereptæ ius procurationemq; Heſcæ, Eyr & Ler ducibus commiſit. Apud Saxo‑
niam ingenui ac liberti necem pari ſumma rependendam conſtituit, perinde ac li‑
quidò cunſtare uolens, quod cunctas Theutonum familias æqua ſeruitus tene‑ *Theutoni à Danis ſubiugati.*
ret, omniumq; corrupta libertas parem conditionis ignominiam redoleret. Cum
ad inſulã Thoro piraticam reflexiſſet, Thora necdum amiſſç uirginitatis mœrore
depoſito turpi commento nephariam ſtupri ultionem excogitauit, ſiquidem fi‑
liam nubilis ætatis de induſtria lectori immiſſam, concubitu patrem maculare prę‑
cepit. Qui licet inſidioſæ uoluptatis illecebris corpus dediſſet, animi tamen inte‑
gritatem exuiſſe credendus non eſt, cum ei promptiſſimã erroris excuſationem
ignorantiæ beneficium afferret. O ſtolidam matrem, quę filiæ pudicitiam ut ſuam
ulciſceretur, exulare permiſit, nec ſanguinis ſui caſtitatem curauit, dummodo in‑
ceſti efficeret reum, per quem prior ipſa perdiderat cœlibatum. Atrocem fœmi‑
næ mentem, quæ ueluti ſecundam ſui corruptionem in pœnam corruptoris ex‑
pendit, cum hoc ipſo potius iniuriam augere, quàm extenuare uideretur. Quip‑
pe quo ſe ultionem aſſequi credidit, culpam conſtruxit: & dum noxam detrahe‑
re geſtit, nephas adiecit, ſobolis ſuæ nouercam agendo, cuius ut propriam expia‑
ret infamiam, flagitio non pepercit. Nec dubium eandem refertum impudentia
animum geſſiſſe, cuius tantus à pudore exceſſus erat, ut iniurię ſolatium filiæ pro‑
bro petere non erubeſceret. Magnum, ſed uno expiabile ſcelus, quod concubi‑
tus noxam fauſta proles deterſit, neque opinione triſtius, quàm fructu iocundius
B fuit. Siquidem genitus ex Vrſa Rolpho, ortus ſui infamiam conſpicuis probitatis
operibus redemit: quorum eximium fulgorem omnis æui memoria ſpecioſo lau
dum præconio celebrat. Fit enim ut lætis lugubria finiantur, & in ſpecioſos exi‑
tus turpiter auſpicata concedant. Igitur ut flagitioſus, ita felix patris error extitit,
quem tanta luce mirificus poſtmodum filius expiauit. Interea Regnero apud Sue
tiam defuncto, coniunx eius Suanhuita paruo pòſt & ipſa morbo ex mœſtitia
contracto decedit, fato uirum inſecuta, à quo uita diſtrahi paſſa non fuerat. Fieri
nanque ſolet, ut quidam ob eximiam charitatem, quam uiuis impenderant, etiam
uita excedentes comitari cõtendant. His filius Hothbrodus ſuccedit, qui profe‑
rendi imperij ſtudio Orienti bellum intulit, ac poſt immenſam populorum cla‑
dem, Atiſlum & Hotherum filios procreauit. Hiſdem Geuarum quendam egre‑
gijs ſibi meritis deuinctum pædagogum adſciuit. Nec Orientis uictoria conten‑
tus, Daniam petit, eiuſq; regem Roë tribus prælijs prouocatum occidit. His co‑
gnitis Helgo filium Roluonem Lethrica arce concluſit hæredis ſaluti conſultu‑
rus, utcunq; ſuam fortunam tractaſſet. Deinde præſides ab Hothbrodo immiſſos
ut externo patriam dominio liberaret, miſſis per oppida ſatellitibus cæde ſube‑
git. Ipſum quoque Hothbrodum cum omnibus copijs nauali pugna deleuit: nec
ſolum fratris, ſed etiam patriæ iniuriam plenis ultionis armis penſauit. Quo eue‑
nit, ut cui nuper ob Hundingi cædem agnomen inceſſerat, nunc Hothbrodi ſtra‑
ges cognomentum inferret. Præterea Sueones perinde ac parum prælijs affli‑
ctos abiectiſſimo conditionis inſtituto mulctauit, lege ſanciens, ne cuiuſpiam eo‑
rum iuxta legitimarum compoſitionum formulam læſio ſarciretur. His geſtis, ob
ſuperioris flagitij ruborem patriam penateſq; peroſus, repetito Oriente decedit.
Opinantur quidam, quod exprobratæ ſibi turpitudinis anxius, ſuper diſtrictum
gladium incumbendo, uoluntaria ſe morte conſumpſerit. Huic filius Roluo ſuc‑
cedit, uir corporis animiq; dotibus uenuſtus, qui ſtaturæ magnitudinem pari uir‑

C tutis habitu commendaret. Cuius temporibus cum Danorum imperio Suetia subiaceret, Atislus Hothbrodi filius liberandæ patriæ ratione callidius quæsita, matrem Roluonis Vrsam, coniugio sibi sociandam curauit, intercedente connubij affinitate efficaciores priuigno monitus super tributi laxatione daturus. Nec fortunam uotis aduersam habuit. Hic à puero liberalitatis odio imbutus adeò pecuniæ tenax extitit, ut munificum haberi infamiæ loco duceret. Quem cum Vrsa tantis auaritiæ sordibus obfusum uideret, ideóque eo carere cuperet, insidijs agendum rata, mira artis superficie fraudis formulam texit. Impietatis quippe simulationem amplexa, maritum capessendæ libertatis admonitum, nouarum rerum exhortatione solicitat, filiumq; maximis muneribus promissis, Suetiam arcessiri curat. Ita nanque se uotis maxime potituram credebat, si filio aurum uictrici nacto, regias opes fugiendo conuellere, uirumq; non tantum toro, sed etiam pecunia fraudare potuisset. Neque enim auaritiam ullo melius, quàm opum subtractione mulctandam putabat. Cuius doli profunditas ab intimis astutiæ modis profecta, haud facile ex hoc discerni poterat, quod permutandi tori studium, affectatæ libertatis imagine colorabat. Cæcam uiri mentem, quæ matrem aduersum filij caput exarsisse putauit, nec suam potius strui perniciem intellexit. Stolidum mariti sensum, qui peruicacem uxoris industriam non aduertit, transferendi connubij copiam filialis odij specie molientem. Cum enim nulla muliebribus animis fiducia debeatur, is tanto stolidiorem fœminæ fidem detulit, quanto facilius eam sibi fidam, filio insidiosam putauit. Igitur promissorum magnitudine excitus Roluo, cum Atisli fortè penates ingressus, ob absentiæ diuturnitatem conuictusq; dissuetudinem parum à matre cognosceretur, leniendæ famis subsidium per iocum petere cepit. Qua prandium à rege poscendum hortante, laceram uestis suæ partem exerens, operam consuentis exposcit. Cum obseratas matris aures haberet, difficile, inquit, ueram ac solidam amicitiam reperiri, cum filio mater epulum, fatu soror suendi obsequium neget. Ita matris errore mulctato, magnum eidem negatæ humanitatis ruborem iniecit. Quem cum Atislus inter epulas matri discubitu iunctum aspiceret, utrunque lasciuiæ increpans impudicum fratris sororisq; consessum asseruit. Cui Roluo, honestum in filio maternæ charitatis amplexum respondit, lacessitæ integritatis defensionem ab arctissimo naturæ uinculo mutuatus. Idem percunctantibus conuiuis, quod fortitudinis genus cæteris anteferret, patientiam nominauit. Interrogatus ab ijsdem Atislus, cui potissimum uirtuti uotorum suorum studium obligasset: Liberalitatis sibi professionem aptauit. Exiguntur igitur hinc animositatis, inde munificentiæ pacta, priorq; Roluo uirtutis experimentum ædere iubetur. Qui cum igni applicaretur, parmulam parti qua acrius urgebatur obiecit, alteroq; laterum defenso, reliquum munimento uacuum, unico patientiæ duramento firmauit. Magna uiri solertia, leniendi ardoris præsidium à clypeo mutuantis, ut inde exposito flammis, corpori propugnaret, unde eidem inter stridentia quandoque tela consuluisset. Aestus tamen telis acrior, cum uallatam clypeo partem expugnare non posset, defectum munimine latus inuasit. Quem pedissequa, quæ fortè propter focum astabat, intolerabili costarum ardore torreri conspiciens, egesta dolio clepsedra fuso flammam humore sopiuit, mediasq; incendij pœnas, tempestiuo liquoris beneficio repressit. Roluo patientiæ consummatione laudatur. Post hæc Atisli munera requiruntur. Ferunt illum collatis in priuignum opibus, ad ultimum ingentis ponderis torquem, quo donum cumulatius redderet, expendisse. Igitur Vrsa tertio conuiuij die, ædendæ fraudis copiam aucupata, suspicato nil tale

D

Vrsæ astus erga maritum.

Commendatio patientiæ in Roluone.

A coniuge, regia pecunia uehiculis imposita, proprijs se penatibus furtiuo subduxit egressu, sublustriq; nocte fugam cum filio consecuta discedit. Insequentis se uiri metu percita, per summam ulterioris fugæ diffidentiam comites abijciendæ pecuniæ iussu solicitat, uita uel opibus cariturus affirmans, unicum salutis stipendium in æris abiectione repositum, nec fugæ subsidium, nisi rerum damno carpendum. Eodem itaque exemplo utendum, quo sibi Frothonem apud Britannos consuluisse proditum erat. Adiecit etiam, non magno constare, si propria Sueus resumenda deponerent, dum inde sibi fugæ profectus, unde eis insecutionis defectus accederet, magisq; aliena restitui, quàm sua deseri uiderentur. Nec mora, quo fuga celerius carperetur, reginæ iussa complentur. Aurum crumenis egeritur, opes hostium raptui relinquuntur. Sunt qui asserant Vrsam retentis pecunijs æs auro oblitum, fugæ suæ uestigijs instrauisse. Credi nanque poterat fœminam ingentia molitam facinora, metallum quoque iactui destinatum inani fulgore pinxisse, uerarum opum precia mendacis auri iubare simulantem. Videns igitur Atislus donatum Roluoni torquem, inter alia auri insignia relictum intimum auaritiæ suæ pignus curiosius contemplatus, ut prædam exciperet, affixis humo genibus cupiditati maiestatem inclinare sustinuit. Quem Roluo tollendæ pecuniæ gratia pronum dimissumq; conspiciens, proprijs prostratum muneribus risit, perinde ac cupide repetentem quod callide tribuisset. Contentis præda Suetis, ocyus ad naues se recipit, fugamq; uehementi remorum conatu captauit. Ferunt autem illum quicquid præstare posceretur, primæ supplicationi prompta liberalitate tribuere solitum, nec unquam ad secundam petentis uocem distulisse rogatum. Siquidem precum iterationem munificentiæ uelocitate præcurrere, quàm beneficium tarditate notare maluit. *Roluonis mira liberalitas.*

B neficium tarditate notare maluit. Quæ res ei maximam athletarum frequentiam conciliauit. Plerunque enim uirtus, aut præmijs pascitur, aut laudibus incitatur. Per idem tempus Agnerus quidam Ingelli filius, sororem Roluonis, Rutam nomine, matrimonio ducturus, ingenti conuiuio nuptias instruit, in quo cum pugiles omni petulantiæ genere debacchantes, in lalronem quendam nodosa passim ossa conijcerent, accidit ut eius consessor Biarco nomine iacientis errore uehementem capite ictum exciperet, qui dolore pariter ac ludibrio lacessitus, osse inuicem in iacientem remisso, frontem eius in occiput reflexit, idemq; loco frontis intorsit, transuersum hominis animum uultus obliquitate mulctando. Ea res contumeliosam ioci insolentiam temperauit, pugilesq; regia abire coëgit. Qua conuiuij iniuria permotus sponsus, ferro cum Biarcone decernere statuit, uiolatæ hilaritatis ultionem duelli nomine quæsiturus: in cuius ingressu, utri prior feriendi copia deberetur, diutule certatum est. Non enim antiquitus in ædendis agonibus crebræ ictuum uicissitudines petebantur, sed erat cum interuallo temporis etiam feriendi distincta successio, rarisq; sed atrocibus plagis certamina gerebantur, ut gloria potius percussionum magnitudini, quàm numero deferretur. Prælato ob generis dignitatem Agnero, tanta ui ictum ab eo æditum constat, ut prima cassidis parte conscissa, supremam capitis cuticulam uulneraret, ferrum'que medijs galeæ interclusum foraminibus dimitteret. Tunc Biarco mutuò percussurus, quo plenius ferrum libraret, pedem trunco annixus, medium Agneri corpus, præstantis acuminis mucrone transegit. Sunt qui asserant, morientem Agnerum soluto in risum ore, per summam doloris dissimulationem spiritum reddidisse. Cuius ultionem pugiles auidius expetentes, simili per Biarconem exitio mulctati sunt. Vtebatur quippe præstantis acuminis, inusitatæ'que longitudinis gladio, quem Loui uocabat. Talibus operum meritis

Pugnandi ratio quæ fuerit ueteribus.

Biarconis robur.

C exultanti, nouam de se syluestris fera uictoriam præbuit. Vrsum quippe eximiæ magnitudinis obuium sibi inter dumeta factum, iaculo confecit, comitemq́ suum Ialtonem, quò uiribus maior euaderet, applicato ore, egestum belluæ cruorem haurire iussit. Creditum nanque erat, hoc potionis genere corporei roboris incrementa præstari. His facinorum uirtutibus clarissimas optimatum familiaritates adeptus, etiam regi percharus euasit, sororem eius Rutam uxorem adsciuit, uictiq́ sponsam uictoriæ præmium habuit. Ab Atislo lacessiti Roluonis ultionem armis exegit, eumq́ uictum bello prostrauit. Tunc Roluo magni acuminis iuuenem Hiarthuuarum nomine, sorore Sculda sibi in matrimonium data, annuoq́ uectigali imposito, Suetiæ præfectum constituit, libertatis iacturam affinitatis beneficio leniturus. Hoc loci quiddam memoratu iocundum operi inseratur. Adolescens quidam Vuiggo nomine, corpoream Roluonis magnitudinem attentiori contemplatione scrutatus, ingentiq́ eiusdem admiratione captus, percontari per ludibrium cœpit, quisnam esset ille krage, quem tanto staturæ fastigio prodiga rerum natura ditasset, faceto cauillationis genere inusitatum proceritatis habitum prosecutus: dicitur enim lingua Danica, krage, truncus cuius semicæsis ramis fastigia conscenduntur, ita ut pes præcisorum stipitum obsequio perinde ac scalæ beneficio nixus, sensimq́ ad superiora prouectus, petitæ celsitudinis compendium assequatur. Quem uocis iactum Roluo perinde ac inclytum sibi cognomen amplexus, urbanitatem dicti ingentis armillæ dono prosequitur, qua Vuiggo dexteram exultam extollens, læua per pudoris simulationem post tergum reflexa, ridiculum corporis incessum præbuit, præfatus exiguo lætari munere, quem sors diutinæ tenuisset inopiæ. Rogatus cur ita se gereret, inopem ornamenti manum, nulloq́ cultus beneficio glo

Facete dictum.

D riantem, ad aspectum reliquæ, uerecundo paupertatis rubore perfundi dicebat. Cuius dicti calliditate consentaneum priori munus obtinuit. Siquidem Roluo manum quæ ab ipso occultabatur, exemplo reliquæ in medium accersendam curauit. Nec Vuiggoni rependendi beneficij cura defuit: siquidem arctissima uoti nuncupatione pollicitus est, si Roluonem ferro perire contingeret, ultionem se ab eius interfectoribus exacturum. Nec prætereundum, quod olim ingressuri curiam proceres, famulatus sui principia, alicuius magnæ rei uoto principibus obligare solebant, uirtute tirocinium auspicantes. Interea Sculda tributariæ solutionis pudore permota, diris animum commentis applicans, maritum exprobrata conditionis deformitate, propulsandæ seruitutis monitu concitatum, atque ad insidias Roluoni nectendas perductum, atrocissimis nouarum rerum consilijs imbuit, plus unumquenq́ libertati, quàm necessitudini debere testata. Igitur crebras armorum massas diuersi generis tegminibus obuolutas, tributi more per Hiarthuuarum in Daniam perferri iubet, occidendi noctu regis materiam præbituras. Refertis itaque falsa uectigalium mole nauigijs, Lethram pergitur, quod oppidum à Roluone constructum, eximijsq́ regni opibus illustratum, cæteris confinium prouinciarum urbibus regiæ fundationis & sedis autoritate præstabat. Rex aduentum Hiarthuuari conuiualis impensæ delicijs prosecutus, ingenti se potione proluerat: hospitibus præter morem ebrietatis intemperantiam formidantibus. Cæteris igitur altiorem carpentibus somnum, Suecones quibus scelesti libido propositi communem quietis usum ademerat, cubiculis furtim delabi cœpere. Aperitur ilico telorum occlusa congeries, & sua sibi quisque tacitus arma connectit, deinde regiam petunt, irruptisq́ penetralibus in dormientium corpora ferrum destringunt. Experrecti complures, quibus non minus subitæ cladis horror, quàm somni stupor incesserat, dubio nisu discrimini restitere, socij an hostes occurrerent, noctis errore incertum

Voto se astringendi mos priscus.

Lethra regalis olim sedes.

A certum reddente. Eiusdem forte silentio noctis Hialto qui inter regios proceres spectatæ probitatis merito præeminebat, rus egressus scorti se complexibus dederat. Hic cum obortum pugnæ fragorem stupida procul aure sensisset, fortitudinem luxuriæ prætulit, maluitque funestum Martis discrimen appetere, quàm blandis Veneris illecebris indulgere. Quanta hunc militem regis charitate flagrasse putemus, qui cum ignorantiæ simulatione excusationem absentiæ præstare posset, salutem suam manifesto periculo obijcere, quàm uoluptati seruire satius existimauit. Discedentem pellex percunctari cœpit, si ipso careat, cuius ætatis uiro nubere debeat. Quam Hialto perinde ac secretius allocuturus, propius accedere iussam, indignatus amoris sibi successorem requiri, præciso naso deformem reddidit, erubescendoque uulnere libidinosæ percunctationis dictum mulctauit, mentis lasciuiam oris iactura temperandam existimans. Quo facto, liberum quæsitæ rei iudicium à se ei relinqui dixit. Post hæc repetito ocyus oppido, confertissimis se globis immergit, aduersasque acies mutua uulnerum inflictione prosternit. Cumque dormientis adhuc Biarconis cubiculum præteriret, expergisci iussum, tali uoce compellat:

Ocyus euigilet quisquis se regis amicum
Aut meritis probat, aut sola pietate fatetur.
Discutiant somnum proceres, stupor improbus absit,
Incaleant animi uigiles: sua dextera quenque
Aut famæ dabit, aut probro perfundet inerti.
Noxque hæc aut finis erit, aut uindicta malorum.
Non ego uirgineos iubeo cognoscere ludos,
Nec teneras tractare genas, aut dulcia nuptis
B Oscula conferre, & tenues astringere mammas:
Non liquidum captare merum, tenerum'ue fricare
Fœmen, & in niueos oculum iactare lacertos.
Euoco uos ad amara magis certamina Martis.
Bello opus est, nec amore leui: nihil hic quoque facti
Mollities eneruis habet, res prælia poscit.
Quisquis amicitiam regis colit, arma capessat.
Pensandis animis belli promptissima laus est.
Ergo uiris timidum nihil, aut leue fortibus insit,
Destituatque animos armis cessura uoluptas.
In precio iam fama manet, laudis sibi quisque
Arbiter esse potest, propriaque nitescere dextra.
Instructum luxu nihil assit, plena rigoris
Omnia præsentem discant exoluere cladem.
Non debet laudis titulos aut præmia captans
Ignauo torpere metu, sed fortibus ire
Obuius, & gelidum non expallescere ferrum.

Ad hanc uocem expergefactus Biarco, cubicularium suum Scalcum ocyus excitatum, hoc alloquitur modo:

Surge puer, crebroque ignem spiramine pasce.
Verre larem ligno, & tenues dispelle fauillas.
Scintillas extunde focis, ignisque iacentes
Erige relliquias, & opertas elice flammas.
Languentem compelle larem producere lumen,
Ardenti rutilas accendens stipite prunas.
Proderit admota digitos extendere flamma.

C Quippe calere manu debet qui curat amicum,
Et nocui penitus liuoris pellere frigus.

Rursum Hialto.

Dulce est nos domino percepta rependere dona,
Acceptare enses, famæq; impendere ferrum.
En uirtus sua quenq; monet, meritum bene regem
Rite sequi, dignaq; ducem grauitate tueri.
Enses Theutonici, galeæ armillæq; nitentes,
Loricæ talo immissæ, quas contulit olim
Roluo suis, memores acuant in prælia mentes.
Res petit & par est, quæcunque per ocia summa
Nacti pace sumus, belli ditione mereri,
Nec lætos cursus mœstis præponere rebus,
Aut duris semper casus præferre sequundos.
Mente pari proceres sortem capiamus utranque,
Nec mores fortuna regat, quia condecet æque
Delicias ac dura pati, uultuq; sub illo
Ducamus tristes quo dulces hausimus annos.
Omnia quæ poti temulento promp simus ore,
Fortibus edamus animis, & uota sequamur
Per summum iurata Iouem, superosq; potentes.
Danorum primus herus est meus, assit eidem
Vt probus est quisq;: procul hinc procul este fugaces,
Forti opus est stabiliq; uiro, non terga ferente
In dubium, belli' ue truces metuente paratus.
D Maxima sæpe duci uirtus ex milite pendet.
Tanto etenim princeps aciem securior intrat,
Quanto illum melius procerum stipauerit agmen.
Arripiat digitis pugnacibus arma satelles,
Iniiciens dextram capulo, clypeumq; retentans,
Inq; hostis ruat, & nullos expalleat ictus.
Nemo se retro feriendum præbeat hosti,
Nemo enses tergo excipiat, pugnacia semper
Pectora uulneribus pateant, certamina prima
Fronte gerunt aquilæ, & rapidis se rictibus urgent
Anteriore loco. species uos alitis æquet
Aduerso nullam metuentes corpore plagam.
Ecce furens æquoq; sui fidentior hostis,
Ferro artus, faciemq; aurata casside tectus,
In medios fertur cuneos, ceu uincere certus
Intimidusq; fugæ, & nullo superabilis ausu.
Suetica (me miserum) Danos fiducia spernit,
Ecce truces oculis Gotthi, uisuq; feroces
Cristatis galeis hastisq; sonantibus instant,
In nostro ualidam peragentes sanguine cladem,
Distringunt gladios, & acutas cote bipennes.
Quid te Hiaruare loquar? quem Sculda nocente repleuit
Consilio tantaq; dedit crudescere culpa?
Quid te infande canam nostri discriminis autor,
Proditor eximij regis, quem sæua libido

Imperij,

A Imperij, tentare nephas, furijsque citatum
Coniugis æternam pepulit prætendere noxam?
Quis te error factum Danis dominoque nocentem
Præcipitauit in hoc rerum scelus? unde subibat
Impietas tanto fraudis constructa paratu?
Quid moror? extremam iam degustauimus escam,
Rex perit, & miseram sors ultima corripit urbem.
Illuxit suprema dies, nisi fortè quis assit
Tam mollis, quod se plagis præbere timescat,
Aut imbellis ita ut domini non audeat ultor
Esse sui, dignosque animo proscribat honores.
Tu quoque consurgens niueum caput exere Ruta,
Et latebris egressa tuis in prælia prodi.
Cædes te foris acta uocat, iam curia bellis
Concutitur, diroque strepunt certamine portæ.
Loricas lacerat ferrum, dirumpitur hamus
Nexilis, & crebro cedunt præcordia telo.
Iam clypeum regis uastæ minuere secures.
Iam longi resonant enses, crepitatque bipennis
Humanis impacta humeris, & pectora findens.
Quid pauitāt animi? quid hebescit languidus ensis?
Porta uacat nostris, externo plena tumultu.

Cumque Hialto magna admodum strage ædita præliũ cruentasset, tertio tabernaculum Biarconis offenderat, quem metus causa auidum quietis ratus tali ignauiæ exprobratione pertentat:

B Vt quid abes Biarco? num te sopor occupat altus?
Quid tibi quæso moræ est? aut exi, aut igne premeris.
Elige quod præstat. eia concurrite mecum.
Igne ursos arcere licet, penetralia flammis
Spargamus, primosque petant incendia postes.
Excipiat torrem thalamus, tectique ruina
Fomentum flammis, & alendo præbeat igni.
Fundere damnatis fas est incendia portis.
At nos qui regem uoto meliore ueremur,
Iungamus cuneos stabiles, tutisque phalangem
Ordinibus mensi, quà rex præcepit eamus
Qui natum Boki Roricum strauit auari,
Implicuitque uirum leto uirtute carentem.
Ille quidem præstans opibus, habituque fruendi
Pauper erat, probitate minus quàm fœnore pollens,
Aurum militia potius ratus. omnia lucro
Posthabuit, laudisque carens congessit aceruos
Aeris, & ingenuis uti contempsit amicis.
Cumque lacessitus Roluonis classe fuisset,
Egestum cistis aurum deferre ministros
Iussit, & in primas urbis diffundere portas:
Dona magis quàm bella parans, quia militis expers
Munere non armis tentandum credidit hostem,
Tanquam opibus solis bellum gesturus, & usu
Rerum non hominum Martem producere posset.

C Ergo graues loculos & ditia claustra resoluit,
Armillas teretes & onustas protulit arcas
Exitij fomenta sui, ditissimus æris
Bellatoris inops, hostiq; adimenda relinquens
Pignora quæ patrijs præbere pepercit amicis.
Annellos ultro metuens dare, maxima nolens
Pondera fugit opum, ueteris populator acerui.
Rex tamen hũc prudẽs, oblataq; munera spreuit,
Rem pariter uitamq; adimens: nec profuit hosti
Census iners, quẽ longo auidus cumulauerat æuo.
Hunc pius inuasit Roluo, summasq; perempti
Cepit opes, inter dignos partitus amicos
Quicquid auara manus tantis congesserat annis:
Irrumpensq; opulenta magis, quàm fortia castra,
Præbuit eximiam socijs sine sanguine prædam.
Cui nil tam pulchrum fuit, ut non funderet illud,
Aut charum quod non socijs daret, æra fauillis
Assimulans, famaq; annos non fœnore mensus.
Vnde liquet regem claro iam funere functum
Præclaros egisse dies, speciosaq; fati
Tempora, præteritos decorasse uiriliter annos.
Nam uirtute ardens dum uiueret omnia uicit,
Egregio dignas fortitus corpore uires.
Tam præceps in bella fuit, quàm concitus amnis
D In mare decurrit, pugnamq; capessere promptus
Vt ceruus rapidum bifido pede tendere cursum.
Ecce per infusas humana tabe lacunas
Cæsorum excussi dentes rapiente cruoris
Profluuio toto, & scabris limantur arenis.
Splendescunt limo allisi, lacerataq; torrens
Sanguinis ossa uehit, truncosq; superfluit artus.
Danicus humescit sanguis, stagnatq; cruenta
Latius eluuies, & corpora sparsa reuoluit.
Elisus uenis ualidum spumantibus amnis
Impiger inuehitur, Danis Hyuarus amator
Martis, & extenta pugnantes prouocat hasta.
Attamen hic inter discrimina fataq; belli
Frothonis uideo lætum arridere nepotem,
Qui Sirtuallinos auro conseuerat agros.
Nos quoq; lætitiæ species extollat honesta
Morte secuturos generosi fata parentis.
Voce ergo simus alacres, ausuq; uigentes.
Nanq; metum par est animosis spernere dictis,
Et memorabilibus letum consciscere factis.
Deserat os animumq; timor, fateamur utroq;
Intrepidos nisus, ne nos nota iudicet ulla
Parte aliqua signum dubij præstare timoris.
Librentur stricto meritorum pondera ferro.
Gloria defunctos sequitur, putriq; fauillæ
Fama superstes erit, nec in ullum decidet æuum,

Quod

A Quod perfecta suo patrauit tempore uirtus.
Quid clausis agitur foribus, quid pessula ualuas
Iuncta seris cohibent? etenim iam tertia te uox
Biarco ciet, clausoque iubet procedere tecto.
Contra quæ Biarco:
Quid me Roluonis generum, quid bellice Hialto
Tanta uoce cies? etenim qui magna profatur,
Grandiloquisque alios uerbis inuitat ad arma,
Audere & dicta factis æquare tenetur,
Vt uocem fateatur opus. sed desine donec
Armer, & horrendo belli præcingar amictu.
Iamque ensem lateri iungo, iam corpore primum
Lorica galeaque tegor, dum tempora cassis
Excipit, & rigido conduntur pectora ferro.
Nemo magis clausis refugit penetralibus uri
Cumque sua rogus esse domo, licet insula memet
Ediderit, strictæque habeam natalia terræ,
Bissenas regi debebo rependere gentes
Quas titulis dedit ille meis. attendite fortes,
Nemo lorica se uestiat interituri
Corporis, extremum perstringat nexile ferrum,
In tergum redeant clypei, pugnemus apertis
Pectoribus, totosque auro densate lacertos:
Armillas dextræ excipiant, quo fortius ictus
Collibrare queant, & amarum figere uulnus.
B Nemo pedem referat, certatim quisque subire
Hostiles studeat gladios, hastasque minaces,
Vt charum ulciscamur herum. super omnia felix
Qui tanto sceleri uindictam impendere possit,
Et fraudem iusto punire piacula ferro.
Ecce mihi uideor ceruum penetrasse ferocem
Theutonico certe qui snyrtir dicitur ense,
A quo belligeri cepi cognomen, ut Agner
Ingelli natum fudi, retulique trophæum.
Ille meo capiti impactum perfregit Hothingum
Elisum morsu gladium, maiora daturus
Vulnera, si melius ferri uiguisset acumen.
Cui contra læuam lateris cum parte sinistri
Dissecui, dextrumque pedem, labensque sub artus
Incidit in medias ferrum penetrabile costas.
Hercule nemo illo uisus mihi fortior unquam.
Semiuigil subsedit enim cubitoque recliuis
Ridendo excepit letum, mortemque cachinno
Spreuit, & elysium gaudens successit in orbem.
Magna uiri uirtus, quæ risu calluit uno
Supremam celare necem, summumque dolorem
Corporis ac mentis læto compescere uultu.
Nunc quoque cuiusdam præclaro stemmate nati
Vitales fibras ferro rimabar eodem,
Et ferrum penitus intra præcordia mersi.

C Filius hic regis,& auito sanguine lucens
Indole clarus erat,tenerisq; nitentior annis.
Non illi hamatum poterat prodesse metallum,
Non ensis,non umbo teres,tam uiuida ferri
Vis erat,obiectis tardari nescia rebus.
Ergo duces ubi sunt Gotthorum,militiæq;
Hiartuari?ueniant,& uires sanguine pensent.
Qui iaciunt,qui tela rotant,nisi regibus orti.
Surgit ab ingenuis bellum,clarissima Martem
Stemmata conficiunt,nec enim uulgaribus ausis
Res agitur,quam sola ducum discrimina tentant.
Illustres obeunt proceres,en maxime Roluo
Magnates cecidere tui,pia stemmata cessant.
Nō humile obscurum ue genus, nō funera plebis
Pluto rapit,uilesq; animas,sed fata potentum
Implicat,& claris complet phlegethonta figuris.
Non memini certamen agi,quo promptius esset
Alternare enses,partiriq; ictibus ictus.
Dans unum tres accipio,sic mutua Gotthi
Vulnera compensant,sic dextra potentior hostis
Vindicat acceptam cumulato fœnore pœnam.
Quanquam adeò solus multorum funere leto
Corpora tradiderim pugnans,ut imagine collis
Aeditus è truncis excresceret arcubus agger,
D Et speciem tumuli congesta cadauera ferrent.
Et quid agit,qui me nuper prodire iubebat
Eximia se laude probans,aliosq; superba
Voce terens, & amara serens opprobria, tanquā
Vno bissenas complexus corpore uitas?

Ad hæc Hialto.

Quanq̄ subsidio tenui fruor,haud procul absum,
Hac q̄q; qua stamus opus est ope,nec magis usq;
Vis aut lecta manus promptorū in bella uirorum
Exigitur,iam duræ acies & spicula scutum
Frustatim secuere meum,partesq; minutim
Auulsas absumpsit edax per prælia ferrum.
Prima sibi testis res est,seq; ipsa fatetur.
Fama oculo cedit,uisusq; fidelior aure est.
Rupti etenim clypei retinacula sola supersunt.
Sectus & in gyro remanet mihi peruidus umbo.
Et nunc Biarco uiges,quanq̄ cunctatior æquo
Extiteris,damnumq; moræ probitate repensas.

At Biarco.

Carpere me necdum,probrisq; lacessere cessas?
Multa moras afferre solent,nanq; obuius ensis
Cunctandi mihi causa fuit,quem Sueticus hostis
In mea prævalido contorsit pectora nisu.
Nec parcè gladium capuli moderator adegit:
Nam quantum in nudo uel inermi corpore fas est
Egit in armato,sic duri tegmina ferri

Vt molles

A Vt molles traiecit aquas, nec opis mihi quicquam
Aspera loricæ poterat committere moles.
Et nunc ille ubi sit qui uulgo dicitur Othin
Armipotens uno semper contentus ocello?
Dic mihi Ruta precor usquam si conspicis illum?

Ad hæc Ruta.

Adde oculum propius, & nostras prospice chelas,
Antè sacraturus uictrici lumina signo
Si uis præsentem tutò cognoscere Martem.

Tum Biarco.

Si potero horrendum Friggæ spectare maritum
Quantumcunque albo clypeo sit tectus, & altum
Flectat equum, Lethra nequaquam sospes abibit.
Fas est belligerum bello prosternere diuum,
Ante oculos regis clades speciosa cadentes
Excipiat, dum uita manet studeamus honeste
Posse mori, clarumque manu decerpere funus.
Ad caput extincti moriar ducis obrutus, ac tu
Eiusdem pedibus moriendo allabere pronus,
Vt uideat quisquis congesta cadauera lustrat,
Qualiter acceptum domino pensauimus aurum.
Præda erimus coruis, aquilisque rapacibus esca,
Vescetur que uorax nostri dape corporis ales.
Sic belli intrepidos proceres occumbere par est,
Illustrem socio complexos funere regem.

B . Hanc maxime exhortationum seriem idcirco metrica ratione compegerim, quod earundem sententiarum intellectus, Danici cuiusdam carminis compendio digestus, à compluribus antiquitatis peritis memoriter usurpatur. Contigit autem potitis uictoria Gothis omne Roluonis agmen occumbere, neminemque excepto Vuiggone ex tanta iuuentute residuum fore. Tantum enim excellentissimis regis meritis ea pugna à militibus tributum est, ut ipsius cædes omnibus oppetendæ mortis cupiditatem ingeneraret, eique morte fungi uita iucundius duceretur. Lætus Hiartuarus prandendi gratia positis mensis conuiuium pugnæ succedere iubet, uictoriam epulis prosecuturus. Quibus oneratus magnæ sibi admirationis esse dixit, quod ex tanta Roluonis militia nemo qui saluti fuga, aut captione consuleret, repertus fuisset. Vnde liquidum fuisse, quanto fidei studio regis sui charitatem coluerint, cui superstites esse passi non fuerint. Fortunam quoque quod sibi ne unius quidem eorum obsequium superesse permiserit causabatur, quàm libentissime se talium uirorum famulatu usurum testatus. Oblato Vuiggone perinde ac munere gratulatus, an sibi militare uellet perquirit. Annuenti destrictum gladium affert. Ille cuspidem refutans, capulum petit: hunc morem Roluoni in porrigendo militibus ense extitisse præfatus. Olim nanque se regum clientelæ daturi, tacto gladij capulo obsequium polliceri solebant. Quo pacto Vuiggo capulum complexus, cuspidem per Hiartuarum agit, ultionis compos, cuius Roluoni ministerium pollicitus fuerat. Quo facto, ouans irruentibus in se Hiartuari militibus cupidius corpus obtulit, plus uoluptatis se ex tyranni nece, quàm amaritudinis ex propria sentire uociferans. Ita cōuiuio in exequias uerso, uictoriæ gaudium funeris luctus insequitur. Clarum ac semper memorabilem uirum, qui uoto fortiter expleto, mortem sponte complexus suo ministerio mensas tyranni sanguine maculauit. Neque enim occidentium manus

d 2

uiuax animi uirtus expauit, cum prius à se loca quibus Roluo assueuerat, interfectoris eius cruore respersa cognosceret. Eadem itaque dies Hiartuari regnum finiuit ac peperit. Fraudulenter enim quæsitæ res, eadem forte defluunt qua petuntur, nullusq; diuturnus est fructus, qui scelere ac perfidia partus fuerit. Quo euenit, ut Suecones paulò ante Daniæ potitores, ne suæ quidem salutis potientes existerent. Protinus enim à Sialandensibus deleti, læsis Roluonis manibus iusta exoluere piacula. Adeò plerunque fortunæ sæuitia ulciscitur, quod dolo ac fallacia patratur.

HISTORIAE DANICAE LIBRI SECVNDI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIAE DANORVM LIBER TERTIVS.

D

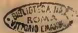
OTHERVS Athisli frater, idemq; Geuari regis alumnus, cuius mentionem præmisi, post Hiartuarum utriusque regni imperium sumit. Huius tempora si ab ætatis eius origine cœpero, aptius explicabuntur. Pulchrius enim pleniusq; extrema annorum illius curricula perstringuntur, ubi prima silentio non damnantur. Interfecto ab Helcone Hodbroddo, filius Hotherus sub tutela Geuari regis pueritiæ procursum exegit. Adolescens collacteis ac coæuis summa corporis firmitate præstabat. Cæterum ingenium eius crebræ dotauerant artes. Quippe natationis, arcus, cæstuumq; peritia, necnon quantamcunq; ea ætas capere poterat, agilitate pollebat. Haud minus exercitio, quàm uiribus potens. Immaturam adhuc ætatem uberrimis animi beneficijs transcendebat. Nemo illo chelis, aut lyræ scientior fuerat. Præterea sistro ac barbyto, omniq; fidium modulatione callebat. Ad quoscunq; uolebat motus uarijs modorum generibus humanos impellebat affectus. Gaudio, mœstitia, miseratione, uel odio, mortales afficere nouerat. Ita auriū uoluptate, aut horrore animos implicare solebat. Tot iuuenis artibus Geuari filia Nanna admodum delectata, amplexum eius expetere cœpit. Fit enim ut uirtute iuuenum uirgines incalescant, & quorum minus complacet forma, probitas accepetur. Multiplices enim amor aditus habet. Alijs amor decor, alijs animi uirtus, quibusdam artium usus uoluptatis iter aperit, nonnullis comitas Veneris copiam parat, complures famæ candor acceptos facit. Nec leuius uulnus fortes quàm pulchri puellis infligere solent. Accidit autem ut Othini filius Balderus Nannæ corpus abluentis aspectu solicitatus, infinito amore corriperetur. Vrebat illum uenustissimi corporis nitor, animumq; perspicuæ pulchritudinis habitus inflammabat. Validissimum nanque libidinis irritamentum est decor. Hotherum itaque per quem maxime uotum interpellandum timebat, ferro tollere constituit, ne moræ impatiens amor, ullo fruendæ libidinis obstaculo tardaretur. Eodem forte tempore Hotherus inter uenandum errore nebulæ perductus, in quoddam syluestrium uirginum conclaue incidit, à quibus proprio nomine

Amoris aditus multi.

Silvestres virgines. Has ... quæ Faunae aut Fa... ... dicuntur.

A mine salutatus, quænam essent, perquirit. Illæ suis ductibus auspicijsque maxime bellorum fortunam gubernari testantur. Sæpe enim se nemini conspicuas præliis interesse, clandestinisque subsidijs optatos amicis præbere successus. Quippe conciliare prospera, aduersa infligere posse pro libito memorabant, adiecto, qualiter in collacteam eius Nannam inter lauandum conspectam, Balderus exarserit: hortatæque ne eum, quamuis infestissimo odio dignum, armis lacesseret, semideum hunc esse testantes, arcano superum semine procreatum. His acceptis, Hotherus labentis hospitij tegmine defectus, sub dio se relictum totiusque expertem umbraculi medijs repente campis expositum conspicatur. Præcipue uero puellarum præpetem fugam, locique uersilem situm, ac fallacem ædis imaginem mirabatur. Ignorabat enim quæ circa se gesta fuerant, ludibrium tantum, inaneque præstigiosarum artium extitisse commentum. Vnde rediens Geuaro, ordinem insecutæ errorem suum ludificationis exponit, filiamque eius continuò postulauit. Cui Geuarus quamlibentissime se fauturum subiunxit, ni Balderi iram repulsa contracturum metueret, priorem illum sibi consentaneas preces porrexisse testatus. Nam ne ferro quidem sacram corporis eius firmitatem cedere perhibebat. Adiecit tamen, scire se gladium arctissimis obseratum claustris, quo fatum ei infligi possit: hunc à Mimingo syluarum satyro possideri. Eidem quoque armillam esse, mira quadam arcanaque uirtute, possessoris opes augere solitam. Horum præterea locorum aditum inuium, impedimentis obsusum, haud facile mortalibus patêre posse. Maiorem siquidem itineris partem inusitati frigoris ui perenniter obsideri. Iubet itaque ceruis iugalibus currum instruat, cuius celeritate eximio gelu rigentia iuga transcendat. Quô cum peruenerit, tabernaculum suum ita à sole auersum constituat, ut umbram specus cui Mimingus assue-
B uisset excipiat, nec ipsum mutua tamen obumbratione contingat, ne satyrum insolitæ obscuritatis iactus exitu deturbaret. Ita armillam ensemque in expedito fore, quorum alterum opum, alterum belli fortuna comitaretur, in utroque ingens possessori præmium esse. Hactenus Geuarus. Nec inerter Hotherus quæ ab ipso didicerat executus, tabernaculo ad prædictum modum locato, noctu curas, interdiu uenationes agebat. Vtranque temporis uicem peruigil exsomnisque ducebat, ita discrimina lucis noctisque partitus, ut hanc rerum meditationi tribueret, illam conuectandis corporis alimentis impenderet. Cumque fortè pernox attonita curis mente languesceret, obumbrantem tabernaculo suo satyrum hasta petiuit, obrutumque ictu, nec satis fugæ potentem, uinculis intercepit. Vltima deinde per summam uerborum atrocitatem minatus, ensem, armillasque deposcit. Nec segniter satyrus salutis redemptionem, quæ ab ipso petebatur, exhibuit. Adeò cunctis re prior est uita, cum nihil apud mortales spiritu charius existere soleat. Hotherus opum adeptione lætatus, patriam repetit, paucis, sed insignibus spolijs felix. Quibus eum Gelderus Saxoniæ rex potitum comperiens, milites in tam illustris prædæ raptum, crebro concitabat hortatu. Paruit iuuentus regi, properanter instruens classem. Quod præuidens Geuarus, quippe diuinandi doctissimus erat, industriaque præsagiorum excultus, uocato Hothero, iubet congressuri secum Gelderi iacula patienter excipiat, non antè sua remissurus, quàm hostem missilibus carere conspiciat. Cæterum rostratas admoueat falces, quibus nauigia lacerari, cassidesque & scuta militibus detrahi possint. Cuius consilio obsequutus Hotherus, salutarem eius exitum expertus est. Siquidem ad primos Gelderi impetus subsistere suos, ac corpora scutis protegere iubet, præsentis pugnæ uictoriam patientia capessendam testatus. At hostis missilibus nulla ex parte cohibitis, ijsdemque per summam pugnandi cupiditatem effusis, hoc

Gladius Mimingi saty[ri]
Eiusdem armilla.

C auidius haſtas ac ſpicula torquere cœpit, quo Hotherū in his excipiendis patientius ſe gerere comperit. Quæ partim ſcutis, partim nauigijs infixa rarū dedere uulnus, complura innoxia ac fruſtra uidebanť excuſſa. Siquidē Hotheri milites regis imperium exequentes, receptam telorum uim conſerta clypeorum teſtudine repellebant: nec rarus quidem eorum numerus erat, quæ leui ictu umbonibus impacta fluctibus incidebant. Quorum omnium copia uacuefactus Gelderus, dum eadem ab hoſtibus correpta, alacrius in ſe retorqueri conſpiceret, mali cacumen puniceo ſcuto complexus, indiciū id pacis erat, ſaluti deditione conſuluit. Quem Hotherus amiciſſimo uultu, benigniſſimoq́ ſermone exceptum, nō minus humanitate quàm arte perdomuit. Ea tempeſtate Helgo Halogiæ rex, Cuſonis Finnorum Byarmorumq́ principis filiā, nomine Thoram, crebrę legationis officio procabatur. Adeò quod per ſe minus ualidū eſt, alieni indigum noſcitur. Nam cum eius temporis iuuenes matrimonij poſtulationē propria uoce proſequendi conſuetudinem haberent, hic tanto oris uitio obſitus erat, ut nō ſolum exteras, ſed etiam domeſticas aures erubeſceret. Adeò calamitas omnis conſcios uitat. Eo ſiquidem natura damna moleſtiora ſunt, quo liquidius patent. Huius Cuſo legatione ſpreta, coniugio indignū reſpondit, qui propria parum uirtute ſubnixus, ad id impetrandum precaria mutuaretť officia. Quod audiens Helgo, Hotherū quem polidioris facundiæ nouerat, ſuis fauere ſtudijs obſecrabat, alacriter ſe quicquid is imperaſſet executurū pollicitus. Ille ſedula iuuenis ſupplicatione deuictus, armata claſſe Noruagiam petit, quod uerbis non poſſet, uiribus peracturus. Cumq́ pro Helgone per ſummā eloquij ſuauitatem egiſſet, refert Cuſo, mentem filiæ conſulendam, ne quid contra nolentem, paterna uideretur ſeueritate præſumptū. Acceršitamq́ an proco allubeſceret, percontatus annuētis Helgoni nuptias pollicetur. Igitur Hotherus obſeratas Cuſonis aures ad ea quæ precabatur exaudienda,

D rotundæ uolubilisq́ facundiæ dulcedine patefecit. Quæ dum in Halogia geruntur, Balderus poſtulandæ Nannę gratia, Geuari fines armatus ingreditur. A quo cum ipſius Nannæ mentem cognoſcere iuberetur, exquiſitis uerborū delenimentis puellam aggreſſus, cum nullum uotis locum efficere potuiſſet, repulſę cauſam cognoſcere inſtitit. Quæ reſpondit, nuptijs deum mortali ſociari non poſſe, quod ingens naturæ diſcrimen copulæ commercium tollat. Sed & ſuperos interdum pacta reſcindere ſolitos, ſubitoq́ uinculum diſijci, quod impares contraxiſſent.

» Neq́ enim ſtabilem diſſonis ineſſe nexum, cum apud excelſos humilium ſemper

» fortuna ſordeſcat. Præterea abundantiæ & egeſtatis diuiduum contuberniū eſſe,

» nec inter ſplendidas opes obſcuramq́ pauperiem firma ſocietatis iura conſiſtere.

Ad ultimum, ſupernis terreſtria non iugari, quæ tanto originis interuallo diſcors rerum natura ſecreuerit, quod à diuinæ luculentia maieſtatis infinitum diſtet humana mortalitas. Hac reſponſi cauillatione eluſis Balderi precibus, detrectandi coniugij prudens argumenta texebat. Quod cum Hotherus ex Geuaro cognoſceret, multa ſuper Balderi petulantia, apud Helgonem querulus diſſerebat: incerti ambo quid facto opus eſſet, uarijs ſententiam conſilijs agitabant. Amica ſiquidem in aduerſis collocutio tametſi periculum non tollit, ægritudinem minuit. Inter cętera animi uota, fortitudinis ſtudio prępōderante manus, claſſe cum Baldero conſeritur. Hominibus aduerſum deos certatum crederes. Nam Baldero Othinus ac Thoro ſacraq́ deûm agmina propugnabant. Diuinis humanisq́ uiribus permixtum aſpiceres bellum. At Hotherus tunica ferrum ſpernente ſuccinctus, conſertiſſimos deorum cuneos irrumpebat, & quantum terrenus in ſuperna poterat, graſſabatur. Sed & Thoro inuſitato clauæ libratu cuncta clypeorum obſtacula lacerabat, tantum ad ſe inceſſendum hoſtes inuitans, quantum ſocios ad

A cios ad tuendum. Nullum erat armaturæ genus, quod impellenti non cederet. Nemo ferientem tutò excipere poterat. Quicquid ictu arcebat, obruit. Non clypei, non cassides impactum perferre robur. Nulli corporis aut uirium magnitudo subsidio fuit. Proinde uictoria ad superos concessisset, ni Hotherus inclinata suorum acie celerius aduolans, clauam præciso manubrio inutilem reddidisset. Quo telo defecti diui subitam dedere fugam. Inimicum opinioni esset, nisi fidem antiquitas faceret, deos ab hominibus superari. Deos autem potius opinatiue, quàm naturaliter dicimus. Talibus nanque non natura, sed gentium more, diuinitatis uocabulum damus. Cæterum Balderum fuga cursu quæsita seruauit. Cuius nauigijs uictores aut ferro laceratis, aut fluctu obrutis, non contenti deos uicisse, classis reliquias sæuitia insequuntur, earum iactura funestam belli cupidinem expleturi. Adeò plerunque insolentiam successus exasperat. Testis belli portus Balderi fugam uocabulo refert. Gelderum quoque Saxoniæ regem, eodem consumptum bello, remigum suorū cadaueribus superiectum, ac rogo nauigijs extructo impositum, pulcherrimo funeris obsequio extulit. Cineres eius perinde ac regij corporis reliquias, non solum insigni tumulo tradidit, uerumetiam plenis uenerationis exequijs decorauit. Post hæc, ne connubij spem ulterior rerum importunitas moraretur, repetito Geuaro cupitis Nannæ complexibus fruitur. Deinde Helgonem ac Thoram plenis liberalitatis officijs prosequutus, nouam Suetiæ nuptam aduexit, cunctis tam uenerabilis uictoria, quàm Balderus ridiculus fuga. Quo tempore cum Sueonum magnates, soluendi tributi gratia Daniam petiuissent, ob egregia patris merita, à popularibus loco regio cultus, fallax fortunæ lenocinium expertus est. Siquidem à Baldero quem paulò ante deuicerat prælio superatus, ad Geuarum decurrere necesse habuit, uictoria

B post regnum amissa, quam priuatus adeptus fuerat. Victor Balderus, ut afflictum siti militem opportuni liquoris beneficio recrearet, nouos humi latices terram altius rimatus aperuit. Quorum erumpentes scatebras sitibundum agmen hianti passim ore captabat. Eorundē uestigia sempiterno firmata uocabulo, quanquam pristina admodū scaturigo desierit, nondum prorsus exoleuisse creduntur. Idem laruarum Nannæ speciem simulantiū continua noctibus irritamenta perpessus, adeò in aduersam corporis ualetudinē incidit, ut ne pedibus quidem incedere posset: quamobrem biga rheda'ue emetiendorum itinerum consuetudinem habere cœpit. Tanta amoris ui suffusum pectus, ad extremā penè tabem eum redegerat. Nihil enim sibi uictoriam dedisse credidit, cuius Nanna præda non fuerit. Fro quoque deorum satrapa sedem haud procul Vpsala cepit, ubi ueterem litationis morem tot gentibus ac seculis usurpatum, tristi infandoque piaculo mutauit. Siquidē humani generis hostias mactare aggressus, fœda superis libamenta persoluit. Inter hæc Hotherus defectā ducibus Daniā, Hiartuarumque celeres peremptí Roluonis pœnas dedisse cognoscens, quod uix spe complecti posset, casu sibi collatum dicebat. Nam & Roluonem quē quod ab eius patre suum interfectum meminisset uita spoliare debuerat, aliena opera supplicium luisse, & sibi potiendę Daniæ copiam insperato rerū beneficio patuisse. Quippe regnum eius auito sibi iure competere, si rite maiorum stemmata reuoluantur. Inde Sialandiæ portum Isoram ingenti classis numero occupat, imminentis fortunæ beneficio usurus. Vbi rex ab occurrente sibi Danorū populo constitutus, paulò post Athisli fratris quem Suetis præesse iusserat, excessu cognito, Sueticum Danico imperium sociat. Cæterum Athislum mors ignominiosa consumpsit. Dum enim Roluonis inferias per summam animi hilaritatem conuiuio celebraret, potione auidius sumpta, subito fine sordidæ intemperantiæ pœnas pependit. Ita dum alie-

C num fatum impensioribus lætitiæ modis excolit, proprium irrumpere coegit. Balderus quoque classe Sialandiam petens, cum & armis celeber & maiestate conspicuus haberetur, Hothero Suetiam tenente, quicquid super regni fastigio postulabat, promptissimis Danorum suffragijs impetrauit. Tam ancipiti censura maiorum nostrorum sententia fluctuata est. Huic Hotherus à Suetia regressus infestum intulit bellum. Acerrimum imperij cupidis de rerum summa certamen incesserat. Eidem Hotheri fuga finem imposuit. Qui cum in Iutiam concessisset, uicum in quo manendi usum habuit, nomine suo nuncupandum curauit. Vbi hybernis peractis, solitarius incomitatusq; Suetiam repetit. Ibi magnatibus accersitis, ob infelices rerum cursus, quibus ipsum Balderus bis uictor afflixerat, lucis ac uitæ pigere se dixit. Deinde consalutatis omnibus, difficilia aditu loca deuio calle sectatus, expertes humani cultus indagines perlustrabat. Fit enim ut quibus insolabilis animi dolor inciderit, obscuros externosq; secessus quasi quoddam pellendæ tristitiæ remedium captent, nec magnitudinem mœroris inter humanos queant tolerare conuictus. Adeò plerunque amica est ægritudini solitudo. Præcipue enim illuuies ac squalor delectant, quos aduersa animi ualetudo concusserit. Consueuerat autem in æditi montis uertice consulenti populo plebiscita depromere. Quamobrem uenientes occultantis se regis inertiam causabantur, absentiaq; eius grauissimis omnium querelis lacerata est. At Hotherus extrema locorum deuia peruagatus, insuetumq; mortalibus nemus emensus, ignotis forte uirginibus habitatum reperit specum. Easdem esse constabat, quæ eum insecabili ueste quondam donauerant. A quibus cur eo locorum uenerit interrogatus, infaustos belli declarat euentus. Itaque fide earum damnata, gestarum infeliciter rerum fortunam tristesq; casus deflere cœpit, secus

Solitudo amica ægritudini.

Antrum dearũ

D sibi cessisse questus, quàm ab ipsis promissum accepit. At nymphæ eum quanquam raro uictor extiterit, æquam tamen hostibus cladem ingessisse dicebant, nec minoris stragis autorem fuisse quàm complicem. Cæterum in expedito uictoriæ gratiam fore, si inusitatæ cuiusdam suauitatis edulium augendis Balderi uiribus excogitatum præripere potuisset. Nihil enim factu difficile futurum, dummodo hosti in augmentum roboris destinato potiretur obsonio. Ex quarum dictis, Hotherus promptissimam inferendi Balthero belli fiduciam mente præsumpsit, quanquam deos armis incessere terrenis arduum nisibus uideretur. Fuere quoque ex suis qui illum tutò bellum cum superis commissurum negarent: atque illi infinitus animi calor respectum maiestatis ademerat. Apud fortes enim non semper impetum ratio subruit, aut consilio temeritas succumbit. Vel fortasse meminerat Hotherus excellentissimis uiris incertissimã extare potentiam, exiguam que glebam ingentes arietare currus. Contrà Balderus Danis in arma contractis, Hotherum acie excipit. Ingenti utrinque clade gesta, ac ferè pari partium strage ædita, nox prælium soluit. Cuius tertio fermè peruigilio Hotherus clàm cunctis res hostium exploraturus egreditur. Somnum quippe eius profecta ab imminenti discrimine cura discusserat. Ita plerunque ingens animi motus quieti corporis aduersatur, nec alterius requiem unius inquietudo patitur. Igitur in hostium castra perueniens, tres nymphas arcanę dapis gerulas Balderi castris excessisse cognoscit. Quas cursim insequens (nam earum fugã roscida prodidere uestigia) tandẽ tecta quibus assueuerant subit. Igitur ab his quisnã esset rogatus, citharœdũ se dixit. Nec experimentũ professioni dissonũ fuit. Oblatam nanq; chelim inflexis ad musam neruis, compositisq; plectro fidibus moderatus, gratum auribus melos promptissima modulatione fundebat. Cæterũ tres illis colubræ fuere, quarũ tabo solidatiuæ confectionis epulum Baldero temperare solebant.

A lebant. Iamq́ anguium aperto ore multa pulmento sanies influebat. Sed & nympharum quædam humanitatis studio Hotherum epulo compertiuissent, ni trium maxima uetuisset, fraudem Baldero fieri protestans, si ipsius hostem corporei roboris incrementis auxissent. Ille se non Hotherum, sed Hotheri comitem dicebat. Eædem nanque nymphæ accurati nitoris cingulum, potentemq́ uictoriæ zonam clementi benignitate ei largitæ sunt. Qui cum pristinum iter remetiendo calle quo uenerat repedaret, obuij sibi Balderi latus hausit, eumq́ semineçem prostrauit. Quo militibus nunciato, totis Hotheri castris alacer exultantium clamor insonuit, Danis Balderi fortunam publico mœrore prosequentibus. Qui cum indubitatum sibi fatum imminere sentiret, dolore uulneris accensus, die postera prælium renouat. Quo feruente, lectica se in aciem deferri iussit, ne intra tabernaculum obscura morte defungi uideretur. Postera nocte eidem Proserpina per quietem astare aspecta, postridie se eius complexu usuram denunciat. Nec inane somnij præsagium fuit: nam Balderum elapso triduo, nimius uulneris cruciatus absumpsit. Cuius corpus exercitus regio funere elatum, facto colle condendum curauit. Hunc quidam nostri temporis uiri, quorum præcipuus Haraldus erat, uigente ueteris sepulturæ fama, spe reperiendæ pecuniæ noctu adorti, repentino cœptum horrore liquerunt. Ex ipso nanque perrupti montis cacumine, subita torrentis uis, magno aquarum strepitu prorumpere uidebatur, cuius rapidior moles incitatissimo lapsu subiectis infusa campis quicquid offendebat inuolueret. Ad cuius impetum deturbati fossores, abiectis ligonibus, uariam carpsere fugam, irruentis aquæ uorticibus implicandos se rati, si cœptum diutius exequi niterentur. Ita à dijs loci illius præsidibus incussus subitò metus, iuuenum animos auaritia abstractos, ad salutis curam conuertit, neglectoq́ cupiditatis proposito, uitæ studiosos esse do-
B cuit. Huius autem scaturiginis speciem adumbratam, non ueram fuisse constat, nec ab imis terræ uisceribus genitam, sed præstigiosa quadam administratione productam, cum in arido liquidos manare fontes, natura non sinat. Omnes hunc posteri collem, ad quos fractionis eius fama transierat, intentatum liquere. Quamobrem an quicquam opum contineat, parum compertum, cum nemo opacam eius crepidinem, obstante periculi metu, post Haraldum tentare præsumpserit. At Othinus quanquam deorum præcipuus haberetur, diuinos tamen & aruspices, cæterosq́ quos exquisitis præscientiæ studijs uigere compererat, super exequenda filij ultione solicitat. Plerunque enim humanæ opis indiga est imperfecta diuinitas. Cuius Rostiophus Phinnicus, alium ex Rinda Ruthenorum regis filia suscitandum prædixit, qui fraternæ cladis pœnas exigere debebat. Deos siquidem consortis sui ultionem orituri fratris officio destinasse. Hoc audito, Othinus os pileo ne cultu proderetur obnubens, prædictum regem stipendia meriturus accedit. A quo magister militum effectus, recepto exercitu, pulcherrimam ex hostibus uictoriam retulit. Quem rex ob pugnam strenue æditam, in primum amicitiæ gradum adciuit, haud parcius donis, quàm honoribus cultum. Idem post paruulum temporis interuallum, solus hostium acies in fugam propulit, mirificæq́ cladis autor pariter ac nuncius redijt. Admirationi omnibus erat, quod tanta de innumeris strages unius accipi uiribus potuisset. Quibus meritis fretus Othinus, tacite regem amoris sui conscium facit. Cuius benignissimo fauore recreatus, dum à puella osculum peteret, alapam recepit. Nec eum aut contumeliæ deformitas, aut iniuriæ dolor, proposito depulit. Postero siquidem anno, ne quod auide orsus erat, ignominiose desereret, peregrina ueste sumpta, regis contubernium repetit (Neque enim facile ab occurrentibus dignosci poterat, cum ueras oris

Rindæ austera pudicitia.

C notas falsus squalor abstergeret, ueterem habitum noua furaretur illuuies) Rosterum se uocitari, fabriliumque rerum officio callere perhibuit. Itaque multiplices rerum formas speciosissimis æris lineamentis complexus adeò professionem artificio commendauit, ut recepto à rege magni ponderis auro, matronarum ornamenta procudere iuberetur. Igitur complura fœminei cultus insignia fabricatus, tandem armillam cæteris operosius expolitam, annulosque complures pari studio decusatos puellæ præbuit. Sed nullis flecti meritis indignatio potest. Quē Rinda basium sibi porrigere cupientem, colapho percussit. Minus enim acceptantur dona quæ præstat inuisus: sanè gratiora sunt, quæ ab amicis porriguntur. Adeò interdum ex offerente oblati precium pendet. Non dubitauit enim peruicacis animi puella, quin subdolus senex libidinis aditum ficta liberalitate captaret. Preterea acre eidem atque intractabile ingenium fuit: siquidem dolum obsequio instrui, donorumque studio flagitijs uotum subesse cognouit. Quam pater plurimum obiurgare quod nuptias detrectaret aggressus, illa senile perosa connubium, teneris puellarū annis præproperos complexus negabat, ab infirmioris ætatis excusatione respuendarum nuptiarum subsidium mutuata. At Othinus nihil amantium studijs perseuerantiæ robore efficacius expertus, quanquā geminæ repulsæ ignominia affectus fuisset, tertio regem priori specie confusa, perfectissimam rei militaris industriam professus accessit. Eundem in hanc curam non uoluptas modo, sed etiam demendæ ignominiæ cupido perduxerat. Ita præstigiarum peritis uersili uultu uarios habitus præ se ferendi promptissima quondam potestas incesserat: quippe præter naturalem corporis speciem, cuiuslibet ætatis statum simulare callebant. Igitur senex iocundum professionis suæ spectaculum aditurus, inter promptissimos insolentius obequitare solebat, nec eo quidem

D officij genere puellæ rigor inflecti potuit: uix siquidem animus syncere in gratiam redit, cum quo uehemens semel odium gessit. Quam cum discessurus osculo petere uellet, ita ab ea propulsus est, ut mentum terræ nutabundus impingeret. Quam protinus cortice carminibus adnotato contingens, lymphanti similem reddidit, receptam toties iniuriam modesto ultionis genere insequutus. Adhuc tamen propositum exequi non cunctatus, quippe spem eius fiducia maiestatis inflauerat, puellari ueste sumpta, quarto regem uiator indefessus petiuit. A quo receptus non modo sedulum se, sed etiam importunum exhibuit. Qui quod muliebriter propemodum cultus esset, à plerisque fœmina credebatur. Cæterum se uocabulo uuecham arte medicam testabatur, professionem quoque promptissimis cōmendabat officijs. Tandem in reginæ famulitium adscitus, puellę pedissequam egit. Cuius etiam pedum sordes serotinis horis abluere solebat. Licebat quoque lympham pedibus ministranti suras ac superiores femorum partes contingere. At quoniam uario fortuna passu graditur, quod arte promptum nō erat, in expedito casus constituit. Accidit enim puellam corporis firmitate defectam, circumspectis morbi remedijs in salutis præsidium manus quas ante damnauerat aduocare, quemque semper fastidio habuerat seruatorem adsciscere: qui curiosius cuncta doloris indicia perscrutatus, ut morbo quamprimū occurreretur, medicata potione utendum asseruit. Cęterum eius temperamenti tantam acerbitatem fore, ut nisi puella uinculis se continendam dedisset, curationis uim perferre non posset. Ab intimis enim fibris, morbi propulsandam esse materiam. Quo pater audito, filiam uincire non distulit, iniectamque toro ad omnia quæ medicus admouisset, patientiam præstare iussit. Fallebat illum fœminei species cultus, quo senex ad obumbrandam artis suæ peruicaciam utebatur: quæ res medicamenti speciem ad stupri licentiam transtulit. Medicus nanque Veneris occasione sumpta, mutato curationis officio, prius ad exercendę libidinis, quàm pellendæ febris

negocium

A negocium procurrit, aduersa puellæ ualetudine usus, cuius inimicam sibi incolumitatem expertus fuerat. Aliam quoq; ea de re opinionem subtexere nō pigebit. Aiunt enim quidam, quod cum rex laborantem amore medicum tanto animi ac corporis impendio nihil profecisse cognosceret, ne bene meritum debita mercede fraudaret, clandestino filiæ concubitu potiri permiserit. Adeò interdum paterna in prolem grassatur impietas, cum naturę clementiam uiolenta corrumpit affectio. Quem errorem ædito filiæ partu plena ruboris pœnitentia insecutus est. At dīj, quibus præcipua apud Byzantiū sedes habebatur, Othinum uarijs maiestatis detrimentis diuinitatis gloriam maculasse cernentes, collegio suo submouendum duxerunt. Nec solum primatu eiectum, sed etiam domestico honore cultuq; spoliatum proscribendum curabant: satius existimantes probrosi antistitis potentiam subrui, quàm publicæ religionis habitum prophanari, ne uel ipsi alieno crimine implicati insontes, nocentis crimine punirentur. Videbant enim apud eos, quos ad deferēdos sibi diuinitatis honores illexerāt, uulgato maioris dei ludibrio obsequium contemptu, religionem rubore mutari, sacra pro sacrilegio duci, statas solennesq; cerimonias puerilium deliramentorum loco censeri. Mors præ oculis, metus in armis erat, & in omnium caput unius culpam recidere putares. Hunc itaq; ne publicam religionem exulare cogeret exitio mulctantes, Ollerum quendam non solum in regni, sed etiam in diuinitatis insulas subrogauere, tanquam deos ac reges creare in æquo positum foret. Quem licet perfunctorie flaminem creauissent, integro rerum honore donabant, ne alieni officij procurator, sed legitimus dignitatis aduerteretur esse successor. Et ne quid amplitudinis deesset, Othini quoq; ei nomen imponunt, uocabuli fauore inuidiam nouitatis exclusuri. Quo denis fermè annis diuini senatus magistratū gerente, tandē Othinus

B dijs atrocitatem exilij miserantibus, satis iam graues pœnas dedisse uisus, squaloris deformitatem pristino fulgoris habitu permutauit. Iam enim superioris infamiæ notam medij temporis interuallum exederat. Extitere tamen qui ipsum recuperandæ dignitatis aditu indignum censerent, quod scænicis artibus, & muliebris officij susceptione teterrimum diui nominis opprobrium ædidisset. Sunt qui asserant eum quosdam deorum adulando, quosdam præmijs permulcendo, amissæ maiestatis fortunam pecunia emercatum fuisse, & ad honores quibus iam pridem defunctus fuerat, ingentis summæ precio reditum comparasse. Quos si quanti emerit rogas, illos consule, qui quanti diuinitas uæneat didicerūt. Mihi minus cōstare fateor. Igitur Ollerus ab Othino Byzantio pulsus, in Suetiā concessit: ubi ueluti nouo quodā orbe opinionis suæ monumenta restaurare connisus, à Danis interfectus est. Fama est illum adeò præstigiarum usu calluisse, ut ad trajiciendamaria osse quod diris carminibus obsignauisset, nauigij loco uteretur, nec eo segnius quàm remigio præiecta aquarum obstacula superaret. At Othinus recuperatis diuinitatis insignibus, tanto opinionis fulgore cunctis terrarū partibus innitebatur, ut eum perinde ac redditum mundo lumen omnes gentes amplecterentur, nec ullus orbis locus extaret, qui numinis eius potentiæ nō pareret. Qui cum filium Boum, quē ex Rinda sustulerat, bellici laboris studiosum cognosceret, accersitum fraternæ cladis memorem esse iubet, potius à Balderi interfectoribus ultionem exacturum, q̄ armis innoxios oppressurū, quod aptior ac salubrior pugna competeret, ubi pium belli locum iusta uindictæ licentia tribuisset. Interea Geuarus Gunnonis satrapæ sui dolo nunciatur oppressus: cuius cladem Hotherus acerrimis ultionis uiribus insequuturus, interceptū Gunnonem atq; ardenti pyræ iniectum cremauit, quod ipse Geuarum ante per insidias occupatum nocturno uiuum igni consumpserat. Taliter educatoris manibus parentando, filios demum Herletum, Gerituumq; Noruagiæ prætulit. Post hæc, uocatis in con-

Ollerus præstigiator insignis

C cionem maioribus, bello quo Boum excipere debeat, periturũ ſe refert, idq; non dubijs coniecturæ modis, ſed ueris uatũ prædictionibus expertũ. Orat proinde filium ſuũ Roricum regno præficiant, ne ius hoc ad externas, ignotasq; familias improborũ cenſura transfunderet: plus uoluptatis ſe ex filij ſucceſſione, quàm amaritudinis ex propinqua morte percepturũ teſtatus. Quo ocyus impetrato, pugna cum Boo congreſſus occiditur. Nec iocunda Boo uictoria extitit. Quippe tam grauiter affectus acie exceſſit, ut ſcuto exceptus, atq; à peditibus uiciſſim ſubeuntibus domũ relatus, poſtridie uulnerũ dolore conſumeret̃. Cuius corpus magnifico funeris apparatu, Rutenus tumulauit exercitus, nomine eius inſignem extruens collem, ne tanti iuuenis monumenta à poſterorũ memoria citius dilaberentur. Igitur Curetes ac Sueones, perinde ac Hotheri morte tributariæ ſortis onere liberati, Daniã quam annuis uectigaliũ obſequijs amplecti ſolebant, armis aggredi animũ induxerunt. Ea res Sclauis quoq; defectionis audaciã miniſtrauit, aliosq; complures, ex obſequentibus hoſtes effecit. Cuius iniuriæ propulſandæ gratia Roricus contractã in arma patriam, recenſitis maiorũ operibus, ad capeſſendam uirtutem impenſo hortationis genere concitabat. At Barbari ne bellum abſq; duce cõmitterent, capite opus eſſe cernentes, creato ſibi rege, cæteris militię uiribus oſtenſis obſcuriore loco, binos armatorũ manipulos condunt. Nec Roricum inſidiæ ſefellere, qui cum claſſem ſuam uadoſi cuiuſdã gurgitis arctis faucibus inhærere conſpiceret, harenis quibus inſidebat abſtractam profundo adegit, ne limoſis inflicta paludibus, diuerſa ab hoſtibus parte peteretur. Præterea latebras ſocijs interdiu captandas cõſtituit, quibus inſiſtentes, ex improuiſo nauium ſuarum irruptoribus inſultarent, fore poſſe præfatus, ut in autorũ caput propriæ fraudis euentus recideret. Barbari uero qui inſidijs addicti fuerant, Danicæ cir-

D cunſpectionis ignari, irruptione temere ædita, omnes oppreſſi ſunt. Reliqua Sclauorum manus ignorata ſociorũ ſtrage, ſuper Rorici mora multa anceps admiratione pendebat: quem inter ægras mentiũ fluctuationes diutule expectatũ cum præſtolatio indies moleſtior fieret, claſſe tandem petendũ ducebat. Erat aũt inter eos uir corporis habitu inſignis, officio magus, qui proſpectis Danorũ turmis, ut paucorũ impendio, inquit, compluriũ pericula redimant̃, publicam ſtragem priuato diſcrimine pręcurrere liceat. Ego uero in hanc confligendi legem nõ deero, ſi cui ueſtrum mutuus decernendi mecũ auſus inceſſerit. In primis aũt prætaxata à me conditione utendũ poſtulo, cuius talem ſanè formulã texui: ſi uicero, uectigalium nobis concedatur immunitas: ſi uincar, priſtina uobis tributa ſoluantur: aut enim hodie patriam ſeruitutis iugo uictor exuam, aut uictus inuoluam. In utranq; fortunam prædem me, uademq; recipite. Quod audiens Danorũ quidã animi & corporis uiribus robuſtior, percũctari Roricũ cœpit, quid ei pręmij foret, qui pugna prouocantẽ exciperet. At Roricus cum ſenas fortè armillas haberet, ita mutuis nexibus inuolutas, ut ab inuicem ſequeſtrari nequirent, nodorũ inextricabiliter ſerie cohærente, eaſdem certamen audenti in præmiũ pollicetur. At iuuenis parum fortunæ certus, ſi, inquit, Rorice rem proſpere geſſero, tua uincentis mercedem liberalitas æſtimet, tu palmã arbiter metiaris: ſin propoſitũ mihi parum ex ſententia ceſſerit, quid uicto præmij debes, quẽ aut ſæua mors, aut ignominia grauis inuoluet? has imbecillitas habere comites conſueuit, hæc ſuperatorũ ſtipendia ſunt, quos quid niſi extremũ dedecus manet? Quænã ſoluenda merces? Quæ gratia referenda, cui fortitudinis precium adeſt? Quis impotentẽ Martis hedera redimiuit, præmijs uictricibus decorauit? Virtuti, nõ ignauiæ palma tribuit̃. Gloria infelicitas caret. Illam quippe triumphus laudis, hanc aut finis iners, aut uita deformis inſequitur. Ego uero, qui quorſum duelli fortuna uergat ambigo, præmium audacter expetere nõ præſumo, quod an iure mihi debeatur ignoro. Neq;

enim

A enim incerto uictoriæ, certum uictoris præmiũ occupare conceditur. Supersede o trophæo dubius coronæ constanter meritũ flagitare. Recuso lucrum, quod mihi mortis æque ac uitæ stipendiũ esse poterit. Stoliditatis est immaturo fructui ma nus iniicere, eumq; decerpere uelle quẽ necdum quis satis sibi debitum nouerit. Hæc manus aut palmam mihi præstabit, aut finem. Hæc fatus, gladio barbarũ fe rit, fortuna minus, q̃ ingenio promptus. Ab eo siquidem repercussus, primi ictus magnitudine exanimatus est. Quo triste Danis spectaculũ dante, uictorẽ socium Sclaui ingenti donatũ pompa, magnificis excepere tripudijs. Idem die postera si ue recentis uictoriæ successu elatus, siue alterius adipiscendæ cupidine accensus, hostes cõminus aditos pristinæ ꝓuocationis uerbis lacessere instituit. Fortissimũ nanq; Danorũ à se prostratũ ratus, nemini illorũ secum ulterius ꝓuocatione dimi candi spiritũ superesse credebat. Vnius quoq; pugilis occasu, totius se exercitus uires labefactasse confisus, nihil ad quos posteriores sui conatus intenderent, exe cutione difficile arbitrabatur. Nihil enim successu magis insolentiam nutrit, nec ullum prosperitate efficacius superbiæ incitamentum est. Dolebat itaq; Roricus, unius uiri petulantia publicam labefactari uirtutẽ, illustresq; uictorijs Danos, nõ modo à quondam uictis insolenter excipi, uerumetiã ignominiose contemni. Præ terea neminem ita animo promptũ, aut manu strenuum in tanto militum numero reperiri, cui salutem suam prò patria deuouendi cupido suppeteret. Tam probro sam Danicæ cunctationis infamiã prima Vbbonis magnanimitas repulit. Præsta bat etenim corpore, incantandi artibus pollens. Huic quoq; deindustria certami nis præmiũ perquirenti, rex armillas spopõdit. Tum ille, quã (inquit) promisso fi dem deferam cum ipse pignus in manibus habeas, nec sub aliena munus custo dia deponas? Præstò sit cui pignoris depositũ credas, ne promissum retractãdi fas sit. Accendit enim pugilum animos irreuocabilis præmij certitudo. Quod eum

B profectò per ludibriũ dixisse constabat, quẽ in propulsandã patriæ contumeliam sola uirtus armauerat. Quem Roricus auri cupidine captum ratus, ne præter re giam consuetudinẽ reuocaturus donum, aut promissum rescissurus uideretur, ut erat in nauigio collocatus, armillas ingenti excussas iactu petitori porrigere sta tuit. Sed conatum eius fefellit interstitij magnitudo. Armillæ enim languido, ac pa rum uegeto motu, citra destinatũ locum collapsæ fluctibus interceptæ sunt, unde Rorico Slyngebond inoleuit agnomen. Quæ res Vbboni magno uirtutis indi cio fuit. Neq; enim eum obrutæ mercedis damnũ audaci mentis proposito exuit, ne uirtutem auaritiæ stipendijs obnoxiã fecisse uideretur. Igitur auide petito cer tamine, se potius honestati intentum, quàm quæstui deditum, pecuniæ cupiditati fortitudinẽ prætulisse, monstrabat, fiduciam sui nõ in precio, sed magnanimitate repositam ostensurus. Nec mora circuatur campus, milite circus stipatur, concur runt pugiles, fit fragor, fremit spectatrix turba uotorũ suffragijs discors. Excande scunt igitur athletæ animis, & mutuis in uulneribus ruentes, eundem lucis ac pu gnæ exitum sortiuntur: Credo procurante fortuna, ne alter alterius exitio gloriam uoluptatemq; perciperet. Quæ res Rorico rebelliũ animos conciliauit, tributaq; restituit. Eodem tempore Horuuendillus & Fengo, quorũ pater Geruuendillus Iutorum præfectus extiterat, eidem à Rorico in Iutiæ præsidiũ surrogantur. At Horuuendillus triennio tyrannide gesta, per summã rerum gloriã piraticæ incu buerat, cum rex Noruagiæ Collerus operum eius ac famæ magnitudinẽ æmula tus, decorum sibi fore existimauit, si tam late patentẽ piratæ fulgorem superior ar mis obscurare quiuisset. Cuius classem uaria fretum nauigatione scrutatus offen dit. Insula erat medio sita pelago, quã piratæ collatis utrinq; secus nauigijs obtine bant. Inuitabat duces iocunda littorũ species: hortabatur exterior locorum amœ nitas, interiora nemorum uerna perspicere, lustratisq; saltibus secretam syluarum

C indaginem pererrare,ubi fortè Collerū Horuuendillumq; inuicem fine arbitris
obuios inceſſus reddidit. Tūc Horuuendillus prior regem percontari niſus, quo
pugnæ genere decernere libeat,præſtantiſſimū affirmans quod pauciſſimorū ui-
ribus æderetur. Duellum ſiquidē ad capeſſendam fortitudinis palmam omni cer-
taminis genere efficacius fore,quod propria uirtute ſubnixū,alienę manus opem
excluderet. Tam fortem iuuenis ſententiā admirans Collerus, cum mihi,inquit,
pugnæ delectum permiſeris,maxime utendum iudico, quæ tumultuationis ex-
pers duorum operam capit. Sanè & audacior,& uictoriæ promptior æſtimatur.
In hoc cōmunis nobis ſententia eſt,hoc ultro iudicio conuenimus. At quoniā exi
tus in dubio manet,inuicem humanitati deferendū eſt, nec adeò ingenijs indul-
gendum,ut extrema negligantur officia. Odium in animis eſt, adſit tamen pietas
quæ rigori demum opportuna ſuccedat. Nam etſi mentium nos diſcrimina ſepa-
rant, naturæ tamen iura concilient. Horum quippe conſortio iungimur, quan-
tuſcunq; animo liuor diſſociet. Hæc itaq; pietatis nobis conditio ſit,ut uictum ui-
ctor inferijs proſequatur. His eīn ſuprema humanitatis officia ineſſe conſtat, quæ
nemo pius abhorruit. Vtraq; acies id munus rigore depoſito cōcorditer exequa-
tur. Faceſſat poſt fatū liuor, ſimultasq; funere ſopiatur. Abſit nobis tantę crudeli-
tatis ſpecimen,ut quanq; uiuis odium interceſſerit,alter alterius cineres perſequa
mur. Glorioſum uictori erit, ſi uicti funus magnifice duxerit. Nam qui defuncto
hoſti iuſta perſoluerit, ſuperſtitis ſibi fauorem aſciſcit, uiuumq; beneficio uincit,
quiſquis extincto ſtudium humanitatis impenderit. Eſt & alia nōminus luctuoſa
calamitas,quæ uiuos interdum damnata corporum parte contingit. Huic non ſe-
gnius quàm ultimę ſorti ſuccurrendū exiſtimo. Sæpe enim incolumi ſpiritu mem
brorum clades pugnantibus incidit: quæ ſors omni fato triſtior duci ſolet, quod
mors omnium memoriā tollat, uiuens uero proprij corporis ſtragem negligere
D nequeat. Hoc quoq; malum ope excipiendū eſt. Conueniat igitur alterius ab al-
tero læſionem denis auri talentis ſarciri. Nam ſi pium eſt alienis calamitatibus com
pati,quanto magis proprijs miſereri? Nemo naturæ non conſulit: quam qui negli
git,ſui paricida eſt. In hæc data acceptaq; fide,pugnam ineunt. Neq; enim eis aut
mutui occurſus nouitas,aut uernantis loci iocunditas,quo minus inter ſe ferro oc
currerent,reſpectui fuit. Horuuendillus appetendi hoſtis,quàm muniēdi corpo-
ris nimio animi calore auidior redditus,neglecta clypei cura,ambas ferro manus
inieceratnec audaciæ euentus defuit. Collerum ſiquidē ſcuto crebris ictibus ab-
ſumpto ſpoliatū,defecto tandem pede exanimem occidere coēgit. Quem ne pa-
cto abeſſet,regio funere elatum magnifici operis tumulo,ingentiq; exequiarū ap
paratu proſequutus eſt. Deinde ſororem eius Selam nomine,piraticis exercitam
rebus,ac bellici peritam muneris perſequutus occidit. Trienniū fortiſſimis militię
operibus emenſus, opima ſpolia, delectamq; prædam Rorico deſtinat, quo ſibi
propiorem amicitię eius gradum conſciſceret. Cuius familiaritate fultus,filię eius
Geruthæ connubiū impetrauit,ex qua filium Amlethum ſuſtulit. Tantę felicita-
tis inuidia accenſus Fengo,fratrem inſidijs circumuenire conſtituit. Adeò ne à ne
ceſſarijs quidem ſecura eſt uirtus. At ubi datus paricidio locus,cruenta manu fu-
neſtam mentis libidinem ſatiauit. Trucidati quoq; fratris uxore potitus,inceſtum
paricidio adiecit. Quiſquis enim uni ſe flagitio dederit, in aliud mox procliuior
ruit:ita alterum alterius incitamentū eſt. Idem atrocitatem facti tanta calliditatis
audacia texit,ut ſceleris excuſationē beneuolentiæ ſimulatione componeret, pa-
ricidiūq; pietatis nomine coloraret. Gerutham ſiquidē quanq; tantæ manſuetudi-
nis eſſet,ut neminem uel tenui læſione cōmouerit,incitatiſſimū tamen mariti odiū
expertam,ſaluandæq; eius gratia fratrem à ſe interfectum dicebat, quod mitiſſi-
mam & ſine felle fœminā grauiſſimū uiri ſupercilium perpeti indignum uideret.

Nec

A Nec irrita propositi persuasio fuit. Neq; enim apud principes fides mendacio deest, ubi scurris interdum gratia redditur, obtrectatoribus honos. Nec dubitauit Fengo, paricidales manus flagitiosis inferre complexibus, geminæ impietatis noxam pari scelere prosequutus. Quod uidens Amlethus, ne prudentius agendo patruo suspectus redderetur, stoliditatis simulationem amplexus, extremũ mentis uitium finxit, eoq; calliditatis genere non solum ingenium texit, uerumetiam salutem defendit. Quotidie maternum larem pleno sordium torpore complexus, abiectũ humi corpus obscœni squaloris illuuie respergebat. Turpatus oris color, illitaq; tabo facies ridiculę stoliditatis dementiã figurabant. Quicquid uoce edebat, deliramentis consentaneum erat. Quicquid opere exhibuit, profundã redolebat inertiam. Quid multa? Non uirum aliquem, sed delirantis fortunæ ridendum diceres monstrum. Interdum foco assidens, fauillasq; manibus uerrens: ligneos uncos creare, eosdemq; igni durare solitus erat: quorum extrema contrarijs quibusdam hamis, quo nexuum tenaciores existerent, informabat. Rogatus quid ageret, acuta se referebat in ultionem patris spicula præparare. Nec paruo responsum ludibrio fuit, quod ab omnibus ridiculi operis uanitas contemneretur, quanq; ea res proposito eius postmodum opitulata fuerit. Quæ solertia apud altioris ingenij spectatores primam ei calliditatis suspicionem iniecit. Ipsa nanque exiguæ artis industria, arcanum opificis ingenium figurabat. Nec credi poterat obtusi cordis esse, cui tam exculto manus artificio calluisset: deniq; exactissima cura præustorum stipitum congeriem asseruare solebat. Fuere ergo qui illum uegetioris ingenij asserentes, sapientiã simplicitatis prętextu occulere, profundumq; animi studium calliditatis cõmento obscurare putarent, nec aptius astum deprehendi posse, quàm si illi inter latebras usquam excellentis formę fœmina applica-

B retur, quæ animum eius ad amoris illecebras prouocaret. Naturæ siquidem tam præceps in Venerem esse ingenium, ut arte dissimulari non possit: uehementiorem quoq; hunc motum fore, quàm ut astu interpellari queat: ideoq; si is inertiam fingeret, futurum ut occasione suscepta, uoluptatis illico uiribus obtemperaret. Procurantur igitur qui iuuenem in longinquas nemorũ partes equo perductũ, eo tentamenti genere aggrederentur. Inter quos fortè quidã Amlethi collacteus aderat, à cuius animo nondum sociæ educationis respectus exciderat. Hic præteriti conuictus memoriam præsenti imperio anteponens, Amlethum inter deputatos comites, instruendi potius quàm insidiandi studio prosequebatur, quod eum ultima passurum non dubitaret, si uel modicum sensati animi indiciũ præbuisset, maxime uero si Veneris palàm rebus uteretur. Quod ipsi quoq; Amletho obscurum non fuit. Equum siquidem conscendere iussus, ita se de ceruice industria collocauit, ut suum ipsius ceruici dorsum obuertens, aduersa caudam fronte spectaret. Quam frenis quoq; complecti cœpit, perinde atq; ea parte ruentis equi impetum moderaturus. Qua astutiæ meditatione patrui cõmentum illusit, insidias expugnauit. Ridiculum satis spectaculum fuit, cum idem habenæ expers, regente caudam sessore procurreret. Procedens Amlethus cum obuium inter arbusta lupum habuisset, comitibus tenerioris ætatis equũ occurrisse dicentibus, perpaucos huiusmodi in Fengonis grege militare subiunxit, ut modesto ita faceto imprecationis genere patrui diuitias insequutus. Qui cum illo prudenti responso usum astruerent, ipse quoq; se de industria locutũ asseuerabat, ne aliqua ex parte mendacio indulgere uideretur. Falsitatis enim alienus haberi cupiens, ita astutiam ueriloquio permiscebat, ut nec dictis ueracitas deesset, nec acuminis modus uerorũ iudicio proderetur. Idem littus præteriens, cum comites inuento periclitatæ nauis gubernaculo, cultrum à se eximiæ granditatis repertum dixissent, eo, inquit, prægrandem pernam secari conuenit, profectò mare significans, cuius immensi-

C tati gubernaculi magnitudo congrueret. Harenarũ quoq; prateritis cliuis, sabulum perinde ac farra aspicere iussus, eadem albicantibus maris procellis permolita esse respondit. Laudato à comitibus responso, idem à se prudenter aditum asseuerabat. Ab ijsdem quo maiorem exercendæ libidinis audaciam sumeret deinde industria relictus, immissam à patruo fœminam, perinde ac fortuitu oblatam obscuro loco obuiam recepit, constuprassetq; ni collectaneus eius tacito consilij genere insidiarum indicium detulisset. Considerans enim quonam aptius modo occultũ monitoris officiũ exequi, periculosamq; iuuenis lasciuiam præcurrere posset, repertam humi paleam, œstri præteruolantis caudę submittendam curauit. Egit deinde ipsum in ea potissimum loca, quibus Amlethum inesse cognouit, eoq; facto maximum incauto beneficium attulit, nec callidius transmissum indicium, quàm cognitum fuit. Siquidem Amlethus uiso œstro, simulq; stramine quod caudæ insitũ gestabat, curiosius pernotato, tacitum cauendæ fraudis monitũ intellexit. Igitur insidiarum suspicione conterritus, quo tutius uoto potiretur, exceptam amplexibus fœminam ad paludstre procul inuium protrahit. Quam etiam peracto concubitu, ne rem cuiquam proderet, impensius obtestatus est. Pari igitur studio petitum ac promissum est silentium. Maximam enim Amletho puellæ familiaritatem uetus educationis societas conciliabat, quod uterq; eosdem infantiæ procuratores habuerit. Domum itaq; reductus, cunctis an Veneri indulsisset per ludibriũ interrogantibus, puellã à se constupratã fateť. Interrogatus rursum quo rem loco egerit, quóue puluino usus fuerit, ungulæ iumenti, cristeq; galli, laquearibus quoq; tecti innixum se dixit. Horum enim omnium particulas uitandi mendacij gratia cum tentandus proficisceretť, contraxerat. Quæ uox multo circunstantiũ risu excepta est, quanquam nihil rerũ ueritati per iocum detraxerit. Puella quoq; ea de re in-

D terrogata, nihil eum tale gessisse perhibuit. Fides negationi habita est, eo quidem pronius, quo minus satellites facti conscios fuisse constabat. Tum is qui pręstandi indicij gratia œstrum signauerat, ut salutẽ Amlethi uaframenti sui beneficio constitisse monstraret, nuper se eius unicè studiosum extitisse dicebat. Nec inepta iuuenis responsio fuit. Ne enim indicis meritũ negligere putareť, quiddam straminis gerulũ subitis adlapsum pennis, quodq; paleam posteriore corporis parte defixam gestaret, sibi conspectũ retulit. Quod dictũ, ut cæteros cachinno concussit, ita Amlethi fautorem prudentia delectauit. Superatisq; omnibus, arcanamq; iuuenilis industriæ seram patefacere nequeuntibus, quidã amicorũ Fengonis præsumptione quàm solertia abũdantior fore negabat, ut inextricabile calliditatis ingenium usitato insidiarũ genere proderetur. Maiorem quippe eius peruicaciam esse, q̃ ut leuibus experimentis attingi debeat. Quamobrem multiplici illius astutiæ simplicem tentationis modum afferri non oportere. Subtiliorem itaq; rationis uiam altiore animi sensu à se repertã dicebat, executioni nõ incongruam, & propositæ rei indagationi efficacissimam. Fengone siquidem per ingentis negocij simulationem deindustria absentiam præstante, solum cum matre Amlethum cubiculo claudi oportere, procurato antea uiro, qui ambobus inscijs in obscura ędis parte consisteret, quid illis colloquio foret attentius excepturus. Futurum enim ut si quid filius saperet, apud maternas aures eloqui non dubitaret, nec se genitricis fidei credere pertimesceret. Idem se explorationis ministrum cupidius offerebat, ne potius autor consilij quàm executor uideretur. Delectatus sententia Fengo, facta longinquæ profectionis simulatione discedit. Is uero qui consilium dederat, conclaue quo cũ matre Amlethus recludebatur tacite petiuit, submissusq; stramento delituit. Nec insidiarum Amletho remedium defuit. Veritus enim ne clandestinis cuiuspiam auribus exciperetur, primum ad ineptæ consuetudinis ritum decurrens, obstrepentis galli more occentum ædidit, brachijsq; pro alarum

plausu

A plausu cōcussis, conscenso stramēto corpus crebris saltibus librare cœpit, si quid illic clausum delitesceret experturus. At ubi subiectā pedibus molem persensit, ferro locum rimatus suppositum confodit, egestumq; latebra trucidauit. Cuius corpus in partes conscissum, aquis feruentibus coxit, deuorandumq; porcis per os cloacæ patentis effudit, atq; ita miseris artubus cœnum putre constrauit. Taliter elusis insidijs conclaue repetit. Cumq; mater magno eiulatu questa præsentis filij socordiam deflere cœpisset, quid, inquit, mulierum turpissima grauissimi criminis dissimulationem falso lamenti genere expetis, quæ scorti more lasciuiens, nefariam ac detestabilem tori cōditionem secuta, uiri tui interfectorem pleno incesti sinu amplecteris, & ei qui prolis tuę parentē extinxerat, obscœnissimis blandimentorum illecebris adularis? Ita nempe equę coniugum suorū uictoribus maritantur: brutorū natura hæc est, ut in diuersa passim coniugia rapiantur: hoc tibi exemplo prioris mariti memoriam exoleuisse constat. Ego uero non ab re stolidi speciem gero, cum haud dubitem, quin is qui fratrem oppresserit, in affines quoque pari crudelitate debacchaturus sit: unde stoliditatis quàm industriæ habitum amplecti præstat, & incolumitatis præsidium ab extrema deliramentorum specie mutuari. In animo tamen paternæ ultionis studium perseuerat, sed rerum occasiones aucupor, temporū opportunitates operior. Non idem omnibus locus competit. Contra obscurum immitemq; animum, altioribus ingenij modis uti conuenit. Tibi uero superuacuū sit meam lamentari desipientiā, quæ tuam iustius ignominiam deplorare debueras. Itaq; non alienæ, sed propriæ mentis uitium defleas necesse est. Cætera silere memineris. Tali conuicio laceratam matrem ad excolendum uirtutis habitum reuocauit, præteritosq; ignes præsentibus illecebris præferre docuit. Reuersus Fengo, insidiosæ explorationis autorem nusquam repertum, diutinę inquisitionis studio prosequebatur, nemine se eum uspiā cōspexisse

B dicente. Amlethus quoque, an ullum ipsius uestigium deprehenderit per iocum rogatus, in cloacam illum iuisse retulit, perq; eius ima collapsum, ac nimia cœni mole obrutum, à subeuntibus passim porcis esse consumptum. Quod dictum tametsi ueri confessionem exprimeret, quia specie stolidū uidebatur, auditoribus ludibrio fuit. Cumq; Fengo priuignum indubitatæ fraudi suspectum tollere uellet, sed id tum ob aui eius Rorici, tum ob coniugis offensam exequi non auderet, Britanniæ regis officio necandum duxit, innocentiæ simulationem alieno ministerio quęsiturus. Ita dum occultare sæuitiam cupit, amicum inquinare, quàm sibi infamiam consciscere maluit. Discedens Amlethus, matri tacite iubet, textilibus aulam nodis instruat, suasq; post annum inferias falso peragat, eoq; tempore reditum pollicetur. Proficiscūtur cum eo bini Fengonis satellites, literas ligno insculptas (nam id celebre quondam genus chartarū erat) secum gestantes, quibus Britannorū regi transmissi sibi iuuenis occisio mandabatur. Quorū Amlethus quietem capientium loculos perscrutatus, literas deprehendit, quarum perlectis mandatis, quicquid chartis illitum erat, curauit abradi, nouisq; figurarū apicibus substitutis, damnationem suam in comites suos, mutato mandati tenore, conuertit. Nec mortis sibi sententiam ademisse, & in alios periculum transtulisse cōtentus, preces huiusmodi falso Fengonis titulo subnotatas adiecit, ut Britanniæ rex prudentissimo ad se iuueni misso filiam in matrimonium erogaret. At ubi in Britanniam uentum, adeunt legati regem, literasq; quas alienæ cladis instrumentū putabant, propriæ mortis indices obtulerunt. Quo dissimulato rex, hospitali illos humanitate prosequitur. Tunc Amlethus omnem regiarum dapum apparatum, perinde ac uulgare edulium aspernatus, summam epularum abundantiam miro abstinentię genere auersatus est, nec minus potioni quàm dapibus pepercit. Admirationi omnibus erat, quod alienigenæ gentis iuuenis, accuratissimas regiæ

C mensæ delicias,& instructissimas luxu epulas,tanquam agreste aliquod obsoniũ
fastidiret.Soluto conuiuio, rex quũ amicos ad quietem dimitteret, per quendam
cubiculo immissum,nocturna hospitum colloquia clandestino explorationis ge-
nere cognoscenda curauit.Interrogatus igitur à socijs Amlethus, quid igitur ita
hesternis epulis, perinde ac uenenis abstinuisset? panem cruoris cõtagio resper
sum,potioni ferri saporem inesse,carneas dapes humana cadaueris oliditate per-
fusas,ac ueluti quadã funebris nidoris affinitate corruptas dicebat. Addidit quo-
que regem seruilibus oculis esse,reginam tria ancillaris ritus officia prę se tulisse,
non tam cœnam quàm eius autores plenis opprobrij conuicijs insecutus. Cui
mox socij pristinum mentis uitium exprobrantes,uarijs petulantiæ ludibrijs in-
sultare cœperunt,quod probanda culparet,causaretur idonea,quod insignem re
gem,excultamq; moribus fœminam parũ honesto sermone lacesseret, laudemq;
meritos extremi dedecoris opprobrio respersisset. Quibus rex ex satellite cogni
tis,talium autorém supra mortalem habitum,aut sapere,aut desipere testatus est,
tam paucis uerbis perfectissimam industriæ altitudinem cõplectendo. Accersi-
tum deinde uillicum,unde panem adsciuerat percontatur. Qui quũ eum dome-
stici pistoris opera confectũ assereret,sciscitatur item,ubi materiæ eius seges cre-
uisset,& an ullum illic humanæ stragis indiciũ extaret. Qui respondit,haud pro-
cul abesse campum, uetustis interfectorũ ossibus obsitum,& adhuc manifesta an
tiquæ stragis uestigia præ se ferentem, quem à se perinde ac cæteris feraciorẽ opi-
mæ ubertatis spe,uerna fruge consertum dicebat.Itaq; se nescire,an panis hoc ta-
bo uitiosi quicquam saporis contraxerit. Quo audito rex, Amlethũ uera dixisse
coniectans,unde lardum quoque allatum fuisset,cognoscere curę habuit.Ille sues
suos per incuriam custodia elapsos, putri latronis cadauere pastos asseuerabat,
ideoq; forte eorum carnibus corruptioni affinem incessisse saporem. Quum rex
D in hoc quoq; ueracem Amlethi sententiã cõperisset,quonam liquore potionem
miscuisset inquirit. Vt farre,& aqua temperatam cognouit,demonstratũ sibi sca-
turiginis locum in altum fodere aggressus,cõplures gladios rubigine adesos re-
perit,ex quorum odore lymphas uitium traxisse existimatum est. Alij ideo potio
nem notatam referunt,quod in eius haustu apes abdomine mortui alitas depre-
henderit,uitiumq; referri gustu,quod olim fauis inditũ extiuisset. A quo rex cul-
pati saporis causas competenter æditas uidens, quum ab eodem exprobratam si-
bi oculorum ignominiam,ad generis fœditatem pertinere cognosceret,clàm con
uenta matre,quis sibi pater extitisset inquirit.Qua neminem se pręter regem pas-
sam dicente,rem quęstione ex ea cognoscendam minatus,quod seruo ortus esset
accepit,notatæ originis ambiguitatem extorto confessionis indicio perscrutatus.
Igitur ut conditionis suæ rubore contusus,ita iuuenis prudentia delectatus,eun-
dem cur reginam seruilium morum exprobratione maculasset, interrogat. Sed
dum coniugis comitatem nocturno hospitis sermone lacessitam doluit, eandem
ancilla matre creatam didicit.Siquidem ille tria se circa eam seruilis ritus uitia de-
notasse dicebat: Vnum,quod ancillæ more pallio caput obduxerit: alterũ,quod
uestem ad gressum succinxerit: tertium,quod ciborum reliquias dentium angu
stijs inhærentes stipite eruerit, erutasq; cõmanducauerit. Matrem quoque eius
in seruitutem captiuitate redactam memorabat,ne potius seruili more,quàm ge-
nere esse uideretur.Cuius industriam rex perinde ac diuinum aliquod ingenium
ueneratus,filiam ei in matrimonium dedit, affirmationem quoque eius tanquam
cœleste quoddam testimonium amplexatus est. Cæterum comites ipsius, ut ami
ci mandatis satisfaceret,proxima die suspendio consumpsit.Quod beneficiũ Am
lethus tanquam iniuriam simulata animi molestia prosecutus, aurum à rege com
positionis nomine recepit,quod postmodum igni liquatum clàm cauatis baculis

infun-

A infundendum curauit. Apud quem annum emensus, impetrata profectionis licentia patriam repetit, nihil secum ex omni regiarum opum apparatu præter gerulos auri bacillos deportans. Vt Iutiam attigit, præsentem cultum pristinis permutauit moribus, quibus ad honestatem usus fuerat, in ridiculæ consuetudinis speciem deindustria conuersis. Cumq; tricliniũ in quo suæ ducebantur exequiæ, squalore obsitus intrasset, maximũ omnibus stuporem iniecit, quod obitum eius falso fama uulgauerat. Ad ultimũ horror in risum concessit, exprobrantibus sibi mutuò per ludibrium conuiuis uiuum affore, quem ipsi perinde ac defunctũ inferijs prosequerentur. Idem super comitibus interrogatus, ostensis quos gestabat baculis, hic, inquit, & unus & alius est. Quod utrum uerius, an iocosius protulerit nescias. Siquidem ea uox, quanquam à plerisq; uana existimata fuerit, à ueri tamen habitu non desciuit, quæ peremptorũ loco pensationis eorum precium demonstrabat. Pincernis deinde quo maiorem conuiuis hilaritatem afferret coniunctus, curiosiore propinandi officio fungebatur. Et ne gressum laxior uestis offenderet, latus gladio cinxit, quem plerunq; deindustria distringens, supremo digitos acumine uulnerabat: quamobrem à circumstantibus curatũ, ut gladius cum uagina ferreo clauo traijceretur. Idem quo tutiorem insidijs aditum strueret, petitam poculis nobilitatem crebris potionibus onerauit, adeoq; cunctos mero obruit, ut debilitatis temulentia pedibus, intra regiam quieti se traderent, eundemq; conuiuij & lecti locum haberent. Quos quum insidijs opportunos animaduerteret, oblatam propositi facultatem existimans, præparatos olim stipites sinu excipit, ac deinde ædem in qua proceres passim fusis humi corporibus permixtam somno crapulam ructabantur, ingressus, compactam à matre cortinam, quæ etiam interiores aulæ parietes obducebat, rescissis tenaculis decidere coëgit. Quã sternentibus

B superiectam, adhibitis stipitum curuaminibus, adeò inextricabili nodorum artificio colligauit, ut nemo subiectorũ, tametsi ualidius adniteretur, consurgendi effectum assequi posset. Post hæc tectis ignem inijcit, qui crebrescentibus flammis late incendium spargens, totos inuoluit penates, regiam consumpsit, omnesq; aut profundum carpentes somnum, aut frustra assurgere conantes, cremauit. Inde petito Fengonis cubiculo, qui prius à comitibus in tabernaculũ perductus fuerat, gladium forte lectulo cohærentem arripuit, suumq; eius loco defixit. Excitato deinde patruo, proceres eius igne perire retulit, adesse Amlethũ ueterum uncorum suorum ope succinctum, & iam debita paternæ cladis supplicia exigere auidum. Ad hanc uocem Fengo lectulo desiliens, dum proprio defectus gladio nequicquam alienum distringere conatur, opprimitur. Fortem uirũ, æternoq; nomine dignum, qui stultitiæ cõmento prudenter instructus, augustiorem mortali ingenio sapientiam admirabili ineptiarum simulatione suppressit, nec solum propriæ salutis obtentum ab astutia mutuatus, ad paternæ quoque ultionis copiam eadem ductũ præbente peruenit. Itaq; & se solerter tutatus, & parentem strenue ultus, fortior, an sapientior existimari debeat, incertum reliquit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI TERTII FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIAE DANORUM LIBER QUARTUS.

PERACTA uitrici strage, Amlethus facinus suum incerto popularium iudicio offerre ueritus, latebris utendum existimauit, donec quorsum inconditæ plebis uulgus procurreret didicisset. Igitur uicinia quæ noctu incendiū speculata fuerat, mane causam conspecti ignis nosse cupiens, collapsam in cineres regiam animaduertit, ruinasq; eius adhuc tepidas perscrutata, nihil præter informes combustorum corporum reliquias reperit. Adeò autem uorax flamma omnia perederat, ut ne index quidem extaret, ex quo tantæ cladis causa accipi posset. Corpus quoque Fengonis ferro confossum inter cruentas spectabatur exuuias. Alijs indignatio patens, alijs mœror, quibusdam gaudium occultum incesserat. Hi ducis lamentabantur interitū, hi sospitam parricidæ tyrannidem gratulabantur. Ita regis necis euentus diuidua spectatorū sententia excipiebatur. Ea uulgi tranquillitate Amlethus relinquendarum latebrarū fiduciam adeptus, accersitis quibus arctiorem patris memoriam inhærere cognouerat, concionem petit, in qua orationem huiusmodi habuit: Nō uos moueat proceres præsens calamitatis facies, si quos miserabilis Horuuendilli exitus mouet: non uos inquam moueat, quibus in regem fides, in parentem pietas seruata est. Parricidæ, non regis intueamini funus. Luctuosior siquidem illa facies erat, quū ipsi regem nostrum ab iniquissimo parricida (ne dicam fratre) flebiliter iugulatum uidistis. Ipsi laceros Horuuendilli artus, ipsi corpus crebris uulneribus absumptum plenis miserationis oculis aspexistis. Quem ab atrocissimo carnifice spiritu spoliatum, ut patria libertate exueretur, quis dubitet? Vna manus et fatum, & uobis seruitutem iniecit. Quis igitur tam amens, ut Fengonis crudelitatem Horuuendillianæ præferat pietati? Mementote qua uos Horuuendillus beneuolentia fouerit, iustitia coluerit, humanitate dilexerit. Memineritis ademptū uobis mitissimum regem, iustissimum patrem, subrogatum tyrannum, suffectum parricidam, erepta iura, cōtaminata omnia, pollutam flagitijs patriam, impositum ceruicibus iugum, ereptum libertatis arbitrium, & nunc his finis, quum suis autorem criminibus obrutum, suorum pœnas scelerum parricidam pependisse cernatis. Quis mediocriter prudens spectator, beneficium iniuriæ loco duxerit? Quis mentis compos proprium in autorem scelus recidisse condoleat? Quis cruentissimi lictoris cladem defleat, aut crudelissimi tyranni iustum lamentetur interitum? Præstò est autor rei quem cernitis. Ego quidem & parentem & patriam ultione prosequutum me fateor. Opus, quod uestris pariter manibus debebatur, exercui. Quod uos mecum cōmuniter cōcedebat, solus impleui. Adde quod neminem tam præclari facinoris sociū habui, nec cuiuspiā mihi comes opera fuit: quanq; haud ignorem uos huic manū daturos negocio, si petissem, à quibus fidem regi, beneuolentiam principi seruatam non dubito. Sed sine uestro discrimine nefarios puniri placuit: neq; enim alienos humeros oneri subijciendos putabam, cui sustentando proprios suffecturos credebam. Incineraui ego alios, solum Fengonis truncum uestris manibus cōcremandum reliqui, in quo saltem iustæ ultionis cupidinem exatiare possitis. Concurrite alacres, extruite rogū, exurite impium corpus, decoquite sceleftos artus, spargite noxios cineres, disijcite immites fauillas: non urna, non tumulus nefandas ossium reliquias claudat. Nullum parricidij uestigiū maneat, nullus contaminatis artubus intra patriam locus

Oratio perfectæ eloquentiæ plena.

D

A cus existat, nulla contagium uicinia contrahat, non mare, non solū damnati cada
ueris hospitio polluatur. Cætera ego præbui, id solum uobis pietatis officiū reli-
ctum est. His exequijs prosequendus tyrannus, hac pompa paricidæ funus du-
cendum. Sed neq; eius cineres, qui patriam libertate nudauerit, à patria tegi con-
uenit. Præterea quid meas reuoluam ęrumnas? calamitates recenseam? retexam
miserias? quas ipsi me plenius nostis. Ego à uitrico ad mortem quæsitus, à matre
cōtemptus, ab amicis consputus, annos flebiliter exegi, dies calamitose duxi, in-
certum uitæ tempus periculis ac metu refertum habui. Postremo omnem ætatis
partem, maxima cum rerū aduersitate miserabiliter emensus sum. Sæpe me taci-
tis intra uos quæstibus sensu uacuū gemebatis deesse ultorem patri, paricidio uin
dicem. Quæ res occultū mihi uestræ charitatis indiciū attulit, in quorū animis nec
dum regiæ cladis memoriam exoleuisse cernebam. Cuius itaq; tam asperum pe-
ctus, tam saxeus rigor, quem non passionū mearū cōpassio molliat, ęrumnarū mi
seratio nō flectat? Miseremini alumni uestri, moueamini infortunijs meis, qui ab
Horuuendilli nece immunes geritis manus. Miseremini quoq; afflictæ genitricis
meæ, & reginæ quondam uestræ, extincto congaudete dedecori, quæ uiri sui fra-
trem interfectoremq; cōplexa, geminū ignominiæ pondus fœmineo perpeti cor
pore cogebatur. Quamobrem ut ultionis studiū occultarem, obscurarē ingeniū,
adumbratū nō uerum inertiæ habitū amplexatus sum, stoliditatis figmento usus,
sapientiæ cōmentum texui, quod nunc an efficax fuerit, utrū finis sui cōplemen-
tum attigerit, uestro conspectui patet: uos tantę rei arbitros habere cōtentus sum.
Ipsi paricidales fauillas pedibus proculcatis: despicamini cineres eius, qui iugula-
ti fratris uxorem polluit, flagitio temerauit, dominū læsit, maiestatem proditionis
scelere lacessiuit, acerbissimā uobis tyrannidem intulit, libertatem ademit, incesto
B paricidiū cumulauit. Me tam iustæ uindictæ ministrū, tam piæ ultionis æmulū pa
tritio suscipite spiritu, debito prosequimini cultu, benigno resouete cōtuitu. Ego
patriæ probrū dilui, matris ignominiam extinxi, tyrannidem repuli, paricidā op-
pressi, insidiosam patrui manū mutuis insidijs elusi: cuius si superesset, in dies sce
lera percrebrescerent. Dolebam & patris & patrię iniuriam, illum extinxi uobis
atrociter, & supra quàm uiros decuerat, imperantem. Recognoscite beneficium,
ueneramini ingeniū meum, regnū si merui date, habetis tanti autorem muneris,
paternæ potestatis hæredem, non degenerem, non paricidam, sed legitimū regni
successorem, & pium noxæ paricidalis ultorem. Debetis mihi recuperatū liberta
tis beneficium, exclusum affligantis imperiū, ademptū oppressoris iugū, excus-
sum paricidæ dominiū, calcatū tyrānidis sceptrū. Ego seruitute uos exui, indui li-
bertate, restitui culmen, gloriā reparaui, tyrannū sustuli, carnificem triumphaui.
Præmiū penes uos est, ipsi meritū nostis, à uestra merces uirtute requiritur. Fle-
xerat hac oratione adolescens omniū animos, quosdam ad miseratione, alios ad la
chrymas usq; perduxit. At ubi quieuit mœror, rex alacri cunctorū acclamatione
censetur. Plurimū quippe spei in eius industria ab uniuersis reponebaī, qui tanti
facinoris summā profundissimo astu texuerat, incredibili molitione concluserat.
Mirari illum cōplures uideres, tanto temporis tractu subtilissimū texisse consiliū.
His apud Daniam gestis, ternis nauigijs impensius adornatis, socerum uisurus ac
coniugem, Britanniam repetit. In clientelā quoq; armis præstantem iuuentutem
adciuerat, exquisito decoris genere cultam, ut sicut cuncta despicabili dudum ha
bitu gesserat, ita nunc magnificis ad omnia paratibus uteretur, & quicquid olim
paupertati tribuerat, ad luxurię impensam conuerteret. In scuto quoq; sibi parari
iusserat oēm operū suorū contextū, ab ineuntis ætatis primordijs auspicatus, idq;
exqsitis picturæ notis adūbrandū curauit. Quo gestamine pinde ac uirtutū suarū
teste usus, claritatis incremēta cōtraxit. Istic depingi uideres Horuuendilli iugulū

C Fengonis cum incestu paricidium, flagitiosum patruum fratruelem ridiculum, aduncas stipitum formas, suspicionem uitrici, dissimulationem priuigni, procurata tentamentorum genera, adhibitam insidijs fœminam, hiantem lupum, inuentum gubernaculum, præteritum sabulum, initum nemus, insitam œstro paleam, instructum indicijs adolescentem, elusis comitibus rem seorsum cũ uirgine habitam. Cerneres itaque adumbrari regiam, adesse cum filio reginam, trucidari insidiatorem, trucidatum decoqui, cloacæ coctum infundi, infusum suibus obijci, cœno artus insterni, instratos belluis absumendos relinqui. Videres etiam ut Amlethus dormientium comitum secretum deprehenderit, ut obliteratis apicibus, alia figurarum elementa substituerit, ut dapem fastidierit, potionemq; contempserit, ut uultum regis arguerit, ut reginam sinistri moris notauerit. Aspiceres quoque legatorum suspendium, adolescentis nuptias figurari, Daniam nauigio repeti, inferias conuiuio celebrari, comitum loco baculos percontantibus ostendi, iuuenem pincernæ partes exequi, districto per industriam ferro digitos exulcerari, gladium clauo pertundi, conuiuiales plausus augeri, increbrescere tripudia, aulæam dormientibus inijci, iniectam uncorum nexibus obfirmari, pertinacius sopitos inuolui, tectis torrem immitti, cremari conuiuas, depastam incendio regiam labefactari, Fengonis cubiculum adiri, gladium eripi, inutilem erepti loco constitui, regem priuigni manu proprij mucronis acumine trucidari. Hæc omnia excultissimo rerum artificio militari eius scuto opifex studiosus illeuerat, res formis imitatus, & facta figurarum adumbratione complexus. Sed & comites ipsius, quo se nitidius gererent, oblitis tantum auro clypeis utebãtur. Quos Britanniæ rex benignissime exceptos, regij apparatus impensis prosequiť. Qui inter epulandum, an Fengo uiueret, integrisq; fortunis esset cupide percontatus, cognoscit ẽ genero ferro perijsse, de cuius frustra salute perquireret. Cumq; in-

D terfectorẽ eius crebris percontationibus inuestigaret, eundem cladis eius autorem, ac nuncium extare didicit. Quo audito, tacitum animi stuporem contraxit, quod ad se promissam quondam Fengonis ultionem pertinere cognosceret. Ipse equidem ac Fengo, ut alter alterius ultorem ageret, mutua quodã pactione decreuerant. Trahebat itaque regem hinc in filiam pietas, in generum amor, inde charitas in amicum, & præterea iurisiurandi firmitas, ipsa quoq; mutuæ obtestationis religio, quam uiolare nefarium erat. Tandem cum affinitatis contemptu iuratoria præponderauit fides, conuersusq; ad ultionem animus, necessitudini religionem antepofuit. Sed quoniam hospitalitatis sacra uiolare nefas credebatur, aliena manu ultionis partes exequi præoptauit, innocentiæ speciem occulto facinore prætenturus. Igitur insidias officijs texit, lædendiq; curam adumbratis beneuolentiæ studijs obscurauit. Et quia coniunx eius nuper morbo consumpta fuerat, Amlethum reparandarum nuptiarum legationem suscipere iubet, admodum se singulari ipsius industria delectatum præfatus. Regnare siquidem in Scotia fœminam asserebat, cuius uehementer connubium affectaret. Sciebat nanque eam non modo pudicitia cœlibem, sed etiam insolentia atrocem, proprios semper exosam procos, amatoribus suis ultimum irrogasse supplicium, adeò ut ne unus quidem è multis extaret, qui procationis eius pœnas capite non luisset. Proficiscitur itaq; Amlethus quanquam periculosa legatio imperaretur, iniuncti muneris obsequium non detrectans, sed partim domesticis seruis, partim regis uernaculis fretus, ingressusq; Scotiam quum haud procul reginæ penatibus abesset, recreandorum equorum gratia iunctum uiæ pratum accessit, ibiq; loci specie delectatus, quieti consuluit, iocundiore riui strepitu somni-cupidinem prouocante, ordinatis qui stationem eminus obseruarent. Quo audito regina denos iuuenes exterorum aduentum, apparatumq; speculaturos emittit. Quorum unus

Britanni regis in iureiurando religio.

A unus uegetioris ingenij, elusis uigilibus peruicacius subiens clypeum Amlethi,
quem capiti fortè dormiturus affixerat, tanta lenitate submouit, ut ne superiacentis
quidē quietē turbaret, aut cuiuspiā ex tanto agmine somnū perrumperet, domi-
nam nō modo nuncio, sed etiam rerū indicio certiorē redditurus. Delegatas quo-
que ei literas loculis quibus asseruabant̄ pari calliditate subduxit. Quibus regi-
na ad se perlatis clypeū curiosius contemplata, ex affixis notulis totius argumenti
summā elicuit, eumq; affore intellexit, qui exactissimo prudentiæ consilio fretus,
de patruo paternæ cladis pœnas acceperit. Literas quoq; nuptiarū suarum petitio
nem continentes intuita, totos obliterauit apices, quod senum admodū connubiū
abhorreret, iuuenū complexus appeteret. Inscripsit aūt mandatū perinde atq; à
Britanniæ rege sibi transmissum, & eius titulo pariter ac nomine consignatū, quo
se latoris peti coniugio simularet. Quinetiā facta quæ ex eius scuto cognouerat,
scripto complectenda curauit, ut & clypeū literarū testem, & literas clypei inter-
pretes existimares. Deinde eos, quorū exploratione usa fuerat, scutū referre, lite-
rasq; loco suo restituere iubet, eodem fallaciæ genere Amlethū insequuta, quo eū
in cauillandis comitibus usum acceperat. Interea Amlethus clypeū capiti fraude
subductum expertus, occlusis de industria oculis quietem callidius simulat, quod
uero sopore amiserat, ficto recuperaturus. Alteram quippe fallendi uicem hoc
pronius ab insidioso quærendam putauit, quo solam prosperius egerit: nec eum
opinio fefellit. Speculatorē quippe clandestino aditu scutum ac chartam pristi nō
loco reponere cupientem prosiliens corripit, captumq; uinclorū pœna coërcuit.
Deinde excitatis comitibus reginæ, penates accedit. Cui ex soceri persona consa-
lutatæ scriptū est, eiusdemq; sigillo obsignatum porrexit. Quod quum accepisset
Hermuthruda, perlegissetq; (reginæ id nomen erat) operam Amlethi, industri-
amq; uerbis impensioribus prosequuta, iustas Fengonē pœnas pependisse dice-
B bat, ipsum uero Amlethum rem humana æstimatione maiorem incomprehensæ
profunditatis ingenio molitum, quod non solum paterni exitij, materniq; concu-
bitus ultionem inscrutabili sensus altitudine cōmentus fuisset, uerumetiā regnū
eius à quo crebras insidias expertus fuerat, conspicuis probitatis operibus occu-
passet. Quamobrē mirari se tam eruditi ingenij uirum uno nuptiarū errore labe-
factari potuisse, qui quum humanas penè res claritate transcendat, in ignobilem
obscuramq; copulam prolapsus uideatur. Quippe coniugem eius seruis parenti
bus esse, quanq̄ eos fortuna regijs honoribus exornasset. In expetendis siquidem Connubiū expetenti quæ æstimanda.
coniugijs prudenti non formæ fulgorē, sed generis metiendū. Quapropter si rite
copulam appetat, prosapiā æstimet, nec specie capiatur, quæ quū illecebrarū irri-
tamentū sit, multorū candorem inaniter fucata detersit. Esse uero quā sibi nobili-
tate parem asciscere possit. Se siquidem nec rebus tenuem, nec sanguine humilē,
eius amplexibus idoneam fore, utpote quam nec regijs opibus uincat, nec auito
splendore præcellat: quippe reginam se esse, & nisi refragaretur sexus, regem exi-
stimari posse, imò quod uerius est, quemcunq; toro suo dignata fuerit, regem exi
stere, regnumq; se cum amplexibus dare. Ita & nuptijs sceptrū, & sceptro nupti-
as respondere. Nec parui beneficij esse eam proprios offerre amplexus, quę circa
alios ferro repulsam exequi consueuerat. Hortat̄ itaq; placendi studiū in se trans-
ferat, in se uotū nuptiale deflectat, genusq; formę præferre discat. Hæc dicēs, astri
ctis in eum complexibus ruit. Ille tam comi uirginis eloquio delectatus, in mutua
prorumpit oscula, alternos complexuū nodos conserit, sibiq; quod uirgini placi-
tum protestat̄. Fit deinde conuiuiū, accersunt̄ amici, corrogant̄ primores, nuptię
peragunt̄: quibus expletis, quum nupta Britanniā repetit, ualida Scotorū manu
propius subsequi iussa, cuius opera aduersum uarios insidiarum obiectus utere-
tur, Redeunti Britannici regis filia, quam in matrimonio habebat, occurrit: quæ

C quanquam se superductæ pellicis iniuria læsam quereret, indignũ tamen aiebat maritali gratiæ pellicatus odiũ anteferri, neque se adeò uirum auersaturã, ut quod ei fraudulentius intentari sciat, silentio occultare sustineat, habere enim se pignus coniugij filiũ, cuius saltem respectus coniugalem matri charitatẽ cõmendare debuerat. Ipse enim, inquit, matris suæ pellicem oderit, ego diligã: tuos in me ignes nulla calamitas sopiet, nullus liuor extinguat, quin & in te sinistre excogitata detegam, & quas deprehenderim insidias, pandam. Quamobrẽ cauendũ tibi socerum putes, quod ipse legationis prouentũ carpseris, omnemque eius fructũ in temet, eluso mittentis uoto, peruicaci usurpatione transtuleris. Qua uoce se coniugali, quàm paternæ charitati propiorẽ ostendit. Hæc loquente ea adest Britanniç rex, generũque arctius quàm affectuosius amplexatus, conuiuio excipit, liberalitatis specie fraudis propositum celaturus. Amlethus cognita fraude, metum dissimulanter habuit, ducentisque equitibus in comitatũ receptis, subarmalem uestem indutus obsequitur inuitanti, maluitque regiç simulationi periculose parêre, quàm turpiter repugnare. Adeò honestatem in cunctis obseruandã putabat. Quem cõminus obequitantem rex sub ipsa bipatentiũ portarũ testudine adortus iaculo transegisset, ni ferrum subarmalis togæ durities reppulisset. Amlethus leui recepto uulnere, eo loci se contulit, ubi Scoticam iuuentutẽ expectandi officio fungi iusserat, captiuo nouæ coniugis speculatore ad regem remisso, qui se destinatas dominæ literas loculorum custodiæ furtim exemisse testando, crimen in Hermutrudam refunderet, ipsumque accurato genere excusationis reatu proditionis absolueret. Quem rex auidius fugientẽ insequi non moratus, maiore copiarum parte priuauit, ita ut Amlethus die postero salutem prælio defensurus, desperatis admodum resistendi uiribus ad augendã multitudinis speciem exanima sociorum corpora,
D partim subiectis stipitibus fulta, partim propinquis lapidibus affixa, alia uiuentũ more equis imposita, nullo armorũ detracto perinde ac præliatura seriatim in aciem cuneumque digesserit. Nec rarius mortuorũ cornu erat, quàm uiuentium globus. Stupenda siquidem illa facies erat, quum extincti raperentur ad prçlia, defuncti decernere cogerentur. Quç res autori otiosa non fuit, quum ipsç extinctorum imagines lacessentibus solis radijs immensi agminis speciem darent. Ita enim inania illa defunctorũ simulacra pristinũ militum numerũ referebant, ut nihil ex eorum grege hesterna strage diminutum putares. Quo aspectu territi Britanni, pugnam præcurrere fuga, à mortuis superati, quos uiuos oppresserant. Quæ uictoria nescio callidior, an felicior existimanda sit. Rex dum segnius fugam intendit, ab imminentibus perimitur Danis. Victor Amlethus ingenti prçda acta, conuulsisque Britanniæ spolijs, patriam cum coniugibus petit. Interea defuncto Rorico, Vigletus regnum adeptus, Amlethi matrem omni petulantiæ genere fatigatam regijs opibus uacuefecerat, filium eius fraudato Lethrarum rege, cui dignitatum iura dandi tollendique ius esset, Iutiæ regnũ occupasse conquestus. Quam rem Amlethus tanta animi moderatione excepit, ut Vigleto splendidissimis uictoriæ suæ manubijs donato, calumniã beneficio rependere uideretur. Quem postmodũ exigendæ ultionis occasione suscepta, bello lacessitum deuicit, atque ex occulto hoste, manifestus euasit. Fiallerum Scaniæ præfectum exilio adegit: quem ad locum, cui Vndensakre nomen est, nostris ignotum populis, concessisse est fama. Post hæc quum à Vigleto Scaniæ Sialandiæque uiribus recreato per legatos ad bellum prouocaretur, mirifica animi industria duas circa se res, quarum alteri probrum, alteri periculum inesset, fluctuari peruidit. Sciebat quippe sibi si prouocationem sequeretur, imminere uitæ periculum: si refugeret, instare militiç probrum. Prçponderauit tamen in contemplatore uirtutũ animo seruandæ honestatis cupido, obtuditque cladis formidinem impensior laudis auiditas, ne solidus gloriæ fulgor

Spectaculũ uisu horrendum.

Britanni à mortuis fugantur.

meticulosa

A meticulosa fati declinatione corrumperetur. Animaduertebat quoq; tantū penè inter ignobilem uitam, & splendidā mortem discriminis interesse, quantū dignitas à contemptu distare cognoscitur. Tanta aūt Hermutrudæ charitate tenebaẽ, ut maiorem futuræ eius uiduitatis, quàm propriæ necis solicitudinē animo insitam gestaret, omniq; studio circumspiceret, qualiter ei secundas nuptias, ante belli ingressum conscisceret. Quamobrē Hermutruda uirilem professa fiduciam, ne in acie quidē se eum deserturam spopondit, detestabilem inquiens fœminā, quæ marito morte conseri formidaret. Quā promissionis nouitatem parum executa est. Nam quum Amlethus apud Iutiam à Vigleto acie interemptus fuisset, ultro in uictoris prædam, amplexumq; concessit. Ita uotum omne fœmineū, fortunæ uarietas abripit, temporū mutatio dissoluit, & muliebris animi fidem lubrico nixam uestigio, fortuiti rerum casus extenuant: quæ sicut ad pollicendū facilis, ita ad persoluendum segnis: uarijs uoluptatis irritamentis astringitur, atq; ad recentia semper auidius expetenda, ueterū immemor: anhela, præceps cupiditate dissultat. Hic Amlethi exitus fuit, qui si parem naturæ atq; fortunæ indulgentiā expertus fuisset, æquasset fulgore superos, Herculea uirtutibus opera transcendisset. Insignis eius sepultura, ac nomine campus apud Iutiam extat. Vigletū tranquillā ac diutinam regni procurationē emensum morbus consumpsit. Cui filius Vuermundus succedit. Hic prolixis tranquillitatis ocijs felicissima temporū quiete decursis, diutina domesticæ pacis constantiā inconcussa rerū securitate tractabat. Idem prolis expers iuuentā exegit, senior uero filium Vffonem sero fortunæ munere suscitauit, quum nullam ei sobolem elapsa tot annorū curricula peperissent. Hic Vffo coæuos quosq; corporis habitu supergressus, adeò hebetis ineptiq; animi principio iuuentæ existimatus est, ut priuatis ac publicis rebus inutilis uideretur. Siquidem ab ineunte ætate nunquā lusus aut ioci consuetudinē præbuit, adeoq; humanæ delectationis uacuus fuit, ut labiorū continentiā iugi silentio premeret, & seueritatem oris à ridendi prorsus officio temperaret. Verū ut incunabula stoliditatis opinione referta habuit, ita postmodū conditionis contemptū claritate mutauit: & quantū inertiæ spectaculū fuit, tantū prudentiæ & fortitudinis exemplū euasit. Cuius pater socordiā contemplatus, filiam ei Slesuicensiū præfecti Frouuini in matrimoniū asciscit, illustrissimi uiri affinitate utilissimū gerendi regni subsidiū recepturo. Huic erant filij Keto, & Vuigo, splendidissimæ indolis iuuenes, quorum Vuermundus non minus quàm Frouuini uirtutem futuris filij profectibus deputabat. Ea tempestate regnabat apud Suetiā Athislus, uir fama studioq; conspicuus: qui cum finitimos late bello pressisset, ne partū uirtutibus fulgorem ocio desidiæq; corrumpendū relinqueret, complura nouarū rerum officia sedulo frequentationis studio celebranda curauit. Inter quæ etiam insigni armatura succinctus, quotidianā solitarij incessus consuetudinē præbuit: tum quod in re militari, nihil crebro armorū usu præstantius nosset, tum ut huius agitatione studij claritatis incrementa contraheret, in quo nō minus sibi fiducia, quàm laudis cupido uendicauit. Tantam quippe nullius rei uiolentiā existimabat, ut eius obiectu mentis suæ robur quassandū timeret. Qui cum traiectus in Daniā armis Frouuinū apud Slesuicum acie prouocasset, magnisq; inuicem cædibus copiæ funderenẽ, accidit ipsos agminū duces ita inter se ferro concurrere, ut rem duelli more prosequerentur, & præter publicam belli sortem priuati conflictus specie decertarent. Hunc enim congressionis euentū par amborū expetebat affectus, ut uirtutē non partiū ope, sed propria uirium experientia testarentur. Quo euenit, ut crebrescentibus utrinq; plagis, Athislus armis superior prostrato Frouuino priuatæ uictoriæ publicam iungeret, passimq; diuulsa Danorū agmina profligaret. Inde Suetiam reuersus, Frouuini necem nō solum uirtutū suarum imaginibus adscripsit, uerum-

Muliebris animi fides lubrica.

f

C etiam impensiore uerborum iactantia prosequi consueuit, gloriam facti uocis petulantia demolitus. Aliquando enim speciosius uirtutes silentij uerecundia teguntur, quàm sermonis petulantia publicantur. Frouuini filios Vuermundus paternæ dignitatis honoribus euehit, extincti pro patria amici, liberos iusto admodum beneficio prosequutus. Quæ res Athislo referendi in Daniam belli monitū præbuit. Rediit itaq; superioris pugnæ fiducia concitatus, non modo tenues angustasq; copias, uerum om̄e uirtutis Sueticę robur aduectans, perinde ac totius Daniæ imperiū rapturus. Quod Frouuini filius Keto per primipilū suum Folconem nomine Vuermundo, tunc forte uillam Ialungā tenenti, nunciandū curauit. Qui regem cum amicis epulantē reperiens, mandatū adhortatione prosequutus, adesse belli facultatē diutule postulatā, & ultro se Vuermundi uotis ingerere dixit, cum & prompta uincendi præstetur occasio, & maturus triumphi titulus optionis eius arbitrio tribuatur. Magnam itaq; & inopinam felicitatis dulcedinem esse, quā ei longis affectatam suspirijs, præsentis euentus auspicia largiantur. Venisse siquidem Athislum innumeris Sueonū copijs succinctū, perinde ac uictoriæ certitudinem indubitata animi præsumptione complexū. Cumq; præliaturū hostem fatum fugæ anteferre dubiū non sit, felicem recentis uulneris ultionem oblata belli facultate præstari. Quem Vuermundus præclare ac fortiter legationis partes executum testatus, paulisper epulis refici iubet, quod itinera ieiunijs officere soleant. Qui cum nequaq̄ sibi capiendi cibi ocium suppetere dixisset, potione sitim lenire deposcitur. Quo prębito, poculū quoq; (nam aureum erat) adseruare iubetur, affirmante Vuermundo, cōmeandi calore defessis cōmodius cratere quàm palma lymphā excipi, meliusq; bibendi usum ciphi, quàm manus subsidio celebrari. Quo tam beneuolis uerbis muneris magnitudinē prosequente, delectatus utroq; iuuenis, se prius ad perceptæ potionis mensuram proprij cruoris haustu

D usurum, quàm regis conspectibus terga admoturum promittit. Tam fortem eius promissionē Vuermundus mercedis nomine ueneratus, aliquanto plus uoluptatis ex dato beneficio, q̄ miles ex accepto percepit. Nec animosius locutum eum, quàm præliatū expertus est. Cōmisso nanq; bello contigit ut inter uarios turmarum procursus concurrentibus Folcone & Athislo, manūq; diutile conferentibus, Sueonū exercitus ducis sui euentū sequutus, fugam ingrederetur. Athislus quoq; saucius ad naues ex acie cōuolaret. Cumq; Folco uulneribus ac labore hebetatus, sed & æstu & labore pariter sitiq; perfusus, fugā insequi destitisset hostilem, recreandi corporis gratia, propriū casside cruorē excepit, hauriendumq; ori præbuit. Quo facto, receptū à rege cruorem speciosissime pensauit. Quod uidens forte Vuermundus, impensius eum peractę promissionis laudauit. Cui Folco speciosa uota ad debitū finem perducenda respondit. Qua uoce nō minorem facti sui cōmendationē quàm Vuermundus exhibuit. Cumq; uictores, ut post præliū fit, depositis armis, ac quiescētes, uarijs inuicē sermonibus uterenī, Slesuicensiū pręfectus Keto, magnę sibi admirationis esse prędicauit, qualiter Athislus crebris obstantibus causis elapsionis copiā impetrauerit, prę sertim cum is ante omnes bella gesserit primus, fuga uero postremus incesserit: nec alius quispiam ex hostibus fuerit, cuius tantis Danorū studijs affectaret̄ occasus. Ad hęc Vuermundus, nosse eum oportere aiebat, omnem bellorū aciem quadrifaria dimicantiū uarietate distingui. Esse enim primi generis bellatores, qui fortitudinē modestia temperātes, rebelles acrius cædant, fugientibus instare erubescant, hos siquidē, quos diuturna armorum experientia certiore uirtutis testimonio prosequatur, quiq; gloriam suam non in uictorū fuga, sed uincendorū expugnatione constituant. Esse præliantium & aliud genus, qui corporis animiq; uiribus freti, sed nulla miserationis parte prædit, in hostiū tam terga q̄ pectora, cōmuni cædis atrocitate desæuiant.

Quatuor bellatorum genera.

Talea

A Tales quippe esse, qui iuuenilis animi calore prouecti, tyrocinij rudimenta bellorum auspicijs ornare contendant, quosq; tam ætatis quàm laudis ardor inflammet, inq; fas & nefas pari nisus securitate præcipitet. Esse etiã tertios, quibus inter metum pudoremq; anxijs progressum terror adimat, recursum ruboris obstaculum tollat, qui sanguine clari, inanicq; tantum proceritate conspicui, aciem numero non uiribus densent, hostem umbra potius quàm armis feriant, & in bellatorum grege solo corporũ spectaculo censeantur. Hos magnarũ opum dominos fore, genere quàm animo præstantiores, quos lucis auiditas rerũ dominio contracta, plus ignauiæ quàm nobilitatis uiribus indulgere compellat. Esse item & alios qui speciem non rem in bellum perferant, seq; extremis sociorũ agminibus inserentes, primi fugam, postremi prælium gerant: in quibus imbecillitatis habitum, certi pauoris indicium detegat, cum semper quæsitis de industria subterfugijs, pugnantium terga timidioris progressus pigritia subsequantur. His ergo de causis regem fuga seruatum existimari debere, cum à primi ordinis militibus nulla persecutionis instantia fugiens premeretur, qui non uictos arcere, sed uictoriam conseruare curæ habeant, perindeq; cuneos densent, ut trophæi nouitas competentibus nixa præsidijs perfectam successus copiam adsequatur. Secundi uero generis pugnatores, quibus obiecta quæq; perimere studium sit, non animi, sed opportunitatis inopia Athislum intactũ liquisse, quod eos nõ tam lædendi ausus, quàm facultas defecerit. Sed & tertij ordinis uiros, qui ipsum pugnæ tempus trepido uagationis genere deducentes, successus etiam sociæ partis impediunt, quanquam lædendi regis locum habuerunt, attentandi tamen audacia caruisse. His modis Vuermundus stupidam Ketonis admiratione absoluens, ueras seruati regis causas assertione sua æditas memorabat. Post hæc Athislus Suetiam refugus petit, Frouuini cædem petulantius iactans, ac facinoris huius memoriam uerboso lau-

B dum suarũ relatu incessanter ostentans, non quod receptæ cladis ruborem æquo animo ferret, sed ut recentis fugæ uulnus antiquæ uictoriæ titulis recrearet. Cuius rei Keto & Vuigo, ut par erat, indignatione permoti, in paternæ ultionis uota coniurant. Quam se parũ bello exequi posse credentes, sumpto lenioris armaturæ paratu, Suetiam solitarij petunt, ingressiq; nemus, in quo regem absq; comite uersari solitũ fama cognouerant, tela latebris mandant, inde cum Athislo profugorum nomine diutile conuersati, cum ab eo quam patriam haberent interrogarentur, Slesuicenses se esse, patriamq; cædis causa liquisse testantur. Quod rex eos non de patrandi facinoris uoto, sed de patrati noxa astruxisse credebant. Ea quippe fraude percunctantis studium eludere cupiebant, ut relationis certitudo cassum quærenti pareret intellectum, & responsionis ueritas tacitis adumbrata figmentis, opinionem incuteret falsitatis. Plurimũ quippe deformitatis olim ab illustribus uiris in mendacio reponebatur. Tum Athislus scire sibi libitum dixit, quis Danorũ opinione Frouuini interfector credatur. Ad hæc Keto, dubitari (inquit) cui tanti facinoris claritatem arrogari conueniat, præsertim cum eum publica auctoritas acie extinctum perhibeat. Respondit Athislus, frustra alijs Frouuini necem adscribi, quam ipse duntaxat alterna manus consertione peregerit. Mox an ulla Frouuino soboles superesset perquirit. Ketone deinde duos eius filios extare dicente, ætatis eorum ac staturę habitum perquam libenter se cognoscere dixit. Refert Keto, hos sibi corpore propemodũ æquales esse, ętate pares, proceritate persimiles. Tunc Athislus, si mens, inquit, illis ac uirtus paterna constaret, acerba mihi tempestas ingrueret. Interrogante deinde eo, an crebram paternæ necis mentionem haberent: Keto quicquid remedio temperari non possit, superuacue uerbis replicari subiunxit. Nihil prodesse testatus inexpiabile malum assiduis iterare molestijs. Quo dicto, documentũ dedit ultionem minis præcurri nõ oportere.

C Cumq; regem acuendi roboris gratia quotidie solitariæ digressionis officio utentem uideret, receptis armis cum fratre præuiū eius consectaī incessum. Quibus Athislus uisis harenam pressit, quod imminentes uitare deforme existimaret. Illis deinde se perempti ab eo Frouuini pœnas sumpturos dicentibus, præsertim cum plurimo iactantię fastu se solum necis eius fateatur autorem, Cauendū eis, inquit, ne dum ultionis effectum appetant, infirmas & inopes uirium manus stulta secū audacia conserant, dumq; alienum affectent exitium, proprium experiantur occasum, optimæ indolis habitum præpopera laudis cupidine consumpturi: quamobrem parcant iuuentæ, parcant & indoli, nec temere uotū eis incesserit pereundi. Itaq; paternæ cladis iniuriam pecunia à se rependi permittant, ingentisq; gloriæ loco habeant, quod tantum principem mulctæ nomine coërcuisse, & ueluti quodam terroris imperio cōcussisse credantur. Hæc uero se non timore percitū, sed adolescentiæ eorū miseratione motū docere. A quo Keto frustra tempus tanta uerborū ambage deduci præfatus, quod tam iustæ ultionis affectum pecuniæ promissione labefactare conetur, progredi illum iubet, & si quid sibi uirium sit, solitario secum experiri congressu. Nam & se remoto fratris adminiculo proprijs acturum uiribus, ne manu impari pugna conseri uideretur infamis. Duos siquidem cum uno decernere ut iniquum, ita etiam probrosum apud ueteres credebatur. Sed neque uictoria hoc pugnæ genere parta laudabilior habita, quod potius dedecori quàm gloriæ iuncta uideretur. Quippe unum à duobus opprimi ut nullius negocij, ita maximi ruboris loco ducebatur. Tanta autem Athislum fiducia ceperat, ut ambos ad se pariter incessendū hortaretur, præfatus se tutioris pugnæ potestatem facturū, quibus pugnandi uotū detrahere nequeat. Quam indulgentiam Keto ita auersatus est, ut prius se fato, quàm ea usurū testaretur, oblatam certaminis

D conditionem uitio sibi uertendam existimans. Quem Athislus manū secum cupidius conserentem, modesto pugnæ genere excipere cupiens, clypeum eius duntaxat adacto leuius mucrone cōuerberat, animosior salutis suę quàm efficacior defensor. Quo diutile gesto, monet uti fratrem cœpti consortem adsciscat, nec alienæ manus opem exposcere erubescat, cum solitariam sui conatus experientiam sine effectu esse uideat. Abnuenti parcendum negat, minasq; opere prosecutus, summis eum uiribus tentat. A quo tam ualido ferri ictu exceptus est, ut ipsum diffissa casside capiti illabi cogeretur. Quo uulnere irritatus, nam multus è uertice cruor profundebatur, Ketonem crebris ac uegetis ictibus petitum, genibus humū petere coëgit. Quod Vuigo intueri non passus, propior priuatæ charitati quàm publicæ cōsuetudini, ruborem pietati cedere coëgit, inuasoq; Athislo fraternæ imbecillitatis protector quàm spectator esse maluit. Quo facto plus obprobrij quàm laudis cōtraxit, quod in iuuando fratre statutas duelli leges soluisset, eidemq; utilius q̃ honestius opem tulisse uideretur. Siquidem ex altera lance dedecoris, ex altera pietatis partibus indulsit. Itaq; promptius q̃ speciosius Athisli cædes ab ipsis peracta noscebaē. Quę ne uulgo clàm esset, corpus eius abscisso capite equo impensum extra nemus ferentes, propinquioris pagi incolis tradunt, Frouuini filios paternæ necis ultionem ab Athislo Sueonū rege exegisse testantes. Talem præ se uictoriam ferentes, primis à Vuermundo honoribus excipiuntur, utilissimū ab eis opus ęditum iudicante, sublatiq; ęmuli gloriam q̃ admissi ob probrij famam cupidius intuente, nec tyranni necem ullis ignominiæ partibus affinem censente. In prouerbium apud exteros ductum, quod priscum dimicandi ius, regius labefactasset interitus. Cumq; Vuermūdus ætatis uitio oculis orbaretur, Saxonię rex Daniam duce uacuam ratus, eiq; per legatos mandat, regnum quod præter ætatis debitū teneat sibi procurandum cōmittat, ne nimis longa imperij auiditate patriā legibus, armisq; deficiat. Qualiter enim regē censeri posse,

cui

A cui senectus animũ, cęcitas oculum pari caliginis horrore fuscauerit. Quod si abnuat, filiumq; habeat, qui cum suo ex prouocatione confligere audeat, uictorem regno potiri permittat. Si neutrum probet, armis secum non monitis agendũ cognoscat, ut tandem inuitus præbeat, quod ultroneus exhibere cõtemnat. Ad hęc Vuermundus altioribus suspirijs fractus, impudentius se ætatis exprobratione lacerari respondit, quem non ideo huc infelicitatis senectus proyexerit, quod pugnæ parcus timidius iuuentã exegerit. Nec aptius sibi cęcitatis uitium obiectari, quod plerunq; talem ętatis habitum, talis iactura consequi soleat, potiusq; condolendum calamitati quàm insultandũ uideatur. Iustius autem Saxoniæ regi impatientiæ notam afferri posse, quem potius senis fatum operiri quàm imperiũ poscere decuisset, quod aliquanto præstet defuncto succedere, quàm uiuum spoliare. Se tamen ne tanquã delirus priscæ libertatis titulos externo uideatur mancipare dominio, propria manu prouocationi pariturũ. Ad hæc legati, scire se, inquiũt, regem suum conferendę cum cæco manus ludibriũ perhorrere, quod tam ridiculũ decernendi genus rubori quàm honestati propinquius habeatur. Aptius uero per utriusq; pignus & sanguinẽ amborũ negocio consuli. Ad hæc obstupefactis animo Danis, subitaq; responsi ignorantia perculsis, Vffo qui forte cũ cęteris aderat, responsionis à patre licentiã flagitabat, subitoq; uelut ex muto uocalis euasit. Cumq; Vuermundus quisnam talem à se loquendi copiã postularet inquireret, ministriq; eũ ab Vffone rogari dixissent, satis esse perhibuit, ut infelicitatis suę uulneribus alienorũ fastus illuderet, ne etiã à domesticis simili insultationis petulantia uexaretur. Sed satellitibus Vffonem hunc esse pertinaci affirmatione testantibus, liberum ei sit, inquit, quisquis est cogitata profari. Tum Vffo, frustra ab eorũ rege regnum appeti, inquit, quod tam proprij rectoris officio, quàm fortissimorũ procerum armis, industriaq; niteretur. Præterea nec regi filium, nec regno suc-

B cessorem deesse, sciantq; se non solum regis eorum filium, sed etiam quęcunq; ex gentis suę fortissimis secum adsciuerit, simul pugna aggredi constituisse. Quo audito legati, risere, uanam dicti animositatẽ existimantes. Nec mora, condicitur pugnæ locus, eidemq; stata temporis meta præfigitur. Tantum autẽ stuporis Vffo loquendi ac prouocandi nouitate præsentibus iniecit, ut utrum uoci eius an fiduciæ plus admirationis tributum sit, incertum extiterit. Abeuntibus autẽ legatis, Vuermundus responsionis autore laudato, quod uirtutis fiduciam nõ in unius, sed duorum prouocatione statuerit, potius se ei, quicunq; sit, quàm superbo hosti regno cessurum perhibuit. Vniuersis autem filium eius esse testantibus, qui legatorum fastum fiduciæ sublimitate contempserit, propius eum accedere iubet, q̃d oculis nequeat, manibus experturus. Corpore deinde eius curiosius cõtrectato, cum ex artuũ granditate, lineamentisq; filium esse cognosset, fidem assertoribus habere cœpit, percontariq; eum, cur suauissimum uocis habitũ, summo dissimulationis studio tegendum curauerit, tantoq; ætatis spatio sine uoce, & cunctis loquendi cõmercijs degere sustinuerit, ut se linguæ prorsus officio defectum, natiuæq; taciturnitatis uitio obsitum credi permitteret. Qui respondit, se paterna hactenus defensione contentum, nõ prius uocis officio opus habuisse, quàm domesticam prudentiam externa loquacitate pressam animaduerteret. Rogatus item ab eo, cur duos q̃ unum prouocare maluit: hunc idcirco dimicationis modũ à se exoptatum respondit, ut Athisli regis oppressio, quę quod à duobus gesta fuerat Danis opprobrio extabat, unius facinore pensaret, nouumq; uirtutis specimen prisca ruboris monumenta conuelleret. Ita antiquæ crimen infamiæ, recentis famæ litura respergendum dicebat. Quem Vuermundus iustam omniũ æstimationem fecisse testatus, armorum usum, quod eis parũ assueuisset, prædiscere iubet. Quibus Vffo oblatis, magnitudine pectoris angustos loricarũ nexus explicuit,

C nec erat ullam reperire quæ eum iusto capacitatis spatio contineret. Maiore siquidem corpore erat, quàm ut alienis armis uti posset. Ad ultimum cum paternam quoq; loricam uiolenta corporis astrictione dissolueret, Vuermundus eam à læuo latera dissecari, fibulaq; sarciri præcepit, partē quæ clypei præsidio muniatur ferro patere parui existimans. Sed & gladium quo tuto uti posset, summa ab eo cura conscisci iussit. Oblatis cōpluribus Vffo manu capulum stringens, frustatim singulos agitando cōminuit, nec erat quisquā ex eis tanti rigoris gladius, quem non ad primæ cōcussionis motum crebra partium fractione dissolueret. Erat autem regi inusitati acuminis gladius Skrep dictus, qui quodlibet obstaculi genus uno ferientis ictu medium penetrando diffinderet, nec adeò quicquam prædurū foret, ut adactā eius aciem remorari potuisset. Quem ne posteris fruendū relinqueret, per summā alienę cōmoditatis inuidiā in profunda defoderat, utilitatē ferri quod filij incrementis diffideret, cæteris negaturus. Interrogatus autem an dignum Vffonis robore ferrum haberet, habere se dixit. Quod si pridem à se terræ traditum recognito locorū habitu reperire potuisset, aptum corporis eius uiribus exhiberet. In campū deinde perduci se iubens, cum interrogatis per omnia comitibus defossionis locum acceptis signorum indicijs cōperisset, extractum cauo gladium filio porrigit. Quem Vffo nimia uetustate fragilem exesumq; cōspiciens, feriendi diffidentia percontatur, an hunc quoq; priorum exemplo probare debeat, prius habitum eius, q̄ rem ferro geri oporteat explorandū testatus. Refert Vuermundus, si præsens ferrum ab ipso uentilando collideretur, non superesse quod uirium eius habitui responderet. Abstinendum itaq; facto, cuius in dubio exitus maneat. Igitur ex pacto pugnæ locus expetitur. Hunc fluuius Eidorus ita aquarum ambitu uallat, ut earū interstitio repugnante, nauigij duntaxat aditus

Vffonis robur.

D pateat. Quem Vffone sine comite petente, Saxoniæ regis filium insignis uiribus athleta consequitur, crebris utrinq; turbis alternos riparum anfractus spectandi auiditate complentibus. Cunctis igitur huic spectaculo oculos inferentibus, Vuermundus in extrema pontis parte se collocat, si filium uinci contigisset, flumine periturus. Maluit enim sanguinis sui ruinam comitari, q̄ patriæ interitū plenis doloris sensibus intueri. Verum Vffo geminis iuuenum congressibus lacessitus, gladij diffidentia amborū ictus umbone uitabat, patientius experiri constituens, quem è duobus attentius cauere debuisset, ut hunc saltem uno ferri impulsu contingeret. Quem Vuermundus imbecillitatis uitio, tantam recipiendorū ictuū patientiam præstare existimans, paulatim in occiduam pontis oram mortis cupiditate se protrahit, si de filio actum foret fatum præcipitio petiturus. Tanta sanguinis charitate flagrantē senem fortuna protexit. Vffo siquidem filium regis ad secum auidius decernendum hortatus, claritatem generis ab ipso conspicuo fortitudinis opere æquari iubet, ne rege ortū plebeius comes uirtute præstare uideatur. Athletam deinde explorandæ eius fortitudinis gratia, ne domini sui terga timidius subsequeretur, admonitū, fiduciam à regis filio in se repositam egregijs dimicationis operibus pensare pręcepit. Cuius delectu unicus pugnę comes adscitus fuerit. Obtemperantem illum propiusq; congredi rubore compulsum, primo ferri ictu medium dissecat. Quo sono recreatus Vuermundus, filij ferrum audire se dixit, rogatq; cui potissimū parti ictum inflixerit. Referentibus deinde ministris, eum non unam corporis partem, sed totam hominis transegisse cōpagem, abstractum pręcipitio corpus ponti restituit, eodem studio lucem expetens, quo fatum optauerat. Tum Vffo reliquum hostem prioris exemplo consumere cupiens, regis filiū ad ultionem interfecti pro se satellitis manibus parentationis loco erogandam impensioribus uerbis solicitat. Quem propius accedere sua adhortatione coactum, infligendi ictus loco curiosius denotato, gladioq; quod tenuem

eius

A eius laminam suis imparem uiribus formidaret in aciem alterã uerso, penetrabili corporis sectione transuerberat. Quo audito Vuermundus Skrep gladij sonum secundo suis auribus incessisse perhibuit. Affirmantibus deinde arbitris utrunq; hostem ab eius filio consumptum, nimietate gaudij uultum fletu soluit: ita genas quas dolor madidare non poterat, lætitia rigauit. Saxonibus igitur pudore mœstis, pugilumq; funus summa cum ruboris acerbitate ducentibus, Vffonem Dani iocundis excepere tripudijs. Quieuit tum Athislanæ cædis infamia, Saxonũq; obprobrijs expirauit. Ita Saxoniæ regnum ad Danos translatum. *Saxones à Danis uicti.*

Post patrem Vffo regendum suscepit, utriusq; imperij procurator effectus, qui ne unum quidem rite moderaturus credebatur. Hic à compluribus Olauus est dictus, atq; ob animi moderationẽ mansueti cognomine donatus. Cuius sequentes actus uetustatis uitio solennem fefellere notitiam. Sed credi potest gloriosos eorũ processus extitisse, quorũ tam plena laudis principia fuerint. Tam breui factorũ eius prosecutione animaduerto, quot illustriũ gentis nostrę uirorũ splendorem scriptorũ penuria laudi memoriæq; subtraxerit. Quod si patriã hanc fortuna latino quondã sermone donasset, innumera Danicorũ operũ uolumina tererent. *Scriptorũ penuria in Dania.*

Vffoni Dan filius succedit, qui cum transfusis in exteros prælijs trophæorum frequentia rerũ dominiũ propagasset, partũ gloriæ fulgorẽ tetro superbiæ squalore fuscauit, ita à clarissimi parentis honestate degenerans, ut cum ille cæteris moderatione præstiterit, hic cæteros fastuosa tumidus elatione contempserit. Sed & paterna bona, uel quæ ipse exterarum gentiũ manubijs pepererat, flagitijs dissjciebat: opes quæ regio splendori seruire debuerant, uoracibus sumptuũ impensis tribuens. Sic interdum à maioribus suis similia portentis pignora desciscunt.

Post hunc regnat Hugletus, qui Homothũ & Hogrinium Sueciæ tyrannos maritimo fertur oppressisse conflictu.

B Cui Frotho succedit, cognomẽto Vegetus, qui ipsam cognominis speciẽ corporis animiq; firmitate testatus, denis Noruagiæ ducibus bello consumptis, insulamq; quę ex eo postmodum nomen obtinuit, ipsum postremo regem inuasurus accessit. Frogerus hic erat, gemina admodum sorte conspicuus, quod non minus armis quàm opibus illustris regiam ditionem athletico decoraret officio, tantumq; gymnicis palmis, quantum dignitatis ornamẽtis polleret. Hic, ut quidam ferunt, Othino patre natus, à dijs immortalibus beneficiũ præstare rogatis, muneris loco obtinuit, non ab alio uinci quàm qui certaminis tempore subiectũ pedibus eius puluerẽ manu conuellere potuisset. Quem Frotho tanta à superis firmitate donatum comperiens, duelli postulatione solicitat, deorum indulgentiam fallacia tentaturus. Primum igitur imperitiæ simulatione dimicationis ab ipso documentum efflagitat, cuius eum usu experientiaq; callere sciat. Ille hostem professioni suæ non solum cedere, sed etiam supplicare gauisus, sapere eum asseruit, senili industriæ iuuenilem animũ subjciendo, quod ei facies cicatricibus uacua, frons q; nullis armorum uestigijs exarata, tenuem huius rei notitiam extare testetur. Ita ediuerso bina quadratæ formæ spacia cubitalibus figurata lateribus humi denotat, à locorum usu documenti initium æditurus. Quibus descriptis assignatam uterq; sibi partem complectitur. Tum Frogerum Frotho arma secum, ac locum permutare iubet. Nec difficilis admissio fuit. Frogerum siquidem hostilium nitor concitabat armorum, quod Frotho prẹditum auro capulum loricamq; pari specie radiantem, sed & cassidem in eundem modum eximio comptam fulgore gestaret. Igitur Frotho loco quo Frogerus excesserat, puluere correpto, omen sibi uictoriæ datum existimauit. Nec augurio elusus, continuò Frogerum occidit, tam paruulo uaframento maximã fortitudinis gloriam assecutus. Quippe quod nullius ante uiribus licuit, astutia præstitit. *Frotho starke.*

C Post hunc Dan regnũ capessit, qui cum duodecimũ ætatis annũ ageret, legationum petulantia fatigatur, Saxonibus bellum aut tributũ afferre iussus. Sed robor pugnam pensioni anteposuit, potius ad strenue moriendũ, quàm timidæ uiuendum impellens. Itaq; prælata pugnandi sorte, Danorũ iuuentus Albyam fluuium tanta nauigiorũ frequẽtia compleuit, ut facile eius transitũ perinde ac continuo ponte iuncta puppium tabulata præstarãt. Quo euenit, ut Saxoniæ rex eadem quam à Danis exigebat conditione adigeretur.

Post Dan Fridleuus cognomento celer imperiũ sumit. Quo regnante Huyruuillus Holandiæ princeps, icto cum Danis fœdere, Noruagiam incessebat. Cuius operibus haud parua claritatis accessio fuit, quod Rusilam uirginem militari uoto res bellicas æmulatã armis oppressit, uirilemq; gloriã ex muliebri hoste corripuit. Sed & quinque eius cõplices, Broddonem, Bildum, Bugonem, Fanningum, & Gunholmũ, quorũ pater Fyn extitit, ob res ab ipsis præclare æditas in societatem adsciuit: quorũ collegio fretus, fœdus quod cum Danis contraxerat, ferro disijcit. Cuius irruptio hoc nociuior quo fallacior fuit. Neq; enim Dani tam repente eum ex amico hostem euasurũ credebant. Adeò facilis quorundã ex gratia ad odium transitus existere consueuit. Crediderim nostri temporis mores huius uiri auspicijs inchoatos, qui mentiri ac fallere inter uitia sordesq; nõ ducimus. Quem Fridleuus australes Syalandiæ partes adortũ, in portu qui postmodũ eius est nomine uocitatus, prælio tentat. In quo ob gloriæ æmulationẽ tanta militum fortitudine concursum est, ut perpaucis periculũ fuga uitantibus, ambæ penitus acies consumerentur: nec in partem uictoria concessit, ubi par utrosq; uulnus implicuit. Adeò omnibus maior gloriæ q̃ uitæ cupiditas fuit. Igit̃ qui ex Huyruuilli agmine superfuerant, seruandæ societatis gratia, noctu classis suæ reliquias mutuis D nexibus obligandas curabant. Eadem nocte Bildus & Broddo rescissis quibus rates cohærere funiculis, tacite sua à cæterorũ complexu nauigia submouere, fratrum desertione formidini consulentes, magisq; timoris q̃ consanguineæ pietatis ductibus obtemperantes. Luce reddita Fridleuus Huyruuillũ, Gunholmũ, Bugonem & Fanningum ex tanta sociorum clade relictos comperiens, unus cum omnibus decernere statuit, ne laceræ copiarũ reliquiæ denuò discrimen subire cogerentur. Cui præter insitam animo fortitudinẽ, etiã contemptrix ferri tunica fiduciã ministrabat: hac in publicis priuatisq; conflictibus tanquam seruatore salutis cultu utebatur: nec rem fortius quàm prosperius executus, felicẽ pugnæ euentũ habuit. Equidẽ Huyruuillo, Bugone, & Fanningo oppressis, Gunholmũ hostile ferrũ carminibus obtundere solitũ, crebro capuli ictu exanimauit. Dum autẽ mucroni manum cupidius inserit, elisa neruorũ officia reductos in palmam digitos perpetuò curuitatis uinculo perstrinxerũt. Idem cum Duflynum Hyberniæ oppidum obsideret, murorumq; firmitate expugnationis facultatẽ negari conspiceret, Hadingiani acuminis ingenium æmulatus, hirundinũ alis, inclusum fungis ignem affigi præcepit. Quibus propria nidificatione receptis, subitò flammis tecta luxerunt. Quas oppidanis restinguere concurrentibus, maioremq; sopiendi ignis quàm cauendi hostis curã præstantibus, Duflyno potitur. Post hæc apud Britanniã amissis bello militibus, cum difficilẽ ad littus reditũ habiturus uideret, interfectorũ cadaueribus erectis, & in acie collocatis, ita pristinũ multitudinis habitũ repræsentabat, ut nil ex eius specie tanto uulnere detractũ uideretur. Quo facto hosti nõ solũ conferendæ manus fiduciã abstulit, sed etiã carpendæ fugæ cupidinẽ incussit.

Tunica ferri contemptrix.

Strategema.

HISTORIAE DANICAE LIBRI QVARTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIAE DANORVM LIBER QVINTVS.

A

EFVNCTO Fridleuo, filius Frotho septem annos natus cõcordi Danorum arbitrio subrogatur. Iidem concione præhabita, infantiam regis à tutoribus excipiendã duxerunt, ne ob principis puerilitatem rerũ excideret summa. Tantum siquidem ab uniuersis Fridleui memoriæ ac nomini tributum, ut tam tenero eius sanguini regnum daretur. Habito ergo delectu, Vuestmarus & Colo fratres in educationis regiæ ministeriũ arcessunt. Isulfo quoq; & Aggoni, octoq; alijs illustribus uiris, nõ modò regis tutela credita, uerũetiã gerendi sub ipso regni potestas indulta, abunde eis ui res animiq; suppetebãt, crebra nõ corporis tantũ, sed etiã ingenij dote pollẽtibus. Ita Danorũ Remp. expectato regis robore uicaria tutabant officia. Vxor Colonis erat Gotuuara, quę eximiæ procacitate facundiæ quantũlibet disertos ac loquaces eneruare solebat: altercando quippe efficax erat, & in omni disceptationũ genere copiosa. Pugnabat siquidẽ uerbis, non modò quęstionibus freta, uerũetiã peruicacibus armata responsis. Imbellẽ nemo fœminã debellare poterat, à lingua spicula mutuantẽ. Quosdã uerbositatis petulãtia refellebat, alios ueluti quibusdã cauillationũ nexibus implicatos fallaciarũ laqueis strangulabat, adeò uegetũ mulieri ingeniũ fuit. Cæterũ cõdere pacta, aut rescindere prępotẽs erat, utriusq; horũ efficaciam oris aculeo gestans: quippe disijcere fœdera, ac sociare callebat, ita ad utrũlibet anceps linguæ cõmerciũ fuit. Duodecim Vuestmaro filij erãt, ex quorũ numero tribus cõmune Grep nomen incessit, hos simul conceptos idem partus absoluit, ortus æqualitatẽ uocabuli societate testantes. His summa cęstibus aut fer
B ro dimicandi peritia extitit. Hoddoni quoq; Frotho maritimæ tyrannidis detulerat potestatẽ, hic regẽ proximo necessitudinis ordine cõtingebat. Colo terna filiorum sorte gaudebat. Eo tẽpore quidã Frothonis fratre genitus, pro tuẽda patria gerebat rei nauticæ summã. Soror regis Gunuuara erat, cui ob eximiã formę pulchritudinẽ Speciosæ cognomen extabat. Filij Vuestmari Colonisq;, quũ & ętate impuberes, & animis acres essent, fiducia in temeritatẽ uersa, ad obscœnos ac degeneres ritus inquinatã flagitijs indolẽ contulerũt. Adeò eñ insolenter indomiteq; gesserũt, ut constupratis aliorũ nuptis ac filiabus, proscripsisse pudicitiã atq; in prostibulũ relegasse uiderent. Corruptis q̃q; matronarũ fulcris, ne toris quidẽ uirginalibus abstinebant. Suus nullũ thalamus securitate donabat, nec quisq; fere patriæ locus luxuriæ eorũ uestigijs uacuus erat. Mariti metu, coniuges corporũ suorũ ludibrio uexabant. Iniurijs obtemperatũ est. Cessit copularũ respectus, uiolensq; amplexuũ usus extabat. Publicata est Venus, coniugiorũ reuerentia pereunte. Raptim luxuria petebat. In causa ocium erat, quod expertia agitationis corpora, amica uitijs quiete diffluerẽt. Tandẽ Grep hoc nomine participantiũ maximus, ut diffusum libidinis motũ certa specie sisteret, errabundæ Veneris portũ in germanæ regis amore petere ausus extitit. Nec apte quidẽ: nam sicut uagabundã atq; erroneam uoluptatẽ uerecundię frenis coërceri oportuit, ita à populari prolem regiã concupisci temerariũ fuit. Illa proci petulantiã pertimescens, quo tutior ab iniuria foret, septũ uallo conclaue petiuit. Adhibiti sunt ei triginta uernaculi, qui iugem corporis eius custodiam excubando præstarent. Igitur contubernales Frothonis circa indumentorũ usum fœminea admodum ope defecti, quum non haberent unde noua assuere, aut lacera reficere possent, regem celebrandi coniugij monitis adhortantur. Ille primum excusationis uerba ab ætatis teneritudine mutuatus, ad postremum perseuerantiori suorum rogatui cessit. Quo curiosius

C à monitoribus habilem connubio suo fœminã perquirente, præcipue regis Hunnorum filia collaudatur. Ad hęc Frotho repugnandi ratione pertinacius quæsita, à patre didicisse se refert, nõ expedire regibus è longinquo copulam peti, nec Venerem nisi à finitimis posci. Quod audiens Gotuuara, callide regem amicis reluctari cognouit. Cuius ut uacillantem firmaret animum, fiduciamq; pusillę mentis erigeret, Iunioribus, inquit, nuptiæ competunt, senes sepulchrum manet. Adolescentiæ gressus uotis fortunaq; proficiunt, inops ad bustum senecta deuergit. Spes iuuentam consequitur, senium expes inclinat occasus. Adolescit sors puberum, nunquam infectũ omissura quod cœpit. Ob cuius dicti uenerationem postulationis officiũ suscipere rogata, refragandi rationem senij prætentione cõponit, nec se tam ardui mandati gerulam ob infirmũ ætatis habitum fore posse testatur. Rex precio opus agnoscens, aureo torque prolato, legationis præmiũ pollicet. Habebat nanq; torques nexilia bullarũ cęlamina, interstitaq; regũ simulacra, quæ ad interioris fili ductum, nunc contrahi, nunc dirimi possent, ornamentum luxui potius quàm usui pręparatum. Vuestmarũ quoq; & Colonem cum eorum filijs, in idem legationis opus accersiri placuit, quod eorũ solertiam Frotho repulsæ rubore carituram putaret. Ii simul cum Gotuuara profecti, prius triduano ab Hunnorum rege cõuiuio excepti sunt, quàm legationis suæ consultum exprimerent: is enim antiquitus recipiendorũ hospitũ usus extabat. Extracto in triduũ epulo, uirgo regia pleno comitatis alloquio, legatis blanditura progredit, nec parũ conuiualibus hospitũ gaudijs, præsentiæ eius iocunditas attulit. Cui Vuestmarus crebrescentibus poculis propositi seriem iocosa admodũ assertione detexit, puellæ mentem familiari collocutionis genere tentaturus. Itaq; quo minus sibi repulsam conscisceret, cõpositis in risum uerbis legationis negociũ præcurrebat, inter con-
D uiuales plausus ludicrum ausus sociare sermonem. Illa se Frothonem tanq̃ famæ & claritudinis inopem fastidire dicebat. Nulli etenim quondam illustriũ fœminarum connubijs idonei censebantur, nisi qui sibi ingens famæ precium gestarũ insigniter rerũ fulgore struxissent. Summũ in proco uitiũ desidia fuit. Nihil magis in nuptiarũ petitore quàm claritatis inopia damnabat. Sola gloriæ ubertas cæterarum rerũ opulentiam exhibebat. Puellæ quoq; non tam procantiũ se formas, q̃ ędita speciose facinora mirabantur. Igitur legati uoti desperatione torpentes, ulteriorem rei conatũ Gotuuaræ prudentiæ tradunt. Illa non uerbis modò, sed etiam succis in Venerẽ mixtis uirginẽ eneruare conata, asserere cœpit, Frothonẽ læua tanq̃ dextra utentẽ nandi, dimicandiq; promptissimã habere peritiã: oblata quoq; potione rigorem puellæ cupidine permutauit, Veneremq; & uoluptatẽ abolitæ indignationis loco constituit. Deinde Vuestmarũ, Colonemq; cum eorũ liberis deindustria adire regẽ, iterandæq; legationi insistere iubet. Postremo si difficilem accepissent, pugnæ prouocatione præuenire repulsam. Igitur Vuestmarus regiã cum armatis ingressus, iam aut precibus obsequi, inquit, aut pugna precantes aggredi necesse erit: elegimus speciose defungi, q̃ infecta legatione reuerti, ne repulsa fœdi, propositoq; uacui, unde gloriã impetrare sperauimus, eius contrariũ referamus. Si natam negas, admitte pugnam, alterũ necesse est præstes. Mori aut exaudiri uolumus. Apud te si nõ læta, saltem tristia percepturi sumus. Gratius nostram Frotho cladem, q̃ repulsam accipiet. Nec plura elocutus, iugulũ regis ferro se petiturũ minatur. Contrà rex, nõ decere, ait, amplitudinẽ regiã quem honore præcelleret, æquare conflictu, nec oportere dignitate impares, pugnę paritate conferri. At Vuestmarus nihil de certaminis exhortatione remittens, ad ultimũ ipsam uirginis mentẽ explorare iubetur, quod antiqui in matrimoniorũ delectu libera nupturas optiõe donassent. Hęrebat siquidẽ animo rex, inter metũ pugnę pudoremq; trepida fluctuatione suspensus. Ita Vuestmarus ad pręcordialẽ puellæ sen

A læ ſententiam relegatus,ſciens fœminã omnem ut uolubilis animi,ita uerſilis eſſe
propoſiti,tanto rem fidentius exequi cœpit, quanto uirginũ uotis plus uarietatis
ineſſe compertũ habuit. Auxit curæ eius fiduciã,adiecitq; ſtudio ſpem ſimplicitas
uirginis,proprio permiſſa conſilio,libertasq; fœminæ politioribus blanditiarum
delenimentis palpanda,nõ modo abduci facilis,uerumetiã obſequi præceps. Pa-
ter uero,quo certius filiæ mentem inſpiceret,legatos ſubſequi cœpit. Illa prius in
amorem proci latenti potionis operatione perducta,plura ſe de Frothonis indole
referebat ſpe præſumpſiſſe ꝙ fama: quippe quũ is ab illuſtri genus parente duxe-
rit,naturaq; omnis ſuæ ſoleat origini reſpõdere.Quamobrẽ iuuenem ſibi nõ tam
præſentis,quàm futuri ſplendoris intuitu placuiſſe. Quibus auditis mirabundus
pater:ſed ne permiſſam quidem puellæ licentiã reſcindere paſſus,Frothonis eam
cõiugio pollicetur.Quã poſtmodũ,prouiſis abunde cõmeatibus, tollens magni-
fico rerum apparatu,conſequẽtibus ſe legatis Daniã adire deproperat, ſciens ne-
minem patre melius filiam nuptijs oblaturũ. Frotho ſicut iocundiſſime ſponſam
excepit,ita futuri quoq; ſoceri maieſtatẽ ampliſſimis honoribus celebrauit,quem
peractis tædis,magna auri argentiq; ſumma donatũ dimiſit. Igitur Hanunda uſus
(Hunnorũ hæc regis filia erat) florentiſſima pace trienniũ duxit.Cuius contuber
nales ocio petulantiã nacti,partam quiete laſciuiã improbiſſimis extulere ſceleri-
bus.Quoſdam enim reſtibus in ſublime pertractos,more agitabilis pilæ pendula corporũ impulſione uexabãt. Alijs hœdinũ,incedentibus coriũ ſubſternentes, lubrici tergoris offendiculo per occultũ funis raptũ incautos ſubegere greſſus. *Petulantia obſcœna aulicorũ*
Alios ueſte nudatos,uarijs uerberũ ſupplicijs lacerabant. Alios claue affixos,la-
quei more ſuſpenſionis mulctauere ludibrio. Quorundã barbæ & uerticis pilos
faculis torruerũt.Alijs pubem atq; inguina ſubiecto torre cremabãt. Virginibus
nubere non licebat,niſi quarũ caſtitas eis ante delibata fuiſſet. Aduenas oſſibus
B conuerberabant.Alios ad intemperantiã compulſos, immoderata potione rum-
pebant.Nemini filiã nuptũ dare licebat,niſi gratia ipſorũ,fauoreq; mercato. Nulli
matrimoniũ contrahendi fas erat,ſi eorum non precio præmiſſet aſſenſum.Præ-
terea nõ in uirgines modo,uerumetiam in matronarũ turbam paſſim diſſolutiſſi-
mæ libidinis ſuę flagitia porrexerunt.Mixtam petulantiæ rabiem duplex furoris
ſpecies agitabat:conuenis hoſpitibusq; receptuũ loco cõuicia præbebantur. Tot
ludibriorũ irritamenta à petulantibus & laſciuis reperta ſunt. Adeò ſub rege pue
ro temeritas libertate nutrita eſt. Nihil enim tantum peccandi licentiã protrahit,
quantũ ultionis pœnæq; dilatio: tam effrenata militũ procacitas,nõ exteris tantũ,
ſed etiam patriæ inuiſum fecerat regem.Dolenter ſiquidẽ ferebant Dani ſuperbe
ſibi ac crudeliter imperari.Grep uero haud humili cõtentus Venere,eò ſe teme-
ritatis effudit,ut cũ regina cõmercio libidinis habito,tam regi perfidus, ꝙ cæteris
uiolentus exiſteret.Adoleuit deinde paulatim infamia,tacitoq; gradu criminis ſu
ſpicio ſerpſit,antè uulgo comperta ꝙ regi.Grep enim in omnes qui uel modicam
huius rei mentionẽ egiſſent,animaduertere ſolitus,accuſationẽ ſui formidabilem
fecerat.Opinio tamen ſceleris primum ſuſurris alita eſt, dehinc excepta rumori-
bus. Difficilis ſiquidẽ apud conſcios alieni criminis occultatio eſt. Procus Gun-
uuaræ creber extabat.Igitur Grep repulſæ ultionẽ clandeſtinis artibus impetra-
re conatus,æſtimandi procos arbitriũ flagitat,exquiſitiſſimis puellam nuptijs de-
beri teſtando.Obſcurabat autem iram,ne uirginis odio quęſitum uideretur offi-
cium. Oranti rex merita iuuenum inſpectanda permittit. Primum itaq; cunctos
Gunuuaræ petitores cõuiuij ſimulatione contraxit,ac deinde conclaue cui puel-
la aſſueuerat, deſectis eorum capitibus cingens, crudele cæteris ſpectaculũ præ-
buit.Nihil tamen eius apud Frothonẽ gratiæ detractum eſt, quo minus conſue-
to familiaritatis officio fungeretur. Conueniendi ſiquidem regis copiam precio

C peti debere constituit, neminem alloquio eius usurum pronuncians, nisi munera detulisset. Neq; enim tanti ducis aditum trito consuetudinis genere, sed plenis ambitionis studijs impetrandũ edixit, regiæ charitatis simulatione crudelitatis infamiam leuaturus. Taliter lacessitũ uulgus afflictationis suæ querelam tacitis gemitibus agitabat. Nulli miseriæ tempora culpandi palàm animus erat. Nemini ingruentẽ calumniã apertis efferendi querimonijs ausus incesserat. Internus omniũ præcordia dolor hoc acrius, quo occultius lacerabat. Quo cognito, Gotherus Noruagiæ rex contractis concione militibus, refert propriũ Danos fastidire regẽ, exoptare alium, si copiam accepissent, seq; eò exercitũ agere decreuisse, facile Daniam occupari posse, si armis adita foret. A Frothone enim tam auarè, quàm atrociter patriæ imperitatũ esse. Tum exurgens Ericus, contraria rem allegatione prohibuit: Sæpe, inquiens, alieni appetitores, proprio priuari solere meminimus. Sæpe amborum captator, utriusq; perditor fuit. Præualidũ enim oportet alitem esse, qui prædam alius unguibus extrahere cupiat. Animat te frustra internus regionis liuor, quem plerunq; hostilis explodit aduẽtus. Nam etsi nunc Dani diuiduis esse sententijs uideantur, unanimes tamen mox excipient hostem. Crebro corrixantes porcos, conciliauere lupi. Patriũ quisq; ducem extero præfert. Prouincia omnis regem domesticũ, quàm aduenam, impensius colit. Neq; enim te Frotho domi præstolabitur, sed foris excipiet aduentantẽ. Extremis se aquilæ scalpunt. Anterius alites certant. Nosti ipse pœnitentia uacuum debere contuitũ esse prudentis. Proceribus abunde stiparis. Tua tibi quies maneat, per alios gerendi sanè belli facultatẽ propemodũ exploratam habere poteris. Liceat militi regiam prætentare fortunam. Salutem tuam pacificè moderare, alieno negociũ periculo moliturus. Satius est seruum deperire, quàm herum. Quod fabro forceps, tuus tibi satelles agat. Ille ferramenti remedio manus cauteriũ cauet, atq; à digitorum sibi in-

D cendio temperat. Tu quoq; tibi tuorum opera parcere & consulere disce. Hæc Ericus. Quem Gotuuarus ut imprudentẽ hactenus habitum, responsionis suæ

Ericus disertus contextum exquisita sententiarum grauitate compressisse miratus, diserti donat agnomine, excellentẽ eius prudentiã appellationis honore iudicans prosequendam. Frater siquidẽ eius Rollerus opinionẽ iuuenis eximio sui fulgore suppresserat. Ericus nominis beneficio rem adijci petit uocabuli, largitionẽ muneris additione cõmutandam testatus. Rex nauigium donat, Scroter remiges uocitabant. Erant aũt Ericus & Rollerus Regneri pugilis filij, patre eodem sati, diuersaq; ædi ti matre. Matrem quippe Rolleri eandemq; Erici nouercã Cracam uocabant. Igitur Rafno cuidam permittente Gotaro lacessendi per piraticam Danos negociũ cessit. Excipit illum Oddo, cui tunc temporis apud Danos maxima piraticæ deferebatur autoritas, uir magicæ doctus, ita ut absq; carina altum pererrans, hostilia sæpe nauigia concitatis carmine procellis euerteret. Itaq; ne cum piratis in maritimarum uirium certamen descenderet, exasperatos maleficio fluctus, ad naufragia ijsdem infligenda perducere solebat. Hic ut negociatoribus atrox, ita clemẽs agrestibus extitit: non eadem merces, qua statiuam æstimatione cõmensus: rustici operis munditias, sordidi quæstus laboribus anteponens. Idem inito cum Nor-

Normanni à Danis uicti. mannis conflictu, ita ui carminũ hostilem hebetauit aspectũ, ut districtos Danorũ enses eminus radios iacere, & tanq̃ flammabundos scintillare putarent. Cęterum adeò retusis obtutibus erant, ut ne ferrum quidẽ uagina detractum uisu excipere possent: uicta quippe fulgore acies, præstigiosæ coruscaminis impatiens erat. Cæso itaq; Rafno cum multa suorum parte, sex solæ naues Noruagiã relapsæ documento fuere regi, haud facile Danos obteri posse. Ab his etiam Frothonem sola pugilum ope subnixum, inuito regnare populo uulgatũ est, dominio in tyrannidem uerso. Cuius famæ experiendæ gratia Rollerus, ut erat exterarum lustrator rerum,

A rerum,ignotaq; uisendi auidus,Frothonis se uouit contubernio potiturū.Ericus illum, quanquam habitu corporis eximius esset, temere uotum nuncupasse firmabat. Ad ultimū pertinacissimam propositi eius perseuerantiam conspicatus,se quoq; simili uoti nuncupatione cōstringit.Hisdem se rex pollicitus est, quoscūq; delectu probassent comites donaturū.Itaq; fratribus primo patrem adiri placuit, cōmeatusq; & necessaria tam longinqui itineris subsidia postulari. A quo paterne suscepti,die postera in nemus uisendi pecoris gratia perducunt. Senex quippe armentis opulens erat. Aperiebantur quoq; illis gazæ, quas diu clausæ telluris antra condiderant.E quibus si quæ placuissent,sublegi permissæ sunt. Nec cupidius oblatum beneficium,quàm receptum.Itaq; egestis humo opibus,complacitas tollunt. Horum interea remiges,aut curam egere corporis,aut iactis se molibus exercebant. Alij saltu,quidam cursu concitauere corpus. Hi uires ualida saxorum iaculatione tentabant,illi sagittæ usum tenso experiebantur arcu.Ita roboris firmitatem uario agitationis genere prosequebantur. Fuere & qui somnum, quietemq; potione captarent. Mittitur deinde Rollerus à patre cognoscendi causa domi interim acta.Is ut maternum fumare tugurium uidit,foris accedens, paruulumq; foramen furtiua luminis applicatione traijciēs, introspecta æde,animaduertit matrem informi cacabo coctilia pulmenta uersantem. Suspexit præterea tres colubras superne tenui reste depensas,ex quarum ore proflua tabes guttatim humorem epulo ministrabat: duæ quippe colore piceæ erant, tertia squamis albida uidebatur,reliquis modico eminentius pensa. Hæc nexū in cauda gestabat,quū cæteræ immisso uentri funiculo tenerentur. Ille rem maleficio consentaneam ratus,silentio quod uiderat pressit,ne matrem ueneficij ream astruere putaretur.Ignorabat enim innocuam anguium extitisse naturam, nescius quantum

B illo uigoris epulo pararetur.Superuenientes deinde Regnerus & Ericus, ut fumidam aspexere casam,ingressi discubitū petiuere. Quibus ad mensam sitis Craca priuigno,filioq; unà cibū capturis,catillū discoloris dapis admouit. Pars quippe picea,sed croceis guttis interlita, pars albida uidebatur: quippe pro uaria serpentum specie, geminus pultem color infecerat. Cuius quum solam uterq; particulam delibasset,Ericus non ex colorum habitu,sed interni uigoris effectu epulas æstimans,nigrantem dapis partem,sed succo potiore confectam,catino quàm celerrime uerso ad se transtulit,albidamq; sibi admotam prius Rollero applicans, cœnam felicius gessit.Et ne mutationis industria notaretur, taliter,inquit, æstuante freto puppim in proram referri solitam.Nec tenue uiri ingenium fuit,industrij operis dissimulationē à nauigij consuetudine mutuantis. Ericus itaq; fausta iam dape refectus,interna ipsius opera ad summū humanæ sapientiæ pondus euasit. Quippe epuli uigor supra quàm credi poterat,omnium illi scientiarū copiam ingenerauit,ita ut etiam ferinarum, pecudaliumq; uocum interpretationem calleret. Neque enim solum humanarū rerum peritissimus erat,uerumetiam sensuales brutorū sonos ad certarū affectionum intelligentiam referebat. Præterea tam comis atque ornati eloquij erat,ut quicquid differere cuperet,continuo prouerbiorum lepore poliret. At ubi superueniens Craca conchā transpositā,partemq; pultis potiorem ab Erico comesam cognouit, fortunam filio præparatam priuigno cessisse condoluit. Cui mox gemebunda supplicare cœpit, ne unquā sua fratrem ope deficeret,quē ipsius mater tot nouæ felicitatis opibus cumulasset:quippe sapido unius epuli gustu,rationis atque eloquentię summam,necnō gerendorum prospere conflictuum gratiam assecutus uidebatur. Adiecit quoq;,Rollerū propemodū consilij capacem,futurumq; ut destinati sibi obsonij prorsus expers non esset. Monuit quoq;,si suprema necessitatis uiolentia postularet, nominis sui nuncupatione remedium celerius esse quærendū, affirmans se diuina partim uir

Craca maga.

Ericus ferinarū uocū interpres

Mira pulmentii uis.

C tute subnixam, & quasi consortem cœlitũ insitam numinis gestare potentiam. Ercus se ad astandũ fratri natura pertrahi dixit, probrosum referens alitem, qui proprium polluat nidum. At Cracam magis propria molestabat incuria, quàm fortuna filio grauaret aduersa. Artificem enim ingenio suo deludi, magnũ olim ruboris incitamentum fuit. Deinde hæc ipsa comitante uiro fratres ad mare profecturos abducit. Qui uno egressi nauigio, duo sibi mox alia deuinxerunt, & iam Danicum attigere littus, quum explorato loco haud longe septem subisse nauigia discunt. Tum Ericus duos Danicæ facundos linguæ eo fine ueste proficisci iubet, qui rem certius speculaturi nuditatis suæ tanquam per Ericũ factæ Oddoni querimoniam afferentes, cautius explorata referrent. Illi apud Oddonem familiarius habiti, omne ducis propositũ uersutis auribus uenati sunt. Statuerat enim diluculo hostem improuidũ aggredi, quo citius nocturnis implicatum tegminibus obtruncaret, affirmans eo lucis tempore corporibus humanis plus stuporis atq; grauedinis inesse solere. Præcepit quoq; naues saxis ad iaciendum habilibus onerari, futuram exitij sui causam accelerans. Exploratores concubia nocte delapsi, nunciant Oddonem exquisitis ad iactum lapillis tota repleſſe nauigia, cætera quæ acceperant intimantes. Ericus re admodum cognita, quũ classis suæ paucitatem attenderet, aquas in hostiũ perniciem euocandas, earumq; sibi conciliandũ putauit auxilium. Itaq; scapha exceptus, ac tacita remorũ nisu propius hostium carinis aduectus, uicinas aquæ tabulas sensim intorto terebro cauat, ac mox remigio uix auras pulsante, reditui consulit. Adeò autem circumspecte se gessit, ut excubitorum nemo aditũ eius absceſſum ue deprehenderet. Quo enauigante, paulatim Oddonis rates excepta rimatim unda depressit. Eędem aqua latius introrsum stagnante recondi gurgite uidebantur, nec parum descensui addidit internũ lapidũ pondus, & iam transtra fluctibus diluebantur, forosq; exæquabat mare, quum Oddo

D nauigia propemodum undis æquata conspiciens, receptum immodice fretum ucceis egeri iubet. Itaq; nauticis occiduas nauigij partes ab aquarũ influxu defendere perseuerantibus, cõminus hostis apparuit. Igitur arma capessentibus acrior imminebat gurges. Parantibus prœlium enandi opus incidit. Erico bellũ undæ, non arma gessere. Pugnabat pro eo mare, cui ipse nocendi uires, aditumq; prębuerat. Itaq; Ericus fluctu felicius quàm ferro usus, efficaci aquarũ opera pugnã absens gerere uidebatur, à pelago præsidiũ mutuatus. Victoria arti contributa est. Neq; enim offusum undis nauigium pugnæ patiens esse poterat. Taliter Oddone cum socijs interempto, captisq; qui in statione erant, neminem cladis nuncium euasisse compertum est. Ericus peracta iam strage, maturato receſſu, Lesso insulam subit. Vbi non reperto quo famem lenire posset, duobus prædam nauigijs domũ dirigit, cõmeatus in annum alterũ relaturis. Ipse uno duntaxat adeundi regis copiam petit. Acceſſa itaq; Syelandia, discurrentes per littora nautici pecus sternere aggressi sunt. Aut enim leuandi esuries, aut fame periclitandum erat. Armento cæso, nudata in nauim cadauera detractis cõiecere tergoribus. Quod quũ possessores pecoris cõperiſſent, classe prædones insequi properarunt. Cumq; se Ericus ab armenti dominis impeti cognouiſſet, cæsarũ boum corpora signatis funibus alligata fluctibus occultanda prouidit. Deinde si quid apud se quæsiti cadaueris esset, superuenientibus Syelandicis perlustrandi licentiam tribuit, affirmans occultandis rebus angustos nauiũ angulos esse. Illi cadauere nusquam reperto, suspicione in alios relata, reos prædæ innocuos arbitrati sunt. Dum nulla rapinæ uestigia patuiſſent, alios sibi nocuiſſe putantes, sontibus ignouerunt. Quibus enauigantibus, Ericus elatũ undis cadauer excepit. Interea Frotho Oddonem cũ suis occubuiſſe cognoscit. Quippe ignorato facinoris autore famosus cladem rumor exceperat. Erant tamen qui se terna uela littoribus appellentia, eademq; rursum in boream

Lesso insula.

A in boream abeuntia conspexisse narrarent. Tum Ericus portū à quo Frotho non longe diuersabatur accessit, statimq́ ut è naui uestigiū extulit, inopinato casu correptus, ruibundo terram corpore petiuit. Ille sibi in lapsu faustū ominatus euentum, tenui principio meliores augurabatur exitus affuturos. Cuius quum Grep compertum habuisset aduentum, festinus ad mare contendit, quem cæteris diserciorem acceperat, exquisitorum uerborum acumine tentaturus. Quippe nō tam præstantis quàm procacis facundiæ peruicaci cunctos sermone uincebat. Igitur à conuitio litigium orsus, talibus Ericum dictis aggreditur:

Grep.

Stulte quis es? quid inane petis? dic unde iter, aut quô?
Quæ uia? quod studium? quis pater? unde genus?
Præcipuus uigor ijs, regumq́ domesticus est lar,
Qui proprias nunquam deseruere domos.
Acceptatur enim paucis, quod pessimus ędit,
Inuisi raro facta placere solent.

Ericus.

Regno mihi pater est habitus facundia linguæ,
Cui solum uirtus semper amata fuit.
Optaui sapere tantum discrimina morum,
Lustraui uarium per loca nactus iter.
In rebus mens stulta modum deprendere nescit,
Turpis & affectus immoderata sui.
Remorum ductus uelorum uincitur usu,
Aequora uentus agit, tristior aura solum.
B Nam freta remigium penetrat, mendacia terras,
Istas ore premi constat, at illa manu.

Grep.

Vt gallus cœni, sic litis plenus haberis,
Sorde grauis putes, nec nisi crimen oles.
Aduersum scurram causam producere non est,
Qui uacua uocis mobilitate uiget.

Ericus.

Hercule, ni fallor, ad eum qui protulit ipsum
Aeditus ignaue sermo redire solet.
Ad prolatorem iusto conamine diui
Fusa parum docte uerba referre solent.
Quando lupi dubias primum discernimus aures,
Ipsum in uicino credimus esse lupum.
Nulla fides fidei uacuo præstanda putatur,
Quem rumor fontem proditionis agit.

Grep.

Dictorum temere pœnas puer improbe solues,
Bubo uiæ uacuus, noctua luce carens.
Quæ nunc ructaris demens, emissa dolebis,
Interituq́ tui dicta profana lues.
Exanimis coruos exangui corpore pasces,
Esca feris, auidæ præda futurus aui.

Ericus.

Augurium timidi, prauiq́ assueta uoluntas,
Nunquam se digno continuere loco.

C Qui dominum fallit,qui fœdas concipit artes,
Tam sibi quàm socijs insidiosus erit.
Aede lupum quicunq; fouet,nutrire putatur
Prædonem proprio perniciemq; lari.
Grep.
Non ego reginam sicut tu rere fefelli,
Sed teneræ tutor conditionis eram.
Hæc mihi res auxit,huius mihi gratia primum
Munera,robur,opes,consiliumq; tulit.
Ericus.
En te cura premit culpæ rea,tutior huic est
Libertas,cui mens intemerata manet.
Decipitur quisquis seruum sibi poscit amicum,
Sæpe solet domino uerna nocere suo.

Ad hæc Grep responsionis aptitudine destitutus,admissis equum calcaribus excipit. At ubi domum peruenit,tumultuoso clamoris impetu regiam complet,uerbisq; se uictum uociferans,omnem in arma militem concitabat,tanq; manu infaustum uocis certamen ulturus.Iurabat enim se aduenam aciem aquilarũ unguibus substraturũ.Contrà rex docet deliberationẽ furori dandam:improuida plerunq; nocere consilia:nihil caute simul ac celeriter geri posse:plurimũ præcipites obesse nisus.Ad ultimum multitudine paucos incessere non decere.Cæterum solertem esse,qui furenti animo frenos injciat,sæuientemq; ad tempus impetum interpellet.Taliter rex præcipitem iuuenis iram consilio cedere coëgit,nec tamen concitati animi rabiem adeò penitus ad modestiam euocauit, quin altercationũ athleta D parum prospera disceptatione confusus,negata armorũ uindicta, saltem ultionis loco ueneficia sibi patere deposceret.Quo impetrato,cum exquisita magorũ turba littus repetere parat. Primũ itaq; immolatis dijs, equi abscissum caput conto excipiens,subiectis stipitibus distentos faucium rictus aperuit,sperans se primos Erici conatus atrocis spectaculi formidine frustraturũ.Arbitrabatur enim ineptas barbarorũ mentes oblatæ ceruicis terriculamẽto cessuras.Et iam Ericus obuium illis iter agebat. Qui prospecto eminus capite obscœnitatis apparatũ intelligens, silere socios,cautusq; se gerere iubet,nec quenquam temere præcipitare sermonem,ne incauto effamine ullum maleficijs instruerent locum, adijciẽs si sermone opus incideret,uerbũ se pro omnibus habiturũ. Iamq; medius illos amnis secreuerat,quũ magi ut Ericũ pontis aditu deturbarent,contum quo equi caput refixerant fluuio citimũ locant. Ille nihilominus intrepide pontem aggressus,in latorẽ, inquit,gestaminis sui fortuna recidat,nos melior consequat euentus,male malesicis cedat,infaustæ molis gerulũ onus obruat,nobis potiora tribuant omina sospitatem.Nec secus ꝙ optabatur euenit.Cõtinuò nanq; excussa ceruice ruens ferentem stipes oppressit.Ita omnis ille maleficiorũ paratus,ad unius execrationis imperium spe sua uacuus expirauit.Deinde procedentem paulisper Ericũ subit, destinanda regi esse ab aduenis dona.Igit repertũ forte glaciale frustũ ueste diligenter obuoluens,muneris loco regi deferendũ curauit.At ubi ad regiam peruentũ est,prior introitũ petens,fratrem poné consequi iubet:& iam uernæ regis ut ludibrio uenientem exciperent,lubricã limini substrauere pellem, quam ingrediente Erico celeri funis tractu corripiẽtes, lapsum insistenti fecissent,ni Rollerus poné subiens pectore nutabundũ exciperet fratrem.Ericus itaq; semifusus, nudũ habere tergũ fraternitatis inopem referebat. Cumq; Gunuara talia regi permittẽda negaret,ille stoliditatis legatũ damnabat,apud quem insidiarũ cautela nõ esset.Itaq; ludibrij excusationem ludificari incuriam fecit.Ardebat intra ædem ignis uultui temporis

A temporis haud indebitus. Quippe iam mediū hyemis fluxerat, hinc distinctis cōsessibus, hinc rex, inde pugiles assedere. Qui applicante se ipsis Erico, ululantium more horrisonas dedere uoces. Rex strepitū inhibere cœpit, docens non debere pectoribus humanis ferinos inesse sonos. Subiunxit Ericus, canū hunc esse morē ut uno inchoante, cæteri latratū ædant, quod propriā cuncti moribus originem prodant, ac suum quisq; genus fateat. Interrogatus aūt à Colone, qui delatorū regi munerū custos erat, an ulla secum dona uexisset, glaciem quam sinu occultauerat, promit. Quā cum illi trans foculū porrexisset, tanq; manu recipientis elapsam flammis deindustria tradidit. Cunctis qui aderant conspicuū nitore frustū cernentibus, uisum est igni liquidū incidisse metallū. Quod cum Ericus receptoris incuria excussum esse contenderet, quid supplicij muneris amissori debeat, inquirit. Rex reginæ sententiam consulit, quæ suadere cœpit, ne ipse legis à se latæ statutū solueret, qua transmissorū sibi munerū perditores morte mulctandos cauisset. Cęteri quoq; decretā lege pœnam remittendā esse negabant. Itaq; rex supplicij necessitatem admittere monitus, Colonem laqueo consumi permisit. Deinde Frotho Ericum alloqui sic orsus est: Tu qui uerborū fastu ac phaleratæ uocis ostentatione lasciuis, unde huc te, aut cur aduectasse cōmemoras? Ad hęc Ericus: A Renneseo prodij, sedemq; apud lapidē cepi. Contrà Frotho: Quô deinde cōcesseris, rogô. Cui Ericus: Diuerti à lapide trabe uectus, identidemq; apud lapidē locum cepi. Ad hæc Frotho: Quorsum inde cursum direxeris, aut ubi te uesper exceperit, quæso. Tum Ericus: Profectus à petra ad saxū perueni, itemq; apud lapidē cubui. Cui Frotho: Creber illic cautiū numerus erat? Ad hæc Ericus: Crebrior harena patenter conspicitur. Contrà Frotho: Quid tibi negocij fuerit, aut quorsum illinc declinaueris, refer. Tum Ericus: Profectus à petra delphinū cursitante nauigio reperi. Cui Frotho. Iam noua prompsisti, quanq; utrunq; horū in mari frequēs

B sit, sed uelim quis te deinde trames abduxerit nosse. Ad hæc Ericus: A delphino delphinū petiui. Contrà Frotho: Frequens illic delphinorū est agmen? Tum Ericus: Frequentius undis innatat. Cui Frotho: Libet scire quô te à delphinis proficiscentem uiæ captauerit labor. Ad hæc Ericus: Arboreū mox truncū offendi. Contrà Frotho: Quorsum post hæc iter emetiri cœpisti? Tum Ericus: A trunco ad stipitē concessi. Cui Frotho: Frequens illic arboribus locus existit, cum hospitum tuorū sedes tam crebro truncorū nomine complectaris. Ad hæc Ericus: Frequentior nemoribus inest. Contrà Frotho: Quô deinde uestigiū pertuleris, ædc. Tum Ericus: Identidem ad trunca syluarū robora penetraui, me autē illic acquiescente, exatiati humanis cadaueribus lupi suprema telorū acumina collambebāt. Ibi cuspis à robore regis excussa est Fridleui nepos. Cui Frotho: Hæreo altercationis anceps, cum intellectū meum obscura admodū ambage fefelleris. Ad hæc Ericus: Præmium à te peracti certaminis merui, cui sub inuolucro quædam haud satis intellecta deprompsi. Cædem enim Oddonis mea gestam manu superiori custodis appellatione signaui. Cui cum regina quoq; eloquentiæ palmā ac uictricis facundiæ præmiū adiudicasset, continuo rex armillam brachio suo detractā decretæ mercedis loco tradidit, atq; subiunxit, uelim ex temet habitā tibi cum Greppo disceptationem cognoscere, qua illum palàm se uictū protestari nō puduit. Tunc Ericus: Robur illum exprobrati adulterij perculit, cui cum defensionē afferre nō posset, cum tua se fassus est uxore mœchatū. Et rex ad Hannundā conuersus, qua mente criminationem exciperet, percontatur. Quæ non solum uoce crimen confessa, sed etiam uultu testem reatus ruborē exerens, euidens culpæ indicium prębuit. Rex non uerba modò, uerumetiā oris signa conspiciēs, sed qua lege in ream animaduerteret hæsitans, debitā crimini pœnam reginæ contulit arbitrio decernendum. Quæ cum creditū sibi iudiciū reatui suo affine cognosceret, ideoq; æsti-

C mationem criminis aliquandiu sententiæ dubiæ uolutaret, dissiliens Greppus, ut Ericũ telo traijceret, procurrit, criminantis cæde suam redimere cupiens. Quem Rollerus districto ense occupans, molitionis suæ prædamnauit exemplo. Atq; Ericus, optima est affiniũ opera opis indigo. Et Rollerus: Inter asperos casus offi ciose adsciscendi sunt boni. Tum Frotho: Credo euenturũ uobis, quod uulgò di ci assolet, ferienti interdum breue percussionis gaudium fore, nec diu manũ ictu exhilarari solere. Et Ericus: Non est arguendus, cuius operi excusamentũ iusti tia tribuit. Tantum enim inter meam atq; Greppi operam distat, quantum inter defendentis se, atq; alium impetentis interest actionẽ. Deinde fratres Greppi fre mebundi dissilire cœperunt, iurantes se, aut in totam Erici classem ultores, aut pu gnam ei, denisq; cum ipso pugilibus illaturos. Quibus Ericus: Aegris iter arte prouidendum est. Hebetem tenenti aciem, mollia ac tenera lustrare cõuenit. Re tusum habenti cultrum, artuatim sectionis perquirenda est uia. Quoniam ergo la boranti optima est mali mora, nec quicquam in aduersis necessitatis dilatione feli cius, triduum apparatui peto, dummodo assequi possim à rege recens mactatę pe cudis tergus. Cui Frotho: Corium meretur, qui corio concidit, aperte superio rem petitori exprobrans casum. At ille exhibita pelle, crepidas creat, quas abieti no gummi interfusis mixtim harenis obliniens, quo firmius uestigia poneret, suis suorumq; pedibus adaptauit. Considerato tandem quem certamini locum lege ret, terrestris pugnæ, & totius militaris operæ rudem se referens, campum gelati maris exposcit. In hunc utrisq; cõsensum est. Rex apparatibus inducias tribuens, Vuestmari filios secedere iubet, incongruum asserens, etiam male meritum ho spitio aduenam pelli. Deinde ad inuestigandum supplicij modum, cuius exigen di arbitrium reginæ mandauerat, redit. Quæ quum omissa censura ueniam lapsui precaretur, adiecit Ericus: Muliebriter erratis sæpius ignoscendum esse, nec pœ

D nam infligendum esse, nisi correctio culpam nequiuisset auertere. Ignouitq; Han nundæ rex. Appetente crepusculo apud Gotarũ. inquit Ericus: Epulaturi in con uiuio militis, non solum cœnacula procurantur, sed etiam per ascriptos consessus certi distinguuntur accubitus. Rex loca, quibus athletę sui insederant, occupan da concedit. Deinde uerna epulum affert. At Ericus comitatis regiæ non igna rus, qua prandiorũ uti reliquijs uetabatur, frustum cuius particulam delibasset, abiecit, integras escas, lacera ciborum fragmenta nominans. Ita rarescentibus epu lis, ministri alias inopiæ atq; uerecundiæ suggerunt, paruulæ cœnæ impenden tes, quod grandi conuiuio sufficere potuisset. Ait ergo rex: Assolet ne Gotari mi les tactam semel dapem tanq; amolita ciborum crusta disperdere? primaq; fercula ultimorum ritu fragminum aspernari? Ad hæc Ericus: Nihil sibi de Gotari mori bus incondita uendicauit affectio, nihil assuetudo incõposita possidet. At Frotho: Ergo domini tui moribus discors, non omnem argueris prudentiam attendisse. Qui enim malorum exemplis obuiat, transfugam ac defectorem se probat. Tum Ericus: Sapiens à sapientiori erudiri debet, discendo enim doctrina proficit, do gmate disciplina prouehitur. Contrà Frotho: Quid mihi exemplaris documen ti hæc tuæ superfluitatis imitatio dabit? Ad hæc Ericus: Tutius regem fides paruu la, quàm ingens uallat perfidia. Cui Frotho: Ergo tu nos accuratiore cæteris obse quio complecteris? Tum Ericus: Nemo non natum stabulo, aut ingenitum præse pio applicat. Necdum omnium experientiam accepisti. Præterea apud Gotarum potionis usus epulo permixtus esse solet, liquor cibo cõiunctim superadditus co messabundos iuuat. Contra Frotho: Impudentiorem potus aut epuli petitorem nõ reperi. Ad hæc Ericus: Pauci tacentis egestatem æstimant, aut silentis necessi tudinem metiuntur. Tum soror regis ingenti patera potionem proferre iussa, cu ius Ericus dexteram cum oblato simul cratere corripiens, an hoc, inquit, regum

optime

A optime munus tua mihi delegauit humanitas? Num mihi quod teneo irreuocabilis doni loco cessurũ esse confirmas? Rex pateram tantum postulari ratus, pronunciat donum. At Ericus uirginem sibi ueluti cum patera datam applicat. Quó uiso rex, fatuum, inquit, opera prodit. Apud nos intacta uirginum libertas haberi solet. Tunc Ericus puellæ manũ perinde ac poculi nomine traditam, ferro desecturum se simulans, & si, inquit, plura quàm dederis ceperim, aut si totum temere teneo, saltem parte potiri liceat. Rex promissi errore recognito, puellam tradidit, nolens incuriæ uirium leuitate rescindere, quo grauior pollicentis uideretur autoritas, quanquam inania pacta reuocare, maturitati potius quàm inconstantiæ deputetur. Deinde illum ad naues accepta reuertendi sponsione dimittit, tempore quod pugnæ debebatur instante. Ericus cum suis crustatum glacie æquor aggressus, lubricum instabilemq; gradu hostem solearum nixus firmitate prostrauit. Statuerat enim Frotho, ne quis inclinatis, aut laborantibus auxilio foret. Deinde uictor repetit regem. Igitur Gotuara consumptæ infeliciter sobolis exitio mœsta, simulq; eam ulcisci auida, pronunciat aduersus Ericum altercandi collibitum sibi fore certamen, ita ut ipsa torquem magni ponderis, ille uitam in pignore poneret, aut aurũ uincendo, aut letũ succumbendo laturus. Comprobante certamen Erico, penes Gunuarã pignus deponitur. Igitur Gotuara prior sic orsa:

Quando tuam limas admissa cote bipennem,
    Nonne terit tremulas mentula quassa nates?
        Ericus sic contrà.
Vt cuiuis natura pilos in corpore seuit,
    Omnis nempe suo barba ferenda loco est.
Remigijs homines artus agitare necesse est,
    Motus quippe suos nam labor omnis habet.
B Cum natis excipitur nate, uel quum subdita penem
    Vulua capit, quid ad hæc addere maius erit?

Ad hæc illa tanq; elocutionis inops, cui necem destinauerat, aurũ tradere coacta est, filiorũ interfectori pœnæ loco eximium erogans munus. Cumulata siquidem infelicitas est, non uindicata malignitas. Primum enim orbitati adacta, ac deinde uerborũ uiolentia confutata, cum opibus simul eloquentię precium perdidit. Beauit liberorum sublatorem, autorem orbitatis suę præmio munerata. Nihil pro repensanda filiorum clade, pręter inscitiæ probrũ, ac rerum inopiam referens. Quo uiso, Vuestmarus uerbis superiorem, uiribus incessere statuit, uincentis præmiũ in uicti nece constituens, ut utriusq; salus in pignore posita uideretur. Nec Ericus conditione uti abnuit, ne lingua quàm manu promptior existimari posset. Erat autem tale certaminis genus: circulus uimine uel fune contextus, magno pedũ manuumq; conatu decertaturis raptim distrahentibus exhiberi solebat, fortiori tribuens palmam, quem colluctantium si quis alteri detraxisset, uictoria donabatur. In quem modum agonisans Ericus, correptam acrius restem manibus concertantis excussit. Quod Frotho uidens, arduum, inquit, reor contra fortem fune contendere. Et Ericus: Arduum utiq;, cum corpori struma insidet, aut tergũ occupat gibbus. Statimq; propulso pede, senem colli senilis ac dorsi fractione contriuit. Ita Vuestmarus inefficax ultionis molitor, dum uendicem agere studuit, in ulciscendorũ sortem incidit, quorũ ulcisci cupierat cædem imagine profligatus. At Frothone Ericum iactu sicæ traijcere meditante, conscia fraternę mentis Gunuara, sponsum periculi prępmonitura, neminem, inquit, sapientẽ fore, qui sui prouisor non sit. Quo dicto Ericus propulsandæ fraudis admonitus, suggestam sibi cautelam argutus excepit. Continuò nanque exiliens, triumphalem, ait, fore gloriam sapientis dolum suimet ultorem existere, modesto uocationis genere in-

C ſidiantis ingeniũ lacerans. Quem quum rex repentino cultri iactu declinantẽ occupare non poſſet, aduerſo parieti errabundũ incidit ferrũ. Tunc ſic Ericus: Porrigenda ſunt amicis munera, non iactanda: probabile feciſſes donũ, ſi comitẽ ferro uaginã dediſſes. Quam rex cõtinuo cingulo detractam petenti tradidit, moderatione hoſtis odiũ deponere coactus. Ita alienæ ſimulationis induſtria delinitus, emiſſum maligne telum, benigne poſſidendũ conceſſit. Sic Ericus exceptã diſſimulanter iniuriã ad beneficiũ tranſtulit, deſtinatũ cladi ſuæ ferrum eximij muneris loco complexus. Quod enim Frotho nocendi ſtudio geſſerat, hic liberalitatis nomine colorabat. Deinde corporũ curæ indultũ eſt. Noctu Gunuara tacite excitato eo, fuga opus eſſe proponit, perquam utile referens, rebus integris incolumi redire curru. Qua comite littus ingreſſus, claſſem regiam illic forte ſubductã, diffiſſa laterum parte, nauigationi inhabilem reddidit, infertisꝗ rurſum aſſerculis ſarſit, quo minus ab intuentibus læſio noſceretur. Deinde nauigium, quo ſe, comitesꝗ receperat, haud procul littore depelli curat. Quem rex laceratis inſequi nauibus parans, mox fluctu foros æquante, quanꝗ armis admodum onuſtus exiſteret, e nare inter alios cœpit, propriæ ſalutis ſeruandæ, quàm alienæ laceſſendæ cupidior effectus. Præcipitatis in altum proris, ſedibus ſuis remiges ſtagnans introrſum æſtus excuſſit. Quo Rollerus Ericusꝗ conſpecto, cum contemptu periculi incunctanter ſe profundo dedere, natabundiꝗ fluctuantẽ excepere regem. Iamꝗ eum ſuperfuſa ter unda ſubruerat, quum Ericus cæſarie cõprehenſum pelago leuat. Cætera naufragorũ turba, aut aquis obruta, aut ægre littori reſtituta eſt. Rex humido nudatus cultu, ſicca circumactus ueſte cõtegitur: multus illi ab ore liquor crebra pectoris ructatione manabat: uox quoꝗ eum continuis laſſata

D ſingultibus deficere uidebatur. Tandem redditus calor, frigore hebetatos artus ſpiritu uegetiore firmabat. Reſidere ſiquidem, nec aſſurgere poterat, haud iuſte uirium compos. Paulatim priſtini roboris potentia ſubijt. Interrogatus tandem, an uitam, pacemꝗ depoſceret: admota oculis manu, deiectam luminũ aciem attollere nitebatur. At ubi ſenſim corpori uirtus reddita eſt, & uoci fiducia maior inceſſit, per hanc, inquit, lucem, quam inuitus excipio, per cœlum, quod parum libenter haurio, ſuſpicioꝗ, obſecro uos, obteſtorꝗ, ne mihi ulteriorem eius uſum præſtare animum inducatis. Fruſtra uolentem perire ſeruaſtis. A quis mihi interire negatum eſt, ferri ſaltem officio moriar. A nemine uictus, tuo primum Erice ingenio ceſſi. Hoc infelicior, quod qui illuſtribus uiris inuictus extiti, plebeio de me uictoriam præbui. Ingens hoc regij pudoris irritamentũ eſt. Sufficit hæc ſola duci ad moriendum cauſa, cui nihil gloria magis placere conuenit: qua ſi careat, cæterorum inopem putes. Nihil enim in rege celebrius fama. Credita mihi erat rationis, atque eloquentiæ ſumma. Sed quorum utroque pollere uidebar, utroꝗ deſtitutus ſum: eo calamitoſior, quod regũ uictor, ab agreſti uictus uideor. Quid uita donas, quem gloria ſpoliaſti? Sororẽ, regnũ, gazam, ſupellectilem, & quod ijs maius eſt, claritudinem perdidi, tot infelix caſibus, quot tu fortunatus agnoſceris. Quid tanto ſuperſtes dedecori reſeruabor? Quæ mihi libertas tam felix erit, ut captiuitatis ignominiã demat? Quid mihi ſequentia conferent tẽpora, quæ nihil niſi præteritorũ miſeriam redolentia, longã animo pœnitentiã generabunt? Quid uitæ productio proderit, ſolã triſtitiæ memoriã relatura? Nihil calamitoſis iocundius morte. Felix eſt obitus, qui ſuccedit optatus. Hic non temporũ dulcedinem tollit, ſed rerum faſtidiũ cõſumit. In proſperis ſalus, in aduerſis melius fatũ petitur. Nulla me meliorũ ſpes ad uiuendi cupiditatẽ adducit. Quis ad ſolidum laceratã fortunæ meæ ſortem reſarciet caſus? Etiam horum niſi periclitantẽ excepiſſetis, immemor eſſem. Reddideris regnum, ſororem reduxeris, inſtauraueris gazam, claritatem reparare non poteris. Nihil quod reſartũ eſt, integri ſplendorem

Oratio Frothonis mortem exoptantis.

rem

A rem habebit. Captiuũ fuisse Frothonem longæua recensebit fama. Cęterum si inflictas uobis ex me calumnias muneratis, uestris occidere manibus merui. Si damna recolitis, beneficij pœnitebit. Pudebit subuentũ fuisse hosti, si atrocitatis eius in uos magnitudo taxetur. Quid reo parcitis? quid manũ à persecutoris uestri iugulo cohibetis? Par est, ut in me sors, quam uobis parauerã, recidat. Fateor si mihi in uos ea, quam in me geritis potestas incideret, nihil à me pietati deferendum esse. Quod si uobis facto innocens sum, uoluntate saltem reus teneor. Redundet in me, quæso, nocens animi culpa, qui interdũ operis loco censeri solet. Si fato ferrum negatis, propria mihi manu cladem consciscendã curabo. Contrà sic Ericus: Dij à te quæso auertant stolidã mentẽ, auertant inquam, ne clarissimæ uitæ finem flagitio quęras. Sanè quidem ab ipsis prohibitũ est, benignũ in alios, in se parricidã fore. Tentatus es à fortuna, quo mentis habitu aduersa exciperes, explorãte. Probamentũ tibi dedere fata, nõ casum. Nihil tibi mœroris inflictũ est, quod sors melior abolere nõ possit. Cautela etenim præbita est, non mutata felicitas. Nemo modeste se in prosperis agit, qui aduersa tolerare nõ didicit. Præterea omnis bonorũ usus post agnita gratius mala percipitur. Iocundior est uoluptas, quæ rerum amaritudini succedit. Salutẽ tuam auersaberis, si superfuso semel æquore maduisti? Qđ si aquis frangeris, quando ferrũ æquanimiter tolerabis? Enasse armatum quis nõ gloriæ magis tribuat q̃ rubori? Quot se felices reputarent, si tua sorte infelices essent? Summa te rerũ manet, floret animus, pubescit ætas, plura spe cõplecti poteris, q̃ gesseris rebus. Nunq̃ hoc tibi leuitatis inesse uellem, ut non modo fugere aspera, sed etiã ob eorũ impatientiã uitam abijcere cupias. Quouis effœminatior est, qui aduersorũ metu uiuendi fiduciã perdit. Nemo sapientum morte res aduersas redimere solet. Stulta est in alium indignatio, temeraria in se. Ignauus est furor qui suum condemnat autorẽ. Quod si ultro ob iniuriã, aut leuem animi cõmotionem fatum appetis, quem tui uindicem derelinquis? Quis tam amens, ut dubium

B fortunæ habitũ proprio ulcisci interitu uelit? Quis adeò felix uixit, quin tristior illum quandoq; fortuna pulsaret? Inconcussa duxisti tempora, continua felicitate usus, & nunc ad modicam tristitiæ salebram, ut dolori parcas, uitam deserere paras? Quo modo leuiorũ impatiens, grauiora deinde supercilia ferre poteris? Insipidus est, qui nunq̃ mœroris poculum degustauit. Nemo dura non passus, temperanter facilibus utitur. Qui fortitudinis columen esse debueras, eneruis animi specimen exhibebis? Fortissimo parente æditus, ultimę imbecillitatis spectaculũ dabis? Sic à maioribus discrepabis, ut fœminis mollior fias? Necdum adolescere cœpisti, & iam te uitæ satietas cepit? Quis hanc prior imaginẽ præbuit? Clarissimi aui nepos inuicto patre æditus, leuem contrariorũ auram perpeti nõ ualebit? Indoles tua auitæ uirtutis habitũ repræsentat. A nemine uictus es, tua tibi solum incuria nocuit. Periculo per nos erutus es, nõ subactus. Amicitiam iniuriæ deputabis, odiũ pro gratia relaturus? Obsequio placari debueras, nõ moueri. Nunq̃ te dij eò furoris excedere uelint, ut seruatorẽ insidiatoris loco notare sustineas. An eo tibi rei erimus, quo benefici sumus, indignationem officijs contracturi? Reputabis hostem, cui salutis tuæ præmium debes? Neq; enim te liberũ captiuauimus, sed ope præuenimus laborantẽ. Et ecce gazam, opes, supellectilem reddo. Soror tua si mihi temere desponsata creditur, cui decreueris nubat, enimuero intacta illi pudicitia manet. Cæterum militare tibi, si acceptaueris, uolo. Caue ne ab re ira animum obstines. Nulla te rerum iactura concussit. Nihil libertati tuæ detractũ est. Obsequentem me tibi, non imperantem agnosces. Qualemcunq; de capite meo sententiã decreueris, comprobo. Idem te hic, quod in regia posse cõfide. Eandem hic, quam in aula, imperitandi potentiam tenes. Hoc de nobis in loco quicquid apud regiã placuisset, institue. Proni ad parendũ sumus. Hactenus Ericus. At

C regem hæc tam in se, q̃ in hostẽ mansuefecit oratio. Deinde cõpositis pacatisq́ omnibus, rediit in littus. Rex Ericũ ac nauticos uehiculis excipi iubet. At ubi in regiam est uentum, concionẽ aduocari facit, in quã accersito Erico sub sponsalium fide sororẽ ac centurionatũ dedit. Adiecit deinde fastidio sibi fore reginã, filiã placuisse Gotari: ideoq́ nouũ illi legationis opus deberi: optime ab ipso negociũ expleri posse, cuius nihil arduum conatui uideretur fore. Præterea se Gotuarã ob celati criminis consciam silicibus obruturũ. Hanundã uero redditurum patri, ne in Dania conuersantẽ capitis sui insidiatricẽ haberet. Ericus consilium probat, suam imperatis operã pollicens, excepto quod reginã repudio actam, Rollero melius maritandã astrueret, à quo nulla maiestati suspicio foret. Quam sententiã Frotho perinde ac diuinitus datum documentũ uenerabundus excepit. Regina quoq́, ne uiolentia astringi uideretur, muliebriter obtemperauit, affirmans à natura dolendi necessitatem non esse, omnemq́ animi ægritudinẽ ab opinione proficisci solere. Cæterũ plangendã nõ esse pœnã, quæ meritis accidisset. Ita ergo fratres coniunctas egẽre nuptias, altero sororẽ regis, altero repudiatã reginam ducente. Deinde sumptis secum coniugibus, nauigationem in Noruagiã referunt. Neq́ enim illas à uirorũ latere, aut uiæ longinquitas, aut futuri periculi metus diuellere poterat, affirmantes ut plumã hirto, sic se maritis cohæsuras fore. Et iam Cracã demortuo Regnero Bracuidã nupsisse comperiunt. Deinde paternæ gazæ memores, egestã humo pecuniã tollunt. At Gotarus omnẽ Erici fortunã, fama uirũ prçeunte, didicerat. Vt aũt ipsum aduenisse cognouit, ueritus ultima quæq́ in Noruagienses eximia sui fiducia moliturũ, uxore priuare, suamq́ illi filiam ademptæ cõiugis loco copulare studebat. Regina nanq́ nuper demortua, nullas magis q̃ germanæ Frothonis nuptias affectabat. Cuius Ericus intentione cõperta, cõuocatis socijs refert suam necdũ cautibus abstitisse fortunã. Cæterũ spectare se fascẽ labilem esse, qui uinculo nõ firmet, perindeq́ omne pœnæ pondus repente decidere, quod culpæ catena nõ fixerit. Id eos apud Frothonẽ nuper expertos esse cernentes, innocentiã suam inter ægerrimos casus dijs opitulãtibus fuisse defensam, eademq́ ulterius cõseruata, consimilẽ in aduersis opem sperare debere. Deinde fugã eos paulisper fingere oportere, si primũ à Gotaro lacessiti forent, iustiorem belli titulũ habituros. Manũ siquidẽ capitis periculo obijci, omni iure permissum esse. Raro aũt quenq́ cõmissam cum innoxijs pugnã feliciter exequi posse. Prius ergo hostem aduersum se prouocandũ esse, quo iustior eundem impetendi causa succederet. Nec plura elocutus, domũ Bracum inuisere pergit. Deinde ad Gunuaram conuersus, experiendæ eius fidei gratia percontaĩ, an Gotarum cordi haberet, indignum docens regiæ stirpis puellam toro popularis astringi. Quem illa per deorũ numina impensius obtestari aggressa, fictim ne an ueraciter excogitata haberet: eo per seriũ se locutũ dicente, ergo, inquit, extremũ mihi ruborem inijcere paras, quam uirginem adamasti, uiduam relicturus. Sæpe rebus contrariũ fama prædicat popularis: me de te fefellit opinio, cõstanti nupsisse putabã, & nunc uentis leuiorem experior, quem indubitatæ fidei fuisse sperabã. Hæc fata, abunde lachrymas dedit. Grata Erico uxoris indignatio fuit, cui mox amplexũ inijciens, scire, ait, uolebã, quantũ tibi in me fidei esset, mors sola diremptionis nostræ ius possidet. Te tamen Gotarus raptui destinat, amorem latrocinio quæsiturus: quem quum peregerit, tua gestum simula uoluntate, nihilominus nuptias dilaturа, quousq́ filiam mihi tui loco tradiderit. Qua impetrata, uno ego ac Gotarus die nuptias acturi sumus. Itaque disparata nobis ad conuiuandum triclinia, sed medium parietem cõmunicantia præbere curato, ne me forte coram oculis habito, languidiore regem cõtemplatione perstringas. Hoc enim ad eludendũ raptoris studium perq́ efficax cõmentũ erit. Deinde Bracũ cum delecta promptissimorũ manu

Animi ægritudo ab opinione manat.

D

A manu haud procul regia delitere præcepit, sibi quũ res posceret auxilio futurum. Post hæc adueсtо Rollero prouocandi regis gratia cum nupta ac supellectile, simu lato metu, fugam nauigio petiuit. Igitur Gotari sibi classem instare cõspiciens, en, ait, arcus doli insidiarũ spiculum iacit, statimq; cõcitatis clamore nautis, clauo pup pim conuertit. Quem Gotarus propemodum aduectus, quis rector esset nauigij percontatur: Ericum esse cognoscit. Item exclamans, an ipse sit qui mirifico uerborum habitu cæterorũ facundiam frustraretur, inquirit. Quibus auditis, Ericus olim ab ipso se diserti cognomine donatum esse, nec frustra appellationis augurium excepisse subiunxit. Dehinc ab utrisq; proximum in littus concessum est, ubi Gotarus Erici legatione cognita, Frothonis se refert sororem cupere, legato uero filiam exhibere malle, quo minus eum alij suam cessisse coniugem pœniteret. Itaq; non incongruũ fore, si legationis fructus in suum recidisset latorem. Ericum igitur sibi generũ complacere, dummodo per Gunuaram Frothonis affinitatem impetrare potuisset. Ericus regis beneuolentiã exosculatus, sententiã probat, ultro sibi offerri asserens, quo maius à dijs immortalibus exoptare nõ posset. Ab ipso tamen Gunuaræ mentem arbitriũq; prænosci debere. Illa adulantem se regem simulato fauore excepit, petẽtiq; promptũ deferre uidebatur assensum, obsecrans ut Erici nuptijs suas præcurri pateretur, quibus primũ admissis, aptior regalibus suppeteret locus, ob hoc quidem maxime, ne denuò nuptura nouum con nubij pactũ reducta ueteris memoria fastidiret. Præterea non expedire firmabat, binos paratus una celebratione confundi. Rex responsis euectus affatim, postulata collaudat. Qui quũ ex crebris Erici colloquijs clarissima sententiarũ schemata, quibus animo delectari ac refici possit, hausisset, non contentus ei filiã in matrimonium dedisse, Litharfulki quoq; prouinciã tradit, beneficiũ affinitati impartiendũ existimans. Craca uero, quæ Erico ob incantationũ solertiam itineris comes

B adcita fuerat, aduersam oculorũ ualetudinẽ simulans, ita faciem peplo obstrinxerat, ut ne sola quidem cognoscendi capitis particula promineret: rogata quænam esset, Gunuaræ se sororem perhibuit, eadem matre, diuerso uero patre progenitã. At ubi in Gotari penates peruentũ, tædarũ Aluildæ (id filiæ eius nomen erat) con uiuium exhibetur. Diuersis Ericus ac rex ędibus accumbebant, quarũ tecta paries cõmunis exceperat: eædem deintus pensibilibus per totũ obductæ aulæis erant. Assedit Gotaro Gunuara, sed Ericũ altrinsecus Craca cum Aluilda stipabat. Qui inter iocandũ subducto sensim è pariete assere, quantũ loci humanũ corpus transmittere posset, aperuit, ignarisq; cõuiuis spaciũ meatui peruiũ fecit. Deinde sponsam an Frothoni an sibi nubere mallet, curiosius percontari inter epulas cœpit, maxime cum obseruato copularũ respectu, regia proles consentaneæ nobilitatis amplexui debeat, ne unius coniugũ dignitas, alterius indignitate depereat. Qua se inconcessis à patre nuptijs usuram negante, reginã eam fore, cæterasq; opibus excessurã promittens, ex repugnante obsequentẽ effecit, nõ minus opum spe q̃ gloria captã. Cracã quoq; traditũ est exhibitæ potionis temperamẽto, Frothonis amori uirgineã adegisse cupidinẽ. At Gotarus Erici post epulas conuiuiũ petit, nuptialis loci licentiã adaucturus. Quo exeunte Gunuara, sicut ante iussa fuerat, subducti asseris loco peruiũ trãsgressa parietẽ, proximũ Erico discubitũ occupat. Cui Gotarus eam consessu iunctã miratus, qualiter & quare eò uenerit percontari impensius cœpit, illa sororẽ se Gunuaræ, regemq; formarũ falli similitudine memorabat. Cuius cum rex cognoscendi causa, subitò regiam repetiuisset, Gunuara postico se quô uenerat referens, pristino in loco cunctis spectanda consedit. Qua uisa Gotarus parũ luminibus credulus, maxima cum agnitionis diffidẽtia ad Ericum iter remensus, relatã suo more Gunuarã præ oculis habuit. Ita quoties aularũ aditus permutauit, toties utrobiq; quam quærebat offendit. Etiam nõ consimilis,

C sed eadem hinc inde facies ingenti regẽ admiratione torquebat. Impossibile enim ad omnem uidebatur modũ, absq; notabili discrimine, eundem diuersis habitum inesse formarũ. Soluto tandem conuiuio, filiam & Ericum nuptiali in cubiculum usque comitate prosequitur. Ipse aliàs cubitum redit. At Ericus Aliuldam Frothoni destinatam, seorsum cubare permittit, Gunuarã ut antè deluso rege cõplexus. Itaq; Gotarus insomnem agens noctem, stupido erranticq; animo ludificationis suæ speciem agitabat: neq; enim paritas specierũ, sed identitas uidebatur. Vnde incerta adeò atq; anceps illum æstimatio subijt, ut errori tribueret, quod reuera deprehensum habebat. Tandem pariete fraudẽ instrui potuisse, animo obuersatum est. Quẽ cum diligentius inspici lustrariq; iussisset, nulla fractionis uestigia deprehendit. Inconcussa siquidem totius ædis integritas apparebat. Quippe Ericus nocte concubia, quo minus dolus conspicuus foret, soluti parietis sarserat læsionem. Deinde duos cognoscendæ rei causa tacite Erici cubiculo intromissos, ac post aulæam consistere iussos, cuncta curiosius attendere iubet. Iidem Ericũ cum Gunuara repertum, occidendiq; præceptum acceperant. Qui inita latenter æde, uelatis cortina angulis præsentiam occultantes, Ericum ac Gunuaram nexis inuicem brachijs, cõmuni toro fruentes conspiciunt. Quos semisopitos rati, profundiorem quietis copiam expectabant, operiri uolentes, donec exequendi sceleris grauior porrigeret somnus: qui cum stertente sonorius Erico, concepti liberius somni speciem agnouissent, continuò trucidandi eius gratia, destrictis prodiere mucronibus. Quorum Ericus insidioso expergefactus accursu, cum imminentes capiti gladios suspexisset, dicto nouercæ nomine, quod olim inter pericula nuncupare iussus fuerat, promptũ necessitatis remediũ expertus est. Clypeus enim eius, qui sublimius à trabe pendebat, ilico in eum collapsus, inerme corpus quasi de industria, ne à latronibus cõfoderet, obtexit. At ille fortuna haud frustra usus,

D proximi latronis utrũq; pedem rapto desecuit ferro. Alterum Gunuara nõ impetu minori hasta transfodit, muliebri corpore uirilem animũ æquans. Taliter Ericus insidijs liberatus, repetito mari nocturnæ nauigationi se præparat. At Rollerus ijs qui cõminus excubare iussi fuerant, signum irrumpendæ regiæ lituo dedit. Quo rex audito, hostium aduentum indicari ratus, præceps fugã nauigio tenuit. Interea Bracus & qui cum eo irruerant, conuulsam regis supellectilem, Erici manibus imponendam curabant. Mediũ fermè noctis agendis impensum est prædis. Quorum mane rex cognita fuga insecutionem molitus, per amicorũ quendã ne quid subitò pararet, aut cum impetu exequeretur, admonitus est, persuadebatur quippe maiore instrumento opus esse, nec expedire, cum paucis in Daniam consequi fugientes. Sed ne sic quidem impatiens animus damni impetũ pressit. Nihil enim magis mouerat regem, quàm quod alienæ cladis paratus recidisset in suos. Enauigans autem rex, peruenit in portum, qui nunc ab Omi uocabulum tenet, ubi aduersa tempestate oborta, alimentis defectus, satius arbitratus est moriendi necessitatem ferro subire, quàm fame. Itaq; nautici manu in seipsos uersa, alternis uulneribus accelerauere fatum. Rex cum paucis montium prærupta secutus elabitur. Indicium cladis, colles editi præbent. Interea Erico prospere nauigationem emenso, Frothoni cum Aliulda nuptię actæ sunt. Post hæc Sclauorũ mandatur irruptio. Ad quam coërcendam Ericus cum octo nauigijs destinaẽ: quippe Frotho rudis adhuc rei bellicæ uidebaẽ. Ericus igitur ne uirilem unquam operam detrectaret, susceptum gratulanter officium, fortiter exequendum curauit. Qui cum piratas septenis nauibus esse cognosceret, una tantũ è suis aduectus, reliquas ligneis propugnaculis cingi, tonsisq; arborũ ramalibus obduci iubet: deinde cum hosticæ classis numerum plenius speculaturus procederet, insequentibus se Sclauis, ocyus ad suos refugere cœpit. At hostes ut insidiarum ignari, ita fugientem

A gentem comprehendere auidi, crebro incunctantiq; fluctus remigio cōcussere. Naues enim Erici liquidò cognosci non poterant, frondentis syluæ speciem præferentes: qui cum angustioris se maris flexui tradidissent, subitò Erici classe conclusos uident. Sed primū inusitata facie stupidi, nauigio nemus agi putabant, deinde fraudem folijs subesse cognoscunt. Seram ergo incuriæ pœnitentiam agentes, habitam incautius nauigationem remetiri tentabāt. Sed dum puppes obuertere parant, ab hoste eas insiliri conspiciunt. Ericus uero subducto in littus nauigio, funda procul in hostes saxa torquebat. Igitur Sclauorū cæsi pleriq;, quadraginta capti fuere, qui postea uinculis, ac fame coërciti, inter uarias cruciatus angustias spiritum deposuerunt. Interea Frotho traijciendæ in Sclauiam expeditionis gratia, tam è Danis, quàm ex finitimis ingentem adciuerat classem. Huius minima ratis extabat, quæ bissenos ueheret nauticos, totidemq; remigijs agi posset. Post hæc Ericus socijs patiētius præstolari iussis, actæ iam cladis famam Frothoni perlaturus occurrit. Cumq; nauigando puppim forte piraticam uadosis ac minus altis gurgitibus inflictam hærere conspiceret, quod res fortuitas dictorū gratiuitate prosequi solitus erat, obscura est, inquit, ignobilium sors, fortunaq; uilium sordida. Deinde naue propius applicata, piratas proprium contis nauigium expedire connisos, ac circa eius seruationem impensius occupatos oppressit. Quo peracto cum ad regiam classem redisset, Frothonem nuncia uictoriæ salutatione reficere cupiens, saluum fore florentissimę pacis autorem iubet. Rex uerum eius dictum fieri precatus, augurem esse sapientis animū affirmabat. Ericus uera à se dici, paruulaq; uictoria maioris omen afferri respondit, exiguis sæpe rebus magnarum pręsagia captari testatus. Regem deinde manū spargere hortatus, Iutię equitatum terreno proficisci itinere iubet, reliqua exercitus parte marinū ineunte compendium. Tanta autem nauigiorū frequentia mare compleuerat, ut nec recepturi portus, nec castris littora, aut cōmeatibus impensæ suppeterent. Terrestris autem acies tanta fuisse fertur, ut compendij gratia complanasse montes, meabiles effecisse paludes, lacunas aggeribus exæquasse, uastissimasq; uoragines iniectis molibus explesse dicat̄. Interea Strunico Sclauorum rege belli inducias per legatos petente, Frotho tempus apparatui negat, affirmans hostē inducijs instrui non oportere. Præterea hactenus se bellicorū operum expertem uixisse, nec debere eorum initia ancipiti rerum expectatione suspendere, quod quisquis primā feliciter militiam gesserit, consimilē de cætero fortunam sperare possit. Tale enim quenq; omen habiturū pugnæ, quale cōgressionū principia dederint, cum initiales bellorum successus, sequētibus augurio fore soleant. Ericus responsi prudentiam laudat, affirmans ita ludum foris agi oportere, prout domi fuerit inchoatus: Danos à Sclauis prouocatos esse significans. Quod dictum acerrimo prælio prosecutus, Strunico cum gentis suæ fortissimis interfecto, residuos in fidem accepit. Tum Frotho cōuocatis Sclauis per præconem edixit, ut si qui inter eos rapinę aut furto assueuissent, ocyus exhiberentur, promittens se talium mores primis honoribus donaturū. Iussit etiam ut quicunq; malarū artium studijs caluissent, præmia recepturi prodirent. Grata Sclauis promissio fuit. Cuius spem quidam cupidius, q̃ consideratius secuti, prius prodidere seipsos, quàm alieno possent indicio declarari. Quos tanta lucri cupiditas fefellit, ut ruborem quæstui postponentes, crimen pro gloria ducerent. Quibus sponte exhibitis, hanc, inquit, Sclaui uosipsos patriā peste uacuefacere conuenit, continuoq; eos à lictoribus abripi iussos, in altissimas cruces ciuium manu subfigendos curauit. Plures à paucioribus punitos crederes. Ita callidi ingenij rex dum ueniam quam uictis hostibus tribuit, crimen confessis negauit, totā penè Sclauicæ gentis stirpem cōsumpsit. Sic indebiti præmij cupiditatē debita consecuta est pœna, iustoq; supplicio indignæ mercedis aui

B

Apparatus bellicus ingens.

Sclaui à Danis subacti.

C ditas adacta est. Crediderim iure exitio traditos, qui cum taciturnitatis munimẽto salutem seruare potuissent, uoce periculũ adciuerunt. Rex recentis uictoriæ titulis euectus, ne iustitia quàm armis defectior uideretur, nouis exercitũ legibus formare constituit, quarum præsens quasdam ritus usurpat, quasdam arbitraria iuris nouitas aboleuit. Edixit enim ut primipilus quisq; prædæ partitione facta, maiorẽ cetero milite portionem acciperet: ducibus uero quibus in acie signa anteferri solerent, dignitatis causa captiuũ concessit aurum. Gregarium uero militem argẽto uoluit esse contentũ. Arma ad pugiles redundare, captiua nauigia popularibus cedere iussit, utpote eis debita quibus condendi rates instruendiq; ius esset. Præterea sanxit, ne quis rem familiarem feris mandare præsumeret, duplum ex fisco regis amissorũ precium recepturus. Quam si quis arcarum claustris obseruandam duxisset, aureæ libræ regi debitor fieret. Statuit etiam ut in eum qui furi ignosceret, furti pœna recideret. Præterea si quis in acie primus fugam capesseret, à communi iure alienus existeret. At ubi in Daniam rediit, ut quicquid Grep sinistra morũ usurpatione corruperat, bonis artibus expiaret, arbitrariã fœminis nubendi potestatẽ indulsit, ne qua tori coactio fieret. Itaq; lege cauit, ut eis in matrimonium cederent, quibus inconsulto patre nupsissent. At si libera consensisset in seruum, eius conditionẽ æquaret, libertatisq; beneficio spoliata, seruilis fortunæ statũ indueret. Maribus quoq; quãcunq; primitus cognouissent, ducendi legem inflixit. Adulteros à ueris cõiugibus corporũ parte spoliandos constituit, quo minus continentia flagitijs eliderettur. Edixit quoq; ut si Danus Dano rapinã infligeret, duplũ rependeret, ac uiolatæ pacis crimine censeretur. At si quis rem furto quæsitam ad alienam domũ perferret, hospes post illum ædis suæ fores obcluderet, bonorum omniũ pœnam incurreret, atque in concione cõram omnibus uapularet, quod se eidem delicto obnoxiũ fecisse uideretur. Præterea quisquis exulũ patriæ

Leges Frothonis Danorum regis.

D suæ hostis euaderet, aut inimicũ ciuibus scutum afferret, rerum ac uitæ periculo pœnas lueret. Si quis autem ad exequendũ regis imperiũ ob animi contumaciã piger existeret, exilio mulctaretur. Solebat nanq; sagitta lignea ferreæ speciem habens, nuncij loco uiritim per omnes mitti, quoties repentina belli necessitas incidisset. Qui uero ex popularibus primipilũ in acie anteiret, ex seruo liber, ex agresti illustris euaderet. At si ingenuus foret, satrapa crearet. Tanta olim audaces stipendia merebantur. Adeò ueteres nobilitatẽ fortitudini tribuendã putabant. Siquidem non fortunæ uirtutẽ, sed uirtuti fortunã deferri oportere, existimatũ est. Præcepit quoq; ne lis ulla iurisiurandi fide aut pignorum positione contraheretẽ. Qui uero alium pignus secum ponere iussisset, eidem aureæ libræ dimidium solueret, alioqui grauem corporis mulctam subiret. Prouiderat enim rex ex pignorum positione maximas litium causas incidere posse. De qualibet uero controuersia ferro decerni sanxit, speciosius uiribus quàm uerbis confligendum existimans. Quod si alter dimicantium relato pede prænotati orbis gyrum excederet, perinde ac uictus causæ detrimentum reciperet. Sin autem quauis de re pugilem popularis impeteret, ipsum armatus exciperet, cubitali duntaxat stipite pugnaturum. Quinetiam cladem Dani ab alienigena oppressi duorum extraneorum cædesarciendam instituit. Interea Gotarus sumendi de Erico supplicij gratia, pugnæ exercitum comparat. Econtrario Frotho cum magno classis apparatu Noruagiam petit. Cum ad insulam Renso pariter appulissent, Gotarus Frothoniani nominis magnitudine territus, pacem per legatos efflagitat. Ad quos Ericus, inuerecundus, ait, est latro, qui prior concordiam quærit, aut bonis communicarẽ præsumit. Qui enim obtinere gestit, obniti debet: ictus ictui opponendus est, liuorq; liuore pellendus. Cumq; hoc dictum Gotarus attentis eminus auribus excepisset, quàm poterat clara uoce ita inquit: Quisque uirtuti militat, prout benefi-

cij me-

A cij meminit. Cui Ericus: Beneficentiã tuam reddito tibi consilio repensaui. Quo sermone egregios monitus omni donorum genere præstantiores indicabat. Et ut Gotarum accepti consilij ingratum ostenderet, quando coniugem mihi, inquit, cum uita adimere cupiebas, melioris exempli speciem lacerasti. Solum inter nos ferrum decernendi ius obtinet. Post hæc Gotarus parum prospera congressione Danorum classem adortus occiditur. Cuius regnum Rollerus beneficij nomine postmodum à Frothone suscepit, quod septeno prouinciarum numero tendebatur. Eundem quoq; Ericus collata sibi quondam à Gotaro prouincia muneratus est. His gestis, Frotho per summam ac securam pacem triennium gessit. Inter hęc rex Hunorum audito gnatæ repudio, adiuncto sibi rege orientaliũ Olimaro, aduersum Danos biennio belli apparatũ contraxit. Igitur Frotho non solum indigenas, sed etiã Noruagienses, ac Sclauos in copias uocat. A quo Ericus hostiles speculatum acies missus, Olimarũ qui classis magistratũ acceperat, Hunorum rege terrestres ductante copias, haud procul Ruscia reperit, quẽ taliter affari cœpit:

Quid sibi uult quæso belli grauis iste paratus?
Aut quô classe potens rex Olimare ruis?
At Olimarus.
Fridleui natum nobis incessere cordi est,
Et quis es audaci talia uoce rogans?
Ad quem Ericus.
Vincendi inuictum subijt spes irrita mentem,
Frothonem nullus exuperare potest.
Contrà Olimarus.
Quicquid contingit primo, semel accidit, & res
Non sperata satis sæpe subire solet.

B Qua sententia à nemine nimium fidei in fortuna reponendũ esse perdocuit. Deinde Ericus Hunorũ agmen exploraturus obequitat. Quod Ericum præteriens, inuicemq; ab ipso præteritum, primam ortiuo sole aciem postremo occiduo præbuit. Itaq; penes quem tot millium regimen foret, ab obuijs sciscitatus est. Quem Hun forte conspiciens, rex hic Hunorum erat, speculandi ministerium accepisse cognouit, perquiritq; quod percunctatori uocabulum foret. Ericus se ubiq; aduentantem, nec usquam compertum uocitari perhibuit. Rex item admoto interprete, quid Frotho operis exerceret interrogat. Cui Ericus: Nunquam Frotho domi inimicum præstolatur exercitum, nec hostem in ædibus operitur: pernox enim & peruigil esse debet alienum appetens culmen: nemo stertendo uictoriã cepit, nec luporum quisquam cubando cadauer inuenit. Quem rex exquisitis dictorum sententijs callere cognoscẽs, hic ait fortasse Ericus est, à quo filiam meam falsi criminis insimulatam accepi. Qui continuò prendi iussus, non decere, inquit, unum à pluribus abripi. Quo dicto nõ modo regis animũ complacauit, sed etiã ad ignoscendi sibi uoluntatem perduxit. Cuius impunitatis causam potius à calliditate quàm beneuolentia profectam constabat, cum ob hoc maxime dimitteretur, ut Frothonem nunciatæ multitudinis rumore terreret. A quo cum reuersus explorata referre iuberetur, sex classium senos reges, earumq; quamlibet quina nauium millia complectentem uidisse se retulit, quarum unamquanq; trecentorum remigum capacem esse constaret. Quemlibet uero totius summæ millenarium quaternis alis contineri dicebat. Volebat autem millenariũ mille, ac ducentorum capacem intelligi, cum ala omnis trecentorum numero compleatur. Cunctante uero Frothone, quid contra tot acturus esset, attentiusq; subsidia circumspiciente: probum, inquit Ericus, audacia iuuat: acri cane occupandus est ursus: molossis quippe non imbellibus auiculis opus est. Quo dicto Frothoni contra-

C hendæ classis consiliũ præbuit. Qua instructa aduersum hostem nauigatio tenditur. Igitur insulas quæ Daniam orientemq́ interiacent, prælijs subigunt. Vnde procedentes naues aliquot Rutenæ classis offendunt. Quarũ cum Frotho paucitatem incessere deforme duxisset, à macro, inquit Ericus, & tenui petendus est cibus. Raro pinguescet qui cadit. Neq; enim mordendi potens est, quẽ uastus occupauerit follis. Quo documento regi irruptionis cedendæ ruborẽ excussit, eũq; mox ad paucitatem multitudine lacessendam perduxit, utilitatem pudori præferendam significans. Post hæc ad Olimarum processum est, qui multitudinis segnitie excipere hostem, quàm aggredi præoptabat: quippe Ruthenorum nauigia incomposita, minusq́ ob granditatem ad remigium habilia uidebantur. Sed ne ei quidem numerositatis potentia profuit. Inusitata nanq; Ruthenorum multitudo copijs quàm uirtute præstantior, robustæ Danorum paucitati uictoriam tradidit. Frotho cum patriam repetere uellet, inauditum nauigationis impedimentũ expertus est. Quippe crebra interfectorum corpora, nec minus scutorum, hastarumq́ fragmenta iactante æstu uniuersum maris constrauerant sinum. Itaq; portus non angusti minus, quàm olidi erant. Igitur medijs obstrictæ cadaueribus hæsere puppes. Nec putria quidem ac circunflua corpora remis abigere, aut contis propellere poterant, quo minus uno sublato, mox aliud aduoluium impelleret classem: bellum cum mortuis obortum crederes. Nouum contra exanimes discrimen extabat. Igitur Frotho conuocatis quas uicerat gentibus, lege cauit ut quisquis paterfamiliâs eo conciderat bello, cum equo omnibusq́ armaturæ suæ insignibus tumulo mandaretur. Quem si quis uespillonum scelesta cupiditate tentasset, pœnas nõ solum sanguine, sed etiam inhumato cadauere daret. Busto atq; inferijs cariturus. Siquidẽ par esse credebat, ut alieni corruptor cineris, nullo funeris

D obsequio donaretur, sortemq́ proprio referret corpore, quam in alieno perpetrasset. Centurionis uero, uel Satrapæ corpus rogo propria naue constructo, funerandum constituit. Dena autem gubernatorum corpora unius puppis igne consumi præcipit. Ducem quempiam aut regem interfectum proprio iniectum nauigio cõcremari. Tam scrupulosam ducendis interfectorum funeribus obseruationem præstari uoluit, ne promiscuos exequiarum ritus existere pateretur. Iamq́ cuncti Ruthenorum reges, Olimaro Dagoq́ exceptis, Marte conciderãt, bella quoq; Ruthenos ex Danorũ imitatione celebrare præcepit, ac ne quis uxorem nisi emptitiam duceret, uenalia siquidem connubia plus stabilitatis habitura censebat, tutiorem matrimonij fidem existimans, quod precio firmaretur. Præterea si quis uirginis stuprum ui petere ausus esset, supplicia abscissis corporis partibus lueret, alioqui mille talentis concubitus iniuriam pensaturus. Decreuit etiam ut quisquis militiæ deditus, spectatæ uirtutis titulum affectaret, impeteret unum, exciperet duos, tres modica pedis retractione uitaret, quatuor fugere non erubesceret. Aliam quoq; super militum stipendijs consuetudinem à subiectis sibi regibus obseruandam edixit. Patrium domesticumq́ militem hyberno tempore ternis argenti talentis donari iussit, gregarium aut conductitium binis, priuatum ac militiæ laboribus defunctum duntaxat uno. Qua lege uirtuti iniuriam afferebat, conditiones militum non animos ęstimans. In quo quidem erroris argui poterat, cum familiaritates meritis anteferret. Post hæc interrogatus à rege Ericus, an Olimari copias Hunorum æquaret exercitus, carmine sic eloqui orsus est:

Ruthenorũ regum strages.

Hercule deprendi nulli numerabile uulgus,
  Vulgus cuius erat terra nec unda capax.
Colluxere ignes crebri, sylua omnis obarsit,
  Index innumeræ flamma cohortis erat.

Calcibus

A Calcibus obtrita tellus subsedit equinis,
Edebant rapidos stridula plaustra sonos.
Ingemuere rotæ, uentos auriga premebat,
Vt tonitrum currus assimulasse putes.
Vix armatorum cœtus sine lege ruentes,
Ponderis impatiens pressa ferebat humus.
Obmugire aër uisus mihi, terra moueri,
Tantus in externo milite motus erat.
Nam quindena simul uexilla micantia uidi,
Quodq; ex ijs centum signa minora tenet.
Post quorum quoduis poterant bis dena uideri
Signorum numero: par erat ordo ducum.

Igitur Frothone quid contra tot opponeret perquirente, redeundum docet, patiendumq; hostes propria primum immanitate consumi. Obeditum monitui est. Neq; enim minore studio probatum consilium quàm æditum fuit. At Huni per ausa solitudinesq; progressi, nusquam repertis cõmeatibus, passim inedia periclitari cœperunt. Quippe regio uasta ac palustris extabat, nec erat ullum egestatis subsidium reperire. Tandem fusis comesisq; iumentis, tam uehiculorum quàm uictus inopes spargebantur. Ceterum error par fami periculum erat. Non equis, non asinis parcitur, nõ fœdis aut putribus abstinetur. Postremo ne canibus quidem temperatum est, nephas omne morientibus licitum fuit. Nihil enim tam difficile, quod necessitas suprema nõ imperet. Ad ultimum fame exhaustis publica clades incessit. Efferebantur absque cessatione corpora, cunctisq; exitium formidantibus, nulli miseratio pereuntiũ fuit, humanitatem quippe metus excluserat. Primum itaque regem paulatim defecere cohortes, deinde centuriatim defluxit B agmen: deseruit eum quoque Vggerus uates, uir ætatis incognitæ, & supra humanum terminum prolixæ, qui Frothonem transfugæ titulo petens, quicquid ab Hunis parabatur, edocuit. Inter hæc Hithinus rex aliquantæ Noruagiensium gentis, Frothonis classem centũ quinquaginta nauigijs accedebat. E quibus duo decim lectis, propius nauigationem cœpit habere, erecto in malum scuto socios aduentare significans. Qui regi in proximum amicitiæ gradum receptus, magnũ copijs eius attulit supplementum. Eidem postmodum cum Hilda Hogini Iutorum reguli filia, spectatæ admodum opinionis uirgine, mutuus amor incessit. Quippe nondum inuicem conspectos, alterna incenderat fama. At ubi mutuæ conspectionis copia incidit, neuter obtutũ ab altero remittere poterat, adeò pertinax amor oculos morabatur. Interea Frotho distributo per municipia milite, diligentius impensas hybernis cõmeatibus necessarias conuectabat. Sed ne sic quidem onerosum impensis exercitum sustentare suffecit. Par propemodum Huno rum cladi pernicies incidit. Igitur ad inhibendum aduenarũ confluxum, classe in Albiam missa, ne quid traijceretur, curæ habuit. Cuius duces Reuillus & Meuillus fuere. Soluta hyeme Hithino, Hoginoq; socialem exequi piraticam placuit. Ignorabat enim Hoginus suam à sodali filiam adamari. Erat autem is corporis habitu præstans, ingenio peruicax, Hithinus uero corpore perquam decoro, sed breui extitit. Cæterum cum Frotho sustentandi exercitus sumptum in dies difficiliorem aduerteret, Rollerum in Noruagiam, Olimarum in Suetiam, Oneuum regem, & Glomerum piratarum præcipuum ad Orcades petendorũ cõmeatuum gratia dirigit, proprias cuiq; copias tribuens. Triginta reges sequebantur Frothonem, qui ipsum amicitia uel obsequio colerent. Audiens aũt Hun, dimissas à Frothone copias, nouum recentemq; militem contrahit. At Hoginus filiam suam Hithino despondit, coniurato inuicem uter ferro perisset, alterum alterius ultorem *Frothonis maiestas amplis.*

C fore. Autumno petitores cōmeatuum redeunt, trophæis quàm alimentis locupletiores. Rollerus enim prouincias Summoriam & Normoriam, occiso earum rege Arthorio, uectigales effecerat. At Olimarus Thoriam Longū Ianitorū atq; Helsingorū regem, duosq; alios haud inferioris potentiæ duces, Hestiam quoq; & cum Olandia Curetiam, sed & insulas Suetiæ prætentas celeberrimus Barbariæ domitor triumphauit. Itaq; septingenta reducebat nauigia, duplicato educto rum antea numero: Onef uero & Glemero, Hithino quoq; & Hogino Orcadū trophæa cessere. Hisdem cum nongentis nauibus reditum est. Et iam quæsiti late sumptus, conuectæq; raptu impensæ alendis abunde copijs suppetebant. Cæterum uiginti regna imperio Frothonis adiecerant, quorū reges triginta prædictis adiuncti, Danorū partibus militabāt. Hac uiriū fiducia cum Hunis pugna confe ritur. Cuius prima dies tanta interfectorū strage recruduit, ut præcipui tres Rusciæ fluuij cadaueribus uelut ponte constrati, peruij ac meabiles fierēt. Præterea quantum quis itineris per triduum equo conficere posset, tantum locorū humanis cadaueribus completum uideres, adeò spatiosa cædis uestigia erant. Itaque prælio septem dies extracto, occidit rex Hun. Cuius frater eodem nomine inclinatam Hunorū aciem conspicatus, cum sua se cohorte dedere cunctatus nō est. Eo bello septuaginta ac centū reges, qui aut ex Hunis erant, aut inter Hunos militauerant, submisere se regi. Quem numerū Ericus superiori signorum expressione complexus fuerat, cum Hunorum multitudinē Frothone percontante distingueret. Igitur Frotho uocatis in concionem regibus, sub uno eodemq; iure degendi normam imponit. Præfecit autem Olimarum Holingardiæ, Oneuum Conogardiæ, Hun uero captiuo Saxoniam tribuens, Reuillum Orcadibus donat. Prouincias Helsingorū, Iarnberorū, & Ianitorū, cum utraq; Lappia, Dimaro cuidam procurandas attribuit. Dago Hestiç regimen erogauit, quorum unumD quenq; certis tributi legibus onerauit, obsequiū beneficio applicās. Itaq; Frothonis regnū Rusciam ab ortu complectens, ad occasum Rheno flumine limitatum erat. Interea Aithinus apud Hoginū quorundam obtrectatione insimulatus est, quasi filiam eius ante sponsaliū sacra stupri illecebris temerasset, quod tunc immane cunctis gentibus facinus habebat. Igitur Hoginus credulus auribus rem falso nunciatam excipiens, Hithinū regia apud Sclauos stipendia colligentē, classe lacessit, consertaq; manu uictus Iutiam petiuit. Itaq; statam à Frothone pacem internum labefactauerat bellū, primiq; indigetes regiā detrectauere legem. Quam obrem Frotho missis qui simul eos accerserēt, scrupulosius causam simultatis inquirit. Qua cognita, iuxta legis à se latæ formulā pronunciauit. Videns aūt ne sic quidem eos in gratiam reduci posse, patre filiam pertinacius reposcente, litem ferro decidendam edixit. Id quippe solum dirimendæ controuersiæ remediū uidebatur. Inita pugna Hithinus acerrima perstrictus plaga, cum sanguine & uiribus corporis deficeret, insperatā hostis clementiam expertus est. Hoginus siquidem promptissimā occidendi ipsius facultatem adeptus, formæ tamen eius, & iuuentæ miseratione sæuitiam mansuetudini cedere coēgit. Itaq; ne ephebum inter extremi spiritus momenta palpitantem extingueret, abstinuit ferro. Olim nanq; impuberem, aut inualidū uita spoliare rubori deputabatur. Adeò cuncta uerecundiæ momenta prisca pugilū fortitudo seruabat. Ita Hothinus sociorū opera ad naues relatus, hostis beneficio seruatus est. Iidem septimo abinde anno apud insulā Hithinso pugnā exorsi, mutuis uulneribus cōsumpti sunt. Felix Hoginus foret, si circa deuictū semel Hithinū seueritate potius q̄ clementia usus fuisset. Ferunt Hildā tanta mariti cupiditate flagrasse, ut noctu interfectorū manes redintegrandi belli gratia carminibus excitasse credatur. Eodem tempore Alrico Sueonum regi aduersum Gestiblindū Gothorū regem atrox incidit bellum. At Gestiblin-

dus

A dus uiribus minor, Frothonẽ supplex accessit, se ac regnũ percipiendæ opis gratia dediturus. Qui mox Skalc, Scanico, atq; Erico in subsidium receptis, cum supplementis militũ redit. Cumq; militiæ procursum in Alricũ effundere statuisset, Ericus prius filium eius Gunthionũ, Vuermis ac Solongis prælatum censuit impetendum, oportere asserens fessum tempestate nautam proximũ captare littus. Præterea radicũ inopem raro uirere truncum. Igitur irruptione facta perit Gunthionus, nomenq; eius tumulus refert. Audiens Alricus interemptionẽ filij, ultũ ire deproperat. Cõspicatus hostes Ericũ clandestino accersitũ colloquio, recensitis patrũ suorũ fœderibus, ut Gestiblindi militiã detrectaret, orabat. Quod Erico pertinacius abnuente, cum Gestiblindo dimicãdi licentiã flagitat, priuatã pugnã publice proferendã existimãs. Quem Ericus senectute armis inhabilẽ referens, tristemq; eius ualetudinẽ maxima cũ ætatis excusatione prætendens, se eius loco obtulit pugnaturũ, probrosum docens, si duellũ præstare refugeret, pro quo bellum cõmissurus uenisset. Hinc absq; cunctatione dimicatũ est. Occiso Alrico Ericus q̃grauissime affectus, ægre cõpertis remedijs, serum incolumitatis regressum habuit. At Frothoni ipsum occubuisse falso fama uulgauerat, mentẽq; regis magno ob id mœrore torquebat. Quã tristitiã Ericus reditus sui beneficio dispulit. Quippe Suetiã, Vuermiã, Helsingiã, atq; insulas Solis, opera sua Frothonis adiectas imperio nũciabat. Quem mox Frotho deuictarũ ab eo gentiũ regem constituit, ac prçterea Helsingiã ei cũ utraq; Lappa, Finniã quoq; & Estiã annuo stipendiorũ iure cõtribuit. Nemo ante ipsum Sueticorũ regũ Erici nomine censebatur, ab ipso autẽ in cæteros uocabulũ fluxit. Eodẽ tempore regnabat Alf in Hetmarchia, filium habens Asmundũ. Biorno uero in Vuik prouincia, cui Asuitus filius erat. Accidit aũt Asmundũ parũ prospere uenationi intentũ, dum feras aut canibus occupare, aut cassibus excipere pergeret, irruente forte caligine longius à re-
B tiarijs auio fuisse calle diuulsũ, uastaq; pererrantẽ iuga tandẽ equo & uestibus destitutũ, fungos et tubera peredisse, ad ultimũ in Biornonis regis penetralia fortuitò deuenisse progressu. Præterea ipse filiusq; regis conuictu paulisper habito, ad cõfirmandũ inter se amicitiæ cultũ omnibus cõiurauere uotis, quencũq; eorũ uita prolixior excepisset, mortuo cõtumulandũ fore. Tantus enim societatis eorum atq; amicitiæ uigor extabat, ut neuter altero fatis absumpto, lucem prorogare statueret. Post hæc Frotho omniũ subiectarũ sibi gentiũ manu cõtracta classe Noruagiam petit, Erico terrenũ agmen ductare iusso. Humanæ siquidem cupiditatis more quo plura possederat, plus affectans, etiam uastissimam atq; horridissimam orbis terrarũ partem ab hoc iniuriæ genere intentatam existere passus non est. Adeò opum accessio auiditati incrementum afferre consueuit. Igitur Noruagienses abiecta defensionis spe, rebellandi fiducia defecti, in Halogiæ fines maiore ex parte profugere cœperunt. Stikla quoq; uirgo seruandæ castitatis causa patriæ se subduxit, bellis quam nuptijs exerceri præoptans. Inter hæc Asuitus morbo consumptus, cum cane ac equo terreno mandatur antro. Cum quo Asmundus, ob amicitię iusiurandũ uiuus contumulari sustinuit, cibo quo uesceretur illato. Iamq; Ericus cum exercitu superiora permensus, Asuiti forte tumulũ appetebat: cui Suecones thesauros inesse rati, ligonibus perfregere collem. Itaq; maioris quàm credebatur altitudinis specũ aperiri conspiciunt. Ad quem perlustrandum opus erat eo, qui se in illũ pendulo circumligatũ fune demitteret. Delectus est forte ex promptissimis iuuenibus unus, quem quum Asmundus sporta restim sequente intromissum aspiceret, protinus eiecto eo, corbem cõscendit. Deinde superne astantibus, ac moderantibus funem, abstrahendi signum porrexit. Qui ingentis pecuniæ spe reducto corbe quum ignotam extracti speciem animaduerterent, inusitata facie territi, defunctumq; redisse rati, proiecta reste in di-

Asmundus amico mortuo consepelitur.

C uersa fugere. Quippe Asmundus tetro oris habitu, ac ueluti funebri quodam tabo obsitus uidebatur. Qui fugientes reuocare conatus, uociferari cœpit, falso eos formidare uiuum. Quem uidens Ericus, præcipue cruentati oris eius imaginem mirabatur. In uultu siquidem profluus emicabat sanguis. Quippe Asuitus noctibus rediuiuus crebra colluctatione læuã illi aurem abruperat, fœdumq; indigestæ ac crudæ cicatricis spectaculum apparebat. Igitur à circunstantibus accepti uulneris causam referre iussus, sic orsus est fari:

Quid stupetis qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.
Mala soli grauis uni manet omnis domus orbis.
Miseri quos hominum subsidijs destituit fors.
Mihi specus & iners nox, tenebræq; & uetus antrum
Oculis delicias eripuerunt, animoq;.
Humus horrens, tumulus putris, & immunditiarum
Grauis æstus minuerunt iuuenilis decus oris,
Habitumq;, & ualidi roboris usum uitiarunt.
Super hæc omnia contra exanimem conserui uim,
Graue luctæ subiens pondus & immane periculum,
Laceris unguibus in me rediuiuus ruit Asuit,
Stygia ui reparans post cineres horrida bella.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.
Nescio quo stygij numinis ausu
Missus ab inferis spiritus Asuit,
D Sæuis alipedem dentibus edit,
Infandoq; canem præbuit ori.
Nec contentus equi uel canis esu,
Mox in me rapidos transtulit ungues,
Discissaq; gena sustulit aurem,
Hinc laceri uultus horret imago,
Emicat inq; fero uulnere sanguis.
Haud impune tamen monstrifer egit,
Nam ferro secui mox caput eius,
Perfodiq; nocens stipite corpus.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.

Iamq; Frotho in Halogiæ fines emouerat classem, ubi ad cognoscendam multitudinis suæ speciem, quæ numeri mensuram, capacitatemq; transcendere uidebatur, collem à militibus congeri iubet, uiritim lapide in aceruum misso. Eundem quoq; hastis numerandi agminis modum secutus est. Conspicui adhuc colles fidem uisentibus præbent. Hic Frotho conserta cum Noruagiensibus pugna, grauem cædibus diem egit. Noctu utrinq; receptui consultum est. Appetente diluculo terrestria permensus superuenit Ericus. Hic regi certamen suggerit iterandum. Quo bello tanta de Danis strages accepta est, ut è ternis nauiũ millibus solæ centum septuaginta superstites fuisse credantur. Normani uero tam uasta clade deleti sunt, ut fama sit, ne quintæ quidem uicorum parti remansisse cultorem. Victor Frotho pacem per omnes gentes reficere cupiens, ut unisuscuiusq; rem familiarem à furum incursu tutam præstaret, ocium q; regnis post arma deferret, armillam unam in rupe, quam Frothonis petram nominant, alteram apud Vuig prouinciam habita cum Noruagiensibus concione, defixit, edictæ à se innocentiæ

Normanorum clades ingens.

A nocentiæ experimentum daturas, subductis ijsdem, in omnes regionis præsides animaduertendum minatus. Itaque summo cum præfectorum periculo aurum absque custodia medijs affixum triuijs, magnum auaritię irritamentum extabat, opportuna rapinæ præda plena cupiditatis ingenia prouocante. Statuit idem, ut nauigantes repertis ubicunque remis licite fruerentur. Amnem uero transituris usum equi, quem uado proximum reperissent, liberum esse concessit. Eodem descendendum fore constituit, quum priores eius pedes solum attingerent, postremos adhuc unda subueret. Talium siquidem commodorum beneficia potius humanitatis, quàm iniuriæ nomine censenda credebat. Cęterum reum capitis fieri, qui superato amne equi usum longius expetere præsumpsisset, instituit. Iussit etiam, ne quis ædem uel arcam seris obfirmatam haberet, aut rem ullam claustrorum custodia contineret, triplicem amissorum restitutionem promittēs. Præterea tantum alieni cibi in commeatus assumi fas esse, quantū uni cœnæ sufficeret, promulgabat. Quam si quis in capiendo mensuram excederet, furto obnoxius haberetur. Furi uero traiectis ferro neruis in suspendium acto, lupum collateralem affigi præcepit, ut malitiam hominis acerbitati belluæ similitudo exæquaret pœnæ. Eandem quoque in furtorū conscios mulctam extendi curauit. Ibidem septennio iocundissimum ocij tempus emensus, filium Aluonem, filiamque Ofurā nomine procreauit. Iisdem fortè diebus Arngrimus pugil Sueticus Frothonem accesserat, qui Scalc scanicum, quod ab eo olim nauigio spoliatus fuerat, ex prouocatione lacessitum occidit. Quo facinore supra modum elatus, aggressus est Frothonis filiam postulare. Obseratas regis aures expertus, Erici Suetiam regentis subsidium flagitat. Quem Ericus hortari cœpit, ut aliquo præclari operis merito Frothonis sibi fauorem asciseeret, pugnaretque aduersum Egtherum regem Biarmiæ, & Thengillum regem Finnimarchiæ, quod ij soli cæteris obsequentibus, Danicum detrectare uiderentur imperium. Nec mora, eò exercitū egit. Sunt autem Finni ultimi Septentrionis populi, uix quidem habitabilem orbis terrarum partem cultura ac mansione complexi. Acer ijsdem telorum est usus. Non alia gens promptiore iaculandi peritia fruitur. Grandibus & latis sagittis dimicant, incantationum studijs incumbūt, uenationibus callent. Incerta illis habitatio est, uagaque domus, ubicunque feram occupauerint locantibus sedes. Pandis trabibus uecti, conferta niuibus iuga percurrunt. Hos Arngrimus conciliandæ sibi claritatis causa adortus, obtriuit. Qui quū infeliciter dimicando fuga dilaberentur, tribus lapillis post tergum coniectis, totidem montium instar hostibus apparere fecerunt. Igitur Arngrimus ludificati uisus errore perstrictus, ab insectando hoste exercitum reuocauit, magnarum se rupium interiectu coërcitum putans. Iidem postera die congressi, uictique, coniectæ in terram niui ingentis fluuij speciem indiderunt. Itaque Suetis per summum uisus errorem falsa rerum opinione delusis, inusitata aquarum moles obstrepere uidebatur. Ita uictore uanam aquarum imaginem formidante, fugam impetrauere Finni. Tertio identidem die reparauere bellum, nec iam amplius ullum fugæ efficax remedium fuit. Videntes enim suas inclinari acies, potestati se permisere uictoris. Quibus Arngrimus hanc tributi legem instituit, ut recensito Finnorū numero, rheda ferinis pellibus conferta, ab unaquaque decade loco census, exacto triennio, penderetur. Deinde Egtherum Biarmiæ ducem duello prouocatum deuicit, indiditque conditionem Biarmis uiritim pellem pro capite persoluendi. Post hæc spolijs trophæisque auctus, ad Ericum reuertitur. Quem Ericus in Daniam cōsecutus, multam iuuenis laudem Frothonis auribus instillabat, dignū regis filia affirmans, qui imperio ipsius ultimos humanarū rerum terminos adiecisset. Cuius egregia Frotho merita contemplatus, haud incongruū duxit, eius se socerum exhibere, qui sibi tantis operum titu-

Aurum positū in triuijs.

B

Finni populi magicæ artis periti.

C lis, patentem late claritatem struxisset. Sustulit autem Arngrimus duodecim ex Osura filios, quorum hæc nomina subnotaui: Brander, Biarbi, Brodder, Hiarrandi, Tander, Tiruingar, duo Haddingi, Hiorthuar, Hiarthuuar, Rani, Angantir. Hi ab adolescentia piratico muneri incumbentes, uno omnes forte nauigio Sampso insulam aduecti, duas in maritimis naues Hialmeri atque Aruaroddi piratarum reperiunt: quas pugna adorti remigibus uacuefecere, atque an gubernatores oppressissent incerti, interfectorũ corpora suis quęq; transtris aptantes, quæsitos abesse cognoscunt. Qua de re mœsti, partam floccipendere uictoriam, scientes sibi consequentis pugnæ discrimen maiore salutis impendio subeundum. Quippe Hialmerus atque Aruaroddus, quorum iampridem abrupto gubernaculo tempestas nauigia lacerauerat, alterius excidendi gratia nemus ingressi, ligni rudem extenuauere materiam, eousq; truncum dolabris ambientes, donec naualis instrumenti formam uastum robur indueret. Quod quum humeris impositum sociæ cladis ignari deferrent, ab Osuræ filijs recenti oppressorum cruore madentibus lacessiti, duo cum pluribus ferro decernere coacti sunt. Nec par quidem congressus extabat, cum geminam bissena manus exciperet. Cæterum uictoria numero non respondit. Interfectis enim omnibus Osuræ filijs, oppressoq; ab hisdem Hialmero, uictoriç Aruaroddum titulus non fefellit, quem solum ex tanto sociorum agmine fortuna residuum fecit. Qui informem adhuc gubernaculi truncum incredibili libratum nisu tanta ui hostium adegit corporibus, ut duodecim unico eius impulsu contusos elideret. Ita cuncta admodum bellicarum rerum tempestate depulsa, oceanũ manus adhuc piratica non reliquit. Quæ res maxime Frothonem ad occidentem armis incessendũ adduxit, cuius unicum in propaganda pace studium uersabatur. Accersito ergo Erico, cunctaq; famu-

Sampso insula

D lantium sibi regnorũ classe concita, Britanniam innumera aduehitur puppi. Cuius insulæ rex manu se imparem noscens (quippe fretum nauigijs uidebatur occludi) Frothone per deditionis simulationem petito, non solum magnitudinem eius adulationis officio prosequi cœpit, sed etiam domitoribus gentium Danis suam, patriæq; subiectionem promittit, pensiones, censum, uectigalia, siue quicquid expeterent, offerebat. Ad ultimum hospitaliter inuitandos curat. Grata Frothoni Britanni humanitas fuit, quanquam doli suspicionem aleret, tam facilis omnium absq; coactione promissio, tam prompta hostium ante bella deditio, quæ raro syncera fide administrari solet. Lacessebat quoque conuiuij metus, ueritos ne clandestinis insidijs appeteretur subeuntis crapulæ laqueis implicata sobrietas. Cæterum rarior inuitatorum numerus uidebatur, quàm ut tutò inuitanti parêre possent. Ineptum quoque existimatum inexpertæ hostium fidei credere salutem suam. Qua rex mentium fluctuatione comperta, denuò Frothonem accedit, cum duobus millibus ac quadringentis uiris epulaturũ accersens, quem antè cum mille ducentis proceribus conuiuium inire poposcerat. Frotho nondum suspicione deposita, quanquam adaucto inuitatorum numero fretus, petendi conuiuij fiduciam mente præsumere posset, subornat qui regionis abdita percurrentes, si quid insidiarum speculando deprehenderent, ocyus intimandum curarent. Cuius rei causa nemus ingressi, reperta castrorum acie, quæ Britannorum copias attinebat, dubium pressere gressum. At ubi res liquidius agnita est, pedem deferre deproperant. Furua siquidē tentoria fuere, & quasi piceis quibusdā obscurata tegminibus, quo minus obtutũ propinquantis offenderēt. Quo cognito, Frotho ualidiore procerũ manu mutuas dispensat insidias, ne cōuiuio incautius adito, opportunis fraudareť auxilijs. Quibus latebrā nactis, ferendæ opis signũ ad litui sonitum prænotauit. Deinde cum statuta manu leui armorũ genere culta conuiuiũ petit. Aula erat cultu magnificentiæ regalis instructa, aulæis ostro tinctis undiq; secus

Aula regis Britannorum.

A secus obducta,in quibus mirifici luxus operam annotares. Cortina murice picta cōpactos ligno parietes adornabat. Constrata pallis nitidioribus pauimēta, quas pede premere perhorreres. Superne cerneres crebras micare lucernas, adultas oleo lampades coruscare. Ex acerris quoque fragrātia fundebat, quam suauissimus uapor exquisitis cumulabat odoribus. Ambitū omnē frequentibus epulis mensę cōsepserant. Intextis auro puluinaribus ornabātur accubitus. Ceruicalibus sedilia replebantur. Reuerendā aulæ faciem uisentibus arridere putares, nec quicquam in tanto paratu, aut uisu inconcinnum, aut olfactu triste deprendi poterat. Media doliū æde perstabat explendis aptum poculis, & liquoris immodici capax, unde haurire esset, quod ingentis ora cōuiuij satiaret. Ministri purpura culti aureos gestantes cyathos, propinandique munus comiter exequentes, cōpositis gradiebant ordinibus. Nec bubalinorū cornuū, quibus potio promeretur, usus aberat. Aureis cœna pateris refulgebat, nitidioribus onusta poculis, quæ plerique fulgentes interstinxerant gemmæ. Ingens omnia luxus repleuerat. Mensæ dapibus luxuriabant, crateris uario potionis genere redūdantibus. Nec meri simplex usus extabat, quum petiti late succi uario nectar sapore cōficerent. Sapidioribus lances epulis renidebāt, quos maxime uenatica refersérat præda. Sed ne domesticæ quidem carnis obsonia deerant. Parcius domesticis, q̄ conuenis bibendi studiū erat. Hos enim securitas incitabat ad crapulā, illis insidiarū cōmentum ebrietatis illecebram dempserat. Dani igitur (ut patriæ pace loquar) siccandis certatim calicibus assueti, ingenti se onerauere uino. Quos Britanni potos admodū conspicati, conuiuio furtim elabi cœperunt, relictisque intra aulam cōuiuis, summis conniti uiribus ualuas regiæ admotis obicibus, uarijsque impedimētorū generibus obserare, deinde tectis ignem inferre orsi. At Dani qui intra ædem clausi cōtinebantur in-

B cendio pullulāte pulsatis nequicquam foribus ab egressu prohibiti, ipsum mox adorti parietē, eruptionis facultatē petebant. Quem Angli ualidiore Danorū impulsu labefactari cernētes, mutuis obniti uiribus, molibusque extrinsecus applicatis, nutabundam fulcire congeriem instituerūt, quo minus cōuulsus paries clausis exitū aperiret. Qui tandem robustiori Danorū manui cedens, quorū quo periculū maius, hoc ualidior conatus extabat, facilem pressis eruptionē contribuit. Tum Frotho classicū succinere iubet, quo manū in insidijs constitutā accersiret. Quæ litui sono clangentis excita, dolum in autores retorsit, Britannorū rege extremæ cladi cum innumeris suorū copijs tradito. Quo facto geminū Frothoni beneficiū præbuit, quum & saluti socijs, & hostibus exitio fuerit. Interea Hyberni, crebrescente Danicæ fortitudinis fama perculsi, quo difficiliorē partium suarū irruptionē præstarent, ferreos terræ murices instrauerunt, quibus littorū uetaretur accessus. Vtitur aūt Hybernorū gens leui & parabili armatura. Nouaculis comam extenuat, totū occipitij crinem abradit, ne fugiens capillitio teneatur. Cæterum telorum cuspides obuertit instantibus, mucronūque acumina insequentibus deindustria opponere assolet, ac plerunque post tergum lanceas iaculari, doctior fuga superare, quàm bello. Quo fit ut cum uictoriā tibi cessisse putes, discrimen immineat. Tam insidiosam hostium fugam Frotho consideratius quàm cupidius insectatus, ducem gentis Keruillum acie fudit. Cuius superstes frater, deposita rebellandi fiducia, patriam dedidit regi. Captiuam rex prædam militi dispartiuit, uti se totius auaritiæ expertem, & à nimia rerum cupiditate auersum, solius gloriæ lucrum appetere testaretur. Itaque post Britannicos triumphos, Hybernasque manubias in Daniam reditū est, annisque tricenis ab omni bellorū negocio temperatū est. Quo tempore cunctis penè terris eximia fortitudinis laude Danicū nomen inclaruit. Volens itaque Frotho fulgorem imperij sui perpetuo firmitatis habitu prorogare, primum aduersum furta ac latrocinia tanq̄ familiaria mala ac domesticas pestes seue

Hybernorum belligerantiū astutia.

Danorum gloria.

C ritatem suã distringere curæ habuit, quibus uacuefactæ gentes tranquilliorẽ uitæ usum apprehenderẽt, ne propagatæ pacis incessus ullo malignitatis obstaculo læderetur. Prouidit quoq; ne cessante hoste, ciuilis patriã lues exederet, aut post exteram pacẽ domestica grassaretur improbitas. Deniq; in Iutia tanq; in capite regni sui magni ponderis aureã armillã triuijs affigi curauit, edictæ à se innocẽtię experimentũ tam insignis prædæ documẽto daturus. Cuius irritamentũ quanq; improbas lacesseret mẽtes, ac sinistra solicitaret ingenia, superabat tamẽ indubitatus periculi metus. Tanta siquidẽ Frothonianæ maiestatis autoritas erat, ut etiam aurum rapinæ expositũ perinde ac firmioribus claustris obsitum tueretur. Cuius rei nouitas, ingentẽ autori claritatẽ conciuit. Qui quũ patratis late cædibus insignes ubiq; uictorias ędidisset, ocium omnibus erogare cõstituit, ut pacis iocũditas bellorũ atrocitati succederet, & cladis finis salutis initiũ foret. Sed & omniũ opes ob hoc maxime edicti munimẽto uallandas curauit, ne domi raptorẽ inuenirent, quę foris hostibus caruissent.

Christi natiuitas. Per idem tempus publicæ salutis autor mundũ petẽdo seruandorũ mortaliũ gratia mortalitatis habitũ amplecti sustinuit, cum iam terræ sopitis bellorũ incendijs, serenissimo tranquillitatis ocio fruerenť. Creditũ est tam profusæ pacis amplitudinẽ ubiq; æqualẽ, nec ullis orbis partibus interruptã, nõ adeò terreno principatui, quàm diuino ortui famulatã fuisse, cœlitusq; gestum, ut inusitatũ temporis beneficiũ, præsentẽ temporũ testaretur autorẽ.

Veneficæ fraus. Inter hæc matrona quędam magicæ rei perita, plus spei in arte sua, quàm metus in regis sæuitia reponens, filiũ petendæ furtim prædæ cupiditate solicitat, impunitatẽ promittẽs, quod Frotho fato propemodũ confinis extaret, occiduo corpore ęgras senilis animæ reliquias trahens. Quo materno hortatui periculi magnitudinẽ opponente, melius eum sperare iubet, aut maritimã bouẽ fœtum ęditurã, aut alium quempiã casum ultioni repugnaturũ affirmãs. Qua uoce solutũ metu filiũ, hortamento obsequi coẽgit.

D Quo facto Frotho perinde ac cõtumelia lacessitus, ad diripiẽdos matronæ penates, maximo impetu, studioq; cõtendit, præmissis qui eam cum liberis cõprehẽsam adducerẽt. Quod pręsciens fęmina, ludificatis pręstigio hostibus, fœmineã speciẽ equina permutandã curauit. Accedente uero Frothone, maritimæ bouis figurã cõplexa, pastum in littore uagabunda petere uidebatur: filios quoq; tanq̃ minores corpore uitulos adumbrabat. Cuius monstri rex admiratione captus, circuiri ipsos, reditũq; eis ad undas negari iubet. Deniq; uehiculo, quo ob annosi corporis inualitudinẽ utebatur, excedẽs, humi mirabũdus cõsedit. At mater,

Frothonis interitus. quæ maioris belluæ speciẽ sumpserat, prætento cornu regẽ adorta, alterũ eius latus confodit. Quo uulnere exanimatus, indebitũ tantæ maiestati exitum habuit. Cuius mortẽ milites ultione prosequi gestientes, petita iaculis portenta configũt. Quibus interemptis, animaduertũt humana cadauera ferinis capitibus prædita. Ea res maxine præstigiũ detexit. Hic Frothonis toto orbe clarissimi regis excessus fuit. Huius egestis uisceribus, salitũ corpus triennio proceres asseruandũ curabant, prouinciarũ defectionẽ uulgato regis exitu formidantes, mortẽq; eius ob hoc maxime clàm exteris esse cupiẽtes, ut uitæ simulatiõe propagati iampridẽ imperij terminos tuerentur, pristinaq; ducis autoritate subnixi, consuetã à subiectis pensionẽ elicerent. Deportabať itaq; ab eis exanimũ corpus, ut iam nõ funebri lecto, sed regali uehiculo gestari uidereť, tanq; inualido seni, nec satis uiriũ cõpoti id muneris à milite debereť. Tantũ magnificentiæ etiã extincto ab amicis tributũ est. At ubi putidos artus extrema corripuit sanies, nec tabes reprimi poterat, secus Vuerã Sialandiæ pontẽ regio funere tumulauere corpus, affirmãtes Frothonem eo loci mortis ac busti copiã exoptasse, ubi regni eius pręstantissima haberetur prouincia.

HISTORIAE DANICAE LIBRI QVINTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER SEXTVS.

A

Regni, inepti carminis praemium.

Defuncto Frothone, Dani Fridleuũ qui apud Rusciam educabatur, falso extinctum rati, quum iam regnum hæredis inopia claudicare, nec in regia gente continuari posse uiderentur, hunc sceptro dignissimum arbitrati sunt, qui illustrandi Frothonis gratia, recenti eius tumulo plenum laudis carmen affigeret, famamq; extincti regis specioso posteris titulo commendaret. Tunc quidem Hiarnus, Danicę admodum poësis peritus, ut claritatem uiri insigni dictorũ monumento prosequeretur, premij magnitudine concitatus, more suo barbarum condidit metrum, cuius intellectum quatuor uersiculis ęditum in hæc uerba transcripsit;

Frothonem Dani, quem longum uiuere uellent
Per sua defunctum rura tulere diu.
Principis hoc summi tumulatum cespite corpus,
Aethere sub liquido nuda recondit humus.

Quo carmine ædito, autorem Dani diademate munerati sunt. Ita ab eis epitaphiũ regno repensum, imperijq; pondus paucarum literarum cõtextui donatum est. Adeò exili impendio ingens præmium stetit. Eximium exigui poëmatis preciũ, famam quoq; Cæsarianæ retributionis excessit. Diuus siquidem Iulius uictoriarum suarum toto orbe ęditarum scriptorẽ, illustratoremq;, municipio donare contentus extitit. Nunc uero rusticano regnũ prodiga plebis humanitas erogauit. Sed ne Africanus quidem in rependendis operum suorum monumentis, munificentia Danos æquauit. Illic enim elucubrati uoluminis merces auro simplici stetit, hic agresti sceptrum incondita uersuum paucitas ministrauit. Eodem tempore Ericus qui Suetiæ præfecturã gerebat morbo exanimatus est. Cuius filius Haldanus paterna procuratione functus, quum xij. fratrum Noruagiæ oriundorum crebris congressibus terreretur, nec oppressioni uindicta suppeteret, spe capessendæ opis Fridleui tunc Rusciæ consistentis copiã profugio petiuit. Quem supplici uultu aggressus, seq; ab externo hoste confractum ac contusum deplorans, tristem iniuriarũ querimoniam afferebat. Per quem Fridleuus accepto paternæ mortis nuncio, supplicem auxilijs prosecutus, Noruagiam armis instructus accedit. Quo tempore prædicti fratres deficientibus à se socijs, intra insulam rapidissimo ambitam fluuio præaltum moliti uallum terrestrem in plano munitionẽ extenderant, cuius receptaculo freti, crebra uicinos irruptione lacesserant. Exceden tes enim insula, continentem extructo ponte petere consueuerant. Quem portæ munitionis annexũ ita quodam funiculorũ regimine moderari solebant, ut quasi uolubili aliquo cardine circũuectus, modo trans flumẽ iter sterneret, modo occulto restium ductu superne retractus ianuæ deseruiret. Fuere autẽ iuuenes hi acres animis, robusti iuuenta, præstabiles habitu corporis, gigantæis clari triumphis, trophæis gentium celebres, spolijs locupletes. Quorundam uero ex ipsis nomina, nam cætera uetustas abstulit, subnotaui: Gerbiorn, Gunbiorn, Armbiorn, Stenbiorn, Esbiorn, Thorbiorn, & Biorn. Hic equũ habuisse traditur præstantẽ corpore, pręcpetem uelocitate, adeò, ut cęteris amnem traijcere nequeũtibus, hic solus obstrepentem indefessus uorticem superaret. Cuius aquę lapsus tam in cito ac præcipiti uolumine defertur, ut animalia nandi uigore defecta plerũq; pessundare soleat. Ex summis enim montiũ cacuminibus manans, dum per cliuorũ prærupta saxis exceptus eliditur, in profunda ualliũ multiplicato aquarũ strepitu, ca-

Equus Biornis.

B

C dit, uerum continuo saxorum obstaculo repercussus, celeritatẽ impetus eadem semper ęquabilitate cõseruat. Itaq; toto alueí tractu undis uniformiter turbidatis, spumeus ubiq; candor exuberat. At ubi scopulorũ angustijs euolutus laxius stagnando diffunditur, ex obiecta rupe insulam fingit. Præruptũ hincinde iugum eminet uarijs arborũ generibus frequens, quarũ obiectus amnem eminus peruideri nõ sinat. Præterea Biornoni inusitatę ferocitatis canis extabat, horrendæ quidem acerbitatis bellua, atq; humano conuictui formidolosa, quę sæpius bissenos sola uiros oppresserit. Sed quoniã tradita magis q̃ cognita referũtur, fidem arbiter penset. Hæc siquidem, ut accepi, deliciarũ quondã loco habita, Offoti gigantis inter pascua tuebatur armentũ. At iuuenes latrocinio uiciniam incessere soliti, magnas sæpe strages ædebãt: populari penates, armẽta sternere, diripere omnia, ingentem agere prædam, spoliatas rebus ædes exurere, mares passim cum fœminis obtruncare, probitatis loco curatũ est. Quorũ improuidã Fridleuus irruptionem excipiẽs, omnes ad monimentũ refugos egit, occupato eximiarũ uiriũ equo quẽ præceps metu sessor maturandæ fugæ gratia citra amnem relictũ, pontẽ secũ traijcere nõ audebat. Deinde si quis fratrũ illorũ quempiã interemisset, interfecti corpus auro se repensurũ edixit. Qua spe quidã regiorũ pugilũ incitati, nec tam auaritiæ, q̃ uirtutis ardore correpti, conuento tacite Fridleuo operã se facinori daturos promittunt, salutẽ admodũ deuouentes, ni trunca prædonũ capita retulissent. Quorũ Fridleuus uirtute & promissione laudata, arbitris expectare iussis, solo cõtentus comite, noctu fluuiũ petit. Ne enim alienis q̃ proprijs uiribus instructior uideretur, auxiliũ uirtute præcurrere statuit. Post hæc comitem crebro contusum silice exanimauit, iniecitq; exangue undis corpus, cui etiã detractum sibi cultum applicuit, eiusdem exuuias mutuatus, ut intuito cadauere, periclitationis regię species daretur. Iumentũ quoq; quod eum uexerat elicito deindustria cruo-

D re conspersit, eodem castra repetente, necis suæ fidem facturus. Deinde calcaribus subditis medijs equũ uorticibus adegit, eoq; superato amne delapsus, prætentum munimento uallum per subiectas aggeri scalas transcendere conabatur. At ubi superne euectus propugnacula manu cõplecti poterat, illato tacite pede, ædem quã comessabundi prædones insederant, ignaris uigilibus leui suspensoq; uestigio petit, cuius conclaue nactus sub imminẽte foribus testudine cõsistebat. Iuuenes siquidẽ a munimenti firmitate profecta securitas ad crapulã prouocabat, arbitrantes incitatissimi lapsus fluuiũ inaccessum fecisse præsidiũ, qui nec nando traijci, nec ratibus superari posse uideretur. Neq; enim ulla amnis pars peruiam uadi copiã dabat. Tum Biorno conuiuali hilaritate suffusus, egressam undis belluam per quietem sibi conspectã affirmat, quę tristes ore flammas egerens, continenti cuncta incendio daret. Quamobrẽ indagandã insulæ latebrã esse, adeò nec locorum habitui confidendũ, ut nimia securitatis pręsumptione extrema incautis pernicies afferatur. Nihil enim ita situ munitũ esse, cui si humana desit opera, simplex naturę tutela sufficiat. Prętera summopere cauendũ, ne somni sui denunciationem tristior cladis euentus excipiat. Igitur omnes munimẽtis egressi, totiusq; insulæ ambitũ curiosius speculati, reperto caballo, Fridleuũ fluuialibus aquis obrutũ cõiectabant. Equum uero præcipitato sessore tranasse rati, perinde ac regiæ mortis nunciũ portis gratulãter excipiũt. At Biorno nocturnarũ adhuc imaginũ memoria territus, excubijs utendũ hortaẽ, quod periculi suspicionẽ nondũ tutò depositurí uiderẽẽ. Ipse deinde capiẽdę quietis gratia cubiculũ petit, uisionẽ mente altius repositam habẽs. Inter hæc equus quẽ Fridleuus ob uulgandã interitus sui fidem intercutis tantũ cruoris effusione resperserat, militũ eius castra maculosus irrupit. Qui ilico amnẽ petẽtes, repertũ serui cadauer, regiũ existimauere corpus, quod nitida ueste cultũ stridulus ripæ uortex adegerat, quorũ maxime errorem

Canis mire ferocitatis.

A rem conuerberati corporis turgor adiuuit, cũ lacerata contusaq; silicibus cutis, informes oris notas exangui pallore cõfunderet. Huius rei indignatiõe permoti pugiles, qui Fridleuo nuper delendorũ prędonũ curã spoponderãt, pręruptũ aquæ periculũ accedebant, ne promissionis gloriã timidiore uoti negligẽtia respergere uiderentur. Quorũ cæteri fiduciã imitati, pari cupidine fluuiũ petiũt, ni regem ulciscerẽtur extrema passuri. Quibus uisis Fridleuus, pontem cõtinenti cõmittere properauit, receptisq; pugilibus, prima uigiles irruptione prosternit. Residuos quoq; cõsequenter adortus, Biornone excepto, ferro cõsumpsit. Quẽ impensiori curatione è uulneribus recreatũ, sub sacræ obtestationis pignore collegã adciuit, operaq; eius uti, quàm exitio gloriari satius duxit. Indignum quoq; asserebat, tantæ fortitudinis florem prima pubertate decerptũ, intempestiua nimis clade cõsumi. Dani uero Fridleuũ aduentantem experti, cuius iampridẽ obitũ falso didicerant nuncio, missis qui eum accerserẽt, Hiarnonẽ regno cedere iubent, q̃d ipsum precario, ac perfunctorie gerere uideretur. Qui tanto honore defungi nõ passus, spiritum pro gloria erogare, quàm in obscurã uulgi sortem concedere præoptauit. Quamobrẽ ne regijs honoribus exutus pristinũ fortunæ habitũ recipere cogeretur, pręsentem armis tueri constituit. Itaq; diuidua regio prærruptis cõsternationis motibus agebatur. Alij siquidẽ ab Hiarnonis partibus stabãt, alij Fridleui titulis ob egregia Frothonis merita adstipulati sunt, hærebatq; uulgi discors suffragium, his præsentiũ habitum, illis præteritorum memoriã uenerantibus: præponderauit tamen Frothonianæ recordationis intuitus, eiusq; suauitas maiorem Fridleuo fauoris partem conciliauit. Plerıq; enim quibus altior sensus extabat, rusticę cõditionis hominem quanq; ad insperatũ rerum culmen præter generis ius solo fortunæ beneficio peruenisset, regno submouendum censebant, ne uerum honoris hæredem adulterinus possessor elideret. Fridleuus uero Danorum legatos redire iubet, Hiarnonem aut regnum deponere, aut acie secum confligere

B rogaturos. At Hiarno lucis auiditatem honori anteferre, salutemq; glorię dispendio quærere morte tristius ratus, dum bello Fridleuum excipit, in Iutiã obtritus aufugit, uictoręq; denuò reparata manu aggressus, haustis ferro socijs, fugã absq; comite habuit, quam insula, uocabulum ex eius nuncupatione sortita, testatur. Igitur humiliorem animo fortunã expertus, cum se gemina strage omnibus propemodum copijs exutũ uideret, traiecto in dolum studio, obscurato oris habitu Fridleuum accedit, ipsum quæsitis per familiaritatem insidijs necaturus. A quo susceptus, aliquandiu seruitij simulatione propositũ occultabat. Siquidẽ decoquendi salis opificem professus, inter sordidioris ministerij famulos ignobilia exequebatur officia. Cibi quoq; capiendi tẽpore discubitu ultimus existere solebat. Præterea balneis abstinebat, ne nudato corpore crebris uulnerũ uestigijs proderet. Quo rex absoluendæ suspicionis gratia lauari cõpulso, ut hostem ex cicatricibus cognouit, age, inquit, improbissime latro, qualiter in me cõsulturus fores, si inter ficiendi tui cupidũ liquidò cõperisses? Ad hęc stupefactus Hiarno, ex prouocatione te, ait, deprehensum aggrederer, quo maiore demendę criminatiõis copia potireris. Quem mox Fridleuus sententię suæ exemplo, prouocatũ oppressit, tumulo cadauer obruens interfecti uocabulũ referente. Qui postmodum à suis propagandæ sobolis gratia, cõiugio sibi consulere monitus, cœlibẽ præstare uitã, paterno cõtendebat exemplo, quod Frothoni cõiugis petulantia, graue probrum affixerit. Ad ultimũ perseuerantissimis omniũ precibus uictus, per legatos aggressus est Noruagiæ regis Amundi filiam postulare. Quorum unus Froco nomine fluctibus inter nauigandũ absumptus, inusitatum moriens prodigiũ dedit. Quippe ubi illum confluus undarũ æstus implicuit, sanguis medio enatus gurgite, ita totam ponti faciem peregrino quodã rubore perfudit, ut spumeũ paulo ante pela

C gus procellisq; albidum, mox punicies fluctibus intumescens, alienũ à natura sua colorem induere uideretur. Amundus uero regiæ petitionis inexorabiliter uota frustratus, legatis indecentius habitis tyrannidẽ Frothonis olim Noruagiæ grauius imminentẽ causam spernendæ legationis asseruit. Frogertha uero (filia hæc Amundi erat) non modo Fridleui genus intuita, sed etiam factorum claritudinẽ uenerata, cõuicio patrem insequi cœpit, quod generum habere spreuisset, cuius consummata nobilitas nec uirtute deficeret, nec sanguine claudicaret. Adiecit quoq; prodigialem illam maris faciem, undis repente in sanguinem uersis, quid aliud quàm Noruagicæ cladis interpretem, Danicæ uero uictoriæ liquidum extitisse portentum? Quam cum Fridleuus iteratæ legationis officio postularet, perseuerantia repulsam uincere cupiens, indignatus Amundus, rem à se semel negatam pertinacius flagitari, raptis ad necem legatis improbi petitoris studio crudelius obuiandum curauit. Cuius iniuriæ Fridleuus famam expertus, Haldano ac Biornone adcitis, Noruagiam nauigatione complectitur. Contrà Amundus patrio instructus præsidio, obuiam exerit classem. Frocasund appellãt sinum in quem classis utraq; coierat, ubi Fridleuus noctu speculãdi gratia castris egressus, cum inusitatum quendam ictũ aëris sonũ cõminus percepisset, fixo gradu suspiciens trium olorum superne clangentium hoc aure carmen excepit:

Dum mare uerrit Hythin, rabidosq; interfecat æstus,
Auro uerna bibit, & lactea pocla ligurit.
Optima conditio serui cui rege creatus
Obsequitur, temere mutatis sortibus hæres.

Deniq; post ipsas alituum uoces lapsum ab alto cingulum literas carminis in-
D terpretes præferebat. Regis quippe Thialamarchiæ filiũ pueriliter obludentem, gigas Hythin nomine usitatũ mortaliũ habitũ mutuatus abduxerat, eoq; usus remige cymba in proximũ littus traiecta, Fridleuũ tunc forte speculationis officio fungentem, nauigio præteribat. Quem rex captiui adolescentis opera uti nõ passus, præda raptorem exuere gestiebat. Aduersum quem adolescens primũ acriori inuectionis genere utendum esse præmonuit, facilius oppugnandum promittens, dum ante cynico fuisset carmine lacessitus. Tunc Fridleuus sic orsus:

Cum sis gigas tricorpor inuictissimus,
Tuoq; cœlum penè exæques uertice,
Cur hoc ridendus ensis fœmen obligat?
Latusq; grande curta cingit framea?
Quid forte munis pectus ense debili,
Habitusq; corporalis instar negligis,
Sicæ breuis paruo fretus gestamine?
Iamiam tuum frustrabor audax impetum
Ferro retuso molientem prælia
Meticulosa cum sis ipse bellua,
Molesq; digno destituta robore
Vmbræ fugacis more præceps tolleris,
Spectabili claroq; nactus corpore
Imbelle pectus & pauore lubricum
Membrisq; summe diffidentem spiritum,
Ex hoc tuæ compago nutat fabricæ,
Cum forma felix strage mentis claudicet
Suisq; sit natura discor partibus,
Te laudis ex hoc munus omne deferet,
Nec fortium clarus loco censeberis,

Obscura

A Obscura computandus inter agmina.

Quo dicto gigantē pede manuq; curtatū liberato captiuo coēgit in fugā. Cuius cōsequēter promōtoriū petens, egestā antro pecuniā asportauit. Quibus spolijs ouās, ereptiq; adolescētis in traijciēdo mari nauigatiōe usus, hoc alacri carmē (uoce subtexuit.

Sanguine suffusos enses ferrumq; cruore
Puniceum rapidi uersauimus in nece monstri
Dum te Noruagicæ cladis moderator Amunde
Excipit alta quies, quem cum sine lumine mentis
Nox ignara premat, uirtus dilapsa fefellit.
At nos defunctum membris, opibusq; gigantem,
Contudimus, uastiq; chaos penetrauimus antri.
Illic congestum raptu, uiolauimus aurum,
Et iam fluctiuagum tunsis euerrimus æquor,
Confertamq; ratem spolijs ad littus ouantes
Remigio reduces agimus, percurrimus undas
Permensore maris carabo, sulcemus alacres
Hoc pelagus, ne nos hosti lux obuia prodat.
Ergo leues, totoq; manus conamine nisi
Rimemur mare, castra prius, classemq; petentes
Quàm roseum liquidis titan caput exerat undis:
Vt cum rem rumor uulgauerit atque Frogertha
Nouerit egregio partam conamine prædam,
Blandior in nostrum moueat præcordia uotum.

Die postera Fridleuo aduersus Amundū magno copiarū concursu cruentū incidit bellum, quod partim terrestri, partim maritimo certamine gerebaẗ. Nam B & in campis acie explicabanẗ, et classi nihilominus bellator incesserat. Cumq; res plurimo sanguinis impendio gereretur, Biorno demum inclinata suorum acie solutum nexibus molossum concitauit in hostem, quā ferro obtinere non poterat, canino morsu uictoriam adepturus. Quæ res aduersarijs probrosam peperit stragem, cum fortium phalanx mordicus lacessita profugeret: quorū fuga tristior an turpior fuerit, nescias: erubescendus siquidem Normanorū exercitus erat, quem hostis opem à bellua mutuatus obtriuit, nec fraudi Fridleuo fuit, labentem militū uirtutē canino reparare præsidio. Occidit hoc bello Amundus, cuius assecla Auo cognomento sagittarius, Fridleuū ad secum dimicandū hortatus, à Biornone equestris ordinis uiro regem cum plebeio cōgredi prohibente lacessitur. Cumq; Biorno sinuato arcu neruo sagittā aptaret, subitò emissum ab Auone spiculū cordis summa transfixit, cuius altera mox sagitta comes medijs digitorū cōclusis impacta successit. His tertia superueniens, in applicatā neruo sagittam incidit. Auo quippe promptissima sagittandi opera eminus utens, deindustria gestamen tantum hostis offenderat, ut idem in ipsum sibi licere demonstrans, pugilem à proposito reuocaret. Biorno uero nihil ob hoc animi minuens, spreto corporis periculo constanti mente & uultu discrimen inijt, ita ut nec Auonis quicq; ingenio deferre, neq; ex consueta aliquid fortitudine deponere uidereẗ. Itaq; nulla ex parte proposito deturbatus, intrepidus duello se credidit. Quo cū uterq; saucius excessisset, aliud item apud Addarnes mutua laudis æmulatione gesserunt. Interfecto Amundo, Fridleuus acerrimo hoste liberatus, summūq; & securū ocium nactus, ferocissimū ingeniū suum uoluptati cedere coēgit, traiectoq; in uenerem studio, classem instaurat, negatas olim nuptias petiturus. Deniq; nauigationē ingressus quū defecta uentis classe, uicos alimenta petiturus irrumperet, à Grubbo quodā hospitaliter habitus, tandemq; filiæ eius cōnubio potitus, Olauum uocabulo si-

C lium procreauit. Interiecto quoque tempore Frogertham adeptus, dum patriam parum prospera nauigatione repeteret, ignotæ insulæ littoribus appulsus, thesaurum humi conclusum effodere, custodemque eius draconem uitandi ueneni gratia bouino tergore tectus appetere cuiusdam per quietem conspecti monitum perdocetur, intentumque scuto corium uenenatis dentium morsibus obiectare præcipitur. Igitur experiendæ uisionis causa anguem undis emergentem adortus, diu in squameum latus irrita tela coniecit: quippe spiculorum impulsum crustata corporis durities frustrabatur. Ipse uero coluber crebras admodum spiras agitans, orbiculato caudæ flexu tactas obiter arbores stirpitus euertebat. Cæterum crebro corporis tractu cauata ad solidum humo præruptum hinc inde latus effecerat, ut quibusdam in locis aduersos colles media ualle sequestrari conspicimus. Igitur Fridleuus inuicta belluæ suprema considerans, ima gladio tentat, perfossaque inguinis parte saniem palpitantis elicuit. Qua extincta, pecuniam Hypogæo erutam nauigijs deportandam curauit. Euoluto anno, Biornonem atque Auonem sæpius ex prouocatione congressos, maxima cura in gratiam reduxit, amicitijsque odia mutare compulit, quibus etiam filium Olauum tres annos natum nutricandum concessit. Pellicem uero Lurithã, eandemque Olaui matrem recepto in commilitium Auoni matrimonio copulauit, æquiori animo repudium laturam existimans, si tanto pugile maritata, pro regio strenuum sortiretur amplexum. Mos erat antiquis super futuris liberorum euentibus Parcarum oracula consultare. Quo ritu Fridleuus Olaui filij fortunam exploraturus, nuncupatis solenniter uotis, deorum ædes precabundus accedit, ubi introspecto sacello ternas sedes totidem nymphis occupari cognoscit. Quarum prima indulgentioris animi liberalem puero formam, uberemque humani fauoris copiam erogabat. Eidem secunda beneficij loco liberalitatis excellentiam condonauit. Tertia uero

Parcarum oracula super futuris liberorum euenti bus olim consulta.

D proteruioris ingenij inuidentiorisque studij fœmina, sororum indulgentiorem aspernata consensum, ideoque earum donis officere cupiens, futuris pueri moribus parsimoniæ crimen affixit. Ita aliarum beneficijs tristioris fortunæ ueneno corruptis, accidit, ut Olauo pro gemina munerum ratione permixta liberalitati parcitas tribueret cognomentum. Quo euenit, ut prioris indulgentię suauitatem inserta beneficio nota confunderet. Cumque regressus Noruagia Fridleuus iter per Suetiam haberet, ultro legati partibus assumptis cœlibi adhuc Haldano Hythini filiam, quam monstro quondam exemerat, impetrauit. Interea coniunx eius Frogertha Frothonem enixa est, ab eximia mutuantem largitate cognomen. Itaque Frotho ob auitæ felicitatis memoriam quam suo nomine referebat, ab incunabulis, primisque infantiæ rudimentis adeò cunctis charus euasit, ut ne humi quidem incedere, aut consistere toleratus, sinu iugiter atque osculis foueretur. Ita non uni modo pædagogo addictus, sed quasi communis omnium alumnus extabat. Defuncto uero patre cum duodecimum ætatis annum ageret, Saxonię regulos Suertingum, & Haneuum imperium detrectantes, ac palam rebellare connisos, acie superauit, deuictisque gentibus seruitutis nomine pendendi pro capite nummi mulctam inflixit. Adeò nanque liberalis extitit, ut recenti largitatis consuetudine prisca militiæ stipendia duplicaret: neque enim se tyrannorum more communibus uitiorum illecebris obijciebat, sed quicquid honestati proximum peruidebat, ardenter appetere, opes in propatulo habere, cæteros largiendo præcurrere, omnes humanitatis officijs anteuenire, & quod difficilimum est, uirtute inuidiam uincere contendebat. Cuius rei gratia breui tantam apud omnes claritatem contraxit, ut adolescentulus non modo fama maiorum titulos exæquaret, sed etiam uetustissima regum monimenta transcenderet. Iisdem temporibus Starcatherus quidam Storuerki filius periclitatis naufragio socijs, solus ui aut fortuna delapsus, ob incredibilem corporis animique præstantiam hospes à Frothone colligitur. Cuius cum aliquandiu contubernalem egisset, in dies

Starcatheri pugilis celeberrimi origo.

A dies cultius,ac decentius habitus,tandē ſpecioſo donatus nauigio,maritimas ex-
cubias procurando piraticū munus agitare præcipiť.Siquidē excellentius huma
no habitu corpus à natura ſortitus, ita id animi magnitudine æquabat, ut nulli
mortaliū uirtute cedere putaretur. Cuius tam late patens claritas fuit, ut adhuc
quoq; celeberrima factorū eius,ac nominis opinio perſeueret. Neq; enim ſolum
apud noſtros egregijs operū titulis choruſcabat,uerumetiam apud omnes Sueo
num Saxonumq; prouincias ſpecioſiſſima ſibi monumēta pepererat. hunc in ea
regione quæ Suetiā ab oriente cōplectitur,quamq; nunc Eſtonū aliarumq; gen-
tium numeroſa barbaries latis ſedibus tenet,originem duxiſſe memoriæ proditū
conſtat. Fabuloſa autem & uulgaris opinio quędam ſuper ipſius ortu rationi in-
cōſentanea, atq; à ueri fide penitus aliena cōfinxit. Tradunt enim quidam quod
à gigantibus æditus, monſtruoſi generis habitum inuſitata manuū numeroſitate
prodiderit,aſſerūtq; Thor deū quatuor ex his effluentis naturæ uitio procreatas,
eliſis neruorū cōpagibus auulſiſſe, atq; ab integritate corporis prodigiales digi-
torū eruiſſe cōplexus,ita ut duabus tantū relictis, corpus quod antè in giganteæ
granditatis ſtatū effluxerat,eiusq; formā informi membrorū multitudine repræ-
ſentabat, poſtmodū meliore caſtigatū ſimulacro breuitatis humanæ modulo cape
retur.Olim eñ quidā magicæ artis imbuti,Thor uidelicet & Othinus,alijq; com
plures miranda præſtigiorū machinatione callentes,obtentis ſimpliciū animis,di
uinitatis ſibi faſtigiū arrogare cœperūt.Quippe Noruagiā,Suetiā, ac Daniam ua
niſſimæ credulitatis laqueis circūuentas,ad cultus ſibi pendendi ſtudiū concitan-
tes,præcipuo ludificationis ſuæ contagio reſperſerunt. Adeò nanq; fallaciæ eorū
effectus percrebuit,ut in ipſis cæteri quandā numinū potentiā uenerantes,eosq;
deos,uel deorū cōplices autumātes, ueneficiorū autoribus ſolennia uota depen

Thor & Othinus præſtigiatores mire callidi pro dijs uenerantur.

B derent,& errori ſacrilego reſpectū ſacris debitū exhiberent.Quo euenit ut legiti
ma feriarū ſeries apud nos eorundē nominibus cenſeať,cum ipſis Latinorū uete
res,ſiue à deorū ſuorū uocabulis,ſiue à ſepteno planetarū numero nuncupationē
ſingulatim adaptaſſe noſcanť.Eos tamen qui à noſtris colebanť nō eſſe, quos Ro
manorū uetuſtiſſimi Iouem Mercuriūq; dixere, uel quibus Græcia, Latiūq; ple-
num ſuperſtitioſis obſequiū exoluerunt, ex ipſa liquidò feriarū appellatione col
ligitur.Ea eñ quæ apud noſtros Thor,uel Othini dies diciť, apud illos Iouis, uel
Mercurij feria nuncupať.Si ergo Thor Iouē,Othinū,Mercuriū, iuxta deſignatę
interpretationis diſtinctionē accepimus,manente noſtrorū aſſertione,Iouē Mer
curij filiū extitiſſe conuinciť,apud quos Thor Othino genitus, uulgari ſententia
perhibeť.Cū ergo Latini cōtrario opinionis tenore Mercuriū Ioue æditū aſſeue
rent,reſtat ut cōſtante eorū affirmatione,Thor aliū q̃ Iouē,Othinū quoq; Mercu
rio ſentiamus extitiſſe diuerſū.Sunt qui dicant deos quos noſtri coluere,cū ijs q̃s
Græcia uel Latiū celebrabat,ſolū participaſſe uocabulū,ſed iſtos tanq̃ maieſtate
ſuppares ab illis cultū cū nomine mutuatos fuiſſe.Et hęc ſuper Danicæ uetuſtatis
numinibus diſſeruiſſe ſufficiat. Quæ ideo pauliſper à me in cōmune deducta ſūt,
ut legētibus liquidū fiat, quibus patria noſtra ritibus pagana ſuperſtitione parue
rit.Nunc propoſiti diuerticulū repetā. Tradunt ueteres Starcatherū,cuius ſupra
memini in Vuicari Noruagienſiū regis iugulo,deorū fauori facinorū ſuorū prin
cipia dedicaſſe,cuius rei tenor tali quorundā aſſertiōe contexiť. Volens quondā
Othinus Vuicarū funeſto interire ſupplicio,cū id aperte exeq nollet,Starcatherū
inuſitata prius grāditate cōſpicuū,nō ſolū animi fortitudine,ſed etiā condendorū
carminū peritia illuſtrauit,quo promptiore eius opera ad peragendū regis exitiū
uteretť.Hanc quippe eū dignationi ſuæ gratiā relaturū ſperabat. Quē etiā ob hoc
ternis ætatis humanæ curriculis donauit, ut in his totidem execrabiliū operū au-
tor euaderet.Adeò illi conſequente flagitio uitæ tempora proroganda cōſtitule-

C Qui mox Vuicarũ adiens, inq; eius aliquandiu contubernio diuersatus, insidias obsequio texit. Tandem piraticum cum eo opus ingreditur. Cumq; quodam in loco diutina tempestatũ sæuitia uexaretur, ita uentis nauigationẽ frustrantibus, ut maiorem anni partem quieti tribuerent, deos humano sanguine propitiandos duxerunt. Itaq; coiectis in urnam sortibus, regiæ necis uictimã deposci contigit. Tunc Starcatherus facto ex uiminibus laqueo regem implicuit, pœnæ speciem duntaxat exiguo temporis momento daturũ. Sed nodi rigor suum ius exequẽs, supremũ pendentis halitum rapuit. Cui Starcatherus adhuc palpitanti ferro spiritus reliquias euulsit. Cumq; remediũ afferre deberet, perfidiã detexit: neq; enim illa mihi recensenda uidetur opinio, quæ uiminum mollitiem subitis solidatam cõplexibus ferrei morem laquei peregisse cõmemorat. Deinde capto Vuicari nauigio, Bemonũ quendam cunctis Daniæ piratis uirtute præstantẽ, maritimũ prædonem gesturus accedit. Bemoni nanq; collega Fraccus nomine piratici laboris tædio nuper se eius societati interposita pecuniæ pactione subduxerat. Tantã autem Starcatherus, ac Bemonus, seruandæ sobrietatis curam habebant, ut nunq; ebriosa sibi potione indulsisse dicantur, ne præcipuũ fortitudinis uinculũ cõtinentia, luxuriæ uiribus eliderẽt. Cum ergo profligatis late prouincijs ardore quoq; tyrannico Ruſciam inuasissent, incolæ parum mœnibus armis'ue confisi, probibendis hostium incessibus inusitati acuminis clauos obijcere cœperunt, ut quorũ reprimere nequirent impetũ, morarenẽ excursum, taciteq; plantas humus elideret, quibus palàm acies resistere trepidasset. Sed ne id quidẽ impedimenti genus arcendis hostibus efficax fuit. Neq; enim Danis ad eludendã Rutenorũ operam calliditas defuit, cõtinuò nanq; lignea pedibus tegmina submittentes, subiectos plantis aculeos innocuis pressere uestigijs. Est autem ferrum hoc quatuor dispertitum stilis, ijsdemq; taliter cõstitutis, ut in quancũq; illud partẽ casu se eijciat, trium

D incunctanter pedũ æqualitate subsistat. Tum saltus inuios ac nemorũ densissima quæq; penetrantes, Ruthenorũ principem Floccum montanis quibus crebrerat latebris eiecere. Quo in loco tanto prædæ potiti sunt, ut ne unus quidẽ extaret, qui nõ auro argentoq; onustus classem repeteret. Mortuo autem Bemono Starcatherus ab athletis Biarmensibus ob uirtutẽ adcitus, cum plurima apud eos memoratu digna ędidisset facinora, Sueonum fines ingreditur, ubi cum filijs Fro septennio feriatus, ab his tandem ad Haconem Daniæ tyrannũ se contulit, quod apud Vpsalam sacrificiorũ tempore cõstitutus, effœminatos corporũ motus, scænicosq; mimorũ plausus ac mollia nolarũ crepitacula fastidiret. Vnde patet q̃ remotum à lasciuia animũ habuerit, qui ne eius quidẽ spectator esse sustinuit. Adeò uirtus luxui resistit. Itaq; cum Hacone classem in Hyberniã extulit, ne uel ultima rerum humanarũ imperia Danicis armis intacta consisterent. Ea tempestate rex insulæ Hugletus extabat, qui cum frequens opibus ærariũ haberet, adeò tamen auaritiæ obnoxius extitit, ut datis aliquando calceis, quos studiosi manus cõmendasset opificis, ligamenta detraheret, submotisq; loco suo corigijs, donũ ad iniuriam transferret. Cuius rei deformitate tantũ muneri criminis afferebat, ut odiũ pro gratia percipere uiderẽ. Itaq; neminem ex honestis liberalitate prosequi solitus, circa mimos ac ioculatores munificẽtię studijs uti cõsueuit. Oportebat nanq; ut turpis turpibus cõmercia familiaritatis impenderet, & uitiorũ tabo obsitus, culpæ socios blandimentorũ lenocinio demulceret. Fuere tamen ei spectatæ uirtutis proceres, Gegathus & Suibdauus, qui inter effœminatorum consortia ueluti gemmæ stercoribus insitæ, conspicuo militariũ operũ fulgore pollebãt. Itaq; soli regiarũ opum defensores extabant. Igiẽ prælio inter Hugletũ & Haconẽ cœpto, mimorũ greges quibus instabilitatem corporũ leuitas peperit, animorũ trepidis aciem soluere decursibus, tantaq; regis beneficia sola fugæ deformitate pensarũt.

Tunc

A Tunc Gegathus & Suibdauus ſoli tot hoſtium millibus obiecti, incredibili bellũ uirtute geſſerunt, ut non duorum modo militũ, ſed uniuerſi agminis partes agere uiderent. Sed & Gegathus Haconem ſibi pertinacius imminentem tanto pectoris uulnere affecit, ut iocinoris ſuprema detergeret. Illic Starcatherus dum ferro Gegathum petit, acerbiſſimũ capite uulnus excepit, unde poſtmodũ in quodam carmine, non aliàs triſtiorem ſibi plagam incidiſſe perhibuit, quod licet diſciſſi capitis partes exteriore pellis ambitu necterentur, latens tamen in uulnere liuor, clauſum putredinis contagium occultabat. Victo occiſoq́ Hugleto, ſed & Hybernienſibus in fugam actis, Starcatherus quoſcunq; ex hiſtrionibus captioni caſus obtulit, cędendos curauit, ſatius ratus in ſcurrarum agmen cuticulæ damno ridiculum dictare ſupplicium, quàm pœna capitis funeſtũ impetrare diſcrimen. Ita iocularis miniſterij, ſordidæq́ conditionis cateruã probroſo animaduerſionis genere inſecutus, obſcœno uerberum ludibrio mulctare cõtentus extitit. Tum Dani apud urbem Duſflinam regias opes ærario egeſtas publico raptu cõuelli iuſſerunt. Tantæ ſiquidem magnitudinis pecunia reperta fuerat, ut minor partitionis cura cunctis exiſteret. Poſt hæc Starcatherus ad inhibendã orientalium defectionem unà cum Vuino Sclauorũ principe delegatur. Qui ſimul aduerſum Curetum, Semborũ, Sangalorũ, omniumq́ poſtremo orientaliũ exercitus, præliati, claras late uictorias ædidere. Eximiæ opiniõis gladiator nomine Vuiſinnus, apud Ruſciã rupem, quę Anaſial dicitur ſede & manſione cõplexus, uicinas longinquasq́ prouincias omni iniuriæ genere uexauit. Hic omnẽ telorũ aciem ad hebetudinis habitum ſolo cõſpectu redigere ſolebat. Quamobrẽ tantam uiribus eius audaciam peperit excluſus uulnerum metus, ut etiam illuſtriũ uirorum cõiuges maritis ſpectantibus raptas, ad ſtuprũ pertraheret. Cuius ſceleris Starcatherus rumore excitus, tollendi autoris gratia Ruſciam petit. Qui quoniam nihil
B expugnatu difficile habuit, petitũ ex prouocatione Vuiſinnũ etiam artis ſuæ beneficio ſpoliatum oppreſſit. Ferrũ quippe ne præſtigiatori conſpicuũ foret, tenui admodum pelle cõtexit, neq; Vuiſinno aut præſtigij uirtus, aut uirium magnitudo, quo minus Starcathero cederet, auxilio fuit. Deinde apud Byzantiũ inuictæ opinionis gigantẽ, Tannã nomine, corporis uiribus fretus colluctando deuicit, ignotasq́ terrarum partes proſcripti titulo petere coëgit. Igitur cum nulla fortunæ ſæuitia uires eius uictoria fraudare potuiſſet, Poloniæ partes aggreſſus, athletam quem noſtri Vuaſce, Teutones uero diuerſo literarũ ſchemate Vuilzce nominant, duelli certamine ſuperauit. Interea Saxones defectionẽ moliri, idq; maxime in animo habere cœperũt, qualiter inuictum bello Frothonem præter publici conflictus morem opprimerent. Quod optime duello gerendũ rati, mittunt qui regem ex prouocatione laceſſerent, ſciẽtes eum diſcrimẽ omne prompta ſemper mente cõplecti, animiq́ eius magnitudinẽ nulli prorſus exhortationi ceſſuram. Quem tunc temporis maxime adoriendũ putabant, cum Starcatherũ cuius pleriſq; formidoloſa uirtus extabat, negocioſum abeſſe cognoſcerent. Cunctante uero Frothone, ſeq́ cum amicis ſuper dando reſponſo collocuturũ dicente, superuenit Starcatherus piratica iam regreſſus, qui ex hoc maxime prouocationis habitum reprehendit, quod diceret regibus non niſi in compares arma congruere, eademq́ aduerſum populares capienda non eſſe: per ſe uero tanquam obſcuriore loco natum, pugnam rectius adminiſtrandam exiſtere. Igitur Saxones Hamã qui apud eos gymnicis palmis clariſſimus habebatur, multis aggreſſi pollicitationibus ſi duello operam commodaret, molem corporis eius auro ſe repenſuros eſſe promitunt, illectumq́ pecunia pugilem ad campum conflictui deputatum militaris pompæ tripudio proſequuntur: hinc Dani Starcatherum regis ſui partes exequuturũ ad certaminis locum militiæ inſignibus ornati perducunt.

C Quem Hama ætate marcidum iuuentę fiducia despicatus, defunctum uiribus se=
nem lucta quàm armis excipere præoptauit. Eundem adortus terræ nutabundū
adegerat, ni fortuna quæ uinci uetulum nō sinebat, iniuriæ restitisset. Ita enim im
pellentis Hamæ pugno obrutus memoratur, ut genibus nixus humum mento
contingeret. Quam corporis nutationē egregia ultione pensauit. Nam ubi resu=
scitato poplite manū expedire, ferrumq; distringere licuit, mediū Hamæ corpus
dissecuit. Complures agri sexagenaq; mancipia uictoriæ præmiū extitere. In Sa=
xones uero post Hamæ cædem adeò Danorum insoleuit imperiū, ut pro cubita=
lium membrorū quolibet indicem seruitutis stipem quotannis pendere cogeren
tur. Quod ægre ferens Hanef, bellum demendæ pensionis cupidine cum animo
uolutabat. Cumq; pertinax amor patriæ mentem in dies oppressorū miseratione
perfunderet, spiritum pro libertate ciuium erogare cupiens, rebellionis studium
patefecit. Quem Frotho traiectis per Albiam copijs, apud uicum Hanofra taliter
ab eo nuncupatū occidit. Suertingus uero quanq; nō minus ciuium afflictatione
moueretur, dissimulato patrię malo, peruicaciori q̄ Hanef ingenio libertatis pro
positum agitabat. Quod quidem studiū dubitari solet uirtuti an uitio propius fue
rit. Ego uero planè id sceleris arguo, quod insidiosa defectionis cupiditas ædidit.
Nam etsi patriæ libertatē quærere perutile uidebatur, ad hanc tamen dolo ac pro=
ditione cōtendere nō licebat. Cum ergo Suertingi facinus planè ab honesto de=
sciuerit, ne utile id quidē extitisse constabit. Nam speciosius est aperte quem uelis
incessere, odiumq; in propatulo exercere, quàm adulterina familiaritate uerā no
cendi cupidinē obscurare. Sed quicquid scelere parit, gloria uacuū est, breuesq;
& occiduos fructus habet. Nam sicut lubricus animus est, qui fallendi superciliū
clandestinis artibus tegit, ita quicquid dolo affine est, fluxum ac fragile esse cōue=
nit. Plerunq; enim crimen in autorem recidere cognitum est: quod & Suertingo
D euenisse, fama cōpertum habetur. Qui cum cōuiuij simulatione exceptū regem
incendio consumere statuisset, ab eodem occupatus, tametsi ipsum mutuò pere=
misset, occiditur. Quo euenit, ut alterius scelus amborum interitus foret. Itaq; etsi
dolus in hostem efficax fuerit, autorem tamen impunitatis pręsidio non donauit.

Frothoni filius Ingellus succedit, cuius transuersus ab honesto animus, relictis
maiorum exemplis, totum se petulantissimi luxus illecebris mancipauit. Igitur à
bono rectoq; discolor, uitiaq; pro uirtute cōplexus, discissis cōtinentię neruis, in=
termissisq; regiæ maiestatis officijs, sordidum luxuriæ mancipiū euasit. Sanè quic
quid cōpositis moribus obuiū, aut inconcinnū erat, excoluit, paterna auitaq; de=
cora fœdissimarū libidinum assuetudine polluebat, clarissimos maiorum titulos
improbissimis obscurabat operibus. Adeò nanq; libidini uentris obnoxius erat,
ut nec patris ultorem agere, nec hostium iniurias propulsare gestiret, nihilq; dum
gulæ pareret, modeste ac cōtinenter habendum putaret. Egregium stemma ocio
inertiaq; corrupit, fluxamq; ac uoluptariā uitam degens, degenerē spiritum, atq;
à parentum uestigijs obliquo longe calle distortum, in obscœnissimas fœditatum
uoragines præcipitare gaudebat: fartores, lixas, frixoria, gulæ multiplices offici
nas, uariosq; torrendæ aut condiendæ dapis artifices legere, claritatis loco duce=
bat. Arma uero, militiam, bella, nec ipse quidem usu discere, nec alios exercitio ce
lebrare sustinuit. Ita abiecto uirili studio, fœmineū æmulatus est, quem in omnē
culinæ nidorem irrestrictus palati pruritus accenderat. Semper crapulā proflans
cunctisq; sobrietatis partibus exutus, indigestam uentris saniem fœtido oris an=
helitu ructabatur. Nec minus luxuria fœdus quàm Frotho militia clarus extabat.
Adeò delicijs nimium intempestiua gulæ corruptela mollierat. Cuius intempe
rantiæ fastidio Starcatherus ad deserendam Ingelli familiaritatē adductus, petito
Sueonum regis Haldani contubernio, ocio negocium prætulit. Adeò ne nimiæ

quidem

A quidem luxuriæ assensor esse sustinuit. Filij uero Suertingi ueriti, ne Ingello pœnas paterni facinoris darent, sororem ei in matrimoniũ contulerunt, ultionem beneficio præcursuri. Ex qua filios susceptos Frothonem, Fridleuũ, Ingellum, atq; Olauũ, quem quidem ipsius sorore æditum asseueranter iniquitas perhibet. Cuius sororem Helgam, quidam auri opifex obscuræ stirpis blanditijs compositus, ac uarijs instructus munusculis, quibus muliebris maxime cupiditas capitur, in mutuas faces amatoria comitate pertraxerat. Quippe post obitum regis nõ existentibus qui paterna in prole merita colerent, custodiæ inops, tutoribusq; defecta fuerat. Quod cum Starchaterus ex assidua uiatorum relatione cognosceret, impunitum fabri luxum præterire non sustinens: quippe ut memorem beneficiorum cultorem, ita promptũ insolentiæ uindicem agere consueuerat, tam insustæ præsumptionis audaciam ultum ire depropꝰrat, orphanæ alumnæ uetusta Frothonis merita repensurus. Deniq; peragrata Suetia fabri penates ingressus, uicinũ limini locũ occupat, pilleolo ne proderetur obscurante. Quem faber non satis doctus uili interdum amiculo ualidas subesse manus, obiurgatũ æde ocyus excedere iubet, inter egentium gregem ultimis escarũ reliquijs potiturũ. At senex ab insolita sibi moderatione patientiã mutuatus, nihilominus ibidem acquiescere, paulatimq; petulantiam hospitis experiri studebat. Procursum nanq; furoris superior impetu ratio refrenabat. Tum faber aperta puellam procacitate aggressus, in eius forte sinum iactauerat corpus, capitis comam uirgineis manibus offerens depectendam. Exerto quoq; lumbari, operam eius demendis culicibus expetebat, extorsitq; ut splendidissimæ familiæ fœmina, pollentes amœnitate digitos sordidissimis femoralibus inserere nõ erubesceret: deinde credita uoluptatis licentia interiori ipsius togæ prurientes inserere palmas, instabilesq; manus pe

B ctori propius admouere sustinuit. At illa noti quondam senis intuitu curiosiore præsentiã capiens, concepto pudore, libidinosæ contrectationis petulantiã spreuit, manusq; repulit impudicas, quinetiã armis opus habendũ edocens, lasciuiori lusu desistendũ hortatur. Quo uiso Starcatherus, qui propter fores pileo caput obscurante cõsederat, iam tantum hauserat iræ, ut ulterius cohibendæ manus impatiens, deposito uelamine dextrã distringẽdo inijcere et ferro. Tum faber qui nil nisi lasciuũ nouerat improuiso fluctuans metu, ubi rem ad manus peruenisse cognouit, abiecta defensionis spe, in fuga unicũ necessitatis præsidium circũspexit. Itaq; tam foribus, quarũ hostis aditum tuebaꝰ, erumpere arduũ erat, q̃ intra penates percussorẽ operiri graue. Tandem obstrictus necessitate animus, finem cunctationi posuit, censuitq; certo atq; euidenti periculo appetibilius esse discrimen, cui uel modica salutis spes subesse poterat. Fugã quoq;, quanq; periculi affinitate prærarduam, tamen quia ministra opis salutisq; propior uidebaꝰ, appetijt, moram quæ tanq̃ expers subsidij malũ ineuitabilisq; iacturę capax uidebaꝰ abijciẽs. Sed dum limen occupat à præsidente foribus sene medias cæsus nates, lapso femineis uestigio concidit. Quippe percussor magnopere cauendũ duxerat, ne clarissimas manus turpissimi cinif lonis exitio cõmodaret, improbi amoris faces grauius ignominia q̃ morte mulctatas existimãs. Ita à quibusdã calamitosus extinctio punitior existimaꝰ. Quo effectũ est, ut puella parentũ officijs defecta, eruditissimam moribus fœminã ageret, inq; semetipsam quasi seduli tutoris officium exerceret. Cumq; Starcatherus circumspectã undiq; familiã, recenti hospitis iactura indolu isse cognosceret, ignominiã saucij inuectius exaggerandam curauit, insultãdoq; (sic cœpit;

Vnde stupet taciturna domus? quæ caũsa dolorem
Integrat, aut ubi nunc uxorius ille quiescit,
Nuper ob indignum ferro mulctatus amorem?
Nunquid adhuc fastum luxumq; reseruat inertem?

C Aut tenet inceptum, primaq; libidine feruet?
Extrahat alternis mecum sermonibus horam,
Hesternumq; odium uerbis componat amicis.
Lætior emergat facies, nec plangor in æde
Personet, aut mœstos sinat obtorpescere uultus.
Scire uolens quis uirgineo flagraret amore,
Dilectæq; mihi facibus premeretur alumnæ,
Pilleolum sumpsi, ne toto proderer ore.
Cum faber ille procax lasciuis gressibus intrat,
Hâc illacq; agitans instructo fœmina gestu
Nec minus ad uarios intendens lumina nutus,
Castorio cui tegmen erat chlamys obsita limbo,
Instratæ gemmis crepidæ, toga cultior auro,
Splendida nexuerant tortum redimicula crinem
Et uaricata uagum stringebat uitta capillum.
Hinc adoleuit iners animi tumor, ingeniumq;,
Diuitias genus esse putans, aut æra parentes,
Fortunamq; magis opibus q̃ sanguine pensans.
Hinc subijt fastus, habitumq; superbia traxit.
Nam miser ob cultum magni se credere cœpit,
Ingenuisq; parem cinislo, qui pellibus auras
Venatur, crebroq; ciet spiramina tractu,
Qui digitis cineres uerrit, qui sæpe reductis
Aëra folliculis captat, tenuiq; flabello
Spiramenta creat, torpentesq; excitat ignes.
D Inde puellare gremium petit, appositusq;
Virgo, inquit, mihi pecte comam, tactusq; salaces
Compressa pulices, & quo cutis uritur aufer.
Hinc residens auro sudantia brachia pandit
Puluino annixus tereti, cubitoq; reclinis
Ornatum iactare uolens, ceu bellua latrans,
Explicat obtortæ contracta uolumina caudæ.
Illa mei noscens compescere cœpit amantem,
Lasciuasq; fugare manus, meq; esse professa,
Parce precor digitis, inquit, stimulumq; coërcens
Contiguum ualuis uetulum placare memento.
In luctum recidet lusus. Starcherus adesse
Creditur, & lento quid agas disquirit ocello.
Cui faber, imbellem noli pallescere coruum
Pannosumq; senem, nunquam ualidissimus ille,
Quem metuis tam uulgato uilescere cultu
Sustinuit, gaudet nitido uir fortis amictu,
Et uestem pro mente petit. tunc tegmine dempto
Eripui ferrum, fabriq; pudenda fugacis
Persecui, patuere nates & ab osse resectæ
Viscera nudabant: surgo mox, atq; puellæ
Ora premens pugno, contusa nare cruorem
Elicio, tunc labra malis assueta cachinnis
Sanguine permixto lachrymis maduere, luitq;
Stultus amor quicquid blandis cõmisit ocellis.

Luserit

A Luſerit infelix,quæ cæca libidine fertur
More furentis equæ,ſepelitq; cupidine formam,
Gentibus externis precio uenire mereris,
Digna mola,ni te falſo probet inſimulatam
Elicitus mammis cruor,expugnetq; reatum
Vber inops lactis: at ego te criminis huius
Arbitror immunem,ſed noli ſuſpicionis
Ferre notas,aut te falſis permittere linguis,
Et male carpendam populo præſtare loquaci.
Rumor obeſt multis,nocuitq; infamia mendax.
Fallitur exiguo uulgaris opinio dicto.
Defer auis,uenerare patres, memor eſto parentū,
Et proauos metire tuos,ſtet gloria carni.
Quis furor inceſſit? quod te faber improbe fatum
Impulit ingenuam tentare cupidine ſtirpem?
Aut quis te uirgo claris digniſſima fulcris,
Egit in obſcuram uenerem? dic quo potes auſu
Os cinerem redolens roſeis guſtare labellis,
Vel fœdas carbone manus in pectore ferre?
Ac lateri ſociare tuo uerſantia prunas
Brachia,& aſſidua duratas forcipe palmas
Synceris adhibere genis,ſparſumq; fauilla
Complecti caput,& nitidis mandare lacertis?
Quanta ſit in cunctis memini diſtantia fabris
B Ictus ab his quondā, nomen quippe omnibus unū
Officij commune manet,ſed pectora ſubſunt
Ingenijs diſcreta ſuis,me iudice præſtant,
Qui gladios & tela uiris ad prælia cudunt,
Ingenioq; animos produnt,& corda rigore
Officij ſignant,auſumq; labore fatentur.
Sunt & nonnulli quibus æs caua teſtula promit
Diuerſas fuſo ſpecies imitantibus auro,
Qui torrent uenas recoquuntq; metalla, ſed ipſis
Mollius ingenium finxit natura,manuſq;
Eximia quas arte dedit formidine preſſit.
Tales ſæpe dolo dum flatilis eliquat ardor,
Aes teſte immiſſum,ſubducunt aurea maſſis
Cruſtula,furtiuum concha ſitiente metallum.

His dictis Starcatherus non minorem ex uoce,quàm opere uoluptatem ſortitus,Haldanum repetit,eiuſq; militiam proxima familiaritate complexus, nunq; bellorū exercitio abſtitit,ita ut abſtractum delicijs animum continua armorū intentione torqueret.Fuere aūt Ingello ſorores Helga & Aſa,ex quibus Helga toris admodū matura,Aſa uero annis minor, connubioq; inhabilis erat.Tunc Helgo Noruagienſis poſtulandæ Helgæ cupidine concitatus, nauē conſcendit. Cæterum nauigationem tanto inſtruxerat luxu,ut excultorū auro uelorum apparatu uteretur,quæ etiā inauratis malis ſubnixa, purpureis reſtibus tenebantur. Venienti Ingellus uotum impetrandū promittit, ſi modo oblatos pugiles ad teſtandam opinionis ſuæ experientiam pugna ſuſtinere præſumeret. Nec conditione permotus Helgo, ꝗ libentiſſime ſe pacto operam daturū reſpondit. Itaq; ſolenni ſponſaliū titulo futuræ copulæ pactio conſecratur.Per idem tempus apud inſu-

Nauigationis luxus inſignis.

C Iam Sialandiam nouem ducis cuiusdam filios inoleuisse memoriæ proditum est, apprime uiribus & audacia præditos, quorum maximus Angaterus extabat. Qui cum eiusdem puellæ competitorem ageret, negatasq; sibi nuptias Helgoni promissas uideret, palæstrica illum prouocatione sollicitat, ferro molestiam propulsurus. Approbat Helgo propositas pugnæ partes, & nuptiarum die dimicandi tempus amborum uotis condicitur. Confundebatur enim apud omnes, quisquis certamen ad dimicandum prouocatus abnueret. Quamobrem Helgonem hinc detrectandæ pugnæ rubor, inde gerendæ metus angebat. Siquidem præter commune prouocationis ius impari manu se lacessitum credebat, quod solus aduersum nouem pugnam spopondisse uideretur. Hæc uoluentem, sponsa auxilio opus habiturum docet, hortaturq;, pugna abstineat, qua nihil præter mortem aut ignominiam petiturus uideatur, præsertim cum eorum aduersum quos dimicaturus esset numerum, nulla diffinitionis certitudine clausisset: quamobrem periculo parcat, Starcatherumq; apud Suecones agentem saluti consulturus exposcat, qui indigentibus adesse, & tristes plerunq; casus felici interuentu redimere soleat. Gratum Helgoni consilium fuit, qui quũ paruulo comitatu sumpto Suetiam ingressus, ad nobilissimam eius urbem Vpsalam peruenisset, ingressu abstinens præmittit, qui Starcatherum salutationis officio prætentatum ad Frothonis filiæ nuptias inuitaret. Qua comitate Starcatherus perinde ac iniuria lacessitus, acrius inspectum iuuenem tam ineptæ legationis pœnas daturum respondit, nisi charissimi sui Frothonis mentionem mandatis insertam haberet, quod se scurræ uel parasiti more lautioris alimoniæ gratia ad alienæ culinæ nidorẽ decurrere solitum existimauerit. Quod postquam Helgo ex satellite cognouit, regiã ingressus, Frothonis filiæ titulo consalutatum senem condictæ ex prouocatione pugnę

D socium deposcit, cui ob hoc se minus sufficere dixit, quod conflicturæ secum partis numerũ cõdictionis modus incertũ reliquerit. Quem Starcatherus loco certaminis, ac tempore cognito, non solũ supplicem recepit, uerumetiam auxilij promissione firmatũ Daniam cum comitibus repetere iussit, affirmans se eius aditum occulto callis compendio quęsiturũ. Quo discedente interiectis diebus profectionem orsus, si famæ credi fas est, uelocitate gressus tantũ locorũ diali itinere emensus proditur, quantũ præcedentes diebus duodecim peragrasse dicunt: ita utriq; fortuito uestigiorũ concursu uno eodemq; tempore destinatos Ingelli penates attigerant, ubi cum Starcatherus ministrorũ more mensas conuiuijs obsitas prętereiret, præmemorati nouẽ plenis deformitatis gestibus toruos ore fremitus dantes, ac more scenico decursantes, in pugnam se mutua adhortatione firmabant. Sunt qui eos uenienti athletæ sæuientiũ canum exemplo oblatrasse perhibeant: quibus Starcatherus increpatis, quod adulterino oris habitu ridiculã sibi formã consciscerent, patulisq; buccarũ rictibus lasciuirent, taliter effœminatorũ dissolutam mollitiem intemperantiæ suæ luxum deducere prædicabat. Interrogatus igitur an ei dimicandi uirtus suppeteret: non unum tantũ, uerũ quotlibet admissos excipiendi certissimas sibi uires extare respondit. Quod audientes nouẽ, animaduertunt hunc esse quem in subsidium Helgonis è longinquo uenturum acceperant. Idem ut sponsæ thalamum attentioribus uallaret excubijs, uoluntariam uigiliarum curam amplexus, reductas cubiculi fores obicis loco gladio obserat, stationis suę beneficio securã nuptijs quietem daturus. Experrectus Helgo, cum somni stupore discusso, promissum memoriæ subiecisset, armis corpus induendũ curauit. Animaduertens aũt paruulã noctis adhuc superesse caliginem, cum præstolari uellet diluculi tempus, cum animo propinqui discriminis negocium uolutaret, obrepẽtis furtim somni suauitate pręuentus, grauatũ stupore corpus lecto restituit. Quem ut Starcatherus prima luce superueniens dormientẽ uxoris am-

plexibus

A plexibus inhærere cognouit, importunæ concuſſionis moleſtia à quietis ocio re-
uocari paſſus non eſt, ne per ignauiã excitandi officiũ præſumere, & tam recen-
tis copulæ dulcedinẽ interpellare uidereť. Solus itaq; periculum petere, q; alienæ
uoluptatis offenſione comitẽ quærere ſpecioſius duxit. Tacitus igitur ueſtigium
retulit, campumq; qui lingua noſtra Roliung dicitur, cum cõtemptu aduerſario-
rum ingreſſus, ſub montis cuiuſdã cliuo ſeſſione quęſita, aduerſum uentis ac niui
bus corpus prębuit. Tunc ac ſi uerna cœli temperies aſpiraret, depoſita ueſte, de
mendis operã pulicibus dabat. Purpureum quoq; quo nuper ab Helga donatus
fuerat, ſentibus amiculum iniecit, ne contra ſæuientia grandinis tela indumento-
rum umbracula mutuatus uidereť. Tunc uenĩetes athletæ, montem ex oppoſito
ſubeunt, auerſumq; uentis ſedendi locum petẽtes, accenſo frigus igne depellũt.
Deniq; nõ uiſo Starcathero, quendã montis faſtigio immittunt, qui tanq̃ è ſpecu-
la liquidius eius contemplaretur aduentũ. Is poſtquam montanę celſitudinis uer
ticem conſcendit, in deuexa eius parte ſenem proſpicit, ſcapulis tenus niuali deſu
per reſperſione contectũ. Percontatur itaq; an is ſit, qui promiſſas pugnæ partes
agere debeat. Cumq; ſe hunc eſſe Starcatherus aſtrueret, superuenientes cæteri,
pariter ne omnes an ſingillatim excipere ſtatuiſſet, interrogãt. At ille, quoties mi
hi, inquit, triſte canum agmen oblatrat, ſimul nõ uiciſſim eos abigere ſoleo: ita ſe
cum uniuerſis q̃ ſingulis confligere malle ſignificans, aduerſarios prius dictis q;
armis cõtemnendos putabat. Inito conflictu, ſex eorũ abſq; mutuo uulnerũ rece-
ptu proſtrauit: tres uero reſiduos, quanq̃ decem ac ſeptẽ uulneribus ita ab eis affe
ctus eſſet, ut maior uiſcerũ pars uentre elabereť, nihilominus fratrũ exemplo cõ-
ſumpſit. Cumq; extis uacuus, labefactis uiribus graui ſitis anguſtia premeretur,
petendæ potionis cupiditate pergenuans, labentis cõminus riui lympham expo
ſcit. Quem ut cruore tabidũ animaduertit, à polluto eius hauſtu faſtidita aquæ ſpe
B. cie temperauit. Anganturus ſiquidẽ inter amnis fluenta proſtratus, ita alueũ eius
ſanguinis ſui rubore conſperſerat, ut iam nõ aquis, ſed roſeo quodã liquore mana
re uidereť. Ita Starcatherus corporis uiribus defici, q̃ eas à tam fœda potione mu-
tuari ſpecioſius duxit. Igitur conſumpto penè robore, ſaxo quod in uicino fortè
ſitum erat genibus aduolutus, pauliſper eidem accliuis incubuit: cuius caua ad- *Starcatheri effigies ſaxo impreſſa.*
huc ſuperficies cernitur, ac ſi illam decubantis moles conſpicua corporis impreſ-
ſione ſignaſſet. Ego aũt hanc imaginẽ humana arte elaboratam reor, cum ueri fi-
dem excedere uideať, inſecabilẽ petræ duritiã ita cęræ mollitiem imitari potuiſſe,
ut ſolo innitentis contactu humanæ ſeſſionis ſpeciem repręſentaret, habitũq; per
petuæ concauitatis indueret. Cumq; Starcatherũ quidam fortè curru prætериens,
toto penè corpore ſauciatum uidiſſet, horrore rei pariter atq; admiratione permo
tus, propius lora deflectit, quærens quid ſibi præmij foret, ſi plagas eius meden-
di officio proſequereť. Sed Starcatherus uulnerum acerbitate cruciari, q̃ ſordidæ
conditionis hominũ miniſterio uti præoptans, officium eius ac genus cognoſce-
re inſtituit. Quem cum præconis partibus fungi didiciſſet, ſpernere nõ contentus,
etiam cõuicio proculcauit, quod cunctis honeſtatis partibus neglectis, ſcurrilita
tis officia ſectaretur, omnemq; uitę curſum neſanda ſemper opinione reſperſerit,
& quæſtus loco pauperũ duxerit detrimenta, nemini innocentiam tribuere, cun-
ctis accuſationis iniuriam irrogare paratus, tunc præcipue lætus, cum quid alie-
nis luctuoſum rebus incideret, dum in hoc maxime ſua deſudet intentione, ut o-
mnium actus inſidioſæ explorationis arte cognoſcat, & innocuos mores quæſitæ
fraudis occaſione perſtringat. Abeunte eo, ſuperuenit alius opis medelæq; pro-
miſſor, qui prioris exemplo conditionẽ fateri iuſſus, ancillã ſe cuiuſdam in matri-
monio habere, eiuſq; domino emancipandæ coniugis gratia ruſticũ opus depen
dere teſtabať. Cuius opera Starcatherus idcirco ſe uti nolle perhibuit, quod eru-

C beſcendo connubij genere ſeruiles ſibi conſciuiſſet amplexus. Cui ſi quid uirtu-
Starcatheri tis ſuppeteret, faſtidita alieni ſaltē familiaritate mancipij, libera tori participe frue
magnanimitas retur. Quantā porrò huius uiri magnitudinē exiſtimemus, qui ſummis uitæ peri
culis implicatus, tantū ſe in repellendis auxilijs geſſit, quantū in excipiendis uul-
neribus geſſerat. Itaq; diſcedente eo ſubiens fœmina fortuito ſenem præteribat
inceſſu. Quæ cum pertergendorū eius uulnerū gratia propius acceſſiſſet, in pri-
mis quo genere aut officio eſſet exponere iuſſa, ancillam ſe molendi officio aſſue
tam perhibuit. Quam rurſum Starcatherus an prolē haberet percontatus, poſtq;
fœmineā ei ſobolem eſſe cognouit, domum abire, & uagienti filiæ mammas præ-
bere iuſſit, perq; deforme exiſtimans, ab extremæ ſortis muliercula ſubſidiū mu
tuari. Quinetiā melius eam propriū ſanguinē lactis nutrimentis, quàm aliena uul
nera remedijs proſecuturā ſciebat. Hanc quoq; diſcedentē iuuenis curru delatus
inſequitur. Qui cum conſpecti ſenis uulneribus opem laturus accederet, quiſnā
eſſet rogatus, agricola ſe patre natū, ruſticiq; laboris operibus aſſuefactū ſubiun-
xit. Cuius Starcatherus natalibus collaudatis, officiū quoq; ueneratione digniſſi-
Agriculturæ laus. mum iudicauit, quod talibus uitæ ſubſidia iuſto laboris cōmercio peterentur, qui
nimirū quæſtum nō noſſent, niſi quem ſuſi ſudoris impendio peperiſſent. Nec im
meritò ruralis uitæ habitū etiam excellentiſſimis opibus præferendū putauit, cu-
ius integerrimi fructus inter ſplendidā abiectamq; fortunā mediocritatis gremio
orti educatiq; uiderenē. Ne autem indonatā iuuenis humanitatē relinqueret, chla
mydem à ſe ueptibus interiectam oblatæ dignationis præmiū effecit. Accedens
itaq; ruricolæ filius, euulſas ſtomachi partes priſtino loco reſtituit, elapſamq; ex-
torum congeriē nexili uiminū cōplexione perſtrinxit. Deinde exceptū uehiculo
ſenem, ad regios uſq; penates pleno uenerationis ſtudio deportandū curauit. In-

D terea Helga uerbis magnam præ ſe cautelam ferentibus, uirū inſtruere aggreſſa,
ſcire ſe, inquit, Starcatherū mox ut uictis pugilibus remearet, abſentiæ pœnas ab
eo ſumpturū, à quo plus ignauiæ & libidini q̄ condicti certaminis fidei indultum
exiſtimet. Cui ideo acrius reſiſtendū fore, quod fortibus parcere, ignauos odiſſe
ſoleat. Cuius prædictionē Helgo æque ac conſiliū ueneratus, corpus animumq;
capeſſendæ uirtutis ardore firmauit. Cūq; Starcatherus ad regias eſſet ædes de-
latus, uulnerū dolore neglecto, ocyus curru deſilijt, ac ueluti toto integer corpo-
re nuptialem irrumpens thalamum, pugno ualuas perfregit. Tunc lecto exiliens
Helgo, ut coniugis erat conſilio doctus, aduerſæ eius fronti ferrū immerſit. Cūq;
ſecundi uulneris meditatione denuò ferrū adacturus uidereē, Helga toro ocyſſi-
me euolans, ſenem ab imminenti exitio correpti umbonis interiectu defendit:
quod tamen ab Helgone ualidiore ferri impulſu medio tenus umbone diſſectū
eſt. Ita laudabilis fœmina ingenij amicum auxilio proſecuta, quem conſilio læſe-
rat, manu ſeruauit, utq; monitis maritum, ita factis ſenem protexit. Quæ res Star
catherum ad incolumitatē Helgoni tribuendā adduxit, præfatum parci oportere
cui certum uirtutis indiciū præſens fortitudinis fides exhibeat. Morte ſiquidem
indigniſſimū prædicabat, quem tanta reſiſtendi fiducia plenum probitatis inge-
nium exornaſſet. Idem plagis nondum medicamine procuratis, nec ulla adhuc ci
catrice reſperſis, occiſo ab æmulis Haldano, Suetiam repetens, filium eius Syuar
dum deuicta quorundam rebellione, paternæ dominationis hæredem conſtituit.
Apud quem diutile cōuerſatus, cum Frothonis fraudulenter oppreſſi filium In-
gellum tranſuerſo animo actum patris interfectoribus animaduerſionis humani
tatem atq; amicitiam erogaſſe fama rei crebeſcente cognoſſet, ob tam horridum
facinus indignationis aculeis laceſſitus, dolenterq; ferens tantæ indolis iuuenem
tam inclyti patris filium exuiſſe, eximium carbonū faſcem tanquam opimam ſar-
cinam humeris ſuis Daniā petiturus impendit. Rogatus ab obuijs, quid tam inſo
litum

A solitum onus deferret, Ingelli regis hebetudinem ad acuminis habitum carbonibus se perducturum astruxit. Itaque expedita & compendiaria semita uelut uno spiritu rapidum ac præceps iter explicuit, tandemq; Ingelli hospitio usus, sedem maioribus destinatam suo more conscendit. Quippe apud prioris seculi reges amplissimum dignitatis gradum obtinere consueuerat. Quem cum regina squalore obsitum sordidisq; & agrestibus pannis utentem ingressa cōspiceret, ob deformitatem cultus parū curiosa hospitis ęstimatrix effecta, simulq; uirum ex ueste metiens, stoliditatis increpitū quod maiores discubitu præcurrisset, ac sedem rustico cultu indignam occupasset, loco excedere iussit, ne puluinaria tetriore quàm par esset habitu contractaret. Quod enim ille ex fiducia agebat, stoliditati atq; impudentiæ deputabat, ignara aliquanto splendidius mentem q̃ uestem in sublimi lucere consessu. Paruit animosus senex, tametsi repulsa æger, indebitamq; fortitudini suæ contumeliam egregio animi temperamento suppressit, acceptum ruborem nec uoce nec gemitu prosecutus. Nec tamen tacitam doloris acerbitatem, prorsus occultare sustinuit. Exurgens enim atq; in ultimā ædis partem secedens, adeò ipsa parietum robora dimissi corporis impulsu contudit, ut tectum ruina pene eximia tignorum trepidatione submitteret. Quo euenit ut non solum repulsa, sed etiam exprobratæ sibi paupertatis ignominia lacessitus, iram suam aduersum cōtumeliosam reginę uocem irreuocabili seueritate destringeret. Quem cum Ingellus à uenatione regressus curiosioribus oculis collustratum, nec os usq; hilariter circunferentem, nec se assurgendi officio uenerantem animaduerteret, Starcatherum esse parum blandæ frontis annotatione cognouit. Nam cum manus eius bellico opere duratas, cicatrices aduerso corpore exceptas, acerrimumq; oculorū uigorem attenderet, animaduertit nequaq̃ eneruī animo esse, cuius corpus tanta

B uulnerum uestigia confodissent. Obiurgatam igitur uxorem impensius monuit, ut abiecto irarum supercilio, quem cōuicio insecuta fuerat, blandimentis permulsum liberalitatis officijs deleniret, ciboq; & potione firmatum benigno recrearet alloquio, præfatus hunc sibi olim à patre tutorem datum, infantiæ suæ indulgentissimum extitisse custodem. Tum fera senilis animi cognitrix rigore in mansuetudinem uerso, quem repulsa affecerat, conuicij amaritudine lacerauerat, ministrandi studio uenerata est, atq; ex hospita indignante, obsequentissimam adulatricem agere cœpit, curiositatem suam iræ eius apponere cupiens, eo quidem minus errore culpabilis, quo illum celerius obiurgata deseruit. Nec tamen leues eius pœnas pependit, cum loca in quibus fortissimum senem discubitus repulsa sugillauerat, postmodū fratrum suorum cladibus cruentata conspiceret. Nocte uero Ingello cibum cum Suertingi filijs capiente, apparatissimis dapibus insistens luxurioso mensas epulo cumulauit, senemq; ne maturius se conuiuio subtraheret, familiari inuitatione retinuit, tanq; operosioris escæ oblectamenta solidum uirtutis rigorem excauare potuissent. Quibus cum Starcatherus oculos inseruisset, eorū usu lasciuiore contempto, ne quid externo ritui indulgeret, temperantia qua plurimū pollebat appetitum suum aduersus deliciarum irritamenta firmauit, ne bellicam claritatem conuiualibus illecebris absumendam permitteret. Erat enim fortitudo eius frugalitatis amatrix, aliena nimiæ ciborum abundantiæ & ab immoderato dapum usu auersa, utpote quæ aliquo in momento ponendi luxuriam nunq; uacauit, semperq; uoluptate omissa, uirtutis respectum egit. Cum ergo uetustos continentiæ mores, omnemq; pristinæ cōsuetudinis habitum nouo luxu ac lautitia corrumpi animaduerteret, rusticioris escæ paratū appetens, cœnæ sumptuosioris impendium fastidiuit. Igitur profusam dapum indulgentiam aspernatus, fumidoq; ac rancidulo cibo usus, famem eo sapidius quo simplicius pepulit, ne ueræ uirtutis neruos externarum deliciarum contagione, tanquam adulterino quodam dul

C core remitteret, aut priscæ frugalitatis normam inusitatis gulæ superstitionibus abrogaret. Cæterum indignanter ferebat assam dapem, eandemq; elixam unius cœnæ sumptibus erogari, edulium pro monstro accipiens quod culinæ nidoribus delibutum, fartoris industria multiplicis temperamenti uarietate perfricuit. Econtrario Ingellus proiectis maiorū exemplis, innouando mensarum ritu licentius sibi quàm mos patrius permittebat indulsit. Postquam se enim Theutoniæ moribus permisit, effœminatæ eius lasciuiæ succumbere non erubuit. Ex cuius sentina in patriæ nostrę fauces haud parua luxuriæ nutrimēta fluxerūt. Inde enim splendidiores mensæ, lautiores culinæ, sordida coquorū ministeria, uariæq; farciminum sordes manauere. Inde licentioris cultus usurpatio à ritu patrio peregrinata est. Itaq; regio nostra quę continentiam in se tanquam naturalem aluit, luxū à finitimis depoposcit. Cuius Ingellus illecebra captus, iniurias beneficijs rependere erubescendum nō duxit, neq; illi misera parentis clades cum aliquo amaritudinis suspirio obuersata est. At regina ne propositi irrita abiret, iram senis donis optime propulsandā existimans, mirifici operis uittā proprio capiti detractā gremio cœnitantis apposuit, beneuolentiā eius quia uirtutem hebetare nequiuerat, mercari cupiens. Quam Starcatherus necdum offensæ acerbitate deposita, in os ferentis rejciens, plus contemptus quàm uenerationis in eo munere repositum arbitrabatur: prudentiq; animo egit ne cicatricibus cōsito, galeisq; assueto capite, insolitum effœminati cultus ornamentū exciperet, sciens uirilibus comis muliebre redimiculum injci non oportere. Itaq; repulsam repulsa ultus, contemptū suum mutua aspernatione pensauit, tantū se penè in uindicando rubore gerens, quantum gesserat in sustinendo. Veterani nanq; bellatoris animus Frothonis cultum inextricabilibus amicitię hamis complexus, totq; ac tantis munificentię eius

Profusus obsoniorum apparatus à Theutonibus in Daniā traductus.

D meritis inuitatus, ad abjciendum ultionis propositum nullo indulgentiæ blandimento seduci poterat, quo minus debitam beneficijs eius gratiam etiam post fata referre satageret, extinctoq; uicissitudinem humanitatis rependere curaret, cuius adhuc extantis amantissimum animum, liberalissimamq; amicitiam expertus fuerat. Adeò quippe miserrimam Frothonianæ cladis imaginem alte pectori insertam gerebat, ut ab intimo præcordiorum eius secessu, clarissimi ducis respectus conuelli nequiret, atq; ob hoc præsenti beneficio pristinæ familiaritatis titulum anteponere non dubitaret. Cæterum superioris contumeliæ memoria nihil gratiæ sequenti obsequio reddidit, lacessiti pudoris ignominiā deponere nequiens. Tenacius enim iniuriarum uel beneficiorum imagines fortium quàm mollium animis inhærere consueuerunt. Neque enim illorum insueuit moribus, qui amicorum prosperum uitæ cursum comitantur, aduersum deserunt, quiq; fortunæ magis quàm charitati cultum tribuunt, proprijs cōmodis quàm alienæ beneuolentiæ propiores. Animaduertens autē pertinax propositi fœmina, ne sic quidem conuiualem à sene hilaritatem elici posse, ut blanditiarū cœptum liberaliori comitate prosequeretur, cumulatioremq; hospiti honorem redderet, tibicine de industria modulari iusso, musam qua indignationis eius perseuerantia flecteretur instituit, artificialis soni ministerio naturales inclementiæ neruos elidere cupiens. Sed fistulæ aut chordarū lenocinium in hebetanda uiri pertinacia parum efficax mansit. Auditor enim exhibitum sibi cultum figmentū magis quàm charitatem redolere cognouit. Quo euenit ut elusus opinione sua mimus, statuę magis quàm homini canere putaretur, disceretq; ponderosissimæ seueritatis statum frustra scurrarū lusibus attentari, inaniq; oris spiraculo maximæ rei molem labefactari non posse. Adeò enim Starcatherus oris habitum indignationis pertinacia firmauerat, ut nulla ex parte consueto infractior uideretur. Quippe debitus uotis rigor nec tibiæ cantu, nec gulæ lenimento permulsus, plus strenuo uirilisq;

Cōstantia Starcatheri.

proposito

A propoſito, quàm aurium aut epuli blandimentis tribuendum putauit. Oſſe itaq; quod ueſcendo carne ſpoliauerat in uultum geſticulantis proiecto, plenas aurarũ buccas, uiolenta flatus excuſſione laxauit. Quo facto, quantũ ſeueritas ſcenicos plauſus faſtidiret, edocuit. Ira ſiquidẽ obſeratæ aures nulli uoluptatis effectui patuerunt. Dignum hiſtrione munus, turpi præmio deforme mulctauit obſequiũ. Siquidem optimus meritorum æſtimator, muneris loco ubicini tibiam erogauit, ac durum mercedis genus molli officio retulit. Itaq; mimus neſcias ſonorius cecinerit an fleuerit, quàm parum in luxurioſis pectoribus fortitudo poſſideat, effuſa lachrymarũ acerbitate teſtatus. Neq; enim qui totum ſe uoluptati ſubſtrauerat, quandoq; calamitatis incurſum tolerare didicerat. Cuius læſio futuras cœnæ clades ominata eſt. Et bene quidem cultor ſeueritatis animus uindictæ conſtantiam pertinaci grauitate cõplexus, qui quantũ alij ſuauitatis, tantum ex fidibus faſtidij traxit, probroſo oſſis iactu ingratũ penſauit officiũ, plus ſe ualẽtis amici ſpecioſis cineribus q̃ improbis turpiſſimi alumni moribus debuiſſe confeſſus. Deinde in ampliorẽ hiſtrionis ſuggillationẽ, mox citandũ carmen ſubtexuit. Regina uero uirtutem quam debilitare nequiuerat ſtupens, eius quẽ fruſtra beneficijs coluit, admiratrix euaſit. Videns autem Starcatherus eos qui Frothonem oppreſſerant in ſumma regis dignatione uerſari, concepti furoris magnitudinẽ acerrimo oculorum habitu prodidit, internosq; motus externo oris indicio patefecit, occultam animi procellam aperta luminum ſæuitia teſtatus. Deniq; Ingello ſe regijs dapibus delenire cupiente, eduliũ repulit, quod uulgaris cibi uilitate contentus peregrina admodũ obſonia faſtidiret, cõmunibusq; epulis aſſuetus, nullius gulã ſaporis oblectatione palparet. Interrogatus cur fronte tam nubila regiæ liberalitatis obſequio uti noluiſſet: reperiendi Frothonis filij gratia, Daniam ſibi petitam aſſe-

B ruit, nec eius qui petulantis ſtomachi ingluuiem operoſa dapum ubertate farciret: hoc enim familiaris regi Theutonum luxus egerat, ut excoctas aquis epulas delicioſæ ſatietatis ſtudio rurſum igni torrendas præberet. Poſt hæc Ingelli mores intactos præterire non paſſus, in eius caput omnem reprehenſionis amaritudinem tranſtulit, impietatis damnatũ quod nimiæ ſaturitatis uſu oſcitans, partam edendo crapulã fœda ructatione exhalaret, Saxonicamq; imitatus illecebrã ampliſſimis à ſobrietate exceſſibus oberraſſet, adeò uirtute uacuus, ut ne minimam quidem eius umbrã conſectaretur. Maxime aũt illi turpitudinis cumulũ accedere memorabat, quod in ipſo militiæ tyrocinio ulciſcẽdi parentis immemor neglecta naturæ lege paterni ſanguinis carnifices beneuolentia atq; officio amplecteretur, iniquiſſime meritos amantiſſima charitate cõplexus, eosq; in quos q̃acerrime animaduertere debuerat, nõ modò impunitate donaſſet, uerũetiã cõuictu ac menſæ honore dignos iudicaſſet, à quibus potius capitale ſuppliciũ ſumendum fuiſſet. Præterea hic hoc carmine uſus aſſeritur:

Cedat imbellis uetulo iuuentus,
Et ſenis crebros ueneretur annos,
In uiro forti numeroſa nemo
　Tempora culpet.
Albicet quanquam ſenio capillus
Permanet uirtus eadem uetuſtis,
Nec fluens ætas poterit uirile
　Carpere pectus.
Me grauis ſeſſor cubito repellit,
Qui boni formam uitio prophanat
Dum gulæ parens nihilum diurnis
　Prorogat eſcis.

C Quando Frothonis comes annotabar
Militum semper medius resedi
Aede sublimis, procerumq; primus
Prandia duxi.
Sorte nunc uersa melioris æui,
Angulo claudor simuloq; piscem
Qui uago captat latebram recursu
Abditus undis.
Seculo certe solitus priore
Cultius strato recubare fulcro,
Inter extremos premor & referta
Pellor ab aula.
Pellerer forsan foribus supinus
Ni latus pulsum paries referret
Et fugam truso facilem negaret
Obuius asser.
Aulici risu populi lacessor,
Aduenæ digno uacuus receptu
Aspero carpor sale, dum loquaci
Mordeor ausu.
Quid noui rumor celeber uolutat,
D Quis tenor rerum, patriæ quis ordo
Gliscerem uestræ regionis actus
Aduena nosse.
Vt quid Ingelle uitio sepultus
Vindicem patris remoraris ausum,
Num pij cladem genitoris æquo
Pectore duces?
Quid dapem deses colis? ocioq;
Mollior scortis, stomachum reclinas?
An tibi paruo patris interempti
Vltio constat?
Proxime quando Frotho te reliqui
Mente præsaga didici quod armis
Hostium certe periturus esses
Maxime regum.
Cumq; rus longum tererem uiator
Præscius mentem gemitus subibat
Qui quod hinc esses mihi nō uidendus
Omine finxit.
Proh dolor quod tunc aberā remotus
Extimos orbis populos lacessens
Cum dolo regis iugulum petebat
Perfidus hospes.
Aut enim uindex domini probarer,
Aut comes pœnæ, sociusq; fati,
Et pari gaudens sequerer beatum
Funere regem.
Non gulam ueni dapibus beare,
Cuius enitar uitium ferire,
Nec cutis curam sequar, aut obesi
Gaudia uentris.
Nemo me regum prius inclytorum
Exteros iuxta medium locauit
Cui frui primis licuit cathedris
Inter amicos.
Suetia ueni, spatiosa mensus
Rura, mercedem ratus affuturam
Si modo chari fruerer reperta
Prole Frothonis.
Sed probum quærens adij gulosum
Deditum uentri uitioq; regem,
Cuius in luxum studium refudit
Fœda uoluptas.
Claret Haldani ratus esse sermo
Qui breui nobis cecinit futurum
Quod patri gnaro generandus esset
Filius excors.
Degener quanquam reputetur hæres
Non opes magni patiar Frothonis
Aduenis lucro fore, uel rapinæ
More patēre.

Ad hanc uocem tremefacta regina, detractū capiti suo redimiculum, quo forte capillitium muliebriter adornabat, efferato seni tanquam beneficio bilem auersura porrexit. Quo Starcatherus quam turpissime in os offerentis cum indignatione relecto, clara rursum uoce recinuit:

Amoue quæso muliebre donum
Et tuo mitram capiti repone,
Infulas nemo Venerem decentes
Fortis adoptat.
Absonū nanq; est ut in arma promptis
Nexili crinis religetur auro,
Mollibus cultus tenerisq; turbis
Competit iste.
At tuo munus refer hoc marito
Cui placet luxus, digitusq; prurit
Dum nates uersans uolucris rubellæ
Viscera tractat.
Vxor Ingelli leuis ac petulca
Teutonum ritus celebrare gestit,
Instruit luxus & adulterinas
Præparat escas.
Nam nouis palpat dapibus palatum
Captat ignoti libitum saporis,
Aestuans ferclis onerare mensas
Lautius omnes.

Hæc

A Hæc uiro uinum pateris propinat,
Cuncta propenso meditans paratu,
Cocta torreri iubet & secundo
Destinat igni.
Pascit ut porcum petulans maritum
Impudens scortum, natibusq; fidens
Gratis admissum tolerare penem
Crimine stupri.
Assat elixum, recoquitq; tosta
Prodigo cœnam meditata luxu,
Negligens morum, uitijq; cultrix
Fœmina turpis.
Hæc procax fastu, Venerisq; miles
Appetens escæ, bene temperatos
Abdicat ritus, simul & gulosas
Instruit artes.
Rapulum læui patina liquatum
Præditas succo tenui placentas
Pruriens aluo petit, ordinesq;
Conchyliorum.
Non ego magnũ memini Frothonem
Dexteram fibris uolucrum dedisse,
Podicem cocti lacerasse galli
Pollice curto.
Quis prior regum potuit gulosus
B Viscerum putres agitare sordes?
Aut manu carptim fodicare fœdum
Alitis anum?
Fortium crudus cibus est uirorum,
Nec reor lautis opus esse mensis
Mens quibus belli meditatur usum
Pectore forti.
Aptius barbam poteras rigentem
Mordicus presso lacerare dente,
Quàm uorax lactis uacuare sinum
Ore capaci.
Fugimus lautæ uitium popinæ
Rancidis uentrem dapibus fouentem,
Coctiles paucis placuere succi
Tempore prisco.
Discus herbosi uacuus saporis
Arietum carnes dabat & suillas,
Temperans usus nihil immodesto
Polluit ausu.
Lacteum qui nunc adipem liguris
Induas mentem petimus uirilem
Esto Frothonis memor & paterni
Funeris ultor.
Occidet nequam pauidumq; pectus
Nec fugax fati stimulum refellet
Valle condatur licet, aut opacis
Incubet antris.
Vndecim quondam proceres eramus
Regis Haconis studium secuti,
Hic prior Helgo Begathus resedit
Ordine cœnæ.
Hic famis primæ stimulum licebat
Aridis pernæ natibus leuare,
Ventris ardorem rigidi domabat
Copia crusti.
Offulam nemo uapidam petebat
Quisq; cõmunes celebrabat escas
Simplici tantum stetit apparatu
Cœna potentum.
Vulgus externum fugiebat esum
Nec fuit summis epuli libido,
Ipse rex paruo meminit modestam
Ducere uitam.
Mellei temnens speciem saporis
Combibit tostum Cereris liquorem
Nec parum coctis dubitabat uti
Assa perosus.
Mensa perstabat modico paratu
Exhibens sumptum tenui salino
Ne quid externo uariaret usu
Docta uetustas.
Amphoras nemo pateras'ue quondã
Intulit mensis, dolio profudit
Poculum promus, nec erat catillis
Copia pictis.
Nemo transacti uenerator æui
Cantharis iunxit teretes diotas
Nec cibis lancem cumulauit olim
Comptus agaso.
Non breui concha ciatho'ue læui
Prandium uanus decorabat hospes,
Nunc recens morum facies pudenter
Omnia pressit.
Aere quis sumpto toleraret unquam
Funus amissi redimi parentis,
Aut loco patris peteret necati
Munus ab hoste?
Quis ualens hæres, sobolesq; fausta
Talibus iunctum latus applicaret,
Vt uiri neruos uacuaret omnes
Pactio turpis?
Vnde cum regum tituli canuntur
Et ducum uates memorãt triumphos
Pallio uultum pudibundus abdo
Pectore tristi.

C Cum tuis nil eniteat trophæis
Quod stylo digne queat annotari,
Nemo Frothonis recitatur hæres
Inter honestos.
Improbis quid me laceras ocellis
Qui reum patris ueneratus hostem
Panibus tantum tepidoq; iuri
Crederis ultor?
Vindices quando scelerum probantur
Quo minus mentē pudeat prophanā
Aurium prompto uacuatus usu
Esse peropta.
Sæpe nam uirtus aliena sueuit
Conscium culpæ lacerare pectus
Et boni fama premitur malignus
Pectore sensus.
Appetas ortum licet, aut remotus
Occidentali regione degas,
Seu situm mundi medium sequaris
Concitus istinc.
Seu plagam cœli gelidam reuisas
Qua poli uertex patet, impetuq;
Versili sphæram rapit, & propinquam
Despuit ursam.
D Te pudor late comes insequetur
Et graui uultum feriet rubore
Quando magnorum sociata ludit
Concio regum.
Dedecus quem cum maneat perenne
Inter illustres medius uenire
Nō potes turmas, reprobusq; in omni
Climate degas.
Fata Frothoni sobolem dedere
Editam mundo superis sinistris,
Cuius affectum scelus & libido
Sordida cepit.
Sicut in naui fit ut obsoletum
Fœda sentinæ gremium requirant,
Sic in Ingellum uitiosa rerum
Copia fluxit.
Ergo uulgatum ueritus ruborem
Angulis pressus patriæ iacebis
Torpidus fœdo lare nec uidendus
Agmine claro.
Sorte tum barbam quaties sinistra
Concubinarum stimulis repressus
Cum tibi pellex querulis perurat
Vocibus aurem.
Cum pauor mentem gelidus repigret
Et patris uindex fieri timescas,
Degener plane, parilisq; scorti
Ritibus extas.
Obrui paruo poteras paratu,
Vt quis arreptum iugularet hœdum,
Aut ouem cultro teneram trucidet
Gutture secto.
Ecce Suertingo genitus tyranno
Dania post te potietur hæres,
Cuius ignauam retines sororem
Fœdere turpi.
Dum grauem gemmis nitidamq; cultu
Aureo gaudes celebrare nuptam,
Nos dolor probro sociatus urit,
Turpia questos.
Quando te præceps agitat uoluptas
Anxius nobis animus prioris
Temporis formam reuocat, monetq;
Multa dolere.
Nam secus quàm tu scelus æstimamus
Hostium quos nunc ueneraris. unde
Prisca noscenti facies molesta est
Temporis huius.
Re magis nulla cuperem beari
Si tui Frotho iuguli nocentes
Debitas tanti sceleris uiderem
Pendere pœnas.

Tantum autem monitus sui incitamento profecit, ut ab enerui & frigescenti animo ueluti quadam reprehensionis silice flagrantissimum fortitudinis ignem extunderet. Primum enim rex uacuas carmini aures præbuit, deinde impensiori educatoris sui hortamine concitatus, serum ultionis calorem animo traxit, oblitusq; conuiuæ, hostem induit. Ad ultimum discubitu euolans, omnem iræ suæ procursum in confessores effudit, ita ut ferrum aduersus Suertingi filios cruenta seueritate nudaret, & quorum gulam mensæ delicijs fouerat, destricto mucrone iugulum peteret. His nanque continuò trucidatis, sacra mensæ sanguine inuoluit, infirmum societatis uinculum diremit, erubescendúmque conuiuium egregia crudelitate mutauit, atque ex hospite hostis, ex abiectissimo luxuriæ mancipio truculentissimus ultionis minister euasit. Siquidem industria hortatoris oratio, molli ac teneræ iuuentæ animositatis spiritum ingenerauit, latebrisq; suis

A suis extractam recreauit audaciam, extuditque ut grauissimæ cladis autoribus pœna factis debita rependeretur. Exulauerat siquidem probitas iuuenis non expirauerat, quæ in lucem senili suffragatione producta, opus eo maius quo tardius edidit, aliquanto speciosius cruore quàm mero calices imbuens. Quàm porrò industrium existimemus senem, qui disertissima admonitione immensum regalis animi uitium expugnauit, eiusque loco perruptis nequitiæ claustris, efficacissimã uirtutis sementem inseruit? Ipse quoque manũ regis pari facinore prosecutus, fortitudinem nõ solum in se plenissimam exhibuit, sed etiam ex alieno pectore erutam reuocauit. Quo peracto sic cœpit:

Rex Ingelle uale, cuius prodidit ausum
Plenum animi pectus, tibi mens in corpore regnat
Auspicio patefacta suo, nec defuit altum
Pectore consilium, quanquam taciturnus ad horam
Extiteris, nam damna moræ probitate rependis,
Torporemque animi redimis uirtute potenti.
Fac age fundamus reliquos, nullusque periclum
Effugiat, quod quisque pari ratione meretur:
Cedat in autorem facinus, premat artificemque
Culpa relata suum, cæsorum corpora curru
Excipiant famuli, promptusque cadauera lictor
Efferat, officijs meritò caritura supremis,
Et bustis indigna tegi, non funebris illis
Pompa rogusue pium tumuli condonet honorem:
Putida spargantur campis, auiumque terenda
Morsibus, infesto maculent rus undique tabo.
B Tu quoque rex sæuam si quid sapis effuge nuptam,
Ne lupa consimilem sibi fœtum gignat, & ex te
Bellua consurgat proprio nocitura parenti.
Dic Rotho perpetue timidorum irrisor, an ultos
Frothonem satis esse putas, qui funera septem
Vindictæ unius impendimus? ecce feruntur
Exanimes, qui non rebus sed imagine tantum
Imperium coluere tuum, fraudemque parabant
Obsequio. sed ne semper spes illa subibat
Quod solet ingenuis sua respondere propago
More secutura sortem quam sanguine traxit.
Nunc ergo Ingelle, melius quàm tempore lapso
Letharum dici dominus Daniæque mereris.
Imberbis quando ductum auspiciumque sequebar
Militiæ rex Hako tuæ, lasciua perosus.
Ingenia & luxum, nil prçter bella colebam,
Exercens animũ cum corpore, mente prophanum
Omne relegaui, stomachoque placentia fugi,
Fortia complexus animo, nanque arma professus
Aspera uestis erat cultusque parabilis olim,
Rara quies, somnique breues, labor ocia longe
Propulit, & parco fluxerunt tempora sumptu.
Non ut nunc quidam quibus insatiata cupido
Ingluuie cæca uisum rationis inumbrat.
Horum aliquis uestis operosæ tegmine cultus

Molliter

C Molliter alipedem flectit, sparsamque renodat
Caesariem, & laxos patitur fluitare capillos,
Discere saepe foro, turpique inhiare lucello
Gaudet, & hoc studio uitam solatur inertem,
Venali celebrans commissa negocia lingua.
Viuolat leges, & ferro iura lacessit,
Obterit innocuos, alieno pascitur aere,
Stupra gulamque colit, risu conuiuia mordax
Insequitur, sic scorta petens ut sarculus herbam.
Occidit ignauus dum praelia pace quiescunt
In media si ualle cubet, testudine nulla
Tutus erit qui fata timet, sors ultima uiuum
Quemque rapit, latebra letum depellere non est.
Ast ego qui totum concussi cladibus orbem
Leni morte fruar, placidoque sub astra leuandus
Funere, ui morbi defungar uulneris expers?

Carpit superbos.

HISTORIAE DANICAE LIBRI SEXTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIAE DANORUM LIBER SEPTIMUS.

D

INGELLO quatuor filios fuisse, ex iisdemque tribus bello consumptis, Olauum solum post patrem regnasse, perita rerum prodit antiquitas, quem quidam Ingelli sorore aeditum, incerto opinionis arbitrio perhibent. Huius actus uetustatis squalore conspersos, parum iusta notitia posteritas apprehendit, extremum duntaxat prudentiae eius monitum memoria uendicauit. Quippe cum supremis fati uiribus arctaretur, Frothoni & Haraldo filiis consulturus, alterum terris, alterum aquis regia ditione praeesse, eamque potestatis differentiam non diutina usurpatione, sed annua uicissitudine sortiri iubet. Ita regnandi inter eos conditione aequata, prior Frotho maritimarum rerum regimine potitus, crebris piraticae damnis deformis euasit. Infortunii causa recentia nautarum coniugia fuere, domesticas tori uoluptates externis militiae laboribus praeferentium. Interiecto tempore natu minor Haraldus maris dominationem sortitus, uacuum coniugio militem legit, fraternae frustrationis euentum metuens. Fortuna delectui respondit. Quippe tam gloriosum piratam egit, quam frater inglorium gesserat. Quae res fraternam ei inuidiam peperit. Quinetiam eorum coniuges Sygne & Vluilda, quarum altera Suetiae rege Syuardo, altera Karolo Gothiae praefecto orta fuerat, crebra nobilitatis contentione rixantes, alternos maritorum soluere conuictus. Quo euenit, ut Haraldus & Frotho rei familiaris societate conuulsa, commune partientes supellectilem, plus muliebris rixae iurgiis, quam fraternae charitatis officiis indulgerent. Sed & Frotho fratris claritate deformem se fieri contemptumque sibi strui iudicans, a quodam familiarium occulte eum interfici iubet, quod quem aetate uinceret, ab eo se uirtute superari uideret. Quo peracto ne scelus a conscio proderetur, insidiarum ministrum tacite trucidan-

A cidandum curat. Post hæc ut innocentiæ sibi fidem pareret, notamq́ sceleris euitaret, quisnam rerũ casus inopina germanum clade sustulerit, latius inuestigari præcepit. Sed neque tot artibus perficere potuit, quo minus eum tacita uulgi notaret opinio. A quo Karolus postmodum quis Haraldum occidisset rogatus, dissimulanter ab eo notæ rei quæstionem agi respondit. Quo dicto mortis causam adciuit, Frothone exprobratum sibi latenter parricidium iudicante. Post hæc Haraldus & Haldanus filij ex Sygne Karoli filia suscepti, cum ad necẽ à patruo quærerentur, ab eorum tutoribus callidior seruandorũ pupillorum ratio excogitata est. Nam truncos luporum ungues subtellibus annectentes, contiguum penatibus suis lutum, obfusamq́ niuibus humum crebris decursibus exarare cœperũt, ferini incessus speciem præbituri. Post hæc trucidatis ancillarum liberis, eorumq́ corporibus frustatim discerptis, lacera passim membra disijciunt. Itaq́ requisitis adolescentibus, nec inuentis, fusi reperiuntur artus, ferarum uestigia demonstrantur, tellus cruore delibuta conspicitur: creditum est pueros lupina ingluuie consumptos, nec cuiquam ferè de tam manifesto lacerationis argumẽto dubitare con cessum: cuius spectaculi fides pupillis præsidio fuit. Qui mox à tutoribus caua cõclusi ilice, ne ullum uitæ eorum indicium ęderetur, diu sub canum specie nutriebantur: latrantum quoq́ eis uocabula indita: quo minus latentium opinio uulgaretur. Solus Frotho mortis eorum fide repudiata, latebræ locum ex perita augurij fœmina cognoscere instituit. Cuius carminum tanta uis erat, ut rem quantalibet nodorum consertione perplexam, è longinquo soli sibi conspicuam ad contactũ euocare posse uideretur. Hæc Regnonem quendam occulte circa illos educationis officiũ peregisse, eosq́ tegendæ rei gratia caninis censuisse nominibus astruebat. Qui cum se inusitata carminum uiolentia latibulis egestos incantantis obtutibus admoueri conspicerent, ne tam horrendæ coactionis imperio proderentur, *Magicæ artis efficacia.*

B gremium eius accepti à tutoribus auri incussione perfundunt. Quæ recepto munere, repentina morbi simulatione par exanimi cõcidit. Perquirentibus ministris causam tam subiti lapsus, inscrutabilem filiorum Haraldi fugam existere memorabat, quorum eximia uis etiam atrocissimos carminũ temperaret effectus. Ita paruulo contenta beneficio, maius à rege præmium præstolari passa nõ est. Post hæc Regno suam ac pupillorũ opinionẽ populari sermone crebrescere expertus, in Feoniam utrosq́ deuexit. Vbi à Frothone captus, adolescẽntes se custodia prosecutum fatetur, precaturq́ regem pupillis quos patre priuauerit parcat, nec se duplici parricidio obiectare felicitatis loco ducat. Quo dicto sęuitiã eius in ruborem conuertit, pollicitusq́ est, si quid ab eis in patria nouaretur, se regi indicia delaturum. Ita pupillis incolumitate parta, metu liber, multos annos confecit. Qui cum adulti Sialandiam petiuissent, ultionem patris ab amicis exequi iussi, non se ac patruum annua luce potituros uouerunt. Quo cõperto Regno pacti memoria con citatus, noctu regiam petit, seq́ promissæ rei indicem uenire tacite asserit. Dormientem tamen ad uigilias euocare passus non est, eo quod Frotho excitationis suæ pœnas ferro exigere solitus fuerat. Tanti quondam regium somnum importuna frustratione perrumpere existimatũ est. Id Frotho mane ex uigilibus expertus, ut animaduertit Regnonem insidiarum nuncium attulisse, contracto milite sæuitia fraudem pręcurrere statuit. Nec aliud Haraldi filijs auxilio, quàm furoris simulatio fuit. Nam cum se ex improuiso occupari conspicerent, perinde ac furijs acti lymphantibus morem gerere cœperunt. Quos cum Frotho mente captos putaret, propositum remisit, deforme existimans ferro petere, qui ferrum in se conuer tere uiderentur. A quibus proxima nocte incendio consumptus, dignas parricidij pœnas pependit. Quippe regiam adorti, reginam in primis lapideo obruere congestu: igne deinde penatibus applicato, Frothonem in excisi dudum specus

C angustias & opacos cuniculorum recessus obrepere coegerunt. Vbi dum clau-
sus delitescit, uapore & fumo strangulatus interijt.

Perempto Frothone cum Haldanus ternos circiter annos patriæ præfuisset,
Haraldo fratri regnandi iure perfunctorie tradito, Olandiam eiq; finitimas insu-
las quas à Suetiæ complexu sinuosus aquarũ diuellit anfractus, piraticis popula-
tur iniurijs. Ibidem subductis hyeme nauigijs ac uallo cinctis expeditioni trien-
nium dedit. Post hæc Suetiæ manus iniecit, eiusq; regem bello consumpsit. Cu-
ius nepotem Ericum, patrui uero sui Frothonis filium pugna postmodum exce-
pturus, postquam pugilem eius Haquinum hebetandi carminibus ferri peritum
didicit, eximiæ magnitudinis clauam ferreis confertã nodis, tunsionis usibus ada
ptauit, perinde ac præstigij uires ligneo robore debellaturus. Deinde cum cæte
ris conspicuo uirtutis habitu præmineret, inter acerrimos hostiũ procursus obnu
pto galea capite, scuti inops libratum clauę robur in obiecta clypeorum munimi
na geminæ manus ope torquebat. Nec erat ullum tantæ soliditatis obstaculum,
quod non frustatim adactæ molis impulsus obtereret. Quo euenit ut occursan-
tem sibi in acie pugilem acriori gestaminis impactione subrueret. Victus tamen
& in Helsingiam fuga delapsus, Vitolfum quendam olim Haraldo militantem
saucij corporis curam petiturus accessit. Hic in castris maiore ętatis parte consum
pta, tandem in huius prouinciæ solitudinem post tristia ducis fata concesserat,
ibiq; rusticæ uitæ cultu consueta militiæ studia relaxabat. Qui quod hostilibus sæ
pe telis petitus fuerat, non infimam medendi peritiam assidua uulnerum suorum
curatione contraxerat. Si quis uero operam eius blandimentis exposceret, hunc
medelæ loco occultæ læsionis noxa afficere solitus erat, aliquanto speciosius be-
neficia minis q̃ adulatione exposci iudicans. Idem Erici milites penatibus suis oc
cupandi Haldani cupidine imminentes ita uidendi officio spoliauit, ut propin-
D quas ædes nec prospectu capere, nec certis possent uestigijs indagare. Adeo lu-
minum usum nubilus quidam error obtuderat. Cuius opera Haldanus utrium in
tegritatem adeptus, accito Thorone conspectioris ingenij pugile, Erico bellum
denunciat. Quem cum productis ediuerso copijs militum numero præstare con
spiceret, occultatam agminis partem inter propinquos uiæ frutices delitere præ-
cepit, hostem per angustiora semitæ compendia gradientem insidijs consumptu-
rus. Quod præuidens Ericus, explorata progrediendi facultate, secessu utendũ
putauit, ne proposito incedens tramite, hostium dolis inter præruptos montium
urgeretur anfractus. Igitur apud conuallem arduis montium iugis utrinq; con-
septam mutuis uiribus pugna conseritur. In qua Haldanus inclinatã suorum aci-
em conspicatus, frequentem saxis rupem cum Thorone conscendit, indeq; eru-
tas moles in subiectum hostem deuoluit, quarum pondere & ruina aciem in oc-
ciduo constitutam oppressit. Quo euenit, ut uictoriam quam armis amiserat, cau
tibus recuperaret. Ob cuius facti uirtutẽ Biargrammi cognomen accepit: quod
uocabulum ex montium efferitatis nuncupatione compactum uidetur. Igitur
apud Sueones tantus haberi cœpit, ut magni Thor filius existimatus, diuinis à po
pulo honoribus donaretur, ac publico dignus libamine censeretur. Sed quoniã
ægre deuictorum ingenia quiescere solitum est, & in uetitum semper subactorũ
obluctatur improbitas, accidit ut Ericus dum fugæ damnis consulere studet, sub-
iectas Haldano prouincias attentaret. Sed ne Daniam quidem ab hoc sæuitiæ ge
nere immunem reliquit, perq̃ dignũ existimans eius lacessere patriam, per quem
sua abactus fuerat. Ita dum iniuriam inferre quàm repellere maluit, Suetiam ar-
mis hostilibus liberauit. Quippe cum Haldanus Haraldum fratrem ab eo tribus
deuictũ prælijs, quarto occisum cognosset, amittendi imperij metu relictis Sueo-
num agris patriam repetere coactus est. Ita Ericus, quo facilius Suetiæ regnum
deseruit,

A hoc celerius recepit. Quem si fortuna æque in retinendo regno, ac recuperando instruere uoluisset, nequaquam Haldano prendendum dedisset. Cuius captionis modus hic erat: Reuersus in Sueciã Haldanus, occultata per insidias classe, binis obuiam Erico nauigijs proficiscitur. A quo denis petitus, uarijs nauigationis reflexibus ad occultum suorum agmen relabitur. Quem longius insequente Erico, Danica ponto classis emergit. Circumuentus itaque Ericus oblatum sibi sub seruiendi condicione spiritũ repudiauit, lucemque libertati præferre non passus, mori quàm obsequi praoptauit, ne uitæ cupiditate ex libero seruus euadere uideretur, aut quem nuper fortuna æquasset, nouo famulatus officio coleret. Adeò salutem dedecore mercari uirtus ignorat. Compeditus igitur & ad loca feris peruia relegatus, indignum tanta animi maiestate exitum habuit. Haldanus gemini regni imperio potitus, opinionis suæ titulum tribus honestatis gradibus decorabat. Erat enim condendorum patrio more poëmatum peritia disertus, nec athletica minus uirtute quàm regia potestate conspicuus. Audiens autem uegetioris ingenij piratas Tokonem & Anundum circumpositis imminere prouincijs, maritima pugna tentatos oppressit. Nihil enim ueteres claritate magis expetendũ ducebant, quàm non opum fulgor, sed armorum industria peperisset. Itaque seditiones amplecti, instaurare lites, ocia fastidire, paci militiam anteferre, uirtutum non rerum æstimatione censeri, plurimum uoluptatis in prælijs, minimum in conuiuijs reponere clarissimis quondã uiris curæ extitit. Sed neque diu Haldano æmulus defuit, nam Syualdus quidã claro admodum loco natus, apud Sueonum concionem Frothonis ac coniugis eius exitio flebiliter memorato, tantũ Haldani odium pęnę omnibus ingenerauit, ut plurimorũ suffragijs nouarum rerum licentiam asse queretur. Nec solo uocum fauore contentus, adeò plebis animũ ambitionis artibus occupauit, ut omnium ferè manus ad regium insigne capiti suo imprimen-

B dum adduceret. Hic septem filios habebat tanto ueneficiorum usu callentes, ut sæpe subitis furoris uiribus instincti solerent ore toruum infremere, scuta morsibus attrectare, torridas fauce prunas absumere, extructa quæuis incendia penetrare, nec posset conceptus dementiæ motus alio remedij genere quàm aut uinculorũ iniurijs aut cædis humanę piaculo temperari. Tantam illis rabiem siue sæuitia ingenij, siue furiarum ferocitas inspirabat. Quibus auditis Haldanus, ut erat circa piraticam occupatus, expedire militibus dixit, ut qui in exteros hactenus desæuierint, nunc ciuium uisceribus ferrum adigant, ereptique regni iniuriam propulsent, qui dilatandi curam gerere consueuerunt. Quo imminente Syualdus missis ad eum legatis iubet, si famam factis æquaret, & tantus re esset quantus opinione censeretur, se suamque sobolem pugna solus excipiat, priuatoque periculo publicum redimat. Eo deinde respondente, legitimæ dimicationis formam duorũ numerũ excedere nõ debere: nil mirandum, inquit Syualdus, hominem cœlibem prolèque uacuum oblatos detrectare congressus, cui inops caloris natura deforme corporis animique frigus incusserit. Nec liberos ab eo diuersos existere, quem suę generationis autorem habuerint, quod ab ipso commune nascendi principium traxerint. Ita se ac filios unius hominis loco censendos esse, quibus ueluti unum corpus à natura tributũ uideatur. Cuius conuicij rubore permotus Haldanus, prouocationi parêre cœpit, tam cõtumeliosam cœlibatus exprobrationem egregijs uirtutis operibus pensatiuus. Cumque per opacam fortè nemoris indaginem graderetur, hærentem obiter quercum humo radicitus eruit, solisque spoliatã ramis in solidam clauæ speciem transformauit. Quo gestamine fretus, tali carmen breuitate compegit:

En rude quod gerimus obnixo uertice pondus
Vulnera uerticibus exitiumque feret.

C Sed necp frondosi gestamen roboris ullum
Omine Gotenses horridiore premet.
Ardua comminuet nodosi robora colli,
Et caua syluestri tempora mole teret.
Claua quidem sæuum patriæ domitura furorem,
Nulla magis Suetis exitialis erit,
Ossa domans, lacerosqꝫ uirûm libranda per artus
Impia prærupto stipite terga premet,
Cognatos pressura lares, fusura cruorem
Ciuis, & in patriam perniciosa lues.

His dictis Syualdum cum septem filijs attentatum acerrimas eorum uires eximia clauæ mole frustratus, exitio tradidit. Ea tempestate Harthbenus quidam ab Helsyngia ueniens, raptas regũ filias stupro fœdare gloriæ loco ducebat, illum perimere solitus, à quo peragendæ Veneris usu prohiberetur, illustres nuptias humilibus præferens, tantoqꝫ se clariorem existimans, quanto splendidiores concubitus per uim assequi potuisset. Nec ultionem effugit qui se ei comparatione uirtutis æquare præsumeret. Tanta uero corporis magnitudine erat, ut nouẽ cubitis proceritatis eius dimensio tenderetur. Huic duodecim athletæ contubernales fuere, quibus officio erat quoties illi præsaga pugnæ rabies incessisset, uinculorũ remedio oborti furoris impetum propulsare. Ab his Haldanus Harthbenum, eiusqꝫ pugiles uiritim impetere iussus, non solum certamen spopondit, sed etiam uictoriam sibi ingenti uerborum fiducia promisit. Quo audito Harthbenus repentino furiarum afflatu correptus, summas clypei partes morsus acerbitate consumpsit, igneos uentri carbones mandere nõ destitit, raptas ore prunas in uiscerũ

Harthbeni corporis proceritas.

D ima transfudit, crepitantia flammarum pericula percurrit, ad postremum omni sæuitiæ genere debacchatus, in sex athletarum suorum præcordia furente manu ferrum conuertit. Quam insaniam illi pugnandi auiditas an naturæ ferocitas attulit, incertum est. Haldanum deinde residua pugilum manu petiuit. A quo miræ granditatis malleo contusus, uita ac uictoria caruit, deditqꝫ pœnas & Haldano quem prouocauerat, & regibus quorũ sanguine per uim potitus fuerat. At quoniam Haldano sors inopinas pugnę causas porrigere consueuit, quasi nunquam uirium eius experimentis contenta, accidit ut Egtherus Fynnensis piratico Suecones molestaret incursu. Quem Haldanus ternis adortus nauigijs, nam & ei totidem esse compererat, cum nocte prælium finiente debellare non posset, postera die ex prouocatione secum decernentem oppressit. Deinde cum Hatheri Reguli filiam Thorildam à Grimmone eximiarum uirium athleta sub duelli commina tione expeti comperisset, edictumqꝫ à patre esset, potiturum ea qui pugilem amouisset, quanquam ad senectutem cœlebs peruenerat, non minus Reguli promissione quàm athletæ petulantia concitatus Noruagiam petit. Qua inita cunctas agnitionis suæ notas adulterina oris illuuie respergens, ut pugnæ locum accessit, priorensem destringit. Quem ad hostilem sciens obriguisse conspectum, humi deiecit, alioqꝫ uagina submoto Grimmonem appetens, extremos loricæ nexus cum occidua clypei parte persecuit. Quod factum Grimmo admiratione perfecutus, uetulum, inquit, acrius dimicantem non memini: statimqꝫ ferrum exerens obiectam gladio parmam penetrabili sectione conuulsit. Cuius immorantẽ ictui dextram Haldanus nihil hæsitans obuia ferri celeritate corripuit. Ille nihilominus læua gladium stringens, ferientis femur transegit, mutilati corporis ultionẽ exiguo uulnere prosecutus. Victor Haldanus uicto residuũ uitæ pecunia redimendi potestatẽ fecit, ne imbelli & manco miseras animæ reliquias deformiter adimere uideretũ. Quo facto tantum se pene in seruando hoste egit, quantum gesserat in uincendo.

A uincendo. Cuius uictoriæ præmiū Thorildæ nuptijs assecutus, filium ex ea Asmundum sustulit, à quo se Noruagiæ reges originem duxisse magni estimant, ab Haldano solennem generationis suę seriem retexentes. Post hęc cum Ebbo pirata plebeij generis ad splendida coniugia capessenda uirtutis fiducia cōcitatus; Sygrutham Gothensium regis Vnguini filiam postularet, ac pręterea Gothicǽ regni dimidium in dotem expeteret, super matrimonij admissione consultus, consensum falso spondendum monuit, seq; nuptias frustraturum promisit. Quinetiā sedendi locum sibi inter conuiuarum discubitus assignari pręcepit. Probante con filium Vnguino, omnem regiæ dignitatis speciem peregrina corporis deformitate corrumpens, noctuq; nuptijs superueniēs, occurrentibus formidini fuit, maiorem humano habitu uirum aduenisse mirantibus. Qui mox ut regiam intrauit circunspectis omnibus quęrit quis proximum regi discubitum occupauerit. Ebbone deinde futurum Vnguini generum eius lateri cōiunctum dicente, per summā uerborum iracundiā percontatur, qua uesania quibus ue furijs eò petulantiæ adductus sit, ut despicabiles generis sui sordes eximiæ nobilitatis splendori miscere præsumat, rusticasq; manus regiæ genti inserere audeat: nec id quidem expetere contentus, etiam alieni regni consortium captare uideatur. Deinde eum ferro secum decernere iubet, non prius uoto quàm uictoria potiturum. Quo nocturnū monstris certamen, diurnum hominibus cōgruere respondente, ne temporis excusatione pugna abnui posset, lunæ splendore diem ęquari perhibuit. Taliter adactum pugnæ Ebbonem cōuiuio in spectaculum uerso prostrauit, nuptiasq; exequijs mutauit. Qui interiectis annis in patriam decedens cum sine liberis esset, regias opes Vnguino testamento legauit, eumq; regem cōstituit. Hic postmodū ab æmulo cui Regnaldo nomen erat bello oppressus, filium Syualeum reliquit.

Genealogia & origo regum Noruagiæ.

B Huius filia Syritha adeò spectatæ pudicitiæ erat, ut cum ob formæ pulchritudinē ingenti procorum frequentia peteretur, ad neminem ex eis inspectandum adduci posse uideretur. Cuius continentię fiducia à patre cōiugem depoposcit, qui delenimentorum dulcedine mutuū eius conspectum impetrare quiuisset. Olim siquidem apud nos puellarum continentia magnopere uisus petulantiam edomare solebat, ne mentis integritas oculorum libertate corrumperet, affectabaturq;, ut cordis castimoniam, oris modestia fateretur. Tunc Otharus quidam Ebbonis filius siue gestarum rerum magnitudine, siue comitatis & facundiæ fiducia accensus, pertinacius postulandæ uirginis ignibus æstuabat. Cuius obtutum omnibus ingenij neruis emollire cōnisus, cum demissum oculorū eius habitum nulla penitus arte flexisset, inuictæ seueritatis perseuerantiam miratus abscedit. Eiusdem rei cupidus gigas cum ęque se effectu uacuum animaduerteret, fœminam subornat, quę cum obtenta uirginis familiaritate eius aliquandiu pedissequam egisset, hanc tandē à paternis procul penatibus quæsita callidius digressione seduxit, quā ipse mox irruens in arctiora montanę crepidinis septa deuexit. Opinanť alij quod fœmineā mentitus effigiē cum insidiosa artis protractione domesticis puellā ędibus abduxisset, partes demū raptoris impleuerit. Quod ut cōperit Otharus, indagandæ uirginis gratia montis penita perscrutatus, inuentā oppresso gigante secū abduxit. Adeò aūt gigantea sedulitas puellę cęsariē nexili comarū astrictione reuinxerat, ut pilorū perplexa cōgeries crispata quadā cohęrentia teneretur, nec facile pręter ferrum quis posset cōfertos crinium extricare cōplexus. Denuò igitur uarijs rerum irritamentis aggressus puellarem in se prouocare conspectū, cum diu torpentes nequicquam oculos attentasset, proposito parū ex sententia cedente, cœptum reliquit. Sed neq; puellā stupro uiolare sustinuit, ne splendido loco natam obscuro concubitus genere macularet. Quæ cum uarios solitudinum anfractus diutius errabunda percurreret, contigit ut ad syluestris cuiusdam immanisq;

C fœminæ tugurium perueniret. A qua pascendi caprarū gregis officio deputata, cū denuò per Otharū libertatis auxiliū impetrasset, talibus eius tentaт̄ alloquijs:

Num meis mauis monitis adesse
Et pares uotis sociare nexus
Quàm gregi præsens, olidisq́ curam
Ferre capellis?
Impiæ dextram dominæ refelle
Et trucem præceps fugito magistram,
Vt rates mecum socias reuisens
Libera degas.
Linque commissæ studium bidentis,
Sperne caprinos agitare gressus,
Et tori consors refer apta nostris
Præmia uotis.
O mihi tantis studijs petita
Torpidos rursum radios reflecte
Paululum motu facili pudicos
Erige uultus.
Ad lares hinc te statuam paternos
Et piæ lætam sociabo matri,
Si semel blandis agitata uotis
Lumina pandas.
Quam tuli claustris toties gigantum
Confer antiquo meritum labori,
Et graues rerum miserata nisus
Parce rigori.

Quare etenim cerebrosa adeò dementire cœpisti, ut alienū ductare pecus, & in monstrorū famulitio numerari præoptes, q̄ pari consensus aptitudine mutuum tori promouere contractū? Illa nihilominus ne pudicæ mentis cōstantia, ad externos titubaret aspectus, luminū habitū immoto palpebrarū rigore cōtinuit. Quantæ porrò pudicitiæ seculi illius fœminas extitisse putemus, quæ ne ad leuē quidē oculorū motū maximis amatorū irritamentis adduci potuerunt? Cū ergo Otharus ne gemini quidē beneficij meritis uirgineū in se uisum cōcitare quiuisset, pudore & ægritudine fatigatus classem repetijt. Cumq́ Syritha more pristino decursis late scopulis, in Ebbonis fortè sedes erronea peruenisset, nuditatis & inopiæ rubore egentium se filiam astruebat. Animaduertens autem hanc Othari mater, quamuis marcore illitam, inopiq́ contectam amiculo, à generosis pullulasse ra-
D malibus, honorato sedendi loco susceptam, reuerenda secum comitate detinuit. Nobilitatem quippe uirginis index forma prodebat, & uultu genus interprete resultabat. Quam uidens Otharus, cur uultum peplo obscuraret inquirit. Cuius animum certius experturus, nupturam sibi fœminam fingit, eiusq́ torum conscendens, lucernā Syrithæ gestandam cōmittit. Quæ cum absumptis penè lychnis admoto propius igne premeretur, tantum patientiæ specimen præbuit, ut manum absque motu continere uisa, nullam ardoris molestiam sentire crederetur. Externum quippe æstum cohibebat interior, & pruritantis animi feruor adustæ cutis incendium temperabat. Quæ demū ab Otharo manui consulere iussa, placidos in eum obtutus uerecunda luminū erectione conuertit, statimq́ semoto nuptiarum figmento, genialem torum nuptura conscendit. Cumq́ postmodum Syualdus cōprehensum Otharū ob illatū filiæ stuprum suspendio consumendū duxisset, cōtinuò Syritha raptus sui casibus explicatis, nō solū eum in regis gratiā reduxit, sed etiā patrē ad eius sororē matrimonio sibi copulandā adduxit. Post hæc inter Syualdū Regnaldūq́ exquisitę probitatis militibus utrobiq́ delectis, apud Sialandiā prœliū agiт̄, in quo cū triduo mutuis cædibus exacto ob summā utriusq́ partis uirtutē incerti uictoriæ procursus existerent, Otharus siue diutinæ pugnæ tædio, siue gloriæ æmulatione correptus, cū mortis contemptu cōfertissimos hostes irrumpit, Regnaldoq́ inter fortissimas militū acies obtruncato, subitā Danis uictoriā peperit. Insigne hoc prœliū maximorū procerū ignauia fuit. Adeò siquidem rei summa perhorruit, ut fortissimi Sueonū quadraginta terga fugæ dedisse dicanт̄, quorū præcipuus Starcatherus nulla sæuitia rerū aut periculorū magnitudine quati solitus, nescio qua nunc obrepente formidine sociorū fugam sequi q̄ spernere præoptauit. Crediderim hunc metum ei diuinis uiribus iniectū, ne supra humanam fortitudinem uirtute sibi præditus uideretur. Adeò nihil perfecti

Starcatheri fuga.

A mortalium felicitas habere consueuit. Tunc hi omnes maximi piratarum Haconis quasi quædam belli reliquiæ ad eum delapsæ commilitium amplectuntur.

Post hæc Syualdo filius Sigarus succedit, cui filij Syualdus, Alf, & Algerus fuere, filiaq; Sygne: è quibus Alf cæteris animo formaq; præstantior, piraticis incumbebat officijs: cuius etiã insignẽ candore cæsariem tantus comæ decor asperferat, ut argenteo crine nitere putaretur. Eodẽ tempore Gothorũ rex Syuardus filios habuisse fertur Vuemundũ & Ostenũ, filiãq; Aluildã, quæ tantã uerecundiæ fidem ab ipsis propemodũ incunabulis præferebat, ut os peplo iugiter obnuptum haberet, quo minus formã suã alienæ libidinis irritamentũ efficeret. Huic pater in arctam admodũ custodiã relegatæ uiperã anguemq; educãdos cõmisit, pudicitiã eius adulterorũ tandem reptiliũ custodia uallaturus. Neq; enim facile thalamus inuestigari poterat, quẽ tanti discriminis pessulus obserabat. Statuit etiã, ut si quis eius aditũ frustra tentasset, protinus amputandũ caput, paloq; refigendum præberet. Ita annexus petulantiæ metus concitata iuuenum ingenia castigabat. Tunc Alf Sigari filius, rem hoc illustrius quo periculosius tentandã existimans, proci titulũ professus, animalia propter uirginis conclaue excubantia debellare iubetur, quod edicti ratione eorũ uictori uirgineus deberet amplexus. Quorum ut acrius aduersum se rabiem excitaret, cruenta corpus pelle contexit. Qua succinctus, mox ut septi ualuas subijt, torridã calibem forcipe comprehensam, hiantis uiperæ faucibus immersit, eamq; exanimẽ prostrauit. Anguem deinde sinuosa uolubilitate prolapsum, inter medios rictus telum iaculatus absumpsit. Cumq; pacti conditione connexũ uictoriæ pignus expeteret, refert Siuardus hunc sibi generũ acceptari, in quem filia solidũ optionis arbitriũ contulisset. Cumq; sola puellæ mater proci uotũ difficulter exciperet, mentẽ filiæ secreto per

B lustrat alloquio. Qua procũ impensius ob uirtutẽ laudante, conuicijs eam acrius lacerat, quod elisis pudicitiæ neruis specierũ illecebra caperet, omissaq; uirtutis censura adulantibus formæ blanditijs lasciuæ mentis intuitũ exhiberet. Ita Aluilda ad Danici iuuenis cõtemptũ adducta, uirili ueste fœmineã permutauit, atq; ex pudica admodũ puella ferocẽ piratã agere cœpit. Cõpluribus quoq; eiusdẽ uoti puellis in cõmilitiũ adcitis, eo forte loci peruenit, ubi piratarũ agmen amissi bello ducis interitũ deplorabat. A quibus ob formæ pulchritudinem piraticæ princeps creata, maiores muliebri uirtute res ædidit. Quã Alf crebris nauigationis laboribus insectari conatus, in Blacmannorũ forte classem hyeme incidit. Quo tempore densatis aquarũ coactibus tanta glaciei moles naues corripuit, ut eis nulla remigandi uis processum struere potuisset. Cumq; frigoris diuturnitas tutiorẽ conclusis sponderet incessum, iubet Alf suos concretum pelagi sinum caligatis tentare uestigijs, calceorum lubricitate deposita, glaciale planum firmius percursuros. Quos Blacmanni succincta pedũ agilitate fugæ consulere rati, inita cum eis pugna, uacillãtibus nimirũ cessere uestigijs, utpote quorũ ancipites gradus subiectis plantis lubricũ impellebat. Dani uero crustatũ algore pelagus passu tutiore permensi, infirmos hostium elisere progressus. Quibus deuictis, nauigationẽ in Finniam uertunt. Vbi contractiorem forte sinum ingressi, missis qui rerũ habitum explorarent, paucis nauibus portum occupari cognoscunt. Aluilda quippe easdem faucium angustias prior classe petiuerat. Quæ cum ignotas eminus puppes adesse conspiceret, præpeti remigio uelox in eorũ desertur occursum, irrumpere hostem q̃ operiri satius iudicans. Tunc Alf prohibentibus socijs plures naues paucioribus attentari, indignũ respondit, ut Aluildæ quis perferat paucarũ puppiũ obiectu procursus sui studia deturbari, præfatus paruæ rei momento magnorũ operũ titulos respergendos nõ esse: nec parua Danis admiratio fuit, unde hostium corporibus talis formæ decor, tantaq; membrorũ aptitudo suppeteret,

De Sigaro rege, à quo uilla Syersted nomẽ accepit.

Glaciem calcandi modus.

C Vt ergo naualem cõmittere pugnam cœperunt, iuuenis Aluildæ proram insiliens in puppim usq; facta resistentiũ strage progreditur. Cuius comes Borcarus decussa Aluildæ galea, mentiq; eius lenitate conspecta, animaduertit osculis non armis agendum esse, telorumq; rigore deposito blandioribus hostem officijs attrectandam. Igitur Alf quam terra mariq; tot obstantibus periculis indefesso labore quæsierat supra spem offerri gauisus, cupidius apprehensam, uirilem cultũ in muliebrem conuertere coëgit, ex qua postmodum filiam Guritham procreauit. Sed & Borcarus Aluildæ comitem Gro nomine matrimonio complexus, filium ex ea Haraldum suscepit, quem sequens ætas Hyldetan cognominauit. Et ne quis hunc bellis sexum insudasse miretur, quædã de taliũ fœminarũ conditione & moribus cõpendio modicæ digressionis expediam. Fuere quondam apud Danos fœminæ, quæ formam suam in uirilem habitum conuertentes, omnia pene temporũ momenta ad excolendam militiam conferebant, ne uirtutis neruos luxuriæ contagione hebetari paterentur. Siquidem delicatũ uiuendi genus perosæ, corpus animumq; patientia ac labore durare solebant, totamq; fœmineę leuitatis mollitiem abdicantes, muliebre ingenium uirili uti sæuitia cogebant. Sed & tanta cura rei militaris notitiã captabant, ut fœminas exuisse quiuis putaret, pręcipue uero quibus aut ingenij uigor, aut decora corporũ proceritas erat, id uitæ genus incedere consueuerant. Hæ ergo perinde ac natiuæ conditionis immemores, rigoremq; blanditijs anteferentes, bella pro basijs intentabant, sanguinemq; non oscula delibantes, armorũ potius q̃ amorũ officia frequentabant, manusq; quas in telas aptare debuerant, telorũ obsequijs exhibebant, ut iam nõ lecto, sed leto studentes spiculis appeterent, quos mulcere specie potuissent. Nunc à diuerticulo propositũ repetã. Veris initio cum Alf, & Algerus repetitis piraticæ operibus uaria pelagus nauigatione tentarent, in Hamundi Reguli filios Heluuin,

Fœminarũ Danicarũ illustriũ quondã studiũ.

D Hagbarthũ & Hamundũ centenis incidere nauigijs. Quibus illato prælio cum fessas cæde dextras sola crepusculi caligo dirimeret, noctu militi fœdus imponitur, quod postero die perpeti inuicem iure firmatũ est, tanto uulnere hesterna pugna utrobiq; suscepto, ut nulla renouandi certaminis facultas existeret. Ita quos par uirtus exhausit, necessitas in pacem coëgit. Per idem tempus Hildigisleus claro Theutonũ loco ortus, formę & nobilitatis fiducia Sygnem Sigari filiã postulabat, apud quem maximũ ei contemptũ obscuritas peperit, quod fortitudine uacuus, aliena probitate fortunã instruere uideretur. Præcipue eandem in amorem Haconis magnaliũ eius spectata deflexit opinio. Quippe maiorem fortiũ q̃ mollium respectũ agebat, nec formæ, sed operũ insignia mirabatur, sciens omne decoris blandimentũ sola uirtutis æstimatione sordescere, nec æqua illi lance conferri. Sunt enim puellæ, quę potius amatorũ claritate quàm specie capiuntur, quasq; non oris, sed mentis habitum æstimantes, in alternũ copulæ uotũ solus animi respectus accendit. Hagbarthus uero cum Sigari filijs Daniã petens, ijsdemq; ignaris sororis eorũ alloquio potitus, tandẽ eam ad clãdestini cõcubitus promissionẽ fide sibi obligandã adduxit. Quæ postmodũ forte pedissequis insignes procerũ titulos conferentibus Hildigisleo Haconem prætulit, in illo nihil præter speciem laudabile reperiri, in isto oris lituram animi flore pensari testata. Nec eum simplici laudationis genere extulisse contenta, tali concentu usa perhibetur:

Hic candoris inops prima probitate relucet,
  Vultum uigore metiens.
Nam damnum rigidæ redimit mens ardua formæ,
  Mendamq; uicit corporis.
Corde micat species, facies feritate iuuatur,
  Ipso rigore præcluis.

A Hæc candore beat mentem, ſed mente colorem
Morum ſeuerus arbiter.
Huic precium non forma facit, ſed fortior auſus
Armiſq; parca claritas.
Aſt illum capitis decor approbat, & nitor oris,
Vertexq; crine fulgidus.
Sordet inane decus formæ, confunditur in ſe
Fallax decoris dignitas.
Diſparibus ſtudijs uirtus, ſpecieſq; reguntur,
Hæc perſtat, illa deperit.
Importat uitium uacuus color, hunc leuis anni
Fluxus gradatim diſſipat.
Aſt probitas meliore loco ſua pectora format
Nec lapſa prorſus excidit.
Exteriore bono uulgaris fallitur aura,
Rectiq; normam negligit.
At mihi cenſura uirtus potiore probatur,
Spreta decoris gratia.

Quæ uox ita ad aſtantium aures delapſa, ut Hagbarthus Haconis laudari uocabulo putaretur. A qua cum Hildegiſleus Hagbarthum ſibi prælatum dolenter tuliſſet, Boluuiſum quendam luminibus captum muneribus illicit, qui Sigari & Hamundi filios ad amicitias odio permutandas adduceret. Rex quippe Sigarus ſenum duorum, quorum alter Boluuiſus erat, conſilio cuncta fere gerere conſueuerat. Horũ tam diſcors ingenium fuit, ut alter inimicitijs diſſidentes, in gratiam reducere ſolitus eſſet: alteri curę foret amicitia iunctos odio ſequeſtrare, & ſimultatum peſtes alternis uentilare diſſidijs. (*Senum duorũ diſpar ſtudiũ.*)
B Primũ itaq; Boluuiſus apud Sigari filios Hamundi ſobolem pleno obtrectationis mendacio lacerabat, affirmãs eam nunquam fida pace ſocietatis iura ſeruare ſolitam, bello potius quàm fœdere contendam. Itaq; iuuenum pactione perrupta Alfet Hamundus, Hagbartho procul agente, Sigari filijs Alfet Algero prælium inferentibus apud portum, qui Sinus Hamundi dicitur, opprimuntur. Quos Hagbarthus poſtmodũ integris uiribus ſuperueniens in ultionem fratrũ bello conſumpſit. Hiſdigiſileus ambas nates telo traiectus elabitur. Quæ res inſectandorũ riſu Theutonum occaſio extitit, quod opprobrij nota plagæ deformitas non careret. Poſt hæc Hagbarthus muliebri corpus cultu inſtruens, tanquam Sigari filiam fraterna clade non læſerit, ſolitarius eam acceptæ promiſſionis fiducia repetit, plus ſecuritatis ex ipſius fide, quàm ſuo facinore formidinis contrahens, adeò libido periculum contemnit. Et ne profectioni cauſa deeſſe uideretur, pugnacem Haconis famulam profitendo, legationem eius ad Sigarum perferre ſe dixit. Cumq; noctu inter pediſſequas cubitum reciperetur, pedeſq; ei ab ancillulis lauandi officio pertergerentur, interrogatus, quid hiſpidis adeò cruribus eſſet, manuſq; parum blandi contactus haberet, hoc modo reſpondit:

Quid miri tenerum nobis dureſcere ſubtel,
Et longos hirto crure manere pilos?
Cui plantas toties ſubiecta reliſit harena,
Et uepres medium corripuere gradum?
Nunc ſaltu nemus experior, nunc æquora curſu,
Nunc mare, nunc tellus, nunc iter unda mihi.
Sed neque ferratis concluſum nexibus uber,
Aut iaculis ſolitum, miſſilibuſq; premi,

C Ad tactum uestro potuit mollescere ritu
Quas chlamydis tegmen aut toga leuis habet.
Nec colus aut calathi, sed cæde madentia tela
Officium nostræ composuere manus.

Cuius affirmationem Sygne consentaneo dissimulationis genere prosequi non morata, par esse refert manus uulnera sæpius quàm uellera, pugnam quàm pensa tractantes, consentaneam officio præferre duritiem, nec tractabili fœminarum mollitudine eneruem leuitatis speciem alienis contactibus exhibere. Quippe eas partim bellico labore, partim nauigandi consuetudine duratas esse. Neque enim bellatricem Haconis uernulam muliebribus inseruire negocijs, sed iaculandis hastis, torquendisq; missilibus oblitam cruore dexteram afferre consueuisse. Quamobrem mirandum non esse plantas ingenti itinerum emensione duratas, quasq; decursa toties littora scabris lapidum fragmẽtis obtriuerint calloso rigore lentescere, nec parem earum teneritudini contactum prę se ferre, quarum uestigia digressus expertia aulicis iugiter liminibus includantur. Quam quum Hagbarthus perinde ac honoratiorem cubandi locum habiturus tori sociam recepisset, inter mutuæ uoluptatis colloquia talibus sensim orsis compellat:

Si captum genitor tuus Me tristi dederit neci,
Nunquid coniugij fidem Tanti fœderis immemor
Post fatum repetes meum? Nam si sors ea cesserit,
Haud spero ueniæ locum, Nec parcens miserebitur
Vlturus sobolem parens, Nam fratres necui tuos
Priuatos ope nautica, Et nunc te patre nescio
Ac si nil prius egerim Votis illius obuiam
Communi teneo toro. Dic ergo Venus unica
D Quam uoti speciem feres Complexu solito carens?

Ad hæc Sygne:

Me crede tecum chare uelle commori
Si sors exitij prætulerit uicem,
Nec ulla uitæ prorogare tempora,
Quum te mors tumulo tristis adegerit.
Nam si supremam fortè lucem clauseris,
Lictorum rabido subditus ausui,
Quocunq; lcto præfocetur halitus,
Morbo seu gladio gurgite uel solo,
Omnis petulcæ labis ignes abdico,
Et me consimili deuoueo neci,
Vt quos idem fœdus tori reuinxerat,
Idem supplicij contineat modus,
Nec hunc necis sensura pœnas deseram,
Quem dignum Venere constitui mea,
Qui prima nostri carpsit oris oscula
Et floris teneri primitias tulit.
Nullum puto uotum futurum certius,
Si quid fœminea uox fidei gerit.

Quæ uox ita Hagbarthi animũ uegetauit, ut plus uoluptatis in eius promisso quàm periculi in sua digressione reponeret. Qui quum ab ancillulis proditus à Sigari lictoribus oppugnaretur, diu se strenua pugna defendit, compluresq; ex eis in aditu trucidauit. Cõprehensus tandem, & ad concionem perductus, diuersa plebis suffragia expertus est, Siquidem cõplures supplicium ab eo tam grauis

iniuriæ

A plebis suffragia expertus est. Siquidem complures supplicium ab eo tam grauis iniuriæ exigendum dicebant. Sed Biluuisus Boluuisi frater, aliiq́ꝫ sententiæ potioris autores, potius strenua eius opera utendum, quàm crudelius in eum consulendum monebant. Tunc subiens Boluuisus, iniqua affirmabat consilia, quæ regem quum ultione uti debeat, ignoscere iubeant, & iustum iracundiç motum indigna miseratione deleniant. Quo enim pacto Sigarum circa hunc parcendi miserendiue studio moueri posse, à quo non solum gemino filiorum solatio spoliatus, sed etiam corruptæ filiæ contumelia respersus uideatur? Quam sententiam maiore concionis parte suffragiis prosequente, damnatur Hagbarthus, stipesq́ꝫ eum excepturus erigitur. Quo euenit, ut qui prius nullum penè triste suffragium habuerat, omnium sæuitia mulctaretur. Quem regina mox porrecto poculo sitim lenire iussum, tali minarum inflictione solicitat:

Nunc insolens Hagbarthe Quem morte dignum concio
Adiudicauit omnis, Sitis fugandæ gratia
Ori dabis bibendum Cypho liquorem corneo.
Ob hoc metum refutans Vitæ supremo tempore
Audacibus labellis Letale liba poculum,
Quo potus inferorum Mox applicere sedibus,
Iturus in reclusam Ditis seueri regiam,
Patibuloq́ꝫ corpus, Orcho daturus spiritum.

Tunc iuuenis oblatũ apprehendens poculum, tale fertur intulisse responsum:

Hac gustum capiam manu supremum,
Extremæ quoque potionis haustum,
Qua natos tibi sustuli gemellos.
B Iam non elysios inultus axes
Non impune truces adibo manes,
Nam nostro prius hos peracta nisu
Clades tartareis reclusit antris.
Hæc uestro maduit cruore dextra,
Hæc proli teneros ademit annos,
Quam luci tua procreauit aluus,
Cui tunc nec funebris pepercit ensis.
Infamis mulier, furensq́ꝫ mente,
Infelix genitrix & orba natis,
Sublatum tibi nulla reddet ætas,
Nec tempus redimet, dies ue quæuis
Demptum letifero rigore pignus.

Ita mortis comminationem interfectorum à se iuuenum exprobratione ultus, reiecto in reginam poculo, os eius sparso meri liquore suffudit. Interea Sygne deflentes famulas an sibi cœptorum sociæ fieri paterentur, interrogat. Illę quicquid dominæ uoti incederet, suis spondent effectibus exequendum. Promissioni fides adiecta est. Deinde lachrymis suffusa, quem unice tori consortem habuerit, fato insequi uelle se dicit, iubetq́ꝫ mox ut signum è specula datum esset, faces thalamo subdi, deinde laqueos ex peplis fieri, hisdemq́ꝫ fauces pulso pedum fulcimine strangulandas præberi. Assentientibus quo minorem mortis metum haberent, merum propinat. Post hæc Hagbarthus ad montem, qui postmodum ab ipso uocabulum traxit, suspendio consumendus adducitur. Tunc experturus amasiæ fidem, amiculum suum à lictoribus suspendi præcepit, uoluptati sibi esse præfatus, si propinquæ mortis instar alicuius spectaculi imaginem peruidisset. Quo impetrato, speculæ custos id circa Hagbarthum peragi

C ratus,conclusis intra aulam puellis conspecta denunciat. Quæ mox datis incendio tectis,subiecta pedibus robora depellentes, gulas laqueis obtorquendas dederunt. Igitur Hagbarthus regiam igni implicatam conspiciens,ac notum conflagrare cubiculũ,plus lætitiæ se ex amicæ fide,quàm mœroris ex propinqua morte sentire perhibuit. Quinetiã astantes ad necem sibi inferendam hortatus,in quàm paruo momento fatum poneret,huiusmodi carmine protestatur:

Ocyus ô iuuenes corruptus in aëra tollar,
  Dulce mihi nupta est post tua fata mori.
Aspicio crepitus & tecta rubentia flammis,
  Pollicitusq; diu pacta reuelat amor.
En tua non dubijs completur pactio uotis,
  Quum uitæ mihi sis,interitusq; comes.
Vnus erit finis, unus post fœdera nexus,
  Nec passim poterit prima perire Venus.
Felix qui tanto merui consorte iuuari,
  Nec male tartareos solus adire deos.
Ergo premant medias subiecta tenacula fauces,
  Nil nisi quod libeat pœna suprema feret,
Quum restaurandæ Veneris spes certa supersit
  Et mors delicias mox habitura suas.
Axis uterq;,iuuat,gemino celebrabitur orbe,
  Vna animi requies,par in amore fides.

Ecce enim oblatum libens discrimen accipio, quũ ne apud manes quidem amor D ipse participis sui complexum deperire patiatur. Et cum dicto lictorum opera laqueo profligatur. Et ne cuiquam antiquitatis uestigia prorsus exoleuisse credantur,prædictæ rei fides præsentibus locorũ indicijs exhibetur, quum & Hagbarthus pago uocabulũ extinctus intulerit, nec longe à Sigari oppido locus pateat, ubi plano paululũ agger elatior ueteris fundi instar protuberantis fumi speciem demonstrat. Sed & quidam Absaloni trabem se eo loci repertam uidisse narrauit, quam agrestis uomere glebam rimatus offendit. His auditis Hako Hamundi filius,quum in ultione fratrum arma ab Hyberniensibus in Danos translaturus uideretur,ab Hakone Sialandico Vuigeri filio,Starcatheroq; deseritur,quorũ post Regnaldi necem ad id usq; tempus auxilijs utebatur. Alter siquidem familiaritatis,alter originis intuitu mouebatur,diuersaq; ratio par ambobus studium peperit. Hakonem nanq; ab inuasione patriç pietas deturbauit,quod cęteris aduersum exteros bellum gerentibus,ipse cum ciuibus prçliaturus uideretur. Starcatherus uero quod Sygari senilis hospitio usus fuerat,hostem agere supersedebat, ne bene meritum iniuria afficere putaretur. Tantum enim quidam hospitalitatis gratiæ deferunt,ut ad molestiam eis inferendam adduci non possint,quorũ se quandoq; humanitatis officia expertos meminerint. Sed & Hako plus damni in fratrum nece,quàm pugilum defectione reponens, in portũ qui Danice Heruuig, latine Exercituũ sinus dicitur, classe collata, militem exponit, pedestremq; aciem instruit,quo loci nunc oppidum ab Hesberno constructũ, munimine suo præsidium accolis facit,aditumq; barbaræ feritatis eliminat. Deinde sparsis trifariã copijs,geminam nauium partem,paucis remigio destinatis,ad Susam amnem præmittit,quę per obliquos aluei flexus ancipiti nauigatione progrediens,peditibus si res posceret subsidium ministraret. Ipse cum residuis pedestri itinere facto,syluestribus maxime locis ne cerneretur, incessit. Quæ uia crebris quondam occlusa nemoribus,nunc partim aratris apta,tenui fruticũ raritate prætexitur. Et ne progressis in planum arboreum deesset umbraculum, ramalia ab eis incidi gestariq; præcepit.

Hagbyr Danice uocatur.

Susa amnis.

A præcepit. Præterea ne quid properantibus oneri foret, uestium partem ac uaginas abijci, nudosq; gladios deferri iussit. Ob cuius facti memoriam ęternũ monti uadoq; cognomen reliquit. Ita binas uigilum stationes nocturna progressione frustratus, quũ in tertiam incidisset, mox speculator insolitum facti cõtemplatus euentum, accesso Sigari cubiculo stupendæ rei nunciũ afferre se dixit, quod frondes ac frutices humano more gradientes aspiceret. Tunc percontatus rex quantũ nemoris distaret aduentus, ut propinquum esse cognouit, hoc monstro fatum sibi portendi subiunxit. Quo euenit ut succisorum fruticum palus letalis publico nuncuparetur eloquio. Igitur locorum angustias ueritus, relicto oppido conspectiorem soli planitiẽ prælio hostes excepturus petiuit. Idem apud locum qui uulgo Vualbrunna, latine cadauerum uel stragis puteus appellatur, gesta infeliciter pugna, protritus extinguitur. Tunc Haco uictoria in crudelitatem uersa tanto facinore fortunam prosequi cœpit, ut promiscuæ cędis auidus, nihil conditioni aut sexui deferendum putaret. Sed neq; miserationis aut uerecundiæ respectui indulsit, quo minus fœmineo ferrum cruore respergeret, matresq; cum liberis cõmuni stragis sæuitia uiolaret. His auditis Syualdus Sigari filius, quum paternis hactenus penatibus inhæsisset, ultoris partes executurus exercitum contrahit. Igitur Haco multitudinis concursu conterritus, cum tertia agminis parte in Heruuig classem repetens, maritimo sibi discessu consuluit. Cuius collega Haco cognomine Fastuosus, plus fiducię in recenti uictoria, quàm metus in Haconis absentia reponendum existimans, mortemq; fugæ præferens, residuũ tutabatur exercitum. Itaq; reductis paulisper castris apud uillam Axelstadam naualem diutile præstolatus occursum, uenientium tardius sociorum segnitiem causabatur. Nondum enim ad destinatum portum immissa amni classis appulerat. Adeò autem Sigari clades Syualdiq; charitas promiscuos plebis animos incitabant, ut uterq; se bello

B sexus impenderet, nec certamen crederes fœmineis caruisse præsidijs. Postera luce Haco, Syualdusq; congressi, biduum extraxere pugna, in qua rebus atrocissime decertatis, utroq; duce prostrato, Danorũ reliquias uictoria decorauit. Nocte uero prælium insecuta ad constituti portus receptaculũ classis Susam rimata peruenit. Cuius alueum quondam remigijs peruium, nunc solidioribus elementis concretum angustiæ limitant, ut uetante cõstrictionis inertia rarus puppium admitatur ingressus. Diluculo nautæ sociorum cadauera conspicati, funerandi ducis gratia, collem spectatæ magnitudinis extruunt, quem usq; nunc opinione celebrem Haconis bustum fama connominat. Quorum multitudinẽ Borcarus cum Scanico repente equitatu adueniens, neci implicuit. Consumpto hoste uacuas remigio rates instruens, Hamundi filium anhela præceps celeritate persequitur. Cuius congressu habito, contigit Haconem rebus infeliciter gestis metu præcipitem in Scotorum patriam ternis euolare nauigijs, ubi decurso biennio defungitur. Talia rerum bellorumq; discrimina adeò regiam apud Danos gentem exhauserant, ut hanc ad solam Luritham Alfi filiam, Sigari uero neptem redactam esse constaret. Qui quum se consuetæ nobilitatis regimine defectos uiderent, regnũ popularibus tradunt, creatisq; ex plebe principibus Ostmaro Scaniæ, Hundingo Sialandiæ procurationem attribuunt. In Hanonem Fioniæ dominiũ conferunt. Penes Roricum atq; Haterum Iutiæ summam discreta potestate constituunt. Quod ne lateat quo regum posteritas fato re succreuerit, occurrunt quædam necessariò paulisper perstringenda digressu. Ferunt fortissimũ Suetonum Gunnarum olim ob grauissimas causas Noruagię infensum, lacessendę eius licentiam precibus impetratam maximis exasperasse periculis, ac primum in Iatherprouinciam propositos effudisse decursus: quam partim flammis, partim cædibus implicans omissis rapinis tantum obsitos cadaueribus calles ac fusas cruore semitas

C permeare gaudebat. Nam quũ cæteri iugulis abstinere, prædamq́ magis quàm cædem affectare solerent, hic spolijs sæuitiam anteponens, funestũ animi libitũ, humanis potissimum cladibus exercebat. Cuius atrocitate permoti incolæ, propinquum periculum publica deditione præuenirent. Sed & rex Normanorũ Regnaldus ultimæ senectutis, audito tyranni studio, filiam Drotam facto specu claudendam curauit, aptumq́ ei prouisis in longũ sumptibus famulitium tribuit. Sed & gladios exquisita fabrorũ opera decussatos, cum regia supellectile pariter antro mandauit, ne ferri usum, quem sibi inhabilem uideret, hosti capiendum relinqueret. Et ne conspicua caueæ pateret elatio, solidiori terræ tumorem æquabat. Ad bellum deinde profectus, quum senilibus membris in aciem descendere nõ posset, comitũ innixus humeris, alienis fulta gradibus uestigia proferebat. Igitur prælio cupidius quàm felicius gesto consumptus, grauem ruboris causam patriæ reliquit. Vt enim Gunnarus deuictæ gentis ignauiam inusitata conditionis desormitate mulctaret, rectoris loco canem eis præponi curauit. Quo facto quid aliud eum assequi uoluisse putemus, quàm ut plenus superbiæ populus insolentiam suam manifestius puniri cognosceret, dum obnixos latranti uertices inclinaret. Et ne quid contumeliæ deesset, satrapas procurauit, qui sub eius titulo priuata ac publica negocia tuerentur. Cuius etiam iugi cõstantiæq́ custodiæ distinctos procerum ordines applicabat. Statuit insuper, ut si quis aulicorũ ducis sui despicabile duxisset obsequiũ, uariosq́ discurrẽtis incessus plenis uenerationis obsequijs insequi supersedisset, membrorũ clade supplicia lueret. Sed & geminum genti uectigal imposuit, unum autumnalibus copijs, alterum uernali tempore persoluendum. Ita Noruagiensiũ tumore exploso obtentũ est, ut liquidius fastus sui detrimenta cognoscerent, quem caninis adactũ obsequijs uiderent. Audiens autẽ regis filiam longinquis occlusam latibulis, omnibus ingenij neruis ad eam inuestigandam cõtendit.

D Quo euenit, ut dum ipse quoq́ lustrandi inter alios officio fungeretur, subterranei murmuris sonum dubia procul aure colligeret, tunc sensim progressus certiorẽ humanæ uocis habitũ deprehendit. Cumq́ subiectam pedibus humũ ad solidum fodi iussisset, subitò patente cauea cuniculatos animaduertit anfractus. Trucidatis itaq́ famulis, dum detectos antri aditus tueri cupiũt, puella cum repositis inibi spolijs cauo extrahitur, quæ rerum admodũ prouida patrios duntaxat enses secretioris custodiæ tutamento tradiderat. Hæc à Gunnaro stuprum pati coacta, filium procreat Hildigerum, cui tanta paternæ crudelitatis æmulatio fuit, ut cædium semper appetens, & humanis solum intentus excidijs, immensa fundendi cruoris cupidine suspiraret. Igitur ob intolerabiles sæuitiæ mores à patre proscriptus, moxq́ ab Aluero tyrannide donatus, finitimos bellis ac cædibus implicando omne ætatis tempus armis exegit, nihilq́ exilij conditione ex consueto crudelitatis habitu remittens, animum cum loco mutare passus non est. Interea Borcarus Regnaldi filiæ Drotæ matrimoniũ per uim à Gunnaro occupatum expertus, coniuge eum, uitaq́ priuat, ac sibi Drotam connubio sociat, quæ etiam ægre nuptijs assensa non est, quod parentis ultorem iure complexura uideretur. Neq́ enim lugentis patrem filiæ eius interfectori uoluptuosus poterat obtemperare consensus. Huius Bocariq́ filius Haldanus fuit, cuius iuuentæ initia stoliditatis opinione referta fuere, sequens uero ætas fulgentissimis operũ insignibus illustris euasit, maximisq́ uitæ ornamentis inclaruit. Adolescẽs pugilem ingenuæ famæ, quod ab eo pueriliter obludens colapho percussus esset, gestamine quod in manu habebat petitum oppressit. Quo facto futuros operum titulos auspicatu præteritæ uitæ contemptum in amplissimũ sequentis fulgorem conuertit. Ea quippe res bellicorũ eius insignium magnitudinem augurata est. Ea tempestate Rotho Rutenorũ pirata patriam nostram rapinæ & crudelitatis iniurijs

profligabat.

A profligabat. Cuius tam inſignis atrocitas erat, ut cæteris extremæ captorum nuditati parcentibus, hic etiam ſecretiores corporū partes tegminibus ſpoliare deforme non duceret. Vnde graues adhuc, immanesq; rapinas Rothoran cognominare ſolemus. Sed & torquendi interdum hunc ſupplicij modum adhibere ſolebat, ut dextris eorum pedibus terræ tenacius affixis, læuos curuatis deinduſtria ramis annecteret, quorum ſalacitas medij corporis diſtractione recurreret. Quē Fioniæ rex Hano dum ſpecioſos ſibi titulos conſciſcere cupit, maritimis uiribus oppugnare conatus, fugam uno; comitatus ingreditur. In cuius exprobrationem prouerbium manauit, in proprio plus lare Hanonē ualere. Tunc Borcarus ulteriorem ciuium iacturam inſpectare non paſſus, Rothoni ſe obijcit, quorū ut mutuum bellum, ita etiam exitium fuit. Eadem pugna Haldanum grauiter affectum fama eſt aliquandiu ſuſceptis oblanguiſſe uulneribus, è quibus unum euidentius ori inflictum habebat. Quod adeò cicatrice conſpicuū erat, ut cæteris medela recreatis, patentiori quadam lentigine teneretur. Obliſam quippe labelli partem ita uerrucæ uitium ulcerabat, ut eius rimoſa tabes carnis excremento ſarciri nequiret. Quæ res ei plenum cōtumeliæ cognomē impreſſit, quum potius uulnera aduerſo corpore excepta laudem quàm dedecus afferre ſoleant. Adeò maligna uirtutum interpres uulgaris interdum exiſtit opinio. Interea Alfi filia Guritha, quū regiam ſtirpem ad ſe ſolam redactam animaduerteret, neminemq; cui nuberet nobilitate parem haberet, nuncupatis uotis uoluntariā ſibi caſtimoniā indixit, concubituq; carere quàm ex plebe maritū adſciſcere ſatius duxit. Quinetiā cauendæ iniuriæ gratia conclaue ſuum electo pugilum agmine tutabatur. Ad quam quū Haldanus ſemel fortè ueniſſet, abeſſentq; pugiles, quorum ipſe fratrem impubis extinxerat, oportere eam, inquit, ſoluto uirginitatis uinculo, caſtimoniæ rigorem rebus permutare uenereis: ne ita pudicitiæ uotis indulgeat, ut lapſa regni guber-

B nacula copulæ ſuæ beneficio reparare contemnat. Se ergo nobilitatis ſplendore conſpicuū nuptialibus ab ea uotis reſpici iubet, quod ob dictam cauſam uoluptati aditum datura uideatur. Ad hæc Guritha adduci ſe non poſſe retulit, ut regiæ nobilitatis reliquias inferioris ordinis uiro copulare ſuſtineat. Nec generis obſcuritatem exprobraſſe contenta, etiam oris deformitatem improperat. Haldanus geminum ab ea ſibi uitium obiectari ſubiunxit, unum quod ſanguine parū niteret, alterum quod rimoſi oris iacturā inexpleta cicatrice præferret, ideoq; non prius ſe poſtulandæ eius gratia rediturū, quàm utranq; notam parta armis claritate terſiſſet. Obſecrat quoq;, ne cui tori cōniuentiam præberet, antequam reditus, interitus'ue ſui certitudinem nuncio cognouiſſet. Quem athletę fratre iampridem ab eo ſpoliati Gurithæ locutum indigne ferentes, diſcedentem equis inſectari conātur. Quo uiſo, cōmilitibus latebram petere iuſſis, ſe ſolum pugiles excepturū dicebat. Morantes aſſeclas imperioq; obſequi deforme ducentes minis abigit, præfatus nō cōperturam Guritham pugnam à ſe formidine detrectari. Mox quercu ſucciſa, atq; in clauę habitum redacta, ſolus cum duodecim manū conſeruit, eosq; ſpiritu ſpoliauit. Quibus peremptis tam præclari operis titulis non cōtentus, maioris ædendi gratia auitos à matre gladios recepit, quorum alter Lyuſingus, alter Huuytingus ob collimati acuminis nitorem uocabulum habuit. At ubi inter Aluerum Suetiæ regem, Rutenosq; bellum flagare cognouit, è ueſtigio Ruſciam petit, oblatoq; incolis auxilio, ſumma cum omnium dignatione ſuſcipitur. Sed nec procul Aluerus agebat, breui locorum traiectu paruulam internectente diſtantiam. Cuius miles Hildigerus Gunnari filius Rutenorum pugilibus ad ſecū dimicandum prouocatis, cum Haldanum offerri animaduerteret, eiusq; ſe fratrem eſſe non ignoraret, pietatem fortitudini prætulit, ſeq; ſeptuaginta pugilum oppreſſione conſpicuum, cum homine parum ſpectato manum conſerturum ne

Haldanus duodecim pugiles quercu obtruncat.

C gauit. Iubet itaque eum minorũ se rerum experimentis metiri, ac deinde æqua uiribus studia consectari. Hæc autem non uirtutis diffidentia, sed integritatis seruandæ gratia astruebat, quum non solum acerrimus, uerumetiam hebetandi carminibus ferri peritus existeret. Quippe quum ab eius patre suum oppressum meminisset, affectusque geminos, unum paternæ ultionis, alterum fraternæ charitatis haberet, prouocationi cedere quàm maximo implicari scelere satius duxit. Cuius loco alium Haldanus athletam deposcens, exhibitum iugulat, moxque ei etiam hostium suffragio uirtutis palma decernitur, omniumque fortissimus publica proclamatione censetur. Postera die duobus in pugnam petitis, ambos obtruncat. Tertia luce ternos expugnat. Quarta, quatuor secum congressos exuperat. Quinta uero quinos expostulat. Quibus oppressis, quum ad octauam similibus pugnæ & uictoriæ incrementis peruentum esset, undecim simul admissos prosternit: cui Hildigerus quod operum suorum titulos uirtutum eius magnitudine æquatos uideret, congressum ulterius negare non passus, quum ab eo obducto panniculis ferro mortificum sibi uulnus inflictum animaduerteret, abiectis armis humi decumbens, tali fratrem uoce compellat:

Collibet alternis deuolui fatibus horam,
Et ferro pausante solo subsidere paulum,
Alternare moram dictis animosque fouere.
Restat proposito tempus, nam fata duorum
Fors diuersa tenet, alium discrimine certo
Sors feralis agit, alium potioribus annis
Pompa decusque manent, & agendi temporis usus.
Sic sibi diuiduum partes discriminat omen.
Danica te tellus, me Sueticus ędidit orbis.
D Drot tibi maternum quondam distenderat uber,
Hac genitrice tibi pariter collacteus exto.
En pia progenies trucibus concurrere telis
Ausa perit, sudo pro nati sanguine, fratres
Illata sibi cæde ruunt, dum culmen auentes
Tempore deficiunt, sceptrique cupidine nacti
Exitiale malum socio styga funere uisent.
Ad caput affixus clypeus mihi Sueticus astat,
Quem specular uernans uarij cęlaminis ornat,
Et miris laqueata modis tabulata coronant.
Illic confectos proceres, pugilesque subactos,
Bella quoque, & nostræ facinus spectabile dextræ
Multicolor pictura notat: medioxima nati
Illita conspicuo species cęlamine constat,
Cui manus hæc cursum metæ uitalis ademit.
Vnicus hic nobis hæres erat, una paterni
Cura animi, superoque datus solamine matri.
Sors mala quæ lætis infaustos aggerit annos,
Et risum mœrore premit, sortemque molestat.
Lugubre enim ac miserum est deiectam ducere uitam,
Et tristes spirare dies, omenque dolere.
Sed quæcunque ligat Parcarum præscius ordo,
Quæcunque arcanum superæ rationis adumbrat,
Seu quæ fatorum serie præuisa tenentur,
Nulla caducarum rerum conuersio tollet.

His

A His dictis quum ab Haldano ob tam feram fraterni uinculi confessionem iner tiæ damnaretur, idcirco se silentio usum esse dicebat, ne aut pugnam detrectando ignauus, aut cōmittendo scelestus existimari posset. Talibus excusationis uerbis intentus extinguitur. Sed apud Danos Haldanum ab Hildigero prostratum ru mor ædiderat. Post hæc Gyuritha, quæ regij sanguinis sola apud Danos superee rat, quum à Siuaro Saxonicæ gentis nobilissimo postulari cœpisset, latenterq; ei Haldanum præferret, conditionem pro eo intulit, ne suum prius connubium pe teret, quàm Danorum regnum membratim diuisum in unum corpus redigeret, idq; sibi per iniuriam ereptum armis restituisset. Quod frustra tentante Siuaro, omnibus arbitris pecunia ab ipso corruptis, tandem ei despondenda cōceditur. Quod Haldanus apud Rusciam per negociatores expertus, tanto studio nauiga tioni incubuit, ut nuptiarum tempus aduentu præcurreret. Quarum prima die regiā petiturus præcepit, ne comites prius à constitutis sibi mouerētur excubijs, quàm ferri stridorem eminus aure perciperent. Cumq; conuiuis parum cogni tus coram uirgine cōstitisset, ne uulgaris eloquij nuditate pluribus intellecta de promeret, in hunc modum abstrusa carmen ambage compegit:

Patris sceptra relinquens Nil figmenta uerebar
Commenti muliebris Astus fœmineiue,
Vnum quando duosq; Tres ac quatuor & mox
Quinos indeq; senos Post septem simul octo
Vndenos quoq; solus Victor Marte subegi,
Sed nec tunc fore rebar Probri labe notandus
Promissi leuitate, Pactis illicibusq;.

Ad hæc Gyuritha.

B Fragili moderamine rerum
Animus mihi pendulus hæsit
Trepida leuitate pererrans:
Tua fama uolatilis, anceps,
Varijsq; relatibus acta,
Dubium mihi pectus inussit,
Teneri tibi temporis annos
Gladio perijsse uerebar,
Poteram ne resistere sola
Senioribus atq; magistris
Prohibentibus ista negari
Thalamoq; monentibus uti?
Manet & Venus, & calor idem
Socius tibi, parq; futurus:
Nec ab ordine sponsio cessit
Aditus habitura fideles.

Neq; enim ulla adhuc te fefellit promissio, quanquam sola multiplicis suadelæ consilia detrectare non possem, & in iugalis copulæ receptione monitis obuiare censorijs. Necdum responsum uirgo complebat, & iam sponsum Haldanus fer ro transuerberat. Nec unum oppressisse contentus, maximam conuiuarum par tem obtruncat. In quem quum Saxones cessim ebrietate labantes irruerent, à su peruenientibus eius uernaculis trucidantur. His gestis Gyuritha potitur: quam quum sterilitatis uitio obnoxiam animaduerteret, maximamq; prolis creandæ cu pidinem haberet, conciliandæ ei fœcunditatis gratia Vpsalam petit, responsoq; monitus suscitandæ sobolis causa fraternis primū manibus parentare, postquam

C oraculo paruit, optatæ rei solatium impetrauit: siquidem filium ex Gyuritha suscepit, cui Haraldo uocabulum aptauit. Cuius titulo Danorũ regnum principũ iniurijs laceratum ad pristinum dominationis habitũ reuocare conatus, dum bello apud Sialandiam gesto, Vuesetum præcipue opinionis athletam in acie oppugnat, occiditur. Quo uiso Gyuritha, quum prælio ob filij charitatem sub uirili habitu interesset, eundem fugientibus socijs cupidius dimicantem ad propinquum nemus humeris deportandum curauit. A cuius insectatu plurimum hostes lassitudo prohibuit, quorum aliquis dependentis pigam sagitta confixit. Igitur Haraldus plus ruboris sibi, quàm opis materna cura allatum existimauit. Qui quũ eximiæ formæ, præcipuæq́ magnitudinis esset, coæuisq́ robore & statura præstaret, tantam Othini, cuius oraculo æditus uidebatur, indulgentiam expertus fuerat, ut integritatis eius habitus ferro quassari non posset. Quo eueniet ut uulnifica alijs tela, ad læsionem ei infligendã inhabilia redderentur. Nec præmij inops beneficiũ fuit, animas quippe ei quas ferro corporibus eiecisset, pollicitus prodi tur. Idem in monimentum patris eius res gestas apud Blekygiam rupi, cuius memini, per artifices mandare curæ habuit. Post hæc quũ Vueletum apud Scaniam nuptias acturum audiret, easq́ sub egentis specie petiuisset, finito noctium conuiuio, omnibusq́ mero ac somno sopitis, nuptialem thalamum trabe pertudit, cuius buccam Vuesetus ita absq́ uulneris inflictione fuste quassauit, ut binis eam dentibus uacuefaceret. Quorum iacturam postmodum insperata molarium eruptio sarciebat. Hic euentus Hyldetam ei cognomen imposuit, quod eum quidã ob eminentem dentium ordinem assecutum affirmant. Illic occiso Vueseto Scaniæ dominium adipiscitur. Inde Hatherum apud Iutiam oppugnatum extinxit, cuius occasum perpes oppidi uocabulũ indicat. Post hæc Hundingo, Roricoq́

D prostratis Lethrã occupat, distractumq́ Daniæ regnũ in pristinum corpus reformat. Deinde Vuicarorũ regem Asmundum à sorore natu maiorem regno spoliatum comperiẽs, pendente bello tanta fœminæ petulantia concitatus, sola naue Noruagiam Asmundo opem laturus accedit. Cõmisso prælio purpurea amictus lacerna, mitraq́ auro uariata capillitium redimitus, in hostem progreditur, ita armorum loco tacita fortunæ conscientia fretus, ut conuiuali potius quàm bellico cultu instructus uideretur. Sed nec apparatui ingenium respondit. Inermis siquidem ac regijs duntaxat insignibus ornatus, cœtus anteibat armigeros, expeditamq́ pugnandi copiam feruentioribus belli periculis obiectabat. Directa nanq́ in eum spicula, ac si retusi acuminis essent nocuo cassabantur effectu. Cumq́ cæteri præliantis inermitatem aduerterent, impressione facta, ad eum acrius impetendum pudore coguntur. Quos Haraldus corpore integer, aut ferro consumpsit, aut fugam arripere coëgit, sicq́ regnum Asmundo prostrata eius sorore restituit. A quo oblatis sibi uictoriæ præmijs, solam gloriæ mercedem sufficere dixit, tantumq́ se in repudiandis muneribus gessit, quantum egerat in promerendis. Quo facto non minorem omnibus continentiæ suæ, quàm fortitudinis admirationem incussit, claritatem se, nõ pecuniam ex uictoria percepturum testatus. Interea rex Sueonum Aluerus decedit, Olauo, Ingone, & Ingeldo filijs relictis: quorum Ingo paternæ hæreditatis titulis non contentus, proferendi imperij gratia Danis bellum denunciat. Cuius euentũ Haraldo oraculis explorare cupienti, senex præcipue magnitudinis, sed orbus oculo obuius extitit, qui hispido etiam amiculo circumactus Othinum se dici, bellorumq́ usu callere testatus, utilissimum ei centuriandi in acie exercitus documentum porrexit. Iussit igitur ut terrestribus bellum copijs æditurus, uniuersam aciem in tres turmas diuideret, quarum unamquanq́ uicenarij ratione densaret, mediam uero uiginti uirorum numero

Aciערum instructio.

mero

A mero reliquis porrectiorem extenderet, quam etiam in coni siue pyramidis acumen digerens, alarum recessus utrinque secus discretis ambagibus obliquaret. Cuiuslibet uero turmæ seriem hac ratione contexeret, ut à duobus frons inchoans, consequentibus locis unitatis duntaxat incremēta reciperet, & quidem in secunda linea tres, in tertia quatuor, eodemque modo posterius ordinandos, habita con gressione statueret, sicque cōsequentes gradus idem proportionis tenor instrueret donec coniunctionis extremitas alas æquaret: cornu uero quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur. Post has item turmas instructā iaculis iuuentutem admittat, à cuius tergo grandæuorū cohortem adhibeat, quæ labantes sociorū uires ueterana quadam uirtute firmaret. Deinde funditorū alas gnarus locorum supputator annecteret, qui post sodalium agmina cōsistentes, eminus hostem tormentis incesserent. Post quos cuiuslibet ætatis aut ordinis homines absque cōditionis æstimatione passim adscisceret. Cæterū postremā aciem ternis ad instar primæ cornibus interstinctā, similique graduū proportione digestam explicet. Cuius tergū superiori coniunctū agmini, ipsum auersæ frontis obstaculo tueretur. At si nauale forte prælium incidisset, partē classis secerneret, quæ eo proposito inchoante cōflictus multiuola rates hosticas reflexione circūdaret. His disciplinæ militaris rationibus instructus, Ingonem, Olaumque bellū parantes, anticipatis apud Suetiam rebus, oppressit. Quorū fratri Ingeldo sub aduersæ ualetudinis simulatione belli inducias per legatos poscēti postulata concessit, ne uirtus quæ mœstis rebus parcere didicisset, humilis ac iacentis fortunæ temporibus insultaret, à quo postmodum raptæ sororis iniuria lacessitus, quum diu bellis eum ancipiti uictoria fatigasset, in amicitiam adciuit, sociumque quàm hostem habere satius duxit. Post hæc quū inter Olauū Throndorū regem, uirginesque Sticlam & Rusilam regnum bel

B lo decertandum audiret, fœminea admodū præsumptione permotus, clàm arbitris eum accessit, cultuque quo dentiū prolixitatem obnuberet sumpto, pugnā uirginibus intulit. Quarū utraque prostrata binis portubus affine earū uocabulis nomen reliquit. Tum uero conspectissimū uirtutis argumentum exhibuit. Quippe subarmali tantū subucula fretus, inermem telis thoracem opposuit. Igitur Olauo uictoriæ sibi præmiū offerente beneficium repudiauit, sicque fortitudinis an continentiæ maius specimen dederit, incertum reliquit. Deinde Fresicæ gentis athletam Vbbonem nomine Iutiæ fines crebra populariū strage uastantem adortus, quum armis subdere non posset, milites ad eum manibus capiendū hortatus, humi prostrauit, uictumque compedibus tradidit. Ita quem paulò ante grauissimam sibi cladem allaturū putauit, deformi expugnationis genere superatum obtinuit. Quem sorore ei in matrimonium data militem nactus, finitimos Rheno populos tributo submisit, militemque ex eius gentis fortissimis legit. Quo fretus bello Sclauiam pressit, eiusque duces Duc & Dal ob uirtutem capi potius quàm occidi curauit. Quibus in cōmilitium receptis, Aquitaniam armis perdomuit, moxque Britanniam petens, Humbrorum rege prostrato, promptissimos quosque deuictæ iuuentutis adciuit. Quorū præcipuus Orm cognomento Britannicus habebatur. Hac rerum fama athletas è uarijs orbis partibus accersitos in mercenariam manū redegit. Quorum frequentia actus, adeò regnorum omnium motus nominis sui terrore cohibuit, ut eorum rectoribus mutuum conferendæ manus ausum excuteret. Sed nec quisquam maris dominationem absque eius nutu usurpare præsumpsit. Quippe quondam in Danorū republica diuiduum terræ & pelagi imperiū fuit. Interea apud Suetiam moritur Ingeldus, Ringone, quem ex Haraldi sorore sustulerat, paruulo admodum filio relicto, quem Haraldus paterno regno datis ei tutoribus præfecit. Ita prouincijs principibusque perdomitis, quinquaginta annos in ocio habuit. Quorum quiete ne militum animos in desidiam resolui pate-

C retur, assidue eis cauendi, inferendiq; ictus ratione à gladiatoribus perdiscendā constituit. Quorū quidam insigni dimicationis arte callentes, aduersæ frontis supercilium infallibili ictu ferire solebant. Quo si quis recepto uersilitate palpebræ timidius cōniueret, mox aula eiectus stipendijs defungebatur. Hisdem temporibus Olonem Syuardi filiū Haraldi sorore æditū in Daniam é Noruagiæ finibus conspiciendi auunculi cupido perduxit. Quem quia primū in Haraldi clientela habitum, post bellum uero Sueticum Danicarū rerum imperio potitum constat, proposito paulisper attinet, quæ de eius operibus memoriæ sunt prodita, recensere. Igitur Olo tertium ætatis lustrum apud patrem emensus, quantum animi corporisq; dotibus inclaruerit, incredibile reddidit. Præterea adeò uisu efferus erat, ut quod alij armis, ipse oculis in hostem ageret, ac fortissimū quenq; uibrante luminum acritate terreret. Cui quum nuncio delatū esset Gunnonē Thelemachiæ ducē cum filio Grimone nemus Ethascog, quod & fruticibus prędensum & uallibus quammaxime opacū erat, per latrocinium obsidere, facinoris indignatione cōmotus, cum cane & equo parabilem à patre armaturam deposcit, iuuentam damnans, quæ debitū uirtuti tempus inertia dilabi pateref. Quibus impetratis, prędictam syluam arctissime speculatus, hominis uestigia niui altius impressa cognoscit. Quippe latronis incessum pruina gressu uiolata prodiderat. Qua duce usus superato montis cliuo præcipuæ granditatis amnem offendit. Quo pristinam humani uestigij speciem auferente, traiectu utendum constituit. Verum ipsa aquæ moles rapidiore lapsu præcipiter agens undas, difficultate transitū negare uidebatur. Siquidem occultis cautibus frequens omnem aluei tractum spumeo quodam uolumine turbidabat. Sed ex animo Olonis periculi metum festinationis cupido detraxerat. Igitur ubi domitus uirtute timor, contemptūq; temeritate periculum, nihil quod animo libitum foret actu difficile ratus, stridulos equo uortices

D superauit. Quos emensus in angustias paludibus undiq; secus ambitas incidit. Quarum interna facile peti præiecti aggeris obstaculū non sinebat. Trans quem leuato equo frequens stabulis repagulum animaduertit. Vnde egesto equorum grege, suū inducere cupiens, à Tokone quodā, seruus hic Gunnonis erat, adeò aduenam insoleuisse dolente acrius impetitus, oppugnantē solo clypei frustrabatur obiectu. Quem ferro opprimere deforme existimans, apprehensum, artuatimq; cōfractum, tecto quo præceps excesserat, transuersum iniecit. Qua ignominia Gunno ac Grimo ocyus incitati, diuersis elapsi posticis pariter in Olonē cum contemptu ætatis eius ac uirium ruunt. A quo letaliter uulnerati, quum corporis admodum uiribus deficerenf, Grimo supremi uix spiritus potens, ac toto penè uigore defunctus, carmen hoc extremo uocis singultu contexuit:

Simus nempe licet corpore debiles,
Elapsusq; cruor robur obhauserit,
Quum nunc elicitus uulnere spiritus
Vix sensim lacero pectore palpitet,
Discrimen moueo temporis ultimi,
Per nos intrepidis clareat ausibus,
Ne conflictum aliquis fortius æditum,
Pugnatum'ue magis dixerit uspiam.
Et certamen atrox arma gerentibus
Quum per busta caro fessa quieuerit,
Famæ conciliet præmia perpetis.
Prima hostis scapulas sectio comprimat,
Et ferrum geminas abripiat manus,
Vt quum nos stygius Pluto receperit,

A Olonem quoq; par exitus occupet,
Et commune tribus funus inhorreat,
Vna trium cineres urnaq; contegat.

Hactenus Grimo. Cuius inuictum pater spiritum æmulatus, ut fortissimam filij uocem mutua adhortatione prosequeretur, sic cœpit:

Quanquam defectis ad summum sanguine uenis,
Extet in occiduo corpore uita breuis,
Taliter extremæ uigeat contentio pugnæ,
Vt laudem nostri non sinat esse breuem.
Ergo humeros hostis & brachia framea primum
Impetat, ut manuum debilitetur opus.
Sic commune tribus dabitur post fata sepulchrum,
Et socios cineres par tribus urna teget.

His dictis ambo genibus nixi, nam fati propinquitas uires hauserat, cominus cũ Olone cõfligere summopere niti, ut perituri morte hostem æquare possent, floc cipendere fatum dummodo eum à quo occidebantur socio amplecterentur occasu. E quibus Olo, alterum ferro, alterum cane cõsumpsit. Sed ne ipse quidem incruentam gessit uictoriam, quum hactenus integer, tum demum aduerso uulnus corpore suscepisset. Quod sedulo cane perlinctũ recuperata corporis firmitate, mox ad uulgandam uictoriæ suæ fidem ipsa latronum cadauera patibulis ingesta latius inspectanda constituit. Cæterũ castro potitus, quicquid inibi prædæ reperit, clandestinæ custodiæ traditum futuris usibus asseruauit. Ea tempestate Scati & Hiali fratrũ insolens luxus eò petulantiæ prorepsit, ut excellentis formæ uirgines parentibus ereptas concubitu uiolarent. Quo euenit ut Esam quoq; Olaui B Vuermorum reguli filiam raptui destinantes patri mandarent, si illam externæ libidini famulari nollet, per se, alium'ue quempiam pro tuenda prole decerneret. Quod quum Olo nuncio comperisset, oblata pugnæ facultate gauisus, Olaui penates agrestium cultum mutuatus accedit. Vbi quum inter extremos discubitu frueretur, mœrentẽ regis familiam conspicatus, eius filio deindustria propius accersito, quid ita cæteri luctuosa facie essent, inquirit. Quo sororis suæ pudicitiã nisi cuiuspiã defensio ocyus intercederet, proxime per acerrimos pugiles profanandam dicente, percontať rursum quid præmij recepturus foret, qui salutem suam pro uirgine deuoueret. Super quo Olauus per filium interrogatus, filiam propugnatori cessuram respondit. Quæ uox præcipuam Oloni subeundi discriminis cupidinem attulit. Consueuerat autem uirgo hospitum uultus propius accedendo quamcuriosissime prælato lumine cõtemplari, quo certius susceptorũ mores cultumq; perspiceret. Eandem quoq; creditum ex notis atq; lineamentis oris cõspectorum perpendisse prosapiam, solaq; uisus sagacitate cuiuslibet sanguinis habitũ discreuisse. Quæ quum Olonem scrutabundis aggressa luminibus cõstitisset, inusitato oculorũ eius horrore perstricta, penè exanimis concidit. At ubi sensim redditus uigor, spiritusq; liberius in ea re cœperat, rursum iuuenem conspicari conata, lapso repente corpore ceu mente capta procubuit. Tertio quoq; dum clausam deiectamq; aciem attollere nititur, non modo oculorum motu, certe etiam pedũ regimine defecta, subito lapsu decidit. Adeò uigorem stupor hebetat. Quo uiso Olauus cur toties casum corpore præbuisset interrogat. Qua se truculento hospitis uisu perculsam testante, eundemq; & regibus ortũ, & si raptorum uota refelleret suis perquam dignum amplexibus asserente, rogatur à cunctis Olo, nam os pileo obnuptum habebat, discusso uelamine cognoscendi capitis notas præbere. Tum ille cunctis mœrorem deponere, animumq; procul à dolore haberet iussis, detecta fronte auidius omnium in se oculos eximiæ pulchritudinis ad-

C miratione deflexit. Flaua quippe cæsaries, nitentiq; capillitio erat. Cæterũ pupillas ne uisentibus formidini forent, palpebris arctius obstringendas curabat. Crederes repente animis spe meliorũ erectis tripudiare conuiuas, dissultare aulicos, summamq; ægritudinem effusa mentium hilaritate conuelli. Igitur spe metum leuante altera conuiuij facies, nec quicquam initio par aut persimile fuit. Ita benignum unius hospitis promissum, cõmunem omnium formidinem propulsabat. Inter hæc Hiallus & Scatus cum decem uernaculis superuenientes, tanquam puellam ilico sublaturi tumultuoso cuncta clamore miscebãt, regem ni filiam in expedito sisteret, euocantes in pugnam. Quorum debacchationem protinus Olo sponsione certaminis excipit, conditione adiecta, ne quis furtim tergum dimicantis incesseret, sed aduersis tantum pugna cõgressibus staret. Deinde gladio Logthi dicto, solus duodecim prostratis maius adolescente opus ædidit. Cæterum pugnæ locum insula dabat stagni mediũ tenens, unde nõ longe uicus abest, qui cladis huiuscemodi monimentũ Hialli & Scati fratrum uocabula coniunctim referens, præbet. Igitur puella sibi in præmium uictoriæ data, quũ filium ex ea sustulisset, Omundum repetendi patris licentiam à socero nactus, postquam patriam à Thorone regulo per Tostonem Victimarium & Leotarum cognomine prædictum oppugnari cognouit, ad conserendam cum eis manum solo satellite muliebriter culto contentus, perrexit. Cumq; non longe Thoronis ædibus abesset, suũ comitisq; ferrum cauatis baculis condendum curauit. At ubi regiam subijt, uerũ oris habitum adulterina specie supprimens, obtritũ annis hominem simulabat. Apud Syuardũ uero se Egentium regem fuisse, filijq; eius Olonis odio pertinacius actum exulare dicebat, quem mox aulicorũ pleriq; regis nomine consalutantes, genibus nixi manus ei per ludibriũ offerre cœperunt. Quibus ille quod ioco

D gesserant ratum habere iussis, ferro quod baculis inclusum gestabant erepto, regem inuadit. Itaq; pars Olonem iuuare, iocum pro serio ducere, nec fidem per ludibrium præstitam uiolare. Complures uoti uanitate rescissa, à Thoronis partibus stare. Igitur anceps, intestinumq; prælium oritur. Deniq; Thorone non minus suorum quàm hospitis armis oppresso, Leotarus letaliter saucius uictorem Olonem tam ingenio uiuidum, quàm acrem operibus iudicans, Vegeti cognomento donauit, eundem fraudis exemplo, qua circa Thoronem usus fuerat, periturum uaticinans: indubitanter quippe domesticis occasurum insidijs. Et cum dicto repente exanimatus est. Itaq; suprema morientis uox futurum uictoris exitũ augurij sagacitate complexa dinoscitur. His gestis Olo non prius se patri restituit, quàm pacem eius penatibus reportauit. A quo recepta pelagi dominatione, septuaginta maritimos reges nauticarũ uirium certamine consumpsit, inter quos Biruillus & Huiruillus, Thoruillus quoq;, Nef & Onef, Reduarthus, Randus atque Erandus præcipui noscebantur. Cuius rei fama ac titulo pugiles, quorum omne fortitudini studium inhiabat, accensos, ad firmandam secũ societatem frequentes adduxit. Quinetiam effrenati ingenij iuuenes claritatis cupidine concitatos stipatores adciuit, inter quos Starcatherum summa dignatione susceptum familiarius quàm utilius colebat. His uiribus instructus ita finitimorũ regum petulantiam opinionis suæ magnitudine castigauit, ut ijsdem gerendorũ inuicem bellorum manus curam audaciamq; detraheret. Post hæc ad Haraldum profectus, ab ipsoq; maritima prælatione donatus, tandem Ringoni in comilitium delegatur. Eodem tempore Bruno quidam omnium Haraldi consiliorum unicẽ particeps ac conscius habebatur. Huic ipse & Ringo quoties secretiore nuncio opus habebant, mandata credere consueuerant. Quem familiaritatis gradum educationis & crepundiorum consortione adeptus fuerat. Quo fluminis cuiusdam aquis inter assiduos profectionum labores assumpto, Othinus eius nomine & ha-

A & habitu subornatus insidiosę legationis cura arctissimam regum concordiam labefactauit, tantaque inimicitias serentis fallacia fuit, ut amicitia ac necessitudine uinctis mutuum odij rigorem ingeneraret, quod absque bello satiari non posse uideretur. Primum apud eos tacita adoleuere diffidia, donec uulgatis utrinque studijs, arcanus in publicū liuor erumperet. Denunciatis itaque inimicitijs, colligendis belli instrumentis septem anni cessere. Sunt qui Haraldum nō liuoris impulsu, aut regni ęmulatione, sed industrio quodā spontaneoque conatu clandestinas exitij causas quæsiuisse testantur. Quū enim ob senectā, seueritatemque ciuibus etiam onustus existeret, ferrum morbi cruciatibus anteponens, spiritum in acie quàm lectulo deponere præoptauit, consentaneum præteritæ uitæ operibus exitum habiturus. Itaque quo mortem suam clariorem efficeret, inferosque comitatior peteret, cōplures fati consortes adsciscere gestiebat, futuræ cladis materiā ultronea belli instructione molitus. His ergo de causis tam propriæ, quàm alienæ necis auiditate correptus, ut par utrobique strages incideret, pares utrinque copias instaurauit, aliquanto fortius Ringoni robur applicans, quem uictorem superesse maluerat.

HISTORIAE DANICAE LIBRI SEPTIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER VIII.

B ISTORIAM belli Suetici Starcatherus, qui & eiusdem prę lij præcipuū columen erat, primus Danico digessit eloquio, memoriæ magis quàm literis traditum. Cuius seriem ab ipso pro more patrio uulgariter æditam, digestamque latialiter complecti statuens, in primis præstantissimos utriusque partis proceres recensebo. Neque enim mihi multitudinem complectendi cupido incessit, quam ne præcise quidem numerus capit. Et prius eos qui ab Haraldi partibus steterant, mox qui sub Ringonis stipendijs egerant, stilo retexam. Igitur ex ducibus qui ad Haraldum coierant clarissimi nuncupantur Suen, ac Sambar, Ambar, & Elli, Rati, Fionicus, Salgarthus, & Roē, quem barbæ prolixitas cognomento insignē effecit. His accedunt Skalc Scanicus, & Alf Aggi filius. quibus iungūtur Olui latus, & Gnepia uetulus. His annumeratur Gardhstang oppidi cultor. cui adijciunt̄ necessarij Haraldi Blend ultimæ Tyles incola, ac Brandmicæ cognomen habens. Hisdem sociantur Thorny cum Thoruingo, Tatar atque Hialto. Qui quidem nauigio Lethram aduecti instructis ad bella corporibus, ingenij quoque uirtute pollebant, proceritatis habitū animorum exercitijs æmulantes. Quippe spicula arcuum, ballistarumque tormentis excutere, ac plerunque uiritim cum hoste decernere, poēses quoque patrio sermone cōtexere promptissime calluerunt, adeò animū cum corpore impensa exercitatione coluerant. E Lethris autē prodiere Hortar, Borrhyque, præterea Belgi cum Begatho. Quibus adiecti sunt Bari ac Toli. At sle oppido cū Hacone genā scisso sub Hetha Vuisnaque ducibus Tummi uelificator excesserat, quarum muliebri corpori natura uirilem animū erogauit. Vuebiorgam quoque eodem spiritu præditam, Bo Brami filius, & Brat iutus belligerandi cupidine prosequunt̄. His agglomerantur Orm Anglicus, Vbbo Fresicus, Ary altero cassus lumine, Alfer Goter. Post quos Dal corpulentus, & Duc Sclauicus recensent̄. Vuisnam uero imbutam rigore fęminā, reique militaris apprime peritā Sclaua stipauerat manus.

C Cuius præcipui Barri ac Gnizli satellites agnoscuntur. Cæteri uero ex eadem co-
horte corpus clypeolis tecti prælongis ensibus, aërijsq; coloris parmulis utebant.
Quas belli tempore aut in tergũ repellentes, aut impedimentorũ gerulis dantes
abiectis pectorũ munimentis, expositisq; ad discrimen omne corporibus, distri-
ctis Martem mucronibus intenderũt. E quibus Tolcar atq; Ymi præcipui clarue-
re. Post quos Toki Iumẽsi prouincia ortus cũ Otrito, cui agnomen iuuenis erat,
illustris agnoscitur. At Hetha promptissimis stipata comitibus, armatã bello cen-
turiam afferebat. Cuius primi fuere Grimar, ac Grenzli: post Hosger, Liuicus:
Hama quoq; & Hunger Humbli Biariq; regum fortissimi memorantur. Hi per-
sæpe duellis feliciter gestis insignes late uictorias ædidere. Itaq; memoratæ uirgi-
nes nõ modò comiter, sed etiam pugnaciter cultæ, terrestres in aciem copias du-
ctauere. Igitur centuriatim Danicus confluxit exercitus, septem reges pari inge-
nio, sed dispari uoto. Alij Haraldo, pars Ringoni præsidio fuerunt. Præterea in
partem Haraldi cõcesserant, Homi & Hosa, Thulhim Hastinusq; & Hythin gra-
cilis, Dahar quoq; cognomento Grenski. Sed & Haraldus Olauo genitus patre.
Ex Hatica uero prouincia Har atque Herleuuar cum Hothbroddo, cui Effreni
cognomen erat, Danicis militauere castris. At ex Imica regiõe Humnehy, & Ha-
raldus adueniunt: quibus applicantur à septentrione profecti Haki Bemonisq;
filij Sygmundus & Serker. Horum omnium clientelam rex liberali familiaritate
coluerat: nam primis apud ipsum honoribus habiti, cultos auro gladios, opimasq;
bellorum præmia perceperunt. Aduenerant & ęditi Gandal sene, quos Haraldi
familiares clientela uetus effecerat. Igitur frequens Danica classe pelagus, Sialan-
diam Scaniæ ueluti intersito ponte cõmittere uidebatur. Quas quidem prouin-
cias intermeare cupientibus consertissimo nauium globo pedestre compendiũ
D exhibebat. Sed ne improuidis bellum Sueonibus pararetur, mittuntur ab Haral-
do, qui Ringoni palàm inimicitiarũ mandata perferrent, ipsamq; sequestræ pa-
cis direptionem uulgarent, hisdem pugnæ locum præstituere iussum. Igitur qui
Haraldo militauerant, hi fuere quos ædidi. At ex parte Ringonis computantur
Vlf, Abgi, Vuindar, Eyil luscus, Gotar, Hildi, Guti, Alf patre genitus, Stur robu-
stus, Sten, Vuienicæ paludis accola. Applicantur hisdem Gerth alacer, Gromer,
Vuermicus. Post quos septentrionales Albiæ finitimi supputantur: Saxa, Fletir,
& Saligothus, Thord nutabundus, Throndar nasutus, Grundi, Othi, Grinder,
Toui, Coll, Byarchi, Hogni ingeniosus, Rokar fuscus. Hi siquidẽ multitudinis
collegium aspernati, in unam se aciem à cætera cohorte secreuerant. Præter hos
Rani, cui Hyld pater erat, & Lyuth Guthi, Sueno quoq; superne tonsus, Rethyr
accipiter, & Rolf uxorius numerantur. Quibus conglobantur Ring Athylæ fi-
lius, Haraldusq; Thothni ęditus uico. His annectuntur Vualsten Vuicensis Tho-
rulf spissus, Thengil procerus, Hunsoluue, Biruuil pallidus, Burgar, & Scum-
bar. At è Thelemarchia fortissimi uenerant, quibus animi plurimum, fastus mini-
mum erat: Thorleuar pertinax, Thorkill Guticus, Gretir iniquus irruptionumq;
auidus. His succedunt Haddir durus, & Roldar articulus. E Noruagia uero me-
morantur Thronder, Thronski, Thoki moricus, Rafn candidus, Hasuuar, Biar-
ni, Blihar cognomento simus, Biorn è uico Soghni, Findar maritimo genitus si-
nu, Bersi quoque apud Falu oppidum creatus, Syuardus uerris caput, Ericus si-
bulator, Alsten, Harki, Ruthar, Rauui, Erlingar, cui Colubra cognomentũ erat.
At è Yathrica prouincia prodiere Od Anglus, Alf multiuagus, Enar protube-
rans, Yuuarusq; cognominatus Thruuuar. A Tyle autem uenere Mar Ruffus,
eo uidelicet pago, qui Mithfrithi dicitur ortus, educatusq;, Grombar annosus,
Gram Brundelucus, Grim ex oppido Skierũ, apud Scaha Fyrchi quidem pro-
uinciam satus. Deinde Bethgar uates aduertit, cui Brahi & Rankil comites ad-
hibentur.

A hibentur. At Sueonum fortissimi hi fuere: Ar, Backi, Keclu, Rarll, Croc agrestis, Guthfast, Gummi é Gystamarchia. Qui quidem Fro dei necessarij erant, & fidissimi numinum arbitri. Ingi quoq; & Oly, Aluuer, Folki patre Elrico nati, Ringonis militiam amplectuntur, uiri quidem manu prompti, consilio uegeti, proximaq; Ringonem familiaritate complexi. Iidem quoq; ad Fro deum generis sui principium referebât. Inter quos & Simundus aderat ex Sigtim oppido forensis quidem athleta, emptionumq; ac uenditionum contractibus assuetus. Huic additur Frosty cognomento Crucibulū. Cui sociatur Alf elatus é uico Vpsala. Idem & iaculari promptus & in acie praeire solitus erat. At Olonem septem reges manu cōsilioq; promptissimi stipauere, Holty uidelicet & Hendill, Holmar, Leuy, & Hama. Quibus Regnaldus Ruthenus, Rathbarthi nepos ascribitur. Prçterea Syualdus, undecim salum paronibus sulcat. Lefy Pannoniorū uictor bracteatam auro Liburnā lintheo excipit. Thririkar uero instar draconis tortuosas habente proras nauigio uehebatur. Thrygir quoq; & Toruuil diuisim nauigantes duodenas ductauere puppes. Cęterum in tota Ringonis classe nauium duo millia quingentae repertae sunt. Guttonica uero classis in portu cui Garnum nomen, Sueticam operiebaī. Itaq; Ringo terrenum ductabat agmen. At Oloni naualibus pręesse copijs imperatum. Igitur Gothis obuiam Suetis ueniendi inter Vuic & Vuerundiam locus cum tempore denunciatur. Cernere tum erat late proris exaratū mare, prospectūq; pelagi explicata malis carbasa praestruebant. Et iam classis Suetica prospera nauigatione usa, Danis adhuc aduerso laborantibus cœlo maturius belli locum petiuerat. Vbi Ringo expositas classe copias, simulq; quas ipse terreno ductarat itinere gregatim in aciem dirigere parat. Quae ubi campis laxius explicari cœperant, cornu alterum in Vuerundiā extrahi cōpertum est. Quam mul

B titudinē rex locis ordinibusq; confusam equo circuiens, in fronte promptissimos quosq; et prestantiori armatura cultos sub Olone Regnaldo Vuiuilloq; ducibus collocat. Deinde ueluti flexu quodam in duo cornua reliquā aciem cogit. E quibus dextrum Vngonem cum Elrici filijs, Trigonemq; tueri iubet. At laeuum Lesoni parere iussum. Caeterum alas globosq; maxime Curetum Estonumq; consertior turma texuerat. Vltima funditorū acies stabat. Interea classis Danica uentorum indulgentia aspirante, septem dierum continuā nauigationē emensa, Calmarna oppidum subijt. Mirareris late uentis uelificatū mare, cœlumq; ex oculis intenta antennis linthea eripiebant. Nam Sclaui ac Liui, Saxonumq; septem milia classem auxerant. At per solidū proficiscentibus Scanienses, quod locorū periti essent, duces ac praeuij destinantur. Igitur ubi prçstolantibus Suetis, Danicus superuenit exercitus, Ringo suis quoadusq; Haraldus aciem centuriasset, patienter considere iussis, nō ante signa canere praecepit, quàm regem propter aquilas curru compositū aspexissent, praefatus sperare se facile collabi aciem posse, quae caeci ductamine niteretur. Praeterea Haraldū supremo aetatis tempore alieni imperij cupiditate correptū, non minus mente captum, quàm luminibus fore, nec opibus exatiari posse, qui si annos respiciat, tumulo pene contentus esse debeat. Suetis itaq; pro libertate, pro patria ac liberis dimicādi necessitatē incumbere, hostem temeritate atq; insolentia suscepisse bellū. Prçterea ex parte aduersa per paucos Danos esse, Saxones complures, aliasq; effœminatas gentes in acie stare. Ob quod cogitare debere Sueones Noricosq;, quantum Germanos ac Sclauos septentrionales semper turba praestiterit. Spernendā ergo aciem fore, quae potius lubrica hominū colluuione, quàm soli militū robore cōtexta uideatur. Nec parū ea oratione militum animos accendebat. At Bruno Haraldi loco aciem statuere iussus, cuneo frontem molitur, Hetham uero in dextero latere locat, Haconē laeuo praeficit, Vuisnam aquiliferam facit. Igitur Haraldus curru eminens quàm po

C tuit celsa uoce beneficia sua iniurijs à Ringone rependi queritur. Ab illo sibi bellum inferri qui regnũ suum munere adeptus fuerit. Ita Ringonẽ nec senis miserеri, nec auũculo parcere, propriosq; motus cunctæ necessitudinis aut beneficentiæ respectui præferre. Iubet itaq; meminisse Danos, ut exteris semper uictorijs inclaruerint, ut finitimis imperare potius quàm obsequi cõsueuerint, hortaturq; ne tantæ gloriæ decus deuictæ gentis insolentia labefactari sustineant, nec imperium quod sibi iuuenta florenti pepererant, senectute cõfecto demi permittant. Deinde canentibus lituis summa utrinq; ui cõseritur bellũ. Crederes repente terris ingruere cœlum, syluas camposq; subsidere, misceri omnia, antiquum rediјsse chaos, diuina pariter & humana tumultuosa tempestate cõfundi, cunctaq; simul in perniciẽ trahi. Nam ubi ad teli iactũ peruentũ, intolerabilis armorũ stridor incredibili cuncta fragore cõpleuit. Vapor uulnerũ repentinã cęlo nebulam intendebat, dies effusa telorũ grandine tegebatur. Nec parum in acie funditorũ opera ualuit. At ubi pila manu aut tormentis excussa, cominus gladijs ferratisq; clauis decernitur, Tum uero plurimũ sanguinis periclitatũ est. Igitur fessis manare sudor corporis cœpit, mucronũq; crepitacula eminus exaudiebantur. Illic Sarcatherus qui belli huius seriẽ sermone patrio primus ædidit, prior in acie dimicans, Haraldi proceres Hun & Elli, Hort, ac Burgha à se prostratos, abscissamq; Vuisnæ dexteram cõmemorat. Cæterũ Roa quendã cum duobus alijs Gnepia & Garthar à se in acie uulneratos occubuisse declarat. Hisdem Scalki patrem tacito nomine applicat. Idem fortissimũ Danorum Haconẽ à se in terram prorutũ, seq; ab eo ita mutuò uulneratũ testatur, ut exertũ thorace pulmonẽ ceruicemq; mediotenus scissam, manũ quoq; uno truncam digito gerens excederet bello, diuq; hiscens plaga nec cicatricis capax, nec medelæ habilis uideretur. Eodem teste puella Vuegthbiorg in hostem dimicans Soth pugilem acie strauit. Eandem athletarũ

D cædibus imminentẽ Thorkillus Thelemarchiæ ortus, emisso per chordã spiculo traiјcit. Tanta enim ui periti arcuum Guttones neruos intenderant, ut clypeos quoq; iaculis transuerberarent, nec alia efficacior cædis extitit causa, loricas, galeasq; perinde ac inermia corpora sagittarũ acumina penetrabant. Interea Vbbi Fresicus promptissimus Haraldi miles, ac præ alijs habitu corporis insignis, præter undecim, quos in acie uulnerauerat, uiginti quinq; delectorũ pugilum interfecit. Ii omnes Sueti sanguine fuere, uel Gothi. Deinde primam aggressus aciem cõfertissimos hostes insilit, palantesq; metu Suecones hac illac hasta gladioq; dispellit. Et iam penè res in fugam cesserat, cum Hagder, Rolder, & Gretir æmulatione uirtutis athletã adorti, publicã perniciem priuato redimere periculo statuerunt. Verum cõminus instare uериti, spiculis procul agendũ curabant. Sicq; crebrescentibus iaculis eminus Vbbo cõfoditur, nemine propius cum ipso manum

Vbbonis inulti nominis pugilis interitus.

cõserere præsumente. Centum quadragintaquatuor sagittæ prius pectus præliantis obsederant, quàm lapsis corporis uiribus solo poplitem daret. Tum demũ per Throndos, eosq; qui Dala prouinciã colunt, ingens de Danis clades accepta est. Nam summa sagittariorũ ui recruduit bellum, nec alia res nostris perniciosior fuit. At Haraldus cũ defectã lumine senectã ageret, triste suorũ murmur exaudiens, intellexit superiorẽ hostibus arrisisse fortunã. Igitur ut erat falcato curru uectus, Brunonẽ aurigæ per insidias officio fungentẽ, qualem Ringo in centuriandа acie tenorẽ habuerit cognoscere iubet. Qui paulum soluto in risum uultu, corniculata illum acie præliatũ respondit. Quo audito rex trepidare animo cœpit, ac per summã admirationẽ percontari, quo Ringo talem ordinandi agminis doctrinam autore cõtraxerit, maxime cũ Othinus disciplinę huius traditor ac repertor extiterit, nec ab ipso quispiã pręter se nouũ hoc rei bellicę documentũ perceperit. Ad quod silente Brunone subiјt regem Othinum hunc esse olimq; familiare sibi

numen

A numen, impræsentiarũ dandę uel subtrahendę opis gratia uersiformi corporis habitu tegi. Cui mox supplicare obnixius cœpit, uti Danis, quibus anté clementer affuerit, supremã quoq; uictoriam tribuat, cõplementumq; beneficij origini exæquaret, eidem se prostratorũ manes muneris loco dedicaturũ pollicitus. At Bruno nihil obsecrantis precibus motus, repente excussum curru regem arietauit in terram, ereptamq; cadenti clauam in ipsius caput detorsit, proprioq; eum gestami ne interfecit. Iacebant circa currum regis innumera extinctorũ corpora, rotarũq; fastigium cõgeries funesta uincebat. Temonẽ quoq; cadauerũ cumulus exæquauerat. Nam in acie Ringonis ad duodecim millia proceres exanimati sunt. At ex parte Haraldi, præter populariũ stragem ad triginta millia proceres corruerunt. Cuius Ringo nece cognita, dato signo laxare aciem suos, bellumq; remittére iubet. Deinde sequestra pace fœdus cum hostibus ferit, frustra pugnam absq; duce protrahi monitis. Post hæc Sueonibus passim inter promiscuas cadauerum strues Haraldi corpus exquiri præcepit, ne regium funus debitis fraudaretur inferijs. Igitur reuoluendis interfectorũ corporibus, auida plebis inijcere operam cœpit. In hanc curam dimidium diei extractũ est. Tandem cum corpore reperta claua, Haraldi manibus parentandũ ratus, equum quem insidebat regio applicatum currui, aureisq; subsellijs decenter instratum, eius titulis dedicauit. Indę uota nuncupat, adijcitq; precem, uti Haraldus eo uectore usus, fati consortes ad tartara antecederet, atque apud præstitem Orci Plutonem socijs hostibusq; placidas expeteret sedes. Deinde rogũ extruit, Danis inauratam regis sui puppim in flammę fomentũ conijcere iussis. Cumq; superiectum ignis cadauer absumeret, mœrentes circuire proceres, impensiusq; cunctos hortari cœpit, uti arma, aurũ, & quodcunq; opimũ esset, liberaliter in nutrimentũ rogi, sub tanti taliterq; apud omnes
B meriti regis ueneratione transmitterent. Cineres quoq; perusti corporis urnę con traditos Lethram perferri, ibiq; cum equo et armis, regio more, funerari pręcepit. Tali parentationis cura iustis auunculo persolutis, Danorum sibi fauorem conciuit, odiumq; hostium ad gratiam deflexit. Post hæc à Danis uti Hetham regni reliquijs præficeret exoratus, ne repente recidiuæ hostiũ uires coalescerent, Scaniam à Daniæ corpore abruptam in Olonis præfecturam secreuit, Sialandiam uero, reliquosq; regni fines, Hethæ duntaxat parẽre iussit. Ita in potestatem Sueticam fortunæ uarietas Danicum redegit imperium. Et hic quidem belli Brauici finis.
At Sialandenses qui Haraldo duce usi fuerant, cum adhuc prioris fortunæ species animis oberraret, fœmineis parẽre legibus probrosum rati, Olonem accedũt, postulantes ne clarissimi regis militiæ assuetos, muliebri iugo obnoxios habere pateretur. Præterea ad ipsum se defecturos si pro conditionis eorum deformitate tollenda arma susciperet, pollicẽtur. Nec segniter Olo supplicantibus affuit, tam auidæ maiestatis memoria, quàm militũ inuitatus obsequio. Igitur Hetham ad se uenire iussam, cunctis præter Iutiam dominationis suæ partibus cedere, anté minis quàm armis coëgit, ipsamq; Iutiam ne fœminæ liberum regni usum tribueret, uectigalem effecit: filium quoq; procreauit, cui Omundo uocabulum posuit. Cæterum crudelitati intentus tam impium regem agebat, ut superior reginæ contemptus cunctis pœnitentiam pareret, quibus regnum eius rubore fuisset. Duodecim duces siue patrię calamitatibus moti, siue Oloni ob aliam olim causam infesti, insidias capiti eius præparare cœperunt. Ex his fuere Lennius, Atyla, Thottus, & Vithnus, qui quanquam apud Sclauos præfecturam gerebat, Danos tamen origine contingebat. Cæterum ad peragendum facinus parum uiribus atque ingenio freti, pecunia Starcatherum adsciscũt. Ille ut rem ferro exequeretur adductus, utentem balneis regem susceptis cruenti ministerij partibus attentare constituit. Quo lauante ingressus, mox acri ipsius uisu luminũq; cõtinua mobilitate uibran

C tium fulgore perstrictus, occulto metu hebetatis artubus uestigium pressit, rela-
toq́ pede manum propositumq́ suspendit. Itaque qui tot ducum, tot pugilum
arma protriuerat, unius inermis uiri aciem ferre non potuit. At Olo sanè uultus
sui conscius, obtecto ore accedere eum propius, & quid afferat edere iubet, quip
pe quem uetustas conuictus, & longa familiaritatis experientia ab insidiarum su-
spicione alienissimum faciebant. At ille destricto mucrone desiliens transuerbe-
rat regem, nitentisq́ assurgere iugulum ferit. Centũ & uiginti auri libræ in præ-
mio reponebantur. Postmodũ pœnitentia ac pudore perculsus, tanta animi acer
bitate cõmissum facinus luxit, ut si mentionem eius incidere contigisset, à lachry
mis temperare nõ posset, adeò culpæ atrocitatẽ resipiscens animus erubescebat.
Præterea aliquot ex his quorũ instinctu usus fuerat, in sceleris à se cõmissi uindi-
ctam occîdit, & cui facto manum tribuerat, præbuit ultionem.

Cæterum Omundum Dani Olone ortum creauere regem, plus parentis eius
nobilitati, quàm meritis deferendum putantes. Hic postquam maturuit, in nullo
paternis operibus defectior extitit. Siquidem res ab Olone gestas, aut æquare,
aut transcendere curæ habuit. Præerat eo tempore aliquantæ Normanorũ genti
Ringo, cuius filiam Esam Omundo matrimonium circunspicienti insignis com
mendauerat fama. Verum poscendæ eius spem singulare Ringonis studium mi
nuebat. Is quippe solum spectatæ fortitudinis generum affectabat, tantum gloriȩ
in armis reponens, quantum cæteri in opibus situm autumant. Igitur Omundus
ut eo claritudinis genere illustris euaderet, laudemq́ sibi fortitudinis cõciliaret,
uiribus uotum impetrare conatus classe Noruagiam accedit, Ringonis regnum
hæreditatis nomine tentaturus. Excipit amicè illum Iathriæ regulus Oddo, qui
Ringonem certissimum patrimonij eius inuasorem assereret, seq́ sæpius ab eo-
dem iniurijs lacessitum defleret. Itaq́ Ringone interim apud Hyberniam pirati-
D cam exercente, prouinciam propugnatore uacuam adortus, præteritis popula-
rium rebus peculiaria Ringonis bona rapinæ tradidit, eiusq́ necessarios interfe
cit. Nam Oddo quoq́ Omundo manum iunxerat. Inter omnia autem facinora,
quæ uarie ac multipliciter gesserat, nunquam quibus multitudine copiarũ præ-
staret, uim inferre sustinuit, memor se fortissimo parente æditum, uirtute non nu
mero bella gerere oportere. Interea Ringonem à piratica reuertentẽ adesse con-
tigit. De cuius reditu edoctus pręgrande moliri nauigium cœpit, unde tanquam
è munimento superne hostem telis appeteret. Huic Atylonis Scanici filij Homo
thus ac Thola remiges adsciscuntur, quorũ alter gubernatorem agere, alter pro-
ræ præesse iussus. Nec Ringoni in his excipiendis ingenium aut solertia defuit.
Quippe exiguam copiarum partem ostendens, à tergo hostem incursandum cu
rauit: de cuius astutia Omundus per Oddonem certior factus, qui in insidijs con
stitutos opprimerent mittit, Atylone Scanico Ringonem excipere iusso. Is impe
rio pronius quàm felicius obsecutus, fractis bello rebus, acceptaq́ strage uictus
refugit in Scaniam. Igitur Omundus reparatis per Oddonem uiribus, pugnatu
ram pelago classem explicat. Quo tempore Atylo bellum Noruagicũ ex somnio
rum uisis haud dubie speculatus, redimendæ fugæ gratia quamcelerrime nauiga
tionem orsus, Omundum prælio propinquum grata societate prosequitur. Cu-
ius Omundus opera fretus, pugnã tam feliciter quàm fidenter ingreditur. Nam
habito per se conflictu, uictoriam quam in suis amiserat recuperauit. Quem Rin
go mortifico uulnere perstrictus exanguibus contemplatus oculis, manu ut po
terat mota (nam uox linguam defecerat) accersitũ fore sibi generum obsecrat, io
cunde se fatum excipere asserens, si tali filiam connubio reliquisset. Nec respon-
so exceptus extinguit. Cuius excessum Omundus lachrymis prosecutus, Omo
thum, cuius fidam in bello operam expertus fuerat, alterius filiarũ Ringonis con
nubio

A nubio donat, alteram ipse complectitur. Eodem tempore Rusla uirgo strenuis militiæ operibus muliebrē animū supergressa, apud Noruagiā cum fratre Throndo crebros de rerum summa conflictus habuerat. Hæc Omundum Noruagiensibus præesse non sustinens, in omnes Danorū dedititios decreuerat bellū. Quod Omundus nuncio expertus, ad hunc tumultum comprimendū promptissimos destinat. Quibus superatis Rusla superbiam ex uictoria nacta, animū spe immodica raptū ad ipsam rerū Danicarū summā potiendā intendit. Primū igit Hallandiæ partes adorta, ab Omotho & Thola à rege transmissis excipitur, uictaq; bello refuga concessit ad classem. Cuius triginta solæ rates cæteris ab hoste captis fugā nauigatione carpserunt. Euitantē Danos sororem armis excipit Throndus, à qua uictus, totoq; exercitu spoliatus, Dofrinas alpes permetiēdo, neminē fugæ comitem habuit. Ita quæ paulò ante Danis cesserat, mox fratre superior, fugā uictoria mutauit. Quo cognito, Omundus ingenti Noruagiā classe repetit, primūq; Thelemarchiæ populū per Omothū & Tholā clandestino cōpendio missos, aduersū Ruslæ dominationem erexit. Quo euenit ut Rusla regno per populares exacta, apud insulas, quas spe salutis accesserat, superuenientibus Danis terga sine prælio daret. Cuius fugā rex impensius persecutus, interceptā pelago classem internitione deleuit, incruentāq; uictoriā ac speciosa spolia cum summo hostiū discrimine retulit. At Rusla perpaucis elapsa nauigijs, incitatiori fluctus remigio persulcabat. Quę dum Danos declinat fraterno trucidat occursu, adeò efficaciorem uim nocendi incircūspecta solent habere pericula, & quæ minus metuunt mala, plerunq; instantibus grauiora gradus efficit. At rex Throndo ob interfectionē sororis præfectura donato, cæteris uero sub pensione coërcitis in patriā redit. Ea tempestate Thorias ac Bero promptissimi Ruslę milites apud Hyberniā piraticū

B munus ædebant. Hi cognita dominæ nece, quā se olim ulturos iureiurando promiserant, Ringonē auide petitum duelli prouocatione solicitant. Quod abnuere quondā probrosum regibus habebat. Veterū enim claritudo principū ex armis potius q̃ opibus æstimabat. Subeūt igitur Omothus & Thola, qui se prouocatores regis pugna excepturos offerrēt. Quibus Omūdus impensè laudatis primū eorū operā admittere uitandi ruboris gratia recusauit. Ad ultimū crebris suorum precibus exoratus, aliena manu fortunā experiri sustinuit. Quo certamine Beronem occubuisse, Thoriā grauiter affectū pugna excessisse proditū est. Quem rex primo è uulneribus recreatū, mox in fidē acceptū, ducē Noruagiæ creat. Deinde cum consuetū à Sclauis per legatos tributū exigeret, nō solum legatorū cædibus, sed etiā ui Sclauica apud Iutiā lacessitus, septē reges uno certamine superauit, soli tumq; tributi ius uictoria confirmauit. Interea Starcatherus prolixa iam ætate defessus, cum castrorū stipendijs, ac gladiatorio munere emeritus haberet, ne senij uitio pristinū glorię decus amitteret, egregiū fore putauit, si uoluntariū sibi consciscere et exitū, fatumq; propriū maturasset arbitrio. Itaq; qui toties excellentes ædiderat pugnas, incruenta morte defungi ignobile ratus, ut specioso obitu præteritæ uitę claritatem augeret, maluit ab ingenuo quouis interfici, q̃ serū naturę iaculum operiri. Adeò quondā rei bellicæ deditis morbo oppetere probrosum existimatū est. Itaq; cum & corpore inualido & defectis perspicuitate luminibus esset, diuturnioris uitę morā perosus, emendi in se percussoris gratia, aurum quod pro Olonis interfectione meruerat, collo appensum gerebat, nō aptius se uiolatę maiestatis iniuriā expiaturū ratus, q̃ si idem suæ quod Olonianæ necis extiterat pręmium effecisset, aurūq; quod pro aliena clade tulerat, damno propriæ salutis impenderet. Hunc quippe usum scelestissimi precij pulcherrimū credidit. Itaq; gemino cinctus ense, totidē baculorū adminiculo uacua uiriū uestigia tutabat. Quo uiso populariū quidam geminū gladiorū usum seni superuacuū ratus, donari sibi

Militibus morbo oppetere olim probrosum

C alterum per ludibriũ petiuit. Quẽ Starcatherus spe petitionis facta propius accedere iussum, detracto lateri mucrone transuerberat. Quod Hatherus quidem, cuius patrem Lennonem Starcatherus olim parricidij pœnitentia adductus occiderat, dum canibus feras insequeretur aspiciẽs, omisso uenationis officio, duos è comitibus inijciendi metus gratia concitatis uehementer equis in senem impetũ dirigere iubet. Qui dum procursu ædito refugere cupiunt, Starcatheri baculis intercepti morte supplicia luerunt. Quo spectaculo Hatherus admodũ perterrefactus, propius equo aduolat, agnitumq; senem, sed ab eo minime recognitus, an gladiũ uehiculo permutare uellet interrogat. Refert Starcatherus, quondam pœnas se ab irrisoribus exigere solitũ, nec unq; impune sibi à procacibus insultatũ. Sed neq; iuuenem ex oris notis defuncta uisu acies deprendere poterat. Itaq; carmen quod indignationis suæ magnitudinẽ patefaceret, in hunc subtexuit modũ.

Vt sine regressu pronas agit alueus undas,
Sic ætas hominum cursim labentibus annis
Irreditura fluit: præceps ruit orbita fati,
Quam generat finem rerum factura senectus.
Illa oculos hominum pariter gressusq; relidit,
Eripit os animumq; uiris, famæq; nitorem
Paulatim premit, & claros oblitterat actus,
Occupat occiduos artus, frustratur anhelæ
Vocis opus, uegetamq; premit torpedine mentem
Dum paritur tussis, dum pellis scabida prurit,
Dens stupet exesus, stomachus fastidia gignit,
Euacuat iuuenile decus, marcore colorem
D Oblinit, & picea crebras serit in cute rugas.
Obturit egregias artes, monimenta priorum
Obruit, & titulos antiquæ laudis adurit,
Demolitur opes, precium uirtutis & usum
Carpit edax, transuertit res, & ab ordine turbat.
Ipse ego quàm noceat didici damnosa uetustas,
Visu æger, uocis modulis, & pectore rauci,
Cunctaq; in aduersam fluxerunt cõmoda sortem,
Iamq; minus uegetum corpus fulcimine tutor
Flaccida subiectis innixus membra bacillis.
Lucis inops moderor uestigia fuste gemello,
Et uirga monstrante sequor compendia callis
St pitis auspicio potius quàm lumine fisus.
Nemo mei curã celebrat, nec in agmine quisquam
Solamen ueterano adhibet nisi forsan Hatherus
Assit, & infracti rebus succurrat amici.
Ille semel quemcunq; pio dignatur amore
Integer, incœpti studio constanter eodem
Prosequitur, primosq; timet peruellere nexus.
Ille etiam bello meritis bene præmia crebro
Digna refert, animosq; colit, largitur honorem
Fortibus, & claros donis ueneratur amicos,
Spargit opes, laudisq; suæ cumulare nitorem,
Dapsilitate studet multos superare potentes.
Nec minor ad Martem pietatem uiribus æquat,
Belligerare celer, labi piger, ædere pugnam
Promptus,

A Promptus,& urgenti tergum dare nescius hosti.
At mihi si recolo nascenti fata dedere
Bella sequi,belloq; mori,miscere tumultus,
Inuigilare armis,uitam exercere cruentam.
Castra quietis inops colui,pacemq; perosus
Sub signis Gradiue tuis discrimine summo
Consenui,uictoq; metu pugnare decorum,
Turpe uacare ratus,crebras cõmittere cædes
Egregium duxi,& strages celebrare frequentes.
Sæpe graues bello reges concurrere uidi,
Et clypeos,galeasq; teri,crudescere campos
Sanguine,loricas affixa cuspide rumpi,
Vndiq; thoraces admisso cedere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite pastas.
Hic aliquis forte egregij conaminis autor
Marte manuq; potens medium dum pugnat in hostem
Intentam capiti loricam diffidit,alter
Casside perfossa,ferrumq; in uertice mersit.
Hic gladius sæpe dextra bellantis adactus
Tegmine disciffo capiti destrictus inhæsit.
Contra Hatherus huiusmodi carmen habuit:
Vnde uenis patrias solitus scriptare poëses,
Infirmo dubium suspendens stipite gressum?
Quóue ruis Danicæ uates promptissime Musæ?
B Roboris eximij cassus decor excidit omnis:
Exulat ore color animoq; amota uoluptas:
Destituit fauces uox & raucedine torpet:
Deseruit corpus habitus prior,ultima cepit
Illuuies,formæq; notas cum robore carpsit.
Vt ratis assiduo fluctu quassata fatiscit,
Sic longo annorum cursu generata senectus
Triste parit funus,defunctaq; uiribus ætas
Occidit,& primæ patitur dispendia fortis.
Quis uetuit te note senex iuuenilibus uti
Rite iocis,agitare pilam,morsa nuce uesci?
Iam satius reor ut rhedam qua sæpe ueharis
Venditor ensis emas,facilem ue in frena caballum,
Aut precio leue curriculum merceris eodem.
Aptius inualidos sua quos uestigia fallunt
Excipient iumenta senes,rota proficit illi
Orbibus acta suis,cui planta uacillat inanis.
At si forte caues cassum uenundare ferrum,
Ereptus tibi te perimet ni uæneat ensis.
Ad hæc Starcatherus.
Improba uerba feris,facili temeraria labro
Auribus inconcinna pijs:quid præmia ductus
Qui gratis præstandus erat per munera quæris?
Nempe pedes gradiar,nec turpiter ense relicto
Externam mercabor opem,natura meanti
Ius dedit,& proprijs iussit confidere plantis.

C Cur cui debueras ultro dux esse uianti
Ludibrio insultas, sermone procaciter usus?
Quæque olim gessi memori dignissima fama
Dedecori tribuis, meritum quoque crimine pensas?
Quid risu insequeris uetulum pugnare potentẽ,
Inuictosque meos titulos & splendida facta
Probro adigis, famosa terens & fortia carpens?
Qua probitate petis indignum uiribus ensem?
Haud latus hic imbelle decet, dextram ue bubulci
Agrestem soliti calamo deducere musam,
Procurare pecus, aruis armenta tueri.
Nempe inter uernas ollæ uicinus obunctæ,
Crustula spumantis patinæ bulligine tingis,
Crassi adipis macrum perfundens unguine panẽ,
Iusque tepens furtim digito sitiente liguris,
Doctior assuetam cineri prosternere Gallam,
Indormire lari, somnos celebrare diurnos,
Sedulus officium nidentis obire culinæ,
Quàm bello fortem iaculis aperire cruorem,
Auersans lucem, latebræ sordentis amator,
Mancipium uentris miserabile, parque putaris
Sordida cum siliquis lambenti farra catello.
Hercule non tunc me ferro spoliare petebas,
Quando ter Olonis summo discrimine nati
D Expugnator eram: nanque agmine prorsus in illo
Aut gladium fregit manus, aut obstantia fudit.
Hæc grauitas ferientis erat. Quid quando Cureticũ
Littus, & innumera constratum cuspide callem
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Nanque aditurus agros consertos murice ferreo
Armabam laceros subiecto stipite gressus.
Hinc mecũ egregijs congressum uiribus Hamam
Enecui, mox cum Rino duce Flebace nato
Obtriui Kyrios, uel quas alit Estia gentes,
Et populos Semgala tuos. Post hęc Thelemarchos
Aggressus, caput inde tuli liuore cruentum
Quassum malleolis, armisque fabrilibus ictum.
Hic primum didici quid ferramenta ualerent
Incudis, quantum ue animi popularibus esset.
Theutonici quoque me pœnas autore dedere,
Quum natos Suertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos domini uindex ad pocula straui.
Nec minus hoc facinus, quando pro uirgine chara
Vno septenos necui certamine fratres
Teste loco, qui me stomacho linquente peresus
Non parit arenti rediuiuum cespite gramen.
Moxque ducis Kerri bellum nauale parantis
Vicimus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi leto Vuazam, Fabrumque procacem
Multaui natibus cæsis, ferroque peremi

Rupibus

A Rupibus à niueis hebetantem tela Vuisinnum.
Quatuor hinc Lerihatos, pugilesq; peremi
Biermenses, gentis Hybernæ principe capto,
Duflinæ populabat opes, semperq; manebit
Nostra Brauuellinis uirtus conspecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi,
Quodq; manu gessi ad solidum celebrare recensens
Deficio, sunt cuncta meo maiora relatu,
Vincit opus famam, nec sermo suppetit actis.

Hæc Starcatherus. Tandem quū Hatherū Lenno patre ortū mutuo sermonē expertus fuisset, animaduertens iuuenē splendido loco natū, feriendū ei iugulū præbuit, hortatus ne à parentis sui interfectore pœnas exigere uereretur. Hęc fa cientem auro, quod à Lennone receperat, potiturū esse promittit. Et ut eiusdem in se uehementius animū efferaret, huiusmodi exhortatione usus esse traditur:

Præterea Hathere priuaui te patre Lenno:
Hanc mihi quæso uicem referas, & obire uolentem
Sterne senem, iugulumq; meum pete uindice ferro:
Quippe operam clari mens percussoris adoptat,
Horret ab ignaua fatum deposcere dextra.
Sponte pia legem fati præcurrere fas est,
Quod nequeas fugere, hoc etiam anticipare licebit.
Arbor alenda recens, uetus excidenda, minister
Naturæ est quisquis fato confinia fundit,
Et sternit quod stare nequit. Mors optima tunc est
B Quum petitur, uitæq; piget, quum funus amatur,
Nec miseros casus incommoda proroget ætas.

Mors quando optima.

Hæc dicens exertam crumena pecuniam promit. Hatherus autem tam fruen di æris, quàm paternæ ultionis capessendæ cupidine concitatus, obsecuturum se precibus, nec præmia repulsurū spopondit. Cui Starcatherus cupide ense præ bito, pronam postmodū ceruicem applicuit, ne timide percussoris opus exeque retur, aut ferro muliebriter uteretur, hortatus, præfatusq;, quod si peracta cæde ante cadaueris lapsum caput ac truncū medius intersiliret, armis innocuus red deretur. Quod utrum instruendi percussoris, an puniendi dixerit, incertum est. Fore enim poterat, ut saltantem eximij cadaueris moles obrueret. Igitur Hatherus adacto uegete gladio, senem capite demutilauit. Quod corpori auulsum, im pactumq; terrę glebam morsu carpsisse fertur, ferocitatem animi moribundi oris atrocitate declarans. Percussor tamen promissis fraudē subesse ueritus, saltu non incautus abstinuit. Quem si temere peregisset, fortè lapsi cadaueris ictu obrutus, occisi senis pœnas proprio funere persoluisset. Verum ne tantum athletam busti inopem iacere pateret, corpus eius in campo, qui uulgò Rolung dicitur, sepulturæ mandandum curauit.

Starcatheri interitus.

Omundus autem, ut accepi, pace integra summa cum tranquillitate decessit, duobus filijs & totidem filiabus relictis. E quibus maximus natu Syuardus, fratre Butho adhuc tenero, regnum hæreditate consequitur. Quo tempore Sueonum rex Gotarus alteram Omundi filiarum ob eximiæ pulchritudinis famam, infinito amore complexus, Ebboni cuidam Sibbonis filio postulandæ uirginis gratia negocium legationis imponit. Is officio prudentius administrato, gratum de puellæ consensu nuncium retulit. Iamq; nihil uoto præter nuptias deerat, quas Gotarus apud alienos agere metuens, per Ebbonem quo prius legato usus fuerat, sponsam sibi transmittendam efflagitat. Is quum parua admodum familia

C comitatus Hallandiam præteriret, ad agrestem uicum se pernoctandi gratia contulit, in quo duorū fratrum habitationes aduersas medius amnis secreuerat. Et hi quidem consuetudinem iugulandi quos hospitaliter recepissent habebant, liberalitatis specie latrociniū obscurare callentes. Trabem enim in modum præli oblongam, eandemq; ferri acumine præditam, arcanis quibusdam uinculis in excelsa domus parte suspenderāt, quam nocturno tempore subductis nexibus demittentes, subiectorū capita desecare solebant. In quem modum compluriū uertices pensili mole præciderant. Igitur Ebboni suisq; post epulas abunde præbitas, penes focū ministri torum extruunt, ut applicatas igni ceruices insidiosæ trabis impulsu demeterent. Quibus abscedentibus Ebbo impensum capitibus machinamentum suspiciens, socios simulato somno corpora transponere iubet, præfatus perq; salutarē eis loci uariationē existere. Fuere aūt inter eos quidam ab Ebbonis clientela extranei, qui spretis quæ cæteri exequebantur monitis, immoti ut cuiq; iacendi locus obuenerat, cubuerunt. Sub opacā uero noctem ab insidiarū ministris pendulū machinamenti pondus impellitur. Quod nodis quibus inhærebat excussum, magnaq; ui solo adactum, subiectos exitio tradidit. Igitur qui facinoris exequendi curam habebant, quo certius rei euentū discerent, illato lumine Ebbonem, propter quem maxime rem adorsi fuerāt, prudenter periculo occurrisse cognoscunt, à quo protinus impetiti, sanguine pœnas dederunt. Ebbo quoque suis per mutuam stragē amissis, frequentē crustulis glacialibus amnem inuento forte nauigio superat, Gotaroq; cladis suæ potius q̄ legationis euentum declarat. Quā rem Gotarus à Syuardi instinctu profectā iudicans, iniuriarū uindictā armis exequi parat. Quo Syuardus apud Hallandiā expugnatus, sorore ab hostibus capta, concessit in Iutiam. Vbi Sclauorū uulgus pugnā sine principe ausum acie superauit,

D tantum gloriæ ex uictoria nactus, quantū ex fuga dedecoris traxerat. Verum hisdem quos ductu uacuos debellauerat, paulò post ducē nactis pugna apud Fioniam cessit, aduersum quos identidem in Iutia prælīatus, infelicē pugnæ euentum habuit. Quo euenit, ut Scania Iutiaq; exutus, media duntaxat regni ueluti quasdā exesi corporis partes sine capite retineret. Iarmericus ex eo genitus, cū sororibus admodum paruulis præda hostibus fuit, quarū altera Noruagiensibus, altera Germanis, quod uenalia quondam solebant esse connubia, precio uendita est. Itaque Danorum regnum fortissime propagatum, tantis etiam maiorum titulis illustratum tot uictorijs auctum, ob unius uiri inertiam ex summo nitore fortunæ & florentissimo rerum statu eò ignominiæ peruenit, ut pensionem quam prius exigebat, exolueret. Syuardus autem sæpius uictoria cassus, ac deformium fugarum reus, post tot maiorum decora, in tam erubescendo patriæ statu confusa regni gubernacula gestare non sustinens, ne diuturnior uita ad extremā gloriæ iacturam pertingeret, speciosum sibi fatum pugna parere properauit. Quippe memorē calamitatis animum, deponendæ ægritudinis cupido salutis fastidio cruciabat, adeò demendi ruboris studium lucem ei inuisam effecerat. Igitur cōparatis pugnæ copijs, Simoni cuidā sub Gotaro Scaniā procuranti, bellū aperte denunciat. Quod obstinatis temeritatis uiribus executus, occiso Simone, per summam hostiū stragem uitam finiuit, patriā tamen præstandæ pensionis onere liberari nequiuit. Interea Iarmericus apud regem Sclauorū Ismarū cum coquo sibi collacteoq; Gunnone coniectus in carcerē captiuus degebat. Quo demū erutus atq; exercendi ruris culturę applicatus, rusticū opus exequitur. Ob cuius promptissimam administrationem ad regalium mancipiorū magisterium transfertur. Eo quoq; syncerissime gesto, in necessariorū regis gregem assumitur. Vbi quum se iuxta aulicorum ritum egregia morum amœnitate gessisset, breui in amicorum numerū translatus, primum familiaritatis locum obtinuit, ac ueluti quibusdam meritorum gradibus fretu

Cōnubia quondam uenalia.

A fretus, ab infima forte ad spectatū honoris fastigium concessit, & ne segnem ener uemq; iuuentam ageret, militaribus se studijs assuefecit, naturæ dotes industria cumulans. Grata omnibus Iarmerici indoles erat, soli reginæ suspectū adolescen tis ingenium fuit. Fratrem quoq; regis fato functum repentinus rumor edocuit. Cuius corpus Ismarus amplissimo funere elaturus, quo maior exequiarum pom pa fieret, regia comitate conuiuiū instruit. At Iarmericus alias cum regina familia ris curam sortitus, ad fugam, cuius facultatem regalis absentia promittere uideba tur, circunspiciendū accessit. Animaduertebat enim se etiam inter opes positū mi serabile regis mancipiū fore, & quasi alieno beneficio precarium spiritum possi dere. Præterea quanquam primis apud regem honoribus uteretur, libertatē deli cijs præferendā existimans, uisendæ patriæ, noscendiq; generis eximia cupidita te flagrabat. Sciens aūt quod regina ne quis captiuorū elabi posset cōpetentibus prouidisset excubijs, quo uiribus peruenire nequibat, arte assurgendū procurat. Fiscellam itaq; biblo ac uimine textam, qua agrestes instar hominis formata aues aristis deturbare consueuerant, uiuo cane cōpleuit. Quam etiā detracto sibi cultu quo uerisimilius humani repræsentaret imaginē, texit. Deinde priuatū regis æra rium demolitus, egestam inde pecuniam notis sibi tantū recondidit locis. Interea Gunno absentiam socij simulare iussus, illata in regiā fiscella, impulsoq; ad latran dum cane, percontanti quidnam hoc esset reginæ, mente captū clamitare retulit Iarmericū. Illa ad aspectum statuæ similitudinis errore delusa, insanum æde eijci iubet. Tunc Gunno perlatam foras statuam, perinde ac furentem socium lectulo tradit. Sub noctem uero uigiles epularū hilaritate, ac uino prouehit largiore, ab scissaq; dormientiū capita, quo turpiore eos morte consumeret, inguini sociauit. Excitata strepitu regina, causamq; eius discere cupiens, concita fores petiuit. Sed dum caput incautius exerit, improuiso Gunnonis ense confoditur. Quæ quum
B mortificū uulnus experta corrueret, reflexis in occisorem luminibus, nullius, in quit, obtentu fraudis si incolumi mihi uiuere licuisset, his finibus impunitus exce deres. Ad hunc modū crebras in percussorem minas moribunda profudit. Post hæc Iarmericus unà cum Gunnone præclari facinoris socio, tabernaculū in quo rex fraternas cōuiuio celebrabat exequias, cunctis temulentia uictis, admoto fur tim incendio complet. Quo latius fuso quidā ebrietatis stupore discusso, immissis equis deprehensos periculi insequūtur autores. At iuuenes primū iumentis quæ receperant uecti, ad ultimū hisdem prolixiori cursu debilitatis pedites dedere fu gam. Iamq; penè occupatis amnis remedio fuit. Pontem enim quem antè moran di persecutoris gratia præcisis ad medium trabibus non modo onerum impatien tem, sed etiam ruinæ propinquū effecerant, prætergressi, in opacam deindustria uoraginem concesserunt. Quibus imminentes Sclaui, dum parū prospecto peri culo equis improuidi pontem onerant, desidentibus tabulatis excussi, præcipitan tur in flumen. Sed dum enando ripam appetūt, à Gunnone & Iarmerico obstan tibus intercepti, mersi aut interfecti sunt. Ita iuuenes egregia calliditate usi, nō ut fugitiua mancipia, sed quasi præditi consilio senes, maius ætate sua facinus ædide runt, quod acute conceperant efficaciter adimplendo. At ubi in littus uentum, ra pto quod fors obtulerat nauigio, in altum procedunt. Quos qui insequebantur barbari nauigare cōspectos, uociferando reuocare conati, regnaturos si redeant spondent, quod publico ueterū instituto regū percussoribus regnorū successio decreta fuerit. Diu recedentiū aures pertinax Sclauorum clamor promissis pella cibus exurdabat. Ea tempestate Buthlus Syuardi frater Danis perfunctorie præ erat, à quibus uenienti Iarmerico regnum tradere coactus, ex rege priuatus eua sit. Eodem tempore Gotarus Sybbonem stupratæ sororis insimulatum occidit. Cuius nece affines permoti, ad Iarmericum eiulabundi decurrunt, seq; in ultio

C nem propinqui, Gotarum cum eo oppugnaturos promittunt. Nec parum promissa soluerunt, nam eorũ auxilijs oppresso Gotaro, Iarmericũ Suetia potiri contigit. Qui quũ duarum gentium imperio fungeretur, ante dominationis fiducia Sclauos prælio tentat, quorum quadraginta captos applicatis totidem lupis laqueo adegit. Quem supplicij modũ olim parricidis debitũ, ob hoc circa hostes peragere uoluit, ut quantæ in Danos rapacitatis extiterint, ex ipsa atrocium beluarum cõmunione uidentibus conspicuum foret. Subacta quoq; regione præsidia locis opportuna disponit. Inde profectus Sembonum, Curetum, compluriumq; Orientis gentium cladem exercuit. Qua regis occupatione Sclaui datam sibi defectionis materiam iudicantes, interfectis qui ab ipso præsides constituti fuerant, Daniam depopulati sunt. Quorũ classem Iarmericus forte è piratica rediens interceptam deleuit, eoq; facinore priores uictoriarũ titulos decorauit. Cæterũ optimates eorum primo tibias loris traiectos, moxq; immaniũ taurorũ ungulis alligatis, molossisq; incessentibus raptim in cœnum, uoraginesq; pertractos lachrymabili spectaculo consumpsit. Ea re hebetati Sclauorũ animi summa cum trepidatione regis imperium coluerunt. Iarmericus itaq; tot gentium manubijs locupletatus, ut tutum prædæ domicilium compararet, in editissima rupe mirifico opere ædem molitur. Aggerem collatis glebis extruit, fundamentũ crebris conijcit saxis, ima uallo, triclinijs media, summa propugnaculis cinxit. Secus undiq; iuges excubias fixit. Quatuor portæ magnitudine præstantes, à totidem plagis irrestrictos aditus dabant. In huius domus magnificentiã omnem opum suarum apparatũ congessit. Ita domesticis rebus compositis, rursum in externas cupidinem uertit. Igitur nauigatione cœpta, quatuor fratres genere Hellesponticos obuios pelago factos, piraticæq; admodum studijs assuetos, maritima pugna attentare nõ distulit. Qua triduo gesta, sororem eorũ cum medietate tributi quo

D uictos onerauerant pactus, prælium reuocauit. Post hæc Liuorũ regis filius Bicco captiuitate quam sub memoratis fratribus ducebat elapsus, Iarmericũ, à quo olim fratribus spoliatus fuerat, iniuriæ haud oblitus accessit. Apud quem benignius habitus, breui arcanorũ omniũ arbiter singularis euasit. Hunc ut suis per omnia tractabilẽ monitis sensit, in res q̃maxime factu detestabiles consultantem adduxit, atq; ad scelera flagitiaq; cõmittenda cõpellit, adeò nocendi artem obsequij simulatione captabat: præcipue cum aduersum eos quos sanguine proxime contigisset armabat. Ita fraternã ultionem, quia uiribus nequibat, fraude exequi pertentabat. Quo euenit ut rex uirtutum loco uitiorum sordes amplexus, ob ea quæ perfidi monitoris impulsu atrociter gesserat, cõmunibus in se locum odijs daret. Aduersum quem etiam Sclauorũ tumultus exoritur. Cuius sopiendi gratia duces eorũ captos, traiectis fune tibijs, equis in diuersa raptantibus præbuit lacerandos. In hunc modum consumpti principes, corporum suorum distractu pertinacis animi pœnas dederunt. Quę res Sclauorũ obsequia in suo statu ęquali ac solida subiectione cõtinuit. Interea qui ex sorore Iarmerici apud Germaniam orti, educatiq; fuerant, auito nomine freti, in auunculum arma suscipiunt, æque sibi regnum atq; ei debere certantes. Quorũ munitiones rex apud Germaniam machinis demolitus, oppidis compluribus aut obsessis, aut captis, nonnullis etiã solo æquatis, incruentam ad ciues uictoriam reportauit. Occurrunt Hellesponti ci pactis sororem nuptijs offerentes, quibus celebratis rursum Bicconis instinctu Germaniam petens, captis bello sororijs laqueo spiritum eripere nõ dubitauit. Optimates quoq; conuiuij simulatione contractos, eodem exemplo consumendos curauit. Interea Broderus, quem olim rex ex alio sustulerat matrimonio, nouercæ curam ab eo susceptam, plenis sanctitatis excubijs celebrabat. Quem Bicco apud patrem incesti crimine accusatum, ne falso insimulasse uideretur, subornatorum

A natorum testimonio insecutus est. Cumq; Broderus accusationis partibus plene exhibitis defensionis præsidia afferre non posset, pater ab amicis in conuictum ferri sententiã iubet, minus impium ratus sumendam de filio uindictam alieno q̃ proprio delegare iudicio. Quem cæteris proscriptione dignum decernentibus, Bicco tristiorem de capite eius sententiã ferre non ueritus, à nefarij stupri autore pœnam suspendio capiendã esse pronũciat. Quam ne quis à paterna crudelitate profectam putaret, eundẽ laqueo affixum à ministris subiecto assere excipiendũ percensuit, ut quum hi fessas oneri manus subducerent, perinde ac rei peremptí iuuenis forent, regemq; parricidij crimine sua culpa liberum facerent. Prætere nisi pœna accusationẽ sequeref, paternæ eum saluti insidiaturũ astruxit. Adulteram uero Suuauildam quo turpius è uita excederet, pecudum ungulis procul cari debere. Paruit Bicconi rex, adactumq; suspendio filiũ, ne strangulari posset à circunstantibus tabulati ope alleuandũ curauit. Igitur innoxiũ uinculũ parum cõpressis faucibus solam pœnæ speciem præ se ferebat. Reginã uero firmissimo nexu humo astrictã, equinis obterendã calcibus præbuit. Hanc tantæ fuisse pulchritudinis fama est, ut ipsis quoq; iumẽtis horrori foret artus eximio decore præditos sordidis lacerare uestigijs: quo argumento rex innocentiã cõiugis declarari cõiectans, accedente erroris pœnitentia, falso notatã festinat absoluere. Aduolat interea Bicco, qui supinã iumẽta diris deturbare carminibus, nec nisi pronam obteri posse firmaret. Quippe eam formę suæ beneficio seruatam sciebat. In hunc modum collatum reginæ corpus, adactus iumentorũ grex crebris alte uestigijs fodit. Hic Suuauildæ exitus fuit. Interea canis cui Broderus assueuerat, ceu quibusdam questubus aggressus regem, deflere domini suppliciũ uidebaf. Eiusdẽq; illatus accipiter intimas corpori plumas rostro detrahere cœpit. Ex cuius nuditate rex sumptis orbitatis auspicijs, omen intercepturus præpropere qui filium laqueo detraherent, mittit. Per implumẽ enim auiculam futurũ se, ni cauisset, absq; liberis augurabatur. Liberato clade Brodero, Bicco delationis pœnas exoluere metuens, nunciare Hellespontícis pergit, Suuauildã à uiro nefaria strage cõsumptam. Quibus ulciscendæ sororis gratia nauigantibus, ad Iarmericũ reuersus, parari bellũ ab Hellespontícis indicat. Rex mœnibus quàm acie tutius dimicandũ existimans, in eam quam exædificauerat munitionem confugit, ubi ad ferendam obsidionẽ cõmeatibus penitiora propugnacula armatis implebat, fulgentes auro cetræ, circunpensisq; clypeí supremum ædis ambitum adornabant. Contigit autem ut Hellespontici prædæ partitionem acturi, magnam suorum manum peculatus insimulatam occiderent. Igitur quod tantam copiarum partem intestina clade consumpserãt, aulæ expugnationem suis altiorem uiribus rati, ueneficam, cui Guthrunę erat uocabulum, consulunt. Qua efficiente, regiæ partis propugnatores subitò oculis capti, in seipsos arma conuertunt. Quo uiso Hellespontici applicata testudine primos portarum aditus occupant. Deinde conuulsis postibus, irruptaq; æde, cęcas hostiũ phalanges obtruncant. Eo tumultu superueniens Othinus, mediosq; præliantium globos appetens, Danis quos paterna semper pietate coluerat, ademptum præstigijs uisum supera uirtute restituit. Hellesponticos uero corpora aduersum tela carminibus durare solitos, crebro silice conuerberandos esse perdocuit. Ita utrunq; agmen mutua cæde consumptum interijt. Iarmericus utroq; pede ac manibus spoliatus, trunco inter exanimes corpore rotabatur. Cui Broderus parum idoneus successit in regnum.

Suuauildæ species eximia, & cædes miseranda.

B

Post hunc regnat Syualdus, cuius filius Snio, senescente patre strenuum piraticæ opus complexus, patriæ res non solum seruauit, sed etiam diminutas in pristinum habitum reuocauit. Idem tyrannide suscepta, Eskilli atq; Alkilli pugilum insolentiam comprimendo, Scaniam à Danicæ iurisdictionis integritate submotã

C ad societatem patriæ uictoria reduxit. Tandem filiæ Gothorũ regis mutuo amore perstrictus, conueniendæ eius copiam clandestinis nuncijs tentat. Quia patre puellæ intercepti suspendioq; cõsumpti, improuidæ legationis pœnas dederunt. Quorum Snio ultionẽ exigere cupiens, quum Gothiã hostiliter aggressus fuisset, rege eius cum copijs occurrente, prædictorum pugilum prouocatione rem per athletas gerere iussus, hanc duelli legem ædidit, ut alteruter regum pro uaria athletarum fortuna aut propriũ perderet, aut alienum lucraretur imperiũ, uictiq; regnum in uictoriæ præmio reponeretur. Quo euenit ut Gothorum rex propugnatorum suorum infortunio superatus, regno Danis cedere cogeretur. Cuius filiam Snio, quum in Sueonum regis cõnubium paterno impulsu cõperisset adductam, quendam obsoleto habitu per itinera publica stipem petere solitum, ad eam usq; tentandam transmisit. Qui quum egentium more propinquum liminibus discubitum habuisset, uisa forte regina exili uocula succinens, amat, inquit, te Snio. Illa allapsum auribus sonum dissimulanter excipiens, nec uisu nec gradu relato procedit in regiam, atq; e uestigio regressa obscuro & uix aures offendente sibilo, amantem, inquit, me redamo. Eo dicto uestigium extulit. Quam egenus mutui amoris uocem ædidisse gauisus, die postera foribus assidens, præsente domina consueta sermonis breuitate, locum, ait, uoto suppetere cõuenit. Illa rursum argutæ uocis industriã colligens, summa cum dissimulatione discessit. Paruo post percontatorem præteriens, Bocheror breui se peruenturam asseruit. Huncquippe locũ fuga petere destinauit. Qua de re egenus certior redditus, solito percontationis acumine competens promisso tempus cognoscere perseuerat. Illa uero nec astu inferior, nec sermone lucidior, quam breuissime potuit hyemis initiũ nuncupauit. Cæterũ stipatores eius qui leuem amatoriç uocis iactum exceperant, plenum calliditatis ingenium extremæ stoliditatis deliramentũ esse credebant. Quę

D quum Snio certius ex egeno cognosceret, reginam sublatis mariti opibus lauandi simulatione digressam, nauigio deportandam curauit. Postea uero sæpenumero inter ipsum ac Suetiæ regem, altero iustas repetente faces, altero illicitas tueri perseuerante, ancipiti euentu uariaq; uictoria dimicatum est. Ea tempestate per summam cœli intemperantiam agrorum ubertate corrupta, ingens annonæ caritas incidit. Cumq; oborta uictualium raritate grauis plebem inedia laceraret, rex quonam modo temporis difficultati succurreret anxius, quum aliquanto maiorẽ bibulorum, quàm edacium impensam animaduerteret, frugalitatem populo intulit, conuiuiorum usum abrogans, ne qua ex fruge potio pararetur edixit, acerbitatem famis superflui haustus interdicto pellendam, atq; à siti abundantiã esus mutuandam existimans. Tunc quidam petulantioris gulæ proscriptam bibendi consuetudinem deflens, altum calliditatis genus complexus, nouam uoluptati licentiam reperit, ac publicam continentiæ legem priuata intemperantia soluit, deliciarum usum à ridiculi operis acumine mutuatus. Vetiti enim liquoris gustu minutim liguriendo usus, desiderium ebrietatis expleuit. Quam ob rem conuentus à rege, integerrimum se frugalitatis obseruatorem asseruit, utpote auiditatem haustus moderatæ sumptionis ingenio castigantem, affixamq; sibi culpam sorbitionis titulo tueri perseuerauit. Deniq; adiecto minarum terrore, non modo bibere, uerumetiam pitissare prohibitus, consuetudini tamen imperare non potuit. Vt enim tanquam licite illicitis frueretur, nec gulam alieno subiectam haberet imperio, madefactis potione crustulis, capace liquoris offula uescebatur, cupitamq; crapulam lento gustu prouexit, interdictum satietatis modum haud secus ac licitum consecutus. Adeo pertinacissima gulæ rabies salutem pro luxu deuouens, nec regia quidem cõminatione deterrita, ad omne periculum spernendum temerarium solidauerat appetitum. Secundo quoq; perinde ac uiolatæ constitutionis

Ceruisiæ usum interdictum.

Bibacis astus.

A ſtitutionis reus cõuenitur à rege. Sed ne tunc quidem facti defenſionem abiecit, nequaquam à ſe regalibus inſtitutis obuiam itum eſſe contendens, aut decretam edicto continentiã ſuis profanatã illecebris, præſertim quum lata frugalitatis lex ita parſimoniæ formam tradiderit, ut potandi magis quàm edendi liquoris facultas inhibita uideretur. Tum rex obteſtãs deos, per cõmunem iurare ſalutem, tale quid deinceps audentem capitaliter eſſe plexurum. Ille mortem temperantia leuiorem, uitamq; quàm luxum deponere tolerabilius ratus, rurſum aquis excoquit frugem, decoctoq; liquore cum ſe nullam ulterius excuſandæ cupiditatis defenſionem obiecturũ ſperaret, palàm potioni indulgendo ad calicum uſum libera fronte conuertit, aſtuq; in audaciã uerſo, regiam animaduerſionẽ operiri quàm frugi fieri maluit. Interrogante ergo rege, cur toties rei interdictæ licentiam uſurpaſſet, deſiderium hoc, inquit rex, nõ tam auiditas mea, quàm habita in te beneuolentia peperit, funeribus enim regijs, inferias conuiuio perſoluendas meminerã. Itaq; ne epulum quo tuæ peragantur exequiæ ob fermenti inopiam ſolenni potionis uſu careat, induſtria potius quàm ingluuie ductus prohibiti liquoris temperamento prouidi. Te autem ante alios inedia periturũ, prioremq; buſto opus habiturum non ambigo, cum ob hoc inuſitatã parcitatis legem tuleris, quod defuturam tibi primum alimoniã uerearis. Tibi quippe non alijs cõſulendo nouum auaritiæ autorem agere ſuſtines. Tam urbana hominis cauillatio iram regis in ruborem conuertit, qui cum publicæ ſalutis decretum in ludibrium ſui recidiſſe conſpiceret, omiſſo cõmunis utilitatis cõſilio, reuocauit edictũ, ſententiamq; ſoluere quàm ciuium offenſam contrahere maluit. Cumq;, ut dixi, ſiue parum compluta humo, ſeu nimiũ torrida torpentibus ſatis, ac parce fructificantibus campis, inediæ languor defectam eſcis regionem attereret, nullumq; parum ſuppetentibus alimentis trahendæ famis ſupereſſet auxilium, Aggone atq; Ebbone autoribus plebiſcito prouiſum eſt, ut ſenibus ac paruulis cæſis, omniq; demum imbelli ætate regno egeſta, robuſtis duntaxat patria donareẽ, nec niſi aut armis, aut agris colendis habiles domeſtici laris paternorũq; penatium habitacula retinerent. Quorum mater Gambaruc id ad ſe deferentibus filijs, cum à ſceleſti decreti autoribus ſalutem in crimine repoſitã animaduerteret, damnata concionis ſententia, neceſſitatem parricidio redimi oportere negabat: propius honeſtati conſilium fore aſſerens, animorumq; ac corporum uirtuti expetibilius, ut ſeruata erga parentes ac liberos pietate, patria exceſſuri ſorte deligerentur. Quæ ſi ſenes inualidos obtuliſſet, robuſtiores ſe eorũ loco exilio offerrent, eiuſq; pondus pro debilibus perferendum ſua ſponte ſuſciperent. Cæterũ indignos eſſe uita, qui illam ſcelere & ſacrilegio comparare, parenteſq; ac prolem tam iniquo ſententiæ genere perſequi ſuſtinuiſſent, charitatis loco crudelitatis officia peracturi. Poſtremo cunctos male patriam demereri, apud quos parentũ aut liberorum amori proprij ſpiritus charitas præponderaret. Huic uoci ad concionem relatæ, plerique ſuffragijs aſſentiebantur. Igitur omnium fortunis in ſortem coniectis, qui deſignabantur, extorres adiudicati ſunt. Quo euenit, ut qui ſponte neceſſitati parẽre noluerãt, fortunæ iudicio obſequi cogerentur. Primum itaq; Blekingiam aduecti, ac deinde Moringiam prætemauigantes, ad Gutlandiam ſe appulerunt, ubi & Paulo teſte, autore Frigdea, Longobardorũ uocabulũ, quorum poſtea gentem cõdiderunt, tradun tur adepti. Tandẽ ad Rugiam ſe applicantes, deſertiſq; nauigijs ſolidum iter ingreſſi, cum multam terrarum partem emenſi, armiſq; depopulati eſſent, poſt ædi tas late ſtrages, poſtremo petitis in Italia ſedibus, priſcum gentis uocabulum ſuo nomine permutarunt. Interea Danorum tellus rareſcente cultorum opera, ſulcorũq; ueſtigijs ſitu obductis, ſylueſtrẽ induit uultũ, & quaſi natiui ceſpitis amœnitate depoſita, informi ſuccreſcentiũ nemorũ denſitate perhorruit. Quod præſens

Edictum crudele.

B

quoq; camporū eius facies prodit. Quæ enim olim feracia frugum iugera fuerāt,
C eadem nunc arboreo stipite conferta uisuntur. Atq; ubi olim cultores terrā altius
uersantes uastas dissipauere glebas, illic nunc enatū nemus seruantia adhuc uete-
ris culturæ uestigiū rura cōplectitur. Quæ nisi cultore uacua ac diuturno situ ua-
sta mansissent, nequaq; unius ruris glebam inter factos aratro sulcos, tenacesq; ar
borum radices partiri potuissent. Colles quoq; quos in plano humandorū cada-
uerum cura ueterū labor extruxerat, præsens syluæ congeries occupat. Cerne-
re etiam est crebros petrarū aceruos syluarum saltibus intersitos, quas toto quon
dam rure dispersas, ne proscindendis ubiq; sulcis officerent, coniectis in struem
molibus rustica cura sublegit, malens exiguum agri perdere quàm totum diffici-
le reperire. Vnde ex eo quod tunc exercendorum liberius aruorum gratia agre-
stium labor egerat, prioris æui populus postero numerosior extitisse perpendit,
qui breuibus, agellis contentus agrestem operā citra ueteris culturæ uestigia co-
hibet. Itaq; præsens seculi uultus capax quondā aristę solū, nunc gignendis glan
dibus idoneus agrestem stiuam ac cereales culmos consita arboribus facie se per-
mutasse miratur. Et hæc quidem de Snione q̄ breuissime potui digesta sufficiant.

Huic succedit Biorn, itemq; post ipsum Haraldus rerum assequitur summam.
Cuius filio Gormoni inter priscos Danorum duces non infimæ laudis locum re-
rum strenue gestarum titulus tribuit. Hic enim nouum audaciæ genus comple-
xus, hæreditarium fortitudinis spiritum scrutandæ rerum naturæ uestigijs quàm
armis excolere maluit, utq; alios regum ardor bellicus, ita ipsum cognoscendorū
mirabilium quæcūq; uel experimento deprehensa, uel rumore uulgata fuerant,
præcordialis stimulabat auiditas. Cumq; esset externa atq; inusitata uisendi cupi-
dus, experiendā præ cæteris duxit Geruthi cuiusdam sedium acceptam à Tilen-
D sibus famam. Incredibilia enim ab eis super opum inibi congestarū magnitudine
iactabantur, sed iter omnium refertum periculo ac penè mortalibus inuium fere-
batur. Ambitorem nanq; terrarum oceanum nauigandum, solem postponendū
ac sydera, sub chao peregrinandum, ac demum in loca lucis expertia, iugibusq;
tenebris obnoxia transeundum, expertorum assertione constabat. Sed in iuueni-
li animo circunstantis periculi metum, non tam prædæ quàm gloriæ cupido calca
bat, multum sibi claritatis accessurum sperante, si rem admodum intentatam aude
ret. Trecentis idem cum rege uotum nuncupantibus, autorem famæ Thorkillum
itineris ducem assumi placuit, utpote locorū gnarum, peritumq; adeundæ regio-
nis eius. Is officio non recusato, aduersum inusitatā nauigandi maris sæuitiam fir-
miore structuræ genere nodisq; crebrioribus, ac consertioribus clauis præparan
da iubet nauigia solidari, eademq; magnis repleri cōmeatibus ac bouinis superne
tergoribus claudi, quæ intrinseca nauium spatia ab incursantium undarum asper
gine tuerentur. Inde tribus duntaxat liburnis nauigatio tenditur, unaquaq; cen-
tenos capiente delectos. At ubi in Halogiam uentum, secundis flatibus destituti,
uaria pelagi iactatione dubijs nauigationis casibus agebantur. Tandem per sum-
mam alimentorum inopiam etiam pane defecti, exiguæ pultis usu traxere famē.
Interiectis diebus eminus perstrepentem procellę fragorem, perinde ac scopulos
inundantis exaudiunt. Igitur intellecta telluris uicinia, agilitatis eximiæ iuuenis
speculandæ rei gratia cacumen mali conscendere iussus, prærupti situs insulam
in conspectu esse denunciat: læti omnes regionem quæ ab eo significabatur, aui-
dis insequuntur luminibus, attente promissi littoris præsidium expectantes. Cu-
ius tandem aditum nacti, in æditiorē soli partem per obstantes cliuos præaltis cal
libus enituntur. Tunc Thorkillus ex armentis quę in maritimis frequentia discur
rebant, suprà quod semel leniendę fami sufficeret, negat esse tollendum, futurum
enim si secus agerent, ut à dijs loci præsidibus discedendi potentia priuarentur.
At

A nautę magis prorogandę satietatis quàm seruandi imperij cupidiores, incitamēto gulæ salutis consilium subiecerunt, exhausta nauiū gremia cæsorū gregū corporibus onerantes. Qui ideo captu persaciles extitere, quod ad inusitatos uirorum aspectus firmato pauore mirabundi cōuenerant. Nocte insequenti monstra litto ri inuolantia, ac toto concrepantia nemore, conclusas obsedere puppes. Quorum unum cęteris grandius ingenti fuste armatum profundum passibus emetiebatur. Idem propius admotum uociferari cœpit, non ante enauigaturos, quàm fusi gre gis iniuriā expiando, uiris pro nauiū numero traditis, diuini pecoris damna pensassent. Cuius minis obsecutus Thorkillus, ut uniuersorū incolumitatē paucorū discrimine tueretur, tres sorte denotatos exhibuit. Quo facto, optato uento exce pti in ulteriorem Byarmiam nauigant. Regio est perpetui frigoris capax, prægalitisq; offusa niuibus, ne uim quidem feruoris persentiscit æstiui, inuiorum abundans nemorū, frugum haud ferax, inusitatisq; alibi bestijs frequens. Crebri in ea fluuij ob insitas alueis cautes stridulo, spumantiq; uolumine perferuntur. Illic Thorkillus subductis nauibus tendi in littore iubet, eo loci peruentum astruens, unde breuis ad Geruthum transitus foret. Prohibuit etiam ullum cum superuenientibus miscere sermonē, affirmans monstra nullo magis nocendi uim, quàm aduenarum uerbis parum comiter æditis sumere. Ideoq; socios silentio tutiores existere, se uero solum tutò profari posse, qui prius gentis eius mores habitumq; peruiderit. Crepusculo appetente, inusitatæ magnitudinis uir nominatim salutatis nauticis interuenit. Stupentibus cunctis, Thorkillus aduentū eius alacriter excipiendum admonuit, Guthmundū hunc esse docens Geruthi fratrem, cunctorū illic applicantium pijssimū inter pericula protectorem. Percontantiq; quid ita cæteri silentium colerent, refert rudes admodum linguæ eius ignoti pudere sermonis. Tum Guthmundus hospitio inuitatos curriculis excipit. Procedentibus am-

B nis aureo ponte permeabilis cernitur. Cuius transeundi cupidos à proposito reuocauit, docens eo alueo humana à monstruosis rerum succreuisse naturam, nec mortalibus ultrà fas esse uestigijs. Subinde ad ipsa ductoris penetralia peruenit. Illic Thorkillus seductis socijs hortari cepit, ut inter tentamentorū genera quæ uarius obtulisset euentus, industrios uiros ageret, atq; à peregrinis sibi dapibus temperantes, proprijs corpora sustentanda curarēt, discretasq; ab indigenis sedes pe terent, eorū nenimem discubitu cōtingendo. Fore enim illius escæ participibus inter horridos monstrorū greges amissa cunctorum memoria sordida semper cō munione degendū. Nec minus ministris eorum ac poculis abstinendū edocuit. Duodecim filij Guthmundi egregia indole, totidemq; filiæ præclui forma circum stiterant mensas. Qui cum regem à suis duntaxat illata delibare conspiceret, bene ficij repulsam obijciens iniuriosum hospiti querebaī, nec Thorkillo cōpetens facti excusatio defuit. Quippe insolito cibo utentes, plerunq; grauiter affici solere cōmemorat, regemq; non tam alieni obsequij ingratum, quàm proprię sospitatis studiosum, consueto more corpus curantē domesticis cœnā opsonijs instruxisse. Igitur haudquaq̄ cōtemptui imputari debere, quod fugiendæ pestis saluari gere retur affectu. Videns autem Guthmundus apparatus sui fraudē hospitum frugalitate delusam, cum abstinentiā hebetare non posset, pudicitiā labefactare constituit, omnibus ingenij neruis ad debilitandam eorum temperantiā inhians. Regi enim filiæ matrimoniū offerens, cæteris quascūq; è famulitio peterent potiendas esse promittit. Plerisq; rem approbantibus, Thorkillus hunc quoq; illecebrarum lapsum sicut & cæteros salubri monitu præcurrit, industriā suam inter cautum hospitem ac lætum cōuiuam egregia moderatione partitus. Quatuor è Danis oblatum amplexi, saluti libidinem prætulerunt. Quod contagiū lymphatos inopesq; mentis effectos pristina rerum memoria spoliauit. Quippe post id factum parum

C animo constitisse traduntur. Qui si mores suos intra debitos temperantiæ fines cōtinuissent, herculeos æquassent titulos, giganteā animo fortitudinē superassent, perenniterq; patriæ mirificarū rerum insignes extitissent autores. Adhuc Guthmūdus propositi pertinacia dolum intendere perseuerans, collaudatis horti sui delicijs, eò regē percipiendorū fructuū gratia perducere laborabat, blandimentis nisus, illecebrisq; gulæ cautelæ constantiā elidere cupiens. Aduersum quas insidias rex Thorkillo, ut prius, autore firmatus, simulatæ humanitatis obsequiū spreuit, utendi excusationem à maturandi itineris negocio mutuatus. Cuius prudentiæ Guthmundus suam in omnibus cessisse cōsiderans, spe peragendæ fraudis abiecta cunctos in ulteriorē fluminis ripā transuectos iter exequi passus est. Progressi atrum incultūq; oppidū uaporanti maxime nubi simile, haud procul abesse prospectant. Pali propugnaculis intersiti desecta uirorū capita præferebant. Eximiæ ferocitatis canes tuentes aditum præ foribus excubare conspecti. Quibus Thorkillus cornu abdomine illitum collambendū obijciens, incitatissimā rabiem paruula mitigauit impensa. Superne portarū introitus patuit. Quē scalis æquantes, arduo potiuntur ingressu. Atræ deintus informesq; laruæ conserserant urbem. Quarum perstrepentes imagines aspicere horridius an audire fuerit, nescias: fœda omnia, putidumq; cœnum adeuntiū nares intolerabili halitu fatigabat. Deinde cōclaue saxeum cui Geruthū fama erat pro regia assueuisse, reperiunt. Cuius arctam horrendāq; crepidinē inuisere statuentes, repressis gradibus in ipso pauentes aditu cōstiterunt. Tunc Thorkillus hærentes animo circunspiciens, cunctationem introitus uirili adhortatione discussit, monens temperaturos sibi, ne ullam ineundæ ædis supellectilem tametsi possessu iocunda aut oculis grata uideretur, attingerent, animosq; tam ab omni auaritia auersos, quàm à metu remotos haberent,

D neq; uel captu suauia cōcupiscerent, uel spectatu horrida formidarent, quanquam in summa utriusq; rei forent copia uersaturi. Fore enim ut auidæ capiendi manus subita nexus pertinacia à re tacta diuelli nequirent, & quasi inextricabili cum illa uinculo nodarentur. Cæterū composite quaternos ingredi iubet. Quorum Broderus & Buchi primi aditum tentant. Hos cum rege Thorkillus, insequitur. Cæteri deinde compositis gradiuntur ordinibus. Aedes deintus obsoleta per totum, ac ui teterrimi uaporis offusa, cunctorum quibus oculus aut mens offendi poterat, uberrima cernebatur. Postes longæua fuligine illiti, obductus illuuie paries, compactum è spiculis tectum, instratū colubris pauimentum, atq; omni sordium genere respersum inusitato aduenas spectaculo terruerunt. Super omnia perpetui fœtoris asperitas tristes lacessebat olfactus. Exanguia quoq; monstrorū simulacra ferreas onerauerant sedes, deniq; consessuum loca plumbeæ crates secreuerant, liminibus horrendæ ianitorū excubiæ præerant. Quorum alij consertis fustibus obstrepentes, alij mutua caprigeni tergoris agitatione deformem ædi dere lusum. Hic secundo Thorkillus auaras temere manus ad illicita tendi prohibens, iterare monitū cœpit. Procedentes per fractam scopuli partem, nec procul in æditiore quodam suggestu senem pertuso corpore discissæ rupis plagæ aduersum residere conspiciūt. Præterea fœminas tres corporeis oneratas strumis ac ueluti dorsi firmitate desectas iunctos occupasse discubitus. Cupientes cognoscere socios, Thorkillus qui probe rerum causas nouerat, docet Thor diuū gigantea quondam insolentia lacessitū per obluctantis Geruthi præcordia torridā egisse chalybem, eademq; ulterius lapsa conuulsi montis latera pertudisse, fœminas uero ui fulminū tactas infracti corporis damno eiusdem numinis attentati pœnas pependisse firmabat. Inde digressis dolia septem zonis aureis circunligata panduntur, quibus pensiles ex argento circuli crebros inseruerant nexus. Iuxta quę inusitatæ belluæ dens extremitates auro præditus reperitur. Huic adiacebat ingens

A gens bubali cornu, exquisito gemmarum fulgore operosius cultum, nec cælatu
ræ artificio uacuum. Iuxta quod eximij ponderis armilla patebat. Cuius immodi
ca quidē cupiditate succensus, auaras auro manus applicuit, ignarus excellentis
metalli splendore extremam occultari perniciem, intentiq; prædæ fatalem sub-
esse pestem. Alter quoque parum cohibendæ auaritiæ potens, instabiles ad cor-
nu manus porrexit. Tertius priorum fiduciam æmulatus, nec satis digitis tempe
rans, osse humeros onerare sustinuit. Quę quidem pręda uti uisu iocunda, ita usu
probabilis extitit. Illices enim formas subiecta oculis species exhibebat. Armilla
siquidem anguem induens uenenato dentium acumine eum à quo gerebatur ap
petijt. Cornu in draconem extractum, sui spiritū latoris eripuit. Os ensem fabri-
cans, aciem præcordijs gestantis immersit. Cæteri sociæ cladis fortunā ueriti, in-
sontes nocentium exemplo perituros putabant, ne innocentiæ quidem incolu-
mitatem tribuendam sperantes. Alterius deinde tabernaculi postica angustio-
rem indicante secessum quoddam uberioris thesauri secretariū aperitur, in quo
arma humanorum corporum habitu grandiora panduntur. Inter quæ regium
paludamentum cultiori coniunctum pileo, ac mirifici operis cingulum uiseban-
tur. Quorum Thorkillus admiratione captus, cupiditati frenos excussit, propo-
sitam animo temperantiam exuens, totiesq; alios informare solitus, ne proprios
quidem appetitus cohibere sustinuit. Amiculo enim manū inserens, cæteris con
sentaneum rapinæ ausum temerario porrexit exemplo. Quo facto, penetralia ab
imis concussa sedibus, inopinatæ fluctuationis modo trepidare cœperunt. Sub-
inde à fœminis conclamatum, æquo diutius infandos tolerari prædones. Igitur
qui prius semineces, expertiaq; uitæ simulacra putabantur, perinde ac fœmina-
rum uocibus obsecuti, è suis repente sedibus dissultantes, uehementi incursu ad-
B uenas appetebant. Cætera raucos extulere mugitus. Tum Broderus & Buchi
ad olim nota sibi studia recurrentes, incursantes se lamias adactis undiq; spiculis
incessebant, arcuumq; ac fundarum tormentis agmen obtriuere monstrorū. Nec
alia uis repellendis efficacior fuit. Viginti solos ex omni comitatu regio sagitta-
riæ artis interuentus seruauit. Cæteri laniatui fuere monstris. Regressos ad amnē
superstites Guthmundus nauigio traijcit, exceptosq; domi cum diu ac multum
exoratos retentare non posset, ad ultimum donatos abire permisit. Hic Buchi pa
rum diligens sui custos, laxatis continentiæ neruis, uirtute qua hactenus fruebat̄
abiecta, unam è filiabus eius irreuocabili amore cōplexus, exitij sui connubium
impetrauit, moxq; repentino uerticis circuitu actus, pristinū memoriæ habitum
perdidit. Ita egregius ille tot monstrorū domitor, tot periculorū subactor, unius
uirginis facibus superatus, peregrinatū à continentia animum miserabili iugo uo
luptatis inseruit. Qui cum abiturū regem honestatis causa prosequeretur, uadū
curriculo transiturus, altius desidentibus rotis, ui uorticū implicatus absumitur.
Rex amici casum gemitu prosecutus, maturata nauigatione discessit. Qua primū
prospera usus, deinde aduersa quassatus, periclitatis inedia socijs, paucisq; adhuc
superstitibus religionem animo intulit, atq; ad uota superis nuncupanda confu-
git, extremæ necessitatis præsidiū in deorum ope cōsistere iudicans. Deniq; alijs
uarias deorum potentias exorantibus, ac diuersæ numinum maiestati rem diui-
nam fieri oportere censentibus, ipse Vgarthilocum uotis pariter ac propitiamen
tis aggressus, prosperā exoptati syderis temperiem assecutus est. Domū ueniens
cum tot maria se, totq; labores emensum animaduerteret, fessum ærumnis spiritū
à negocijs procul habendū ratus, petito ex Suetia matrimonio superioris studij
habitū ocij meditatione mutauit. Vita quoq; per summū securitatis usum exacta
ad ultimū penè ætatis suæ finem prouectus, quū probabilibus quorundam argu

C mentis animos immortales esse compertum haberet, quasnam sedes esset exuto membris spiritu petiturus, aut quid præmij propensa numinũ ueneratio mereretur, cogitatione secum uaria disquirebat. Hæc uoluentẽ subeunt quidam parum benigni in Thorkillũ animi, docentes diuino opus esse consultu, tantæq́ rei certitudinem humano altiorẽ ingenio, nec mortaliũ cognitu facilem, cœlestibus expetendam oraculis: quamobrem propitiandũ esse Vgarthilocum, neminemq́ id Thorkillo aptius executurũ. Fuere quoq; qui eundem insidiarũ reum, ac regij capitis hostem deferrent. Qui cum ultimo se periculo destinari uideret, criminationis autores profectionis comites expetiuit. Tum qui insontem notauerant, periculum alieno capiti præparatũ in seipsos recidisse cernentes, cõsultum reuocare tentabant. Sed frustra regias aures implentes, etiam pauoris increpiti Thorkillo duce nauigare coguntur. Ita excogitatis in alterũ malis, in autorem plerunq; adigi necesse est. Qui cum se ineuitabili discriminis necessitate districtos animaduerterent, nauigiũ taurinis obstructum corijs prouisis abunde cõmeatibus impleuerũt. Quo euecti eò peruenere loci, ubi regio Solis inops, ignara syderũ, nec diurni luminis capax, perpetuæ noctis specie caligabat. Cumq́ diu sub inusitata cœli facie nauigassent, tandem incidente lignorum inopia, foculi nutrimentis defecti, nec suppetente decoctionis officina, crudis famem obsonijs propulerunt. Verũ complures uescentiũ ultimam pestem ab indigestæ dapis satietate traxerunt. Primum enim paulatim stomachis inusitato partus edulio languor irrepsit, deinde latius manante contagio, uitalia morbus appetijt. Sicq́ anceps utriusq; intemperantiæ malum ut inedia grauem, ita gulã quoq; suspectam effecerat, cum nec abstinere cõmodum nosceretur. Igitur omnem salutis spem abijcientibus, ut neruũ tunc facilius rumpi solitum est cum arctiuis tenditur, patrociniũ inopinatæ com-

D moditatis affulsit. Subitò enim ignis haud procul emicare conspectus, exhaustis trahendæ uitæ fiduciam ingenerauit. Quem Thorkillus tanquam diuinitus datum remediũ colligere statuens, quo sibi certiorem ad socios reditum strueret, cacumen mali infixæ gemmę fulgore signauit, litiore deinde potitus subijcit oculis angusti aditus, arctarumq́ fauciũ specum. Quem comitibus foris præstolari iussis ingressus, duos eximiæ granditatis aquilos cõspicatur corneis naribus contracta, quę fors obtulerat igni nutrimenta præstantes. Cęterũ deformis introitus, obsoleti postes, ater situ paries, sordidũ tectum, frequens anguibus pauimentũ, non oculũ magis quàm animũ offendebãt. Tum gigantũ alter salutatũ eum rem conatu præarduam orsum esse dicebat, inusitati numinis adeundi cupiditate flagrantem, atq; extra mundani climatis cognitionem inuestigabili scrutatione cõplexum. A se autem propositi itineris semitas cogniturũ, si tres ueridicas sententias, totidem prouerbijs comprehensas expromeret. Tum Thorkillus: Non mehercule incõptiorem naribus familiã peruidisse cõmemini. Sed neq; locum quo minus libenter degerem attigi. Item: Illum mihi pedem potiorẽ statuo, qui prior exitum capessere quiuerit. Gigas Thorkilli prudentia delectatus, prouerbiorũ ueritate laudata, docet ad inops graminis solũ, altisq́ obfusum tenebris in primis esse migrandũ. Antè aũt quàm destinatus possit locus accipi, nauigationẽ quatriduo pertinaci remigio pertrahendã. Illic uisendũ fore Vgarthilocũ tetros horrendosq́ specus sordida mansione cõplexum. Thorkillus magnopere stupẽs, quod & longa & periculosa nauigatio imperabaẽ, spe tamen dubia præsentẽ metũ uincente foculũ expetiuit. Et gigas, si ignẽ, inquit, desideras, necesse est alias tres sententias similibus prouerbijs ædas. Tum Thorkillus: Consilio, tametsi exilis id autor ędiderit obsequendũ est. Item, eò temeritatis processi, ut si regredi quiuero, salutem meã nulli magis q̃ pedibus debeã. Rursum, si imp̃ræsentiarũ recessu libere fruerer, ulterius à reditu temperandũ curarẽ. Inde perlato ad socios igne, aurę

indulgen-

portum appulit, aggreſſusq́ꝫ cum ſo
A indulgentiã nactus quarto die ad propoſitũ portum appulit, aggreſſusq́ꝫ cum ſo frustraba
ciјs terrã, apud quã continuæ noctis facies alterni luminis uiciſſitudinẽ conſpicit. Cu-
tur, ægre proſpectum capientibus oculis inuſitatæ molis ſcopulũ extuſum ſilici-
ius perluſtrandi cupidus, à comitibus foris ſtationẽ peragentibus accendi. Poſt
bus ignem, opportunũ contra dæmones tutamentũ, in aditu iuſſit inter cre
hæc prælato per alios lumine, arctis cauernæ faucibus corpus ſubijciẽs, Inde pla
bros ſerpentũ allapſus ferreorũ undiq́ꝫ ſediliũ frequentiã contemplatur. obuerſata eſt.
cidior aquæ moles ſubiectoq́ꝫ ſabulo molliter influens conſpectui atrum obſcœ
Qua tranſita paulò defectiorẽ ſitu ſpeluncã aggredit̃. Ex qua item pedesq́ꝫ
numq́ꝫ conclaue uiſentibus aperitur. Intra quod Vgarthilocus manus magnitudi-
immenſis catenarũ molibus oneratus aſpicit̃: cuius olentes pili tam adnitentibus
ne q́ꝫ rigore corneas æquauerant haſtas. Quorũ unum Thorkillus operibus aſſer
ſociјs mento patiẽtis excuſſum, quo promptior fides ſuis haberet̃ amicu-
uauit, ſtatimq́ꝫ tanta fœtoris uis ad circunſtantes manauit, ut niſi repreſſis colu
lo naribus, reſpirare nequirent: uixq́ꝫ egreſſu potiti, ab inuolantibus undiq́ꝫ conſumptis
bris conſpuunt̃. Quinq́ꝫ duntaxat Thorkilli comitũ cæteris ueneno ſubiectos ue
nauigiũ cum ductore conſcendunt. Imminent efferi dęmones, & in illapſum
nenata paſſim ſputa cõijciunt. At nautæ prætentis coriorũ umbraculis perin
reſpuere uirus. Hic cuiuſdã fortè proſpicere cupientis tactũ ueneno caput, ſub
de ac ferro reciſum ceruici exemptũ eſt. Alius ocellos umbraculis exercens, eiuſ-
eadem uacuos luminũ orbes retulit. Alius exerta manu tegimen explicans, numi
dem tabis ui truncũ ad ſe brachiũ reuocauit. Igitur cæteris propenſiora ſibi eiq́ꝫ
na nequicq̃ deprecantibus, Thorkillus uniuerſitatis deum uotis aggreſſus, rerum
cum precibus libamenta defundens, mox prioris cœli uſum ac perſpicua hu
elementa proſpera nauigatione collegit. Iamq́ꝫ aliũ ſibi orbem atq́ꝫ ipſum rerũ ſacris
B manarũ aditũ perſpicere uidebant̃. Tandẽ ad Germaniã Chriſtianis tunc ſociorũ
initiatã appulſus, apud eius populũ diuini cultus rudimẽta percepit, ubi quos ſors
manu ob inuſitatũ aẽris hauſtũ propemodũ conſumpta, duobus tantũ ita ha
ultima pręterierat comitatus, reditũ ad patriã habuit, uerũ illitus ori marcor quidẽ po
bitum corporis, ac priſtina formæ lineamenta confudit, ut ne ab amicis eximiã regi
tuiſſet agnoſci. At ubi deterſa illuuie, notitiã ſui uiſentibus reddidit, obtrectatione
cognoſcendæ legationis auiditatẽ ingeſſit. Sed necdum æmulorũ aſtrue
ſopita, fuere qui regẽ cognitis quæ Thorkillus afferret, ſubitò deceſſurum ſuggeſta cre-
rent. Auxit affirmationis fidem, eiuſdẽ rei falſa ſomniј prædictione Cuius
dulitas. Igitur qui noctu Thorkillũ opprimerent, regis imperio ſubornant̃. lignũ
ille rei utcunq́ꝫ indiciũ nactus, clàm cunctis relicto cubili magni ponderis elufit.
ſubiecit, eoq́ꝫ facto ſubornatis truncũ cædentibus regiæ fraudis cõmentũ erroriq́ꝫ
Die poſtero regẽ corpus curantẽ aggreſſus, ignoſco, inquit, ſæuitię tuæ, decreuit-
ueniã tribuo, qui proſperũ legationis nunciũ afferenti pœnã pro gratia quemq́ꝫ
ſti. Itaq́ꝫ te ſolũ, pro quo caput tot ærumnis deuoui, tot periculis cõtudi, inueni.
operum meorũ gratiſſimũ penſatorẽ ſperaui, acerrimũ uirtutis punitorẽ in-
Verũ ultionis partibus prætermiſſis, interno animi tui rubore (ſi tamen ullus omnẽ
gratos pudor afficit) læſionis meæ uindice ſum cõtentus. Nec immerito te inſi
dæmonũ rabiem, aut belluarũ ſæuitiã ſuperare coniecto, quod tot monſtrorũ cupiẽs,
diјs erutus à tuis immunis eſſe nõ potui. Rex cuncta ex ipſo cognoſcere cæte
fatisq́ꝫ arduũ obſtare iudicans, euentuũ ordinẽ exponere iubet. Cumq́ꝫ per mentionẽ
ra auidis referentẽ auribus excepiſſet, poſtremo recenſitã numinis ſui fœditatem
ſiniſtra opinione colligi paſſus non eſt. Exprobratã enim Vgarthiloci dicto-
exaudire nõ ſuſtinens, adeò indignitatis eius uicem doluit, ut impatientem numinis
rum ſpiritũ inter ipſa narrantis recitamenta deponeret. Itaq́ꝫ dum uani

C cultum cupide fouit, ubinam uersus esset miseriarũ carcer agnouit. Cuius quoq;
oliditas, quem Thorkillus perinde atq; operũ suorũ magnitudinem testaturũ, ca-
pillitio gigantis excerpserat, in circunstantes effusa, compluribus exitio fuit.

Defuncto Gormone, Gotricus ex eo genitus regnat. Hic nõ armis modo, sed
etiam liberalitate conspicuus, incertũ fortior an clementior fuerit, adeoq; seuerita
tem mansuetudine castigabat, ut alteram altera rependere uideretur. Eodem tem
pore rex Noruagiæ Goto à Berone & Resone Tylensibus petitus, Resonem cul
tius ac familiarius habitũ, magni ponderis armilla donauit. Quo quidam aulico-
rum conspecto, magnitudinem doni impensiori laude cõplexus, neminem Go-
toni parem humanitate firmabat. At Reso quanquam gratiã beneficio deberet,
tamen immodici laudatoris tumidam uocem approbare nõ passus, Gotricum ei
prætulit. Vt enim uanam assentatoris affirmationẽ obtereret, absenti liberalitatis
testimonium reddere, quàm præsentem beneficij datorem falso palpare maluit.
Partim quoq; ingratitudinis argui, quàm inanis iactantię laudẽ assentiendo pro-
sequi, regemq; ueritatis serio mouere, q adulationis mendacio fallere, aliquanto
preciosius duxit. At Vluo dictas in regem laudes, nõ solum pertinaciter affirma
re, sed enã experimento prosequi perseuerans, pignus cum negante proponit.
Cuius consensu Reso in Daniã pergens, Gotricũ sella posita, stipendia inter mili
tes partientẽ inuenit. A quo quisnam esset rogatus, uulpeculæ sibi nomen esse re
spondit. Cumq; risu quosdã, alios admiratiõe cõplesset, & uulpem, inquit Gotri
cus, ore prædã excipere conuenit. Ac mox detractũ lacerto torquem accersiti la-
bris inseruit. Quem Reso confestim brachio applicans, id cunctis auro præditũ
ostentabat: reliquũ uero perinde atq; ornamenti inops occultius habuit, eoq; acu
D mine ab inuictæ munificentiæ dextera consentaneũ priori munus accepit. Quod
ei nõ tam precij magnitudo iocundũ, q litis initæ uictoria faciebat. A quo cũ rex
de pignoris positione cognosceret, fortuitò magis q de industria munificus erga
ipsum extitisse gaudebat, plus se uoluptatis ex datione, q accipientem ex munere
sentire testatus. Igitur reuersus Noruagiã Reso concertatorẽ pignus exoluere re
cusantem occîdit, filiamq; Gotonis captiuam Gotrico potiendam adducit. Cũq;
Gotricus, qui & Godefridus est appellatus, transfusis in exteros prælijs, famã ac
uires felicibus propagasset auspicijs, inter cætera factorũ monimenta, hanc quo-
que Saxonibus tributi legem indixit, ut eorũ duces quoties apud Danos regni
mutatio obuenisset, centum equos niueos suffecti regis initijs dedicarent. Quod
si nouum Saxonibus ducem uariata rerum successio peperisset, is quoq; prædi-
ctæ pensionis obsequio potestatis principium Danicæ maiestatis titulis inclina-
ret, quo & gentis nostræ fateretur imperium, & subiectionis suæ solenne præbe-
ret indicium. Nec Germaniæ quidem oppressione contentus, per Resonem le-
gationi addictum Sueoniam tentat. Quem Sueones aperta ui necare ueriti, latro
cinium ausi incusso lapide dormientem consumpserunt. Quippe molarem su-
perne pensum, rescissis uinculis, subiecti ceruicibus illabi fecere. In cuius noxæ
expiationem actum est, ut singuli facinoris autores bissena auri talenta, è plebe
uero quilibet unam eiusdẽ generis unciam Gotrico persolueret. Vulpeculę pen
sionem uocabant. Accidit interea ut rex Francorũ Karolus contusam bello Ger
maniam, non solum christianismi sacra suscipere, sed etiam ditioni suæ parêre cõ-
pelleret. Quo comperto Gotricus finitimas Albiæ gentes adortus, Saxoniam su
sceptum Karoli iugum cupidius amplexantem, ac Romana arma Danicis præ-
ferentem, ad pristinum regni sui titulum reuocare tentabat. Quo tempore Ka-
rolus uictricia trans Rhenum castra receperat, ideoq; ab aduenæ hostis con-
gressu, perinde ac fluuij interstitio uetitus, temperabat. Quem quum ob res
Gotrici comprimendas iterato transmeare proponeret, à Leone Romanorum
pontifice

Tributi lex Saxonibus à Danis imposita.

A pontifice in urbis tuendæ præsidium accersitus mandato paruit, filio uero Pipino gerendi aduersum Gotricum belli partes cõmisit, ut dum ipse in longinquũ hostem ageret, hic contra uicinum susceptum pugnæ negocium procuraret. Oportebat enim ut gemina curarum anxietate distractus, sparsa manu aptum utrique remedium prouideret. Interea Gotricus speciosam ex Saxonibus uictoriam referens, contractis denuò uiribus, ac frequentiori copiarum robore comparato, nõ in Saxones modò, uerum in omnem Germaniæ populum amissæ dominationis iniuriam ulcisci constituit. Ac primo quidem classe Fresiam domat. Quæ prouincia admodũ situ humilis, quoties sæuiente oceano obiecta fluctibus æstuaria perrumpuntur, totam inundationis molem patentibus campis excipere consueuit. Huic Gotricus non tam arctam quàm inusitatam pensionem imposuit. De cuius conditione & modo summatim referam. Primum itaq; ducentorum quadraginta pedum longitudinẽ habentis ædificij structura disponitur, bissenis distincta spatijs, quorum quodlibet uicenorum pedum intercapedine tenderetur, prædictæ quantitatis summã totalis spatij dispendio reddente. In huius itaq; ædis capite regio considente quæstore, sub extremam eius partem rotundus è regione clypeus exhibetur. Fresonibus igitur tributũ daturis mos erat singulos nummos in huius scuti cauum conijcere, è quibus eos duntaxat in censum regium ratio computantis eligeret, qui eminus exactoris aures clarioris soni crepitaculo perstrinxissent. Quo euenit ut id solum æs quæstor in fiscũ supputando colligeret, cuius casum remotiore auris iudicio persensisset. Cuius uero obscurior sonus citra cõputantis defecisset auditum, recipiebatur quidem in fiscum, sed nullum summæ præstabat augmentum. Compluribus igitur nummorũ iactibus quæstorias aures nulla sensibili sonoritate pulsantibus, accidit, ut statam pro se stipem erogaturi, multã interdum æris partem inani pensione cõsumerent. Cuius tributi onere per Karolũ

B postea liberati produnẽ. Cumq; Gotricus trãscursa Fresia, ac reuerso iam Roma Karolo in ulteriores se Germaniæ prouincias effundere statuisset, proprij satellitis insidijs circũuentus, ferro domesticæ fraudis interijt. Quo audito Karolus effuso gaudio exultauit, nihil eo casu unq; fortunæ suæ iucũdius obuenisse cõfessus.

HISTORIAE DANICAE LIBRI OCTAVI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER IX.

OLAVVS Gotrici filius patre mortuo regnat. Hic paternę uindictæ studio ciuilibus patriã bellis implicare sustinuit, publicam pietatẽ priuato affectui subijciendo. Cuius extincti corpus collis Olaui titulo celeber prope Lethram cõgestus excepit. Huic succedit Hemmingus, cuius dignum memoratu opus nõ reperi, nisi quod pacẽ cum Cæsare Ludouico iurisiurandi firmitate cõposuit. Et fortè complura temporũ eius insignia, quã præclara extiterint, uetustatis liuore teguntẽ. Post hos Syuardus cognomento Ring, quẽ eiusdẽ nominis pater Noruagiæ dux olim ex Gotrici filia susceperat, Scanis, Sialandisq; fautoribus regnat. Nam cõsobrinus eius Ringo, idemq; Gotrici nepos Iutiam occupabat. Igiẽ unius regni diuidua potestas, tanq̃ utraq; parte ob paruitatẽ ignobili, nõ sperni modo sed etiã lacessi ab exteris cępit.

C Quos Syuardus maiore odio quàm regni æmulum insecutus, peregrina bella ci uilibus præferendo, quinquennio periculis patriæ defensionem suam opponere perseuerauit. Elegit enim uulnus tolerare domesticũ, quo promptius sanaret externum. Quamobrem Ringo dominationis eius occasione suscepta, uniuersum imperij ius in seipsum transferre conatus, foris excubias peragentem, intus lacerare sustinuit. Prouincias siquidem quæ ab ipso possidebantur inuadens, cõmunis patriæ defensionem ingrata mente pensabat. Igitur ex Sialandicis quidã Syuardi studiosiores, quo synceriorem absenti fidem gererent, filium eius Regnerum uixdum cunis erutum, regis nomine censuerunt, nõ quod ipsum regimini intempestiuum nescirent, sed ut tanti pignoris ductu aduersum Ringonem torpentium sociorum animos excitarẽt. Audiens autem Ringo Syuardum interim ab expeditione regressum, Sialandenses magna manu petitos ni se dederent, ferro perituros edixit. At Sialandici quibus aut rubor, aut periculum imperabatur, uiribus ob paucitatem diffisi, deliberandæ rei inducias poposcerunt. Quibus impetratis, quũ nec Syuardi gratiam colere liberum, nec Ringonis amplecti uideretur honestum, diu inter metum pudoremq; soliciti iactabãtur. Qua in re ne senibus quidem consilio suppetente, Regnerus tunc forte concioni præsens, breuis, inquit, arcus subitò spiculum iacit: ego uero tametsi puerili ausu maiorũ ora præcurrere uidear, ignoscendum erratis ueniamq; immature æditis precor. Verum prudentiæ monitor tametsi despicabilis uideatur, respuendus non est. Doci li quippe animo sorbenda est utilium disciplina. At quoniã ut desertores ac transfugas notari turpe, ita supra uires audere temerariũ est, & utrobiq; par culpa subesse conuincitur: simulata transitione petendus est hostis, idemq; quum primum facultas obuenerit, opportuna desertione linquendus. Satius ergo erit aduersa-
D rij iram obsequij figmento pręcurrere, quàm negatione eundem in nosmetipsos acrius incessendos armare. Quid enim fortioris imperium detrectantes agimus, nisi quod ipsi in iugulum nostrũ arma sponte præstamus? Sæpe inuolutioribus studijs efficacissima fraus alitur. Astu illaqueanda est uulpes. Cuius consilij salubritate, & fluctuantium ciuium cunctationem discussit, et hostilibus castris noxiũ robur adiecit. Concio quoq; infantiæ eius non facundiã minus quàm ingenium mirans, egregiæ indolis decretum habitu annorũ excellentius cupide amplexata est. Nec rubori fuit defectis cõsilio senibus puerilibus obsequi monitis, quę quan quam à tenero manassent, integerrimo disciplinæ pondere redundabãt. Autorẽ uero cõsilij instanti periculo obijcere ueriti, educationis gratia Noruagiã transtulerunt. Breui post conserta pugna Ringonẽ Syuardus aggredit̃, quo occiso ipse immedicabili plaga perstrictus, paucis interiectis diebus ex uulnere decessit.

Cui Regnerus in regnum succedit, quo tempore rex Suetiæ Fro, interfecto Noruagiensium rege Syuardo, coniuges necessariorũ eius prostibulo religatas, publice constuprandas exhibuit. Quo Regnerus audito, auitæ ultionis studio Noruagiam petiuit. Eò ueniente matronæ complures, quæ corporum suorũ ludibria, aut nuper passa fuerãt, aut in proximo pudicitiæ periculum uerebantur, uiriliter cultæ cupide castris eius adproperare cœperunt, profitentes se fatũ contumeliæ prælaturas. Nec erubuit futurus muliebris improperij uindex, aduersum autorem turpitudinis, quarum ignominiam ulcisci uenerat, auxilia mutuari.

Lathgertha perita bello fœmina.

Inter quas affuit & Lathgertha perita bellandi fœmina, quæ uirilẽ in uirgine animum gerens, immisso humeris capillitio, prima inter promptissimos dimicabat. Cuius incomparabilem operam admirantibus cunctis, quippe cęsaries tergo inuolare conspecta fœminam esse prodebat. Regnerus aui interfectore prostrato, de puella quam in acie præuiam pręnotauerat, cõmilitones plurimũ percontatus est, unius fœminæ uiribus uictoriam sibi constitisse professus. Quam quum illu-

stri inter

A strí inter barbaros loco natam cognouisset, per internuncios procari perstitit. Illa legatione tacite spreta, consensum simulat. Cumq; datis fallaciter responsis anhelanti proco potiendi uoti fiduciam attulisset, adiectum urso canem in ædis suæ uestibulo religari præcepit, contra omne amatoris studiū per obiectas belluas proprium tutatura conclaue. Regnerus uero fauorabili nuncio recreatus, nauigium scandit, emensusq; fretum, comitibus apud Golerdal (id ualli nomen est) subsistere iussis, solitarius puellæ penates accedit. Vbi exceptus à belluis, alterā telo traijcit, alteram faucibus apprehensam obtorto gutture strangulauit, uirginemq; uicti periculi præmium habuit. Ex cuius matrimonio geminis filiabus, quarū nomina memoriæ prodita non sunt, filioq; Fridleuo susceptis, trienniū feriatus est. Cuius ob recentes nuptias reditu desperato, Iuti gens insolens Scanis in societatem contractis, Sialandos, qui Regneri fidem propensiori charitate colebant, bello lacessere tentant. Quo comperto Regnerus tricenas instruit puppes, uentisq; nauigationi parentibus, Scanos apud Vuhiteby uicum belliū ausos obtriuit, exactaq; hyeme, cum Iutis prope Lym Fiorthinum eius regionis fretum habitantibus secūdis euentibus dimicauit. Tertio item ac quarto Scanis, Hallandisq; felici auspicio domitis, in Thoram Herothi regis filiam nuptiarum amore cōuerso, sibi ac Lathgerthæ repudium interiecit. Damnabat enim coniugis fidem, quam olim in perniciem suæ summæ ferocitatis belluas admouisse meminerat. Interea rex Sueonum Herothus syluas forte uenatione complexus, repertas à comitibus angues filiæ detulit nutriendas. Illa paterno ocyus obsecuta præcepto, uipereū genus uirgineis manibus educare sustinuit. Quinetiam curæ habuit, ut integrū bouis cadauer earum quotidie satietati suppeteret, ignorans se priuato pabulo publicam sustentare perniciem. Quę quū adultæ pestilentissimo halitu uicinam urerent, rex inertis operæ pœnitēs, potiturū filia qui pestem amouisset, edixit. Quo non minori fortitudinis quàm libidinis incitamento frequens iuuentus adducta, periculosam grauiter operam erogabat. Cuius rei summam Regnerus ab intermeantibus expertus, laneum à nutrice sagulum, uillosaq; admodum fœmoralia quibus inflictos anguium morsus eliderent, expetiuit. Nam ut muniméntí gratia referto pilis cultu utendū credidit, ita agilitatis causa tractabilem sumpsit. Cumq; nauigio Suetiam appulisset, incidente gelu aquis deindustria corpus iniecit, humefactamq; uestem quo minus penetrabilis redderetur, brumæ durandam præbuit. Qua amictus salutatos comites ad fidem Fridleuo seruandam hortatus, solus procedit ad regiam. Qua uisa ensem lateri nectens, dextræ telum inserit amentatum. Procedenti inusitatę magnitudinis obuius allabit serpens. Huic alter granditate par priorisq; prolapsum insecutus arrepsit. Qui iuuenem mōdo caudæ uoluminibus quatere, modo pertinaci uomitu ac ueneno conspuere decertabāt. Interea aulici tutiora complexi latibula, perinde ac pauentes puellulæ rem eminus inspectabant. Ipse rex pari metu perterritus, in angustum cum paucis conclaue refugerat. At Regnerus gelati cultus duritie fretus, non armis modo, sed etiam amictu uirulentos frustrabatur assultus, solusq; duarum rictum pertinaci spiritu uirus in se profundentiū infatigabili congressione sustinuit: quippe morsus clypeo, uenenum ueste respuit. Ad ultimū excussum manu telum strenue incessentium se belluarū corporibus adigit, eoq; utriusq; præcordia lacerans, felicem pugnæ euentum habuit. Cuius cultum rex curiosius cōtemplatus, quū hirtum atq; hispidum animaduertisset, præcipue tamen occiduæ uestis horrorem, maximeq; incomptam braccarū speciem eludens, Lothbrog eum per ludibrium agnominauit. Quem etiam ut ex laboribus recrearet, cum amicis epulaturum accersit. Ille prius reuisendos sibi quos reliquerat arbitros aiebat, profectusq; eosdem futuræ epulationis gratia nitidius cultos adducit. Ac demū peracto conuiuio præfixum

C uictoriæ pignus accepit. Ex qua Rathbarthũ Dun, Vuarthnũq; egregiæ indolis pignora procreauit. Hisdem Syuardus, Biornus, Agnerus, Iuarusq; natura fratres adiecti sunt. Interea Iuti ac Scani insopibili seditionis face succensi, abrogato Regneri titulo, Haraldo cuidam rerum cõtribuunt summã. Aduersum quos Regnerus legatis Noruagiam missis, quũ amica precaretur auxilia, Lathgertha pristini amoris pertinaciore haustu exuberãs, cum uiro ac filio nauigationẽ arripuit. Centum ac uiginti nauium classem ei à quo olim repudio acta fuerat, exhibere sustinuit. Qui etiam uniuersæ opis egenum se iudicans, ab omni ætate præsidium mutuari curauit, robustisq; imbecilles agglomerans, fortium cuneis senum, puerorumq; partes inserere non erubuit. Igitur apud campũ qui latialiter Laneus dicitur, in primis Scanorum res obterere orsus, graue cum factiosis bellum habuit. Vbi Iuarus septimũ agens annum insigni pugna ędita puerili corpore grandæuum robur exercuit. Syuardus uero dũ hosti uim aduerso corpore ingerit, humi collapsus prono uulnus excepit. Quæ res inspectantibus socijs grauissimã circunspiciendæ fugæ solicitudinẽ attulit, nec Syuardũ modo, sed & omnia ferè Regnericæ partis arma deiecit. Verum hunc attonitarũ mentium lapsum Regnerus uirili opera hortatuq; firmauit, paratosq; uinci uictoriam conari perpulit. Lathgertha quoq; teneris membris incomparabilẽ sortita spiritum, trepidantis militiæ studium specioso fortitudinis exemplo contexit. Militari nanq; discursu inopinatorum terga circunuolans, socialem metum in hostilia castra cõuertit. Ad ultimum laxata Haraldi acie, atq; ipso per summã suorum stragem fugato quum domũ ex acie reuertisset, spiculo quod toga occultauerat noctu mariti iugulum attentauit, totiusq; potentiæ eius ac nominis summam inuasit. Insolentissimus nanq; fœminæ spiritus absq; uiro regnum gerere, quàm fortunæ eius cõmunicare iocundius

D duxit. Interea Syuardus oppido quod in uicinia erat allatus, curandũ medicis corpus præbebat. Quibus ad summã usq; desperationẽ prouectis, dum uulneris immanitas adhibita fomentorũ genera frustraretur, quidam stupenda magnitudine ægri lectulum adire conspectus, si sibi illorum quos armis oppressurus foret animas dedicasset, protinus incolumitate gauisurũ promittit. Nec nomine quidem suppresso, Rostarum se dici subiunxit. Animaduertens autem Syuardus paruulæ promissionis impendio ingens comparari beneficiũ posse, penitus cupide paruit. Tunc senex attrectatæ tabis liuorem repentino manus auxilio dispulit, subitamq; uulneri cicatricem intendit. Postremo pupillas eius puluere perfundens abijt. Qui maculis repente coortis, eximiã uermiculorũ similitudinẽ obstupescentibus oculis ingenerauit. Crediderim huius miraculi autorẽ futuram iuuenis sæuitiam euidentiori luminũ testimonio prodere uoluisse, ne perspicacior corporis pars sequentis uitæ præsagio uacua maneret. Quem anus quæ potionibus eius præerat, uermiculatas ore notas præferre conspiciens, insuitato iuuenis horrore permota subito lapsu decidens, linqui animo cepit. Quo euenit ut Syuardo serpentini oculi uulgatum late cognomen accederet. Interea nuptam Regneri Thoram uiolentus morbi casus absumpsit, eaq; res amantissimo coniugis uiro infinitã ægritudinis molestiã peperit. Quam optime negocio discutiendã ratus, solatium ab exercitio mutuari, doloremq; labore temperare cõstituit. Militiam itaq; detrahendæ ægritudinis, pariendiq; solaminis gratia meditatus, statuit ut unusquisque paterfamilias, quem inter liberos contemptissimũ duceret, aut si quem pigrioris operæ, ac minus spectatæ fidei seruum haberet, stipendia sibi meriturũ offerret. Quod edictum tametsi parum proposito cõpetens uideretur, inualidissimos Danicæ gentis aliarum nationum fortissimis præstare docuit, magnumq; iuuentuti profectum attulit, delectis certatim socordiæ notam abstergere cupiẽtibus. Præterea ut omnis cõtrouersiarum lis semotis actionum instrumentis, nec accusantis

A impetitione,nec rei defensione admissa, duodecim patrum approbatorum iudi-
cio mandaretur,instituit. Cuius legis beneficio temeraria litium cōtractione sum
mota,improborū calumniæ sufficienter obuiatū existimās,arma in Britanniā ere-
xit, regemꝙ eius Hamam,Hellæ nobilissimi iuuenis patrem,pugna perstrictum
occidit. Inde Scotiæ ac Petiæ insularūꝙ quas australes uel meridianas uocāt,duci
bus interfectis, Syuardo ac Rathbartho filijs uacuas gubernatore prouincias in
potestatem addixit. Noruagiā quoꝙ principe suo uiolenter exutam Fridleuo pa
rēre præcepit,eundēꝙ Orchadibus proprio duce defectis præferre curauit. Inte
rea Danorum quidam pertinacioris erga Regnerū odij obstinatis ad rebellandū
animis Haraldi quondam profugi partibus aduoluti, prostratā tyranni fortunam
attollere conati sunt.Qua temeritate insolentissimos belli ciuilis aduersum regem
spiritus excitauerunt, externisꝙ liberum domesticis implicuere periculis. Ad
quos constringendos Regnerus cum insularium Danorum classe profectus,re-
bellium agmen elisit,Haraldumꝙ superati exercitus ducem fuga in Germaniam
actum,honorem improbe partum impudenter abijcere cōpulit. Captiuos quo-
que simplici morte afficere nō contentus, tortos necare maluit,ut qui ad deserē
dam impietatem adduci non poterant,ne spiritum quidem nisi per summam pœ
narum uiolentiam deponere sinerentur.Cæterum latifundia eorum qui cum Ha
raldo profugerant, secum stipendia peragentibus partitus est, eo patres puni-
tiores iudicans, quod ad liberos quos suo iudicio repulissent, charioribus patri-
monio spoliatis, honorem hæreditatis suæ translatum uiderent. Sed ne sic qui-
dem ultionis satietate perfusus, insuper Saxoniam, quod eam asylum hostium,
Haraldiꝙ profugium crederet,oppugnare constituens, implorato filiorum au-
xilio, Karolum tunc fortè illis imperij sui finibus immorantem offendit.Cuius
B quum interceptis uigilibus prælectas fefellisset excubias, atque ob hoc cætera fa
ctu leuia duceret,conatuꝙ promptiora speraret,subitò diuina futuri muliercula
tanquam cœleste quoddam oraculum,aut diuinæ uoluntatis interpres,salutari re
gem prædictione permonuit,aduentantisꝙ periculi malum felici uaticinio præ-
cucurrit,Syuardi classem ad Sighnini fluminis fauces appulisse denuncians. Im
perator attente accepto monitu hostilem interpretatus aduentum, significatos si
bi barbaros pugnæ oppositu constringendos curauit. Qua in Regnerum habi-
ta, non similiter ut discriminis cautelam hausit belli actum impleuit.Itaꝙ infatiga
bilis ille totius penè Europæ domitor serenissimis, amplissimisꝙ uictorijs tantā
terrarum partem emensus,tot ciuitatum, tot gentium uictorem exercitum auer
sis bello pectoribus unius prouinciæ paruula manu profligatum aspexit. Cumꝙ
Regnerus oneratis tributo Saxonibus de morte Heroddi certum è Suetia nun-
cium accepisset,liberosꝙ suos Sorli suffecti regis calumnia auitis bonis exutos
cognosceret,Biorni,Fridleui,atque Rathbarthi collegium apprecatus (nam Re
gnaldus,Vuitsercus,& Ericus,quos ex Suanlogha progenuerat, nondum habi
lem armis ætatem impleuerant) Suetiam petijt.Cui occurrens cum exercitu Sor
lus,publice an priuatim dimicandi optione facta,singularem deligenti conflictū
Scarchdhum spectatæ audaciæ pugilem,cum septena filiorum manu ex prouo-
catione pugnaturum admouit.Cum quibus Regnerus tribus filijs in certaminis
societatem assumptis, utroꝙ exercitu inspectante congressus, agone uictor ex-
cessit.Biornus uero quod integer hosti cladem ingesserat,tanquam à ferrei late-
ris firmitate sempiternū usurpauit agnomen.Qua uictoria Regnerus omnis peri
culi superandi fiduciā nactus,Sorlum cum uniuersis quas ductauerat copijs im-
petitum occidit.Cumꝙ Biorno ob conspicuæ fortitudinis meritum Suetica præ-
latione donato,aliquanto bellorū interstitio quieuisset,cuiusdam forte muliercu-

C læ amantior factus, quo promptiorem sibi potiendę eius aditum strueret, patrem ipsius amplissimo beneficentiæ cultu officiosissime captandū curauit. Sępe enim numero accersitum ad epulas plurimę comitatis officijs prosequebatur. Nam & uenientem assurgendi reuerentia, discumbentemq; proximo sibi consessu ueneratus est. Sæpe etiam donis, interdum benignissimo recreauit alloquio. Qui quū tantę honorationis causam à nullo suo merito profectā animaduerteret, cogitatio ne uarie deflexa, ex amore filiæ suę tacitā principis liberalitatē descendisse cognouit, libidinosum propositū humanitatis nomine colorantis. Quam ut exactissimū amantis ingeniū frustraretur, tanto impensius obseruandā curauit, quanto eam latentioribus studijs ac peruicacioribus modis ambiri cōperit. Verū Regnerus certissimo cōsensus eius nuncio recreatus, uillā in qua asseruabaē accessit, nihilq; amori inuium putans, in uicino quendam rusticæ uitæ solitarius hospitio petijt. Mane cōmutata cum fœminis ueste, amicæ laneum opus explicanti muliebriter cultus astitit, uirgineoq; operi rudes artificij manus callide ne proderetur admouit: nocte uero uotis uirginem amplexatus indulsit. Cumq; maturescente partu temeratæ pudicitiæ facinus tumidiore puellæ gremio proderetur, incertus pater cui se filia polluendam dedisset, ignoratum stupri autorem ex ipsa maxime cognoscere perseuerauit. Qua se neminem præter pedissequā lecti participem habuisse pertinacius affirmante, rem regi cognoscendam mandauit. Ille insontem famulam inusitata criminatione notari non sustinens, proprij sceleris professione alienæ innocentiæ fidem facere non erubuit. Qua humanitate, & muliebris calumniæ partes repulit, & ne ridiculus rumor apud improbas aures sereretur effecit. Præterea gignendum ex ea filium sui sanguinis esse, quodq; eum Vbbonem nuncupari uellet, adiecit. Qui quum aliquatenus excreuisset, teneræ ætatis inge-
D nio maturæ discretionis habitum apprehendit. Matris enim dilectionem quod excellenti se toro miscuisset, amplexus, uenerationē patris quod ad obscuriorem iusto copulam descendisset, abiecit. Post hæc Regnerus expeditionem in Hellespontiсos parans, uocataq; Danorum concione saluberrimas se populo leges laturum promittens, ut unusquisq; paterfamilias sicut antē quem minimi inter liberos duxerat militaturū exhiberet, ita tunc ualentioris operæ filium, aut probatioris fidei seruum armaret, edixit. Quo facto, omnibus quos ex Thora procreauerat filijs præter Vbbonem assumptis, Hellespontū eiusq; regem Dian uarijs confusum bellis lacessendo perdomuit. Ad ultimū eundem creberrimis discriminibus implicatū extinxit, cuius filij Dian & Daxon olim Rutheni regis filias maritali sorte complexi, impetratis à socero copijs, ardentissimo spiritu paternæ uindictæ negocium rapuerunt. Quorum Regnerus immensum animaduertens exercitum, diffidentia copiarum habita, equos ęneos ductilibus rotulis superpositos, ac uersatilibus curriculis circunductos, in confertissimos hostes maxima ui exagitari præcepit. Quæ res tantum ad laxandam aduersariorum aciem ualuit, ut uincendi spes magis in machinamento, quàm milite reposita uideretur. Cuius intolerabilis moles quicquid impulit, obruit. Altero ergo ducum interfecto, altero fuga sublapso, uniuersus Hellespontiсorū cessit exercitus. Scithæ quoq; Daxon arctissimo materni sanguinis uinculo contingentes, eodem obtriti discrimine referuntur. Quorum prouincia Vuitserco attributa, Ruthenorū parum uiribus fidens, formidolosa Regneri arma fuga præcurrere maturauit. At Regnerus cæteris prompta sibi deditione substratis, quum quinquennem propemodum piraticam expleuisset, Biarmos nuper deuictos inualida subiectionis fide palàm imperium detrectantes inuenit. Qui quum aduentum eius compertum haberent, carminibus aggressi cœlum, solicitatas nubes ad summū usque nymborum uio

lentiam

A lentiam impulerunt. Quæ res Danos aliquandiu nauigatione prohibitos alimentorum facultate defecit. Eosdem quoque subitò remissa tempestate æstuosissimi feruoris flagrantia torruit. Nec ea quidem pestis concitati frigoris magnitudine tolerabilior extitit. Itaq; anceps geminæ intemperantię malum, uicissim affecta corpora immoderata utriusq; status accessione corrupit. Cæterum laxi uentris profluuium cõplurimos exanimauit. Ita Danorum pleriq; dubia cœli qualitate cõclusi, passim oborta corporũ pestilentia decesserũt. Cumq; se Regnerus adulterina magis quàm uera aëris ui præpeditũ animaduerteret, utcunq; nauigatione producta, in Curorum Semborũq; regionẽ accessit, qui maiestatẽ eius perinde atq; honoratissimi uictoris amplitudinẽ impensius uenerati sunt. Quo beneficio rex magis aduersus Biarmorũ insolentiã efferatus, spretæ maiestatis suæ uindictã inopinato petiuit assultu. Quorũ ignoti nominis rex subitanea hostiũ irruptione perculsus, simulq; conserendæ cum ipsis manus fiducia uacuus, Matullum Fin marchiæ ducem perfugio petijt. Cuius peritissima sagittariorũ opera fretus, Regneri apud Biarmiã hyberna peragentẽ impune lacerauit exercitũ. Quippe Finni lubricorum stipitum celeri allapsu cursum intendere soliti, arbitraria uelo citatis potentia rapiuntur, promptissimãq; propinquitatis uel absentiæ facultatẽ obtinere creduntur. Mox enim ut hostem læserint, eadem celeritate qua subeunt auolant, nec procursu languidius reditum tentant. Itaq; & uehiculorũ & corporũ agilitate instandi, fugiendiq; expertissimã obtinent potestatem. Credendũ est tunc Regnerum fortunæ suæ imbecillitatẽ admiranter tulisse, quum se olim Romani culminis triumphatorẽ, ab inermi inconditoq; agmine ad ultimũ usq; discrimen abripi perui deret. Itaq; qui splendidissimũ Romanæ militiæ decus, maximiq; ac serenissimi ducis insignes copias excellenter obtriuerat, agrestis & ignobilis uulgi

B sordidissimo atq; tenuissimo apparatui cessit: isq; cuius bellicam antea claritatem fortissimę gentis uis hebetare nequiuerat, despicabilis populi paruulam manum sustinere non ualuit. Quo euenit, ut ea manu qua clarissimam orbis pompam ac grauissimum militaris roboris instrumentũ fortissime contudit, qua tot peditum, tot castrorum, tanti equitatus fragorẽ apertissime subruit, uilem obscuramq; plebeculam furtim & quasi per latrocinium incessere sustineret, illustremq; gloriam suam palàm atq; interdiu partam nocturna fallacia maculare non erubesceret, manifestæ fortitudinis loco clandestinas amplexatus insidias. Quæ res ut opere desformis, ita exitu utilis fuit. Nec Finnorũ quàm Caroli fuga parcius gratulatus est, plus se uirium in nudissima plebe, quàm in instructissimo milite reperisse confessus. Siquidem grauissimam Romanorũ armaturam, quàm leuia pannosæ gentis spicula tolerabilius ferre potuit: ubi Biarmorum rege interfecto, Finnorum uero fugato, Regnerus saxis rerum gestarũ apices præ se ferentibus, hisdemq; superne locatis, æternum uictoriæ suæ monimentũ affixit. Interea Vbbo per auum suum Hesbernum ad sacrilegam regni cupiditatem adductus, abiecta paterni respectus uerecundia, capiti suo regium arrogauit insigne. Cuius quum Regnerus insolentiã ex Suetiæ ducibus Kelthero, Thorkilloq; cognosceret, Gothiam uersus perpropere nauigationẽ exercuit. Quos Hesbernus Regneri partibus singulari fide deuinctos expertus, præmio solicitatos regis desertores efficere laborabat. Illi non flexo è sententia proposito, ex Biorni arbitrio suum cõsistere retulerunt, cõfessi Sueonũ neminẽ quod ab eius placito destitisset ausurũ. Nec segniter ipsum Hesbernus benignissimis legatorũ alloquijs captauit. Qui se perfidiæ quàm bonæ fidei propiorẽ fore denegans, pijssimi patris amori improbissimi fratris gratiã anteferri perq; nefariũ iudicabat. In ipsos uero legatos perinde ac grauissimi criminis hortatores laqueo animaduertit. Sueti quoq; de reliqua legatorũ turba pari clade noxiæ exhortationis pœnas sumpserunt. Igitur Hesbernus oc-

C culto clandeſtinoq; paratui parum proſperum ratus conſtare progreſſum, adcitis
palàm copijs maniſeſte procurrit ad bellum. At præſectus Iutiæ Iuarus neutram
ſacrilegæ pugnæ partem pietati propinquã autumans, impium bellum uolunta-
rio præcucurrit exilio. Regnerus uero Hesbernum apud ſinum qui latialiter ui-
ridis appellatur aggreſſus, occidit, exanimisq; abſciſum caput prora excipi man
dans, terribile factioſis ſpectaculũ ædidit. Vbbo uero profugio uſus, itemq; patrẽ
reuocato apud Sialandiam bello adortus, dum laxata ſuorum acie undique ſolus
impetitur, tantum aduerſi agminis fudit, ut hoſtilium cadauerũ excremento per-
inde ac munitiõe firmiſſima circumactus, facile prouocantiũ inhiberet acceſſum.
Ad ultimum frequentioribus hoſtium globis obfuſus, comprehenſusq;, publicis
uinculis onerandus abſtrahitur. At ille immenſa ui extricatis reciſisq; catenis, in-
ditos ſibi nexus diſijcere ac lacerare adorſus, nullis obitum modis effugere po-
tuit. At ubi Iuarus tumultum patriæ ſactioſi ſupplicio diſcuſſum comperit, Da-
niam petijt, quem Regnerus quod inter ſæuiſſimas parricidiorũ procellas, inte-
gerrimum ſe pietatis cultorem geſſerat, ampliſſima ueneratione ſuſcepit. Interea
Daxon Vuithſercum Suetiæ principantem, diu nequicquam ſuperare conatus,
tandem factæ pacis cõmento circumuentum aggreditur: conuiuialiter ab eo ex-
ceptus, armatũ ſubornauit exercitum, qui ſimulata mercatione in urbem rhedis
aduectus, hoſpitis domum nocturno laceraret aſſultu. Cuius latrocinij manũ tan
ta Vuithſercus ſtrage perculit, ut hoſtilium corporũ cumulo circunfuſus, niſi ſca
lis ſupernè admotis comprehendi nequiret: duodecim quoq; comites eius pari-
ter ab hoſte capti, facta ſibi repetẽdæ patriæ poteſtate, deuotis pro rege capitibus
alienum participare periculũ, quàm ſuum abijcere maluerũt. At Daxon egregiæ
Vuithſerci formæ miſeratione permotus, orientem ſpecioſiſſimæ indolis florem
D conuellere paſſus nõ eſt. Cui non tantũ ſalutem, ſed & filiam dimidio regni ſui do
tatam in matrimoniũ obtulit, ac decori incolumitatem, quàm fortitudini pœnam
afferre maluit. Ille uero precariæ uitæ uſum animi magnitudine floccipendẽs, im
punitatem perinde atq; paruulum aliquod beneficiũ reſpuit, mortis ſententiam
ſua ſponte complexus, præſatus Regnerum uindictam filij remiſſius exacturũ,
ſi eum in eligendo mortis genere proprio uſum arbitrio cõperiſſet. Cuius temeri
tatem admiratus hoſtis, ea fati ſpecie qua ipſe in ſe animaduertiſſet, conſumendũ
eſſe promittit. Quam libertatẽ iuuenis ingentis beneficij loco ſuſcipiens, uinctũ
ſe cum ſocijs cremari petiuit. Nec ſegniter Daxon auidis fati precibus obſecutus,
pro beneficio optatæ mortis ſupplicium erogauit. Quo audito, Regnerus obſti-
nato ad moriendum luctu, non modo mœrorem induit, uerũ & per ſummã ani-
mi ægritudinem lectulo corpus affixit, doloremq; conceptum gemitu pateſecit.
Quem coniunx uirilem ſupergreſſa fiduciam, imbecillitatis increpitũ uirili adhor
tatione firmauit, reuocatumq; à mœrore animũ, arma impenſius celebrare perdo
cuit, affirmans fortiſſimũ patrem cruentos filij cineres, iuſtius armis quàm lachry
mis expiaturũ. Monuit quoq;, ne muliebriter lugens, tantũ ſibi ignominiæ fletu
pareret, quantũ antea claritatis uirtute contraxerat. Ad hanc uocem ueritus Re-
gnerus, ne priſtinos fortitudinis titulos effœminato mœrore contereret, diſcuſſo
mœſtitiæ habitu, depoſitisq; doloris inſignibus, promptiſſima uindictæ ſpe iacen
tem reuocauit audaciam. Adeò interdum ab inualidis fortia roborantur ingenia.
Iuaro ergo regni tutelam deferens, Vbbonemq; priſtinæ gratiæ redditũ paterna
charitate complectens, traiecta in Ruſciam claſſe, cõprehenſum Daxon, catena-
tumq; pœna coërcitũ, apud Vtgarthiam cuſtodiæ relegauit. Siquidem tunc Re-
gnerum aduerſus chariſſimi filij interfectorẽ, clementiſſima animi moderatione
uſum eſſe conſtabat, cum ad concupitæ ultionis ſatietatẽ exſilium ſontis, q̃ necem
ſufficere maluit. Qua quidem humanitate magnus Ruthenis iniectus eſt rubor,

ulterius

A ulterius aduersus eum sæuiendi regẽ, quem ne iniuriarum quidem acerbitate ad infligendam captiuis mortem impellere potuerunt. Eundem quoq; Regnerus breui in gratiam reductum patriæ reddidit, pollicentem se ei annuo nudatum pedes, cum duodecim patribus discalciatis suppliciter tributa pensurum. Enimuero in captiuum ac supplicem leniter animaduertere, quàm cruentam securim distringere, superbamq; ceruicem sedulo mulctare seruitio, quàm semel elidere satius duxit. Inde prouectus filium suum Ericum uentosi pilei cognomen habentem Suetiæ præfert. Vbi Fridleuo atque Syuardo apud se stipendia merentibus, Normanos, Scotosq; duobus alijs falso regis nomen arrogasse comperiens, in primis Noruagicæ rei usurpatorem sustulit, eamq; Biorno fruendam tradidit. Deinde eo atq; Erico adcitis Orcades populatus, ad ultimum Scotorũ finibus appulit, eorumq; regem Murial triduano exhaustum prælio interfecit: uerum filij eius Dunuat, atq; Rathbarthus pugna spectabiliter ædita ab hoste necari, sanguine suo cruentam patri uictoriam pepererunt. Cumq; in Daniam reuersus coniugem Suanlogam interim morbo cognouisset absumptã, protinus solicitudini remedium solitudine quæsiuit, ægraeq; mentis luctum intra penatium suorum claustra cohibere passus non est. Verum hanc mœroris acerbitatem Iuari regno pulsi repentinus detraxit aduentus. Quippe Galli fugato eo in Hellam quendam Hamonis filium falsam regis contulerant potestatem. Quo duce Regnerus perinde atq; locorum perito usus, ædita classe, portum qui Noruicus appellatur accessit, ubi expositis copijs, Hellam Gallicana uirtute subnixum, post extractam in triduum pugnam fugæ amantem effecit, eaq; res creberrimo Anglorum, rarissimo Danorum sanguine constitit. Cumq; ibidem Regnerus annũ uictor explesset, consequenter excitis in opem filijs Hyberniam petit, occisoq; eius rege Melbrico, Diflinam barbaris opibus refertissimã obsedit, oppugnauit, accepit, ibiq; an-
B nuo statiuis habitis, mediterraneum fretum pernauigans ad Hellesponticum penetrauit, interiecta regnorum spatia clarissimis emensus uictorijs, continuæ felicitatis progressum nusquam interpellante fortuna. Inter hæc Haraldus quorundã astipulatione Danorum Regneri militiam languidiore studio comitantium, recidiuos patriæ tumultus incutiens, regij nominis usurpator emersit. Qui Regneri ab Hellesponto redeuntis armis exceptus, cum rebus infeliciter gestis exhausta domesticæ opis præsidia animaduerteret, Lodouicum Maguntiæ constitutum auxilia petiturus accessit. At Lodouicus summo amplificandæ religionis ardore confertus, conditionem Barbaro intulit, opem spondendo, si Christi cultum exequi consensisset. Nullam enim posse aiebat animorum interuenire concordiam, dissona sacra complexis. Quamobrem petitorem opis primum religionis contubernio opus habere, neque magnorũ operum consortes existere posse, quos supernæ uenerationis formula disparasset. Qua sententia & salutem hospiti, & sibi pietatis præconium peperit. Haraldum enim solenni lauacro usum consequenter Saxonicis roborauit auxilijs. Quibus is fretus, in territorio Slesuicensi dicandam deo ædem solicita moliebatur impensa. Hic itaque sanctissimi tenoris specimen à Romanis ritibus mutuatus, profanato perfidorum errore delubra diruit, uictimarios proscripsit, flaminium abrogauit, atque inconditæ patriæ christianissimi sacra primus intulit, reiectoq; dæmonum cultu, diuinum æmulatus est, supremo quicquid ad custodiam religionis attinuit, scrupulosissima cura seruauit. Sed non tam efficaciter, quàm pie rem auspicatus est. Superueniens enim Regnerus, inductaq; per eum sacra temerans, uera religione proscripta, pristino adulterinã loco restituit, ac suo cerimonias honore donauit. Haraldus uero profugus fortunam ad sacrilegium transtulit. Nam ut præcipuum inchoatæ religionis specimen, ita primum neglectæ spectaculũ fuit, atq; ex splendido sanctitatis autore, infamis

C eiuſdem deſertor euaſit. Interea Hella ad Hybernos collatus, omnes qui ſe Regnero propiore fide deunxerant, ferro ſupplicijſq; mulctauit. Quem Regnerus claſſe adortus, iuſta omnipotentis animaduerſione manifeſtas detractę religionis pœnas pependit. Comprehenſus enim atque in carcerem coniectus, noxios artus colubris conſumendos aduertit, atque ex uiſcerum ſuorum fibris triſtem uiperis alimoniam præbuit. Cuius adeſo iocinore, cum cor ipſum funeſti carnificis loco coluber obſideret, omnem operum ſuorũ curſum animoſa uoce recenſuit, ſuperiori rerum contexui hanc adijciens clauſulam, ſi ſuculæ uerris ſupplicium ſciſſent, haud dubio irruptis haris afflictũ abſoluere properent. Quo dicto Hella adhuc nonnullos filiorum eius uiuere interpretatus, quieſcere carnifices, amouerìq; uiperas iubet. Cumq; ſatellites peragendæ iuſſionis gratia accurriſſent, Regnerus imperium regis funere ſuo præceſſerat. Quem quid aliud quàm duas inter ſe fortunas partitas eſſe dicemus, alteram quæ ei incolumem claſſem, propenſum imperium, præcipuas piraticæ uires adijceret, alteram quæ claritatis ruinam, cõmilitonum necem, acerbiſſimũ uitæ exitum irrogaret, cum ipſum carnifex ueneṅatis belluis circunfuſum, eo corde, quod aduerſus omne diſcrimen immobile geſſerat, aſpides exatientem uideret. Itaq; ex ſpecioſiſſimo uictore ad miſerabilem captiui ſortem deductus, ne quis nimium fortunæ credat, edocuit. Quem caſum Iuarus dum fortè ludos inſpectaret, accepit. Sed nihilominus uultum in eodem habitu cõtinens, ſolitoq; nulla ex parte infractior, non ſolum nunciatam parentis cladem doloris diſſimulatione ſuppreſſit, ſed ne ſtrepitum quidem exoriri paſſus, attonitum rumore populum theatro diſcedere uetuit. Itaq; neq; oris hilaritatem depoſuit, ne ceſſato ludo ſcænã interrumperet, neq; oculos à publico plauſu ad priuatam mœſtitiam flexit, ne ex ſummo tripudio repente in ultimum pro-

Calamitoſus uitæ finis.

D lapſus mœrorem potius calamitoſi filij, quàm iocabundi ducis partes egiſſe uideretur. Syuardus uero eodẽ nuncio accepto, propior paternæ charitati, quàm priuatæ paſſioni, haſtile quod fortè in manu habebat altius pedi ſtupefactus immerſit, triſtitiæ ſalebra corpoream negligente moleſtiam: ut enim animi uulnus patientius ferre potuiſſet, corporis pariẽ grauius afficere ſtuduit. Quo facto ſimul fortitudinem mœroremq; detexit, fortunam ſuam inter calamitoſum filium, conſtantemq; partitus. At Biornus inter teſſerarum iactus delato ad ſe paternæ mortis nuncio, tanta ui correptũ manu calculum preſſit, ut tabulæ quoque cruorem digitis extortum infunderet, ubi nimirum fortunæ iactũ ipſa quam uerſabat alea leuiorem eſſe didicit. Quod audiens Hella, hunc trium parentis obitum fortiori animi robore ſuſtinuiſſe iudicauit, qui nihil pietatis eius funeri præſtitiſſet, ideoq; ſibi Iuari ſuſpectiſſimam haberi uirtutem. Iuarus uero petitis Angliæ partibus, quum claſſem ſuam conferendi cum hoſte belli impotentem animaduerteret, aſtum audaciæ præferens, Hellam acumine tentat, ſpatium arui quantum equino tergore complecti potuiſſet, in ſequeſtræ pacis pignus expoſtulans. Et quidem quod petijt impetrauit. Rex enim paruo preces ſtare autumans, à tanto hoſte exiguum magnæ rei loco expeti gratulatus eſt, ratus perquam breue tergus, paululum ruris occupaturũ. At Iuarus corio in exiles admodũ corrigias ſciſſum extracto, habilem exædificandæ urbi agrum implicuit. Igitur Hella prodigalitatis pœnitentia ſuccedente, magnitudinem corij ſera ęſtimatione collegit, diuiſam cuticulam rectius quàm incolumem menſus. Quam enim exiguum ſoli cincturã credidit, ampliſſima iugera latius occupantem aſpexit. Iuarus uero conditæ urbi abunde ſuffecturos obſidioni commeatus inuexit, ab inedia perinde atque e hoſte defenſam haberi cupiens. Interea Syuardus ac Biornus cum quadringentarũ nauium claſſe ſuperuenientes, bellum regi manifeſta prouocatione ſignificant. Idq; ſtatuto tempore executi, cõprehenſi ipſius dorſum plaga aquilam figurãte affici iubent,

Iuari aſtus in petendo aruo.

A iubent, sæuissimũ hostem atrocissimi alitis signo profligare gaudentes. Nec uulnus impressisse contenti, laceratã saliuere carnem. Taliter perempto Hella, Biornus ac Siuardus regna sua reduces expetiuere. Iuarus Angliam biennio tenuit. Interea Dani perseuerantissima bellũ factione cõplexi, Syuardo cuidam atq; Erico regia gente creatis publicã detulere tyrannidẽ. Quos Regneri filij cõmuniter mille septingentarum nauium classe apud Slesuicum adorti, semestri deleuere pugna. Colles indicio manent, nec minus is apud quẽ belligeratũ est sinus Syuardi funere inclaruit. Iamq; præter Regneri filios regius propemodum interierat sanguis. Exinde Biorno atq; Erico domũ reuersis, Iuarus atq; Syuardus quo tenacio res rebellibus frenos imponerent, in Dania resederunt, Agnerum Angliæ præferentes, qui repulsa prouocatus Anglorum, opitulante Siuardo contemptricẽ sui prouinciã incolis uacuefaciendo tenacia situ iugera cultore carere, quàm insolentem alere maluit, pinguissimaq; insulæ rura, teterrima uastitate perfundens, deserta quàm superbæ regioni imperitare satius autumauit. Post hæc Ericũ apud Suetiam Osteni cuiusdam malignitate sublatũ ulcisci cupiens, dum alienæ uindictæ arctius incumbit, suum hosti sanguinem erogauit: dumq; cæsi fratris pœnas auidius expetit, proprium fraternæ charitati funus impendit.

Itaq; Syuardus summis totius Danicæ concionis suffragijs paternũ apprehendit imperiũ. Hic autem post æditas late strages domestica claritate contentus, toga quàm armis illustris haberi maluit, omissoq; castrorũ cultu, ex acerrimo tyranno exactissimũ pacis custodem agere cepit, tantum decoris in ocio atq; uacatione cõstituens, quantũ antè in uictoriarũ frequentia repositũ autumabat. Adeò autem studiorum eius mutationẽ fortuna fauorabiliter prosecuta est, ut sicut ipse neminem, ita nec ipsum quisquam hostiliter laceraret. Idem fato functus, Ericũ admodum infantulũ naturæ magis quàm regni aut pacis hæredẽ habuit. Quippe Ericus Haraldi frater tenerrimã eius ętatulam spernens, irrupta cum seditiosis patria, regium occupauit insigne, nec erubuit lacessita legitimi ducis infantia, adulterinã arripere potestatem, hoc se regno indigniorẽ cõprobans, quod imbellem eo spoliare sustinuit. Igitur illum sceptro, seipsum uirtutibus exuit, & dum armis incunabula appetit, omni pectus uirilitate nudauit. Neq; enim ubi cupiditas ambitioq; flagrauit, cõsanguinea charitas sedem habuit. Sed hanc inhumanitatẽ supernæ ultionis ira pensauit. Inter ipsum nanq; ac Guthormum Haraldi filium subitò tanta clade confectum est bellum, ut eorum utroq; cum innumeris alijs interempto, regia Danorum stirps atrocissimis exhausta cædibus, ad unicum superioris Syuardi filium redigeretur.

B

Hic consanguineorũ iactura regnandi fortunã adeptus, utpote propinquorũ nece quàm incolumitate felicior, relictis aliorum exemplis per auiti negocij uestigia decurrit. Repente nanq; studiosissimus piratici muneris executor apparuit. Et utinam in abolendo christianismi cultum, temerarium Regneriani spiritus non egisset hæredem. Siquidem religiosissimũ quenq; aut supplicijs insequi, aut rebus exuere, exilioq; mulctare perseuerauit. Sed frustra principium causer, cuius exitum probem. Laudabilior enim est uita, cuius initium turpe, speciosus finis abripit, quàm cuius probabile exordium in culpas flagitiaq; decurrit. Siquidem Ericus ad salutares Ansgarij monitus sacrilegæ mentis errore deposito, quicquid per eiusdem insolentiã cõmiserat, expiauit, tantumq; in excolenda religione se gessit, quantum egerat in aspernanda. Itaq; non solum sanioris disciplinæ haustum docili animo traxit, uerumetiam primæuas maculas finali puritate pertersit. Hic filium Kanutum ex Guthormi filia eademq; Haraldi nepte progenitum superstitem moriens dereliquit.

C Huius infantia manente regni pupilliq; tutor exposcitur, uerum quoniam huiusce muneris aduocationem præstare plerisq; uel inuidiosum, uel arduum uidebatur, sortitione uirū legi placuit. Prudentissimi nanq; Danorū in tam excellenti negocio arbitrario delectu uti pertimescentes, plus alienæ fortunæ quàm suis sententijs permiserunt, electionis euentum fortuitò magis quàm solido consilio delegantes. Quo euenit ut Ennignupus quidam amplissimæ atq; integerrimæ uirtutis, tam onerosæ functioni humeros suos submittere cogeretur, decretamq; sorte administrationem ingressus, non minus uniuersorum res, quàm singularia regis incunabula tueretur. Vnde & ei quidam parum annalium periti medium in fastis locum tribuunt. Cumq; Kanutus decursis adolescentiæ spatijs ab annis uirilitatem traxisset, amotis qui sibi beneficiū educationis impenderant, ex penè desperato adolescente autor insperatæ probitatis euasit. hoc uno deflendus, quod absq; Christianæ religionis insignibus è uita ad mortem transitum habuit.

Sed mox ad filium eius Frothonem rerum summa concessit, cuius fortuna armis belloq; alita, eò felicitatis excessit, ut prouincias quæ à Danis quondam defecerant, pristino adactas iugo, uetustis alligaret obsequijs. Qui etiā seipsum apud Angliam iampridem christianissimi peritam solennibus aquis humectandū exhibuit. Cæterum priuatam salutem suam in publicam exuberare cupiens, ab Agapito qui tunc ciuitatis Romanę sacris præerat, Daniam diuinitus erudiri petiuit. Quod antequam uotis exequeretur absumptus est. Nam fatis suis Romanę legationis præcucurrit aduentum, animo certe quàm effectu superior, tantumq; supernæ compensationis ob pietatis propositum assecutus, quantum cæteris præstatur ex opere.

Huius filius Gormo, cui quod ex Anglia oriundus extitit, Anglici cognomen
D incessit, patre extincto, promptiore fortuna quàm diuturniore apud insulam regiam adeptus est arcem. Dum enim Daniam disponendæ eius gratia petisset ex Anglia, longam paruuli secessus iacturam expertus est. Quippe Angli libertatis suæ fortunam in eius absentia reponentes, publicam à Danis defectionem moliendo, præcipitem rebellandi fiduciam induerunt. Sed quo eum Anglia insolentius spreuit, hoc Dania fidentius coluit. Itaq; dum ad duarum prouinciarum utrāq; auidas imperij manus porrexit, altera potitus, alterius irreuocabiliter dominationē amisit, nihil unquam fortiter pro ipsius recuperatione conatus. Adeò difficile prægrandia continentur imperia.

Post quem filius eius Haraldus Danię regnator incessit, ob hoc quidem obscurioris apud posteros memoriæ, egregiorumq; operū monimentis uacuus, quod regiarum opum seruator magis quàm propagator extiterit.

Post hunc Gormo arcem obtinuit, semper infensi erga religionem animi, christicolarum perinde ac teterrimorum hominum respectum extinguere cupiens. Omnes huiusce normæ participes uario iniuriarum genere fatigatos, quibus potuit calumnijs insequi non quieuit. Quinetiam ut priscum delubris cultum restitueret, templum in fundo Slesuicensi à religiosis conditum tanquam sacrilegum aliquod impietatis domicilium, ab imis fundamentorum partibus demolitus est, quos supplicijs non attigerat sacræ cellæ strage puniens. Hic tametsi proceritatis habitu eximius putaretur, parum respondentem corpori animum gessit. Ita enim mores suos intra regnandi satietatem continuit, ut seruata potius quàm aucta maiestate gauderet, satiusq; tueri proprium, quam alienum incessere duceret, magis de acquisitorum custodia, quàm acquirendorum incremento solicitus. Hic à maioribus coniugalia sacra celebrare permonitus, Anglorum regis Hedelradi filiam Thiram nuptiali studio insecutus est. Illa ut erat grauitate atq;

industria

A industria ante alias præstans, conditionem pro eo attulit, non antè se ei nupturam præfata, quàm Daniam sub dotis nomine recepisset: eoque pacto intercedente, Gormoni desponsa nocte qua prima genialem torũ conscendit, sponsum perseuerantissimis precibus aggressa in triduum se uirilis concubitus expertem dimitti petiuit, non antè rebus uenereis indulgere constituens, quàm matrimonij creandis liberis efficax futurũ aliquo per quietem præsagio didicisset. Itaque simulatione continentiæ, matrimonij experientiam interpellabat cognoscendæque posteritatis propositum pudicitiæ specie tolerando, cõmerciumque libidinis distulit, uerecundiæ figmento fortunam propagandæ successionis explorans. Alij eam ut temperantia sua tori socium christianissimi sacris adscisceret, maritalis lecti blanditias detrectasse cõiectant. Verũ quanquam iuuenis amori eius flagrantissimo animo inhæreret, alienæ tamen continentiæ, quàm propriæ uoluptati obsequi prætulit, speciosiusque nocturnis motibus imperare, quàm lachrymosa amicæ uota repellere arbitratus est, profectas ab industria preces pudicitiæ propinquas autumans: euenitque ut qui mariti partes agere debuerat, pudicitiæ custodem præstaret, ne in capite nuptiarum stuprosæ mentis nota afficeretur, quasi plus libidinis uiribus, quàm propriæ indulsisset uerecundiæ. Cæterum ne inconcessum uirginis amorem libidinoso complexu præripere uideretur, uicina latera nõ solum alterius complexibus exuit, sed etiam destricto mucrone secreuit, atque ex cubiculari lecto suum ac sponsæ diuiduũ contubernium reddidit: sed uoluptatem quam gratuita humanitate distulit, mox læta somnij specie delibauit. Quippe profuso in somnũ animo, existimauit duos alites coniugis suæ genitali parte prolapsos, sed alterum altero grandiorem corpora superne librantes præpeti cœlum uolatu petere, exiguoque tempore interiecto reuersos, suis altrinsecus manibus insedisse. secundo quoque ac tertio paruula quiete recreatos, propassis alis aëri se credi-

B disse: tandemque minorem ex his ad se pennis cruore oblitis comite uacuum remeasse. Ea opinione attonitus, ut erat somno pressus indicem stuporis questum edidit, ac totos penates tumultuoso clamore cõpleuit. Quam speculationem eo perconrantibus famulis explicante, Thira felicem se prole futuram autumans, omisso differendarum nuptiarum proposito, castimoniam quam cupide precata fuerat, auidius remisit, cœlibatumque ad Venerem transferens, sponso gratã sui met potiendæ copiam tribuit, continentis animi uirtutẽ admissi concubitus satietate pensando, præfata minime se ei nupturam fuisse, nisi ex his adumbratæ quietis imaginibus certiorem fœcunditatis suæ fortunã hausisset. Itaque ut uafro ita inusitato consilio pudicitiæ simulatio in futuræ prolis agnitionẽ transiuit: nec fors opinionem eius frustrata est, breui enim Haraldi atque Kanuti felix prole mater apparuit, qui cum uirilem attigissent ætatem, exerta classe effrenatã Sclauorũ insolentiam domuerunt, nec Angliam quidem immunem ab hoc uexationis genere reliquerunt: quorũ Edebrandus ingenijs delectatus, illatam à nepotibus uim uoluptatis loco habuit, amplissimi beneficij nomine teterrimã amplexatus iniuriam. Multo enim amplius uirtutis in eorum fortitudine, quàm pietate repofuit. Ideoque ab infestis lacessi, quàm ab ignauis coli speciosius duxit, tanquã ex ipso fortissimo indolis habitu futurũ uirilitatis eorũ specimen peruideret. Nõ enim ambigere potuit, quin extera quandoque impetituri essent, qui materna tam audacter exigerẽt. Adeò aũt iniurias officijs antepofuit, ut prærerita filia Angliam ijsdem testamẽto legaret, auitũ nomen paterno præferre non dubitans. Nec imprudenter, quoniã aliquanto speciosius mares, quàm fœminas regni usum decere nouerat, imbellis filiæ ac fortissimorũ nepotum conditionem separandam existimans. Quo euenit ut Thira filios suos paternorum bonorum hæredes non inuidenter exhæres ipsa

C conſpiceret: prælationem enim eorum honorabilem ſibi magis quàm contumeliosam fore arbitrata eſt. Iidem crebris piraticæ quæſtibus locupletati, ſumma cũ fiducia ſpes ſuas ad iniiciendum manus Hyberniæ promouerũt. Cuius rex, Duflina quæ prouinciæ caput habebatur obſeſſa, cum paucis admodũ ſagittariæ artis peritis coniunctum urbi nemus ingreſſus, Kanutum magna cum militum frequentia nocturnis ludorũ ſpectaculis interpoſitum inſidioſo fraudis circuitu uulnifica procul ſagitta petiuit, quæ in aduerſum regis corpus incidens, mortificum ei uulnus intorſit. Veritus autem Kanutus ne periculum ſuum hoſtes effuſo gaudio inſequerẽtur, atq; ob hoc cladis ſuæ fortunam diſſimulanter haberi cupiens, uoce ſupremos anhelitus reddente, ludos abſq; tumultuatiõe peragi iubet. Qua arte prius Danos Hyberniæ potitores, quàm ſuum Hybernis exitum notum reddidit. Quis autem extinctum non plangeret, cuius diſciplina militum ſuorum uictoriæ conſilio quàm ſpiritu diuturniore ſuffecit? Salus nanq; Danorum in ultimas anguſtias deducta, ac penè deſperationis periculis implicata, quia morientis ducis iuſſui paruit, breui quos timuit triumphauit. Quo tempore Gormo ad ultimum ætatis ſuæ finem prouectus, ingentẽ annorũ ſeriem luminibus captus exegerat, ſenectam ad ultimos humanç conditionis terminos prorogando, magis de filiorũ uita & incrementis, quàm reliquo ſpiritu ſuo ſolicitus. Tanta autem maioris filij charitate tenebatur, ut à ſe occidendum iuraret, qui prior ipſius exitũ nunciaſſet. Cumq; forte Thira haud dubium de eiuſdem exitio nuncium accepiſſet, nemine id Gormoni palàm inſinuare audente, præſidium calliditatis amplexa, caſum quem ore prodere timuit, opere explicauit. Maritũ nanq; regio cultu exutũ, tetriore circundedit, aliaq; doloris inſignia per quç cauſam luctus aperiret, admouit, quòd antiqui talibus inter exequiarum actiones uti conſueuerant, acerbitatem
D mœroris habitus aſperitate teſtantes. Tunc Gormo: En mihi, inquit, Kanuti fatum publicas? Et Thira, idipſum (ait) tuo potius quàm noſtro declaratur augurio. Quo dicto marito mortem, ſibi uiduitatis cauſam præbuit, nec antè filiũ quàm coniugem planxit. Itaq; dum uiro nati fortunam exprimit, alterum alterius funeri ſociauit, amborumq; exequias paribus proſecuta lachrymis, huic coniugales, maternos illi planctus impendit, quanquam tunc temporis magis ſolatijs erigenda, quàm cladibus obtergenda fuiſſet.

HISTORIAE DANICAE LIBRI NONI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER X.

DEFVNCTO Gormone Haraldus hæreditariæ dominationis fortunã conſpicuæ fortitudinis operibus proſequi cupiens, traiecta in orientem piratica, circunpoſitũ laceſſiuit oceanũ. Sed abſumpto interim Hedelrado, quanquam ſedulos quçſtuoſi negocij fructus decerperet, aliquanto plus tamen in auito fato amaritudinis, quàm ex tyrannide uoluptatis accepit. Dum enim eum fortuna cumulatius barbaris ditauit opibus, Anglicis exuit, externaq; donatum præda, domeſtica atq; hæreditaria ſpoliauit. Siquidem Hedelradi filius Adelſtenus patris teſtamento perterritus, indignationẽ ſuam literis quibus Haraldus hæres ſcribebatur oppoſuit, reciſſoq; parentis arbitrio, propriũ æmulatus eſt. Igitur Noruagiæ rex obtuſi cordis homini ampliſſimæ

A ampliſſimæ rei ſummã ceſſiſſe ingemens, potiendę eius ſpe armata inſulam claſſe petijt. Cuius cum ſe Adelſtenus uiribus minorẽ animaduerteret, cõficiendæ pugnæ fiducia uacuus, bellum ad obſequium tranſtulit, beneuolentiã hoſtis quem armis propulſare nequiuerat, officijs capeſſere cupiens. Non ſolum enim regem amiciſſimo uultu, benigniſſimoq; excepit alloquio, ſed etiã quo ſalubrius patriã armis hoſtilibus liberaret, filio eius Haquino admodũ tenero educationis impenſam pollicitus, regnum ſe pariter teſtamento legaturũ promittit. Quam rem maxime ut Noruagicis armis aduerſum Haraldum uteretur, oblatu dignã putauit. Eius nanq; ferociam pertimeſcens, orbitatem ſuam gratuito hærede ſolari, quàm uiolentũ expectare ſatius exiſtimauit. Rapuit hoſtis conditionem præceps, propoſitamq; pactionem amplexus, tantum de offerentis humanitate præſumpſit, ut filium proprio ſpiritu chariorem inexploratę eius fidei credere non dubitaret. Poſt hæc Haraldus reductis ab oriente copijs, quanquam ad impetendum auunculi factum pręcipuis iuris uiribus inuitari poterat, nihilominus impunitam eius ambitionem diſſimulatæ indignationis patientia præterire ſuſtinuit, iuſtisq; operibus pie carere, quàm crudeliter potiri maluit. Poſt paululum uero temporis Haquinus audito paterni fati nuncio, cum proficiſcendi gratia uelis nauigationẽ inſtrueret, magno ſuperuenientis Adelſteni impetu reuocatus, pauliſper omiſſo uentorum uſu propius littori nauigium egit. A quo poſt cętera morum documenta, quibus quotidie informabatur, noui quid accepturũ ſe ratus, ne inter epulas obſcuro ſe uultu gereret, ſed magis in circunſpiciendis amicis hilari oculorũ habitu uteretur audiuit. Quem enim Adelſtenus cõpluribus alijs honeſtatis præceptis imbuerat, etiam aptos conuictui mores ignorare paſſus non eſt. At cui parentis mors Noruagiam ceſſit, paulò poſt præceptoris occaſus Angliam patefecit. Ve-
B ritus ergo Haraldus, ne iniuriarũ tolerantia, quæ hactenus conſanguineæ charitatis reſpectui dabatur, deinceps in ignauiæ uerteretur opprobriũ, & quod moderationis eſſet, uitio applicaretur, Noruagicæ rei turbatione primam Haquino iacturam inferendam conſtituit, domeſticis eius uiribus debellatis, externas facilius obterendas exiſtimans. Cum itaq; res barbaras regia executiõe tractaſſet, in Daniam reuerſus occurſu Haraldi Gunnildæ filij aduerſus eundem Haquinum auxilia petentis excipitur, pollicentisq; ſe tributa daturum, ſi Danicæ opis beneficio efficacia partium ſuarum adiumenta ſumpſiſſet. Enimuero inter acerbiſſimos rerũ caſus clementiſſimã regis humanitatẽ expertus eſt. Heuindo enim atq; Karlholſtho pugnæ adiutoribus receptis, ſexaginta nauiũ claſſe donatus petiti præſidij cõpos abſceſſit, euenitq; ut plus ſpei in auxilio Danorũ, quàm metus in ſua aduerſitate reponeret. Igitur nauigationẽ remenſus, aduerſus hoſtem naualis pugnæ copia nõ ſuppetente, terreſtrem exercuit, in qua Heuindus Haquinum, ut in primos prælianciũ globos progrederetẽ hortatus, ipſum clarius ſui indiciũ exhibentem, inuſitatæ magnitudinis ſecuri petijt, attigiſſetq; ni ſatellitũ quidam adactum regi ferrũ proprij corporis periculo feſelliſſet. In quem Heuindus tanta ui deſtrictæ bipennis aciem egit, ut ferrũ medio corpori elapſum nullũ inter artus obſtaculum reperiret. Quod cum terrę altius illapſum, genibus nixus abſtrahere conaretur, ab Haquino interfecti militis corpus cõſcendente perfoditur. Incertũ ergo uter alteri plus pietatis impenderit, ille enim ſalutis ſuæ impendio regis fatũ repulit, iſte ſeruatoris ſui cladẽ ſpecioſiſſima ultione penſauit, cuius beneficio fatũ effugerat, exitium ultus. Et quid huius militis opera clarius, qui alienæ incolumitati quàm ſuæ propior, uoluntariũ pro duce ſpiritum erogauit, priuatæq; mortis obiectu, ne publica ſociorũ ſalus periclitaretur effecit? Interea Thoraluus quem Haquinus ad exturbanda hoſtiũ terga in inſidijs collocauerat, ſuperueniens, ædito in aciem impetu Karlhoſtho mortẽ, Danis fugam inflixit. Enimuero cæterorũ

C fortunam unius inclinauit occasus. Haquinus autem palantes pertinacius urgere ueritus, effusas sociorũ habenas salutari consilio reuocauit, ne qua improuidi militis incuria effici posset, ut in uictricem uictæ partis fortuna recideret. Igitur æquales ambarũ partium strages parem utrobiq; belli successum effecerat. Nam etsi altera uictoriæ propior uidebatur, cladibus uictam æquabat. Repetente uero classem Haquino incredibile memoratu monstrũ incidit, iaculũ nanq; uago ancipitiq; discursu superne inter auras oberrare conspectum, non minore intuentes metu, quàm admiratione cõpleuit. Siquidem in diuersas partes dubijs reflexibus agitatum, figendi uulneris locum exploratius prospicere uidebatur. Quod miraculum cunctis immani stupore prosequentibus, incertisq; quidnam res tam inusitata portenderet, subitò casus in solius Haquini caput suspectũ omnibus periculum transtulit. Arbitrantẽ quidam matrem Haraldi Gunnildã procurato maleficijs spiculo uicti filij pœnas à uictore sumpsisse. Haraldus itaq; insperato hostis exitio regnandi fortunã adeptus, triennio promissum Danis bonæ fidei uectigal exhibuit. Ea tempestate Sturbiornus Suetici regis Biornonis filius à patrui Olaui filio Erico regno spoliatus, petendi auxilij gratia ad Haraldum, cui Thyra mater extitit, cum sorore Gyritha supplex migrauit, tantoq; apud eum paratiorẽ amicitiæ locum reperit, quanto illi eiusdẽ sororis suæ matrimoniũ liberalius permisit. Post hæc Haraldus armis Sclauia potitus, apud Iulinum nobilissimũ illius prouinciæ oppidũ Sturbiorno duce cõpetentia militũ præsidia collocauit. Quorum piratica egregio animorum robore celebrata, ac finitimis paulatim trophæis alita, eò demũ ferocitatis excessit, ut continuis nautarũ cladibus septentrionalem repleret oceanũ. Ea res plus Danico imperio quàm ullum terrenæ militiæ negocium attulit, inter quos fuere Bo, Vlff, Karlshefni, Siualdus, alijq; cõplures, quo-

D rum prolixam enunciationem tedio quàm uoluptati propinquiorẽ stylo prosequi supersedeo. Inter hæc Sturbiornus ultionis aculeo lacessente, acceptam iniuriam pensare cupiens, Haraldo in opem accito, memorem damnorũ iram aduersus inuisam Erici dominationem destrinxit. Cuius rei gratia Haraldus Hallandiam proficiscens, Theutonicæ irruptionis nunciũ, quæ à Cæsare Othone gerebatur, accepit. Igitur alienæ rei impetitionem quàm propriæ defensionem languidiore studio prosecutus, externæ pugnæ proposito domesticæ curã anteposuit, reflexoq; in Iutiam cursu, ad opem oppressis ferendam præcipiti celeritate cõtendit. Sed eo superueniente, Cæsar Iutiam utpote regioductu uacuã nullo resistente permensus cum Lymici sinus obiectu tunc temporis Vuendalã aquis claudentis, ulterius excurrere uetaretur, coniecta in undas lancea, non solũ iter ad Eydoram reflexit, uerum & simillimum fugæ reditum habuit. Siquidem hastam cuius usum habebat, máritimos in fluctus relinquendi monumẽti gratia iaculatus, suũ freto uocabulum indidit. Verum ut impetu grauis, ita exitu uanus apparuit. Haraldus quippe ardentissimo cursu abscedentes hostium reliquias insequutus, Epponem extremi agminis ducẽ cum ijs quos reperit, trucidauit. Interea Sturbiornus contumeliosa militum adhortatione compulsus, fortunam suam temere sociorum fortitudini credidit, inq; proprium exitium ruens, regiarũ partium reditum stolida præcessit audacia. Bellum enim præpopere ausus, rebus Sueonũ per incuriam lacessitis occiditur. Et sane hostilibus gladijs ultro iugulũ subijcit, quisquis in urgenti aliquo discrimine magis alienæ temeritati, quàm propriæ obsequitur prouidentiæ. Post hæc Thyra quo patriam à clandestinis exterorũ irruptionibus tutiorem præstaret, quantum à Slesuico ad occidentalem oceanum patet, uallo fossaq; proscindere aggressa est, superq; iacto aggere tenacissimi operis terrenum molita est munimentũ. Cui postmodũ Vualdemari regis Absalonisq; Danicæ gentis antistitis, consimilis erga patriam pietas murum cocti lateris superiecit;

uti po-

A uti potius ueteris ualli occiduos lapſus ſolidior nouæ molis ſtructura reficeret, ꝙ
debilem eius ſitum crebrior in poſterũ ruina ſubmitteret. Siquidem priori muni-
tione fundamenti loco uſi, imperfectũ fœmineæ uirtutis propoſitũ uirili pruden-
tia compleuerunt, tanto excellentius opus ædentes, quanto ſe muliebri nouerant
induſtria clariores. Eadem quoq; cum ſub ſpecie fœminæ uirilem animum gere-
ret, Scaniã Suetica dominatione cõpreſſam pręſtandi tributi onere liberauit. Itaq;
hinc muro, inde armis hoſtem repellens, diuerſis patriæ finibus par tutelæ benefi
cium peperit. Interea defuncto apud Noruagiã Haraldo, filius eius Haquinus pa
triam hereditarię penſionis ignominia exuere cupiens, cum Haraldũ auditis quæ
Cęſar apud Iutiam geſſerat, Germanicis diutile bellis implicandũ ſperaret, palàm
detrectandæ ſtipis audaciã prębuit, plus ſpei ac fiducię ex Saxonicis armis, ꝙ ſuis
uiribus capiens. Verum Haraldus rebus cum imperatore cõpoſitis, conſortium
catholicæ religionis amplexus, diuinã humanamq; pacem regno ſuo conciliauit.
Sicq; Haquinũ conceptæ inaniter ſpei irritum reddens, ſeipſum errore, patriam
prælijs liberauit. Comperta uero Haquini defectione, tanto in Noruagicæ iuuen
tutis contumaciã aſperius animaduertendũ putauit, quanto eam aduerſum ſe cer
uicem inſolentius extuliſſe cognouit. Miſſa igitur aduerſus hanc Iulinæ piraticæ
manu, Bo atq; Siualdo ducibus contemptus ſui ultionẽ mandauit. Quorũ Haqui
nus perſpectis copijs, cum intolerabile rebus ſuis onus imminere cognoſceret,
excipiendi eius materia non ſuppetente, tanquam humanæ opis diffidentia, diui-
nam amplexus, ſuperos inuſitato piaculo propitiandos curauit. Duos ſiquidem
præſtantiſſimæ indolis filios hoſtiarũ more aris admotos, potiendę uictoriæ cauſa
nefaria litatione mactauit, nec ſanguinis ſui interitu regnum emere dubitauit, pa-
triſq; nomine quàm patria carere maluit. Sed quid hoc rege ſtultius, qui geminã
B charíſſimorũ pignorum ſtragem, incertis unius pugnæ euentibus impendendo,
fortunã belli parricidio petere, & orbitatẽ ſuam muneris loco dijs bellorũ fauto-
ribus erogare ſuſtinuit? Quo euenit ut Dani manum cum eo nauali certamine cõ
ſerentes, quocunq; militaris diſcurſus impetũ cõtuliſſent, infeſtã nymbi uim qua
tanquam ab hoſte læderentur exciperent. Cæterũ coorti imbris maleficiũ, ita no-
ſtrorum uertices inuſitatis grandinis ictibus cõuerberauit, ut eorum oculi ueluti
quibuſdã nymborũ ſpiculis laceſſiti, proſpiciendiq; penitus facultate defecti, gra-
uiorem ab elementis pugnã quàm ab hoſte ſentirent. Accidit ergo ut Noruagien
ſes cœli, quàm ſuis uiribus feliciores, Danos diſtrictam aduerſum ſe numinũ iram
haud dubie ſentientes, antè fuga ꝙ cędibus implicarent. Inter quos Karlshefni ac
Siualdus à uictoribus capti, quanq; dimicando ſpecioſiſſimã rei militaris operam
ædidiſſent, aliquãto tamen plus laudis in uinculis quàm prælio meruerũt. Haqui
nus enim celeberrimã Danicæ iuuentutis fortitudinẽ exploratius noſſe cupiens,
duos qui captiuorũ patientiã plenius experientur admouit. Tantum enim uirium *Danorũ in re-*
animis eorum à natura inſitum eſſe fama fuerat, ut etiam receptis in uultũ ictibus, *bus aduerſis in-*
ne leues quidem ſuperciliorũ nutus æderent, atq; aduerſus omne percuſſoris irri *uictus animus.*
tamentũ in eodem animum habitu cõtinerent. Cuius experientiæ gratia prior Si
ualdus ingenti ſatellitis fuſte percuſſus, oculos motu uacuos præbuit. Quinetiã
eo minus fortunæ ceſſit, quo miſerius uirtutis ſuæ experimentũ habuit. Nec mi-
nus in reliquo mentis robur apparuit. Karlshefni enim alium diſtricta ſecuri ca-
piti ſuo imminentẽ pulſu pedis humi proſtrauit, applicatũq; ceruici ſuæ ferrũ ma-
nibus ferire conantis excutiens, ut erat uinculatus arripuit, quemq; lapſu affece-
rat, capite ſpoliauit. Enimuero ut ſtrenuo ita impigro niſu periculũ audacia præ-
cucurrit. Neq; enim captiui uirtus inter uinculorũ ſtridorẽ uigore ſuo exui po-
tuit, quin & inter grauiſſimas cõtumelias, eo clariorẽ fortitudinis ſuæ experientiã
præbuit, quo incitatiorem fortunæ aduerſum ſe fremitum ſenſit. Sed nec illi aut

C mortis propinquitas,aut catenarum contumelia,quo minus liberum fortitudinis
opus æderet,obstare ualuit. Quorũ constantiã admirans tyrannus,ut utroq; po-
tius bono milite uteretur,q; in utrunq; animaduerteret, remissionẽ pœnæ,dum-
modo partes suas fide atq; amicitia colerent,pollicetur. Illi uero uiolentum obse-
quium uitæ respectui erogare indecorũ putantes, utpote alienæ fidei quàm pro-
priæ saluti propiores,conditione insolentius spreta,turpi pacto prorogandi spiri
tus beneficiũ expetere noluerunt.Quo uiso Haquinus,ne patientiæ punitor ma
gis quàm probator existeret,uirtuti eorũ incolumitatem tribuendam putauit.Ha
raldum uero duos ex Gerytha filios sustulisse memoriæ proditũ est . Quorũ ma-
ior Haquinus excellentissimæ indolis habitu,ac felicissimis naturæ incrementis,
fratris Suenonis fulgorẽ suppresserat.Idem Sembos aggressus cum militum ani
mos periculosi belli respectu aliquanto infractiores animaduerteret, quo melius
fluctuantibus fugæ spem demeret,ignẽ subductæ classi subiecit,eoq; necessitatis
duramento imbecillitatis ignauiã repulit : effecit enim ut nauigiorũ facultate de-
fecti,reditũ uictoria struendũ animaduerterẽt. Itaq; quo æquiore animo seipsum
classe spoliauit,eo tutiore hosti spolia detraxit . Miserta est tunc profectò fortuna
Danici ducis, à nauigiorũ iactura nautarũ præsidia mutuãtis,cum summã classis
inopiã opem uictoriæ cerneret . Igitur ut prudenti, ita periculoso cõsilio salutarẽ
ministrauit euentũ.Potiti enim Sembia Dani, necatis maribus fœminas sibi nube
re coëgerũt,rescissaq; domesticorũ matrimoniorũ fide, externis auidius inhæren
tes,suam cũ hoste fortunã cõmuni nuptiarũ uinculo partiti sunt . Nec immeritò
Sembi sanguinis sui contextũ à Danicæ gentis familia numerant. Adeò enim ca
ptiuarum amor uictorũ animos cepit,ut omissa redeundi cupiditate, barbariem
pro patria colerent,alienis quàm suis coniugijs propiores.Post hæc Thyra Dani
D cæ maiestatis caput absumpta est: cuius corpus Haraldus amplissimo funere ela-
tum magno cum omnium plangore, non longe à patris tumulo sepulturæ man-
dauit . Neq; enim tam acri iactura cuiusquam penates mœroris expertes esse po
terant,priuato funere publicam patriæ fortunam expirasse credentes. Vbi nunc
quoq; sacrarium perspicere est, duorum coniugum socialibus bustis intersitum.
Nec silentio implicandum quod sequitur . Toko quidam aliquandiu regis stipen
dia meritus, officijs quibus cõmilitonũ studia superabat, complures uirtutũ sua-
rum hostes effecerat . Hic fortè sermone inter conuiuas temulentius habito, tam
copioso se sagittandi usu callere iactabat, ut pomum quantumcunq; exiguum ba
culo è distantia superpositum,prima spiculi directione feriret.Quæ uox primum
obtrectantium auribus excepta, regis etiam auditum attigit . Sed mox principis
improbitas,patris fiduciã ad filij periculũ transtulit, dulcissimũ uitæ eius pignus
baculi loco statui imperans.Cui nisi promissionis autor primo sagittæ conatu po
mum impositum excussisset,proprio capite inanis iactantiæ pœnas lueret. Vrge
bat imperiũ regis militem maiora promissis ædere,alienæ obtrectationis insidijs
parum sobriæ uocis iactum carpentibus.Itaq; ex dictis etiam non dictorum effe-
ctui obligatur, euenitq; ut conatus suos ad id quod minus præsumebat erigeret,
& quod parum professione coluerat,plenius experientia celebraret . Neq; enim
solida uirtus tametsi detractionum laqueis implicata,iustam animi fiduciam abij-
cere potuit.Quinetiam eo certius quo difficilius experimentum accepit . Exhibi
tum itaq; Toko adolescentem attentius monuit,ut æquis auribus,capiteq; inde-
flexo quampatientissime strepitũ iaculi uenientis exciperet,ne leui corporis mo-
tu efficacissimæ artis experientiam frustraretur . Præterea demendæ formidinis
consilium circunspiciens,uultum eius ne uiso telo terreretur auertit. Tribus dein
de sagittis pharetra expositis, prima quã neruo inseruit proposito obstaculo in-
cidit.Cui si fortuna caput adolescentis obiecisset,haud dubie in patris periculum

A nati pœna recideret, spiculiqꝫ error percussorē percussi exitio sociasset. Virtutem ergo patris an ingenium filij impensiori admiratione prosequar ambigo, quorū alter artis suæ prudentia parricidiū cauit, alter corporis animiqꝫ patientia sibi sospitatem peperit, patri pietatē seruauit. Enimuero iuuenile corpus senilem animū roborauit, tantum fortitudinis in expectando iaculo exhibens, quantū peritiæ pater in emittendo præbuerat. Itaqꝫ cōstantiæ suæ beneficio, ne sibi spiritus, patri salus eriperetur effecit. Interrogatus autem à rege Toko, cur plura pharetræ spicula detraxisset, cum fortunam arcus semel duntaxat experimento prosequi debuisset: Vt in te, inquit, primi errorē, reliquorū acumine uindicarem, ne mea forte innocentia pœnam, tua impunitatē experiretur uiolentia. Quo tam libero dicto & sibi fortitudinis titulum deberi docuit, & regis imperium pœna dignum ostendit. Sed ijs necessitatum procellis erutum, paulò post par mali tempestas implicuit. Haraldo enim eius se artis qua Finij niuales saltus peragrant, peritiorem iactanti, Toko in consimili genere laudis suam ausus conferre uirtutē, apud Collā rupem æditæ professionis experimentū præbere cōpellitur. Sed quod minus exercitio celebrauerat, plenius à uirtute mutuatus est. Eminentis enim scopuli cacumine cōscenso, exiguo se fusti credidit, lubricasqꝫ plantis tabulas adaptando, rapidum in præceps uehiculū egit. Cuius præcipiti raptu in præruptos silices actus, nihilominus debitum eius regimen intrepida manu continere suffecit. Neqꝫ illi aut periculi magnitudo, aut ullus animi stupor quo minus firmo se corpore contineret, officere potuit. Exterruisset alium cōspecta præcipitij immensitas, atqꝫ ante ipsum periculi ingressum plena metus hebetudine confecisset. Tandem illiso cautibus uehiculo cui insistebat excussus, fortuito fustium fragmento solidum incolumitatis præsidium reperit, fatoqꝫ alioqui propinquius felici naufragio insperatam salutis anchorā apprehendit. Enimuero acrius cliuo impactus, perfracti uehiculi damno tutum cursitandi euentum habuit. Nisi enim impetum eius inuia petrarum robora, uastæqꝫ uoragines interpellassent, haud dubie procursum subiectum rupi pelagus excepisset. Vbi à nautis exceptus, inuiso regi tristiorem fortuna sua famam reliquit. Vehiculo quoqꝫ fragmēta à nauigantibus inter undas reperta, falso periculi eius fidem auxerant. Ipse uero suspectam Haraldi præsentiā reputans, quod uirtuti suæ præmiorū loco pericula proponi cognosceret, studiorum suorum exercitia ad filij eius Suenonis militiam contulit. Post hæc Haraldus totam regni classem exerens, ne paruo apparatu magnæ molis pondus aggrederetur, iunctis hominum boumqꝫ copijs insusitatæ magnitudinis saxū lutico littore repertum quo matris tumulum insigniret, abstrahi iussit. Interea qui cum Suenone classi præerant, Haraldi imperium, tum quia diuino cultui fauorem tribuerat, tum quia insusitatis plebem oneribus adigebat perosi, quendam compositum & subornatum, qui Suenonem an arma aduersus patrem sumere, regnoqꝫ potiri uellet, callide percunctaretur inducunt. Quo mandato Sueno ad regnum parricidio petendum adductus, percunctanti grates habuit, libenterqꝫ se patriæ dignatione usurum respondit. Quo accepto, maiores exploratam eius cupiditatem securius amplectentes, occultis animorum commentis audacter euidentiam præbuerunt. Enimuero quod clandestinis motibus texerant apertius exequi, continuò regem cum publica acclamatione decernunt. Inter hæc Haraldus circa tractum lapidis occupatus, quendam suorum è classe superuenientē arctius percunctari cœpit, an tantam aliàs molem mortali manu tentatam conspexerit. Ille se maioris ponderis ductum humanis uiribus effectum recenter oculis subiecisse cōmemorat. Quod rege crebris percunctationibus prosequente, nuper, inquit, cum Dania tibi subduceretur intereram, ipse uter onerosior tractus extiterit penses. Ita Haraldus cum alieno iudicio cœpti gloriam quærit, erepti regni nuncium

B

C accepit. Pœnituit tunc regē pecudalibus iugis, humanas alligasse ceruices. Nam cum omisso uehendæ molis proposito, tractū saxi in belli apparatū cōuertere uoluisset, grauissimū militis supercilium expertus est. Exercitus nanq; tam probrosi officij cōtumelia lacessitus, pro quo iugū tulerat, arma capere recusauit. Neq; em̄ maiestatis imperio aut prece adduci potuit, ut eius capiti incolumitatē quæreret, qui omniū ceruices erubescēda iussione damnasset. Nōnulli tamen popularis sententiæ expertes, inter publicæ cōsternatiōis procellas cōsueta se erga regē charitate gesserūt. Quibus adiutoribus usus, dū filij conatus armis elidere nitit̄, acrius sanguinis sui uiribus oppugnat̄. Siquidē bello à Suenone uictus, fugā suā Sialandiæ credidit, cōtractisq; ex ea uiribus, rursum cōsimilē fortunæ habitū nauali ex certamine retulit, Iamq; domesticis exuto copijs, externa manus implorāda restabat. Igitur relicta patria Iulinū Danicis armis refertū, utpote fidissimū militiæ suæ gremiū exilio petiuit. Interea Sueno nondū paterno odio pietatē uiolasse cōtentus, cōciliandæ sibi plebis gratia, effusis impietatis habenis delendorū sacrorū curam animo pertinacius sumpsit, omniq; diuinitatis cultu patria eiecto uictimarios templis, aris libamēta restituit. Quē rursum pater mixtis Danorū Sclauorūq; copijs, apud Helgenes littus aggressus, diē prælio tam fugæ q̄ uictoriæ alienus extraxit, in quo defatigati exercitus, nectendæq; pacis gratia, postera luce colloquio tribuūt: cum forte Haraldus creandæ cōpositionis fiducia licentius euagatus, in angustiores nemoris partes cōcessit. Vbi cū exinaniendi uentris gratia arbustis insideret, à Tokone iniuriarū suarū ultionē sitiente, sagitta uulnus excepit, idemq; saucius à suis Iulinū relatus, celerē uitæ exitū habuit. Corpus eius Roskildiā missum apud sacrarium nuper ab ipso conditum, solennem sepulturæ locum recepit. Ingrata enim olim bonorum suorum patria, pijssimi ducis opera sera animaduersio-
D ne cōplectens, quod minus uitæ eius præstiterat, funeri plenius deferendum putauit: omnibusq; humanitatis neruis exequiarum cultui insistens, cuius spiritum superbe oderat, clementer cineres amplexata est.

Defuncto Haraldo, Sueno prosperā sibi in diuina sæuiendi occasionē uenisse gauisus, totā religionis stirpē ab radice cōuulsit, eoq; autore Dani susceptū diuinitatis cultū repetita superstitiōe mutarūt, hoc liberius erroris sui recursum cōplexi quo certius amarissimū eius reprehensorē accidisse cognouerāt. Quā temeritatē uindex cōtemptus sui diuinitas, non parua rerum acerbitate pensauit, autorē eius tristissimis fortunæ uiribus insecuta. Ipsum nanq; deferendæ religiōis ducē perq̄ grauiter affectū, uiolentissimis casibus implicare non destitit, læsisq; successibus spoliatū, amarū uitæ usum experiri coēgit. Quippe à Iulini oppidi accolis piratica Daniā incessentibus, captus, facta sibi redimēdi potestate, corpus suū auro semel, argento bis rependendū promisit. Ea summa à Danis ob deserta sacra nimio eum fauore prosequētibus attributa patriæ restitutus, nihilominus oculos densissimis ignorātiæ tenebris obfusos, cōspicuę lucis radijs admouere cōtempsit. Enimuero plenū nequitiæ portentū, paternoq; animo parū respōdens, ab eximio eius splendore in profundū caliginis secedere nō erubuit. Sed cui propria damno labes extitit, aliena usui benignitas fuit. Idem secundo cōsimili fortuna affectus, nobiliū liberis uadibus pro se datis, priorisq; summæ pactione interposita, redemptionis præsidium impetrauit. Sed cum promissum æs ex proprio fisco soluere nequiret, omnibus qui pro salute eius filios proprio spiritu chariores prædes dederāt, nunc publice, nunc priuatim saltus ac nemora uenditabat, eorumq; precium protinus captiuitatis suæ autoribus numerauit. Enimuero Scani ac Sialandenses cōmunes syluas publico ęre cōparauerunt. Apud Iutiā uero nō nisi familijs propinquitatis serie cohęrentibus, emptionis cōmunio fuit. Eo tempore piraticę usus nostris creber, Sclauis perrarus extitit, qui ob hoc latius ad eos manare cœpit, quod Iulini

A oppidi piraticę studijs aduersum patriā usi, eo maxime Danis, quod ab ipsorū ingenijs traxerāt, nocuerūt. Quę incursatiōis morē nostris annis Vualdemari regis, maximiq; pōtificis Absalonis, propensę pro ciuibus excubiæ domuerunt: quorū strenuo interuētu tranquillus terris cultus gerit, tuta aquis nauigatio celebraī. At Sueno oppressionū suarū uindictā sitiens, maximeq; Iulinū, perinde ac sceleſtissimi cōtubernij domiciliū armis euertere cupiēs, sinum quo Moën insula à Falstria secernitur, regia classe cōpleuit. Qui cum se mox in Sclauorū effusurus prouinciā uidereī, qui Iulini cōstiterāt, audacter callidi impetū hostis arte præcurrendū duxerunt. Nā cum muniendæ classis gratia nocturnas à Danis circuiri uigilias nossent, delectos remiges subornauerunt, qui mane anticipato uigilum more simulatoq; ab excubijs reditu, frequentē liburnis portum breui lintre permensi, cum ad regis usq; nauigiū processissent, esse gubernator dixit, quod secretius eum nosse admodū oporteret. A quo rex noctu exploratæ rei nunciū afferri ratus, detracto nauigij tegmine, capiteq; exerto, uel uti familiaris colloquij gratia acclive uocād corpus præbuit. Quē ut ille insidijs opportunū animaduertit, subitò ceruicē eius perq; uiolento amplexu corripuit, liburnæq; detractū apparitorū ope myoparoni suo inijciendū curauit. Nec segniter fugā nautæ cōcitatis remorū ictibus expetebāt. Ita pręsidiū strenuæ calliditatis amplexi, quod armis nequibāt, insidijs promouerunt. Igiī qui paulòante in maiestatis fastigio fulserat, tunc barbarorū miserabile mancipiū cōtumelioso ludibrio fortunæ effectus. Nescio patris maior, an religionis iniuria, prouinciā quā parētis exilio uiolauerat, ministrā carceris ultricemq; parricidij sensit, patriā quā sacris spoliauerat, etiā opibus exuere necesse habuit. Neq; eñ ocyus à suis iuuari poterat, utpote quibus primū detrahenda naui gijs tegmina, aptandi foris remi, extollendæq; undis anchoræ fuerāt. Cessit igitur

B expeditio fraudi, nec barbariē absq; regio ductu petere ausa, soluta classe domesticis militē littoribus reddidit. In qua fortunæ uiolentia Sueno uirili defectus auxilio, fœmineū expertus est. Nā cum exhaustis regni opibus ne aurū quidē redemptioni eius suppetere uideretur, tanta ei matronarū humanitas affuit, ut detractis auriū insignibus, cæteroq; cultu, certatim digestā pōdere summā explerent, plus cōmodi in salute principis, q̄ amœnitatis in ornamētorū suorum specie reponentes. Adeò in liberādo eo uterq; sexus unius humani uoti curam habuit. Ita matronalis stolę publicum culmen priuatis facultatibus emere uoluptati magis q̄ oneri fuit. Neq; enim eius capiti incolumitatē publicæ stipis impendio petere dubitatū est, qui primus deferendæ religiōis cōstantē se gessisset autorē. Enimuero ignara perditiōis suæ patria, summū scelus, amplissimis beneficijs rependere pietatis loco duxit, parentis ac numinis uiolatorē indebito gratulationis officio prosecuta, quodq; pœnis expiandū fuerat, obsequijs pensans. Quāto eñ Haraldi odio tenebatur, anta Suenonis charitate flagrabat, autorem religionis fastidio aspernatorē beneuolentia insequendo. Ita populus sacrilegi animi probator, religiosi punitor, quantum in patris sanctitatem contemptus, tantū in filij labem honoris congesserat: cultumq; eius quia sacrorum morem abrogauerat, copiosa fauoris indulgentia prosequutus, ter regem à piratis captiuum interposita munerum pactione receperat. Nec illi quidem ad præmia matronarum obsequio exoluenda ingrata mens fuit: Nam fœminis deinceps participandarum hæreditatum ius, à quibus antè lege repellebantur, indulsit. Vt autem argentum priori summæ debitum contraheret, agros ac latifundia uænire iussit, utq; ab exteris ipse uænijt, ita uænalē suis patriam fecit. Ita nescio in acie miserior an felicior fuerit, quæ quantū eius corpori detraxit, tantū sensui pepercit, opesq; artuū cōsumptione seruauit. Cæterum barbari nondum rebus eum exuisse contenti, truculentius affectum iurare etiam iram remissurum compellunt, gemina miserum pactione torquentes.

C Sed alteram exhibere difficile, alteram admittere turpe. Opes enim hosti fundere necessitati conuenit, iniuriæ uero respectum abijcere, pœnasq; impunitate pensare, uicinum rubori beneficium est. Siquidem ut uiolentiæ cedere infirmũ, ita uindictam eius abdicare probrosum. Quippe supra uires cogi, quàm uiribus remisse uti speciosius. Nec segniter exuendæ captiuitatis cupidus, sacramento omittendę ultionis exhibito, propositæ conditionis partes admisit, hostemq; non minus fruendæ securitatis beneficio, quàm auri impendio locupletauit, hoc magis seruilem se exhibens, quo turpius libertatem impetrare sustinuit. Tantum autem transfugarum erga patriam charitas ualuit, ut cum regiam Danorum stirpem ad unicum Haraldi filium redactam esse cognoscerent, quo minus alienis summa cederet, saluti ipsius parcendũ existimarent. Quamobrē opes eius non exitum sitientes, egestatē suam censu solari quàm sanguine maluerunt. Nec tamen erga desertorē sacrorum principē diuinæ correptionis aculei quieuerunt. Nam Suetiam quoq; Danorum rebus infestam fecere. Cuius rex Ericus agnomen à uictorijs mutuatus, per Haraldum iampridē latam Stybiorno aduersus Sueones opem memoriæ subijciens, perquam grauiter in Suenonis caput exarsit, utq; sui uindictam perageret, exercitum in Daniam traiecit, expugnatione filij parentis noxam pensare cupiens. Quanquã enim eum arctiore materni sanguinis nexu contingeret, iram tamen affinitati prætulit, eo quidē fidentius, quod Suenonis fortunã sæpius ægrã atq; fractam, ac crebris detrimentorũ incursibus lacessitã, suam iugiter in summo felicitatis cardine uersatã nouerat. A quo Sueno bello Scanico uictus, relicta excellentis pulchritudinis filia Thira auiæ nomen referente, quæ qua matre orta fuerit ignoro, Olauum Thirgonis filium Noruagiæ regimen gerentē exilio petiuit, eo quidem ampliori spe, quod patrem eius iampridē regno exactum, Haraldi suc-
D cursu restitutionē impetrasse meminerat. Is quanquã regio nondum titulo censeretur, regijs tamen partibus pleno procurationis officio fungebatur. Quo beneficio quanquã obligatus esset Olauus, nihilominus debitam patris eius meritis gratiam referre negligens, profugum ac supplicem spreuit, omniaq; momenta petitę opis abnegans, nullum penè misero suffragiũ præbuit. Neq; enim exuli succurrit, nec aspernat̃ illum à se repelli, à cuius parente suus patriæ redditus fuerat. Cuius repulsæ Sueno cõtumelia suggillatus, ad Anglorũ pręsidia cõuolauit. Quorũ rex Eduardus ætate admodũ tenera auxilij petitorē ambitiõis nota perculit, existimans nõ tam opem à profugo peti, q̃ exilij simulatione regnũ à callido repeti, fortunæq; inopiã argumentũ astutiæ reputans, obseratis exulē auribus auersatus est. Adeò paterna felicitas suspectã nati miseriã fecerat. Ita maligni animi ducibus spes suas precesq; frustrantibus in Scotiã profectus, clementiã quam in aliquanto mitiore gente non reperit, apud efferata barbarorũ ingenia sensit. Adeò enim uolubilis fortunæ uarij atq; ancipites motus existere cõsueuerunt, ut interdũ humana mens ubi speratis fallitur, insperata facilius assequatur. Hac fortunæ sæuitia Sueno ad amplectendã religionis charitatē adactus, abstractos caligine oculos salutari lucis cõtemplatiõe suffudit. Nam cum duos maxime reatus suos parricidiũ atq; sacrilegiũ, totidē grauissimis supplicijs captiuitate atq; exilio abunde mulctatos animaduerteret, piam neglectę salutaris disciplinę uerecundiã egit, cõuersoq; in curã sacrorũ animo, utriusq; delicti contagiũ plenis pœnitentiæ lachrymis expiauit. Quinetiã cunctis circa se rite peractis, lauacri usum promptissimo religionis tenore percepit. Cuius quanta prius labes extiterat, tantũ postea robur ac columen euasit. Nec segniter pœnitentiæ beneficio permulsa deitas, propitij numinis fauore pristinum ei fortunæ splendorem conciliauit, amorq; ipsius septimo decedente Erico, promptũ regni introitum struxit, pro exilio patriam, pro paupertate amplissimum decus, ac summam largita potentiam. Nam Erici filius Ola

uus

A uus cum matre Syritha Suetiam repetiuit, ibiq; degens regnum materno arbitrio subiectum habuit. Ita Sueno eodem pene tempore & religioni paruit, & patria potitus est. Ne autem quorum fauorem impietate contraxerat, sanctitatis irritamento odia in se repente traijceret, publice dissimulata religione priuatim exhibita, pium mentis habitū texit. Itaq; diuersi motus hisdem præcordijs inclusi, summa formido ac sanctissima deuotio animum eius perplexa cunctatione distractū ad ultimam pene hæsitationem redegerant. Hinc enim perdendi regni, inde lædendi numinis metus pectoris eius munimenium ancipiti periculo uulnerabat. Fastiditæ siquidem religionis ultorem deum, plebem cultæ uindicem metuebat. Quæ tam dissona studia attentiore animi comparatione expendens, plus diuini quàm humani timoris uiribus indulgendum prouidit. Priuatim itaq; maiores aggressus, clandestina admonitione sacris ritibus subijcere perseuerabat, differēdi officium quod à literis doctrinaq; non traxerat, rudi atq; impolito ingenio prosecutus: adeò præceptoris partes, quas solertia ac consuetudine parum complexus fuerat, à fundandæ religionis cupidine mutuabatur. Verum medelæ salubritatem ab incolumi capite quæsitam, ab aridis atque indignantibus membris euomi crederes. Neq; enim amator ueterum populus, docilem inusitatis animum præbere sustinuit. Quinetiam externi cultus tædio patrium æmulatus est. Igitur cupido sed inefficaci ferendæ religionis autori, numinis sui illustrator deus Popponem ingenio ac sanctitate conspicuum, præcipuaq; literarū scientia excellentem præclari operis consortem adiecit. Hic Danorū concione publice apud portum, cui glaciei frequētia agnomen peperit, habita, cum eos ne fana excolere uellent sermone flectere nequiret, euidenti indicio certissimum assertioni suæ argumentum præbuit, doctrinæq; fidem conspicuo sanctitatis miraculo publicauit. Percontatus enim an monitis suis obsecuturi essent, si ad flagrantis ferri tactum B manum eius læsione uacuam conspexissent, uniuersis haud dubie parendum respondentibus, candentem ferri laminam chirothecæ formam habentem expediri iussit, eiq; brachium cubito tenus inseruit, ac protinus per omnes interrite circumlatam ante principis pedes excussit, dextramq; nulla ex parte corruptā in eodem incolumitatis colorisq; habitu religiosæ omnium admirationi conspiciendā monstrauit. Quo tam mirifico spectaculo alioqui inexorabiles studio suo consentaneos reddidit, effecitq; ut periculū non impedimentū monitorum eius esset, sed experimentū. Enimuero ipsam rerum naturā audacis uoti constantia superauit. Quinetiam ea miraculi celebritate externū genti nostræ religionis spiritum ingenerauit. Quo euenit, ut Dani abrogata duellorū consuetudine, pleraq; causarū iudicia eo experimenti genere constatura decernerent, controuersiarū examen rectius ad arbitriū diuinū, quàm ad humanā rixam relegandū putantes. Quamobrem Poppo à maximo pontifice Bremensi Adaldago apud Arusiū honorem gerendi pontificij uitę atq; operibus suis perquam debitū impetrauit. Eodem officij nomine Harico Seuiscus, cum Lefdago Ripæ cesserunt. Gerbrandus Roskildię claruit. Adeò religiosissimi principis exactissima sanctitas christianismi cultū nouis sacerdotijs auxit, cellis atq; sacrarijs decorauit. Prius enim quatuor hic religionis domicilia externis sacrorū contenta præsulibus, domesticæq; prælationis expertia, fortuito magis quàm solido pontificū ordine nitebantur. Nec minus Noruagia Bernardi ex Anglia profecti saluberrima admonitione profecit. Cuius regi Olauo tanta sumendorū auspiciorum adnotandorumq; ominum cura acta est, ut etiam aquarum sacrarum liquore perfusus, cum partem religiosæ disciplinæ rudimenta sorpsisset, nullo tamen sanctitatis exemplo, nullius autoritate doctrinæ, quo minus augurium monitus consectaretur, futuraq; per pullarios disceret, uetari posset. Itaq; sanctitate uacuus, necnon inanem eius umbram complexus,

C susceptam religionis speciem fucosa superstitione damnabat. Cōsimilis eiusdem
pontificis industria, Suetiæ regem Olauum ad christiana sacra perductum, Iacobi
nomine uenustauit, morum profectui, decus uocabuli tribuens. Vtrum aūt idem
rex ab eo, an à Bremensiū pontifice Vnnone, sacrorū usum disciplinamq; perce-
perit, parum comperi. Eo tempore Lundenses sacrarium moliti, sub Gerbrando
Roskildiæ præsule rem diuinam domestici templi religione gesserunt. Cæterum
Vnnonis corpus Byrce oppidū ueteri fama inclytum, Bernardi Lundense hypo
gæum tenet. Interea rex Noruagiæ Olauus adhuc cœlebs, fruendæ claritatis po
tiendæq; Daniæ cupidine instinctus, quo facilius uoti se cōpotem redderet, peti-
tis Syrithę nuptijs, Sueticas partibus suis uires applicare curauit. Ne ergo Sueno
duorū regum iunctis copijs geminū patrię latus incursandū præberet, perquam
callido consilij genere usus, duos peruicacioris animi satellites subornauit, qui si-
mulata damnatione Olauū supplices petiuerunt. A quo exulum more indulgen
tius habiti, cum post aliquantæ familiaritatis usum proposito licentius utendū ani
maduerterēt, Suenonis uituperio, Thyrę cōmendationē impensioribus uerbis so
ciare cœperunt, quantū patris mores conuicio, tantū filiæ speciem laudibus inse-
cuti, adeò falsum proscriptorū nomen cōplexi, mendacij noxam beneuolentiæ si
mulatione texerunt. A quibus Olauus probabilis formæ irritamento uirginē pe
tere persuasus, legationē preces suas Suenoni porrecturam instruxit. Qua aditus
Sueno, petitas proco nuptias pollicet. Quo nuncio Olauus ad summā usq; gratu
lationem euectus, matronali stolæ illibatas pudicitiæ faces præferendas existima
bat, uirgineumq; adulatus amplexū, adolescentiā suam intra uiduitatis gremium
obterere passus non est. Igitur quantū alteri cōtemptus, alteriq; uenerationis de-
ferret, aperuit. Syrithā nanq; colloquij simulatione celebriter accersitā, nauigium
D conferendi secum sermonis gratia subintrare petiuit. Cuius precibus regina quo
uerecundiæ munimento tutior fieret, aliquandiu reluctata, ad extremū imperio
cessit. Igitur uix atq; ægre obtemperanti lignū pensilibus uncis subnixū, pontis
loco scandendæ puppis gratia sternit. Quod cum regē aditura conscenderet, eo-
dem per insidiosos subducto, præceps fluctibus obuoluta est. Nec cōtenti nautæ
amplissimā maiestatē ultimo dedecore confudisse, quo clarius libidinosum ei ani-
mum exprobrarent, inflicti casus turpitudinē clamore sub hinnitus specie ædito
Noruagicæ gē tis suggillatio. persecuti sūt. Hęc est Noruagica humanitas, dolis ac derisiōe instructa, quæ splen
didissimæ fœminæ fidem probrosis insidijs circūuenire, matronale decus contu-
melijs proculcare, amoremq; ignominia rependere non erubuit. Et sanè quisquis
ei populo humanitatē atq; obsequiū erogat, ingratis beneficiū præstat. At regina
penè periculo præfocata, magno cū Suenonū rubore ægre littori restituta est. Tan
dem recepto spiritu impudicitiā sibi à rege exprobratā iudicans, ruborē periculi
tacita ferre nequiuit, opprobrij deformitatē minis quibus potuit insecuta. Neque
eñ duabus grauissimis calumnijs periculo ac rubore affecta, lacessiti pudoris ir-
ritamentum æquo animo tolerare sustinuit, utpote quæ ex integerrimæ maiesta-
tis regina ad insolentis proci plenum ignominiæ ludibrium redacta fuerat. Ita
uersuti ducis acumen admirabilis uaframenti inuolucro tectū, uires quibus Ola-
uum exuit sibi sagacissime conciliauit. Continuò nanq; petitæ in matrimonium
Syrithæ, eo benigniorem animum, quo Olauo infestiorem expertus est. Nec in-
erter ruborē coniugis negata mox proco filia uindicauit. Interiecto tempore Ka
nutum ex Syritha suscepit. Ita Olauus duobus splendidissimis coniugijs destitu-
tus, dum alterum temere respuit, ab altero turpiter repelli meruit, utq; hoc repul-
sa, ita illud insolentia perdidit. Verum quia Suenonem parum prospere bella
gerere solitum nouerat, facta non uirium eius, sed fortunæ æstimatione, instru-
ctoq; nobilis famæ nauigio, armis ultionem exequi parat. Contrà Sueno adcita
priuigni

A priuigni manu, maritimo hostem certamine excipit. In quo Olaui sagittarius Enarus, magno corporis artisque robore præditus, tanto rigore mirifici arcus tormentum intenderat, ut excussum ab eo iaculum, nulla rerum duritia sisteret, quo minus citato motu, uniuersum penetraret obstaculum. In malum nauigij incidens, lignum uiolentia sua peruiũ habuit. Eodem interiecto regis clypeo tabulæ ratis illapsum, uix inter undas impetus sui finẽ reperit. Itaque grauius hostẽ solus quam tota sociorũ manus afficere ualuit. Cęterũ adeò certo ictu destinata feriebat, ut quicquid impetebat offenderet. Quo euenit, ut Sueno tormẽti monstro territus, plus metu in uitico stipite, quam tota hostiũ classe reponeret. Cumque solum in eius corruptione remediũ animaduerteret, non tam sagittariũ quàm artis sagittariæ instrumentum ab eius rei peritis impeti iubet, uiolata arcus fortuna tutius bellũ gerere cupiens. In quo delectis certatim tela congerentibus, unũ forte arcui impactũ, artificem ingenio, hostẽ uictoria spoliauit. Cumque late ruptionis eius fragor obstreperet, stupens Olauus quidnam esset cõminutũ interrogat. Cui Enarus, conuulsam, inquit, abs te Noruagiã puta. Plus nanque opis in arcu quam exercitu repositũ iudicabat, futurũ pugnę exitũ abscisa responsi sagacitate cõplexus: nec secus quàm prædixerat accidit. Fractio nanque arcus insecutã Noruagiensiũ cladem ominata est. Vt aũt Olauus hostiũ manus arbitrario fato præcurreret, mortẽque sibi ipse cõscisceret, armis onustus præcipiti saltu profundũ petijt, tanquam uita feliciter excessurus si nõ auiditate lucis uictorem intueri cogeretur. Cumque Sueno hostiũ uires in suam redactas potestatẽ uidisset, quos armis ad fugã inclinauerat oratione ad obsequium flectere cupiens, insignẽ rei bellicę successum ad blanditias transtulit, uictorque cum uictis pacisci deforme nõ duxit. Nec Noruagiã sibi subiecisse contentus, petita Anglia pactũ cum Adalstano habuit, ut eo decedẽte regis bonis ac nomine frueret. Iisdem temporibus Popponi Rimbrandus, Henrico Marcus, pon

B tificij religione successit. Pro Lefdago Fulbertus sacerdotio fulsit: post quẽ Othincarus Albus splendidissimo loco natus infulas sumpsit. Cuius liberalis in deũ animus, ne paruula quidem sibi summa retenta, amplissimũ patrimoniũ necessarijs templorũ usibus erogauit, cellasque ante id rei familiaris inopes uberrimis agris ac latifundijs locupletes effecit, adeò ut excellentissimæ totius Iutiæ ciuitates quicquid penè prædiorũ possident, à religiosa eius donatione perceperint. Itaque propior publicæ deuotioni quam priuatæ facultati, solidæque magis quam fluxæ laudis appetens, momentaneo rerũ impendio mansuras animi delicias cõparauit, seque patrimonij quam religionẽ rei familiaris inopem esse maluit, ad eum hæreditatis suæ honorem transferẽs, à quo pia dona perpetuis bonis rependenda cognouerat. Nec possessionẽ sacris impendisse cõtentus, ut omnes uirtutis partes ac numeros exequeretur, etiã rerũ beneficijs uirtutũ adiumenta subtexuit. Siquidẽ Sialandiã & Scaniam officio piæ eruditionis aggressus, mirificũ sacri dogmatis autorẽ agere cępit. Ac ne parcius animi quàm corporis officiũ administraret, tantũ se in amplificanda religione gessit, quantũ egerat in locupletanda pro quo patrimoniũ erogauerat, etiã morte paratus occumbere. Cæterũ Sueno senilis animæ laboribus fessus, diuinis rebus infatigabilẽ ultimi temporis curam tribuit, nec spiritu quam religione diuturnior fuit. Siquidem omni humana concussione uacuus, in ipso perfectissimæ uitæ fulgore decessit. Hunc igitur duæ inter se diuisere fortunæ, quem uaria sors in ludibria ac decora alterna uice traiecit, regno illius captiuitatem, captiuitati exilium substituendo. Quis enim crederet illum à maximo solio ad Sclauorum peruenturum catenas? Quis rursus existimaret à Sclauicis uinculis ad regni rediturum insignia? Attamen ex rege captiuus, atque ex captiuo rex est factus. Ita nunc miserrimis nunc felicissimis par, diuerso conditionis habitu geminam utriusque fortunæ mensuram equauit.

Enari sagittarij monstrosa uirtus.

C Mortuo Suenone Angli ac Noruagienses, ne rerũ summã alieno imperio subiectam haberẽt, reges ex suis legere, quàm à finitimis mutuari satius rati, abrogato Danici nominis respectu, Eduardum atq; Olauũ in maiestatis fastigio locauerunt. Quorũ praualidũ robur Kanutus Danorum solio functus inter rerum initia aggredi ueritus, ne tamen regnandi usum intra patriæ metas clausum haberet, dissimulata magis quàm omissa paterni imperij recuperatione, primũ Sclauię ac Sembiæ, perinde ac debilioribus regnis ferrum inijcere statuit. Quarum alterã Sueno tametsi graues iniurias passus, obstante religionis uinculo cõcutere formi dabat, altera ab Haquino oppressa, absumpto eo rebelles Danis manus exercuit. Solerter igitur à Danici regiminis successore prouisum est, ut in hac paterni grauaminis, in illa defectionis noxam puniret. Neq; enim ignorabat bonę indolis habitum ad maiorem uirtutem capessendã leuiori rerum conamine roborari, ideoq; in ipso militiæ tyrocinio, adolescentiã suam aliquo præclaro opere auspicari cupiuit. Nec eo quidẽ segniores desertoribus manus intulit, sed nescio an ideo promptiores, quia strenua ingenia quo plus experimenti sumunt, hoc ad insignẽ operam ędendam maiore ausu proficiunt. Cuius propositi compos spes suas duabus splendidissimis uictorijs alitas, tertiã ab Anglis expetere docuit. Quod ut promptius expediretur, Olauum Noruagiæ potitorem cum fratre Haraldo, tectis dissimulatione odijs, aduersum defectionis suæ cõsortem armauit. Enimuero ut prudenter, ita periculose hoste in hostem usus, ambitione cõiunctos armis diuiduos fecit. Igitur Danorũ Anglorumq; exercitibus acerrima pugna cõsertis, Tymmo genere Sialandicus, cum hostili impetu sociæ partis aquilas admodum inclinatas uideret, leuemq; & quem sors obtulerat ramulum hasta sustulit, eoq; uexilli loco usus, atq; in eum uociferatus modũ quo Kanuti milites mutuæ adhortationis gratia acclamare cõsueuerant, aduersas in fugam turmas felix antesignanus auertit.

D Itaq; non tam signi quàm animi uirtute salutarẽ suis aquiliferũ gessit, nutantemq; Danorum fortunã ad uictoriam usq; ne laberetur erexit. Nec solum fortitudinẽ ipse plenissimã prębuit, sed etiam ex sociorum animis penè profugam reuocauit. Cuius facti decus postmodũ cognomine usurpauit, insuperq; uirtutis titulo honore primipili à rege donari meruit. Nec puduit Danorum partes splendidissimo aquilifero defectas, plebei hominis ductum ut obscurũ specie, ita pręclarũ euentu recreatis animis salutis præmium cõsectari. Igitur Eduardus contusis suorum animis, intolerabilem Danici exercitus spiritum animaduertens, quia manum non poterat, pactum cum hoste conseruit, ut quoad ipse uiueret, Kanutum dimidij regni consortẽ haberet, extinctus omnium bonorum hæredem relinqueret. Ita uictor à uicto extudit, ut is sibi consortionẽ imperij uiuens cederet, totum moriens testamento legaret. Eodem tempore Aluuinam ab Olauo adamatã, Kanutus eximia matronæ specie delectatus, stupro petijt. Igitur Olauus siue quia concubinæ facibus spoliatus, siue quia promissa Angliæ parte per Kanutum fraudatus fuerat, priuatã offensam publicæ militiæ prætulit, peractisq; stipendijs, ira pariter ac dolore instinctus Noruagiam redijt, non incongruũ eius desertorẽ agere ratus, à quo plena turpitudinis iniuria uexatus fuerat. Septenis postmodum interiectis annis quidam tricliniũ in quo Kanutus epulabatur ingressi, totius Angliæ regem salutare ceperunt. A quibus rex sibi ictum cum Eduardo fœdus per inuolucrum exprobrari ratus, nihil eius se pudere respondit. Sed neq; ab ira animũ neq; uultum à rubore cõtinuit, profectas à scelere uoces ludibrio propinquas existimans. Tunc illi funestum ministeriũ incauto confessionis officio prosecuti, Eduardũ sua interemptũ opera iactitabant, eo se regi placituros rati, quo summã ipsius offensam accenderant. In quos rex perinde ac maiestatis insidiatores, præparati premij loco, suspendio protinus animaduertendũ curauit, deterrimũ opus deformi uindictæ

A dictæ specie puniens. Quanquã enim se acri æmulo liberatũ cognosceret, sceleri tamen pœnam, quàm utilitati gratiam referre maluit. Memorant alij Eduardum clandestino Kanuti imperio occisum, eiusdemq́ iussu pœnam à maleficis, gratia deinde suspicionis exactam. Vt enim innocentiæ suæ fidem astrueret, seq́ ei culpæ affinem fuisse negaret, grauius in sceleratos cõsulendũ putauit. Ea tamen res primum regis apud domesticos fauorem quassauit. Qui cum Anglorũ rebus obtentis nectendam cum finitimis amicitiam decreuisset, Normaniæ præfecti Roberti filiam Immam matrimonio duxit, eiusq́ fratri Rikardo sororem Estritham coniugio potiendã permisit. Igitur ex Imma Kanuto, Gunnildaq́ suscepta, duorum populorũ concordiam cõmuni sanguinis uinculo stabiliuit. Cæterum quo promptius habilem expeditamq́ clientelam contraheret, splendidis militiam tyrocinijs auxit, amplissima fortibus stipendia proponendo, nõ tam numero quàm robore militũ uenerabilius imperij sui decus futurũ existimans. Itaq́ militaris alacritas, cuius maxime premijs honos alitur, certatim in eius contubernium defluebat. Cuius munificentiæ gratia Vluonem quendam è Suetia accersitũ, dolis magis quàm uiribus insignem, in militarem ordinem allici contigit. Cuius quoniam incidenter mentionem egi, ortum summatim differam. Cuiusdam patrisfamilias in agro Suetico filiã liberalis formæ cum ancillulis lusum egressam, eximiæ granditatis ursus deturbatis comitibus complexus rapuit, exceptamq́ unguibus præ se leniter ferens, ad notam nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggressus, amplectendi magis quàm absumendi studiũ egit, petitamq́ laniatui prædam in usum nefariæ libidinis uertit. Continuò enim ex raptore amator effectus, famem concubitu soluit, ardoremq́ gulæ Veneris satietate pensauit. Quoq́ eam indulgentius aleret, crebris incursationibus uicinũ *Mirum dictum ursus fera bellua puellã deperit.*
B acrius incessabat armentum, nec nisi lautioribus antè uesci solitam, sparsis sanguine dapibus assuefecit. Adeò enim captiuæ speciei efferatam raptoris sæuitiã fregit, ut quem sanguinis sui cupidum extimescebat, amoris auidũ experiretur, pastumq́ ab eo perciperet, cui fore protinus alimonia metuebat. Quò non penetrat, aut quid non excauat amor? cuius ductu etiam apud efferatam belluarũ rabiem gulæ irritamentũ libidinis imperio cedit. Tandem gregis possessor exhausti pecoris inopia prouocatus, obseruatione adhibita circumuentam canibus beluam cursu ac clamore uehementius urgere perstitit, fugacemq́ sectatus, eo fortè loci quo puella seruabatur accessit. Siquidem domicilium eius inuijs paludibus clausum, perplexa ramorum series cõtinenti frondium umbraculo texerat. Vbi mox fera à retiarijs circumuenta ac uenabulis occupata confoditur. Vt ergo duplicis materiæ benigna artifex natura nuptiarũ deformitatem feminis aptitudine coloraret, generationis monstrum usitato partu ædidit, syluestremq́ sanguinem humani corporis lineamentis excepit. Nato itaq́ filio, paternum à necessarijs nomen imponitur. Qui tandem agnita suæ ueritate propaginis, à patris interfectoribus funesta supplicia exegit. Cuius filius Thrugillus cognomine Sprageleg, nullo probitatis uestigio à paternæ uirtutis imitatione defecit. A quo Vluo genitus, originem ingenio declarauit, auitum animo sanguinem repræsentans. Cæterum, ut ad diuerticulum quo excessi redeam, Olauum cum Haraldo fratre Danis atrociter imminentem Kanutus classe ex Anglia petitum, ad socerum Gerithaslauũ Orientalium ducem exilio migrare compulit, recuperataq́ Noruagia rediens, Rikardum acerrimũ uxoris sororem effectum patria exegit, sed & sororẽ Sialandiæ redditam regiarũ partium functione donauit. Interea absumpto Sueonũ rege Olauo, succedit Omundus, à uitæ diuturnitate cognomen sortitus. Cuius fato Olauus Noruagiensis repetendæ patriæ fiduciam nactus, cõtracta Sueonum ope Noruagiæ summam audaci usurpatione corripuit, quod Kanutum fraternæ

Amoris uis.

Vrsi syluestri progenies.

S. Kanuti factum mirabile.

C opis cassum, ac celeberrima uirium parte defunctũ aduerteret. Idem ignarum iuris populum, passimq́ & agresti more uiuentem, legibus salubriter æditis, ad meliores uitæ habitum perduxit, quarum uetusta monimenta plebs Norica præsenti uenerationе complectitur, nec minus in deum uenerabilis, memorabili exemplo seruatæ religionis inclaruit. Nam cum prima feria cultello fustem per incuriam secuisset, atq; ab his qui proxime cõstiterant, solutę à se religionis fuisset admonitus, cõtinuò dexteram suam, quod eius ministerio lapsæ mentis errorem cõplesset exosus, sparsas repente scindulas legit, factoq́ ex eis foculo, subiectã palmam cremandã præbuitum, fortuit culpæ modum, solido cruciatus genere pungens. Adeò scrupuloso cultu leuia quoq; religionis mométa seruauit, cuius detractæ tristem à seipso pœnã exigere cunctatus non est. Nam cum reos pœnas apud inferos manere persuasum haberet, leui admodum cruciatu grauiorẽ pręcurrere statuit, manumq́ ad præsentes pœnas perferendas patientię duramento firmare, quàm animã futurarũ metu suspendere tutius duxit. Ita ne cæteri à diuinitatis cultu auocarent̃, ne sibi quidem ignoscendũ putauit, & quod piæ dissimulare licuit, suppliciter expiauit. Cumq́ præsidio negligentiæ errorem tueri posset, ne qua religioni fraus fieret, pœnitentiã magis reprę̃sentare curauit, pœnãq́ correctiõis suæ fidem, quàm impunitatẽ delicti testem esse maluit. Ita prudentia ac deuotiõe instructissimus, propior publicæ religioni quàm priuato reatui fuit. Cuius facti circunspectissima sanctitate, æternã cognomine memoriã usurpauit. Ab eodem quoq; pauperibus protectio, pupillis tutela, sacerdotali ordini ueneratio, detrimentorũ uiolentia lacessitis subsidia præbebant̃. Præterea ex gremio eius ueluti quodam mũnificentiæ fonte, complura alia uirtutũ spectacula manauerunt. Hæc hactenus, quia publico cultu consecrata pietas, priuatæ laudis egena non est. At

D Vluo ob uirtutis æmulationẽ grauibus in Kanutum odijs efferatus, quia tutò inimicitias gerere nequibat, quo efficaciores insidias necteret, instrumentũ doli simulatione officij texit. Suetis enim assidue Scaniam irrumpentibus, primus ad constringendam rem proficisci popoſcit, impetratisq́ petiti ministerij partibus, Estritham quæcunq; imperasset exequi, literis signatorio anulo impressis iuberi petiuit. Quibus acceptis, continuò matrimoniũ eius postulare aggressus, rei bellicæ mandatum ad nuptiarũ preces transtulit, libidinosumq́ quàm strenuũ legationis ministrum agere satius duxit. Quã rem Estritha arcano fratris imperio consentaneam rata, perseueranti repugnare passa non est. Ita uersuti ducis animus impulsu capti odij instinctus, corrupto legationis officio, linguæ uolubilitate qua plurimum ualuit, fratris ac sororis credulitatẽ nefarijs perfidiæ laqueis circumuentã oppressit, bellumq́ aduersus Daniã professus, structis callide dolis audacter euidentiam præbuit. Et ne Kanutum in Dania ultorem operiretur, declinandæ uindictæ gratia, in Suetiam sibi cum coniuge transeundũ prouidit. Vbi inuadendæ Daniæ propositũ pertinacius animo uoluens, Omundo, Olauoq́ consilij participibus factis, alteri maritimis Sialandiã copijs, alteri Scaniã terrestribus impetendam proponit, ipse se classem è Suetia ducturũ promittit. Cuius rei molitiõ e detecta, Haquinus quidã è uilla Stangby, amantissimus regis, arrepta q̃celerrime nauigatione, Kanuto cuncta ex se cognoscendi copiã tulit, eaq́ humanitate quanta principis ac patriæ charitate teneret̃, aperuit. Rex tantæ cõspirationis nunciũ exercitu subsecutus, ne rumoris autorẽ præmio uacuũ præteriret, fidẽ nuncij quod & longã & periculosam nauigationẽ egerat, præmij loco duûm iugerũ agri Scanici donatione pensauit. Interea Olauus classe sua apud insularum unam acquiescere iussa, habili expeditoq́ nauigio Sialandiã petijt. Vbi accersitũ concionis nomine populum ad deditionem q̃ potuit disertissimo prouocabat eloquio, modo uniuersorũ, modo singulorũ cõpositis blanditiarũ figmentis animos demulcẽdo,

eam

A eam demũ tutiorẽ potentiã credens, quæ pace magis quàm prælio cõstitisset. Igi-
tur à maiorũ quodã astu benignissimæ responsionis exceptus, simulatũ plebis fa-
uorem spe eximia cõplectebatur. Tandem inter uariũ plebis tyrannicq; sermonẽ
speculatorũ unus ex maritimis superueniẽs, grandia terris uela propinquare nar
rabat. Igitur fluctuantẽ Olauũ, senior regis aduentũ operiens, interrito se animo
gerere cohortatus, consuetã littoribus mercẽ aduehi prædicabat, non aliam pre-
mendi inimici occasionẽ aptiorem fortunã ratus, q̃ si odium beneuolentiæ specie
suppressisset, spemq; eius uano sermone protrahere potuisset. Secundo quoq; pa
ri nuncio accepto, cõcionantis metum cõsimili affirmatione discussit. Tum demũ
Olauus assertionẽ eius suspicione insecutus, emissum in littus speculatorẽ explo-
rare iubet, Kanutus ne esset, an negociatorũ aliqui uenientis exercitus speciem
præbuissent. Quo reuerso seq; frequens classe pelagus prospexisse perhibente,
cõtinuò senẽ mendacij damnans colloquiũ soluit. Ille nihilominus uera se omnia
retulisse cõtendens, eos aduentare dicebat, à quibus Daniam ferro cõparare quis
posset. Olauus uix fuga usus, pertinaci remigio sociã repetit classem. Subinde Ka
nutus portũ classe cõplexus, uictum labore remigẽ nocturna quiete firmauit: ubi
ab incolis Omundũ terrestri agmine Scaniã, Vluonẽ nauali fluuiũ Helgam occu
passe cognoscit. Ipse igitur Omundũ excipit, classem ad opprimẽdos qui ad amnẽ
appulerant mittit. A quo cum nauiũ duces Omundũ apud Stangam montẽ insi
gni pugna obrutũ cõperissent, ipsi quoq; cõsentaneã fortitudinis operã ędere cu
pientes, ne rege audacter agente ignauũ gessisse militẽ uiderenť, quo promptius
in eam quam hostes occupauerant insulã traijcerent, aliam eidem uicinã ingressi,
mediũ amnis spatium cõtabulatis molibus sternunt. Illic siquidẽ fluuius latius ma
nantibus aquis, amnis modũ excedens, ingentis stagni speciẽ prębet. Tum Vluo
suos ne hostẽ cœpto deturbarẽt admonitos, traijcientẽ telis eminus ac sagittis in-
B cessere iubet, futurũ taliter inquiens, ut ipse sua sibi manu ultimã fati semitã strue
ret. Progresso uero longius opere ueluti nostros trãsitu prohibiturus, in aduersa
ripa phalangẽ explicat. Quo uiso Dani traijciẽdi cupidiores effecti, frequẽtes one
rauere pontẽ. Vbi dum conferti, sed in q̃ periculosum iter progrederenť ignari,
bellũ instanter appetũt, subitò desidẽte cõgerie inter undas auidũ pugnæ spiritũ
deposuerunt. Si quẽ uero (ut in eo discrimine accidere solet) semel ad summũ flu
ctus retulit, ptinus alterius amplexibus implicatus, in profundũ periturus abstra
hebať. Ita dũ mixti atq; alius alij cohærẽtes inuicẽ opem exigũt, mutuò sibi exitiũ
pepererũt, & quẽ salutis quis autorẽ petijt, infelicẽ fati comitẽ habuit. Neq; enim
armorũ põdere pressi, tutum natandi euentũ assequi potuerũt. Ita Vluo Danorũ
deceptor magis q̃ uictor, aliena temeritate quod proprijs uiribus nequibat obti-
nuit, certissimã hostiũ uirtutẽ salubrius cũctatione pugnæ q̃ impetu proculcãdo.
Cuius facinoris insecuturã metuens ultionẽ, q̃d sibi hinc classem obstare, inde re-
gẽ imminere cõspiceret, salutis obtinẽdæ cõsiliũ ut uiribus difficile, ita arte prom
ptissimũ reperit: fugã nanq; diligẽtius animo circunspiciẽs, cum unicũ eius diuer
ticulũ in classis desertione restare animaduerteret, noctu maioribus nauigijs reli-
ctis, in proximã ripã uniuersum scaphis traiecit exercitũ, sicq; clandestino secessu
usus potitũ latebris agmẽ abducit. Diluculo Dani sociæ cladis ultionẽ auidius siti-
entes, dũ in hostiũ nauigia ruũt, eadẽ propugnatore uacua reperiunt. Rex lacu lu
strari iusso, mersorũ corpora uncis aut euerriculis capta, apud Asum contiguum
amni oppidũ supremis procurauit officijs: Olauũ uero per Noruagiensiũ quosdã
pecunia à se correptos domestico bello opprimendum curauit. Ita egregij animi
dux suorũ auaritia lacessitus, quos foris propugnatores habuit, domi percussores
inuenit. Cuius frater Haraldus cõsimilẽ gentis perfidiã ueritus, adito Byzãtio su-
spectã patrię fidem longinquo declinauit exilio. Igitur Kanutus sex pręppollentiũ

C regnorũ possessor effectus, eximio sui fulgore etiã Romanũ illustrauit imperiũ. Enimuero eius principi Henrico, filiam Gunnildã nuptũ tradidit, eundẽq; paulò post Italica cõsternatione perculsum auxilio prosecutus, pristinæ fortunæ pressa rebelliũ conspiratione restituit. Inde reuersus Haraldũ natu maiorẽ Angliæ, Daniæ Kanutũ, Noruagiæ Suenonẽ, quẽ ex Aluiuua sustulerat, absq; ulla maiestatis suæ diminutione præfecit. Nam etsi tres prouincias totidẽ filiorũ regimini tradidit, nihilominus cõmune sibi triũ imperiũ reseruauit, neq; summã penes alium consistere uoluit. Præterea teneris adhuc ducibus, in officiorũ tutelã fortissimorũ præsidia sociauit. Post hæc Hestritha filiũ Suenonẽ enixa, sobolis intercessu uiro fratris gratiã cõciliauit. Beneuolentiã enim quã Kanutus perfidis Vluonis meritis denegauit, cõsanguineæ sibi prolis respectui tribuendã putauit. Quinetiã sororem Anglorũ satrapæ Godeuuino nuptijs iunxit, gentẽ genti animis atq; affinitate cõserere cupiẽs. Ex qua Haraldũ, Biornonẽ, Tostonẽq; ortos memoria proditũ habemus. At Cæsar ex Gunnilda filiũ æque fortuna ac uocabulo Magnum suscepit, à quo illustriũ Theutonicorũ imagines, splendidaq; Germaniæ lumina successionis serie pullulasse produntur. Eo temporis Guthscalcus Sclauicus eximiæ indolis adolescens, cõmilitium regis stipendia mériturus accessit. Is Apribigneuo patre christiani cultus amãtissimo, deficientẽq; à religiõe Sclauiã nequicq̃ reuocare conante, præter nationis suæ morẽ percipiendæ literarũ disciplinæ gratia, doctoribus traditus, ut eum à Saxonibus potiendæ Sclauiæ cupidis interẽptũ cognouit, efferatũ ingeniũ leni studio mitescere passus non est. Repente enim armis scolã mutauit, & ne alienigeni ingenij exercitatiõe patrios ritus pigrius prosequeret, literarũ cultũ in tyrociniũ uertit, omissoq; doctrinæ studio, strenui uindicis q̃ ignaui discipuli partes agere maluit, audacter q̃ industrie animo uti satius

D autumãs. Itaq; naturę magis q̃ pręceptoris monitis obsecutus, parta tandẽ ultiõe, Kanuti cõmilitiũ expetiuit. Ita adolescẽtis mens in ipso doctrinæ limine sæuitię stimulis intercepta, studiosæ ratiõis elemẽtis ingenitũ sanguini suo rigorẽ expugnare non potuit. Eodẽ tempore apud Daniã sacrorũ antistites alijs alij successisse traduntur. Nã Gerbrando substituit Auaco, Otkynkarus iunior Ripen. pontifex creat. Cæterũ Kanutus tria pręmemorata regna circuiens, clientelã suã sex milliũ numerũ explentẽ, sexaginta nauigijs cultius apparatis, eorũq; quolibet centenos armatos capiente distinxit. Eandẽ æstate pro tuendo imperio excubantẽ, hyeme cõtubernijs discretã alere cõsueuit: mensibus stipendia nouabant. A quo Vluo tẽpore quo rerũ autor nobiscũ immortalitatẽ suã partiri uoluit, annuo feriarũ circuitu repetito, apud Roskildiã cõuiuialiter accersitus, postq̃ industriã temulentia uicerat, mersæ nuper militiæ cladẽ nocturnis laudũ suarũ cantibus celebrabat. A quo rex suorum sibi pericula palàm exprobrari iudicans, uehementis iræ procursum aduersum cõtumeliosum eius carmen destrinxit, indignũ ratus eo cõuiuanti, cuius ductu se fortissimis propugnatoribus spoliatũ cognouerat. Igitur Vluo inter ipsa mensæ sacra ab astantibus interfici iussus, præcipitis linguæ iusta supplicia pependit. Ita dum aliena fata parũ sobrie meminit, sua cecinit, siccatosq; cupidecalices proprij sanguinis liquore compleuit. Meritò enim ex tam petulanti ingenio amaritudinẽ potius quàm uoluptatẽ percipere debuit, quod gloriæ sibi loco arto gaffet, ductu suo præcipuis regis uiribus ultimã incessisse iacturam. Quo peracto Kanutus uiolatæ necessitudinis iniuriã, ac sororis uiduitatẽ, duarum prouinciarũ attributiõe pensauit, quas eadem postmodũ sacrosanctæ Trinitatis ædi, præcipua apud Roskildiã ueneratiõe cultę, decimarũ nomine partiendas curauit. Iamq; frequens ad Kanutũ miles defluxerat, animis quàm impensis onerosior. Plerisq; enĩ amplior uiriũ quàm morũ grauitas inerat, quiq; se splendidius bello gesserat, obscurius pacis decora intuebanẽ, adeò ut qui foris insignes extarent, domi ignobiles

A les uiderentur, uixq; eadem & honeſta & acria ingenia reperiebanẽ. Igitur cōplu
res ad uim & rixā uſq; in aula pernicioſi eſſe cōſueuerāt. Quos cum rex natione,
linguis, ingenijs quammaxime diſſidētes animaduerteret, quippe uarijs ac per-
plexis inuicē affectibus urgebanẽ, nam petulantia alios, alios inuidia, quoſdā etiā
ira uexabat, quo minus ſeditioſe ſe gererēt, ſaluberrimū caſtrenſis diſciplinę teno
rem, qua tantæ uarietatis diſcordiā rumperet, debitāq; militi maturitatē monſtra-
ret, exactiſſimis ędidit inſtitutis. Itaq; circunſpectiſſima eiuſdē deliberatio Oponis
Sialandici, cæteros prudētia atq; autoritate præſtantis, monitis perſuaſa, ne exter
na forte domeſtico crimine turbarenẽ, ſocialis odij tempeſtatē repreſſit, legesq;
ſeueriſſime cauendo ſeditioſum militiæ ſpiritum ueluti fraterna quadam charitate
coërcuit. Atq; ut audaciæ comitatē adijceret, fortiſſimo militi ſpecioſiſſimū moris
habitum ingenerauit, clientelā ſuam effreniū ac litigioſorū cōuictu tanquam eru
beſcenda aliqua ſentina uacuefacere cupiens. Vt ergo improborū frequentiam à *Regis Knuti*
curiæ ualuis repelleret, ſtatuit ut in capeſſendo diſcubitu ordine quo quiſq; mili- *in milites pro-*
taris muneris aduocationē ſortitus fuerat, uteretur, locaq; antecelleret, qui prior *teruos animad*
obſequio foret. Adeò militiæ uetuſtatem honore menſæ rependi par duxerat, ne *uerſio.*
promiſcuis ſedēdi locis cōfuſa meritorū ſeries uidereẽ. Eum uero qui cœna inita,
aliqua mora interpellante tardior ſuperueniſſet, inter conſidentes excipi oporte-
bat. Qui ſi tam arcto ſe conſeſſu iunxiſſent, ut ob nimiam eorum frequentiā qui ſu
peruenerat ſeſſum recipi nequiret, qui eius loco inſederat exurgens proximū oc
cupabat, eouſq; inuicem ſe aſſurgendi officio uenerantibus, donec laxato totius
conſeſſionis ordine, legitimū recipiendo ſpaciū patuiſſet, menſaq; qui poſtremus
reſidebat abſcederet. Si quis uero alieno diſcubitu uti per inſolentiā perſeueraſ-
ſet, qui eo ſpoliatus fuerat proxime circunſedentibus iniuriæ querelam detulit,
B hiſdemq; teſtibus in cōcionem productis aduerſus reum actione cōtendit, effe-
citq; ut qui cedere iuſſus cōtumaciter ſuperſediſſet, cōtumelioſe ſtipendijs amo-
ueretur. Ter tamen regi tali culpa affectis neceſſitatē pœnæ remittendi fas erat.
nec aliter quàm ut tot gradibus quis diſcubitu indignior fieret, quot uicibus ſoda
lem dignæ ſedis negatione ſpreuiſſet. Ita enim legis temperamentū inter ſeuerita
tem ac manſuetudinē medium, rigori clementiā ſociauit, ut nec pœnitentiā repel
leret, nec impunitatē exceſſui daret. Quod ſi quarto ſe quis eodē reatus genere
maculaſſet, diſcreto à milite loco, menſæ alienus fiebat, cōmilitonū nemini catino
aut calice cōmunicabat. Neq; enim ter ueniam experto ulterius ignoſcendū pu-
tabat, quia ſua iam noxa pœnam meruit, qui ſe ea toties affecit, adeò cōtumaciam
contemptu mulctari placuit. Valuit enim apud regem ſpretæ militaris dignitatis
indignatio, eumq; qui parem uenerari neſciret, parum ſuperiori delaturū eſſe exi
ſtimatum eſt. Eodem pœnæ genere in minutos quoſq; animaduertebaẽ exceſſus:
ut, ſiquis alium conuicio inſecutus fuiſſet, aut potione per cōtumeliā reſperſiſſet.
Cæterum rex maritimā ſæpius quàm terreſtrem militiam agere conſueuerat. Igi-
tur quoties equitatu opus erat, milites equis omnibus uacui pro aſſeruādis equis
alternis uicibus excubabant. Qui uero adaquandi tempore ita ſodalis equo uſus
fuiſſet, ut ipſum continue, nec modo ſuum, modo illius uiciſſim inſidendo preme
ret, pędictum pœnæ modum expleuit. Tanto enim ſtudio rex uerecundiā à ſuis
ſeruari uoluit, ut etiam paruulo impudentiæ exceſſu deuios, caſtigationis reme-
dio coërcendos putaret. Qui uero tribus faſciculis in ſtabulū coniectis, equo ſuo
cōmunis pabuli ſpicam, alieno ſtipulam admouiſſet, iuxta priorem formulam mi
litia, aut turpiter uti, aut deformiter excedere cogebatur. Ac ne quis ſocio flumē
tranſequitanti, ita equo cōcurreret, ut ad ipſum turbulentior unda deflueret, pari
induſtria cautum. Adeò ſcrupuloſa cura paruula quoq; ſocietatis officia penſa-
banẽ. Ei uero qui ſtationi addictus, ita ſe ſomno oneraſſet, ut ueſtes aut arma doe

C mienti detrahi possent, consimile uindictæ genus mulctæ nomine irrogabatur. Neque enim regio profuturus imperio putabatur, quem priuatus torpor publico excubiarũ officio submouisset. Verum aduersus grauiora præfractior actio constituta fuerat. Si quis enim cõmilitonũ suorum quempiã manu, ferro, uel fuste læsisset, aut si quicquam uiolenter eius manibus extorsisset, comam'ue alieni capitis uiolasset, postremo si maiestati insidias struxisset, abũdeque de facto testium adstructione constaret, tanquam capitalis criminis reus, clientela amotus, militari munere defungebatur. Is nanque qui grauiter ab eo affectus fuerat, in primis regem sella posita ius militi dicere postulabat, deinde reum ut in concionem ueniret, tertio citatorum ordine prouocabat. Vnumquenque bini duntaxat cõmilitones explebãt. A quibus si reus in quęstionẽ publicam deducendus rem familiarem possedisset, domi semel, bis in curia apud discubitus sui locum præsens absens'ue postulari solebat. At si fundo careret, eo loci ubi in aula accubare consueuerat, ter sponsione prouocandus fuerat. Concione inita qui prouocauerant syncere se reum postulasse, nihilque in ea causæ dictione fauoris, aut offensæ respectui indulsisse iurabãt, simulque & citatorũ, & testium partibus inseruiebant. Consequenter in reum principalis facti testimoniũ, à duobus denunciandũ restabat, iuramento præfari iussis, nec actoris amore, nec rei odio quicquam se præter oculis aut auribus explorata dicturos. Nam in quæstione læsæ maiestatis propensior auditui fides haberi consueuerat. Cæterum testimoniũ in oculis reponebatᷓ. Præterea obiecta defensionis præsidio repellere non licebat. Siquidem testium criminatio, neque alieno patrocinio, neque propria cuiusquam repulsione subrui poterat. Tantum quippe autoritati ipsorum pondus inerat, ut assertionis eorum fidem eleuare proxima sacrilego dementia putaretur. Ita reus aduersum testimonij fulmen, nec culpam nec innocentiam ullo argumento tueri potuit. Sed neque ei si sponsione prouocatus fuisset

D restipulatione uti licuit. Rationem testium districta iudicum insequebatᷓ autoritas, reum ueluti euidenter noxium, nihilque iam pro se recusantẽ, honore, opibus, patria, atque omni demum militari functione damnantiũ. Hostibus eius honos atque impunitas adiudicabanᷓ. Iuxtà in præsentẽ absentemque sententiæ ferebantur. Sua nulli longinquitas præsidio esse poterat, quo minus & accusatio testibus, & damnatio sententijs instrueretur. Quarum utraque plenè partes suas exhibente, reo defensionis amplecti præsidiũ non licebat. Tum demũ rex cognitione suscepta, an ea cæteris pronunciatio placuisset, interrogat. Ipse enim auditoris tantum partem exequens, militiæ iudicationis mandauit arbitrium, deforme ratus damnare uiros, quos ipse fouisset. Quapropter in eos quorum egregia opera usus fuerat, aspere pronunciare ueritus, quęstionẽ ad se delatam, ad curiæ cognitionẽ relegauit, silentiũque moderationis suæ fidem, quàm sententiã seueritatis testem esse maluit. Cumque demum exaudita militum responsione, totius cõcionis suffragia iudicationi cõsentanea noscerentur, qui damnatus fuerat interrogari solebat, terreno an maritimo secessu fugam petere decreuisset. Ita rex proscriptione suos quàm nece puniri maluit, delectumque fugæ, ne uiolentiam repręsentaret, indulsit. Quod si reus mari se credere delegisset, eò cõmilitonum frequentia prosequendus, dataque naue, remigijs, cõmeatu, uasculo egerendis aquis idoneo tandiu in littore operiẽdus fuerat, donec rem, si eis nauigatio gereretur, uel si uelis, antennæ extra cõspectum abijssent. Tum denique qui profugerat superiori ab omnibus sententia repetita, amarissimorũ maledictorum uerberibus laceratus, tristissimis totius militiæ suffragijs damnabatur. Qui si tempestate in littus relatus fuisset, cõtinuò ut hostis habitus uiolatæque societatis pœnas pendebat, discrimenque capitis eius funesto damnationis incursu cupide à commilitonibus expetebatur. Ita non periculosa minus, quàm ignominiosa sontiũ euitatio fuit. At si militiæ munere defunctus terra

perfugere

A perfugere maluisset, ad nemus usq; pari militum cura comitandus erat, cunctis taudiu in eius abitu expectantibus, quousq; procul ipsum abesse cognoscerent. Ac tunc demũ magno cum totius militiæ fragore ter ualide ædendus clamor, cunctaq; strepitu miscenda fuerãt, ne fugiturus ullo ad eos errore referri posset. Tũc demum districta etiam inexorabilis omniũ seueritas cunctis solenni iure comple tis, ne de indemnato supplicium sumere uideretur, supremã reo damnationẽ intendit, effecitq;, ut qui se à specioso militiæ cõuictu abruperat, turpiter uagam uitam proscriptus exigeret. Ita militaris disciplinæ rei, iudicialis ignominiæ grauitate in abiectissimorum conditionem relegabantur. Adeò enim rex contumeliam sontium non sanguinem sitiebat, ut eos probroso castigationis genere, quàm cruento punitiores putaret. Si quis autem ei postmodum commilitonum uno telo aut comite superior obuio pepercisset, ipsius se contumeliæ participem præbuit, cuius culpam uindicta prosequi formidauit. Tale noxijs quoties à curiæ moribus degeneratum fuerat, militiæ munere defungendi ius erat. Adeò quondã castrensis notæ dedecora iudiciali repellebantur umbone. Quod si reus ab actore testimonio superari nequiret, sex secum commilitonibus in iusiurandum accitis, culpæ quæ obijciebatur alienũ se fuisse monstrabat. At si commilitonum quis eum quem militiæ consortem nescisset iniuria per ignorantiam affecisset, ad conciliandam errori suo fidem, prædictum sodalium numerum in sacramenti societatem contrahere debuit. Cæterum solenni iure conuictos, ac superiori modo damnatos felicitas deficiebat, occupabat aduersitas: eo quidem certius, quod trium regnorum pontifices aduersum talium transgressionum reos solenni execratione usos esse constabat. Ita disciplinæ ius geminum amplexa columen, partim regio, partim religionis præsidio nitebatur, ut humanam sententiam diuino crederes iu

B dicio comprobari. Cuius rigor discordias rupit, simultates finiuit, seditiones extinxit, pacatioremq; regi militem reddidit. Postmodum uero seueritati eius siue ob inertiam, siue ob clementiam principũ, pecuniariæ mulctæ temperamentum accessit. Quo tamen sola ligni percussio caruit, quod eo canes quis abigere soleat. Adeò maiorum uerecundia summam in ictu probroso contumeliam reponebat. Contigit autem ut ipse rex sua primus lege caderet, iurisq; firmamentum quod eatenus syncerum, atq; incolume steterat, parum sobrius proprij militis occisione laxaret. Cumq; se legibus quas ipse tulerat euidenter noxium animaduerteret, pœnitentiæ acerbitate correptus, uocata militum concione, regia sella descendit, inq; omni conspectu supplex humi demissus, milites commissi sceleris pœnas suo arbitrio exigere iussit, libenter se decretam ab eis pœnam suscepturum promittens. Cumq; factũ maiestatis nomine tueri posset, militari se animaduersioni substrauit, humilitatemq; mansuetudinis suæ documentum, quàm uires elationis indicium esse maluit. Illi concione lachrymantes egressi, deliberatione inita tristem de rege sententiam ferre ut minus honestũ, ita parum utile peruiderunt, nõ ignari sine eo esse se uacuum spiritu corpus, prędam quibus ante imperassent futuros. postremo, uniuersum rei militaris statum eo pœnã subeunte conuelli, inq; unius omnes proscriptione damnari, lapsum eius ruinam suam, damnationem, commune omnium periculum fatebantur. Igitur in tam ardua re sententiæ dubij, creditóque sibi iudicio æquo leuius austerius'ue uti ueriti, proprio regem arbitrio decreuere mulctandum, existimantes plus nutui maiestatis, quàm priuatorum sententijs deferendum. Emendabile enim credidere delictum, quod impetu magis quàm industria nosceretur admissum. Igitur ex eo iudicem statuunt, pœnamq; præstolanti impunitatis potentiam largiuntur. Ei pulchre quidem factam sibi iudicandi potestatem ipsius arbitrio reddiderunt, ne difficillimum negocium temere iacta pronunciatione finirent, uel commilitonis ultionem placide,

C uel regis suppliciũ crudeliter expetentes. Ita salus regis penè suo scelere euersa, temporis difficultati donata est. Ad hæc satis graues eum delicti pœnas dedisse arbitrabantur, qui se in tanto fortunæ fastigio, tam suppliciter abijcere sustinuisset. Tum demũ uenerabiliter exceptũ, atq; ex ancipiti reo securi iudicis partibus inseruire iussum, sellæ restituerũt. Rex culpam ære redimi debere cõstituit. Cumq; aliàs homicidiorũ crimẽ quadragenis nummi talentis expiari soleret, ipse sibi trecenta ac sexaginta mulctæ nomine numeranda descripsit. Huic summæ nouem talenta auri doni nomine adijcit, eandemq; mulctæ speciem cõsimilis culpæ reis, lege perenniter irrogauit. Totius uero pecuniæ partẽ regi primã, alteram militibus, tertiam interfecto sanguine cõiunctis adiudicauit. Cumq; ipse in præsentiarum tam regis quàm rei partes exequi debuisset, ascriptam sibi portionẽ sacrorũ præsidibus egenisq; diuisit, deũ perinde ac cõmunẽ omniũ principẽ pio munere propitiandũ existimãs. Egit humanũ iudicem, reum liberalem, ueniæ genus absolutionis spem, debito emendationis ordine cõplectendo. Cæterũ eo utiente militaris mos æque uiolatore atq; expiatore caruit. Igitur dum sic seditiosis occurrit, mens militum à litigijs aberat. In exequenda enim ultione non sanguinis, non necessitudinis uinculo parcebatur, quo minus damnationis partes legitimo rigore procederẽt. Nunc uero solutis hebetatisq; pristinis militiæ neruis, grauiora inter cõmilitones q̃ exteros dedecora pariuntur, cum & omnis aduersum improbos actio sileat, & qui culpæ punitor esse debuerat, patronus existat, nec sit qui dissolutos militiæ mores perfractius rigidiusq; cõstringat. Hanc itaq; militaris disciplinæ cõsuetudinẽ diuturna usurpatione firmatam, nostri temporis principes abrogare minime erubescendũ duxerũt. Vbi enim domestica quies seditionũ fluctibus agitatur, priscæ cõsuetudinis forma cõuellitur. Quippe aduersum effrenes,
D cõcitatiq; ingenij tyrones, seueritate potius q̃ nimio fauore, ac profusa indulgentia utendũ est. In quem modum Kanuti industria pro administrandis militaris disciplinæ negocijs, syncere ac ualenter excubuisse cognoscit. Præterea militi regem, uel regi militem, non nisi pridie Kalen. Ianuarias abdicandi fas erat. Eiusdem quoq; postmodũ obseruantiæ grauitas ab aula regum, in aliquanto obscurioris familiæ cõuictum prorepsit, diuq; superioris disciplinæ etiam apud supparis cõditionis uiros imitatio ualuit. Interea Suenonẽ tutelæ tunc Noruagiæ uacantem casus absumpsit, moxq; ad patrem prouincialis ministerij summa concessit. Vt autẽ Kanutus à Richardo, quod sororis suæ repudiũ egisset, atq; aduersus uxorem seuerius æquo maritali supercilio usus fuisset, tanquã cõiugalia sacra cõtumeliose tractante pœnas sumpturus, ac tori genialis iniuriam repulsurus, in Normaniam magna se classe traiecit. Vbi cum paulòpost triste quoq; de Haraldi fato nuncium accepisset, propior publicę expeditioni quàm priuato affectui, agmen eadem qua prius celeritate promouit, neq; animo aut officio quo minus cœpto insisteret, remissior fuit: sed neq; oculos ad singularem luctum à generalis militiæ contemplatione deflexit, adeò rerum ac temporis statum inter fortem patrem ac strenuum ducẽ egregia animi moderatiõe diuisit, nec minus in toleranda filij morte, quàm in hostium appetenda perspicui roboris spectaculum præbuit. Cuius impetum Richardus Siciliam petens, fuga præcurrere maturauit. Interea Kanutus ob grauis militię labores aduersa ualetudine pressus, cum se corporis firmitate defectũ, ac mox spiritu cariturum animaduerteret, cõuocatos proceres, non nisi bello confecto, domos reuerti iussit, haud dubie uictoria potituros, si funebri eius lecto humeros in acie subiecissent, atq; inter primos prælantiũ globos ducis nomine corpus suum exanime pertulissent, idq; fugato hoste quo clarius cinerum suorũ monimentum extaret, apud Rothomagum promissa indigenis libertate, sepulturæ mandarent, facile usuros conditione Gallos, si ilico hostem finibus suis excessurum

Kanuti mors.

rum

A rum cognoscerent, paruoq; impendio grandi patriã metu liberare quiuissent. O immensam perituri regis industriã, quæ suis in ultimas rerũ angustias deuolutis, disciplina quàm spiritu uiuidior affuit. Enimuero superstitũ salus decedentis ingenio stetit. Nam corpus eius funebri lecto à militibus in acie perlatũ, ad Danorũ usq; uictoriã ueluti uiua adhortatione proficit, ut non minus extincti, quàm superstitis fortunæ pondus inesse crederes. Cui mox sepulturã discessuros se pacti à Rothomagensibus experiuerũt. Rapuere cõditionẽ hostes, cineribusq; eius in urbe sua acquiescendi locum dederunt. Ita milites suscepti monitus ratione, pugnã, pactionẽ, sepulturã atq; exequias prosecuti, fato functum humeris suis regẽ in acie pertulerũt, uictoresq; funerato eo sumptis tantũ cõmeatibus, ad propria reditum habuerũt. Hunc Kanutus exitũ habuit, quo nemo nostrorũ regum, tametsi plura alij uictorijs illustrauerint, splendidior fuit. Adeò enim operũ eius magnitudinẽ propitiæ famæ fides auxerat, ut quos rerũ gestarũ gloria pares habuerat, amplitudine claritatis excellat. Cumq; aliorũ splendorẽ ignorãtiæ obscuritas, ac uetustatis rubigo perederit, huius decus longa famæ usurpatiõe subnixũ, perpetuis memoriæ fructibus reuirescit. Siquidẽ sanctitate ac fortitudine instructissimus, non minus religionẽ, quàm regnũ proferre curæ habuit. Quippe cum bellicis late titulis inclaruisset, placidiore studio usus, ex fiscopo suo cõpluribus in locis priuatorũ clericorũ cõuictu instituto, cellularũ frequentiã nouis cõuenticulis auxit, sacrorũq; uenerationẽ, quã maximã semper exhibuerat, regiarum opum impendio stipendijs multiplicauit: monachalẽ quoq; ordinẽ uberiorẽ reliquit, ne ferociæ propior quàm pietatis officijs uideretur, æquã sibi utriusq; laudẽ adijcere cupiens. Cuius studij industria ad tantũ claritatis lumẽ accessit, ut cum fortissimorũ regum bellica uirtus antiquitate exoleuerit, eius famã gloriæ quæstu opulentissimã tenacissima posteritatis agnitio cõprehenderit. Interea Sueno Estrithæ filius expectato apud

B Angliã Kanuto, quo plenius incolis ausum defectionis excuteret, militiã præsidijs sparsit, ne libera monimentorũ occupatione suspectas Anglorũ uires armaret. Vt autẽ Noruagiensibus mortis Kanuti nuncius adfuit, continuò pudore externi obsequij Danicũ derectantes imperiũ, ad Olaui filium Magnũ, cui bonitas sua cognomini erat, deficiũt, eiq; regnũ imponũt. Quippe spectata patris sanctitas populariũ ei fauorẽ cõciliauerat. Neq; enim parenti gratiã impendisse cõtenti, in filiũ quoq; fauorẽ extenderãt. Interea Kanutus haud leuius Noruagicæ perfidiæ quàm paterni fati rumore perculsus, uereri cœpit, ne si finitimorũ bello intenderet, ex dilatione rerũ Anglia per absentiã careret, ideoq; minoris regni defectionem tolerare, quàm maiori cõsimilis ausus locum tribuere, consultius duxit, leuiori malo solã grauioris formidinẽ præponderare iudicãs. Itaq; dissimulata iniuriarũ offensa cõditione defectorẽ aggreditur, iureiurando pactus, eius qui prior decederet, superstiti regnum esse cessurũ, ne priscam regnandi consuetudinẽ noua regnorũ partitio laceraret, rerũq; quondã iunctarũ diuiduã efficeret summã. Adeò enim Daniã Noruagiãq; unius esse regiminis affectabat, ut alterã alteri subijci quàm utrãq; separatim regnũ gerere præoptaret, patriæq; exteros imperitare, quàm patriã sine exteris imperiũ gerere mallet. Quæ nimirũ cõditio eo stoliditati propior, quo fortunæ subiectior, alterutri aut splendidũ imperiũ, aut sordidã paritura fuerat seruitutẽ. In hanc pacti fidẽ utraq; pars sacramento cõuenit. Deinde Angliã profectus cum cuncta Suenonis industria pace plenissima cõperisset, Eduardũ fratrẽ quẽ eiusdẽ nominis pater ex Immæ matrimonio sustulit, in regni societatẽ adciscit, nõ quod fraterno illũ affectu coleret, sed ut eius ambitionẽ munificẽtia ac liberalitate præcurreret, regniq; parte potitũ, totum cupere prohiberet. Itaq; nõ tam ueneratione charũ quàm populariũ ambitiõe, paterniq; generis autoritate suspectũ, cõsortem imperij facit. Verũ Eduardo humilior origine animus fuit, siquidẽ obtusi

C admodũ cordis obſcuriorem indolis experientiã præbuit. Kanutus cum biennio regnaſſet defungit̃. Cuius Sueno propinquitate fiſus, relictis apud Angliã præſidijs, Daniam nauigatione cõtendit, retinendæ inſulæ ſpem non ſolum in Godouini filijs, quibus ſanguine admodũ coniunctus fuerat, reponens, ſed etiam ex ipſa cõſortis ſui ſtoliditate deſidiaq́ præſumens. Quod audiens Magnus, Daniã perinde ac ſibi mutuę pactionis lege debitã, ipſiusq́ Kanuti teſtamento legatã, æquis populariũ animis occupat, Suenoniq́ cognationis rationẽ ędenti, priſtinã fœderis conditionẽ opponit. Nec dubitauit alieniſſimũ ſibi, ſanguini ſuo regnũ legati titulo poſtulare. Sed & Dani pacti cui ſe ſacramento obligauerant ratione permoti, cõſtantius religionis quàm familiaritatis fidem præſtandã putabãt, ideoq́ facta cõpetitorũ æſtimatione, alienũ domeſtico prætulerunt, curioſius fœderis pignus quàm debitã regno proſapiã intuentes, fideiq́ ſuæ quàm patriæ reſpectui propiores. Igitur alienigenę partes religioſo fauore cõplexi, præteritã Kanuti familiã regum ſuorũ ſanguinẽ repulſæ deformitate cõfundere, quàm iuriſiurandi uinculũ perrumpere maluerũt, ſuffragiorũ iura non adulationis, ſed fidei intuitu põderantes, ſeq́ plus religioni quàm regno debere confeſſi. Adeò promiſſionẽ ſuam ſequeſtram periurij fieri noluerũt. Quanti igitur roboris fuiſſe tunc inter ciues iuſtitiã credimus, cum inter diuerſæ nationis uiros tantũ uirium poſſediſſe cernamus? Et utinam adultæ iam religioni ea apud noſtros uis, autoritasq́ conſtaret, quã inter antiquos tenera atq́ eneruis habuerat. Contrà Sueno ſubiectã ſtoliditati cõditionẽ reputans, temerariũ cõſobrini pactũ nequicq́ reſcindere cupiebat, perquã ſtultũ argumentãdo, quibus antè imperitaſſent obſequi, inq́ unius iuramẽti imprudentia cõmunem deponere libertatẽ, atq́ ex fulgenti imperio repente in humilimã cõcedere ſeruitutẽ. Sed religioſa populariũ ſententia ſuperabat, quorum arbitrio

D pacti non ſanguinis habitus æſtimabatur. Verũ ut Magni uotis Danica fides reſpondit, ita Suenonis crudelitatem Anglica perfidia circumuentã oppreſſit. Nam poſt eius ab Anglia profectionem, Godouini filius Haraldus ſpe improba totius Angliæ regnũ cõplexus, participato cum incolis cõſilio, Danicũ ut erat per præſidia diſtributus exercitũ compluribus ſeparatim uicis uno eodemq́ tempore magnifico conuiuiorũ apparatu per obſequij ſimulationẽ excipi iuſſit, meroq́ ac ſomno ſopitũ noctu per inſidias trucidandũ curauit. Ea nox paruulo temporis momento uetuſtã Danorũ dominationẽ, diuq́ maiorũ uirtute elaboratũ finiuit imperium. Sed neq́ id poſtera noſtris fortuna reſtituit. Ita Anglia dominandi ius ignauia perditũ ſcelere recuperauit. Igitur Haraldus Danicæ oppreſſionis, ſimulq́ domeſticæ libertatis autor, Eduardo ſummã, facta non animi eius, ſed ſanguinis æſtimatione, permittit, quatenus ille nominis, ipſe rerũ uſurpatione regnaret, & quò nobilitate peruenire non poſſet, potentia uallatus aſſurgeret. Eduardus uero ſola generis autoritate, nõ prudẽtiæ ratione munitus, uano maieſtatis obtentu prauorũ ingenia, maiorũq́ petulantiã nutriebat, titulo rex patrię, cõditione miſerabilis, procerũ uerna, cõtentus quod alij fructũ, ipſe umbrã tantũ ac ſpeciẽ occupaſſet. Ita Anglorũ inter ſe ſummã, nomen atq́ potentiã diuiſerunt, tituliq́ ius ac rerũ dominiũ ueluti diuerſis ab inuicẽ gradibus differebant. Sed nec Haraldus alienũ ſpecie regnum geſſiſſe contentus, propriam claritatis imaginem affectabat. Igitur Eduardo ipſum quoq́ nuncupationis decus inuidit, omniaq́ regni inſignia in ſe ipſum transferre conatus, cupiditati aditũ ſcelere petiuit, occiſoq́ rege, tituli qui ſolus ſibi deeſſe uidebatur, gloriam occupauit. Interea Sueno tametſi rara fautorum ope ſubnixus, belli cum Magno fortunam experiri decreuit, cumq́ paucis & incompoſitis aduerſus multitudinem manum conſerere cunctatus nõ eſt. Igitur in Iutia prius maritima, deinde equeſtri pugna ſiniſtris congreſſus auſpicijs, utraq́ uictus conceſſit in Fioniam, nec armis maior quàm agmine fuit. Cumq́

ſe omni

A se omni auxilio desertũ, hec hostiũ tantũ, sed etiam suorũ cõtemptu perfusum ui-
deret, Sialandiã, Scaniãq; prætergressus, Suetiã maternę necessitudinis fiducia pe-
tere cogitabat. Quem Magno terra mariq; pertinacius insequẽte, in Iutiam se re-
pente Sclauicus effudit exercitus. Quorũ irruptio dubiũ uictori effecit, fugacem
ne hostẽ pellere, an imminentẽ excipere debuisset. Quidã enim gentis illius nobi-
lissimus, duodecim filijs maritimis prędonibus apud Daniã spoliatus, Iutorũ fines
ferro orbitatẽ ulturus inuasit. Quamobrẽ Magnus perseuerantissimis populariũ
precibus cõmittendi prælij autorẽ agere postulatus, omisso æmulo à domestico
hoste in externũ arma cõuertit, & quasi priuatę affectionis oblitus publicã induit,
ne suas quàm regni partes curiosius egisse uideret. Nec dubitauit alienigenę sangui-
nis dux summa adhuc fluctuante in seipsum dubię potestatis transferre periculũ.
Nocte uero quã belli dies insecutus est, quietẽ eius certę prędictionis species adũ-
brauit. Quippe somnũ capienti imago cuiusdã obuersata prędixit, hoste eũ supe-
riorẽ futurũ, inq; aquilæ nece uictoriæ fidẽ auspiciaq; sumpturũ. Expergefactus
rex uisionis ordinẽ die postera magna cum omniũ admiratiõe uulgauit. Sed & so-
mno omen cõsentaneũ fuit. Progresso nanq; exercitu aquilã quę in quiete demon-
strata fuerat, cõminus cõsidere conspectã, pernici equo aduolans hasta petiuit, fu-
gamq; alitis ueloci iaculo præcucurrit. Itaq; nouitate rei ad spem uictoriæ specta-
tores erexit. Arripuit igitur omen exercitus, atq; fortuito aquilæ occasu certissi-
mã hostiũ ruinã interpretatus est. Cuncti quippe euentũ somnio cõgruisse cernen-
tes, perinde atq; securi rerũ in fortunã suam acceptę rei præsagiũ referunt, & qua-
si indubitatã uincendi sortem, pari mentiũ alacritate præsumunt, quos eò audaciæ
ipsa auspicij religio prouehebat, ut iam sibi uictoriam ante oculos præponentes,
absq; respectu periculorũ certatim in præliũ prosilirẽt. Quibus primã pugnandi
B occasionẽ corripiẽtibus, eodẽq; euentu quo omine dimicãtibus, cędunt funditus
Sclaui, uictor Magnus felici pugna popularibus percharus euasit, eorumq; pro-
pensiore subsidio roboratus, ad prosequendũ regni æmulũ redit, eo quidẽ instan-
tius, quod rerũ successus quo plus sibi gratię peperit, hoc magis Suenonis fauorẽ
absumpsit, auersoq; uulgi animo magnopere residuũ eius debilitauit auxiliũ, nec
solũ cõtrahendarũ uiriũ spẽ sustulit, sed etiã cõtractas excussit. Quinetiã Guthscal-
cus Sclauicus inter cæteros qui infelicis eius militiæ stipẽdia deseruerãt, diu se sub
alienis auspicijs rem infeliciter gessisse cõsiderãs, cũ domino nihil spei relictũ ani-
maduerteret, militẽ exuens defectorẽ agere nõ erubuit, suãq; experiri fortunã quàm
alienã sequi tutius duxit, ut cũ regẽ meliora speraturũ diffideret, paternę saltẽ neci
ultionẽ nõ negaret. Cõsilio respondit euentus, siquidẽ gestis uarie bellis Sclauiã
suę ditionis effecit, utq; externis rebus infractus, ita domesticis inuictus apparuit.
Nec quæsitæ dominationis felicitate cõtentus, Saxoniã postmodũ parentis necẽ
ultus obtriuit, paruæ glorię regnũ, aut diuitias reputãs, si nõ ultionẽ opibus adie-
cisset. Adeò aũt Magnus ob uindictã finiũ suis charus haberi cęptus est, ut omniũ
consensu boni cognomine censeretur, quodq; aliorũ moribus tribui assolet, for-
tunæ laudibus impetraret. Sueno uero desperatis iam rebus in Scaniam, ut dixi-
mus, profectus, Suetiã (nam paternũ inde genus traxerat) reuisere proponebat.
Quem Magnus concitato animi impetu subsecutus, cum oppidũ Alexthathiam
præteriret, deturbato per occursum leporis equo, trunco cuius pręacuti fortè sti-
pites eminebant adactus extinguit: corpus eius Noruagiã relatũ Throndemi in
regiorũ monumentorũ area sepulturã possedit. Ita Suenoni angustissimis fortu-
nę casibus implicato, omniq; mortaliũ ope defecto, pręsidiũ supernę pietatis affui-
sit, regnũq; quo illum fortunæ iniquitas spoliauit, eiusdem beneficium reddidit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DECIMI FINIS.

OST HAEC Daniæ status uarijs rerum casibus fluctuatus est. Quippe Sueno summam successu magis quàm uiribus cæpit. Sed neq; ad restituendā Danici nominis fortunam quicq; eius susceptione profecit. Nam adeò nec fauore felix, nec imperio efficax fuit, ut subiectorū animos ueteris offensæ acerbitatem redolentes, ad syncerum sui cultum adduceret, aut ira abstractos ad placidiorē mentis habitum inclinaret. Tanta siquidem mole in Danorū præcordijs prioris odij reliquiæ cōsederunt, ut priuatos motus reipublicæ usibus anteferrent, honoremq; patriæ sua deperire socordia, q̃ suscepti ducis auspicijs restitui præoptarent. Neq; enim facile propagata odiorū fomentis stirpitus interit, quippe ut gratiæ in odiū deflexus facilis, ita odij ad gratiam difficilis esse transitus consueuit, raroq; animus quem semel grauiter fastidiuit, syncerae fidei stipendijs excolit, aut cum quo uehementes primum inimicitias gessit, affectuose postmodū in gratiam redit. Cuius impotentiæ uis à simultatis ardore profecta, arcanisq; æmulationis flammis alita, non solum gerendarū præclare rerum spem sustulit, sed etiam magnifice gestarū gloriam corrupit. Verum ea res, ut nouæ maiestatis conceptū, ita prioris fideliter cultæ indiciū ædidit, simulq; recentis iniuriæ crimen & pristinæ fidei perfectionem exhibuit. Principio regni Suenonis Roskildensium sacrorū antistes Anachus moritur. Sufficitur Vuilhelmus, quo Kanutus maior & scriba & sacerdote usus fuerat, genere quidem Anglus, sed omnium uirtutū partibus ac numeris abunde instructus, idemq; pontificalium sacrorū apprime peritus. Ad cuius usq; tempora Scaniæ genti religionis D priuilegio Roskildensis præsidebat autoritas. Ab eo uiro diuiduum esse sacerdotium cœpit. Cuius Scania ueluti alteram partem adepta, protinus inter cōiuncta admodum oppida nouam muneris potentiam partita est. Nam Lundia Dalbiaq; protinus susceptū inter se sacrorum diuisere primatū, geminaq; eiusdem dignitatis usurpatione certarunt. Nam alteri Henricus, Eginus alteri sacerdos accessit.

Præsul bibulus Verum Henrico ob immoderatū potionis usum absumpto, pōtificatus eius uniuersum ius, omniaq; honoris insignia ad Eginum Lundensiū præsulem cōcesserunt, ac ueluti in unum corpus utraq; sacerdotij summa confluxit, quanq; meritò in ebriosi antistitis fato sobrius ciuium honos expirare non debuit. Sed in gregis perniciem sordida pastoris intemperantia redundauit, innoxiaq; ciuitas poti pontificis temulentiā deponendi sacerdotij causam habuit. Ita alterum inimica bibendi cupiditas abstulit, alterum salutaris cōtinentiæ disciplina prouexit. Indignū populari nedum pontifice excessum, cuius plenā ignominiæ sortem omnis æui derisus pleno cauillationis ludibrio prosequitur. Ita bibulus præsul candorē sacerdotij turpissimis gulæ maculis obsoletū, quem uiuendo corruperat, moriendo consumpsit, humaniq; calicis cupido haustu diuini usum amittere meruit. Cumq; ordini gloriā deberet, notam intulit, pro uirtutis conciliatore probri autor effectus. Nec immeritò, qui alijs continentiæ & frugalitatis specimen exhibere debuerat, tam indecenti fato uiolatæ sobrietatis pœnas pendebat. Huius memoria Danicis annalibus non paruę est uerecundiæ, quoniam perridicula morte cōsumptus, priuatum opprobriū publico robore perfudit. Hoc loci splendida Haraldi memoria

Haraldus frater sancti Olaui ad bestias damnatus. tempestiuā sui exhibet mentionē. Qui quum fratre cassus, salutem suam intra patriam tueri non posset, fugam Byzantio credidit. A cuius rege homicidij crimine damnatus, domestico draconi lacerandus obiectari præcipit. Nihil enim eius mor su ad necandos reos ualentius ducebatur. Cui in carcerē eunti ingenuæ fidei ser-

uus

A uus ultro sese damnationis comitem obtulit. Exuit uernam ut socium ageret, mortemq; excipere quàm domino deesse maluit. Vtrunq; is qui custodiæ præerat curiosius obseruatum, per os antri inermem excussumq; demisit. Itaq; nudato ministro, Haraldum uerecundię gratia lintheo tantū discinctum excepit. A quo clàm armilla donatus, pisciculis pauimentū instrauit, ut haberet draco in quo primæ famis procursum effunderet, reorūq; carceralibus tenebris obfusi oculi uel paruulam perspiciendi copiam ipso squamarū nitore capesserent. Tunc Haraldus lecta cadauerū ossa angustijs telæ cōsertioris implicuit, hisdemq; in unum globum coactis ueluti clauam effecit. Cumq; allapsus draco in obiectā perquam auide prædā irrueret, dorsum eius ueloci saltu cōscendens, cultellū tonsoriū, quem secum fortè tectum attulerat, umbilico qui solus ferro patebat, immersit. Sectionē enim rigidissimis squamis obsitus serpens cætera corporis parte spernebat. Hunc cultellū Vualdemarus rex res gestas cognoscēdi ac referendi cupidissimus, rubigine exesum, uixq; secandi sufficientē ministerio, familiaribus sępe monstrabat. Sed neq; Haraldus ob sessionis eminentiam ingenti belluę ore corripi, dentium ue acumine noceri, aut caudæ uoluminibus elidi poterat. Minister uero cōpacto gestamine usus, cōuerberatū belluæ caput ad sanguinē & necē usq; crebris ictum ponderibus cōtundebat. Quo cognito rex ultione in animi rationem uersa, fortitudini supplicium remisit, salutemq; animositati tribuendā putauit. Nec pœnam remisisse cōtentus, addidit charitatē. Nauigio eñ stipendioq; donatos abire permisit. Cūq; crimini suppliciū deberet, fortitudini pepercit, uirtutemq; colere q̄ culpam punire maluit. Reuersus Haraldus Noruagiā occupat, eaq; potitus, arma in Daniam transfert. Igitur Sueno cōtractis Iutis cupidius q̄ cōsideratius apud Dyursam fluuium totam Noruagiensiū manū aggressus, ut classe, ita bello quoq; inferior fuit, copiarum numero respondente fortuna. Siquidē tam infeliciter q̄ temere dimica-

B uit. Maxima Iutorū pars ferri metu flumen insiluit, præreptoq; hostis officio, sua ui quàm aliena cōsumi tutius duxit. Itaq; quod ab hoste timebat, sibi ipsa cōciuit, inq; gemino fati delectu unda, quàm armis perire maluit. Igitur dum alterū mortis genus timide declinauit, alterum cupide cōprehendit, dumq; aduersariū refugit, hostilem in se ipsa crudelitatē exercuit, tanquam spiritū placidius aquis quàm aëri reddituram, ac uiolentiorē exitum ferro, quàm fluctibus expertura: ita nescias uiriliter mortē, an effœminate petiuerint, incertūq; utrum fati cupidis ignauia, an uirtus incesserit, quoniā tam uehemēs animi æstus fortes ne an timidi spiritus sui raptores extiterint, ambiguę existimatiōis esse fecit. Breui post dux uicti agminis Sueno Scaniæ, Sialandiæq;, ac præterea quarundā insularum uiribus recreatus, Visizan fluuium classe corripit, eademq; superuenienti Haraldo obuiā in altum procedit. Cumq; Dani paucitatē suam hostilis frequentiæ cōparatiōe pensassent, raritati cōsertione succurrendū rati, digesta in ordinē nauigia tenaculis sociare cœperunt, quatenus cōtinenti nexu cohærens classis expeditius opi inuicē ferendæ iter sterneret, cunctisq; hac necessitate duratis, tam fugæ quàm uictoriæ indissolubilis cōmunio foret, nec cuiquā à tanta collegij firmitate dilabēdi fas esset: adeò imbecillitatē necessitate roborandā duxerunt. Hic nobis Aslace Skyalmonis candidi remex ob immensam bellicæ uirtutis gloriā literarū præconijs inculcandus occurris. Danis siquidē aduersum Noruagienses maritimo certamine decernentibus, non cōtentus clarissimam pugnā intra propriū ædidisse nauigiū, omnibus corporis tui munimētis præter scutum abiectis, confertissimā hostiū ratem insiluisti, quercuq; quam in gubernaculi prius colligamentū excideras, uiribus fretus hostium corpora cōuerberasti, eiusq; crebris & uegetis ictibus quicquid obuium fuerat obtriuisti, ingentiq; uerberum fragore stupentes prælantiū animos à proprijs periculis ad tuæ uirtutis spectaculū deflexisti. Quinetiā fortissimos utriusq;

C agminis bellatores, operis tui admiratione suscepti certaminis immemores reddidisti, pugnæq; ac periculorum oblitis auidius te intuendi, quàm seipsos tuendi studium incussisti, ita ut promptissimi quiq; neglecto discriminis sui negocio, plus te uiso stuporis, quàm ex dubia salute formidinis caperent. Itaq; fortius fuste, quàm cæteri ferro, rem gessisti, cunctaq; intolerabili modo comminuens, hinc Danicis, inde Noruagicis oculis incredibilem nisi spectareris operam ædidisti. Adeò autem sociorum paucitatem hostium multitudini coæquasti, ut disparem uiribus pugnam in noctem usq; par belli successus extraheret, numeroq; dissimiles copias fortuna persimiles reddidisti. Postremo quum omnem nauis remigem partim fuste, partim fluctibus obruisses, cõpluribus sed leuibus plagis perstrictus, ex tot hostibus admirabilem solus uictoriam retulisti. Quæ res ueri fidem excederet, si non Absolon autor suis eam relatibus tradidisset. Verum Danis nullam uirium accessionem circumspicientibus, Noruagiensibus insperatus domestici ducis aduentus affulsit. Quo uiso Scanienses contusis debilitatisq; animis noctu, ne res strepitu proderetur, classis societatem soluere, recisisq; uinculis, ac perrupta nexuũ consortione, à cætero agmine intempesta se nocte subducunt. Deinde tacitis remorum ictibus fugã adepti, furtiuo discessu fluminis diuerticula quibus excesserant, repetebant, ibiq; relictis nauibus passim per auia profugere, meritò omnis Danicæ ætatis conuicio lacerandi. Cuius fugæ deformitas autoribus quàm maxime erubescenda, ad posteros quoq; probrosa descendit. Luce redita Sueno fugitiuæ admodum classis pudore perculsus, pertinacissima resistendi uirtute fortunam suam armis, quàm fugæ credere maluit. Igitur quanquam & classis, & militum numero inferiorẽ se cerneret, exiguas bello reliquias applicat, uirtute sua sociale probrũ abluere cupiens, bellaq; animorum quàm numeri robore fortius geri iudicans. Sed pe-

D stiferum temere initi certaminis exitum expertus est, quippe numero uictoria paruit. Skyalmo Candidus, cuius nutu suo tempore totius Sialandiæ uires regebantur, grauiter astrictus, immensaq; hostium multitudine conclusus, capitur, non quod timide prœliatus, sed quia labente sanguine uiribus prorsus uacuus extitit, tantumq; eius apud uictores amplitudini donatum est, ut aliàs captiuis parcere insoliti, saluti ipsius custodiæ præsidium adhiberent. Quippe tam conspicuæ dignitatis uirum ferro aggredi passi non sunt. Neq; enim præsens illi fortuna præteritæ uenerationẽ adimere ualuit. Sad hanc custodiæ uim apud Caprinum lacum profunda nocte decepit. Cæterum Haraldus non contentus Danorũ uires duabus exhausisse uictorijs, ijsdem hostili studio frequentius imminebat. Cuius quũ Sueno instanter motibus urgeretur, lacessitæ patriæ defensionem maiore fiducia, quàm fortuna parabat. Tertio tamen bina prius clade afflictus, fortunam suam publicis armis committere uerebatur, qui iam rem Danicam duarum pugnarum temerarijs ingressibus à se confractam uidebat. Interea minores Godouini filij regni æmulatione maiorem perosi, uoluntario secessu inuisam eius dominationem uitarunt, ultroq; exilij tenebras ferre, quàm fraternæ intra patriam fortunæ splendorem conspicere maluerunt. Ad ultimum Haraldũ Noruagiæ regem obsequij promissione cõueniunt, suam patriæq; subiectionẽ polliciti, si summa per eum potiri quiuissent. Rapuit oblationẽ exulum auida dominationis ambitio, Angliæq; littoribus Noruagica classis aduehit. Eodem forte tempore Normanorũ dux pari impetu diuersum insulæ latus aggreditur. Cuius rex Haraldus inter geminas hostium partes anceps quã priorem exciperet, aliquandiu liberũ utriq; procursum reliquit. Quam ipsius cunctationẽ Noruagienses timori consentaneã rati, neglectis corporum munimentis, perinde ac securi periculorũ ualidius prædæ incubuerũt. Sed dum incautius ruunt sparsi palantesq;, ab Anglis nullo negocio trucidati sunt. Ea res uictoribus maxima quæq; audendi fiduciam ministrauit. Sed mox

A mox temere credente audacia Normanos adorti, infelici pugna recentis uictoriae titulum perdiderunt. Necq; ullum uicti regis uestigium extitisset, nisi postmodũ ab agrestibus obscuro solitudinis loco repertus proderetur. Cuius filij duo confestim in Daniã cum sorore migrarunt. Quos Sueno paterni eorum meriti oblitus, consanguineae pietatis more excepit, puellamq; Rutenorum regi Vualdemaro, qui & ipse Iarizlauus à suis est appellatus, nuptum dedit. Eidem postmodũ nostri temporis dux ut sanguinis, ita et nominis hęres ex filia nepos obuenit. Itaq; hinc Britannicus, inde Eous sanguis in salutarẽ nostri principis ortum cõfluens, cõmunem stirpem duarum gentium ornamentum effecit. Extincto Haraldo, cui scelera mali cognomen adiecerant, Suenonis regnum quod antè admodum claudicauerat, perinde atq; acerrimo hoste uacuum, prosperioris fortunę gradibus incedebat, oppressumq; Daniae gubernaculum plena prosperitatis uela soluebant. Hic quum liberalitate illustris, beneficentia celeber, cunctisq; humanitatis partibus perfectissimus haberetur, etiam sacrarũ aedium condendarũ, ornandarumq; curam intentissime aedidit, rudemq; adhuc sacrorum patriam ad cultiorem religionis usum perduxit. Verum hunc morum candorem sola libidinis intemperantia maculabat. Complurium nanq; illustrium puellarum castitate delibata, ut nullum ex matrimonio, ita cõplures ex pellicibus filios sustulit: è quibus fuere cum Gormone Haraldus, cum Suenone Omundus. His accessere Vbbo & Olauus, Nicolaus, Biorno, atq; Benedictus, paterno quammaxime, materno minimũ sanguini respondentes. Consimilis copulae obscuritas Kanutum & Ericum maxima patriae ornamenta progenuit. Sed & filia Siritha quae postmodum Guthstalco Sclauico cõiunx accessit, in sequentibus referenda, pellice pariter orta proditur. Tandem rex animum suum ab illecebris luxuriae & immoderato Veneris usu retractum, genialis tori castitate cohibere constituit. Vt ergo multorum pellicatuũ
B experientiã licenti nuptiarũ usu, uniusq; matrimonij lege redimeret, nec talibus ulterius cubiculis maiestatis suae uigorem absumeret, Gutham Suetico rege genitam sanguine cõiunctam sibi legitimae prolis cupiditate complexus, simulata coniugij religione collegit, eiusq; coitum pro matrimonio habuit: ita ut dum ad coniugalia sacra celebranda animũ induxit, eorum nomine flagitiũ colorauit: dumq; ab uno se crimine retrahit, in aliud repente prouoluit. Sed tolerabilius quod alieni sanguinis, quàm quod suae propinquitatis copulam usurpauit, quanquã uterq; huiusce Veneris usus impudicitiae crimini obnoxius sit. Quam rem Egynus & Vuilhelmus intactam praeterire passi non sunt: quippe regem à tam illicito thalamo frustra conantes abstrahere, monitisq; dirimendi cõtractus perseueranter aggressi, aduersum incestuosam eius libidinem debitae reprehensionis amaritudinẽ destrinxerunt. Cumq; correptioni insistentes nihil se ea profecisse cognoscerent, apud Bremensium antistitem iniustas eius nuptias accusantes, maiori pontificio castigationis arbitrium reliquerũt. A quo cum rex per sacram ac salutarem admonitionẽ incesti reus ageretur, disciplinae minas opposuit, seq; ferro correptiõis insolentiam repressurũ edixit. Itaq; uexationis impatiens, plus crudelitati suae q̃ sacrosancti iuris uiribus indulgendũ putauit, religionisq; q̃ nuptę desertor esse maluit. Quae res ab Hamburgensibus maritimi periculi metu ad Bremenses pontificium transtulit. Hęc uoluentem Vuilhelmus propositum exequi monitis suis passus non est. Sanctitate enim consilij consentaneũ furori impetum ab eius pectore submouit, maximaq; doctrinae suae perseuerantia studium eius à sententia reuocauit. Itaq; repente sanior affectus regis animũ occupauit. Saluberrimo nanq; praeceptoris imperio resipiscere coactus, continuò iniusti cõcubitus nexũ rescidit, depositoq; stuprosae mentis ardore, nuptã repudio submouit. Nec solũ ira abstinuit, sed etiam ab illicita cõnubij usurpatione mentẽ retraxit. Gyutha quoq; paternos

C penates repetens, susceptis uiduitatis insignibus cum summa morum synceritate consenuit, castitatemq; uotis professa, uirilis cõcubitus experientiã abdicauit. Et quia iniusto se toro maculauerat, nullum ulterius sibi iuri esse permisit. Sanctitatis siquidem amplexa propositum, reliquum uitæ tempus cœlebs exegit, ingentiq; pudicitiæ seueritate illiciti cõcubitus noxam licentis euitatione pensauit. Sed nec inerti ocio effluere passa, quotidiana cõsuetudine exquisita sacrariorũ ornamenta fingebat, inq; eandem operam continuam ancillularũ curam cogebat. Inter quæ chlamydem sacerdotalem subtilibus sigillis excultam, preciosæq; materiæ impensa ac mirifici operis arte elaboratam, Roskildensi sacrario doni nomine largita est. Alia quoq; complura diuini cultus insignia sacrorum usibus operata est. Sueno uero sacrorum administratores quammaxime cõuersatione probabiles contrahebat, in quibus quanquã scientiam ueneraretur, morum tamen curiosius habitum intuebatur, indignum ratus literarũ suauitati summũ familiaritatis consortium tribui. Adeò igitur honestatis scholam literarum rudimentis præponderare credebat, ut in agendo clericorũ delectu uirtutis potius, quàm scientiæ elementa pensaret, lateraq; sua fidis quàm doctis obsequijs uallare mallet. Suenonẽ quoq; Noruagicæ regionis uirum cunctis uirtutis partibus ac numeris instructissimũ, sed parum iusta notitia literarum monimenta complexũ, in ius familiaritatis adciuerat. Hic ex præfectura ad sacerdotium translatus, tametsi Latinæ uocis penuria premeretur, domestici sermonis opibus abundabat. Quem cęteri ingenijs suis ob uirtutem qua ipsis præstabat à rege præferri uidentes, perridicula imperitiæ exprobratione scurriliter cauillandũ duxerunt. Rem enim diuinam acturo, derisus gratia affectum litura codicem subiecerunt. Qui quum salutem regi uotis libello expressis solenni uerborum precatione debuisset exposcere, ipsum famuli nomine

D designaturus, uitiata ab æmulis pagina, mulí appellatione fœdauit. Neq; enim lituræ errorem correctionis beneficio redimere nouerat. Igitur circunstantes lectoris imperitiam iocabundo cachinnorũ anhelitu prosecuti, immodico ora risu soluerunt: ipso quoq; ioci irritamento religio in ludibrium abijt. Finita actione rex amotum aræ libellum complexus, cum & ipsum inuida manu corruptũ & recentis lituræ uestigia causam inerter fusæ precationis aspiceret, inuidæ societatis animos detestatus, insultantiũ fraudem coarguit, ipsosq; obtrectatione uitiosiores, q̃ Suenonem inscitia comprobabat. Eundem quoq; breui irrisoribus suis imperitiã exprobraturũ adiecit. Deinde scholam eum petere hortatus, sumptum se administraturum promittit. Neq; hac re quicquã de consueta eius familiaritate decerpsit, ne inuidiæ respondisse potius quam obstitisse uideretur. Profectus Sueno efficacissime liberaliũ artium studijs operatus est. Quippe literarũ quibus parum inseruierat documenta sumere cupiens, percipiendæ earũ disciplinæ gratia, omissa domestica, peregrinæ scholæ erudiendum se dedit, animumq; doctrinę capacissimũ excolens, Latino se sermone assuefecit. Cuius studijs abunde instructus, uocabulorũ uim ad summa queq; Grãmaticę rationis elementa animi docilitate percepit, abscisoq; rustici rigoris crimine, facundiã suam ingenij exercitatione politiorem effecit. Itaq; flagrãtissima discendi cupiditate clarũ scientiæ magisteriũ retulit, breuiq; morarũ processu quos imperitiæ derisores habuit, ingenij admiratores inuenit. Primũ inter omnes Vuilhelmus apud regem familiaritatis locũ occupauerat, eiusq; gratiæ mutua animi uicissitudine respõdebat. Etenim ab ipso cęteris impensius cultus, charitatis dignationẽ singulari fide pensabat. Horũ fidei rex tanq; tutissimis obsequijs latera sua cingenda cõmiserat. Sed & sequens casus in antistite seueritatis pulcherrimũ, in rege certissimũ moderatiõis documentũ exhibuit. Ipse nanq; sacro circuncisiõis peruigilio solenni magnatũ cõuiuio feriatus, cũ quorundam principũ clandestina obtrectatiõe patrũ honorate de se habitũ cõperisset sermonem

A monem, occultam eorum perfidiam temulentiæ lasciuijs detectam existimans, iræ aculeis actus, misit qui ipsos maritimo tempore intra Trinitatis ædem oraturos cõ foderent, tanquã in sacris penetralibus aptissimus humanarũ cladium locus exi-steret. Itaq; actum erga côuiuas facinus sacrilegio duplicauit, ipsumq; pietatis domicilium crudelitatis officinam effecit, neq; loci, aut temporis, quo minus cupiditati indulgeret, respectũ habuit. Qua in re antistes, templi (ut par erat) uiolatione permotus, in primis dissimulanter excepit, neq; indignationẽ suam ulla ex parte stipatoribus patefecit, opportuno uindictã tempore præbiturus. Nam quum rem diuinã pontificali more peragere debuisset, non solum aduentantẽ regem occurrendi ueneratione excipere supersedit, sed etiam sacrariũ subire cõnisum à primis eius liminibus absq; respectu familiaritatis sacerdotij insignibus ornatus, baculo quo utebatur exclusit, sacrorũ penatium aditu indignũ iudicans, quorum religionem non sine graui pacis rubore ciuili sanguine maculasset, suppressoq; dignitatis nomine non regẽ eum, sed humani cruoris carnificẽ appellabat. Nec reum obiurgasse cõtentus, aculeum uirgę eius pectori infixit, armatũq; duritia animũ imperati parricidij pœnitere perdocuit. Enimuero priuatæ societati publicę religionis uerecundiã prætulit, non ignarus alia esse familiaritatis officia, alia sacerdotij iura, quibus seruorum æque ac dominorũ, neq; ingenuorũ parcius, quàm ignobilium flagitia uindicari par est. Cumq; abunde foret repulsam egisse, etiam execrationem adiecit, nec dubitauit in præsentẽ damnationis quoq; proferre sententiã. Itaq; mirifica audacia dubium reliquit, fortius illum manu ne, an uoce pulsauerit, quẽ grauibus admodũ cõtumelijs proculcatũ prius linguæ, deinde dextræ repulsa mulctauit, inq; pectore quo uirtutẽ antè coluerat, uitium cõtudit. Neq; enim in tam euidenti scelere longum ultionis tempus expectandũ putauit, facilius origini atq; incunabilis culpæ, quàm ulterioribus eius incremẽtis occurrendũ existimãs,

B ne mora alitũ crimen diuturnitatis tractu cõualesceret. Igitur ut regem impotentiæ & temeritatis incursus transuersum in facinus egit, ita antistitẽ ad exercendam uindictã profecta à religionis æmulatione seueritas concitauit. Enimuero fortiter uindicata religione, & debitã ordini suo fidem, & alienæ temeritati salutarẽ reddidit disciplinã. Ne enim solenniũ officiorum tutelam omittere uideretur, ueluti indulgentiæ oblitus, seueritatẽ exercuit, neq; sanctitatis inimico amicus existere aut assentatoris potius quàm pontificis partes præsentare sustinuit. Cæterum specie hostem reuera amicum exhibuit, quia fida concordiæ pignora ac syncera familiaritatis stipendia potius iusti rigoris, quàm iniqui fauoris examine ponderabat. Quapropter mansuetissimum ingenium suum deposita ad tempus clementia austeritati subiecit, meritoq; ad firmandam religionis disciplinã aliquid à crudelitate sibi paulisper mutuandum putauit. Quamobrem infesto militum concursu petitus, applicatos ceruici suo gladios animi firmitate contempsit, tantumq; se in despiciendis periculis gessit, quantũ egerat in prouocandis. Tanto animi robore præditus, tamq; generosi spiritus abundantia instructus, diuinæ charitatis munimento superior humani timoris uiribus apparuit. Cuius rex inhibita nece, quum eum non temeraria offensa, sed publicæ seueritatis fiducia concitatum animaduerteret, conscientiæ rubore perfusus, scelerisq; quàm repulsæ pudore ægrior, continuò regiam repetit, quietamq; frontem contumeliose correptus exhibuit, nec ipsa quidẽ generosæ indignationis uerba inuitus audiuit. Deinde regia ueste deposita obsoletam accepit, mœroremq; deformitate cultus, quàm splendore contumaciam testari maluit. Neq; enim tam tristi pontificis sententia perculsus, regalis magnificentiæ cultum gestare sustinuit. Sed abiectis regiæ maiestatis insignibus, insigne pœnitentiæ sagulum sumpsit. Quinetiam simul cum ueste potentiam exuit, atq; ex sacrilego tyranno fidus sacrorum uenerator euasit. Siquidem nudatis

Episcopi seueritas in regem.

C pedibus ad atrium regreſſus, in eius ſe aditu proſtrauit, terramq́ ſuppliciter oſcu-
latus, dolorem qui ex contumelia acerrimus infligi ſolet, uerecundia ac modera-
tione compreſſit. Neq; enim continuò repulſæ uindicem egit, ſed pudore ac pœ-
nitentia culpam cruenti imperij redemit. Exulaſſe huius animũ in nequitia, non
habitaſſe credimus: quẽ ut primo temeritas tranſuerſum in facinus egit, ita poſt-
modum ęquiſſima moderationis temperies rexit. Quanta enim manſuetudine pe
ctus eius inſtructum fuiſſe putemus, qui pontificem palàm ſeueriſſimis ſacerdotij
uiribus aduerſum ſe uſum, non ſolũ impunitate donaret, ſed etiam humilima ue-
niæ petitione uenerari ſuſtinuit, gratiamq́ tam pudoris patrocinio, quàm pœni-
tentiæ beneficio meruit? Diuina ſiquidem obſequio, non uiribus propitianda no
uerat, ideoq́ atrocitatem ſceleris uerecunda mœroris acerbitate penſabat. Quin-
etiam paruulo pudoris irritamento magnopere confuſus, excitatã ignominia uir
tutem rubori imperare coẽgit, quantumq́ uiolentiæ religioni crudeliter impe-
rando incuſſerat, tantũ uenerationis uehementer animo contuſus exoluit. Sed
dum taliter ſe gerit, inuſitatã ſacerdotalis auxilij clementiam expertus eſt. Interea
antiſtes inchoamento pſallendi facto, primaq́ concentus parte ædita, quum græ
cæ precationi ſolennem rite gloriam ſubnectere debuiſſet, ex ſtipatoribus ſuppli
cem foribus regem adeſſe cognoſcit. Igitur ceſſato cantu, cleroq́ conticere iuſſo,
fores repetens, quum regem quid ita ſe gereret percontatus fuiſſet, atq; ille crimi-
nis confeſſione facta, religioni ſeſe ſatisfacturum promittens, ſacerdotalis ſubſidij
ueniam poſtulaſſet, continuò execratione remiſſa iacentem amplexus, abſterſis la
chrymis, depoſitisq́ doloris inſignibus, & cultum & animum regium reſumere
iuſſit, non licere inquiens priuatum mœrorem publicis intereſſe tripudijs. Neq;
enim eum humiliorem dignitate ſua uultum gerentem, aut ſupplicem liminibus
D aduolutum intueri ſuſtinuit, ſed benignioribus uerbis recreatum, priſtinam ue-
ſtem, qua maieſtatem ſuam concinniorem efficeret, corpori reponere cultiorẽq;
progredi iubet: ſatis graues eum pœnas religioni dediſſe ratus, qui ſe tam demiſ-
ſe agere, tamq́ ſuppliciter proſternere ſuſtinuiſſet. Deinde imperatis pœniten-
tiæ rebus, cantores quorũ frequentia ſolennitas agebatur, in occurſum eius quo
ornatius reciperetur procedere iuſſit, ſtatimq́ uenerabiliter exceptum, cunctis
lætitia ouantibus, ad aram uſq; perduxit. Ita prioris uiolentiæ ſpeciem honeſto co
mitatis genere temperauit, repulſæq́ deformitatem ſpecioſo penſauit obſequio.
Nec minus in pœnitentia uenerationis, q̃ auſteritatis in admiſſo repoſuit. Quin-
etiam adhuc mœrenti ſolicitudinem detraxit, fiduciam adiecit, priuatæq́ triſtitiæ
ſalebram publica gratulatione diſcuſſit. Itaq; quod in potentis uiri ſcelere pollu-
tum fuerat, religioſa ſeueritate expiatum eſt. Sed & populus maximo plauſu tam
ſpectatam in rege uerecundiam comprobabat, plus pœnitentia pium, quàm im-
perio ſceleſtum euaſiſſe confeſſus. Peregerat iam pontifex ſeueri ac pij uindicis
partes, inq́ eodem rigoris & clementiæ experimento ſe geſſit, nec parcius ueniã
quàm uindictam exhibuit. Quippe cuius contumaciam ſeuere repulit, indulgen
ter modeſtiam coluit, ſicq́ pietati iuſtitiam contemperauit, ut nec ſperneret ſup-
plicem, nec reciperet inſolentẽ. Qua in re paterni affectus habitum pleniſſime re
præſentauit, quod parentis more correptionem blanditijs ſubſecutus, neque aut
elatum amplecti, aut demiſſum aſpernari ſuſtinuit. Poſt hæc omiſſa altaris ſacra
repetens, ſummo patri regię expiationis gloriam ſuccinit, eoq́ ſerenius gaudium
ſubijt, quo tetrior luctus cauſa præceſſit. Rex ipſe biduum quiete peragens, ter-
tio demũ die regio cultu ornatus inter ipſa miſſæ ſacra excelſam ædis partem con
ſcendit, ſilentioq́ per præconem uenerabiliter acto, coram omnibus ſemet gra-
uiſſima accuſatione perſtrinxit, acerbũ religioni uulnus inflixiſſe confeſſus. De-
inde collaudata antiſtitis indulgentia, quod tanto crimini tam repente ignouerit,

ſeq́

A feq; iussu etsi non manu reum celerrime sacrorum usibus restituerit, pro tam cruenti imperij expiatione muneris loco Steffnicæ prouinciæ dimidium aris à se conferri publicat. Nec erubuit multorum auribus singularem flagitij sui cōmittere notionem. Ea res inextricabilē regni, sacerdotijq; concordiam operata est. Quippe rex non solum antistitem in eodem amicitiæ gradu habuit, sed etiam maioribus dignitatis incrementis donauit, plus officijs eius ad gratiam, quàm contumelijs ad iracundiam concitatus, quem nō priuata ira, sed publicæ religionis iniuria aduersum se prouocatum uidebat. Hic enim mirificam illius seueritatem, ille sanctissimam huius moderationem beneuolentiæ constantia prosequebatur. Sed & uterq; quotidianis uotis ne tantæ animorū concordiæ diuiduum fati tempus intercederet, exoptabat. Itaq; summæ uenerationis officia certatim mutuis sibi studijs impendebant, adeoq; eximiam societatis fidem honoris uicissitudine nutriebant, ut potius inter eos amicitiæ paritas, quàm superioris ad inferiorem familiaritas cerneretur. Veniam nunc ad Kanutum Suenonis filium, qui propitiæ fortunæ beneficio summis naturæ dotibus cumulatus, magno cum indolis experimento ætatem animo præcucurrit. Quippe contracta iuuentute myoparonum piratica monstra perdomuit, Sembicis atque Estonicis illustrem trophæis adolescentiam egit, nouisq; uirium gradibus paterni roboris fundamenta transcendit. Quæ uictoria futurum eius dominium ominata est. Pro amplificanda tuendaq; patria iuges excubias gessit, rerumq; quarū ob infirmam adhuc ætatem uix spectator esse potuit, autor haberi præsumpsit. Quinetiam iuuenile corpus continuo usu ad bella impigre conficiēda, armaq; uiriliter sustinenda firmabat, famaq; eius bellica ui in tantum claritatis excessit, ut rediuiuum magni Kanuti spiritum fortunamq; simul cum nominis uideretur cōmunione sortitus, adeò ut nullus eum paterni regni successione potiturum ambigeret. Neq; enim uirtute iam ma-
B turus, honori intempestiuus uidebatur. Sed nec liberalitatis species eius adolescentiæ defuit, cuius fratrem Haraldū natu maiorē obtusi admodum cordis inter iuuentæ initia perpetuus inertiæ sopor oppressum tenebat. Tandem Suenonem ultima penè senectute confectum, apud Suddathorp Iuticarum partium oppidum febri implicatū aduersa corporis ualetudo corripuit. Qui cum pestifero humore grassante fatalem cordi dolorē imminere cognosceret, paruulas adhuc extremi spiritus reliquias trahens, à præsentibus se Roskildiæ sepeliri petiuit. Nec ministerij eorum promisso contentus, sacramento fidem exegit. Siquidem loci illius religio regibus uetusto more exculta, ut uiuis sedem, ita fato functis sepulturam præstare consuerat. Iamq; regis corpus ab ijsdem amplo funere elatum Sialandiam usq; peruenerat, cum primum Vuilhelmus in occursum eius ueniendi mandata suscepit. Nec moratus ad urbem cursu festinato contendit, inq; ipsa trinitatis æde accersitis qui terram ad solidum foderent, prius regi, deinde sibi tumulum extrui iubet. Quam uocem fossoribus potius à mœrore, quàm industria profectam putantibus, extinctisq; non uiuis tumulo opus esse dicentibus, suū antequam regis funus ab eis excipiendum asseruit, non se uoto fraudandū inquiens, quo cum eo cōmori semper optasset. Eosdem admiratione stupentes, imperiū deliramento consentaneū existimantes, ad obsequendū pœnam, ni paruissent, comminatus adduxit. Ita adhuc experte morbi corpore, mortis certitudinē præsumebat. Deinde citato equo in occursum exequiarū contēdens, cum ad nemus forte Topshogicū peruenisset, duabus miræ proceritatis arboribus secus iter cōspectis utranq; præcidi, inq; usum lecti funebris aptari præcepit. Illi sibi regalis feretri constructionē præcipi rati, imperiū exequūtur. Compactū deinde uehiculū præstantibus robore equis imponūt. Cumq; pontifex syluam prætergressus regiū in uicino funus adesse cognosceret, aurigā consistere iussit, ac protinus ueluti laxamēti *Trops orr.* *Vuilhelmi episcopi obitus mirabilis.*

C gratia amiculū quod habebat exuit, eiq; humi expanso seipsum præcipitē superiecit: deinde erectis superne palmis, si quo rerum autori seruitio placuisset, uitam à se finiri petiuit. Sanè absq; ulla fati cunctatione amicū morte insequi, quàm uita deserere præoptauit. Hæc fatus, ueluti in domestico lectulo acquiescēs extinguitur. O immensam concordiā, quæ superstite spiritu iucundior fuit. Quem famuli longam admodum cubandi moram egisse mirati, cum nequicq; erigere iacentē uellent, exanimem repererūt. Igitur recens omnibus inopinati funeris luctus exoritur. Ipse uero à suis feretro exceptus atq; ante regē elatus, ut fato posterior, ita funebri pompa prior extitit. Viris nanq; funebri Suenonis lecto humeros subijcientibus, ipse equis subuectus ueluti quidā exequiarū eius auriga præcessit. Prior uero sacrario allatus, ueram præsagij fidem retulit. Qua tam admirabili fati sorte potitus, se regis cultū charitati, quàm fortunæ erogasse perdocuit. Exequijs impensius actis, amborū corpora coniunctis admodum tumulis occluduntur. Hæc sunt ueneranda amicitiæ stipendia, quæ cum è duobus eius consortibus alter excidit, reliquo uitæ dulcedine fastidita, mortis appetitū ingenerāt. Post hæc Sueno Noricus quem suprà significaui, cōmunibus cleri suffragijs sacerdotiū sumit.

Regiæ uero successionis delectū, anceps populariū sententia pertractabat. Maior nanq; Danorū pars memor quantis per Kanutū adhuc priuatæ fortunæ periculis obiecta fuerit, grauiora si regnū indueret uerita, maligna uirtutis interpres, quod gloriæ eius accrescere debuerat, iniquissima meritorū æstimatione damnabat, eleuatis uirtutū præmijs clarissima eius opera repulsæ turpitudine rependendo. Igitur ut hunc negociorū metu perosa, ita Haraldum ocij cupiditate cōplexa, audaciæ hebetudinē prætulit, ignauumq; sibi regem maluit imperare quàm fortem. Quamobrem egregiæ indolis claritate contempta, negatum uirtuti culmen

D uitio tribuere nō erubuit, repulsa fortitudine, inertiam honoribus insecuta. Verū hunc ingratæ mentis habitū fucosa rationis specie colorabat, Haraldum perinde ac natu maiorem ipso naturæ iure regno debitum certans. Genus affectionis inusitatum: hunc uirtus inuisum, illum uitium probabilem fecerat. Soli Scanienses iusta animi inclinatione prouecti, Kanuti probitate culta, Haraldi desidiā respuebant. Igitur Ysoram habēdi delectus gratia cōuenitur. Ibi quidem ingens oceani uastitas ostijs admodum angustis excipitur, furensq; fretum coactu littorū in arctas fauces terra compellit. Medium sinus harenæ tenent obscura nautarū celantes pericula, nam ut abiens eas æstus aperit, ita rediens claudit. Orienti Scania, cætera uero occidenti classis appulerat. Hic fratres apud suos quisq; fautores diuersis in locis cōcionati sunt. Tunc Haraldus uocato assensorū concilio, nequaq; cōtumeliosam sibi fratris prælationē uideri refert, si non eum dignitate posteriorem sors ipsa nascendi fecisset, maioremq; à minore superari ridiculum esset. Qui etsi uirtuti maturior uidereẽ, se tamen naturæ ordine, ætatisq; priuilegio uincere. Præterea indignū fore ciuium illi uexationem, obiectamq; periculis patriam suffragari debere, suæ uero prouectioni seruatam in omnes clementiam obesse: nec ita merita ab eis æstimanda fore, ut miserias suas gratia felicitatis repulsa pensare cupiant. Nam ingratorū hanc maxime uicissitudinē esse. Ad hæc si summā assequatur, impias se leges abrogaturū, blandas placidasq; pro eorum arbitrio laturum promittit. Tanti igitur tamq; optati commodi promissorem concio pestiferis eius blanditijs inuitata, regem appellat, paternum illi regnum deferens, cuius inertiæ contemptus magis quàm ullus honos aut gratia referri debuerat. Itaq; populi fauor orationis suauitate præreptus, plus fallacibus eius promissis, quàm inuictæ Kanuti fortitudini præstitit. Igitur fraternæ contentionis certamen uaria assentatione subnixum, sine arbitris aut iudicibus, solis partiū suffragijs gerebatur. Verum Haraldus imperitæ multitudinis errore suffultus, mox per legatos fratri mandat,

A mandat, ne decretam maiori summã ambiat, eumq; honore sibi postponat, quem nascendi serie priorem sciat, néue regnum maiorum uirtutibus illustratũ domesticæ atq; intestinæ discordiæ bello corrumpat, nec perniciosa seditione diuiduos patriæ motus incutiat, sed potius clausum ambitioni animum gerat, abiectaq; temeritate competitoris sui, suffragatorẽ agere non erubescat. Adiectæ monitis minæ, mandataq; non tam blanditijs pacis, quàm belli irritamentis instructa. Præterea plerosq; fraternæ partis fautores legum emendatione, liberiorisq; uitæ iocunditate promissa, per subornatos in gratiã suam solicitandos curauit. Ita à Kanuto uulgi animos partim spes, partim metus auertit. Ipse deficientibus à se copijs, tribus duntaxat rostratis nauibus in angustissimas Scanici maris fauces elabitur, regno carere iussus, cuius ipse incolumitatem protexerat, terminos auxerat. Vbi fraterna legatione regni cõmunionem spondente reuerti monitus, spretis mandatorum blanditijs, Suetiam fugibundus intrauit, perquam stultum ratus eius se promissis infracta fortuna credere, cuius eadem adhuc uigente minas acceperit. Mox perinde atque iniuriarum oblitus, intactis patriæ rebus bellum aduersum Orientales uiuente patre cœptum, enixe prosequitur. Haraldus habito in octo dies concilio, quod promissis complexus fuerat, rebus prosequi monitus, ut regia maiestate popularem excoleret, in primis aduersum prouocationem restipulandi ius ędidit, prioresq; defensionis partes quàm accusationis instrumenta constituit. Reo siquidem actoris ius in refellenda accusatione concessit, quam antea testium fide subnixam defensionis præsidio repellere nõ licebat. Quod ius usurpatione firmatum ut familiare libertati, ita religioni pestiferum euasit. Ipsa nanq; defendendi potestas non armorum, non testium usu, sed sola sacramenti fide subnixa, multorũ conatus uotorum cupiditate periurio polluit, sed & funditus singularium congressionũ usum euertit. Posteris nanq; susceptas causarũ controuer-
B sias satius iureiurãdo uisum est expedire, quàm ferro. Verum alterum religionis intuitu, alterum salutis respectu periculosius. Quem morem Dani pertinaciter retentum ad hoc usque tempus obstinate usurpant, adeò ut uita magis, quàm eo carere cupiant, salutemq; suam pro ipsius obseruatione deuoueãt. Haraldus uero solis sacrorũ officijs deditus, latarum à se legum seueritate neglecta, impunitas omnium noxas enerui legum indulgentia pręteribat, omniaq; statuti iuris munimenta conuulsit, ignarus plus deo synceram regni administrationẽ, quàm inania superstitionis momenta placere, seuerumq; iustitiæ cultum superuacua precum adulatione gratiorem existere. Præterea diuinum plenius propitiari numen, ubi iura quàm thura promuntur: plus scelerum quàm pectorũ contusionẽ probare, libentius criminũ quàm genuũ flexus aspicere, nullamq; uictimã uindicatæ pauperum libertati præferre. Quanq; enim regum maiestas rite religioni intendere debeat, aliquãto tamen speciosius interdũ tribunalia, quàm aras excolere potest. His omissis rex sola sacrorũ charitate cõspicuus, iniquissimos actus profusa animi tolerantia sustinebat, pauciora experimentis prosecutus, quàm promissis complexus fuerat. Noxas nõ uenia modo, sed etiam licentia prosequebatũ, tamq; inopem iuris patriã reddidit, quam antea promissis diuitẽ fecit. Sed neq; à regijs moribus habituq; degenerare deforme ducebat. Regnando bienniũ emensus, defungitũ.

Quo mortuo Kanutus fraternis suffragijs in regni fastigiũ reuocatus, orientale bellum quod in adolescentia orsus, in exilio auspicatus fuerat, accepto solio potius amplificandæ religionis, quàm explendæ cupiditatis gratia totis uiribus innouandũ curabat, cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentũ apprehendere cupiens. Nec ante manũ ab incœpto retraxit, quàm Curorum, Sembonũq;, ac Estonum funditus regna delesset. Deinde sublato hoste nuptias circũspiciens, finitimaq; coniugia obscura ac dignitate sua minora reputans, præfecti Flandriæ

C Roberti filiam Ethlam in matrimoniū aduocauit, ex qua filius ei Carolus obuenit. Cumq; magnatū insolentia solutos hebetatosq; prisci iuris neruos aspiceret, omnibus ingenij modis ad reparandam patrij moris disciplinam connisus, probatioris iustitiæ cultum seuerissimis ædidit institutis, contusumq; & labentem æquitatis tenorem in pristinū habitū reuocauit. Non sanguini, non necessitudini, quo minus iuste se gereret, indulgentiam habuit, nullius amicitiæ aut familiaritati impunitatē iniuriæ tribuit: sed omnia antiquæ consuetudinis momenta præcurrens, labefactatū iuris uinculum tenacissimo nexu astrinxit, ac paternæ seueritatis uestigia solicitus usurpauit, eoq; studio grauissimas maiorū offensas contraxit. Sacris decus suum reddebat. Sacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis prosequebatur. Cumq; ab inerti & rudi populo parum iustam pontificibus uenerationem haberi conspiceret, ne tanti nominis potitores inter priuatos relinqueret, decreti circunspectioris indústria principum eis consortionem indulsit, ipsisq; primum inter proceres locum perinde ac ducibus assignauit, autoritatem honore concilians. Prouidit enim ne tanti officij pondus æquo minor ueneratio caperet, inq; summa religionis arce positi, infima cultus conditione uilescerēt. Nec solum pontificibus dignitatis incrementa donauit, sed etiam priuatorū clericorum ordinem benignissimis decretis adornare studebat. Nam quo cumulatiorem eis honorem redderet, literatorū controuersias uulgaris fori conditione exemptas, ad eiusdem professionis iudicium relegabat. Iisdem religionis reos obiecta repellere nequeuntes, pecuniaria mulcta puniendos permisit. Quibus etiam in omnia quæ aduersum diuina cōmitterentur animaduersionis arbitrium tradidit, cunctasq; huiusce generis actiones sacerdotali iudicio destinatas à publico foro secreuit ne honore impares conditio æquaret. Quamobrem dignitati pondus adiecit, decusq;

D priuato fastigio excelsius eorum respectui inesse uoluit. Quo effectū est, ut Danorum nemini nisi regi aut pontificibus, eiq; qui potissimus regni successor aduertitur, domesticis quenquā liceat actionibus postulare. Idem populares adhuc sacrorum rudes decimarum religioni assuefacere conabatur. Sed propositi irrita suasio fuit: quippe maturitatem rerum capere nouelli cultus rudimenta nequibant. Interea Sueno Roskildensis templi ædificationem à Vuilhelmo cœptam saxeo opere prosecutus, cum perfecto sacello solas locandi pulpiti angustias, quo minus dedicatio perageretur obstare conspiceret, condendi eius gratia Vuilhelmi monumentū summouit, cineresq; mausoleo erutos, eo loci ubi nunc acquiescunt transferendos curauit. Nocte igitur quam dedicationis dies insecuturus putabatur, sacristæ somnium capienti quidam sacerdotij insignibus decoratus per quietem præcepit, Suenoni sufficere diceret, quod in exædificando sacrario Vuilhelmi sibi merita uendicasset, ac gloriæ suæ alieno labore partam arrogasset impensam, ne cuius famam aucupatus fuisset, etiam cineres submoueret, eosq; à Kanuti regis corpore separaret. Cuius facti pœnas haud dubie ab ipso uiolationis autore, nisi uitæ eius sanctitas obstitisset, expetendas fuisse: nunc uero in ipsas sacrarij partes ab eo conditas ulciscendum, seq; omnem operis eius molem funditus euersurū. Monuit quoq; ne quis suum de cætero tumulum attentare præsumeret, præfatus neminem qui cineres eius loco suo submouerit, impune laturum. Deinde baculo tectum impellere, totamq; operis molem diruere uisus, somnij fidem ædis excidio comprobauit. Quippe sacrarium repente ab imis fundamentorum sedibus conuulsum excidit: adeoq; res uisioni consentanea fuit, ut eodem temporis momento ruina somnij comes incederet, nocturnaq; unius opinio omnium oculis interdiu subiecta clarescceret. Tantum autem rei miraculum extitit, ut ne collapsum quidem sacrariū custodem oppresserit. Nam neq; petrarum pondere quæ undiq; congerebātur elisus, neq; ulla collapsæ molis importunitate

A nitate quassatus, tutum quietis usum habuit, quanquam cubile eius cadenti materiæ contiguū fuerit. Attoniti fragore ciues, ruinæ præsentis admiratione concurrūt, custodemque excidio perisse creditum, medijs lapidum coagmentis incolumem egredi cernunt. Quæ res omniū in eum oculos religiosa uulgi admiratione conuertit, incertum utrum templi lapsus an sacristæ salus plus uisentibus stuporis attulerit. Nec paruulū uisioni autor eius ab imminenti lapidum mole defensus præbuit argumentum. Qui cum antistiti nocturna Vuilhelmi mandata prompsisset, subridens præsul, nil se mirari inquit, uitæ eius seueritati fati habitum respondere: suæ nihilominus solicitudinis fore, collapsas ædificij partes reficere. Quamobrē diu postmodū intactus Vuilhelmi tumulus mansit, donec nostris eum temporibus Hermannus maioris sacrarij præses, Arnfastusque scholæ ministerio functus, conniuente Isaac ruralis sacerdotij præposito, parabilem magis & inter cæteros cultissimū aduertentes Ascerianæ sepulturæ gratia aperiri iusserunt. Porrò fossa ad solidum humo, incorruptam antistitis togam inter adesa solo ossa reperiunt. Quibus sublatis, tanta fragrantiæ uis sine ullo autore ad circumstantiū nares ueluti è beato quodam unguentorū fonte manauit, ut nemo cœlo potitum ambigeret, cuius cineres tam mira terrestrium odorum suauitas perfudisset. Ipsas uero contrectantium manus tanta odoramenti pertinacia astrinxit, ut ipsum triduo balneis ac lauacris attentatum abolere nequiuerint. Nec tamen sanctitatem cinerum, ut decuit, uenerati, in extremam eos monumenti partem applicandos curabant. Sed neque præsumptioni impunitas affuit. Siquidem sacrilegi consilij autores pestiferum audaciæ suæ exitum experti sunt, tantumque quisque supplicij retulit, quantum uiolandi busti sententiæ impendit. Hermannus nanque sub Absolone sacerdotali concilio assidens, sacrum naribus ignem excepit, cuius ui non solum corporis firmitate, sed etiam uocis officio spoliatus, elinguis ac mutus ante

Vuilhelmi reliquiarū odor.

Vindicta uiolati sepulchri.

B triduum grassante latius ardore decessit, dignus ea corporis parte puniri, qua diuinam ingratus fragrantiam hauserat. Nec leuiorem Arnfastus excessum habuit: qui cum impotentium neruorum hebetudini mederi uellet, potione per incuriam sumpta, quo salutem conciliare debuerat, languorem instruxit. Sed & rupti tandem iocinoris partes frustatim egestas uomitu protulit, quas à medico pelui exceptas, maximus pontifex Absolon dum ad uisendum eum humanitatis officio uenisset, aspexit. Quo præsente æger hic se ob uiolatos Vuilhelmi cineres perpeti protestatus, manifestas neglecti imperij eius pœnas pependisse dicebat, seque sua cum tota re familiari religioni pollicitus, trimestri languore habito per summam animi pœnitentiam expirauit. Miserandos duorum exitus tertius temeritatis autor aspiciens, seque similibus supplicijs propinquum ueritus, fati inclementiam pietatis officio præcucurrit. Nam in æde Mariæ magno rei familiaris impendio sacrarum uirginum conuictum instituit, eisque quoad uixit pudicitiæ disciplinam ingenerauit. Nec tamen omnem prorsus uindictam effugit, diutino nanque uitiati pulmonis languore consumptus interijt. ita primo fati celeritate correpto, reliquos à diuersis corporis partibus profecta pestis tarditate ad ultimam tabem redactos absumpsit. Igitur tantum unusquisque pœnæ sumebat, quantum in uiolanda antistitis sepultura auctorem egerat. Quia enim salubritatem suam prudentiæ munimento tueri noluerunt, cladem culpæ præcipitio contraxerunt. Ne autem Sueno promissam templi refectionem negligentius exequi uideretur, cœptam Roskildensis sacrarij fabricam ad finem usque perduxit. Cuius excolendi gratia coronam arte, impensaque operosissime elaboratam, in eius ornamentum appendit, existimans regias opes potius sacrorum splendori, quàm humanæ auaritiæ seruire oportere. Egynus quoque hisdem fermè temporibus, opitulante rege, Laurentianæ ædis inchoatum à se opus explicuit.

C Quibus rex dedicari iussis, mirificã dotis nomine munificentiã erogauit. Nam in æde Laurentiana annua cantorũ stipendia pontificis subsidio fultus, instituit. Ipse enim partim ex fisco suo, regisq; latifundijs, partim antistes ex ante collatis templo beneficijs quotidianos eorum sumptus exhibuit, tantaq; inter ipsos religiosi certaminis alacritas fuit, ut uter in deum uenerabilior fuerit, incertũ extiterit. Prima itaq; dedicatiõis die rex solenniter altaria ueneratus, quartã regij numismatis, quartam suæ in ciues exactionis, quartã æstiui census portionẽ ei, qui pro tempore loci antistes extiterit, muneris loco perpetuo iure possidendã cõcessit. Nec parcius priuata clericorũ iura tutatus, ab eis qui sacrarij rus excolunt uniuersum penè regiæ pensionis ius ascriptis chori ministris deferendũ curauit. Cæterum detractæ expeditionis pœnas, ac uiolatæ pacis uindictam, eorumq; qui propinquis uacui decessissent hæreditates, regij duntaxat iuris esse uoluit. Itaq; non minorẽ in ædendis templorũ priuilegijs, quàm præstandis beneficijs autorem egit. Et ut legibus suis æternitatẽ cõciliaret, eas cõuellere conaturos antistitum execrationi subiecit. Cuius edicti postmodum à multis temere pertentati, uetus adhuc ratio perseuerat. Rex uero quum in omnibus sancte se industrieq; gessisset, præcipue religionis charitate cõspicuũ præbuit, nec unquam remotos ab exactissimo eius cultu oculos habuit. Qui cum fratrum suorum turbam iuueniliter intemperantẽ patriæ admodũ onustam uideret, largis uberibusq; stipendijs alitam, uno duntaxat Olauo Slesuici partibus præsidente in clientelã assumpsit, ac publicũ pondus priuato leuauit impendio. Tandem Danorum nomen armis in desidiam cadentibus à paterni auunculi temporibus obrutũ, animaduertendi nouandarũ rerum cupido subrepsit. Vtq; eius animum certius repræsentaret, non contentus studia sua orientalibus decorasse uictorijs, Angliam infelicitate amissam hæreditatis du

D xit nomine repetendã. Recolebat enim bellicam maiorũ gloriam, cumq; opibus imperij fines, nullo magis quàm Anglicis creuisse titulis, maioremq; eis ex unius insulæ, quàm totius orientis spolijs incessisse splendorẽ. A quorũ imitatione desicere stolidi ac degeneris animi esse, satiusq; regno carere q̃ inter paruulæ telluris angustias inclusũ maiestatis usum habere. Vt ergo negociorũ conformitate maiorum fortitudini responderet, operamq; eorum studijs cõsentaneam æderet, atq; auiti nominis gloriam æquaret, omniũ quæ paterna corrupisset inertia, refectionẽ suæ cõmendabat industriæ, parentemq; perosus, auum æmulatus est. Primũ igitur occultum Olauo cõsilium prodit, eoq; idipsum hortante, rem deinde popularibus aperit. Alacris omnium assensio fuit. Sed quem rex sibi fraternæ charitatis uicissitudine respondere crediderat, latenter æmulum habebat, insidiosæq; eius adumbrationis ignarus, affectum referri sibi, quem ipse impenderet, æstimabat. Quem etsi prudentia secus monuit, sanctitas tamen malignã de fratre suspicionẽ referre prohibuit, ne consanguineã fidem temere damnare, inq; fraudis metu hostes ac necessarios iuxtà ponere uidetur. Verum Olauus affectatione regni pietatis erga germanum oblitus, perfidissimi pectoris habitum summa fidei simulatione tegebat, uulgatumq; regis propositum non solum adulationibus fouit, sed etiam hortamẽtis instruxit, non quod potentissimũ regnũ ab eo recuperari posse speraret, sed ut imperatæ rei difficultatẽ in odium imperantis cõuerteret. Enimuero fratris animum fastidiose æstimans, pijssimum eius amorem parricidali fraude pensabat. Nam quum eum quod neglectã antè seueritatẽ nouis legibus restituisset, ciuibus inuisum animaduerteret, quò odium eius cumulatius redderet, quod publice displiceret, priuatim exequi stimulabat. Et ne solus insidias uolueret, lecta societate clandestinæ cõiurationis cœtum instruxit. Nec frustra ingeniũ fuit. Quippe primores, quorũ uiolentia regijs sanctionibus retusa fuerat, parricidalis cum Olauo propositi cõsortium habuerunt. Kanutus uero omnium animos glo

A riæ magis, quàm sceleri intentos existimans, imperata classe Lymici maris oris aduehitur, à quo breuissimus in oceanū transitus patet, quondam nauigijs peruius, nunc uero interiecta arenarum mole præclusus. Hic rex fraternum diu præstolatus aduentū, nauigandi cunctatione exercitus alacritate est excussus. Nam Olauus reddita tarditatis ratione, ueniendi moram in dies extraxit, cōmentumq; cassandæ expeditionis exagitans, alimenta perfidiæ mendaci impedimentorū simulatione quærebat, eò morā trahere cupiens, donec aut regem sine eo proficiscentem interim ipse regno priuaret, uel tarditate suspensum exercitum destitueret, rexq; uel desertorū impunitate despicabilis, uel pœna cunctis inuisus euaderet. Ita & fratrem & dominū aduentus sui cunctatione ludificans, tam uafrę, tamq; insidiosæ rationis cōmento generosi ac fortis propositi molitionem subruere conabatur. Nec eum callida cōsilij ratio fefellit. Nam tota à rege classis fastidita eius expectatione defecit. Rerum enim quæ à fratre gerebant ignarus, morantis aduentum sæpenumero mandatis exegerat, quū tandem de eius perfidia certior factus, c'asse præstolari iussa, Slesuicum lectissima manu festinatò cōtendit, ibiq; fratrem inopinatum & attonitum intercepit. Deinde producto, accusatumq;, nec obiecta ualide propulsantē, perinde ac cōuictum, impotentemq; defensionis compediri à militibus iubet. Qui indebitam regio sanguini contumeliā suis manibus administrandam negabant. Cuius tanta apud ipsos ueneratio fuit, ut ex eo ortos morte, quàm uinculis mulctare mallent, tolerabilius rati quod cōmunis conditio admittit, q̄ quod seruile supplicium exigit. Sed & gentis nostræ uerecundia summā in uinculorum pœna turpitudinē reponere consueuit, hisq; affici omni fato tristius ducit, ingenuas mentes probroso, q̄ cruento supplicio punitiores existimans, tantoq; alterum altero speciosius censens, quantū naturæ habitus à fortunæ uitio distare creditur. Mandatā militibus operam cōmunis frater Ericus exequitur, plus
B iusti imperij quàm iniqui germani respectui tribuendū, nec sanguini parcendum dum uitia puniuntur, existimans. quippe quem uirtus defecerit, nullā stirpis reuerentiam obtinere, animiq; labe fœdum omnem generis infuscasse splendorē. Igitur non tam fratris nomen quàm parricidæ propositum intuebatur. Adeò sanguinis precium euilescit, quum se moribus ignobilem fecerit. Post hæc rex Olauum catenis coërcitum, nauigioq; in Flandriā relegatum, carcerali custodię mandandum curauit. Cuius captionē coniurati parum fama aut nuncio experti, quo callidius exercitum soluerent, inertem regis moram absentiamq; causati, classem clandestino monitu circunuentā domos abire iusserunt. Quam rem si quis palàm exhortatus fuisset, publicatis bonis aut in exilium agi, aut capitali supplicio affici lege merebatur. Quam ob rem defectionis incentoribus tutissimū uisum, ut sine ullo autore ipse sibi populus desertionis licentiam uendicaret, ne tam priuatū discessionis crimen quàm publicū haberetur. Tantum autem apud improuidā multitudinis temeritatē insidiosa magnatū ratio ualuit, quod plebs non minus eorum autoritate, quàm moræ tædio adducta, fidentissimā reuertendi libertatem acciperet. Cuius facti rex cognitione suscepta, dolorem prius, deinde letitiā egit. Siquidem iniuriam in religionis habitum formauit, mulctæq; nomine primam exigendarum decimarū occasionem corripuit, lætatus quod ei utilissimā propositi rationem opportunitas conciliasset, suoq; dedecore sacrorū decus instruere cupiens. Cumq; magnates Olauum quem sibi factionis ducem futurū sperauerant, à fratre interceptum audissent, proposita fraude defecti, summā eius dissimulationē egerunt. Itaq; rex accersita postmodum concione, docet quantum Danicis armis militaris semper disciplina profuerit, maiorū imperijs à minoribus semper obtemperatum fuisse, regum autoritatem popularibus inniti suffragijs, principum famam nullo magis quàm militum fide creuisse, eorumq; nullius momenti imperiū esse.

C si non plebeijs subsistat auxilijs. Sibi uero nuper ignotam regibus contumeliam obuenisse, inusitatæ defectionis autores hebetudinem audaciæ prætulisse, auiditate ocij speciosissimæ rei negociū subruisse. Adiecit quoq; quanta pecuniæ summa ob impium desertionis crimen damnari meruerint, gubernatorū singulis quadragena numûm talenta, terna remigum unicuiq; mulctæ loco numeranda proponens. Nemine collationē abnuente, promissa æris solutio est. Quo cognito remittere se Kanutus illam exactionē, si sacerdotibus decimas erogare uoluissent, edixit. Tunc concio petita consulendi licentia, paulisper à rege deliberatura secedit, an propositis satisfieri conditionibus oporteret: utraq; exhibitu difficilis æstimata. In soluendo nanq; ære complures inopia afficiendos credebant. Decimarū uero pensionem omni æuo celebrandam, æternam debitoribus infligere seruitutem. Igitur quasi in tristium rerum contextu minus aspere delectum facturis, acerbior uisa cui comes diuturnitas affuisset. Nam cum altera se tantū, altera posteros quoq; puniendos aduerterent, præsentē inopiam perpetuo muneri prætulerunt. Itaq; temporū æstimatione facta, quò sibi tantum quàm pro posteris pœnam crearent, culpam redimere præoptantes, semel ære, quàm semper libertate deficí maluerunt, iure elicitum, dedecore uacuum, persuasione extortum, probro obnoxium rati. Quinetiam annuam alienis frugem dependere ignominiæ, non religioni attinere censebant. A quibus quum rex deteriorem conditionis partem approbari uideret, simulata pecuniæ exactione, septentrionales Iutiæ partes ingressus, Tostonē cognomine Peculatorem, eiusq; collegam Hortam colligendæ pensionis quęstores instituit, mulctæ metu decimarum religionem differere cupiens. Iisdem defectorum res æstimatis possessionum precijs, intactas dimittere iussum.
D Qui mandatum immitius ac iussi fuerant executi, iniqua plebem exactione pulsabant. Quam rem æmuli regis in popularium concilio deplorantes, calumniam mendacijs exaggerabant. Veris quoq; maiora fingentes, inuisos cunctis redddidere quæstores. Quippe militum opus non regis imperium iudicabant, nec iubentis, sed iussi studium intuebantur. Quorum instinctu multitudo quæstores adorta, communē iniuriam publica consternatione cohibuit: magis quid fieret, q̃ quid fieri iussum esset inspiciens. Nec eorū cædibus satiata, in regē quoq; uesana prorupit. Qui impetū eius opportune sua ratus absentia declinandū, Sleiuicū concessit, ibiq; coniugē cum filio constitutā si res sinistre cessissent, perfugere in patriā iussit, nullū inter perfidos præsidiū habiturā. Siquidē intempestiuū regno hæredem domesticorū arbitrio relinquere uerebať. Igitur Vuandali solam sibi in armis libertatem restare credentes, fugæ eius perinde ac uictores insultare cœperūt. Qui quū imminentibus Iutis & uetera auxilia deficere cerneret, nec noua temporis angustiæ cōtrahi sinerent, quo tutior secessu foret, Fioniam petit, salutē insulæ præsidio quæsiturus, ubi nihilominus indignā religiosissimo spiritu suo uiolentiā expertus est. Hinc eñ Iutis aucta sęuiendi fiducia, cōcitatā multitudinis temeritatē exacuit, hinc grassandi præsumpta libertas tristē regi procellā inflixit. Sanè populares pœnæ metu cœptū omittere ueriti, perseuerantiā sceleri exhibendā duxerunt. Neq; eñ bis læsum pœnā noxijs remissurū credebāt. Ideoq; eius exitiū sitientes, ardentissimo odio sanctissimi uiri necē petebāt: ac ueluti ueniæ desperatiōe cōpulsi, hostem tollere q̃ ultorem experiri maluerūt. Nec suis eum finibus exegisse cōtenti, Fionia quoq; propellendū decernūt. Iamq; rex accepto traiectionis nuncio, Sialandiā emigrare statuerat, cum Blacco quidam primā ipsius familiaritatē adeptus, sed nihilominus eum occulte perosus, simulatæ fidei cōsilio hortatur fugæ parcat, Othoniensis pagi præsidia expetat, nec fœmineo more latebram circunspiciat: se interim plebis acta speculaturū, blanditiasq; iræ eius oppositurū promittit. Quod si plebis animū mitigare nequisset, tanto antè id regi pronunciaturū, quantū fugę

occupandæ

A occupandæ sat esset. Consilio obtemperatũ est. Tunc Blacco omissa legatione, sinistris plebem monitis palpitans, conciliandæ gratiæ loco, odium regi impensius struit. hortatur quã celerrime calumniæ autorem occupent, nec fugacẽ elabi permittant, oppressionũ uindices tyrannum non regem fastidire cõmemorat: carere culpa, quod honestatis æmulatione cõmittitur: patriæ tutores perinde ac pietatis ministros parricidio exui: priuatũ abesse crimen ubi publicæ libertatis uindicta peragitur. Præterea miserrimos cœpti irritos, cõpotes felicissimos fore. His atq; cõsentaneis modis sollicitato in regis necem populo, aduersum immerentis caput funestos omniũ conatus erexit, eaq; actione cõsternatã amentia plebem ueluti furiali quadam face succendit, statimq; impetus creuit ubi hortatorẽ habere cœpit. Neq; enim temeritati eius constantiã suam obiecit, sed publicæ sese dementiæ autorem ascripsit. Igitur incitatior seditionis procella pestifera eius concione deferbuit, grauiorq; tempestatis incentorẽ nacti tumultus erupit. Inde reuersus pacatiorẽ populi animũ nunciat: facile cõsternationis procellã acquiescere, si rex iram mutuo deponere, reisq; pœnam remittere uoluisset. Quem rex fidum legationis ministrũ ratus, regalis magnificentiæ conuiuio excipit, malignũq; suæ pietatis interpretẽ donis prosequit. Vtrobiq; gratia perfidiæ habita est. Nam Blacco alterna partes uice subiens corrupto legationis officio, pro mediatore proditorẽ agere cœpit, atq; ex speculatore sceleris hortator euasit, sinistre regis, falso plebis animum interpretatus. Ita pellacis uiri mendaciũ legationis titulo inuolutũ, regẽ pariter ac populũ fefellit, hunc ne imminentẽ uitaret, illum ne parceret expectanti. Eundem die postera rex prioribus paria pollicentẽ ad speculanda seditionis acta dimisit, cõmunemq; hostem inter se & uulgum creandæ pacis autorẽ assumpsit. Nec solita legato perfidia defuit: cuius pestiferis monitis instincta plebs uehementius aduersum regis caput consternationẽ destrinxit. Kanutus interim quotidia-

B nis sacrorũ solennibus assuetus, ne quid religioni præponeret, Albani ædem sacram pro se deprecaturus accedit. Quippe precibus deum, quàm hostẽ armis ne quid charitati detraheret, aggredi præoptauit. ubi dum religioni uacando, officia sanctitatis exequitur, cõsternatæ multitudinis corona armis sacrariũ clausit. Quotquot ergo ex militibus hostem præcurrere poterant, periculi consortiũ affectantes, regem petebant, eius in seipsos discrimẽ transfundere cupientes. Cumq; salutem secessu consequi possent, periculũ præsentia quæsierunt, morteq; clari quàm fuga tuti fieri maluerunt. Quanta porro humanitate clientelã hanc abundasse credemus, quæ ne infelicẽ domini fortunã desereret, periculo sese quod uitare licebat opposuit, inq; magna fugiendi copia salutem regis quàm suam tueri satius duxit: Benedictus quoq; fraternitatis nexum fide imitatus, in templo cum fratre cõmori destinauerat. Ericus uero seorsum ab hoste conclusus cum solus multitudinem sustinere nequiret, per medios hostium globos ferro secessum molitus erupit. Tunc nemine religiosæ pacis domiciliũ uiolenter irrumpere præsumente, primus Blacco cunctantibus cæteris ferro ualuas petiuit, ductuq; suo eandem cunctis licentiã tribuit. Ita se non sacrilegij modo, sed etiam publici parricidij ducem autoremq; exhibuit. Quod uidens plebs cõcitato seditionis motu templũ aggreditur, eoq; irruptione facta diuinos lares, ac sanctissima penetralia sacrilega tempestate fœdauit. Verũ Blacco in ipso quem irruperat aditu trucidatus, datis parricidij piaculis, uiolati sacrarij pœnas pependit: mors eius interfectoris exitu uindicata est. Itaq; alterius fato scelus, alterius pietas causam præbuit. Crediderim tunc pium cruorẽ parricidali permixtũ separatis fluxisse meatibus, atq; sine ulla riuulorum cõmunione hinc sacrũ inde scelestũ sanguinẽ diuiduis alueis incessisse. Benedictus liminibus irruptorẽ excipiens, dum foribus acrius propugnat occidit. Rex ipse inter cruentos imminentis uiolentiæ strepitus fiducia cõscientiæ eundẽ

C mentis habitū tenuit: neq; religioni parcius q̃ si periculū abesset, uacauit, ne plus ab eo timoris quàm cōstantiæ uiribus indulgeret. Sed ne extrema quidē eius hora sanctitatis studio uacua fuit. Nam cum parietē undiq; à popularibus perfringi (quippe ligneus erat) ideoq; propinquā sibi necē instare animaduerteret, accersito sacerdoti factorū arcana cōfessus, per summā mœroris acerbitatē præteritæ uitæ culpas absoluit, præmiūq; sibi pœnitentiæ salubritate cōciuit. Tantum enim in innocentia sua fiduciæ reposuerat, ut mortē non periculo oppressus refugere, sed metu uacuus appetere uideretur. Quinetiā propassis utrinq; brachijs ante aram fati securus occubuit: ubi dum uictimæ more prostratus percussorē expectat, im

S. Kanuti interitus. missæ per fenestrā lanceæ mortifico iactu cōfossus, pium mortis sacrificiū ædidit, profusoq; militum sanguine, suum ad ultimū erogauit. Enimuero crebris undiq; telis petitus, corpus immobile tenuit, nec ante loco quo cubabat excessit, q̃ feretro mandarē extinctus. Ex cuius sanctissimis uulneribus plus gloriæ quàm cruoris effluxit: quippe præsentis uitæ exitu initium melioris accepit, hostili iudicio punitus, diuino seruatus. Felix eorū parricidiū, qui quem terrestriū uirtutū orbe exe merant, cœlestiū usibus applicabant, caducaq; & fragili potentia spoliatū, solidæ atq; æternæ felicitatis cōpotem statuerūt. Sed & clandestina eius uirtus perlucidis postmodū experimentis enituit. Hæc audiens regina patriā cum filio impubere repetit, geminis post se relictis filiabus, ex quibus Ingertha Folconi Sueticæ gentis nobilissimo nupta, Benedictū, Kanutumq; filios habuit, hisdemq; mediantibus, Birgerū qui & nunc extat Sueticæ ducem cum fratribus suis nepotem accepit: uerū ex Ceciliç matrimonio Ericus Gothorū præfectus Kanutū cum Karolo procreauit. Ex quibus generosissimarū imaginū numerosa posteritas clara propinquitatis serie cohærens emersit. At populus perempto rege exultans, quod scelus deflere debuerat, insultatione prosequi uoluptatis loco reputabat. Qui cū

D parricidio pietatis causam prætexeret, idq; tyrannicidij nomine coloraret, militē suum Deus mercede fraudari non passus, arcanā sanctissimi uiri innocentiā manifestis publicauit indicijs, eximioq; uitæ eius splendore etiā clara mortis ornamenta cōcessit. Sanè ad coarguendā parricidarū malitiā puniti merita miraculosis prodidit argumentis, ignotamq; uulgo uirtutē mirifico rerum fulgore detexit. Quorum plebs admiratione perculsa uirtutis inuidiā egit, cōspicuamq; signorū experientiā diu nequicquā infuscare tentauit. Veteris nanq; inuidiæ fremitu, ac pristinis odij uiribus pertinacius excandescens, adduci non poterat, ut diuinis honoribus coleret, quem ob scelus à se interfectū putaret, rem cœlitus declaratā humanis argumentis abnegare conando. Quanquā enim damnatos à se mores cœlesti iudicio cōprobatos uideret, ad dissimulandā tamen, occultandāq; miraculorū fidē iustam cædis causam fingebat, firmāq; facti tuitionē retinens, sententiæ suæ perseuerantissima propugnatrix existere non erubuit. Nec uita regē spoliasse cōtenta, etiam fati laudibus exuere conabatur, cuius lucem extinxerat, famā quoq; sepelire cōnisa. Sed humanis tenebris diuinus splendor inuolui non poterat. Quippe miraculorū nitor dubietatis caliginē clara rerum luce pellebat. Nā sanctitatis eius medela uarias imbecillitatū affectiones remediorū salubritate prosecuta est. Cūq; obtrectantiū liuor crebrescentibus signis uirtuti cedere cogeretur, nec fidem ulterius frustrari quiuisset, in facti tamen defensione persistens, sanctitati quidem assensit, sed eam non tam ex preteritæ uitæ meritis quàm ultimi temporis pœnitentia profectā astruxit. Ita & iustam facto causam prætexuit, & uita cassum honore donauit. Siquidem digne regem perisse, sed pium lachrymis euasisse dicebat, intentionem eius auaritiæ quàm religioni propiorē existimans. Cuius erroris non paruas postmodū pœnas pependit. Sed & posteri paternā redolentes inuidiā, sanctitatis eius formā non moribus, sed lachrymis imputant, præsentiq; incredulitati

præterito

A præterito sese errori implicant. Neq; adduci possunt, ut ipsius beatitudinẽ deposito odio syncere æstiment. Verum sacra eius oppidulo orta toto penè terrarũ orbe fulserunt, cultusq; ipsius primũ à ciuibus exceptus, paulatim in cõmune prorepsit. Cuius tam uitæ quàm miraculorũ uirtutẽ priuatim Othoniensibus uenerandã, publica eam religio cõsecrauit. Sed & cœlestẽ eius spiritũ ad hoc usq; tempus felix signorũ fortuna prosequitur. Hinc est quod Kanutus diuini iam animi immortalitate potitus, ut terrestribus patriã patrocinijs attollere studuit, ita cœlestibus protegere nõ desistit: ideoq; sanctitas eius gloriæ & celebritatis fructu opulentissima, splendidũ in fastis locũ obtinet. Quinetiã salutares effectus suos quotidianis administrat indicijs, malitiamq; patriæ, beneficijs pensat. Nam uirtutũ eius insignibus, omnis ætas Danica gloriabitur. Talibus illustrationis radijs sanctorũ fatis claritas erogatur, cum cœlesti beneficio mortalis liuor opponitur.

HISTORIAE DANICAE LIBRI VNDECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER XII.

NTERFECTO Kanuto, Iuti iniquæ societatis pertinacia singularẽ Olaui gratiã amplectentes, creari eum regem alacerrimis petiuere suffragijs: hunc sibi plurimũ gratiæ relaturum sperantes, cui tanto regnũ discrimine quæsiuissent. Neq; eius fratribus hunc honorẽ eximio Kanuti amore suspectis, erogandũ duxerunt. Igitur pecunia pacta, Nicolaum cõmunem tam præteriti quàm futuri regis germanũ, uadem pro eius redemptione dederunt, receptoq; regnũ imponunt. Nec paruũ Nicolaus fraternæ charitatis specimen ædidit: siquidẽ fraternas induere catenas, suisq; uinculis germano regnũ emere non dubitauit. Quod audiens Ericus, cõtumeliæ memor quam ei cõmunis fratris iussu inflixerat, ultionis metu cum coniuge Botilda quæ Vluoni Gallitiano ex filio Thrugoto neptis obuenerat, Suetiã petiuit. Dani uero collato certatim ære pro sponsoris reditu, pactam creditori pecuniã numerarunt. Quem Flandrensi custodia liberatũ, infesta parricidis fortuna ueluti cladẽ aliquã nostrorũ abundantiæ ac fertilitati iniecit. Nam cum Dani noui regis initijs applaudentes pristinæ ruinæ procacius insultarent, criminosis semper infensa diuinitas ne diu scelus impunitate floreret, petulantiã penuria rependere uoluit, communiq; inopia publici parricidij uicta exegit piacula. Vt enim non in singulos modo sed in uniuersos animaduerteret, summa aëris intemperantia annorũ quibus Kanutus regnũ gesserat numerũ adæquauit, cœlestiq; robore humana ui maiorem ædidit ultionẽ. Quippe uerni æstiuiq; temporis feruore satum omne coaruit, autumnale uero adeò pluuiũ fuit, ut siquid locorũ humilitate palustri ue madore alitum succreuisset, perseueranti imbriũ inundatione decideret. quanquã cõtrarium cœli habitũ humanæ cõmoditatis ratio flagitasset. Igitur opportuno solstitium humore caruit, eundẽq; sine modo profusum siccum amans sextilis excepit. Tunc planè camporũ facies cœlestibus imbribus inundata, late patentis stagni speciem præbere conspecta est, ita quod æstas ægre genuit, autumnus oppressit: tantaq; temporũ intemperies extitit, ut nec imber æstum leniret, nec æstus imbris illuuiẽ temperaret. Quinetiã agrestes aquis campos tegentibus, supernantia spicarũ capita demetentes nauiculis excipiebant, ac deinde putres aristarũ reliquias formã

C cibus igni percalefactis exiccandas mandabant, sicq; eas molæ subijcientes, quia panē præstare non poterant, in usum pultis uertebant. Quamobrē tanta ciborū penuria incessit, ut maxima populi pars alimentorū inops inedia consumeretur. Ea res locupletes inopia, pauperes morte mulctauit: maioresq; ære, minores spiritu spoliauit. Nam diuitū populus non suppetentibus alimentis, auro argentoq; salutarē cōparauit impensam: pauperū uero gregē tam census quàm dapis inopē horrida passim fames absumpsit. Rex ipse ad ultimā tabem redactus, plurima frugē latifundia permutabat, agrisq; uænire iussis, alimenta possessionū precijs comparabat. Nobilibus in eundē usum ingenuitatis insignia erogare, rubori non fuit. Enimuero abunde seges finitimis erat, ut priuata gentis, non publica terrarū ultio uideretur. Quæ tam dira clades cōuictū populi animū sanctitatē, quam antea detrectauerat, fateri coëgit: decq; celsitudinis eius cōtemptoribus ueneratores effecit. Sanè tam euidens pœna, alijs fruge abundantibus, Danis priuatim ingruēs, & parricidarū noxā, & perempti innocentiā, liquidò argumentata est. Hanc pestē Sueno pontifex, cuius summa apud Danos autoritas erat, populo parricidij pœnitere permonito incessurā prædixit. Quippe in plebē pius, in deū uenerabilis habebatur, religionēq; attentiore cura, cōciones præstantiore facundia celebrabat: ita fauore omniū occupato, arcem inter nostros autoritatis, atq; eloquentiæ fastigium possidebat. Subiectorū mores, non solū dictis, sed etiam serenissimis operū informabat exemplis, nec uoce q̄ mente concinnior fuit. Idem perfecta trinitatis æde, in exædificando eius ambitu Kanutū religiosi operis sociū habuit, nec minorem in extruendis Mariæ sacrarijs operam gessit. Quippe unum in urbe, alterum Ryngstiadis enixe molitus, tertiū Michaël Slaglosæ cōdidit. Adeò se sanctorū pe

D netralium singulari cultu flagrare monstrauit. Nec domestica sanctitate cōtentus, augmentū eius foris petere arrepto peregrinandi labore cōstituit. Cumq; Hierosolymā proficiscens Byzantiū peruenisset, cōtracta uarij generis ornamenta cum sacrorū cinerū reliquijs in necessarios usus domestici templi remittenda curauit. Sed cuius Græcia pietatē uidit, mortē Rhodos aspexit. Iisdē ferè temporibus absumpto Richaldo, Ascerus morū generisq; splendore eximius Lundensi potitur sacerdotio. Olauus cum bis penè lustrū regnando cōdidisset, inter cōtinuas rei familiaris angustias, nihil regali magnificentia dignū exequi poterat. Sed & finitimi facto paupertatis eius cōtemptu, famelicū ferro incessere ruboris loco duxerunt, rati inediā armis obrui non oportere, neq; diuinitus afflictum humanitus premi, aut cœlestiū uindictā mortaliū uiribus exagitari. Cui enim inuidiosum existeret regnū, cōtemptissima tot annis inopia profligatū? Cū rex diuinū natalē celebrās, pane in domo non suppetente ieiunos circunquaq; penates aspiceret, erubescenda mensarū inopia magnopere cōfusus, obducto manibus capite suffusoq; lachrymis uultu, per summā animi ægritudinē temporis difficultatē gemitu prosecutus est. Sanè tantulā dapē tot cōuiuis apponi defleuit, cōtemptissimā famē honoratissimæ lucis ignominiā iudicās. Qui mihi alienā specie, suam re uera deplorasse uidetur inopiā. Deinde supplicatione habita, superna cōuitus autorē omniū deū ut si quid iræ aduersus populū cōcepisset, suo non eius periculo satiaret orauit, infelicissimū patriæ statum, difficilimū temporis habitū æstimans. Quippe tam inops epularū cōuiuium quo famē instruere potius q̄ pellere uideretur, principū oculis subijcere erubescebat. Nec difficiles numinis aures habuit: siquidē celerē fati uiā obtinuit, sibiq; mortē, salutē patriæ, si qua modo parricidis uirtus inest, pia prece cōciuit, ingenuoq; uiuendi pudore maximæ cladis pœnā auertit. Itaq; memoriæ eius speciosius deposita uita q̄ gesta ascribi potest, qui fatū patriæ finiendi spiritus causam habuit. Porrò quantū charitatis erga suos cordi insitū haberet aperuit, cū & corū mala proprio capite luere uellet, & cōmune periculū ad se solū redundare deposceret.

A depoſceret. Nempe quia ſuã pro ciuiũ ſalute deuouit, pij animi titulo fraudandus non eſt. Fortuna ſiquidem famẽ cum autore ſuo pari funere extulit, inediamq́ ſatietate mutauit. Huic Ericus natu proximus e Suetia reuocatus, magno omniũ fauore ſufficiť. Huius ætas periclitanti populo labẽtis annonę ſubſidia reparauit, ſegesq́ tempeſtiui imbris beneficio uiſitata conualuit. Nam regnante eo agrorũ habitus ad tantam ubertatẽ exceſſit, ut ſinguli cuiuslibet annonæ modij totidem denarijs permutarenť. Sed & cõtinuis regni ipſius annis eadem agris ubertas inceſſit. Quo euenit, ut non ſolũ ex morũ, ſed etiam temporũ placidiſſimo uſu, boni cognomen acciperet. Tunc planè penuriæ copia, inopiæ ſucceſſit abundantia. Huius uiri uirtutes ſummatim cognoſcere, tædio non ſit. Nam præter ingentia animi decora, ſingularibus naturæ incrementis euectus, admirabili corporis magnitudine eò proceritatis exceſſerat, ut cæterorũ uertices humeris ſuperaret: nec longitudini inconcinna ſoliditas fuit, ut totam eius compagem exactiſſimo naturæ ingenio excultam elaboratãq́ putares, quæ corpori granditate conſpicuo conſentaneum uirium habitum conciliauit. Igitur ut corpore nullum, ita nec robore parem habuit, cum ſtaturæ laude egregia quoq́ uigoris ornamẽta ſortitus. Haſtæ aut lapidis iactu ſedens ſtantes uincebat: neq́ illi ſitus quo minus fortitudinis ſuæ experientiã æderet officere potuit. Eodem corporis ſitu ex robuſtiſſimis duos luctã aggrediebatur, dumq́ alterum attrectaret, alterũ genibus compreſſum urgebat. nec ante deſtitit, quàm prius hunc, deinde illum pedibus ſubijciẽdo, amborũ manus poſt terga uinciret. Nec minori robore funiculorum certamen exhibuit. quippe unum dextra, alterũ ſiniſtra, continens eorũ extrema quatuor præſtantibus robore ex aduerſo diſtrahenda cõmiſit. Quibus eum nequicq́ ſede ſua detrahere laborãtibus, ipſe funem utrinq́ modo dextra, modo læua corripiens, ingenti fortitudine effecit, ut aut tenentibus reſtim excuteret, aut eoſdẽ ad ſe magnopere
B renitentes appelleret, funemq́ ducere nequeuntes ſequi cogeret. Eidem quoq́ ſpecioſiſſimus uocis habitus fuit. Siquidem cõciones non ſolum præſtanti facundia, ſed etiam tanta pronũciationis amplitudine celebrabat, ut in actionibus non ſolum à præſentibus, ſed etiam à procul poſitis liquidò exaudiretur. Præterea ad conciliandam ſibi populariũ beneuolentiã in extrema actionũ ſuarum parte mandati loco ſubnectere cõſueuerat, ut uiri coniuges ſuas ac liberos, necnõ & ſeruos cum primũ domos rediſſent, ſub eius titulo conſalutationis officio proſequerenť, fore ſe cuiq́ illius ſeruatorem promittens, cõmunemq́ cunctis in exhibẽdo ęquitatis cultu, debitorẽ affirmans. Verum hũc corporis eius animiq́ fulgorem, ſola libidinis uis tetris intẽperantiæ maculis obſcurabat. Siquidem coniugalis copulæ tędio Veneris uſum pellicũ cubiculis intentũ habuit. quanq́ ei fortuna uxorẽ forma ac moribus conſpicuã ſociaſſet. Nec defuit Botildæ tolerabunda mens ad inſolentiã mariti ſuſtinendã. Puellas ſiquidẽ quas ab eo adamari perſenſerat, maternæ dilectionis officijs proſequebať, easq́ quo prõptius mariti ſtudijs indulgeret, quo ad uixit inter pediſſequas habuit. Quarũ ut formam quoq́ concinniorẽ efficeret, ſępenumero capitis earũ cultũ proprijs manibus exhibebat. Cumq́ abunde foret iram abieciſſe, addidit charitatẽ, & quia ſua ſpecie nõ potuit, aliena marito placere uoluit, uiriq́ in eis affectũ colere, q̃ læſionis ſuæ uindictam agere præoptauit, ne clariſſimũ ducem turpitudinis reum ageret. Etenim amoris ſui raptrices officijs q̃ odijs inſequi ſpecioſius duxit. Itaq́ non ſolũ mariti flagitiũ diſſimulatiõe texit, ſed etiã abſq́ reſpectu pellicatus odium merentibus, gratiã erogare ſuſtinuit, uenerationę cõtemptũ, obſequijs iniuriã penſans, eoq́ facto clariſſimũ muliebris patientiæ exemplũ præbuit. Quinetiã ſingulari moderationis beneficio poſteritati inſignem nominis ſui memoriã cõmendauit. Fuere Erico filij, Haraldus, Kanutus, & Ericus: ſed primus cõcubina, ſecũdus matrimonio, tertius adulterio ortus prodiť.

Clarum mulieris patientiæ exemplum.

C nec mansuetudinis spiritus regis fortitudini defuit, qui ut crudelitatis alienus, ita socordia uacuus medium inter desidiam ferociamq; temperamentũ teneret. Eiusdem quoq; seueritas benignissime popularibus affuit: ne enim potentum auaritia æquitatis uinculum labefactaret, petulantiaq; iuris hebetudinẽ pareret, insolentię rigorem opposuit, & quo plus à peruersis loco destitit, hoc magis per imperium nocuit. Quippe cum à populariũ oppressoribus parum per absentiam timeretur, eosdem subita satellitũ manu interceptos suspendio consumendos curauit. Quo facto quid aliud quàm iniuriæ pondus arborea lance pensauit? Quamobrẽ maioribus formidolosus, minoribus percharus euasit, cum hos paterna indulgentia, illos regia seueritate insequereť. Filias quoq; cõplures ex concubinatu habuit, quarum unam Haquino cuidam Beronianæ necis ultionẽ pollicito, præmij nomine nuptum dedit: frater siquidem Erici Bero Holsatijs Dytmersisq; subactis, eo loci ubi Vuermundi filium Vffonem, cum duobus Saxonicæ gentis lectissimis manũ Duelli nomine conseruisse proditum est, munitionẽ inhibendæ defectionis causa molitus, uallo fossaq; insulam cinxit. Cuius dominationẽ populariũ quidam priuatim perosus, concionãtis latus hasta transfixit. Ea tẽpestate Sclauorũ insolentia diu Danicæ rei miserijs alita, quippe magis ocijs Olaui prouecta, quàm ullis eius negocijs retusa fuerat, piratica nostros acerrime lacessebat. Sed & Autonẽ quendam splendidissimo loco natum, Falstriam è Sialandia petentem, moriq; quam intercipi præoptantẽ occidit. Enimuero ingenita Danico sanguini uirtus, captiuitatis sortem omni fato tristiorem existimat. Quam rem Skialmo candidus, frater hic Autonis erat, in celeberrimis Danorũ concilijs querelarũ frequentia prosecutus extudit, ut autoritate eius motum uulgus, unius necem omniũ manu ulciscendã decerneret. Adeò quippe regia maiestas popularẽ euexerat, ut ei decernendarũ
D expeditionũ ius esset, armisq; publicis, non imperiũ principis, sed plebis arbitriũ præsideret. Præterea Alli & Herri Scaniæ oriundi, sed eius usum facinoribus demeriti, Iulinũ certissimũ Danorũ profugium proscriptorũ titulo petiuerũt. Cuius enixe negocia cõsectantes, maritimisq; patriam latrocinijs incessentes, rem Danicam atrocius profligare cœperũt. Tunc Danica iuuentus Iulinum adorta, fractos obsidione ciues, quotquot intra mœnia piratas habebant, cum pecunia pactionis nomine præbere coëgit. Quibus nostri in potestatẽ acceptis, læsæ patriæ pœnas crudelissima mortis ratione expetendas duxerũt. Nam quo uiolẽtiore eos morte consumerẽt, reuinctis post terga manibus palis primũ affigendos curabãt, deinde uentrium caua cultro rimati, nudatis exilis primaq; uiscerũ parte protracta, cętera stipitibus explicabant, nec ante suppliciũ remiserunt, quàm tortos extis funditus aluo egestis, horridæ rapacitatis spiritũ profundere coëgissent. Quod spectaculũ ut specie triste, ita re nostris perquam utile extitit. Non solum enim reis pœnã inflixit, sed etiam cæteros consimilẽ cruciatus causam uitare permonuit. Itaq; nõ minori uisentibus documẽto quàm afflictis supplicio fuit. Nec semel quidem Ericus Sclauici roboris amplitudinẽ pressit, & neruos debilitauit, sed iterum ac tertio effrenata gentis illius ingenia tanto tempore retudit, ut nulla eum ulterius piratici æstus procella pulsaret. Interea defuncto Egino Ascerus clarissimo inter lutos loco natus, Lundense sacerdotiũ sumpsit. Fortè autẽ Hamburgensis antistes ob inanes & falsas suspitiões Ericum execratione mulctandũ censuerat. Quod ueritus rex, appellatiõe sententiã precucurrit, Romamq; euestigio petiuit: ubi causæ suæ examine diligẽtius habito, pontificis accusatione potenter repulit, cunctisq; defensionis partibus actore superior redijt. Nec cõtentus efficacissimũ causæ dictionis suæ propugnatorẽ egisse, aduersariæ partis odio penetraliũ sacrorũ decus externo sacerdotio subiectũ habere passus non est. Quamobrẽ Romam regressus, tum se, tum etiam patriã ac domestica sacra Saxonicâ prælatione liberari petiuit,

A ne religionis ratione exteris admodum obsequi cogeretur, aut eius disciplinā ab alienigenis petere necesse haberet. Nec difficilē curiæ consensum habuit. Quæ ne clarissimū uirum repulsa afficeret, tum dignitatis, tum etiam fatigationis eius intuitu mota, petitioni annuit, seq; regnū ipsius summi sacerdotij insignibus adornaturā spopondit, atq; ea promissorū spe regem à se exhilaratū dimisit. Sed tristioris fortunæ quod sequitur. Reuersus nanq; Ericus cum more regio domi in propatulo cœnitaret, inter alios quendam musicæ rationis professorem adesse contigit. Qui cum multa super artis suæ laudibus disputasset, inter cętera quoq; sonorū modis homines in amentiā, furoremq; pertrahi posse firmabat. Quinetiā tantas fidibus uires inesse dicebat, ut perceptis earū modulationibus astantes mente constaturos negaret. Cumq; an eiusmodi usu calleret interrogatus, peritiam fateretur, tum precibus regis, tum etiam minis effectū præsentare cōpellitur. Qui cum nec uecordiæ metu, nec periculi prædictione imperantē auertere potuisset, ne furori nocēdi materia suppeteret, primū æde armis uacuefacta, complures extra auditū citharæ in ambitu collocandos curauit, oriente uesaniæ strepitu fores irrumpere, ereptamq; manibus suis citharam capiti illidere iussos, ne ulterior eius modulatio superuenientes quoq; mente captos efficeret. Monuit quoq; præstò esse qui furentium uesaniæ ualenter occurrerēt, ne lymphantes demētia in rixam uersa, mutuis seipsos uiribus interimerēt. Obtemperatū consilio est. Igitur armis domo egestis, claustrorūq; custodia obseratis, fidibus operam dare exorsus, inusitatæ seueritatis musam ædidit: cuius prima specie præsentes ueluti mœstitia ac stupore cōpleuit. Qui postmodum ad petulantiorē mentis statum uegetioribus lyræ sonis adducti, iocabundis corporū motibus gestiendo, dolorem plausu permutare cœperunt: postremo ad rabiem & temeritatē usq; modis acrioribus incitati, captum amentiæ spiritum clamoribus prodiderunt. Ita animorū habitus, modorū uarietas inflecte-

Citharœdus insignis, affectus hominū pro uoto inflectens.

B bat. Igitur qui in atrio melodiæ expertes constiterāt, regem cum admissis dementire cognoscūt, irruptaq; æde furentem complexi, cōprehensum continere nequibant: quippe nimio captu furoris instinctus, eorū se ualide cōplexibus eruebat. Naturæ siquidem eius uires etiam rabies cumulabat. Victo itaq; colluctantiū robore procursum nactus, cōuulsis regiæ foribus, arreptoq; ense, quatuor militum continendi eius gratia propius accedentiū necem peregit. Ad ultimum puluinarium mole quæ undiq; à satellitibus congerebātur obrutus, magno cum omnium periculo cōprehenditur: ubi uero mente constitit, læsæ primum militiæ iusta persoluit. ut autem acrioribus expiationis modis pœnitentiā ædcret, redimendæ noxæ gratia, religiosæ peregrinationis propositū amplexatus est, Iudæamq; diuinæ uisitationis memoria uenerabilem adire constituit. Cuius studij sanctitatem cum diu tacitus animo reuoluisset, tandem ijs maxime quos ob excellentem corporis habitum profectionis suæ consortes destinabat, insinuat. Quibus rem dolenter se rentibus, idipsum apud celeberrima patriæ concilia publicauit. Quod cū in Vuibergica quoq; concione uulgasset, attonita multitudo perinde ac patrem amissura foret ingemuit, absentiam eius perniciosam patriæ futuram uociferans, inq; eo remorando tota plebs unius plorabundi amici uultum habuit. Ad ultimū lachrymis suffusa supplicem se eius genibus aduoluit, magnopere deprecans, ne magis priuati uoti quàm publici cōmodi debitum intueretur, eumq; plus Deo syncera regni administratione, quàm exilio placiturum affirmans. Ille precibus concionis uoti religionē opposuit, eiusq; titulo propositi pertinaciā tuebatur. Nec populo ad refellendā excusationis rationē consilij sagacitas defuit. Redimendi nanq; uoti gratia tertiā se rei familiaris partē egentibus erogaturā promisit. Sed ne sic quidē tenacissimā sanctitatis eius perseuerantiā labefecit. Negabat enim rex honestatē culpa redimi posse, seq; alieni æris interuētu uoto liberū fore, futurū asserēs si con

C ditione uteretur, ut & se periurij, & patriā paupertatis periculis implicaret. Malle uero proprio sumptu profectionē instruere, quàm aliunde impensarū necessaria mutuari, ne alieno grauamine ad peragendum deuotionis propositum uteretur. Itaq; seductos maiores de substituēdo interim procuratore consulere cœpit, non quia prudentia fallebatur, sed ne præteritis aliorū consilijs, suo indulsisse uideretur, priuatam sententiā publicæ præferendo. Quo audito principes id se consultoris optioni permittere responderūt, nec hac quidem in re de eius industria dubitaturos, cuius summā in alijs solertiam didicissent. Tunc rex Haraldum filium quē prçstantior ætas honori tempestiuū effecerat, regis partibus perfunctorie donat. Scialmoni uero candido splendidissimæ atq; integerrimæ dignitatis uiro, cui non solum totius Sialandiæ, sed etiam Rugiæ uectigalis à se factæ procurationē detulerat, peragendæ circa Kanutum educationis officium mandat. Ericum autē obscuriore loco natum hebetiore quoq; cura complexus, minoris potentiæ tutoribus applicauit. Quibus dispositis ut granditatis suæ speciē consentaneo corporū habitu minueret, procerissimos quosq; peregrinationis participes legit, sicq; alienæ staturæ spectaculo, suæ miraculum temperauit, ne singularis eius magnitudo uisentibus exteris ludibrio foret. Nec piger Botildæ ad consectanda mariti studia animus fuit. Quem quidem eodem uoto, sed diuiduo toro secuta, profectionis meritū pudicitia cumulauit. Sed neq; Ericus patriæ quam deserui curam abiecit. Ne enim Dani sub externo pontifice sacrorū munera celebrarēt, missis ad curiam legatis, in ornamentū domesticæ religionis maximi sacerdotij insigne expetendū curauit. Nec eum Romanæ promissionis fides fefellit. profectus enim à curia legatus, qui sacri insignis prærogatiua nostræ gentis sacerdotiū adornaret, cum celeberrimis Danorū urbibus inspectis cuncta curiosissime collustrando, nō mino-

D rem personarū quàm ciuitatū respectum egisset, Lundiæ ob egregios Asceri mores, tum quod ad eam è finitimis regionibus terra mariq; transitus abunde pateat, hunc potissimū honorem deferendum existimauit. Nec solum eam Saxonica ditione eruit, sed etiam Suetiæ, Noruagiæq; religionis titulo magistram effecit. Nec parum Dania Romanæ benignitati debet, qua non solum libertatis ius, sed etiam exterarū rerum dominiū assecuta est. Interea Ericus petitam nauigio Rusciā terrestri permensus itinere magna Orientis parte transcursa, Byzantium ueniebat. Quem imperator nequaq; urbe excipere ausus, extra mœnia tendere iussum hospitalitatis officijs prosequebať, ratus religionis simulatione dolum intendi. Siquidem famam eius ac magnitudinē suspicione insecutus, impensis eum quàm mœnibus fouere maluit. Ad hæc, Danos summa à se familiaritate cultos eadem suspicionis occasione notabat, perinde ac maiorem patrij regis quàm stipendiorū suorum respectum acturos. Inter cæteros enim qui Constantinopolitanæ urbis stipendia mererentur, Danicæ uocis homines primum militiæ gradum obtinent, eorumq; custodia rex salutē suam uallare consueuit. Nec imperatoris Ericum opinatio fefellit. Verum re dissimulanter habita, uenerandorū sacrorū gratia ciuitatis introitum expetiuit, præfatus maxime se eo loci celebrandæ religionis amore perductum. Imperator collaudato petentis studio, postero se die postulationi responsurum promittit. Interea qui ex Danis Græcorū militiam secuti fuerant, imperatore adito, regem suum consalutandi potestatem efflagitant, permissisq; segregatim egredi iussum, ne simul omnium animos una regis hortatio caperet. Subornauerat enim imperator utriusq; uocis peritos, per quos eorum Ericiq; colloquia disceret. Primum itaq; consalutato rege considere iubentur. Tum ille fari exorsus, docet Danos Græcorū stipendia merentes iandudum honoris arcem uirtutibus impetrasse, indigenis exules imperitare, multoq; foris quàm domi feliciores existere. Ad hæc, imperatorē eorum fidei capitis sui custodiam credere, eumq; præ-

A lationis usum non tam ex eorum meritis, quàm ex illorum qui ante eos Græcorũ militiam coluissent, uirtute progenitum. Quapropter magnopere eis curandum esse, ne plus temulentiæ quàm sobrietatis studijs indulgerẽt, susceptæ militiæ melius affuturi, si neq; se uino, neq; regem solicitudinibus onerassent. Fore autem si frugalitatis normam deseruissent, ut militiam segnes, iurgia alacres exequerẽtur. Monuit quoq; ne manum cum hostibus consertur, maiorem uitæ quàm uirtutis curam agerent, néue mortem fuga præcurrerẽt, aut salutem suam ignauiæ præsidio tuerentur, promittens se cum primum in patriam redissent, fidelem eorum operam beneficijs pensaturũ. Quod si uiriliter dimicantes spiritum in acie profudissent, propinquos eorum ac necessarios honore prosecuturũ. His itaq; consentaneis modis uniuersos affatus, propensam Danorum fidem Græciæ conciliauit. Cuius rei imperator per subornatos certior factus, falso Græcis sapientiæ prærogatiuam ascribi inquit, quod ducis fidem notassent, cuius gentem toties alienam perfidiæ cognouissent. Siquidem probatissimo popularis constantiæ experimento regiæ fidei habitus æstimari poterat. Cumq; eum religioni potius quàm fraudi intentum aspiceret, urbe exornari iussa, ac plateis cultius stratis, dextera manu uenerabiliter exceptum ad curiam & palatium usque magno cum omni tripudio triumphantis more perduxit, & cui suspicionem immerenti inflixerat, honorem quo maior ab homine præstari non poterat, erogauit. Quinetiam ei perinde atq; honoratissimo hospiti regiam cessit, eaq; nemo deinceps imperatorum uti uoluit, ne quis se maximo uiro tecti cõmunione æquasse uideretur, hospitijq; reuerentia perpetuũ hospitis monumentũ existeret. Quinetiam accersito qui staturam eius mensuræ parilitate comprehenderet, stantisq; & sedentis habitum quamdiligentissime coloribus complecteretur, tantæ magnitudinis admirationẽ perenni spectaculo repræsentandam curauit. Et ne tantum hospitem indonatum dimitteret,
B complacita postulare præcepit. Quem cum facto opum contemptu sacros potissimum cineres exoptare cognosceret, honorandis ossium reliquijs donat. Ille religiosum munus cupide amplexatus, idipsum imperatoria bulla assignatum Lundiam, Roskildiamq; deportandũ curauit. Et ne ortus sui locum ueneratione uacuum sineret, Slangathorpiam cum Nicolai sacratissimis ossibus diuini patibuli particulam transtulit. Quippe & oppidi illius templũ molitus, & eo loci ubi nunc aram uidemus, matre æditus proditur. Præterea oblatum ab imperatore magni ponderis aurum spreuit, ac repudiauit, ne postposito continẽtiæ studio, Græcas opes appetere uideretur. Quem mox imperator iniuriæ reum agere cœpit, affirmans se non donum contemptu ab eo fuisse perfusum, abiectisq; precibus unico notæ irritamento oblatis uerecunde eum uti coëgit. Et ne rex accipientis potius, quàm erogantis partes agere uideretur, humanitatis eius officijs mutua liberalitate respondit. Sed donis eius precium nouitas fecit, bàrbarumq; munus hoc imperatori charius, quo Græciæ rarius fuit. Deinde piraticis ab ipso nauigijs, commeatuq; donatus, Cyprum cõtendit. Cuius insulæ natura adeò quondam tumulorum impatiens fuit, ut mandata sibi interdiu corpora, proxima nocte reijceret. Hic rex febri implicatus cum uicinum sibi fatum adesse cognosceret, apud celeberrimã Cypri urbem corpus suum funerari petiuit, præfatus tellurem aliorum cineres respuentem, suos quietius habituram. Igitur pro uoto tumulum nactus, corporis sui beneficio uetustam humi indignationem repressit, eamq; humanis ante cadaueribus reluctantem, non solum suæ, sed etiam alienæ sepulturæ patientem effecit. Coniugem quoq; eius idem peregrinationis labor finiuit. Iamq; tota regis stirps Suenonis ad tres tantum filios, Suenonem, Nicolaum, & Vbbonem redacta fuerat. Nam ut ex supra positis liquet, Kanutum, Benedictum atq; Beronem ferrum abstulit, cæteros morbus absumpsit. A discessu uero Erici biennium

Cypria tellus humanorũ cadauerũ quondam impatiens.

C intercessit, antequā Dania certum mortis eius nuncium accepisset. Igitur Sueno natu ab Erico secundus tantopere regnum ætatis fiducia affectabat, ut nequaquā cōmunem patriæ sententiam duceret expectandam, uocataq; Vuibergum concione, publici delectus arbitrium unius prouinciæ iudicio præcurrere non extimesceret. Et fortassis morum suorum obscuritatem perspicaciori censuræ committere uerebatur, ideoq; fastigium paucitatis consensu rapere, quàm fortunam suam incerto multitudinis decreto subijcere maluit, partiumq; suffragijs occupare, quod uniuersorū erat sententia tribuendum. Sed dum citato equitatu cursum ad Vuibergicæ concionis locum dirigit, corporis firmitate defectus, quo lenius cōmodiusq; ferretur, carpento se excipi iussit, affirmans hilariter obiturum, si saltem sub regis titulo triduum exegisset. Neq; enim neruorū hebetudo, aut membrorum tarditas festinabundæ mentis cursum reflectere potuit: sed ob morbi magnitudinem huius quoque usum perosus, ministris properare iussis, lecticam poposcit, præfatus nil se curaturum, si rex à populo salutatus, spiritum in concione deponeret. Enimuero insopibilis ambitionis calor imbecillitate superari non potuit. Sed dum aduersæ ualitudinis immemor supra uires concionem appetit, non regno fatum, sed fato regni titulum præcucurrit. Restabat igitur ut circa Nicolaum, Vbbonemq; delectus peragéretur. Nam Haraldus summa sibi populariū odia iniquissima regni administratione pepererat. Quippe procuratione in calumniam uersa, tam fœde se, tamq; deformiter gesserat, ut abiecto iustitiæ cultu rapinis ac latrocinijs teterrimam in subiectos potentiam exerceret, plebemq; omni iniuriæ genere fatigaret. Quo euenit, ut cuncti fordidissimam eius dominationē perosi, nequaquā regnum oppressori deferendum putarent, indignum rati iniurias suas obsequijs, angustias honore rependi. Cunctis ergo Y foram coëuntibus, cum ob ætatem Vbboni summa decerneretur, Nicolaus solus qui id ægre laturus putabatur, maximo fauore concionis suffragia comprobabat, quod Suenonis filij pro ætatis habitu regni inter se successionem uersare consueuerint, semperq; minorem maior honoris huius hæredem habuerit. Vbbo uero parum solertiæ uisus, ueluti socordiæ conscientia tanto oneri humeros suos subijcere recusauit, uegetioris ingenij fratrem eo munere dignissimum asseuerans. Enimuero animi sui imbecillitatem, proprio quàm alieno iudicio metiri prudentius duxit. Sed mihi quidem uirandæ præsumptionis gratia, humilius quàm uerius de uirtute sua sensisse uidetur, cui melius respuendo regnum, quàm amplectendo consuluit. Eo quidem honore dignior, quod oblatum sibi fraternæ prudentiæ cedere non erubuit. Et quidem Dani parum iusta æstimatione tam modestiam eius uerecundiam prosecuti, ignariq; prudentem uirum fugiendi oneris rationem inertiæ simulatione quæsisse: quem perseuerantia superare debuerant, negligentia præterire sustinuerunt. Quis enim mentis compos huius refertum industria pectus ignoret? qui se intra priuatum fortunæ habitum continere, quàm dignitatis incrementa cura ac solicitudine quærere præoptauit.

D

HISTORIAE DANICAE LIBRI DUODECIMI FINIS.

A STORIAE DANORVM LIBER XIII.

GITVR Nicolaus suscepto regno adeò animum ab omni fastu auersum habuit, ut nihil ex pristina mansuetudine sua decerperet, totamq́ præteritæ uitæ cõsuetudinẽ retinens, cum fortuna animũ mutare passus non est, ne potius fortunæ mores, quàm moribus fortunã subijcere uideretur. Præterea ne patriã sumptuosa clientela ac uoracibus oneraret impensis, quotidianã militiã suam sex tantũ aut septem clypeis ob exturbanda latrocinia contentã habuit, nec petulantiorẽ regem, quàm militem egit. Duxit autem Margaretã patre Ingone Sueonum rege, matre uero Helena natã, cuius castitatem rex Noruagiensiũ Magnus coniugio delibauerat. Qui quum sedulo Suecones adortus, in Hallandenses etiam arma proferret, inopinata eorum irruptione perculsus, ut erat calciamentis uacuus probrosum ad naues recursum habuit, eiusq́ fugæ deformitatẽ etiam cognomine usurpauit. Cuius manũ Ingo saluti suæ perniciter imminentẽ ferre nequiens, merendę pacis gratia filia ei in matrimonium tradita, periculum beneficio repulit. Ex hac itaq́ Margareta Magnus prolem non sustulit. Nicolaus infelicibus sobolẽ auspicijs propagauit. Cuius filius Ingo initio adolescentiæ effrenis equi lasciuia excussus, eiusdemq́ ungulis articulatim obtritus, splendidissimũ sanguinẽ luteis uiarũ sordibus erogauit, tristissimoq́ fati genere cõsumptus, sparsis uiatim membris, lacerũ humi cadauer iacuit. Pædagogus quippe eum equo assuefacere cupiens, habenas manu cõtinere permisit, quarũ regimini intempestiuus adolescens pede subsellijs inhærente, contiguum solo corpus habuit. Magnus uero felicioribus naturæ quàm fortunæ incrementis euectus, teterrimũ cõsanguineæ cædis piaculũ ædidit, atq́ ad nouissimũ fidei exemplũ euasit. Cui mater ampliorẽ propinquorũ fauorẽ affinitatũ beneficio creare cupiens, Henrico Regnaldi fratris Kanuto Ingiburgã sororis filiam coniugio copulauit. Paterna uero bona in æquales admodũ portiones partitione redegit, unam sibi, cæteras nuptis (quas præfatus sum) diuisionis paritate cõtribuens. Hinc Danorũ, Sueonumq́ dissensio orta, ac deinde cõpluribus inimicitiarũ incrementis coalita, ad hoc usq́ tempus ueteris odij tenacissima perseuerat. Præter hęc Ingritha Vbboni cuidã postmodũ denupta, Nicolao ex pellice nata proditur. At Margareta non solum diuinarũ ædium opes latifundijs auxit, sed & totis uiribus ad augendũ eorum splendorẽ incubuit, sacerdotalisq́ cultus inopiã exquisito ornamentorũ genere permutauit. Enimuero quo rem diuinam ornatiorẽ efficeret, pallas, laticlauias, cæteraq́ sacerdotij insignia cõdere, atq́ sacrorũ usibus erogare curæ habuit. Henricus uero Guthskalci ex Siritha filius maternis à Nicolao bonis indigne spoliatus, tam acrem eorum repetitorẽ agere cœpit, ut Danis infatigabiliter imminens, ipsum intra Slesuici fines ad tuendã salutẽ suam statione & excubijs uti cogeret. Interiectã Albiæ Slesuicoq́ prouinciã cultore uacuefecit. Cuius rei ulciscendæ gratia Nicolaus excita classe, Liutcbam appellit, Eliuo Slesuicensis præfecturæ uiro equestres obuiã sibi copias ductare iusso. Necdum enim Dani externas obequitando pugnas cõficere nouerant. Verũ præfecti leuitas pecuniæ ab Henrico pactione corrupta, cupidius quæstũ, q̃ imperiũ intuebať. Itaq́ Nicolaus Sclauicis in campis uacuã equis phalangẽ explicat. Tunc Sclaui pedites obequitando lassare, quàm cum tota acie manum cõserere tutius rati, nunc alas, nunc cornua circumuolando, eademq́ uarie iaculis incessendo, obliquis hostẽ insultibus lacerabant. Procursu nanq́ in eum directo fuga referebantur, nec recursum segnius quàm impetum ædebant, nostrorũq́ maiore mole quàm pernicitate sibi imminentiũ ex aduerso congressum uitantes, reiectis habenis, aduersos preme-

u

C bant. Terribilẽ bello uirtutẽ furtim & quasi insidiarũ latrocinijs attentantes. Ita la xata debilitataq; Danorũ acies, quia rem in plano parum feliciter gesserat, uicini montis editum occupauit, salutem suam quam armis tueri nequibat, loci præsidio munire cupiens: eoq; potita, uerticis beneficio subiectũ hostem secura conspexit. Die postera ne loci, quàm suis uiribus munitior uideretur, ancipitem campi fortunam repetere, quàm certo montium tutamento gaudere maluit. Sed equestris militiæ spiritum pedestris ferre non potuit. Quo euenit, ut amissum pugnæ decus recuperare nitentes, pristinæ cladis ignominiam postera cumularent. Crediderim hanc pugnæ fortunam ab instrumentorũ magis, quàm animorũ inopia profectam, quia dum fortitudinis spiritus parum curiose prima militiæ commoda circunspexit, nõ metus sed inertiæ pœnas pependit, suaq; potius negligentia quàm alienis uiribus proculcatus occubuit. Haraldus re fortiter gesta adeo grauiter affectus proditur, ut gradiendi inops clypeoq; à suis exceptus, alienis manibus castra sequeretur. Kanutus quoq; per summam uulnerum acerbitatem pedum firmitate defectus, promptissimã militis fidẽ expertus est. Qui ne dominus ab hoste interciperetur, periculum eius suo discutere non dubitauit. Socijs nanq; de industria fugere iussis, ipse corporis simulatione cursum lentius agens, imminenti sibi Sclauo manus obtulit uinciendas, eiusdẽq; propius obequitantis habenas corripiens, lata à socijs ope, equo barbarum spoliauit. Quo potitus, protinus eo summam Kanuti imbecillitatem adiuuit. Igitur ut callidæ, ita periculosæ fortitudinis felix exitus fuit. Subeunte crepusculo nostri infelicem pugnæ euentum fortiti, reliquias suas unico repetiti uerticis præsidio tuebantur. Cibo quoq; & potione defectos præter uulnera ac lassitudinem etiam alimentorum inopia lacerabat. Igitur

D ad ultimam penè tabem redacti, quum & pericula undiq;, & nusquam auxilia circunspicerent, quippe & Scaniensiũ tempestate detinebatur aduentus, & Elinus pecunia ab Henrico corruptus, reddita tarditatis ratione, copias ducere supersedebat, humanæ opis desperatione ad cœleste præsidium cõfugerunt, absumptæq; spei suæ reliquias in dei, quàm hominum fortitudine reponere maluerunt. Postera uero die qua Laurentianæ uigiliæ sacra recolebantur, diuinam potentiam nullo melius, quàm frugalitatis uoto propitiandam rati, concione lugubriter habita, lucem qua uel priuatum Laurentij, uel publicum sanctorum solenne præcurrimus, siue quam diuinæ passionis memoriæ dedicare consueuimus, annuo temporum uolumine repetitã, ab omni Danica ætate continentissima ieiunij religione excolendam promittunt. Quod uotum publicæ necessitatis exigentia nuncupatum, exactissima posteritatis cura firmauit, indignum rata statam à maioribus continentiam stomachi impatientia atq; escarum auiditate conuellere. Diluculo uero nostrorum acies centuriatis globis naues repetere adorsa, Scanienses nuper classe aduectos obuios habuit. Quorum aduentus beneficio recreata, ipsos perinde ac corpore & uiribus integros ne terga ab equitatu incesserentur, curare iubet. Deinde composito gradum agmine promouens, cum fortè limosam obiecti lacunaris uoraginẽ trajcere debuisset, neq; eam ullo compendij deflexu uitare quiuisset, peragrare adorsa, sed mox palustri cœno tenacius implicata, ac desidentis luti illuuie præpedita, confuso transitionis impetu similem fugæ tumultum ædebat. Maior pars labili paludis mole pessundata, pecorum more ab hostibus trucidabatur. Ita transmeandi auidis improuidaq; & cæca festinatione ruentibus impedimentũ periculo fuit. Tandem ægre in littus reditum, discessumq; est. Cũq; Sclaui perinde ac uictoria freti uerbis uirium suarũ laudem præ se ferentibus, Danicas uituperio insequerenẽ, & quasi illarum imbecillitati fortitudinis suæ iactantia procacius insultarent, Henricus qui probe nostrorum animos nouerat, diuersa se, inquit, hostium robur æstimatione complecti, quippe regis eorum in equo

prævalido

A prævalido exemplum liquere. Qui si uires suas sciffet, omne equitis imperium sperneret. Quas quoniam ignorat, facile insidentis arbitrium patitur. Ita Nicolaũ si uiribus suis fidem haberet, cuncta prospere, diffidentem uero nihil feliciter exe cuturum. Post hæc Elinus quod patriæ fortunam uendităuerit à rege perfidiæ damnatus, nõ solum præfecturæ beneficio, sed etiam patrimonij rebus ignominiose exutus, ultima inopia sordidissimi lucri pœnas persoluit. At Henricus ob superioris pugnæ successum audaciæ incrementis euectus, littorales Danos piratica lacessendo, non solum Eidoræ finitima, sed etiam cuncta Slesuico Valloq; quod Danorum opus uocamus interiecta uastabat. ipsam interdum urbem illatis clàm per nauigia copijs improuidam aggrediebatũ. Itaq; post exactum Elinum adhuc finibus illis prouisore uacuis, creberrimę exterorũ uiolentiæ etiam domestica furta accessere, tantoq; ciuitas intus q̃ foris acerbius urgebatur, quanto ad nocendũ occulta manifestis proniora noscuntur. Aeque ciuis ut hostis formidabaũ. Quippe Fresones cum Holsatijs ac Dytmerchis impunitatis spe ob præfecturæ uacationem concepta, dies latrocinijs, noctes furtis emetiebantur, & ubi fastigia nequibant, imas ædium partes ligonibus adorti, cuniculis custodem fallebant. Nec minor æditũorum in asseruandis rebus cura flagrauit. Equi intra repagulum ne furtim abstrahi quirent, ferro compediebantur. Aedium excubitores uberioris cautelæ gratia, ualuis affixi iacebant. Nec serarum claustris contenti, etiam fossa aditus obfirmabant. Ita grassante latrocinio quidam ingenuæ stirpis plurimorũ paupertatem partarum nequiter opum incrementis abolitam cernens, absq; respectu uerecundiæ eadem amplecti animũ induxit, clarissimamq; indolem suam spe lucri incitatam, ex summo nobilitatis fastigio in obscœnissimã atq; profundissimam turpitudinis sentinam abijcere nõ erubuit. Ita sanguinis decore indecenter usus, uires generis ad scelerum licentiam transtulit, & quod uirtutibus nutrimentũ esse

B debuerat, uitijs obtentui fecit. Siquidem nulli facta eius aperta criminatione insequendi audacia fuit, tantoq; propensior delictis impunitas habebaũ, quanto conspectior delinquentis noscebatur autoritas. Ea tempestate missi à Kanuto qui pecuniam quam educator eius depositi nomine conseruauerat, in Fioniam è Sialandia transferrent, cum ab utroq; littore æque distante nauigio procul piratas imminere conspicerent, expensam fune crumenam undis occultauere. Postremo cum se parum potentes remigij animaduerterent, fugæ diffidentia implicati, reciso tenaculo, uetustas regum opes harenis, quàm hostibus relinquere maluerunt. Quam rem Nicolaus in Sialandiam ex Fionia traijciens tametsi eminus specularetur, periclitantibus præsidio fore nequiuit, quod exiguis & inhabilibus ad remigium nauigijs uteretur. Postea cum Kanutũ iocundũ præ se uultum ferentẽ conspiceret, oris hilaritatẽ increpans ob recentẽ auiti paterniq; æris iacturã, dolere ei admodũ expedire dicebat. Ille nihil hac se moueri fortuna dicebat, sed eius beneficio summã liberalitatis occasionẽ accepisse respondit: ut enim ante nihil ex paternarum opum cumulo decerpere ausum, ita deinceps accessuras abunde erogaturum. Maximũ quippe auaritiæ nutrimentũ diuitias esse, quas quisquis asseruare intenderit, humanitati uacare non possit. Qua uoce se pecuniæ, sed eam regi imperare monstrabat. Cuius rei præcipuũ extitit documentũ quod sequitur. Cum ob creberrimas acerrimasq; finitimorũ excursationes nemine Slesuicensis præfecturæ beneficiũ etiam oblatũ recipere audente, Kanutus tam periculosum à patruo honorẽ non opum cupiditate, sed fiducia uirtutis expeteret, neq; gratis eum impetrare quiuisset, uendita patrimonij parte, formidolosum alijs munus precio affectus est, eam demũ quæstuosam esse militiã ratus, qua gloriæ & claritatis stipendiũ potuisset acquiri. Ita rex extimescendũ ignauiæ decus uirtuti uenale fecit, emptor uero plus lucri in militiæ, q̃ opũ agitatione reposuit. Principio siquidẽ perceptæ

Diuitiæ, nutrimẽtũ auaritiæ

C potestatis Henrico per legatos mandat libenter se cũ eo de pace acturũ, si primũ & damna Iutiæ emendatione pensata, & spolia ab ipso restituta fuissent. Quibus profectis ipse interim perinde ac responsi præscius, non solum suorũ, sed etiam eorum quos ex finitimis amicos habebat, manu cõtracta legatorũ reditũ armis subsequi statuit. Henricus se neq; cum Danis amicitias gesturũ, neq; à maternę hæreditatis petitione cessaturũ respondit. Quo accepto Kanutus rursum ad eum legatos mittit, omnẽ sequestre pacis cõmunionẽ publice recisuros. Quorũ Henricus irrisa legatione, Kanutũ impatienti sessoris equo persimilẽ ait, se uero petulantiæ eius frenos inijcere curaturũ. His auditis Kanutus, ut magno impetu, ita minimo tumultu noctu iter ingressus, ferriq; & prædæ abstinẽs quo minus aduentus eius prouideret, diluculo ad Henrici munitionẽ peruenit. Ille tam subitæ irruptionis incautus, nec arma capere, nec se præsidio tueri parat, sed protinus uicinũ mœnibus flumẽ equo attentans, unico aquæ interstitio hostẽ fefellit, lætatusq; est quod salutem suam amni quàm oppido credere maluisset. Quem cum Kanutus ulteriore iam ripa potitum aspiceret, an maderet per ludibriũ percontatus est. A quo econtrario quid ita incederet interrogatus, uenisse se, inquit, ut promissa ab eo lora recipiat. Ille minas sibi quas nuper intenderat responsi urbanitate exprobratas intelligens, ignominiã ioco prosequutus, adeò mihi, inquit, calcũ uiribus obniti uideris, ut ne tangi quidem cõtineri ue queas. Tunc Kanutus prius castrũ, deinde cæteræ regionis culta uastauit. Secundo quoq; nouatis copijs omnẽ Sclauiã strage atq; incendio implicauit: nec solum patriã hoste, sed etiam hostem robore uacuefecit, adeò ut prius prouocare solitũ ne propriæ quidem tutelæ sufficientẽ relinqueret. Postremo cum totas Henrici uires prudentia sua ac fortitudine debilitasset, sanguinis quo illum proxime cõtingebat natura actus, ut publice hostẽ ita

D priuatim amicũ egit. Semel nanq; dimisso exercitu uiginti duntaxat equitibus comitatus, ad locũ in quo Henricũ diuersari didicerat, cursum direxit, præmissis qui suæ ei salutationis mandata perferrẽt. Henricus falsò hostẽ sibi blandiri inquiens, protinus ubinam esset perquirere instituit. Quibus eum in porta adesse referentibus, ipse nuncio attonitus, mensam ad quã forte prandendi gratia discumbebat, ui manus discutere parat. Tũc legati præsentiã ducis à pace profectã iurantes, conceptum falso metum affirmationũ suarum perseuerantia discusserunt. Quibus ut Henricus fidem habuit, fugæ meditationẽ amoris indicio castigauit. Enimuero tabulæ innixus suffuso lachrymis ore infelicẽ Daniam futurã dum tali uiro caruerit, aiebat: se uero amicitiã eius syncera amodo fide culturũ. Hunc nimirũ consanguineus amor & suæ infelicitatis obliuisci, & hostis uirtutẽ fateri coëgit, utq; propriæ fortunæ immemorẽ, ita alieni laudatorẽ effecit. Deinde præsentẽ amplexatus, haud parcius lachrymas quàm epulũ præbuit. Quippe præsentẽ eius mansuetudinẽ q̃ præteritas noxas attentius intuens, frequentiæ damnorũ unius beneficij indulgentiã anteposuit. Sed neq; Kanutus profectũ à pietate mœrorẽ ingratus excepit. Quinetiã plus in creanda pace q̃ fruenda dape uoluptatis reponens, & quasi mediatoris partes agere exorsus, Henricũ auunculi gratiã expetere iussit, ac demum consensum eius perseuerantia admonitionis obtinuit. Siquidem Henricus rem maternã, cuius repetendæ causa aduersa Danis arma tulerat, precij pactione interposita, Kanuto in possessionẽ ascripsit, eandemq; Kanutus ad regem conditionẽ quã acceperat transtulit, ac deinde receptã ab eo pecuniã Henrico numerauit. A quo etiam postmodũ ad conuiuandũ accersitus excipitur, affirmante priori eius aduentui minus q̃ decuit impense seruitũ. A quo etiam Henricus nuper se uita atq; incolumitate donatũ iudicans, Sclauiam ei iurisiurandi firmitate legauit. Huic accessit quod ad gerenda cũ Theutonicis bella, quibus præcipue Sclauia uexabat, filiorũ uirtutibus diffidebat, maluitq; maturũ fortitudine

hæredem

A hæredem circunspecta arbitrij sui libertate conciscere, quàm sub naturali sed inualido patrimoniū exteris peruadendū relinquere. Hec offerentē Kanutus impietatis sibi notam immerentiū liberorū contemptu pariturū affirmat, seq; tam iniustis eius promissis usurum negat. Postremo perseuerantissimis Henrici precibus superatur, propositi rationē à natorū secordia mutuantis. A quo etiam imperatoris gratia quod Sclauia in eius beneficio reponi uideretur, admodū egere permonitus, equum ei calces auro confixū muneris loco transmisit, donumq; per se habile inusitatis ungularū ornamētis accipienti uenerabilius reddidit. Crediderim tunc imperatorē plus laudis in dantis industria, quàm dono reposuisse, cum primi precij metallū quo cōtemptibilius habitum, hoc gloriosius uideret oblatū. Absumpto Henrico legatam sibi prouinciā nullo refragante possedit. Interea Haraldus cum nec domi clarus, nec foris celeber haberetur, uirtutis inopiam quæstuū copia leuare cupiens, refertum nequitia animū in imam turpitudinis uoraginē egit. Ad rapinas & furta mancipijs utebatur. Seruorū labores latrocinijs applicabat. Satellitum cultui uiciniæ spolia, sumptui impendebantur armenta. Aestatē piratica pariter ciuibus atq; exteris insidiosus exegit. Cæterū quo Roskildiæ damnosius immineret, aduersam ei munitionē erexit, quam & sordidissimæ clientelæ frequentia cōpleuit. Itaq; ruris opima populatus, pari uernarū maleficio ciuilia lacerabat. Qui clàm noctu meritorijs sese tabernis subijcientes, complacitas animo merces impune tollebant. Alijs interim districtos hospitū tugulis gladios applicantibus, interitumq; minantibus, ni iniuriæ patientiā præbeant. Ea furti uiolentia summā ciuitatis opulentiā ad ultimas rei familiaris angustias redegit. Talibus calumniç stimulis lacessita prouincia, accensis indignatione animis, ultrices damnorum manus Haraldi bonis inijcere aggressa, spolia spolijs, rapta raptis ulciscitur. Neq; enim sibi aliena corripere, sed propria resumere uidebatur. Ipse tutò terras

B tenere nequiens, cōsternatæ multitudinis impetū nauigio uitauit. Quem Kanutus alieni rapacissimū, ac uitiosissimis ubiq; lucris incumbentē aspiciens, aui persimilem aiebat omnigenis alitum pennis nidum cōpaginanti, subitò uentorū turbine disijciendū. Ita Haraldum prædonē omnium effectum, omnibus prædā ex se daturum, aliorumq; spolia suorum indubitanter periculo luiturū. At Erico modestum erga populares ingeniū erat. Qui cum debitā sibi paternæ rei portionē exposceret, ab Haraldo fratre repellitur, negante adulterio ortum ad hæreditatis communionē pertingere. Ea re, ut par erat, motus, acerrimū bonorum eius peruasorem agere cœpit, fraternisq; spolijs iniurias suas ulcisci probitatis loco duxit. Cęterum Aruacū rapta congessit, sordido neglectoq; loco splendidas opes cōplexus. Quem Haraldus noctu ibidem inopinatū adortus, postquā fuga delapsum cognouit, moræ copia non suppetente, circa prædam hærere metuens, tecto faces subiecit, refertamq; suis opibus ædem flammis absumere, quàm raptori intactam dimittere maluit. Quo comperto Kanutus profectas à contemptu lites compescere cupiens, metuensq; ne degenerati patris fulgor in filijs exolesceret, utriq; Slesuicū uenire districtius mandat, si supersedeant parte corporū spoliandos minaī. Præsentes deinde fraterne coarguens, curiosa animi inspectione æquissimā inter eos patrimonij participationē peregit, Ericoq; ac Haraldo in paterna bona eundum iudicauit. Eodem tempore Henrici Suenonis filij coniunx mariti conuictū ingenti perosa fastidio, aliena ueste sumpta, suis se penatibus intempesta nocte subduxit. Apud quam iuuenum quidam (ut fama est) plurimam obsequio familiaritatē adeptus, callide effecit, ut ad suum eam amorē perduceret. Deinde ne res amborum periculo proderetur, muliebriter allectam uiriliter cultam, furtiue deuexit. Quam uir eius fortuitis subsecutus indicijs, apud Alaburgiā in cultu familiari deprehensam, amatore delapso, domum reduxit. Verum hanc ignominiam à clan-

C destino Kanuti consilio profectam ratus, integerrimi uiri innocentiã tacitis suspicionis motibus insecutus, insontem notabat. Interea Sueticarũ partium rege absumpto, Gothi summã, cuius omne penes Suenones arbitriũ erat, Magno deferre ausi, alieni priuilegij detrimento dignitatis sibi incrementa quærebant. Quorum Suenones autoritate contempta, ueterem gentis suæ prærogatiuam in aliquanto obscurioris populi inuidia deponere passi non sunt. Igitur antiquæ dignitatis speciem intuentes, titulum iniusta collatione præreptum, nouo regis electu cassarunt. Qui mox à Gothis trucidatus, morte Magno imperium cessit. At Magnus incidentem sibi nuptiarum cupidinem, Polanorum præsidis Bokislaui filiam postulando compleuit. Qua sibi per internuncios desponsa, mox Sclauiæ excitam paterno imperio classem admouit, rex cuius Vartislauus diutinas cum Danis, Polanisq́ inimicitias gesserat. Hic Nicolaus urbem Ornam oppugnare adorsus, obsidionem pactione redimere coëgit. Inde Iulinum nauigans, Bokislauum magna manu instructum obuium habuit. Cuius copijs auctus, celerem oppidi expugnationem peregit: deinde relicto uictoriæ socio allatam filio sponsam abducit. Vartislauus rem Sclauicam intolerabili uastationis onere fessam conspiciens, pacem colloquio petit. Quo parum prospere habito, pari supplicatione apud Strelam discedentes aggreditur, ubi cum pacis pignoribus fretus, nauigium regis ab ipso inuitatus intrasset, maligno satellitum instinctu, captiui more habitus regredi prohibitus est. Quam rem Kanutus in concione querela prosequutus, magnopere regem monere cœpit, ne plus alienæ perfidiæ uiribus quàm propriæ indulgeret temperantiæ, ne ue hostem fidem suam secutũ captione implicans, ut eum libertate, ita seipsum perpetuo famæ splendore priuaret. Fóre enim ni captiuum omitteret, ut priuatum crimen publicus patriæ rubor existeret. Itaq; efficaci per-
D suasione usus, & amicum oppressione & dominum infamia liberauit. Quæ tam iustã Kanuti sententia totius concionis suffragijs comprobata, magnum alienæ inuidiæ irritamentũ præbebat. Dimissa classe nuptialia sacra apud urbem Ripam agi placuit. Illuc siquidem frequens nauigijs portus oppido splendidam merciũ uarietatem importat. Vbi cum Kanutus in ueste Saxonica cæteris cultior progrederetur, Henricus obsusis inuidia oculis alieni cultus splendorẽ ferre nequiens, orta inter ipsos altercatione, latus eius aduersum gladios ostro tutum fore negauit. Quem Kanutus nullo magis ouillis securum tergoribus respondit: lacessitũ uestis suæ fulgorẽ urbano rusticitatis opprobrio speciosius quàm minis aut conuicijs ultus. Itaque exprobratam sibi externi cultus æmulationem, domestici cauillatione prosequi contentus extitit. Idem postmodum orientis partes piratica peruagatus, cum speciosa domum spolia retulisset, ideoq́ se dignitatis incrementa accepturũ speraret, pro gratia accusationẽ expertus est, culpatus à rege, quod in re Suetica prædam egisset. Cuius operam ualenter æditam consimili probitatis genere æmulatus, Magnus inter cætera trophęorum suorum insignia inusitati ponderis malleos quos Iouiales uocabant, apud insularum quandam prisca uirorum religione cultos in patriam deportandos curauit. Cupiens enim antiquitas tonitruorum causas uisitata rerum similitudine comprehendere, malleos quibus cœli fragores cieri credebat, ingenti ære complexa fuerat, aptissime tantæ sonoritatis uim fabrilium specie imitandam existimans. Magnus uero Christianæ disciplinæ studio paganam perosus, & phanum cultu, & Iouem insignibus spoliare sanctitatis loco habuit. Et adhuc quidem eum Suenones perinde ac cœlestium spoliorum raptorem sacrilegum autumant. Sed utinam initijs eius exitus respondisset. Verum plerisque Magnum sanguine uel necessitudine contingentibus Kanuti inuisa felicitas erat. Nihil enim adeò inuidiæ faces quàm parium impar uirtus

A tus excitat. Sed præcipue æmulum ei Henricū genialis tori contumelia faciebat. Margareta autem benignissima consanguineæ charitatis alitrix, consilij sui tranquillitatē concitatis iuuenum ingenijs opponebat, saluberrimaq; disciplinæ moderatione insidiosam petulantium rabiem temperabat. Quæ cum intercutis humoris uitio immodico tibiarum turgore premeretur, neque letiferam morbi rabiem medicamentis leuare quiuisset, ad ultimam penè tabem redacta, Kanutum egregiæ indolis fiducia aduocat, impenseq; hortatur, patriæ pacem, propinquorumq; concordiam fidei suæ beneficio foueat, tutamento stabiliat, tantumq; se in rebus domesticis gerat, quantum egerat in externis. Adiecit quoq; existere qui regiæ familiæ charitatem odio disijcere niterentur, se uero plenis salubritatis monitis pestiferos talium instinctus pressisse. Ille deum simplicitatis suæ testem affirmat, seq; omne uitæ tempus innocentia ac fide exacturum, periculorum procellas excipere, quàm infligere malle promittit, odiaq; beneficijs repensurum testatur. Illa promissionis beneficio delectata, tantæ fidei securam æquo se animo obituram asseruit. Quæ ut iuuenilis inuidiæ fluctus uiua cohibuit, ita consumpta laxauit. Nam ab eius fato iuuentutis impatientia primam propositi sceleris licentiā mutuata est. Sed & Henricus præter cōmunem simultatem etiam priuata Kanutum indignatione perosus, intectos malignitati suæ frenos audaci impietate discussit. Vbbonem quoq; præfectum & Haquinum filium quo firmius dolum strueret, promptioremq; sceleri aditum conciliaret, insidiarū participes facit. Hi tres eximium Kanuti fulgorem uirtutis æmulatione pertæsi, graue mendacij incitamentum aduersum excellentem eius claritudinem destrinxerunt. Itaq; splendidissimum patriæ lumen densissimis tenebris inuoluere cupientes, nihil eum regis uitæ temporibusq; deferre, sed ipsius exitum præpropera ambitione præcurrere, iamq; regiam sibi potentiam arrogare dicebant. Mouit regem tanti contem-

B ptus opinio, denunciataq; concione, Kanutum iubet accersi. Qui cum prior præstitutum frequentiæ locum adisset, superuenienti patrio Theutonicæ comitatis more, pallio uacuus obuiam accurrit, equoq; descendentem continendæ sellæ ministerio ueneratus est. Tunc Nicolaus fari in concione exorsus, docet Suenonis filios in regni gestione ætatis præcipue respectum egisse, successionis habitum ætatis ordine dispensasse, dominandi ius in annorum prærogatiua constituisse, neque minori maiorem honore præcurrere licuisse. Quamobrem sese ut natu minimum, ita etiam regno postremum fraternæ moderationis exemplo nullam fortunæ uiolentiam intulisse, expectatorem beneficij eius non raptorem fuisse, neque ad intempestiuum ætati culmen manus præpropera porrexisse cupidine. Kanutum uero parum priorum exempla secutum, uiolato speciosissimæ consuetudinis habitu, regni ius cum re necdum queat appellatione pręcerpere, singulare nominis insigne celerius q̃ iustius occupare, iamq; à suis falso regis titulo censeri non erubescere, consultius acturum si regnandi fortunā non in suorū adulatione, sed in extantis adhuc regis occasu reponere, maturumq; præstolari decus, quàm intempestiuū præripere mallet. His atq; consentaneis modis regiæ sibi nuncupationis insigne eripi querebatur. Tunc exurgens Kanutus diu uultū humi intentū habuit, dicendiq; exordiū aliquandisper sudore & suspirijs præcucurrit. Tandem & oculos & animum leuans, gladijq; ut mos est capulo innixus, peccant, inquit, pater qui moderationē tuam suprà quod aut maiestati, aut ætati debes, exasperāt, quiq; pacatissimæ mentis tuæ serenū, mendaciorū procellis incitant, obtrectationum sibilis uexant. Sed onustum mihi ualde est, quod integerrimā animi tui temperantiam aliquid ab alienissima tibi iracundia mutuatā, & quasi sinistro rationis ductu transuersam ferri conspicio. Rejce quæso nugarum auctores mendaciter obstrepentes, falsaq; huius criminationis figmentū respue. Neq; enim iniurioso

C tibi nomine censeri sustineo. Herum me mei, non regem appellant. Itaque cum à Sclauis dominus salutari consueuerim, sinistri tantæ comitatis interpretes alienæ urbanitatis occasione insimulationis materiam aucupātur, ipsiq; uenerationis officia negligentes, etiam aliorū iusta criminantur obsequia. Ego uero non regnum (ut aisti) uocabulo usurpo, sed temperata nominis dignitate fastuosum salutationis decus fugio, inuidendum honoris fastigium sperno. Ita absque omni maiestatis tuæ præiudicio barbara circa me resultat humanitas. Meam uero inter alienos uenerationem indigne ferunt, qui & mihi lucem, & fidum lateri tuo militem eripere gestiunt. Hos æque tui usus ac mei capitis hostes iudico. Esto uocari me regem: en filium tuum Magnum nuper apud Gothiam regij cultus & nominis insignibus potitum comperimus. Mihi quoq; si par apud Sclauiam fortuna fauisset, certe binis regum obsequijs uti iocundū ducere debueras, idemq; tuæ quod meæ fortunæ incrementū existimare. Proprio nanq; parta negocio, tuo q̄ alacerrime subiectarem fastigio, foretq; ut inde seruitiorum fructum decerperes, unde alioqui damnorū aduersa perferres. Itaq; plus amoris quàm odij in mea fueras felicitate repositurus. Adde quod pro tua ac patriæ incolumitate excubare omni sorte lætius, omni studio speciosius duxi. Ipse an efficaciter militauerim, nosti. Littora Dani si placet excolite, æquoribus ædes quantalibet propinquitate iungātur. Ipsi undas cauete à maritimis, ego uos à prædonibus præstabo securos. Et si ueri confessorem agere non erubescis, ipse iampridem Slesuici consistens, salutem tuam aduersum Saxonum excursationes iugibus excubijs uallare necesse habuisti. Eò si nunc diuertere libitum est, liberas metu noctes exigere poteris. Præterea angustias regni tui sola Daniæ possessione contentas, inusitatis terminorū augmentis explicui. Quos prius infensos habueras, nunc in tributum acti, tuo per me famu-

D lantur imperio. Itaq; quarum ego rerum sementem ieci, tu fructum absq; negocio messuisti. Et quidem impensam ad militem, emolumentum ad regem redundare par est. Et ne ulterius priuatæ militiæ facta prosequar, etiam in publica aduerso pro te uulnera corpore excepi. Et tamen sic de te meritū suspicione, & querimonia causabundus aggrederis, ueterisq; militis tui promptissimā fidem & certissimam innocentiā notare deforme non ducis. His ne ergo operibus merui, ut aduersum me æmulationē tuam in concione destringeres? Hæc'ne ex labore præmia, ex militia stipendia decerpam, ut cuius beneficentiā sperabam, indignationem experiar? Aliena à te sit ingrati hæc animi labes, ut operum meorum beneficijs, inuidia atque obtrectatione respondeas. Verum totam hanc insimulationis uim ab inuidia profectam, non tuæ, sed tuorū malignitati imputandam existimo. At in regni fastigio collocatos, difficiles accusatoribus aures præbere conuenit. Diu paternum hoc imperium gere, feliciterq; & nominis & regni insignibus utere. Hæredem tibi quem natura dedit, fortuna conciliet. Ego uero in quocunq; me fortunæ habitu continuero, nunquam celsitudinem tuam fide uel obsequio colere supersedebo. Permulsus oratione rex, placidiorem oris habitum induens, offensam falso instinctu conceptam in ipsa repente concione deposuit, execratus eos qui simplicitatem eius scurriliter attentassent, seq; deinceps aduersum huiusmodi criminationum susurros aures obseraturum promittit. Cumq; Henricus omnem obtrectationis suæ molem prudentissima Kanuti responsione subuersam uideret, familiaribus regem minis aggreditur, summa illum regni affectatione teneri inquiens, incertamq; Magno regni potitionem futuram, si populo iudice de summa secum foret controuersiam habiturus. Quippe Kanutum cæteræ nobilium turbæ popularium suffragijs præferendum. Quamobrem debere patrem successionis ius proprio potius quàm alieno mandare iudicio, destinatumq; hæredi locum æmulo uacuefacere, dum filij rebus consultum esse uelit.

Itaq;

A Itaque sapere eum si suspectam Kanuti fortunam ferro præcurrere studeat. Hæ uoces sæpius lacessiti regis animum solicitudinibus implicatum, grauiori quàm ante suspicione torserũt. Tunc Magnus perinde ac fortunæ suæ cõsulendi, tollendique æmuli, à patre licentiam nactus, accitos qui se superius Henrico sceleſtiſſimi consilij collegio sociauerant, iurare coëgit, fidum se cõmiſſi ſilentiũ acturos. Adiectus est his Haquinus cognomine & genere lutus, neque uoci eius ulla ex parte diffisum est, quanquam Kanuti sororem in matrimonio habere nosceretur. Igitur coniurati diu secum taciteque lustrantes quibus periculorũ procellis, quóue exitij pondere diuinũ Kanuti caput obruerent, pestiferi consilij laqueos, humi decubando nectebant, ut si rem casu detegi contigiſſet, nunquam stando, sedendóue saluti ipsius insidiatos se esse tutò iurare quirent, præsidioque situs innocentiæ sibi munimentũ consciscerent, ignorantes uerborũ artificio iuramentũ ædentem, periurio obnoxium fore. Quorũ fucosa atque errabunda simplicitas, plus criminis in uocis quàm actus impietate reposuit, non in manuũ sed labiorũ temeritate religionis uiolationem constituens. Cum autem Haquinus lutus cœpti modeste sermonis exitum, Kanuti ne saluti insidiosum aduerteret, protinus collegio se pestiferæ conspirationis abrupit, conclauéque exceſſit, ne latronis potius quàm neceſſarij partes egiſſe uideretur. Igitur à coniurationis autore ne iurisiurandi uinculum perrumperet, monitus, neque fautorem consilij, neque proditorem se futurũ respondit, quanquam satius eſſet immerentis periculũ indicio præcurrere, quàm ſilentio tolerare. Vt autẽ Magnus insidiarũ contextum familiaritatis præsidio obscuraret, cunctamque suspicionis notam calliditatis acumine uitaret, ante omnia consultum duxit, ut cum eo cuius ardentiſſime cruorem sitiebat, fictam amicitiæ æqualitatem iurisiurandi pactione consereret, perinde ac religionis pondere propinquitatis uinculũ astricturus. Et ut cunctam malignitatis notam sanctitatis simulatione præcurreret, nihilque

B perfidum aut obscurũ uoluere putaretur, iniquiſſimã molitionem suam insidiosa religionis adumbratione contexit. Quippe contracta apud Sialandiam nobilium frequentia, Kanutoque circa diuinũ natalis solenne conuiuandi gratia Roskildiam uocato, sacræ sibi peregrinatiõis amorem inceſſiſſe perhibuit. Præterea coniugis ipsum ac liberorũ tutorem ordinat, eique pleniſſimam rei familiaris suæ custodiam mandat. Et fortè tunc Ingiburga consilij cognitionẽ consciorũ indicijs apprehenderat, statimque uirum ut præparatas capiti suo uitaret insidias, miſſis literis monendum curauit. Ille nunciũ non tam à deprehensionis certitudine, quàm à muliebri pauore profectum existimans, monitionẽ respuit, seque non minus fidei in Magni quàm uxoris præcordijs reponere dixit. Quem si fortuna æque ac coniunx consilio instruere uoluiſſet, obiectos perfidiæ laqueos consultius uitaſſet, neque credulitatẽ suam alienæ malignitatis hamis implicandã præbuiſſet. Interea magnatibus apud Roskildiam, quatuor solenniũ dies continuò feriatis, Kanutus ac Magnus, publico iam cõuentu soluto, sacri tẽporis residuũ diuiduo peregẽre cõtubernio. Eodem fortè tempore quidam Kanuto admodũ sanguine coniunctus, in eius conspectu diſſidentẽ secum militem fuste percuſſum interemit, atque ob id curia abire iuſſus, Magnum petiuit. Prouidens autẽ Magnus, ne per eum ullum consilij sui indicium ad Kanutũ manaret, nocte qua ad deteſtabile carnificis miniſteriũ peragendum cõtendit, cæteris se sequi iuſſis, solum hunc pristina Kanuti familiaritate suspectũ comitem recusauit. Consilij deinde participes iureiurando obstrictos fidem facere compulit, silentio se cuncta tecturos. Post hæc militem latebra claudit, insidiasque circũspecta locorũ obscuritate disponit. Mox Kanutum apud oppidum Haralstadium, ab Erico Falstriæ præfecturæ uiro domi exceptũ, per coniuratorũ quendã genere Saxonẽ, arte cantorẽ, sine arbitris sibi obuiũ uenire iubet. Occursus locũ apud citimũ uillæ nemus denũciat. Ille nihil in re doli suspicatus, duobus

C tantum militaris ordinis uiris totidemq; equisonibus in comitatum assumptis, armis uacuus equum petiuit,neq; lateri suo ferri munimentũ adciscere curæ habuit. Quem cum è famulis quidam gladio uacuũ incedere uetuisset,nequaq; se in salutis tutelam ferro opus habere respondit. Tantũ enim fiduciæ & pacis in Magni societate reposuerat,ut in occursum eius ne ense quidem utendum putaret. Monitore uero ne ferrum omitteret insistente,ægre gladiũ sumpsit. Tunc cantor quod Kanutũ Saxonici & ritus & nominis amantissimũ scisset, cautela sensim instruere cupiens, cum iurisiurandi religio quo minus id ageret obstare uideretur, quia liquidò nephas ducebat, sub inuolucro rem prodere conabatur, integritatẽ suam inter fidum arcani, & pium innocentiæ seruatorẽ partitus. Igitur speciosissimi carminis contextu notissimam Grimildæ erga fratres perfidiam de industria memorare adorsus,famosæ fraudis exemplo similium ei metũ ingenerare tentabat. Sed nullis monitorũ ambagibus securitatis eius columen quassare potuit. Tantum quippe fidei in Magni propinquitate repositum habebat, ut salutem suam pericli tari, quàm ipsius amicitiã notare mallet. Quem cantor certioribus adhuc indicijs aggredi perseuerans, loricæ quam sub ueste gestabat summa detexit. Sed ne eo quidem suspicionis irritamento refertum fortitudine pectus, ignauia astringere ualuit. Ita solidæ industriæ satelles fidem suam & periurio uacuam, & innocentia plenam præstare uoluit. Iamq; Kanutus primos sylux aditus subibat,cum à Magno occiduum arboris truncum insidente,falsa oris hilaritate, & fictis osculorum blandimentis excipitur. Cuius ut astrictũ amplexibus pectus ferro tectum agnouit,quid ita eo cultu esset perquirere instititit. At ille dissimulandæ fraudis cupidine munimenti rationem referre cupiens,esse uirum,inquit,uitæ rusticæ,cuius populari penates uellet. Kanutus & rei atrocitatem, & temporis religionem sanctẽ

D æstimans, quippe Epiphaniæ sacra gerebantur, ne priuata ira publicum solenne macularet,orabat. Quo,neq; se ultionem remissurũ,neq; proposito cessurum iurante, ipse satisfactionis iusta promittere, suamq; pro eius correctione sponsionẽ offerre cœpit. Obstrepentibus deinde qui insidijs addicti fuerant, oculos in partem circũferens, quid sibi militum hæc manus uelit interrogat. Cui Magnus,iam de regni successione & rerum summa agendum respondit. Tunc Kanutus,ut patris eius maiestas diu lætis fortunæ uelis prosperũ cursum teneat, exoptat. Tempestiuam uero talium mentionem incidere negat. Hæc dicentis uerticem exiliens Magnus obiurgantis more corripuit. Igitur Kanutus patente iam dolo manũ capulo inferens, uagina ferrum abstrahere conabatur; iamq; gladium mediotenus destrinxerat,cum eum Magnus capitis media diffissum exanimat. Cæteri coniuratorũ prostratũ crebris confodêre cuspidibus. Sanguis eius terræ redditus salutarem fontis scatebram perpetuis usibus mortaliũ administrat. Cuius cæde comperta Skyalmonis filij, quibus multa ad eum ex educationis cõmunione familiaritas erat, petitum ilico regem ut ipsum in Roskyldensium monumentorũ area tumulari patiatur exorant. Ille loci copiam negare, ciuitatẽ tanti mali aspectu exasperandã dicere, eosq; à quibus funebris Kanuti pompa duceretur, indignationem suam aduersum inuisam Magni præsentiã acrius destricturos. Quapropter exequias potius seditiosum pugnæ strepitum,quàm pium humanitatis obsequiũ habituras. Hic mihi pauorem specie,reuera odium exhibuisse uidetur, curasseq; ne specioso occisi funere tetrior interfectori labes accresceret. Reuersi qui regi supplicauerãt,miserandum amici corpus tenui funere Ryngstadium extulerunt. Nec diuina laborãtibus beneficentia defuit. Siquidem locum in quo pausantibus gerulis funebris eius lectus constiterat,repentino fontis ortu signauit. Alijs quoque cõpluribus rerum indicijs ingens sanctitatis eius splendor eluxit. Facinoris fama,promiscuũ patriæ lamentum exciuit, omniq; penates plangore compleuit.

Populus

A Populus enim cum calamitosum de nece eius nunciũ accepisset, protinus conuiuiorũ quæ ea tempestate gerebantur, hilaritate deposita, morem tempori impensum mœrore mutauit, inq; eo lamentando, uterq; sexus unius gemebundi amici uocem habuit. Cuius funus publico luctu elatum, quantus eius amor omniũ animis insitus esset, indicio fuit. Itaq; cuius uitam patria charitatis officijs excoluerat, morti quoq; testes grati animi lachrymas erogabat, ut Kanutum eiulatibus, ita raptorem spiritus eius ualidissimis execratiõibus insecuta. Magnus uero ob impiæ cædis euentum profuso in gaudium animo, Roskildiam repetit, regnumq; quasi sublato iam æmulo spei firmitate complexus, erubescendam facinoris fortunã tripudio prosequi deforme non duxit. Quinetiam sanctissimis Kanuti uulneribus quibus plenas pœnitentiæ lachrymas debuerat, uoluptate ex facinore concepta, per ludibrium insultare sustinuit. Ne autem sanguis cœlo terraq; egregie meriti propagine uacuus interiret, hæredem deus extincto subiecit. Nam octaua post hæc luce, Ingiburga Kanuti conceptum ex eo marem enixa proditur, cui & materni aui nomen inditur. Tunc Haquinus quem superius Sunniua ortum significaui, cumq; eo Petrus matre Botilda natus, & filij Skyalmonis, facinoris atrocitatem graui querelarũ contextu prosequuti, indignam amici necem in populariũ ubiq; concilijs deplorabant, aduersum iniquissimũ percussoris actum uulgi iram erigere cupiendo. Quinetiã tunicam eius crebris foraminibus absumptã omniũ oculis in concione subijciebant. Nec parum luctuosam eorum actionem laceræ uestis irritamentũ adiuuit. Quippe compluribus ingentem ultionis cupiditatem tam fœdæ lacerationis spectaculum ingenerauit. Sed & sanctitas Kanuti crebris signorũ indicijs prodita, ac diuinis uulgata miraculis, incredibili cladis eius conquestoribus adminiculo fuit. Haraldus quoq; interdum declaratam apud Ryngstadium concionem, maiore regni quàm ultionis affectatione petiuit, ibiq; tristissimam fraternæ necis querelam peregit. Ericus uero insularũ à Kanuto præfectura donatus, sola uindictæ meditatione sollicitus æstuabat. At Nicolaus popularis inimicitiæ metu periculosum cõcionis aditum suspicatus, suamq; uel filij copiam multitudinis uiribus offerre non ausus, Lundensium antistitis Asceri consilium aduocat. Quo edoctus, Magno Roskildis relicto, Ryngstadium petit, sperans se per absentiam filij pacatiorem plebis frequentiam reperturũ. Verum quia habendam in collibus concionem tutò petiturus non uidebatur, in oppido acquiescere, quàm incertã populi fidem discrimine suo tentare maluit. Cumq; Kanuti fratres fatum eius apud concionem pari fuissent querimonia prosequuti, populus lachrymosa eorum actione permotus, tam innocui sanguinis carnificẽ publica damnatione mulctauit, sentẽtiamq; suã aduersum tam pij spiritus oppressorẽ destrinxit. In regem uero pristina adhuc fortuna uenerabilem, tanq; de eius incerta cõsensu seuerius consulere passus non est, ne noxam & innocentiã in æquo ponere uideretur. Itaq; patriæ parentẽ honoris pariter eius atq; ætatis æstimatione uerecũdius habita, ab hoc animaduersionis genere immunem reliquit. Orta tandem de regis absentia mentione, subitis cõsternationis furijs incitatus, laxato concionis ordine, intra suos eum penates opprimere gestiebat, præfatus iuste regẽ ab his adiri, quos prior ipse petere noluisset, præsertim cum præsentiã suam concioni quæ per eum uigere debuerat, in uicinia constitutus negasset. Quod cum rex ex his quos ad cognoscendas cõcionis uoces direxerat accepisset, Ascerũ emittit, qui reuerentiã & nobilitati suæ, & sacerdotio debitã iræ uulgi irrumpentis opponeret. Ille plebis in occursum cõtendens, conspecto Erico, dexterã habenis eius equo delapsus inseruit. Quẽ diu ac multũ ut iram cõceptã temere, remitteret precatus, pro Magni facinore decretã lege correctionẽ, pro patris eius innocẽtia statutã defensiõis iustitiã promittebat. Quinetiã detracto pileo, cõsternatæ multitudini capitis sui maiestatẽ

(Margin letters: "A" at first line; "B" beside "simam fraternæ necis..."; "1" in right margin beside "stadium concionem...".)

C obiecit. Tantum autē eius apud Ericum precatio ualuit, ut regi non modo salus, sed etiam in proximo petendæ concionis licentia deferretur. Quanquā enim populus ardentissimo studio in Kanuti ultionem ferretur, autoritatem tamen antistitis quæ inter Danos amplissima erat, ante oculos præponens, plus eius precibus quàm suis sententijs indulgendū putauit. Itaq; rex concione sine filio petita, non aliter defensionem sibi conciliare permissus est, quàm ut se Magni præsentiam uitaturum, eumq; domo ac patria excessurum, nec ante receptam à populo ueniam reuersurū iuraret. Cæterum ne uulgi iram exasperaret, diuiduum cum eo concilium habuit, internuncijs partium mandata gestantibus. Arbitrij siquidem regis facultatem exilij quod Magnus apud Gothiam cuius rex esset agere poterat, intuentes conditione utendum monebant, futurum rati, ut interim in omnium animis odij eius habitus exolesceret, ipseq; prolixioris absentiæ beneficio mitiorem patriæ sententiā reperiret. Populum quippe exilij eius miseratione mouendum, iram quam sceleri inflixerat, pœnitentiæ remissurū sperabant. Ita pacato popularium motu, rex Iutiam, Magnus Gothiam exilij speciem præbiturus petiuit. Huius pactionis obtrectatores amici regis fuere: quippe qui Magno occidendi Kanutum cōsilium dederant, conditionis habitum execrantes, teterrima sibi ratione regem consuluisse dicebant, satius affirmantes ut ipse rerum summā deponeret, quàm unicum filium & in spem regni procreatū, ob leues agrestium minas exilij deformitate damnasset. Quamobrem oportere Magnum reuersionis ius paterno potius quàm populari arbitrio subiectum habere, citissimoq; reuocationis beneficio patriæ & propinquis inconsulta plebis malignitate restitui. His uocibus irritatus Nicolaus, missis qui Magnum accerserent, abdicatam eius cōmunionem inimica religioni charitate repetijt. Nec pensi duxit cum contemptu periurij da-

D mnatam sanguinis sui præsentiam amplexari. Cuius indulgentiæ temeritas procellam Magni discessu pacatam, reditu concitauit. Enimuero Ericus ac Haraldus Nicolaum, cui eatenus indemnitatē detulerant, utpote uoce sacrilegum, consilio parricidam, detestabili filio damnationis consortione iunxerūt, scelere pares pœna æquandos existimantes. Neq; enim ulterior iurationi eius fides habita est, qui iam præpropera filij reuocatione conspicuū cunctis periurium ædidisset. Verum ne populus regio ductu uacuus regem incesseret, sub certis signis militare constituit, fragiles conatus & propositi irritos iudicans, quos nulla auspicia procurassent. Itaq; regem ex consueta potissimū familia petiturus, præterito Haraldo, Erico quod huic stirpi affinis esset, & nomen, & regias uires suffragijs detulit. Siquidem facilem ex his electionē morum inæqualitas faciebat. Non solum enim auaritia Haraldi, sed etiam libido flagitijs obsita, à regno repelli meruit. Huic coniugalia sacra spernenti, frequens concubinis cubiculū extitit. Quippe matrimonio non contentus, genialem torum pellicum usu pollutum habuit. Quarum partus singulis in cunabulis excepti, & in aula liberis matrū officijs educati, triste nuptæ spectaculū fuere. Igitur ob inuisos parentis mores, suspecta quoq; posteritas erat, nec solum præsens patris, sed etiam futura liberorū metuebatur impietas, quod filiorū affectus paternis soleant ingenijs respondere. Eapropter cuncti ab Haraldo oculos auertentes, benignis Ericum animis respicere maluerūt. Ipse uero plus propriæ moderationi quàm alieno fauori indulgendū existimans, oblatum à popularibus honorē sumere recusauit, ornamentū eius uiribus quærere, regnumq; armis præcurrere cupiens. Igitur & ultioni studendum, & imperio ante partam uictoriam abstinendum putauit, ac primū Iutiam imparatæ expeditionis uiribus petit. Quem contexta acie procedentē Toro Riparum antistes compositis perfidiæ cōmentis excepit, summā regis innocentiam prędicans, eumq; iurationis suæ tenorem deinceps executurū promittens. Verbis deinde magnam præ se excusationem

A ſationem præferentibus, preces de pace multiplicat. Ericus obſecrantis animum ſimpliciter æſtimans, ſecuritate ex eius mēdacio concepta, cōtinuò reuocatis aquiliferis, ſubſiſtere copias iubet. Cuius mora Nicolaus ex ſpeculatoribus cognita, profuſos in ocium hoſtes nullo negocio fugauit. Ita dux antiſtitis commento ludificatus, ſtolidæ credulitatis ſuæ pœnas pependit. Cumq́ ob hoc datum ſibi iuſtum belli titulum animaduerteret, ſed ob rerum anguſtias regio apud Yſoram nomine inſigniri nequiret, Sialandiam reuerſus, eius Scaniæq́ ſuffragijs recuſatum prius honorem accepit, omniq́ diſſimulatione reiecta, acrius in fratris ultionem erigitur. Inde literas ad Lotharium facit, amici necem ulciſcatur orat, parricidij à Magno pœnas expetat, eumq́ in ſocietatem belli tum precibus, tum etiam præmij pactione ſollicitat. Imperator maiore potiendi regni quàm exigendæ ultionis cupiditate perductus, ſecus Iutiæ mœnia gradum Romano militi ſtruxit: etenim propoſiti ſpem non tam in uiribus ſuis, quàm interno diuiduæ regionis motu repoſuit: cui ſe Ericus apud Sleſuicum claſſe obuium dedit. At Magnus utriuſq́ hoſtis aduentum accurata ualli munitione præcurrens, ualidum portis præſidium applicuerat. Interiectis diebus Nicolaus citeriora ualli immenſo lutorum agmine circumfudit: cuius tantæ copiæ erant, ut imperator acie manum cum eo conſerere formidaret, ſed neq́ claſſe Erici ad copias ſuas in urbem trajciendas uti præſumeret. Cumq́ nec aggerem oppugnare, nec militem nauigijs mandare tutum duceret, inaniter tempus à ſe teri conſpiciens, pacis conditiones excogitauit, quibus ſpecioſam ſibi ſoluendæ obſidionis rationem conſciſceret. Ericum itaque cui integerrimam opis ſtabilitatem ſpoponderat auerſatus, pactum cum aduerſæ partis principibus habuit, ut obſidioni ipſe parceret, Magnusq́ Romani imperij militem ageret. Qui cupide cōditione uſus, ſupplex Lotharium ueneratus eſt, ſed in-

B ſidias parabat obſequio. Ille ex pacto copias trans Eydoram recepit. Quo accepto Ericus Cæſarem nauigio petitum per ſummam Theutonicæ perfidiæ execrationem exprobratione leuitatis inſequitur, futurum affirmans, ut Magnus tali ſe circa ipſum fide gereret, qualem nuper in excolēda Kanuti ſocietate præbuerat. Nec uana aſſertio extitit. Imperatore ſiquidem Eydoram remenſo, Adolfum extremos ab eo curare iuſſum, Magnus per inſidias adortus, non ſolum copijs ſpoliauit, ſed etiam arma deformiter abiectantem nando fugam capeſſere coēgit. Ericus imperatoris ope defectum ſe uidens, per ſummam animi ægritudinem orientalia repetiuit. Superueniunt legati à Magno rege Noruagienſium miſſi, maiorem Kanuti filiam ſed nondum nuptijs tempeſtiuam, eius coniugio petituri. Quorum legationem Ericus contrahendarum uirium ſpe fauorabiliter habuit, excepit alacriter, cupiens finitimorum auxilia affinitatis beneficio comparare. Ipſe quoq́ bellis ocium interpellantibus, adhuc cōiugio uacuus, nouercam Magni Noruagienſium quondam reginam, utpote dignus hac nuptiarum uiciſſitudine fauente eiuſdem priuigno ſuſcepit uxorem. Hybernis itaq́ per quietem exactis, recidiua belli tempeſtas efferbuit. Nam Nicolaus occaſiuum Daniæ militem contrahebat. Ericus Chriſtierni ſplendidiſſimo inter Iutos loco nati promiſſis euectus, orientis auxilia pugnæ comparat. Is Magni odio à Nicolao deficiens, enixe ſe Erico affuturum ſpoponderat. Petrus uero Roskyldenſium pontifex Ericum corpore, Nicolaum animo comitabatur: metu alterum, alterum charitate complexus. Sed Haraldi fauor inter ruborem & odium uarie fluctuatus eſt. Vt enim Nicolai caſtra uerecūda pudoris meditatione uitabat, ita fratris prælationem peroſus, militiā eius inuidia detrectabat. Itaq́ partes eius cum duobus ſpectatæ indolis filijs, ſpecie magis quàm beneuolentia proſequebatur. Neq́ enim ei parcius aduerſum germanum, à quo ſe in regni petitione ſuperatum uidebat, quàm in fratris interfectorē odium erat. Interea Chriſtiernus neceſſariorum manu cōtracta, acie regem aggredi ſtatuebat.

C Cuius Nicolaus non solum defectione, sed etiam hostili molitione comperta, copias quas aduersum hostes contraxerat, inter naualem terrestremq; partitur exercitum. Quinetiam Christiernum acie excipere parat, Magnum classe præfectum Erico obuium destinat. Iam uero Ericus ad insulam, cui Syra nomen, appulerat. Quo ignorato Magnus aura quàm euētu prosperiore ab Arusia soluit, nauigijsq; alijs alia præcurrentibus, sparsa incompositaq; classe processit. Cuius Ericus aduentu præcognito, scafa exceptus, nunc singulos, nunc uniuersos classis suæ magistros, maximeq; Petrum & Haraldum, quorum dubiam suspectamq; fidem habebat, impensioribus pugnæ hortamentis sollicitat. Neq; enim repente cum tota Magni classe manum cōserere cupiebat, sed nauigia ut cuiq; celeritas cursum dederat accedētia sigillatim nautarum internicione uastauit. Quorum Magnus eminus pericula speculatus, confestim demisso uelo, nauigium suum anchoræ quàm auræ credere præoptauit, disiectamq; pelago classem lituo recinente contraxit. Igitur ignauis fugam, fortioribus pugnā apprehendentibus, Ericus cum nauium numero præstatet, arctissimo earum cōtextu hostem cōclusit, ac ueluti classe classem obsedit, atrocitatemq; pugnæ augebat necessitas. Cumq; Iutenses neq; uictoriæ facultatem, neq; fugæ copiam fortunæ suæ suppetere uiderent, duci quàm sibi consulere præoptantes, salutē eius proprijs seruauere periculis. Quippe cōfertissimæ classis cuneum irrumpētes, quia uictoriam Magno præstare non poterāt, uicto fugam quærebāt. Nam eidem Mioparonē ingresso, ueluti quandā elabēdi semitam securis periculorū animis extruebant. Quo dilapso nihilominus pugnādi pertinaciam retinētes, aut morte, aut captione finiuere bellū. Cumq; uictores spolijs deuictæ classis incūberent, inter egestam nauigijs prædā, quendam uelo implicatū conspiciūt. Cuius ex deformitate latebræ formidinē æstimantes protinus ob ignauiā
D cum laqueo cōsumpserunt, uti fœdo mortis genere spiritū redderet, quem pugnæ fortiter impēdere dubitasset. Interea Christiernus manu cum Nicolao infœliciter conserta, per ingentē suorum stragē capitur, & in ostij Slesuicēsis ergastulum relegatur. Ericus uero recētis pugnæ successu elatus, sed eorum quæ circa Christiernū gerebātur ignarus, potiendæ Iutiæ spe mare Lymicum classe compleuit. Vbi cum expositis incaute copijs, & Christierni fugā & regis aduentationē nuncio didicisset, plus amici fortuna concussus quàm propria recreatus, recepto milite reuerti maturauit. Ex cuius agmine complures tardius nauigia repetentes, ab imminenti regis exercitu trucidantur. Hunc euentum secutus Haraldus, ad Nicolaum occultis se promissionibus inuitantem defecit. Plus siquidem indignationis ex Erici dominatione, quàm iræ ex Kanuti internicione conceperat, eiq; frater fratris oppressore onustior erat. Quinetiam Magnus ut lætum hostilis militiæ incrementum, ita tristem suæ defectum aspiciens, fraterni commilitij societatem labefactare tētabat. Haraldum itaq; quem Erici partes dubia fide secutum nouerat, promissis dignitatis incremētis urgebat. Nam & Haraldus quanq; iram obsequio tegeret, incitatiore odio aduersus Ericum, quàm Erici impugnatorē ardebat. Itaq; non solum eius arma deseruit, sed etiā quò ualidiorē Nicolao opem impēderet, castellum quod in Roskyldēsi suburbio molitus fuerat, impēsiore munimēto uallauit, inuidiā fraterna prælatione cōceptā, perfidia defectionis exsatiās. Idē cum Ericus magna Sialandēsium manu per obsidionē clausisset, ualliq; firmioribus obstaculis conatus suos admodū interpellari uideret, à Saxonibus qui Roskyldiæ degebant tormētorum artificia mutuatus, domesticas uires externis cumulauit ingenijs. Quippe nostri rerū adhuc militariū rudes, raro talium usu callebāt. Primū itaq; saxum parum uegeto iactu machinamēto egestū, citraq; ualli propinquitatē collapsum, ludibrio castrensibus fuit. Siquidem irrisa tormēti ui, ulteriores eius impulsus irritos augurabantur. Secundum incitatius actum ac mirifico cuidam tecto superne impactum

pondere

A pondere & incussu suo funditus penetralia transuerberauit, ædemq; magno cum fragore collisit. Quæ domus fundamēti loco lignea tantum base subnixa, eidemq; uelut cardini imminens, leui attactu quamlibet in partem circumagi poterat. Quo uiso Haraldus fiduciam quam exprimi iactus defectu conceperat, in secundi processu deponere coactus, cum neque se domi obsidionem laturum, neque foris auxilia accepturum speraret, noctu maritima aggeris parte perfracta, quod ab hoste negligētius obsideretur, equos per prærupta demissos, pedes cum suis insequi cœpit. Cumq; totis in castris tumultus exoriretur citato acrius equo, comitibusq; ut Haraldo occurreretur de industria uociferari iussis, non Haraldus sed Haraldi insequutor creditus, inter medios perstrepentium globos facilem fugæ meatum habuit. Itaq; non minus fictæ fugientium uoces, quàm temporis habitus hostium existimationem fefellisse creduntur. Fuere tamen ex Theutonibus qui hunc in ipso fugæ procursu, sagittis à se confixum assererent. Ita uafri ingenij dux obsidionem arte, periculum calliditate frustratus, reperta rate Iutiam petit. Quem Nicolaus perinde ac partibus suis in Sialandia propugnantem non solum regali beneficentia prosecutus, sed etiam primis inter amicos honoribus ueneratus est. Nec tamē suspicione uacua familiaritas fuit. Quippe & repentina fratris desertio, & subitaneus transfugæ notabatur aduentus. Interea Suecones quod Magnum domesticis bellis occupatum audierant, Suerconem quendam mediocri inter Suecones loco natum regem constituunt, non quod illum tantopere diligerent, sed quia externi hominis imperium recusarent, ceruices indigenam ferre solitas peregrino duci submittere formidantes. Hic Suerco Vluuildam Noricam quam Nicolaus in matrimonium emortua Margareta receperat, amatorijs primo legationibus sollicitatam, mox uiro furtim abstractam ad suum usque connubium perduxit. Cuius coitu pro coniugio usus, Karolum ex ea, qui & post ipsum in Suetia regnabat, suscepit.
B Per eadem tempora diui Kanuti filia iampridem regi Noricorū desponsa, per legatos ab eo in Daniam missos nuptura deducitur. Peractis hybernis Nicolaus diutinam deficientis à se regni ulcisci cupiens iniuriam, crebra Iuticarum partium classe Sialandiam appulit. A quo Ericus apud Vueram pontem grauissimo prœlio superatus, cum uxore quōdam Noruagiæ regina, filioq; paruulo Suenone quem ex pellice procreauerat, necessitudinis fiducia Magnum petiuit, eiusq; humanissimam primo hospitalitatem, mox dolum atque fallaciam expertus est. Interea Nicolaus Haraldi Theutonicorum supplicia exigentis precibus inclinatus, Roskyldiam irrupit, comprehensosq; in urbe Germanos incentoris arbitrio mulctandos dimisit. Quos Haraldus tum quia tormentorum opifices, tum quia de falsa nece sua gloriantes audierat, extrema narium parte præcisa deformes reddidit, percontatus an Haraldus eorum fuerit iaculis interfectus. Tunc quidam ex his applicatum ori suo cultrum aspiciens, parcendum sibi quod doctus esset asseruit. Haraldus hominem literarum peritum existimans, reuocato lictore ad epistolas perductum, ipsas (ut fieri assolet) solennium nūcupatione uerborum dedicare præcepit. Cui captiuus fuendi se, non sacrandi professorem respondit. Haraldus hominis acumine delectatus, impunitatem astutiæ tribuit, iramq; quam deceptus abiecerat, correctus repetere erubescebat, ne errorem supplicio emendare uideretur. Per eadem tempora Haraldus Hybernicarum partium oriundus, florentissimum Noruagiæ statum ueluti fulmen aliquod ac tempestas incussit. Qui cum se Magno Hyberniæ populatore procreatum astrueret, affirmationi suæ fidem diuini examinis argumento præstare iussus, super candentes laminas nudatis plantis (nam id ab eo experimentum poscebatur) incessit. Hisdemq; nulla ex parte corruptioribus, complures Noruagiensium liquido incolumitatis miraculo, ad assertionis suæ credulitatem perduxit; ex cuius gremio omnis Noruagicorum bellorum

C lues manauit. Interea Nicolaus per insidias æmulum opprimere statuens, Magnũ Noricum in eius necem mercedis pactione sollicitat. Ille lucri irritamento latrone corruptior, hostisq; ex hospite effectus, impensioris obsequij simulatione curam Erici exactissima satellitum custodia uallauit, officijsq; fallaciam texit. Ericus uero per reginam cuius patruus erat insidias obsequio subesse doctus, amicis quos in Lalandia habebat propositũ regis cum remedij precatione denunciat. Nec segnis Lalandẽsibus ad opitulandum animus fuit. Solo quippe nauigio Noruagiam petentes, occulto nuncio aduentum suum Erico significant. Qui quod Noruagienses summam in potionis magnitudine uoluptatem habere nouerat, applicatam sibi custodiam temulentia ludificandam putabat. Igitur stipatorum sobrietatem crapulæ delectamento adorsus, instaurata comessatione crebris custodes poculis attentabat. Quibus ut bibendi cupiditatem augeret, irritamentum ebrietatis aleam cyphis interserit. In qua posito cum quibusdam pignore decertans, etiam prosperum tesserarum iactum inerti lusu de industria prosequebatur, uti collusores fortuna lucri illectos ad lasciuiendi cupiditatem, ludendiq; perseuerantiam incitaret. Postremo perinde ac prolixioris uigiliæ tædio fatigatus cubitum excessit, sacerdotemq; exilij socium aleæ pro se curatorẽ reliquit. Ille rem sobrie prosequutus, temperantiam eorum multiplicatis poculis quantulacunq; restabat subuertit, interq; mero ac somno sopitos medium cubandi locum habuit. Interea Ericus perrupta cubili parte cum clientela ac coniuge furtiuo ad mare discessu peruenit, repertaq; in littore nauigia, quò tutius fugam caperet, in sentinis perforanda curauit. Hæc tractanti succurrit filiolum hospitio dormientem fuisse relictum: adeò obliuijs animum festinatio implicat. Quippe quò occupatius, hòc negligẽtius humanum esse ingenium consueuit. Quanquam uero præstolationi periculum inesse non dubi-

D taret, sanguinis tamen sui curam deformiter abijcere passus non est. Missis igitur qui adolescentem exciperent, tarditatis molestiam eximia filij charitate cõtempsit. Quo allato in altum processit. Diluculo quibus Erici cura mandata fuerat, pulsatis hospitij foribus, an hesternam adhuc temulentiam discussisset, interrogant. Nemine uero respõsum ædente, taciturnitatis admiratione crebris idipsum clamoribus prosequuntur. Tandem silentio attoniti, cõuulsis ianuis, uacuam hospitibus ædem inueniunt. A quibus uafre sibi illusum uociferantes, euẽtum domino trepidi nunciant. Qui protinus petito littore, detractisq; in altum nauigijs, fugacem intercipi iubet. Quæ cum uitiatis lateribus undarum plena conspiceret, subducta refici curauit. Iijsdemq; rursum in mare detrusis, ad accelerandam nauigationem uelo pariter ac remis incubuit. Adeò promissum in mortem Erici præmium affectabat. Interea Ericus grandem pelagi partem emensus, magno hostem interuallo præcesserat, ideoq; facile ab insequentibus occupari nequibat. Cumq; Magnus nauigationem diutile gestam propositi irritam animaduerteret, reuocato remigio domũ reuertit. Ericus uero fidissimam sibi Lalandiam repetens, intercepti Vbbonis suspendio, quem Nicolaus minorum insularum præfectum creauerat, clarum reditus sui indicium dabat. Audito deinde regem diuini natalis die Lundiæ feriari debere, aduentum eius petita Scania præcucurrit, totamq; regij apparatus impensam præripuit. Quod audiens in Sialandia rex, alimentis publica administratione contractis procedere supersedit. Aestate uero præter Scaniam omni Danica classe contracta, ad Fotam sinum appulit, pedestremq; propter littus aciem statuit. Quæ cum centuriatis parumper ordinibus constitisset, aduentante Erico excitum equorum ungulis puluerem in speciem nebulæ eminus exhalare cõspiciens, paulatim ad naues gradum retulit. Sed inter eundum aduentantis equitatus fragore perculsa, incessum ad fugam conuertit. Quam superueniens Ericus fortuna, non prælio superatam impune cæcidit, incruentamq; deo parricidium uindicante uictoriam habuit.

A habuit. Magnus cum aliquanta fortium manu cedere ueritus, cæteris terga obuer
tentibus, aduerso hostem corpore repellebat. Quippe cum fugā parum liberam
cerneret, animosum sibi consciscere exitum, mortemq; suam pugnādo clariorem
efficere egregium duxit. Quinetiam ne pristinum fortitudinis suæ splendorē ob=
tereret, fatum quàm fugam amplecti maluit. Postremo ut insigni pugna, ita multa
aduersariorum strage ædita, super prostratorum à se cadauerum struem unà cum
Petro pontifice Roskyldensi consumptus occubuit: quem ut fati comitem, ita tu=
muli quoq; consortem habuit. Nicolaus admoto sibi per uillicum equo, nauem pe
tiuit. Maior fugientium pars cōprehensa per foros nauigia conscendere cupiens,
ingenti quadam mole mersabat. Igitur qui primi introrsum euaserant, tardiorum
manus nauigijs insertas absque societatis respectu ferro truncantes, ferociores in
suos quàm in hostes fuere. Calamitosa nimirum illa facies erat, cum pendulis naui
gia brachijs amplectentes, hinc hostis urgeret, inde ciuis repelleret. Quo experi=
mento quantum quisque salutem suam alienæ præferret, fortuna detexit. Taceant
nugaces adulantium uoces, quæ spiritum amicorum proprio chariorem astruere
non erubescunt. Crediderim hanc uictoriam humanis parum uiribus partam, sed
deo pijssimi uiri interitum ulciscente concessam. Neq; bellum aliud crebriorē pon
tificum cruorem absumpsit. Quippe Petrus Roskyldensis, & Henricus Suetica=
rum partium pōtifex, omnesq; Iutiæ, præter unum, antistites hoc prælio oppressi
traduntur. In cuius apparatu Magnus Saxonis filius Erici miles singulare fidei spe
cimen ędidit. Nam cum Nicolaus maritima Sialandiæ loca ne quis ad Ericum trāsi
ret à militibus obseruari iussisset, per Stethinnensis promontorij prærupta à satelli
tibus fune demissus, noctu scafam conscendit, eaq; Scaniam petens, gratam Erico
opem attulit. Post hæc Magnus Noricus nudati consilij sui cōiugem arguens, reie
B ctam à se Erico remisit, dignam repudio ratus, quæ coniugali charitati consangui=
neum prætulisset affectum. In cuius contemptum temerata matrimonij religione
seipsum nuptijs spoliare tristē non duxit. At Nicolaus fuga Iutia elapsus, & tan=
quam ad fortunæ ludibrium reseruatus, æstimato pariter & orbitatis suæ, & ætatis
habitu, non ut sibi successorem sed ut æmulo hostem relinqueret, Haraldum regni
post se declarat hæredem. Deinde Slesuicenses ob Magni iampridem facinus in=
fensos ad habitum pacatæ mentis reducere cupiens, de componenda secum pace
sollicitat, eosdemq; & ætatis suæ & fortunæ miseratione acturos existimās, sumen=
dorum obsidum gratia oppidum intrare constituit. Rursum cum caput suum in=
exploratæ fidei ciuibus obijcere dubitaret, Beyonis cuiusdam summam inter op=
pidanos autoritatem gerentis hortatum secutus, salutem simul cum suspicione de=
posuit. Portas siquidem de industria patefactas ingressus, ut pium cleri, ita ferocē
plebis occursum repperit. In excipiendo nanq; eo diuiduum ciuitas animum ha=
buit. Clericis quippe eum sacræ processionis officio uenerātibus, cætera uici pars
ut hostem excepit. Qui cum inter plateas aduersis sibi signis obuiam iri conspice=
ret, amicis ut in ædem Petri confugeret exhortantibus, aulam petiuit. Et ne cruen=
ta corrixatione diuini fœdarētur penates, regia sese quàm templo tueri maluit, pa=
terno in lare quietius obiturum præfatus. Nec defuit militibus prompta mens ad
eius salutem suis cladibus defendēdam. Diu siquidem intactum eum animosis cor
porum obiectibus seruauerunt. Neque tristē duxerunt pro tuenda illius
incolumitate, suam ultimis implicare periculis. Quorum Slesuicenses primum san
guine profuso, ad ultimum & regium absumpserunt.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DECIMI
TERTII FINIS.

NTEREA Ericus destinata in Iutiam classe, cum ad Syram insulam appulisset, nũcium de regis oppressione suscepit. Et forte in ea rerum colluuione Ericus ac Bero natu inter Haraldi filios primi, deserto patre fidelius se quàm felicius Erico iunxere. Iidem noctu clandestina patris legatione petiti, silenter accepta gesserunt. At Ericus nihilominus legationis indicium nactus, experiendæ eorũ fidei gratia aliquãdiu ignorantiæ simulatione silentium egit. Quibus secretum paternũ tegere perseuerantibus, cum se nullam ex eis arcani cognitionem suscepturum putaret, desperato uoluntariæ cõfessionis indicio, uocatos in mediũ uehementi perfidiæ exprobratione pulsabat, quod rem à patre mandatam parum lucide pertractassent. Interrogati quoq; quam ad eos pater legationẽ habuerit, consultos se quid agere eum potissimũ expediret, ut ad Noruagiam exularet respõdisse dicebant, ideoq; non ante cõsilium fateri uoluisse, quàm ei à consultore obtemperatũ agnoscerẽt. Quorum affirmatio quanq; uera esset, fidem non habuit, quod inuita potius quàm ultronea uideretur. Igitur eorũ experiri Ericus asserta cupiẽs, ambos arctissima apud castrũ Sleuicẽse custodia asseruari præcepit, uti ueritatis cognitiõe suscepta, aut innocẽtiæ premiũ, aut reatui pœnã referret. Cui postmodũ idem forte castellũ intrãti, memorati iuuenes cõpeditis semet incessib⁹ obtulerũt, supplicesq; eius genibus aduoluti, prętentis innocẽtiæ meritis, captionis remedia flagitabãt. Quorũ Ericus ut fortunæ misertus, ita fidei gratulatus: quippe fuga patris filiorũ affirmationẽ adiuuerat, sicut erat mero pcalefactus, & calamitati lachrymas dedit, & ueracitati salutẽ ꝓmisit. Quod cum forte Christiernus ex aulicis cognouisset, antelucano tẽpore petẽti sacrarium
D Erico obuius factus, hesternæ eum temulẽtiæ lasciuia concitatũ intẽperate munifi cum extitisse ridebat, qđ Daniam hosti dono dare sustinuisset. Rationẽ quoq; dicti lucidiore sentẽtia persecutus, Fore, inquit, ut Haraldi filius maior uinculorũ suorũ q̃ absolutionis respectus incesseret, odiũ liberatori pro gratia relaturis. Quid enim aliud Ericus eorũ saluti parcẽtem agere, q̃ Haraldo robustorũ iuuenũ auxilia reseruare? His uocibus inclinatus Ericus, à promisso suo q̃ ab amici cõsilio recedere maluit, profectãq; à crapula indulgẽtiã sobria animaduersione cassauit. Huic clementiæ studiũ in crudelitatis exhortatione deponere rubori non fuit. Itaq; quorũ spes ad uitã intẽderat, salus aquis cõsumpta est. Eodẽ tẽpore Noruagiæ primoribus Magnũ Haraldo, qui æque rege genitus esset, dimidiũ regni cedere postulãtibus, eoq; hominẽ ignotis ortũ parentibus admittere recusante, in agro Fridleuino ferro certatũ est. Interea Haraldus repetita Iutia, Vrnicę cõcionis suffragijs rex est declaratus. Quo cõperto Ericus nauigijs glacie tenus (nam gelu undã durauerat) in altũ usq; pertractis, Iutiã tacite petiuit, Haraldumq; apud Scypetorp uicũ noctu cum superstitibus filijs interceptũ, diluculo cõclaui extractũ, absq; respectu fraternitatis capitali supplicio affecit. Ex quibus Olauus clausum armis cubiculũ uidẽs, mutata cum fœminis ueste, salutarẽ inter hostes egressum habuit. Ea tẽpestate Haraldus Noruagia pulsus, ut ab Erico aliquid uirium cõtraheret, in Daniam peruehitur. Quem Ericus ob relictũ ab eius æmulo matrimoniũ supplicẽ recepit, ob latumq; sibi speciosum pugnæ titulum gauisus, auxilijs eum prosequi statuit. Haraldus autẽ excepta liberalitate, nullam animi ferè dotem adeptus, crebra corporis uirtute pollebat. Cuius uiribus fretus apud Helsyngam oppidũ pignore cum Erico posito, an cum lectissimis eius equis cursu cõtendere potuisset, duobus in certamẽ admissis utroq; metã prior tenuit. Geminis siquidẽ inter currẽdũ bacillis innixus, crebris corpus saltibus concitabat. Aliud quoq; inusitatæ agilitatis spectaculum

A ædere cõsueuerat. Sæpe etenim inter nauigandũ puppi exiliẽs, in prorã per exercita remorũ capita decucurrit, indeq; cursu in aliud nauigij latus reflexo, per reliqs remorũ ordines locũ quo excesserat, repetiuit. Qui si parem animi uirtutem à natura traxisset, nequaquã se inter amplexus pellicis æmulo obruendũ dedisset. Huic Ericus tametsi opitulari uellet, Sclauis domesticã pacem interpellãtibus, animum opere comitari nequiuit. Igit̃ omissis amici rebus, proprijs curã iniecit, cõtractaq; aduersum Rugiam classe, quò gnauius bella cõficeret, maritimæ Danorũ expeditioni primus equos adiecit, quaternos singulis nauigijs mandãs, eumq; morẽ diligens posteritatis cura seruauit. Classis eo numero digesta, mille & centũ nauigijs frequẽs reperta est. Quibus Dani ad Rugiam appulsi, urbẽ Archon aduersum se ualido præsidio firmatã inueniunt. Quam ne finitimorũ auxilijs iuuari sinerẽt, tractum qui Archonensiũ fines propemodũ Rugia abscissos cum cõtinenti committit, ligonibus concisum in uallũ opacæ admodũ altitudinis redegerũt. Tuitio eius Hallendẽsibus credita, ijsdemq; Petro parere iussum. Quos Rugiani quæsito per uada trãsitu, noctu inopinatos adorti, cõpluribus cæsis, à cætero repellũtur exercitu. Igitur Archonenses cum nec uires conferẽdi belli haberẽt, neq; locũ ad contrahenda auxilia suppetere cernerẽt, necessitate uicti, salutẽ & in Christiana sacra transitionẽ pacti, statua quam uenerabãtur reiẽta, Danis se tradũt. Erat enim simulacrum urbi præcipua ciuium religione cultum, crebrisq; finitimorũ officijs celebratũ, sed falsò sacri Viti uocabulo insignitũ. Quo asseruato oppidani ueterem sacrorum morẽ penitus abrogari passi nõ sunt. Primũ itaq; solenni ritu prolui iussi, stagnũ maiore pellẽdæ sitis, quàm initiandæ religionis ardore petẽtes, sub specie sacrorum fessa obsidione corpora refecerũt. Datur Archonensibus pariter rerum diuinarũ antistes, qui & eis cultioris uitæ formã perscriberet, & nouæ religionis

B rudimenta cõtraderet. Sed post abscessum Erici, cũ antistite pulsa religio. Siquidẽ Archonenses abiecta obsidũ charitate, pristinũ statuæ cultũ repetẽtes, qua fide diuinum susceperũt, prodiderunt. Post hæc Ericus ordinatis in Dania rebus, amici curam importunitate omissam, accepta rerũ tranquillitate resumpsit, iuuãdiq; gratia eius urbem asylo Magno deuotam primo diripuit, mox igni subuertit. Interiecto anno Haraldo eidẽ opem iterato poscenti, uniuersam Daniæ classem pro supplemento transmisit. Collato bello uiribus, Magnus inferior capitur. Quem Haraldus uita frui permissum, oculis ac genitalibus carere pręcepit, ne aut luminum uoluptate regnũ appeteret, aut Veneris usu ultricem sui sobolẽ procrearet. Cæcatus igitur castratusq; cum interrogaretur quem ex suis pœnã secum oculorum subire uellet, paucos ea re delectari respõdit. Tunc quidã & forma ei similimus, & militiã eius singulari fide complexus, ne ex tanta clientela deesset, qui cum domino compati uellet, ultrò se supplicio obtulit, præfatus ut uidenti similimũ, ita luminibus orbato futurũ. Qui quã uirtute uenerationẽ meruerit, apud improbos pœnam persensit. Magnus uero nõ tam animi uirtute, quã corporis debilitate continentiæ religionẽ amplexus, de sceptrato cucullatus euasit. Interea Ericus quæsitam armis pacem iustitiæ ornamẽtis excolere cupiens, cõditas à maioribus leges, ac tunc penè ingenti bellorum tempestate subuersas, ad pristini uigoris habitum reuocauit, utq; fortitudine fuerat, ita iustitia insignis apparuit. Irrogatas minoribus iniurias superiorum supplicijs pensabat, nihilq; familiaritati aut necessitudini parcẽs, aut ferro, aut laqueo inconsultã maiorũ auaritiam castigabat. Quo studio & principum odia, & plebis obsequia cõtraxit, eueniťq; ut & potẽtibus formidolosus, & popularibus percharus existeret. Idem rerum à se gestarũ uirtutẽ tantis laudibus prosequi consueuerat, ut ueri interdum fidem excederet. Semel quoq; Erici salus satellitis eius somnio seruata proditur. Nam cum ex freto Slesuicẽsi Sialandiam petere statuisset, quidam nautarum per quietem existimauit per inculta

C montiũ iuga lasciuo admodũ equo se prouehi,eoq; cursum citante inter uallium opaca præcipitatũ crebris nocturarũ unguibus laniari. Quod cũ mane per iocum sodalibus retulisset, Ericus ea uisione ueluti periculi præmonitus,ne eum nauigationis comitem haberet,in aliud se nauigiũ contulit,eoq; tutus socijs naufragio pereuntibus permãsit,lætatusq; est quod salutẽ suam alienæ rati,q̃ propriæ credere maluisset. Fortè autẽ inter ipsum, Roskyldẽsemq; pontificẽ Eskyllum inimicitiæ primũ, mox seditiones adoleuere. Qua in re antistes Petri Botyldæ filij collegiũ nactus,autoritate quam primã inter Sialandẽses habebat,in regis eos odiũ concitat,uiribusq; publicæ cõsternationis adiutus Sialandię eum terminis pellit. Quo exacto prouincialẽ populũ in societatẽ factionis sub titulo libertatis adsciscit, à suspectis obsides petit. Solos uero Skyalmonis filios seditionis cõsortiũ detrectãtes ad populare cõciliũ euocat, & ni statuta die obsides tradãt,bonis carituros minatᷓ. Illi uero ad concionẽ peruecti, nec minis uicti, nec bonorũ pœna mulctati,solidũ tenuere propositũ. Sed ut ad eos impunitas redũdauit,ita ad Eskyllum pœna concessit. Rege enim cum Iutica classe reuerso,patris ac patrui interuẽtu usus,uicena auri talenta mulctæ nomine persoluit. Petrus uero fatis suis ultionem præcurrentibus,pœnã quæ à rege parabatur,effugit. Per eadem tempora decedẽte Ascero Lundensi,de noui antistitis suffectione diuiduum regis ac populi suffragium fuit. Siquidẽ Scanienses ob egregia Asceri merita Eskyllum arctissima ei consanguinitate iunctũ,ne pontificium à familia discederet,suffragijs amplectũtur. Rex uero rubore fugationis ammonitus,neq; suorũ in Eskyllo dedecorũ oblitus, Rikonem Slesuicẽsem,qui nuper Albero successerat, quod in potiẽdo regno familiari eius opera usus fuerat,eorũ arbitrio præferebat. Nec tamen hæc uota palàm ad litem & controuersiã progressa fuerãt, Scanis metu sententiã occultãtibus. Eodem

D tempore Plogus quidã claro inter Iutos loco natus tametsi regis militiam profiteretur,latẽtes capiti eius insidias cõparabat. Ad quẽ Rypam ueniẽs, militiæ titulo stipendium postulabat. Quo recepto,datum sibi cladis eius præmiũ reputabat. Et forte Ericus inter quosdã populares acrius dissidentes regali iudicatione componere rogatus, publicè id cõcione exequi statuebat. In qua quum Plogus cuidam ex plebe de se querenti satisfacere iuberetur,dicendi simulatione facta nõ sine lancea progressus, auditũ sibi præberi petiuit. Stabat autẽ & rex hastæ innixus,turbantiq; silentium populo manu ne obstreperet innuebat. Quem Plogus loricam ueste tectam gerere existimatũ diu curiosis speculatus oculis,ut inermem deprehendit,lancea transuerberauit. Et ne timidius dicere quàm facere uideretur,regẽ à se prostratum uociferans, cæteros ad militum internitionem hortatur. Aulicis itaq; passim metu dilabentibus,Ericus Haquini filius,cui ex patientia cognomen obuenit,egregium fortitudinis exemplum prębuit. Diu siquidem exanime regis corpus gladio protexit,socijsq; in fugam lapsis, solus ex tot cõmilitonibus intrepidum mentis habitum tenuit, dignus ut ei in regnum successor fieret, pro quo etiam extincto pugnam gerere perstitisset. Iamq; uacantem Daniæ possessionem nemo sanguinis uirtutis ue fiducia aut petere, aut rapere præsumebat. Quippe Sueno Erici, Kanutus Magni, & Vualdemarus Kanuti filius nondum regno tempestiui fuere. Christiernus uero Vualdemarum paterno cuius ultionem adiuuerat regno dignissimum prædicabat. Quem honorẽ mater multis & grauibus periculis obsitum, ac uix quidẽ adultis gestabilẽ perniciosum paruulo futurũ aduertens,poscenti puerum Christierno tradere recusauit,maioribus id munus deberi præfata. Postremo pertinacius insistentẽ iureiurãdo obstringit,in regẽ eum eligi nõ passurũ. Quo Christiernus ad populũ & concionẽ usq; perlato,patris eius beneficia memorat,ut domi leges & iura stabilierit, ut foris hostẽ represserit,ut furtis rapinisq; patriã uacuefecerit,ut Daniam pene exhaustã & exanguem Sclauiæ

magistram

A magiſtram reddiderit, ut etiã unicuiq; per uim amiſſa ad integrum reſtituerit, utq;
cunctis his operibus ſanguini ſuo regnũ deferri meruerit. Verum cum filius eius
nondum maturos imperio annos acceperit, neq; Danis ſub auſpicijs puerilibus
rem gerere militarem expediat, uirum debere circunſpici, qui uſq; ad prouectam
pupilli ætatem tutorio regnum nomine procuraret. In quod munus aptius nemi
nem quàm Ericum ſuperioris Erici ex filia nepotẽ, quod audacia ac pietate præ-
ſtaret, maternumq; genus ex regibus duceret, adciſci poſſe, adulto rerũ ſummam
pupillo ceſſuram. Ita Erico & populi fauor, & pueri maieſtas uires regias dedit.
Hic præter ſolam animi fortitudinem nihil à natura dotis acceperat, ſicut pruden
tia uacuus, ita parum amœnus eloquio. Cæterum adeò ſalutis ſuæ prodigus eſſe
conſueuerat, ut bellũ commiſſurus ne ſingulariter in hoſtem procurreret, arctius
à ſuis obſeruari ſoleret. Tunc Eskyllus cognito regem apud Iutiam deceſſiſſe, re-
pente in Scaniam maioris ſacerdotij affectatione peruehitur. Ericus uero infectũ
antedeceſſoris propoſitum circa Ryconem explere cupiens, pontificalis ei digni-
tatis incremẽta tribuere geſtiebat. Scanienſes autem ultima quæq; perpeti, quàm
pontificium in nouam transferre familiam præoptantes, bellum aduerſum regem
decernunt. Quo ille cognito, ne multorum inimicitias unius uiri familiaritate con
traheret, propoſito ſuo cupide ceſſit, Eskylloq; ſedẽ mutare permiſſo, Rykonem
Sialandiæ præſulem mediantibus cleri ſuffragijs, creat. Interea Olauus Haraldi fi
lius Noruagia reuerſus, patrimoniũ ſuum inter bella ciuilia à patruo occupatum
hæreditatis titulo repoſcit. Cuius petitioni Ericus illam antiquitatis legem oppo-
ſuit, qua reis patriæ bonorum pœna decernitur. Patrem ſiquidem eius peregrino
milite aduerſum patriam uſum, decretam hac lege ſententiã incurriſſe. Igitur Ola
uus perinde ac iuſtum belli titulum accepiſſet, cupidius oblatam ſeditionis occa-
B ſionem amplectitur. Siquidem acceptam repulſæ contumeliam ad nouarũ rerum
licentiam tranſtulit, deq; priuati patrimonij repetitore totius regni inhiator eua-
ſit. Verum diſſimulato odio, per inſidias regẽ opprimere ſtatuit. Quem in Arna
Lundenſi hoſpitio diuerſantẽ noctu adortus, primum à uigilibus clandeſtinum
eius aduentum ſpeculatis excipitur. Qui mox reflexis equis ſepultos ſomno mili
tes clamore eminus in arma concitant, primiq; portas tueri parant. Auxilijs de-
inde ſuperuenientiũ ſociorũ adiuti, hoſtilem repulere conatum. Olauus perinde
ac ſuo propoſito uictus in Suetiam cõtendit, ſed mox Erico Scania excedente re-
uertit, concionemq; in ualle Arnenſi ſub edicto contractam liberioris uitæ pro-
miſſis aggreſſus, regium ſibi nomen illecto popularium fauore conciuit. Quod
indigne ferens Eskyllus, bellum ei Lundenſi manu cupidius quàm proſperius
infert. A quo ſuperatus primum mox in urbe ad quam ex prælio confugerat ob-
ſeſſus, poſtremo neceſſitate uictus, obſidibus datis, fideq; ſub ſacramẽto promiſſa
ſalutem paciſcitur. Sed poſtmodum ex Olaui diſceſſu competẽtem fugæ copiam
nactus, Erici charitatem & obſidum, ſaluti & iuriſiurandi religioni ſpecioſa teme
ritate præpoſuit: neq; nefas duxit extortum ſacramenti uinculum uoluntariæ ami
citiæ cultu conuellere. Cuius affectum atq; conſtantiam rex ad ſe in Sialandiam
uenientis ampliſſimi ruris uicorumq; complurium datione penſauit. Verum Sca
nia impenſius Olauum fouente, ipſe ueluti in antiſtitis fuga per abſentiam uictus,
reparandæ fortunæ gratia ad littus more gentis Landora appellatum, expeditio-
nis nomine crebra claſſe peruehitur. Cuius loci ſuſpectam admodum fortunam
habebat, fabuloſæ cuiuſdam opinionis credulus, qua reges id littus aggreſſi in
annum duraturi negantur. Sed dum per præſentiam fata metuit, abſens uicto-
ria caruit. Siquidem tellure perinde ac fatali malo abſtinens, neque ferri, ſed ru-
ris uiolentiam in metu reponens, copias in aciem dirigit, easq; Eskyllo proferen-
das committit. Qui pontificaliũ ſacrorum quàm rei militaris peritior, perſimilem

C Priori fortunam expertus, triste regi spectaculum fuit. Cuius mali intuitu discere Ericus moneriq; poterat, plus uiribus suis duces, quàm fœmineis debere figmentis. Quibus superstitionum laqueis, quoue credulitatis errore animum tunc eius obsessum putemus, cum ipse qui aliàs adeò manu strennuus existere consueuerat, ut ne temere in hostem se mitteret, à militibus contineri necesse haberet, tunc ueluti metu pugnam detrectās, in uicino se per absentiam superari conspiceret? Qua uictoria Olauus ueluti ipsum iam Ericum delesset supra modum erectus, pontificales opes æque ac regias absq; respectu religionis inuadit, & in contumeliam Eskylli, à quo bis se prouocatum meminerat, cuidam eiusdem nominis sacerdoti pontificij gestionem assignat. Deinde tanquam uniuersas æmuli uires superiore prælio contudisset, omnibus corporum munimentis apud Lundiam relictis, aliàs locorum & metu & armis uacuus proficiscitur. Quo accepto, rex contractis undique leuibus & quæ fors obtulerat nauigijs, noctu è Sialandia traiecit exercitum, amicis è Scania nauigationi suæ ductum eminus scintillarum silicibus excussarum splendore præbentibus, fortissimos quatuor Olauianæ militiæ uiros domi interceptos, aquis obruendos curauit. Adulterinum pontificem à ueri sacerdotij sacramentis exutum, suspendio finiuit. Arma deinde hostium gratam militibus prædam occupauit. His denique usus, Olauum apud Glumstorp uicum conserto prælio superauit. Qui in Gothiam confugiens, interiectis diebus per Blekingiam reuertit, itemq; ab Erico fugatus cum ad montium angustias peruenisset, eorum præsidio fretus proxime insequentes deleuit. Partem quoque exercitus in ostium terga traiecit, eaq; manu propemodum Lundenses absumpsit. Super hæc omnia fugam capessit. Deinde ueluti rebus in Scania parum feliciter prouenientibus bellum in Sialandiam transfert, fortunam loco mutare cupiens.

D Vbi ab incolis Rykonis ductum secutis, apud Bythingam amnem bello uictus in Hallandiam excurrit. Ex qua rursum Sialandiā petens, cum ex agrestibus antistitem in uico Ramlosa moram habere cognosceret, noctu tacitus in uiciniam manſit. De cuius cubiculo certior per matutinum eius officium factus, ostio militem inuehi iubet. Ad cuius tuitionem procurrentes cubicularij in limine trucidantur. Antistes ipse extremæ necessitatis periculis obsessum se uidens, religione saluti postposita, ceruicem scuto subiecit, adituq; hostem insigni pugna prohibuit: clericis interim qui & epistolarum eius & anuli curam habebant, conuulsas penè ianuas admoto puluinorum cumulo reprimentibus. Igitur ædem Olauus quia armis non poterat, flammis attentabat. At pontifex ense quàm igni consumi speciosius ratus conferendi cum Olauo sermonis pacem efflagitat, benignaq; eius promissione firmatus, exserto foribus capite trucidatur. Igitur Olauus ultionem parricidio consecutus cupide in littus decurrit, utq; nauigia tacitus deseruit, ita concitus eadem repetiuit, antè fuga & nauigatione usus, quàm rex nuncium facti qui tūc in uicinia morabatur acciperet. Quo cognito Romanus antistes acerbissima aduersus eum execratione usus, cæteris per Europā pōtificibus similiter in ipsum pronunciandi detulit potestatem. Mandatum quoque ad uniuersos Iutiæ pontifices dedit, ut sententias aduersum sacrilegam eius impietatem debita animaduersione destringendas curarent, indignum usu sacrorum existimans, qui celebrem eorum ministrum oppressisset. Ericus uero comperto Olauum Hallandiam petere, festinatò post eum peruehitur. Cuius aduentu Olauus apud Arystadiū nunciato, uicini pōtis beneficio fugæ cōsuluit, eoq; post tergum abrupto, in proxima ripa tutus consedit. Pauci ex militibus eius quibus ob uirtutē aut torporem fuga tardior erat, à superuenientibus occupati funduntur. Tunc Ingimarus quidam uetus Erici miles, æmulum eius non bellorum impēdio, sed leui insidiarum momento tollendum ratus, illectusq; siue præmij spe, siue gloriæ cupidine, transfugæ ti-

tulo

A tulo Olauum petiuit, cumque transitionis simulatione secutus, tandem in publico pergentem equi pernicitate fretus, telo traijcere destinauit: complesset que uotum, ni Olauus repente equo delapsus, imminens iaculum industria corporis declinatione uitasset. Deinde citatum acrius equum, dum incautius fugæ compendium quærit, in palustre cœnum præcipitem agit, eiusque uoraginibus implicatus opprimitur, proposito parum respondente fortuna. Post hæc Ericus nuptiarum sollicitatus affectu Bremorum antistitis Haruuici germanam uxorem duxit, natu quidem nobilem, sed non tam pudicitia quàm parentela conspicuam. Cuius instinctu uetera regum latifundia in eos maxime quorum forti opera aduersus Olauum usus fuerat, dono contulit, neque regijs opibus quo minus suscepta pro se pericula repensaret, pepercit: quasi ad hoc tantum eas recepisset ut in alios largitione transfunderet, totasque stipēdij loco militibus erogaret. Postremo æmulum apud Thiutam amnem cum maiore copiarum parte bello deleuit. Verum non eadem uirtute peregrina ac domestica bella cōfecit. Expeditiones enim quas aduersum Sclauos ductabat, non tam timori eis quàm ludibrio fuere. Adeò enim apud eum inertia omnia solutaque fuere, ut ne à uiro quidem ædita putarentur. Infimi cuiusque in soluenda militia arbitrium sequebatur. Sæpe lixarum redeundum uociferantium clamorem secutus, classem dimisit. Ob cuius mollitiem animata Barbarorum atrocitas, non solum eum foris peruagantem contempsit, sed etiam domi consistentem inuasit. Qui cum in Fyoniam forte è Sialandia nauigatione contenderet, piratas post tergum imminere conspiciens, auide petito littore, armamentisque omnibus in prædam relictis, non sine rubore & metu nauigio cessit. Interiectis annis cum apud Sialandiam febri se implicatum sentiret, Fyoniam usque cuius erat oriundus concessit, spiritum ubi acceperat redditurus. Illic despe
B rato languoris remedio quia corpori non poterat, spiritui consulere cupiens, regiam uestem cuculla permutat, uocataque militum cohorte palàm regno renuntiat. Creditum enim est, & à sacrorum peritis traditum, nihil abolendis piaculis pœnitētiæ religione ualentius reperiri. Tunc Elyuus à uico Vuiingo, qui & ipse ægro cum alijs assidebat, cunctos de creādo rege circunspectos esse suffragijs iubet, utpote præsenti iam militia liberos. Quæ uox uitam regis quantulacunque restabat absumpsit, ægreferentis adhuc uiuo sibi successorem inquiri.

Defuncto Erico ambiguum plebis de regno suffragium fuit. Quippe Kanutus in Iutia, Sueno apud Sialandiam, Magni alter, alter superioris Erici filius, ingenti ambitu regnum petebant. Siquidem hunc paterna, illum auita merita uenerabilem faciebant. Suenone itaque Sialadensium suffragia ambiente, ac plerisque petitionem eius fauorabiliter accipientibus, Olauus cognomine Balbus prisci moris æmulatione permotus, cunctos qui regium ei nomen tribuerent, ipsumque si reciperet execratus, adduci se posse negabat, ut in hanc uocem inconsulta patriæ maiestate procurreret, aut regium honorem priuato præter publicum regni consensum deferret. Siquidem electionis locum Sialandiam esse, ius uero penes popularis arbitrij communitatem consistere memorabat. Hæsitantibus cunctis, atque à sentētia aliquantulū cedentibus, Steno quidam spreto ueterum ritu, Suenonē occultis à se promissis aggressum, regio primus nomine censuit, maioremque concionis partem ad similē uocis ausum induxit. Itaque sententiam eius prosecutum uulgus, quod arbitrio suo paulò ante permittere uerebatur: pari mox suffragio cōprobabat. Eodem quoque autore populus Sialandensis creatum à se regem finitimorum consensu fulciri cupiens, Iacobo Colonis filio singularis facundiæ uiro legationem compositam & subornatam committit, qui Scanienses adulatione dignitatis ad societatem electionis impelleret. Idem Suenoni comes in

C Scaniam datus, accepta dicendi copia, docet noluisse Sialandos quicquam super regio delectu sententijs suis præter Scanicum arrogare consensum, sed hunc sequi in cunctis quàm percurrere malle, sine eo nihil magnæ rei executuros: uerum Suenonis insitam animis charitatē habere, eumq; sibi in regem dummodo Scanica allubescant suffragia exoptare, quem præter propriæ indolis claritatem, etiam patris auiq; merita commendarēt. Meminisse deinde monet, ut soli cæteras Danorum uires obtriuerint, ut patri eius ad extremā penè desperationē redacto, nihilq; præter interitum præstolanti imperium dederint, obsecratq; humanitate qua illum exceperant, filium prosequatur. Ita Sialandensium affectum indicans, sed factum reticens, omniū Suenoni suffragia conciliauit, quos ad hunc fauorem non solum Sialandensium legatio, sed etiā propriæ eorum uirtutis memoria concitabat. Kanutus quoq; eodem à Iutis honore prouehitur, indignantibus Suenonem temeraria geminæ concionis audacia regium occupasse uocabulum. Inde Sialandiam potiendæ eius libidine ijsdem fretus accedit. Post hæc maximū pontificem Eskillum, eundemq; Suenonianæ partis fautorē occultis ad defectionem promissis impellit: quibus incēsus antistes Kanuto per internūtios mandat, classe Scaniam petat, seq; belli socium pollicetur: ut autem occasionem sibi transitionis conciperet, ac lubricum fidei suæ rationabilis causæ titulo coloraret, acceptas à Suenone iniurias fingit, & quasi cum eo controuersiam initurus, contractis colloquij simulatione militibus, Lundiam quæ & Suenonem habebat petiuit. Vbi dum compositionis negotia falsò gerūtur, Kanutum ex ijs quos ad speculandum eius aduentum præmiserat, adesse cognoscit. Nec colloquium soluere moratus, ignotum cæteris consilium suum eadem hora repente detexit. Siquidem elatis signis, præcipiti in littus equitatu cōtendit. Cuius aduentum Kanutus nauigatione

D præcurrens, littori copias mandare noluit, sed in altum nauigia reijciens damnata promissoris fide Sialandiam reuertit. Ita præsens consilium nō cedentibus ex sententia rebus fortuna delusit. Sueno uero properantem ab urbe pontificem subsecutus, reuertentem bello superat, captumq; quia publica custodia nō suppetebat in excelsam Laurentianæ ædis partem attollit, eiq; templū ergastulo fecit. Eapropter execrationis (quæ suprema pontificum ultio est) censuram metuēns, non solum eum captione eruit, sed etiam agresti uico, magnaq; Burgundæ insulæ parte, quo synceriorem eius fauorem impetraret, donauit. Post hæc fine ipso apud Slangetorp ruralem Sialandiæ uillam bellum cum æmulo facit, eumq; cruentissimo prælio superatū insula pellit, uictor in Scaniam redit, Kanutus in Iutiam refugus cessit. Per eadem tempora Romanus antistes Barbaricæ tempestatis procella rem diuinam penè obrutam euersamq; conspiciens, datis per Europam epistolis, uniuersos Christianæ credulitatis hostes ab eius cultoribus oppugnari præcepit. Singulæ autem catholicorum prouinciæ confinem sibi Barbariem incessere iubebantur. Ne ergo Dani priuatæ militiæ rebus, publicæ religionis officia detrectarent, sumptis sacræ peregrinationis insignibus imperium amplectuntur. Igitur Kanutus ac Sueno inuicem obsidibus datis, depositisq; inimicitiarum exercitijs, rei melius gerendæ gratia pacem pro tempore statuunt, reuocatumq; à suis uisceribus ferrum, ad sacrorum uindictam conuertunt. Discordiam itaq; à regni æmulatione profectam sociæ expeditionis fœdere castigantes, iunctis uiribus Sclauiam petunt, Germanis ex condicto diuersam eius inuadentibus plagam. Iuti Kanuto duce, Hetbienses Suenone, hostilem occupant portum. Superueniunt extremi Sialandenses ac Scani, prioremq; classem prout cuiq; locus patebat sua circumincludunt. Occurrunt in littore Saxones & ipsi uindicandæ religionis cupientissimi, militiæ socij Danis futuri. Mox Dobinum insigne piratica oppidum, ab utroque circunsidetur exercitu, omni Danica multitudine præter paucos classis custodes

nauigia

A naufragia relinquente. Quorũ raritate cognita Rugiam primam obsessis opem inimicæ classis oppressione porrigere statuunt. Mox Scanos quos ordo proximos offerebat adorti, fermè omnes fuderunt. Iutis iocundam eorum cladem ducentibus, neq; socios computantibus quos duce à se diuersos nouerant. Sed & forensis nondum pugnæ memoria exoleuerat, & recens partium odium æstuabat. Adeò quos priuatæ iræ agitant, publica nunquam communio fœderat. Ascerus uero Roskildensis qui classis à rege curã acceperat, suo repente nauigio per ignauiam cedens mercatorum cymba aduectus conscēdit, eoq; latebram nactus, quos speciosο pugnæ exemplo ad fortitudinẽ incitare debuerat, deformis fugæ spectaculo territabat. Primum autẽ Scani ne timidioribus fuga suppeteret, communibus uinculis arctius naues in classem sociãt, mox uicti nexus industriè procuratos fortuitis ruptionibus lacerãt, parsq; ferro perijt, pars necem sibi inter undas præcipitio maturauit. Cumq; Rugiani complures ob magnitudinem naues captu difficiles animaduerterẽt, multitudinis specie metum eis ingerere cupientes, classem suam abductis cæsorum nauigijs duplicant, eademq; perinde ac remigum plena tentorijs instruunt, uacuitatem umbraculis obscurantes. Vsi sunt & alio non minore mentiendæ classis ingenio. Noctibus enim tacita nauigatione in altum pergẽtes, diluculo referuntur imaginem recentis classis, & superuenientiũ auxiliorum effigiem præbituri. Sed crebro id agentium frustra calliditas fuit. Interea Danis obsidionem arcentibus, eorum classis piratico bello nunciatur oppressa. Hac fama reuocati correptis nauium reliquijs Rugianos resistere formidantes, portu propellunt, sociorumq; stragem fuga hostium ulciscuntur, ob interfectorũ cadauera parum adhuc nauigabili ponto. Suenoni uero naui qua uenerat spoliato, suam cedere Kanutus Liburnicam uoluit, sed suspecta æmuli humanitas erat, oblatumq;

B notabatur obsequium. Nam cum eius partes incolumes, suasq; propemodũ exhaustas uideret, alieno nauigio reditum experiri fisus nõ est. Slesuicum deuectus interiecto tempore prior Kanuto Sialandiam occupat, Roskildiamq; mœnium inopem receptaculi gratia uallo fossaq; cõplectitur. Cuius custodia Ebboni mandata, in Scaniam pergit. Kanutus uero Scaniensium damnis benigne secum à fortuna actum existimans, eamq; tantũ sibi uirium addidisse, quantũ æmulo depressisset reputãs, ne res eius proxima clade corruptas, ocio recreari permitteret, Sialandiam tam sibi quàm hosti diuidua ope familiarem, Iutis præcipue fretus ingreditur, ei potissimum cessuram ratus à quo primum occupata fuisset. Vbi comperto Roskildiã desciuisse, portasq; sibi Ebbone filio Skialmonis autore clausisse. Suenonem quendam sola loquacitate insignem, nec tam cõsilio gnarum quàm amœnum eloquio, qui eam ad deditionem hortaretur præmittit. Is cum ad oppidum peruenisset, primum ante uallum lasciuè & discursim obequitans, mox composi ti uolubilitate sermonis propugnaculis insistentes aggressus, legationis mandata facundius quàm felicius explicabat. Quem Ebbo de industria blandis ac mitibus uerbis excipiens, emissis deditionis simulatione iuuenibus prendendum curauit. Quorum unus paulatim ei propior factus, ius fræni uiolẽtius occupat, cæterisq; equum à tergo pulsantibus, captum ciuibus ligatũ adducit. Is primo compedum pœna coërcitus, postmodum superueniẽte Suenone luminibus spoliatus improuidæ exhortationis pœnas pependit. Hæc audiens Kanutus potiendæ urbis diffidentia, in Iutiam reuertit, utq; rerum cõmoditas affuit, Sialandiam spe reparandæ fortunæ, parte qua maris anfractibus interluitur inopinatã intrauit, improuidam quoque Roskyldiam capit, & penates Ebbonis ad Suenonem elapsi incendio diruit. Vnde ne impensarum inopia arctatus discederet, publico stipendio alimentorum ei subsidia decernuntur. Par Scaniensibus circa Suenonem affectus incesserat. Ne enim labente sumptu ueluti ciborum pœnuria afflictus arma deserere

C cogeretur, publicæ eum collationis commeatibus profequũtur. Tanta inter pares uirtutis & gloriæ æmulatio fuit. Interea nobilissimi lutorũ, & in rebus bellicis singulari militiæ laude conspicui, duabus Suenonem Liburnicis petiuerũt. Quorum uiribus fuccinctus assumpto Eskillo, manũ in Sialandiam traiecit, ac prope Thorstam uicũ bello cum Kanuto concurrit. Vbi inclinata suorũ acie timidiorum fugam secutus, fortiorum uictoria reuocatur, & dum uinci credidit, uictor repentinus euasit. Kanutum uero sui, siue quod tenera adhuc ætate esset, siue quia belli eum implicare periculis nollent, in aciem descendere passi non sunt, pro duce pugnæ spectatorẽ effectum. Interiectis diebus Vualdemarus diui Kanuti filius, armis tunc primum per ætatem maturus, sed paterna in Kanuto merita perosus Suenoni se iungit, in eius castris militiæ tirocinium habiturus: cuius fauor plurimum Suenoni uiriũ conciliauit. A quo paternæ præfecturæ dignitate donatus, Kanutum quendam Henrici filium sub Kanuto Magni filio eiusdem beneficij titulis inhiantẽ, crebra belli cõgressione perdomuit. Nec minor ipsis mediocris rei, quàm regibus summæ æmulatio erat. Semper autem ad Vualdemarum uictoria redundauit. Erat autẽ Kanutus insignis facũdia, sed moribus effusissimus. Sueno & fortunæ fauore, & uiriũ incremẽtis accinctus in Fioniam excedit, mox æmulũ apud Iutiam persecuturus: ubi ab exule quodã Ethlero sollicitatus bellũ in Holsatios parat, abunde minora ad traijciendum nauigia promittente. Incolæ siquidem quò transitus impeditior foret, pontẽ conuulserãt. Venientibus Eidoram, promissoris incuria binas tantũ nauiculas exhibuerat: quarum altera Sueno suos præcedere cupiens, saniore militum sentẽtia reuocatur, rogatus propositum hostiũ aliena traiectione prænoscere, neq; proprijs rem periculis explorare. Siquidẽ haud procul eis latebram esse, partem copiarum quantum à se superandã crediderint

D irrupturis. Nec falsa prædictio fuit. Holsatij quippe uicinis se saltibus occultãtes, patienter primorum aditum præstolantur: transuectisq; quos à se capi posse confiderent, procursu facto, omnes aut neci aut captioni subijciunt: quanquam Danis in propulsando periculo animus non deesset, utpote qui nec fugere possent, & in regis oculis pugnam ædere necesse haberent. Ita nostros ad uirtutẽ capessendam & salutis desperatio, & præsens ducis incitabat aspectus. Quorũ periculis exturbati scafarum magistri, circa palos medio amne defixos hærebant, neq; residuos transuehere, neq; translatos referre ausi. Itaq; nec regi ad procedendũ, nec uictis ad resiliendũ opi fuere. Interea Kanutus sumptuosis militiæ impẽsis oneratus, nec minorẽ occidẽtis humanitatẽ inuenit, q̃ oriẽtis nuper expertus fuerat. Siquidem agrestiũ placide tractatorũ stipendia contraxit, tali lutorum beneficio usus, quale pridem apud Sialandios acceperat. Huius Sueno cõgressu uitato, Scaniam reuisit exiguis militiæ reliquijs integram æmuli manũ attentare formidans. Interiecto tempore receptis precio captiuis securus Iutiam adiri constituit. Peragranti Fioniam Ebbonis è uita nũciatur excessus. Cuius fato deiectus, relatis in Sialandiam copijs præsens belli propositum deserit, militemq; plangere quàm æmulum incessere maluit. Adeò enim familiariter eo usus, ut nihil in foro, nihil in castris, absque ipsius administratione curaret, inq; priuatis ac publicis negocijs prorsus ex eius arbitrio sententiaq; penderet. At ubi recens funeris mœror exoleuit, bellum nouaturus per Fioniam in Iutiam decurrens, Vuibergenses regiorũ uectigalium immunitatem pactos, ad bella pro se suscipienda perduxit. Huc Kanutus magnis orientis uiribus succinctus aduehitur, uictor haud dubie futurus ni suadentibus amicis equestrem militiam pedestri mutasset. Siquidẽ optimates eius superiorum bellorum admoniti, quibus rem infeliciter equitando gessere, ne fugæ facultas ignauos abriperet, necessitatem sibi inferre tentantes, equorum adminicula submouenda duxerunt. Kanutum cum paucis equitibus peditũ medium faciũt belli

merita

A merita æstimaturum, nec aliàs Sueno rebus suis impensius diffidebat. Vt autē hostes ultrò militiæ expedimentis exui uidit, summa spe extremam desperationem mutauit. Neq; enim ignorabat equitatu uacuos lentam & ignobilem militiā ædituros, plusq; sibi præsidij demere quàm duramenti cōsciscere. Et ne ei similis manus deesse uideretur, Vuibergenses utpote rei equestris ignaros, pedestri prælio militare præcepit, nōnullos inter sagittarios & funditores dispertit. His leuia tormenta saxaq; iactilia pro armis fuere. Proxime eis ab utroque latere equites iungit, mox hostium terga pressuros. Committendi taliter prælij præcipuus autor ei Vualdemarus extabat, corpus annis tenerum, animum industria præualidum habens. Is siquidem pedites peditibus opponēdos, latera autē & terga ab equitibus incessenda docuerat. Kanutus dupliciter instructi hostis consiliū ex apparatu cognoscens, opportunitatem insidijs negare disposuit. Quibus ut copiam demeret, neque suos à tergo circumueniri pateretur, opus impetu ratus, totam manum in confertissimos pedites inducit, eosq; passim & uarie resistentes penè omnes oppressit: nec ea tamen uirtute periculum propulit. Quippe Sueno utrinque ex latere aduersarios, partito equitatu circūuolat, deturbatisq; equis quos retro aciem fugæ metu locauerat, ancipiti incursu conclusos exagitabat. Quod ubi uidet Kanutus transuersis aciem principijs instruit, reuocatamq; à peditibus pugnam, ad equites transtulit. Quippe à tergo instantibus ora aduertere necesse habuit. Sueno uero cum & armis diffideret, & equorum pericula formidaret, transuersis eos prælijs fatigare, non manum cum eis acie conserere, non pugnandi copiam facere, sed incerto Marte ludificatos, æstu ac lassitudine superandos curabat: eos grauissime adortus qui communi acie longius excedentes, audacius semet propulsandis obiecere periculis. Varijs igitur irruptionibus lacessiti, crebroq; impetu &
B obliquis concursibus lacerati, tandem uirium inopia ad tantam corporis lassitudinem peruenerunt, ut præter communem belligerandi morem in ipso certaminis ardore sessione pausarent. Cumq; nec ad fugam, nec ad pugnam uis ulla suppeteret, dum solicite salutis præsidia circunspiciunt, oppidum cuius paulò ante incolas fuderāt, composita acie paulatim accedere tutissimum dicunt, subsidij loco hostium tectis usuri. Eo igitur seruatis ordinibus incessum emouent, procuratis qui à tergo curarent, hostemq; retrogradi pellerent. Tanta plerunq; necessitatis fiducia est. Tunc Barcho quidam promptissimus Suenonis miles ab aduersarijs undique circumuentus, innumeram manum admirabili solus uirtute sustinuit. Tandem obfusis sudore oculis, pulso clypeo ambas bipēni manus inserere, promiscue cædē facere, hostes ac socios iuxtà ferire, nulli propius instanti parcere. Quo uiso Vualdemarus cui multa secum ex ueteri conuictu familiaritas erat, memoria priscæ charitatis euectus equo ocius aduolat, extremis amici rebus adesse cupiens. Quem Barcho aduersariū ratus, relata bipenni instantem appetit. Sed Vualdemarus prærepto eo ictum ocior antieuenit. Manubrio solo scapulæ eius uehementer impacto ferrum excidit. Vix hominē inter tot arma, tot hostes obnixius constantentem seruare potuit. Diu tandem obluctatum abducit, inuitumq; saluti restituit. Qui postq; se ab amicissimo salutari captione pertrahi uidet, libenter quidē eius opem excipere dixit, sed non ita uti hac uelle ut captiuorū more clunes equi sequendo, fœdum de se spectaculū faciat.. Verum ex parte Kanuti alij confestim fugam facere, pars oppido latebram quærere, nonnulli per medias eius plateas erumpere: Kanutus ipse per angustissimas uici parietes, equo uectus eripitur. Occupati qui in uicum profugerant, & in unam ædium captiui traduntur. Ad quos introgresso rege Helias Ripensis antistes circunspectis omnibus, hortulanū regi æmulandū aiebat, qui utilibus herbis incremēta conciliat, noxijs locū uacuefacit. Quod dictū specie horridū, si quis altius mente perspiciat summa industria procu

C ratum fateatur necesse est. Abcise enim rem, sed copiose disseruit. Cui si Sueno obsecutus fuisset, profectò omnem æmuli fiduciam sepelisset. Qui licet iniuriarum nomine uindictam à captis exigere potuisset, ad mitiorem tamen sententiam ingenita sibi pietate deflexus, plerisque redimendi copiam fecit, aliosq; sacramento, alios sponsione in fidem acceptos, morte mulctare passus non est. Ex quibus binos duntaxat peculiaribus flagitijs obsitos, alterum quia terram latrocinijs uitam egerat, alterum quod optime de se merentem uirum per insidias dormientem oppresserat, capite pœnas soluere iussit: in neutro belli, in utroque sceleris negocium puniens. Complures ex superioribus tributæ sibi salutis immemores, acceptum ab hoste beneficium repetita Kanuti militia neglexerunt, eisq; pristina fides recenti charior erat. At Kanutus ab Alaburgo Liuthusium petens, apud uitricum Suerconem exul aliquandiu demoratus est. Huc siquidē occiso, Magno Kanuti mater coniugio obuenit. Tunc uero laceræ Danorum res disiectæq; fuere, cum interius sociali bello flagrante, exterius piratica pestis ingrueret. Cuius propulsandæ causa, Sueno toti Sclauiæ bellum crebrius quàm prosperius inferebat. Neque enim tanta illi in prælijs perseuerantia, quantus furor atque impetus fuit. Nam cum receptui consulere debebat, tam auide littus repetere consueuit, ut par fugæ reductio uideretur. Neque suorum ei res curæ fuere, dummodo prior ipse nauigium rapuisset. Quæ regis ignauia tantam Sclauis audaciam dedit, ut crebro copias eius reuertentes opprimerent. Ipse quoque Vuibergam adhuc munimenti expertem, quo tutiori sibi receptaculo foret, terreis mœnibus clausit, magnisq; eam stipendijs instruxit. At Kanutus apud Suetiam primum uitrico optatus, mox onustus haberi cœpit, ita ut pro comparandis alimentis quicquid illic prædiorum possederat uenditaret. Neque enim ulla gens exules aut promptius recipit, aut facilius respuit. Sed & filius Suerconis Ioannes, ut plurimum

D strennuus ita parum facetus, irrisorio carmine fugam eius præliaq; retexuit, & quasi cantilenæ specie pudibundi hominis uerecundiam lacessiuit: ut enim hospitem rubore & contemptu perfunderet, fortunam ipsius ludibrio lacessere cœpit, aspersisq; iocis, & ignominioso uerborum genere, ignauiam ei belliq; tristes exprobrabat euentus. His Kanutus opprobrijs irritatus, nauigio commeatuq; empto, plurimum in auunculi & materna fisus necessitudine, Poloniam profugit. Quem illi maternæ rei nomine regni consortionem appetere rati, cæteris in locis admissum, munimentis excipere nō passi sunt. Ad ultimum eum ne placida satis fronte cōspiciunt, insontem notantes, cum propinquo charitatem deberent. Augebat hunc metum recens maioris eorum fratris depulsio. Itaque receptus quidem, sed nullam, ut dixi, urbium intrare permissus, ad præfectum Saxoniæ Henricum peruehitur. Apud quem minorē spe sua fortunā expertus, Hamburgensem antistitem Hartuicum accedit, iampridem Danis iuridictioni suæ exemptis infensum. A quo humanissime habitus, belliq; tandem subsidia mutuatus, domesticorum militum fidem, tacita legatione pertentat. Responsum est omnes ad eum ocyssime transituros, datamq; Suenoni fidem, pristina mutaturos. Qua promissione securior factus, peregrina manu Iutiam intrat. Sed & suis nec humanitas Suenonis, nec obsidum charitas, nec periurij respectus, quo minus ad eum signa referrent obstaculo fuit. At Sueno ubi de eius aduentu cognouit, uirium diffidentia apud Vuibergam recentibus à se munimentis excultam, obsidionem ferre constituit. Vbi ad sustentandam sumptuum necessitatem, bona eorum qui ad Kanutum concesserant rapinis exhaurit, prædatuq; stipendia contrahit. At Kanutus ex proximæ pugnæ euentu, urbem oppugnare diffisus, formidata locorum fortuna, procul mœnibus castra constituit, operiri uolens quoad æmulus protelatis diebus alimentorum egestate uexatus, aut turpiter fugam, aut temere

bellum

A bellum arriperet. Ea Kanuti spes Suenoni uictoriæ fuit. Eodem tempore Bruno quidam qui & Kanutum ipse è Saxonia secutus fuerat, siue Suenonis instinctu corruptus, cum quo uetusta sibi societas erat, siue delati belli tædio satiatus, impetrata utcunque licētia cum aliquot Ripam secessit. Sueno uero cum rem familiarem magnis in urbe sumptibus exhausisset, neque trahendi diutius belli materiam circunspiceret, audendum aliquid cum periculo ratus, noctu magnis itineribus tacitus ad hostium castra contendit, eosque mane diuina curantes, improuidos irrumpit. Quibus repentino metu perculsis, ut cuique animus erat, alijs fugam, alijs arma capere negociū fuit. Medius horum interfluebat riuus occultis uoraginibus frequens, sed uno duntaxat uado meabilis, quod Suenonianis incognitum, Kanuticis notum prior loci inspectio fecerat. Exiguus idem & obscurus olim, nunc belli inclytus fama. Igitur qui irruperāt ignorātia loci inuias riui partes aggressi, præcipitatis equis improuidi impetus pœnas dedere. Experti periculum eminus instant, fundisque ac iaculis prouocant congressum, prohibente lacuna. Tunc Saxones ostentandæ uirtutis auidi, ne rebus locus officeret, equis uadum insiliunt. Vualdemarus postquam ad loci equitabile uidet tanquam hostes transitu prohibiturus, eò freno conuertit, aduersosque cum eis equo concurrēs, impactam uni lanceam ingenuo militandi more perfregit. Sed contrà in ipso gurgite ita quaternis simul hastis excipitur, ut equus in clunes consideret, ipse tamen ob egregiā equitandi peritiam sella pelli nequiret. Quintam inter frontem galeamque defixam, adacto capulo collisam auulsit. His malis liber, arrepto equo cum paucis uadum superat, & ne secuturis angustias faceret, procul riuo secedit, ibique facta acie pugnā capessit. Quinetiam totam hostium turbam quoad omnis sociorum permeasset exercitus, parua manu sustinuit, Suenonique certissimus autor uictoriæ fuit. Quo

B opem ferente, Kanuti partes fugā fecere. Grandē quippe ex superioribus prælijs metum hauserāt, eorumque memoriam abijcere nequeuntes, ægris semper, infractisque animis erant. Adeò enim Kanuticorum animos res aduersæ corruperāt, ut maiore fortitudinis parte defecti, perseueranter hostem ferre nequirent, nimioque timoris captu hebetatis animis, faciles semper in fugam existerēt. Saxones uero quibus agitatio militaris familiarior erat, equestri exercitatione usi, crebro equorum reiectu uictoribus insultabant, ita fugam moderantes, ut eam nō sine ordine & regimine dirigere uiderentur. Promptissimus horum Folradus eo prælio cadit, neque captorem reperire quiuit, quanquam obrutus prendi se plurimum precaretur. Cæteri interdiu male fugientes oppido nocte manserūt, ubi à fugæ persecutoribus intercepti, hospitio necantur. Condixerant enim uictores nemini parcere deuictorum, tum Saxonū odio, tum quia proximo bello captos & à se redimendi potestate donatos, denuo hostes expertι fuissent. Kanuto Saxonia refugio fuit. De cuius fuga Ripenses uti acta erat ab intermeantibus edocti, quò plus uictori placerent, confestim Brunonem capiunt, Suenonis in breui iudicio præsentandum. Quem Sueno oblatum aliquādiu familiarius habuit, mox donatū abire permittit. Quæ res ei apud conterraneos suspicioni primum, mox cladi atque exitio fuit. Fuere enim interfectorum propinqui qui crederent eum pecunia à Suenone corruptum, sociorum salutem iniquissimo subuertisse consilio: declinati belli argumento doli coniecturam trahentes, neque aliud beneficentiam regis, quàm fraudis præmium extitisse putantes. Cui cum de perfidia diem dixissent, omnemque accusationis suæ uim ualidissima eius defensione elusam uiderent, inuictū foro insidijs occupant. Sueno perinde ac priuatis periculis liber, ad publica propulsanda animum induxit. Locis marinis natura munitus, cōplura agrestiū præsidia condidit. Bina castra, alterum in Fionia, in Sialandia alterū propter fretum molitur, quæ piratis timori, incolis uero receptui forent. Sed à Sclauis utrunque cōuulsum prodit.

C Bellum cum ipsis magna apud Foiniam uirtute gessit. Quorũ copias ita cæcidit, ut plerisq; militũ palmas ferro præerosas habẽtibus, media digitorũ caro crudesceret. Eo tẽpore propter incursus qui à maritimis crebri prædonibus ædebentur, apud Roskildiam Vuethemanno autore piratica cœpit: cuius hæc disciplina, hi mores fuere. Nauigia piratæ magis idonea sibi uisa, absq; possessoris permissu assumẽdi potestatẽ habebant, octaua acquisitorũ parte naulum daturi. Nauigationẽ orsuri, apud sacerdotes præteritæ uitæ piacula deplorabãt, eorumq; religiosa animaduersione puniti, perinde ac statim decessuri, diuina altaris libamenta sumebant, cuncta prosperius cessura rati, si ritè Deum ante bella placassent. Paruo uiatico sumpto, onera & impedimenta uitabant, armatura ac cibo simpliciter contenti, nihilq; quod nauigationem moraretur amplexi. Multæ illis uigiliæ, multaq; parsimonia erat. Remorum manubrijs confidendo innixi, somnum carpebãt. Quoties propter littora illis nauigatio erat, eadem antè speculatoribus perlustranda mandabant, ne quid incompertũ fortè uel improuisum occurreret. Insulas ad quas uento afflarentur petebant, missis qui loca procellis auersa percurrerent, quod peregrina classis trãquillis soleat portubus delectari. Crebrũ eis cum hoste certamen, sed ubique facilis, ac penè incruenta uictoria fuit. Prædam ex æquo partiebantur, nec maior gubernatoris portio quàm priuati remigis erat. Christianos quos expugnata classe captiuos repererant, amictu donatos ad propria dimittebant: tanta eis in cõterraneos humanitas erat. Octogenas & binas piraticas puppes uarie & uicissim cepere, nunquam ipsi classem uiginti duabus frequentiorem habentes. Stipendijs defecti, impensas à ciuibus contrahebant, præmij loco prædæ dimidium recepturis. Hic piraticæ cultus, ut dixi, Roskildiæ cœptus, ab urbis gremio etiam ad agrestes manauit, ab omni fermè Sialandiæ parte subsidia mutuatus.

D Enimuero angustus primum ac tenuis, magna breui incrementa contraxit. Sed neq; ante redditam terris pacem ulla ex parte remissior fuit. Interea Kanutus Frisiam minorem, quæ & ipsa Danicarum est partium, cum paucis exilij comitibus petit. Diues agri prouincia est, pecoribus opulens. Cæterum confinis oceano patet humilis, ita ut eius interdum æstibus eluatur. Qui ne irrumpant, uallo littus omne præcingitur: quod si fortè perfregerint, inundant campos, uicos & sata demergũt. Neq; enim illic locus natura altius alio æditior extat. Plerũq; agros ab imo conuulsos aliò loci traijciunt, locum eorum occupante lacuna, in quorum conse derint præsidijs possidendos. Inundationem comitatur feracitas. Gramine tellus exuberat, torrefacta in salem gleba decoquitur. Hyeme cõtinuò celatur æstu, stagni speciem præbentibus campis: unde & in qua rerum parte locanda fuerit, penè ambiguum natura fecit, cum alia anni parte nauigationis patiens, alia aratrica pax existat. Incolæ eius natura feroces, corporibus agiles, anxiam & grauem armaturam contemnunt, ancilibus utuntur, missilibus dimicant. Agros scrobibus cingunt, saltus contulis ædunt. Penates in æditum subiecto glebarũ aceruo prouehunt. Hos à Frisonum gente conditos, nomine & linguæ societas testimonio est. Quibus nouas quærentibus sedes, ea fortè tellus obuenit, quam palustrem primum ac humidam longo durauere cultu. Administratio deinde prouinciæ sub nostris regibus esse cœpit. A qua Kanutus cum fortè præsidium implorasset, prompto omnium fauore suscipitur, pollicitus se eis aliquid de consuetæ pensionis onere laxaturum. Auidi promissionis Frisi, intuitu exilis præmij, immani se negocio onerant. Ac primum mœnia propter Mildam fluuium, quis eum recipiant, condunt. Tantulo stipendio ingens militia stetit. Sueno reditus eius opinione accepta, lutis in equitatum digestis à Sialandis & Scanis classem adsciscit. Ex qua nonnullas naues Slesuici subductas ad Eidoram usque solotenus pertrahendas curauit, ne ea pars hostibus elapsui foret. Quæ res ei impendio magis

A quàm usui fuit. Inde cum copijs ad recẽs oppidũ pergit. Id inter paludes amnemq́ⱼ situm natura quàm opere munitius erat. A latere et Milda fluuius fuit angustis alueis, sed placide manantibus aquis. Quod quia rex ob angustias exercitu circumuenire non poterat, locis ex copia idoneis castra defigit. Deinde cæsis uirgultis, quæ nemus proximum offerebat, ad peragrandas paludes constramenta fieri iubet, quibus cum opportunum foret, uelut pontibus uterentur. Interea quidam ex Frisica iuuentute, siue moræ impatientes, siue uegetioribus animis uirtutis iactandæ cupidi, prouocandi gratia, riuum qui inter castra medius erat consueta arte transiliunt, uagumq́ⱼ eminus hostem incessunt. Nec lacessentibus obuij defuerunt. Complures ex utroque agmine huic se certamini ingerunt, suorum quique pericula propulsuri, neutris communis fortunæ negocium patienter inspectare ualentibus. Itaque paulatim crescente pugna, adeò omnium huc animi confluxerunt, ut ex eo belli præsultu, totius uictoriæ summa pendere uideretur. Quo uiso, filius Thorstani Petrus, omnium regis archanorum particeps, non ignarus Frisicæ temeritatis, confestim armari exercitum, præstolariq́ⱼ castris paratum iubet. Huius rei inscij Frisones, tota amnem manu repente transuolant, rati sine paratu regem in castris esse. Ita audacius quàm prudentius omnis eorum irrupit exercitus, inopinatum hostem opprimere auidus. Sed Suenonianis non segnius occursantibus, ad notas sibi resugere paludes. Quas mox equites factorum à se põtium stramentis usi facile superant, translati que fugam acerrime persequuntur. Aliud quoque ferro sibi cõpendium struunt. Nam tanta in fugientes strages exercita est, ut constratis cadaueribus, amnis mox à uictoribus permeari potuerit. Fusis Frisonibus, Kanutus cum paucis exilij socijs eques elabitur. Reliquis fugæ expertibus oppidum receptui fuit. Cui Sueno Kanutum inesse ratus, obsessos quàm poterat
B infensus aggreditur, sperans obtentione eius totius belli finẽ futurũ. Saucios integris mutat, fessis requietos succedere iubet, diurno prælio nocturnũ sociat, omniq́ⱼ instantia curat ne lassis quies remedio fiat. Addebat obsessis animum recens captiuorum occisio, nec cuiquam à uictore toties læso uenia sperabatur. Contrà rex si pugnam remitteret, neque mox oppido potiretur, Fresos auxilio obsessis futuros timebat, ideoque perseuerantiore prælio opus ducebat. Sic metus utrinque pugnandi pertinaciam fecerat. Nec interdiu dimicasse contenti, noctem quoque bello contribuunt. Tunc uero anceps prælium erat. Cum fortè Vualdemarus clamore cominus orto, Fresos instare ratus, in partẽ qua strepitus exaudiebatur cum signis accurrit, sociosq́ⱼ perquàm strenue repugnantes, errore noctis elusus oppressit. Ita fortissimi animi dux temporis habitu circumuentus, quibus opem ferre decreuerat, cladem atque exitium irrogauit. Oppidani assiduis plagis & continua lassitudine exhausti, nullumq́ⱼ pugnæ supplementum habentes, cum nec uires, nec uulnera ullo momenti spacio recreare quiuissent, desperatis rebus dedidere se regi. Cuius fidem atque clementiam, ultrà ac rati fuerant, experti sunt. Tum uero rex & in Plogo, qui Ericum occiderat, singulare pietatis specimen dedit. Neque enim à patris interfectore pœnas exigere uoluit, plus deditionis moribus, quàm ultionis aculeis debiturus. Cæteros quoque nec morte nec captione mulctatos absque redemptione dimittit, præfatus se eorum obsequia ac odia iuxtà æstimaturum. Nihil enim ijs prospere cessurũ, qui toties mobili fide & sacramento fuissent. Dimissi cum duce exilium amplectuntur. Id enim gratiæ apud suos Kanutus habebat, ut nulli unquam fortuna eius fastidio esset. At Fresones mulctæ nomine duo milia librarũ regi cum obsidibus pendunt. Post hæc siue rubore fugæ, siue naturæ stoliditate compuncti, Vualdemarũ obsecrant, precetur regem, bellum cum eis hac lege iteret, ut uictor æquam priori summam recipiat: uictus, ex ueteri pensione quantum Kanutus spopõderat, remittat. Ille precantium temeritatem incer-

C tosq; pugnæ euentus solertius æstimans, extremæ dementiæ uoces consilij sui salubritate cohibuit, perquam stultum affirmando uictos, à uictore noxias belli conditiones expetere. Interea Kanutus apud Germaniam Fridericū Romano recenter imperio functum auxilij imploratione sollicitat, promittens se patriæ procurationem in eius beneficio repositurum. Imperator cui & summa naturæ calliditas, & maxima proferendi imperij cupiditas esset, tantum alieni in ditionem suam redigere auidus, Suenonem ueteris amicitiæ & cōmilitij monitum, promisso honoris incremento ad colloquēdum sibi simulatione charitatis inuitat, eximiam sibi uisendi eius cupidinem incessisse significans, sed Romanæ maiestatis amplitudinē quo minus eum accedat obsistere. Quippe Sueno adolescentiæ tempore militaris rei perdiscēdæ gratia, Conradi Cæsaris cliētelam ingressus, cum Friderico adhuc priuatæ fortunæ, quem & ætate & ingenio æquabat, diu sodalitatis officia gesserat. Itaq; non quod fallacissimi hominis cōmentis crederet, aut æmulo asylum demere uellet, sed ut sola se Germanis fama cognitum etiam spectandum subijceret, præsentemq; famæ suæ miratoribus exhiberet, cultiore pompa instructus mandatum exequitur. Nec parum gloriæ apud curiam magnificentia clientelæ & apparatus ostentatione contraxit, totiusq; in se Germaniæ oculos ob uirtutis admirationem cōuertit. Mersburgum oppidum theutonicæ nobilitatis frequētia completum ingressus, ab imperatore primum ueneranter habitus, mox uario accusationis genere uexatus, disparem promissis fidem expertus est. Cui demū cōditiones huiuscemodi proferuntur, ut imperatoris ipse, eius uero Kanutus renuntiata regni affectatione militem ageret, beneficij iure Sialandiā recepturus. Alioqui imperatoris uires Kanuto obtētui fore, expeditamq; cum eo manum in Daniam esse mittēdam, quæ uel Suenonis præcurreret reditum, uel cōfestim impugnaret aduentum. Sueno in re tam anxia, aut periclitandum sibi, aut parendum fore cognoscens, simulata assensione paterna bona quibus in Sialandia abundabat, tanquam peculiaria à conditionis tenore sublegit, ne uiolandæ pactionis omnis domi deesset occasio. Quod quia Germanico iuri familiare erat, admissu facile fuit. In hoc Kanutus pacti parum credulus, Vualdemarum qui cum Suenone aderat sponsorem efflagitat, fidem eius integritatemq; tutissimum rerum suarum pignus existimans. Neq; enim alium ex regio comitatu, pari constantia pro capite suo excubiturum putauit. Ille Suenonianæ perfidiæ conscius, cum uanam ac lubricam compositionis fidem aduerteret, ne alienam in se labem recidere pateretur, sponsionē pertinacius abnuit. Tandem rege compellente, uix atque ægre uadimonium dixit, præfatus se si Sueno pactum perrumperet, Kanuti partibus accessurum: probata utrinq; conditione discessum est. Reuersus in regnum Sueno, deq; æmulo comitem nactus, remissis è uestigio literis, fidem Cæsaris aperta fraudis exprobratione damnauit: initasq; cum eo pactiones, obsequij negatione subuertit, in eas se conditiones fallaciter adductum affirmans, in quas Danicorum adhuc regum nemo cōcesserit. Præterea Kanuto iusta petenti, prouinciali duntaxat administratione concessa, regios penates à cætera se conditione secreuisse dicebat. Fraudatus pacto Kanutus, uadem sollicitat. Qui quum regem deserere, uel sponsionem corrumpere, æque fœdum putaret, utrobique famæ periculum contemplatus, mutare pactum quàm euertere maluit, statuens ut quum rex Sialandiam commeatui suo necessariam duceret, aliud pro ea Kanuto stipendium assignaret, nec fructu parcius, nec spatio contractius, nec honore defectius. Assensus conditioni rex, tripertitam Kanuto præfecturam constituit, eiq; in Iutia, Sialandia, ac Scania, peculiare beneficium tradit, intercisam loco dominationem minus solidæ potestatis gesturam existimans. Huius rei Kanutus Vualdemarum denuo prædem exposcit. Quem uelut antea repugnantem Sueno condendi fœderis auidus, sponsionem iterare coëgit,

D (margin letter beside "no in re tam anxia")

negans

A negans si pacto obuiam isset, eius Kanuti'ue defectionem ægre laturum. Hoc fretus pignore Kanutus, cupide conditionibus fruitur. Igitur Sueno perinde ac bellorum metu solutus, in superbiam lapsus patrios mores, quod parum sibi uiderentur exculti, tanquam agrestes & inconditos, petita à finitimis urbanitate mutauit: spretoq; Danico ritu Germanicum æmulatus est. Nam & cultum Saxonicum sumpsit, & ne eo inuidiosius uteretur, militum studia ad similem uestis usum adduxit, rustici moris tędio, comptioris famulitij grege palatium instruens. Quinetiam epulandi rusticitate depulsa, externas mēsis comitates adsciuit, comessationumq; ritus cultiore ministerio gerendos instituit. Nec solum cultum nouauit, sed etiam edendi bibendiq; facetias tradidit. Idem studij in nouanda clientela, asciscendisq; satellitibus gessit. Honores quippe nobilibus dēptos, histrionibus deferebat: magnis'que & illustribus uiris à latere suo sepositis, in eorum locum turpium & effœminatorum familiam subrogabat, ut abiectu maiorum, minorumq; prouectu, prorsus eximias potentiæ suæ uires ostenderet, ditatiq; fortunam suam beneficio regis, non generis imputarent. Nec insolentiæ eius auaritia defuit. Siquidem lucrosa sibi illorum fata, quorum bona auxisset constituit, pupillorum'que parentibus emortuis expilator euasit. Neq; nephas duxit eorum liberos egestati subigere, quorum opera regni opes ipse susceperit. Ipsos quoq; milites prius à se locu pletatos, ad uilem paupertatis statum beneficij sui pœnitentia adductus reiecit. Quinetiam ingentis clientelæ uoracitate compulsus, prouincialia ministeria, impensasq; ab agrestibus arctius exigere cœpit. Itaque dum militum luxui consulit, plebis fauorem amittit. Præterea controuersiarum iura eatenus sacramēti religione subnixa, ad palæstras & palmas athleticas relegauit, iudiciumq; rationis speculationi debitum, in sola corporum exercitatione constituit. Et ne quid fastui deesset, in communibus suggestis cōcionari fastigio suo indignum ducebat. Quam ob rem æqua uulgarium alloquia contemnendo, æditioribus locis occupatis, suppositæ plebi superne ius dicere consueuit. Crebræ quoq; ei cum Lundensi pontifice simultates, maiore fructu quàm iactura fuere. Ea tēpestate Karolo Hallandiæ præside prouinciam egresso, coniugem eius, sororemq; uiduam Suerconis filius Ioannes excellentis earum pulchritudinis opinione corruptus, ad libidinis commercium raptas in Suetiam usque deuexit, Quibus tam contumeliose usus proditur, ut eas in stupri uices noctibus euocaret alternis, ingenuæ pudicitiæ fœminas, obscœnissima fœditate proculcans: neque aut huius matronalem torum, aut illius cœlibem castimoniam, quo minus uoluptatum suarum ignibus indulgeret reueritus. Ad ultimum patriæ & populo tantæ temeritatis facinus execrante, utranque remisit. Quod flagitium Sueno perinde ac commune probrum in omne Sueonum regnum ulcisci statuit, publicum ruborem communibus armis submouendum existimans. Sed nuptiarum apparatu præuentus, quippe Saxonum satrapæ Conradi filiam nuper desponsam uxorē ducturus erat, propior priuatæ copulæ, quàm publicæ uindictæ militiam retentabat. Per hanc Suenonem in peregrinos ritus adductum falsa plebis opinio referebat, eiusq; super consuetudinum nouitate consilium accusabat. Per eadem tempora Nicolaus urbis Romæ cardinalis Britannicum permensus oceanum, Noruagiam Lundensium adhuc ditioni parentem, immunitate concessa, maximi pontificatus titulis insigniuit. Quod in Suetia quoque legationis potestate peragere cupiens, Sueonibus & Gothis de urbe, & persona tanto muneri idonea concordare nequeuntibus, certamini decus negauit, rudemq; adhuc religionis barbariem summo sacrorum honore dignatus non est. Verum inspecto temporis habitu, cum per oceanum reuerti hibernæ nauigationis metu in periculis duceret, Daniam reditui suo percommodam arbitratus, offensam eius ex Noruagiæ promotione contractam be-

C neficiј deliniamento fedare conftituit. Eskyllum igitur mandatis aggreffus, plus nouæ dignitatis quàm ueteris amiferit, recepturum promittit, definiens fe ereptæ Noruagiæ damna, Suetici primatus munere penfaturum. Rapuit promiffum Efkyllus cupideq; legati copiam flagitat. Qui ueniens apud ipfum futurum Suetici facerdotiј infigne depofuit, dandum ei in quem concors Sueonum Gothorumq; fuffragium conueniffet. Statuit quoque ut quicunque maximi Sueonum pontifices creandi effent, pallio à curia dato, per Lundenfem infignirentur antiftitem, eamq; fedem perpetuo uererentur obfequio. In hoc priuilegio dato confirmationem à curia adfcifcendã promittit: quod effectu perfacile fuit. Siquidem Romam reuerfus, decedente Eugenio maximus pontifex fubrogatus eft, peregitq; publicæ religionis præful quod priuatæ legationis minifter annuerat. Qui mox ufurpatione pofterorum firmatus, fub hoc ufque tempus, antiqui tenoris obferuatione perfruitur. His peractis Nicolaus nondum Dania egreffus, Suenonem Suetica meditabundum bella, Romana induftria à propofito reuocare conatus, locorum difficilium, inopis regni infructuofæ uictoriæ habitũ prætendebat. Siquidem eius militiæ negocium ingens, fructus exiguos fore, priusq; ei cum uaftis & immanibus fcopulis, quàm cum hofte certandum. Quo uicto nihil præter ignobilem prædam, & fordida fpolia uictoribus occupãdum. Poftremo cum ftolidam regis perfeuerantiam confiliј fui fapientia fuperare nequiret, inertiam eius facetiffime cauillatus eft. Nam araneam eum æmulari dicebat, quæ telarum figmentis cum difcrimine uitæ, & uifcerum fuorum egeftione confertis, quid nifi fcarrabeos putres & uilia prendere animalia? Cuius exempli euidentia, araneæ regem, militiam telæ, uictoriam uenatui conferebat. Ita auidum ducem exiguæ rei cupiditate feipfum uiribus exinanientem inutili bello delectari monftrabat. Cuius Sueno dignita-

D tem potius quàm monitum ueneratus, abeuntemq; eum ad regni fines ufq; commeatibus profecutus, deftinati olim belli ftudium animo reuocauit: quippe quem magis potiendæ Suetiæ cupido, quàm aut iniuriæ dolor, aut pudoris irritamentum accenderat. Maximam fiquidem inuadendæ eius opportunitatem, tum ob fenium imbelliamq; Suerconis, tum ob factiones inter eundem & plebem recenter ortas (nam Ioannem agreftes concionantẽ occiderant) arbitrabatur. Spe quoq; tam rata uictoriam complectebatur, ut ante militiæ exordium inter milites fuos Sueticarum iura prouinciarum, tanquam belli præmia partiretur. Duo quoque ex proceribus eius ad opinionẽ unius Sueticæ uirginis libidinis æmulatione correpti, magnis inter fe iurgiјs diffidere cœperunt. Cuius nuptias rex in beneficio fuo reponere par æftimans, capta Suetia fortiori cõnubium pollicetur. Quo promiffo libidinis æmulis magnum uirtutis certamen ingeffit. Tanta apud Danos fruendæ Suetiæ fiducia fuit. Interea Suerco belli metu crebras ad eum de pace legationes direxit, fed nullis conditionibus ad eam impetrandam affurgere ualuit. Igitur fruftra fatigari fe uidens, non fe prælio offerre, non arma, non expeditionẽ parare, fed ignotos locorum receffus quærere, fummamq; belli Sueonibus credere. Vt autem Sueno difficillimorum itinerum euitaret anfractus, inftrumentum belli hyemis expectatione fufpendit, ab aftrictis glacie paludibus profectionis compendium petiturus. Hyberni itaque temporis beneficium nactus, expeditiora legit itinera, rapinisq; & incendio Finniam prædabundus aggreditur. Occurrunt indigenæ fupplices, patriam feq; dedentes: nec fic fe fubtraxiffe contenti, etiam commeatibus præbitis, hofpitalitatis eum obfequiјs profequũtur. Poft hæc Vuerendiam intrat. Vbi ab incolis neque Marte neque deditione exceptus, flammis omnia, ferroq; peruadit, uiris ac fœminis paffim folitudinum inacceffa petentibus. Sed & præaltæ niuium moles totis ferme campis inceſſerant, frigorisq; tanta uis erat, ut uberibus admoti infantes, algore hebetatis membris inter ipfa lactis alimenta

A alimenta decederent, matresq́ simili fato propinquæ, extincta pignora moribundis complexibus attrectarent. Dani quoque eadem aëris inclementia afflicti, non in castris noctes exigere, non militares excubias obseruare, pars foco sibi, pars tecto consulere, aëris non armorum sæuitiam in metu reponere, cuncti plus cœlum quàm hostem cauere. Vuerendenses autem quoad regis gratiam pascisc erentur, iter intercipere cupientes, cæsis minoribus truncarum arborum coaugmentis, faucium quas permeaturus esset angusta præcludunt. Tantis siquidem circumiacentium rupium anfractibus claudebantur, ut absque ingenti dispendio à latere præteriri nequirent. Quorum ausu rex inter cœnitandum accepto, moræ omnis impatiens, discussis mensis equum inuolat, militibusq́ adesse iussis, ad rupem concitus fertur, indigne ferens cœptorum suorum cursum uilibus agrestium obstaculis retardari. Rogatus à Nicolao quodam iræ parcere, incertamq́ admodum rem curiosius explorare, interpellanti se, uxoratum quemq́ timidissimum esse respondit, ad eius nuptias alludens qui ducta cōiuge postridie militiam ingressus fuerat. Ille ob contumeliosam monitorum suorum repulsam ira percitus, facturum se breui quod Sueno non audeat, subintexuit: exprobratamq́ sibi ignominiam, inuicem in eum reiecto meticulositatis opprobrio uindicauit. Quæ uox ab iracundia profecta, celerem ipsius obitum ominata est. Vbi uentum ad fauces, delapsi equis milites, quanquam tenui armatura essent, quod eis festinationis ardor periculorū contemptum ingesserat, arboream struem oppugnare cœperūt, indigenis qui ad eam defendendam conuenerant, ingenti pacem clamore poscentibus. Tunc Nicolaus acceptam à rege contumeliam conspicuæ probitatis operibus demere cupidus, ne magis uxorius quàm strenuus uideretur, dum conserta truncorum robora obstinato ad pericula gradu superare conatur, ab agrestibus è strue tanquam ex mu-

B ro propugnantibus caput hasta traiectus opprimitur. Similis aliorū conatus saxis sudibusq́ repellitur. Sueno propinquitate noctis, impetusq́ praepropere pœnitentia reuocatus, signo receptui dato prope aggerē castra constituit, luce postera maiore ui ac paratu præliū exequuturus. Verū hostibus noctu sibi diffugio consulentibus, mane uacuum propugnatoribus iter nullo negocio superauit. Vuerendos deinde resistēdi fiducia defectos, in fidem accepit. Igitur cum pleraq́ sibi ex uoluntate respondere cognosceret, felicibus fortunæ experimentis euectus, in omnem se Sueciam effundere statuit. Sed nimietas frigoris equorumq́ ex asperitate itinerum inopiaq́ pabuli coorta debilitas, processum negabāt. Tunc qui ex equitibus ad pedites redacti fuerant, commilitonum equos suis oneribus instrauere, eosq́ præ se onustos agentes ignaro rege domum dilabebantur. Qui tandem furtiuum militiæ discessum expertus, clandestinam eius elapsionem data reuertendi licentia præcurrit, statimq́ compendiaria ad Scanicam uia cursum reflexit. Igitur Karolus cum Kanuto fratre receptorum obsidum fiducia spem liberæ tutæq́ reuersionis præsumens, cum Hallandiæ propemodum confinijs accessisset, à Finnensibus insidias hospitalitate tegentibus conuiuio exceptus, maiorem noctis partem commessationibus extraxit. Temulentia grauis in horreum annona uacuum, pariter se & comites sobrietate exutos cubitum recepit. Quibus altiore somno spirantibus, Finnenses foris ualuas obicibus obserantes, igni sparsere tectum. Iamq́ maior eius conflagrauerat pars, prius que ædes in cinerem prope collapsa fuerat, quàm pressos mero sensus uis ardoris expungeret. Postremo propiore flammarum feruore correpti, dum nudi ualuis erumpere gestiunt, forinsecus eas obclusas cognoscunt. Vrgebat intus incēdium, foris hostis uetabat egressum. Sed præsens pœna sequentis metum leuabat, instantis que mali periculum futuro tristius ducebatur. Quo eueniit ut Dani ferro quàm flammis opprimi præoptantes, ualidius connisi præiecta foribus claustra conuellerent, utq́ unum periculorum effu

C gerent, in aliud ruere non dubitarent. Egregiæ indolis pueri quos sibi in clientelam Karolus respectu propinquitatis adsciuerat, absq; ætatis miseratione sub Nicæ amnis glaciem nudatis corporibus barbarorū ludibrio mersi, in eodē alueo fatum ac tumulum recepere. Ita paucorum agrestium fraude maximæ expeditionis labor exinanitus est. Interiecto tēpore, plebs Scanica à principibus diffidens, concione lecta in Arnam uallem armata successit. Quoties enim in ea prouincia intolerabilia uulgi onera ducebantur, publica ui iniurijs occurrebatur. Adeò cum intolerabilis plebis seruitus ducitur, publicis armis libertas expetitur. Veritus ergo rex ne is tumultus ad grauiores regni motus progrederetur, coërcendi eius gratia ad Scaniam è Sialandia traijciens, militaris manus fiducia agrestium cōcionem accessit. Inermis ipse equitibus utebatur armatis, ut uim metuere potius q; struere uideretur. Cedēte de industria uulgo, coronam ingressus multis & grauibus querimonijs exceptus est: sed obstrepente multitudinis clamore, defensionis potestatem dicendi'ue copiam impetrare nequiuit: flagitandi silentij gratia dextram uulgo obtendens crebros lapidum iactus excepit. Adeò cōsternationis furor in contemptum maiestatis exarserat. Tunc Toko matre Sygne ortus, uir natu & facundia, iuxta nobilis, primaq; regis amicitia prêditus, in medium uulgi se proripit, obtentaq; omnium taciturnitate, imperitum concionis fragorem doctæ uocis autoritate compressit: ita suam temperans actionem, ut & præfectorum partes dissimulanter protegeret, & manifestum patrociniū impertiret. Reuersis ad propria agrestibus, rex tantæ contumeliæ deformitatem summa indignationis molestia prosecutus, complures Scaniæ uicos exussit, eamq; fermè totam perinde ac maiestatis ream, rapinæ subiecit. Ipsos consternationis autores spiritu, uel bonis priuauit, factiosos paupertate aut morte mulctandos iudicans. Nec Tokonem cuius salutari

D eloquio usus fuerat, tametsi linguæ eius beneficio uulgi iram uitasset mulctæ expertem reliquit, plebem aduersum se occulto eius consilio concitatam affirmans. Ita sæuissimis iracundiæ furijs prouocatus, odia ac familiaritates iuxta pensabat. Ea Suenonis irruptio Kanuto nouandarum rerum spem fiduciamq; restituit. Sed hunc ausum præcipue Suenonis ac Vualdemari concordia castigabat. Nam quantum regis odium, tātam ducis apud omnes gratiam intuebatur, alteriusq; flagitia, alterius uirtute redimi denotabat. Arbitri quoq; Kanuti prius sodalem regi quàm ocium eripiendum rati, eius cum Vualdemaro concordiā connubij affinitate componendam duxerunt. Cuius efficiēdi gratia uterinam Kanuti sororem Sophiam, apud Vualdemarum eximia pulchritudinis laude de industria prosequebantur. Sed Vualdemarus quo minus ad hanc copulam intenderet, inopiam uirginis obstare dicebat, quod patre Ruteno procreata, nullorum in Dania bonorum hæres existeret. Quanquam enim suasoribus tacite pareret, plus se tamen paupertatem puellæ fugere, quàm speciem ammirari fingebat. Igitur à Kanuto totius patrimonij sui parte tertia sponsalium loco promissa, puellam despondit, eamq; matronæ cuidam Hotildæ adusq; maturam toro ætatem educandam committit. Quam ob rem neglectum sanguinis uinculum, ac diu funestis odijs laceratum, tanta animorum integritate refectum est, ut nulla ueterum inimicitiarū macula quas uel ipsi, uel eorum parentes gessissent, nouæ societatis habitum infuscaret. Quorum amicitia quo inuicē purior, hoc regi suspectior extitit. Sed eos & tacite cauit, & palàm offendere metuit, quod maximam à se uirium partem cum Vualdemaro migrasse cognosceret, cuius fortunæ suam incumbere non dubitasset. Itaq; licet amborum fidem notaret, suspicionem tamen ne odium proderet obscurauit. Illi regiæ dissimulationis haud inscij, accepta commeandi licentia, quasi bona sua apud Suetiam inuisitaturi, regem eius Suerconem accedunt. Re autem uera Kanuto Suerconis filiæ postulandæ negocium fuit. Quorum præsentiam Suerco tanta affectione amplexatus

A plexatus est, ut præteritis liberis futuræ affinitatis spe hæredes eos nũcupare proponeret. Quod uotum ei siue filiorum inertia, siue excellẽtis proci nobilitas inseminabat. Reuersi itaque hoc inuisiores regi, quo hosti cõcordia iunctiores fuere. Kanuto deinde in Iutiam digresso, Vualdemaro uero Ringstadiũ inuisente, Sueno post eum contentius pergit, conuentumq; diu perfidiæ & proditionis probris euerberat. Neganti, confictas à se literas tradit tanquam ab amicis porrectas, sed titulo de industria uacantes, quæ eius ac Kanuti initã cum Suercone concordiam nunciarent. Quo commento Vualdemarus, quanquam iræ parcissimus esset, supra modum accensus, linguã nimio indignationis haustu repletã in contumeliam arguentis effundere nõ dubitauit: perfidiæ quoq; in eum exprobratione reiecta, non iam redargutione, sed cõuitio agebat, egregios operum suorum labores nugaci mendaciorum obiectu pensari uociferans. Adeoq; regem responsi sui libertate permouerat, ut tentus ab eo esset, nisi milites operam suam in eius captionem negassent, quorũ fauor impensius ipsum quàm regem excoleret. Quam iniuriam postea apud Iutiam querimonia prosecutus, graues regi inimicitias peperit. Inde cum Kanuto magna totius Iutiæ classe in Sialandiam recessit, non quod bellũ regi inferre proponeret, sed ut nouis conditionibus tutiorem eius circa se fidem efficeret. Quo apud Sundby maritimum uicum cum armatis obuio, diali colloquio de concordia actum. Composita pace, rex concubia nocte Roskildiam reuertit. Interea Sclauorum expeditio ad orientales Sialandiæ partes inusitatæ multitudinis classe nunciatur ingressa. Qui quoniam rus ante uastarent, cuncta prædæ uacua prætergressi, inopinatam aggredi Roskildiam statuũt. Igitur ne fumi indicio proderentur, incẽdio penitus abstinebant. Accedebat eorum audaciæ, quod ex speculatoribus ociosam urbem regemq; procul ex ea profectum acceperant. Quo B nuncio instructi, intacto rure, eam contentius petebant. Ex quibus nonnulli pernicioribus equis suburbium prope liminaq; ciuitatis accesserant. Rex ipse dum nocturnã uigiliã sopore auidius redimit, sero paratu tanti discriminis nunciũ excipiebat. Primus ex Danis Radulphus equestris militiæ apprime peritus, promptioris equi beneficio in hostem occurrit. Sed cum solitarius esset, nunc euitando hostes, nunc persequendo, opem ab exercitio mutuatus est. Quoties inculta camporum offenderat, ob armaturæ molem ægrius fugam conficiebat. Nam Sclauos simili pondere uacuos liberior equorum pernicitas adiuuabat. Quo uiso, plus uiribus equi quàm uelocitati confisus, cursum ad cultiores agros de industria dirigere cœpit. Igitur caballi quibus uires parum suppeterẽt, officiente stipula præstantem robore equum imitari non poterant. Ita dum agilitatis equinæ certamen ad uirium conamen transtulit, ab instantibus occupari nequiuit. Quippe densior seges plus uilium iumentorũ, quàm robusti animalis cursum debilitauit. Interrogatus quis esset: mercatorem, respondit. Percontantibus quasnam merces haberet: respõdit, arma quibus equos commutare soleret. Sed & eum quem insideret, hoc sibi mercimonio obuenisse subiunxit. Regem quoque Roskildiæ esse, rogatus asseruit. Illis eum necessarios suos allocuturum urbe nuper excessisse dicentibus, egressum quidẽ eum sed reuersum astruxit. Quod quia cum speculatorum affirmatione non cõueniebat, in mendacijs duxerunt. Idcirco autem Radulphus circa regis statum ueris utendum putauit, quod si qua à se ueraciter æderentur, contrario modo hostibus crediditexistimanda. Interea regij equites, ut quisq; apparatu uelox ac manu strenuus erat, Radulpho admixti in unam cohortem se receperant, incursaturi ilico hostem, ni Radulphus intuitu paucitatis auxilia sociorum expectanda duxisset. Tantam eis uictoriæ certitudinem assidua bellorum felicitas suggerebat. Contrà Sclaui reuocatos à prædá socios in aciem corrogãt. Radulphus ubi primum excitati pulueris indicio regem affore deprehẽdit, superue

C nientis auxilij fiducia prælium facit. Cedentibus Sclauis cum pedites necarentur, equites seorsum in globum cõtracti, prius uelut ex consulto terga uertebant, mox imminentem à tergo regem, equitum eius paucitate conspecta, cõuersi fugarunt. Quos Radulphus intermissa peditum strage cum suis adortus, in ueram & præcipitem fugam coëgit. Sed ab ijsdem longius insectandis, quod equis præstarẽt reuocatus, admixta regia cohorte, ferrum ad pedites retulit. Fugientibus tanta adhuc prædandi cupiditas inerat, ut occisorum arietum corporibus pellem cursitando detraherent. Quantum in illorum pectoribus auaritiæ clausum putemus, qui inter extrema pericula, abiectis armis, ignobilem prædã & uilia fugæ impedimenta quo melius sibi consulerent, deserere passi non sunt? Paucissimi ex eis in littus elapsi, per lubricum pelagi nando nauigia petiuerunt. Nõnulli fuga cupidius inita, cæco metu undas aggressi passim exanimati sunt, præcipitato in mare spiritu, quem ab hoste seruare studuerãt. Interea Sclauorum equites uelut ex abdito prouolantes, uictoriam regi è manibus per insidias eripere conabantur. Igitur Dani, dum ad finem pugnæ peruentum autumant, prælium iterant. Quorum uirtute uicti Sclaui, fuga auidius sumpta adeò salutem suam ferro subtrahere gestiebant, ut per maritimæ rupis ardua, semet cum equis effœminato pauore præcipitantes, uitam finirent, & inter scopulos spiritum deformi corporum ruina deponerent, quem audacter in acie profundere dubitassent. Abducendis igitur nauigijs ob ingentem nautarum stragem, ægre remigia suppetebant. Iisdem temporibus effusis piraticę habenis à Vuandalicis finibus Eidoram usq;, omnes per orientem uici incolis uidui, ruraq; culturæ expertia iacuere. Sialandia ab ortu & meridie, marcida situ uastitate torpebat. Siquidem agrestiũ inops patriæ loco prædonibus fuit. Fioniæ nihil residuũ præter paucos incolas piratica fecerat. Falstria spacio quàm uir-

D tute contractior, incolarum fortitudine paruitatis damna pensabat. Quippe tributarij ignara iugi, aut pacto hostem, aut uiribus submouebat. At Lalandia tametsi Falstriæ granditate præstaret, pacem tamen pensione petebat. Cætera uastitas occuparat. Itaq; non armis, non urbibus cõfisum, anfractus equorum, quò minus piratas admitterent, prælongis palis ac sudibus exstruebãtur. Aduertens igitur rex nutantes patriæ res, & iam penè collapsas, se proprijs uiribus à piratica uindicare nequire, Henrici ducis cuius insignes ea tẽpestate uires fuere, aduersum Sclauos opem pecunijs promerendam putauit. Cui mille quingentas argenti libras mercedis nomine pollicitus, publica collatione summã expleuit. At Henricus cuius uænalis magis quàm utilis amicitia esset, pecuniam assecutus, uel quia noluit, uel quia nequiuit, parum stabiliter in promisso se gessit. Ita rex non accepta pace, dum patriæ rebus consulere quærit, miseriã eius dedecore cumulauit. Quæ res aduersum eum popularium iram acrius destrinxit, deforme ducentium pacem censu non armis exquiri, communemq; patriam regis uitio esse deceptam. Igitur Sueno desperatis malorũ remedijs, à piraticis periculis propulsandis ad ciues usq; cauendos curam retorsit. Renouatisq; suspicionibus, Vualdemarum occupare animum intendit, tanquam altero sibi onustorũ sublato, facilius reliquũ aggressurus. Quod insidijs quàm bello commodius gerendum ratus, perinde ac coniugis dotem exquisiturus ad socerum iter instaurat, interq; delectos comites Vualdemarũ profectionis sequacem adsciscit: quia domi eum tutò relicturus non uidebatur, in carcerem Conrado seruãdum tradere cupiens. Quem dolum Vualdemarus amicorum sibi complurium literis indicatum, uenienti Slesuicum regi, memoratis quæ pro eo fideliter ac strenue gesserat, cum exprobratione perfidiæ palàm obiecit. Neganti in eum à se crudeliter esse consultũ, susceptos apices abscisis indicũ uocabulis ostendit. Meminisse deinde monet, ut præcipuam ei bellicorum manum conciliauerit, ut corpore aduerso diras pro eo plagas acceperit, ut secum maiorem semper uicto

riæ

A riæ partem traxerit, egregijsq́ meritis suis gratiæ loco dolum ac fallaciam erogari conquerit. Comitatum nihilominus pollicetur, præfatus sciturum eum peracta fraude, nequitiam sibi non astum effectui fuisse. Contrà Sueno suspicionem leuare summa dissimulatione tentabat. Neq; enim ad deponẽdam perfidiam, tantæ fidei meritis adduci poterat. Irreuocabilis itaq; propositi pertinacia, Stadium aduectus, à præsule Bremorum Hartuico domo suscipitur. A quo cum ulterioris uiæ ducem exposceret, non impetrato, Vualdemarum quem ei perfamiliarem sciebat, preces iterare compellit. Quo pontifex clàm uocato regij cõsilij commentum aperit, confessus se de industria negare, quod ei perniciosum aduerteret. Vt autem regi satisfacere uideretur, dissimulata potestate, ductum ab Henrico, quod potentia ac dignitate præstaret, commonet expetendum, uerum has preces suo Suenonisq́, & Vualdemari nuncio committẽdas. Quibus Henricus auditis cum & regis dolum calleret, & Vualdemaro cõsulere uellet, quod à socero commodius accipere posset, frustra Suenonem à se flagitare respondit. Abductum deinde Vualdemari legatum, quam noxia mittenti precetur, edocet, ipsumq́ ni redeat, apud Conradum extrema passurum denunciat. Igitur Suenonis nuncius collegarum utroq; dimisso, Conradum accedens, nunciat suspectos regem habere propinquos, quos pridem inimicitias exercentes, connubij recentis affinitas concordes effecerit. E quibus unum ei fraudulenter accitum in comitatũ cessisse, quem apud ipsum nouarũ rerum metu, uinctũ haberi cupiat. Præterea procedendi gratia, profectionis ei debere præstari ductorem. Quærente Conrado quo pacto regem æmulus comitaretur, fidem eius secutum asseruit. Tunc Conradus Suenonis consiliũ execratus, dedecere senem se, inquit, quod iuuenis fugisset, admittere. Nempe deforme uetulo esse, de integritatis duce perfidiæ fautorem euadere, notamq́ quam eatenus ca-

B uerit, sub ultimum tempus sibi consciscere. Malle igitur se generum, filiamq́ cum nepote ex ea suscepto cruci subfixos uidere, quàm fidei & synceritatis opinionem tot annis seruatam, extremæ ætatis infamia corrumpere, alienæq́ fraudis propositum impijssimi fauoris prosequi nutrimento. Tum demum affuturũ se, subsidiaq́ laturum, si gener omissa fraude, palàm quos metuat, impetat. Ad huius uocis nuncium, Sueno rubore perfusus, ulterioris uiæ tutatore negato, in regnum reuertit. Breui morarum processu, Kanuto & Vualdemaro Vuibergi moram habẽtibus, occulto traiectu in Fioniam è Sialandia accessit, confisus inopinatos prendi posse. Detecto dolo mandat utriq;, allocutum se eos nõ occupatum uenisse: suspiciones deponant quas falsò conceperint. Illi indicijs dolũ præcurrentibus, eius de se propositum speculati, nihilq́ iam bonæ spei ex regis promissu capientes, Iutorum suffragijs, regium sibi nomen cõsciscunt. Tunc rex apud Othenas (nam eò fortè loci diuerterat) cõtractis in regiã militibus, nunc singulos, nunc uniuersos arctius percontari cœpit, qua fide præsens bellum ingredi uellent. Respõdentibus alacriter, non cõtentus simplicitate promissi, sacramento fidem efflagitat. Illatis sacris, Suno siue uetusta Vualdemari charitate, siue priuato iniuriarũ dolore permotus, regia solus excedit. Emissi qui eum reuocarẽt, causam tam subitę egressionis efflagitant. Rogatus, regredi ob paternæ uillæ ereptionem cõqueritur. Rex restitutionẽ promittit. Suno, feram hãc iusticiam inquiens, in aduersis usurũ se negat, quo in prosperis fraudatus fuerit. Quam ob rem potioris partis amplexu solitariam transitionem non ueritus, ab iniurioso sibi rege salutari consilio desciuit. Itaq; iustum defectionis titulum secutus, Vualdemarũ auitæ paternæq́ familiaritatis respectu trãsfugio petiuit. Cumq́ Sueno roborata suorum fide in Sialandiam redijsset, consequenter ab æmulis Iutorum classem mutuatis, impetitur. Qui tũc fortè Roskyldiæ situs, Eskillum sæpe dictum antistitem, præsidiaq́ Scanorũ accersit. Quibus prætentatis, Petrum cui pater Thorstanus erat, omnium consiliorũ suorum arbitrum,

C qualiter rebus consulendum esset, interrogat. Is, consultātem olim regem qualiter tutò regnare posset, iussisse fertur, ut aut equestrem plebeiumq́ ordinem, quo se tutius aduersum æmulos gereret, beneficijs impensioribus coleret, aut ab ijs saltē ad propinquos placēdi studium transferret, eosq́, sola cōtentus specie, re uera reges existere pateretur. Si neutrum egisset, haud dubium quin breuē regni usum habiturus esset, edocuit. Rex uero neq; salubritatē consilij, neq; sapiētiam responsi debita animi sententia prosecutus, utilissimos monitus deliramentorum loco habuit. Enimuero obfusum iracundia animum, salutaris æstimatio subire nequiuit. Concepti itaq; furoris impatiens, quoad unum sibi scutum suppeteret, id se Petro oppositurum iurauit. Tum Petrus, meū semper, inquit, pro te clypeum gessi, sed uereor ne citò cunctis scutorum tuorum copijs opus habiturus sis. Quod rex aua rè dictum existimans, percontatur num adhuc satur esset. Respondit, saturum se, sed uereri ne satietatem parum salubris digeries sequeretur. Tunc quoque quid facto opus esset rogatus, in Scaniam migrandum edocet: tutiores illic uires, in Sialandia pauciores amicos quàm hostes esse. Prętereа Iutos haud facile insecuturos, forensis adhuc pugnæ memoria trepidos. Si autem in Scaniam præuenerint, gentis aduersum eum auxilia cōtracturos: quam si petere supersedisset, ad ęmulos desecturam non dubitaret. Quem Sueno secus æstimaturum inquit, nisi Vualdemarum, cuius concubinarij filij pædagogum ageret, penatibus suis parsurum speraret. Aliorum uero bonis si patriam hosti cessissent, nullum peculiaris amicitiæ beneficium præsidio futurū. Ita alieno consilio spreto, propriū amplexatus, Roskyldiæ hostem opperiri constituit. Rarescentibus alimentis, regios uicos complures cōparandi sumptus gratia uenditabat. Tandem multi ruris absumpto precio, cum exercitum nimijs impensis onerosum dimissurus uideretur, Eskillus defectionem

D prouidens, artem excogitauit, qua periculum ad fructum cōuerteret. Primū enim ampla defectionis præmia ab aduersarijs occultè paciscitur. Mox cum conterraneis regem accedens, alimentorum inopiam queritur: dimittat precatur, quos pascere nequeat. Præsertim pietatis ac necessitudinis iura uiolaturos, si in ciues ac propinquos ex aduerso cōtractos pugnatum issent. His dictis tanquam defensionis ratione reddita, cum cohorte Scanica regia excedit, subiungente Suenone, dignum eum qui defectionis pœnas capite lueret. Sed hunc regis furorem sanior arbitrorum sententia propulit, imminentis belli auspicia scelere, & sacrilegio prohibentium esse sumenda. Iamq́ rex maiore exercitus parte delapsa, fugam meditabundus cum reliquijs copiarum, Falstriam uersus cōtentius pergit, ignorantibus etiam arbitris quo proposito tam remotas ab urbe partes accederet. Quem ubi de fuga cogitare compertum milites habuere, ne sine prælio uinceretur orantes, uictoriam si redeat spondent. Præterea scire iubent, eos sibi milites esse qui crebrò parua manu ingentes hostium copias superauerint, neq; paucitatem uereri debere, quam toties in suis uictricem aspexerit. Quinetiam ultimi dedecoris esse fortunam suam antè fugæ quàm bello permittere, eosq́ qui uinci possent ultro uictores efficere, alieno metu quàm suis uiribus fortiores. Monēt deinde ne ex strenuo rege timidus militum desertor euadat, ne unius fugæ dedecore tot uictorias suas maculare sustineat. Cuius perseuerantiam à proposito reflectere nequeūtes, amaris eum conuicijs insequuntur. Nec deformitatem ei peregrinationis exprobrasse contenti, etiam contumeliæ damnationem iunxerunt. Deinde mutua semet adhortatione firmantes, bello hostibus occurrere statuunt. Fore enim ut eorum multitudo passim ac dissolute instandi cupiditate procurrens, sparsum militiæ genus sequendo, facile à paucis intercipi posset. Prætereа arma sibi & equos suppetere, nihilq́ tot uiris in unius meticulosi ducis absentia nocuisse fortunam. Ita sibi fortitudinis robur ingenerantes, regij dedecoris notam militari spiritu redimere gestiebant.

A bant. Diu itaq; expectato hoste, nec uiso, Petrus soluendum agmen, salutiq; consulendum admonuit, perquàm stultum affirmās prælium absq; duce capessi. Quippe Iuti Suenonem de industria cessisse rati, insidiarum metu tardius incedendum duxerunt. Tunc Sialandenses quod indigenæ essent, cæteros commilitonum ductu ac commeatibus prosequebantur, nec cuiquam ex tanto grege perniciosus ad patriam reditus extitit. Sed eorum postmodum plerisq; paci transitio fuit. Nam & fides regibus data, & amicitia pariter obsequio quæsita, Vulf & Thorbiornus spectatæ in regem fidei, cum hoc ueniæ genus in probris ducerēt, domi suæ compræhensi Suerconiq; regi in custodiam traditi, exilio capita quàm hosti dedere maluerunt. Horum siquidē excellentis constantiæ animus, plus gloriæ in uinculis quàm libertatis in defectione constituit. At Sueno continuato apud socerum exilio triennium emensus, ipso defuncto, Saxonum satrapę Henrico datis uadibus pecuniam pollicetur ingentem, si regno per eum restitui posset. Pactus præmium dux, cum ad aggerem quam Danorum structuram appellant, summis uiribus peruenisset, transitu per eum qui portæ præerat, pecunia corruptum, obtento, obsidione censum à Slesuicensibus extudit. Tunc Hartuicus Bremorū pontifex qui & ipse post Henricum expeditionis autor extiterat, meruisse eum, inquit, qui portam patefecerit, cum pecunia simul quam pactus esset suspendi, quatenus ad horrorem consimilis facti in eodem laqueo proditor, & proditionis præmiū conspicerentur. Illic Sueno peregrinam classem prędatus, direptas Rutenorum merces stipendij loco militibus erogauit. Quo facto non solum aduenarum in posterum frequētiam deturbauit, sed etiam splendidam mercimonijs urbem ad tenuē angustumq; uicum redegit. Saxones desertū ab incolis rus nullo resistente permensi, hoc longius quo licentius ruebant. Nam australes Iuti paucitatis suæ metu, in septentrionalem partem

B quæ multitudine præstabat elapsi, sub specie fugæ bellum parabant. Et qui prius auxilia Suenoni spoponderant, alienorum uiribus succincto succursum negabāt, ne peregrinam manum aduersum patriam iuuisse uiderentur. Eadem ferè tempestate Suerconem regem, seruus qui cubiculo eius præerat, noctu dormientem occiderat. Quod scelus diuinitas haud segnius quàm iustius ulta est. Nam paruo post tempore, Magnus qui occulta regnandi cupiditate seruo peragēdi facinoris autor extiterat, in eo conflictu quo filium Suerconis Karolum quem patre spoliauerat, regno etiam exuere gestiebat, sceleratę machinationis pœnas morte persoluit. Ea res Kanutum solandæ matris gratia Suetiæ superiora petere coëgit. Interea Vualdemarus apud Sialandiam Theutonici motus opinione suscepta, ad Iutiam concitus tendit, remisso coæuo atq; collacteo suo Absalone, qui reuertentis à Suetia, Kanuti post se maturaret aduentum. Tantum autem eius apud Iutos præsentia ualuit, ut & fortibus fiduciam afferret, & ignauia torpentes ad bellum pro patria suscipiēdum erigeret. Idem Henricum nobilem inter Saxones uirum cum quo iampridem affinitatem, data ei in matrimonium cognata, iunxerat, per internuncios occultius obsecrat, uti ueteris amicitiæ causa ad procedendum socios inciteret, ducisq; reditum modis omnibus interpellet, breui se cum exercitu superuenturum denuncians. Tantam illi fiduciam & numerus militum, & alacritas dabat. Huius tumultus nuncio Kanutus è Suetia reuocatus, cum delectis Sialandiam intrat, extemplo Iutiam petiturus. Sed cum coortæ tempestatis magnitudine transitu prohiberetur, afflicti mora milites, Vualdemarum pacem cum hostibus pepigisse, idq; se per agrestium quēdam recenti nuncio cognouisse fingebant. Hoc famæ commento Kanutus audito ingrati animi labem exprobrat, parum honestum de eo sermonem habentibus, qui suum communi periculo caput obiecerit: hortaturq; si dignis eum laudibus prosequi nolint, saltem linguas ab indigna ipsius obtrectatione cohibeant. Hesbernus solus Skyalmonis cādidi ex filio nepos idemq;

C Vualdemaro ob pueritiæ & educationis societatē percharus, transfretare se uelle dixit, quæ apud Iutiam gererentur Kanuto renuntiaturum. Igitur ut strenuam, ita periculosam nauigationem feliciter emensus, & quasi cum ipsa rerum natura luctatus, sæuientium elementorum rabiem incredibili remorum certamine superauit. Nuntiatur interea Saxonibus totius Iutiæ uires ad Vualdemarum coisse, tantaq; hostes manu esse, ut sine periculo & clade excipi nequeant. Hac dux fama attonitus, Henricum quem apud Vualdemarum affinitatis iure magnæ familiaritatis locum habere nouerat, ubi nam regulus eius degeret, simulato ioco perquirere instituit. Quo latebras eum ac solitudines circumspicere respondente, dux eludi se sentiens, à ficta & ludicra ad seriam & sollicitam interrogationem conuertitur. Repugnantem illum commissaq; tegere perseuerantem, per debitam Romano imperio fidem orat, obtestaturq; ut quæ ab hoste parari sciat, indicio præcurrat: neq; quod ciuibus perniciosum aduertat, silentio cōtegat. Hac Henricus adiuratione permotus, uerum esse quod rumor docuisset, asseruit. Bellum siquidē præ manibus esse, quale prius experti non fuerint, superstitesq; recordationem eius perpetuo narratu prosecuturos. Formidolosa cunctis Henrici affirmatio fuit. Idem an hostes expectandi essent cōsultus, omnium animos ad prælium uirili exhortatione prouexit. Ita fidem suam inter amici preces & ducis imperium partitus, ut nec huius mandatum negligeret, nec illius salutem silentio falleret. Quam sententiam publico metu refutante, cupidus reuersionis exercitus, occasionem à tempore mutuatus est. Ne enim ob piscium raritatē Veris quod imminebat statum, solenneq; ieiunium solueret, remeandi sibi necessitatem imposuit: omniq; simulatione compententium alimētorum causabatur inopiam, ignauiæ studium religionis nomine colorando. Quod quidem in eorum abscessu luce clarius fuit. Iter enim quod semes-
D stri spacio uenientes confecerant, triduo remensi sunt, multa post se onera multaq; impedimenta nimia festinationis cupidine relinquētes. Tunc reuersus Hesbernus Kanuti expectationē summis ambiguitatis curis implicitā, certo rerum nūtio absoluit. Paruo post tēpore ui Sclauica tanta apud Fioniam clades incidit, ut si secundam huic similem accepisset, cultu uacua mansisset, resq; eius non afflictæ modo, uerumetiam perditæ fuissent. At Sueno non contentus semel Saxonibus supplicasse, iteratò ad Henricum decurrit, per'que Sclauos eius ditioni parentes in patriam se peruehi laborabat. Quorum classe translatus, in Fioniam lætis ciuibus ad urbem Othenas se contulit, salutem suam aduersum innumeros paucorum præsidio defensurus. Sed & pax immunitas'que per Sclauos eius fautoribus promissa. Igitur siue impetrandæ pacis, siue amplectendæ maiestatis intuitu tanta tuendi colendi'que eius apud insulanos cura flagrauit, ut passim ad ipsius præsidium uirorum fœminarumq; turba concurreret, egregium reputantium aduersum eos qui rerum summa potirentur, infractam regis reparare fortunam. Ad hanc cum Kanuto Vualdemarus aduersum Fiōniam terra mariq; cæteras regni copias contraxere. Quarum multitudine facile Fioniensium paucitatem oppressissent, nisi Vualdemarus miseratione reliquiarum afflictis insulæ rebus parcendum putasset, ne post nouæ cladis calamitatem populi residuum exhauriendo, plus patriæ quàm hosti nocuisse uideretur. Itaque æmulum cum pernicie tolerare quàm debile patriæ membrum quassare satius ratus, expeditionem ad concilium transtulit. Nam autore eo res in colloquium uersæ, condictumq; ut Sueno cum adscripta sibi clientela Lalandiam concederet, ibi'que propemodum solitarius degeret, quoad inter ipsum & duces de pace plenius conueniret. Die postero Othenas lauandi gratia repetens, Kanuto ob insidiarum metum balnea communicare non auso, à Suenone eius amicitiam ambiente, elatis obuiam sacris religione processionis excipitur. In Albani deinde ædem ab ipso perducitur, arbitrorum nemine

præter

A præter Absalonem admisso. Tum Sueno intra facellum residens, sinistra mihi, inquit, iampridē Vualdemare fortuna, cōsortiū tuæ familiaritatis inuidit, quanq; & animū bene de te semper gesserim, & à patris tui interfectore mens non solum ultionem exegerit, sed etiā suscepto aduersum patruū bello, salutē tuam inter parricidales manus sine cuiusq; præsidio constitutam plenis pietatis armis ab exitio uendicauerit. Post quem Ericus iunior ne parentis mei cui diutius militauerat cœptum excidere pateretur, ut regni, ita tui quoq; curā arripuit. Tertius ego pueritiæ tuæ propugnator accessi. Nec mea parcius quàm priorū opera seruatum te scito. Pro capite tuo nondū in ætatem producto, aduersum hunc cuius fidē nunc societatēq; exosculáris, arma suscepi. Quæ nisi felicius auspicatus fuissem, filio Magni immerēs pœnas luisses. Qui nisi me tertiū extimesceret, haudquaq; te secundū pateretur. Dum uiuo, uitā tibi aduersus eius insidias prorogo. Extinctus ut meū ita tuum quoq; diem finio. Igitur eo tutius ad opem tuam decurrerim, quo plus eam beneficio meo debere cognouerim. Et nūc charitatis tuæ fiducia, arbitrū te pacis in me faciendę cōstituo. Contētus ero qua me cumq; sorte donaueris, tantū apud exteros calamitatis perpessus, ut priuatus aut egens intra patriæ fines degere, q; exul denuò cēseri malim. Arbitror quoq;, ut cū singula iustius æstimaueris, inter probra ducturus sis potius parētis tui interfectore q; ultore procreatū, excolere. Hæc & similia replicantē Vualdemarus interpellare nō dubitans, frustra meā, inquit, Kanutiq; concordiā cassare pergis, cum & ipse paternæ culpæ affinis nō fuerit, & mihi in eius expiationē olim iusta persoluerit. Quod autē ulterius tibi militare nō tuli, nō meæ leuitatis, sed tuæ perfidiæ crimen reputa. Nonne olim me peregrinationis tuæ comitem in carcerē socero necandū tradere statuisti? Atqui nisi prauitatem tuā eius honestas uicisset, inter uincula moriturus abieram. Quoties

B meam, quoties Kanuti salutē per insidias attentatam, fraudulentis consilij nisibus obruere uoluisti? Qualiter autem pares ferre poteris, quos milites habere passus non es? Verum ne cum reprehēsione propinquū auertere uidear, res tuas aduersum caput meū restaurare tentabo, plus miseratione fortunæ tuæ, quàm credulitate promissionis inductus. Quam humanitatē cum scelere & fallacia repensaueris, simplicitatē nostram artibus tuis circunuētam ne existimes, sed potius fidem, pietatemq; periculis locū dedisse. Tunc Sueno uerbis in simulationē compositis perfide se acturū negare, syncera fide eorū amicitiā expetiturū promittere, præsertim cum nec sibi nec liberis cōsulturus uideatur. Eo enim se morbo esse, ut annum uix conficere queat. Præterea sine filijs esse quibus regnum parare debeat. Quid igitur nisi culpā & ignominiā perfidia quæsiturū? Malle itaq; quantumuis tristes fortunas excipere, q; maximo famæ dehonestamēto sceleratā sui memoriā per totū terrarū orbem dijcere, breuesq; regni fructus æterna famæ turpitudine comparare. Dimisso Vualdemaro Lalandiam ipse cōcessit: ubi paucitate satellitū non cōtentus, nouos quotidie stipatores adsciuit, clictelæq; gradibus incremētis auctus colloquij diem hoc tutior quo fortior operiebatur, tanq; pacē cum æmulis ex pari facturus. Tempore prænominato, Kanutus & Vualdemarus cum omni Danica nobilitate Lalandiam aduehūtur. Tunc Vualdemarus quod Suenonem familiarius frequentare soleret, cum paucis ad eum uisitandū contendit, Kanuto fidem perpetua suspiciōe damnāte. Cum quo Sueno Kanutū pariter adesse ratus, subornat ex suis qui iurgantiū more rem in strepitū seditionemq; conuerterent, æmulosq; pariter ferro uiolarent. Quem ubi sine socio uenire cōspexit consilium reuocauit, parū pficuā alterius sine altero oppressionē existimās. Vualdemarus cognitis insidijs sed dissimulatis, multa Suenonis adulatione uexatus, cum ab eo die postero ad familiare colloquiū expeteretur, non aliter annuit, quàm ut uterq; solitarius adesset. Eo nanque corporis habitu erat, ut cum nemine uiritim con-

C gredi dubitaret. Militibus itaq; procul abesse iussis inuicē collocuti, proximo die cōcilium aduocāt. Tūc Sueno siue cognationis fiducia, siue tegēdæ fraudis studio Kanuto consentiente, Vualdemaro compositionis arbitrium tradit, probaturum se quæcunq; per ipsum taxarentur, affirmans. Igitur Vualdemarus ipsis sibiq; regij nominis usurpatione decreta, trifariam totius regni orbem partitus, Iutiæ magnitudinem nō minus incolarū multitudine, quàm spacijs abundantem in unam portionē secreuit: in altera Sialandiam ac Fioniam, in tertia Scaniam cum attinentibus prouincijs locauit. Cumq; penes ipsum ut partitionis, ita optionis quoq; potestas existeret, primā sibi, secundā Suenoni indulsit: priorq; Iutiam ipse delegit. Tunc Sueno cui post ipsum optio debebatur, ne mediū inter æmulos locum acciperet, Scaniam poposcit. Ita minores insulæ duorum electione prçteritæ, Kanuto cessere. Fides pacti sacramēto componitur, ut religionis metu perfidia pelleretur. Deinde manus ad cœlum tendūtur, autor rerum in cautionem uocatur. Nec contenti concordiæ pignus humanis stabilire cōsilijs, Deum simul & pactionis præsidem, & temerationis ultorem efflagitant. Pontifices quoq; censuræ suæ partibus interfertis, ijs qui pactū rupissent execrationis sententiā intētabant. Præterea condictū delatores mutuò prodi debere, ne mēdaciorū obscuritate synceritatis habitus corrūperetur, cōcordiæq; quassaretur integritas. His ita compositis, Kanutus in Sialandiam cuius iam possessionē adeptus fuerat, Vualdemaro comitante prçcedit, Suenonem breui subsecuturum hospitio suscipere cupiēs. Quem postridie Ryngstadio susceptum expertus, dum in eius occursum bonæ fidei studio pergeret, Ryngstadiæ religionis prælatum cum Radulfo equite Theutonico obuium habuit, affirmantem nunciatū fuisse Suenoni, cum armatorum multitudine eum uenire. Hausit ergo cum suspitione cautelam, argumentoq; perfidiæ sumpto con

D cionem quæ eo fortè die magna popularium frequētia gerebatur, declinato Suenone petiuit. Vualdemarus uero apud quem fides suspitioni præponderabat, pacti fiducia, Suenonem constātius quàm cautius petebat. Stabant milites regis gregatim armati, Kanutū & Vualdemarū dummodo pariter affuissent necare iussi. Comperta alterius absentia Sueno, reuocatis satellitibus multa uenientem gratulatione prosequitur. Percunctantem illum cur nullo discrimine impendēte comitibus uteretur armatis, quid rumoris acceperit, edocet. A quo compluribus perfidiæ probris laceratus, consiliū propositumq; suum summa animi dissimulatione suppressit. Roskildiā deinde, Kanuto cui illic hospitalitatis ius erat inuitāte, procedens, nocte per ludos & comessatione exacta, diluculo Thorberni uicū haud procul urbe situm, cum paucis petiuit, perinde ac paruulæ filiæ quç illic educabatur cernēdæ charitate perductus. Ferūt tunc uxorem Thorberni dixisse, mirari se eum in hanc cōditionis uilitatē adductum, ut quod totū gesserat, eius tertia parte contentus habere sustineat. Quod dictum ab indignatione profectum, Suenoni ingens irritamentum facinoris fuit. Vespera appetente mittūtur à Kanuto qui cœnatum eum accerserent. Quos Thorbernus perquam iucūdæ excipiens, cum super regis mora rogaretur, debilitatem capitis ex balnearum fumo & uapore contractam, tarditatis eius causam astruxit. Sueno uero cum expectationis suæ excusationem afferre uellet, cum filia admodum paruula infantilibus blandimentis iocatum se dixit. Discors causæ redditio percōtatoribus notabilis fuit. Quorum hortatu urbem repetens, inter consortes quasi per ætatem honoratior medio sedendi loco receptus est. Mensis post epulas amotis, cum munitioribus poculis passim & uarie discurrentibus cōuiuij hilaritas augeretur, calculorum ludum poposcit, gloriatus se eius apprime peritum, quod exul hoc maxime iocunditatis genere delectari cōsueuerit. Quod dictum iactantiæ simile, re uera acerba calamitatis recordatio fuit. Sed tabulato non suppetente, ne lusui quidem uacatum est. Inter

cætera

A cætera cantor Germanicus fugam Suenonis, exiliumque cantilena complexus, ua rias ei contumelias formatis in carmen, conuicijs obiectabat. Quem ob hoc acrius à conuiuis increpitum, Sueno dissimulata molestia fortunas suas liberius recinere iubet, perquam libenter se post ærumnas, malorum meminisse confessus. Crepusculo appetente, illatisque ex more luminibus, miles Suenonis Thetleuus, qui paulo antè conuiuio egressus fuerat, reuersus in regiam, occasionem ædendi facinoris oculis, animoque tacitus perlustrabat. Cumque paulisper attonito stupentique similis constitisset, Kanutus eum propasso in terram amiculo sedere sibi proximũ iubet. Ille tantæ eius dignationi gratias habens, æde excedit, eiestigioque regressus exiguo capitis motu Suenonem accersit. Quem signi tam latẽtis ignarum, Kanutus à Thetleuo uocatum edocet. Cui cum Thetleuus exurgẽti paulolum insusurrasset, quotquot Suenoniarum partium affuere eis in colloquium admixti, collatis in orbem capitibus, nemini remotiorum exaudienda tractabãt. Tunc Kanutus perinde ac insidiarum præscius, Vualdemarum brachijs attrectatum osculo petiuit. Causam blandimẽti, cum minime sic se aliàs gerere consueuerit, ab eo cui osculũ tulerat interrogatus, suppressit. Interea Sueno relictis in æde militibus, per posticum in conclaue diuertit, præeunte puero luminis gerulo. Mox in Kanutum & Vualdemarum à subornatis ferrum distringitur. Sed Vualdemarus ocyus sede exiliẽs, manum amiculo obuolutam non solum applicatis capiti suo gladijs obiecit, sed etiã Thetleuum acrius in se ruentem pectoris impulsu humi præcipitauit. Cum quo pariter & ipse collapsus, femur quamgrauissime sautiatus est. At ubi primũ pedibus se excepit, recepti uulneris immemor, dum perruptis obstantium globis foribus exiliret, quidã obscuro loco obuius, arrepta cinguli ipsius pensilia, retentare eum conatus, abrupit. Interea alijs (ne noctis errore facinus impediret)

B fenestras reserãtibus, Thetleuus humo resiliens, Kanutum dexteram gladio obtendentem à fronte confodit. Excipit semianimem Absalon, Vualdemarum esse ratus, fluidumque cruore caput manibus ac sinu complexus, inter ipsos armorum strepitus salutẽ suam quàm regis curam negligere praoptabat, reliquijs spiritus adhuc in eius pectore palpitantibus. Tandem Kanutum à se teneri cultus indicio expertus, permixtũ mœrori gaudium habuit. Dobicus uir prima audacia, dum regis necem in autores uindicare conatur, occiditur. Itaque noctis obscuro neminem discerni patiente, in eos qui ualuas propius accessissent, stricto ferro proruebatur: quia tenebrarum accessio, hostes, an commilitones adessent, incertos fecerat. Igitur Constantinus qui primo inter Kanuti necessarios loco fuerat, ne exitu prohiberetur, Absalonem in cuius iam gremio complexuque Kanutus spiritũ deposuerat, ad unum ostiorum accedere quo tutior sibi in reliquum procursus pateret, tacite postulabat: parenteque eo seorsum elapsus, ab ijs qui foris uersabantur exceptus, opprimitur. Absalon uero propior eius petitioni quàm suæ saluti, Kanuti corpore reuerenter amoto, securus periculorũ in armatos progreditur, crebrasque eorum interrogationes confessione sui nominis absoluere dignatus non est. Itaque constantia taciturnitatis adiutus, salutarem inter hostes egressum habuit. Cui Radulphus medio ponte obuius, tam tetri facinoris nõ autores modo sed etiam conscios execrabatur, ab eius se culpa alienissimũ protestatus. Hunc Petrus cognomine Thema magno secutus impetu, per ludibriũ Absaloni cõminando discessit. At ille ad australem atrij portã, quo Trinitatis ędes ambitur, progressus, infesto satellitum occursu præripitur. Cuius caput gladiorum multitudine circunfusum, quidam fortè cum alijs superueniens, non solũ ferri, corporisque sui pio uindicauit obiectu, sed etiã quendam à pectore eum cõfodere gestientẽ pœnas sibi si nõ desisteret daturum minatus, salutare ei diffugium conciliauit. Absalon quoque tempestiua corporis declinatione percussorem euitans, tunica qua latus eius proxime

C tegebatur, telum excepit. Ita ne Danicæ reparationis spes penitus elaberetur, futurum patriæ columen fortuna seruauit. Inde digressus cum in Ramso uicũ nocturno itinere peruenisset, attonitũ solitario eius aduentu uillicum, nunciatis quæ Roskyldiæ inciderant, penè exanimem reddidit. A quo uegetiore equo donatus primum sororem, quam Petrus quidam in matrimonio habebat, deinde matrem petiuit. Quæ cum ex eo Kanutum occisum, Vualdemarum uero grauiter affectum cognosset, plus mœroris ex eorum clade, quàm ex filij incolumitate uoluptatis contraxit. Interea Vualdemarus duos duntaxat è suis casu comites assecutus, gressum femoris debilitate negatũ, uitæ cupiditate prouexit. Igitur incedendi usum uulnere debilitatum à necessitatis uiolentia mutuatus est. Adeò corporis dolores, animi metus extenuat. Deinde sequaciũ ope equo impositus, in eum forte uicum casu ducante peruenit, ad quem fortunæ eius nuncius Absalon paulò antè præcesserat. Quem postquam ex uillico recẽter ad matrem discessisse cognouit, prauijs locorum peritis, post eum contendit. Adeò corpoream ipsius debilitatem, duratrix infirmitatis humanæ necessitas cõfortabat. Illic procurato uulnere, femoreq; fascia circumligato, noctis reliquias exegit. Diluculo Sueno collectis ciuibus, nocturnis æmulorum insidijs appetitum se queri, amiculum quod de industria confoderat, ostendere, Kanutum & Vualdemarum hospitalitatis uiolatores, periuros, latrones, parricidas appellare, gratias Deo replicare, quod amborum facinus alterius nece propulerit, auxilia aduersum superstitem implorare. Assertis eius, quia fraus in propatulo fuerat, fides delata non est. Deinde ne Vualdemaro maritimæ fugæ locus suppeteret, totius insulæ nauigijs confodi iussis, solitudines quoq; quibus eum irrepsisse crediderat, exquisitius indagãdas curabat. Igitur Vualdemarus tribus duntaxat comitibus fretus, non per abdita nemorum, aut

D inaccessa paludum, sed per tenues admodũ saltus errabat, tutiora ratus loca, quæ minus hosti suspecta fuissent. Hesbernus quoq; cum aliquot procul in planiciem mittitur, qui se patentioribus interdũ campis, Vualdemarum simulaturus, ostenderet. Complures quoque duce eo uarijs in locis multitudinem suam, regiæ transitionis simulatione conspiciendã præbebãt. Cumq; demũ Iutiã accedi placuisset, familiaris ei faber nauigium, quo in eam trajceretur reficere iussus, metuens ne Suenoni pœnas daret, operam suam sub specie coactionis extorquendam perdocuit. Igitur Hesbernus officinam eius agrestium frequẽtia completam ingressus, imprimis eum fictæ precis commento solicitat. Refectionem abnuenti, injcit manus, nexumq; deducit: abstractus artificiũ præbuit. Itaq; sub iniuriæ simulatione & amico utiliter paruit, & apud Suenonem sibi impunitatẽ salubriter conciliauit. Tunc armamentis, commeatibusq; per Hesbernum exhibitis, Vualdemarus noctu cum suis nauigationẽ orsus, coorta subitò tempestate, inusitatam maris sæuitiam expertus est. Ipsis quoq; militibus immanium undarum aspergine prolutis, tantũ algoris incessit, ut singulis corporis partibus hebetatis, ne uelum quidẽ ad nauigationem commodũ circumferre potuerint. Præterea tanta nimbi uis antennam impulit, ut inter undas effracta decideret, nec minus imbrium quàm fluctuum moles nauigium onerabat. Gubernator omnia freto permittens, abiecto regimine quo proram deflecteret ignarus, solum uenti imperiũ expectabat. Aër quoque crebris internitentiũ fulminum ignibus micans, ingenti nubium fragore concrepuit. Tandem per summam nimborum rabiem insulæ cuidam errore nauigationis appulsi, detractũ undis nauigium, quod ancora retentare nequiret, circunstantiũ arborum ramis in foros detortis, quò minus lapsum collideretur, tenacius astrinxerunt. Eadẽ nox Sclauos ad Hallandiã mille quingentarũ nauiũ classe appulsos, naufragio obruit. E quibus quotquot uiui in littus euaserant, ferro perieclitati sunt. Diluculo Vualdemarus administrato per Hesbernum uiatico, militibus

A tibus abunde firmatis, secundo mari in Iutiam peruenit. Vibergum progressus, Suenonisq; dolum pro concione causatus, omnium animos ad mœstitiam lachrymosa fortunæ suæ narratione deflexit. Cuius assertioni non minus miserationis quàm fidei, uulneris præsentia conciliauit. Itaq; nescias miserior plaga an felicior fuerit. At Sueno fugæ eius opinione accepta, refectis nauibus quas antè quassauerat, expeditionem in Iutiam parat. Tunc mater Absalonis, & soror egregiũ uirilis industriæ facinus edidere. Siquidem ut regis transitum morarentur, nauigia quibus traijcere destinabat, nocturno tempore dissecanda curarunt. Quarũ Sueno refectioni diutius immoratus, cum redintegratis omnibus in Fioniam peruenisset, Vualdemarus ocyus æmulo occurrendũ existimãs, primis eum Iutiæ limitibus prohibere cõstituit. Quo cognito in Sialandiã se contulit, eiusq; & Scaniæ populo per edictum cõtractio, priuatis armis publica miscet auxilia. Interea Vualdemarus incertũ belli suspicatus euentum, repetito Vibergo, nuptias agit, tum ut eos facilius sibi qui Kanuto militauerant adscisceret, tum ne pulcherrimæ sponsæ castitatem hostibus fortè delibandã seruaret. Deinde expeditione coire iussa Randrusiũ petit, Sialandiã, quod Suenoni receptaculo esset, armis attẽtare constituẽs. Ex Suenonis quoq; militia cõplures ob immane eum scelus perosi, Vualdemaro se iungunt, tanti facinoris reatũ, auxiliorũ fomentis prosequi nefas ducẽtibus. At Sueno qui bellum inferre quàm excipere speciosius duceret, magnitudinẽ animi sui intra unius insulæ fines cõcludere nequiẽs, nauigijs è Fionia, Sialandiaq; petitis, ad Iutiã appulit, ijsdemq; intra Dyurso fluminis alueũ recipi iussis, cum propinquissimis equitũ sub dubia oppidanorũ fide Vibergũ cõcessit. Quod cum Vualdemarus per transfugarũ quendã expertus fuisset, auxiliaribus qua poterat celeritate contractis, ad exturbandã hostiũ classem, Saxonẽ & Iurisium cũ naualibus copijs

B mittit. Quorũ autoritatibus moti Sialandenses, nauigatione reflexa, plus propinquorũ monitis quàm regis imperio tribuendũ putarunt, eiusq; desertores, quàm bonorum hostes existere maluerũt. Verũ Fionẽses apud quos plus regis quàm priuatorũ respectus ualuit, spreti monitus pœnas uapulando luere, pulsatiq; dedere fugam, quam sospites abnuerũt. Nec quicq; Sueno malorũ ægrius tulit. Post hæc, Hesbernus hostiũ consilia cognoscere iussus, cum prope Vuibergum susceptæ speculationis gratia peruenisset, Suenonis Randrusiũ petẽtis obuiũ contemplatur exercitũ. Igitur ne res diligẽtius quàm fortius explorare uideretur, præcedentium quosdã effusius obequitantes, hasta ualidius appetitos militari uirtute prostrauit. Quorũ equos potius comitũ ope, per deuiũ abstrahẽdos curauit. Tũc Suenoniani propinquas hostium copias arbitrãtes, armatura propere sumpta, lectissimisq; equorũ cõscensis bello se præparãt. At postquàm inæqualia loca Parmẽsis prospectũ planicies dedit, solũ contuẽtes Hesbernũ, post eum propinquissimos dirigũt. Quibus ille uolucri fisus equo, tanto semet interuallo surripuit, ut interdũ quieti descẽdendo cõsuleret. Cumq; insecutores frustra se eius occupatione inhiasse cõspicerent, alloquiũ ipsius sub fidei promissione eminus uociferãdo deposcũt. Negat eorũ se colloquia suscepturum Hesbernus, quod lubrica fide serotinis esse temporibus consueuerint, facetissime eis perfidiam quam recenter Roskyldiæ patrarant obiectans. Ex quibus Petrum dũtaxat, cognomine Thema, antiquæ societatis fiducia accepta, fide propius accedere passus, cum super Vualdemaro pluribus rogaretur, reliqui inter se equis de industria concurrẽtes, insidias ei sub exercitationis simulatione tendebant. Tunc Petrum Hesbernus quid animi socijs esset aduertere postulat. Ille fidem suam commilitonum perfidia quassandam ueritus, obuersa hasta confixurũ se, qui in Hesbernum irruisset, exclamat. Quorũ fraudem Hesbernus per angustos diuerticuli recessus, præpropere pontis cuiusdam transitu præcucurrit, intentasq; lateri hastas cuspidis suæ frustrabatur obiectu. Quumq; eos

C identidem dignis perfidiæ conuicijs affecisset, procul inde discedens obuios forte commilitones de hostium insecutione edoctos, propinquis uiæ fruticibus occultauit, ac protinus ipse equo dissiluit. Qui uero in eius captionem intenderāt, nondum hac spe deposita, cursum dirigere perseuerabāt. Quibus ille procul conspectis equum insilit, eiusq; latera crebris de industria uerberibus attundendo, ficto cursum labore confecit. Igitur insequentes conceptam intercipiēdi eius spem maiori conamine prosequentes, acrius equos urgere cœperunt, haud dubie ab hostibus capiendi, nisi insidiantium quidam expectationis impatiens, per nimiam occursandi cupidinem ocyus latebris erupisset. Itaq; ex unius procursu datum sibi insidiarum indicium existimātes, ad socios impigre relabebātur, aliena impatientia quàm sua prouidentia feliciores. Ita Hesbernus nisi sociorum imprudentia uetuisset, calliditate perfidiam ultus fuisset. Per quem Vualdemarus hostes imminere comperiens, nondum se committendi belli uiribus abundare cōfisus, iunctum uico pontem, ne eis peruius foret, partim discindi iubet. Itaq; & tutum militi munimentum, & opportunum cōtrahendis uiribus spatium ab amne mutuatus est. Cumq; nec Suenoni transeūdi facultas, nec Vualdemaro obuiandi uoluntas suppeteret, promptissimi tamen iuuenum reliquijs pontis præter imperium occupatis, iaculis missilibusq; certantes magna fortitudinis experimēta dedere. Quippe quia cōgressionem locus negabat, ad aliquanto mitius pugnæ genus iuuenilium animorum lasciuia decurrebat. Vualdemarus tandē gerēdi fiduciam belli quotidianis copiarum incrementis adeptus, amne aliàs superato hostem appetere statuit. Nocte uero quam belli insecutus est dies, frænatos stare equos, pastuq; penitus arceri præcepit, ne satietate graues, cursu hebetes forent. At Sueno castris fata complexus ex ipsa agrorum ubertate abunde equos refici iubet, ignarus stomachi
D sarcinā cursui impedimēto futuram. Cumq; Vualdemarus exercitu in aciem digesto procederet, cohortē armis signisq; fulgentem è latere conspicatur. Quam primo hostilem ratus, ex speculatoribus cognoscit socios esse quos metuat. Quibus in aciem receptis fidētius in hostem tendebat. Adeò quippe copijs creuerat, ut ne à decima quidē exercitus parte, signorū ordines prospici potuissent. Tunc quibus à Suenone commissa speculatio fuerat reuersi immodicas hostium uires edocent, fatigandam ante multitudinem, quàm sustinendam esse. Fore enim ut multum ex eius numero copijsq; dies detraheret. Cuius cōsilij salubritatem Suenoni admodum gratam Achonis cuiusdam Christiarno procreati temeritas repulit. Siquidem aut pugnaturum regem, aut à militibus deserēdum esse dicebat: quippe qui ita sibi consulere nolint, ut rem familiarem proprio spiritu chariorem hosti impune potiendam relinquere cupiant. Ad hæc memorem esse iubet, quoties exigua manus ingens uictoriæ decus acceperit. Itaq; si animos suorum nō numerum metiri uelit, plus fiduciæ ex eorum paucitate, quàm metus ex hostiū multitudine concipiendum fuisse. Præterea aciem contemni potius quàm metui debere, quam non militum robur, sed uulgus inerme cōstruxerit. Hac exhortatione regem salutari consilio depulsum, perniciose parere coëgit. Ex parte Vualdemari iuuentus ferrugineis succincta tunicis, dextrum aciei latus cōfecerat. Quam Suenonici ob eximiam ferri similitudinem uario loricarum genere excultam rati, in eam cohortem exercitus sui cuneum destrinxerunt. At ubi specie deceptos se uident, ab his ad regiam phalangem insultum transferunt. Illud quoq; memoratu dignum, quod Vualdemari exercitum tam crebri coruorum greges interuolasse produntur, ut complures se erectis militum hastis feriendos obijcerent. Medius acies interequitabat cantor, qui parricidalem Suenonis perfidiam famoso carmine prosequendo, Vualdemari milites per summam uindictæ exhortationem in bellum accenderet. Congressuris sepes frugum ambitrix obstabat, quam neutro

A equitatu propter palorum eminētia acumina trascendere præsumente, Vualdemari pedites disijcere aggressi, pugnæ principium ædiderūt. Qua Suenonici leui negocio uicti, ægre fugam moliebantur. Quippe equi nocturno adhuc pabulo onusti perseueráter cursum intendere nō ualebant, quod saturitatis moles citam eis lassitudinem ingerebat. Primipilus ipse & equo in hostem cōuersus, sparsosq; fuga socios ad pugnam capessendam hortatus, tandem circūspectis nusquam auxilijs, signū humi defixum sinistra complexus, dextra propius accedētes obtruncat. Ad ultimū memorabili pugna ædita, circumfusæ multitudinis uiribus lacessitus obruitur. Sueno cum paucis ad palustria forté fuga perueniēs, cum luto desidente equi uestigia mergerētur, pedes iter arripere conabatur. Sed ne sic quidem cœno onus ferente, etiam arma deposuit. Postremo quanquam suorum humeris anniteretur, suprema uictus lassitudine comitibus aufugere iussis, in arboris unius radice consedit. Adeò quippe eum uires defecerāt, ut ne gradum quidem alieno subnixum adminiculo proferre potuerit. A quo quidam suorū per ignauiam discedere omni fato tristius ratus, ab agrestibus indagandæ prædæ gratia superuenientibus, ante pedes regis appetitus, occubuit. A quibus & Sueno captus, cum quis esset interrogaretur, regis scribam profitebatur. Agnitus tandem, equoq; ob reuerentiam maiestatis impositus, siue metus, siue spei instinctu Vualdemaro se præsentari poscebat. Hæc orantis caput agrestium quidē subitò aduolans securi præcidit. Corpus eius nullis funeris impensis honoratum, ignobili sepulturæ populariam cura mandauit. Vluonem bello captum, Vuibergiq; custodiæ traditū, Hesberno duntaxat quò minus puniretur obstante, capitali supplicio Kanuti milites affecere, sanguine eius ducis sui manibus parentandum putantes. Prænsus quoque Thetleuus cum ad eculeum abstraheretur, primo culpam apud captores

B excusare pergebat. Postremo cum sine effectu præces esse cognosceret, adeò effœminate se gessit, ut uirum exuere uisus ne lachrymis quidē abstineret aut planctu, muliebremq; animum uirili corpore clausum confiteretur. Itaq; prius dedecore, deinde morte multatus, geminam interfecti à se principis manibus pœnam persoluit. Magnus uero posterioris Erici ex pellice filius, qui & ipse Suenoniani nominis acrior quàm iustior defensor extiterat, cum captus ultima se passurum arbitraretur, supra uota propitiam uictoris clementiam expertus est. Quem Vualdemarus sibi à captoribus præsentatum, sub respectu cognationis nō spiritu modo, sed etiam honoris ac potestatis incrementis donauit. Cumq; abundé esset impunitatem tribuisse, etiam liberalitatem adiecit: ne districtū ultorem agendo, plus iræ quàm necessitudini indulsisse uideretur. Itaque tametsi iniuriæ supplicium deberetur, propinquitati salus tributa est. Igitur nō minus in aduersario affinitatem, quàm in fautoribus fidem atq; obsequiū ueneratus, hostem amicis præmio æquauit. Buryslium etiam ut sanguine sibi, ita animo obsequioq; cōiunctum, quod optima ipsius opera aduersum Suenonem usus fuerat, tum opibus, tum etiam honoribus prosecutus est. Cuius fratrem Kanutum pari munificentia ad præfecturæ fastigium recenter euexerat. Tum uero qui Kanuticæ militiæ comites fuerant nondum hostium cladibus contenti, communiter regem adeunt, ut eos qui Suenoni interficiendi Kanuti consilium dederant proscriptione prosequeretur, orantes. Inter cæteros autem, Thorberni pœnam cupidius expetebāt, quanquam is cum apud Randrusij pontem dimicaretur, præsentibus quorum consilio Kanuti cædes commissa fuerat, huic se perfidiæ affinem negabat, autores eius acerrime deuouens. At rex metuens, ne si tot gentis suæ nobiles exilio multaret, Kanutum, Buryslumq; dubia fide suspectos, proscriptorum aduersum se armis instrueret: ueniam sontibus, quàm æmulis opem afferre maluit. Ad ultimū instantium perseuerantia uictus, ne à Kanuti interfectoribus remissius ultionem exigere uideretur,

A

C proſcripturum ſe quos iuſſiſſent promiſit, nec alio pacto patriæ redditurũ, quàm ſi eorum precibus reuocarentur, quorum ſententijs exilio adacti fuiſſent. Sciebat enim facilem humani animi ab odio ad gratiã deflexum exiſtere, ac plerunq; mortales affectus, cum ipſa rerum uarietate cõſentire. Nihil enim in his tam aſperum reperiri, quod tempus aut caſus lenire nõ poſſit. Cæteris eiuſdẽ gregis, ut ijſdem potius bonis militibus uteretur quàm in eos animaduerteret exoratus, ignouit, tantoq; ſe eius amicitia propiorẽ exhibuit, quanto ipſos ab illius parricidalis commenti conſcientia remotiores agnouit. His ita compoſitis, ut regni initia ſtrenuis militiæ operibus auſpicaretur, patriamq; tot annis piratica laceratam, ac fermè tertia ex parte ad ſitum & uaſtitatem uſq; redactam iniuriarum ultione reficeret, publica claſſe Maſnet inſulam, bellum Sclauis facturus, accedit. Vbi dum populum in cõcione exhortaretur, ſeniores quibus pro roſtris dicẽdi mos erat, claſſem tutò proceſſuram negabant. Nam & ſuos cõmeatibus defici, & hoſtes compertũ regis habere propoſitum. Aucupãdæ ergo opportunitatis gratia dilatu opus exiſtere, quoad melior gerendæ rei facultas incideret. Cæterum nõ paruæ temeritatis eſſe, aduerſum prouidos & præmunitos armorum experiri fortunã. Præterea in eam claſſem Danicum penitus coiſſe robur, quod ſi periclitari contingeret, profectò Sclauos unius uictoriæ beneficio, Dania potituros. Nam ſi res parũ ex ſententia cederent, nonne patriam penitus in eorum funere perituram? Minime igitur uni prælio tantæ nobilitatis uires impendere debere, dum modo uictrices parum gloriæ, uictæ dedecoris plurimũ ſint laturæ. In hanc ſententiã totius concionis ſuffragia conſonabãt. Cuius arbitrio rex expeditionẽ remittere coactus, propoſito ſuo celerius quàm cupidius ceſſit. Apud quem Abſalon in nauẽ regreſſum, deſidiã eius eludens facetiſſime cauillatus eſt. Nam cum ſolutæ expeditionis cauſam perquireret, dixiſſetq; rex, ne tot fortes periculo obiectarentur, Ergo, inquit, cum

D ignauis & ignobilibus cœptũ exequere, aut proſicue uictor futurus, aut parum damnoſe uincendus, quũ nullo in momento uilium internicio ponenda ſit. Ita lepidi ingenij adoleſcẽs, indignationem ſuam ad inertiæ exprobrationem ſub ioci ſpecie conuertit. Quæ tam faceta eius urbanitas, tacitum regis conuicium fuit. Per eadem tempora Aſcero Roskyldenſium antiſtite decedente, ſuper ſubrogando pontifice plebis à clero ſuffragia diſſidebant. Eadem etiam tempeſtate diuidua Roskyldenſis populi cõiuratione, cum mutuis cædibus ciuitas exundaret, aduenis partim cæſis, partim urbe eiectis, non contenta indigenarum ſodalitas alienigenæ cõiurationis partes protriuiſſe, etiã in eum qui regiũ numiſma adminiſtrabat, non tantũ ædes eius ſolo æquãdo, ſed etiã bona omnia diripiendo ueſaniam ſuæ conſternationis exercuit. Tunc rex ob maieſtatis ſuæ contemptum acrius ciuitati infenſus, cum ad excidiũ eius magna prouincialium manu niteretur, miſſis ad ſe deprecandum legatis, ne armis quæ pro patria ferre debuerat aduerſum patriam uteretur, incolumitatẽ urbi ſuſcepta, pecuniæ pactione donauit. Quam continuò placida mente ingreſſus, Trinitatis ædi inſeruientiũ penates intrauit, eorum de creãdo pontifice ſuffragia, ſuo proſecutus aſſenſu. Quanquam autẽ ei in eccleſia à maioribus cõdita ac dotata, iuris aliquid competere uideretur, nihil ſe tamen aduerſum eam aut illicita affectatione, aut inſolita conſuetudine præſumpturum dicebat: ſacris ſiquidẽ legibus cautum noſſe, ne clerus peculiare eligẽdi ius regali imperio obnoxiũ habeat. Itaq; præſentiã ſuam haudquaq; impedimẽto futuram, quò minus electoribus libera ſuffragiorũ arbitria maneant. Tunc clerus religioſam eius iuſtitiam ſummis gratiarũ actionibus proſecutus, concilio exceſſit, delectum curioſius habiturus. Cumq; tres ſpectatæ opinionis uiros, quibus quartus ob uirtutem Abſalon adijciebatur, circumſpexiſſent, ut ex eorum numero pontiſimus aſſumeretur, Vualdemarus tacita ſingulorũ ſuffragia in unius tabulæ ſegregata

A gata uolumina referri iussit, synceriorem electionis habitum ratus, si uniuscuiusq; uoluntas antè manu quàm lingua proderetur: euenitq; ut omniũ scripto in unam coëunte sententiam, honoris culmen Absaloni decerneretur. Qui mox antistes creatus, non minus piratam se quàm pontificem gessit, parui æstimans intus religionem tueri, si foris eam periclitari pateretur. Neq; enim minus sacrorum attinet cultui publicæ religionis hostes repellere, quàm cerimoniarum tutelæ uacare. Itaq; pontificalibus tectis maiore ex parte solo æquatis, quò patriam firmioribus uallaret excubijs, maritimam assidue stationem peragens, habitationis usum interdum à syluis, frondibusq; mutuari solebat. Cuius tam humilis mansio, conuulsos patriæ penates erexit. Eloquentiæ quoq; eius præsidia, Sialandenses salutaria senserunt. Nam domesticas conciones ad uim & rixam usque litigiosas, moderatione sua ad pacatiorem habitũ perduxit. Tantaq; facundiæ eius ornamẽta fuere, ut eos semet stoliditatis damnare cogeret, qui eum inertem elinguemq; crediderant. Nec pensi duxit duratos gelu fluctus hybernis sulcare nauigijs, ne ullum anni tempus salutaribus uacaret excubijs, aut insignis eius erga patriam pietas necessitati cedere uideretur. Itaq; non minus patriæ parentem quàm pontificem egit, militiæ & religionis sociato fulgore conspicuus. Prima illi pridie quàm Palmarum solenne instaret, apud Borlundam uicum aduersum Sclauos congressio extitit. Nunciata nanque eorum irruptione, clientela duntaxat sua quæ decem & octo militum numerũ explebat, instructus, aduersum quatuor & uiginti nauium copias, ut periculoso, ita felici certamine dimicauit. Compluribus siquidem aduersæ partis equitum fusis, pedites fermè omnes oppressit. Nec in tanto discrimine quempiam ex suis præter unum amisit, pontificatum & militiam pulcherrima uictoria auspicatus. Paucos ex hostibus arma spoliaq; fugæ liberius ineundæ gra-
B tia per ignauiam abiectantes, iuncta campis sylua seruauit. Eodem anno ciuitas Arusyensis acerrimis piratarum incursibus afflicta proditur. Tunc quoque Falstrensibus paucitatem suam aduersus infinitam Sclauorum classem publica munitione tuentibus, cum fortè pincerna regis ad alia negocia obeunda in eam prouinciam missus communi obsidione premeretur, prouincialium quidam arbitris regis segnitiem exprobrando dixisse fertur: priores reges in talis, præsentem uero in prima pedũ parte calcaribus assueuisse. Quod dictum pincerna desidiæ consciẽtia prouocatus, maligna animi interpretatione regijs auribus modo quo non debuit inculcauit, & quod suæ cõtumeliæ erat in maiestatis opprobrium transtulit. Alia quoque haud leuiori criminatione aduersum Falstrenses asperatum regis animum inflammabat, unius præcipitis linguæ uehementiam uniuersorum excidio multare cupiens. Siquidem impijssimam eis proditionis noxam affixit, quasi consiliorum omnium aduersum Sclauiam conceptorum indicia ad eam transmittere solitis, familiaritatemq; quam interdum conciliandæ sibi salutis gratia ad hostes habebant in crimen deducens, obsequia timori potius quàm charitati erogabat, perfidiæq; deputabat. Nam & captiuos à Sclauis sibi commissos in custodia asseruare, & plerunq; patriæ arma metu potius quàm beneuolentia adducti, lato hostibus nuncio præcurrere consueuerãt, scilicet ut salutem suam quam uiribus protegere nequibant, saltem beneficio munirent. Huius itaq; pestifera rex exhortatione corruptus, reliquias Falstriæ ferro penitus exhaurire constituit, atque ad id peragendum, Sialandiæ duntaxat ministerium sufficere credidit. Absalone ergo Orientalibus insulæ copijs præesse iusso, Occidẽtales ipse ductare statuit, ingentibus passim, exiguisq; nauigijs exercitũ traiecturus. At Sialandenses quod cum Falstrensibus diutinas ac uehementes inimicitias gesserant, acceptas iniurias communibus armis pensare cupientes, ultrò imperium obsequio præcurrebant, lætati regem sibi aduersum æmulos belli ducem, autoremq; futurum. Sed hunc

C eius errorem ſiniſtris monitis concitatum, fortunæ uiolentia felici remedio præcu-
currit. Nam cum rex magnis uiribus ſuccinctus, iter ingredi uellet, apud Ryng-
ſtadium ſubita febri implicitus Abſalonem remiſſis copijs ocyus ad ſe uenire iu-
bet. Ita peſtiferæ regis molitioni opportuna ualitudinis cõquaſſatio remedio fuit.
Nec minus Vualdemari innocentiæ, quàm inſontis populi ſaluti, miſſo cœlitus
languore, conſultum. Quâm porrò tunc non ſolum deformem, ſed etiam miſera-
bilem rei Danicæ ſtatum fuiſſe credendũ eſt, cum foris hoſtilibus, intus regijs ar-
mis appeteretur? Quis uero diuino numine effectum ambigat, ne patriæ Impera-
tor futurus in ipſo penè fulgoris ſui primordio regnũ, quod ex hoſtium manibus
erepturus erat, obrueret? Quia patriæ habenas teneñti, difficillimo morbo quàm
maximo facinori implicari ſatius fuit. Itaq; languore indies acrius graſſante, Abſa-
lon pro ſalute regia uotis excubare non deſtitit. Ad ultimum ueluti remedij de-
ſperatione perfuſus, cum unicum in uirtute diuina auxilium reſtare animaduer-
teret, ad eam propitiandam ſumma cum examinatione uota pro ægroto nuncu-
paturus acceſſit: diuinamq; rem ſacerdotali ueſte amictus rite peregit, ſacrificia
deinde legitimis uerbis confecta ad ægrũ detulit, ac penè exanimi delibanda por-
rexit. Quibus ille refectus, cõtinuò oborto ſudore, bonæ ualitudinis habitũ recu-
perauit. Antiſtes tamen adhuc de eius conualeſcẽtia dubius, languore ex mole-
ſtia contracto, repente corporis firmitate defici cœpit. Ac niſi cœleſte remedium
affulſiſſet, ſpes tantæ indolis in ipſo ortu ſuo occubuiſſet. Sed nec illi ſanitatis alie-
natio impedimento fore potuit, quo minus curã regis quam ſoſpes geſſerat, æger
exſequeretur. Ratus ſiquidem emendatam ipſius ualitudinẽ triſti nuncio corrum-
pi poſſe, affectionem ſuam ei nunciari prohibuit, ne ſubita animi triſtitia implica-
tus in priſtinam peſtem relaberetur. Soſpitate reddita, ambo tam exitialis propo-
D ſiti interpellatori Deo ſaluberrimæ admonitionis grates ſoluebant: erroriſq; eos
non ſine rubore pœnitentia ſubijt, cogitatæ impietatis effectum, diuinæ animad-
uerſionis beneficio ſublatam eſſe gaudentes. Salubriori itaque ſententia animum
amplectente, à ciuium periculis ad hoſtes uſq; laceſſendos ſtudium traduxerunt.
Tunc rex, Abſalonis, Petri. Sunonis, & Hesberni, qui potiſſimum conſilijs eius
præerant prudentioribus monitis informatus, citiore quàm maiore exercitu, oc-
cultoq; magis incurſu quàm aperta claſſe expeditionis in hoſtem agendæ conſi-
lium cœpit: cum multo facilioris ſit negocij inopinatos q̃ prouidos oppugnare:
& plerunq; præualidæ multitudinis ſententia ſalutaribus maiorum iuſſis obniti
ſoleat, apud quam plus uirium Sclauici nominis terror quàm regium poſſideret
edictum. Idcirco aũt perpaucos huius rei arbitros adſciuit, quod ſciret quæcunq;
ferro geruntur, publicis uiribus, ſed priuatis conſilijs adminiſtrari oportere. Et
quoniam de Sialandenſiũ nihil obſequio dubitabat, Scanicæ claſſis ducem agere
præoptauit. Cumq; nondum integra ualitudine, Scanienſes Lundiæ contractos
expeditionis ſolicitaret edicto, maximus pontifex Eskyllus (nam ei cæteri prolo-
quium deferebant) negabat in expedito naues eſſe, quibus tam ſubitò iuſſum per-
ageretur. Cumq; rex obtemperantibus gratiam, ſuperſedentibus iram ſe repen-
ſurum dixiſſet, tantaq; propoſiti cupiditate perfuſum, ut unico proficiſci nauigio
quàm expeditionem remittere mallet. Eskyllus indubitatæ uoluntatis eius firmi-
tate comperta, nõ ſolum conſilium probauit, ſed etiam qui regi comites deeſſent
admodũ execratus, ſua eum naui, impenſaq; excepit. Iampridẽ enim regem expe-
ditionũ diſſuetudo nauigio ſpoliauerat. Poſtremi Lalandenſes ac Falſtrici in claſ-
ſem coire iuſſi, ne longa præſciẽtia edocti, furtim ad Sclauos imperatæ rei indicia
deferrẽt. At ubi Landoram claſſe peruentum, rex ſpectandi exercitus ſui auidus
in campo copias explicare cõſtituit, ut totas uires oculis ſubijciendo, an ea manu
tutò bellum cõmiſſurus uideretur, aſpiceret. Ab huius littoris continenti longior
arenæ

A arenæ tractus breuibus abscissus, curuatis anfractib⁹ portū nauigijs facit, humilis ita ut ueniente æstu lateat, abscedente uisatur. Nam uadosus eius introitus diffusiore spacio opacæ altitudinis undas includit. Sed quoniam hunc locum cuncti Danorum reges uanissimi erroris deliramento suspectum, perinde ac fatalem cauere consueuerant, proximo portu uniuersi agminis apparatum curiosissime contemplatus est, adhibitis qui militiæ rudes rei bellicæ documentis imbuerēt, quatenus uires suas potius solida oculorū fide, quàm cæco æstimationis augurio metiretur. Huic militiæ speculationi quatuordecim diebus intentos, maior commeatuum pars ocio consumpta defecerat. Egressis portu, tranquilla toto mari nauigatio incidit. Sed ut taciti improuisiq; appellerēt, remigijs eam quàm uelis instruere maluerūt, Absalone cum septem nauibus præmisso, qui Rugyani littoris excussius indagaret accessum. Siquidem Arcon oppidum uenusto simulacri cuiusdam cultu inclytum, ignaris incolis incendio tentare, cunctosq; eius præsidium petituros ex improuiso opprimere statuerunt: munimentum quidem habitatore uacuum ferarumq; duntaxat claustris firmatum existimantibus, indigenis parum humanæ tutelæ egenum, quod præsentis numinis excubijs esset uallatum. Summa uero contractæ classis ordine digesta, ducentarū & sexaginta nauium numerum reddebat. Absalon exequendæ speculationis gratia, cum propemodum ad Rugiam peruenisset, indicantibus nautis, cognoscit regiam nauem subitò remigium uelo mutasse: miratusq; quid ita cętera classis incederet, quæ paulo antè uelis quò occultior nauigatio gereretur, abstinendum condixerat, postquam eam à statuto declinare cognouit, & ipse non suppetētibus propositi socijs, per summam animi confusionem puppim ultimus uertit, regemq; Monensiū in portu receptum mœstior quàm libètior comes petiuit. Quippe quia cœpti comitibus deficiebatur, indignatus optimam gerendæ rei facultatem omitti, cum & aëris fauor & militum

B arridebat alacritas, ab inchoata nauigatione ægre proram auertit. Hunc Petrus, Suno, & Hesbernus, cū quibus rex cōsilia sua participare solebat, rate egressum excipientes, tam deformem regis ab utili illustriq; cōsilio defectionem anxie querebantur. Quos tandem rex obuiam sibi uenire iussos, ubi tristes animaduertit, admirans cur eo uultu essent: uisum sibi, inquit, ne tarda & intempestiua nauigatio proferretur, cursum eius ad insulam fuisse flectendum, mane cuncta commodius executuro. Quippe dies labori, noctes quieti familiares existere. Cumq; nullum ab amicis responsum daretur, taciturnitatis admiratione permotus, proferre eos quæ sentiant imperat. Illi quæ inuicem cōtulissent Absalonem proponere iubent. Tum ille, quid miri est, inquit, segnes hæsitare uoces, quas ingenti mœroris pondere obrutas quasi fauce obclusa latens animi strangulat ægritudo? Enimuero uicem tuam ad ignominiam uergere cōspicientes, interno mētis luctu perfundimur. Quippe imperij ius obsequio mutas, paresq; quibus præesse debueras, utilissimis consilijs spretis, eorum monita consectando qui in æquo ponunt, pulcher'ne rerum tuarum cursus an deformis existat. At postquam sine collega aut æmulo regnare cœpisti, altera nūc expeditio geritur, nec illius remissio quàm huius fœdior apparet. Siquidem summa rerum opportunitate contempta, paruulas commeatuum reliquias habentes ociosis nauigationis excessibus excusabilem reuersionis titulum quærimus: & cum nullis urgeamur obstaculis, ignauiam nostram necessitatis nomine censeri cupimus. Hisce'ne patriam operibus uindicandam, talibus ue regnum ingenijs auspicandum duxisti? Si uero maris sæuitia nauigationem interpellari contigerit, quid superest nisi ut necessitatis imperio cogente, domos inglorij petamus, teterrimis effœminatæ mentis opprobrijs insectandi? Hæc & similia tum molestiæ stimulis, tum fiducia familiaritatis euectus, per summam uerborum acerbitatem apud regias aures eloqui non dubitabat.

C Quanquam autē rex aduersum dictorum eius libertatem acrius exarsisset, tamen ne monitorē impudentius auertere uideretur, magnitudinē iræ quam uultu teste conceperat, moderatione sua ad leue & tolerabile respōsum deflexit, dicēdo com plures operū suorū testes extare, nihilq; tam fortiter ab Absalone gestum, quod si nondum uirtute æquauerit, adhuc satis æmulari non possit. Nec plura eloqui passus cymba nauigiū repetiuit, subiūgente Absalone haudquaquam eum utilia suadenti succensere debere, cum aliquāto satius sit apertis amicorum monitis instrui, quàm occultis amaræ sugillationis morsibus obtrectari. Postera nocte conci tatum acrius mare eò tempestatis excessit, ut regia classis non portu, non anchoris quo minus sparsa pelago disijceretur retentari potuerit. Nulla ex parte remissior eodem aëris habitu quatriduo perseuerauit. Quæ res iram regis aduersum Absalonem accensam magnopere deliniuit. Sed quod iam corde salubre deprehenderat, uoce fateri erubescebat, pudore serum animi eius intellectum celante. Nam interim nulla ad amicos cōmunione habita, postridie prædictos uiros fortè littori insistentes accessit, comitibusq; propius accedere uetitis, cōcitationem animi sui, inquit, tametsi dissimulatione uti uellet, iracundis oris notis proditam esse: dicebat parum quidē admiratione dignum, cum consultātis uocem monitis potius quàm contumelijs excipi deceat. Quædā tamen ab eis sapientius quàm tempestiuius dicta, quæ si ante triduum prolata fuissent, ingentis mali materiam præcurrere poterant. Seras quidem monitoris partes esse, quæ rem dum in arbitrio est negligentius obeunt, exactam solicitudine prosequuntur. Inemendabilia autem corrigere uelle, proximum amentiæ errorem esse. Frustra igitur se conuitijs attentatum fuisse, cum & irreuocabiles præteritorum euentus existant, & plerunq; animi commotio parum cum ratione consentiat. Orturæ uero tempestatis sæuitiam absque

D cœlestium monitis humano præsagio comprehendere nequiuisse, neque quin ea delictorū pœnas lueret dubitare. Quam ob rem aut naturæ ignorantiam, aut improuisæ necessitatis uiolentiam uitio sibi uerti non oportere. Omissis igitur præteritorum querelis ad tempestiua rebus cōsilia, animum, operamq; deuocare par esse. Malle enim se spiritum specioso exitu, quàm expeditionem deformi reditu finire. Tunc Petrus Absalonis sententiā aliquāto leniori monitorum genere prosecutus, docet neminem regum fidas amicorum uoces infensis auribus excipere conuenire, cum sæpe clari illustresq; uiri spreti salutaris cōsilij pœnas perniciosa morte pependerint. Cæterum aura dum faueat utendum esse, quod eius anceps incertaq; uarietas existere soleat. Sustinendum itaque donec tempestatis immensitas ad tolerabilem remigijs habitum concidat. Adhuc enim tridui commeatus superesse, exiguoq; traiectu hostes accedi posse. Quod si præsenti alimentorum ope deficerentur, alia armis esse poscenda. Oportere ergo mox ut undas remigio habiles uiderint, sparsam ocius uniri classem, incessuramq; sociali remigio progredi. Quippe nauigationem omnem hoc alacriorem, quo æquabiliorem existere. Rex monitore laudato Absaloni speculandæ tempestatis officium mādat, sibi cumprimum eam remigij patientē aduerteret, indicaturo. Absalon cupide præcepto quod suis monitis extuderat obsecutus, nocte postera aura sensibiliter impetum remittēte, euentu gauisus antelucano tempore peractis diuinis ad regem peruenit, nunciādo tempestatē ex parte collapsam possibilem quidē profectioni, sed difficilem fore, nec nisi summa cum remigij difficultate nauigationis capacem existere. Respondente rege moras esse rumpendas, per ludibrium subtexuit, pulchre se operam impensuros, si nauigationis medietate confecta unde soluerant sint reuersuri. Cuius dicti procliuitas tametsi ioco mordacior uideretur, ingēs regi capessendæ uirtutis præbuit incitamentum. Lepida tamen irrisione non caruit, subiungente rege, reuerentem se, ex eo quę in Sclauia gerātur posse cognoscere.

Prin-

A Principio classis lætam alacremque nauigationem pleno fiduciæ remigio proferebat. Nam intra propinquæ telluris anfractus auræ uis quæ aperto mari licentius incumbebat, latentium undarũ habitum asperare non poterat, terreni tractus obstaculis undique secus incitatiorem fluctuum allapsum arcẽtibus. At ubi in altum dirigi nauigia cœpere, intolerabili penè tempestatis occursu excipiebantur. Antistes ne fortissimos monitus suos parum iusto conatu prosequi uideretur, ingenuo pudore firmatus perseuerãtissima remigij obluctatione quasi cum necessitate certabat, regemque uirtutis æmulatione prouectum, cœpti sui comitem existere coëgit. Itaque lenta & inhabilis ac penè inconcessa nauigatio hinc sæuiente mari, inde claudicante remigio fuit. Ea freti repugnantis uiolentia regiam nauem aduersis undarum molibus implicatam, per summam procellarum asperitatẽ laxatis propemodum compagibus dissiungi coëgit. Quo uiso rex tum uitandi periculi, tum etiam complendæ nauigationis gratia, tutiore excipi cupiens, Ingimari Scaniensis ratem propius adesse iussam, ensem dextra, signumque læua corripiens, ut temerario, ita prospero saltu inuolat, eamque remis acrius citari iubet. Eskyllum uirtutis pertinacia aliquandiu subsequi conatum, affectumque regis quàm debilitatem nauigij sui propensius intuentem, partim regiæ uocis prohibitio, partim referta periculo necessitas reuerti compulit. Eo uiso, complures reuersionis occasionem ab erroris simulatione mutuari ignauia docuit. Quibus tamen erroris commentum patrocinio fore non debuit, cum regem nauigium non iter mutasse translati signi indicio liquere potuerit. Nonnulli quoque conquassatioribus nauigijs inuiti relabebantur, quod hisdem compagum firmitate defectis, concitati maris incursum sustinere nequibant. Qui uero procedere perseuerabant, ut uiribus corporis laboris continuitati sufficere possent, edendi nauigandique pariter officio fungebãtur. Ne

B enim nauigationis cursum uel paruula remigij intermissio moraretur, dextra remos, læua cibos tractabant. Exigua classis pars Absalone duce uirtutis & gloriæ æmulantior, inusitatæ tempestatis sæuitiam incredibili remorum certamine superauit, obluctatumque pelagus infatigabili permensa nauigio, hora antelucana ad insulam Hythim ipsa quoque necessitate superior appulit. Tunc Absalon ne quid inexcussum omitteret, per Vuethemannum piraticæ operibus clarum officio speculationis addictum, & portus hostilibus nauigijs uacuos, ad Rugiam nihil hostile metuentem cognoscit. Nam armenta securis custodibus propter littus errantia, inopinatos incolas esse fidem fecere. Rex languido remigio feram nauigationem emensus, obtento portu protinus in Absalonis nauem se contulit, fatigatumque tædio ac uigilia corpus somno excepit. Reliquiæ quæ cum eo fretum superauerant annumeratæ, sexaginta duntaxat nauigiorum classem explebant. Duo tunc Hallandenses natu quàm animis nobiliores, paucitatem suam indubitato periculo oblatam rati, nauigio quo communiter utebantur, Absalonem petebant, seque prepropero regis alloquio opus habere dicentes. Postquam somno eum acquiescentem audierant, ocyus excitari poscebant. Absalon salutarem eius quietem importunè rumpendam negans, quæ afferrent regem ex se cogniturum affirmat. Tum illi conquassationem nauigij, inopiam commeatuum, longinquitatem reditus prætendentes, optimam sibi nauigationis facultatem prosperantibus uentis incidisse dicebant, quod quibus aduersis ægrè processerant, secundis facile reuerti possent. Quam ob rem eorum se beneficio uti malle, quàm cassam & inutilem expeditionem agendo, aut nauigij uitio, aut inediæ malo perire. Quos Absalon non solum deformitatem propositi specioso consilio mutare, sed etiam quo minus se probris obijcerent, honesto silentio supprimere iubet, ne tam pudendæ uoces alienis auribus exceptæ, inexpiabilem eis timiditatis notam inurerent. Itaque eneruis & effœminati animi trepidationem, falso causarum commento colorare eos assuera-

C bat, docendo facilia refectu nauigia fore, & opima commeatuum supplementa per prædam latè patentem leui negocio consciſci poſſe. Cæterum ipſos famam & opinionem ſuam grauiſſimo crimine corrupturos, ſi regem apud hoſtes in tanta ſuorum paucitate, ſine reſpectu pudoris deſerere ſuſtinuiſſent. E quibus alter domi ſe negotia regia quæ ſumma cum celeritate exequi neceſſe haberet, manere ſubtexuit. Contra Abſalon ſimulationem eius quia blandimentis nequibat, minis diſcutere cupiens, eos qui in expeditione ſoluenda plus arbitrio ſuo quàm regiæ indulſerint reuerentiæ, non tantum bonorum, ſed & lucis ac ſpiritus ereptionem patria lege meritos aſtruebat. Sed ne ea quidem periculi denuntiatione quo minus fauentem nauigationi uentum uelo colligerent, imbecillitatem eorum durare trepidationem'ue corrigere potuit. Diſcedentes itaque execratione & conuitio per ſummam uerborum acerbitatem inſequi perſeuerauit. Quod cum experrectus rex ex Abſalone cognoſceret, tam impudentes & improbos deſertores pœnas ſibi luituros iurabat. Conſcenſa deinde inſula, accerſitos nauigiorum rectores, agendorum percontatione ſollicitat. Compluribus ut redeatur expedire uiſum, quod tutò hoſtem laceſſere nequeant. Placituram rex ſibi ſententiam affirmabat, niſi ea res & grauis patriæ rubor, & ingens hoſtium incitamentum exiſteret. Nam & eos Danicæ expeditionis præſentiam ex caſtrorum ueſtigijs comperturos, & clandeſtinam eius reuerſionem timiditati duntaxat imputaturos. Huius rei cauſa periculo ſe quàm rubori patere malle, haudquaquam proram niſi laceſſito hoſte uerſurum. Præterea ſe eorum qui ſimulata nauium fragilitate defecerant ignauiam æquaturos, ſi quos labore uicerant uirtute non ſuperarent, domosq́ impenſa malè nauigatione repeterēt. Tunc Vuethemannus incautas Rugiæ res recenti ſpeculatione expertus, admouendas littori copias ſuadet: ſi ignari incolæ fue-

D rint, impune prædam cædemq́ facturas: ſin prouidi, confeſtim abſque diſcrimine redituras. Vtro autem modo ſe gerant, per arantium morem deprændi poſſe aſſeuerabat: qui cum primam diurnæ operæ partem exegerint, quò ad laborandum fiant uegetiores, ſopori ſe proſternere ſoleant. Hunc uero non niſi metu uacuis, altaq́ ſecuritate firmatis obrepere ſolitum. Cęterum nemine talium dormiente reperto, præcautæ gentis indicium accipi. Quem rex piratico potius muneri conſentanea, quàm magnitudini ſuæ conuenientia docuiſſe dicebat. Nunquam enim Danorum reges à Sclauis fugatos memoriæ proditum fuiſſe, ſed ne ſe quidem primum regiam dignitatē hoc deformitatis genere maculaturū. Tunc Gnemerus Falſtricus quanquam aliàs uegetioris quàm ſapientioris animi ęſtimaretur, ſiue ingenio ſuo, ſiue regis fortuna monente ſummam omnium hæſitationem ancipiti ſtudio fluctuantem, ſalutari exhortatione diſcuſſit, incertamq́ conſilij concionem ad ſuam ſentētiam perduxit, affirmando temeritatis eſſe exiguam manū cum immenſo hoſte conſerere. Cæterum Barcam prouinciā à Rugia breui freto diſcretam ob paruitatem ſui quocunq́ paratu eſſet, populatu perfacilem fore. Denique regem quieſcendi gratia cubile petere, exhauſtasq́ uigilijs uires, & attritum curis animum ſomno reficere iubet, ueſpere quo minus prouiſus irrumperet claſſem applicaturum. Præterea uadoſi fluminis anguſtias intraturos, ſparſam nauigationem tacito conficere remigio iuſſit, ne aut obſtrepentium remorum fragor ſecuritatem incolis demeret, aut ipſimet impactis arenæ nauigijs circa incertæ altitudinis uada diutius hærere cogerentur. Cætera ſe exploraturum promittit. Rex cupidè conſilio obſecutus, ueſpere ſigno nauigationi dato deſtinatum amnem occupat. Cuius expeditius permeandi gratia ternis nauigijs iunctis, claſſem incedere iubet, ne confuſa fluuialibus tardaretur anguſtijs. Cui Gnemerus rate obuius opportunitatem inuadendæ gentis aucupatus, interceptos incolarum ſpeculatores adducit. Lætus eo rex, diluculo peragratis ſyluis, rura ac uicos hoc acrius

quo

A quo latentius irrupit, incolasq; adhuc somni securitate torpentes, repentina incursione protriuit. E quibus complures perstrepentis equitatus fragore perculsi, patrios duces aduentare credebant. Sed hunc eorum errorem adacta repente corporibus iacula discusserunt. Complures eorum exertis per ostia capitibus, Kazimarus ne an Bugisclauus aduentaret, rogabant. Quorum percontatio proprijs eorum funeribus excepta est. Antistes cum parte copiarum longinquam regionis plagam diuerso complexus itinere, eo locorum peruenerat, ut à regia cohorte eximiæ paludis interiectu distaret. De cuius admodum incessu dubius ne direptos à se uicos exuri pateretur, illustri consilio prouidit. Tandem procul ignes à rege æditos conspicatus, sibi quoque consimilis facti potestatem suppetere, confestim illato tectis incendio declarauit, socijsq; sui prosperitatem excursus, resperso flammis rure nuntiandam curauit. Cumq; prædam abundè actam existimassent, iter ad naues remensi, quanquam grandi inuicem à se interstitio discessissent, uestigia tamen sua quo minus clandestinos reditus captasse uiderentur, ne ue alter alterum impetuosa festinatione præcurreret, mutuis ignium fumigijs prodiderunt. Interea Skyalmo quidam cognomento Barbatus in asseruandæ classis officium relictus, ne hostili remigio præueniente amnis exitu prohiberetur, ad mare nauigia reducit. Vbi dum Rugianorum nauali incursatione peteretur, in paucas rates totius classis præsidium transfert, instructioribus quàm frequentioribus nauigijs hostibus occurrere præoptans. Quibus obuia nauigatione fugatis, ne sociorum reuersio tardius nauigijs exciperetur, omissa fugitantium insecutione portum reuisit. Iteratò lacessitus, eodem ausu inuasoribus restitit. Sed & compluries attentatus, crebra hostium irritamenta occursationis perseuerantia superauit. Ita pertinaci magis quàm acri incursatione uexatus, opportuna hostem agi-

B tatione premebat. Inter hæc regi in littus superuenienti non paruæ admirationi fuit, nauigijs custodia uacantibus abesse Skyalmonem, quem tandem ab agitatione redeuntem cætero prosecutus exercitu, Rugianos fugam à remigio mutuantes, uelorum intensione prosequitur. Sed interuallo præcessionis, & uolucritate nauigationis adiutos instando magis quàm occupando uexabat. Tunc quendam uicinæ ratis rectorem in anteriorem nauigij sui partem fortitudinis simulatione progressum aspiciens, uerbisq; magnam præ se laudem ferentibus prosecutus, ad ultimum quæcunque uiro forti erogarentur, egregiè & laudabiliter impensa asseuerabat. Ad ultimum uento obliquante prohibitus, quantum uelis emensus fuerat, conuersa nauigatione remorum obsequio pensat. Sed quò prosperiorem uelificandi, hoc difficiliorem remigij usum habuit. Itaque Danis aduersa cum mari nauigatione certantibus, Sclaui quos locorum habitus non fallebat, ignotum nostris profundum compendiaria nauigatione sulcantes, subitò fugam in insidias uertunt. Quos Absalon per occultos pelagi recessus prosilire conspiciens, socijs metu nauigationem citantibus subsequi quàm antecedere maluit, prætiæ classis terga plenis pietatis excubijs tutaturus. Pudet referre quod sequitur. Maxima Danorum pars rubore posthabito, quanquam hostes imminere conspiceret, deserto rege uelis malos onerare sustinuit. Rex cum paucis admodum nauigijs relictus, aliquanto desertores ægrius quàm hostes ferebat. Tunc etiam militem quem paulò antè in prora astantem probauerat, breuitatem ueli sui quò maior nauigationis cursus existeret, pannorum additamentis producere conspicatus laudem conuitio mutauit, amorem timidis erogatum imprudenter impensum affirmans. Ita absque supremæ necessitatis discrimine, ueræ ac solidæ fortitudinis habitum explorare promptum non est. Enauigantium discessio, non clamore, non signis, denique nullo exhortationis genere reuocabilis fuit. Adeò omnium aures pauor concluserat. Cumq; rex intermisso paulisper

C remigio à præsentibus quid factu opus potissimum esset inquireret, cunctantibus cæteris Absalon insulam Hythim petendam, ibiq; fecunditatem aëris expectandam hortatur. Quod Petrus fieri oportere non sine rationum assertione negabat, quod perseuerante tempestate, nec reditum, nec supplementum classis habituri uiderentur, Sclauis aduersum se quotidiana copiarum incrementa sumpturis. Pandenda igitur uela, eamq; nauigationis æqualitatem habendam esse, ut naues uolucritate præstantes complicata uelorum parte tardiores operirentur, & quas celeritate præcurrerent, societatis iure consequi debeant. Ita strenua Absalonis adhortatio eximiæ Petri prudentiæ cessit. Vterque siquidem annis suis similia cogitabat. Ille etenim iuuenili animo condigna, hic canis suis consentanea proponebat. Ita septem solis nauigijs ex omni Danorum classe residuis, Sclaui multitudine freti incitatissimo remigio acerrimoq; clamore, cum contemptu paucitatis irrumpunt. Sed maiore impetu quàm audacia rem exequebantur. Quippe cum primum excepere sagittas, propius ferre remos ausi non sunt. Paulò pòst destrictorum ensium laminis nunc ceruices suas, nunc scuta pulsare cœperunt, rati se Danos hoc minarum genere territuros. Remigium deinde magno clamoris strepitu prosecuti, horribiles latè sonos ædebant. Hic quoq; procursus priori persimilis fuit. Obuijs nanque Danorum missilibus repulsi, continuò remigium retulerunt. Tertio ut hostem apparatu terrerent, contactos sole clypeos aqua perfundere, genibusq; superpositis in pugnæ usum extricare cœperũt, ueluti indubitatum nostris prælium illaturi. At tum demum seu cupiditate prædæ, seu ui pudoris accensi, uehementius nauigia concitant. Quæ species ut initio acris, ita exitu inanis apparuit. Telorum enim obiectu uelut antè deterriti, inuictam paucitatis constantiam ulterius lacessere destiterunt, quâquam Danorum prouocatione admodum
D sibi insultari conspicerent. Rex cum ad aspectum patriæ peruenisset, concidente paulatim uento tam remissam & languidam nauigationem agebat, ut quanquam propasso uelo uteretur, eo ferè loci diem opperiretur, ubi noctẽ ingressus fuerat. Sed cum Zephyris deficeretur, processum à remigio mutuatus est. Tandem obuiam Eskilli ratem ingressus, Scaniam repetiuit. Qui nouissime eum prosecuti fuerant, Sialandiæ partibus aduehuntur. Tunc Petrus Ranonis eloquentissimi uiri imperitam calliditatem eludere cupiens, non solum nexos, sed etiam remiges suos ut prædæ speciem augeret in eminenti nauigij parte constituit, captiuorum imaginem præbituros. Quem cum Rano Liburna prætereuntem uideret, dissolutionem nauigij simulare desiderans, sentina aquam egeri increpitis acrius remigibus iubet. Tunc quodam respondente eo triduo sentinam aqua uacasse, non ritè inquit Petrus remiges tui quibus te responsis excipere debeant, callent. Tunc Rano paucis intra Petri nauigium remigio occupatis, ociosæ iuuentutis multitudinem exerto capite conspicatus, prædam existimabat, quietisq; suæ pœnitentia permotus, non similiter sibi ut Petro fortunam affuisse dicebat, quod naufragij periculo interpellante expeditionis comes existere nequiuisset. Autumno rex crebra Sialandensium ac Scanorum, rara uero Iutensium manu prouinciam Arcon urbi confinem adortus, cum ingenti præda acta ad littus reuerteretur, Rugiani repetentem naues exercitum, hisdemq; scandendis intentum à tergo per insidias circumfundere gestientes, magnis uiribus in insulam è continenti traijciunt. Per idem tempus coorta nebulæ uis, spissam cœlo caliginem intendit. Quæ res incertos uiæ Danos atque errore nebulæ implicatos, aliquandiu subsistere coëgit. Crediderim hunc aëris habitum propitiæ fortunæ interuentu, futuræ eorum uictoriæ paruisse. Iamque Sclaui, quia nubium obscuritas prospicere non sinebat, caliginis errore protracti in medios fermè hostes inciderant, cum subito discussa sole nebula, exercitus propemodum confertos aspiceres.
Tunc

A Tunc Prisclauus olim è Sclauia profugus equo prouolans, adesse Barbaros, factamq; Danis optatæ pugnæ copiam nuntiat, exhortans omnes inuictam Danici nominis æmulari uirtutem. Responsum à rege est, reperturos hostes qui fatum fugæ præferre cupiant. Igitur Dani quorum animos præceps belli cupido exagitabat, præter usitatum pugnæ morem confusis copiarum ordinibus, conspectos hostes incursare cœperunt. Nec tardior uictoria quàm impetus fuit, pugnam fuga præcurrentibus Sclauis. In quo procursu duo regij milites ita inter se fortuitis equorum impulsibus concurrerunt, ut uterque excussus prosterneretur. Super quos rex corruente equo ita præcipitatus est, ut læuus eius cubitus pertuso clypeo terræ altius infigeretur. Absalon itaque erigendi eius gratia descendere cupienti, manu ne subsisteret innuit, feliciter se lapsum reputans, si modo hostium cladibus attolleretur. Sed his euentus tristior specie quàm omine fuit. Regis nanque lapsus, hostilis ruinæ præsagium ædidit. Quippe superati sine prælio Barbari impune obterebantur. Quorum magna pars sinum per quem traiecerat auidius repetens, salutem in undis quam quærebat amisit: nec minor fluctibus quàm ferro periclitantium numerus extitit. Pars quo tutius hostem uitaret, ore tenus de industria aquis corpus immerserat. Nec hoc quidem auxilij genus quo minus à Danis in eadem uada descendentibus interimerentur, latebram eis præstare potuit. Cum que cæteris intra aquam prostratis, unus adhuc occultum pedibus saxum complexus sociæ stragi superesse uideretur, Absalon militibus ad opprimendum eum descendere profunditatis metu cunctantibus, non hic, inquit, ea proceritate est quam uestra milites æquare non possit. Neque enim uadabiliorem sibi quàm nobis gurgitem occupat. Quam uocem frater eius Esbernus exhortationis loco suscipiens, quanquam Barbarum latentis saxi beneficio uti non dubi-
B taret, saluti fraternæ suæ uoluntatis imperium prætulit. Alijsq; renuentibus, aquas hostili cruore infectas armis onustus intrauit. Cumq; emissa in Barbarum lancea solum repetere uellet, undis uerticem inuolutus, profundo se excipiente demergitur, perissetq; nisi sociorum præsentia auxilio fuisset. Enimuero Olauus undis eum abstrahere cupiens, stimulatum calcaribus equum in illud profundum egit: exceptumq; brachio leuare conatus, pene sella pronus excutitur. Igitur urgente fato suæ quàm alienæ saluti propior extitit, sibiq; cœptam amici curam postponendo consuluit. Cuius propositum Nicolaus quidam fortius quàm felicius æmulatus, non temperauit quo minus cõcitato equo gurgitem peteret. Sed ab incœpto se pari periculo reuocatus abstinuit. Igitur equitum ope defecto, peditum opera seruari contigit. Cumq; littori restitutus fuisset, extinctus ab intuentibus putabatur, adeò illapsus corpori humor anhelitum occultabat. Tandem socijs corpus suum diutius agitantibus, uomitu undam egerere cœpit. Cuius onere liberatus, suspicere magis quàm eloqui ualuit. Itaq; qui aderant, corpus eius frigore obstupefactum applicatæ uestis fomento prosequebantur. Quibus percalefactus, non oculorum modo sed etiam uocis usum recuperauit. Cæterum ipso die adeò exanguis permansit, ut uix eum funebris oris notæ dessererent. Nec silentio oblitterandam alterius Danici equitis uirtutem existimo, qui cum nemine sociorum comitante fugam hostium auidius quàm cautius insecutus fuisset, Barbaris qui effugerant, ut se eis capiendum præberet rogantibus, spreta prece equo desiliuit, mortem que dimicans quàm deditus lucem amplecti maluit. Igitur ingenti hostium caterua ad se opprimendum nitente, quotquot propius accesserant interfecit: ac sine ulla specie metus pugnans, super factam à se stragem plenis gloriæ uulneribus corruit. Itaque non solum innumeros fati comites habuit, sed etiam superstites fortitudinis suæ spectaculo attonitos reliquit. Cuius excellenti uirtute tantum promotum est, ut deinceps Sclaui manum cum

C Danis acie conserere non auderent. Anno postero Danis expeditionem parantibus, Rugyenses ob recētem cladem suscipiendi belli fiducia defecti, Domborum quendam præstanti facundia ad pacem ab ipsis petendam decernunt. Quo Absalon excepto, nauigium eius expeditionis sibimet usui uertit, nautis uero quoad reuerteretur, hospicia cum impensis expediēda curauit, ipsoq; Domboro secum assumpto regiæ classis conuentum petiuit. Siquidem legatos hostium expeditionis tempore susceptos, ad reditum usq; eius mutua Rugiensium, Danorumq; consuetudine retentari fas erat, ne ad suos exterarum rerum nuncij reuerterentur, speculationis potius quàm legationis officia peracturi. Sed contrariæ tempestatis perseuerantia nauigationem morante, cum iuti labentibus alimentis expeditionem solituri uiderentur, eorum egestati Sialandenses ac Scani impensis liberaliter commeatibus affuerunt, ne tanta uirium parte maligno necessitatis obstaculo fraudarentur. Fionienses uero tametsi commeatibus abundarent, ne minimam quidem eorum partem ad sustentandam sociorū inopiam cōtulerunt. Quod uidens Domborus pacem quam antè supplex petiuerat, sub æquis tantum conditionibus offerebat. Cæterum Absalonis apud regem interuentum poscebat, à quo oblationem suam liquida fide prosequi rogatus, pignoris loco lapillum se aquæ iniecturū asseruit. Siquidem icturis fœdus Barbaris religioni erat calculum in undas cōijcere, seq; si pacto obuiam issent, mersi lapidis exemplo perituros orare. Sed contrà poscēte obsides Absalone, fucosaq; superstitionū mendacia in rebus serijs recipiēda negāte, haudquaquā Domboro mutua petendorū obsidum fiducia defuit. Quod Absalon indigne ferens, Rugianos non solum obsides Danis, sed etiam pecuniā cum supplementis classis transmittere solitos asseuerabat, cum Dani nihil tale Rugianis unquam à se concessum, solutum'ue meminerint. Tunc Domborus, si sa-
D pientia, inquit, qua te præditum existimas, uiges, quæ à me proponenda sunt docili animo excipies, tenaci memoria apprehendes. Quisquis rite se gerit, circa tria
Prudentiæ tempora maxime cogitationē expendit: ex ijsdem duo leuiori cura complectens,
præcepta. tertij præ cęteris habitum intuetur. Siquidem præterita meminit, futura prospicit, præsentia colligit. Stolidus uero inter spem futuri, memoriamq; præteriti præsentium facultatem omittere, & quod in manibus retinet, excutere cōsueuit. Quo pacto tu quoq; uanissimis sollicitudinis ambagibus implicatus, adeò scrupulosa cura præteritorum imagines recolis, futurosq; meditaris euentus, ut ad ea quæ præ manibus sita sunt, & oculis obuersantur, aspicere nequeas. Quippe dum prioris æui recordationi animum inseris, felicitatis eius exemplo futura metiris, teq; spem ex memoria adeptum quid instans ætas afferat, præterit. Fateor olim Danos gēte nostra potitos, sed præsens fortunæ benignitas ijsdem nunc fauoris blandimētis partes nostras prosequitur, quibus quondam uestras excolere consueuerat, sortemq; nostram ad hanc felicitatis summam perduxit, quam uestræ quandoq; rei status attigerat. Quippe quanto uobis inferiores extitimus, tanto nunc uiribus successuq; præstamus, eò rerum fortuna ductante progressi, quò Danicæ quondam prosperitatis incrementum excesserat. At dum temere uotis extenderis, noua ac recentia stolida uetustatis simulatione prætergrederis, eisq; me conditionibus adigere conaris, quas pro præsentium habitu præstare potius quàm postulare debueras. Fines uestri armis & exercitibus uestris miserabiliter obtriti, situ marcidi, culturæq; inopes iacent, nostrarum diffusio partium uix alendæ quam genuit multitudini sufficit, & tamen quos omnifariam potentiores aduertis, non superiores modo, sed etiam pares habere fastidis. Tunc demū tributi nos exactione sollicita, cum & sortem nostram successibus æquaueris, & eam malis quibus tua nunc premitur adactam conspexeris. Hæc Domborus. Sed Absalon dissimulato indignationis conceptu, paucis eum responsis excipiens, ad regem quæ acceperat, perfert. Verum

A rum pertinax freti sæuitia nauigationem interpellendo finem expeditioni fecit. Rex quãquam superius Sclauos secundis successibus attentasset, plus tamen negotij in eorum expugnatione quàm ut proprijs uiribus exequeretur aduertens, Saxoniæ satrapam in armorum militiæq; collegium ingentis præmij pollicitatione sollicitat. Ille tum amplissimæ mercedis captura, tum etiam potiendorum finitimorum spe inuitatus, expeditionis societatem spopondit. Sed superius Vualdemarum rex Noricus per summum amicitiæ cultum, nauigio draconem simulante donauerat. Quod Absalon mira arte effigiatum Roskyldensi remige exornare, & ad conuentum usque Danorum dirigere iussus, cum in portu Isrensi parum secundantibus uentis uoto diutius moraretur, nihil ægrius tulit, quàm quod alijs in expeditionem proficiscentibus tardior ipse superuenturus uideretur, qui cæteros & uelocitate apparatus, & procinctu nauigationis aliàs præcurrere consueuerat. Itaq; cum mente, tædio, & pudore sopita in puppi iaceret, futuram maris tranquillitatẽ nocturnis imaginibus speculatus est. Existimauit enim ab homine se accersi: accessoq; littore cũ Burgalanensi pontifice Tokone aliquandiu spaciatũ, iussumq; ab eo quæ audiret sagaci mente compræhendere, & tenaci mandare memoriæ. Tokonem deinde melos quod in diuini natalis peruigilio ritè recini assolet, semel iterumq; & tertio replicuisse, ipsumq; ad ea quæ canerentur sollicitis auribus esse iussisse. Expergefactus adeò præsentes uisorum imagines animo repræsentabat, ut rem ueram non somnium fuisse arbitraretur. Et quia crastinæ egressionis opem per quietem sibi promissam meminerat, tam certam commodę nauigationis spem animo præsumpsit, ut conscensa cymba, quanquam nihil adhuc tempestati detractum erat, malum regiæ nauis, cui Astradus præerat, ocyus attolli iuberet, cibũq; capere properaret. Epulanti, superuenit Astradus indicans tempestatis occasum.

B Et quid nam fieri expediret interrogans, iussus est illico erecto nauigij malo fauces Isricas penetrare, eisq; præteritis insulam quà uentus iuberet ambire. Quod eo exequi pergente, expeditionaria classis quæ in eundem sortè portum appulerat, subito tranquillitatis incessu gauisa, uelorum usum nauigationis auida præparabat. Verum effectus minor impetu fuit. Siquidem modo oriẽtem, modo occasum incerto uentorum flatu ludificata uicissim petebat, nauigationemq; mutabilis auræ uarietas optato cursu fraudabat. Diuinitus consultum crederes, ne aut solitaria Absalonis nauigatio, aut alijs incessu tardior haberetur. Quod etiam ipsius liquidò comprobauit aduentus. Siquidem adnauigante eo omnium nubium errore discusso, certus pelago flatus incubuit, tãtaq; propitij uenti stabilitas incidit, ut nauigatio quæ antè dubijs uelis incertum cursum tenuerat, continuo prosperitatis ordine frueretur. Ita naturæ rerum temperies, quæ se cæterorum usui inuiderat, Absalonis respectui tributa est. Qui etiam cum nauem regis sibi creditam ualidis tempestatis incremẽtis contusam, extremoq; naufragij periculo propinquam aduerteret, continuò in littus subductam necessariẹ trabis uinculo refecit, laceramq; ac penè confractã pristinæ firmitati restituit. Sed & prorarum eius cacumina quò cultior incederet, aureis apicibus texit. Quo rex apud Mansuetam exceptus, Polam prouinciam comite classe petebat. Itaq; communibus sed discretis uiribus, alterum Sclauiæ latus Dani inuaserant, alterum Theutones lacerabant, interdumq; exercitus alter ab altero inuicem spectari poterat. Cumq; Theutonum fortè satellites petendi pabuli gratia latius euagatos Sclaui per insidias adorti interemissent, equites recentis iniuriæ ultionem audaci calliditate quæsierunt. Siquidem militiæ insignibus occultatis, loricisq; quibus corpus munierãt, familiari ac sordida ueste tectis pabulantium more fruges metere aggressi, Sclauos Nucleto duce ad se opprimendum ex abdito prouolantes ocyus ascensis equis, falcesq; gladijs mutantes trucidauerũt. Caput Nucleti abscissum ac pilo affixum, sicq; in castra perlatum

C gratum utriusq; exercitus oculis spectaculũ præbuit. Quod cum filio eius Priszlauo, qui ad Danos, & Christiani ritus amore, & paganæ superstitionis odio patria pulsus transierat, cœnitanti nunciatum fuisset, aliquantisper manum ab escis retractam demisso capiti subijciens, dei contemptorem tali exemplo interire par esse dicebat: reuocatoq; à cogitatione animo, consuetam oris ac mentis hilaritatem cœnæ consortibus exhibebat. Magnus potentia, sed maior diuini cultus memoria. Neq; enim sibi parentem iudicabat, quem publicæ religionis æmulum nouerat. Itaque ambiguæ æstimationis esse potuit, utrum magis fortem animum gesserit, an piam uocem emiserit. Sed neque patriæ plus solito misertus, eam ductu & incitamentis suis duarum gentium prædam existere coëgit. Interiectis diebus Henricus Vualdemaro sermonis inuicem conferendi gratia se accedenti, cum Absalone solo in tabernaculum suum perducto epulum præbuit, ingenti magnatum frequẽtia administratorum officio fungente. Quæ cœna licet multigena ciborum uarietate splenderet, aliquãto tamen plus luxus in obsequijs quàm epulis habuit, præsertim cum gloriæ non usui seruiretur. Cliẽtela uero seorsum discubitu excepta. Post reditum suum Vualdemarus nouarum rerum casibus sollicitatus, intento ad sciendum animo, ubinam Henricum necessariæ collocutionis gratia obuium habere posset, atque ad id negocium explicandum prudenti uiro opus asseueraret, alij sibi claudicare equos, alij parum cultis ungulis esse fingebant. Cunctis itaq; metum excusationis astutia protegentibus, nemineq; tam periculosam legationem suscipere audente, Absalon forte lignis ex more per ocium cæsis, è nemore superueniens interrogatusq;, an regiarum partium legatum agere uellet, iturum se pollicetur. Igitur legẽdorum comitum optionem habere iussus, potissimum necessarios ac sanguine semet contingẽtes adsciuit, cõsanguineam fidem alienæ præferendam existi-

D mans. Priszlauus quoque potentissimi Sclauorum principis Nucleti filius, quem quod Vualdemari sororem in matrimonio haberet, Christianæq; disciplinæ sacris initiatus esset, pater iampridem perinde ac insidias sibi nectentem conspectu suo submouerat, localis peritiæ fiducia propositæ uiæ conductorem agere pollicetur. Huic siquidem tum rex ob bonæ fidei experientiam, tum ob connubij affinitatem magnam nobilium insularum partem fruendam concesserat. Profectus Absalon, affatusq; ducem cum apud eum pernoctare rogaretur, regem anxia suorum expectatione sollicitũ, longioris moræ interpositione molestari oportere negabat. Præterea classem sine portu esse asseuerabat, undique uentorum impulsui patentem. Cumq; festinationis ratione reddita propinqua nocte equos abiturus scandisset, quidam claro Saxonum loco natus ultrò adito duce, perituros Danorum legatos nisi comitatiores abscederent, querebatur. Obiurgare quoq; eum uehemẽtius ausus, quod illustrium uirorum paucitatem, tot ingruentibus periculis incomitatam à se dimittere sustinuisset. Reuocatis itaq; comitum offeruntur auxilia. Sed non minorẽ se Absalon in reuocando comitatu gessit, quàm in pernoctationis egerat obsequijs respuendis: gloriosius ratus suam ac sociorum salutem dubijs casibus credere, quàm alienis armis protegere. Cumq; haud procul tentorijs abesset, Priszlauus omnibus frenos succutere iussis, si meo, inquit, ductu res expedienda foret, comitum supplementum nostra paucitas non refugisset. Siquidem aduersum pericula abundare industriæ potius argumentum est, quàm timoris indicium. Hoc enim probabilior est fortitudo, quo minus cum stoliditate consentit. Illa uero repræhensionem meretur, cui uires temeritas administrat. Sed nũc exigere perquàm deforme est, quod paulò antè oblatum acceptare cõtempsimus. Restat igitur ut unicam salutis uiam in pectorum ac uirium nostrarum fiducia reponamus, spemq; ex desperatione certissimam capiamus. Aemulanda itaq; Danici sanguinis & nominis uirtus, omniq; studio enitendum, ut aut nobis uictoria reditum, aut speciosa mors

æternum

A æternum famæ pariat monimentum. At minime dubium quin de transitu nostro hostes equina fecerint uestigia certiores, nec magis ambiguū eorum reditum insidijs excepturos esse, quorum aduentum adesi callis indicio peruiderunt. At mori uobis commilitones quàm capi præstat. Capti enim occisi parētis mei pœnas perinde ac eius interfectores crudeli morte pendetis, fratresq; mei paternis manibus per summam cruciatuum acerbitatem nostro sanguine parentabunt. Aliquanto ergo satius est propriæ uirtuti spiritum impendi, quàm alienæ uiolentiæ miserabiliter puniendum relinqui. Hæc non proprij periculi metu, sed uestræ potius charitati consulendo monuerim. Eo enim sanguine oriundus sum, quem nulli Sclauorum attentandi unquam ausus incessit. Per patrem uos optimum maximumq; per quem illud Danorum celebre cunctis gētibus nomen, obsecro obtestorq;, ne fiduciæ & fortitudini imbecillitatem atque ignauiam præferatis. Hæc Priszlauus. Deniq; læta omnium acclamatione exceptus, nihil se de uictoria ambigere asseuerauit, cui militum alacritas præsagio fuisset, præsertim cum omnis Sclauorum irruptio specie, quàm re formidabilior existere soleat. Circa incessum uero id ordinis obseruari debere, ut iuuenes parum armati medium inter milites equitādi locum tenerent, eorum utrinq; præsidijs muniendi. Cæterum militarium turmarum per binas acies distinctarum alteram ab altera auxilijs inuicem tutandam esse. Quippe geminæ cohortis specie hostium animos labefactari posse. Præterea clamabundos incedere, uarijsq; cantibus obstrepere iubet, fiduciamq; quæ plerunq; multitudini inest, simulaturos. Nec fortunæ expers consilium fuit. Siquidem in portum eis ubi classis acquiescebat nullo incessente perductis, rex expectantis more sollicitus, prolixamq; legatorum absentiam cura ac mœstitia prosecutus: dolorē ex temeraria suorum emissione cōtractum, religiosæ lectionis officio leniebat. Quibus B redisse compertis, soporis blandimentis ob tristitiam dilatis ocyus aditum dedit. Inde ad Gudacrā amnem nauigatione discessum. Cuius uadosus aditus haudquaquam magnarum nauium capax extabat, exiles dūtaxat transmittere solitus. Itaq; rex propter fauces fixa anchora sedem nauigio consciuit, magnitudinem eius paruitate amnis admittere nequeunte. Habilior classis, & quam fluuiale profundum ferre poterat, Absalone duce angustos amnis attentabat anfractus. Quo autore eo loci peruentum, ubi gurges ingentis stagni diffusior speciem præferebat. Has faucium angustias Barbari crebra classe præstruxerant, hostem transitu prohibituri. Quos nostri deturbare gestientes profunditatis ignari, imperitæ nauigationis errore, uadosis locis affixere puppes. Quas dum profundo defectas, ad loca nauigatu facilia reijcere cupiunt, cum minus remigio liceret, passim in uada desiliunt: manibusq; foros complexi, remorum uices corporum uiribus exequuntur. In quos Sclaui nauigijs suis tanquam propugnaculis utendo, supernè tela librabant. Nec sic eos attentasse contenti, & ipsi saltim in uada delapsi cominus dimicandi locum petebant. Sed nostris strenue occursantibus, pari celeritate deserta ac repetita sunt nauigia. Ante alias binæ Priszlaui rates subiere stagnum. Quarum alteram qui uado inititerant, tam frequentes insiluere, ut media fractis penitus lateribus finderetur. Quippe dum auidius se ingerūt, multitudinis onere mediam rupere puppim. Subsequente classe deserta, fugiētium Barbarorum nauigia capiuntur. Vicorum quoq; ripæ iunctorum incendia peraguntur. Noctu redeunte Absalone, rex adhuc insomnis diutinam eius moram angore & uigilia prosequebatur. Quo excepto gauisus, Liburna sua quod ob granditatē nauigationis inhabilis uideretur, domum remissa in aliquāto minorem se contulit: eaq; ad lacum deuectus, Sunonem binis instructum nauigijs in longinquos paludis recessus prædatū mittit. Vrbem quoq; Rostock oppidanorū ignauia destituram, nullo negocio perussit. Statuam etiam quam gentis profana credulitas perinde ac cœleste numen diuinis honori-

C bus prosequebatur, incẽdio mandauit. Post hæc Henricum cum exercitu suo con ferendi secum sermonis gratia uenientem, præparato ponte traiecit. Eodem tempore Nucleti filius Prislauus ripa altera superueniens, cum fratrem Prislauum Bernaldo, cuius manu Nucletum occidisse fama fuerat, nauigio communicãtem aspiceret, conuitio lacessiuit, impietatem obijciens, quod cum parentis sui interfectore amice conuersari sustinuisset. Contrà Prislauus bene de se meruisse eum, per quem patre sacrilego careat, affirmabat. Sed neque se eius filium censeri uelle, quem maximi sceleris parentem extitisse constaret. Interea dum hæc geruntur, subitò fama pertulit Rugianam, Pomeranamq; classem ex disposito conuenisse, Danos amni includere auidam. Igitur rex per Henricũ necessariæ discessionis admonitus, ne se locorum angustijs implicari pateretur, protinus amne excessit. Cumq; Sclauicæ collectionis famam nulla adhuc indicia confirmarent, insidiarum suspicione permotus, hostium calliditati inuicem occurrere statuit. Qui in occultos littorum sinus collati, si rex rura diriperet, classis eius incursandæ copiam explorabant. Quos ut opportunitatis simulatione protraheret, Magno cuidam exurẽdorum littoraliũ uicorum curam demãdat, militibus intra nauigia latere iussis: sciens profectò Sclauos ab uniuerso Danorum exercitu incendium peragi putaturos, sicq; promptiorem exercendarum insidiarum ausum capturos. Nec secus ac ratus est, hostile propositum fuit. Quippe Magno oppidis facem subijciente, Rugiani uniuersas Danorum uires eo negocio occupatas existimãtes, auidius ædẽdi propositi fiduciam rapuerunt, perinde ac eorum classem defensoribus uacuam reperturi. Sed quorundam regis imperium ignorantiũ occursu maturius excepti, incursandi studium repente fuga mutarunt. Quos cætera Danorum classis certatim magnis remigij nisibus insecuta, uelocitate nauigationis æquare non potuit. Cumq;

D releuandæ lassitudinis gratia æstum umbraculis leniret, Lundensium pontifex cæteris portum tenentibus superueniens, postquam medio fermè diei tempore nauigia uelaminibus obducta conspexit, cunctis segnitiem exprobrans: his, inquit, tumulis cõmilitones cum animi exercendi sint, corpora sepelire gaudemus? Quo dicto militibus diurnæ quietis ruborẽ ingessit, & regem desidia obsessum, torpentes militiæ suæ uires excitare perdocuit. Qui etiam ad pontificis uocem modesto indignationis genere permotus, simulq; iusta desidiæ suæ reprehensione commotus, citò hos tumulos relinqui posse aiebat: statimq; discussis tegminibus holste solum petere properauit. Post hæc circa australem insulæ plagã prædæ in biduum actæ: inde Vualungiam nauigatum. Vbi nuntiato Rugianorũ occursu, cum quidam è Danis hastam suam quo commodius ea in acie uteretur, in conspectu sociorum aliquanta parte curtasset, cæteri ipsius factum secuti cõgestis in unum locum putaminibus, ingentem breui cumulum extruxerunt. Sed interim apud hostes pacis non belli studia agitabantur. De qua acturus Domborus, ad Danos dirigitur. Quibus ad naues digressis, ignem in littore accendit, cuius indicio se legationem afferre monstraret. Sed Absalon ne quis eum naue exciperet uetuit, ne pax quam petere uenerat, inuicẽ à Danis affectari uideretur. Ita Domborus aliena rate non habita, propria classem petiuit: Absalonemq; per interpretem aggressus, ut se inter regem & Rugianos faciẽdæ pacis autorem exhiberet orabat, obsequium cum obsidibus spondens. Contrà Absalon perinde ac eorum quæ ab ipso poscebantur ignarus, responsionis loco, desertas Danorum insulas numerabat, earum solitudinem nuper sibi ab ipso exprobratã acri memoria prosecutus. Domborus orationẽ suam parum cõpetentibus responsis excipi per interpretẽ cognoscens: ratione, inquit, non uacat pontificum optime, quod tuam cæteris opem in aduocationis petitione præferimus. Siquidem eo nunc iustius ad tui nominis opinionem uotis decurrimus, quod quondam ad promerendam Danorum concordiam aui tui præsidijs

A diis nitebamur, eius nutu perinde ac regalibus edictis contenti fuimus. Quia uero filiorum eius nemo superest, supplices ad nepotis genua manus tendimus, ne extra consuetæ familię seriem auxilia circumspexisse uideamur. Nec pari industria in fratre tuo prætereundo, quanquam natu præstet, usos nos esse constat. Tibi enim autoritatis prærogatiuam honores non animi nec ætatis priuilegia, sed dignitatis ornamenta conciliant. Ante uero quàm pacem domesticam bellis ciuilibus fœdaretis, constantē Danorum imperio fidem præstitimus. At postquam in uestra Republica seditiosa suffragia adoleuere, regniq; affectatores armis instruere cœpistis, propriæ libertatis quàm alienæ factionis studiosiores euasimus, nostriq; nominis quàm pietatis desertores esse maluimus. Sed & bellum uobis inferendo quid aliud quàm ingeniis uestris finiēdarum simultatum causam præbere tentauimus, idq; efficere, ut nostra arma excepturi, mutua concordia indigeretis? Itaq; secures uestras ciuili sanguine madentes in nosmetipsos cōuertimus, bellaq; uestra alienis quàm patriæ perniciosa fore maluimus. Siquidē aduersarios uestros specie, re uera amicos egimus, charitatisq; partes hostilitatis simulatione præbuimus. Etenim concordiā uestram magis quàm spolia piraticam à beneuolentia profectam exercendo quæsiuimus. Et nunc quidem opera nostra cœptorum deuiis ac parricidalibus bellis abstracti, meritò tāti beneficii autoribus gratulari debetis. Cur ergo cunctis inter nos amicè compositis, soli communionis uestræ ianuas intrare non possumus, quarum ipsi claustra reseruauimus, aditum patefecimus? Cur ea factorū nostrorum prudentia delicti uestri saluberrima correctrix, à uiris sapientia claris parum grata æstimatione colligitur? Cumq; finisset, adhuc Absalone uastatas Danię prouincias supputātē: nil factum est, inquit, quod homines patrocinii tui indignos ab illius clementiæ sinu repelles, quam nemo supplicū unquam difficilem habuit.

B Etenim repulsi identidem tuis genibus aduoluemur, puerorum perseuerantiam imitaturi, qui quo atrocius iratæ matris uerberibus lacerātur, hoc auidius eius gremiis allabi nituntur. Quod si parum supplicii de nobis sumptum creditis, iram uestram quoad libet cladibus nostris impune exsatiare poteritis. Vastētur licet agri, exurantur uici, euertantur urbes, trucidentur populi, precibus uobiscum non armis agemus, pro bello ueniam quæsituri. Si sanguinē sititis, ultro iugulum gladiis uestris feriēdum præbebimus. Si seruitium affectatis, quod deditione maius præstare poterimus? Quis autem tam efferæ mētis, qui eius oblatoribus parcere præsto non sit? Extremæ autem dementiæ est uelle laboribus adipisci, quod ocio possit acquiri. Scio autem illud tibi succurrere, quod priore colloquio patriæ tuæ uastitatem inter probra posuerim: ideoq; te tam pertinaciter eius solitudines æstimare, ne prius de pace agatur, quàm totidem apud nos uestris armis effectę fuerint. Ego uero iampridem sapiētibus monitis insipienter usus, aduersarii partes secus ac expediret edocui, ignarus quod auditori tam attēto præceptor extiterim. Nam rem puerilibus deliramentis consentaneam dixisse satius fuerat. Quod uero locutum me nunc pœnitet, te etiam audisse piguit. At si tunc intellectu digna tuis auribus deprompsi, quæ nunc quoque dicturus ero, pari mentis ratione suscipito, eodem ingenio præsentia hauriens, quo prioris alloquii documenta sumpsisti. Quo maiorem de nobis stragem egeritis, hoc minorem subiectorum numerum militiæ uestræ residuū facitis. Quid ergo aliud cladem nostram exercēdo agitis, quàm quod uiscera uestra uiribus exinaniendo consumitis? Quod si parum adhuc nos punitos ducitis, hostibus uestris bello proterendos obiicite, aut morte nostra uindictæ satietatem sumpturi, aut uictoria rebelles sub iugum missuri. Victi nanque parum mœroris, uictores multum alacritatis uestris animis ingereremus. Vtralibet ergo fortuna uestris successibus obsequeretur. Præterea si nos armis lacessere perseuerabitis, casus efficere poterit, ut stragem nostrā alicuius uestrum fato luatis, cuius

C capite totius Rugiæ subiectionem emisse difficile fuerit. Talibus Absalon monitis inuitatus, Rugianorum uota apud regem sua prece compleuit. Rex acceptis obsidibus redit. Eodem ferè tempore de Vrbis pontificatu controuersia inter cardinales orta, uariè prouinciarum suffragia ferebantur. Nam Gallia Alexādro obtentui fuit: Germania, autore Cęsare, Octauiani partibus obsecuta est. Sed iustior, religioniq; propior Gallorum sequacitas fuit. Quod postquam in Dania percrebruit, Lundensis pontifex, qui & ipse prædictæ expeditionis comes fuerat, ne feruente religionis tumultu deposito fraudaretur, pecuniam quam in Gallia collocauerat, per ministros reportandam curabat. E quibus unus monachicæ professionis apud Stadium oppidum inter cœnitandum ligneo forte calice non suppetente, aureo quem in custodia habebat arrepto, nitidius quàm tutius cœnam exegit. Cuius facti irritamento ijs quorum hospitio receptus fuerat, tacitam latrocinij cupidinem ministrauit. Maioris nanq; pecuniæ conscium animaduertebant, quem præstantiori poculo priuatas mensas exornantem uidebant. Cæterum hospitij reuerentia palàm facinus exequi ueriti: quoniam intra penatium limina hospitalitatis sacra uiolare nefas ducebant, in Holtsatiam eum subsequēdo sarcinis exuerunt. Quo Eskyllus dum ab expeditione reuerteretur audito, regem super earum recuperatione sollicitat, ratus autoritate eius restitutionem à prędonibus fore. Nec iam precibus sed pactione agendum existimans, portionem pecuniæ dummodo per eum reddita foret, in præmium pollicetur: tantoq; eius auxilium instantius expetebat, quanto eum in annuendo tardiorem aduertit. Rex petitionum eius perseuerantia fatigatus, ægrè operam pollicetur, quod & raptor incertus, & pecunia repertu difficilis uideretur. Cæterum eam requisitu promptiorem, si à potentibus quàm si à plebeis occupata fuisset, arbitrabatur. Igitur antistitem Slesuicum secum

D petere iubet. Vbi dum fortè per iocum inter familiares amissoris auro bibentis iactantiam elusisset, interfuere qui regis dicta sinistrè excipientes, clandestini sermonis mordacitate pontifici illusum putarent. Quorum obtrectatione Eskyllus ad deserendam regis amicitiam adductus, eò dementiæ prorupit, ut opes quas amisisset, ab eo obtētas suspicaretur, eumq; rapinæ sibi inflictæ conscium asseueraret. Ita se conceptæ uesaniæ moles falso regis conuitio patefecit. Igitur nescias utrum antistes insaniæ maioris, an rex patientiæ fuerit. Quorum alter integerrimum uirum teterrima suspicione notare sustinuit, alter conscientiæ puritate syncerus aduersum innocentiæ suæ criminatorem æquo lentius iram distrinxit. Inter hæc Occo, cui superioris schismatis contagio deponendi pontificatus causam præbuerat, tanquam recepta ab Octauiano dignitate, conciliato regis fauore Slesuicēsem sedem sacrilego occuparat regimine. Quem Eskyllus catholicæ partis æmulatione inter rei diuinæ actionem cum suis fautoribus execratus, magnoperę regem permouit. Ita contentione paulatim ad inuidiam simultatemq; progressa, accito apud Sialandiam Absalone, querimoniam suam à rege tum spretam, tum etiam irrisam cōqueritur. Quippe eum erga pecuniam amissam parum honesta conscientia esse, restitutionem in facultate habere si uelle suppeteret. Quinetiam cum Occone schismaticarum partium comite criminosum iunxisse collegium, inq; eius excolenda societate catholicæ pacis aduersarijs execrabilem obtentum præbere: quam ob rem se belli aduersum eum suscipiendi infinita cupiditate flagrare. Sæpe enim numero consimilia ausum, potiusq; præesse regibus quàm obsequi solitum. Præterea ad hoc audendum se non infimis amicorum præsidijs abundare. Veritus Absalon palàm tanti uiri sententiam obiurgare, temperato repręhensoris officio, impatientiæ eius errorem modesto genere castigationis excepit, regis integritatem deformi notatu perquàm indignam iudicando, eiusq; conscientiam collatis innocentiæ rationibus ab omni suspicionis turpitudine alienissimam comprobando,

A probando. Cæterum non tam catholicarum partium odio, quàm eius regisq; litigio Occonis susceptionem imputandam docebat. Ad hæc si litem ingrederetur, quos auxiliares sperauerit, hostes censurum. Quippe homines inter aduersa plerunque parum iusta constantia amicitias colere. Sibi potius ad ipsum legati partes mandari precatur, discordiarum pericula compositionis officijs auertere tentaturo. Eskyllus tanti consilij documento parum salubriter æstimato, percontationibus eum fatigat, num sibi in eam rem auxilium sit laturus, quem non tam gerendorum arbitrum, quàm belli socium deposcat, dicendo iam non se consultorie cum eo, sed precarie agere. Absalon antistitis sublimitatem regis charitati componderans: quem, inquit, me tibi iam pridem iurisiurandi religio fidei debitorem effecit, malo simplicitatem tuam uerioribus monitis obiurgare, quàm blandioribus fallere: ne rebus in perniciem uergentibus uacuum promissorem egisse uidear. Sed neque ceruicem meam eousque sponsionis titulus obnoxiam facit, ut amantissimum mihi herum, cui tum fidei, tum etiam amicitiæ stipendijs obligor, neglectis charitatis officijs, attentare sustineam. Præterea reges de rerum summa certantes lacessere, iampridem haud difficile fuit. Huic uero cum regnum sine æmulo gerat, uim inferre temeritas est. Quem si communibus uiribus adorti fuerimus, communis iacturæ pericula sentiemus. Sed tuos quidem conatus sæpius consimilia ausos, res ipsa minore cum uituperio admittit, meum uero facinus nullis excusationis præsidijs nixum hoc magis reprehẽsionem meretur, quod summam beneuolentiam perruptis amicitiæ uinculis, iniquissima præsumptione rependerem. Eskyllus speciosissimis sapiẽtiæ responsis ad summum iræ stridorem euectus, per sacram obeditionis religionem eum adiurat, mandata ad regem ferenda suscipiat. Absalon mandatorum latione promissa, responsorum nuncium

B abnuit, quod inter illustres uiros inimicitiarum autor haberi nolit. Huic Eskyllus ægre legatione credita, Gerardum Esromensis domus prælatum associat, scitu rum an Absalon fidus mandatorum minister existeret. Quorum tanta asperitas erat, ut non solum simultates augere, sed etiam amicitias odijs conuellere potuissent. Hanc austeritatem Absalon quoad licuit temperare conatus, specioso uerborum delinimento truces mandatorum sententias castigabat. Rex audita legatione præter morem accẽsus, Eskyllum superiorum regum cruorem combibere solitum, nunc & suum sitire respondit: multaq; in hunc modum per summam uerborum asperitatem remandanda curauit. Quibus Eskyllus ex Gerardo cognitis impatientiam metu mutauit, tantumq; pauoris surrepsit, quantum prius furoris incesserat. Igitur euitandi periculi gratia longinquas Vuerundiæ partes accessit, salutem secessu non bello quæsiturus. Tunc rex urbem in solido Letricæ paludis ab eo constructã obsidione tentat, captu quidem difficilem, quod & naturæ præsidio munita & cõmeatibus affatim instructa fuerat. Cuius custodes animis quàm mœnibus debiliores, expugnationem deditione præcurrere cupientes: ni pax ab Eskillo quamcitissime cum rege componeretur, nepote eius qui apud Esron educabatur obside dato, urbem se tradituros promittũt. Pactus conditionem rex, adolescente suscepto obsidionem amouit. Hæc cum Eskillo nunciata forent, respondit maiorem se urbis quàm nepotum solicitudinem gerere, haudquaquam huius incolumitati, illorum capita prælaturum. Igitur rex iterata obsidione, aliam sibi munitionem per quam obsessis arctius immineret ædificat. Quoniã in absentem aduersarium sæuire non licuit, aduersum nominis eius defensores acerrimos iræ suæ conatus exacuens. Maxima siquidem potiendi castelli spes in hyemis auxilio reponebatur, aditum quem unda negaret glacie paratura. Inter hæc iuuenis parum cognitus à quibus nescio subornatus, literas adulterinis notis obsignatas tanquam ab Eskillo transmissas Gerardo obtulit, iubens ut per eum obsessis

B 4

C porrigerentur. Quas ille continuò nulla doli ſuſpicione cōcepta, per familiarium
quendam urbi inferendas curauit. Harum ſeries habebat maiore Eskyllum nepo
tis quàm urbis charitate teneri, parumq; ſibi milites placituros ſi rei ignobilis cu-
ram pertinacius gerendo, nobiliſſimi adoleſcentis ſalutem periclitari paterentur:
quam ob rem iubere ſe exitium eius matura deditione præcurri. Quod uero ſu-
periore mādato tutelam urbis incolumitati nepotis præferendam decreuerit, iræ
non deliberationis fuiſſe præceptum. Perlectis literis oppidani, liberandi obſidis
conſilium circunſpiciebāt. Incertum quis commenti huius autor extiterit, regem
tamen complurium ſuſpicio notauit. Interea rex erecto magnæ arboris trūco, ad-
motum obſidem, defenſæ urbis pœnas ſuſpendio ſibi luiturum ſimulabat. Quo
audito Gerardus cum domeſtico religioſorum cœtu ad regem proceſſit, ei eiula-
bundis uocibus deprecans municipij ſibi ingreſſum permitti, ſuppliciumq; quo-
ad inde reuerteretur differri. Rex alieniſſimam ſibi crudelitatem ſimulanter am-
plexus, tandē rogatui ceſſit, præfatus ni urbe potiretur obſidem periturum. Con
uentis oppidanis, Gerardus quid mandati literis receperint perquirit. Vt cogno-
uit adoleſcentis capiti deditione conſulendum iuberi, parendum hortatus effecit,
ut oppidani ſua ac rerum incolumitate pacta, uacuum regi municipiū traderent.
Ita religioſiſſimi ſpiritus circumuenta ſimplicitas, finem prælio fecit. Hæc audien
tem Eskyllum, nihil ægrius unquam tuliſſe proditū eſt. Qui tamen poſtmodum
præmiſſa pacis legatione in Scaniam reuerſus, eodem præcipitio mentis ad recu-
perandam regis amicitiam procurrit, quo ad deſerendam prolapſus fuerat. Siqui
dem beneficia quæ ſuperiores reges ſacris ædibus religioſa liberalitate detulerāt,
regiæ poteſtati præter fas potienda reſtituit. Quod parum licite geſtum poſtera
regū uſurpauit autoritas. Inde ne ſchiſmatis contagio implicaretur, Hieroſolymi-
D tanæ peregrinationis iter ingredit̄, ſatius ratus à ſuis penatibus quàm à Romanæ
amicitiæ liminibus exulare. Eodem tempore Chriſtiarnus quidā adhuc priuatæ
ſortis, antequam Maguntiæ pontifex creatus eſſet Daniam legationis titulo peti
uit, qui eam exhortationibus ſuis ad ſocietatem Octauianæ factionis impelleret.
Cæterum multæ adulationis conatibus aliqua ex parte regis conniuentiam aſſe-
cutus, obſeratas Eskylli aures habuit. Interea Nicolaus quidam Razi filius recen
ter Sleſuicenſium ſatrapa conſtitutus, cum eorum antiſtite Esberno inimicitijs ue
hemētius geſtis, per ſummum temeritatis excurſum celeberrimum eius fundum
ſpecioſiſſimo ſpoliauerat ædificio. Quod cum plauſtris deuehendum mandaſſet,
à militibus Esberni deportationē inhibituris occiditur. Cuius facti pœnas Esber
nus dare metuens, perinde ac curiam petiturus ultionem exilio uitauit. Sed dum
apud Saxoniam moraretur, morbo periclitatus eſt. Quod audiens Otho ſedem
quam olim falſo antiſtitis titulo occupauerat, Octauiani nixus autoritate recupe-
rat. Poſt hæc Rugianis ex pacto comitatum præbentibus, caſtellum Vualogu-
ſtum obſidetur à rege. Quod quanquam in Sclauia ſitum foret, à communi ta-
men eius ditione ſecretum, proprijs ducibus regebatur. Ab huius incolis Pome-
raniæ ſatrapa Bugiſlacus in auxilium euocatus, pacis magis quàm belli conſilia
circunſpexit. Quam etiam pro eis apud regem hoc modo compoſuit, ut non ſo-
lum ipſi regi parerēt, ſed etiam ex piratis ſui fluminis oſtijs excedere ſuſtinerent,
eamq; pactionem obſidibus firmarēt. Illic forte Rugianis ad concionem uocatis,
cum Bernardo quodam Henrici filio, qui quod neptem regis in matrimonio ha-
bebat, duobus eum nauigijs ſecutus fuerat, iurgiū incidit. Interrogati enim ab eo
cur illuſtriſſimi Saxoniæ ducis gratiam amplecti ſuperuacuum ducerent, cum ſe
nullo in momēto Saxonici nominis reſpectum ponere reſpōdiſſent, quid uirium
duci eſſet breui agnituros ſubiunxit. Tunc quidā principis quem tanti æſtimaret
potentiam floccipendentes, Bernardi percunctationē ac minas ludibrio inſecta-
bantur.

A bantur. Ea altercatione per regem ſedata, Maſco quidã inter Rugianos natu atq;
autoritate præſtantiſſimus, luminibus orbatus, ſed ingenij ſagacitate perſpicuus,
nec annis ꝙ animo uiuacior: Concitatioris, inquit, petulantiæ equis mos eſt, quo
arctius retinentur, hoc uehementius habenas tendere. Laxentur itaq; Saxonibus
freni, ne retentationis nimietate rumpantur. Siquidem & nobis ipſorũ, & ipſis no
ſtra perquàm nota eſt uirtus. Quæ uox apud ducem uulgata, inter eum ac regem
ſimultatum ſeminarium fuit. Per idem tempus ſchiſmaticorũ legatio, confictis iu-
ſtitiæ argumentis, Danorũ ſuffragia pertẽtabat. Quorum rex, aſſertionis dubius,
cognoſcẽdæ ueritatis gratia ſcribam ſuum Radulfum origine Britannum, lingua
quàm animo promptiorẽ, ad Cęſarem deſtinat. A quo per ſummam uenerationis
ſimulationem exceptus, non minus ab Octauiano honorificentię expertus eſt, ita
ut inter eos, quaſi quoddam culturæ eius litigium, atq; officiorum cõtentio foret.
Octauianus tamen cui iniquiſſimorum ſuffragiorum conſenſus, autoritatis um-
bram tribuerat, Cæſarem quem maieſtate anteire uidebatur, etiam adulandi comi
tate uincebat: nam ſacerdotem qui cum Radulfo quotidie ſacras preces decurre-
ret, prouidit, ne diuina ab eo ſine ſocio parum celebriter agerentur. Nec officijs
eum coluiſſe contentus, obſequijs beneficia ſociauit. Siquidem in re diuina agen-
da, anuli uſum ei indulſit, pontificalis ordinis inſigne aliquanto obſcuriori gradui
tribuens. Ita neſcias dantis an accipientis beneficium ridiculoſior dementia fuerit.
Huius audita legatione Cæſar, dolenter ſe diuiduæ religionis ſtatum ferre aſſeue-
rabat: neutri tamen parti acclamaturum, quoad publicum eccleſiæ decretum acce
perit: tunc demum ei, quam uniuerſorum ſententia probauerit, aſſenſurum. In cu
ius rei ſpeculationem, nuper à ſe totius Italiæ maiores concilij nomine contractos
fuiſſe: Octauianum æquitatis fiducia, cauſam ſuam humiliter generalis eccleſiæ iu
B dicio ſubſtrauiſſe: Rodlandũ uero prauitatis conſcientia retuſum, non ſolum con
tumaciter ſuperſediſſe, ſed etiam dixiſſe maiorem ſe eſſe, quàm ut cuiuſpiam cenſu
ræ parere debeat. Cuius controuerſiæ finiendæ gratia, terrarũ reges ſecum adeſſe
oportere, publicæ religionis negocium communibus ſtudijs inſpecturos. E qui-
bus penè omnes in aduerſæ partis pręſidium cõceſſiſſe, ſibi uero neminem ex his
ſuffragiorũ ſocietatem præbere. Quam ob rem ſe magnopere prudentiſſimi Da-
norum regis alloquium affectare, partium ſuarũ moderationem eius potiſſimum
ſentẽtiæ crediturum: quippe quem animi uirtus, & generis ſanctitas tantæ rei iu-
dicem depoſcãt. Præterea attendendum eſſe quantum pietatis opus æderet, ſi tot
animarum ſalutem ancipiti iudicio fluctuantem, ſentẽtiæ ſuæ ſagacitate ſeruaret.
Super hæc omnia ſi tam religioſi itineris laborem ſuſcipiat, ſe ei in præmium fatiſ
gationis unam ex Italiæ prouincijs cum totius Sclauiæ præfectura daturum. Ta-
libus Radulfum Cæſar hortamentis aggreſſus, nõ pauciora literis quas per eum
in Daniam deſtinarat complexus eſt. Regreſſus inde Radulphus, Cæſaris Octa
uianiq; charitatem in regem uberrimam prædicabat. Rex promptius quàm pru-
dentius familiaris aſſertione ſuſcepta, nec tam religioni conſulere quàm exterarũ
gentium mores cognoſcere auidus, petendi Cæſaris cupidinẽ concipit. Ea tempe
ſtate Bernardus quidã ab Octauiano legatus in Daniã profectus, pontificum ſuf-
fragijs inhiabat. Verũ paucorũ fauore exceptus, ut uniuerſos adſciſceret, datis per
prouinciã epiſtolis cõciliũ ſimulat. Quod tenui frequẽtia habitũ, maiore ludibrio
ꝙ gloria celebrauit. Eo rex apud Sleſuicum dimiſſo, eximijs Cęſaris illectionibus
captus, Abſaloni in inſulis excubãti propoſitũ aperit, eumq; uiæ comitẽ depoſcit.
Tunc Abſalon fidẽ Cæſaris aſtutiamq; damnãdo, fallaces eius promiſſiones fideli
ſpe excipiendas negabat. Quinetiã ſine religionis uiolatu familiaritatis eius uſum
haberi non poſſe, quod ſchiſmaticæ factionis acrior ꝙ iuſtior defenſor exiſteret.
Se uero tum commeatuũ inopem, tum etiã lõginquæ peregrinationis laboribus

C imparem memorabat. Rex quoad sibi commeatus suppeterent, ei non defuturos respondit. Absalon quantiscunque commeatibus abundaret, haudquaquam se salutem spiritus sui neglecturum affirmat. Rex nō se minus animæ suæ studiosum testatus: ob hoc maxime eius comitatum affectare respōdit, ut si iustitia posceret, per eum ab Octauianæ partis societate facesseret. Adhuc Absalone profectionē abnuente, publicæque religionis hostes adeundos negante, hactenus eum à se præ cæteris cultum asseuerabat. Cuius si nunc ope deficeretur, se nihil ulterius ex eo commodi speraturum. Tunc Absalon exprobratam sibi ab eo ingratæ mentis labem iudicans: ad deserandam, inquit, tui nominis amicitiam nullis corporis periculis adduci potero. At cum de animæ negocio agitur, humano timori diuinū præferre fas est. Ego uero tametsi circunstātia damna peruideam, tamen ut animæ tuæ uestigiū ab errore prohibeam, meam periculis implicare non metuam. Tunc rex assumpto eo, uiros genere & honestate iuxta nobiles, scilicet è Sialandia Sunonem & Esbernū, è Fionia Takam & Esgerum comites adsciuit. Burisius duntaxat, ne qd interim in patria nouaret, ex necessarijs assumptus. Nec defuere quos ex Iutia profectionis participes legeret. Attingētibus Eidoram, principis Holtsatiorum Adulfi ignotus eques obuius extitit: interrogatusque an ipsos profecuturus uenisset, dominum suum huius rei præstandæ gratia transitum eorū in uicino præstolari denunciat. Cuius ductui fidendum uetantibus arbitris, rex perinde ac ingenuo duce fretus, primus pontem equo transgreditur, profectionis auiditate metum pariter monitusque contemnens. Hunc cęteri subsequētes, sententiā suam quàm regem deserere maluerunt. Procedentes paululum Adulfus excepit, salutatumque regem benignissimis uerbis, amicissimoque uultu prosequitur. Cui cum occursum suum ob uetera odia onustum magis quàm gratū sentiret, ut iram obse

D quijs flecteret apud Ekeho oppidum suis eum impensis excipere statuit. Sed rege beneficium spernente, ne quis ei necessaria uenditaret edixit. Tunc Danis domesticos cibos sumentibus, confectas epulas per ministros inferendos curauit: sicque demum uerecundia superatos munificentia sua uti coēgit. Interrogatus tandem an regis processum tutari posset, posse se quidem quoad Bremam ueniatur asseruit. Albia pertransito cum Bremam uersum contenderetur, Esbernus profectionis stoliditatem animaduertens, quam que uanum iter caperent non segniter contemplatus, fratrem Absalonem, aliosque Danicæ nobilitatis proceres consilio illustres, clàm cæteris accersitos obsecrat, regem arrepti itineris emensione prohibeant, quod præsertim sine duce conficiat, neque eum tam periculosi propositi executorem existere patiantur. Quod Absalon inane tentatu iudicans, proposito regem cessurum negabat, dicendo monitorem non solum operam perditurum, sed etiam sensurum quantum odij pertinax error piæ monitioni referre soleat. Tunc Esbernus tametsi me, inquit, grauissimas monitorum pœnas euestigio daturum prænoscerem, quæ ad regis salutē pertinere depræhenderim, silentio dissimulare non paterer. Adestote ergo mecū, & in regis admonitionē si linguam abnuitis, aures præbete. Enimuero cum honestatis periculū obuersatur, offensam principis utilia suadendo quàm amicitiam inaniter blandiendo contrahere malo. In his etenim melius ex reprehensione ira percipitur, quàm ex adulatione gratia conciliatur. Absalon haud fratrem rege faciliorem intelligens, cum neutrum à proposito reuocabilem cerneret, fratris tamen adeūdo rege socium gessit, si quid iræ ex dictis eius conciperetur mitigaturus: cæteris ne interesse quidem tutum ducentibus. Tunc Esbernus mirari se inquit, quo impetu rex tantum iter duce ua cuus ingrederetur, suam autem patriæque salutem in unius Cæsaris perfidis præcordijs depositurus: uideri enim quod liberam gentis suæ ceruicem, nullisque Barbarorum obsequijs assuetam per fœdam & ignobilem seruitutem miserabili

Theuto-

A Theutonicorum iugo subigere cupiat. Quid aūt stultius esse, quàm nullo impendente periculo ultrò ad deditionem procurrere, summamq; libertatē extrema seruitute mutare, insuper regno precario quàm potenter præesse malle? Itaq; Cæsarem cum Daniam suæ ditionis effecerit miraturū, quod tam ualidam gentem antè promissis superauerit quàm armis tētauerit. Rex paucis iram exprimere solitus: quippe raras uoces turbatus ædere cōsueuerat. Et si te, inquit, adeò metus perurgeat ut uiæ comes esse non audeas, me quidem trepidationis tuæ socium non habebis. Virtute enim quàm familia, comitatior sine te propositū exequar, nec adduci potero, ut teterrimis ignauiæ tuæ monitis consentire sustineam. Ita salutares Esberni monitus, regiæ festinationis impetus aspernatus est. Quos si imitari uoluisset, supplices Cæsari manus deformiter nō dedisset. Adeò quem temeritatis incursus transuersum abripit, rectæ rationis æstimatio deserit. Ingressos Bremam ciuitatis antistes omnibus humanitatis numeris instructissimus, clementiaq; & liberalitate cōspicuus, impēsioribus hospitalitatis officijs prosequēdos suscepit. Idem de ductu dando solicitatus, comitandi sibi regem non ducendi fas esse respōdit. Complures quoq; Saxoniæ principes quo tutius curiam peterent, regijs se sodalitatibus deuinxerūt, adeò ut de Danorum familia ac grege existere putarentur. Itaq; crescente eius comitatu, cum multitudo speciem hostilis exercitus reddere uideretur, perterrefacti incolæ, cum uxoribus ac liberis diuinis semet penatibus intulerunt, à sacrarum ædium hospitijs auxiliū quæsituri. Eo comperto rex præmisit qui gentis trepidationem pacis denunciatione corrigerent, sibiq; commeatuum emptionē fieri iuberēt. Cum ad urbem Methis uenisset, oppidanis ob aduenarum frequentiam emendorum precia aggrauantibus, iniuriam senatui conquestus, effecit ut necessaria tum sibi, tum etiam comitatui tolerabili precio uenB derentur. Igitur synceritatis & iustitiæ eius rumore increbrescente, Germanicæ matres paruulos suos in eius aduentum offerendos curabant, ratæ eos regio contactu perinde ac cœlesti aliquo beneficio feliciora naturæ incremēta sumpturos, ac prosperioribus educationis auspicijs nutriendos. Nec minus superstitiosi agrestes, qui iaciendorū seminū grana quo melius adolescerent, dexteræ eius disijcienda præbebant. Quo curiam ingresso, præses Saxoniæ Henricus ueteris amicitiæ recordatione castra sua maiore ex parte eius aduentui cessit, hospitalitatemq; ei suis sumptibus erogauit. Die postera Absalon cum Radulfo missus, apud Cęsarē latinæ uocis admodū rudem, per interpretatū Coloniensis antistitis mādata prosequitur. At Cæsar in primis morā regis tarditatemq; causatus, iniuriosum quod antè non uenerit aiebat, asserendo eum ob regnum quod Romani imperij beneficio gerat sibi seruitiorū debitorē existere. Tunc Absalon decuisse, inquit, Cæsaris fidem ut hæc potius ante itineris ingressum regi proponeret, ad quod tantis eum promissionibus impulisset. Cæsar simulata admiratione, per quē regi promissa fecisset, interrogat. Absalon demonstrato Radulfo, hic est, inquit, qui credulā regis simplicitatē promissorū tuorū cōmētis illexit: eoq; negationē Cæsaris repellere non audēte, seriem totius promissionis edisserit. Inficiante id Cæsare reducē regi dari deposcit. Ille plus se negocij eius reditui tributurū quàm aduentui impēderit negat. Simili modo die postero regis legatio excepta. Quo agnito, rex salutaris monitus spreti pœnitentia afflictus, tametsi mucronem ceruici suæ applicatū aspiceret, ante se eam ferro quàm patriam seruituti subiecturū asseuerabat. Aestuante eo opisq; modū impēsius disquirente, Absalon liberationis uiam à se repertā professus, nō amplius illic regi q̄ in patria trepidandū asseruit. Siquidē trans pontem quo Gallorū regnum à Germanico secerneretur uenationis simulatione sæpius eum obequitare debere, ac demum cum cōsuetudine suspicionē uicisset, cum potiore familiæ parte aliquod è finitimis Galliæ oppidis petere, haud dubitaturum

C quin à rege Francorum ornatius in patriam dimitteretur. Cuius cõsilij executionem Cæsar arte præuenit. Siquidẽ uim regi inferre ueritus, cum eius famulatum coactionibus impetrare nequiret, beneficio mercari tentauit. Vniuersos quippe Germaniæ principes sacramẽto adactos, iurare compulit se eius ditioni Sclauiam substraturos. Quod si parum perficerent, seipsum id cum primum ex Italia reuerteretur executurũ spopondit, eaq; fraude ad obsequia sibi paciscẽda ambas regis manus pertraxit. Cæterum ei nõ curiam communi principum more petere, non in Romani imperij præsidium copias ductare, solaq; specie, non re Cæsari parere concessum. Filio uero post eum proximè regnaturo liberum fore paternas conditiones abijcere, ne ad omnem Danorum gentem hæreditarium manaret obsequium. Cuius seruitij pudorem minuere uidebatur, Gallorum ditioni in cõsimili famulatus genere Britanniæ regis inclinata maiestas. Post hæc Octauianus uocato concilio, quam iustis suffragijs in adipiscendo sacerdotio usus fuerit, loquacius quàm uerius astruere conabatur, Rodlandum uero honorẽ quem oblatum repudiasset, uetitum occupasse: seq; causam suam generali pontificum cognitioni inspiciendam præbente, illum impietatis conscientia canonicæ discretionis iudicium formidare. Præterea ad conciliandos sibi pontificum animos eorum dignitatem benignis decretorũ sanctionibus adornauit, haud prius Romanam ad sedem prouocandum constituens, quàm si lis ipsorum pronunciatione finiri non posset. Finiente eo, Cæsar prouinciarum reges huius controuersiæ finiendæ gratia ad colloquium à se inuitatos dicebat, eorum sentẽtiæ repugnare nefas ducturo. Quos ideo non adesse, quod in Romani imperatoris iniuriam Romæ pontificem creare cupiant, alienæ ciuitatis ius suis suffragijs administrare conantes. Post hæc Regnaldus Coloniæ urbis antistes religionis causam dicere adorsus, quan-

D to iniuriæ pondere Romani imperatoris æquitatem prouincialium regum temeritas attentatet, argumentando demonstrare pergebat. Nam si controuersiam in eorum ciuitatibus de põtificatu ortam, Cæsar suis suffragijs finire uellet, haud dubie id grauium iniuriarũ loco ducerent, cum ipsi simile in urbe Roma perpetrare conẽtur. Quam assertionẽ tam ualido rationis præsidio subnixã putauit, ut nunc Latialiter, nunc Gallice Germaniceq; fando, ternis actionẽ uocibus iteraret. Sed quantum hac oratione gentis suæ fauorem illexit, tantũ nostræ suffragia deturbauit. Assensis itaque pontificibus, cum Octauianus qui sibi falsum uictoris nomen inscripserat, accensis luminibus aduersum Alexandrum, eiusq; suffragatores solenni execratione usurus uideretur, Vualdemarus hortante Absalone, ne sacrilego eius facinori interesset cõcione excessit, aduersæq; partis iustitiam æmulatus, præsentis curiæ errorẽ quàm absentis rectitudinẽ postponere præoptauit. Cuius egressum secutus Absalon, cum ab Octauiano supersedere rogaretur, ab eius uestigijs se cuius comitandi gratia aduenerit nullo iure prohiberi perdocuit. Eoq; responso execrabili pontificum collegio liberatus, ne scismatis errore laberetur, effecit. Die postero Octauianus Liuonem Othoniensiũ electum, uehementer ab Absalone prohibitum, falsa pontificis unctione prosequitur. Inde ad oppidum Bisuntium cõcessum est. Vbi equorũ pabulo non suppetente, regeq; emendæ eius facultatem sibi non fieri conquerente, Cæsar eum qui stabulo præerat, necessaria Danis expedire præcepit. Qui mox eorum satellitibus secum eductis in uico eminus sito, quibus egerent capienda demonstrat. Qui cum earum consuetudinum ignari equorum alimenta ab oppidanis inermes deposcerẽt, uocesq; suas sagittis ac iaculis repelli conspicerẽt, depositis precibus prælium ordiuntur. Capto itaq; uico, cum latius crebrescente fumigio facem oppidis subiectã agnoscerent, simi-lia sibi licere rati confestim expugnationi incendium addiderũt. Quæ res incredibili regem angore permouit. Interiectis diebus, cum Cæsar quem uindictæ modum

A dum à Maguntinis proprij pontificis interfectoribus exigere deberet in concione perquireret, Vualdemarus iterata superiore querela equis annona defectis, uenalium alimentorum subsidia postulabat. At Cæsar circumiacentem prouinciam coniugis suæ patrimoniū esse testatus, frustra eum emptu affectare dicebat, quod raptu petere licuisset. Contra Vualdemarus regem se non prædonem esse proclamans, commeatus latrocinio quæsiturum negabat, aut quod domi iniquum duxerit apud exteros approbaturū. Quanquam enim eiusmodi uiolentia necessitate excusabilis uideretur, permissis uti passus non est, ne domesticæ æquitatis mansuetudinem peregrina austeritate corrumperet. Cuius sanctitatem uniuersi Germaniæ principes maximo plausu cōprobantes, seq; mutua admiratione inuicem contuentes, beatos aiebāt quos tanti uiri integritas regendos curaret. Qua laude tacitum morum suorum uituperium ædiderūt. Dimisso itaq; rege, Cæsarem Henricus hortari cœpit redituro regi impensas expediat, neq; eum hospitalitatis suæ expertem dimittat, cuius patria quasi commune aduenarum hospitium existere soleat. Quod Cæsar facile pollicitus parum executus est. Pontifex uero Maguntinus humanitatis specimen maioribus experimētis quàm promissis exhibuit, geminæ pernoctationis impensis regium iter excipiens. In Henrico quoq; crebris regem commeatibus prosequente, clarum amicitiarum indicium patuit. Lodouicus autem Thuringiæ princeps, nō solum liberalitate uacuus sed etiam habendi cupiditate refertus, impudenti precatione effecit, ut equus regis sibi daretur. Post hæc Adolfus Holsatiorū præfectus, Absalonis officio primū amicus regis, mox miles solenni fidei datione effectus, obsequiorum principium officijs hospitalitatis expleuit. Ita patriæ parens prosperum reditum emēsus, exoptatam aduentus sui copiam ouantibus ciuium animis obtulit. Insignem hunc annum filij eius Ka

B nuti ex Sophia suscepti natalis effecit: qui etiam pontificali Absalonis ministerio, stato lauacri tempore regenerationis sacramenta suscepit. Quod religiosæ executionis officium, Sueorum ducis Guthormi, qui neptem Vualdemari eorundem regi Karolo desponsam abducendi causa legationem attulerat, præsentia uenustabat. Per idem fortè tempus Noruagiensium legati regem petiuerant, obsecrantes ut Noruagiæ regimen tot ciuilibus bellis corruptū, ac teterrima tyrannorum dominatione distractum, iamq; exsangue & ruinæ propinquū eius occupatores incessendo tentaret. Et quoniam externa nostris hoc loco connexa sunt, quædam de re Noruagica summatim cognosse fastidio non sit. Siuardus quidam summæ audaciæ post multa & præclara facinora bellis ædita, ab Haraldo Hyberniēsi cuius hostis extiterat interceptus, cum naui in alto mergendus ueheretur, quasi funus suū inferijs præcessurus, empta de industria potione remiges onerauit. Quibus exhilaratis, gubernandi potestatem supremi beneficij loco poposcit. Ea re impetrata nautas impensius ædere remigiū hortatus, cum uehemētissimum nauigij cursum animaduerteret, proiecto gubernaculo præceps undas insiluit, priusq; se littori quàm cōcitata ratis impetum correxisset restituit. Ita & suo acumine & hostium socordia seruatus, periculoq; cui destinabatur ereptus, Haraldum amandi gratia noctu castra latenter egressum, in amplexu pellicis per insidias interfecit: dantem pœnas, & sibi quem ceperat, & Magno quem regno luminibusq; priuauerat. Igitur ut belli titulum apprehenderet, ipsum protinus Magnum monachalibus septis abstractū, tametsi uirilibus careret uirū induere perpulit, deiectamq; regis fortunam ad pristinum regni fastigium erigere statuit, ne deesset cuius autoritate & titulo bellum aduersum Haraldi sobolem susciperetur. Huius itaq; nomine & auspicijs fretus, cum tribus Haraldi filijs, Ingone & Siuardo, & Osteno paternum regnum affectantibus, nauali certamine dimicauit. In quo partim cæsis, partim fugientibus socijs, incredibili & præstantiori humanis uiribus fortitudine

C

C solus aliquandiu nauigium ab hostibus uindicauit. Ad ultimũ compluribus eo=
rum prostratis, omniq; superstitũ multitudine ad se unum opprimendum undiq;
concurrẽte singulari nandi peritia fretus, quanquam hybernum tempus instabat
armis militaribus tectus profundo se credidit. Atq; sub undis quas hostiũ cruore
consperserat, enatans, dubium effecit maioris audaciæ specimen in puppi præ=
buerit, an inter undas agilitatis ædiderit. Siquidem loricam qua corpus munie=
rat quò liberius enaret cum reliqua armatura sub undis sibi detraxit, ac demum
cum capessendi spiraculi gratia fluctibus emersisset, à quodã familiari suo per ha=
bitum hostibus indicatus, tunicã qua se prodi suspicabatur rursum corpus aquis
occultando deposuit. Sed cum ne sic quidem proditoris notitiã fefellisset, ad ex=
tremũ suprema se ueste nudauit. Nec adhuc tamen indice ludificato, cum solus ex
socijs superesset, seq; hæc omnia quæ & callide & animose tẽtauerat frustra exper
tum animaduerteret, tandem fati simulatione profundo diutius immorãs, insidia=
toribus an uiueret dubium reliquit. Ad ultimum cum humanæ respirationis con
suetudine supernè aërem capessere debuisset, cuiusdam fortè nauigij gubernacu
lum pertinacissimis brachiorum amplexibus apprehẽdit, eiq; aliquandiu tacitus
inhæsit. Plura tamen elapsionis genera animi firmitate tentasset, si nõ eum hyber=
ni frigoris sæuitia obstupefactum corporis robur deseruisset. Tandem cuiusdam
altum curiosius cõtemplantis indicio deprehensus, intercipitur, interceptus uin=
citur, & in concionem hostili sententia damnandus abstrahitur. Vbi nemine sa=
cerdotum adhibito, qui delictorum eius confessionem exciperet, eam astantibus
modo quo licuit explicauit, præfatus se emendationem ab eis decretam pœniten
tiæ nomine præbiturum: memor sanè sacerdotali copia non suppetente, & ad pri
uatorum cognitionem cõmissa referre licere. Magno quoq; quem Haraldus Hy=
D berniensis patrem adsciuerat se genitum memorabat. A cuius generosissimo spi=
ritu etiam inter adhibita sibi supplicia nõ deciuit. Primo siquidem uerberibus af=
fectus, ac deinde malleorum ictibus artuatim contusus, scilicet ut à cunctis corpo
ris partibus pœnæ exactæ uiderentur, non gemitum, non suspiriũ ædidit, nõ sup
plicem aut tristem uocem emisit. Denique nullum doloris indicium præbuit, sed
quasi in ocio Psalteriũ relegens, inter sacras preces & solennium uerborum nun=
cupationem spiritum posuit. Felices profectò religionis alumni forẽt, si cuncti eo
animo mortem amplecterentur, quo eam uir bellicus amplexatus est. Fuerit ille
insidiosus, pacem patriæ corruperit, bellumq; ciuibus intulerit, fortitudini tamen
eius impunitas ab hostibus donãda fuerat. Sed homines uindictę cupidi plus suas
ulcisci molestias, quàm alienæ uirtutis insignia uenerari meminerãt: nec in uiuum
sæuijsse contenti, tanquam parum eius exitio satiati mox extinctũ patibulo suffi=
xerunt: eadem crudelitate fatum prementes qua spiritum torserant. Nihilq; à se
actum existimãtes, si sæuitiam suam saltem ab umbris & cineribus continuissent.
At Magnus eodem prælio quod à Siuardo sub eius auspicijs gestum fuerat peri=
clitatus est. Quem prius oculis deinde uita priuatum, bis luce defunctũ credide=
rim. Post hæc summa penes Haraldi filios fuit. E quibus Ingo duntaxat iusto ma=
trimonio ortus, fratribus quorũ alter Noruagica, alter Hyberniensi pellice æditus
fuerat, ut ingenuitatis ita & morũ ornamentis præstabat. Erat enim omnibus ho
nestatis numeris instructissimus, cum eorum alter auaritiæ maculis respersus, al=
ter luxuriæ sordibus obsitus haberetur. Sed infantiæ suæ tempore per incuriã nu
tricis fortè sinu delapsus, ita humo inflictus est, ut confracto dorso reliquum uitæ
tempus gibbo oneratus exigeret. In quo quidem homine excellentis animi uenu
statem, corporis deformitate affecti ludibrio fœdatam putares, neque discernere
queas, maius fortunæ beneficiũ receperit, an opprobriũ senserit. Contigit autem
ut eius satellites apud Berginum oppidum iurgio cum Siuardi militibus habito,
dum

A dum socij ab eis occisi pœnas instantius expetunt, non interfectores modo, sed ipsum Siuardum sæuissimæ cõsternationis furijs concitati, per uim & seditionem appeterẽt, eumq́ in ædem fugere coactum cõuulsis tabernaculi claustris raptum trucidarent, homicidium specie, re uera coniugum suarum prius ab ipso constupratarum contumeliam ulciscentes. Cuius rei nuncio, Ostenus cum classe Bergi num peteret per obuios accepto, petẽdi fratris quàm cauendi cupidior, nihilominus ad eum processit. A quo cum debitam sui regni partem negari animaduerteret, paucis eum affatus discessit: uultuq́ fidem promittẽs, sed perempti fratris exemplo perire metuens, fugæ se q̃ noui sceleris autoribus offerre maluit. Quem Siuardi interfectores priori facinore parum contenti, Ingonis æmulum iudicantes, naualem fugam terrestri mutare compulsum, sed eam ob nimiam corporis saginam lentius exequentem propter littus peditem occiderunt, duobus regni participibus sublatis, a superstite dignitatis & stipendiorum incrementa sperantes. Quorum scelesta fames in tantorum ducum cladem esuriens, uixq́ gemino exatiata parricidio, ab Haquino quodam paternæ cædis ultionem petente, postmodum uindicata est. Siquidẽ trium fortuna, ad unum Ingonem per uim & facinus redacta, non sustinuerunt Amundus Simonis filius, & Philippus, alijq́ complures insignis industriæ uiri, regnum ei quod partim proprio, partim alieno scelere quæsiuisset, tutum intẽtatumq́ persistere. Indignum quoq́ compluribus uisum, ut homini ridiculas corporis notas habẽti, liberum regnandi locum militum suorum conciliaret impietas. Quapropter Haquinũ, quem dixi, factionis suæ ducem creantes, eiusq́ tyrocinium regio nomine uenustãtes, bellũ aduersum Ingonem decernunt, & quasi Siuardi uel Osteni manes ulturi, crebro pugnam cum hostibus ineunt. Verum pluribus cõtinuis prælijs subacti, in Suetiam tandem cum pu

B pillo diffugiũt. Quos Ingo prope Sialandiam fugandi studio subsecutus, magna hostiũ parte propinquas pelago syluas petente, Absalonem per legatos solicitat, eos qui in littoralia nemora profugerãt, prændendos curaret. Quod Absalon honestate sua ac dignitate indignum iudicans, parum precibus obtemperauit. Appetente hyeme qui cum Haquino profugerãt patriam repetere adorsi, tanquam fortunã loco mutaturi, prælio in hyberna glacie conserto, Gregoriũ summæ post regem dignitatis uirum, manu & cõsilio promptum, in quo spes & fiducia Ingonis quasi quodam cardine nitebatur, non minus acumine quàm uiribus usi, cum omnibus copijs deleuerũt. Siquidem in eam glaciei partem cuius firmitatem nocturnis excisionibus debilitauerãt, prælij tempore protractos, hostes profundum petere coẽgerunt. In quorum morte Ingo maximam spei partem deposuit, nec secus animo quàm uiribus fractus, exitiosum sibi fidissimi fautoris Gregorij interitum ominatus est. Tandẽ instaurato bello sed adhuc eodem aquarũ habitu persistente, nihilo felicius Gregorio glacialis elemẽti fortunam tentauit. Siquidem gelato mari in pugnæ locum electo, dum eius duritia quasi camporum firmitate gauderet, quanquam militum numero præstaret, cum omnibus penè copijs interemptus est: luensq́ pœnas seu admissi, seu tolerati parricidij fraterni, umbris piacula exoluit. Hoc bello quo nullũ maius aut cruentius Noruagia habuit, uniuersum regni illius columem propemodũ à stirpe interijt. Huius cladis superstes Erlingus, cum filio suo Magno admodũ paruulo, sed ad Vualdemarũ ortam materni generis propinquitatem habente ad Iutiam appulit, ibiq́ in summa regis dignatione uersatus, uberes exilij impensas, & amplissima commeatuum instrumenta percepit. Interea Siuardus quidã per summã commilitonũ inuidiam fortitudinis præmium recepturus, dux ab Haquino constituitur, idq́ ægre ferentibus cæteris summæ seditioni locũ dedisset, ni Erlingus repente e Dania superueniẽs internæ factionis certamen rumpendo, nouũ hostibus negociũ peperisset. Quippe prædi

C ctum filium quod maternũ genus cum priscis Noruagiæ regibus communicaret, regem continuò nominauit, ne aut Haquino æmulus, aut Ingoni ultor deesset. Ita nouis rebus increbrescẽtibus, Haquinus à Siuardo quod ei impẽsas belli negasset, deseritur, acieq; cum Magno congressus occiditur. Siuardus ad Suetiam dilapsus, dum interiectis diebus in patriã reuertitur, ab Erlingi militibus interficitur. Quo euenit, ut obscura & ignobili cæde spiritũ deponeret, quem honeste in acie profundere noluisset. At qui ex Haquini militia superfuerant, partim nouarũ rerum cupiditate, partim hostiũ fortunæ inuidia accẽsi, Marci cuiusdã alumnũ optimum spei puerũ in regem adsciscũt, nec felicius quàm proximè fortunã tentarũt. Siquidem prælio ab Erlingo obtriti, uictoria pariter ac rege priuati, ad Karolum Suetiæ regem profugiũt, ipsumq; belli ducẽ exposcunt, cui cum Noruagiæ rebus etiam aliqua necessitudinis cõmunio uidebatur. A quo diu promissorũ alacritate protracti, postq; eum magis de proprio regno seruando, quàm alieno obtinendo solicitum compererunt, legatos ad Vualdemarũ auxiliũ implorantes misere. Tandem ipsi benignioribus responsis inuitati uenere. Quos cum rex supplices recepisset, seq; per eos Noruagiæ petitione promissa sedulò solicitari animaduerteret, tantũ belli pondus sola legatorũ adhortatione suscipere stolidum ratus, prius popularium animos tacitis legationibus tentauit. Postq; eorum mentes legatorũ uocibus consentaneas repperit, absq; cunctatione expeditionẽ instituit. Quo audito Erlingus, quàm longissimo secessu potuit abstrusas Noruagiæ partes petiuit, extremosq; patriæ fines fuga amplecti, quàm primos armis tueri tutius existimauit. Pauca siquidẽ nauigia sed habilia, fugæq; quàm prælio commodiora parauerat. Quo euenit, ut regis aduentus formidolosus Erlingi fautoribus, hostibus acceptabilis haberetur. Itaq; Vualdemaro consultationẽ cum amicis habente, quidam

D postpositis omnibus hostes ocyssime persequẽdos, alij prius plebis fauorem conciliandum, auxiliaq; popularium contrahenda docebant. Sed accelerationis consilium, tarditatis sententiã superauit. Igitur Vualdemarus ingentẽ regionis partem prospere permensus, magnaq; plebis alacritate receptus, cum ad urbem Sarpam uenisset, nomen regium à Vutcẽsibus sibi decretum suscepit, ibiq; cum popularibus concionem per summam uerborũ concordiã habuit. Quod si omissis alijs insequẽdis hostibus operã præbuisset, haud dubie regno Danico Noricum coniunxisset. Inde ad oppidum Tunsbergum nauigatione progressus, paucis Erlingi studiosioribus in æditam rupem salutis causa confugiẽtibus, religionẽ sæuitiæ præferens, uicum incendere passus nõ est, ne sacras ædes priuatis penatibus intersitas, cõmunibus flammis absumeret. Nemo tamen pontificũ quorum ea tempestate ingens apud Noruagiã autoritas erat, eum adire sustinuit: quod quidem eos potius patriæ, quàm Erlingo tribuisse crediderim. Ormo ut quem regis germanum cognominabant, petito Vualdemaro salua fide quam Magno dedisset, obsequia pollicetur. Tandẽ ob inediam tractu temporis obortam, cum rex defectam impensis expeditionem remitteret, Noruagiensium qui ad eum transierant multitudo pœnæ metu cum ipso discessit, diuq; partim regijs, partim principum impensis exilium sustentauit. Postea rex orientaliũ Sclauorum sibi uirium fiducia rebellantium defectionẽ expertus, cum Henrico Saxoniæ satrapa belli societate condicta, quo firmius amicitiæ necterentur, filiam eius ex coniuge postmodum repudiata susceptam adhuc incunabulis utentem, filio Kanuto primum ætatis annum agenti spõsam adsciuit. Itaq; Henrico terrestri apparatu exercitũ instruente, ipse in classem collatus cum apud Rugiã peruenisset, auxilia ab incolis amicitiam suam dubia fide securis, per Absalonem contrahẽda curauit. Deinde ne Henrico tardius occurreret, eumq; promisso fraudaret, ad Penum fluuiũ ocyssime nauigationis cursum direxit. Absalon quanq; adhuc Rugianorũ pactio paucorũ obsidũ

pignore

A pignore niteretur, eorum concionem ingressus atque inter ipsos honoratissimo sedendi loco susceptus, cum legationis mādata proferret, eamque Danicæ uocis ignaris per interpretem explicaret, accidit ut quidam è Rugianis adolescens Sclauico ingenio, Dani militis equum pro quo se precium numeraturum fingebat, ueluti incessus eius experiendi causa conscendens, fugam tentaret. Quod cum Absalon ad se perlatum in cōcione proponeret, uniuersa populi multitudo magnum fidei suæ crimen unius hominis perfidia allatum iudicās, similem furori impetum confessa dissiluit, autoremque fraudis raptim insequi properauit. Igitur Absalonis comitibus ad metum & stuporem usque subitum uulgi concursum mirantibus, pauci qui adolescentem affinitate tangebant, plus priuata charitate quàm publico rubore permoti, supplices Absalonis genibus aduoluuntur, equi restitutionem pollliciti, si modo per eum ab incœpto concio reuocetur. Quorū Absalon permixtas precibus lachrymas miseratus, missis qui plæbem pacarent tumultū compescuit, consternationē sedauit, equoque protinus reddito, militem suū stultitiæ damnauit, quod per inertiam & stoliditatem raptori se circunueniendum dedisset. Deinde gentis rege Tetislauo classis supplementum pollicito, regem subsequi maturauit. Interea Henricus Holsatiorum principem Adolfum cum Henrico Razaburgensi, præfectumque Suuerini oppidi Guncellinū, quod nuper à Saxonibus in potestatem redactum ius & formā ciuitatis acceperat, necnon Regnaldū quendā parum origine liberum, opibusque quàm genere clariorē, cum insigni copiarū parte præmittit, expeditū sibi transitū paraturos. Quorū ingressum Sclaui cum partim fama, partim experimēto cognouissent, cum parte hostiū confligere quàm uniuersos aggredi maluerūt, multum ex eorū robore, si præuios oppressissent, defluxurum credentes. Cumque summa cura ac flagrantissimo studio ad eos opprimendos contenderēt, dæmonem horrēdæ formæ supernè uerticibus imminentē uidere. Quo

B monstro tanquam diuinitus dati ducis aduentu firmati, sumptis uictoriæ auspicijs, ex improuiso hostium se castris immergunt, eosque imparatos cōfodiunt. Adolfus & Regnaldus in ipso castrorum aditu interfecti, neglectæ militaris prudētiæ pœnas sanguine persoluerūt. Quibus prima cæde prostratis, Guncellinus & Henricus medijs irruentiū globis elapsi, correptis aquilis ad se fugientium sociorū reliquias contraxere, ac demum hostes prædæ incubantes audacter adorti, fugam uictoria mutauere. Ita Saxones quanquam improuidi bellum tentassent, maiorē cladem gesserint an acceperint uirtute dubiū reliquere. Quo accepto Henricus suorum cædibus, ut par erat, permotus, exigendæ uindictæ studio ad obsidionem Deminæ urbis quantacunque potuit celeritate contēdit. Quam postquam ultrò ab incolis obustam comperit, ut uniuersa ipsius monimēta subrueret, reliquias mœniū solo exæquari præcepit. Et quoniā in homines grassari non licuit, tanquam à rebus mutis supplicium exacturus urbem Cozcouam simili incolarū trepidatione desertam, cremandam curauit. Vualogostini quoque finitimarū urbium quarū excidio terrebantur exemplum secuti, clandestino traiectu fluminis cum uxoribus ac liberis municipium deserūt, penates duntaxat rebus uacuos hostili sæuitiæ relicturi. Quorū urbē rex nullo negocio interceptā, militibus ac stipēdijs instruit, eamque Vuethemanno piratæ curandam cōmitit. Ornenses quoque plus ex aliarum urbiū fortuna timoris quàm ex suis mœnibus fiduciæ capiētes, ut sibi uicinarum ciuitatum quarum formidinem sequebātur exemplo consulerēt, urbem ne ab hostibus coli posset, desertam incēdunt, penates suos igni quàm hosti relinquere præoptātes. Tunc rex ponte qui medium amnē secare uidebatur abrupto, sublatisque cæteris nauigationis obstaculis, ad Stolpam uicum processit, ubi & ducem postmodum obuium habuit. Igitur ne Vualogostum eodem exemplo desertum quo captū post discessum suum hostibus reddderetur, præsertim Danos si eo fruerētur, sempiternum Scla-

C uiæ imperiū habituros existimās, Absalonē, Burisium, Suenonemq; tunc Arusij pontificatu insignem, eius municipes efficere statuit, quibus & filiū Christophorum sociauit, quò plus à cæteris in auxilio suo fiduciæ reponeretur. Qui cum amicos & necessarios in muneris consortionem adciscere iuberetur, Sialandensibus duntaxat Absaloni præsidij societatem spondentibus, reliquis ob imminentis periculi magnitudinē, nec animus ad resistendum, nec comites suppetebant, quanq; tota classis & alimēta sua cum eis communicare, & uicinas segetes publico officio in eorū horrea cōportare decreuerat. Quippe fruges messore exercitu residuorū usibus adigi iubebatur. Ita rex consilij cassus, cum neq; pugnandi copia, neq; pactio ulla ab hostibus fieret, uafro ingenio excogitauit, qualiter eos ad alterutrum horum præstandū impelleret. Siquidē Absalon tacitis mādatis præcepit, ut palos in amne defixos, cæteraq; nauigationis impedimenta magna remigum cura sublegeret, ueluti toti classi transitum paraturus. Ita demum fluuio obstaculis uacuefacto, cum progressam classem angustior alueus excepisset, complures à Sclauis utriq; ripæ inequitantibus cōminus sautiabantur. Quam hostilis audaciæ petulantiam Petrus Eliui filius animi uirtute nō sustinens, protinus cum remigibus naue desiliuit, hostesq; strenue propulsatos ripa cedere coëgit. Tandē comitū ignauia desertus, sociorum nauigationē fato suo incolumem præstitit. Itaq; rex non solum expertem metus progressum habuit, sed etiā Henricū cum toto exercitu cōsertis arctius nauigijs tanq; ponte traiecit. Quo agnito Sclaui reliquarū urbiū excidium formidātes, præcurrēdi periculi studio pacis quam antè cōtempserāt, Vualdemaro obsides offerebāt, quos se Henrico nullo pacto daturos dicebāt. At rex sine militiæ socio cum hostibus pacisci fraudulentū existimans, per Thorbernū Henrico quæ ab hostibus offerrētur, enunciat. Quo se conditionibus ab eo factis libēter
D usurum asseuerāte, pactū cum hostibus habuit, ut Vualogosti dominio trifariā diuiso, pars una Tetiszlauo, reliqua Kazimaro, tertia Nucleti filio Priszlauo uendicaretur, piratisq; prædā Danicam appetere solitis, Peni fluminis ostia clauderentur: Henrico quoq; munitionū quas apud Sclauiam obtinuisset, incolumis possessio permaneret. Post cuius discessum comites Kazimari exterorum societatem acrius perosi, sed uiribus agere non ausi, Rugianos assiduis furtis uexatos, ac per latrocinia ad paupertatē & inediam usq; redactos, cōmuni urbe excedere compulerunt. Piraticæ quoq; licentiam tribuere, modisq; compluribus ictum fœdus rupere. Postmodū Rugianis recepta per Henricū fiducia, palàm aduersum Danos inimicitias profitentibus, rex nō minorem in amico perfidiā, quàm in hostibus leuitatem expertus, Arkon prouinciā uerna expeditione petitā, incēdio populatus est. Inde ad portū, Por ab incolis uocitatū, cursum direxit. Siquidē ne cum uniuersis Rugianis manum acie confereret, separatim eos attentandos existimans, Absalonem nocturna nauigatione Ziudram præcedere iubet. Quem ut cōtinuò subsequeretur, curiose discessionis eius tempus à uigilibus obseruari præcepit. Quibus somni delitias imperio præferētibus, Absalon absq; regio comitatu progressus, non solum Zyudram, sed etiam agros uicosq; ei confines, partim igni, partim ferro uastauit. Cuius equites duo cōtentione prius habita uter audacia præstaret, cum ad militarem operam ædendam fortitudinis æmulatione pari impetu raperentur, hostesq; cuidam fortè stagno adactos cimbis fugam petere animaduerterent, plus eis persequēdis quàm suis periculis dispiciēdis intēti, ne alter alterum uirtute fortè præcurreret, ambo cum contemptu spiritus stimulatos calcaribus equos in profundum egerunt, armorum haud memores, quorum obruti pondere perierunt. Ita temeritatis uindex elementū uiris gloriæ quàm salutis studiosioribus in exitium suum ruentibus, fatum pariter ac tumulum ministrauit. Interea Absalon prouinciam rapinis pariter, incēdijsq; permēsus, cum ingentē prædam

&

A & opimâ spolia referendo naues repetere statuisset, magnâ hostium manum subsequi conspicatus, ultra bina uada admodum transitu difficilia de industria cedere uoluit, ut eos formidinis simulatione protractos, locorumq; tãdem difficultatibus implicatos opprimeret. Quorum primum Sclaui libero itinere transgressi, circa reliquum redeundi diffidentia constiterunt. Eodem ferè momenti spacio duo pedites Sialandenses ingentem prædæ fascem gestantes, errore locorum in ipsum penè Sclauorum exercitum inciderunt. Qui cum à duobus equitibus appeterentur, quãquam tutò uadum transgredi poterant, ne recessum per ignauiam quærere uiderentur, hostibus resistere quàm socios accedere maluerunt, deforme existimantes ab ijs quos numero æquarent, audacia superari. Itaq; quo magis expeditos se redderẽt, presso uestigio, proiectoq; fasce, enses destringunt. Quorum constantiæ & uirtuti fortuna debitam incolumitatem cõcessit. Siquidem equitum neutro procedere audente, resumpto fasce cœptum iter carpserũt. Cumq; rursum Sclaui binos equites ad eos opprimẽdos misissent, eorum incursum eadem animi præsentia reppulere. Quo facto tam hostiũ quàm ciuium in se admirationẽ uertere, magnumq; illis ruborem, his inter metum & lætitiam hæsitantibus peperere. A sex tandem equitibus attentati, inuariabili mẽtis habitu perstitere, tanquam hostium ignauiæ plenis fortitudinis animis insultantes. Nec defuit Absaloni prompta mens ad opem eorum uirtuti fiduciæq; prçstandam. Siquidem tot suorũ equitum quot hostilium animaduerteret, eis pro supplemento transmisit. Sclaui quoq; suorum paucitatem certatim numerosis militum præsidijs prosequebantur. Itaq; supplementis utrinq; tanquam ex pari crescentibus, equitibusq; ueluti ad militiæ spectaculum ediuerso cõuenientibus, Sialandẽses ulteriorẽ hostium petulantiam inspectare non passi, uniuersa acie eis occurrũt. Quorum fugam uadis impedientibus longum insequi nequeũtes, maiorem equorũ quàm hominũ stragem egerũt.

B Cumq; iter ad naues reflecterent, remigũ suorum aciem armis pariter ac signis instructam obuiam habuerũt, quam ad auxilia socijs fereda fortuito nuntio monita uirtus adduxerat. Hi profecto cum Absalone uictoriæ gloriam cõmunicauerunt, cui se sponte uirtutis socios obtulerũt. Interea rex seris uigilum monitis excitatus, omissæ nauigationis morã præpropera festinatione discussit. Qui cum uisis Sialandensibus populandi gratia ad littus appellere uoluisset, ab Absalone nihil hostilis prædæ quod eius rapinis pateat superesse perdoctus, magnopere gratulatus est quod tam parua manus nihilo languidius quàm si ipse adesset rem proprijs gessisset auspicijs. Hinc cum alios insulæ fines armis ignique tentasset, domum concessit. Rursum circa autumni principia classe regressus, primam uastandis agris operam dedit, ut segete consumpta, incolas muniendarum urbium instrumento priuaret. Cum ad urbem Arkon sparso militiæ genere peruenisset, oppidani fiducia uirium portam (quam urbs unicam habebat) egressi, ne uirtutem suam intra mœnia cohiberent, obuiam processerunt. Quos rex Danis ex consulto cedentibus, longius mœnibus amouere conatus, postquam sperato cautiores animaduertit, incursatos urbem repetere coëgit. Porta tamen ne equi iaculis confoderẽtur abstinuit. Tunc Sialandensis eques Nicolaus forma & uirtute præcipuus, telo per portam iniecto quendã ex hostibus in aditu resistentibus exanimem prostrauit, innocuusq; reflexo protinus equo discessit. Cuius facinus Thorbernus inter præcipuos Sialandiæ equites numerãdus, pari audacia sed dispari fortuna æmulatus, cum unum ex hostibus directa in globum lancea uulnerasset, reditumq; reflexis habenis tentasset, ita lapide ictus est, ut multus è capite cruor profunderetur. Quam ob rem longa corporis debilitate cõtracta, seram incolumitatẽ ægre recuperauit. Burisius quoq; dum nobilitatis suæ splendorem conspicuis uirtutis operibus æquare nititur, simili audaciæ genere portæ propugnatores adortus, tam asperum saxi ictum capite

C excepit, ut pene equo exanimis delaberetur. Cui corporis uiribus careñti, sociorũ interuentus ne ab hostibus opprimeretur auxilio fuit. Quo euenit ut Rugiani haudquaquam sibi tutò extra mœnia dimicaturi uiderentur, intra quæ tam obstinatam hostium præsentiã experiebãtur. Inde ad prouinciã Asmodam tota classe concessum. Absalon cum & fortitudine & prima rei bellicæ peritia uigeret, accedente exercitu primi agminis ducem, reuertẽte extremi comitem agere cõsueuerat, semperq; Danicæ iuuentutis promptissimos seu prædæ, seu gloriæ studio sodales habebat, rege duntaxat cum robustiore exercitus parte graui & composito militiæ genere paulatim procedere solito. Itaq; pugnãdi copia nusquam accepta, magnam regionis partẽ permẽsus, tandẽ equestrem manũ prædãdi gratia spargi permisit, paucosq; secũ in comitatu residuos habuit. Illic forte nuncio de sociorum conclusione suscepto, quam sine succursu posse effugere negabantur, eorũ saluti quoad milites reuocarenť adesse nõ distulit, neq; sibi comitũ paucitatẽ quo minus cõclusos peteret obstare permisit. Sed protinus primipilo signa attollere iusso, pleno fiduciæ spiritu locũ, in quo cõtinebantur, accessit eoq; festinationis signo pero sus prædam, equites ad se contraxit. Quem tanta fiducia ceperat, ut plus remedij in celeritate quàm in socijs duceret. Cuius aduentũ Sialandenses qui intra difficilium locorum angustias arctabantur, experti imminẽtis auxilij fiducia, eos à quibus obsidebantur incursare cœperũt, ne periculũ aliena uirtute propulsare uiderentur. Itaq; Sclauis partim solido, partim aquoso itinere delabentibus, Eskyllus animi & generis nobilissimus eques militaribus armis prægrauis, unum ex eis inermem per palustria loca citato cursu fugientem pedibus insecutus, illius uestigijs limi mollitie subsidentibus, nec uoraginum illuuie, nec armorum onere depressus, facilem currẽdi euentum habuit. Quinetiã occupatum Barbarum capite

D spoliauit. Ac tunc demum ne plantis quidẽ cœno infectis, solidam humũ repetijt. Quod factum religiosa admiratione prædignum, non pedum agilitate sed diuino beneficio æditum, potius cœlesti miraculo, quàm humanæ uirtuti imputare debemus. Post hæc uicis per militũ manum undiq; deflagratis, etiam ad Gorum promontorium longinquæ excursationis incendia proserũtur. Tunc se Rugiani contrahendi à Saxonibus auxilij spe fraudatos experti, quatuor obsidibus præbitis, apud Strelam insulam pacem à rege pecunia quæsiuerunt. Itaq; principibus graues periculorum motus, & difficilia rei Danicæ tempora attendẽtibus, filio Valdemari Kanuto regios honores decernere placuit, qui nõ solũ paternæ maiestatis futurus possessor, sed etiã præsens dignitatis socius nosceretur, ut haberẽt proceres ad cuius nomen titulũmq; decurrerẽt, si quid de regis capite fortuna uariaret. Quorum prudẽtia rex ac beneuolentia delectatus, probata sententia regni maiestatem cum sanguine suo participare, nõ damnũ honoris, sed claritatis incrementum putauit, primatumq; uoces ad regiũ nomen filio deferendum concionando perduxit. Qua de re uniuersi exercitus consensu habito, Burisius duntaxat, siue tacita regni affectatione, siue rei nouitate permotus, nullam pene uocem suffragij attulit. Qui cum ob hoc se regi suspectum esse sentiret, taciturnitatem suam non odij sed amoris indicem affirmabat, quod Daniæ regnum à pluribus amice participatum esse memoriæ & crebra antiquitatis experimẽta sint, inter patrẽ & filium de rerum dominio bellum creuisse. Veruntamen se si regiæ uoluntatis præscius fuisset, silentiũ non acturum. Tacuisse uero quod rem neq; ab ipso, neq; ab amicis præcognitam habuisset. Ea silentij excusatione iram regis in dissimulationem conuertit. Idem peracta expeditione cum cæteris Daniæ optimatibus apud Roskyldiam Kanuti miles solenni more fieri iussus, alijs imperio obtemperantibus id facere recusauit, eaq; re magnam sibi concupitæ dominationis suspicionem conciuit. Verum hunc imperij conceptũ quæsitis callide rationibus protegere persti

tit,

A tit,præfatus se extante eo,cui primam militiæ fidem dederit,alius militem non fu-
turum,nec adduci posse ut pristinum obsequium recẽti permutet,remq́ tam pa-
triæ cõsuetudini quàm honestati inimicam committat:quippe cum nemo Dano-
rum diuiduo famulatus officio teneri soleat, solisq́ Saxonibus hunc seruitiorum
morem stipendiorum cupiditas faciat. Nam si inter duos unius obsequiũ commu
nicantes bellũ incideret, amborum miles alterutrũ iuuando, fidem utriq́ seruare
non posset. Nec regi ad iram mitibus responsis placidoq́ uultu tegendam,æqua
simulatio defuit. Quem cum Hallandiã petendo comitem haberet, tanq̃ insidias
sibi nectentem tacitus notauit.Quas ut effugeret imperata se facturũ spondebat,
si potentiam eius rex beneficiorum incrementis extendere uoluisset,& sicut ipse
regnum quod eatenus electio uariabat hæreditariũ efficere gestiret,ita quoq; ne-
cessariorum suorum liberis suppares dignitates, & minores potentias perpetua
hæreditatis lege fruendas tribueret.Itaq; præcipuam Iutiæ partem Absalonis au
xilio pactus,Kanuto supplex fore sustinuit, haudquaq; tamen solidam regis ami
citiã recuperauit.Ea enim regiæ iræ pertinacia erat, ut semel accẽsa funditus extin
gui non posset. Vere appetente,Absaloni,Christophoro,& Magno particularis
aduersum Sclauos expeditionis ductus cõmittitur.Nam orientales Dani dunta-
xat cum Fioniẽsibus classem confecerãt: Scaniensiũ uero penes Christophorum
summa, penes Absalonem arbitrium consistebat.Quibus Tribusanam adortis
prouinciam,Christophoro tanq̃ iuniori inter Absalonis,Magniq́ copias medius
militandi locus decernitur,ut regij sanguinis latera fidis stipatoribus cingerẽtur.
Tanta autẽ uicorum exustio fuit,ut idem adhucusq́ cultu uacui,præteriti incẽdij
magnitudinẽ præsentibus testẽtur indicijs.Absalon cum repetẽdæ classis tẽpore
extremos curaret,nunciato hostium superuentu, quanq̃ tanta uis frigoris erat ut
B primi reuocari nõ possent,quadraginta solis equitibus stipatus,prius hostẽ quàm
uadum,per quod erat rediturus, tẽtauit.Quibus fugatis,lento itinere ad amnem
concessit.Quem structo ponte transgressus, post tergũ opus abrumpere noluit,
ne ulla timoris uestigia relinquere uiderẽ.Quũ ad littus uenisset, classem in aliũ
portum appulsam comperit.Tanta autẽ hyberni frigoris sæuitia extitit,ut nautæ
equos pene frigore extinctos defossis humi specubus conderent,nemoq́ ex toto
exercitu reperiretur,qui pariter utranq; manum necessarijs usibus aptare posset.
Illic crebri angues ligonibus reperti, magis admirationi quàm metui uisentibus
fuere.Nam algoris immensitas,uires eorum ac spiritum hebetauerat.Scanienses
tunc prosperantibus uentis discessionis licentiam adepti, mox ijsdem cõtrarijs na
uigatione prohibiti,tandem toti classi fauente cœlo Sialandenses ac Fionios repe
tendæ patriæ comites habuerunt.Post hæc rex Petrũ & Selgretiũ Christophoro
pædagogos adsciscit, qui adolescentiæ eius rudimenta ad honestatis mores exe-
quendos plenis sapientiæ documẽtis instruerent.Aestate deinde expeditionem
instaurat.Quippe Vuallagostenses dupliciter ictum fœdus corruperant.Nam &
Rugianos mœnium socios per furta urbe eiecerant,& piratis Peni fluminis ostia
patere permiserãt.Igitur dum Lentitios peteret,ab Henrico missæ literæ superue
niunt admonentes, ut rex insidias propinqui perinde ac regnum affectãtis caue-
ret,indicantesq́ Burisyum cum Noruagiensibus opprimendi eius consilium ha
buisse.Iisdemq́ dum expeditio reuerteretur occursum pollicitis, aut ipsum regẽ,
aut regium nomen occupandũ duxisse.Cuius rei certissimum experimentũ fore,
si reuertentem à Sclauis expeditionem Noruagica classis exciperet.Eodem pene
momento suscepta Noruagiensiũ epistola, par proditionis indiciũ ædidit.Quod
cum rex paucis arbitris, suppressis indiciũ nominibus prodidisset,auxit rei suspi
cionem,fidemq́ literis addidit Tokonis, Vuendilensium pontificis consentanea
affirmatio,dicẽtis,Burisij milites ab eo iurare coactos,quicquid ipse auspicaretur

C esse prosecuturos. Re tamen dissimulâter habita, ad locum cui nomen Ostrozno citata nauigatione profectus, profligatis prouinciæ rebus, urbem Orthungã uniuersa classe comitante repetijt. Illic Burisio cum cæteris regni primatibus accersito, quidnam de eius insidijs acceperit aperit, eiq; proditionis crimen affigit. Quem se quicquam tale aduersum eum excogitasse negantem, quoad nuntiorum experimenta sumerẽtur, secum commorari præcepit: tunc demum si secus ac nuntiatum erat accideret, incolumem discessurum. Ille contrà nihil absurdius aiebat quàm ut capitis sui indicium, incertis euẽtuum argumentis committeret. Qua uoce se non solum regi, sed etiam arbitris suspectum effecit. Igitur ne remiges quidem suos reuisere permissus, ad urbem Latrensem cum rege meare compellitur, ubi leni sed firmæ custodiæ traditur. Interea Erlingus & Ormo Burisij frater cum nauali exercitu superuenientes, Iutorum classem in amne Dyursa repertam gubernatoribus uacuam facile debellant, ipsiusq; Burisij intercepto nauigio, protinus ad uicum, qui Mercatorum portus nominatur, deproperant. Quos Absalon cum Sialandensibus occurrens, etiam littorum ascensu prohibuit. Qui cum compertum haberet Noruagienses plurimũ præsidij in arcubus ducere, prouocandi gratia cum quindecim peditibus in littus progressus, ultrò se eorum sagittis appetendum præbebat: profectò ostendere cupiens, in quàm paruo præcipuam eorum fiduciam poneret. Igitur Noruagienses quò propius littus accederent cimbas conscendunt, ob quarum trepidationem destinata certis ictibus ferire non poterant. Itaque tela partim in humum, partim in undas innocua cadebant. Ita artis suæ effectu fraudati, nostrisq; ludibrio habiti, ingenti cum rubore maiora nauigia repetunt. Postea cum Absalone data acceptaq; fide, sociale colloquium habuere. A quo diutius illic acquiescere iussi, non prius obtemperauerunt, quàm Absalon fidem suam in-
D terposuisset, se nihil insidiarũ eis terra aut mari interim paraturum. His finitis collocutores à seinuicem discessere, die postero cum paribus armis, æquali comitum numero conuenturi. Cumq; Erlingus uno comitatior affuisset, Absalon circũspectis omnibus: miror te, inquit, Erlinge hominem ætate confectum ac toties grauia expertum, non adeò sapientem quàm senem existere. Nam cum tu scapha adueneris, nos equis insideamus, teq; nullo negocio (si libeat) opprimere possimus, cur condicto comitatior aduersum caput tuum rumpendæ pacis occasionem fortioribus præbuisti? Nisi autem fides nostra præstaret, solutæ conditionis pœnas exitio persoluisses. Tunc Erlingus inter metum & ruborem circumspectis comitibus, cum ueram Absalonis assertionẽ animaduerteret, unum ex his obiurgare cœpit, quod non rogatus comitandi rapuisset officium. Postquam diu excusationis uerba quæsierat, ut siticulosum recrearet exercitum, palustris aquæ petendæ licẽtiam obsecrat. Cuius rei permissionem haud modici beneficij loco ducebat, ac protinus patriam repetere properabat, lætus quod sibi incolumi Daniæ partibus excedere contigisset. Postquam regi insidiarum fidem rerum experientia fecerat, Burisium perinde ac maiestatis reum inter uincula asseruari præcepit. Interea Erlingus extremum Sialandiæ composita classis applicatione complexus, dum à sacris missæ quæ consueto religionis cultu peruerat remearet, Absalonis equitibus clandestino itinere prorumpentibus, improuisam palantium sociorũ stragem accepit. Nec minori Hallandẽsium uirtute exceptus apud Nyzem amnem una rate, eiusq; remigibus uniuersis spoliatus, abscessit. Eodem anno deturbandæ piraticæ gratia, Absalon insulam maritimam nouo castelli fundamento complexus, exigui munimenti beneficio ingens patriæ præsidium attulit. Nam & suspectum prædonibus situm reddidit, & tutam uicini maris nauigationem incolis tribuit. Verum ne confestim Noruagiensis iniuriæ uindictam Danica uirtus arriperet, Theutonicæ fidei lubricitas effecit. Quippe Henricus Bugiszlaui Danorum metu ad se decurrentis

obsequium

A obsequium pactus, initam cum rege societatem, tãquam ineptum & ignobile uinculum disijcere parui habuit. Quinetiam apud Krempinũ fluuium in colloquium cum eo descendens, questus est quod militem suum Bugifzlauum coram se non accusatum bello lacessat: quem si iniuriosum existimet, prius accusationibus quàm armis aggredi debeat. Contrà rex, negare se ullius potentiæ respectu cessaturum, quominus acceptas iniurias mutuis damnis rependere liberum habeat. Ita perstante cõtrouersia, fœdus cum colloquio soluitur. Hoc loci memorabile Saxonici equitis dictum strictim percurram. Qui cum fortè ducis ac regis colloquijs interesset, eosq; expeditionis negocia languidioribus uerbis prosequi animaduerteret: quædam, inquit, de hero meo Henrico præsentibus referre habeo: quæ si adesse eum scirem, tacere quàm eloqui mallem. Qui cum pupillus propinquorum iniuria patrimonio priuaretur, nemine sibi patrocinium accommodare uolente, quatuor soli ex amicis paternorum ipsius meritorum respectu permoti, quorum ego numero intereram, auersantibus cæteris infantiam eius tutorio munere fouendam sumpserunt. Pro cuius salute & incrementis, tum uotis, tum etiam officijs impensius excubabant. Hunc tandem humani auxilij diffidentia altaribus offerentes, religiosa uoti nuncupatione sanxerunt, si paternos honores diuina clementia adipisceretur, susceptum beneficium quoad uiueret pagani nominis odio pensaturum. Mox uoti probator deus, ingenui principis Conradi patrocinium ei conciliauit. Cuius opera paternorum bonorum hæres effectus, quanquam uoti autores exhortationis officia non omitterent, à bello aduersum Sclauos continuando, tum auaritia, tum etiam desidia adductus abstinuit, perceptam munificentiam ingrato æstimans animo. Tanta autem cura monitoris partes exequi uoti nuncupationibus fuit, ut cum unus ex eis ultimæ ætatis ad inspicienda ducis arcana inter

B arbitros admissus, sedulum stertendi usum haberet, excitatusq;, quid de re præsenti sentiret, à considentibus interrogari soleret, maiorem præteriti uoti quàm instantis negotij memoriam retinens, ductandum in Sclauos exercitum responderet. O immensam constantiam, quæ ne in ipso quidem ætatis occasu promissi immemor esse potuit. Quis autem mentis compos hanc religiosi consilij uocem, senilis animi deliramentum fuisse crediderit? Vereor autem charissimũ mihi uirum amicorum religione contempta, ex summo fortunæ fastigio in humilem priuatorum sortem extrema ruinæ deformitate casurum. Ego uero promissi dudum belli militem agẽdo, ternas aduerso corpore plagas accepi. Quibus si binas sub eodem militiæ titulo sociassem, supremi iudicij tempore diuina uulnera meis æquata audacibus oculis inspectanda præsumerem. Quo dicto, & temporaneã Henrici ruinam, & sempiternũ uirtutis suæ præmium auguratus est. Rex Scaniam ingressus, paruo pòst Saxonũ irruptione falsò nũtiata, Scanẽses equestri militiæ adscriptos proprio ductu prosequitur, imperataq; Sialandensibus nauigatione Slaglosam aduectus, Absalonẽ è portu Hulyuimmensi accitũ multa gerendorũ consultatione sollicitat. Præterea se parũ ueri rumoris credulitate fatigatũ significat, expeditionẽq; falso nuntio cõtractam remittit. Habebat autem in clientela Absalon, Arnoldum Tylensem, qui siue ingenij acumine, siue coniecturarũ sagacitate sæpenumero futura ad sua uel amicorũ negotia pertinẽtia, raro præsagio depræhendebat. Nec minus antiquitatis quàm diuinationis peritus, solerti historiarũ narratione callebat. Qui cum Absaloni delectãdi gratia supradictæ expeditionis comes existeret, breui eum manũ cum piratis conserturũ prædixerat: uehemẽter se mirari testatus, quo pacto certamini interfuturus non sit, præsertim cum inseparabiliter eum comitari decreuerit. Cumq; rege res gestas ex eo cognoscere cupiẽte, discessuro Absalone quiescere rogaretur, pertinacissime precibus obluctatus nõ prius rogatui cessit, q̃ rex operam se daturũ polliceretur ut eum post Absalonem prima luce dimitteret,

C Erant autem sex nauigia Absalonem comitantia, e quibus tria quò commodius ignis alimenta contraherent, in superiores maris anfractus cõcesserant, quæ postmodũ æstus subito regressu destituta, cœno paludis affixerat, Absalone totidem residuis exteriora sinus ostia complectente. Qui cum maritimo tempore unà cum scriba suo religiosum psallendi ritũ perageret, tumultuatione eminus audita, quidnam hoc esset concentorem dispicere iubet. Quo nouem longas naues à se prospici referente, piratas esse non dubitans, stertẽtes adhuc remiges alta uoce compellat. Quibus summo cum stupore exilientibus, nec ueste sed armis corpora protegentibus, ocyssime hostes petendum hortatur: quorum iam tanta uicinitas sentiebatur, ut ab eis crebris silicibus cõtunderentur. Quinetiam anchoræ uinculis rumpendæ moræ gratia discissis, remigium exerit. At Sclaui facile nostris metum inijcere rati, ac ueluti ipsorum animos horridis uocibus hebetaturi, ingenti clamore ædito obstrepere cœperunt. Quod postquam frustra se conatos animaduertere diffugiunt, eorumq; ratis una cum uniuersis remigibus intercepta. Sed nec Vrcinæ syluæ latebra ad se decurrentibus subsidio fuit, agrestibus eam curiosius perlustrandam curãtibus. Ea tempestate Esbernus urbem Kalundam molitus, noui munimenti præsidio portum hostili piratica liberum præstitit. Ipse quoque, & Inguarus, & Olauus, ultrò Absaloni se infatigabili piratici muneris executione iunxerunt. Eo tempore res Danica circunquaq; difficilimis obfusa periculis, crebris fini timorum insidijs tentabatur, hinc Noruagiensibus, inde Sclauis, Saxonibusq; sibi perniciem machinantibus. Quo euenit ut nulli hostium audacter obuiandi fiduciam haberet, metuens ne dum unum repelleret, ab altero premeretur. Ea patriæ necessitudine permotus, Guthscalcus qui & ipse Sclauis, tum ob linguæ eorum peritiam, tum ob paternæ amicitiæ fauorem, ac proprij conuictus assuetudinẽ, perfa-
D miliaris habebatur, Absaloni tacitè artem à se repertam insinuat, qua eos repentè ex amicis Saxonũ hostes efficeret. Quippe se Sclauiam non legationis, sed beneuolentiæ simulatione petere uelle significat, tanquam propriæ charitatis ductu utilia amicis consilia largiturum. Fore enim ut hostium credulitas callidis commentorum laqueis circumuenta, Danorum amicitiam abiecta Saxonum donatione repeteret. Quod studium maximè sibi gẽtis illius moribus persuaderi dicebat, quæ plerunq; temeritate niti, cunctaq; pronius quàm prudentius exequi soleat. Absalon interdum priuatũ acumen publicis uiribus præstare ratus, laudata Guthscalci industria, cauendum monet ne quis eis ex parte Danorum falsò polliceatur: incorruptam patriæ fidem haberi cupiens, memorq; eam fortibus uiris refertam, armis non mẽdacijs bella meditari debere. Ille primum Pomeranos aggressus, se priscæ familiaritatis memoria ac totius populi Sclauici charitate permotum, retundendæ eorum inertiæ causa aduenisse dicebat, quod perniciosa ab eis utilium loco duci perspectum habeat. Siquidem animaduertere eos oportere quam noxiæ dominationis iugum receperint, quodq; ijs obsequio pareant qui ipsos patria tandẽ exuere cupiant. Quippe Saxones quãtum ex ipsorum finibus occupauerint, protinus cultu atq; habitatione complecti, nec præda aut gloria cõtentos, proferendi imperij cupiditate uictoriæ lucra continua possessione firmare: quam ob rem eos Nucletum uita, Priscłaum patria spoliasse: Razaburgã, Illogam, ac Suerynam in totius Sclauiæ ruinam uallo fossaq; cinxisse. Danos uero diuerso studio bella gerere, nec hostium fines, sed mutuæ pacis commerciũ affectare, proprium tueri quàm alienum appetere cupidiores. Itaq; summopere eos elaborare debere uti Saxonicis præsidijs patriam uacuefaciant, omniq; Theutonum plebe regno egesta, amicitias cum Danis componant, quos Saxonũ hostes esse non ambigant: ita demum eos sempiternæ libertatis beneficio patriam ornaturos. His monitis concitati Pomerani, loca à Saxonibus intra Sclauiam obtenta peruadunt. Illogam capiunt, reliquis

A quis eorum munitionibus defensorũ uirtute seruatis. Et ne ducis inopes uiderentur, Danorum regis titulum profitentur. Ita Guthscalcus duarum gentium uires Daniæ imminentes odijs sequestrauit, patriamq́ nostram undiq́ finitimorum armis obiectam, ab impendente periculo pio mendacij commento seruauit. Cuius facinoris fama Guthscalci reditum præcurrente, rex admiratione perfusus, postquam ex Absalone per quem res esset acta cognouit, impẽsius autorem laudauit. Igitur Henricus ut repudiatam regis amicitiam recuperaret, sine qua Sclauos arcere non posset, Henricum Razaburgensem, & antistitem Lubeccẽsem legatione onerat, filiam suam minorem, filio eius in matrimonium offerens. Nam maior natu quæ prius ei desponsa fuerat, morbo occiderat. Per eosdem confirmãdæ oblationis gratia, apud Bremensem prouinciam tempestiuus ducis occursus promittitur. Quò rex legatorum adhortatione profectus, Guncellinum obuium habuit, qui sub impedimẽto aduersæ ualetudinis ducis absentiam excusaret, eumq́ apud Eydoram celeriter aduenturum promitteret. Eò cum uentum esset, & ducis promissa complentur, & militia aduersum Sclauos paribus uotis cõdicitur. Sed eo Dỹminum petẽte, rex Vualogostum profectus omissa urbis oppugnatione, finitima rura armis percurrit. Osni quoq́ oppidi post recentem uastitatem parum reædificati incendium iterat. Eodem uastationis genere diuersa regionis loca petuntur. At Sclaui quia uiribus niti nequibant, utrunq́ hostem ære atq́ obsidibus placant. Post hæc rex belli Noruagici meditationem ad id usq́ tempus rebus Sclauicis interpellatam, magna curarum parte liber ingreditur. Quam Veris principio copiosis patriæ uiribus executus, per summam Vuicarorum dignationem non modo liberos aditus, certe etiam lætos occursus habuit. Nec hostis sed ducis more sermone cum incolis habito, cõcionibus arma mutauit. Quorum beneuolentia adeò de-

B lectatus ut hostium obliuisceretur, ociosaq́ procedendi tarditate eximium Erlingo contrahendarũ uirium tempus reliquit. Magnitudo exercitus eius, lætos Vuicensium oculos in se cõuertit. Nauigatio quoq́ eius gratis eorum luminibus aspecta, liberos impetrauit excursus. Enimuero cõplures in angustias per quas classi seriatim meandum erat, multitudinis eius admiratione protracti, quò certius nauigiorum numerum depræhenderet, non nocendi sed spectandi auiditate ædita loca complebant. Tunsbergenses quò cæteris regem impẽsius colerent, finibus suis exceptum honoratissimæ processionis officio uenerati sunt, religione seruitiũ cumulantes. Erlingi milites qui superiorem regis aduentum munimenti illic siti fiducia spreuerant, præsentem fugæ declinatione cauebant. Rex superato cliuo, collustratæ rupis cacumen miratus, inexpugnabile loci præsidium comprobabat, artis opus transcẽdente natura. Fertur interim Erlingum cuiusdam sinus angustias Danorum nauigationi opportunas, prohibendi transitus gratia crebris machinarum tormentis uallasse, plus locorum difficultati quàm proprijs uiribus in excipiendo hoste confidentem. Quapropter rex tarditatis suæ dispendium execratus, uocatos amicos celeritatis exhortatione sollicitat, erubescendum moræ crimen operoso festinationis impendio redimendum affirmat, quod iam cõmeatibus quasi per ocium & inertiam absumptis, inaniter tempus triuisse uideãtur. Ea res diuerso maiorum iudicio excepta est, uariaq́ sentẽtia duces consilium agitabant: alijs tormentorum magistros expositis in terram equitibus deturbãdos, obiectasq́ rates transitu submouendas hortantibus: alijs in tantas angustias ingenti classe temerè procurrendum uetantibus. Quidam hostibus laxiore freto præteritis, regionem armis occupandam censebant. Protinus enim Erlingum aut pugnandi, aut fugiendi necessitate perstrictum, quæsita locorum præsidia relicturum. Alij uero absentis periculi præsentem metum ridentes, non antè deliberatione agendum docebant, quàm res se propius inspectandam dedisset. Hi celeri processu utendum hortan-

D

C tes, ociosę nauigationis moras amputari iubebant. Ita cunctorum sententia uariante, Nicolaus quidā cognomento Bos natu quàm uirtute nobilior, mirari se inquit, cur iuris ratione utentibus, inclytoq; solo natis, amœnissimæ patriæ gremio relicto tot inculta locorū spatia pererrare liberet: præsertim quibus nihil præter aspera saxa, atq; inuias rupes occurreret. Eò siquidem demētiæ uentum esse, ut ultimæ ærumnæ summarum uoluptatum loco ducantur. Nam si regem Noruagia potiri contingat fore ut plus laboris ex utroq; regno, quàm uoluptatis ex altero sit percepturus. Præterea cum iam labentium alimentorum necessitas urgeat, si longius nauigatio proferatur haudquaquam commeatus reditui suffecturos. Hæc ab eo timidius quàm prudentius dicta, silentio probari uidebantur. Quod dictum Absalon diuersa à cæteris æstimatione cōmensus, dimissis amicis solitariū regem acrius obiurgare cœpit, quod Nicolai sententiam summa repræhensione dignam taciturnitate probauerit, eamq; plenis contumeliæ responsis prædamnare passus non sit. Quæ enim ab eo per ludibrium dicta uidebantur, acerrima factionis incitamenta fuisse. Cuius si comitatum nullo in momēto posuisset, cunctaq; eo desertore quàm comite melius exequenda dixisset, cæteros unius rubore permotos, similis opprobrij metu silentium acturos. Nunc uero cum aut consenserit, aut consentire uisus fuerit, neq; palàm eum timiditatis exprobratione confuderit, breui complures licentiori impunitatis exemplo protractos, similibus monitis succlamaturos. Nec secus ac prædixerat accidit. Nam cum principes omni studio redeūdi cupiditatem processui præferrent, eamq; manifestis uotis prosequi non auderent, plebem clandestinis incitamentis instinctam seditiosis armauere consilijs. Ex qua quidam petulantioris audaciæ, explorata Absalonis audacia cuius in protrahenda expeditione pertinaciam causabantur, nauem eius silicibus petiuere. Sed à remigibus mox ex-
D cepti, quanquam numero præstarent, terga uertere. Quorum dementiam rex debita animaduersione persecutus non est, abundè eos hoc fugæ dedecore punitos existimans. Inde ad sinum Porturiam egregia Siuardi uictoria inclytum, ubi scilicet innumeram classem tribus ab eo nauigijs subactam ferunt, uelificatum est. Illic è Iutensibus aliqui iniquissima gubernatorum exhortatione prouecti, concione facta, remissionem expeditionis uiolenta succlamatione poscebant. Ad quos compræhendendos milites sub ignoto cultu missi, aliquandiu in eorum concilio obscurata sui notitia consederunt. Tandem à circunstantibus agniti, ueste quam latendi gratia sumpsere discussa, correptos seditionis autores obtorta gula secum traxere. Qui cum ad naues abducti fuissent, graues regi pœnas uapulando dedere. Qui quò puniciores forent uicissim in undas demittebantur, ijsdemq; extracti, renouatis uerberibus mulctabantur. Post hæc eò loci processum ubi solstitij æstiualis tempore inusitatæ claritatis noctes sensere, dieiq; tam similes, ut minimum temporum discrimen uideretur. Ad quarum lumen, solis beneficio procuratum, leui contemplatione exiles literæ legi poterant. Illic Iutensium magnates, quos aut metus, aut impatientia stimulabat regem apertis repetendæ patriæ monitis aggressi, inopem alimentorum expeditionem dimitti iubebant. Anno postero si animus in sententia mansisset, non per prolixos Vuicensium partium anfractus, sed è Vuendilæ finibus directæ nauigationis compendio reuersuram. Quorum uoces etiam querulum inediæ uulgus adiuuit, adeò ut nemo ex plebe esset, qui non rerum inopiæ citato reditu subueniendum clamaret. Ita rex obstrepēte multitudinis imperio proposito cedere compulsus, soluendæ expeditionis sentētiam protulit. Et ne hostem omnis incommodi expertem relinqueret, præstantissimis totius Noruagiæ nauigijs secum abductis, peregrina patriam classe ditauit. Ita quorundam Iutorum impatientia maxima uictoriç spes subruta est: quia si debita cœpto perseuerantia non deesset, res Noruagica sub Danis mansisset. Noruagiensis nobilitas quæ uenienti regi

Noctes claræ in solstitio æstiuali.

A regi comes extiterat, linquendæ patriæ pudore reuertentem prosequi supersedit. Interea dum hæc geruntur, Rugianorum ex regis longius agentis occupatione fidentium defectio incidit. Qui cum finita hyeme expeditionem aduersum se desti nari cognoscerent, quendam conspectioris ingenij ac facundiæ politioris subornant, qui regis propositum exquisita adulationis arte subuerteret. Quod cum minime efficere quiuisset, reditu suo hostium aduentum præcurrere noluit, ne aut ciuibus bellum dissuadendo suspectus, aut concitando perniciosus existeret. Igitur Absalonem uti se comitem pateretur orauit, quoad eius consilium à ciuibus posce retur, quod stolidæ mentis hominibus plus requisita quàm oblata consilia placere soleant. Res uarias Rugiæ partes adortus, cum ubiq; prædæ, nusquam uero pugnæ materiam repperisset, fundēdi sanguinis auiditate perductus, urbem Arkon obsidione tentauit. Hæc in excelso promontorij cuiusdam uertice collocata, ab or tu, meridie, & aquilone non manu factis sed naturalibus præsidijs munitur, præcipitijs mœnium speciem præferentibus, quorum cacumen excussæ tormento sagittæ iactus æquare non possit. Ab ijsdem quoque plagis circunfluo mari sepitur, ab occasu uero uallo quinquaginta cubitis alto concluditur. Cuius inferior medietas terrea erat, superior ligna glebis intersita continebat. Septentrionale eius latus fon te irriguo scatet, ad quem muniti callis beneficio oppidanis iter patebat. Huius quondā Ericus usu uiolentius intercluso, non leuius siti quàm armis obsessos premebat. Medium urbis planicies habebat, in qua delubrum materia ligneum opere elegantissimum uisebatur, non solum munificentia cultus, sed etiam simulacri in eo collocati numine reuerēdum. Exterior ædis ambitus accurato cælamine renitebat, rudi atq; impolito picturæ artificio uarias rerum formas cōplectens. Vnicum in eo ostium intraturis patebat. Ipsum uero fanum duplex septorū ordo clau

B debat. E quibus exterior parietibus contextus, puniceo culmine tegebatur. Interior uero quatuor subnixus postibus, parietum loco pensilibus aulęis nitebat, nec quicquam cum exteriore præter tectum & pauca laquearia cōmunicabat. Ingens in æde simulacrum omnem humani corporis habitum granditate transcendens, quatuor capitibus, totidemq; ceruicibus mirandum perstabat, è quibus duo pectus, totidemq; tergum respicere uidebantur. Cæterum tam ante quàm retro collocatorum unum dextrorsum, alterum læuorsum contemplationem dirigere uidebatur. Corrasæ barbæ, crines attonsi figurabantur, ut artificis industriam Rugianorum ritum in cultu capitum æmulatam putares. In dextra cornu uario metalli genere exculptum gestabat, quod sacerdos sacrorum eius peritus, annuatim mero perfundere consueuerat, ex ipso liquoris habitu sequentis anni copias prospecturus. Læua arcum reflexo in latus brachio figurabat. Tunica ad tibias prominens fingebatur, quæ ex diuersa ligni materia creatæ, tam arcano nexu genibus iungebantur, ut cōpaginis locus non nisi curiosiori contemplatione depræhendi potuerit. Pedes humo contigui cernebantur, eorum basi intra solum latente. Haud procul frænum ac sella simulacri, compluraq; diuinitatis insignia uisebantur. Quorum admirationem conspicuæ granditatis ensis augebat, cuius uaginam ac capulum præter excellentem cælaturæ decorem, exterior argēti species commendabat. Solennis eidem cultus hoc ordine pendebatur. Semel quotannis post lectas fruges promiscua totius insulæ frequentia ante ædem simulacri litatis pecudum hostijs, solenne epulum religionis nomine celebrabat. Huius sacerdos præter communem patriæ ritum barbæ comæq; prolixitate spectandus, pridie quàm rem diuinam facere debuisset sacellum (quod ei soli intrandi fas erat) adhibito scoparum usu diligentissime purgare solebat, obseruato ne intra ædem halitū funderet. Quo quoties capessendo uel emittendo opus habebat, toties ad ianuam procurrebat, ne uidelicet dei præsentia mortalis spiritus contagio pollueretur. Postero die po

Simulacrū Rugianorum Lani simile.

C pulo præ foribus excubāte detractum simulacro poculum curiosius speculatus, si quid ex inditi liquoris mensura subtractum fuisset, ad sequentis anni inopiam pertinere putabat. Quo annotato, præsentes fruges in posterum tempus asseruari iubebat. Si nihil ex consuetæ fœcunditatis habitu diminutum uidisset, uentura agrorum ubertatis tempora prædicabat. Iuxta quod auspicium, instantis anni copijs nunc parcius, nunc profusius utendum monebat. Veteri deinde mero ad pedes simulacri libamenti nomine defuso, uacuefactum poculum recenti imbuit: simulatoque propinandi officio statuam ueneratus, tum sibi, tum patriæ bona, ciuibusque opum ac uictoriarum incrementa solennium uerborum nuncupatione poscebat. Qua finita, admotum ori poculum nimia bibendi celeritate continuo haustu siccauit, repletumque mero simulacri dexteræ restituit. Placenta quoque mulso confecta rotundæ formæ, granditatis uero tantæ ut pene hominis staturam æquaret, sacrificio admouebatur. Quam sacerdos sibi ac populo mediam interponens, an à Rugianis cerneretur percontari solebat. Quibus illam à se uideri respondentibus, ne post annum ab hisdem cerni posset, optabat. Quo precationis moræ non suum aut populi fatum, sed futura messis incrementa poscebat. Consequenter sub simulacri nomine præsentem turbam consalutabat, eamque diutius ad huius numinis uenerationem sedulo sacrificij ritu peragendam hortatus, certissimum cultus præmium, terra marique uictoriam promittebat. His ita peractis reliquum diei plenis luxuriæ epulis exigentes, ipsas conuiuij dapes in usum conuiuij, & gulæ nutrimenta uertere, consecratas numini uictimas intemperantiæ suæ seruire cogentes. In quo epulo sobrietatē uiolare pium æstimatū est, seruare nefas habitum. Nummus ab unoquoque mare uel fœmina annuatim in huius simulacri cultum doni nomine pendebatur. Eidem quoque spoliorum ac prædarum pars tertia deputabatur,

D perinde atque eius præsidio parta obtentaque fuissent. Hoc quoque numen trecentos equos descriptos, totidemque satellites in eis militantes habebat: quorum omne lucrum seu armis, seu freto quæsitum, sacerdotis custodiæ subdebatur. Qui ex earum rerum manubijs diuersi generis insignia ac uaria templorum ornamenta conflabat, eaque obseratis arcarum claustris mandabat: in quibus præter abundantem pecuniam, multa purpura uetustate exesa congesta fuerat. Illic quoque publicorum munerum ac priuatorum ingens copia uisebatur, studiosis beneficia poscentium uotis collata. Hanc itaque statuam totius Sclauiæ pensionibus cultam, finitimi quoque reges non absque sacrilegij respectu donis prosequebantur. Quam inter cæteros etiam rex Danorum Sueno propitiandi gratia, exquisiti cultus poculo ueneratus est, alienigenæ religionis studium domesticæ præferendo: cuius postmodum sacrilegij infelici nece pœnas persoluit. Alia quoque fana compluribus in locis hoc numen habebat, quæ per supparis dignitatis, ac minoris potentiæ flamines regebantur. Præterea peculiarem albi coloris equum titulo possidebat, cuius iubę aut caudæ pilos conuellere nefarium ducebatur. Hunc soli sacerdoti pascendi, insidendique ius erat, ne diuini animalis usus quo frequentior hoc uilior haberetur. In hoc equo opinione Rugiæ Suantouitus (id simulacro uocabulum erat) aduersum sacrorum suorum hostes bella gerere credebatur. Cuius rei pręcipuum argumentum extabat, quod is nocturno tempore stabulo insistens, adeò plerunque mane sudore ac luto respersus uidebatur, tanquam ab exercitatione ueniendo magnorum itinerum spacia percurrisset. Auspicia quoque per eundem equum huiusmodi sumebantur. Cum bellum aduersum aliquam prouinciā suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorū opera disponi solebat: in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ, conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ducendæ expeditionis tempore solenni precatione præmissa, à sacerdote è uestibulo cum loramen

tis

A tis productus, si propositos ordines antè dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerēdi belli omen accipiebatur. Sin læuum uel semel dextro prætulisset, petendæ prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continuè potioris incessus uestigia cernerentur. Ad uaria quoq; negotia profecturi, ex primo animalis occursu, uotorum auspicia capiebant. Quæ si læta fuissent, cœptum alacres iter carpebant: sin tristia, reflexo cursu propria repetebant. Nec sortium eis usus ignotus extitit. Siquidē tribus ligni particulis parte altera albis, altera nigris, in gremium sortium loco coniectis, candidis prospera furuis aduersa signabant. Sed ne fœminæ quidem ab hoc scientiæ genere immunes fuere. Quippe foco assidentes, absque supputatione fortuitas in cinere lineas describebant. Quas si pares numerassent, prosperæ rei præscias arbitrabantur: si impares, sinistri prænuntias autumabant. Huius igitur urbis non magis rex munimenta quàm ritus euertere cupiens, uniuersæ Rugiæ profanos cultus eius excidio deleri posse arbitrabatur. Neque enim dubium habebat, quin extante simulacro facilius gentis mœnia quàm sacrilegia domarentur. Itaq; quò ocyus expugnationem perageret, ingentem lignorum materiam faciēdis machinis opportunam, magna cum totius exercitus fatigatione propinquis è syluis petendam curauit. Quibus dum artifices coaptandis intenderent, frustra his rebus operam dare asseuerabat, sperato citius urbem capturos. Interrogatus quonam id augurio deprehensum haberet, ex hoc potissimum augurari se dixit, quod Rugiani quondam à Karolo Cæsare expugnati, sanctumq; Vitum Coruegiensem religiosa nece insignem, tributis colere iussi: defuncto uictore, libertatem reposcere cupientes, seruitutem superstitione mutarunt, instituto domi simulacro quod sancti Viti uocabulo censuerunt. Ad cuius cultum contemptis Coruegiensibus, pensionis summam transferre cœperunt, affirmantes domestico Vito contentos, externo obsequi non oportere. Quam ob rem Vitum uenīēte sui solennis tempore eorum mœnia turpaturum, à quibus tam similem monstro figuram acceperit. Merito nanq; eum ab his iniuriarum pœnas exigere debere, qui uenerabilem eius memoriam sacrilego cultu complexi fuerunt. Hoc se non ex somniorum aut rerum accidentium coniecturis, sed sola præsagientis animi sagacitate colligere testabatur. Admirabilior cunctis quàm credibilior prædictio extitit. Et quoniam insula Archonensis quæ Vuithora dicitur, à Rugiæ cōplexu paruula freti interriuatione, quæ uix fluminis magnitudinem æquare uideatur abrumpitur, ne eò loci ulla Archonensibus auxilia porrigerentur, missis qui transitum obseruarent, hostemq; traiectu prohiberent: cætera manu urbis obsidionem arripuit, ac primum operam tormentis uallo applicandis exhibuit. Absalon inter manipulos castrorum loca distribuere iussus, designandi officium mensurato inter maria spatio exequebatur. Interea oppidani portam urbis quo minor eam attentandi facultas pateret, ingenti glebarum aceruo perstruxerant, aditumq; coacta cespitum compage claudētes, tantum ex eo opere fiduciæ contrahebant, ut turrim quæ supra portam sita fuerat, signis tantum aquilisq; protegerent. Inter quas erat † Stanitia magnitudine ac colore insignis, cui tantum uenerationis à populo Rugiano tributum est, quantū omnium penè deorum maiestas obtinuit. Eam enim præ se ferentes, in humana diuinaq; grassandi potestatem habebant, nec quicquam eis quod libitum foret illicitum habebatur. Populari urbes, aras demoliri, fas ac nefas in æquo ponere, cūctosq; Rugiæ penates aut ruinis aut incendijs euertere potuissent: tantumq; superstitioni indultum est, ut exigui panni autoritas regiæ potestatis uires transcenderet. Plectentes signo perinde ac diuino gestamini honorem habebant, officijs damna, iniurias obsequijs rependentes. Interea uarijs inchoandæ obsidionis operibus insistente exercitu, alijsq; stabula, alijs tentoria ad necessarios usus militari procuratione uer

B (margin, beside "mam transferre cœperunt")

† Stuatira.

C fantibus, rege uero diurni caloris intemperantiam ocio atq; umbraculis leniente, Danorum forte pueri plenis petulantiæ excursibus ad uallum perducti, contortos funda lapillos in propugnacula iacere cœperunt. Quorum ingenio delectati magis Archonenses quàm territi, similes lusui nisus armis excipere erubescebant, ob idq; eos spectare quàm repellere maluerunt. Adolescentibus subinde puerorum cœptũ in consimili prouocationis genere æmulantibus, spectandi uoluptate deposita ægre pugnam capessunt. Iuuenes quoq; nostri relictis uariæ occupationis officijs, ad auxilia socijs ferenda concurrunt, equitibus ista puerilium exercitiorum loco ducẽtibus. Ita res paruulis ac penè despicabilibus initijs cœpta, grandem haud leui in momento ponendi certaminis progressum accepit, paulatimq; puerilis ludi incitamentũ ad serium uirilis pugnę modum prorepsit. Fortè autem egesta portæ humus, in antri siue crepidinis formam subsidẽte, glebarum mole cõcesserat, uastusq; inter turrim & cespites hiatus patebat. Quem cum egregij animi ignotus iuuenis, gerendarũ rerum proposito opportunum animaduerteret, attingendi eius opem à socijs implorauit, quo si ipsorum auxilio præcessisset, expugnationẽ illico subsecuturam, seq; uictoriæ gradum facturũ spondebat. Quibus quonãmodo iuuari posset percontãtibus, telorum cuspides quis tanquam scalis euaderet, medijs cespitum locis immergi præcepit: eoq; negotio subuectus, postquam animaduertit ita se undiq; eius antri præsidio uallatũ ut ab hostibus lædi non posset, extruendi ignis gratia stramẽtum poposcit. Interrogatus an accendendi eius materiam haberet, ferrum sibi ac silices suppetere respondit, præmonito ut æstuante incendio ab hisdem descensurus exciperetur. Igitur foci nutrimẽta circunspicientibus, fors materiam obtulit. Fortè enim quidam ad necessarios usus onustum stipula currum agebat: qua direpta alius alij fasciculos iacientes, eosq; cuspidibus affixos iuueni
D porrigentes, breui patulum repleuere cauum, turris desertione tutos aditus dante. Nam oppidanos partim rei ignorãtia, partim turris inanitas fefellit, cuius etiam prominens latitudo oppugnatoribus ab utroq; latere præsidio fuit. Quæ cum repentino igne correpta cõflagrare cœpisset, incẽdij autor facto uictorię gradu, excipiẽtibus socijs solo illabitur. Conspecto fumo oppidani improuiso periculo attoniti, igni prius an hosti resisterent, ambigebant. Tandem collectis animis summa ui incendio occurrũt, omissoq; hoste bellum cum flammis gerere cœperunt, nostris extinctionem prohibere conantibus, ut ex pari his reprimendi incendij, illis protegendi cupido incessisse uideretur. Tandem aqua defecti flammas lacte sparsere, quæ tanto uehementius incendium concepere, quanto hoc liquoris genere sæpius perfundebantur. Ea res plurimum incrementi incendio adiecit. Orto deinde clamore, rex spectandi gratia extra castra progressus, simulq; euentus admiratione concussus, cum dubium haberet an ignis ullum expugnationi momentũ adijceret, quid factu potissimum foret, ex Absalone perquirere instituit. Ille regem ne se puerilibus cœptis insereret, aut quicquam inexplorato negotio repente aggrederetur hortatus, magnopere rogare cœpit, ut sibi primum an ignis potiendæ urbis efficax esset, speculari permitteret. Nec rem perscrutari cunctatus, clypeo duntaxat ac galea tectus portam accessit, iuuenesq; eam oppugnare conantes, hortari ad confouendum incendium cœpit. Quod accensis undique nutrimentis euectum, postiumq; ac columnarum roboribus alitum, ligneum turris pauimentum absumpsit: ac deinde summa corripiens, singulare simulacri signum, aliaq; domesticæ religionis insignia cineri æquauit. Quod postquam rex nuntiãte Absalone accepit, eiusdem monitu urbem corona cingi præcepit, ac protinus sella extra castra posita pugnæ spectator consedit. Tunc quidam Danicæ militiæ fortissimus adolescens, dum ad propugnacula ante alios eximia capessendæ laudis auiditate euadere niteretur, letalemq; ictum corpore excepisset, ita collabendo se gessit, ut non

fato

A fato oppressus ruere, sed de industria saltum ædere uideretur. Qua uirtute pulchrius dimicauerit an occiderit, incertum reliquit. Pomerani quoque sub Kazimaro & Bugiszlauo ducibus, spectante rege dimicare egregium rati, audacissima urbis oppugnatione singulare uirtutis specimen ædiderunt. Quorum excellens opera grata admiratione regis oculos permulsit. Ex oppidanis cōplures ancipiti periculo circumuenti, partim incendio, partim hostilium telorum impulsu prostrati cadebant, incertumq; erat plus ignem an hostem metui oporteret. Quidam uero salute postposita adeò obstinatam ac perseuerantem urbis defensionem egerunt, ut simul deflagrati aggeris excidio obruerentur, seq; super mœniū suorum rogum proiectos, communibus flammis cremandos præberent. Tanta siquidem patrij munimenti charitate tenebantur, ut eius ruinarum socij quàm superstites existere præoptarent. Ita desperatis oppidanorum rebus, excidioq; & morti propinquantibus, quidam è propugnaculis excelsa uoce clamitans, Absalonis alloquiū postulabat. Quem Absalon in tranquillissimam urbis partem, quæ scilicet à cæde plurimum strepituq; distaret secedere iussum, quidnam afferret interrogat. Ille uocis affectum manu ac gestibus prosecutus, bellica nostrorū opera relaxari poscebat, quoad oppidanis deditionē arripere liceat. Negat Absalon ullā oppugnationis remissionem fore, ni & ipsi pariter à prohibendo incēdio operam retraxissent. Quam conditionē Barbaro comprobāte, acceptas preces illico regi porrexit, eoq; protinus hac de re euocatos pugna principes consulente, Barbari uotis annuendū subiunxit, dicendo oppidanis grassantis incēdij impetū hoc difficilius, quo tardius sopituros. Quod si reprimere destitissent, etiā remoto hoste uictoriam igni daturos. Nostros uero tametsi ocio indulgerent id propugnantium flammarum uiribus obtēturos, quod ne proprijs quidē assequi ualuissent. Quod

B quanq; ad horā armis abstineāt ociosos existimandos non esse, præsertim alieno ministerio sine ullo sui discrimine prælìantes. Probato consilio rex oppidanos in fidē hac lege recepit, ut simulacro cum omni sacra pecunia tradito, captiuos Christianos ergastulo liberatos absq; redemptione dimitterent, omniaq; ueræ religionis momenta Danico ritu celebrāda susciperent. Quinetiā ut agros ac latifundia deorum in sacerdotiorū usus cōuerterēt, seq; quoties res posceret, Danicæ expeditionis comites exhiberēt, nec unquam accersiti, regis militiā prosequi supersederent. Præterea annuatim ex singulis boum iugis quadragenos argēteos tributi nomine penderēt, totidemq; obsides in earū conditionū firmamentū præstarent. Quo audito, populus repētinis seditionis facibus inflammatus, hostilisq; prædæ ac sanguinis cupidus, magnopere queri cœpit quod propinquæ uictoriæ præmijs spoliatus, nihil ex tanta fatigatione præter ictus & uulnera retulisset, quodq; sibi de pene uicto hoste tot iniuriarum ultionem proprio arbitrio exigere non licuerit, præfatus illorū saluti iam cōsuli, de quibus tot spoliorū, tot domesticarum cladium minimo negocio speciosissima uindicta accipi potuisset. Præterea desertum se regem, quod urbem capi passus nō sit, exiguamq; pecuniā ingēti uictoriæ prætulerit, minitatus est. Talibus rex obtrectationis sibilis uexatus, quo longius strepitu abesset, principes extra castra perductos, deditionem urbis an direptionem probent perquirit. A quibus Absalon quidnā ea de re sentiret differere iussus: munitionem quidem capi, sed nō sine diuturno obsidionis impendio posse, asseuerabat. Quanquam enim studia sua sinistra uulgi interpretatione exciperentur, malle se tamen apud malignos eorū æstimatores ob salutares monitus displicere, quàm sociorum salutem tanta rerum utilitate subuertere. Nam etsi ignis potius cœlesti miraculo quàm ulla mortalium opera accensus, superiores aggeris partes quæ lignis humoq; constabāt, propemodum in cineres redegisset, inferiorum tamen solidiorem compagem incēdio non cessurā, quæ altitudine sua haud

C facile hostium incursui pateat. Ad hæc oppidanos cuncta penè incendiȷ loca luteis
refecisse figmentis, eosq; partim flammarum uiribus arceri, partim præsidio muni
ri, quarum asperitas nostris non minus oppugnationis, quàm illis defensionis im-
pedimētum ingerere uideatur. Præterea si incolumitas Arkonensibus negaretur,
fore ut cæteræ Rugianorum urbes necessitate in uirtutem cōuersa, hoc acrius quo
desperatius rebellarēt. Quos si in fidem recipi cōpperissent, facile eodem exemplo
salutis consilia circunspicerent. Cum ergo multarū urbium expugnationē sola ex-
peditione concludere, quàm unius obsidioni pertinacius inhærere præstantius du
catur, deditionis oblata respui non oportere. Sin cæteris secus uideatur inuiolatos
obsides mitti debere, ne parum syncera fide cum eis actum existimari posset, aut
gentis nostræ promissioni præter solitū ulla lubricitatis labes accederet. Hanc sen
tentiam maximus pōtifex Eskillus cōsentaneis suffragiȷs fraudare passus non est,
dicēdo plebem patribus, non plebi patres obtēperare debere, neq; par esse maio-
res minorū arbitrio cedere. Qui autem optabiliorē uictoriam acquiri posse, quàm
alienæ religionis populum non solum tributis, uerumetiā Christianis sacris subie-
ctum efficere: Sed etiam potius Arkonensium opera aduersum reliquos hostes
utendum, quàm cædibus inhiandum monebat: quippe subiugare hostem quàm
necare tanto præstantius esse, quantum pietas à seueritate distare cognoscitur: in-
super aliquāto satius fore, compluriū munitionū præsidia pariter occupare, quàm
unius obsidionē omnium expugnationi præponere. Ea monitorū ratione permo
tos principes, tam suæ quàm Absalonis sentētiæ assensores effecit. Rex quoq; eo-
dem consiliȷ uigore firmatus, infestas populi uoces clausis patiētia auribus respuit.
Quibus ad curāda corpora dimissis, Absalon suscipiendorū obsidum mandatum
amplexus, partim liberorum pignora recipiebat, partim parētes in crastinum usq;
D pro liberis admittebat. Eodē proximæ noctis hora cōcubia quietem capiēte, ingēs
Barbari clamor insonuit, Guthskalki quo Absalon apud Sclauos interprete ute-
batur copiam flagitātis. Qui hac uoce excitus, quidnam Barbarus afferret mutuo
clamore perquirit. Ille postulato Absalonis aditu, propius accedere permissus,
eumq; extra tentoriū ad se progressum per interpretē alloquutus, impēsius orare
cœpit, permitteret sibi Karētinis Arkonēsium fortunæ nuntium afferre, hortariq;
ut similibus pactis exitium præcurrētes, suam atq; urbis incolumitatē pacisci non
differant, præfatus se uoluntatis eorum indicium postridie relaturum. Præterea se
patre Littogo Karentiæ natum, Grazamq; dici asseuerabat, præsentis urbis non
ciuem, sed aduenam esse, nec in eam sponte profectum, sed cum aliȷs inter supple
menta transmissum. Quod ne fraudulenter asserere putaretur, debilitatum uulne
re lacertum ostendit, sine cuius usu ciuibus opem ferre non posset. Absalon in ho-
mine tam grauiter affecto parum momēti hostium uiribus accedere iudicans, par
uiq; ducens pugnæ an deditionis hortator existeret, petitionem eius ad regis arbi-
trium relegauit: ac protinus Vualdemarum ē somno excitatum consuluit. A quo
rem arbitrio suo tractare iussus, expectanti Barbaro, omnia à rege præter tridui
inducias cōcessa respondit, sollicite prouidens ne hostibus longum muniēdæ ur-
bis tēpus daretur. Cæterum insequētis diei spaciū ne omnium induciarū expertē
dimitteret pollicetur, præfatus ni in littore quod urbi suæ proximum foret, se cum
omni Rugiæ primatu tēpore prædicto obuiā præbuisset, ulteriore pactionis aditu
cariturū. Postero die Esbernus ac Suno, iubēte rege simulacrū euersuri, quod sine
ferri ministerio conuelli nequibat, aulæis quibus sacellum tegebatur abstractis, fa-
mulos succidendi officium arripere iussos, attentius monere cœperunt ut aduer-
sum tantæ molis ruinam cautius se gererent, ne eius pondere oppressi, infesto nu
mini pœnas luere putarentur. Interea fanum ingens oppidanorum frequentia cir
cunstabat, Suantouithum talium iniuriarum autores, infestis numinis sui uiribus
insecu

A insecuturum sperātium. Iamq; statua extrema tibiarum parte præcisa, propinquo parieti supina incidit. Cuius extrahendæ gratia Suno ministros ad eiusdem parietis deiectionem hortatus, cauere iussit, ne iuccidendi auiditate pericula sua parum dispicerent, neu se labenti statuæ per incuriam proterendos obijcerent. Ruinam simulacri non sine fragore humus excepit. Præterea frequens ædem purpura circumpendebat, nitore quidē prædita sed situ tam putris, ut tactum ferre non posset. Nec syluestriū bestiarū inusitata cornua defuere, non minus suapte natura, quàm cultu miranda. Dæmon in furui animalis figura penetralibus excedere uisus, subito se circunstantium luminibus abstulit. Igitur oppidani simulacro urbe egerendo funes inijcere iussi, cum id pristinæ religionis metu per seipsos exequi non auderent, captiuis exterisq; quæstum in urbe petentibus, ut illud eijcerēt imperabant: ignobilium hominū capita diuinæ iræ potissimum obiectanda ducentes. Quippe domestici numinis maiestatem, quam tanto cultu prosequi consueuerāt, graues è uestigio pœnas à suis uiolatoribus exacturam putabant. Tum uero uariæ incolarum uoces exaudiebantur, alijs dei sui iniurias lamento, alijs risu prosequentibus. Nec dubium quin ingens prudentiori oppidanorum parti rubor incesserit, simplicitatem suam tot annis tam stolido cultu delusam cernenti. Pertractum in castra simulacrum admirātis exercitus cōcursus excepit. Nec prius sibi principes spectandi licentiā indulserunt, quàm plebem uisendi satietas admonuisset. Reliquum diei in obsidibus qui pridie remanserant accipiēdis deductum est. Sed & scribæ principum in urbem mittūtur, qui sacerdotali ministerio rudē religionis populum Christianis sacris assuefacerēt, eiusq; sacrilegis sensibus sanctitatis disciplinam ingenerarent. Vespera appetente omnes qui culinis præerant, simulacrū attentatum securibus, in exigua frusta aptosq; foculo stipites redegerūt. Crediderim tunc Rugianos pristinæ piguisse culturæ, cum patrium auitumq; numen quod maxima religione celebrare solebant, igni deformiter applicatum concoquendis hostium alimentis famulari cōspicerent. Post hæc nostri pariter & fanum cremandū, & basilicam lignis machinamentorū exædificandam curabant, belli instrumenta pacis domicilio permutātes. Itaq; quod obterēdis hostium corporibus excogitauerant, saluandis eorum spiritibus impēdebant. Dies quoq; quo thesaurus Suantuitho uotorum nomine consecratus à Rugianis traderetur, præfigitur. His expletis Absalon Granzæ Karentinensis promissione ducibus exposita, cunctisq; eius experimentum sumi debere iudicantibus, cum triginta nauigijs noctu discessit, rege sub primam lucem insequi monito. Tantus autem Karentinis Arkonensis expugnationis nuntio terror incesserat, ut locū qui ab Absalone prænotatus erat ante præfixum tempus accederēt. Illic Granza equo insidens uoce eminus missa, quisnam classi præesset, rogabat. Quam postquam ab Absalone ductari cognouit, Granzam se esse confessus, regem Tetislauum cum Iarimaro fratre & uniuersis Rugianæ nobilitatis proceribus aduenisse perdocuit. Quos Absalon interposita fide naue exceptos, ac per omnia Arkonensium exemplo deditionem pactos, ad regis aduentum usque detinuit. Quo per omnia pactionibus assentiente, solo Iarimaro ex Rugianorum optimatibus assumpto, unà cum Suenone Arusiensi Karentiam pergit: reliquos quò tutius urbem peteret, per Esbernum fratrem epulis allectos, non ante reditum suum dimittendos curauit. Triginta solos domesticos milites secum habebat, quorum maiorem partem orantibus Karentinis ne quid rixæ per eius comites in urbe concitaretur remisit, fiduciaq; quàm familia abundantior ad urbem contendit. Hæc undique secus uoraginibus ac lacunis uallata, unicum palustri ac difficili uado aditum habet. Quo si quis incautis uiæ excessibus aberrauerit, in profundum paludis incidat necesse est. Hoc uadum emensis, prætentus urbi callis occurrit, hic ad portam ducit, mediusq; uallum

C ac paludem interiacet. Itaque Karentini quò deditionem suam concinniorem efficerent, sex milium numerum explentes armati sese portis effundunt, uiamq; nostrorum progressui opportunam suffixis humo cuspidibus, diuersa acie circunstare cœperunt. Quo aspectu stupentem Suenonem rogantemq; quidnam sibi hostium uellet excursus, Absalon metu carere præcepit, eorũ egressionem ab obsequendi studio profectam docendo. Qui si nocendi animum gererent, facilius intra urbem facinus exsequi potuissent. Quanta porrò illum fiducia præditum æstimemus, qui capitis sui potestatem armati hostis ancipiti arbitrio tam facile credere non dubitauit? Sed & milites eius exemplo firmati, nec uultu nec ordine mutato parem procedendi constantiam seruauerunt, plus spei in unius Absalonis præsidio quàm metus in hostium multitudine reponentes. Transgressos uadum, uiamq; uallo citeriore aggressos, Karentini qui se hinc inde centuriauerant, humi prostratis corporibus, perinde ac superos adorãdi officio uenerati sunt, exsurgentesq; eorum uestigia beniuolo studio consectari cœperunt. Iocundus Absalonis ingressus, auido egressionis populo extitit. Neq; enim ut priuatæ rei legatus, sed tanquam publicæ pacis minister excipitur. Insignis hic uicus triũ præpollentium fanorum ædificijs erat, ingenuæ artis nitore uisendis. Iis tantum pene uenerationis priuatorum deorum dignitas conciliauerat, quantũ apud Arkonenses publici numinis autoritas possidebat. Sed & hic locus ut pacis tempore desertus, ita tunc frequentibus habitaculis consertus patebat. Quorum altitudinis tres ordines fuere, infimo, medij, supremiq; ponderibus sustentamentum præbente. Quinetiam tantæ consertionis angustiæ fuere, ut si tormentis in urbem lapides iacerẽtur, nusquam humum in quam conciderent non offenderent. Super hæc natus immũdicijs fœtor cunctos urbis penates asperserat, nec minus corpora quàm metus animos

D cruciabat. Vnde nostris Karentinos obsidioni resistere nequiuisse conspicuũ fuit. Neque enim eorum tam promptam deditionem ulterius mirari uoluerunt, quorum tam arctam necessitatẽ liquidò peruiderũt. Maius fanum uestibuli sui medio continebatur, sed ambo parietum loco purpura claudebantur, tecti fastigio solis duntaxat columnis imposito. Itaq; ministri direpto uestibuli cultu, tandẽ manus ad inferiora fani uelamina porrexerunt. Quibus amotis, factũ quærcu simulacrũ, quod Rugiæuithum uocabant, ab omni parte magno cum deformitatis ludibrio spectandum patebat. Nam hirundines quæ sub oris eius lineamentis nidos molitæ fuerant, in eiusdem pectus crebras stercorum sordes congesserant. Dignum numen cuius effigies tam deformiter à uolucribus fœdaretur. Præterea in eius capite septem humanæ similitudinis facies consedere, quæ omnes unius uerticis superficie claudebantur. Totidẽ quoq; ueros gladios cum uaginis uni cingulo appensos, eius lateri artifex cõciliauerat. Octauũ in dextra destrictum tenebat. Hũc pugno insertum firmissimo nexu ferreus clauus astrinxerat, nec manui nisi præcisæ euelli poterat, quæ res truncãdæ eius occasio exstitit. Spissitudo illi supra humani corporis habitũ erat: lõgitudo uero tanta ut Absalon supra primam pedum partẽ consistẽs ægre mentũ securicula quam manu gestare cõsueuerat, æquaret. Hoc numen perinde ac Martis uiribus præditũ, bellis præesse crediderant. Nihil in hoc simulacro iocundũ uisentibus fuit, lineamẽtis impoliti cælaminis deformitate sordentibus. Iamq; famuli maxima cum totius urbis exanimatione, tibijs eius secures applicare cœperũt. Quibus abscissis, comitãte sono lapsus terræ trũcus impingit. Hoc uiso oppidani, Dei sui uiribus insultãtes religionẽ mutauere contemptu. Nec eius excidio contentæ, satellitũ manus ad Poreuithũ simulacrũ quod in proxima æde colebatũ auidius porriguntur. Id quinq; capitibus consitũ, sed armis uacuũ fingebatur. Quo succiso Porenutij templũ appetitũ. Hæc statua quatuor facies repræsentãs, quintã pectori insertã habebat, cuius frontẽ læua, mentũ dextera tangebat.

A tangebat. Hæc famulorũ ministerio securibus icta concidit. Has statuas oppidani Absalonis edicto intra mœnia cremare iussi, preces imperio opponere cœperũt, orantes misereatur cõfertæ urbis: nec incẽdio obijciat, quorũ iugulo parcat. Nam si ignis ad uicina prolapsus, unum è tabernaculis corripuisset, ob eximiam confer tionem, uniuersa indubitanter conuelleret. Quapropter eas urbe egerere rogati diu repugnauerunt, quod se membrorũ quorũ ministeriũ imperio exhibuissent, numine pœnas exigente usum amissuros metuerent, contemptumq; religione excusare pergebant. Ad ultimũ Absalonis monitu, Dei qui sibimet opitulari non posset potentiam floccipendere docti, spe impunitatis accepta, imperio ocyus pa ruerunt. Nec mirum si illorum numinum potentiam formidabãt, à quibus stupra sua sæpenumero punita meminerãt. Siquidem mares in ea urbe cum fœminis in côncubitum adciti, canum exemplo cohærere solebant. Nec ab ipsis morando diuelli poterãt. Interdum utricq; perticis e diuerso appẽsi, inusitato nexu ridiculum populo spectaculum præbuere. Ea miraculi fœditate solennis ignobilibus statuis cultus accessit, creditumq; est earũ uiribus effectũ, quod dæmonũ erat præstigijs adũbratũ. Sueno uero quo magis simulacra asperneda doceret, super ea cum à Karentinis ejcerẽtur sublimis cõsistere uoluit. Quo facto põdus cõtumelia auxit. Nec minus trahẽtes rubore quàm onere uexauit, domestica numina alienigenæ põtificis pedibus subiecta cernẽtes. Dũ hæc à Suenone gerũtur, Absalon tribus cœmiterijs in agro Karentino dedicatis, uespere Karentinã redijt: deletisq; simulacris unà cũ Iarimaro profunda nocte ad naues peruenit, eumq; secũ cœnitare coegit. Iamq; Absalon ternas continue noctes absq; somno exegerat, adeoq; oculorũ eius aciem uigiliæ debilitauerant, ut penè uidendi usum extinguerent. Sequenti luce scribæ & qui priuata principum sacra tractabant, sacerdotiorum ornamentis

B donati, regenerandæ per aquam prouinciæ ministerium præbuerunt. Item basilicas compluribus in locis moliti, priuatæ superstitionis tuguria, publicę religionis domicilijs mutauerunt. Eodem die pariter accipiẽdis obsidum reliquijs uacatum est. Quo tempore Pomeranorum duces qui Tetislauum regno exuendum, seq; Rugianæ rei dominium in præmiũ militiæ recepturos putabãt, postulata abeũdi licentia, amicitias hostilitate mutarunt. Quæ res ipsis postmodum ac Danis longam belli discordiã interiecit. Vespere portu soluentes se ad proximam continenti insulam appulerunt, illic regi septẽ æqualis magnitudinis arcæ, consecrata deorum numini pecunia refertæ, à Rugianis allatæ sunt. His peractis remittẽdæ expeditionis decretum uulgatur. Qua reuersa Absalon nouos sacerdotes nõ solum ordinis sui insignibus, uerumetiam commeatibus instructos, reuocatis prioribus in Rugiam delegauit, ne alienis impensis utẽdo populũ quem sacris documentis erudituri erant, in exigẽdis uitæ necessarijs onerarent. Nec prædicationis eorum ministerio miracula defuere. Siquidẽ cõpluribus debilitate corporis resolutis, per eorũ salutares preces bonæ ualetudinis habitus recuperatus est. Quod potius lucrandæ gentis respectu, quàm sacerdotũ sanctitati diuinitus cõcessum uideri potest. A quibus etiã detractæ religionis supplicia uaria membrorũ strage grauiter exigebãtur, ut manifeste Deum & cultus sui præmium, & cõtemptus uindictam afferre putares. Ibidem quoq; nuper clarum inauditi generis miraculum incidit. Matrona quædã à uiro immerẽs adulterij insimulata, cum purgãdæ infamiæ gratia candenti lamine dexterã obtulisset, subitò ferrum quod exceptura erat perinde atq; innoxiæ manus contactũ fugiens, neglecto pondere sublime se extulit, pendulocq; motu gradiẽtis fœminæ incessum comitans, cum ante aram iactandũ erat, inter religiosam astantiũ admiratione proprio impulsu humi decidit. Ea res & mulieris infamiã leuauit, & uisentiũ animos religioni proniores effecit. Nec temere quidem pudicitiã suam tam ancipitis argumenti iudicio credidit, cui corporis ani=

Præstigiosa miracula dæmonum.

Lamina candente pudicitia probatur.

C miq; fiduciam certæ synceritatis conscientia ministrauit. Capta Rugia cum adhuc piraticæ labes cunctos maris nostri secessus fœdaret, solerti Danorum instituto prouisum est ut eorum classe recensita, quarta quæq; nauis aduersum maritimos prædones quoad temporum habitus sineret excubandi officio fungeretur, sicq; quorundam assiduitas uniuersorum laborem absolueret. Tantū enim commodi gens nostra in paucitatis cōtinua, quantum in multitudinis intercisa militia reponebat. In quod munus potissimum iuuenes coniugiorum expertes legi placuit, ne militiæ studiū tori charitate torpesceret. Iisdem Absalon & Christophorus duces adduntur. Qui domestici freti liminibus non contenti, etiam Rugiana littora ac Leuticios scrutabātur anfractus. Ped idem tempus legati regis quos ut sibi paternæ animæ sanctitatem sacris honoribus uenerari liceret Romam transmiserat, consentaneas uoto literas retulerunt. Quibus cognitis rex omni Danica nobilitate sub edicto Ryngstadium euocata, circa solenne Ioannis quod in æstiuo solstitio colitur, & parenti cœlestes honores, & filio regios celebrare cōstituit, maxima claritatis incrementa accepturum se ratus, si una eademq; luce ex ijs alterum ara, alterum corona donasset, ut & huius infantiam regnum reciperet, & illius spiritum publica religio consecraret. Sed neq; se ulla alia ex re tantū uoluptatis hausturum credebat, quàm si in filio maiestatis suæ insignia uiuus cōspicere potuisset. Quinetiam naues à propinqua statione reuocatas, longinquam agere iussit quo citius profundæ barbariæ piratas offenderent, ante feriam quæ Ioannis censetur participandæ solennitatis gratia reuersuras. Discedentes quoq; præmonuit ne huius generis piratas callidius quàm fortius confligere solitos repēte lacesserēt, & quibus id consuetudinis sit ut hostili classe superueniēte nauigijs suis in littus subductis, de industria citato cursu latebram petant, hostibusq; liberum instandi locum D tribuant. Sed mox ut eorum nauigia ardenti remigum studio passim littoribus applicata conspexerint, improuiso recursu latebris erumpentes eadem brachijs per foros iniectis apprehensa subducant, subductaq; nautis partim lapidum, partim telorum nimbo obrutis ferro perfodiant, ac crebris foraminibus absumant. Hos itaq; tametsi fugere uideantur auidius insequendos non esse, quorum non minus fuga quàm impetus metui debeat: neq; terga præbentibus præpropere innitendum, sed potius & littus composito nauigationis genere petendum, & in aciem iunctis patienter ordinibus descendendū. Hæc agentibus in expedito uictoriam fore, quod inermes illi nudisq; penè corporibus dimicantes, plus astu quàm apparatu niti soleant. His monitis incalescētes se in Olandiam appulerunt. Verum quanquam Sueones ac Dani inimicitias gererent, ne destinatam paganis cladem Christianis infligerent insulæ parcendum duxerunt, religionis concordiam regnorum odijs præferētes. Hic ab indigenis permixtos Estonibus Curos propinquo in portu piraticam exercere perdocti, indicatum sibi locum ut cuiq; nauigationis celeritas suppetebat, cum contemptu hostium, regij monitus immemores, certatim subintrant. Quo uiso, speculatrix Estonum ratis remigio in altū excessit, obuiaq; nauigatione diffugere quàm sociæ classi uisorum nuncium afferre maluit. Quod reliqui piratarum experti, subductis in continentem nauigijs, de industria se propinquæ syluæ fruticibus occultare cœperunt. Quorum commentum Sueno Scolingus & Nicolaus Vuendilensis haud callide æstimantes, uehementi remorum impulsu concitatis nauigijs, cum uniuersis remigibus littus insiliunt, ubi protinus fallaci Barbarorum recursu excepti, diuq; cum ijsdem strenue præliati, neglecti regalis cōsilij pœnas exitio pependerunt. Quibus dum Touo Longus, & Esgerus insignes Absalonis equites auxilio fore gestiunt, quorum spiritum protegere student sociantur funeribus. Talibus sociorum periculis Magnus Scaniensis irritatus magis quàm territus, diuerso littoris aditu similē pugnæ euentum

A tum habuit. Horum omnium nauigia Barbari prius remigibus uiduata, mox se-
curibus perfossa profundo merserunt. Has militum strages Christophorus con
templatus, temperato remigij cursu terris nauem abstinuit. Quæ cum fluctuante
prora littori latus aduerteret, tanta saxorum ui ab hoste petita est, ut remiges sua
tantum corpora munire contenti, aliena attentare nequirent, nec iam inferendis
ictibus sed uitandis uacarēt. Hæc postquam Esbernus animaduertit, ne sanguis
regius frustra sibi creditus uideretur, strenua nauigatione continentem petendo
medijs se iaculantium saxis immersit, oneratumq; periculis iuuenem ab imminen
ti exitio nauigij sui interiectu seruauit. Quod protinus Barbari magnis uiribus
appræhensum, uulneratis qui proræ præerant, in littus haud segniter pertrahen
dum curarunt. Esbernus cum se tribus spiculis ballista emissis, toties ictu frauda-
tum uideret, cōfracto tormento euius usum frustra tentauerat, à puppi in proram
armatus concessit, solusq; tot hostes aliquanto diei spacio mira animi corporisq;
uirtute sustinuit. Tandem silicibus adeò contusus telisq; perstrictus, ut pedibus
quoq; deficeretur, ægre puppi repetita consedit. Iamq; à comitibus desertus (nam
cuncti, præter unum, pellente metu profundo se dederāt) postquam barbaros na
uigium cuius iam latera dolabris perfregerant insilire conspexit, uirtutis pristi-
næ non oblitus, uiribus recollectis semel iterumq; ac tertio exceptos fugauit, te-
laq; in se congesta acerrime in hostem retorsit: auxilio sibi uertens quod in eius
perniciem uis aliena contulerat. Ad ultimum hebetatis neruis, lassitudinis nimie
tate confectus, cum potius debilitati quàm hosti cedens resumendarum uirium
gratia paululum gradum referre cœpisset, tam grauem lapidis ictum capite exce
pit, ut ante puppim penè exanimis collaberetur. Quem cum Barbari conscenso
nauigio iacentem obtruncaturi concurrerēt, unicus eius comes cum uoce semi-
B animem suscitare non posset, dextera comprehensum erexit, solaq; consistentis
imagine propinquas hostium cateruas reppulit. Tanta quippe fortitudinis eius
experimenta fuerant, ut aspectu non minus quàm uiribus hostem terrerent. Po-
stremo sensibus redditis, comitem percunctatus curnam ab eo fatigaretur: post-
quam nauigium Barbaris completū audiuit, pristino animi uigore, pulsis omni-
bus, in proram concessit, pugnaq; strenuæ ædita, cum uiribus propemodum ab-
sumptis ad malum regredi uellet, rursum semianimis concidit: perissetq; ni eum
Christophori remiges ocyus naue exceptū seruassent. Quæ res cæteros in littoris
accessione cautiores effecit. Eo nanq; prospectius abstinētes, eminus rem fundis
iaculisq; gessere. Et quoniam rebus ulterius attentandis noctis propinquitas offi
cere uidebatur, sumpto differendæ pugnæ consilio, ne qua Barbarorum ratis no
cturno portus egressu clandestina fuga dilaberetur, excubijs obseruandum du-
xerūt. Igitur Barbari cum se tantæ classis obiectu cōclusos uiderent fortitudinem
ex desperatione capientes, iam non de fuga sed uictoria cogitare cœperunt. Itaq;
partim proprijs, hostiumq; nauigijs quibus potiti fuerant, partim syluestribus
truncis arboreisq; molibus munitionē ad urbis instar ædificant, binos habentem
introitus arctos admodum, angustijsq; difficiles, quibus quis ueluti posticis sub-
missus irreperet: latera quoq; quæ ex nauigijs cōmpegerant uelis in multiplices
ordines conuolutis exterius imminebāt, propugnaculorum usum à telarum con
sertionibus mutuātes. Præterea alij sectos stipites figendis ictibus exacuere, alij
littoralia saxa iactibus idonea legere curæ fuerat: & ne ulla ex parte remissis ani-
mis uiderentur, bacchantium more cantu choreisq; lætitiam simulabant, Danis
tristem silētio noctem ducentibus. Tunc Lucas Christophori scriba nationis Bri-
tannicæ, literis quidem tenuiter instructus, sed historiarum scientia apprime eru-
ditus, cum infractos exercitus nostri animos uideret, mœstū ac lugubre silentium
clara uoce prorumpens, solicitudinem alacritate mutauit. Siquidem memoratis

C ueterum uirtutibus, nostros ad exigendam à sociorum interfectoribus ultionem tanta differendi peritia cõcitauit, ut nõ solum mœstitiam discuteret, uerumetiam cunctorum pectoribus fortitudinẽ ingeneraret. Dictuq; incredibile fuerit, quantum uirium in nostrorum animos ab alienigenæ hominis sermone manauerit. Diluculo redito paucis ad prohibendã hostium elapsionẽ relictis, remoto ab eorum castris spacio littus conscendũt, ne in ipso apparatu repentinos superuenientium paterent incursus. Itaq; cultius armatis in acie præire iussis, ignobilibus quibusq; subsequendi locum attribuunt. At Barbari non per acies sed passim munitione delapsi, ingenti clamore ædito in pugnã prosilire cœperunt, existimantes Danos strepitus uiribus perterrefactos primo cõgressionis impetu superandos. Tantus autẽ clamoris eorum horror increbruit, ut in postrema acie collocatis non solum metum, sed fugam incuteret. Verum à præcedentibus secus ac rebantur excepti, non minore impetu castra quàm reliquerant repetebant. Complures ex eis cæsi, solus è nostris Olauus guttur telo traiectus multoq; sanguinis profluuio debilitatus, semianimis in littus refertur. Primus Nicolaus Sticonis filius uir genere & uiribus iuxtà splendidus, defensam à Barbaris munitionem irrupit, sed in ipso mox aditu uehementi fustis ictu exceptus procubuit. Quem Ako frater proprij corporis obiectu protegere cupiens, dirum in gutture uulnus excepit. Quorũ fortitudinis uestigia cæteri insecuti, facto irruptionis gradu, cum contemptu periculorum atrocius in hostem grassantur. Quibus etiam qui excubijs præerant superuenientes opem tulere, alij malis appositis munimenti fastigium transcendentes, ferendi socijs auxilij studio hostilibus sese globis immergunt. Tanta autem in Barbaros strages exercita est, ut ex ipsa eorũ multitudine ne cladis quidẽ nuncius superstes reperiretur. At nostri prædæ participatione acta, refectisq; nauigijs, nobilium so

D ciorum cadauera salientes, ignobilibus ibidem tumulatis, in patriam referenda curabant. Qua inita Vualdemarum apud Ryngstadium magna cum optimatum frequentia regio apparatu feriantem reperiunt. Vbi Lundensis pontificis ministerio cuius id exequendi officium erat, & patris eius ossa aræ traduntur, & filius septem annos natus Kanutus rex consecratur, regia in sella purpura uenustatur. Quibus debita religione celebratis, Helgo pontifex Asloensis, & Stephanus Vpsalensis ab Erlingo missi, æditiore loco occupato pacem Noruagiensibus benigno precabantur alloquio. Quam à rege eo potissimum die concedendam esse monstrabant, quo & filium diademate, & parentem altario honoratum uidisset, tantum quod excellenti eorum facundiæ tributum est, ut Erlingo familiaris colloquij aditus promitteretur. Ad quem Esbernus poscente Helgone, nondum resanatis uulneribus legatus dirigitur, Erlingo & Iuaro Noruagiensibus interim obsidum loco apud regem retentis. Multa illi in concione Erlingus insolenter, hic multa Erlingo audacter respondit. Quo Erlingus domi suæ deten to Vualdemarum allocuturus, Sialandiam, quatuor nauigijs Stephano Vpsalensi comitatus, accedit. Quem cum Absalon nuper à regis in Iutiam proficiscentis comitatu magna classe regressus, Isorensi in portu aduentantem uideret, socijs quicquam hostiliter conari uetitis, nè superuenientibus metus inijceretur tranquille eius nauigationẽ excepit, quem etiam maiore classis suæ parte dimissa, ad regem perduxit. Is cum prima colloquij die obiurganter exceptus de concordia desperaret, Absalonem per Stephanum orat, tutò sibi discedere liceat. A quo timidius quàm si in patria foret sentire prohibitus colloquium repetiuit, pacemq; probatis conditionibus impetrauit. Enimuero cunctis Noruagiensium magnatibus in eandem sacramenti formam obstrictis, iureiurando pollicitus est se filium regis Vualdemarum admodum paruulũ educationis officijs prosecuturũ, eundemq; prius Noruagiæ ducem, deinde regni hæredem futurum, si filius suus Magnus absq; li

beris

A beris iusto matrimonio susceptis decederet. Quinetiam miles regis effectus, quoties cunque res posceret sexaginta Noruagiensium naues in eius comitatum expediendas promisit. Cuius pactionis tenorem Danorum fide laudata, domi postmodum in concione uulgauit. Quem Touo descendentem reducendi Esberni gratia proprio sequebatur nauigio. In quo profecturus Esbernus, munificentia gentis arcuum telorumq; donis onustus abscedit. Cum ad Oddam prouinciam peruenisset, ex eius speculatoribus, regem expeditione Pomeraneã petiuisse, cognoscit. Iidem ab eo interrogati an ullos recenter piratas uidissent, quadraginta se rmẽ nauigia ad insulam Syram appulisse denuntiant, præfati parum se nosse, negociatrix an piratica classis extiterit. His auditis Esbernus ut noctu inscios præteriret, neglecto syderis habitu quàm remotissime terras nauigando uitare constituit, piratico se conspectui subducere cupiens. Sed dum obscuritatis auxilium expetit, subitò collucentis lunæ fulgore proditur. Nam Sclaui serena nocte conspecto uelo, obiecta classe nauigantem excipiunt. Quibus conspectis Esbernus nautas arma capere, loricatosq; suis in locis consistere hortatus, reliquos secum in proram perductos ex utroque nauigij latere spiculis hostem incessere iubet, ut salutem suam protegere necesse habentes, segnius alienam impeterent. Præcepit quoque cum primum classis obiectum, ueli beneficio penetrassent, eodem defensionis genere quo proram instruxerant se duce puppim communiant, obseruato ne quis præter eum inter præliandũ fandi licentiam usurparet, quo melius imperantis iussio exaudiretur. Quem si occidere contigisset, Touonis uererentur imperium. Hic si periisset, Esgero proloquium deferretur. Quibus prostratis, minimum pugnæ restaturum dicebat. Quo demum loricam sumere uolente, is qui gubernaculo præerat quo se sit protecturus inquirit, cum utraq; manu circa gubernandi officium
B occupata, neutra necessariæ defensionis usibus aptare possit. Cui continuò Esbernus munimentum quod erat sumpturus tradidit, seq; quàm gubernatorem hostibus inermem offerre maluit. Quo facto unius hominis corpus ferro, omnium uero mentes audacia instruxit, tantopere hostes à se contemni demõstrans. Quibus iuxta Esberni consilium obedienter ac strenue gestis, postquam classis globum aciemq; perruperant, primus sequentium Sclauorum incursus ui telorum abigitur. Secundus aliquanto maiore conatu æditus, pari modo repellitur. Tertio Barbari tantam unius nauigij uirtutem mirati, cum quibus prælientur interrogant. Respondet Esbernus frustra nomina rimari, qui prædam occupare non possint. Hunc uocis iactum expertus Ericus Iurisij filius, uir generis clari sed cordis obtusi, quem fortè Sclaui illic captiuum habebant, quàm poterat clara uoce prædicauit Esberhum ab eis capi non posse. Quo audito seipsos nisi eo potirentur inuicẽ excrati, hostilis nauigij latera citra malum cõmunibus rostris impellunt. In quo conflictu complures ex eis exanimati sunt, Sialandensium nemine periclitato. Cumq; uentus cuius non modicum auxilium erat, aliquantulum ex pristino habitu remittere uideretur, interrogatus à suis Esbernus, an uelo remigium adijcere oporteret, id fieri prohibuit, ne nauigationem metu conficere putarentur. Cumq; Barbaros identidem firmatis animis pertinacius instare cognoscerent, perseuerãtiæ eorum metu, an silex intra nauigium suppeteret percontatus, postquam haberi eum animaduertit, malum conscendi, inq; eius cacumine ignem extundi præcepit. Cuius facti acumine Barbaros sequẽtem classem imitari putantes, ab ulteriore sui insectatione cohibuit. Cum uelum extra prospectum hostium esse crederet, demisso eo domesticum in portum remigio peruenit. Ita non minus ingenio suo quàm sociorum uiribus adiutus partim à fortitudine, partim ab astutia præsidium mutuatus est. Interea rex Rugianorum classe auctus, perq; ostia amnis Zuuinẹ Pomeraniam ingressus, Iulini oppidi ipso intacto confinia populatur. Deinde ad fluuium

C Iulino Caminoq́ iunctum uniformem principijs ostijs bipertitũ, regia classe progreditur. Cuius nauigationem crebra sæpium obstacula à piscatoribus defixa diffi cilem faciebant. Pons quoq; prælongus Iulini mœnibus contiguus, media amnis intercisione transitiue coarctabat, citra quem impedimentis urgentibus pernoctatum est. Mane rex continentẽ aggressus, ex aduerso urbis in ripa australi pontem disijci iussit. Nec minori Sialandensibus piscatoreas sæpes conuellere studio fuit. Quos cum Iulinenses per occultum pontis transitum cimbis prolapsi propellere niterentur, Absalon qui simul cum rege ripam ascenderat, alienis nauigijs correptis opportunum eis præsidium attulit. In cuius clypeum coniecta tela inania cadebant, sociorum scutis immissas cuspides retentantibus. Cumq; eius nauigium huic spectaculo procul intentum, hortante rege propius accessisset, repulsis hostibus ingentiq; pontis parte conuulsa cæteræ classi nauigandi iter tribuitur. Quam cum oppidani prætereuntem scaphis incesserent, Absalon & Suno, cimbas suas sagittarijs completas eis obijciunt. Anceps q; exercitatio erat nauiculis, uario tormentorũ genere decertantibus. Verum ut Iulinensibus oppidum, ita nostris classis refugio fuit. Ad ultimum cedentes oppidanorũ scaphæ, liberum classi progressum dedere. Quam cum Suno posterius sequeretur, quendam è Iulinensibus insolentius ripæ incursantem, eiecto ballista spiculo interemit: eiq; mox alium subuenire conantem simili ictu prostrauit. Quorum corpora totidem ocyus accurrẽtes, humeris suis excepta celerrime deportarunt. Cumq; nostros ob id factum unus ex oppidanis perinde ac sociorum necem maledictis ulturus acerbiore cõuitio insequeretur, proterue eum Guthskalcus agere prędicabat, quod dona quæ in alios ultro collata conspexerit, contumeliosa uerborum uiolentia assequi cupiat. Nam cum duos eorum pedites à nostris equites factos conspexerit, reliquos si propius D accessissent, similibus equis esse donandos. Quo dicto non solum insectatoris petulantiam cõtudit, uerumetiam oppidanorum omnium insolentiam proculcauit. Inde ad insulam Crisztoam peruentum. Cuius incendio abstineri rex ut annonæ equorum alimẽtis necessariæ parceret, edixit. Proxime ad urbem Caminum permeato amne proceditur. Cuius septentrionali prouincia armis incẽdioq; uastata, prælium eius in ponte conseritur. Sub quem Sclaui per occulta uada repẽtes, lanceis inter rimas porrectis furtim nostros uulneribus appetebant. Cuius incommodi fraudem Danicarum illico scapharum frequentia dispulit. Pontis quoque fragilitas excidium minitans, amplius quàm hostis sæuitia in metu reponebatur. Igitur omissa urbis oppugnatione, Crisztoam reditur, ubi reducẽdæ expeditionis summa cum totius exercitus hæsitatione consilium agitantes, qua parte pontum repeterent ambigebant. Nam cum Pomeranorum lacus tribus ostijs in fretum decurrat, duobus Penensi uidelicet & Suuyznensi longinquitatis tædio fastiditis, propinquam Caminensis exitus breuitatẽ adire placuit. Quem Gero quidam regionis eius locorum peritus adeò uadosum incertæq; profunditatis asseruit, ut eum æstus duntaxat regressu suo meabilem faciat. Cuius cognoscendi gratia Absalon cum tribus nauigijs missus contigui maris sæuitia interpellante, profunditatis habitum excusse rimari non potuit. Hic fluuius ubi lacu emanat, contractiore alueo stagnat. Progressu uero suo supra amnis modum latitudinis incremẽta suscipiens, eximiam paludem aut facit aut inuenit. Rursum ubi pelago influit, pristinæ cõtractionis mensuram resumit. Quanquam uero classis regia Absalonis reditum operiri deberet, nauigationis ardore præcepti oblita, imperio festinationi posthabito ad idem amnis diuerticulum procurrit, ac seipsam proprio ductu difficilimis alueí locis inseruit. Cuius cum Christophorus terga custodis more postremus tutaretur, insultantibus Sclauorum nauigijs haud facilem fluuij ingressum habuit. Quod attentationis genus partim uiribus suis, partim sociorum auxilijs propulsauit.

A sauit. Cumq; rex eodem die Iulinensis prouinciæ denuò inuadendæ consiliũ agitasset, Absalon concubia nocte opportuna ascensui loca scrutatus, ubi solidiorem fundi situm aduertit, illic aut palos fixit aut harundines ripæ iunctas nodis signauit, posteraq; luce easdem indiciorũ notas secutus, exponendis equitibus facilem continentis aditum præmõstrauit. Qui cum Magnum Erici filium diurnæ excursationis agendæq; prædæ sociũ haberet, eumq; incautius euagantem ab hostibus propè interceptum, quanquam à rege uicorum incẽdijs insistente reuertendi imperium accepisset, charitatem obediẽtiæ prætulit, Magnumq; partim nauali, partim equestri hostiũ militia arctissimo in loco cõclusum, euestigio cõcitato agmine superueniens imminẽtis exitij periculo liberauit. Nec ingratus auxilij Magnus, salutem suam se ei debere cõfessus est. Ad hæc ingentes seruatori grates exsoluit, seq; etiam spiritum suum si necesse foret eius saluti impẽsurum promisit. Verum Absalon memor hanc opem à se latam aduersum regis imperiũ esse, ne tristiorem eius uultum experiretur, gratiam quam contemptu læserat prædæ obiectu recuperare constituit. Igitur pecorũ ordines præ se agi, captiuosq; in castra præcedere iussit, eoq; aspectu permulsos regis oculos in aduentum suum sereniores effecit. Is nanque cognitis, Absalonis operibus spolijsq; conspectis iram quam contemptui inflixit uirtuti remisit, eumq; leui repræhensionis genere ueniẽtẽ excipere contentus fuit. Repetita classe anceps educẽdæ eius consilium fuit. Alij siquidem medias faucium angustias ad commodum nauigationis ligonibus patefacere, stri ctasq; fluuij partes fossorum opera ampliandas censebant. Sed quia manifestum erat futurum, ut arenis maritimo æstu appulsis fossa obstrueretur, opus attentatum non est. Alij naues subiectis trabibus communi ui in portum pertrahendas duxere, equitatu utrinque ripas tuente. Rugianis solis sex paruulas rates hac arte

B educere contigit, cæteras uero oneribus admodum impeditas disiungi quàm abstrahi facilius fuit. Igitur cum nostri infinito procedendi ardore aliquandiu fauces frustra tentassent, reuocãte rege ægre cœpto cesserũt. Tanta omnes (Absalonem excipio) hoc exitu utẽdi auiditas stimulabat. Is nanque explorato amne, faucium profunditatẽ nauigijs inaccessam fore compererat. Interea Kazymarus imperita nostrorum secessione gauisus, claudẽdi amnis gratia quinquaginta nauium classem eius principio obijciebat, ratus nihil hostium fortunæ præter mortem aut captionem residui fore. Insignes ei sagittarij Konon & Cirinus fuere, ab Henrico in Sclauorum auxiliũ, Danorũ odio missi. Bugiszlauus quoq; cum equestribus copijs superueniens, nauigijs in supplementũ fratri transmissis, Iulinẽses quod cum nostris acie non conflixerint ignauiã eis obiectando cõtempsit. Quæ res adeò Iu tensium animos metu confecit, ut Absalonem ueluti concione circundatũ palàm conuitijs aggredi deforme non ducerent, eius ductui imputantes quod propriæ festinationis impulsu commiserant. Quinetiã muliebriter & quasi per lamentum queri cœperunt, olim regum consilia ad illustrium uirorũ arbitrium pependisse, nunc in stolidissimi cuiusq; monitis sententiaq; cõsistere. Enimuero Danis eo loci peruentum esse, unde reditus spes præsumenda nõ sit. Quamobrem pauca nauigia qbus rex ac principes dilabi possent, publico conamine extrahi oportere, ne Danorũ uires ac nomen uno temporis momento funditus collaberentur. Quam insectationem Absalon adeò patienter ac moderate tulit, ut nihil ex cõsueto mentis aut uultus habitu deponere uideretur. Idq; solum monere cõtentus fuit, ut eas tantũ ad præsens uoces profunderent, quarum in futuro meminisse non pudeat. Huic fortè obtrectationi Scorro Vuaggnonis filius interueniens, primũ ob con fusas populi uoces, cuiusnam rei mentio haberetur liquidò exaudire non potuit. At ubi cessante iurgio, remissoq; strepitu, Absalonem maledico astantiũ sermone lacerari cognouit, Desipitis, inquit, commilitones, pijssimi ac ualẽtissimi uiri indu

C striam tanquam scelus aliquod aut flagitium obscœna uerborum petulantia pro- culcãdo, ignauasq; & indignas fortibus uoces in eius cõuitiũ muliebriter facien do. Neq; enim strenuam ac fortem operã iniqua æstimatione pensare fas est. Ipso siquidẽ ductore eas terrarũ partes armis lustrauimus, quas ne aspicere quidẽ ma- ioribus nostris contigit. Et sanè principibus ductandi, militibus sequẽdi ius com- petit. Ergo nos proprijs niti, alienis uero imperijs regi conuenit. Neque enim ab eodem & defendi & ductari debemus. Quapropter nos illi grates habere par est, qui fortunas suas toties pro nostra præda uictoriaq; deuouit, cuiusq; nunc fortissi mo ductu eo necessitatis peruenimus, ut salutẽ armis protegere debeamus. Iam enim patriã ac penates affectãtibus, ante hostiũ oculos conspicuum uirtutis opus ædere necesse est, reditumq; probitatis actibus impetrare. Has autẽ populi nostri querelas, à summa animorũ trepidatione profectas quis dubitet? Sed prô dolor quid causæ est quod tot illustrium uirorũ præcordia tam repente fiducia defecit, ignauia occupauit? Quid nobismetipsis nullo concutiente metum parimus, abie ctaq; spe sine periculo trepidamus? Corporibus integri sumus, neq; nexus neq; plagas experti. Dextris enses gestamus, nihilq; robori nostro inopia aut clades detraxit. Agè tantam fortunæ incolumitatem uirili mentiũ robore prosequamur. Meminerimus nos exercitatos, nõ imbelles fœminas esse, & inter penè inermes hostes, summa cũ armatura uersari. Certe si classis nostra aut naufragio aut incen- dio perisset, nihil impedimenti esset quo minus per medios hostes patriam equis repeteremus. Mittite ergo trepidas ignauasq; uoces muliebriter auribus tantæ concionis inserere, exsurgentesq; animis hebetatos fortitudinis neruos pristina uirtutis fiducia recreate. Talibus aliquandiu monitis insistens, potius obtrectan- tium ora cohibuit quàm animos correxit, depressitq; iurgiũ exhortãtis autoritas,

D quod ei summa pietas ac præcipua fortitudo maximã sociorũ gratiam conciliaue rat. Interea Kazymarus classis nostræ potiendæ spe admodum incitatus, simulan- dæ fiduciæ gratia tentorio in ripa defixo, aureis argẽteisq; poculis sibi ac militibus merum propinari constituit. Cuius insolentiæ fastum, fugatus postmodũ rubore mutauit. Interea Vualdemarus principes à classis pertractatione reuocatos, cu- ratis corporibus ad se coire iubet. Quos cum intra nauigium suũ frequẽtes adesse cognosceret, quid factu potissimum ducant inquirit. Quibus responsum nõ dan- tibus taciturnitatem miratus, causam eius exponi præcepit. Tunc quidã, hæsitan tibus cæteris, pueros ei in consilium adhibendos dicebat, quorum præcipue mo- nitus sectari soleat, ut quos duces elegerat etiam reduces habeat. Qua uoce Vual demarus Absalonis sibi familiaritatem exprobrari cognoscens, nõ moris esse, in- quit, fortes uiros inuicem se muliebriter repræhendere, quin potius ubi publicæ necessitati consulitur, priuatas lites facessere oportere. Sed neq; hominem qui ab ipsis imperitiæ damnetur, si consultus fuerit responsionis ignorãtia silentiũ actu- rum. Intuensq; Absalonem quid suadeat rogat. Ille consiliũ in expedito esse, cum- eo regi libitum foret uti pronunciat. Quæ enim alijs impedimenta atq; obstacula uideantur, dispulsu facilia fore, neq; aut nauium obiectum aut equitum incursum morari posse, quo minus ea parte egressus pateat, qua aditus fuerat. Regem quip pe expositis in continentem equitibus, protegendæ classis gratia ad ipsas fauces secedere debere, eoq; nauigia nonnulla loricatis remigibus instructa cæteris sin- gulatim præire, & classem hostilem cum primum frequẽtium comitatus affuisset irrumpere. Ridentibus cunctis & an ipse præuius fore uellet percontantibus, uo lo, inquit, ne fortius dixisse uidear quàm fecisse. Etenim audaciũ consiliorum au- tores, quod ore suadent manu prosequi conuenit. Delectatus cõsilio rex, Absalo ni naues, remigesq; quos posceret expediri præcepit, ac protinus ripam stipatis equitibus petens ad amnis principium properauit. Quò Kazymarus cminus ad- uentare

uentare

A tentare conſpecto, relicto ocyus tabernaculo ad claſſem trepido curſu ſe retulit.
Septena delectu habito nauigia procurantur, eademq; loricato remige exornan-
tur. E quibus bina Abſalonis fuere, totidemq; Esbernus ac Suno ductabant. Re-
liquis tribus Thorbernus, & Olauus, & Petrus Thorſtani filius præerãt. Cumq;
Abſalon cætera claſſe ſeriatim ſubſequi iuſſa nauigio primus incederet, ignotum
amnis diuerticulum inſenſo nauigationis compendio penetrauit: cuius reliqua
nauis gubernantis errore ſubitò uadis inſedit. Sed hunc deuiæ nauigationis ex-
ceſſum, detruſa arenis puppe remigum uelocitas porrexit, ſtatimq; barbara claſ-
ſis ceu uentis correpta paſſim dilabitur. Cuius fugam Dani magnis ac lætis uoci-
bus inſecuti, diſciſſum ſaxi uinculum effuſo clamoris gaudio prædicabant, deq;
accuſatoribus Abſalonis ueneratores effecti, ingenti gratia ipſi relata, contume-
liam laudibus redemerunt. Sed & eius animus moderationis & conſtãtiæ uiribus
præditus, mobilis uulgi adulatione extolli parui habuit: tantumq; ſe in deſpicien-
dis laudibus geſſit, quantum in contemnendis uituperijs egerat. Tantulo nego-
cio tam ingens periculum diſpulſum eſt. Bina Sclauica nauigia remigum metu
deſerta, apud Criztoam à noſtris excepta ſunt. Tertium ſubſtantibus aquæ palis
affixum, ſociorum ſuccurſu ſeruatum eſt. Cumq; rex citatis equis Iulinum petiſ-
ſet, Bugiſzlauus circa pontis refectionem ineundæ urbis ſtudio occupatus, con-
ſpectis Danis operam fuga mutauit. Adeò illum ſubita animi trepidatio priſtinæ
dictorum ſuorum inſolentiæ obliuiſci coëgerat. At rex confeſtim refecto ponte
tanquam hoſtium opera cõſummaturus, in auſtralem ripam equites traiecit, quò
facilior exoneratæ claſſi inter amnis conſepta progreſſus pateret. Quò poſtquam
Abſalon ſubſequenter nauigia ductando peruenit, ne eadem Iulinenſes ut ſoliti
erant inceſſerent, inſtructam ſagittarijs ſcapham conſcẽdit, eamq; medio inter ur
B bem & claſſem amne direxit. Verum oppidani nimio timoris hauſtu perculſi, an
xia cum deſperatione totius militaris fiduciæ uacui, mœnibus ſuis incluſi latebãt.
Pertranſitis impedimentis nauigijs equi redduntur, defeſſaq; remigio claſſis in
portum colligitur. Cumq; Abſalon ac Suno conſueto excubandi officio poſtre
mum fixis anchoris locum cepiſſent, ueriti ne eorum nauigia uento circunſerẽte,
ſolo propiùs adacta, nocturnæ equitum irruptioni paterent, conſcenſis nauiculis
quantum ripa à profundo diſtaret curioſa amnis colluſtratione explorare cœpe-
runt. Interea quidam è Iulinẽſibus mero ſolutus, ſed uenuſta admodum clientela
ſtipatus ripam inſolentius obequitando petiuit, benigneq; eis Guthſcalco inter-
prete locutus, atque obſides pacis poſtero die dandos pollicitus, reliquijs rerum
parci, prædaq; abſtineri popoſcit. Quo diſcedere uolente, equo inſolentius ab eo
per iactantiã concitatus ſubito lapſu corruit, eumq; uehemẽti ictu humo inflictũ,
penè exanimem proſtrauit. Hunc ſatellites ueloci accurſu iacentẽ attollere fruſtra
conati ſunt: quippe cuius ſenſus halitu intercluſo magnitudine caſus ſopiti uide-
rentur, noſtrorũ uero ſagittis petiti capiendũ hoſti herum liquerũt. Qui protinus
à uernulis Abſalonis in ſcapham cõlectus, ad Liburnã defertur, ubi uiſu demum
motuq; corporis recuperato inter ſuos ſe conſtitutũ exiſtimans, aſſidentes oſculo
amplexuq; petebat. Quo errore riſum ſpectãtibus ſuſcitauit. Interea rumor falſò
diſperſus exercitũ ſubit, hoſtes impediẽdi exitus ſtudio Suuynenſia oſtia crebris
occupaſſe nauigijs. Cuius opinionis fidem idem Barbarus rumorem falſitatis ar-
guendo leuauit, præfatus excuſſum ſibi exploratumq; fore Sclauicum robur Da-
nico adæquari non poſſe. Quod ſi Pomeranorũ uires Polonenſibus ſociatæ ferro
cum Danis decernere debuiſſent, malle ſe tutiuſq; poſſe Danicas partes q̃ aduer
ſas ſouere. Cæterum ſi Polanis ac Sclauis cõtra Danos dimicaturis etiã Saxonica
acceſſiſſent auxilia, neſcire ſe quam partem uictoriæ propiorẽ eſſet auguraturus.
Qua aſſeueratione, noſtros ad capeſſendã cum hoſtiũ cõtemptu nauigationem,

C alacriores effecit. Tanta autem timoris uis Sclauorum animos hebetauerat, ut ne extremos quidem sicut olim consueuerant, incessere tutum duceret. Petrus quoq; cognomento Toddo cum nauigium suum palis illisum rupisset, eiusq; reficiendi causa abeũtem sociorum classem relinqueret, tempus reparationi impensum ut so litarius ita omnis periculi immunis exegit, refectaq; puppe subsecutus socios, nemine lacessente per tutam & liberam nauigationẽ ad classem peruenit. Adeò Sclauorum petulantiam, pristini metus reliquiæ castigabant. Ergo inconcussus peractæ expeditionis reditus fuit. Residuum anni ocio tributum est. Interea Kazymarus & Burgiszlauus Danicarũ uirium metu Henrico se subdunt, regnumq; suum hucusque liberum Saxonici muneris faciunt. Ergo dum ex hostibus alterum metuunt, alterius iugum sumpserunt, auxiliumq; petendo antiquæ libertatis beneficium amiserunt. Sed Vualdemarus Saxonicam opem frustra à Sclauis petitam iudicans, utroq; hoste contempto, cum instructa classe Stitinum ueterrimum Pomeraniæ oppidum petit. Huius nauigationis præcessor Absalon, benigni erga Stitinenses animi ductorẽ habebat. Cuius fraude per Oddoræ amnis dispendia abductus, cæteris rectam & compendiariã nauigationẽ sequentibus, mutato ordine po stremus ad urbem peruenit. Est autem Stitinum eminẽtis ualli sublimitate conspicuum, insuper natura arceq; æqualiter munitũ, ut inexpugnabile penè existimari possit. Hinc mos prouerbij sumptus, eos qui se tutos inaniter iactant, Stitini præsidio non defendi. Huius tamen urbis expugnationẽ Dani spe uiribus maiore com plexi, cum materiã eius partim incẽdij capacem animaduerterẽt, constructas uirgis crates admodũ breues, ob iacula uitanda uelut scuta præ se gestabant, ijsdemq; freti ligonibus aggerem petere cœperunt, tutius intra cuniculorũ latebras ignem sparsuri. Rex interim oppugnationẽ orsus muralibus machinis omissis coronam

D admouit. Solis sagittarijs ac funditoribus excelsa mœnium propugnacula appetere possibile fuit, aditũ fastigio negante. Fuere tamen ex iuuenibus qui gloriæ studio summa mœnium clypeis tantum protecti conscenderent. Alij contiguas solo portas cõtemptis propugnatoribus cominus securibus tentant, minusq; eis quàm procul agentibus periculi fuit, quod tanta telorum uis in hostes undique congere batur, ut ab ijs non nisi remotiores cerni impetiq; possent. Quo euenit ut audacia salutem, ignauia discrimen afferret, tutioresq; propinquitas quàm remotio præsta ret. Econtrario Danorum armis non magis propugnatores ipsi quàm cæteri intra urbem populares opprimebantur, ancipiti iactu ualli consepta transcendentibus telis. Nulla res oppido magis aduersum oppugnantium multitudinem quàm defensorum paucitas nocuit, utpote quorum bellicus labor successionis auxiliũ non habebat. Præfectus urbis Vuathyszlauus erat, qui & ipse Bugiszlauo & Kazimaro sanguine contiguus habebatur. Huius animus nihil penè cum ciuium ingenijs commune sortitus, tanto amplificandæ exornandæq; religionis studio flagrabat, ut Sclauico sanguine æditum, barbarisq; moribus imbutũ negares. Siquidem ut patriam superstitioni deditam ab errore cultus reuocaret, exemplumq; ei corrigendi credulitatis proponeret, monachalis uitæ uiris è Dania adcitis, in latifundio suo cellam exstruxit, eamq; multis & magnis stipendijs locupletauit. Qui cum lassatis pugna socijs urbem captioni propinquã animaduerteret, hostium sæuitiam ueritus, offerendæ deditionis gratia pacem petiuit, acceptaq; fide protinus à pauo ris consortibus funiculo submissus, regia castra petere non dubitauit. Quo uiso, Danorum populus languidius pugnam exercuit, periculis suis regi pecuniam emi, seq; eius cupiditate uictoria pariter ac præda fraudari conquestus. Quo rex animaduerso, demendæ notæ cupidine urbem equo circuiens, milites ad insistendum hortari cœpit. Postquã multo labore ædito cassam ac difficilem oppugnationem aspexit, reuersus in castra Vuartyszlauum admittit. Cuius precibus motus dedendi

A dedendi potestatem oppidanis indulsit, pecuniamq́ quantam ægre uniuersa Sclauia exsoluere posset cum obsidibus pactus, statuit ut urbem Vuertyszlauus à se in beneficium receptam tanquam regium munus, consortio Sclauicę dominationis eriperet. Igitur reuocatis ab oppugnatione militibus neq; capi urbem neq; diripi passus, signū suum propugnaculis affigi præcepit, receptæ deditionis indicia præbiturum. Illic cernere erat uallum ab imo in summum ita sagittis undiq; consitum, ut arundine concretum putaretur. Quas nostri ingenti studio lectas pharetris reddiderunt. Post hæc nauigationem remensi, capto Lyubino Rugiam reuehuntur: & quoniā Rugianæ piscationis tempus superuenerat, in cōmune consultum est eò loci tertia totius classis parte excubias ordinari, ne publicis alimētis petendis hostilis uiciniæ metus officeret. Huic manui Kanutus Priszlaui filius à rege præesse iussus, deformiter imperio repugnauit, præfatus se nihil præter angustos Lalandiæ fines in Dania possidere, eosq́ tanti non esse, ut pro ijs tuendis seipsum indubitato periculo obijcere cupiat. Cæterū id negotij iustius ad pontifices quos solos rex arbitros habeat pertinere, quod tanto indignius ad se referri, quanto remotiorem à regis familiaritate gradum obtineat. Tam impudēti iuuenis responso percitus Vualdemarus, exigua illum beneficia (quod exiguis dignus sit) accepisse respondit, de cætero se efficiente spoliandū magis honoribus quàm beandum. Sed nec eum pontificū familiaritatē inter probra ducere oportere, è quorū numero reperire facile sit, qui præsens negotiū suo ductu finire non abnuat. Ita Kanuto imperium detrectante Absalonem accersit, eiq́ Kanuti responsionem exponit. Deinde an naues quibus ipsum præesse oporteat instruxisset, perquirit. Contrà Absalon interrogato, an ea res pontificum opera absolui posset, suam cupidius offert, prædicando consentaneum desertioni opus fore, regem periculis relictum reditum affe-
B ctando dimittere. Quem Vualdemarus ob responsi uirtutem impensioribus uerbis laudatū, Kanuti moribus dissimilem prædicabat, quod ille imperio parere non audeat, hic iussum ultronea suimet oblatione præcurrat. Regressus à rege Absalon, amicis è Sialandia denūtiat ne eo torpidius remansuras naues instruant, quod ab ipso ductari regiq́ debeāt. Primus Thorbernus incunctanter se comitem eius futurum respondit, cuius succursu quondam patriam exuli sibi redditam esse meminerit. Petrus quoque Thorstani filius non sine magno rubore eum à se deseri posse, quem & necessitudinis & matrimonij affinitate cōtingeret, prædicabat. Cuius comitandi Suno non minus sibi quàm ipsis debitum incumbere professus est, quod ei intima iunctus propinquitate noscatur. Esbernus quem solum fratrē habebat, comitatu suo orbandū negabat. In hunc modū tota penè Sialandensium classis condixit. Quo cognito rex non solum ipsis, sed & Absaloni grates habuit, qui sibi tam propensum ciuium fauorē, uirtutis meritis peperisset. Igitur Absalon post regis discessum ad tuēdos Rugiæ fines relictus, non tam tutam incolis euagationem quàm securā ipsi Daniæ quietē præstitit, Pomeranorū classe patriæ terminis excedere non audente. Huic Sueno Arusiensis cum aliquāta Iutensium manu uoluntarius operum comes ac socius fuit. Eo tempore princeps Rugiæ Tetysclauus cum Iarimaro fratre superueniens, gratijs Absaloni actis, tum ei, tum cæteræ classi suffecturos excubijs commeatus benignissime præstitit, eisq́ inter nauigia diuidēdis, industrios ex nostris uiros præfici postulauit. Sed lutis allata passim & sine distributione rapientibus, Absalon hac munificentia ulterius uti noluit, excepto quod halec è captura sibi deferri constituit, ne obsequium iniuria rependeretur. Inde domum repetiturus, apud insulam Thynnam sequacem lutorum classem dimittit. Quorum incautior pars dum australia Fioniæ latera præteruehitur, apud urbem à Kanuto Priszlaui filio conditam, piratis obuijs terrestri sibi fuga consuluit, nauesq́ suas metu deserere, pudori non duxit. Qua fama accensus Absalon con-

C tracta ocyus claſſe, magno ſcrutandi ſtudio loca quæ maxime piratis familiaria no uerat, indagabat. Igitur opacos inſularũ anfractus, & abſtruſos maris angulos aſſidua nauigatione rimatus, miſeras captarum nauium reliquias triſtiaq; prædæ ueſtigia repperit. Quarum inuentu ultionis auidior redditus, diuiſa claſſe ſeparatim luſtrationis officium peragi iuſſit: ipſe ad inſulam Manſuetam cum potiore Sialandenſium claſſe conceſſit. Iamq; præuiæ nauigationis excurſu ſociæ claſſis conſpectu exceſſerat, cum forte quidam in deſtinato conſiſtens litore, crebra pilei uentilatione colloquium eius expetere uidebatur. Quem magnæ rei nũtium arbitratus, incognita ex eo cognoſcendi cupidine, uelo poſito terram cimba petiuit. Agnitiq; eminus hominis fidem prima uoce damnauit, quod egreſſe nuper à Sclauis piraticæ parum eo præſcius fuerat. Is nanq; biſſenas nummum libras annuatim mercedis loco pactus, quoties quatuor plures'ue piratici Mioparones Daniam petere ſtatuiſſent, indicia ad Abſalonem ſe delaturum promiſerat. Cuius non alia ſaluandi promiſſi ratio extitit, quàm quod ante pactionem ſecum initam piratas profectos aſſeruit. Idem Abſalonem quorſum tenderet percõtatus, ut comperit domos repetere uelle, tunc deniq; expeditionẽ ab eo ſolui cum inchoari deberat, aſtruebat. Iam quippe à Sclauis aduerſum Daniam ingentem claſſem eſſe contractam. Quod ut cognitum ſibi compertumq; fore, ita ambiguum extare quiſnam Daniæ partes hoc paratu petere deſtinauerit. Aeſtuante Abſalone & quo ſe hoſtes effuſuri eſſent prædiſcere cupiente explorationem promittit, præquiſito quo nuntium referre debeat. Abſalon promõtorium Monenſe deſignat, rogatq; tempus quo obuium mittere debeat: ille diem ſextum definit. Nec diutile moratus abſcedit, priuſq; conſpectum feſellerat quàm comes Abſalonis claſſis appelleret. Noſtrorum ſiquidem præſentiam peroſus repente dilabi curæ habuit, ne re cõperta pro-
D diti ciuium conſilij, morte aut exilio ſupplicia lueret. Nec rem Abſalon tacite habuit. Siquidem acceptum nuntium uenienti ſociorum claſſi, ſuppreſſo autoris uocabulo, publicauit, præfatus tunc à ſe domos repeti cum claſſem exeri ſatius foret. Ignaris cunctis quo nam id autore compertũ haberet, tantamq; eius præſcientiam admirantibus: bifariam optione diuiſa deliberare eos iubet, aucta claſſe an contracto equitatu uenturum hoſtem repellere mallent. Quod ſi neutrum probent, uel littorum incolas quò minus piratarum ſæuitiæ pateant, proprijs relictis tutioribus recipi locis iubeant. Igitur magnates concordi ſententiarum uoto neque incertam hoſtium appulſionem equitatu excipere promptum, neq; littorale uulgus ad interiora reijcere ſpecioſum ducentes, nauali iter confligendum decernunt. Igitur portubus augẽdæ claſſis gratia repetitis, remiges uelata nauigia dimittere iuſſi, paſſim ad petendos alterius expeditionis commeatus diſcurrere cœperunt. Abſalon ob nonnulla negotia Roskyldiam proficiſcitur. Quem inde reuertentem hybernum ſubito frigus excepit. Cuius tanta uis fuit, ut etiam aquas repẽte cruſtaret. Cumq; Sialandenſium populares contractis alimẽtis, onuſtos commeatibus currus nauigia repetendo ductarẽt, tanta glacialis luti moles rotarum orbes implicuit, ut prorſus gyrare non poſſent. Quippe pertinax gelu ueluti glutino quodam lignis limũ aſtrinxerat. Quo euenit ut curruum rectores ijſdem relictis iumẽta oneribus ſubderent, ipſiq; pedeſtrium ductorum officia ſubirent. Quorum ocreas gelatæ ſordium tabes ſupra quàm tibiæ ferre poterant, onerabant. Hos cum Abſalon equo prætereũs miſeratorijs uerbis proſequeretur duraq; pro patria perpeti prædicaret, reſponderunt maioris ærumnæ eſſe captiuũ piraticis in tranſtris conſidere, pluſq; ſe ex præſenti labore uoluptatis quàm amaritudinis capere. Igitur expeditionem orſus cum prope Monam ueniſſet, obuium accipit, quem nuper ad eiuſdẽ inſulæ promontoriũ nouarum rerum ex Sclauo cognoſcẽdarum cauſa tranſmiſerat. Illic accepit claſſem Sclauicam Suualdenſi in portu morantem, petẽdæ Monæ propoſitum

A situm gerere, in australi ipsius littore equites, pedites in septentrionali æditurum, nauigia uero Kyalbyensis sinus anfractibus immissurum. Quam idcirco copias spargēdas duxisse, ne incolis ullus fugæ locus admitteretur. Quo comperto, optimum arbitratus est tranquillo nauigationis genere Coztam petere: nec prius ab ea diuertere quàm classis hostica seipsam ex consulto prædicti sinus angustijs infudisset. Cui si inopinatè superuenire nequeat, reliquas hostium copias occupatu facilimas autumabat, quibus nullus absque nauigijs reditus pateat. Sclauis segnius agentibus, dilationem miratus Falstriam petit, ibiq; è tota classe bina nauigia legit, quibus hostium actus speculari præcepit. Horum alterum Sialandēsibus, alterum Falstrensibus instruere iussum, statuto, ut si eadem ab hoste capi cōtigisset, reliquæ classis impensis redemptio taxaretur. Quod audiens qui à Sialandensibus in alterius nauigij regimen adcitus fuerat, operam se daturum asseuerabat, ne redemptionis beneficium captiuitatis iniuria pacisci necesse habeat. Quod non ignauiæ causa officium detrectando, sed uigilantis industriæ fiducia securitatem præsumendo astruxit. Verum Absalone Coztam regresso, Guemmerus quidam conuiuio Falstrensibus præbito, nauem quæ speculandi gratia ab eis expediri debuerat, epularum dulcedine reiēctabat. Siquidem humanitatis specie fraudem occultans, omnium sobrietatem eximio potionis onere fatigatam, ad salutare Absalonis imperium exequendum, lentam nimis inhabilemq; reddiderat. Is Guemmerus nimia Sclauorum familiaritate corruptus, nostræ gentis consilia latenter eis prodere consueuerat. Eodem quoque tempore Sialandensium classem corpore magis quàm animo secutus fuerat. Ad cuius penates Sclaui iam portu Suualdensi petendæ Falstriæ proposito egressi, præmittunt qui ipsum super Danorum negocijs secretius percontentur. Tunc uero Guemmerus ab Absalone in classem uocatus,

B patriæ excubias specie, re uera insidias exhibebat. Qua de re nuntij per eius domesticos certiores effecti, maturè suis quæ acceperant indicant. Ea res Sclauicæ classis cœptum propositumq; frustrata est. Itaque cæteris rebus omissis ad sinum, quem uiridem uocant, appellere contenti fuere. In cuius littore crucem religiosa ab incolis cura constructam excidere adorsi sunt, insigni stipitis ruina maiorem piraticæ gloriam habituri. Cuius sacrilegæ temeritatis supplicia postmodum turpissima fuga, tristissimoq; naufragio pependerunt. Falstrensibus quoq; hesterno mero saucijs superuenissent, ni Sialandicus speculator inter remos ægre delapsus, ebrijs somnum clamore depressisset. Per quem Absalon cognito hostium occursu, noctu Inguarum & Olauum probatæ solertiæ uiros leuibus nauigijs ex insula Boka ad speculandū eorum consilium dirigit. Quibus profectis eorundē reditum præstolare non passus abscessum prosequi statuit, præcurrendos potius quàm imitandos existimans, ne longa nuntij expectatione cuncta tardius exequeretur. Meminerat siquidem moris esse Sclauis exercitum ducturis, antelucanos amare procursus, rebusq; celeriter confectis festinis studere regressibus. Quos ne tardius aggrederetur remigium maturius instruit, unà speculatoris ac ducis partes acturus. Quem Sclaui diluculo conspicati, adu ētanti cunctas nauium suarum puppes opponunt, proris in altum auersis perinde ac fugæ non prælio consulturi. At ubi Sialandensium signum enituit, uehementi remorum conatu parem fugam intēdunt, corpore uiros, animo fœminas exhibentes: nec ægre Absalon fugientibus institit. A quorū insecutione coorta subitò tempestate prohibitus, Falstriā repetiuit. Tanta autem undarū colluuio fuit ut nauium quæuis in aliam iactaretur, nec collisioni leui opera succurri poterat periculo omnes æque pulsante: perissentq; nostri nisi tēpestati cedere maturauissent. Igitur Sclaui cum remigio aduersum undarū sæuitiam eluctari nequirēt, uelo q; sibi cōsulere uellent, tēpestatis magnitudine euersis nauigijs mergebantur. Quorum periclitationis certissimum indicium crebra pira

C tarum nauium fragmēta regionis nostræ littoribus appulsa dedere. Bina ex ijs nauigia remigum uirtute à fluctibus defensa, in Iarimarum Rugiæ principem inciderunt, qui postmodum alterum ex ijs Absaloni præmij nomine transmisit, utriusq; captionem ipsius negocio imputans. Solennis hic dies Nicolai nomine erat: cuius auspicijs effectum est, ut Sclauorum exercitus ad hoc usq; tempus Daniam hostiliter petere ausus non fuerit. Iamq; nostros reditum intendentes (ut hyeme fieri assolet) repētinum gelu conclusit. Quod tantæ uiolentiæ erat, ut ipsam sinus in quo pernoctabant, superficiem enata subito glacies occuparet. Huic tanta soliditas inerat, ut spissitudinē eius unico ictu transuerberare non posses. Cumq; eximia glaciei moles portu egressuris obsisteret, industria prouisum est, ut unius nauis præcessu cæterarum insecutio expediretur. Sed nec una quæuis præeundi officio diutule fungi poterat, quod partes carinarum extrinsecæ glacialium crustularum acumine perinde ac ferri impressione exederentur. Quam ob rem præcessionis uices inter nauigia æquo ordine diuidi curatum est. Ita demum per maritimos anfractus nauigatione protracta, in apertum pelagus peruētum est, indeq; ad propria cuiq; remeatum. Iamq; Absalon temporum supputatione habita, uniuersas præsentis anni partes, ternis mēsibus exceptis, piratico labore emensus fuerat. Postera æstate apud Eydoram inter Henricum & regem communium negociorum agitatio, contractis utriusq; prouinciæ principibus, habebatur. Vere reddito, Christophoro solis præfecturæ suæ uiribus succincto, prospera aduersum Brammeseos expeditio fuit: qua peracta alia protinus regalibus iussis instruitur. Hanc Absalon & Christophorus ducum nomine profecuti, primi Mansuetā uenere. Qui cum rege tardius agente rursum Brammeseos aggredi statuissent, aduehitur Eskillus insigni Scaniensium classe stipatus. Hic nuper Hierosolyma regressus, barbam ad-

D modum immissam longinquæ peregrinationis testem gerebat. Igitur Absalon si quid clàm tanto uiro experiretur, uitio sibi uertendum existimans, per Esbernum ei quid cupiat, indicat. Ille studio Absalonis impensius laudato, orat socium se propositi habeat, caniciemq; suam iuuenilia quandoq; experiri permittat. Nec segniter promptissimis Scaniensium delectis, Absalonem secutus, cōmuni nauigatione appulit Lalandiam. Illic nostris obuiæ septem Rugianorū rates fuere. Vnde cum noctu soluissent, erroris metu peritū nauigationis ex Absalone deposcit, quo recepto prospero cursu destinati portus compendium assecutus est. Absalonem uero noctis opacitas aliquantis nauigationis excessibus errabundū effecit. Sed nec Sialandenses erroris prorsus expertes reliquit. Par ignorantia Rugiana quoq; nauigia fefellit, & forte in eum locum inciderant, prope quem Brammesiorum classis piraticam actura coierat. Cuius rei inscij Rugiani, cum primum lux affuit nostrorum se copijs inserunt, paremq; cum ipsis militiam auspicantur, paucis ad nauium præsidia relictis, quas Brammesij cōspectui subiectas, dilapsis metu custodibus, populantur. Nec præda spolijsq; contenti, bina ex ijs nauigia præstantioris fabricæ uisa, secum abducunt. Quæ cum prohibentibus Sialandicæ classis custodibus ulterius amouere non possent, ferro pertusa merserunt. Vnicam hæc prouincia urbem habebat, quæ à Danis rebus uacua reperta est, incolis eidem defensionem suam credere non audentibus: cuius desertioni partim defensorū, partim ualli inopia causam præbuit, antequam incolæ uocitabant qui mœnium suorum diffidentia cum coniugibus ac liberis ad ecclesiam extra uallum sitam certatim se contulerant, religionis quàm belli præsidio tutiores futuri, pacisq; domicilio periculum uitaturi. Sed nec quisquam è nostris ad eorum bona manus porrigere ausus est, ne prædandi libido sacrilegio implicaretur: quanquam in sacra æde iniquas opes attentare nefas non esset. Neq; enim religionis autoritas, eius detractoribus auxilio obtentuiq; fore debuerat. Iamq; militāte Absalone, Eskillus ne quid consuetæ religionis

gionis

A gionis omitteret, primam sacris operam exhibebat. Cuius animo tantus hostium contemptus incesserat, ut in exercitu toga non armis uteretur. Interea Hurna quidam & Marquardus, quem Adolfus Holsatiæ præfectus filio moriēs tutorem reliquerat, Danorum copijs superbo sermone contemptis, ingentem Sclauorum, Saxonumq; manum contraxerant. Fortè autem nostris intermisso obequitandi labore, respirandi gratia aliquantisper humi cubantibus, Eskillus adeò se ætatis magnitudine contusum confractumq; asseuerabat, ut ne equum quidem sine adiutore conscendere posset. At ubi hostes in conspectum uenere, quouis iuuene ocyor equum insiluit, ita ut corporis eius robur nulla ex parte quassatum putares: adeò uirtus ætati imperat. Itaq; qui dictis senectutem causatus fuerat, hanc postmodum factis iuuentam redolentibus decorabat, quem in hanc uirtutis dissimulationem nihil præter uirtutē adduxit. Eodem forte tempore ex nostris manus paruula prædæ dulcedine à cæteris digressa, cum hostes militum numero superiores, & fuga uitare deforme duceret, & pugna aggredi non auderet, inter metum pudoremq; defixa, sociorum præstolabatur aduētum, inter quam & reliquas nostri exercitus copias palustribus aquis medius fluebat, uno tantum uado meabilis, riuus. Quem Absalon cunctante primipilo primus equo transgressus, sequentibus superandæ difficultatis compendium præmonstrauit. Cuius rei ignari, hostes securius quàm cautius operiebantur, Danicorum equitum aduentum æditi montis interiectu celante. Igitur qui prius à nostris diuulsi fuerāt, non expectato sociorū auxilio quod sibi tam propinquum cernebant, auide in hostem procurrunt, ne bellum proprio metu dilatum, aliena uirtute expetere uiderentur. Quorum Sclaui paucitate contempta, postquam maiorem hac aciem humilioribus locis relictis montis iuga superare conspiciunt, terga uertētes, ab ijs quorum uires summa animi dictiq; petu

B lantia lacessiuerant, nullo negocio funduntur. Tantum semper ludibrij, insolentiæ exitus afferre consueuit. Tunc quidā ex nostris quos ex fugientibus occupabant, nuda hastarum parte equis detrudere contenti, ob communem religionem ferro prosternere passi non sunt, ne peremptorum cædes plus percussoris animæ noceret, quàm gloriæ prodesset. Quam iniuriam beneficij loco à passis acceptam crediderim. Ingenti deinde præda acta tam diu in littore perstatum est, quoad Rugianorum nauigia, quæ Brammesij uiolauerant, reficerentur. Interea Henrico duce apud Bauaros agente, uniuersi Saxonum satrapæ gerendi cum Danis belli cupiditate, quod minimo conficiendum negocio arbitrabantur, insignem uiribus exercitum amplificabant. Qui in itinere profugis occurrentibus, accipiunt Danos non rustica aut ignobili armatura, sed operoso ac militari instrumento bella gerere solere, tantæq; in Christianos clementiæ esse, ut fugientes colaphis quàm armis insectari maluerint. Nam aciem suam cum ab eis capi intercipiq; posset, equis non spiritu spoliatam, autorem uero uictoriæ solum Sialandensium antistitem extitisse. Id mirum satrapis uisum, quorum unus Guncellinus, cuius bellicæ uirtutis experientia apud Henricum ducem familiaritatis palmam creauerat, de re præsenti à cæteris consultus, Absaloni in maritimis occurrendum monebat, quod cum unius insulæ manu dimicare magni non sit. Interrogatus ab ijsdem rursum an cum ipso regem manum tutò cōferere possent: ne id quidem Henrico duci sine periculo audendum respondit. Quo dicto cunctantibus cunctis, Danicæq; uirtutis impetum formidantibus, uiam se tutioris consilij reppperisse subiunxit. Nam cum uniuersæ Danorum uires maritima expeditione confluxerint, si interim Slesuicensium partes hostiliter peterentur, plus dispendij Danos quàm foris inferant, domi esse passuros. Quo audito Bernardus Razaburgensis in eam prouinciam arma se translaturum negabat, quam per regem beneficij iure possideat. Sed neque Slesuicensium portas tametsi rex extrinsecus agat, adeousque defensoribus carere, ut planè hosti

F

C patere uideantur. Nam earum custodiā sexaginta Danorum millibus esse mandatam. Quod audiens Henricus, qui Saxoniæ primatum uicario nomine administrabat, bellum à se Danis temere parari protestatus est, qui pacis patriæq; charitate flagrantes, propulsandæ magis quàm irrogandæ iniuriæ gratia aduersum insolentissimos seruos, teterrimosq; latrones Martem inducant. Quos cum innocētes incessere nefas habeatur, tartareas sedes mereri, qui tam iustæ gentis cruore manus suas contaminare præsumerent. His monitis decretum remittendæ expeditionis obtinuit, cunctis tam indignum militiæ genus detrectandum censentibus. Igitur Guncellinus, qui bellicæ uirtutis operibus apud Henricum excellentem familiaritatis locum meruerat, cum sententiā suam sociorum arbitrio damnatam animaduerteret, pacificandum cum nostris ratus, Sunonem poposcit, eoq; compositionis partes plenius exhibēte, usq; ad Henrici ducis è Bauaria reditum, belli dilationem obtinuit. Rex deinde Rugiam aduectus, Sircipinensem statuit attentare prouinciam. Quam dum peteret, eximiam uastæ cœnulentæq; paludis difficultatē offendit. Cuius superficies tenero uestita cespite, graminis quidem ferax, sed uestigij ita impatiens erat, ut plerunque calcantes obrueret. Nam limo funditus subsidente in luteas uoragines, sordidamq; colluuiem prolabebantur. haud aliud progressuris iter patebat. Tunc equites extenuandæ difficultatis uitandæq; lassitudinis gratia, arma sibi detracta equis imponunt, eosq; præuij ductare cœperūt. Quos ut altius cœno obrutos sustentabant, ita cum & ipsi ductando subsiderent, equorū comam amplexi fulciebantur. Riuulos quoq;, qui in ea palude crebri admodum discurrebant, nexis uirgarum compagibus superant. Tunc uero insignis quorūdam probitas fuit. Nam quidam ex equitibus armis onusti, ductis post se equis, passibus incedebant, agilitatis fiducia onera abijcere recusantes. Quorum factum hoc illu-

D strius, quo inusitatius extitit. Sed & equi dum corpus lacunis immersum auidius erigunt, interdum ductores ungulis obruunt. Rex ipse duorum militum humeris innixus, omnibus præter proximam corpori uestem relectis, ægre limi mollitiem superat. Raro unquam plus sudoris Danica uirtus expendit. Ingentem hostibus peragratæ paludis admiratio stuporē inuexit. Neq; illis resistere tutum ducebant, à quibus & ipsam rerum naturam superatam cernebant. Victor tantæ difficultatis exercitus haud secus quàm si hostem fudisset, alacer incedebat. Ingentes deinde syluas emensus, animaduertit uicum apta nauigijs palude circundatum. Is aquarum natura quàm arte munitior erat, eaq; duntaxat parte uallum habebat, quam pons inter ipsum & cōtinentem porrectus tangebat. Hunc princeps urbis Otimarus prohibendi aditus gratia aduentante exercitu, undis illico exæquare curauit, solis stipitum reliquijs inter aquam manentibus. Quas nostri ceu quædam alterius pontis iaciendi fundamēta sortiti, propinquæ uillæ sepibus applicatis, paulatim intermeandæ paludis compēdium moliuntur. Huius itaq; loci oppugnationem rex hortante mœniū inopia aggressus, Absalone cum maiore equitatus parte prædatum misso, quæcunq; exædificandi pontis instrumento opportuna animaduertit, summo negocio contrahit. Huius operis contextum uerentes oppidani, cōtractis undiq; sudibus, ligneam turrim instituunt, cuius præsidio hostem tanquam arce uetarent, eiusq; propugnaculis freti, nostros promouēdo operi quàm protegendo corpori intētiores, immissis subitò funditoribus, incessere cœperunt. Contrà Dani sagittis decernere adorsi quia propius accedere nequibāt, rem eminus tentant. Nec minus Otimarus noui pontis progressu territus, stagnum rate transgressus, regem petebat, ac prout nostrorum operam aut segnem, aut uegetem animaduertit, ita nunc parcius, nunc impensius pacis supplicationes agebat, semperq; pro oppugnationis habitu deditionis uerba concipiebat. Tunc uero remissior operis executio fuit. Sciebant enim milites si bellum reuocari deberet, pon-

tem

A tem à se conseri non oportere. In quem tanta iam armatorum moles concesserat, ut ne locus quidē suppeditādis, quæ structuræ necessaria forēt, suppeteret. Adeò uincendi auida multitudo, operandi angustias sibijpsa consciuit. Sed nec aliter allatæ sepium moles, quàm super militum uertices eorundē manibus ductatæ proferri poterant. Nec inutilis ea necessitas fuit, cum sepes in altum libratæ non minus corporibus muniendis proficerent, quàm aquis sternendis prodessent. Eodem exemplo uulneribus saucij referebantur. Tum uero rarior tenuiorq́ pontis contextus fiebat, militibus plus eius incrementis, quàm firmitati studentibus. Et iam penè eundem insulæ commiserant, cum hostes partim arte, partim uiribus freti, nouo pugnandi genere bellum exaggerant. Siquidem hastatas falces è turri directas, ad militum nostrorum scuta tendebāt, eaq́ pertinacius appræhensa, prælian tibus detrahebant. Obnitentes interdum uiolentiore tractu ponte excussos profundum petere cogebāt. Cui malo ni maturius occursum fuisset, Danorum iuuentus propemodum scutis uacua occubuisset. Nam ex nostris quidam lignei unci adminiculo, iniecta sibi falce potitus, eadem cæteras occupando, hostem subsidio spoliabat. Iamq́ dies occiduus erat, cum rex contiguæ noctis metu quid potissimum ageret incertus, seram oppidi captionem, futurumq́ pontis incendium uerebatur. Quis rebus cum se urgeri animaduerteret, ne uicto similis magno cum ignauiæ rubore ab oppugnatione discederet, ad intuendas Otimari preces paulatim animum deflexit. Quem desperationis errorem Absalon cum ingenti præda superueniens, consilij sagacitate mire discussit. Siquidem regem si se ignaro Otimari uotis annueret execratus, interpretemq́ secretius abductum, quæcunque à Barbaro pacifice tractarētur, contrario modo exponere hortatus, armatus in pontem descendit: milites q́ eum prohibendæ pugnæ gratia adesse ratos, acrius insta-

B re compellit, prædam (si uincerent) eorum iuris futuram pollicitus. Grata militibus promissio fuit: iamq́ explicito opere, alacres non solum telluris aditum, sed & turris fastigium occupant: quam scalis gradibusq́ adorti, fundunt, obuios resistentes obtruncant. Tunc Herborthus eques Danicus, ne pontis angustijs officientibus, ac turba sociorum obstante, tardior superueniret, facilem ad hostes transitum nouo irruptionis genere quæsiuit. Etenim armorum onere retento, profundo se credidit: quosq́ gradu non poterat, incredibili nandi uirtute præcessit. Quod factum æmulantibus cæteris, teneram pontis compaginem militum concursus repente subsidere coëgit. Cuius ruina Absalonem quoq́ inter alios excussum, pessundedit: qui cum nandi astu calleret, tametsi armis obsitus esset, non solum inter undas securus emersit, uerumetiam alios eius artis ignaros, ab imminenti periculo tutos præstitit. Interea Sclaui non suppetentibus ad fugam nauigijs, dolijs se committere ausi, ijsdem pro rotunditatis habitu circumuoluētibus, ab insequentibus occupantur. Qui nimirum ob inusitatum nauigandi genus, ut suis miserabiles, ita nostris ridiculi fuere. Itaque ludibrio permixta eorum infelicitas erat. Capto uico trucidantur mares, fœminæ captiuantur. Fuere etiam qui regi capiendi Otimari consilium instillarēt: quem ne recentis uictoriæ gloriam unius hominis perfida captione corrumperet, inuiolatum dimisit, hostiq́ parcere, quàm famæ nocere maluit. Cum omni deinde exercitu pristinum iter remēsus, prius classem, mox patriam repetiuit. Postera æstate Hēricus Bauariæ reuersus, apud Eydoram solenne cum Danis colloquium habuit: in quo ob prosperos rerum successus adeò se insolenter ac tumide egit, ut medium pontis, sicut antè consueuerat, uisendi regis causa, transgredi recusaret, ne sibi dignitate præstare, quem peteret, fateretur: immemor prorsus illum paternum, auitumq́ regimen gerere, sibi alieni imperij præfecturam cessisse. Quam insolentiam rex adeò patienter ac moderate tulit, ut in eius occursum exæquatis pontis spacijs, tanquam par, non maior descenderet, ho

C noratiorem se ratus, si cum indignantis uiri fastu humilitate certasset. Siquidem præditus mansuetudine animus, celsitudinem suam citra debitam maiestati uenerationem submittere, quàm alienæ superbiæ exemplo insolescere maluit. Itaque pace cum Henrico composita, Absalon cum secus Stethinnense promontorium nauigationem haberet, leuibus saxis & ad iaciendum habilibus in eius littore lectis nauigium onerat, usurus eis ad castelli tuitionem, quod in publico negociatorum portu condiderat. Quibus nauigio impositis, ad idem castellum postera die peruenit: ubi cum munditiarum gratia balneis uteretur, animaduertit cuiusdam nauis è septentrione uenientis mentionem foris stantium collocutione crebrescere. Quam ut piraticã intellexit, semiloto corpore uestem poposcit, nauemq; quam in portu uelatam dimiserat, remigibus lituo contractis, conscensam in altum dirigere curauit. Nicolaus quoque qui clientelæ eius & stabuli curam habebat, aliud nauigium iampridem rimarum uitio pessundatum, exhausta sentina, ad patiẽtem nauigationis habitum celeriter perduxit. Sed Absalon uelo, Nicolaus remigio piratas petebat. Qui cum Absalonis nauigationem suam superare conspicerent, callidum fugæ commentum amplexi, submisso uelo cõtrariam uento nauigationem remigio moliuntur. Id attentantibus, Nicolaus rate obuius fuit. Quam aduersa nauigatione petẽtes, mira gubernatoris solertia fefellere. Nam cum ad eius penè contactum peruenissent, obliquato remigio in illud nauigij sui latus quod ab hostibus auersum erat, pariter concurrere iussi, reliqui se erigentis oppositu perinde ac muro hostilia quibus incessebantur iacula uitauere. Sic hoste eluso diuerticulum nacti, callidis nauigationis ambagibus recessus petebãt. Quas tanta fugæ auiditas ceperat, ut cum ingens telorum uis in eorum nauigium effunderetur, etiam manus sagittis traiecti, manentibus spiculis, remigandi officia non omitterent.

D Adeò illos timoris magnitudo uulnerũ molestiam negligere coëgit. Fuere etiam qui undis impensius obluctantes, uitam remigio finirent. Alij telis terga confixi, maiorem nauigandi, quàm spicula proprijs corporibus auellendi curam præstabant. Adeò illis minorum uulnerum dolorem maiorum metus ademerat. Cumq; anceps diu nauigationis certamen fuisset, quod ex remigiorum uolucritate pendebat, nostris tandem superantibus occupantur. Tunc quidam ex eis indubitati periculi metu ferrum expectare non ausi, in undas desiliunt, mortemq; sibi ipsi inferre, quàm ab hoste recipere maluerunt. Itaque plerunque timidos unius periculi metus, in aliud præcipites iactare consueuit. Maxima horum pars qui fluctibus abstinuerant, ferro perempta est, quanquam ignobile sociorum fatum comitari nolentibus iure parcẽdum uideretur. Quorum capita corporibus auulsa, propter Absalonicæ urbis mœnia ijsdem stipitibus affixa sunt, qui nuper aliorum piratarum à Sialandensibus captorum ceruicibus onusti fuerant. Ea res ingenti prædones pauore confecit. Plurimum siquidem ad extirpanda piratarum latrocinia spectaculi huius atrocitas ualuit. Gubernator ipse cum paucis admodum remigibus captus, cum falsam redemptionis spem animo præsumpsisset, ac fortè putria sociorum capita conspicatus, idem se Danis facturũ dixisset, captiuitatis supplicijs consumptus est, pœnasq; non solum ueteris piraticæ, sed etiam recentium minarum exitio pependit. Per idem tempus Esbernus & Vuethemannus opportunas patriæ excubias multo nauigationis impendio prosecuti, sedulumq; piraticæ opus ingressi, in septem piraticos mioparones quatuor incidere nauigijs. Tunc Mirocus pugil spectatæ audaciæ, fortitudinis suæ motum intra propriæ nauis spacia continere non passus, Vuethemanni se appetentis nauigium uirtutis fiducia solitarius insilit, cedentibusq; per ignauiam remigibus, neminem in eo præter Vuethemannum rebellem habuit. Quos Esbernus rate præteriens, risu prosequi contentus fuit: neque aut hostem lædere, aut ciuem iuuare sustinuit, ne pluribus aduersum

unum

A unum opem tulisse uideretur. Progressus itaque Strumicum athletam insignis fortitudinis capit. Sed nec prius Mirocus ut pedem referret, urgeri poterat, quàm alius nauigij superuenientis uiribus arceretur. Cuius respectui tantum ueneration̄is à uictoribus tributum est, ut cum captus supplicium mereretur, redemptionem acceperit, potiusq; in eo probitas honorata sit, quàm facinora punita. Ita cum impietati pernicies deberetur, fortitudini salus donata est. Eodem tempore Eskillus domesticis supra uires negocijs fatigatus, dum quieti intentius consulit, proficiscendi licentia à rege difficulter extorta, nobile Galliarum cœnobium, quod Clarauallis nūcupatur, petiuit: ibiq; priuati more tranquillam uitam degens, asperum patriæ conuictum uoluntariæ peregrinationis lenitate mutauit, iocundiorem rerum usum apud exteros, quàm inter ciues habiturus. Per idem quoque tempus Vualagostenses mœnium suorum angustias perosi, cōtractiora urbis spacia propagare cœperunt. Nec incrementa adiecisse contenti, noua defensionis præsidia excogitabant. Siquidem frequentibus palis circa mœnia defixis, quò minus hostis aditu potiretur, propinqua muris uada claudebant, profundiora fluenti loca aduolutis ingentibus saxis nauigijs inaccessa reddentes. Cæteros quoque meatus nauigationibus opportunos, aut lapidum coagmentis, aut alio impedimentorum genere præstruebant. His obstaculis rex optato locorum accessu prohibitus, classem postera aduersum Sclauos expeditione promotam, Zuinensibus ostijs inseruit, Iuliniq; uacuas defensoribus ædes incendio adortus, rehabitatæ urbis nouitatem iterata penatium strage consumpsit. Nec solum Iulini uiciniam, sed & confinia Camini ipso præterito populatus est, ut factu celerius, ita quoque hostibus perniciosius ratus, patentem ruris ubertatem diripere, quàm dubia munimentorū claustra pulsare. Nam Iulinenses cum urbis suæ recentes ruinas ferendæ obsidioni in-
B habiles cernerent, perinde ac uiribus orbati, deserta patria, præsidium Caminense petiuerant, aliena amplexi mœnia, qui propria tueri diffiderent. Ab his demum finibus exercitus noster ad urbis Oznæ solum dirigitur. Cuius mœnibus abstinēs uiciniam irrumpit, certam agrorum uastationem, incertæ urbium obsidioni præponderare existimans. Sed etiam idem aliquanto satius faciliusq; reputabat persequi dispersos, quàm urgere munitos. Cui postmodum compendiariæ nauigationis reditum circumspicienti, in commune prouisum est, propinqui fluminis abstrusos reserare secessus. Cuius ostia cum quondam nauigantibus peruia fuerint, nunc arenis obfusa, ad pristinum habitum fossa redigi possint. Quam sententiam considerata difficultatis magnitudo quassauit, rege eximiam obstaculi molem ligonibus penetrari morosum ducente, uetanteq; negocium suscipi, quod plus impensæ quàm utilitatis afferre uideretur. Igitur repetito Ozno, tormentisq; propter uallum erectis, obsidio fingitur, cuius specie deditio obtineretur. Quam simulationem spernentibus oppidanis, expeditioni finis imponitur. Aliam rege post uer posterum exorso, eiusq; opinione finitimos terrente, cum se Sclaui nec proprijs uiribus, nec peregrinis auxilijs aduersum Danica arma abundare conspicerent, delegatur Priszlauus, qui bellum apud Danos deprecaretur. In quorū præparatam classem incidēs, oblatæ pecuniæ captione non solum profectionem prohibuit, sed etiam pacem in biennium taxauit. Cæterum publicæ religionis conditiones Barbaris ingestæ non sunt, cuius professores plerique eorum principes existerent, uulgo sacrorum societatem damnante. Qui tametsi Christiano nomine censerentur, titulum moribus abdicabant, professionem operibus polluentes. Per idem tempus Henricus compositis in Bauaria rebus, quia Sclauis aduersum Danos adesse non poterat, amicitiam Vualdemari prius per internuncios petitam, mox apud Eydoram colloquio obtentam callidius quàm uerius amplexatus est. Nam peruicaci eius ingenio, nulla boni stabilitas seruiebat. Cum gente nostra

C nunquam diutinas ac constantes amicitias gerere sustinuit. Mentiri uirtutem du-
cebat, bonarum artium loco fallaciam amplectebatur, fidem simulatione cole-
bat, honesto utile anteferendo. Assidue nostros rupta turpiter societate lædebat.
Econtrario regem conspicua animi integritas, perpetuaque in cunctis constantia
decorabat. Quid ergo miremur, quod inter eius uirtutes, & Saxonicam leuita-
tem firma societatis copula, aut solidum concordiæ uinculum contexi non pote-
rat? Iisdem ferè temporibus Suerus quidam fabro patre genitus, sacerdotij quod
in Ferogia aliquandiu gesserat partibus abdicatis, Noruagiam petens, religionis
munus militia mutauit, Osteni cuiusdam ab Erlingo prostrati occasione addu-
ctus, cuius agmini per deserta fugienti fortuito obuius ducem se præbuit, resque
aduersum uictores nauare cœpit. Et ne generis titulo carere uideretur, originem
mentitus, Haraldum Hyberniensem auum sibi uendicando, Siuardo se procrea-
tum confingit. Cuius etiã nomen filio, quem antea patris uocabulo unà appella-
uerat, aptauit. Et ut omnia prioris fortunæ momẽta subrueret, proauique uocabulo
in eo representari crederetur, simulatæ prosapiæ decus, noui nominis ornamen-
tis usurpare sustinuit, Magnumque se in argumentum generis uocitari constituit.
Quod tam impudens mendacium turbulento militum errore, credulaque uulgi
suffragatione protectũ, ad totius Noruagiæ cruentissimam stragem, extremamque
perniciem penetrauit. Idem cum adhuc priuatus Suetiæ ducem Birgerum petis-
set, sacerdoti cuius fortè hospitio usus fuerat, stolam præcipuũ Diaconi insigne,
cum libro sacerdotalia sacra continente dono dedisse fertur. Sed ne peregrinis ul
terius immorer, stilum ad propria referam. Neque me domestica scelera per idem
tempus exorta, diutius externis insistere patiuntur. Siquidem Magnus Erici fi-
lius præsentis fortunæ stipendijs non contentus, cum Kanuto & Carolo quibus
D paterna cum Vualdemaro necessitudo, maternus autẽ auus Eskillus erat, alijsque
compluribus in societatem facinoris accitis, opprimendi per insidias regis consi-
lium capere sustinuit. A quo cum Suenonis partibus militando bello Grathico
captus fuisset, non solum spiritu sed etiam amicitiæ & familiaritatis iure donatus,
atque ex priuata fortuna ad eminentem dignitatis locum prouectus fuerat. Tan-
tam uictoris charitatem, supplicij quod meruerat loco expertus est. Cuius insidia
rum apparatus, hoc securior, quo incredibilior extitit. Neque enim facile regis
animum subire poterat, ab illo sibi insidias necti, cui quondam salutem à se tribu-
tam meminerat. Cum res diu latuisset, indicium huiusmodi fuit. Quidam Theu-
tones insidiarum conscij, Magno cliẽtelæ obsequijs deuincti, cum fortè negocio-
rum eius curam administrãdo Holsatiam peragrantes, cuiusdam solitariam uitam
degentis hospitio excepti fuissent, eiusque cubiculum à se medio tantum pariete di
scretum nescirent, nocturno inuicem sermone effusius habito, uehementer se mi
rari dixere, quo pacto rex inter tot præparata sibi insidiarum commenta morta-
lium adhuc luce fungeretur, quas Magnus cum Karoli filijs eius capiti clandesti-
no consilio molitus fuerit. Has uero omnes aduersum inscium excogitatas, non
fortuitis humanæ conditionis casibus, sed constantibus diuinæ protectionis sub-
sidijs esse dispulsas. Siquidem Magnum gladio duntaxat uenabuloque quo tigres
occupandi consuetudinem habebat utentem, petituro Sialandiam regi comitan-
di obsequium ad cuiusdam usque uadi transitum exhibuisse, ibique Kanuti qui pa-
ri armatura instructus (nam id genus in uenationis sectatoribus suspectum esse
non poterat) cum coniuratis eodem tempore superuenire debebat, occursu frau
datum, facinusque sine complice experiri non ausum, per summam propositi dissi-
mulationem cõsalutato rege propria repetiuisse. Post cuius discessum Kanutum
regi uadum transgresso obuium extitisse, turbatumque consortis absentia, prosecu
tionis officium simulasse. Aliquãto tamen eum acrius auidiusque quàm Magnum

propo-

A propositum exequi perseuerasse: qui regem equites ad mare præmittere, stipantibusq; fœminis morabundum in littore considere, & inter extremos nauigium conscendere solitum aggredi constituerit, peregissetq; facinus, ni rex absq; omnis humani indicij monitis, benigniore cœlestium cura compulsus, relictis ocyus pedissequis, ratem præter solitum scandere maturauisset. Karolum autẽ antea à coniuratis in Scaniam transmissum fuisse, si fratri propositum ex sententia cessisset, ad extirpandam regis sobolem amicorum auxilia contracturum. Sed ne sic quidem Kanutum proposito cedere uoluisse, quod apud Fioniam frustra tentatum, in Scania maiori cum opportunitate consummare sperauerit, Vualdemarum ad Helsingorum urbem præcurrere maturando, eumq; cum primum Scaniæ aduectus rate excederet, incautum opprimere moliendo, quem post diurna uenationis exercitia, præmissis arbitris eo loci paruula rate corpusculo transire solitum, non ignoraret: quam machinationem fortuitis necessitatis præsidijs elusam fuisse. Nam ratem quæ regem uehebat cum forte glaciali impulsu procul à cõcupito littore detorqueretur, militum eius aduentum præstolantium ingẽti cohorte exceptam fuisse, eamq; manum necessitati subuenire conatam, coniuratorum insidijs obstitisse. Ita Kanutum & Karolum bis propositi cassos, loricas quas inuadendi regis gratia sub tunicis gestabant hospitijs reddidisse. Horum autem omnium admirationem uincere, quod Vualdemarus unius ex cõiuratis sibi perfamiliaris suspectum minime, ferrum uitare potuerit. Qui cum regi per rhedam aucupium exercenti, solitarius comes aurigaq; existere soleret, deficientibus coniurationis autoribus, parricidale ministerium circa ipsum comprehensa aue curru delapsus iuuandi accipitris curam intẽta corporis inclinatione tractaret, sua manu peragendum promiserat, fortunam tamen in tanta tamq; facili insidiandi materia promissis

B parricidij partibus aditum non dedisse. Horum itaq; euentuum miraculis liquere mortali manu regem perire non posse, cuius salutem inter tot exitiosa, arcanaq; pericula, non industria humana, sed cœlestis protexerit diligẽtia. Hanc hospitum relationem à rerum admiratione profectam, eremita perinde ac si diuinitus dati indicij mysterium ueneratus, cuidam monachorum rectori ad se uenienti memori narratione replicuit, iusso horum indicandorũ gratia ad regem transitum non differre. Quibus acceptis rex, cum ex diffinitione locorum, argumentisq; temporum, necnon itinerum suorum circunstantijs fidem assertis habere cœpisset, non minus sibi subsidij Deum in prodendis insidijs præstitisse, quàm in frustrandis tribuisset, gratulatus est. Cuius rei ignorantia Karolus pristina adhuc securitate succinctus, siue tegendi parricidalis propositi calliditate, seu peragendi desperatione, Absalonem ob cognationis fiduciam petitum, impetrãdis sibi à rege prouincialis beneficij adiutorem deposcit. Quo propinqui preces attentius exequente, Vualdemarus dissimulata insidiarum cognitione, ex fisco suo se stipendia Karolo soluturum promittit, quoad honoris ei impertiendi facultas incideret. Cumq; Roskildiam ueniens in æde Trinitatis optimæ maximæ, morem sacris gessisset, amotis arbitris Absalonem adesse præcepit: quo secum considente indicem aduocans, quæ sibi detulerit iterato exponere iubet. Ille propinquitatis metu qua Absalon à Kanuti filijs contingebatur eloqui ueritus, atque os rubore perfusus, aliquandiu plenum hæsitationis silentium egit. Cuius taciturnitatis rex dicto causam coniectans, hoc, inquit, te metu Absalonis fides liberat, apud quem meæ respectum charitatis propriæ necessitudinis affectioni præponderare non dubitem. Quo dicto senioris uocem uerecunda animi hæsitatione torpentem, ad eloquenda quæ iubebantur intrepidam reddidit. Is itaque relationem ab insidiarum principio orsus, cunctasq; earum partes ueris narrationis indicijs prosecutus, hoc non suæ sed alienæ compertionis fuisse testatur, rogatum se tantum ea-

C dem regi referenda curare. Tunc rex eo secedere iusso, ductis alte suspirijs, priuatim apud Absalonem queri cœpit, nunquam sibi uel cognationis ius, uel beneficentiæ meritum obtentui fore potuisse, quo minus malis propinquorum artibus appeteretur. Quorum fraudem si dissimulanter tolerare cœpisset, effectum insidijs præbere posse, quæ tam potentũ tamq; sibi familiarium studijs necterentur. Si uero parum adhuc publicato facinore, supplicia de indemnatis sumere maturasset, doliq; notitia à paucioribus sumpta crudelius in æmulos consuluisset, innoxia capita cõfictis criminationis partibus obruere uideretur, inuidiaq; uirtutis accensus, ad communem generis sui interitum uarijs insimulationis modis exurgere necessitudinis euersor, affiniumq; consumptor censendus. Igitur & patientiam periculosam, & ultionẽ si præpropera foret, probrosam existere. Ita se quem uindictæ modum apprehendere debeat ignorare, cuius & ignominiosa acceleratio sit & perniciosa dilatio. Cæterum insidiarum periculis patere malle, quàm in autores facinus retorquere, ni mors sua ad aliorum confestim exitium redundaret, quam liberorum suorum amicorumq; miserabilis strages, mox discordia ciuilis, sæuaq; exterorum irruptio, ac totius patriæ teterrima uastitas insequeretur. Hæc & cõsentanea rex crebris anxijsq; gemitibus prosecutus, quæ maxime sibi conducant Absalonem dispicere iubet. Ille se nihil à regis æstimatione diuersum perpendere refert, præfatus ipsum ex repentino uindictæ procursu, non leuius famæ dispendiũ quàm salutis ex dilatione capturũ. Quam ob rem animaduersionis ius diuino permittendũ arbitrio, qui potis sit insidias quas eluserit publicare. Sed neq; rem cuius multitudo cõscia sit, diutule uulgus latere posse. Hortatur deinde corporis sui custodiam consuetis comitibus attentius mandet, iubeatq; nunquam sibi inermes assistere, nec magis salutem suam diurnis eorũ officijs, quàm nocturnis excubijs uallari curet. Sic enim coniuratorum aliquos, se proditos suspicãtes, repentinum propositi indicium æditutos. Gratum Vualdemaro consilium fuit. Cuius Roskildiam linquentis Absalon comitem agens, solicitatur à Carolo petitionis suæ partes quas nuper apud regem egerit, iterare. Quod exsequente eo, respondetur à rege, raram beneficij gratiam esse, quod accipiens parricidio pensare studeat. Præterea miram quorundam ingenijs & fallendi pertinaciam, & dissimulandi inesse uersutiam. Se nihilominus cum primum Iutiam introierit insidioso militi munificum futurum, à quo potentiæ ius in id maximæ uulgus affectari non dubitet. Iocunda Carolo promissio extitit, quam sibi per Absalonem exposi-tam impensiore gratiarum relatione prosequebatur: finxit enim oris hilaritatem, lætitiamq; effusius prætulit, quam non tam recipiendi beneficij quàm implendi parricidij affectus progenuit, quod ei regiæ dissimulationis industria securitatis incrementa tribueret. Huic postmodũ forte materni aui Eskilli per idem tempus à Gallia nauigantis appulsus, urbem Ripam cum Kanuto fratre petendi causam præbuit. Quorũ Benedictus quidam solo patre germanus, sed pellice æditus, regiæ cliẽtelæ fortior quàm fidelior comes, Vualdemaro paucis pòst diebus quàm Fioniam ingressus fuerat in propatulo prandente, siue celandæ fraudis impatientia adductus, seu parricidij quod cogitauerat furijs cõcitatus, neglectis epulis cultrum, quem forte prandendi gratia sumpserat, compressa manu, huc atque illuc actum, uaria ancipitiq; uersatione stringebat, perinde ac usum eius ad inferendas plagas agitationis exercitijs prædiscere cupiens. Interdum ferrum sinu condebat, detectumq; rursum digitis inserebat. Inter hæc assidue regem oculis destinabat, quibus non minus quàm manui minarum inesse uideretur. Cuius motibus amentiæ consentaneis, Vualdemarus per sponsam filij Gerthrudem ob id muliebriter lachrymantem oculos inserere monitus, Nicolaum qui regiæ mensæ præerat, quàm poterat arcanis nutibus accersitum, uisum ad inusitatos Be-

nedicti

A nedicti gestus obliquare tacite iubet, amotisq; post epulas mēsis cæteris sibi propiorem consistere, prædicti equitis si quas moliretur insidias excepturum. Sed Benedictum tum ipsius regis, tum commilitonum plena stuporis contemplatio, ferrum uaginæ reddere coëgit. Crediderim uero hunc animi æstum eius præcordijs diuinitus ingestum, eodemq; autore proditum facinus quo prohibitum esse. Tum demum Vualdemarus neglectum Absalonis consilium pœnitentia prosecutus, deuocatis in cubiculū militibus, inter quos & Benedictus astabat, rem mœstam eisq; perquam maxime displicituram afferre se dixit, quam & prodere triste sit, & celare pestiferum: nec se dubitare quin eadem in cōmune delata, amicorum mentes tristitiæ salebris sit implicatura, tantoq; eis plus amaritudinis incussura, quanto regem suum propensiore charitatis cultu contingerent. Siquidem quorundam conspirationem de nece sua habitam, nō dubijs coniecturæ rationibus, sed ueris consciorum indicijs, certisq; rerum uestigijs sibi proditam esse, cuius autoribus primam salutis suæ custodiam credere consueuerit. Nolle uero se eorum declarare uocabula, quod noxios resipiscēdi inducijs donare, quàm insimulandi studio obruere mallet. Hortatur deinde maiore cum sedulitate uallandū se curēt, nec usquam gladijs uacui incedentē comitari sustineāt, stipēdiiq; officia hactenus per incuriam gesta, deinceps elaborato famulandi studio prosequatur, tantaq; id solicitudine peragant, perinde ac quiuis propriæ synceritatis certitudine de aliena ambigere necesse habeat. Sed neq; se uniuersos notabiles ducere, de quorum grege complures ad mortem pro se excipiendam, si res posceret, paratissimos sciret. Tunc milites mutua fidei æmulatione consciorū indicium flagitantes, à perfidis erga regem capitibus uindictam se exacturos promittunt: neque aut necessitudinis aut familiaritatis gratia tēperaturos, quo minus sanguinis eius cupidos,

B pœnas quas mererentur persoluere sint coacturi. Ad hæc rex referre, fidei synceritate contentos, ulteriores indicij partes expetere nō oportere. Ita militum preces ab innocentiæ conscētia profectas, plenum moderationis responsum cessare compulit. At Benedictus coniurationem à conscijs regi proditam ratus, eumq; his quos incautos opprimere cuperet, callidis simulationis ambagibus ueniā polliceri, plerisq; militiæ insignibus relictis, Iutiam qua potuit celeritate petiuit, detectæ factionis nuncio ad Magnum dimisso. Ita perfidum eius animū mordax conscientiæ crimen regiæ māsuetudinis promissis fidem habere uetuit. Quæ res Magno proxima nocte nauigio Lubecam proficiscendi, indeq; Henrici contubernium expetendi causam præstitit. Eodem nuncio Kanutus & Carolus per Benedictum accepto, tacite Ripensium urbe egressi, conscensa apud Randrusium naue, præfectum Gothiæ Birgerum propinquitatis fiducia petiuere. Adeò illos malignæ conscientiæ uis securitate defectos, subito pauore quati coëgit. Quorum profectionem Eskillus, tum propriam, tum nepotum fortunā miserabilius questus, infinitæ ægritudinis molestia prosequebatur, ob cuius magnitudinē linguæ debilitate contracta, parum uocalis euasit. Quem rex ad se Vuibergi uenientem iocunda admodum fronte suscepit, ne quid suspicionis in eius aduentu reponere uideretur. Quam regis moderationem pontificis prudentia æquauit. Supplicem enim pro nepotibus uocem mittere non sustinuit, quo magis se ab insidiarum suspicione alienum efficeret, ne ue eorum culpæ affinis, quos precibus seruare cuperet, existimari posset, consultius arbitrando taciturnitatis argumento malignitatis suspicionem uitare, quàm offensam pro noxijs supplicando contrahere. Cui postmodum Scaniam profecto, opportuna medicorum industria debilitatæ uocis opem redintegrauit. At mentem eius ingenti curarum æstu obsitam ægritudine uacare nepotum proprio spiritu chariorum fortuna passa non est. Adeò facilius corporis quàm animi discrimina uitantur. At Magnus facinoris pudore

C quam exilij causam haberet, Henrico pandere ueritus, reconciliationis ab ipso duntaxat remedia postulabat. Ille exulis uota auersari impium ratus, epistola ad Vualdemarum transmissa, conceptæ erga Magnum offensæ remissionem efflagitat. Ad hæc Vualdemarus legatione quàm literis respondere satius ratus, Henricum quem stabulo suo præposuerat, Germanicæ uocis admodum gnarum, in Saxoniam dirigi curat, apud eius ducem Henricũ, Magni perfidiã accusaturum. Quo audito, Magnus rubore in audaciam uerso, quàm poterat pertinaciter obiectis se affinem negare, & ueluti in augmentum innocẽtiæ duello manum offerre, eodem acumine dissimulationem amplexus, quo facinus molitus fuerat. Refert legatus nõ ob hoc se eò missum, ut accusationis partes apud exteros ferro prosequi debeat, sed ut reum causam suã ad regis cognitionẽ transferre, defensionemq́ patria lege decretã subire moneat. Tum duce, quem defensionis modũ aduersum hoc criminationis genus lex Danica statueret, rogante, penes ferrũ purgationis morem consistere respondit. Tunc Magnus à duce rogatus, an tantũ fiduciæ in innocentia sua reponeret, ut huius experimẽti indicio spem defensionis petere auderet: anceps id genus, nec semper miraculo præditum aiebat, quod pleruncq; & insontes damnare, & noxios absoluere soleat, fortuitosq́ maxime experimentorũ euentus habeat: necq; enim diuinam potentiã tanta mortaliũ cura flagrare, ut quibuslibet eorum uotis rerum naturã cedere compellat. Suspecta plerisq; respõsio fuit. Tum duce quam à se opem sperare debeat, qui tanti criminis obiectionẽ patrijs institutis refellere nollet, arctius perquirẽte, quid ageret incertus, aliquandiu responsi cunctationem exhibuit. Tandem ulterioris profugi diffidẽtia adductus, ultrò regem aditurũ se dixit, si sibi quemcunq; causa exitum sortiretur, impunitatis fides daretur. In cuius fiduciæ certitudinem stabularius spõsionis suæ pignus
D offerre cœpit, præfatus capitali crimine damnatis, patriæ legis instituto dilabendi inducias tribui, ijsdemq́ è uestigio suppliciũ irrogari nefas haberi. Qua Magnus oblatione contempta, solam Absalonis fidem se pignoris loco recepturum asseruit. Quæ cum rex ex legato cognosset, epistola duci redditur, qua Magno sub Absalonis obtentu, ueniendi, discedendiq́ potestas promittitur. Quo euenit ut Absalon prius Magnum hospitio exciperet, quàm ullum aduẽtus eius nuncium à rege sumpsisset, literas quæ pro eiusdem receptione destinabãtur nimio festinationis studio præcurrentẽ. Quibus tandem per regem susceptis solicitudinem improuisi hospitis plenis fiduciæ promissis discutere curæ habuit. Quibus erectus Magnus, plus spei in Absalonis auxilio, quàm metus in sua noxa reposuit. Quo euenit, ut maiore formidinis parte deposita, propria repetere non dubitaret, nauigationẽ qua Iutiam petiturus erat, necessarijs usibus instructurus. Quippe causam apud Aurusiam dicere iubebatur: uerum hoc securitatis robur, deprehensa secretorum eius legatio quassauit. Siquidem binas eius epistolas proditionis mandata gestantes, à publicorũ itinerum obseruatoribus intercipi cõtigit. Quas cum regi allatas ab intermeantibus expertus fuisset, formulam qua signatoria utebatur, proprij scribæ negligentia amissam confingit. Idq́ non solum inter suos, sed etiam apud Absalonem simulatione prosequi curauit, opinionem serere cupiẽs, adulterinas epistolas à formulæ repertoribus odio sui fuisse cõpositas. Appetẽte causæ dictionis tempore, binis nauigijs instructus, Absaloni Sialandiæ & Scaniæ magnatibus comitato obuius affuit. Quo adito conscientiæ stimulis actus, trepidationem fide maiorẽ, præteritæq́ uitæ fortitudini indebitam exhibẽdo, nullis se exhortationibus ut Iutiam peteret adducendum iurabat: plus à se metus in regis offensa, quàm opis in cuiuspiam patrocinio reponi præfatus. Præterea fortuitam sigilli sui amissionẽ causatus, æmulorũ commento occasionẽ ex eiusdẽ inuẽtione nactorum, inimicas regi literas suo nomine confictas asseuerabat. Sed Absalone tametsi

A tametsi criminis acta ab eo cõfessio foret, nihil commissum quo minus inuiolatus discederet, cõstantius afferente, sociali illum nauigatione prosequitur, plus amici monitis quàm proprio pauori indulgens. Cui rex omni Danica nobilitate stipatus, apud uillam Vuiby sibi per Absalonem oblato, mensæ sacra communicare passus nõ est, ne conuiuam agendo offensam deponere uideretur. Quem die postero ad concionem uocatum, suorũ in eum benignitate exposita, maiestatis reum agere cœpit, pietatem parricidio rependere auidum, quod eius fuga nõ uiolenter ingesta, sed à solo conscięntiæ reatu profecta recẽter prodiderit. Ad hæc Magnus, se non cuiuspiam delicti, sed minacis nuncij per Benedictum accepti impulsu, dilabendi consiliũ cepisse testatur, regiæ suspicionis causam è longinquo tutius spectaturus. Præterea mirari se, quo pacto rex propinquum, quem omni familiaritatis iure prosequi cõsueuerat, inanium suspicionum ductu persequi sustineat. Contrà rex, hoc eum ingratiorem, quo meritorum suorum negligentiorem, astruere: & in perfidiæ argumentum supradictas ipsius epistolas, quarum altera clausa, altera aperta obsignabatur, in commune proferre. quas etiam per præsentes pontifices circunferri, & an uero Magni signaculo obsitæ essent, curiosius annotari præcepit. Quod inspectãtibus cunctis, adulterinumq́ esse negãtibus, recitari eas in publico iubet. Aperta Scaniensibus scribebatur, regem super complurium oppressione calumnians, cunctosq́ ad bellum cum eo gerendum exhortans, Magnum repetendæ libertatis autorem habituros. Clausa ad Kanutum & Karolum eodem quo prior titulo mittebatur, quæ eos res in Scania nouare moneret, Magnumq́ idem apud Iutiam facturũ promitteret: sic regem uiribus cariturum, maiorum regni prouinciarum auxilijs ad eum cõmeare prohibitis. Perlectasq́ epistolas Magnus cum responso excepturus putaretur, indice metus silentio utebatur.

B Quinetiam tantũ stuporis animo contraxerat, ut uoce quoq; deficeretur, internæ perturbationis notas confuso oris habitu præ se ferens. Notabilis uiri taciturnitas fuit, quæ ne confessionis loco duceretur, prudens Absalonis interuentus effecit, miratu indignum dictis, ad nouos criminationis obiectus hominem defensionis dubium, pleno meditationis consilio respondendi officia tardius exhibere, protinusq́ eum dandi responsi gratia colloquio excedere, & quos uelit ex amicis in consilium trahere iuber. Quo dicto recreatus Magnus, atq; ad spem labefactãdæ accusationis erectus, acceptis cõsultationis inducijs, Absalonẽ cum Tukone Vuendilensiũ antistite seuocat. Is Tuko patri eius Erico diaconatus obsequijs percharus habitus, deq́ eius clientela ad pontificatum accitus fuerat. Cuius rei grata recordatione, Magni charitatem propẽsius animo insitam habebat. Quem multũ diuq́ ob cogitati sceleris immanitatẽ, profectis à dolore cõuicijs insecutus, respondẽte eo epistolas aliena fraude cõrextas, superuacuũ id purgationis genus astruxit, non solũ scripturæ, sed & stili modũ quo scriba ipsius Lambertus in dictandis epistolis uti soleat, certissime recognoscere præfatus. Cuius affirmationẽ Absalone consentaneis uerbis prosequente, tantũ Magno desperationis incessit, ut an eos sibi confessionis remedia amplecti liceret, trepide percontaretur. Tum Absalon tametsi cõfessio periculo non careret, ad hanc tamen ante procurrẽdum quàm de uenia actum excussumq́ foret, negabat, suadetq́ uti stupore deposito, per se uel per amicũ in posterum diem induciarũ facultatem audacter efflagitet, firmato animo rem felicius expleturus. Quibus admissis, rex præsentẽ nobilium cateruam uespere iter ingressus, ad Vnnonis locupletissimi uiri penates secum perduxit. In qua profectione Absalon à Magno admodũ æstuãte, quisnam defensionis modus obiectis cõgrueret curiosiore percontatione cõsultus, nullã partem probro aut periculo uacuã agebat. Nam nec accusationẽ tot rerum indicijs subnixam refellere promptũ, nec purgationis partes detrectare syncerum: confessionis

C uero exitum ancipitem fore, quam nulla ueniæ certitudo præcurreret. Ita uerax responsi dator consultori ignorantiam prætendere, quàm in dubijs certitudinem promittere, fidelius duxit. Tunc Magno omnia se ueraciter relaturum, si ueniam confessioni tribuendã speraret dicente, intrepide eum sibi secreta quæ uellet committere iubet, nullum eorum indiciũ ad regem ex se manaturum præfatus. Tum illo omnem insidiarum ordinem patefacere cupiente, Absalon narrationem admittere noluit, ne eam sacerdotali ministerio confessionis loco recipere uideretur. Suadet itaque Sunonem & Esbernum secum adhibeat, quos in rebus arcanis tegendis industrios sciat. Quibus admissis Absalonicꝗ data fide pollicitis, absq; eius conniuentia nullam se præsentis arcani mentionem acturos. Magnus insidiarum seriem à principio retexere orsus, non solum se cum his quorum crimen testis fuga prodiderat, iure notatum asseruit, sed etiam complura ad regis caput pertinentia adhuc eius notitiæ parũ indita, apertissima cõfessione detexit: Eskillum (Asceri hic filius erat) & Christiernum patre Suenone natum, eiusdem culpæ cõscios asseuerando, Christierni fratrem Ascerum cui in templo Lundensi prima post antistitem dignitas cesserat, coniurationis consilium scisse potius quàm probasse testatus. Confecto itinere postquam opportunum colloquio tempus occurrit, Absalon cum Sunone & Esberno regẽ paulisper sine arbitris esse iussum, contemplari causæ exitum monet, in qua nec accusationẽ actori instruere expeditum, nec reo confessionem amplecti tutum ducatur. Qui si indemnatus abscederet, complures ad innocentiam sibi decernendam adduceret. Sin confessus uenia careret, simplicitatis exemplo culpæ socijs tegendæ eius documentum præberet. Igitur elaborandum ut spontanea ab eo confessio elici posset, quem testimonio insequi promptum non esset. In hanc sententiam perducto rege, & se pœnam confessioni re-

D mittere promittente, cum Magnus postera die in concione ab eo quid super responso deliberasset interrogatus fuisset, à coniurationis initio orsus pudore posthabito, omnem insidiarum contextum, non solum conscios, sed etiam loca rerum ac tempora perstringendo, uera narrationis serie prosequebatur: regem inter tot peruicacissimæ artis ambages, non sorte humana, sed diuina opera seruatum affirmans: seq; non aliud magis mirari quàm quod fraudẽ tanta familiarium arte compositam propitiæ fortunæ interuentus eluserit, hominemq; tot ciuium dolis petitum casus incolumem seruare potuerit. His dictis, genibus regis supplice uultu gemebundus aduoluitur. Quem rex præteritæ amicitiæ uerecundia consurgere iussum, ingratæ mentis exprobratione coarguit, illius per insidias opprimẽdi cupiditate perfusum, cuius à primæua ætate perpetuam charitatem expertus fuerit: à quo belli Grathici temporibus, non tantum spiritum sibi datum, sed etiam adiecta potestatis incrementa meminerit. Se enim non solũ propinquitati supplicium remisisse, sed etiam munificentiam impendisse, eum uero cum fidem beneficio debuisset, perfidiam rependisse. Itaq; meritorum suorum obliuionem ab eo tam nequiter actam admirans, nec pristinæ cõfessionis assertione contentus, an se per insidias opprimere cogitasset inquirere perseuerauit. Ille nec animum sibi nec arma, nihilq; quod tanto facinori attinuit, excepto Dei nutu defuisse subiũxit. Delectatus rex tam audaci hominis responso, ueniam se confessioni tribuere, non familiaritatem restituere dixit, ne rursum amicitiæ copia insidiarum irritamentum existeret. Eundem quoque tacita ad Kanutum Karolum ue mandata habere prohibuit, monitum ne culpam repetere uelit, cui diuinam potentiam tam constanter obniti persenserit. Ille se si quid tale committeret, ulterioris ueniæ remedijs indignum uocare, ne precibus quidem salutem deinceps tueri ausurum. Quo rex sedendi locum repetere iusso, protinus Suenonis filiũ Christiernũ quem peracta Magni causa, per ignorantiam casus obtulerat, iracunda admodum accusatione persequitur.

A persequitur. Qui cum se cōsortis indicio proditum accepisset, defensionis inops confessione ueniam impetrauit:nec solum spiritum, uerumetiā bonorū omnium incolumitatem assecutus est, exilio duntaxat pœnas dare coactus, ne promptus ad crimen regressus suppeteret. Ita moderatio manifestam militis culpam, extremumꝙ supplicium meritam, proscriptione insequi contēta extitit. Taliter exacto consilio, Magnoꝙ Fioniam reuerso, Vualdemarus insulā ferarū gregibus abundantem, more regio prædæ uenaticæ uacaturus ingreditur. Quo loci Absalon & Ascerus à maximo pontifice Eskillo ob ueniam eius nepotibus cōciliandam, quæ Magni exemplo spōderi uidebatur, transmissi, inexorabilem regis animum experti sunt: à quo demum Ascerus an coniurationis fautorem egisset rogatus, cognitioni se quidem affinem, sed à cōsensu immunem asseruit, nec tam odio regis quàm delationis pudore, prodendiꝙ commissi uerecūdia hæc fecisse. Quem confessionis modum diuturni postmodum exilij causam habuit. Huius legationis contemptū tam ægre Eskillus tulit, ut uarijs corporis pestibus contractis, grauibus hyemem morbis exigeret. Qua finita Vualdemarus, Daniæ, Suetiæꝙ primoribus accersitis, regales filiæ nuptias exornat. Quibus peractis Vualdemarū Eskillus secreta allocutione petitum enixe deposcit, arcani quod ei committere uelit intempestiuam confessionem non arguat. A quo postulata sperare iussus, iampridem deponendi pontificatus allatam sibi cupidinē dicit, quem tanto oneri imparem ætas uiribus defuncta constituat: neꝙ enim in fastigio se, sed priuatum a procuratione liberum decedere uelle, præteritæ conuersationis habitum monastica mutaturum. Quem cum rex uerbis charitatem simulantibus proposito prohiberet, idꝙ ei sine Romana autoritate exequendi fas esse negaret, habere se summi pontificis epistolas, per quas non solum abdicandi honoris licentiam, sed

B etiam transferendi in quem uellet potestatem acceperit, testatus est: huc accedere quod se Romanæ legationis officio fungentem, ne sedes successore uacua habeatur, subrogationis curam exhibere par sit. Quod dictū rex, Ascerum ab eo pontificem adoptari ratus, suspitione insequi cœpit, nec dubius Kanutū & Karolum si quid ulterius aduersum se conati forent, multū ab auo uiriū contracturos. Cum diu uerbis amicitiam præferentibus egisset, ad postremum uotis eius annuere se dixit, quod Romanæ sententiæ decreto obuiam ire nequeat, penes quam publicæ religionis norma cōsistat. Tum Eskillus honoris abdicationem contractorum pontificum frequentia celebrari magni æstimans, profecturum ab urbe regem precari instituit, uti ipsos exacto mense secum reducat, quos non solum suæ renunciationi, uerumetiam noui antistitis creationi interesse expediat. Quam rem prorsus silentio dignā existere, ne cognita quenquam electionis metu dilabi cogeret. Quo concesso statam interim solennemꝙ popularium concionem ingressus, docet quantā subditorū charitatem fastigio functus exhibuerit, quanque beneuolo studio merita sua publicus eorum fauor pensauerit. Iam uero sibi re pontificali cedere in animo esse, cuius administrationi supremæ ætatis suæ habitum diffidere conspiciat, ideoꝙ se eorum curam quam hactenus plenis pietatis officijs gesserit, diuino mādare præsidio, cunctisꝙ sibi militiæ fide deuinctis huiusce generis nexum remittere: super hæc omnia alienis delictis ueniā dare, proprijs petere, uniuersos etiā discessum suum pijs precibus prosequi, uotisꝙ pro se excubare precatur, parem se eis dignationem repensurum pollicitus. Adeò autem miserabiliter in concione egit, ut eam lachrymis suffusam dimitteret. Qua soluta, Absalonem Sialandia redeuntem, missis quibus exciperetur equis, penatum suorum hospitio uti compulit. A quo quid ita plebem mœstitia affecisset rogatus, tum senium suum, tum exilium nepotū, dignitatis sibi patriæꝙ fastidium afferre respondit. Huc accedere uod religionem qua se dudum Bernardo Clarauallensi pōtificatu ultrò

G

C cessurum, priuatamque uitam & honoribus defunctam acturum spoponderit. Die postero cum prædicti prouinciarũ antistes in ædem Laurentij matutine coissent, ornamenta sacrarij ai mamentario egeri, conspectuique subijci iubet, quantum ueteri altarium cultui, pristinoque sacrorum splendori noua ac religiosa liberalitate adiecerit, in propatulo ostẽdere cupiẽs. Quibus prolatis, uoce suspirijs permixta, quantis charitatis impendijs pro subditorum pace ac stabilitate excubuerit, quot erumnis, quot periculis obsitum omne pontificatus sui tempus exegerit, edocet. Quem ob hoc se deponere statuisse, quod ætatis suæ magnitudinẽ ulteriori eius functioni inhabilem sentiat. Cuius orationem rex respondẽdi officio subsecutus, eum tametsi crebras cum regibus simultates gessisset, põtificis partes laudabiliter executum affirmat. Suæ uero sententiæ resignationis eius propositum non placere, cui iam eò ætatis peruentum sit, ut malignitatis ultra notari nõ debeat. Deinde eum proprio motu, an suo compulsu pastoris officium detrectaret, fateri iubet. Tunc Eskillus directis in aram manibus, iurare & præsentia sacra testari se non odio regis, aut ullius iniuriæ ex eo receptæ uiolentia, sed perituri honoris fastidio, perpetuique studio huc propositi esse perductum. Grata regi respõsio fuit, cupientiuera põtificis assertione, calumniæ suspicionẽ uitare. Rogat deinde, an unquam regia seueritate pœnas ab his exigere supersedisset, aduersum quos ille pontificalem censuram prior distringendam curasset. Quo nihil tale eum egisse fatẽte, gratuimetu liberatum se dixit, ueritum ne subita antistitis abdicatio, occultam apud complures sibi notam crearet. Romani deinde põtificis epistola, sine cuius nutu rex dignitatem ab ipso deponendam negabat, in commune relegenda profertur. Ea scribebatur, Romanum antistitem Lundensi põtificalis ministerij laxationem petenti, quod eum huic muneri perutilem sciisset hactenus repugnasse, nunc ue-

D ro precum eius perseuerãtia superatum, ætati ipsius assiduoque languori petitæ rei licentiam detulisse. Cuius autoritati rege refragandum negante, sua sede exurgens, uirgã anulumque præcipua pontificalis sacerdotij insignia altario imponens, perfectam sui muneris abdicationẽ agere protestatus est. Cuius facti miseratione lachrymæ astantibus obortæ, suspirijsque, murmuris instar reddentibus, ædes repleta. Igitur Eskillus, qui regni clerum excussius nosset, sedis à se relictæ successorem à rege circunspicere rogatus: comprobata monitoris industria, aliam Romanæ dignitatis epistolam explicat, qua sibi legationis habenas tenenti, subrogandi antistitis arbitrium mandabatur. Ea perlecta, potestatem quam sibi indulgentia Romana detulerat, ad eos quibus eligendi ius esse consuerit transferre se dixit, quod ultrò iure suo cedere quàm alienũ offendere malit, ne ecclesiam pro cuius maiestate tuenda semper excubuerit, consueto libertatis beneficio fraudare uideretur. Tunc ijsdem regi uti consilium suum exponeret, obsecrãtibus, regeque cleri postulationem sub plebis nomine, cuius se partibus proloqui referebat, consentaneis precibus prosequente, sententiam suam inter diuinam humanamque charitatem fluctuari asseruit, quarum alteram tacendo, alteram loquendo offendere posset. Dei nanque mentem exasperaturum se esse, si illius quem huic maxime regimini idoneum scisset, indicem agere supersedisset. Si uero hominem huius officij gnarum, pontificisque partes alibi laudabiliter executum, sed & pro patria difficilia audere solitum nuncuparet, familiaris & propinqui gratiam uiolaret, quem huius honoris oblationem auersari nõ dubitet. Tunc cuncti quisnam ab eo destinaretur animo perpendentes, solam uocabuli certitudinem flagitant. Et ille Roskildensem, inquit, antistitem mihi propinquitate, uobis opinione notũ designo. Igitur compluribus bene ecclesiæ consultum acclamantibus, exurgens Absalon maiorem hunc fascem quàm ut humeris suis imponi debeat, refert: nullo se pacto ad deferendam ecclesiam adduci præfatus, quam angustissimis rei Danicæ temporibus

A poribus susceptam, ad eminentem fortunæ habitum summa animi corporisq; fatigatione perduxerit, cuiusq; nō solum externum hostem armis submouerit, sed etiam ueterem atque hæreditariam paupertatem felicibus opum incremētis mutauerit. Tum ij quibus suffragandi ius erat ab Eskillo taciturnæ hæsitationis increpiti, & cuinam officij sui partes cedere uellent rogati, paribus in Absalonem uotis pronunciant, adeoq; concordes suffragiorum uoces misere, ut nihil in his diuersum aut dubium reperires. Nec oris officio contenti, manu comprehensum ad sedem quam ei uoce detulerant, ui pertrahere conātur. Nam primus Eskillus iniectæ in eum dexteræ, exemplo cæteris idem audendi fiduciam tribuere uidebatur. Qui etiam ut mos est concinere exorsi, celebrem electionis concordiam decoro psallendi officio prosequuntur. Quorum plenum uenerationis concentum populus ingenti plausu tripudians, sacro cantilenæ genere æmulabatur, gloriosis clericorum uocibus aliquid honorificæ modulationis adijcere gestiendo, personantibus alijs, deformem sibi taciturnitatem existimans. Adeò in eligendo eo tota multitudo unam beneuolæ suffragationis uocem habuit. Ille uero trahētī se turbæ summis corporis uiribus obluctatus, cōplures robustiore impulsu præcipites humum petere coëgit. Ab ijsdem quoq; exuuiæ renitenti detractæ, iamq; res ad uim & rixam usque progressa, permixtos strepitu cantus exaudiri non patiebatur. Igitur Absalon ad sedem pontificali fastigio consecratam, pia plebis uiolentia perductus, in ea collocari passus non est, ne ulla ex parte cogentibus assentiri putaretur. Quam ob rem prius ab Eskillo, mox à Vualdemaro oblati sibi diuinitus honoris ornamenta amplecti rogatus, ne præsentis ecclesiæ maiestatem nouo & inaudito contemptu perfunderet, impetrata loquēdi copia, ad appellandi officium procurrit. Cumq; precibus obsecuturus putaretur, ualidissimum repugnationi suæ tutamentū adiecit. Rapuisset alius oblatæ dignitatis beneficium,

B auideq; se tanti sacerdotij tribunalibus ingessisset. Nicolaus Roskildensis chori senior, super irrogata antistitis uiolentia parem appellationis uocem ædere cunctatus non est. Tum Eskillus aliquanto concussior, certissime se suffragatorum partibus affuturū dicebat, sensurum Absalonem sua an illius uota plus momenti Romæ sint habitura. Hinc missæ studiū datur. Qua percelebrata, benedictionem Eskillus Absalonis ministerio præstari præcepit. Hac usurpatione eum electionis assensorem efficere gestiendo, se iam cunctis pontificatus partibus defunctum, huic ministerio congruentia amplius exequi non oportere præfatus. Quem Absalon tametsi pontificalia deposuerit, legationis tamen iure benedicendi prærogatiuam retinere dicebat, neq; ad inferioris potentiæ uiros, debitum fastigio suo munus relegare debere. Ea Absalonis uerecundia, senem uoti cupidum, neglectę dignitatis suæ meminisse coëgit. Alio quoque moderationis genere, repugnationis eius perseuerantiam idem labefactare tentauit. Siquidem in cubiculum deuocatum cum precibus perflectere non posset, genibus nixus plenis supplicationis lachrymis aggredi conatus est. Profectu uacuus, tertium irritamenti modum quo electi mentem ad suam sententiam adduceret excogitauit, incertum relinquens, maior in cogente an resistente perseuerantiæ conatus extiterit. Siquidem equites suos numero & amplitudine insignes ad eum direxit, militari fide se eius partibus obligaturos. Quorum Absalon famulatum repudians, se prorsus in honorem eorum obsequijs dignum consensurum negabat. Qua demum constātia euictus Eskillus, ne supellectilis quam ecclesiæ relinquere statuisset obscurior depositio foret, eundem in arcanam uestibuli partem abductum instantius hortari cœpit, uti saltem oculis eam subijcere dignaretur. Sed & hanc quoq; sollicitationis partem superiorum uictor mire contempsit, ne qui gloriæ tentamenta calcasset, auaritiæ irritamentis succumberet. Quam ob rem Eskillus ira accendi creditus, mi-

C nus se bonorum quàm cogitauerit, inquit, sacris atque domesticis usibus relicturum, ipsumq; tam stolidæ pertinaciæ quandoq; damna sensurum. Aureo deinde poculo regem Absalonemq; simili muneratus est. Præterea neminem ex amicis indonatum reliquit, apud patriam sibi præclara liberalitatis monumenta creare cupiens. Varia quoque membrorum debilitate perstrictus, ad postremum etiam igne (quem sacrum uocant) quadam corporis parte respersus abscedere maturauit, perinde ac diuinitus iniecti sibi supplicij cruciamenta sortitus. Quem cum Absalon Scania excedentem castelli sui hospitio excepisset, seq; tanto pedum frigore teneri ut noctu quietem capere non posset conquerentem audiret, calidum laterculum cistula crebris foraminibus distincta inclusum plantis applicuit, eoq; fomenti genere præfrigido seni patientem quietis calorem restituit. Cuius medicamenti beneficium hoc Eskillo gratius fuit, quod ab artificis charitate, non scientia aut professione manauit. Qui cum Absalonis nauigio, comitatuq; Slesuicum perlatus fuisset, cyphum argenteum ab eodem sibi pro munere oblatum suscipere recusauit, præfatus se deinceps nullum insignium uasorũ usum habiturum. Idem cum regem Slesuicensi in ponte obuium conuenisset, ita corporis debilitate solutus est, ut à plerisq; exanimis putaretur. Recreatus tandẽ, fretumq; rate transgressus, ac præsentes benignius exosculatus, inter flebiles amicorum uoces plorabundus, & ipse curriculo per Absalonem procurato, cum prorsus equitãdi impatiens foret, quo mollius ueheretur, imponitur. Cuius flentis discessum amicorum turba ipsum ulterius non uisura perinde ac funus lachrymis prosecuta est. Post hæc regis legati cum Lundensibus, cogendi Absalonis gratia Romam mittuntur. Qui primum Clareuallum profecti, reperti illic Eskilli epistolam, cuius ea tempestate non mediocris apud curiam fauor uigebat, in adiumentum suæ peti-
D tionis accipiunt. Nec minus Absalon ac Roskildenses legationibus curiam fatigant, electioni quam Lundenses confirmatum peragebant, plenis reclamationis sententijs obnitentes. Interea proceribus apud Roskildiam paschali tempore feriatis, conuiuioq; per summam omniũ hilaritatem exacto, per Thordonem Lundensium præfectũ regi significatum est, Thormerum quendam Magni nuncium nuper Gothia reuersum, tanto itinere Scaniam esse transgressum, ut captionem celeritate uitauerit. Cuius occupandi gratia Beltensem transitum insidijs esse uallandum, quem ab eo ocyus adiri ambiguum non sit. Rogatum super his Magnum, præsidiumq; negationis amplecti conatum, rex tutò fateri posse promittit. Ille summa cum dissimulatione obiectorũ fidem leuare, si quid huiusmodi cõpertum foret ulteriorem sibi ueniam negari precatus. Rex negatorum incredulus, Adulfo cuidam insignis fidei sed clericalis conditionis, quod propter Belticum littus habitaret, obseruationis negocium mandat per satellites ad eum directos, cultus & corporis notis, quibus prædictus Magni nuncius dinosceretur, expressis. Taliter captus Thormerus, ac coram rege super mãdatis, quorum esset gerulus, perquisitus, post diutinæ negationis ambages quæstionis metu credita sibi secreta detexit, lignum compactile, quale more Danico inter amicos sigilli uim obtinet, à se epistolæ loco gestari confessus, cuius dimidium à Kanuto & Karolo perinde ac syngraphus haberetur. Cuius nequitiam rex uinculis multare cõtentus, Absalonis eum custodiæ tradit. Igitur per Nicolaum stabuli sui præpositum Fioniensium militum eum sequi iussorum auxilijs succinctum, Magnum perinde ac denuò sibi insidiosum, pœnamq; perfidia meritum capiendum curat. Qui in cubiculo nocte concubia circumuentus, dum pristinæ uirtutis immemor salutem latebris non armis circunspicit, post aulæa repertus abstrahitur. Ita nescias miseriorem eum deformitas captionis, an captio ipsa reddiderit. Oblatus regi cum super insidiarum consilio rogaretur, aliquandiu obiectis se affinem negabat. Tandem

conuin-

A conuincentibus eum captiui indicijs, dissimulationisq; materia non suppetente,
confessione crimen aperuit. Cuius mentem rubor nescio magis an supplicij me-
tus afflixerit. Hunc rex ad urbem Laterensem missum, Thorbernìq; custodiæ tra
ditum, carcere quàm morte mulctare maluit. Per idem tempus Sclauorum piratæ
spoliatis Vualdemari legatis, nauigiū muneribus eidem à socero transmissis onu-
stum cepere. Cuius reposcēdi gratia nuncijs ab eodem missis, superbe responsum
dedere. Qua iniuria Vualdemarus, ut par erat, accensus, Henricum in societatem
ultionis sollicitat, Ruglanisq; quod hostilium locorum gnari essent, in cōmilitium
euocatis, per Suinam inuectus, Iulinum oppidum incolarū fuga desertum incen-
dio tentat, Henrico Diminum obsidione complexo. Qui cum expugnationē du-
biam difficilemq; animaduerteret, amnem qui castra sua à mœnibus diuidebat,
transuerso deductum alueo, remotiore cursu urbem præterlabi coëgit. Quo facto
hostium muris summam defensionis opem conciliauit, præsidium eius pro oppu
gnatione molitus. Ea re effectum est, ut actam æstate obsidionem autumno inglo-
rius solueret. Cuius discessionem fortuitum urbis incendium subsecutum est, suis
uiribus tribuente fortuna, quod Saxonicis deferre dignata non fuerat. Eadem be-
nigniore Danos lumine contemplata, eorundē ministerio Cozcoam urbem con-
flagrare permisit: indigenas uero metu palantes, ad loca paludibus obsita uirium
inopia cōfugere coëgit. Quod Absalon captiui cuiusdam cum fratre minore, con-
iugeq; & liberis comprehensi indicio expertus, rogare eum cœpit, an suam suo-
rumq; libertatem latentium ciuium proditione mercari cuperet. Ille conditionem
cupide pactus, seipsum terrestribus copijs petēdam, paludem cincturum, fratrem
uero nauigaturis ducem promittit. Sic enim Sclauos ancipiti fuga implicitos, nus-
quam dilabendi materiam habituros. Ea palus à superiore per angustum amnis
B discrimen abrupta, minoribus duntaxat accessa nauigijs erat. Quibus dum Absa-
lon eam peteret, à captiuo errorē simulante ductum minis extorsit, saltumq; medi
tantis ceruici nexum inferri pręcepit. Multi in eum ex Sclauis dum cimbis fugam
capessunt, incidunt. Armenta ab ijsdem inter mare paludemq; coacta, à Sialanden
sibus capta, ac per totum exercitum distribui curata sunt. Quæ res ei plus inuidiæ
apud socios quàm gloriæ quæsiuit, quod ab uniuersis capiendum erat, à solis Sia-
landensibus occupari dicentes. Quo paludem egresso, quidam ex nautis petulan-
tioris linguæ ducem supplicio dignum per iocum dixere: quod cum nauigatio-
nem præmonstrare deberet, ignorantiam finxerit, promissumq; suum secutos si-
mulato errore fallendos curauerit. Ille ludibrijs pro serio ductis, laqueo destinari
se ratus, dum aquam è stagno tanquam munditiarum gratia peteret, ultrò præcipi
tato corpore profundum insiluit, anticipare fatum, quàm expectare præoptans.
Qua temeritate dubium reliquit, perierit ne, an sub undis saluus enauerit. Quibus
rursum, ut fieri solet, euomitis, restim quam collo innexam habebat, manibus ne
per eam attraheretur, complicandam curabat. Mersus denuò, uisentes eadem qua
prius ambiguitate compleuit. Sed corpore eius tandem exanimi reperto, dubieta
tis quieuit contentio. In tantum autem illic exercitus noster captiui pecoris gregi-
bus abundabat, ut in ijsdem agendis quotidiana pastorum opera uteretur. Quo-
rum discursum periculo uacuum, generalis earundem partium uastitas efficiebat:
quam tanta incendiorum uis pepererat, ut hirundines quoq; tectis quibus habi-
tare consueuerant orbatæ, gubernaculis nauium ac proris fœtum procreaturæ ni-
dos affigerent, domiciliorum usum ab hostibus mutuantes. Post hæc rex Henri-
cum diutina Diminensium obsidione suspensum alloquio petiturus, terrestri itine
re arrepto, urbem Cozcoam à nemine defensam igni implicitam reliquit: cuius
processum tum amnis cuiusdam profunditate insignis, tum ulteriorum locorum
difficultas indicata cohibuit. Hinc regi in Caminēsium prouinciam transitus fuit,

C quam rurali magis populatione, quàm ulla munimentorũ oppugnatione permēsus, Camino duntaxat inaniter attentato, nauigia quis captiuum pecus ueheret prendenda curauit. Hæc tam uber pecoris, opportunaq́; commeatibus erat, ut exercitum nostrum bimestri edulio aleret. Legatione deinde ad Henricũ missa, præsenti militiæ finem imponere iubet, illo obsidionem quam frustra gesserit, ocyus soluturo. Quibus responsis acceptis, interiacentia quæq́; partim ferro, partim igni adortus, per summam hostilis rei populationem Vualagostum accedit. Quo uiso Vualagostenses Zulistro duce extremã pontis sui partem conuellere cœperunt, ne quis hostium per eum irrumperet, inhibituri. Cuius fragmentis pauci ex nostris perinde ac scalis utentes, adminiculantibus socijs ascensu obtento, hostium urbe exilientium irruptione petuntur. Quibus ob paucitatem resistere nequeuntibus, Hemmingo excepto, omnes cessere. Absalonis hic armiger erat, leuibus armis instructus, ad discrimina subeunda promptissimus, semperq́; se periculis immergere solitus. Qui dum se paruulo pedis regressu urgentibus subtrahit, talis gladij quo cinctus erat longitudine offensis, supinus concidit. Quo lapsu plus gloriæ quàm incommodi expertus est. Nam inter crebras hostium hastas, quibus acerrime petebatur, nõ tam suo quàm fortunæ clypeo protectus, ut primum genibus se excipere potuit, districto ferro propiorum tibias appetiuit. Quibus paulisper cedere compulsis, sublimis desilijt, sociorumq́; tandem ex pudore fortitudinem capientium accursu petitus, oppugnatores urbem repetere coëgit. Ita ad suos regressus, ac toto corpore integer repertus, admirationi uisentibus fuit. Igitur non solum fortitudini ipsius, sed etiã fortunæ ueneratio tributa est. Ea tempestate Romani schismatis controuersia astipulante Cæsare Federico pertinacissimo Germanorum errore compluribus annorum curriculis alita, ueri pontificis

D Alexandri pedibus proculcata, succubuit, diuiduumq́; ecclesiæ statum catholicæ concordiæ uinculum colligauit. Quo in tempore regis, Lundensiumq́;, necnon Absalonis legati Roma regressi, læto patriam nuncio compleuerunt. Qui tametsi diuersas atque contrarias res petitione complexi uiderentur, ea tamen Romani pontificis industria sunt excepti, ut pars utraque sibi pro uotis consultum gauderet. Nam & Absaloni Lundensem pontificatum assumere iussum, & Roskildensem administrare permissum. Ita geminũ ecclesiæ regimen in eius ius ditionemq́; concessit, alterum præcepto, alterum indulgentia fortientis. O nouam & inauditam curiæ munificentiam. Recusanti pallium ingestum est, insigneq́; quod petentibus ægre præstari solet, repugnanti uiolenter imprimitur. Dignos humeros, quibus tam præclarum onus imponeretur. Veniens siquidem Romanorum legatus Galandus, Lundensi clero Roskildiam euocato, præsentem Absalonem non solum literarum recitatione quæ eum electioni parere iubebant, sed etiam anathematis comminatione, quo se aduersum eum (si repugnare perseuerasset) usurum dicebat, electoribus assentiri, fidemq́; obeditionis solenniter ab ijsdem recipere coëgit. Quem postmodum Lundensi in templo, pallio quod attulerat muneratus, die postero Ripensium electum Homerum, religioso eius ministerio pontificem consecrari conspexit. Ita legatione syncerissime atque integerrime gesta, hybernis exactis Romam reuertit.

HISTORIAE DANORVM LIBRI DECIMI QVARTI FINIS.

A STORIAE DANICAE LIBER

DECIMUSQUINTUS.

OST hæc rex nondum ultionis in rerum suarum raptores satietatem adeptus, expeditione eam petere statuit. Quam dum septentrionalibus lutis supersedere iussis, australes immenso uentorum flatu peterent, Slesuicensium antistes Fredericus perfectissimum honestatis specimen, dum ueli magnitudine eximiam aurarum molem, intolerabilesque nauigationi Notos complectitur, defecta gubernaculo puppe cum omnibus pene socijs periclitatus, contractæ classis animos ingenti luctus acerbitate confecit. Cuius fato minus triste non fuit, quod sociorū cadaueribus ultrò repertis, solū eius corpus impensius perquisitum, ante spiritus sancti solenne deprehendi nō potuit. Cuius tempore Sialandico littori appulsum nō odore triste, nec aspectu deforme compertum est prorsus, ut corruptela uacuum existimares. Quo integritatis habitu, sanctitatem uiri diuinitus declaratam crediderim. Nec minus ueneratu dignum, quod idem frustra ab amicis quæsitus, eius potissimum festum corporis sui repertione clarescere uoluit, cui peculiaris cultus officio honorem habere consueuerat. Tum uero insignis Absalonis gemitus erat, præcordialis amici casum lugentis. Rex copijs apud Falstriam obuius, uocata maiorū cōcione, prouisum sibi, inquit, paruula manu magnas hostium copias non lacessere, eam militiæ conditionem habenti, cui plurimum gloriæ uel opprobrij debeatur. Quam ob rem se potius Absaloni, Kanutoque filio expeditionis summam committere: si bene rem gererent, aliquantulum laudis: si male, parum uituperij relaturis. Illi iussibus celeB riter obsequuti, Rugianorum etiam classe quanta subitò contrahi poterat adiuti, incessata nauigatione Ostroznam accedunt, in occupando hoste non minus celeritate quàm audacia usuri. Quorum tam latens improuisaque irruptio extitit, ut plerosque Sclauorum domi inopinatos opprimerent, prouinciamque penitus incautam uastassent, ni incendio demum ab inertioribus ædito proderentur: illic binis fortè Sclauis nauigio fugam quærentibus, cum alterum à Gerimaro teli iactu prostratum reliquus ulcisci cuperet, cognito quod Rugianorum ducem appeteret, telo uerecundius abiecto dilabitur. Tanta apud hanc gentem uiris in fastigio positis ueneratio penditur. Interea classis per Penum amnem allapsa, equis quos inter pascua reperit captis, Vualagostum progreditur. Cuius ponte disiecto, transituque obstaculis uacuefacto, propter mœnia anchoras iacit, oppidanis imperata adhuc tormenta tractantibus. Eadem obsidionis fastidijs nauigationis dispendia anteponens, tam uagum sparsumque militiæ genus secuta est, ut hostibus errore ludificatis, ubinam maxime sua tueri deberent, incertum relinquerent. Siquidem euitatis locis in quibus eos obuios habebat, desensoribus uacua petebat. quibus eadem accedentibus ex consulto cedebat, & ad partes præsidio carentes militiam transferebat. Et ne ulla negotiorum intermissio foret, peditibus remigio noctes, somno dies exigere: equitibus uero nocturnam requiem diurnis militiæ laboribus rependere, constitutum. Aduersum quem excursationis modum Bogiszlauus & Kazimarus nihil in armis remedij ducentes, animaduerso patriæ uastitatem nostrorum non minus agilitate quàm uiribus inchoatam suo ductu propulsare non posse, emendæ pacis consilium capiunt, quorum arma ferre non possent amicitiam mercaturi. Quibus accessis, eorum se uiribus impares confessi, præsentium finium iacturam inter damna ducere non simulant, amplissima Pomeraniæ deserta nouis sedibus complexuri. Ad hæc Nicolaus Falstricus in risum solu-

C tus, sinistrè eos patriæ consulere dixit, cuius inferiora Danis, superiora Polanis, finitimorum manu huc atque illuc iactati cedere cogerentur. Quo dicto patriæ salutem circunspicere moniti, centum libris nummûm Absaloni, quod penes eum expeditionis arbitrium esset, totidemq; Kanuto promissis, legatorum à se captorum dimissionem cum duobus millibus talentûm, qua summa rapinam regi inflictam rependere pollicentur. Ad hæc Absalon responsum moratus, seductis maioribus, offerri conditiones ab hoste dixit: quarum usus perniciosus patriæ, si gratus: contemptus uero commodior quàm charior esset futurus. Siquidem pecuniam regi, pacem ciuibus, captiuis missionem, pacti nomine lucri, fauori quàm utilitati propius emolumentum esse. Iisdem uero pro nihilo ductis, à bello non recedere saluberrimum. Iam enim Sclauorũ uires eò tenuitatis esse redactas, ut si pax desit, deditionem sequi necesse habeant. Ita se suis bellum an pacem probent, deligendum relinquere, ne alieno consilio præterito, proprium audacter secutus uideatur. Respondetur, ei potissimum parti studendum, qua publicus fauor possit acquiri. Hac sociorum sententia Absalon uti compulsus, ne anxiam regis expectationem inopinata reditus sui celeritate concuteret, ab Esberno se præcurri iubet, speciosum gestorum nuncium perlaturo. Qui propter Hythim insulam tempestatum aduersitate coërcitus, non ante tempestiuum profectioni cœlum sortitus est, quàm Absalon receptis obsidibus, eiusdẽ uenti beneficio allaberetur, cuius præcelerandi gratia nauigationem impensius conficiebat. Qua forte rex inter uenandum conspecta, præproperum posteræ classis reditum admiratus, fugam suis iniectam credebat. Quam sollicitudinem falsò contractam, cognitis ex Esberno rebus, effusiore gaudio permutauit, utilius pace bellum confessus. Quem etiam hospitio benignissime exceptum, plenis hilaritatis officijs prosecutus est. Die postero

D classem non solum impensioribus uerbis laudatam, uerumetiam osculis honoratam dimittit. Quo postmodum apud Iutiam diuersante, Kanutus & Karolus petulantiore manu quàm ualidiore delecta, Hallandiam adorti, exilij proprio scelere contracti supplicium à patria sumere conabantur. Qui dum Hallandensium multitudine, quam sibi fauturam sperauerant, repellerentur, fatum fugæ anteponentes, propter nemus, quod Hallandiam à Gothia secernit, aciem ordinant. Vbi infelicibus auspicijs præliati, graues tentatæ patriæ pœnas dedere. Nam Kanutus crebris uulneribus exceptus, ab agrestibus captus, eundem quem Magnus carcerem expertus est, supplicij socium sortitus, quem facinoris consortem habuerat. Karolus mortifico uulnere obrutus, paruulo uiæ excessu perito, fortem spiritum inter molles arborum frondes deposuit, felicior obitu quàm frater uita. Quorum patrimonium Vualdemarus, lege quæ patriæ reos omnibus bonis damnat, adeptus, insperata opum incrementa contraxit. Igitur Karoli corpus putre postmodum ab indigenis repertum documento fore potuit, aliena fastigia cum propriæ contemptu fortunæ concupiscenda non esse. Post hæc Henricus ob exercitum Cæsari aduersum Italos negatum, grauem bello offensam expertus, cum tantæ rei molem uiribus suis maiorem cerneret, Vualdemarum sibi obuium crebris nuncijs euocatum, pertransito ponte cuius nunquam antea dimidium excedere consueuerat, per summam mutuæ fidei exhortationem obnixa auxilij petitione sollicitat. Adeò superbiæ necessitas imperat, fastusque infortunio domatur. Ad quod rex se nullo fidei debito compelli præfatus, amicitiæ tamen quam olim cum eo iunxerit, si monitis suis obtemperatum foret, affuturum promittit. Igitur Henrico quænam hæc essent cognoscere cupiente: cum terrenum, inquit, imperatorem attentare inter ardua ducatur, multo cœlestem lacessere periculosius, qui proprio nutu præter humanum adminiculum, prospera uel aduersa afferre

mortalibus

A mortalibus possit. Quem si Henricus iampridem à se pontificalium bonorum
rapinis offensum, congruis restaurationis officijs complacasset, uictoriam mente
præsumere posset, alioqui bellum temere conaturus. Quod si infesto Deo com-
muniter ab ipsis committeretur, ambos hosti uictoriam cessuros. Neque enim
dubium fore quin caduca ac fragili potentia usurus sit, quisquis diuinæ pertinaci-
ter obuiare præsumpserit. Igitur se non nisi expiato periculo commilitium præbe-
re ausurum, publicæ religioni quàm priuatæ amicitiæ propiorem. Tum Henri-
cus multa à se pōtificum bonis beneficij nomine extorta confessus, quibus si spon
te cederet, ultimęque paupertati subijceretur: corrasæ attonsæq; ceruicis homines tan
ti à se æstimari negabat, ut ultrò opibus carere, plusq; eorum iræ quàm gloriæ
suæ tribuere uelit. Repulsæ tamen suæ silentium ab ipso geri precatur, ne in uul-
gus negatæ opis fama differeretur. Sic rege dimisso, promissi ab eo præsidij simu-
lationem apud milites ne ad Cæsarem deficerent, exhibebat: hac spe eorum ani-
mos firmare cupiens. Regressis inde Danis, mirum dictu & nouitate prodigium
incidit. Siquidem una noctium infinitus murium grex è longinquo rure concur- *Prodigium de*
rens, tristi occentu ædito, Seleensibus aquis sua sponte submersus interijt: quo- *muribus.*
rum cadaueribus uento iactatis littus mane constratum apparuit. Quæ res utilior
incolis an mirabilior fuerit, incertum est. Eadem quoque nocte Absalonis quie-
tem capientis exuuiæ à soricibus corrosæ, certissimū futuræ uexationis eius omen
dedere. Cui Sialandiam regresso nunciatur, turbatis Scaniæ rebus plebem à pri-
moribus dissidentem, aduersum regios quæstores publicæ consternationis im-
petum distrinxisse, è quibus Agonem splendidæ præfecturæ uirum in concio-
ne Lundensi plena temeritatis uiolentia probrosius contrectatum, ac propè uul-
gi manibus discerptum, ni in ædem diui confugisset Laurentij. Quam facem tur-
B bulentissimo multitudinis furore accensam, non nisi per Absalonem extingui
posse, cui facilius sit orientis quàm adulti tumultus arma comprimere. Quam ob
rem oportere eum citatò Scaniam petere, si rebus regis laborantibus digne con-
sultum cupiat. Qua de re Suno & Esbernus consulti, quàm poterant dissuasorijs
uerbis profectionem damnabant, dicendo compertum sibi tacita principum con-
spiratione plebem instinctam, non aliud hoc motu quàm Absaloni periculum pe
tere. Sed Scaniensium legatis rem sine eo sedandam negantibus, iturum se ut-
cunque fors tulisset respondit, etiam salutem suam si ita res posceret, tot egregijs
regis meritis impensurum. Igitur præmissis qui Scaniæ primores habendæ con-
cionis causa ad urbem Lundiam contraherent, extemplo se uenturum promittit.
Nec Scaniam petere cunctatus, patritio spiritu publico furori constantiam suam
obijcere properauit. Plebs siquidem acerrimis consternationis fluctibus conci-
tata, ciuilis iniuriæ querelas seditioso accusationis genere prosequebatur. Sed &
Thordonem concionari exorsum, crebris sibilis infestoq; clamore uexatum cœ-
pto desistere coëgit. Cæteris quoque regiarum partium assensoribus dicendi po-
testate negata, solam Absalonis uocem tranquillis auscultationis modis exaudi-
re sustinuit. Qui cum multitudinem imperitis clamoris iurgijs obstrepentem, fa-
lubrium'que monitorum impatientem aduerteret, diuidendam ratus, prouin-
ciarum concilijs trifariam distribui iussis, cunctas se principum culpas emenda-
turum edixit. A quo Thordo, quod eum ad tumultus uix sedabiles parum ue-
racibus mandatis euocasset, increpitus, concitatæ plebis dementiam à temu-
lentia coortam affirmat, eius'que rei quosdam in concione stertentes fidem fe-
cisse. Quam ob rem non in urbe, sed campo concionandum fore, ne homini-
bus potionis auidis, uiolandæ sobrietatis accessus suppeteret. Proxima Absa-
loni cum australibus concio fuit. Illic regium satrapam Petrum (Euari hic filius
erat) profectis ab inuidia accusationibus asperius quàm uerius laceratum, quò

C tutiorem ab hoc calumniæ genere præstaret, proximo sibi sedendi loco recipi ius-
sit, uenerabiliq; uicinitatis suæ præsidio, ne quid in amicum atrocius consuleretur,
prouidit. Postera luce per summam litium cognitionem exacta, pleno æquitatis iu
dicio cunctas querelarum partes absoluit, causisq; legitima definitione explicitis,
delectatam beneficio plebem ad grates sibi rependendas adduxit. Inde progres-
sus, indigenæ militis indicio cognoscit seditioso edicti genere concitatum popu-
lum, apud Album fontem concioni quatriduo uacaturum. Igitur tametsi Scano-
rum potissimis stiparetur, ad supplendum tamen arbitrorũ numerum etiam Thor
donem nuntio uocatum, quid sibi super popularium motu recens fama prodide-
rit, edocet. Ille uerbis suspicionem dementibus rumoris fidem leuare, nihilq; tale
metuendum astruere, cæteris aduersum uim publicam res cautius gerendas mo-
nentibus. Ita sententia uariante rerum dubijs, indubitato Sygafitham insulam ex-
plorandi gratia adire collibuit. Illic Absalon ante accepta certiore expertus nun-
tio, consternatam amentia plebem, quod ei se tutò obiecturus non uideretur, pro-
curatis qui concionem accederent, per summam æquitatis promissionem delinire
constituit. Qui cum omnia atrocissimo multitudinis furore misceri, ipsamq; ausu
petulantiore instinctam, effusa uerborum licentia nobilitati insultare cognosce-
rent, acto mandatorum silentio maximum seditioni incitamentum dedere, plus
alienæ dementiæ quàm propriæ legationis officio tribuentes. Quod perfidia an
metu egerint, dubium reliquere. E quibus Petrus longus insignis staturæ, ægre
dicendi potestatem adeptus, affirmare se tametsi miles Absalonis esset, respectum
eius ciuium cultui non anteferre, populi maiestatem pontificis partibus priorem
ducere, plus publicæ charitati quàm priuatæ debere. Cæterum ad omnes uul-
gi actus imitandos propensiore animo fore, libertatem eius iam quasi naufra-
D gam ac periclitantem, ne armis quidem protegere dubitaturum. Responsum à
concione est, ludificari plebem quam Absalon magnatesq; rapinis uulgus affli-
gere soliti, de industria petere supersedissent. Quam uocem uniuersis acerrimo
clamore comprobantibus, multitudo maximo fragore dissiliens, armata passim
equos inuolat, Absalonis penates hostiliter petitura. Neque enim eò properanti
succurrit illos à se lares incursari, quos toties sibi munificos experta fuerat. Cuius
nuntiandi gratia, legatorum iuniores telis quibus undique petebantur callidius
euitatis, citatò Sygostham peruenere. Ea re concussi milites Absalonis, diuerso
consilio defensionis auxilia circunspiciebant. Alij pratis spaciantes equos collige
re, pars uadum prætentum insulæ, quod postmodum Absalon lateritio opere ual
landum curauit, contractis quas fors obtulerat quadrigis obcludere, pars saxa ia-
ctilia lectitare. Tum Absalon, hortante seniorum turba, aut obsidioni animum
præparare, aut primis incursantium ante nimium & intolerabilem multitudinis
aduentum oppressis abscedere, neutram consilij partem probare se dixit, quod
nec opportunos obsidioni commeatus haberet, & se patrem potius quàm præ-
donem existere meminisset. Sed neque se pacis studium cuius condendæ causa
aduenerit, humano sanguine polluturum, aut pias pastoris partes truculento per-
cussoris officio mutaturum. Malle uero qui primi irrumperent innocue & sine
cæde deturbandos curare, facile fugam daturos, quod nullo fulciantur imperio.
Militibus deinde quempiam plebeiorum uiolare prohibitis, primorum agmen
propinquum collem acie occupantium, prælata cruce adortus, in proximum
nemus refugere coëgit: comprehenso seditionis autore, quem memores iusso-
rum equites, armis amictuq; nudatum, pulsare duntaxat contenti fuere. E qui-
bus unus confertissimis hostium globis lasciuioris equi petulantia adactus, loco
palustri ignorantibus socijs, concursu popularium interficitur. Ita Absalon agre-
stium impetum elusisse contentus, nullo hostiliter imminente, liberum repetendæ

A urbis iter habuit, eisdem auidissima insulæ direptione, irarum suarum procursum explentibus. Igitur patricij spiritus pontifex, ut tranquillum ita salutare consilium secutus, pietatem sæuitiæ præferendo, dum gregi parcēdo consulit, plus gloriæ & uirtutis in innocentia ac moderatione quàm lesionum suarum ultione constituit. Quo enim se longius à ferri licētia retraxit, hoc religionis laudi propius admouit. Superuenientibus deinde quos ad deleniendam concionem direxerat, eorum uocatione queritur simplicitatem suam huc discriminis esse perductam: percontatus cur improuidum se & imparatum, ad res tanta difficultate implicitas, secura mandatorum specie pertrahere uoluissent. Quibus se nihil tale suspicatos dicentibus, culpamq; negligētiæ confessione excusantibus, æstimare eos quid nunc expediat iubet, præteritum errorem præsenti consilio correcturos. Respondent, nec armis se, nec auxilijs instructos, contrahendi utriusque commodi causa domum digredi necesse habere, paratiores postridie reuersuros. Ipsum interim exquisito latebræ genere uti debere, probro cariturum qui tempori consulat. Quod utrum malignitate ingenij, an inopia consilij prætulerint, æstiment quibus sequentia eorum acta cognosse fastidio non fuerit. Refert Absalon honestiorem sibi castelli quod in Sialandia haberet aditum fore, parum latebras exquirere solito. Quarum deformitatem perosus, Thordone nauigium præbente discedit. Neq; enim claritatem suam obscuriore loco coarctādam putabat, cuius fulgorem per tot terrarum spacia, conspicuis uirtutis operibus diffusum non ignorabat. Sialandiam ingressus, Vualdemarum apud insulam Samsam uenandi studio inseruientem, recepta ab ipso epistola, petere iubetur, necessarijs patriæ usibus uacaturus. Vbi cum Sunone Esbernoq; propositas negotiorum curas debita agitatione complexus, postremo apud regias aures Scanici tumultus famam ædidit, primusq; ipse perturbationum suarum nuntium agere non exhorruit. Aestuantem animo regem seditiosisq; supplicia minitantem, consilij sui delenimento à proposito retraxit, exigendæq; ultionis affectum, primorum Scaniæ uirorum beneuola uocatione differre docuit, quos etiam illum apud Fioniam petituros, plenis humanitatis officijs prosequi non supersedit. A quibus eundem precari rogatus, ne Saxonem, Achonem, Sunonem, & Esbernum homines extra Scaniam ortos, eius rebus præesse pateretur, affirmantibus finem seditioni fore, quæ ob solam eorum petulantiam cœperit, si procurationem exteris attributam ad indigenas transferri curasset. Inuidere eos regis potentiæ respondit, cuius in dandis beneficijs arbitrium abrogare nitantur. Se uulgi sæuitiam experiri quàm regiarum rerum dominium tot sæculorum usurpatione firmatum, insidiosa prece subruere malle. Tum illi omnem consternationis rabiem in eius caput effundēdam minati, superbius æquo responsum dedere. Iisdem à rege quidnam mitigandis Scaniæ rebus efficacissimum esset interrogatis, solam eius epistolam quæ blanda asperis certæ moderationis temperamēto misceret, huic tumultui sedando suffecturam dicebāt. Quorum instinctu rex plebem Scanicam plenis minarum literis aggressus, non parum nutrimenti publici furoris incendio addidit. Siquidem indignatus populus, eum aduersum se cōcitatoribus notis usum, aduersum hunc scribēdi ausum iram suam sæuerius destringēdo, omnia uectigalium iura solenniter abrogāda curauit. Pontificales quoq; decimas execratus, sacerdotibus coniugia decernebat: quorū etiam sacra sibi exploso pontificis ministerio sufficere prædicabat. Igitur in diuina pariter humanaq; grassatus, maiestatis cōtemptum religionis iniuriæ sociabat. Rex frustra minis institisse se uidens armis agere constituit, exactoq; messis tempore, in traijciendo milite magnis nauigiorum copijs succinctus, Helsingum oppidum petit, Absalone inter postremos appellere iusso. Plurimū illic uulgus piscandi opportunitate contractum, crebris habitaculis occupauerat littus. Quod Absalone uiso, odium eius alimētorum

suorum

C suorum studio anteponens, littorales & quos casus obtulerat lapillos aduentanti ipsius nauigio obijciebat, parum recolendo illum à se Scaniç finibus pelli, qui cunctis Daniæ locis tutum habitationis usum præstiterat. Pars rege in concione relicto, per summum maiestatis cõtemptum ad mare decurrens, antistitis aduentum pari iniuria excipiebat. O ingrata Scaniensium gens, quæ pleno temeritatis furore, tot commodorum tuorum autori iniuriam pro gratia rependere rubori nõ ducis. Pastoris parentisq́ tui nauigium improbissimis euecta furijs, finibus tuis prohibere conaris, cuius beneficio tibi piraticam toties sæuitiam expertæ, tuta latè nauigatio patet. Illi præsentē littoris aditum negas, cuius bellica uirtus ne tu quidem hac littoris sede pellerere, perfecit. Desine ergo optimis amplissimi integerrimiq́ uiri meritis quasi grauissimis insultare delictis, erroremq́ iniquo animorum iudicio contractum, ueloci pœnitētiæ studio redime. Nec patienter rex tam contumeliosam eorum audaciam ferre potuit. Aestuantem eum equosq́ & arma poscētem Arusyorum pontifex Sueno medium complexus, ne quid duri in plebem cõmitteret, obsecrabat. Pietas illi an metus hunc ausum præstiterit, incertũ est. Sed apud regis animum continua Absalonis charitate flagrare solitum, uenientis amici pericula, complectentis precibus præponderabant. Quo descendente, qui nauigium infestauerant summa cum innocentiæ simulatione, repetitis tabernaculis Absaloni littus cessere, in quo postmodum diuiduum ei regiq́ cum Scanico milite colloquium fuit. Scanienses apud quos rex sopiēdæ seditionis consilium agitabat, Absalonem, aduenasq́ Scaniæ portioni præpositos remittendos monebant, dicendo nihil ad publicam demētiam comprimendam eorum absentia efficacius fore, quæ non aduersum regē, sed in illorũ plenos malignitatis actus exarserit. Huius sententiæ suffragatores Iutenses milites fuere. Creditum est eos partim decimarũ odio,

D quarum nuper Scaniæ Sialandiæq́ solutio inoleuerat, partim metu ex forensis pugnæ recordatione cõtracto, Absalonis affectasse discessum. Quam eiusdem equites honestiore animi iudicio execrati, tantum sibi necessitudinum, tantum generis armorumq́ robur esse dicebant, ut inuitis infestisq́ popularibus herũ suum absq́ regiorum militum adminiculo, per cunctas Scaniæ partes à se tutò liberèq́ circunducendum sperarēt. Quorum animosis adhortationibus rex, ob pacem plebi conciliandam, ignauos Iutensium monitus anteponēs, uocato Absalone secreto, memorat quantam inuicem sententiarum concordiam semper gesserint. Nunquam sibi tam diuersa ac rigida animorum iudicia fuisse, quin ad postremũ alter alterius arbitrio flecteretur. Orare deinde eum progressionis in Scaniam propositum deserat, Sialandiamq́ repetere deforme non ducat, speciosis aliquando consilijs utilia prælaturus. Ad hæc Absalon ne tunc quidem se ueterem obsequendi morem relicturum præfatus, consilio usurum affirmat, quamuis absentiam suam multis & grauibus mendaciorum notis lacerandam sciat. Rex gratijs tantæ moderationi impensius actis, equites eius in augmentũ comitatus deposcit. Illi in plenos fidei charitatisq́ fletus effusi, hunc sibi supremi perpetuiq́ dedecoris diem affirmant, huic ignominiæ non propria sed alienorum ignauia protractis, ut cui famulatus officia debeant, desertionis probra persoluant. Ita Absalone per summam animorũ mœstitiam relicto, regem prosequebantur. Graues illi difficilesq́ cum plebe conciones fuere. Vbiq́ enim causas armata dicebat, animum habitu ostentatura. Quotidie Absalonem falso & inaudito obtrectationis genere lacerabat. Hæc audientes Iutenses occulto laudationis studio prosequebantur, blanditijs fouentes quod armis punire debuerāt. Qua adulationis deformitate, maximum seditioni irritamentum dedere. Rex finitis cõmeatibus Scaniam relicturus, lectos è plebe uiros componendi cum Absalone gratia, ad illud Sialandiæ littus quod ab Elsingo oppido uocabulum tenet, traijcere iubet. Vbi demum Absalon regi obuius factus, com-

pluribus

A pluribus innocentiæ testimonijs obiecta purgando, cunctas mendaciorum partes quibus absens notatus fuerat, adeò ualidis copiosisq; rationibus subruebat, ut criminatores reatum confiteri coactos ad ueniam à se flagitandam adduceret, deq; accusatoribus sui ueneratores efficeret. Nec parua apud omnes eloquentiæ eius admiratio extitit, compluribus qui aderant diuino ore eum egisse dicentibus. Sed hæc omnia Scaniensium legati ad ciuium arbitrium relegantes discedunt, absque patriæ consensu nullum sibi componendi ius esse testati. Sed neq; eorum fida adhortatione, populus Scaniensis ad deponendam consternationis suæ rabiem adduci potuit. Nam nec decimas pontificalibus usibus solui curatum, nec quicquam quod ad præstanda sacrorum iura attinebat exhibitum. Quorum infandam sacrilegamq; pertinaciam Absalon proximo sacerdotali consilio per epistolam uisitato, cunctarum Scaniæ ecclesiarum obseratione puniri præcepit. Cuius edicti præmonita plebs, per idem tempus ante ædem Laurentij in cōcionem armata descendit. Ad quam sacerdotes binis ordinis sui uiris, qui pontificalis edicti rigorem exponerent missis, sacrorum cessationem, diuiniq; taciturnitatem officij, si decimarum solutionem abnuere perseuerasset, minati sunt. Delegantur totidem è plebe mutuas sacerdotio minas intentaturi. Ab his responsum est, sacerdotes alimenta sua plebi, non pontifici debere, quorum munere & beneficio necessarijs uitæ usibus instructi noscantur. Quocirca aut diuinis inseruiant, aut ingrati patria cedant: si neutrum egissent, non solum honorum omnium pœnam, sed etiam sæua membrorum supplicia recepturi. Ad hæc clerus responso constantissime dato, se neq; mortis metu, neque paupertatis respectu, quo minus antistitis sui imperium pera geret, cessaturum affirmat. Tam pia tamq; religiosa cleri constantia, euictum uulgus precibus minas mutando, quoad Absalon conueniri posset sententiæ dilatio

B nem poscebat. Ciuile siquidem bellum se excitaturum timebat, si in sacerdotes sibi nobilitate pares animaduertere studuisset. Nam cum in Scania alienigenæ indigenis permixti, sacerdotia gererent, amplior tamen digniorq; domesticis reuerentia præstabatur. Quo effectum est, ut utriusque ordinis consensu mitterentur, qui iustas animaduersionis inducias flagitarent. Haud ægre ab Absalone obtentæ sunt, plus clementiæ quàm seueritati indulgendum putante. Multum ab eodem gratiarum sacerdotalis cœtus constantiæ persolutum. Nihilominus populus cum contemptu beneficij, regiorum, pōtificaliumq; militum penates publice diripere perseuerauit. Appetente publici ieiunij tempore rex Scaniam, eius Sialandiæq; militia succinctus, Helsingi transitu petit, Fioniensium Iutorumq; comitatum ob præbita ab eis iamdudum seditioni irritamenta pertæsus. Absalon ob chrismatis confectionem pontificali officio administrandam Lundiam deproperat, ubi paucos cum rege dies feriatus, uicino rure se excepit. Hac fama septentrionalis Scaniæ populus cum Hallandensibus excitus, more gentis misso per omnes stipite, sub specie petendæ libertatis belli titulum fingit, eoq; edicti genere exercitum construit. Quem tanta dementia ceperat, ut manum cum rege conserere properaret, summi imperij uires lacessere nullius negocij existimando. Quo rex è plaga australi regressus, apud Dysiam pontem excepto, oranti se Absaloni fustibus quàm armis agere mallet: cum uiris sibi non canibus confligendum respondit. Igitur non iræ aut furoris impulsu concitatus, sed conspicua animi industria ad corrigendam ciuium insolentiam, metumq; consimilis audaciæ cæteris inijciendum, aliquid ab inuisissima sibi feritate mutuandum ratus, mansuetudinem ingenij sui deposita ad tempus clementia crudelitatis actus imitari coëgit. In ponte res gesta est, utrisque transitum anticipare studentibus. Anceps diu prælium fuit: insignis illic agrestium pugna extitit. Quorum aciem Absalonis equites per ignoti uadi compendium ir- *Tumultus popularis.*

C rumpentes,repentinam uictoriam ædidere. Multi illic popularium cæsi,complu ribus amnis exitio extitit. Ferrum uitantes,aqua periclitati sunt,reliquiæ fuga ser uatæ. Ita nefarius ille cœtus diuino iudicio profligatus,sacrilegi furoris pœnas ex oluit. Rex Lundiam regressus, orientalium partium armatam plebem aduentare cognoscit,unius iam exercitus uictor,alterum excepturus. Cuius generalem con uentum pugnæ celeritate præcurrere monitus, à Lundensibus,stipendiorum lo co uectigalium laxationem poscentibus, aliquandiu retentatur. Quibus obtentis in proximum campum excessisse contenti, longius eum sub excusatione tuendæ urbis prosequi supersederunt. Id regi tardius hostes excipiendi causam præbuit. Getungam appellant pontem apud quem armata popularium corona consedit. Grandes illuc lapidum aceruos prohibendi pontis gratia uecors turba congesse rat. Rex alio amnem uado transgressus, ferro decernere statuit. Sed plebem non tam præsentia regis arma,quàm dira recentis sociorum cladis exempla terrebant. Missis igitur qui pontem à rege repeti precarentur, ab armis se discessuram pro mittit. Præcipue regem Absalonis in nimiam agrestium stragem uitandam dicen tis temperamenta flectebant. Repetito ponte supplices à seditionis autoribus ad regis genua manus tenduntur, cunctaque famulandi officia auidius promittuntur. Cum de fide ambigeretur, iusiurandum promissionibus additur. Sic uulgi colle gio dimisso,Lundiam reditur. Scaniæ deinde giro pertransito,obsides à plebe reci piuntur. Ad reliqua facilis populus,decimarum solutionem duntaxat pertinacius abnuebat. Nihil magis regi quàm ad earum remissionem Absalonē abducere cu ratum est: summopere cauendum dicenti, ne sibi fortè quod olim Kanuto Otho niensi decimarum iura propagare nitenti acciderat,eueniret. Absalon quicquam ex consueto sacrorum iure decerpere,non minus inglorium quàm sacrilegum ra

D tus,constantius id se facturum negabat,dicendo,tametsi rex plebis sententiam fa uore prosequeretur,sibi impedimento non fore quo minus ab ea decimarum debi tum exigere perseueraret, neminem ad participanda secum pericula prouocatu rus. Tutissimum igitur regi silentium fore,ne ecclesiæ opem ferendo, populari se ipsum odio implicet. Tam iustam, tamque fortem Absalonis constantiam rex ani mo ueneratus,cum remissionē admittere nolit,exactionem deferre postulat, con silio postmodum effici posse quod armis nequeat. Paruit precanti Absalon,præfa tus se decimarum loco prioribus pontificum conditionibus non usurum, ne pror sus earum iura negligere uideretur. Tam modesta Absalonis promissio conster nationi remedio fuit. Summa postmodum Cæsaris in attentando Saxoniæ princi pe calliditas patuit: non enim minorem expugnandi eius spem in acumine quàm uiribus reponebat. In primis Vualdemarum,quem eidem certius affuturum cre debat,astutia tentat. Siquidem binas eius filias,totidem filijs suis,quorum alterum successioni imperij destinarat, alterum Sueuiæ satrapam constituerat,per legatos in matrimonium postulabat: non quod sanguini suo bonæ fidei nuptias quære ret,sed ut hostem amicis abundantem auxilijs spoliaret. Quod callidius an impu dentius egerit,ignorauerim. Ad illum enim falsas iungendæ affinitatis preces diri gere non erubuit,quem olim perfidiæ laqueis complicatum ad obsequia sibi paci scēda pertraxit. Amici regis intellecta fraude,hæc non matrimonij uoto,sed Hen rici odio flagitari dicebant. Tam ueros Cæsarianæ calliditatis interpretes, sola re ginæ sententia superauit,sanguinis sui connubijs affinitatem cum Cæsare iunge re gloriosum ducentis. Quærente rege quantum ab eo dotis nomine exigeretur, legati se ignorare dixere, remque ad Cæsaris arbitrium retulere. A quo rescriptum est, curandum regi Lubecam petere, cuncta secum illic commodius definituro. Obtemperatum rogatui est. Interea Cæsar omnibus imperij neruis ad obruendas

A Henrici partes connisus, urbes eius passim ad se deficientes in deditionem recepit. Defectionis causa non tam Cæsaris amor quàm Henrici odium extitit. Is siquidem nimijs ac diuturnis felicitatis successibus elatus, inque summo fortunæ fastigio nullum ruinæ incommodum suspicatus, subiectas tyrannidi suæ ceruices inusitata dominationis sæuitia, atque intolerabili morum acerbitate uexabat, nec hosti quàm ciui importunior existere consueuerat. Igitur non bello aut clade, sed fraude militum & desertione uiribus amissis, cum solas spei reliquias in Transalbianorum auxilijs haberet, Lubeco oppido relicto quod se eius mœnibus parũ tutum arbitraretur, summa cum festinatione correptis nauibus, in Stormariam intimum fugæ suæ receptaculum penetrat. Huius prouinciæ præses Adolfus apud ipsum profusis charitatis officijs à puero alitus, feliciaque naturæ pariter ac fortunæ incrementa sortitus, atque ad ordinem militarem summis beneficentiæ studijs prouectus, tam fœdam educationis suæ mercedem exoluit, ut inter omnes Henricianæ militiæ comites, primus se defectoris nomine macularet. Post hæc à Cæsare nauigia quibus Albiam superaret, sagittarijs & funditoribus completa, per pronum amnis alueum immittuntur. Pari studio classis exquisito bellatorum agmine referta, ad impediendum Cæsaris traiectum ab Henrico contracta. Quæ postquam hostilium nauium multitudinem in conspectu habuit, earundem numero perterrefacta, proposito per fugam deserto, Cæsari transitum cessit. Qui dum oppidum Lubecum obsidere cœpisset, Bogislauique & Kazymari fratrum uires admodum suspectas haberet, utrique se potentiæ & claritatis incrementa daturum, subornata legatione promittit, prouincias quas hactenus obscure & sine honorum insignibus gesserint, satraparum nomine recepturis. Iocunda Cæsaris toties ab Henrico læsis promissio extitit, non intelligentibus sibi sub specie beneficij, deforme seruitutis iugum intendi. Interea Vualdemarus classe luxu quàm armis ornatiore Lubecum profectus, occurrentibus sibi Germanorum equitibus, eximiasque eius aduentui grates habentibus, nauigationem medio amne quoad possit proferre deposcitur, quo breuius inter ipsum ac Cæsarem iter restaret. Quo facto, postero die an Cæsarem medio itinere obuium affectaret à legatis rogatus, castra eius petere præoptauit, Romani imperij rectorem in re modica fatigare superuacuum existimando. Nec minor Cæsaris in excipiendo Vualdemaro calliditas, quàm Vualdemari in petendo Cæsare moderatio extitit. Siquidem in primis eum amplexu atque osculo decentissime ueneratus, mox dextra honorabiliter apprehensa, deposito amiculo per media castra perduxit, præconis more cunctos ei uia cedere iubendo. Tentorium quoque nimio multitudinis conspiciendi regis auidæ concursu collapsum, planum campi petẽdo deseruit: ubi sedandæ pressuræ gratia distenta uirga, quàm poterat celsa uoce cunctos locis in quibus consisterent considere præcepit. Sed Vualdemarus cum eius dignatione perinde ac quadã moderationis æmulatione contendens, sellam suam se expectaturum respondit, ne probato sedendi usu, imperialis cathedræ honorem usurpare uideretur. Magnates honoribus eminentes, non ordine aut ratione discretis sedendi spacijs, sed ut quenque uiolentæ pressionis casus iactauerat sedilia habebant, fortuna non dignitate locorum usum distribuente. Illic exaudire erat Theutonum uoces formam regis staturamque mirantium: quos tanta uisendi eius cupiditas ceperat, ut sedendi humilitas obstaret, alter alterius conscensis humeris productis illum ceruicibus inspectarent, hunc regem, hunc dominũ, hunc imperio dignum referre, Cæsarem regulum homuncionemque uocare. Adeò Barbaris eum excellens corporis habitus uenerabilem faciebat. Crediderim Cæsarem has militum uoces dissimulanter tulisse, ne regis laudibus offendi uideretur. Quem post diutinam omnium admirationem, paucis se

B (margin letter beside "tutis iugum intendi")

C cum exurgere iussis, in proximum tabernaculum eodem comitatis genere deducendum curauit, quo uenientem fuerat prosecutus. Illic enim ferijs omissis aliquandiu beneuolo iocundoque sermone detentum, ad uesperam prosequente totius Germaniæ iuuentute discedere permisit, luce postera apud syluam portui uicinam opportunioris colloquij gratia præsentiã redditurum. Interea filios regiam nauem petere, inque ea sub specie lusitandi morari præcepit, charissimorum pignorum familiari conuersatione in quanto regis aduentũ poneret, ostendere cupiens. De quorum nuptijs, condicto in loco mentionem orsus, maiori triginta millia talentũm, minori octo in matrimonij conditionem deposcit. Quæ res suspecta Danorum maioribus fuit, uirgines nondum ad nubẽdi ætatem prouectas, fraudulenter ab eo postulari credentibus. Sed Vualdemarus maiorem summam suis opibus imparem arbitratus, minorem Vngariæ regis arcta sibi propinquitate coniuncti fiducia pollicetur. Huic pactioni iureiurando firmitas adiecta est, desponsionisque uinculum sacramenti religione constrictum. His actis rex nauigia, Cæsar castra repetijt. Quo tempore Sclauorum ad ipsum, regiæ classis metu, nauigijs progredi non audentium, legatis receptis, diluculo nauigium regis paruo militum numero comitante eiusdem cymba aduectus, cunctis inopinatus ascendit. Igitur rege exercitus sui primores participandi colloquij gratia contrahente, solum Rugiæ principem Iarimarum, quem pridie compluribus uenerationis officijs, insuper regio nomine adulatus fuerat, quod eum Danis perquam fidum non ignoraret, uocari passus non est. Habere deinde se dixit quod ad regem secretò referre cupiat, quem ob futurum mutui sanguinis contractum non amicum modo, uerumetiam unanimem habeat. Sclauos siquidem eneruãdi gratia Henrici à se promissionibus allectos esse, quas eodem expugnato minime exequi uelit, memor

D quid olim sibi de subigenda Sclauia pollicitus fuerit. Orare deinde patiatur se eam ad præsens sui muneris facere, binis fratribus geminæ præfecturæ titulo speciosius quàm diuturnius tribuendam. Eandem quippe se ei, profligato Henrico, subijcere curaturum. Annuente rege, posteroque die concionẽ petente, Bogislaum & Kazimarum datis solenniter aquilis, Sclauiæ duces appellat, ueterem atque hæreditariam patriæ libertatem uanis atque fucosis dignitatum nominibus uenditantes. Qui si sciissent quanto oneri se exigui panni receptione substernerẽt, mortem beneficio prætulissent, aut priuati in omne uitæ tempus degere maluissent. Sic sub honoris specie, grauissimis dedecoris probris implicati discedunt, seruitutem falsis dignitatum insignibus coloratam in patriam referentes. Illic quoque Syfridus splendido Thyringiæ loco ortus, unam Vualdemari filiarum Cæsare astipulante despondit, regiaque naue deuectus, solennes Slesuici nuptias habuit. Interea Sclaui castello quod propter Zuynensia ostia moliti fuerant, hyberna maris exundatione pessundato, bina alia ijsdem in locis materia per hyemem contracta, Veris principio condiderunt, inexpugnabiles se fore rati, si Penus amnis Vualogosto oppido Zuyna maritimorum pręsidiorum obstaculis clauderetur. Quod rex sero nuncio expertus, cum ad Viridem portum impediendi operis gratia contractis copijs appulisset, ex Rugianis cognoscit consummatas arces, præsidijsque completas. Præcipue eum in his expugnandis circunspecta portuum inopia desperare coëgit. Tunc Kanuto filio, tunc Absalone, Sunone, & Esberno uocatis, refert difficilem arcium oppugnationẽ sibi uisam, alienis eas auspicijs quàm proprijs incessere præoptanti, ne studijs parum ex sententia cedentibus, rerum toties à se feliciter gestarum fulgor corrumperetur. Igitur Kanuto atque Absaloni oppugnationis curam imponit, præfatus minus ruboris ex inefficaci illorum pugna, quàm sua ad patriam redundaturum. Si uincerent, non minori sibi gloriæ fore, quàm

A quàm si ipsemet uictoriam ædidisset. Sed Absalon Scanorum atq; Sialandensium ductum pollicitus, Iutos sua opera ductandos negabat, quos non solum imperij sui, uerumetiam adolescentiæ Kanuti contemptum acturos sciat. Nec eum prædictionis augurium fefellit. Permotus dicto rex, iturum licet inualidum, respondit. His curis astrictus, morbo ex sollicitudine contracto in lectum decidit. Enimuero præcordia eius diuiduæ passiones, hinc uincendi cupido, hinc desperatio torserunt. Mane ducibus eum ut sibi parceret orantibus, imperiumq; eius etiam absentis se executuros spondentibus, uix atq; ægre consensit, ut ad oppidum Vuorthyngum filio pontificiq; contradita belli summa discederet. Quibus eodem in loco diutina ac uehementi tempestate detentis, seditiosæ Iutorum uoces toto littore exaudiebantur, tum cōmeatuum alimentorumq; defectum causantium, tum expeditionis militiæq; remissionem poscentium. Quas cum Homerus Ripensium antistes, quem præter religionis dignitatem singularis eloquentiæ claritas cōmendabat, copiosis facundiæ documētis delinire non posset, postremo uim uerbis anteponendam ratus, quendam ex seditionis consortibus ante tentorij sui fores pertinacius obstrepentem, prendi uincirique curauit. Quæ res populi clamorem auxit, seditionem accendit. Igitur patres plebis à rege cum contemptu imperij discessum ueriti, communicato colloquio expeditionem ab eo sponte soluēdam decernunt, temerariam eius delapsionem simulatæ licentiæ beneficio præcurrendam putantes, ne magis proprio ductu finiri quàm regio nutu remitti uideretur. Quæ si in præripiendo reditu propriæ uoluntatis motum ducis arbitrio prætulisset, euenire posse quod diuo Kanuto solutæ classis pœnas à patria exigenti contigisse proditur. Quam rem Kanuto si patrem eius iam febri implicatum præsens morbus absumeret, regni successionem adimere posse. His consilijs adductus Kanutus, con

B uocatam classem facta reuertendi potestate dimittit, beneficij loco erogans, quod plebis petulantiæ negare non poterat. Ita seditionis periculo bellum omittere coactus, cum Absalone, Esberno, & Sunone Vuorthingum adnauigat, paternæ febris exitum expectaturus. Igitur Vualdemarus per apertā cubiculi sui fenestram uelorum reditum contemplatus, admiratione rei morbi pariter atque ægritudinis incrementa contraxit. Summa tamen utriusque dissimulatione usus, filium ad se cum arbitris uenietem tam hilari uultu admisit, ut penè morbo uacuus putaretur. Quinetiam se minimo doloris sensu teneri dicebat, corporis molestiam animi robore dissimulare conādo. Apud Absalonem tamen religiosam culparum confessionem agere non oblitus, incertū mortis tempus sacro correctionis genere præcurrendum credebat, feram atque inutilem pœnitentiam iudicans quæ emendationis odio, nimiaq; peccandi perseuerantia ad ultimum usque ætatis terminū prorogatur. Pręterea locis monastica religione sacratis dimidium patrimonij sui, quæ ad fiscū regiū pertinebāt exceptis, testamēto legauit. Sed cæteris bene de eius salute sperantibus solus Suno, siue somnij monitu, siue alio mentis oraculo doctus, fatalem hanc regi febrē augurabatur, quonam modo filij rebus, decedente patre, succurri oporteret prouidendū hortatus. Tantam siquidē in regis funere luctus acerbitatem futuram, ut consilium ullum aduerti nequeat. Eodem tempore Ioannes quidam religione Abbas, medicinæ præsumptuosior quàm peritior professor, cuius opi plurimum credebatur, é Scania accersitus aduenit. Qui morbo parum prudenter inspecto, sospitatem regi cōstantius quàm uerius promittebat. Quem cum cibo medicinali arte confecto reficiendum curasset, cunctis cubiculo eiectis quietem capere iubet. Eundem paulò pōst sine uoce esse compertum, ut artuatim sudore suffusum inuenit, accurratius operiri præcepit, lætum id profluuij genus ac salutare testatus. Vtinam Sunonem potius mentis augurium, quàm medicum ar

C tis suæ præsagium fefellisset. Cuius promissum regis obitus insecutus, quàm parum fidei in medicorum opere reponi oporteat, documento extitit. Ingressi mane cubiculum amici, defuncti regis corpus perquam simile spiranti reperiunt, adeò pristinum habitum retinente uultu, ut nec rigore contractum, nec horrore mutatum cerneres, rubicundis oris notis uiui hominis speciem aspectumq; reddentibus: incertum an decessisset: pristini caloris habitus totis adhuc membris retentus, relinquere uidebatur. Serò tandem pallore mortis fidem faciente mãdatur feretro corpus, Ryngstadiumq; funerandi gratia deuehendũ curatur. Hic uicus non uetustate modo, sed etiam paternæ eius sepulturæ titulo conspicuus habebatur. Accessit luctui matrum miserabilis planctus, sparsis comis funeri occurrentium, iterumq; se pristinum seruitutis onus experturas dicentium, extinctum illum qui ciuium capitibus captiuitatem detraxerit, qui patriam piratarum metu uacuefecerit, maritimasq; sedes perinde ac domesticas à prædonum incursu tutas præstiterit. Agrestes quoque funebri ipsius pompa conspecta, rustico opere quo occupati erant relicto, consentaneis arua querelis replebãt. Cui etiam ut supremi officij decus præstarent, funebri eius lecto humeros subijcere iocundum ducebant, euersam regis morte patriam, miserisq; sibi commune funus, aut si quid funere tristius est imminere plangentes. Pro cuius spiritu salutaria Absalon uota gesturus, inter solennium uerborum nũcupationem doloris impotens, non temperauit sibi quo minus aram lachrymis spargeret, uixq; ad rem diuinam peragẽdam uocis aut manus ministerio sufficere ualuit. Quinetiam tantum ægritudinis animo contraxit, tamq; graui & periculosa ualetudine subitò affici cœpit, ut penè uitam cum sacrificio finiret. Incredibile uideretur tantum uirum tam insigni luctus horrore confectum, si non eius erga Vualdemarum affectus fuisset notissimus. Sed fortuna altero patriæ lumine extincto, reliquum perire passa non est, ne deesset cuius ductu

D Daniæ pedibus Sclauia subijceretur, aut gens quæ sub tantis ducibus ad excellentem honoris habitum prouecta fuerat, tutore uacua remaneret. Cuius lachrymis precum loco defusis resperfa altaria, non paruulum promptissimæ eius erga regem beneuolentiæ indicium præbuere. Iisdem quoque madefacta thura, gratum deo odorem dedisse crediderim.

HISTORIAE DANORVM LIBRI DECIMI QVINTI FINIS.

A STORIAE DANICAE LIBER DECIMVSSEXTVS.

PERACTIS inferijs,corporeq́ regio honoratiſſime funerato, Kanutus monentibus arbitris festinatione qua regnum peti firmariq́ oportuit,in Iutiā ſeceſſit, paternos ſibi milites obligaturus. Neque enim illi nomen regium ambiendum restabat,quod unctionis ſuæ tempore ſolenniter adeptus fuerat. In concione Vuibergenſi beneuolos ciuium animos expertus,apud Vernenſem tacita quorundā ſimultate compreſſa, pari cæterorum fauore excipitur. Atque ita patriæ cōſenſu, regni hæres efficitur. Interea Scanorum populus laxata ſibi priſtinæ petulantiæ frena regis morte gauiſus, cladis apud Diſiam pontem peractæ piacula à principibus exigere conſtituit,per quos chariſſimis neceſſitudinū ſolatijs orbatus fuerit. Sed & Ako quidam Tubbonis filius plenis temeritatis eloquijs flagrantiſſimam ciuilibus malis facem ſubijciebat,extinctæ & iam penè ſepultæ Scanicæ ſeditionis reliquias ſuſcitando. Cuius mali impediendi gratia Abſalon in Scaniam tranſgreſſus,apud plenam malignitatis cōcionem oratione liberius quàm efficacius habita,à plebe deſeritur, factionis principes alium concionandi locum complexos petente. Quorum tam petulans ac præceps audacia erat, ut equis inſidentes cunctam Scaniæ plebem ad eundem locum ſemeſtri ſpacio exacto,quaſi tuendæ libertatis gratia armatam redire ſub edicto iuberēt: quæ res Abſaloni Sialandiam repetendi cauſam præbuit. Ob cuius ſeceſſum popularis ſæuitiæ procurſus temeritatis incrementis euectus, inq́ Thordonis & Esberni penates effuſus, eoſdē prius rapinæ, deinde incēdio ſubiecit. Cōplures quoq́ Scanicæ nobilitatis ſequentibus diebus ædes crematæ. Siquidem factionis duces quo promptiore plebis audacia uterentur, petulantiam eius principum bonis paſcendam curabant, dulcedine prædæ & aſſiduis fatigationis præmijs,iocundiorem atque alacriorem eius operam redditurí. Igitur nobilium complures æqualium exemplo uim penatibus ſuis inferendam timentes, bona omnia amicorum cuſtodiæ mandabant. Pars fretum nauibus complexa,ſe & opes undis quàm ædibus credere præoptabant. Pars apud Abſalonem exulare ſolatij & lenimenti loco duxit. Cuius atque Kanuti equites ſuam æque ac dominorum fortunam afflictari cernētes,cum iniuriam armis propulſandam duxiſſent, ſeditionis principes fruſtra à ſe ſine duce res nouari ſuperiore tumultu experti, Haraldum quendam regij ſanguinis & obtuſi cordis, impeditiq́ ſermonis è Suetia acciſcunt, hominem prorſus regno imparem, cum in eo nihil præter generis nobilitatem natura aut fortuna commendabile reddidiſſet. Igitur maiore cum opprobrio talem uirum Suetia miſerit,an Scania receperit,incertum eſt. Quo rumore attoniti perculſiq́ magnates,prout ſe hoſtium aduentus fama uariabat, dubijs Abſalonem legationibus fatigant: nunc opem eius tranſitumq́ poſcentes, nunc eundem cum tota manu ſuperſedere iubentes. Nondum enim Scaniæ partes Haraldus irruperat. Quas cū Kanuti Suetiæ regis eiuſdemq́ ſatrapæ Byrgeri præſidijs ui rupiſſet, ad noui principis opinionem cupide congeſtum uulgus incredibiles ei copias ſociabat. Quibus fretus, Lundenſi urbi portas ſibi claudenti excidium minatus eſt. Igitur ex magnatibus complures alternis internuncijs contracti, fortiq́ inuicem cohortatione firmati, propter Luminam amnem caſtra conſtituunt: alijs regiorum militum per ignorantiæ ſimulationem uenire ſuperſedentibus. Quos tantus pugnandi ardor ceperat, ut per ſummum

C non solum periculorum, sed etiam popularium contemptum, absque paucitatis suæ respectu ut quemque equi pernicitas adiuuabat, sine imperio aut ordine effusis habenis in hostem contenderet. In quo quidem impetu, maiorem uenti (quem fortè aduersum habebant) quàm hostium quos impetebāt sæuitiam experti sunt. Ille enim magnitudine sua clypeos cursitantibus decussit, hi ne pectora quidem irrumpentibus obuertere ausi fuere. Ita popularium acies numero hominū quàm animis præstātior, incruentam de se uictoriam dando, plus pericli an ignominiæ senserit dubietati subiecit. Enimuero quò expeditius fugam, qua pugnā præcurrebat, intenderet, seipsam scutis exuere non erubuit, armorum onus abijciendo quorum usus experiri confisa non fuerat. Hac igitur partim cæsa, partim capta, Haraldus cum Akone quem affectati regni autorem habuerat Sueciam refugus petebat. At Lundenses suspensis ad belli euentum animis in neutram partem auxilia commodabant, fauorem uictoribus erogaturi. Qui rei successu conspecto, perinde ac uictores uictis insultare cœperunt, cupiditate laudis & prædæ alienis se uirtutibus inserentes. Nec contenti popularium specie bis bellum potentibus intulisse, collecta concione tertium aduersum eosdem indicere grauati non sunt, suscepti uulneris dolorem consternationis furori permixtum communi nobilitatis exitio pensaturi, tantamque prouocandi perseuerantiam siue pudore cladis, siue cupidine ultionis animis insitam gestantes. Neque enim illos aut illustrium uirorum respectus, aut uulnerum suorum memoria, quo minus seditionis studia sectarentur domare potuit. Quod periculum cunctorum Scaniæ magnatum capitibus contiguum, præproperus Absalonis cum Sialandensibus aduentus dispulit. Siquidem sublatis uexillis deputatum concioni locum ingressus, non solum turbulentissimo plebis proposito obstitit, sed etiam leges quæ ini-

D quissimis eiusdem suffragijs conuulsæ fuerant, pijssimo iudicij decreto ad pristinæ autoritatis habitum reduxit. Sed neque Haraldum quò minus à magnatibus damnaretur, absentiæ patrocinium protegere potuit. Hunc certe bis à Scaniensibus multatum dixerim, semel armis, iterum sententijs. De quo quidem discernere arduum est, ferro an suffragijs punitior fuerit. Plebs quoque nihil hostile ausa, armis summa cum propositi dissimulatione depositis, Absalonis se turmis tranquillo concionandi more iungebant, singulis iudiciorum suffragijs alacrius quàm libentius succlamando. Ita terribilis illa ac diutina seditio simul cum concione finem babuit, funesto plebis conatu ulterius aduersum principum collegium insolescere non audente. Interea Kanutus excitati in Scania belli nuncio, Fioniam è Iutia petere coactus, Esbernum Absalone fratre nunciandæ regiarum partium uictoriæ gratia transmissum, obuium accipit. Cuius inopinato occursu tristia afferri ratus, hærente animo, deiectoque uultu quicquam ex eo cognoscere uerebatur. Postmodum non solum eiusdem plena hilaritatis fronte meliora sperare iussus, uerumetiam iocunda ac libenti narratione de suorum uictoria doctus, in Scaniam ouans processit, ac primum eius prouinciam Frostam rapinæ & incendio opportunam exhibuit, uastassetque ni Absalonis erga illam studium gerentis interuentu prohiberetur. Quo mediante effectum est, ut ab his qui in regem Haraldica factione deliquerant, æra tantum pœnæ nomine exigerentur. O immensam clementiam, cuius beneficio hominibus euidenter noxijs, maximi facinoris culpā paruulo censu redimere licuit. Quo exemplo cæteri ad spem ueniæ erecti, mitissima Absalonis opera parem regis mansuetudinem experti sunt. Egregium tunc Kanutus moderati animi specimen dedit, cum ultionem quàm uniuersorum crimen meruit, unius amici precibus donauit. Indignum adolescentem, cuius uirtus externi principis acumine tentaretur. Compluribus enim

A enim Cæsaris legationibus curiam adire, paternæq́ amicitiæ successionem expetere iussus, intercedente amicorum consilio quam modestissime rescripsit, excusationis uerbis à regnandi nouitate quæsitis. Siquidem arbitris eius excussa atque explorata Cæsaris calliditas erat: hisdem perfidiæ laqueis filij simplicitatem circumuenire studentibus, quibus olim patris credulitatem implicatam habuerat. Cui cum Cæsar erepturum se regnum alijq́ daturum plena minarum epistola respondisset, solum hoc rescribere contentus fuit, quærendum uidelicet Cæsari esse priusquam sibi regnum adimat, qui Daniam in eius beneficio reponere cupiat. Qua responsi libertate, non solum minantem elusit, uerumetiam plurimum à se fiduciæ in ciuium animis reponi docuit. Apud quem Cæsar frustra monitis egisse se uidens, Syfridum qui sororem ipsius in matrimonio habebat subornat, quod literarum suarum instinctu nequibat, alienæ uocis supplemento persuasum haberi conando. Qui ubi Daniam intrauit quanta regis charitate ob sororis eius matrimonium teneretur, quantisq́ Cæsar uiribus esset exposito, Absalonem, Sunonem, & Esbernum, qui soli ex amicis cum rege admittebantur, tum fidei quam Kanuto cuius tutores existerent deberēt, tum fiduciæ quam eiusdem pater in eorum pectoribus reposuerat admonitos orare cœpit, ne amicorum nomine hostes agendo, creditum sibi pupillum annis & consilio tenerum, graue & intolerabile belli onus suscipere iubeant, eumq́ sub titulo tuendæ libertatis regno exuant: qui potius salutaribus illum consilijs formare curæ habeant, Romaniq́ imperatoris curiæ ascribi deforme non ducant. Respondet Absalon, de se dubium non esse, quin utiles si nosset monitus, Kanuto libenter fuerit porrecturus: à quo ita Cæsaris amicitiam expeti uelit, ut propriæ eius maiestatis decus incolume seruaretur. Nam & Vualdemarum Frederici partes, ami-

B citiamq́ secutum, nihil fide eius aut promissione fallacius reperisse. Proinde Syfridum nosse debere, Kanuto Cæsariq́ æquum regnandi ius esse, neque minore cum libertate hunc Danici regni, quàm illum Romani imperij gubernacula continere. Igitur indignante Syfrido, plenaq́ minarum ac fastus responsa fundente, an tu, inquit, ex temetipso Daniam pensas, eamq́ ut Thyringam à Cæsare cum uolet quamfacilime capi posse existimas? Proinde abi, imperatoriq́ tuo perfer Danorum regem ne minimam quidem obsequij partem dignitati eius ac nomini delaturum. Dignum hoc contemptu dixerim, qui propior alieno imperio quàm propriæ affinitati tam inuisam Danicæ libertati legationem suo monitu administrare sustinuit. His auditis Cæsar, spernenti se regi, quia bellum nequiuit, odium inflixit, animo non ferro contemptum ulturus. Spe tamen potiendæ Daniæ non omissa, ciuilium in ea malorū motum expectandum putabat, seditione diuiduam gentem, minore cum uirium suarum periculo oppugnandam sperando. Quam opportunitatem aliquandiu quæsitam à fortuna sibi negari conspiciens, Sclauiæ satrapam Bogislauum quem nuper Kazimari fratris decedentis orbitas hæredem effecerat, crebris muneribus amplissimisq́ promissionibus in Danica bella sollicitat. Cuius hortatui Bogislauus pronius quàm prudentius obsecutus, sed bellum aduersum Daniam palàm atque aperte profiteri non ausus, primum auunculi sui Iarimari Rugiæ præfecti quæsitis simultatum causis hostē agere cœpit, Cæsarianæ militiæ respectum arctissimis affinitatis uinculis præferendo. Qua de re Kanutus per Iarimarum certior factus, mitti curauit qui causam à Bogislauo tam subitæ læsionis inquirerent. Ille non regem, non Daniam à se lædi, sed iniuriam à Iarimaro illatam repelli testatus, communem controuersiam per utriusq́ legatos, armis interim depositis ad regis cognitionē, referri deposcit, eundemq́ pacis inter se faciendæ autorem flagitat, uerbis beneuolentiam simulantibus, sim-

C plicitatis fidem prætendere cupiens. Igitur rege nihil insidiarum aut perfidiæ me-
tuente, causæ dictionis dies locusq; decernitur. Apud insulam deinde Samsam,
non solum huius negocij explicandi, sed etiam iuris ciuilis emendandi gratia in-
genti nobilitate contracta, amborum legatos excepit. Quorum altercatione solen
niter audita, cum in Iarimarum complura loquacius quàm uerius obiectarentur,
ac propter principalium personarum absentiam sententia impediretur, à Bogis-
zlaui legatis ultro iureiurãdo promissum est, eum cum primum regi placitum fo-
ret, in rem præsentem uenturum: ita in eludendo rege non minore legatorum
quàm eius à quo missi erant calliditas uersabatur. Quorum promissis Kanutus
securius quàm cautius æstimatis, concilio ocyus dimisso in Iutiam secessit, fortissi-
mis quibusq; Scanorum ac Sialandensium tantam ocij tranquillitatem causanti-
bus, seq; nimia iam quiete in desidiam prouolui querentibus, longo delitiarũ usu
enerues animos gerere, qui sub rege Vualdemaro totius fermè anni tempus mul
tiplici rerum agitatione, uarioq; militiæ genere deducere consueuerint. Nam mi-
litaris roboris neruos sicut ocio hebetari ac remitti, ita negocio intendi excitariq;.
Igitur acuendæ uirtutis gratia piraticam aduersum Estones in commune decerni
placuit. Inter hæc Bogiszlauus hortante Cæsare non solum patrijs ac domesticis
uiribus instructus, sed etiam à finitimis late præsidia mutuatus, aduersum Rugi-
am quingentarum nauium classem ingenti belli apparatu refertam contraxerat.
Quibus copijs nihil hostilium uirium obstaturum ratus, Bugiszlauum quendam
legati nomine Cæsarem petere iubet, qui tantum à se exercitũ aduersum Daniam
contractum nunciaret, ut dubitare non possit quin Kanutus resistendi fiducia
defectus, quamcitissime Romano se foret imperio tradituros. Delectatus promis-
so Cæsar, laudato Bogiszlauo legatum imperatorijs donis prosequitur. Iarima-
D rus tam subiti inopinatiq; belli fama perculsus, Absaloni in Sialandia se continen
ti magnitudinem periculi Rugianæ genti imminentis, propinquitatemq; denun
ciat. Qui protinus festinatione quanta sociorum expugnationem præcurri opor
tebat accinctus, missis per Sialandiam epistolis, omnem ætatem armis habilem in
classem confluere iussit, minores rates maioribus, onerarias piraticis sociauit, ple
biq; demum ac nobilitati promiscuum corripiendarum nauium usum concessit.
Eodem edicti genere coniunctis Sialandiæ insulis imperatum. At Fioniensibus
Scanisq; sextum intra diem præfixum portũ petere, alioqui supersedere iussum.
Neque enim ulteriores apparatui inducias conuenire. Adeò autem in his quibus
expeditionis societas mandata fuerat obsequendi solicitudo flagrabat, ut egregio
alacritatis certamine constitutum sibi tempus aut implerent, aut præcurrerent.
Kanutum uero tametsi nuncium in Iutia recepisset, ingens locorum distantia de-
nunciati temporis angustijs permixta, Absalonici operis consortem existere non
patiebatur: sex solas naues Fionia, quatuordecim Scania, cæteris tarditate impe
ditis, transmisit. Quarũ insignis paucitas culpæ obnoxia uideri potuisset, si non
longinquitatis patrocinio defenderetur. Pentecostalis festi peruigilium erat, quan
do prænominatum sinum Absalonica classis inierat. Eadem die ne quid segnius
aut cunctantius gereretur, Hythim insulam adnauigari curatur. Illic obuij Ru-
gianorum nuncij præstolandum docent, quoad sciri possit in quam Rugiani soli
partem hostilis irruptio tenderet. Iam enim Bogiszlauo ad insulam Coztam Ru
giæ prætentam esse peruentum. Qui quanquam hostilia iam penè rura pulsaret,
non temperauit sibi quo minus sobrietatem effusa crapulæ licentia uiolaret. Tan
ta siquidem epularum indulgentia exercitum aluit ac corrupit, ut conuiuium ma
gis quàm bellum amplexus uideretur. Verum Absalon nunciorum monitis ob-
secutus, hisdem postera luce regressis, Bogiszlauumq; ex aduerso Strelæ insulæ

copias

A copias expositurum docentibus, quanquam crepusculum appetebat, correpto signo ocyssime littus scapha petiuit. Gubernatorum deinde collegio per præconem uocato, nuncioq; quam breuissimo militibus ædito, ingenti cohortationis cura alacritate exercitum repleuit quietem, suam certis uictoriæ imaginibus adumbratam præfatus. Nec alia militum responsio fuit, quàm pugnam se optare: quam si accipiant non dubitare quin uincant. Quem animorum calorem tum à longa uincendi consuetudine, tum etiam ab ingenita Danico sanguini uirtute traxerūt: digni qui uocis suæ augurio non fallerentur. Igitur Absalon incertæ nauigationis metu quod fretum dubiæ profunditatis esset, diluculum præstolatus, cum inde soluturus esset, aliquandiu retentus est, arenis anchora altius insidente. Quo euenit, ut ab uniuersis infinitum procedendi ardorem gerentibus relinqueretur. Sed neq; se ab exercitu præcedi indecens existimabat, à quo plus hortationi suæ quàm cunctationi tributum cernebat. Quem merito his gratulatum crediderim, qui iustę celeritatis compotes, quàm uiolentæ moræ consortes existere maluerūt. Quam tarditatis iacturam impedimento solutus tanta remigij uelocitate pensauit, ut penè prima nauigia occupauerit, dispendium casu inuectum præliandi cupidine redimendo. Hunc publicæ festinationis procursum missa à Rugianis ratis excepit, quæ aliquanto remissiore nauigatione utendum doceret, quod Bogiszlauo adhuc insulam Coztam tenentem incertus irruptionis locus existeret. Sed & Iarimarus secessum hostium domestico milite succinctus operiebatur. Igitur cessata impetus cura ad littus Dreccense diuertitur. Illic affertur hostes domum petisse, nuncijs incidētis fortè nebulæ errore deceptis. Idem nostris portum Dar sinum petere iussis, Iarimari cum eis consiliaturi Rugiano exercitu uallatum pol licentur occursum. Quo loci adnauigato, cum nec Iarimarus nec quisquam ex

B eius satellitibus repertus fuisset, placuit Nicolaū Falstricum quod Sclauicæ gentis linguam calleret, explorandi hostiū secessus gratia ad Iarimarum dimitti. Quo abeunte, cum Absalon diuinæ uenerationi uacaturus littus scapha petisset, repentino nuncio per Iarimari familiarem suscepto, cognoscit Pomeranicam aduentare classem, quæ si nebulæ densitas non obstaret, cerni cominus posset. Igitur reuocatis qui sacra gestabant, cupide concitatam classem obuiam hosti in altum direxit, armis non precibus Deo libamenta daturus. Quod enim sacrificij genus scelestorum nece diuinæ potentiæ iocundius existimemus? At Pomeranis non tam hostile solum repente inuadendi, quàm Rugianorum equitatum defendendi litoris studiosum uarijs nauigationis ambagibus ludificandi propositum erat. Qui Danicam conspicati classem, Boruuegium occidentalibus comitatum Sclauis au xilijs sibi ferendi gratia aduentare credebant, aëris nubilo nostrarum nauium numerum habitumq; dignosci non patiente. Neq; enim eorum animos subire poterat, Danos per tot locorum spacia à Sclauia remotos, intra tanti temporis angustias eo loco fuisse prouectos, speculatoribus ob nimiam securitatem excubandi officia parum curiose gerentibus. Igitur Bogiszlauus Rugianam classem appelli ratus, à centum & quinquaginta myoparonibus circuiri desiderat, reliquam classem ueluti in aciem iactis anchoris componit, naues quibus alimenta uehebantur aliquanto piraticis præstantiores, inter ipsas & continentē admouit, armatæ mul titudinis speciem uacua lignorū effigie adūbraturus. Quo uultu deceptus Suno Bogiszlauum auxilia à Theutonibus mutuatū credebat. Rarescente tandē nebula, Absalon ab exiguis hostiū scaphis præteriri se uidens, ne omnes quidem tutò rediturās per iocum aiebat. Igitur socijs ingenti cohortatione firmatis, in hostilem classem ut imperio ita ductu & nauigatione primus inuehit. Monitus à Sunone ne eam perinde ac Germanicis roboratā auxilijs præpropera festinatione incesse

C ret,sed temperato remigio militem armari iuberet, minime cunctandum aiebat, præfatus eo iam loci conclusum hostem,ut nec bellum tutò conserere,nec fugam salubriter ædere posset. Itaque nihil impedimento fore quo minus promptissimam sibi uictoriam esset cessurus. Eo deinde monitus iterante milites, Absalonis munimenta corporibus aptare cœperunt, parte remigium continuante. Quorũ apparatus nimiæ ac perseuerantis nebulæ beneficio hostem fallebat. At ubi propius uentum, Danorum iuuentus ut cunctationis ita silentij impatiens, sublatis uexillis non temperauit sibi quo minus concitatissimum præliandi ardorem celso cantilenæ genere prosequeretur. Absalonis quoque signum nunquam sine hostium fuga spectari solitum,Sclauis pariter & Danorum præsentiam prodidit & confligendi diffidentiam incussit. Igitur summa cum trepidatione sublatis anchoris cupide classem concitare cœperunt,quantum nauigationis longo temporis tractu protulerãt, exiguo horarum spacio remensi. Innumeri quorum fugam aut nauium magnitudo,aut anchorarum sublatio retentabat,profundum petendo fluctibus quàm ferro uitam finire maluerunt. Horum rates eodem penè temporis momento refertas ac uacuas conspicareris. Sed neque prolapsos natandi usus seruare poterat,subiectarum uoraginum eluuie mersorum corpora tenacius apprehendẽte. Quantas igitur timoris uires existimemus, qui quos nimio sui haustu repleuerit,ne proprio quidem spiritui parcere compellit? Decem & octo nauigia nimiæ multitudinis in se confugientis concursu rupta,receptis exitio fuere. Paucis hostem opperiendi animus fuit. Illius uero etiam ridicula formido extitit,qui sociale exemplum perosus,nexo ex rudentibus laqueo suspendio se consumere,quàm hosti necandum præbere maluit. Quod factum complures prius admiratione, deinde ludibrio prosecuti, dulcedine spoliorum lentius hostibus

D inhærere cœperunt. Quibus Absalon præteritis,monitisq; ne prædam quàm hostem insequi mallent,septem solis nauibus totam penè fugacium classem insectari non destitit, illa nimirum fiducia usus, qua toties sibi hostiũ terga aspicere contigit. Neque enim à palantibus in illa insequentium paucitate numerus,sed uirtus æstimabatur. Centum fermè nauium turba maritimæ fugæ diffidentia terrestrem cepit, perq; horridos ac desertos saltus inermis,attonitaq; discursum habuit. Iarimarum quoque hostilis sanguinis quàm prædæ auidiorem concitatior tuendæ patriæ cupido reddiderat. Quinque ac triginta nauigijs uehementi remigio concitatis,hostilis Absalonem nobilitas deuitabat. Quæ cum septem sola sibi instare animaduerteret, fugam suam non solum tristem,sed etiam erubescendam rata, bis nauigationi perinde ac pugnam confectura laxamẽtum dare conata est. Igitur Absalon quanquam ab amicis cæteræ classis aduentum opperiri rogaretur,nulla ex parte cessato remigio progredi perseuerauit, plus hostium trepidatione quàm sociorũ auxilijs utendum præfatus. Quo cognito Sclaui summa cum exanimatione metum rubori prætulerunt, nauesq; suas quo fugæ habiliores essent,arma & equos in profundum abijciendo, oneribus uacuefacere cœperunt. Acrius deinde conuerberato pelago,Penum amnem perseueratæ fugæ receptaculum habuerunt. Quos Absalon eousque uacuo cunctationis remigio insecutus,uespera ad socios qui prædæ incubuerant reuertit. Cuius ne particeps quidem fore sustinuit,gloriam ad se,spolia ad milites redundare speciosum ducendo. Igitur ex quingentarum nauium numero quinque ac triginta delapsis,decem & octo confractis,cæteræ in Danorum potestatem ditionemq; cessere. Illa igitur dies quæ Absalonis claritate obcæcatam hostium classem aut fugam aut exitium pati coëgit, tot errores, tot maritima discrimina finiuit,Sialandicos portus ac Balticum fretum pestifero piratarum incursu uacuefecit, efferatam barbarorum sæuitiam

A uitiam iugi patientem reddidit, patriamq; nostram uix libertate sua potientem Sclauiæ dominam effecit. Efficax & inusitatum genus uictoriæ, quo cunctas hostium uires funditus euerti cōtigit. Eadem ut Sclauici cruoris plena extitit, ita nullum Danici impendium habuit. Quatuor duntaxat ex Rugianis sociorum an hostium telis perierint, incertum est. Die postero decem & octo Scaniensium nauigia superueniunt, quos Absalon non moræ eorum, sed uoluntatis æstimatione facta, prædam cum uictoribus communicare præcepit. Quid deinde Sclauis con silij foret cognosse cupiens, callidum speculationis genus amplexus, Bogiszlauū sub simulatione benignæ & ueteris amicitiæ, perfidiæ per legatos arguendum curat, nimiamq; regis offensam obnixo placationis studio præcurri postulat. Ad hæc Bogiszlauus tantam receptæ cladis dissimulationem agere sustinuit, ut laudata monitoris beneuolentia, facturum se quod ab ipso suadebatur promitteret. Tantum autem timoris Sclauorum uulgus ob pristinam fugam animis insitum habebat, ut etiam nouam uisa rate quæ legatos uehebat ædere non erubesceret. Post hæc Absalon rerum à se gestarum famam illustri nuncio præcurri magnificum ratus, Tachonem claro Fioniæ loco natum cum tentorio Bugiszlaui quod ei portionis nomine cesserat remitti curat, nec solum uictoriam suam regi indicaturum, sed etiam fidem assertis celebrioris prædæ gestamine facturum. Per eundem quoque ne Sclauicæ uires nouis copijs instruerentur, messis tempus expeditione præcurrendum hortatur. Quem Kanutus Iutis Vibergica concione contractis, Absalonici operis euentum digno relationis officio repræsentare præcepit, expeditionis hortatore usurus, quem nuncij autorem habuerat. Quo facto omnium animis maximam educendæ classis curam ingenerauit. At Cæsar tantæ cladis nuncio recepto, postquam solo Absalonis ductu rem gestam cognouit,

B omnem non solum obtinendæ Daniæ spem, uerumetiam attentandæ fiduciam mente deposuit, proprias uires damnando, quod alienis parum efficaciter usus fuisset. Eandem uictoriam Absalon suam apud Byzantium incredibili famæ uelocitate uulgatam, postmodum ab equitibus suis tunc temporis in ea urbe stipendia merentibus accepit. Sed nouæ frugis accessio labentibus hostium alimentis opitulata est. Hisdem ex regiæ profectionis cunctatione instruendorum frumentorum uicorum perquam utile sibi laxamentum sumentibus, huius expeditionis opinione perciti Vualogastenses, profundiora Peni amnis loca crebro lapide complent, mœnium suorum aditum nauigijs negaturi. Quas Absalon hisdem aluei locis egerere cupiens, trahendæ secum iuuētutis gratia corpus aquis immergere non dubitauit, easq; lapidibus uacuefaciendo, quantum transmittendæ classi satis erat, ad patientem nauigationis habitum perduxit, quanquam oppidani machinas suas tali temperamento librassent, ut eadem amnis spacia certis ictibus destinarent. Quibus obstaculis transitu uacuefacto, facilem socijs petendæ circunsidendæq; urbis aditum struxit. Obsidione cœpta refixi sub aquis stipites, quorum frequentia oppidū erat uallatum, nauigia propius appellere passi non sunt. Hanc oppugnationis difficultatem, Danorum iuuenes uirtute superare cupientes, non temperauere sibi quo minus nauigijs à profundo remotis pedibus in aquam descenderent, uadaq; gradu lustrarent. Contrà oppidani in subiectos cominus tela iacere, nauigiaq; tormentis procul incessere cœperunt. Quorum eximios iactus eludere quàm excipere satius existimares. Anceps incertumq; uitatu periculum erat, prægrandibus saxis in consertas puppes cadentibus, in fuga ac declinatione cautoq; corporis motu, magis quàm in ulla armorum ope frustrandorū ictuum remedium ducebatur. Absalon mediotenus nauigij progressus, egesta tormentis robora crebra corporis declinatione fallebat. Quem barbarus forte præsidio

I

C egressus, postquam ex clypei notis agnitum habuit, tormentorum præsidibus manu significauit ut eum impeterent. Igitur interrogatus à quodam, an perspectum haberet qualiter ipsum barbarus denotaret, curam sui illius animo insitam respondit: eodem ludibrio hostem & monitorem excipiendo. Intrepidi animi dixerim, in medio salutis discrimine pericula sua iocoso dicto prosequi uoluisse. Adeò certissimum fortitudinis & constantiæ experimentum necessitas tribuit. Expugnatione non procedēte, noua adoriendæ urbis ratio autore Esberno excogitata est. Siquidem inusitatæ magnitudinis nauigium uarijs ignis nutrimētis completum, solo uentorum remigio, opportunis incendio mœnibus adigendum curabant. Quod latenti in undis stipiti illisum, sine ulla oppidanorum iactura propriæ cum materiæ discrimine conflagrauit. Ita exigui ligni impedimento, spes ingentis uictoriæ subruta est: hostiumq́ salus paruulo fortunæ momēto ab imminente exitio protecta. Post hæc Bogislauus in dedecorum suorum ultionem dolos mente scrutatus, Absalonis colloquiū simulata pacis affectatione per legatos poscendo, cum ingenti equitatu destinatum conuentui locum petiuit. Quem binis obuiam sibi nauigijs uenientem ut continentem ascenderet obsecrauit, commodius in tentorio quàm naui colloquendum præfatus. Obsequentem illum nauigioq́ excedere uolentem, Erlingus quidam illustri inter Noricos loco natus, horridioris somni narratione retinuit, haud dubie fraudem sensurum, si salutem suam hostibus crederet, auguratus. Cuius uocem Absalon perinde ac diuinitus sibi dati indicij miraculum ueneratus, uocanti se Bogislauo, minorem à maiore peti non oportere perhibuit, pontificem duci dignitate præstare asseuerando. Ita hosti impotentiam obijciendo, fraudis materiam ademit. Ille stricta nauis spacia causatus, repentino discessu fallaciam detexit. Nam qui aliàs ultro nauigium Absalonis in-
D gredi consueuit, nunc eius aditum perinde ac fatale sibi domicilium, conscientiæ malignitate confusus, exhorruit. Gauisus Absalon quod salutem suam somnio quàm hosti credere præoptasset, ad classem se recepit. Igitur cum exercitus noster communem agrorum uastationem unius urbis excidio anteponens, exhauriendæ prouinciæ consilium cepisset, inq́ pontis pertranseundi angustijs hærerent, crebris oppidanorum myoparonibus incessuntur. Qui mox sagittariorum ab Absalone, regeq́ missorum opera deturbati, infestandæ commodius classis gratia continenti se tradunt, nostrosq́ clamore non minus quàm iaculis insecuti, per summam ignauiæ exprobrationem perinde ac uictis insultare cœperunt. Quo uiso reliqui ex oppidanis passim correptis scaphis, mœnibus etiā quæ tuebantur desertis, in ripam se conferunt, relicta à Danis tabernacula prædaturi. Neque enim regios equites, nauium transitum in terra operientes, fumus tabernaculorum quæ Dani discedentes cremabant incendio ortus, ab ipsis discerni patiebatur. A quibus cum inopinati attonitiq́ incursarentur, pars in scaphas refugit, pars armis in ripa, aut aquis in amne exitium habuit. Natantes à sagittarijs interfecti, nauigantes euersi, iustas irrisis à se Danis pœnas luerunt. Ita Vualagostenses paulò ante falsis nostrorum opprobrijs exultantes, nunc ciuium in conspectu suo necatorum miseranda fata luctu prosequebantur. Quod Oznenses fama experti, suburbanos penates ocyus cremandos curant, ne ijsdem hostes ad mœnium suorum incendium uterentur. Igitur dum ultro se tectis spoliant, ingens urbi suæ tutamentum conciliant, quo domibus tenuiores, hoc mœnibus tutiores effecti. Rus regi rapinæ extitit. Cuius sententia Absalon Iulinensium finium, arciumq́ Zuinensium expugnationem peragere iussus, Esbernum fratrem Zuinam cum commissæ sibi classis parte præmittit, aut arces ipsas (si fors fineret) capturum, aut earum custodibus quoad se Iulino reuerti contigisset, fugam interclusurum.

A clusurum. Quorum ianuæ uenienti Esberno uacuæ patuere, propugnatoribus nimirum aduentum hostium furtiuo discessu præcurrentibus. Ambæ itaq; incendio datæ. Qua de re Absalon Iulinensium rebus absumptis, non solum longinqui fumi cõtemplatione, uerumetiam sociorum inde reuertentiũ affirmatione certior factus, ad regem reuertit, lætatus se magna curarum parte fraterna opera liberatũ. Rex uicos necessarijs usibus abundantes captu difficiles fore, uacuosq; tantũ à se penates exuri conspiciens, remeare constituit: qui nunc desertos inopesq; lares adortus fuerat, exacto messis tempore referta copijs horrea cõsumpturus. Cumq; non minus capiendarum urbium difficultate, quàm uacuarum ædium incendio fatigatus, Zuynam amnẽ abducendæ expeditionis gratia petiuisset, exustarum artium reliquias solo æquari iussit. Et ut omnia earundem monimenta demoliretur, etiam lapides fundamentis egestos in profundum iactandos curauit, quanquam ijdem recenti adhuc incendio torridi, uix se manu contingi paterentur: cuius laboris idem atq; expeditionis finis extitit. Autumno domi peracto, duodenis millibus è Rugia contractis, Tribusanam prouinciam ditioni suæ parentem peragrat. Post hæc Cyrcipinensium deuexã paludem paternæ militiæ æmulatione permensus, ad urbem Lubekincam peruenit. Qua præterita, dum Diminum petere statuisset, in abundantem potione uicum incidit, Barbaris illic tanta animorũ securitate con uiuantibus, ut nullum prorsus hostilis aduentus formidarent impetũ. Quantam porrò gentis illius intemperantiã pacis tempore extitisse putemus, quæ ne hoste quidẽ liminibus imminente, quo minus uires suas ebrietatis illecebris labefactaret, abstinuit? Itinere deinde nostrorum ad naues conuerso, conuellendæ prædæ, spargendiq; passim incendij gratia, Danica manus disijcitur, mentẽ regis longinquæ uiæ dispendijs à petendi Dimini proposito retrahentibus. Qui triginta solos

B sibi comites asseruasse contentus, quum ingentem Barbarorũ cohortem opimam uillam tueri satellite nunciante cognosset, Absalonem suo fortè uexillo coniunctũ dimidio cum præsentiũ equitum numero opem socijs laturum dimittit. Qui imperium amplexatus, obscurandæ paucitatis gratia laxius militẽ incedere iubet, multitudinis instar confusam agminũ speciem præbiturus. Quinetiã uehementius irruptionem ædere curæ habuit, quo plures insequi crederentur. Iamq; Barbarorũ relicta uilla, nemus tenentiũ manipulos contemplatus, quum se longe uiribus inferiorem animaduerteret, ideoq; sociorum augmentum simulare uellet, complures ex suis furtim discedere monitos, aperte subinde redire iussit, idq; sępenumero faciendum curauit. Igitur auxiliorum incrementa sensim recipere existimatus, nõ suppetentibus qui prædam asportarent, cõtractas uici opes ingenti pyra constructa cremauit, flammis insequendo quod usui comm odare non poterat, etiam ministris incendij tantæ pecuniæ consumptionẽ animi dolore prosequentibus. Ea re gesta ad regem se retulit. Qui propter Lubynã pernoctatione habita, deletis uicorum reliquijs, lacunam per quam arduo labore iter fecerat, ponte à Rugianis consterni curat, eamq; nullo penè negocio remensus, cõscensis nauibus, in proximũ Peno amni portum peruenit. Vbi diutina ac uehementi tempestate uexatus, Bogislzlauũ pacem à se per legatos petentẽ repulit, quanq; iam labentibus alimentis expeditionem remittere cogeretur. Exactis domi hybernis per Zuynam ingenti cum expeditione regressus, Grotzuinã lacerat. Vbi cum Iarimarus hostiũ occursum ex eorum lituo deprehensum regi nunciandũ proponeret, idq; ab Absalone nisi ijdem in conspectũ uenissent exequi uetaretur, ancipiti malo circunuentum se dixit, qui si quid inopinati periculi se tacente socijs incidisset, incuriæ damnari, sin maturius indiciũ afferret, timiditatis notari posset, quũ & præpropero nuncio uti probrosum, & nimis lento desidiosum uideatur. Huius prouinciæ præda parũ sa-

C tiatos Pomeranicarũ opum fama ſolicitat, quæ ut eximiæ, ita intactæ prædicaban-
tur. Nulli tam longinquam militiam ingredi difficile uiſum, quanquã perferendæ
inediæ, peragendæq; ſolitudinis prædicebatur aſperitas, ardore prædæ periculo-
rum metum leuante. Imbellis populus urbiumq; & armorum inops regio fereba
tur. Et quoniam noſtris propoſitum ex ſententia cedere conſueuerat, pergendi cu
piditas animos inflammabat. Nec fraudandos præſentibus uotis felicia tot ſucceſ-
ſuum experimenta ſpondebant. In qua profectione pabulo parum ſuppetente nõ
ſolum equos, uerumetiã pedites cõmeatibus onuſtos attri æ labore uires deficie-
bant. Hæ res conuertendi itineris, repetendiq; claſſe Iulyni cauſam dedere. Illic
rex adoriendi per inſidias Camyni cõſilium nactus, apertęq; eius irruptioni laten
tem præferens, ductantibus locorum peritis per ignotos ac deuios ſaltus, plenum
difficultatis iter corripuit. Erran:ibus cæteris Sialandenſes ac Scanienſes Alexan
dro (Abſalonis h c ſorore editus erat) primipilo uſi, Rugianiſq; ducibus rectam
& compendiariam uiam ſecuti, Camynũ uenere, occupaſſentq; niſi incolas incen
dio cautiores feciſſent. Quorũ paucitatem Bogiſzlauus, qui in eodem tunc fortè
oppido moram agebat, effuſis manipulis irrumpendam ratus, Esberno qui talium
rerum experientia uſuq; callebat, quo longius hoſtes urbe euocarentur, de indu-
ſtria cedendum monente, diu terga præbentibus inſtitit. Ad poſtremũ intellectis
inſidijs, effuſius ruentes in aciem reuocat, tam improbũ ab urbe exceſſum amaræ
reprehenſionis ſalebris inſecutus. Quod uidens Esbernus, abiecta fugæ ſimulati-
one, ſigna ad hoſtem reflexit, effecitq;, ut Bogiſzlauus caballo delapſus, pauido
recurſu intra uallum confugeret, celeritate pedum ſalutẽ quæſiturus, quam aut ar
mis aut equi uelocitate tueri fiduciam non habebat. Alexander illato portis ſigno,
neminẽ à quo repelleretur inuenit, tanta trepidatione captis hoſtibus, ut ne urbis
D ſuæ quidem limina ab iniuria uindicare præſumerent. Qua gloria ſatiati Danorũ
iuuenes, paulatim in aciem ſe recipere, q̃ ulterius urbi inſultare maluerunt, pau-
citatis æſtimatione temeritatẽ domante. Hunc iuuentutis procurſum rex reliquo
milite ſubſecutus, propter muros equo deſcendit, expugnandæ urbis habitũ curi
oſiore cõtemplationis officio luſtraturus. Quo reſidente uallumq; uexillis ſtipan-
te, canonicæ uitæ clerici contuſi deiectiq; animi mœrorem pedum nuditate teſtan
tes, digeſta rite proceſſione cum inſignibus ſuis adueniunt, eoq; paternæ ſanctita-
tis admonito, genibus niſi ſacris ędibus abſtinendũ precantur, orando ne diuinos
penates humanis incendio iungat, neq; ita in hoſtes ſæuiat, ut publicæ religionis
domicilia cõſumat: tot ſuas, tot maiorũ uirtutes teterrimo facinore corrupturus.
Adiectum ab ijs eſt, Bogiſzlauũ regis tutò petendi gratia familiaris fidei patroci-
nium poſtulare. Reſponſum à Kanuto, homines ſibi, non Deum inceſſendi pro-
poſitum eſſe, ut iuſtum, ita alienum ſacrilegij bellum geſturo. Quibus, ſi ciuitatis
partem extra municipij mœnia collocatam cremaret: eccleſias mortalium ædificijs
permixtas cõmunibus flammis implicandas, dicentibus, iram precibus remiſit,
hoſtileſq; lares inuiolatos relinquere, quàm diuinos humanis iniuria æquare ma-
luit. Illi urbem precibus ſuis donatã gauiſi, gratijs pro beneficio actis, lætitia ouan-
tes diſcedunt, eamq; ſacro cõcentus genere proſequuntur. Bogiſzlauus quod pe
tebat obtento, quæſitũ Abſalonem die poſtero obuiam ſibi cum Iarimaro uentu-
rum precatur, eoſdem faciendæ cum rege pacis arbitros habiturus, quos tot col-
loquijs amicos expertus fuerat. Quem Abſalon fraude potius quàm ſyncera uer
borum fide agere ratus, negauit ſe intercedere, quo minus igni prouincia uaſtare-
tur, ne tantũ iter expleſſe fraudi fuiſſe uideatur. Ille nihil à ſe extra municipij mœ-
nia poſſideri confeſſus, ſacris tantum domicilijs eorumq; gratia uicinis tectis abſti
nendum orauit. Quod beneficium eodem uoto petitũ promiſſumq; eſt: reliquũ
lucis

A lucis auidissima uicorum uastatione consumptū. Bogislauus præsentium periculorū impulsu promissum reuertendi tempore sectatus, Absalone & Iarimaro dextras præbentibus ad regem perducitur, ingentisq; summæ pecunia multæ nomine pacta, non alias pacis conditiones assequi potuit, quàm ut procurationē hactenus patrimonij titulo administratā, è manu regis beneficij iure susciperet, libertatemq; seruitute mutaret, Rugianæ gentis tributū obsequijs æquaturus. Hanc pactionē obsidibus firmandam pollicitus discedit, redeundi comitibus utendo, quos adueniendi duces habuerat. Et ne uenerationis expers dimitteretur, ab Absalone conuiuio cum amicis exceptus, potu nimis auide sumpto adeò uires sensumq; exuit, ut uix mente cōstare putaretur. Qua intemperantia amissæ maiestatis oblitus, deflendæ seruitutis loco, libertatis gaudia repræsentauit. Igitur nimio ebrietatis haustu obstupefactis neruis, naue egestus in tentorio collocatᷓ, Absalone quadraginta armatos ante tabernaculi fores excubare, nocturnæq; eius custodiæ uacare iubente. Tanta siquidem apud Danos seruandorum hospitum sedulitas existere consueuit, ut eorū saluti perinde ac propriæ studere curaretᷓ. Quo beneficio obligatus Bogislauus, Sclauorū animos Danis applicando, debitam Absalonis meritis gratiam retulit. Quibus cum pulso mane somno oculos inseruisset, Danorum fidem exosculatus, aptissimoq; laudationis genere prosequutus, plus uoluptatis se ex percepta Absalonis humanitate, quàm amaritudinis ex patriæ iactura sentire dixit. Igitur ad locum in quo milites eum præstolabantur relatus, postero die Sclauicæ nobilitatis proceribus adductis, genibus annixus cum coniuge se & liberis ad pedes regis suppliciter abiecit, ueniamq; diutinæ rebellationis precatus, obsidibusq; ex parte datis, ex parte promissis, auitæ paternæq; procurationis summā beneficij loco suscipere non erubuit, quod patrimonij erat, alienæ largitionis indulgentia possessurus. Rex principis huic necessitati miseratione permotus, satis

B iam graues eum sibi pœnas dedisse existimauit, regnumq; eius in munere quàm in usu suo constituere maluit, ac demum humi iacentem erexit. Nec minus regē maternę erga Bogislaui filios necessitudinis respectus tangebat. Ita Sclauicarum rerum dominium assiduis Valdemari laboribus negatū, paruulo Kanuti negotio contributum est, felici eius militia paternā supergrediente fortunam. Eodem temporis momento ingenti nubium uolumine colliso, per summā utriusq; gentis exanimationem fracta crepuere tonitrua. Quo euentu Sclauici regni interitū portendi à coniecturarū sagacibus existimatū est. Bogislaui quoq; animus cōstantiæ pignoribus refectus, accepti beneficij memoriā ad ultimū usq; uitæ tempus inuiolabili fide exhibuit: adeò ut cum supremo morbo correptus in lectulo laberetᷓ, adhibitos amicos iureiurando obstringeret, eos cōiugem suam ac liberos ad regē perducturos, eumq; diuidendi inter pupillos regni autorem habituros, & quod is statuisset perinde ac testamento cautum custodituros: nihil se de Danorum fide hæsitare testatus, quorū egregia toties experimenta susceperit. Succurrebat enim illustri uiro quantos fructus Rugianis cōstantis erga Danos amicitiæ custodia peperisset.

Hactenus Saxo Grammaticus.

Locorum aliquot Saxonis historiæ emendatior lectio: priore numero paginam, altero uersum indicantibus.

Pag.1.uer.28.quam ingenij. Pag.2.A.uer.5.celeberrimis. C.uer.15.parallelum. 4.C.22.Null a Suconum. 9.B.abduceretur,quæ morienti petenda fuerant. 11.A.13.opimæ. 14.D.13.interfectis. 15.D.20.clepsydra. 16.C.etiã regi. 20.D.18.Alijs amoris decor. 23.B.12.debeat. 25.D.4.In hac. 26 B.12.ita se ceruice de industria collocauit. C.uer.6.collacteus. 28.C.15.hi sopitam. D.14.condecebat. 29.B.2.patrio. 30.A.22.comitibus, reginæ pen. 31.A.20.diutinam. 32.B.4.leuioris. uer.9.credebat. 33.A.14.ceco. B.4.stuporis. C.4.latere. D.2 utrinq;. 34.C.6.præstarent. 35.A.15.procacitatis facundia. 36.D.2.Quem Gotherus. uer.6.petit,uocabuli largitionem. uer.10.Gothero. 37.C.1.Ericus. uer.19.tacito. D.14.leuãda. 38.D.10.uerba. 39.D.3.athletæ. uer.17.Frotho. 40.B.19.uindicem agere. 41.C.7.criminis conscientiam. Eod.uer.redditurum. 43.B.20.hac,inquit. 44.B.3.aciem,postremam. 45.C.7.Oneuo uero. D.3.Interea Hithinus. & uer.19.Ita Hithinus. 46.A.2.Skalc Scanico. C.19.rediuiuus ruit. 49.B.2.hic agresti. &, ministrauit. C.1.celeritatẽ. 50.D.6.cygnico. 54.A.21.pulicibus. D.2.tactuq; falacis. 55.C.3.Qui cum. D.12.athletæ. 56.B.1.Angaterus. 57.D.12.alienæ. 58.D.17.adornabat. 60.A.10.cuius iam prod. 62.B.21.pensaturus. 63.A.24.Syualdum. 65.B.4.Heluuis & Hamundus. uer.5.Alf &. 66.A.uersum primum dele totum. 67.B.9.cognominat. 71.D.uer.ult.absumpto. 73.A.19.denunciatur. B.23.solido militũ robore. 74.A.15.auidæ. B.3.conciliauit. 79.C.10.abductam. 81.B.7.neminẽ. 82.A.3.quidam. B.8.continentiæ. C.24.arctius tenditur. 83.C.1 fortasse pro, Cuius quoque, legendum est, Crinis quoq;. 85.A.11.Cuius. uer.17.auspicio. 86.B.12.Herothi. 88.C.2.deuinxerãt. uer.8.rerum contexiui. 90.B.14.pro Edebrandus, fortasse legendum, Hedelradus. Ita enim uocat eundem suprà 89.D.uer.ult. 92.C.19.fœminas. 94.B.14.tenebatur,tanta. uer.25.contenti. 95.B.penult.augurum. 96.B.9.metus. 97.C.9.præbuit,fortutũ. 100.A.2.tandiu. 105.A.2.matutino tem. 112.C.14.duelli. 115.B.2.fratris,Kan. 122.A.4.ex primi. 128.C.6.quia tetrã. 129.A.16.id loci. C.1.Fioniã.uer.3.edebantur. 134.D.pacifcitur. 138.B.10.potitus.uer.20.accepta fide,prop. 139.D.14.urbi,suscepta pec. 141.A.12.uetusto. B.21.Hiscéne. 142.D.20.securitatem. 145.B.3.exequi perg. 146.A.11.perq; illud. 147.B.7.quid deditione. 148.B.penult.à nescio quibus. 150.A.8.familia comitatior,sine te. B.7.hospitalitatemq;.uer.9.per interpretem. 160.D.9.Granzamq;. 161.A.19.satietas amouisset. D.6.interiora. 162.C.10.Per idem. 166.D.17.corrigendæ. 167.C.12.myoparones. 172.D.8.in id maxime. 181.C.15.Absalonis,nimiam. 184.A.19.concionandi. 185.C.23.traditurus. 186.A.4.repleuit, quietem suam.uer.19.tenente. B.12.auxilij sibi.

PALMA
BEB.

VVITICHINDI SAXONIS RERVM AB HENRICO ET OTTONE I IMPP. GESTARUM LIBRI III

ſtarum Libri III, unà cum alijs quibuſdam raris & antehac non lectis diuerſorum autorum hiſtorijs, ab Anno ſalutis D. CCC. uſq; ad præſentem ætatem: quorum catalogus proxima patebit pagina

Huc acceſſit rerum ſcitu dignarum copioſus index.

ἐν Ἰσόδῳ αἰμί.

Fata uiam inuenient.

BASILEAE APVD IO. HERVAGIVM, MENSE MARTIO, ANNO M. D. XXXII.

CATALOGVS EORVM QVAE VOLVMINE isto complectuntur.

CLARISS. VIRO D. BEATO ARNOALDI
SELETSTAD. INVICTISS. CAROLI IMP. AVGVSTI
ſecretario, patrono ſuo colendiſs. [redacted] S.

VT nullum eſt literarum genus, quod non magnam mortalibus commoditatem adferat Beate ornatiſs. ita præ cæteris ad ciuiles iſtas dignitates aſpiranti, hiſtoriarum lectione nihil conducibilius eſſe conſtat. Nam quũ hinc quicquid uſq; eſt uirtutum ac uitiorũ, manifeſtò eluceat, ſuis ſingula locis annotanda ſunt, ut tum ad præclaras res gerendas honeſta nos exempla alliciant, tum à perpetrandis flagitijs inhoneſta deterreãt, ſicq; perpetuò in rebus omnibus quid uel amplectendum uel uitandum ſit, oculis ac animo obuerſetur: ita fiet, ut temere nihil inſtituamus, ac moderationis tenorem ubiq; tueri poſſimus. Alioquin niſi rerum agendarum iudicium aliquod intercedat, fieri non poteſt, quin paſſim impingamus, ac ſæpe aberremus etiam inuiti: tam tenuibus eſt impreſſa ueſtigijs, totq; auijs fallax uirtutis uia, in qua ut minimo erroris periculo pergere nobis liceat, hiſtoria ceu index quidam ac ὁδηγός adhibenda eſt, quæ, perſpectis uariarum gentiũ moribus, cognitiſq; rerum diuerſarum cauſis, facilem nobis delectum ſuppeditare poteſt, quo rectum ubiq; uitæ curſum obtineamus. Atqui quum in immenſum pateat hiſtoriæ uſus, eiuſq; laudem non pauci ac celebres uiri iam antea luculenter ſint proſequuti, in ea, quam recte eruditorum cõſenſus citra controuerſiam olim approbauit, prædicanda diutius immorari non libet, præſertim apud te, cui iſtam non mediocrem, quæ ex rerum geſtarum monumentis petitur, utilitatem eſſe compertam, ſingularis prudentia tua declarat: qua tu principis tui, cui es ob egregias ingenij dotes chariſſimus, negocia non alio quàm literarum beneficio tam ſolerter exequeris: quatum peritia laute inſtructũ te nihil imitatione dignum latere poteſt. Quæ res haud dubie efficit, ut tibi & tuis ornamẽto, cæteriſq; te intuentibus admirationi non eſſe nequeas, idq; eo magis, ſi cum aliquo quamlibet uel nobili uel opulento, imperito tamen, ac à Muſis alieno conferare. Siquidem ex ea collatione perſpicuum fit, quantum indocto doctus præſtet. Quando igitur præter alias ſtudiorum portiones, hæc hiſtoriæ cognitio tam eſt neceſſaria, ut citra hanc recte adminiſtrari nihil queat, aliquot iam annis id unum dedi operã, quo ex mea officina omnis generis hiſtoriographi quàm emendatiſſime prodirent. Eius conatus exempla eſſe poſſunt Liuius, Seneca, Florus, quos uel ſola nomenclatura ſtudioſis cõmendat. Sed quum illi res tantum uetuſtiſs. perſequantur, quo demũ & quæ medijs temporibus acciderunt, hactenus ignorata noſtris hominibus innoteſcerent, Volaterranum, Blondum, qui uetera nouis permiſcent, Procopium ac alios Gothicarum in cunctas ferè Europæ prouincias irruptionum ſcriptores iampridem edidimus: nunc Nouum quo

 dammodo

quamodo profetêtes orbê regionũ ac insularũ, quę ueteribus incognitę fuerũt, opus nõ tam delectabile q̃ utile studiosis futurũ affirmamus. Complectit enim diuitê rerũ uarietatê, unde dubites plus ne delectationis an fructus referri queat. Atq̧ hæc uera esse statim inspecto libro quisq̧ uel opinione maiora experietur. Cæterum quid iam de præsenti historiarũ uolumine multa polliceri opus est? quum unumquem q̧ mox ipsa rerum patriarũ quas continet, pollicitatio sit mirifice in spem erectura, aliquid hic expectandũ, quo carere nemo & debeat & possit. Cui enim nõ turpe uideatur, exterarũ gentium ac imperiorum uicissitudines cognitas habere, suæ patriæ statũ qui olim fuerit, quæ Rerump. mutationes nescire? Quod, si ullis unquam, Germanis iure obijci potest, qui hactenus aliena anxie inquirentes, sua neglexerũt: quũ tamen maioribus nostris nihil uel ad summã sapientiã, uel animi fortitudinê, uel imperij splendorem defuisse omnes, qui extant, annales testentur. Quin igitur euoluendis considerandisq̧ priscorum Germanorum rebus gestis incumbimus potius, quàm ut peregrina subinde sectãtes, auitã nominis nostri gloriam obsolescere patiamur? Rerum enim nostrarũ neglectus in causa est, quur sese exteri, quorũ facta passim celebrantur, nobis præponant, perinde ac apud nos nihil unquam fuisset gestum memoria dignum. Cui malo succurrere uolens, quo Germanorum sæpe ostensa uirtus è tenebris tandem in lucem eruatur, Vuitichindum Henrici I. ac Othonum fortia facta describentem excudere uisum est, additis huc quibusdã alijs, qui de Germanorũ gestis non ineleganter, fideq̧ bona scripserunt. In quibus concinnandis tametsi ordinem confuderimus, id quod caueri hic minime potuit: cui tamen huic incõmodo facile medebit catalogus Impp. rite inter se succedentiũ præmissus unà cum copioso indice, in quê quicquid est memorabile, diligenter congessimus. Et quanq̃ plura eiusdê argumenti, nisi temporis nos destituisset angustia, adiungere poteramus: tamen nõ uidebar inepte facturus, si hoc præbito gustu obseruarê huius instituti geniũ, ut eo alacrius deinceps ad consimilium æditionem accingar, si hæc aliquo studiosorũ fauore excipi conspicerê. Nam alioquin, nisi emptorum nõ respondeat dexteritas, id unũ adnitar pro uirili, ut historiarũ amatores, noua semper fœtura adiutem, paratus Græca simul & Mathematica studia impendio ac laboribus immensis prouehere, cuius mox testes erunt Demosthenes & Euclides Græcus, autores summi, quod utrũq̧ opus à me propediê studiosis cõmunicabitur. Porrò quũ diu multũq̧ dispicerê, cui hasce historias, in quibus conquirendis multũ sudoris impendi, rectiss. dedicarê, tu unus occurristi, cui hoc meũ qualecũq̧ in te studiũ non ingratũ fore sperabã, quiq̧ quũ ob multijugã, quã supra attigi, eruditionê, tum insignem qua polles, autoritatê patronũ libro huic præstare cõmode potes. Quibus enim in procliui est omnia ne intellecta quidê calũniari, nominis tui prerogatiua deterriti à calũnijs temperabũt: Quæ una abunde magna causa

est, quur eruditorum lucubrationes claris hominibus nuncupentur. Quotũ in numero quia tu non es postremus, nõ dubia spe ducor, humanitatẽ tuam, quæ cæteras uirtutes omnes exornat, boni consulturam, quod tuo hic patrocinio uti uolui, testaturus eadem opera propensam animi in te mei uoluntatem, qua longe maiori officio demereri te cupiam, si sese offerat occasio. Vale uir celeberrime ex officina nostra, & me tibi addictissimum tua uicissim gratia dignare. Kalend. Martij, Anno M. D. XXXII.

IMPERATORVM EX GERMANIS ORDINE SVCCEDENTIUM series ex Vuympfelingij epitome collecta.

A

Chunradus

D

Liutgarda

M

Ottonis

S

Venceslaus

FINIS.

CLARISSIMO I. V. DOCTORI LVDOVICO HIERTERO CAESAREI IVDICII CAMERÆ Aduocato & cauſidico, [redacted] S.D.

NTER alia quæ à magno illo philoſopho Ariſtotele ſanctiſſime ſimul & grauiſſime ſunt tradita, mihi nõ infimum locum clariſs. domine doctor habere uidetur, quod nimis antiquam hiſtoriam, quia dubia eſt & incerta: nec nimis nouam, quia ab omnibus uiſa fuit: ſed mediã delectare, utpote quæ ab his extremis longe diſtet, ſenſerit. Eius generis eſſe Saxonum hiſtoriam, quam Vuitikindus graui terſoq́ ſtilo, & quod ad hoc ſcribendi genus proprie ſpectat, ſumma fide, quantum ex ueterum monumentis licet deprehendere, deſcripſit, quum cognouiſſem: operæprecium me facturum arbitrabar, ſi in lucem quod in tenebris Eberbaci ad Rhenũ inueneram, proferrem. Si enim alij libri, ad qualeſcunq́ humanarum rerum commoditates elucubrati non paruo ſtudio in lucem reſtituuntur, leguntur, amplectuntur: quanto magis hiſtoriarum cognitionem non eſſe incognitã conuenit, quandoquidem in hac non aliter atque in ſpeculo, qualiter ſit adminiſtranda reſpublica, obeunda officia, gerendi magiſtratus, regendæ prouinciæ, relucet. Ad hæc ſi eam laudamus prudentiam, quæ ex ſola ſenectute prouenit: nónne & hiſtoriam quod ueterum rerum prudenter geſtarũ in ſe contineat ueritatem, laudabimus? Iam ſi quis Saxoniæ nationis fines & ſitum, ut ita loquar (eius enim gentis fortitudo nobiliſſima & fortiſſima nobilitas hac in hiſtoria potiſſimum celebratur) cognoſcere deſiderat: quę ex ueterum diligenti perſcrutatione in uetuſtis monumentis reperimus annotata, huic albo haudquaquã grauabimur apponere. Saxones itaq́ ditionis ſuæ principium ab Holſatia Albi fluuio tranſiecto, eo loco quem nunc archiepiſcopatui Bremenſi adſcribunt, in Veſtphaliam ad Rhenum uſq́ ferè deducũt: inde uero Haſſiam, & Herciniam Germaniæ non incelebrem ſyluam attingentes, ad Thuringiorum confinia, in quibus non contemnendam partem à Francis, quorum ſtipendio olim militauerunt, ſuſcipientes perueniunt. Duos principatus ſuperiorem atque inferiorem Saxoniam hęc regio ſibi uendicat. Meditullium autem huius prouinciæ totum ex Vandalico ſolo in linguam

moresq́

moresq; Saxonũm redactum est: eius generis est terra Brunsuuickensis, Lunenburgensis, Parthenopolis, quam Magdeburgum appellant, Halberstadensis. Ad eandem quoq; nationem Marchia Brandenburgensis tota pertinet, ex eodem Vandalico solo capta, ac in Saxonicam linguã uersa. Porrò quanta olim Saxonum fortitudo fuerit, uel hinc liquet, quod Otho cognomine Magnus, imperium in Germaniam uirtute & armis inuexit, hoc domesticum Anglorum regnũ fundauit, contra turpissimum Attilam in aciem progressus est, Vandalos fudit. Hæc externa. [redacted]. Tuum fuerit clarissime domine doctor nostram in te quam hoc uetusto libro declaramus beneuolentiam ex syncero animo, ob ueterem illam nostram, & absque ulla amara dissensione uiuendi consuetudinem benigne suscipere, & qua es tum historiarum cognitione, tum erga res fortiter gestas celebrandas magnanimitate, tueri defendereq; feliciter. Vale

Heydelbergæ pridie Non. Iulij.
Anno Christi,
M. D. XXXI.

ADNOTATIONES [illegible]

IN VVITIKINDVM, QVIBVS LOCI VEL OBSCVri ex historiarum collatione explicantur, uel corrupti corriguntur.

IN LIBRVM PRIMVM.

FOl.1.uers. 15. A Danis aut Nortmannis non prodiisse Saxones, ab annis ante Christum mille, implacabile mutuum gentis odium prodit. De quo uide Albertum Krantz ab initio Saxoniæ hist.

Fol.1.uers.29. Hadolaun. Sunt qui constanter adfirment, nunquam Thuringos possedisse agros ad Hadeleriam, quanquam inuitati Saxones à Francis in Thuringos partem Thuringiæ precium militiæ acceperunt.

Fol.2.uers.ab imo 5. Copiose de his Krantz lib.1.c.18.

Fol.3. uers.17. Pehiti, legendum forte Picti iuxta Bedam in Anglica historia: gens putatur esse Scythica.

Fol.3.uers.23. Gregorius Augustinum Mellitum, & Ioannem in Britanniam misit, eorumque prædicatione Anglos conuertit ad fidem Christi D. XVII.

Fol.3 uers.24. Huga perpetuo habet exemplar, quum legendum forte sit Hugo.

Fol.3 uers.ab imo 7. Thiadericum, legendum forte Theodericum: atqui hanc propriorum uarietatem mutare noluimus ob exemplaris uetusti fidem, quod correctiss. alioquin fuit.

Fol.5.uers.7. Tempus enim respirandi permittere hosti est illum in nos armare.

Fol.7.uers.ab imo 4. Carolus Magnus in monte Martis idolum gentis quod Irmensul appellarunt subuertit. Eresburg dictus est mons, in quo Mersberg. Nam & in eodem Irmensul colebatur à Saxonibus. Irmensul quasi Mercurij statuã interpretantur. Is enim Græce Ερμῆς dicitur. Et Eresburg Martis mons. ἄρης enim Græcis Mars est. Vide Krantz lib.2. Saxoniæ c. 9. Alioquin hic locus in exemplari corruptus est, quem ex hac adnotatiuncula quisque pro suo arbitratu emendet.

Fol.8.uers.19. Hic est ager ille quem à Thuringis non auro, sed sanguine mercatũ Saxo accepit.

Fol.8.uers.24. Partim hæc desumpta è Bedæ historia Britannica, cuius uerba recenset Krantz lib.1 Saxoniæ c.20. & 21.

Fol.8.uersu 30. Sueui, Ptolemæo & Strabone testibus, olim ad utrãque Albis ripã positi, uide krantz lib.1.Saxon.cap.28. & seq.

Fol.8.uers.ab imo 2. Carolus Magnus à Leone papa Imp. coronam accepit, D. CCCI.

Fol.9.uers.2. Francia Orientalis, quæ nunc Franconia, omnibus Francis origo fuit.

Fol.9.uers.9. Ludouicus IIII. filius Arnulphi, qui Arnulfus Caroli III. cognomento Crassi, nepos fuit ex fratre Carlomanno. Is cum Berengario I. ad Veronam cõgressus capitur cæcaturque, quum imperasset annis decem.

Fol.9.uers.6. Ludolphus ex Vuedekindi stirpe natus, tres filios, & quatuor filias ex Oda habet.

Fol.9. uers. 7. Bruno, ex quo dictus est Brunonis uicus, iamdiu Brunsuuicum cum ingẽti nobilitate cum Nortmannis & Dacis confligens perit in Ebbeckestorp loco nunc monialibus consecrato.

Fol. 9. uers.12. Otho dux Saxoniæ senium causatus regni diadema recusat, quod peruenit ad Chunradum Chunradi, qui frater erat Ludouici IIII. filium ducem Austrasiorum, id est, Metensium & Francorum Orientalium.

Fol.9. uers.15. Otho magnus ex filia Arnulphi Imp. Lucarda suscipit Henricum I. qui materno sanguine Caroli magni lineam attingit.

Fol.9. uers.ab imo 17. Gothi ex Suetiæ regno, in quo etiam hodie stirps gentis cum nomine perseuerat. Huni patre nati Huno, Tuistonis filij inter Europeos citra Tanaim etiam cum Germanis annumerantur.

Fol.9 uers.ab imo 2. Quo non deformius ullũ Arctos alit tristes habitus obscœnaque uisu Corpora.

Fol.10. uers. 6. Bellum Auaricum Hunis à Carolo illatum D. CCXCI. octennio absolutũ fuit, Eginhardo ac Reginone testibus.

Fol. 10. uers.7. forte respexit ad hoc bellũ quod Arnulphus D. CCCXC. gessit contra Ruentebaldum regẽ Morauiæ, Bohemiæ, Poloniæ, Slesiæ, quando luxatis Vngaris fortiss. obiectis claustris,

Arnulphus

Arnulphus Vngarorum opera in hoc bello usus fuit, sed magno Christianorum malo. Vngari enim postbac grauissime incubuerũt Christianis, Sueuis, Bauaris, Francisq; sæpe prostratis, et penetrauerũt in ultima Saxoniæ, Biennam urbem cum ecclesijs incenderunt.

Fol.10. uers.14. Slaui, quos infra Heuellos, Vebros, Licicauikos, Lusikos, Vulanos uocat, Vuandali fuerunt.

Fol.1 . uers. ab imo 17. De qua fraudulenta proditione uide Krantz li.3. Saxon. mox ab initio.

Fol.10. uers 7. Hatdo abbas Augiensis consecratur episcopus Maguntinẽ. An. Domini DCCCXCI.

Fol 10. uers. ab imo 4. Adelbertus cũ fratribus Adalharto & Henrico contra Eberhardũ & Gebelhardũ bellũ mouet, in quo Henricus cadit, et Adalbardus iussu Gebelharti capite plectitur, DCCCCII

Fol.10. uers. ab imo 3. Chunradus senior in Hassia ad Frislariam Adelberto congreditur, caditq; iij. kalend. Martij DCCCCV. sepultus in Vuilburg Hassiæ.

Fol.12. uers.15. Septimo anno regni sui rex Chunradus ægrotat & moritur, antea Henricum successorem sibi deligens, qui postea in Fritlaria regno præficitur DCCCCXX.

Fol.12. uers. ab imo 11. Sunt qui Chunradum in Fulda monasterio sepultum esse contendant.

Fol.12. uers. ab. imo 4. Herigerus Hattoni in archiepiscopatum Maguntinum successerat.

Fol.12. uers. ab imo 3. Henricus non contemptim, sed humiliter à Ioanne papa X. huius nominis oblatum cum consecratione papali diadema recusat accipere. Ob id hunc Italici scriptores nõ dignantur Imperatoris nomine.

Fol. 13. uers.3. Prima Henrici expeditio in Burckhardum Sueuiæ ducem, cuius belli causam apud Krantz lib 3. Saxon. c. 2. recenset.

Fol. 13. uers.8. Arnoldus Bauarorum dux qui à facie Chunradi concesserat cum omnibus fortunis in Vngariam, rebellionem parat in Henricum, ab eoq; in Ratispona obsidetur.

Fol.13. uers.11. Giselbertus dux Lotharingiæ ex genere Karolino gener Henrici regis Rom. socerũ stimulat, ut regnum Franciæ occupet.

Fol.13. uers.14. Lotharius Ludouici Pij filius natu maior, medius inter utrosq; fratres suos incedens regnum inter Rhenum & Scaldim, quod ex eo Lotharingiæ dicitur, sortitus est.

Fol.13. uers.16. Vuascones ultra Garumnam sunt circa Pyrenæos.

Fol.13. uers.20. Dani, qui & Nortmanni dicuntur, ib. Carolus Caluus uictor apud Fontanetũ uicũ agri Antißiodorensis.

Fol.13. uers.22. Per legatos Sergij Pont. IIII. hæc compositio facta est.

Fol. 13. uers.23. Ad Carolum III. cognomento Crassum, hæc regna omnia peruenerunt.

Fol. 13. uers. 24. Forte intelligit Eudonem seu Vdonem comitem Andegauensem, qui legitime tutor erat Caroli pueri cognomento Simplicis.

Fol.13. uers. ab imo 7. Meminit Regino Odonis filij Ruodberti comitis Parisiorum.

Fol.13 uers. ab imo 4. Carolus ille Simplex Alsatiam ac partes illas Franciæ iuxta Rhenũ usq; Maguntiam sibi usurpaturus usq; Padersheim uillam prope Vormatiam hostiliter peruenit. In fugã actus à fidelibus Henrici Vormatiæ coadunatis DCCCCXXIII.

Fol. 13. uers. ultimo. Suessionis inter Robertum & Carolum pugna commissa fuit, in qua à Carolo transfixus lancea Robertus cecidit. Redeunti uictori Carolo Hebertus Viromandorũ comes, Roberti occisi sororem coniugem habens fit obuiam, per speciem gratulandi orat regem ad se diuertat Peronam: intrantem in carcerem protraxerunt.

Fol. 14. uers. 14. Genuit Henrico ante regnum Mathildis filia Theoderici comitis de Ringelheim Gerbergam.

Fol.14. uers.18. Bruno archiepiscopus Coloniensis, & dux Lotharingiæ.

Fol.14. uers. ab imo 10. Bremensis ciuitas concrematur.

Fol.15. uers.5. D. Vitus translatus à Ludouico Pio Corbeiam.

Fol.15. uers.9. Anno DCCCCXL. circa obitum Ludouici Pij grauis hæc Normandorũ & Danorum incursatio grassatur.

Fol. 16. uers. ab imo 6. Habitabant Vuagrij, Vuinuli, Obotriti, Polabi per littora maris Germanici omnes uno nomine & una lingua Vandali.

Fol.16.uerſu ab imo 4. Vallersleue, ubi epiſcopatum conſtituit rex, & Otho filius poſtea tranſtulit hunc in Magdenburgenſem archiepiſcopatum.

Fol.18.uerſ.15. Auares qui & Sclaui: Vuerani, hoc eſt, Vngari

Fol.18.uerſ.ab imo 12. Ignominioſum fuit antiquitus canem donare.

Fol.19.uerſ.15. Vbi ſub mutuum conſpectum uenere exercitus, à Chriſtianis quidē exoritur clamor κύριε ἐλέησον: ab Vngaris Tartaricus ſtridor inſonuit, Hui bui, bui, uox ad fugam incitans.

Fol.19.uerſ.ab imo 5. Vrbem Sleſuuicum tum fecit Coloniam Saxonum conſtituto ibi marchione.

Fol.19.uerſ.ab imo 4. Rex Abotritorum & Danorum baptizatur DCCCCXXXI.

Fol 19.uerſ.ultimo, Henricus rex paralyſi percuſſus, DCCCCXXXV. exemplo prædeceſſoris ſui Conradi, & ex more Carolinorum, pater quem uult ex filijs ſibi in imperio ſurrogat.

IN LIBRVM SECVNDVM.

Fol.20.uerſ.20. Otho Magnus ſuccedit in locū Auguſtorū, 81. ab Octauio Cæſ. regnans annis 38.

Fol.21.uerſ.ab imo 2. Bolislaus dux Bohemiæ Vuentzeslaum fratrē occidit, Vide Syluium.

Fol.22.uerſ.14. Dancmarus regis frater ex ſolo patre non matre quæ monialis erat.

Fol.23.uerſ.13. Canes deducere probri genus illa ætate habebatur.

Fol.23.uerſ.19. Arnoldus poſtquam obijſſet, filij eius Gallico ſanguine nati, Othonem non agnoſcūt regem, neq; in cœtum regni parent euocationi.

Fol.24.uerſ.4. Iunctis armis oppugnant Barduuick, in quo Otho iuniorem fratrem Henricū educari fecerat.

Fol.25.uerſ.7. Salaueldiæ in media Thuringia Hēricus cōuentū procerū, neſciēte Othone, inſtituit.

Fol.26.uerſu ab imo 2. Otho equo deſiliens, ſanctam lanceam, quam pater illius acceperat ex Burgundo, uenerabundus flexis genibus adorabat, de cœlo ſuis poſcens auxilium.

Fol.29.uerſ.5. Briſacum in confinio Alſatiæ oppidū quod nobilium Harelongorū aliquando erat.

Fol 29.uerſ.ab imo 17. Sacerdos à Giſelberti militibus ſpoliatus, Henrico hæc nota fecit.

Fol.29.uerſ.ab imo 14. Giſelbertus equi robore fiſus, in Rhenum ſe mittit, ibi raptus undæ uortice, perit.

Fol.29.uerſ.ab imo 8. Ludouicus Franciæ rex relictam Giſelberti coniugem, Othonis germanam poſcit uxorem & accipit.

Fol. 33. uerſ. ab imo 5. Otgid ſeu Edid filia fratris Adelſani regis Anglorum, Othonis uxor moritur DCCCCXLVII. VII. Kal. Febr.

IN LIBRVM TERTIVM.

Fol.34.uerſ.ab imo 12. Hugo cognomento Capelus, Ruberti uel Heriberti filius Othoni rebellis.

Fol.35.uerſ. 11. Hugo filius Heriberti Artaldū archiepiſcopum Remenſem expellit, & nepotem ſuum ſubſtituit, quæ cauſa poſtea tractata fuit in ſynodo apud Ingelheim à XXXIIII. epiſcopis celebrata, præſidente Martino apoſtolico legato, DCCCCXLVIII.

Fol.35. uerſ. 21. Othoni è Francia redeunti Herimannus dux Sueuiæ occurrit, & Liudulfo filiam deſpondet.

Fol.36.uerſ.1. Albeida Lotharij relicta, filia Rodulphi Burgundionū regis & Bertæ filiæ Arnoldi Bauarorum ducis, Othoni nubit Papiæ.

Fol.36.uerſ.10. Auguſtam intelligit.

Fol.36.uerſ.penultimo. Otho Coloniam attingens, matrem ſuam Mathildam ſororem ſuam Gerbergam, filiumq; eius regem Lothariū ſibi obuios condigno illic amore & honore tractauit.

Fol.38.uerſ.17. Boiarij comites Henrici ducis Baioariæ inſtinctu Arnulphi & fratrum filiorum Arnoldi olim ducis, quod ſuum eſſe ducatum dicerent, ab Henrico deficiunt, & Liudulfum ſequentes Ratiſbonam occupant.

Fol. 39. uerſ. 20. Hungari ducentibus inimicis regis in Quadrageſima, tranſito Rheno inuadunt Franciam, & per Italiam redeunt, An. DCCCCLIIII.

Fol.44.uer.15. Hermannnus ab Othone præfectus fuerat inferiori Saxoniæ, quæ Vādalis tum ſubiacebat, & Albi flu. penè oīa poſſidebat, quæ nūc tenet dux Luneburgenſis & dux inferioris Saxoniæ.

Fol.46.

Fol. 46. uerſ. ab imo 15. Ea tempeſtate D CCCCLVI. *per omnes regni partes grauis peſtilentia graſſabatur.*

Fol. 46. uerſ. ab imo 6. Berengarius biennio in mõte S. Leonis à rege obſeſſus, cum Alberto & Guidone filijs capitur, & pater Bambergæ exulat, ubi moritur & ſepelitur.

Fol. 46. uerſu ab imo 4. Otho Romam contra Benedictũ V. pſeudopapam obſidet & expugnat.

Fol. 46. uerſ. ab imo 3. Græci deſponſatam Othonis filio Nicephori Conſtantinopolitani Imp. filiã tradi à patre prohibent: ob id eos omni penè Calabria & Apulia expulit.

Fol. 47. uerſ. 17. Poppo epiſcopus Vuirtzburgenſis regi percharus XIII. *kal. Martij,* DCCCCLI. *moritur, cui propinquus ſuus alter Poppo in epiſcopatu ſucceſsit.*

Fol. 49. uerſ. 14. legati Nicephori Rauennæ regem cum muneribus ſalutant DCCCCLXVII.

Fol. 49. uerſ. 17. Saraceni tum in Calabria & Salentinis erant, foti à Græcis, ut in Othonem arma pro obtinenda Italia mouerent.

Fol. 49. uerſ. 29. Otho pater filium Othonem, re in Saracenos Græcosq; bene geſta reuerſum, uoluit Imperatorem à Romano populo acclamari, quem Ioannes XIII. *papa unxit & coronauit, unà cum Theophania Ioannis Imp. Conſtantinopolitani ſorore ipſius coniuge.*

Fol. 50. uerſ. 8. Populus Conſtantinopolitanus amiſſarum de Italia prouinciarum iacturam, in Nicephorum referens, qui ſponſam filiam marito tradere noluerit, arreptis armis, illum interficit, & filio Ioanni imperium demandat.

VITA AVTORIS EX ABBATE SPANHIEMENSI.

Vindichinus monachus Corbeienſis cœnobij in Saxonia ordinis ſancti Benedicti, natione Theutonicus, uir in diuinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, ingenio promptus, & clarus eloquio, metro excellens, & proſa. Scripſit alterno ſtilo multa præclara opuſcula, de quibus ego tantum adhuc reperi ſubiecta,

Ab exordio Saxonum uſq; ad mortem Othonis Imperatoris primi.

Scripſit ad Mathildam eius filiam hiſtoriam Saxonum lib. III. Flore uirginali cum maieſtate &c.

Geſta Othonis primi lib. I.

Paſſionem Teclæ uirginis metrice lib. I.

Vitam Pauli primi eremitæ lib. I.

Claruit ſub Othone Imperatore primo, Anno domini D. CCCCL.

AD MATHILDAM REGINAM

VVITICHINDI PRAEFATIO.

LORE uirginali cum maiestate imperiali ac sapientia singulari fulgenti dominæ Mathildæ, ultimus seruulorum Christi martyrum Stephani atq; Viti Chorbeius V. totius seruitutis deuotissimum famulatum, ueramq; in saluatore salutem. Quamuis te paternæ potentiæ gloria singularis magnificet, ac clarissima decoret sapientia: nostra tamen humilitas præsumit de proxima sceptris semper clementia, quia nostra deuotio à tua pietate suscipiatur, etiam si non mereatur. Nam quũ nostro labore patris potentissimi, auiq; tui gloriosissimi res gestas memoriæ traditas legeris, habes unde ex optima & gloriosissima melior gloriosiorq; efficiaris. Nec tamen omnia eorum gesta nos posse comprehendere fatemur: sed strictim & per partes scribimus, ut sermo sit legentibus planus, nõ fastidiosus. Sed & de origine statuq; gentis, in qua ipse rerũ dominus Henricus primus regnauit, pauca scribere curaui, ut ea legendo animum oblectes, curas releues, pulchro ocio uaces. Legat igitur tua claritas istum libellum, ea pietate nostri memor, qua est conscriptus deuotione. Vale.